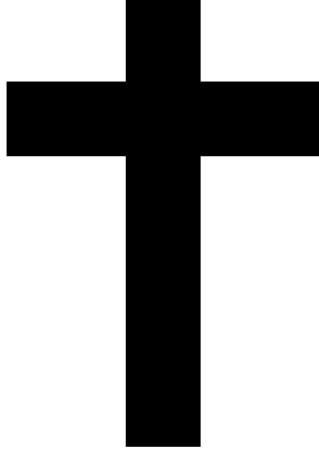

Marĩp̃ũya Kerere

Wereri Turi

New Testament in Siriano

Marĩpaya Kerere Wereri Turi

New Testament in Siriano

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Siriano

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Siriano

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
1a0774e8-d152-5929-891b-95e0d2238786

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	47
SAN LUCAS	75
SAN JUAN	124
LOS HECHOS	159
ROMANOS	200
1 CORINTIOS	219
2 CORINTIOS	237
GÁLATAS	249
EFESIOS	257
FILIPENSES	264
COLOSENSES	268
1 TESALONICENSES	273
2 TESALONICENSES	277
1 TIMOTEO	279
2 TIMOTEO	284
TITO	288
FILEMÓN	291
HEBREOS	292
SANTIAGO	307
1 SAN PEDRO	312
2 SAN PEDRO	318
1 SAN JUAN	322
2 SAN JUAN	327
3 SAN JUAN	328
SAN JUDAS	329
EL APOCALIPSIS	331

SAN MATEO

*Jesucristo ñekūsāmarā āārīturiāmūrīrīdea
(Lc 3.23-38)*

¹ Jesucristo ñekūsāmarā iripoegue marā āsū āārīnerā āārīmá. Jesucristo, David parāmi āārīturiagu āārīdi āārīmí. David, Abraham parāmi āārīturiagu āārīdi āārīmí.

² Abraham Isaac pagu, Isaac Jacob pagu,
Jacob Judásā pagu āārīdi āārīmí.

³ Judá pūrā Fares, Zara wāikurā āārīnerā āārīmá. Īgūsā pago Tamar wāikudeo āārīmó.
Fares Esrom pagu, Esrom Aram pagu,

⁴ Aram Aminadab pagu, Aminadab Naasón pagu,

Naasón Salmón pagu, ⁵ Salmón Booz pagu āārīdi āārīmí. Īgū pago Rahab wāikudeo āārīmó.

Booz, Obed pagu āārīdi āārīmí. Īgū pago Rut wāikudeo āārīmó.

Obed Isai pagu āārīdi āārīmí.

⁶ Isai Israel bumarā opu David pagu āārīdi āārīmí.

David, Urías marāpo āārīdeo merā Salomón wāikugure pūrākudi āārīmí.

⁷ Salomón Roboam pagu, Roboam Abías pagu,

Abías Asa pagu, ⁸ Asa Josafat pagu,

Josafat Joram pagu, Joram Uzías pagu,

⁹ Uzías Jotam pagu, Jotam Acaz pagu,

Acaz Ezequías pagu, ¹⁰ Ezequías Manasés pagu,

Manasés Amón pagu, Amón Josías pagu,

¹¹ Josías, Jeconíasā pagu āārīdi āārīmí. Īgūsā āārīripoere Israel bumarārē Babilonia marā gapu ñeā, Īgūsāya níkūgue āāīnerā āārīmá.

¹² Irasirigu, Jeconías Babilonia níkūgue Salatiel wāikugure pūrākudi āārīmí.

Salatiel Zorobabel pagu, ¹³ Zorobabel Abiud pagu,

Abiud Eliaquim pagu, Eliaquim Azor pagu,

¹⁴ Azor Zadoc pagu, Zadoc Aquim pagu,

Aquim Eliud pagu, ¹⁵ Eliud Eleazar pagu,

Eleazar Matán pagu, Matán Jacob pagu,

¹⁶ Jacob, José pagu āārīdi āārīmí.

José, María marāpu āārīdi āārīmí. María, Jesús masakare taubu “Cristo” wāikugu pago āārīdeo āārīmó.

¹⁷ Abraham merā keopurori, Daviguere marī keotūnumakū, āārīpererā Abraham parāmerā āārīturiarā catorce burigora masāporewāgānerā āārīmá. David merā Īgū parāmerā āārīturiarārē keomakū, Babiloniague Israel bumarārē Īgūsā āāiburo dupuyuro keotūnumakū, catorce burigora masāporewāgānerā āārīmá. Dupaturi Babiloniague Īgūsā ejadero puru, Īgūsā parāmerā āārīturiarārē keopurorimakū, Cristo deyoadero puru keotūnumakū, catorce burigora masāporewāgānerā āārīmá doja.

*Jesucristo deyoadea
(Lc 2.1-7)*

¹⁸ Jesucristo deyoaburi āsū waayuro. Īgū pago María, José merā marāpukubo iriyupo. Īgūsā suro merā āārīrikuburo dupuyuro Ōāgū deyomarīgū turari merā nijīpo āārīnugāsiayupo. ¹⁹ José igo merā mojōsiabu diayemarē irigu āārīyupu. Irasirigu, igo nijīpo āārīrīrē masīgū, masaka iūrōgue igore: “Ñerō irideo āārīmó”, āri weresāduabi, Īgūsā masībrimakūta igore béobo iriadiyupu. ²⁰ Irirē Īgū gūñaripoe Marīpure wereboegu, kērōgue Īgūrē deyoa, āsū āriyupu:

—José, David parāmi āārīturiagu, Mariare ñerō gūñabirikōāka! Igo, Ōāgū deyomarīgū turari merā nijīpo āārīnugāsiamo. Irasirigu güiro marīrō igo merā mojōsiaka! ²¹ Igo majīgūrē pūrākugokumo. Īgū Īgūyarā masakare Īgūsā ñerī iridea wajare taubu āārīgukumi. Irasirigu Īgūrē “Jesús” wāiyegukoa, āriyupu Marīpure wereboegu Josére.

²² I āārīpereri Marīpu Īgūya kerere weredupuyudire gojadorederosūta waayuro. Āsū āri gojasūdero āārībú:

²³ Sugo nomeō umūu merā āārībirikerego, sugu majīgū pūrākugokumo. Īgū “Emanuel” wāikugukumi, āri gojasūdero āārībú.*

“Emanuel”, ārīrō: “Marīpu marī merāta āārīmí”, ārīduaro yāa.

* 1:21 “Jesús”, ārīrō: “Marī Opu marīrē taumi”, ārīduaro yāa. ✱ 1:23 Is 7.14

²⁴ José kãrĩadi yobeja, pũũ Marĩpure wereboegu ĩgũrẽ doreaderosũta María merã mojósiayupu. ²⁵ Irasirikeregu, igo magãrẽ pũrãkũburo dupuyuro igore marãpokũbi irirosũ ããrĩkõãyupu. Igo pũrãkũadero pũũ, majĩgũrẽ “Jesús” wãiyeyupu.

2

Masĩrĩmasã Jesũre ĩãrã waadea

¹ Herodes wãikũgu, Judea nikũ marã opu ããrĩripoe Jesús iri nikũma makã Belẽgue deoyoayupu. ĩgũ deyoadero pũũ, abe marĩriro gapũ marã neñukãrẽ õãrõ masĩrĩmasã Jerusalẽgue ejañũrã. ² Irogue eja, iri makã marãrẽ sërẽñãñũrã:

–Sugu majĩgũ deyoadi judío masaka opu ããrĩbu, ĩnoõgue ããrĩrĩ? Guaya nikũgue gua ããrĩmakũ, abe marĩriro gapũ neñukãmu ĩgũ deyoarire ĩmugũ boyopũrorimakũ ĩãbũ. Irasirirã ĩgũrẽ buremurã aarirã iriabu, ãrĩñũrã.

³ Opu Herodes ĩgũsã irasũ ãrãdeare pẽbokagu, bũro gũñarikuyupu. ããrĩpererã Jerusalén marãde gũñarikuñũrã. ⁴ Irasirigu Herodes ããrĩpererã paia oparãrẽ, Moisés doredeare buerimasãdere siiu neõ, ĩgũsãrẽ sërẽñãyupu:

–Cristo, Marĩpu iriubu, ĩnoõgue deyoabu ããrãyuri? ãrĩyupu. ⁵ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ, ãsũ ãrĩ yujãñũrã:

–Judea nikũma makã Belẽgue deyoagukumi. Iripoegue Marĩpũya kerere weredupuyudi ãsũ ãrĩ gojadi ããrĩmĩ:

⁶ Belén wãikũri makãgue sugu Opu deyoagukumi. ĩgũ Marĩpũyarã Israel bumarãrẽ korebu ããrĩgukumi.

Irasiriro Belén Judea nikũ ããrĩrĩ makãrĩ watope ubu ããrĩrĩ makã ããrĩkerero, gaji makãrĩ nemorõ ããrĩrokoka, ãrĩ gojadi ããrĩmĩ, ãrĩ wereñũrã Herodere.*

⁷ ĩgũsã irasũ ãrĩmakũ pẽgu, Herodes masĩrĩmasãrẽ siiu, masaka pẽberogue sërẽñãyupu:

–ĩNaásũ ããrĩmakũ neñukãmu deyoari? ãrĩyupu. ⁸ “Irinũgue deyoami”, ãrĩ yujãmakũ pẽgu, ĩgũsãrẽ Belẽgue ãsũ ãrĩ iriuyupu:

–Iro marãrẽ: “ĩNoõgue ããrĩrĩ, majĩgũ deyoadi?” ãrĩ sërẽñãrã waaka! ĩgũrẽ bokajarã, õõta goedujarika, yare ĩgũ ããrĩrõrẽ weremurã! Yude ĩgũrẽ buremugũ waaduakoka, ãrĩyupu ĩgũsãrẽ.

⁹⁻¹⁰ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pé, Belẽgue waakõãñũrã. Maague waamakũ, neñukãmu, abe marĩriro gapũ boyoadi ĩgũsã dupuyuro waadupuyuyupu, ĩgũsã waarĩ maarẽ ĩmugũ. ĩgũsã neñukãmurẽ ĩãrã, bũro usũyãñũrã. Neñukãmu ĩgũsã dupuyuro waa, majĩgũ ĩgũ ããrĩrĩ wũ weka dujanũgãjayupu.

¹¹ Irasirirã iri wiigũ ñajãrã, majĩgũrẽ, ĩgũ pago María merã ããrĩgũrẽ bokajañũrã. ĩgũrẽ ĩã, ĩgũ pũro ñadũkũpuri merã ejamejã: “Õõtarimi”, ãrĩ buremuñũrã. ĩgũsã ãideade kũmarĩrẽ tũpã: oro, incienso, mirra wãikũri sãrõrĩ wajaparire ĩgũrẽ siñũrã. ¹² Pũru ĩgũsã kãrĩripoe Marĩpu kërõgue wereyupu:

–Musãya makãgue goedujãarã, Herodes pũro waarĩ maarẽ dujãabirikõõka! Gaji maa gapũ dujãaka! ãrĩ wereyupu. Irasirirã gaji maa gapũ goedujãañũrã.

José, María merã majĩgũrẽ Egiptogue ãiduriadea

¹³ Masĩrĩmasã goedujãadero pũũ, Marĩpure wereboegu Josere kërõgue deyoa, ãsũ ãrĩ wereyupu:

–Yobeka! Majĩgũrẽ, ĩgũ pago merã Egipto nikũgue ãiduriwãgãka! Yu murẽ: “Dujarika!” ãrĩ weremakũgue dujarika! Herodes majĩgũrẽ ãmabu yãmi ĩgũrẽ wẽjẽbu, ãrĩ wereyupu.

¹⁴ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pẽgu, José yobe, majĩgũrẽ ãrĩ, pago merã ñamita Egiptogue waakõãyupu.

¹⁵ Herodes okaropã irogue ããrĩñũrã. Irasiriro Marĩpũya kerere weredupuyudi Marĩpu magũrẽ ĩgũ ãrĩdeare gojaderosũta waayuro. Marĩpu ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ: “Yu magũrẽ Egiptogue ããrĩgũrẽ siubu”.

Herodes ãma pũrãrẽ wẽjẽbẽodoredea

¹⁶ Herodes, masĩrĩmasã ĩgũ pũro goedujãabirimakũ ĩãgũ, guatariakõãyupu. Irasirigu Belén marãrẽ, iri makã turo ããrĩrãdere ãma pũrãgãrẽ wẽjẽpeokõãdoreyupu. Masĩrĩmasã ãrĩdeare gũñãgũ: “Õõpãta majĩgũ masãkumi”, ãrĩ gũñayupu. Irasirigu pe bojori oparãrẽ, pe bojori doka oparãrẽ wẽjẽbẽodoreyupu. ¹⁷ ĩgũ irasiriri Jeremías Marĩpũya kerere weredupuyudi gojaderosũta waayuro. ãsũ ãrĩ gojadi ããrĩmĩ:

¹⁸ Ramã wãikũrogue bũro bũjawereri merã dujaritua, orerãkuma. Raquel parãmerã ããrĩturiarã Israel bumarã nome ĩgũsã pũrãrẽ bũro orerãkuma.

* 2:6 Mi 5.2

Īgūsā pūrārē wējēmakū Īārā, bujawereduúbirimakū, gajerā Īgūsārē gūñaturamakū iri-masíbirikuma, āri gojadi āārīmí.*

¹⁹ Herodes boadero pūrā, Marīpure wereboegu Josére Egíptogue āārīgūrē kērōgue deyoa, āsū āriyupū doja:

²⁰ —Majīgūrē wējēduanerā boapereakōāma. Irasirigu majīgūrē, pago merā Israel bu-marāya nikūgue āi dujāaka doja! āriyupū.

²¹ Īgū irasū ārimakū pégu, José yobe, majīgūrē, pago merāta Israel bu-marāya nikūgue āiākōāyupū. ²² José gapu Judea nikūgue ejagu, Herodes magū Arquelao wāikugu Īgū pagu dagure gorawayudi āārīmí, āirī kerere pégu, gūiyupū. Irasirigu, kērōgue Marīpu Īgūrē werederosūta Judea nikūrē taria, Galilea nikūgue waakōāyupū. ²³ Iri nikūguere Nazaret wāikuri makāgue eja, āārīyupū. Irasiriro Marīpūya kerere weredupuyunerā gojaderosūta waayuro. Āsū āri gojanerā āārīmá: “ ‘Cristo, Marīpu iriudi Nazaretmata āārīmí’, āirīrakuma masaka”, āri gojanerā āārīmá.

3

Juan masakare wāiyerimasū buedea
(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

¹ Iripoere Juan masakare wāiyerimasū Judea nikū masaka marīrōgue Īgū pūgo ejarārē Marīpūyare buenugāyupū. ² Āsū āri werenayupū:

—Musā ñerō iririre bujawereka! Musā gūñarīrē gorawayuka! Mérō dāyāa, Marīpu Īgūyarārē doreri ejaburo, āri werenayupū.

³ Iripoeguemu Isaías Marīpūya kerere weredupuyudi, Juan iriburire āsū āri gojadi āārīmí: Sugu, masaka marīrōgue burō gainirī merā: “Marī Opū aariburi dupuyuro Īgū aariburi maarē diayema maa ōārī maa āmurā irirosū diayemarē irika!” āri weregukumi, āri gojadi āārīmí.*

⁴ Juāya surīro camellu poari merā suadea surīro āārīyuro. Īgūya yujwēñaridade waibu gasiro merā irideada āārīyuro. Porerōa, mume makānūu marāyare baarikayupū. ⁵ Jerusalén marā, āārīperero Judea nikū marā, dia Jordán wāikudiya turo marāde Īgūrē péra ejañurā. ⁶ Īgūsā ñerō irideare bujawere, Marīpure weretarimakū Īāgū, Īgūsārē deko merā wāiyeyupū dia Jordán wāikudiayague.

⁷ Juan, wārā fariseo bu-marā, saduceo bu-marā Īgūrē wāiyedorerā ejamakū Īāgū, āsū āriyupū:

—Musā āna irirosū ñerā āārā. ¿Noā musārē ōōguere aaridoreari? “Marīpu, gua ñerō iriri waja guare wajamoābirikōāburo”, āirīrā, ¿yure wāiyedorerā aarari? ⁸ Musā: “Gua ñerō irideare bujawere, gūñarīrē gorawayuabu”, āirīrā, musā ñerō irideare piri, ōārī gapure irika! Musā irasirimakū, Marīpu musārē wajamoābirikumi. ⁹ Musā: “Gua Abraham parāmerā āārīturiarā āārīmakū, Marīpu guare wajamoābirikumi”, āri gūñarīrē āārīmakū! Yu musārē āsū ārā: “Musā gūñarīrē gorawayubirimakū, musā Abraham parāmerā āārīturiarī wajamāa. Marīpu i ūtayeri merā Abraham parāmerā āārīturiarā waamakū irimasīmi”. ¹⁰ Musā ñerī iririre piribirimakū Īāgū, Marīpu musārē béogukumi. Sugu yukū ñerī dukakūdire Īā, kōme merā nugūrīgue merāta diti, peamegue soebéorosū musārē béogukumi. ¹¹ Musā ñerō irideare bujawere, musā gūñarīrē gorawayumakū Īāgū, yu musārē deko merā wāiyegukoa. Yu pūgu aarigū, yu nemorō turagu āārīmí. Yu gapu ubu āārīgū, Īgūrē neō sūropebirikoa. Īgū musārē Ōāgū deyomarīgū merā, peame merā wāiyegukumi. Irasirigu Ōāgū deyomarīgūrē musā merā āārīnimakū irigukumi, ñerīrē soebéorosū musārē ñerīrē béoburo, āirīgū. ¹² Trigo gasirire korobéogu irirosū āārīmí. Gasirire koro odo, iri yerire baari duripiri wiigie duripīgu irirosū ōārō irirārē Īgū pūrogu āiagukumi. Gasiri gapure peamegue soebéogu irirosū ñerō irirārē peamegue béogukumi. Iri peame neō yaribirikoa, āri werenayupū Juan masakare.

Juan Jesúre deko merā wāiyedea
(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³ Juan masakare dia Jordán wāikudiayague deko merā wāiyeripoe Jesús Galileague āārādi Īgūrē wāiyedoregu waayupū. ¹⁴ Iroque ejamakū, Juan Īgūrē wāiyeduabiradiyupū:

—¿Mu gapu yure wāiyerono irigu yure wāiyedoregu aariri? āriyupū.

¹⁵⁻¹⁶ Jesús gapu Īgūrē yujyupū:

—Yure wāiyeka! Marīrē āārīpereri Marīpu dorederosūta iriro gāāmea.

Īgū irasū ārimakū pégu: “Jāu”, āri, Jesúre wāiyeyupū. Wāiye odomakū, Jesús diague níadi majānugāmakūta, ūmugasi tūpākōāyuro. Ōāgū deyomarīgū buja irirosū deyogu dijari, Īgū weka ejabejamakū Īāyupū. ¹⁷ Marīpu ūmugasigū āārīgū āsū āriyupū Jesúre:

—Ĩĩ yu magũ, yu maĩgũ ããrĩmi. Ĩgũ merã buro usũyãa, ãrĩyupu.

4

Wãtĩ Jesũre ãrĩmesãdidea
(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

¹ Pũru Ōãgũ deyomarĩgũ Jesũre masaka marĩrõgue ãiyayupu, wãtĩ Ĩgũrẽ ãrĩmesãburo, ãrĩgũ.
² Irogue Jesũs cuarenta narĩ, cuarenta ñamĩrĩgora baabiriyupu. Pũru uaboakõãyupu.
³ Ĩgũ uaboamakũ ĩãgũ, wãtĩ Ĩgũ puro eja, ãsũ ãrĩyupu:
—Diyeta Marĩpu magũ ããrĩgũ, mu turaro merã i utãyerire pã duparu waamakũ irika! ãrĩyupu.

⁴ Jesũs gapu Ĩgũrẽ yujuyupu:
—Yũpũya werenĩri gojadea pũgue: “Baari dita masakare okamakũ iribea. ããrĩpereri Marĩpũya werenĩri gapu Ĩgũsãrẽ okamakũ yãa”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ, ãrĩ wereyupu Jesũs wãtĩrẽ.

⁵ Pũru wãtĩ Marĩpũya makã Jerusalẽgue Jesũre ãã, Marĩpũya wii wekague ãimurĩa, ⁶ Ĩgũrẽ ãsũ ãrĩyupu:

—Diyeta Marĩpu magũ ããrĩgũ, yebague parimadijaka! Ĩgũya werenĩri gojadea pũgue: Marĩpu Ĩgũrẽ wereboerãrẽ murẽ koredoregukumi, neõ utãyegue meẽbejabirikõãburo, ãrĩgũ, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ, ãrĩ wereyupu wãtĩ Jesũre.^{*}

⁷ Jesũs Ĩgũrẽ yujuyupu:
—Yũpũya werenĩri gojadea pũgue: “Bũremurĩ marĩrõ Marĩpũre: ‘Mu turari merã yare gajino iri ĩmuka!’ ãrĩbirikõãka!” ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ, ãrĩ wereyupu Jesũs wãtĩrẽ.

⁸ Pũru wãtĩ Jesũre ãmarĩ buũru wekague ãimurĩayupu doja. Irogue ããrĩpereri i ãmama makãrĩrẽ, masaka oparidere ĩmupeokõãyupu. ⁹ Irire ĩmupeo, Jesũre ãsũ ãrĩyupu:

—Mu ñadukũpuri merã ejamejãja, yure: “Mu, yu Opũ ããrã”, ãrĩ bũremumakũ, i ããrĩpererire murẽ sũgura, ãrĩyupu.

¹⁰ Ĩgũ irasũ ãrĩmakũ, Jesũs ãsũ ãrĩyupu:
—Satanás, yu pũrore wirika! Yũpũya werenĩri gojadea pũgue: “Marĩpu direta bũremuka! Ĩgũ doreri direta irika!” ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ, ãrĩ wereyupu Jesũs wãtĩrẽ.

¹¹ Ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pẽgu, wãtĩ waakõãyupu. Ĩgũ waadero pũru, Marĩpũre wereboerã Jesũre iritamurã ejañurã.

Jesũs Galilea nikũgue masakare buenũgãdea
(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹² Juãrẽ peresu iridea kerere pẽgu, Jesũs Galilea nikũgue waakõãyupu. ¹³ Iro ããrĩrĩ makã Nazarere tariwãgã, Capernaum wãikũri makãgue ejayupu. Galilea wãikũri ditaru turo ããrĩbũ Capernaum. Iri makã Zabulón bumarãya nikũ, Neftalĩ bumarãya nikũ ããrĩnadero ããrĩbũ. ¹⁴ Jesũs irogue ejagu, iripoequemũ Marĩpũya kerere weredupuyudi Isaias gojaderosũta iriyupu. ãsũ ãrĩ gojadi ããrĩmi:

¹⁵ Zabulón bumarãya nikũ, Neftalĩ bumarãya nikũ ããrĩnadero, judĩo masaka ããrĩmerãya nikũ ããrã. Ditaru turo, dia Jordán wãikũdiya abe ñajãrõgue Galilea wãikũri nikũ ããrã.

¹⁶ Iro marã, naĩtĩãrõgue ããrĩrã irirosũ Marĩpũyare masĩbema. Ĩgũsã masĩbiri waja peamegue waabonerã ããrĩma. Irasũ ããrĩkererã, siãgorire ĩãrã irirosũ Ĩgũsãrẽ taubure ĩãrãkuma. Ĩgũta Ĩgũsãrẽ Marĩpũre masĩmakũ irigu aarigukumi. Irasirirã boyorogue ããrĩrã irirosũ ããrĩrãkuma, ãrĩ gojadi ããrĩmi.^{*}

¹⁷ Jesũs irogue ããrĩgũ, masakare ãsũ ãrĩ buenũgãyupu:
—Musã ñerĩ iririre bujawereka! Musã gũñarĩrẽ gorawayuka! Mẽrõ duyãa, Marĩpu Ĩgũyarãrẽ doreri ejaburo, ãrĩyupu.

Jesũs wapikũrã waai wẽjẽrĩmasãrẽ siiudea
(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸ Jesũs Galilea wãikũri ditaru turogue ejagu, Simõrẽ, Ĩgũ pagumũ Andrẽre bokajayupu. Simõta “Pedro” wãikũyupu. Ĩgũsã waai wẽjẽrĩmasã ããrĩñurã. Ditarugue Ĩgũsãya buidire meeyorã iriñurã. ¹⁹ Jesũs Ĩgũsãrẽ:

—Nãka, yu merã! Daporare musãrẽ waai wẽjẽrĩmasã ããrĩrĩrẽ piri, Marĩpũya kerere wererimasã ããrĩmakũ irigukoa, ãrĩyupu.

²⁰ Ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pẽrã, mata Ĩgũsãya buiriyukure pikõã, Jesũs merã waakõãñurã.

²¹ Pũru Jesũs yoawayaro waa, Santiagore, Ĩgũ pagumũ Juãrẽ bokajayupu. Ĩgũsã Zebedeo wãikũgu pũrã ããrĩñurã. Ĩgũsãya doõdirugue Ĩgũsã pagu merã Ĩgũsãya buiriyukure ãmurã

iriñurā. Jesús Īgūsārē: “Náka, yu merā!” āri siuyupū. ²² Īgū irasū ārīmakū pérā: “Jáu”, āri, Īgūsāya doódirure, pagure pikōā, Jesús merā waakōāñurā.

Jesús wárā masakare buedea
(Lc 6.17-19)

²³ Jesús āārīperero Galilea nikūrē judío masaka nerērī wiirigue buegorenayupū. Ōārī kerere, Marīpu Īgūyarārē doregū āārīrīrē bueyupū. Irasū āārīmakū pūrīrikurārē āārīpereri Īgūsā pūrīrīrē tauyupū. ²⁴ Īgū irasiriri kerere āārīperero Siria nikū marā masīperekōāñurā. Irasirirā gajerosūperi sirīri oparārē, pūrīrikurārē, wātea ñajāsūnerārē, ñamasīrīri oparārē, waamasīmerādere Jesús purogue āiāñurā. Irasirigu āārīpererārē tauyupū Jesús.

²⁵ Īgū irasirimakū ĩārā, wárā Galilea nikū marā, Decápolis wāikuri nikūma makārī marā, Jerusalén marā, Judea nikū marā, dia Jordán wāikudiya abe mūrīriro gapū marā Īgū merā waañurā.

5

Jesús buúrugue masakare buedea

¹ Jesús, masaka wárā Īgū puro ejamakū ĩāgū, buúrugue mūrīa, eja doayupū. Īgū iroguē doamakū, Īgū buerā Īgū puro nerēnugāñurā. ² Īgūsā nerēnugājamakū ĩāgū, Jesús Īgūsārē āsū āri buepuroriyupū:

“Āsū irirāno usuyama”, āri buedea
(Lc 6.20-23)

³ —“Marīpu iritamubirimakū, Īgū gāāmerīrē irimasīña marībokoa”, āri gūñarāno, ūmugasigūe Marīpu Īgūyarārē dorerogue waarākuma. Iroguema Īgūsāya āārā. Irasirirā usuyama.

⁴ “Bujawereri merā āārīrārē Marīpu Īgūsārē gūñaturamakū irigukumi. Irasirirā usuyama.

⁵ “Gajerā nemorō āārā”, āri gūñamerā, Marīpu Īgūsārē: “Ī nikūrē sīgura”, āri deare oparākuma. Irasirirā usuyama.

⁶ “Marīpu gāāmerīrē iriduarē, ūboarā baaduarā, ñemesiburā iiriduarā irirosū āārīma. Marīpu Īgūsārē iritamugukumi, Īgū gāāmerīrē iriburo, āri Īgū. Īgūsārē iritamugū, iiri, baayapi-anerā irirosū āārīmakū irigukumi. Irasirirā usuyama.

⁷ “Gajerārē bopoñarī merā ĩārārē Marīpu Īgūsārē bopoñarī merā ĩāgukumi. Irasirirā usuyama.

⁸ “Ñerī opamerā Marīpūre ĩārākuma. Irasirirā usuyama.

⁹ “Gajerārē oārō siuñajārī merā āārīmakū iriduarārē Marīpu Īgūsārē: “Yu pūrā āārīma”, āri ĩgukumi. Irasirirā usuyama.

¹⁰ “Marīpu gāāmerīrē iriri waja, gajerā Īgūsārē ñerō tarimakū irisūrā ūmugasigūe Marīpu Īgūyarārē dorerogue waarākuma. Iroguema Īgūsāya āārā. Irasirirā usuyama.

¹¹ “Yure musā buremurī waja gajerā musārē ñerō werenikererupu, musārē ñerō irikererupu, āārīpereri gajerosūperi ñerī kere ārikererupu, usuyaka! ¹² Marīpūya kerere weredupuyunerā musā dupuyuro āārīnerārē āsūta ñerō irinerā āārīmā. Irasirirā musārē ñerō irikererupu, oārō usuyari merā āārīrikuka! Purugūe wáro oārī oparākōa ūmugasigūe, āri yupū Jesús.

I ūmugūe Marīpūyare irirā moā, siāgori irirosū āārīma, āri buedea
(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

¹³ Irasū āri odo, Jesús āsū āri buenemoyupū:

—Musā i ūmugūe Marīpūyare irirā moā okari irirosū āārā. Moā okadea ok-abirimakū, dupaturi okamakū irimasībirikoa. Béokōākoa. Béoadero puru, masaka kūrawasiribéokōākuma. Irasirirā musā moā okari irirosū Marīpūyare irinīkōāka!

¹⁴ “Musā i ūmū marārē siāgori irirosū āārā. Irasirirā Marīpūyare musā irimakū ĩārā, Īgūrē masīrākuma. Buúru wekague āārīrī makārē duumasīña máa. ¹⁵ Masaka siāgodirure siāgorā, dupa kūma dokague píbirikuma. Siāgo, wii dekogūe siukuma, iri wii marā āārīpererā oārō boyorogue āārīburo, āri rā. ¹⁶ I irirosū musāde Marīpūyare oārō iriri merā masakare musā Īgūyarā āārīrīrē masīmakū irika, Īgūrē ūmugasigūe āārīĪgūrē: “Ōātarigu āārīmi”, āri buremuburo, āri rā!

Jesús Moisés doredeare buedea

¹⁷ “Musā yure āsū āri gūñabirikōāka: “Marīpu Moisésre doreri pídeare, irasū āārīmakū Marīpūya kerere weredupuyunerā gojadeare béogu aarigū irikumi”, āri gūñabirikōāka! Irire béogu aarigū meta iribu. Iri āārīpererire keoro iriyuwarikugū aarigū iribu. ¹⁸ Diayeta musārē werea. Ūmugasi, i nikū āārīrōpāta Marīpu neō mérōgā su wāi Īgū doreri pídeare béobirikumi. āārīpereri Īgū: “Āsū irigūra”, āri deare keoro iriyuwarikugukumi. ¹⁹ Iri dorerire

su wāirē tarinūgārāno, gajerārē: “Gua irirosū irika!” āri buerā, ūmugasigie Marīpu ĩgūyarārē dorerogue ĩgū ĩāmakū ubu āārīrā āārīrākuma. Gajerā gapu iri dorerire oārō irirā, gajerārē ĩgūsā irirosū iridorerā, ūmugasigie ĩgūyarārē dorerogue ĩgū ĩāmakū oparā irirosū āārīrākuma. ²⁰ Ire musārē werea. Musā, Moisés doredeare buerimasā, fariseo bumarā nemorō Marīpu gāāmerīrē iribirikererā, Marīpu ĩgūyarārē doreroguerē neō waabirikoā.

Jesús masaka guarimarē buedea

(Lc 12.57-59)

²¹ Marīpu musā ñekūsāmarārē doredeare musā pénerā āārībú. ĩgūsārē āsū ārīdi āārīmí: “Masakare wējēbirikōāka! Gajigure wējēdinorē wajamoāka, ĩgū wējēdeā waja!” ²² Yu gapu musārē werea. Sugu ĩgūyagu merā guagu, wajamoāsūgukumi. ĩgūyagure: “Mu wajamāa”, āri būridagunorē marī oparā wajamoārākuma. ĩgūyagure: “Waibu irirosū pémasīrī opabea mu”, āriĩgūnorē peamegue waamogeorāa.

²³ Irasirirā Marīpuya wiima soepeorogue ĩgūrē buremurā gajino pírā waamurā: “Yaagu yu merā guami”, āri gūñabokarā. ²⁴ Marīpure siburire pikōā, musāyagu purogue waa: “Yu murē ñerō irideare kátika!” āri sērēka ĩgūrē! Musā gāme ānuadero puru, dupaturi Marīpuya wiigue musā síduadeare ĩgūrē sírā waaka!

²⁵ Sugu musārē weresāñduagu, weresārīrē beyerimasū purogue musārē āidnamakū, mata maague ĩgū merā waarā, ĩgū musārē weresārīrē āmuka! ĩgū merā oārō āmubirimakū, beyerimasūguere musārē weresāgukumi. ĩgū musārē weresāmakū pégu, beyerimasū musārē suraraguerē wia, peresu iridoregukumi. ²⁶ Diayeta musārē werea. Beyerimasū musārē waijardoredeare waripeobirimakū, neō musārē wiubirikumi.

Jesús: “Gajigu marāpo merā ñerō iribirikōāka!” āri buedea

²⁷ Iripoegue marā weredeare musā pénerā āārībú. ĩsū ārīnerā āārīmá: “Gajigu marāpo merā ñerō iribirikōāka!” ²⁸ Yu gapu musārē werea. Sugu nomeōrē ñerō iriduari merā ĩāgū, ĩgū gūñarīgue igo merā ñerō irisiāmi.

²⁹ Irasirirā musāya koyuru diaye gapumarū merā ĩā, ñerō irirā, irirure goreweabéorosū iri ñerō iririre pirika! Musā koyurere béomakū, iriru dita dediria. Ñerō iririre pirimerā āārīpereri musāya dupu merā peamegue béosūrākoā. ³⁰ Musāya diayema mojō merā ñerō irirā, iri mojōrē dititā béorosū iri ñerō iririre pirika! Musāya mojōrē béomakū, iri mojō dita dediria. Ñerō iririre pirimerā āārīpereri musāya dupu merā peamegue béosūrākoā.

Jesús masakare: “Musā marāposā nomerē béobirikōāka!” āri buedea

(Mt 19.1-12; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

³¹ Iripoegue marā idere ārīnerā āārīmá: “Sugu ĩgū marāpore béoduagu: ‘I waja merā murē béoa’, āri gojari pūrē sīrō gāāmea”, ārīnerā āārīmá. ³² Yu gapu musārē werea. Sugu, ĩgū marāpo gajigu merā ñerō iribirikereruru igore béogu, igore gajigu merā marāpukumakū irigu, igore ñerō irimakū irikumi. Irasū āārīmakū, ĩgū béodeo merā marāpokugude ñerō irigu irikumi.

Jesús: “Āsū irigura”, ārīrīmarē buedea

³³ Iripoegue marārē weredeare musā pénerā āārībú. Āsū āri werenerā āārīmá ĩgūsārē: “‘Marīpu wāi merā āsū irigura’, ārīderosūta marī Opu ĩūrō keoro irika!” ³⁴ Yu gapu musārē werea. Musā gajerārē: “Āsū irigura”, ārīrā, Marīpure wāipeobirikōāka! “Ūmugasima merā āsū irigura”, ārībirikōāka! Ūmugasī, Marīpu doaro ubu āārīrō meta āārā. ³⁵ I nikūma merādere wāipeobirikōāka! I nikū Marīpuya nikū āārā. Irasirio ĩgū kuraña doanirō irirosū āārā. Jerusalén merādere wāipeobirikōāka! Jerusalén marī Opu turatariguya makā āārā. ³⁶ “Yaa dipuru merā āsū irigura”, āri wāipeobirikōāka! Musā irasū ārīrī merā neō musāya dipuruma poaire ñírīda, o borerida waamakū irimasībirikoā. ³⁷ “Āsū irigura”, o “Āsū iribirikoā”, ārīrā, wāipeoro marīrō su diayeta wereka! Wāipeori merā: “Āsū irigura”, ārīrā, wātī gāāmerīrē irirā yāa.

Jesús masaka ñerō iri gāmīrīmarē buedea

(Lc 6.29-30)

³⁸ Iripoegue marā weredeare musā pénerā āārībú. Āsū ārīnerā āārīmá: “Murē gajigu muya koyurere pātīāderosūta mude ĩgūya koyurere pātīā gāmika! Muya guikarure ĩgū pánuaderosūta mude ĩgūya guikarure pánua gāmika!” ārīnerā āārīmá. ³⁹ Yu gapu musārē werea. Musārē ñerō iridire irasū ĩākōāka! ĩgūrē ñerō iri gāmibirikōāka! Sugu musāya wayupārā diaye gapure pámakū, kúgapuma wayupārādere pádoreka! ⁴⁰ Sugu murē weresārīrē beyerimasū purō āia: “ĩgūya surīrore sídoreka, ĩgū yure ñerō iridea waja”, āri weresāmakū, irīñerē sika! Irasū āārīmakū, muya wekamañedere sīnemoka ĩgūrē! ⁴¹ Sugu surara gajinorē su kilómetro murē āiwāgādoremakū, gajī kilómetro āiwāgānemobosaka doja!

42 Sugu murē gajinorē sērēmakū, sika Īgūrē! Gajino murē wayumakū sika Īgūrē! “Wayu-birikoa”, āribirikōāka!

*Jesús: “Musārē iāturirārē maika!” āri buedea
(Lc 6.27-28, 32-36)*

43 ‘Gaji iripoegue marā weredeare musā pénerā āārībú. Āsū ārīnerā āārīmá: “Musā merāmarārē maika! Musārē iāturirā gapure iāturi doo, gāmika!” ārīnerā āārīmá. 44 Yu gapu musārē werea. Musārē iāturirārē maika! Musārē ñerō werenirārē: “Ōārō āārīburo”, ārika! Musārē iāturi doorārē ōārō irika! Musārē ñerō āri buridamakū, musārē ñerō irimakū, Īgūsāya āārīburi Marīpu sērēbosaka! 45 Irasirirā Marīpu ūmugasigue āārīgú pūrā āārīrākoa. Marīpu ñerārē, ōārādere abe asimakū yámi. Īgū dorerire irirā puro, irimerā purodere deko merēmakū yámi. Irasirirā musāde Īgū irirosūta masakare srosō ōārō irika! 46 Musārē maīrā direta maīrā, ĵñeonorē ūmugasigue wajatabokuri? Romano marā opure niyeru wajaseabosarimasāde ñerā āārīkerā, Īgūsārē maīrārē maīma. 47 Musāyarā direta ōārō bokatīrīñeārā, ĵñeeno ōārīrē gajerā nemorō iribokuri? Marīpure masīmerāde Īgūsāyarārē ōārō bokatīrīñeāma. 48 Irasirirā, Marīpu ūmugasigue āārīgú neō ñerī marīgū āārīrosūta musāde neō ñerī marīrā āārīka! āri wereyupu Jesús.

6

Jesús ōārō iririkumarē buedea

1 Jesús āsū āri werenemoyupu:

–“Ōārīrē irirā āārā”, ārīrā, masaka iūrō musā iririre iri ĩmubirikōāka! Musā irire irasirimakū, Marīpu ūmugasigue āārīgú musā irasiridea wajare sībirikumi. 2 Irasirirā boporārē iritamurā, āārīpererārē werebirikōāka! Irigatorimasā irirosū iribirikōāka! Īgūsā boporārē iritamurā, marī nerērī wiirigue nerēanerā, makā dekogue āārīrā iūrō: “Ōārā āārīma”, ārīburo, ārīrā, iri ĩmuma. Diayeta musārē werea. Masaka Īgūsārē ōārō ārīrī merā wajatari opasīama. 3 Musā gapu boporārē gajino sīrā, masaka iāberogue sika! 4 Marīpu, musā irasirimakū iāgū, musārē ōārō wajatamakū irigukumi.

*Jesús Marīpure sērērīrē buedea
(Lc 11.2-4)*

5 ‘Marīpure sērērā, irigatorimasā irirosū iribirikōāka! Īgūsā marī nerērī wiirigue, makā dekogue masaka iāburo, ārīrā, sērē ĩmuma. Diayeta musārē werea. Masaka Īgūsārē iārī merā wajatari opasīama. 6 Musā gapu Marīpure sērērā, musāya taribugue ñajāa, dispuro bia, gajerā iāberogue Īgūrē sērēka! Īgū deyomarīgū āārīkeregu, musā merā āārīgukumi. Irasirigu, gajerā iāberogue musā Īgūrē sērēmakū iāgū, musārē ōārō wajatamakū irigukumi.

7 ‘Marīpure sērērā, ubu āārīrī werenīrī merā dupaturi sērēdujagirikōāka! Marīpure masīmerā irasū yáma. “Wāri werenīrī merā gua sērēmakū, guare pégukumi”, āri gūñama. 8 Īgūsā irirosū iribirikōāka! Musā sērēburo dupuyuro Marīpu musā gāāmerīrē masīsiami. 9 Irasirirā āsū āri sērērō gāāmea Marīpure:

Guapu ūmugasigue āārīgú, āārīpererā murē goepeyari merā buremuburo.

10 Mu āārīpererārē doreri aariburo. Ūmugasigue marā mu gāāmerō irirosūta i nikū marāde iriburo.

11 Ūmurīku guare baari sika!

12 Gajerā guare ñerō irideare gua kātirosūta mude gua ñerō irideare kātika!

13 Gua ñerō iriduamakū kāmataka! Ñegū guare ñerī ārīmesārīrē tau kāmataka! Mu sugata guare doregu, turatarigu, gua buremugū āārīñīgukoa, āri sērēka Marīpure!

14 ‘Gajerā musārē ñerō irideare musā kātīmakū iāgū, Marīpu ūmugasigue āārīgú musā ñerō irideare kātīgukumi. 15 Gajerā musārē ñerō irideare musā kātībirimakū, Marīpu musā ñerō irideare kātībirikumi.

Jesús bererimarē buedea

16 ‘Marīpure buremurā bererā, irigatorimasā irirosū iribirikōāka! Īgūsā bererā, Īgūsāya diapure bujawerā irirosū iri ĩmuma, masaka Īgūsā bererire iāmasīburo, ārīrā. Diayeta musārē werea. Masaka Īgūsārē iārī merā wajatari opasīama. 17 Musā gapu bererā, musā irinarōsūta irika! Musāya diapure waakoe, ōārō wuapukōāka! 18 Musā irasirimakū, gajerā musā bererire masībirikuma. Marīpu gapu deyomarīgū āārīkeregu, musā merā āārīmi. Īgū dita musā gajerā iāberogue iririre iāgū, musārē ōārō wajatamakū irigukumi.

*Jesús marī ūmugasigue wajataturire buedea
(Lc 12.33-34)*

¹⁹ Wári i nikūmarē sea neō duripibirikōāka! I nikūma borewiji boakōārokoa. Boabirimakū, burua baadediukōārākuma. Baadediubirimakū, yajarimasā űajāa, yajakōārākuma. ²⁰ Irasirirā musā űmugasima opaburi gapure gūñaka! űmugasima neō borewiji boabiriko. Iroguere burua musā opaburire neō baadediubirikuma. Yajarimasāde neō űajāa, yajabirikuma. ²¹ Musā i űmuma direta: “Opaduakoa”, āri gūñarā, irire buro maīrākoa. űmugasima gapure: “Opaduakoa”, āri gūñarā, irire buro maīrākoa.

Jesús masakaya koye sīāgodiru irirosū āārīrīrē buedea
(Lc 11.34-36)

²² Musāya koye musāya gūñarīguere sīāgodiru irirosū āārā. Musā űārī koye oparā irirosū āārīmakū, musāya gūñarīguere űārō sīāgoro irirosū āārā. Irasirirā Marīpuyare masīa. ²³ Musā űerī koye oparā irirosū āārīmakū, musāya gūñarīguere naītiārō irirosū āārā. Marīpuyare masībea. I naītiārī, űetaria. Irire masībirimakū űegorāa.

Jesús: “Niyerure maīrā, Marīpure maībema”, āri buedea
(Lc 16.13)

²⁴ Neō sugū moāboerimasū pērā oparārē moāboemasībirikumi. Sugū opure maīgū, gajigu gapure maībirikumi, o sugū opure bāremugū, gajigu gapure yujubirikumi. Niyerudere maītarigu, Marīpu gapure maībemi.

Jesús, Marīpu īgū pūrārē korerimarē buedea
(Lc 12.22-31)

²⁵ Irasirigu musārē ire weregura. Musā āārīrikurire gūñarā, “ĶNeenorē baarākuri, űeenorē iirīrākuri, űeenorē sānarākuri?” āri gūñarikubirikōāka! Marī okari gapu, baari nemorō wajakua. Marīya dupu, suri nemorō wajakua. ²⁶ Mirārē űmarōgue wūrārē iāka! Ķgūsā baaduarā, otebema. Otedea dukare seabema. Baari duripiri wiiridere opabema. Marīpu űmugasigū āārīgū gapu īgūsārē baari sīmi. Musā gapu, mirā nemorō wajakutarinugāa. ²⁷ Musā buro gūñarikuri merā neō mērōgā masānemobirikoa. Musā irasū gūñarikuri wajamāa.

²⁸ Irire masīkererā, űnasirirā musā suri sāñaburire gūñarikuri? Makānūma goori masārīrē gūñaka! Iri moābirikerero, suabirikerero űārī suri sāñarō irirosū deyoa. ²⁹ Musārē werea. Opu Salomón suri űārī sāñadero nemorō iri goori gapu űārī deyoa. ³⁰ Iri goorire Marīpu űārī goori deyomakū irikerepuru, mērōgā puru űaidija pereakōāa. Gajinu gapu peamegue soebēokōāsūa. Iri mata pereburi āārīkerepuru, Marīpu iri goorire űārī deyomakū yāmi. Iri goorire űārī āārīmakū irirosū nemorō musārē űārō irigukumi. Surire sīgukumi. Musā gapu īgūrē mērōgā bāremurī opāa. ³¹ Irasirirā: “ĶNeenorē baarākuri, űeenorē iirīrākuri, űeenorē sānarākuri?” āri gūñarikubirikōāka! ³² Marīpure masīmerā buro gūñarikuri merā irire āmanīkōāma. Marīpu űmugasigū āārīgū gapu āārīpereri musā gāāmerīrē masīsiami. Irire musārē sīgukumi. ³³ Irasirirā, Marīpu musā Opu āārīrīrē, īgū gāāmerīrē, īgū dorerire, āārīpereri nemorō gāāmerīrorika! Musā irasirimakū, āārīpereri musā baa, iiriburire, musā suri sāñaburidere sīwekapeogukumi. ³⁴ Irasirirā: “ĶNaāsū waarokuri űamīgārē?” āri gūñarikubirikōāka! Gajinumarē musā űerō tariburire gūñarikudupuyubirikōāka! Dapagāma direta gūñaka! Dapagārē musā űerō tariburi āārīsīāa, āri wereyupu Jesús.

7

Jesús, gajerārē: “Nērā āārīma”, āri werewuabirikōāka! āri buedea
(Lc 6.37-38, 41-42)

¹ Jesús irire āri odo, ārīnemoyupu doja:

–Gajerārē: “Nērā āārīma”, āri werewuabirikōāka! Musā werewuabirimakū īāgū, Marīpu musārē: “Nērā āārīma”, āri iābirikumi. ² Gajerārē: “űārō iribema”, āri iārōsūta Marīpu musārē īāgukumi. Gajerārē: “Ķsū āārīma”, āri iārōsūta Marīpu musārē īāgukumi. ³ Musā űerō iridea, koyerugue wāri turu oparosū űetariri āārīrīrē gūñabirikererā, musāyagu űerō iridea, koyerugue nikūyegā oparosū āārīrīrē: “Nēgorāa”, āri gūñāa. ⁴ Irasirirā musā űerō iridea, koyerugue wāri turu oparosū āārīrā, musāyagure īgūya koyerugue āārīrī nikūyegārē: “ĶĶibéosi?” ārīmasībea. ⁵ Musā űerō iririkurā, irigatorikurā āārā. Musāya koyerugue āārīrī turu gapure āībēopuroriro irirosū musā űerō irire piripurorika! Irasiri odo, musāyagure: “Mu űerō irire pirikōāka!” āri masīa.

⁶ Marīpure űerō āri buridarārē īgūya kerere werebirikōāka! Ķgūsārē wererā, diayēare űārīrē sīrā, o yeseare űaguīda wajaparidare sīrā irirosū iribokoa. Diayēa guarā, űārī sīkerepuru, gāmenugā kūrīkōākuma. Yesea iridare noō gāāmerō kurawasiribēokuma. Ķgūsā irirosū āārīrārē, ubugorata Marīpuya kerere werebirikōāka!

*Jesús: “Marĩpũre sērērā, āsũ ārĩ sērēka!” ārĩdea
(Lc 11.9-13; 6.31)*

⁷ Marĩpũre sērēka! Īgūrē sērēmakũ, sīgukumi. Ōārĩrē āmarā, bokarākoa. Wiigue ñajāduarā oemakũ, Marĩpũ disipũro tũpā ñajādoregu irirosũ musā sērērĩrē pégukumi. ⁸ Īgūrē sērērānorē sīgukumi. Amarāno, bokarākuma. Wiigue ñajāduarā oerā irirosũ Īgūrē sērēmakũ Īgũ, Īgūsārē ñajādoregu irirosũ Īgūsā sērērĩrē ōārō pégukumi.

⁹ Musā pũrā pārē sērēmakũ, ūtāyere sibirikoa. ¹⁰ Waai sērēmakũdere, āñarē sibirikoa. ¹¹ Nērā āārĩkererā, musā pũrārē ōārĩrē sĩmasĩa. Marĩpũ ūmugasigue āārĩgũ gapũ, musā nemorō ōārĩrē sĩmasĩmi. Irasirigu Īgūrē sērērārē irire sīgukumi.

¹² Musā, gajerā musārē ōārō irimakũ gāamerōsũta musāde Īgūsārē ōārō irika! Moisés gojadea pũgue, Marĩpũya kerere weredupuyunerā gojadea pũguedere irasũta iridoredero āārĩbũ.

*Jesús eyabiri disipũrore ñajāri keori merā buedea
(Lc 13.24)*

¹³ Marĩpũ pũroge ñajāduarā Īgũyare irika! Iroge ñajāmakũ diasagorāa. Eyabiri disipũro ñajārō irirosũ āārā. Peamegue waarō gapũ eyari disipũro ñajārō, eyari maarē waarō irirosũ āārā. Iri maarē waamakũ diasabea. Irasirirā wārā masaka iroge waarā yāma. ¹⁴ Marĩpũ pũro gapũre waamakũ diasagorāa. Irasirirā mērāgāta masaka, eyabiri disipũro ñajārōrē, iroge eyabiri maarē bokama. Iroge waarā, Marĩpũ merā ōārō āārĩrākuma.

*Jesús yukũre dukũ merā ĩāmasĩsũa, ārĩ buedea
(Lc 6.43-44)*

¹⁵ Ōārō pémasĩka! “Marĩpũya kerere weredupuyurimasā āārā”, ārĩgatorārē pébirikōāka! Īgūsā oveja guamerā, ōārĩrē irirā irirosũ musā pũroge ejarākuma. Irasirikererā, Īgūsā gũñarĩguere diayea makānũu marā guarā irirosũ, ñerā āārĩma. ¹⁶ Īgūsā ñerō irimakũ musā Īgūsārē: “Nerā āārĩma”, ārĩ ĩāmasĩrākoka. Poragũ iguire dukakũbirikoa. Naagũde higo wāĩkurire dukakũbirikoa. ¹⁷ Ōādi yukũ ōārĩrē dukakũ. Nedi gapũ ñerĩrē dukakũ. ¹⁸ Yukũ ōādi ñerĩrē dukakũbirikoa. Nēdide ōārĩrē dukakũbirikoa. ¹⁹ Ōārĩ dukakũbiridire pábéo, peamegue soekōāma. ²⁰ Irasirirā: “Marĩpũya kerere weredupuyurimasā āārā”, ārĩgatorārē Īgūsā iriri merā: “Ārĩgatorikũrā āārĩma”, ārĩ ĩāmasĩrākoka musā.

*Jesús āārĩpererā masaka Marĩpũ pũroge waabirikuma, ārĩ buedea
(Lc 13.25-27)*

²¹ Wārā yure: “Mutā āārā gua Opũ”, ārĩkererā, āārĩpererā ūmugasigue Yũpũ Īgũyarārē doreroge ñajābirikuma. Yũpũ ūmugasigue āārĩgũ gāamerĩrē irirā dita Īgũ āārĩrōguere ñajārĩrākuma. ²² Yũpũ āārĩpererā ñerārē wajamoārĩnu ejamakũ, wārā yure: “Gua Opũ, mũyare masakare buebu. Mu wāi merā wātēārē béowiu, wāri ōārĩrē iri ĩmubu”, ārĩrākuma. ²³ Īgūsā irasũ ārĩkererũ: “Musārē neō masĩbiribu. Nērĩrē irirā āārā musā. Irasirirā yũ pũrore wirika!” ārĩgũkoa.

*Jesús pe wii keori merā buedea
(Mr 1.22; Lc 6.47-49)*

²⁴ Yũ werenĩrĩrē péduripĩgũno, yũ dorerire irigũno, ōārō pémasĩgũ āārĩmi. Sugũ ūtāyegue ūkũārĩ goberi máñajāa, wii ōārō nũdi irirosũ āārĩmi. ²⁵ Pũrũ deko merē, dia wáro yura, mirũ burō wējēpũkererũ, iri wii ūkũārō nũdea wii āārĩsĩā, neō mirũabirikoa. ²⁶ Yũ werenĩrĩrē pékerege, yũ dorerire iribi gapũ sugũ ĩmparogge wii iridi irirosũ āārĩmi. ²⁷ Pũrũ deko merē, dia wáro yura, mirũ burō wējēpũmakũ, mata ōjēdija, kōmopereakōāko, ārĩ weryupũ Jesús.

²⁸ Īgũ bue odomakũ, masaka Īgũ buerire pégukari merā: “Ōātariro buemi”, ārĩ gũñañurā. ²⁹ Moisés gojadeare buerimasā irirosũ buebiriyupũ. Sugũ doregũ irirosũ bueyupũ Jesús.

8

*Jesús kāmĩ boagũre taudea
(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)*

¹ Jesús buũrugge āārādi dijarmakũ ĩārā, wārā masaka Īgūrē tũyañurā. ² Sugũ kāmĩ boagu Jesũre ĩāgũ, Īgũ pũro ñadũkupuri merā ejamejā, Īgūrē sērēyupũ:

—Yũ Opũ, mũ yũ pũrĩrĩkurire taudũagu taumasĩa, ārĩyupũ.

³ Īgũ irasũ ārĩmakũ pégũ, Jesús Īgũya mojō merā Īgūrē moañayupũ.

—Mũrē taugũra. Kāmĩ marĩgũ dujaka! ārĩyupũ.

Īgũ irasũ ārĩmakũta, kāmĩ yariakōāyuro. ⁴ Irasirigu Jesús Īgūrē ārĩyupũ:

—Gajerā masakare mũ tariadeare werebirikōāka! Paĩ pũroge mũrē kāmĩ yariadeare Īgūrē ĩmugũ waaka, Īgũ mũrē: “Kāmĩ marĩgũ āārĩmi”, ārĩburō, ārĩgũ. Īgũ irasũ ārādero pũrũ,

Moisés gojadea pūge sīdoredeare sīka! Mu irire irimakū iārā, masaka murē kāmi yariadeare masārākuma, āriyupu Jesūs Īgūrē.

Jesūs surara opure moāboegure taudea
(Lc 7.1-10)

⁵ Puru Jesūs Capernaugue ejamakū, romano marā surara opu Īgū puro ejanugā, Īgūrē iritamurī sērēyupu:

⁶ —Gua Opu, yure moāboegu buro pūrīrikuḡu yaa wiigue oyami. Buari merā buro pūrīsūḡu iriami, āriyupu.

⁷ Jesūs Īgūrē āriyupu:

—Īgūrē taugḡu waagḡu.

⁸ Surara opu Īgūrē yujuyupu:

—Yu Opu, yaa wiire murē: “Nājarika!” āri masībirikoa. Yu ubu āārīgū āārā. Irasirigu mu ōḡueta doreri merā yure moāboegu tarigukumi. ⁹ Gajerā oparā yure dorema. Yude gajerā surarare dorea. Yu sugure: “Waaka!” ārimakū, waami. Gajigure: “Aarika!” ārimakū, aarimi. Yu, yure moāboegure: “Ire irika!” ārimakū, irire yāmi, āriyupu.

¹⁰ Jesūs surara opu irasū ārīrīrē pēgu, pēgukakōāyupu. Īgūrē tuyarārē āsū āriyupu:

—Diayeta musārē werea. Ī surara opu Israel bumū āārībirikereḡu, yure buremumi. Ī irirosū yure buremugū neō sugū Israel bumūrē bokajabiribu. ¹¹ Musārē werea. Wārā masaka ĩ irirosū yure buremurākuma. Īgūsā āārīperero marā judío masaka āārīmerā āārīkererā, āmugasigue Marīpu Īgūyarārē dorerogue eja, marī űekūsāmarā Abraham, Isaac, Jacob merā doa, baarākuma. ¹² Gajerā judío masaka: “Gua Opu āārīrōgue waamura āārā”, ārīkererupu, Īgūsā buremubiri waja Marīpu Īgūsārē naītīārōgue bēdediugukumi. Iroguere pūrīsūrā buro ore, bujawereri merā Īgūsāya guikare kūriđuūtūrākuma, āriyupu Jesūs.

¹³ Irasū āri odo, surara opure āriyupu:

—Dujāaka mūya wiigue! Mu buremurōsūta waarokoa murē moāboegure, āriyupu.

Īgū irasū ārīripoeta, Īgūrē moāboegure pūrīri tariakōāyuro.

Jesūs, Pedro māñekōrē taudea
(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴ Puru Jesūs Pedroya wiigue waayupu. Iri wiigue űajāḡū, Pedro māñekōrē peyarogue buro nimakurikugo oyagore bokajayupu. ¹⁵ Irasirigu igoya mojōrē moāñayupu. Īgū moāñamakūta, nimakuri tariakōāyuro. Iri tarimakū wāḡānugā, Īgūsārē baari ejoyupo.

Jesūs wārā pūrīrikūrārē taudea
(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶ Naimejāripoe āārīmakū, masaka wārā wātēa űajāsūnerārē Jesūs purogue āijañurā. Īgū werenīri merā wātēa Īgūsāguere űajānerārē bēowiyupu. Irasū āārīmakū, āārīpererā pūrīrikūrārē tauyupu. ¹⁷ Irire irigu, iripoeguemu Marīpuya kerere weredupuyudi Isaiās gojaderosūta iriyupu. Āsū āri gojadi āārīmi: “Marī turabirire, marī sīrīrīrē marīrē taubosami”, āri gojadi āārīmi.

Gajerā Jesūre: “Marē tuyaduakoa”, āriḡea
(Lc 9.57-62)

¹⁸ Jesūs wārā masaka Īgū puro nerēmakū iāḡū, Īgū buerārē:

—Nāka, ditaru sikoerugue taribujarā! āriyupu. ¹⁹ Īgū irasū ārīmakū, sugū Moisés gojadeare buerimasū Jesūs puro eja, āriyupu:

—Bueḡu, mu noó waaró murē tuyagḡu, āriyupu.

²⁰ Jesūs Īgūrē yujuyupu:

—Makānū marā diayēa Īgūsā kārīri toreri opama. Mirāde Īgūsā kārīrō opama. Yu āārīpererā tīgū gaḡu kārīrō opabea, āriyupu.

²¹ Gajigu Īgū buerire tuyagu Īgūrē āriyupu:

—Yu Opu, yupu boamakū Īgūrē yāa odo, murē tuyagḡu, āriyupu.

²² Jesūs Īgūrē yujuyupu:

—Yure tuyaduagu, daporata yu merā aarika! Yure buerumerā, boanerā irirosū āārīrāta boanerārē yāaburo, āriyupu.

Jesūs mirū, makūrīrē toemakā irideia
(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

²³ Irasū āri odo, doódirugue Īgū buerā merā marīñajāyupu. ²⁴ Īgūsā marīñajāa, taribu-jaripoe ditarure mirū buro waayuro. Makūrī doódirure pañajāmiūkōādiyuro. Irasū waaripore Jesūs gaḡu kārīgū iriyupu. ²⁵ Irasirirā Īgūrē yobeñurā:

—Gua Opu, guare tauka! Marī mirīmurā yāa, ārīñurā.

26 Īgūsā irasū ārimakū, Jesūs yujuyupu:

—¿Nasirirā buro güiri musā? Yure mérōgā būremurī opāa musā, āriyupu.

Irasū āriğūta wāgānugā: “Mirū, makūrī iropāta, toeaka!” āriyupu. Īgū irasū ārimakū, mirū, makūrīde toedijapereakōāyuro. 27 Īgū irasirimakū iāguka, āsū āri gāme wereniñurā:

—¿Ñeemuno masaku āārīri īi? Mirū, makūrīde Īgūrē tarinugābea, āriñurā.

Jesús Gadara marārē wātēa ñajānerārē béowiudea

(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

28 Puru Jesūs ditarure taribuja, Gadara marāya nikūgue ejayupu. Irogue ejamakū, pērā ūma masāgoberi watopegue āārānerā Īgūrē bokatīriñurā. Īgūsā wātēa ñajāsūnerā goerā āārīñurā. Irasirirā iro waarī maarē masaka neō waabiriñurā. 29 Īgūrē bokatīri, āsū āri gainiñurā:

—Jesūs, āmugasigüe marā Opu magū, ¿nasirigu aarigū yāri mu gua pūrogue? ¿Īgū āārīpererā ñērārē wajamoārīnu ejabirikerepuru, guare poyarikumakū irigu aariri mu? āriñurā.

30 Īgūsā koregue wārā yesea āma baarā iriñurā. 31 Irasirirā wātēa Jesure āsū āri sērēñurā:

—Guare béowiugu, siīsā yeseaguere ñajādoreka! āriñurā.

32 —Jāu, Īgūsārēta ñajārā waaka! āriyupu Jesūs.

Īgū irasū ārimakū, Īgūsā pērā ūmaguere āārānerā yeseaguere ñajāñurā. Īgūsā ñajāmakūta, yesea dupaturugue ūma mirēbuāa, ditarugue meébia dijāa, mirī boapereakōāñurā.

33 Irasū waamakū iārā, yeseare korerimasā gukari merā makāgue ūmadujāa, āārīpereri Īgūsā iādeare, irasū āārimakū wātēa ñajāsūnerārē waadeare wereñurā. 34 Irire pērā, iri makā marā āārīpererā Jesūs pūrogue waa, Īgūrē iārā, turaro merā Īgūsāya nikūrē wiridoreñurā.

9

Jesús dupu buadire taudea

(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

1 Irasirigu Jesūs doódirugue murīñajāa, ditarure taribuja, Īgūya makāgue ejayupu. 2 Irogue sugu dupu buadire Īgū peyaro merā Jesūs pūro āijañurā. Jesūs, Īgūsā Īgūrē būremumakū iāgū, dupu buadire āsū āriyupu:

—Gūñaturaka! Yu, mu ñerō irideare kātia, āriyupu.

3 Īgū irasū ārimakū pērā, surāyeri Moisés gojadeare buerimasā āsū āri gūñañurā: “Īgū werenirī merā Marīpure ñerō werenimi”. 4 Jesūs gapu Īgūsā gūñarīrē iāmasī, āsū āriyupu:

—¿Nasirirā yure ñerō gūñarī musā? 5 ¿Naāsū ārīri gapu diasaberi īi buadire: “Yu, mu ñerō irideare kātia”, ārīri, o “Wāgānugā, waaka!” ārīri gapu diasaberi? 6 Yu āārīpererā tīgū i ūmugue āārīrārē Īgūsā ñerō irideare Marīpu dorero merā kātiasīa. Irasirigu īi buadire taugura, musārē irire masīdoregu, āriyupu. Irasū āri odo, buadire āriyupu:

—Wāgānugā, mu oyaderore āi, muya wiigüe waaka! āriyupu.

7 Īgū irasū ārimakū pēgu, buadi āārādi wāgānugā, Īgūya wiigüe waakōāyupu. 8 Masaka, Īgū irasū waarīre iārā, iāgukakōāñurā. Marīpure: “Ōātaria, mu turari masakure sirī”, āri, usuyari siñurā.

Jesús Mateore siiudea

(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

9 Puru Jesūs iro merā waa, yure iābokami. Yu Mateo*, romano marā opūre niyeru wajaseabosagu āārībú. Jesūs, yu moārī taribugue doagure iā, yure: “Nāka, yu merā!” ārimi. Īgū irasū ārimakū pēgu, wāgānugā, Īgū merā waakōābu.

10 Puru yaa wiigüe Jesūs Īgū buerā merā baaripoe wārā niyeru wajaseabosarimasā, gajerā ñerō irirāde baarā ejama. 11 Īgūsā merā Īgū baamakū iārā, fariseo bumarā gapu Īgū buerārē sērēñama:

—¿Nasirigu musārē buegu niyeru wajaseabosarimasā, ñerō irirā merā baari? ārima.

12 Īgūsā irasū ārimakū pēgu, Jesūs ārimi:

—Pūrīri marīrā kūrīrimasūrē āmabema. Pūrīrikurā gapu Īgūrē āmama. 13 Marīpuya werenirī gojadesa pūgue Īgūsā gojadesa buerā waaka! Āsū āri gojasūdero āārībú iri pūguere: “Yure būremurā, waimurārē wējē soepeomakū gāāmebea. Gajerārē musā boponari merā iāmakū gāāmea”, ārimi Marīpu, āri gojasūdero āārībú. “Ōārā āārā”, āri gūñarārē siuugu aaribiribu. “Ñerō irirā āārā”, āri gūñarā direta siuugu aarigū iribu, Īgūsā ñerō irideare bujawere, gūñarīrē gorawayuburo, āriğū, ārimi Jesūs fariseo bumarārē.

* 9:9 Mateo pe wāi opayupu. Īgūta Levī wāikuyupu.

*Jesúre bererimarē sērēñadea**(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)*

¹⁴ Puru Juan masakare wāiyegu buerire tayarā Jesúre sērēñarā ejama:

–Gua Maripure buremurā berea. Irasū āārīmakū fariseo bumarāde berema. ¿Nasirirā mu buerā gapu gua irirosū iriberi? ārīma.

¹⁵ Jesús ĩgūsārē yujumi:

–Sugu mojōsiadi bosenu irimakū, ĩgū siuanerā ĩgū merā āārīrā bujawerebirikuma. Puru ĩgūrē gajerā āīmakū, bujawereri merā bererākuma†.

¹⁶ Masaka maama suríro gasiro merā buguñerē seretūbirikuma. Irasū seretūmakū, maama gasiro ĩgūsā koeadero puru, tūāneeō, buguñerē wári gobe yeguenemomakū irikoa.

¹⁷ Waimurā gasiri merā iridea ajuri bugu ajurigue maama ĩgui dekode diribirikuma. Irasū dirimakū, maama ĩgui deko pāmu, bugu ajuro sēraturabiri ooreakōākoa. Irasiriro ĩgui deko, ajurode kōmoko. Irasirirā maama ĩgui dekode maama ajurogue diriro gāamea, ārīmi Jesús ĩgūsārē‡.

*Jesús Jairo magōrē, gajego nomeō ĩgūya surírore moññagōrē taudea**(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)*

¹⁸ Jesús ĩgūsārē wereripoe judío masaka nerērī wii opu Jesús puro eja, ñadukupuri merā ejamejā, ĩgūrē ārīmi:

–Yu magō daporata kōmoakōāmo. Igoe muya mojō merā ñapeogu aarika! Irasirimakū, dupaturī okagokumo, ārīmi.

¹⁹ ĩgū irasū ārīmakū pé, Jesús wāgānugā, ĩgū merā waami. Gua ĩgū buerāde ĩgū merā waabu. ²⁰ Gua maague waaripoe sugo nomeō Jesús purupu gapu eja, ĩgūya suríro yuware moññayupo. Igo pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari bojorigora dí wirirī merā pūrīrikuģo āārīyupo. ²¹ Āsū ārī gūñayupo: “ĩgūya surírore yu moññarī merā dita yu pūrīrikuri tarirokoa”, ārī gūñayupo. ²² Igo moññamakū péña, Jesús gāmenugā, igore iā, ārīmi:

–Gūñaturaka! Mu yare buremurī opāa. Irasirigo mu pūrīrikurire tausūa, ārīmi. ĩgū irasū ārīmakūta, pūrīrī marīgō dujamo.

²³ Puru Jesús Jairoya wiigue ejami. Irogue ñajājagu, majīgō boadeore yáaburo dupuyuro bayapeorimasārē, gajerā buro ore, gainírārē bokaja, ²⁴ ĩgūsārē āsū ārīmi:

–Wiriaka musā! Majīgō boabemo. Kārīgō yámo.

ĩgū irasū ārīmakū pérā, ĩgūrē burima. ²⁵ Jesús ĩgūsārē wiriadore, boadeo āārīrī taribugue ñajāa, igoya mojōrē ñeāyupu. ĩgū ñeāmakūta masābeja, wāgānugāyupo. ²⁶ Masaka āārīperero iro āārīrā Jesús iriadea kerere péperekōāñurā.

Jesús pērā koye iāmerārē taudea

²⁷ Jesús iro āārādi wiriamakū, pērā koye iāmerā ĩgūrē gainí tuyama:

–David parāmi āārīturiagu, guare bopoñaka! ārīma.

²⁸ Jesús, wiigue ñajāmakū, koye iāmerāde ñajāa, ĩgū purogue ejanugāma. Irasirigu Jesús ĩgūsārē sērēñami:

–¿Yu musārē koye iāmakū irimasīrīrē buremurī? ārīmi.

–Gua Opu, buremua, ārī yujuma.

²⁹ ĩgūsā irasū ārīmakū pégu, ĩgūsāya koyere ñapeomi:

–Musā buremurōsūta musārē iāmakū irigura, ārīmi.

³⁰ ĩgū irasū ārīmakū, ĩgūsā oārō iākōāma. Irasirigu Jesús ĩgūsārē ārīmi:

–Yu musārē taurire gajerārē werebirikōāka! ārīmi.

³¹ ĩgū irasū ārīkerupu, āārīperero iro marārē Jesús ĩgūsārē iriadeare werewasiripeokōāñurā.

Jesús werenĩbire werenĩmakū iridea

³² Koye iāmerā āārānerā iri wiire wiriaripoeta, gajerā sugu werenĩbi wātī ñajāsūdire Jesús puro āijama. ³³ Jesús ĩgūrē iā, wātī ĩgūguere ñajādire béowiumi. ĩgū wātīrē béowiumakūta, werenĩbiradi werenĩnugāmi. ĩgū irasirimakū iārā, āārīpererā iāguka:

–Marī oō Israel nikūrē āsū iririnorē neō iābiribu, ārīma.

³⁴ Fariseo bumarā gapu Jesúre:

–Ī, wātēa opu turari merā wātēārē béowiumi, ārī werewuama.

Jesús masakare bopoñarī merā iādea

† 9:15 Jesús irire irasū ārīgū: “Yu sugu mojōsiadi bosenu irigu irirosū āārā. Yu buerā, mojōsiadi siuanerā irirosū āārīma. Irasirirā, purugue yu ĩgūsā merā āārībirimakū iārā, bujawereri merā bererākuma”, ārīgū irimi. ‡ 9:17 Masaka, iripoeque iririkudeama, maama bueri merā buemorēduamakū iāgū, Jesús irasū ārīmi.

³⁵ Jesús ãârîpereri makãrîrê judío masaka nerêrî wiirigüe masakare buegorenagü waami. Ôârî kerere, Marîpu Igüyarêre doregü ãârîmarê buenami. Irasü ãârîmakü, pürîrikurêre ãârîpereri gajerosüperi sîrîri oparârê taunami. ³⁶ Masakare îägü, bopoñari merâ Igüsârê îâmi. “Îgüsâ bujawererâ, güñaturamerâ, oveja sugu Igüsârê korerimasü opamerâ irirosü ãârîma”, âri güñayupu. ³⁷ Irasirigu âsü ârîmi guare Igü buerârê:

—Marîpuhare neö pëmerâ, poeague oteri duka buribejadea irirosü wárâ ãârîma. Îgüsârê Igüyare weremurâ gapu iri poeere moârîmasâ irirosü mérâgâ ãârîma. ³⁸ Irasirirâ marî Opure iri pooe opu irirosü ãârîgûrê: “Gajerâ mayare weremurêre iriuka!” âri sêrêka! ârîmi Jesús guare.

10

Jesús pe mojóma pere su gubu peru përebejarâ Igü buedoregü pímurârê beyedeá
(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

¹ Puru Jesús guare pe mojóma pere su gubu peru përebejarâ Igü buerâ ãârîmurârê siiu, guare Igü turarire sîmi, ãârîpereri pürîrîrê tau, wâtêa masakare ñajãnerãdere béowiuburo, ârîgü.

² Âsü wãikurâ ãârîbú gua Jesús beyenerâ: Simón wãikugu ãârîmi. Îgürêta “Pedro” wãiyemi Jesús. Simón pagumu Andrés wãikumi. Gajigu Santiago ãârîmi. Igü pagumu Juan wãikumi. Îgüsâ Zebedeo pürâ ãârîmâ. ³ Gajerâ Felipe, Bartolomé, Tomás ãârîmâ. Yu Mateo, romano marâ opure niyeru wajaseabosarimasü ãârîdi ãârîbú. Gajigu Santiago, Alfeo magü ãârîmi. Gajigu Tadeo ãârîmi. Îgüta Lebeo wãikumi. ⁴ Gajigu Simón, celote wãikuri bumü ãârîmi. Gajigu Judas Iscariote wãikugu ãârîmi. Îgüta Jesúre wëjëduarãguere Igürê imubu ãârîmi.

Jesús Igü buerârê buedoregü iriudeá
(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ Jesús guare Igü buerâ pe mojóma pere su gubu peru përebejarârê turarire sîi odo, âsü âri were iriumi:

—Judío masaka ãârîmerâ purogue waabirikõaka! Irasü ãârîmakü, Samaria niküma makãrîguedere waabirikõaka! ⁶ Israel bumarâ Marîpuhare masîmerâ, oveja dedirinerâ irirosü ãârîrâ puro gapu waaka! ⁷ Îgüsârê âsü âri wererâ waaka: “Mérö duyáa, Marîpu Igüyarêre doreri ejaburo”, ârika! ⁸ Pürîrikurêre tauka! Boanerêre masüka! Kãmi boarãdere tauka! Wâtêa masakare ñajãnerêre béowiuka! Yu turarire musârê wajamarîrö sia. Irasirirâ, yu musârê wajamarîrö sîrosüta wajamarîrö Igüsârê tauka!

⁹ Waarâ, neö niyeru oro, plata, cobrere, ¹⁰ musâyaaju äïabirikõaka! Surí, sapatu musâ sãñari merâ dita waaka! Tuariyukure äïabirikõaka! Moârîmasâ Igüsâ moârî waja merâ wajata baama. Irasirirâ musâ masakare bueri waja baari musârê sîrãkuma.

¹¹ Makãre ejarâ, iri makã marâ: “Îta õârö irigu ãârîmi”, Igüsâ ârîgü puro dukaja! Musâ iro ãârîröpâ Igüya wiire ãârîka! Waarãgüe iri wiire wirika! ¹² Iri wiire ñajãrâ, wii marãre: “Marîpu musârê siuñajãrî siburo”, âri õãdoreka! ¹³ Musârê õãrö bokatîrîñeamakü, Igüsârê: “Marîpu siuñajãrî sîrî merâ õãrö ãârîrikuka!” ârika! Musârê gããmemerâ, i siuñajãrî merâ ãârîbirikuma. ¹⁴ Musârê Igüsâ ñeäbirimakü, musâ buerire péduabirimakü iãrâ, Igüsâya wiire, o Igüsâya makãre wiriarâ, niküwera musâya guburigüe tuadeare mojëbéoka, Igüsârê wajamoãburire imurâ! ¹⁵ Diayeta musârê werea. Marîpu ãârîperere ñerârê wajamoãrînu ejamakü Sodoma, Gomorra marãre wajamoãrö nemorö musârê gããmemerêre wajamoãgukumi.

Jesúre buremurârê gajerâ ñerö iriburire weredea

¹⁶ Yure õãrö péka! Ovejare makãnúu marâ diayéa guarâ watopegue iriurosü ñerâ masaka watopegue musârê iriua. Irasirirâ õãrö pémasîka! Îgüsâ watopegue ñerö iriro marîrö ãârîrikuka! ¹⁷ Pémasîka! Masaka musârê Igüsâ oparârê wiarãkuma, musârê wajamoãdorerâ. Judío masaka Igüsâ nerêrî wiiriguedere musârê tãrãrãkuma. ¹⁸ Irasü ãârîmakü, musâ yure buremurî waja, Igüsâya makãrî marâ oparâ purogue, Igüsâya nikü marâ oparâ purogue ãârîrãkuma musârê wajamoãdoremurâ. Irasirirâ musârê irogue äïamakü, oparârê, judío masaka ãârîmerãdere yaa kerere wererãkoa musâ. ¹⁹ Musârê oparâ purogue äïamakü: “¿Naásü ãrîrãkuri Igüsârê?” âri güñarikubirikõaka! Oparâ musârê sêrêñamakü, Marîpu güñari sîrî merâ wererãkoa. ²⁰ Irasirirâ musâ güñari merâ werebirikoa. Marîpu, Ôãgü deyomarîgü merâ musârê masîrî sîrî merâ wereníãkoa.

²¹ Iripoere masaka, Igüsâyarâ yure buremumakü iãrâ, Igüsârê oparãguere wëjëdorerã wiarãkuma. Pagusãmarâ Igüsâ pürârê oparãguere wëjëdorerã wiarãkuma. Gajerâ, Igüsâ pagusãmarãre iãturi, oparãguere wëjëdorerã wiarãkuma. ²² Irasirirâ masaka ãârîperero i ümu marâ yure musâ buremurî waja musârê iãturi doorãkuma. Marîpu gapu yure piriro marîrö buremugãrê taugukumi. ²³ Su makã marâ musârê ñerö irimakü, gajî makãgüe

duriwāgāka! Diayeta musārē werea. Āārīpereri Israel nikūma makārīrē musā buegorena odoburo dupuyuro, yu āārīpererā tīgū Marīpu iriudi i ūmugue dupaturi aarīgukoa doja.

²⁴ Neō sugu buegu, ĩgūrē buegu nemorō āārībemi. Moāboerimasūde ĩgū opu nemorō āārībemi. ²⁵ Sugu buegu ĩgūrē buedi irirosū dujaduamakā ōāgorāa. Moāboerimasūde ĩgū opu irirosū dujaduamakā ōāgorāa. Masaka yare musā Opure: “Ī Beelzebū, wātēa opu āārīmi”, āārīrā, musā yaarādere űerō ārī werenīrākuma.

*Jesús: “Ī Noārē ĩiiri merā būremurō gāāmerī?” ārī weredea
(Lc 12.2-7)*

²⁶ Irasirirā musārē űerō iriduarārē ĩubirikōāka! Āārīpereri gajerā ĩāberogue irideare, durirogue irideadere purugue masīsūrokoa. ²⁷ Yu musārē masaka péberogue weredeare ĩgūsā péroque wereka! Yu musārē gajerā ĩāberogue werenideare makā dekoque buro busuro merā wereka! ²⁸ Musārē wējērā musāya dupu direta boamakū irirākuma. Musāya yujupūrārī gapure boamakū irimasībirikuma. Irasirirā ĩubirikōāka! Marīpu gapure ĩiika! ĩgū gapu musāya dupu, musāya yujupūrārīrē peamegue béomasīmi. Irasirirā ĩgūrē ĩiiri merā būremuka!

²⁹ Masaka pērā mirā wajarirā, su niyeru tīgā, mérōgā wajakari tīgārē sīkuma. ĩgūsā mérōgā wajakakerepuru, Marīpu gapu ĩgūsārē ōārō koremi. ĩgūsārē: “Boaburo”, ārībirikerepuru, neō sugugā yebague yuridija, boabemi. ³⁰ Marīpu āārīpereri musā āārīkirire masīgū, musāya poaire: “Irikū āārā”, ārī masīpeokōāmi. ³¹ Irasirirā ĩubirikōāka! Musā, mirā nemorō wajakua. Irasirigu Marīpu mirārē korero nemorō musārē koregukumi.

*Jesús: “Masakare yare būremurīrē wereka!” ārīdea
(Lc 12.8-9)*

³² Sugu, masaka péuro: “Jesúyagu āārā”, ārī weremakū, yude Yupu ūmugasigue āārīgú péuro ĩgūrē: “Yaagu āārīmi ĩrī”, ārī weregura. ³³ Sugu yare masīkeregu, masaka péuro: “ĩgūrē masībea”, ārī weremakū, yude Yupu ūmugasigue āārīgú péuro: “Yude ĩgūrē masībea”, ārī weregura, ārīmi Jesús.

*Jesús: “Masakare gāme dukawarirākuma”, ārī weredea
(Lc 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ Irasū ārī ōdo, masakare āsū werenemomi:
—Musā yare: “ĩgū i ūmugue aarīgú, masakare siuñajārī merā āārīmakū irigu aarīmi”, ārī ĩūñabirikōāka! Irasirigu aarīgú meta iribu. Yu ejarita, masakare ĩgūsā basi gāme dukawarīmakū yāa. Irasirirā surāyeri yare būremurākuma. Gajerā yare būremumerā gapu ĩgūsārē ĩaturirākuma. ³⁵ Sugu yare būremurī waja, ĩgū magū ĩgūrē ĩaturigukumi. Sugo yare būremurī waja, ĩgo magō igore ĩaturigokumo. Sugo mūñekō yare būremurī waja, ĩgo bepo igore ĩaturigokumo. ³⁶ Irasirirā su wīi marā ĩgūsāyagu yare būremumakū ĩārā, ĩgūrē ĩaturirākuma.

³⁷ Sugu yare maīrō nemorō ĩgū pagūsamarā gapure maītarinugāgū, yaagu āārīmasībirikumi. Yare maīrō nemorō ĩgū pūrā gapure maītarinugāgūde, yaagu āārīmasībirikumi. ³⁸ Sugu yare tuyaduari waja curusague pábiatū wējēsūbu irirosū āārīkeregu, neō piriro marīrō yare tuyanīkōāburo. Yare tuyaduabi, yaagu āārīmasībirikumi. ³⁹ Sugu i ūmugue ĩgū okarire maīgū, peamegue béosūgukumi. Gajigu yare tuyari waja gajerā ĩgūrē wējēkerepuru, Marīpu gapu ĩgūrē taugukumi, ĩgū purogue ĩgū merā āārīburo, ārīgū.

*Jesús marī ūmugasigue wajataburire weredea
(Mr 9.41)*

⁴⁰ Sugu musārē yaarārē ōārō bokatīrīñeāgū, yudere bokatīrīñeāmi. Yare bokatīrīñeāgū, yare iriuididere bokatīrīñeāgukumi. ⁴¹ Marīpu ĩgūya kerere weregure ōārī wajatamakū irīgukumi. Sugu Marīpūya kerere weregu āārīrīrē ĩamasī, ĩgūrē ōārō bokatīrīñeāgū, ĩgū irirosū ōārī wajatagukumi. Sugu gajigu ĩgū ōāgū āārīrīrē ĩamasī, ĩgūrē ōārō bokatīrīñeāgū, ĩgū irirosū ĩgūde ōārī wajatagukumi. ⁴² Sugu ubu āārīgú yare tuyagure gajigu ĩgūrē iritamuduagu deko yusari tīamakū ĩāgū, Marīpu ĩgūdere ōārō irīgukumi, ārī weremi Jesús.

11

*Juan masakare wāyerimasū ĩgū buerire tuyarārē Jesús purō iriudea
(Lc 1.17; 7.18-35)*

¹ Jesús guare pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā ĩgū buerārē irasū ārādero puru, Galilea nikūgue āārīrī makārī marārē buegorenagū waakōāmi.

² Juan masakare wāyerimasū peresugue āārīyupu. Iroque āārīgú, Cristo iriri kerere pégu, ĩgū buerire tuyarārē Jesure āsū ārī sērēñarā waaka:

³ —“¿Muta aārīrī, Cristo masakare taugu aaribu iriayupu, Īgūsā ārīdi, o gajigure yūrākuri gna?” āri sērēfiarā waaka! āri iriuyupu.

⁴ Irasirirā, Jesús purogue ejarā, Juan sērēñadoredere Īgūrē sērēña. Jesús Īgūsārē yujumi: —Musā périre, musā iārīrē Juārē wererā waaka! ⁵ Koye iābiranerā ōārō iāma. Waa-masibiranerā waamasiakōāma. Kāmi boanerā yaripereakōāsūama. Gāmpū pébiranerā péakōāma. Boanerāde masakōāma. Boporā, Marīpu masakare tauri kerere weremakū péma. ⁶ “Yure buremurirē piribi, usuyari opagukumi”, āri wererā waaka Juārē! ārimi Jesús.

⁷ Īgūsā waadero puru, Jesús Juāyamarē masakare āsū āri werenūgāmi:

—Musā masaka marīrōgue Juārē iārā waarā, güigure güñaturabire iārā waarā meta irikuyo. Īgū turabi, mirū tāborere wejēpubéorosū āārībemi. ⁸ Irasū āārīmakū, musā Īgūrē irogue iārā waarā, ōārī suri sāñagūrē iārā waarā meta irikuyo. Ōārī suri sāñarāno oparāya wiirigue āārīkuma. Juan Īgūsā irirosū āārībemi. ⁹ Musā irogue Īgūrē iārā waarā, Marīpuya kerere weredupuyurimasūrē iārā waarā iriyo. Musārē werea. Diayeta Juan Marīpuya kerere weredupuyunerā nemorō āārīmi. ¹⁰ Marīpuya werenīrī gojadea pūgue gojasūdero āārībú Juan iriburire. Irasirigu Marīpu Īgū magūrē āsū ārīdi āārīmi:

Mu waaburo dupuyuro yaa kerere weredupuyurimasūrē iriugura mu waaburore āmuyudoregu, āri gojasūdero āārībú.*

¹¹ Musārē diayeta werea. Juan aariburi dupuyuro neō sugu Īgū nemorō yaamarē masīgū marīdi āārīmi. Irasū āārīkerepuru, sugu Marīpu āmugasigue āārīgūyagu gapu Juan nemorō yaamarē masīgū āārīgukumi. Āārīpererā nemorō ubu āārīgū āārīkeregu, masīgū āārīgukumi.

¹² Juan masakare wāiyedi buenūgādeapoegueta, daporaguedere masaka āmugasigue Marīpu Īgūyarārē dororogue ñajāduarārē buro ñerō tarimakū yāma. Īgūsā turari merā Īgūsārē peremakū iriduarā iriadima. ¹³ Juan aariburo dupuyuro āārīpererā Marīpuya kerere weredupuyunerā Īgūsā gojadea merā, Moisés gojadea merā Marīpu Īgūyarārē doreri kerere werenerā āārīmi. ¹⁴ Iripoegue Marīpu Īgūya gojadea pūgue: “Yaa kerere weredupuyurimasūrē Elias irirosū āārībure iriugura”, ārīdi āārīmi. Juan irasū ārīsūdita āārīmi. Irire buremurō gāāmea. ¹⁵ Gāmpūrī oparā, yu wererire ōārō péka!

¹⁶ Masaka datora marā, ¿ñeēmarāno irirosū āārīrī? Majīrā makā dekogue Īgūsā merāmarā merā bira gaini doanirā irirosū āārīma. Āsū āri gainīma: ¹⁷ “Gua tērediru purimakū, bayabirabu. Bujawereri merā gua bayamakū, orebirabu”, ārīma. ¹⁸ Juan masakare wāiyerimasū pā baabiri, igui deko pāmudeare iārībiri. Īgū irasirimakū iārā: “Wātī ñajāsūdi āārīmi īī”, ārībū musā Īgūrē. ¹⁹ Puru yu āārīpererā tīgū baa, iirīmakū iārā: “Baapagu, iiripagu āārīmi”, ārībū. “Romano marā opure niyeru wajaseabosarimasā merāmu, ñerō irirā merāmu āārīmi”, ārībū musā yure. Musā guare* buremubirikererā, gua iririre iārā: “Marīpu Īgūsārē masīrī sīmi”, āri masībokoa, ārīmi Jesús.

*Jesús makārī marārē Īgūsā Īgūrē buremubirire weredeā
(Lc 10.13-15)*

²⁰ Puru Jesús iroma makārī marārē turimi. Īgūsā wāri Īgū Marīpu turari merā iririre iri īmumakū iākererā, Īgūsā ñerō iririre bujawerebiri, neō piribirima. Irasirigu Īgūsārē āsū ārīmi:

²¹ —Musā Corazín marā, Betsaida marāde ñerō tarirākoa. Iripoegue marā Tiro, Sidón marā, musā iūrō Marīpu Īgū turari merā iri īmurōsū iri īmumakū iārā, Īgūsā ñerō irideare piribonerā āārīmā. Īgūsā ñerō irideare buro bujawereri īmurā, bujawereri suri sāña, nitirē dipuru weka mawasiripeobonerā āārīmā. Musā gapu Marīpu turari merā yu iri īmurirē iākererā, musā ñerō iririre neō piribeā. ²² Irasirigu musārē werea. Marīpu āārīpererā ñerārē Īgū wajamoārīnu ejamakū, Tiro, Sidón marārē wajamoārō nemorō musārē wajamoāgukumi. ²³ Musā Capernaum marāde: “Āmugasigue murīārākoa”, āri güñadāa. Irogue neō waabirīkoa. Boanerā āārīrōgue beodijusūrākoa. Sodoma marārē yu musārē Marīpu Īgū turari merā iri īmuderosūta iri īmumakū, iri makā daporadere āārībokoa dapa. ²⁴ Irasirigu musārē werea. Marīpu āārīpererā ñerārē Īgū wajamoārīnu ejamakū, Sodoma marārē wajamoārō nemorō musā gapure wajamoāgukumi, musā ñerō iririre piribiri waja, ārīmi Jesús.

*Jesús: “Yu purogue siuñajārā aarika!” ārīdea
(Lc 10.21-22)*

²⁵ Iripoere Jesús Īgū Pagure āsū ārīmi:

—Au, yu murē: “Ōātaria mu”, āri, usuyari sīa. Mu āmugasī marā, i nikū marā Opū āārā. Irasirigu: “Masītarīnūgārā, āārīpererire pémasīa”, āri güñarārē muyare masīmakū iribeā.

* 11:10 Mal 3.1 * 11:19 Jesús: “guare”, irasū ārīgū: “Īgū basi iririre, Juan irideare”, ārīgū irimi.

Majirã irirosũ murẽ buremurã gapure muyare masĩmakũ yãa. ²⁶ Au, irasũta ããrã. Mu gããmederosũta usũyari merã irasũ yãa, ãrĩmi Jesũs Igũ Pagure.

²⁷ Pũru masakare ãsũ ãrĩ werenemomi:

–Yũru yure ããrĩpereri irimasĩrĩrẽ sĩmi. Neõ sugũ masakũ yũ ããrĩrikũrire masĩbemi. Yũru dita yure masĩmi. Neõ sugũ masakũ Yũru ããrĩrikũrire masĩbemi. Yũ dita Igũrẽ masĩa. Yũ Igũrẽ masĩdorerãde Igũrẽ masĩma. ²⁸ Musã Marĩpũre tuyaduarã nukũrĩ ũuma ðerã irirosũ ããrĩrã yũ puro aarika! Yũ musãrẽ siuñajãrĩ sĩgura. ²⁹ Musã yũ iridoreri gapure irika! Yũ iririkũrire masĩka! Yũ musãrẽ bopoñarĩ merã iã, iritamugũ ããrã. Irasirirã yũ iridorerire irirã, yũ merã ðãrõ siuñajãrĩ bokarãkoa. ³⁰ Yũ iritamurõ merã yaare musã irimakũ diasabea. Irasirirã yũ dorerire irirã, nukãbiri kãrãwũrĩre ũumarõsũ ããrĩrãkoa, ãrĩmi Jesũs.

12

Siuñajãrĩnũ ããrĩmakũ, Jesũs buerã trigo yerire tãrĩdea

(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

¹ Iripoere judio masaka siuñajãrĩnũ ããrĩmakũ, Jesũs trigo otedero watope waamakũ, gũa Igũ buerã uaboasiã, trigo yerire tãrĩ koro baabu*. ² Gũa irasirimakũ iãrã, fariseo bumarã Jesũre ãsũ ãrĩma:

–Iãka! ¿Nasirirã siuñajãrĩnũrẽ moãdorebirikerepũru, mu buerã irasũ yãri? ãrĩma.

³ Jesũs Igũsãrẽ ãrĩmi:

–¿Iripoeguemu David, Igũ merãmarã merã uaboagu, Igũ irideare musã buebiriri? ⁴ Igũ merãmarã merã Marĩpũya wiigue ñajãa, Marĩpũ iũrõ peyari pã duparure baadi ããrĩmi. Marĩpũ paia ããrĩmerãrẽ: “Iri pã duparure baabirikõãka!” ãrĩdi ããrĩmi. David gapũ paĩ ããrĩbirikeregũ, irire baagu, Marĩpũ iũrõ Igũ dorerire tarinũgãgũ meta iridi ããrĩmi. ⁵ Paia Marĩpũya wiigue moãrã, siuñajãrĩnũrẽ siuñajãbema. Siuñajãbirikererã, Marĩpũ dorerire tarinũgãbema. ¿Irire buebiriri musã, Marĩpũ Moisére doreri pídea pũguere? ⁶ Musãrẽ werea. Marĩpũya wiire buremurõ nemorõ yũ gapure buremurõ gããmea. ⁷ Marĩpũ Igũya werenirĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩdi ããrĩmi: “Yure buremurã waimurãrẽ wẽjẽ soepeomakũ gããmebea. Gajerãrẽ musã bopoñarĩ merã iãmakũ gããmea”, ãrĩdi ããrĩmi. Musã irire pémasirã yũ buerã ñerõ iribirikerepũru, Igũsãrẽ: “Ñerõ yãma”, ãrĩbiribokoa. ⁸ Yũ ããrĩpererã tĩgũ ããrĩsiã, siuñajãrĩnũrẽ masaka gajino Igũsã iriburire doremasĩa, ãrĩmi Jesũs.

Jesũs mojõ diĩweredire taudea

(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Irasũ ãrĩ odo, waa, judio masaka nerẽrĩ wiigue ñajãmi. ¹⁰ Iro sugũ masakũ mojõ diĩweredi ããrĩmi. Irasirirã fariseo bumarã Jesũre: “Ñerõ yãmi”, ãrĩ weresãduarã, Igũrẽ sërẽñama:

–¿Siuñajãrĩnũ ããrĩmakũ, sugũ pũrĩrikũgure taudoreri ããrĩrĩ? ãrĩma.

¹¹ Jesũs yujumi Igũsãrẽ:

–Siuñajãrĩnũ ããrĩkerepũru, musãyagu oveja gobegue meẽñajãmakũ iãrã, Igũrẽ ãi wiukõãkoa. ¹² Marĩpũ sugũ masakure, oveja nemorõ maĩtarinũgãmi. Irasirirã siuñajãrĩnũrẽ masakare ðãrõ irirã, Moisés doredeare tarinũgãrã meta yãa, ãrĩmi.

¹³ Irasũ ãrĩ odo, mojõ diĩweredire ãrĩmi:

–Muya mojõrẽ soeoka!

Igũya mojõrẽ soeomakũta, gaji mojõ irirosũ ðãrĩ mojõ dujabũ. ¹⁴ Igũ irasirimakũ iãrã, fariseo bumarã gua wiria: “¿Nasirisĩã, marĩ Jesũre wẽjẽrãkuri?” ãrĩ gãme werenĩfurã.

Iripoeguemu Marĩpũya kerere weredupuyudi Jesũs Igũ iriburire gojadea

¹⁵ Jesũs Igũsã Igũrẽ wẽjẽduarire masĩ, waakõãmi. Igũ waamakũ, wãrã masaka Igũrẽ tuyama. Irasirigu ããrĩpererã pũrĩrikũrãrẽ taumi. ¹⁶ Igũsãrẽ taugu: “Yaamarẽ gajerãrẽ werebirikõãka!” ãrĩmi. ¹⁷ Jesũs irasirigu, Marĩpũya kerere weredupuyudi Isaias gojaderosũta irimi. ãsũ ãrĩ gojadi ããrĩmi:

¹⁸ ãsũ ãrĩmi Marĩpũ: “Iĩ yure moãboegu, yũ beyedi, yũ maĩgũ ããrĩmi. Igũ merã usuyãa. Õãgũ deyomarĩgũrẽ Igũrẽ sĩgura. Irasirigu yũ turari merã ããrĩpererã masakare diayema iririre weregukumi.

¹⁹ Igũ guaseo, gainĩbirikumi. Igũ makã dekogue bũro gainĩgorenamakũ neõ pébirikuma.

²⁰ Turamerãrẽ bopoñarĩ merã iã, iritamugukumi. Irasirigu, Igũsã miũmerẽñũ biu peaboadiũ irirosũ ããrĩmakũ iãgũ, peabéogu irirosũ Igũsãrẽ iribirikumi.

Bujawererãrẽ gũñaturamakũ irigukumi. Irasirigu, Igũsã siãgodiru yauboadiru irirosũ ããrĩmakũ iãgũ, yaubéogu irirosũ Igũsãrẽ iribirikumi. Igũ Opu ñajãburi dupuyuro

* **12:1** Deuteronomio 23.25: Moisés gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbi: “Sugũ masakũ gajigũya poeegue waagũ, Igũya mojõrĩ merã trigo yerire tãrĩ koro baaburo. Wiirĩmajĩ merã diti ããbirikõãburo”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbiã.

Īgūsārē irasirigukumi. Īgū Opū ñajādero pūru, masakare diayema iririre irimakū irigukumi.

²¹ Irasirirā āārīperero marā Īgū doreburire usuyari merā yūrākuma”, ārīmi, ārī gojadi āārīmi Isaias.*

*Jesúre: “Wātī turari opami”, āri werewuadea
(Mr 3.19-30; Lc 11.14-23; 12.10)*

²² Pūru masaka wātī ñajāsūdire Jesúre taudorerā ājama. Īgū wātī ñajāsūdi: werenibi, koye iābi āārīmi. Īgūsā ājamacū iā, Jesús Īgūrē taumi. Īgū irasirimakū, ōārō iā, werenimi.

²³ Āārīpererā masaka, Īgū tarimakū Īgūka, āsū ārī gāme sērēñama:

—Ĵī David parāmi āārīturiagu masakare taubu meta āārīkuri? ārīma.

²⁴ Īgūsā irasū ārīmakū pērā, fariseo bumarā gapu āsū ārīma:

—Ī wātēa opū Beelzebū turari merā wātēārē béowiumi, ārīma.

²⁵ Jesús Īgūsā gūñarīrē masīsā, Īgūsārē āsū ārīmi:

—Su nikū marā Īgūsā basi dukawari gāmekēārā, pereakōākuma. Su makā marā, o su wii marā Īgūsā basi dukawari gāmekēārā, pereakōākuma. ²⁶ Irasūta wātēa opū Īgūyarā wātēārē béowiuwu, Īgū basita Īgūyarārē dukawari pereakōāmakū iribokumi. Irasirigu, Ĵnoārē dorenemobokuri? ²⁷ Musā yure: “Wātēa opū Beelzebū turari merā wātēārē béowiumi”, ārī werewuāa. Musā buerire tuyarā gapu wātēārē béowiuwā, Ĵnoā turari merā béowiuwuri? Musā Īgūsārē: “Marīpu turari merā wātēārē béowiuma”, ārā. Irasiriro musā yure werewuāri diaye āārībea. ²⁸ Yu Ōāgū deyomarīgū turari merā wātēārē béowiuwa. Irasiriro Marīpu Īgūyarārē doreri musā pūroguere ejasiāa, ārī masīsūa.

²⁹ Irire keori merā musārē werenemogura. Neō sugū masakū, turagūya wiire Īgūrē siapuroribirikeregu, Īgū oparire ēmagū ñajāmasībirikumi. Īgūrē siadero pūrugue merē Īgūyare ēmamasīkumi, ārīmi†.

³⁰ Irasū ārī odo, āsū ārīnemomi:

—Yure gāāmemerā, yure iāturirā āārīma. Masakare yure siu neēōtamumerā, Īgūsārē waawasirimakū irirā āārīma.

³¹ Musārē diayeta werea. Marīpu āārīpereri masaka ñerō iririre, ñerō ārī werenīrdere kātimasīmi. Ōāgū deyomarīgūrē Īgūsā ñerō ārī werenīmakū tamerārē neō kātibirikumi.

³² Yu āārīpererā tīgūrē Īgūsā ñerō ārī werenīmakū, Marīpu irire kātimasīmi. Ōāgū deyomarīgū gapure Īgūsā ñerō ārī werenīmakū, irire neō kātibirikumi. Dapora, i ūmu peredero pūruguedere Īgūsā irasū ārīdeare neō kātibirikumi, ārīmi Jesús.

*Yukure irigu duka merā iāmasīsūa, ārī weredeā
(Lc 6.43-45)*

³³ Irasū ārī odo, Jesús gajī keori merā buenemomi:

—Ōādi yuku ōārīrē dukakua. Nedi yuku ñerīrē dukakua. Yukure irigu duka merā iāmasīsūa‡.

³⁴ Musā āña irirosū ñerā āārā. Musā ñerā āārīsā, ōārīrē werenīmasībea. Marī gūñarōsūta marī werenīrī wirikōāa. ³⁵ Ōāgū ōārī gūñarī opami. Irasirigu ōārīrē werenīmi. Nēgū ñerī gūñarī opami. Irasirigu ñerīrē werenīmi. ³⁶ Musārē werea. Marīpu āārīpererā ñerārē wajamoārīnu ejamakū, āārīpereri masaka noō gāāmerō werenīmoāmadeare Īgūsārē masīmakū irigukumi. ³⁷ Musā ōārō werenīdea waja Marīpu musārē: “Waja opabema”, ārīgukumi. Musā ñerō werenīdea waja musārē: “Waja opama”, ārīgukumi, ārīmi Jesús fariseo bumarārē.

*Masaka ñerā Jesúre Marīpu turari merā iri ĩmudoredea
(Mr 8.12; Lc 11.29-32)*

³⁸ Pūru surāyeri fariseo bumarā, Moisés gojadeare buerimasā Īgūrē ārīma:

—Begu, Marīpu turari merā guare iri ĩmuka! ārīma. “Īgū irire irimasībi, Marīpu iriudi meta āārīmi”, ārīduarā irasū ārīñurā.

³⁹ Jesús yujūmi:

—Musā dapora marā masaka ñerā, Marīpūre gāāmemerā āārā. Musā yure Marīpu turari merā gajino iri ĩmudorea. Musā irasiridorekerepūru, Marīpūya kerere weredupuyudi Jonás irīdea dirēta weregura. ⁴⁰ Jonás arenu, ure ñami waai wāguya paru poekague āārīderosūta yude āārīpererā tīgū arenu, ure ñami yeba poekague āārīgukoa. ⁴¹ Iripoegue Nīnive marā Jonás Marīpūya kerere weremakū pērā, Īgūsā ñerō irīdeare bujawere, Īgūsā gūñarīrē gorawayunerā āārīma. Dapora yu Jonás nemorō masīgū ōōgue musā merā āārā. Yu Marīpūya kerere werekerepūru, musā ñerō irīrikurire bujawerebea. Irasirirā, Marīpu āārīpererā ñerārē wajamoārīnu ejamakū, Nīnive marā musā dapora marārē: “Nēgorabu”, ārīrākuma.

* 12:21 Is 42.1-4 † 12:29 Jesús: “Wātī nemorō turagu āārā”, ārīgū, irasū ārīmi. ‡ 12:33 Jesús: “Yukure irigu duka merā iāmasīsūa”, ārīgū: “Marī, gajerā werenīrdere pērā, Īgūsā āārīrikurire masīa”, ārīgū irimi.

⁴² Marīpu āārīpererā űērārē wajamoārīnu ejamakā, sugo iripoe guemo Sabā nīkū marā o po musā daporā marārē: “űegorabu”, ārīgokumo. Yoaromogie āārīkerego, ōogue i nīkūgue aarideo āārīmō, marī űekūsāmarā opu Salomōn wāri masīri merā wererire pēgo aarigo. Dapora yu Salomōn nemorō masīgū ōogue musā merā āārā. Yu musā merā āārīkerepu, musā gapu yu wererire pēduabea, ārīmi Jesūs.

*Jesūs, wātī dupaturi masakugue űāārīmarē weredea
(Lc 11.24-26)*

⁴³ Irasū ārī odo, keori merā werenemomi doja:

–Wātī masakugue āārādi wiri, puṛu deko marīrōgue ĩgū siuñājāburore āmagorenagū waakumi. ⁴⁴ Irore bokabi, āsū ārī gūñakumi: “Yu wiridi, yaa wii irirosū āārīmi. Dupaturi yu wiridiguereta goeñājāgura doja”, ārī gūñakumi. Irasirigu ĩgūguere dupaturi goeñājāgū, gajino mariri wii, ōārō āmu, ooaweadea wiire irirosū bokajakumi. ⁴⁵ Irasirigu gajerā wātēa su mojomā pere gajī mojomō peru pērebejarā ĩgū nemorō űērārē siu, ĩgūsā āārīpererā merā masakugue āārīnikōākumi. Irasirigu masakū ĩgū dupuyuro āārīrikudero nemorō űerō āārīkumi. Dapora marā Marīpūre gāāmemerā, yure pēduamerā irasūta űerō waarākuma, ārīmi Jesūs.

*Jesūs pago ĩgū pagupūrā merā ĩgūrē ĩāgō ejadea
(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)*

⁴⁶ Jesūs masakare wereripoe ĩgū pago, ĩgū pagupūrā merā ĩgū āārīri wii disipuro ejayupo ĩgū merā wereniduago. ⁴⁷ Sugu igore ĩā, Jesūre weremi:

–Mupo, mu pagupūrā disipuro nīama, mu merā werenīduarā, ārīmi.

⁴⁸ ĩgū irasū ārīmakū pēgu, Jesūs ĩgūrē ārīmi:

–ĳNoā āārīri yupo, yu pagupūrā? ārīmi.

⁴⁹ Irasū ārīgū, guare ĩgū buerārē soepu, āsū ārīmi:

–ĩsā, yupo, yu pagupūrā irirosū āārīma. ⁵⁰ Yupu āmugasigū āārīgū gāāmerīrē irirāno, yu pagumu, yu pagumo, yupo irirosū āārīma, ārīmi Jesūs.

13

*Jesūs oterimasā keori merā buedea
(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)*

¹ Irinuta Jesūs wiigū āārādi ditarugue waa, iri ditaru turo eja doami. ² Masaka wārā ĩgū puro nerēmākū ĩāgū, doōdirugue murīñājā, eja doami. Āārīpererā masaka ĩmparogue dujanugāma ĩgū buerire pēmūrā. ³ Irasirigu wāri keori merā ĩgūsārē āsū ārī buemi:

–Sugu oterimasā ĩgūya oteri yerire meēwasirigu waakumi. ⁴ ĩgū meēwasiriwāgāmākū, gajī yeri maague yurikoa. Iro yuriadea yerire mirā eja, baapeokōākuma. ⁵ Gajī yeri ātayerikurogue yurikoa. Iro sīmerērōgā nīkū āārīmakū, iro yuriadea yeri mata puriadikoa.

⁶ Iri nīkū sīmerērōgā āārīmakū, puriñājādi, puṛu abe asimākū, nugūri marīsā, űāi, boakōākoa.

⁷ Gajī yeri pora watopegue yurikoa. Pora gapu puritarimarā, oteri gapure wējēkōākoa.

⁸ Gajī yeri ōārī nīkūgue yurikoa. Iri yeri puri, ōārō dukakūkoa. Suñu cien yeri, gajīñu sesenta yeri, gajīñu treinta yeri dukakūkoa. ⁹ Musā gāmpūrī oparā, yu wererire pēduripīka! ārīmi Jesūs.

*Jesūs buerā ĩgūrē: “ĳNasirigu keori merā bueri?” ārī sērēñadea
(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)*

¹⁰ Puṛu gua ĩgū buerā ĩgū puro waa, ĩgūrē sērēñabu:

–ĳNasirigu masakare keori merā bueri? ārību.

¹¹ Jesūs guare yujūmi:

–Marīpu ĩgūyarārē doregu āārīrīrē, iripoe gue masībirideare musārē masīmakū yāmi. Gajerā ĩgūrē buremumerā gapure irasiribemi. ¹² ĩgūyare masīrānorē masīnemomākū irīgukumi. Irasirirā wāro masīri oparākuma. Gajerā ĩgūrē buremumerā ĩgūyare masīmerārē ĩgūsā mērō masīdideare pēmasībimākū irīgukumi. ¹³ Irasirigu yu ĩgūsārē keori merā buea.

ĩgūsā Marīpu iririre ĩakererā, ĩāmasībema. ĩgūyare pēkererā, pēduripībema. Neō pēmasībema.

¹⁴ Irasirirā Marīpūya kerere weredupuyudi Isaiás gojaderosūta yāma. Āsū ārī gojadi āārīmi: Āsū ārīmi Marīpu: “Yaare pēkererā, musā neō pēmasībea. Yu iririre ĩakererā, musā neō ĩāmasībea.

¹⁵ Yaa werenīrīrē pēduabirisīā, musā neō pēmasībea. Gāmpūrī pēmerā, koye ĩāmerā irirosū āārā. Musā irasū āārīmerā, yaare ĩāmasī, ōārō pēmasībokoa. Yu pēmasīri sīrīrē oparā yure buremubokoa. Irasirigu musārē taubokoa”, ārīmi Marīpu, ārī gojadi āārīmi Isaiás.^o

¹⁶ Gua gapure ārimī:

—Musā gapu pēmasīa. Irasirirā usuyāa. Yu iririre iārā, yu wererire pērā, yure buremua. ¹⁷ Diayeta musārē werea. Wārā iripoegue marā Marīpuya kerere weredupuyunerā, gajerā Marīpure buremunerā musā dapora iārīrē buro iāduanerā āārādima. Irire iāduakererā, irire iābirinerā āārīmā. Musā dapora pērire buro pēduakererā, pēbirinerā āārīmā.

Jesús oterimasū keori merā īgū bueadeare: “Āsū ārīduaro yāa”, ārī weredeā

(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸ Irasirirā ōārō péka! Yu oterimasū keori merā bueadeare musārē weregura. Iri āsū ārīduaro yāa. Marīpu ūmugasigū āārīgū īgūyarārē doreri kere, oteri yeri irirosū āārā. ¹⁹ Surāyeri masaka iri kerere pékererā, pēmasībema. Maa būriri maa irirosū āārīma. Iri kerere péadero puru, oteri yeri iri maague yurideā yerire mirā baapeoderosū, wātī aari, īgūsā péadideare ēmapeokōāmi. ²⁰⁻²¹ Gajerā masaka ūtayerikuri yeba irirosū āārīma. Iri kerere pērā, mata usuyari merā: “Ōāgorāa”, ārī gūñama. Irire pékererā, oteri yeri ūtayerikurogue yuriadero puru, puri, nugūrī puriñajābiriderosū waama. Mērōgā puru īgūsā Marīpuyare péduari waja gajerā īgūsārē ñerō irimakū iārā, o ñerō tarisīā, mata īgūyare pirikōāma. ²² Gajerā masaka porakuri yeba irirosū āārīma. Iri kerere pékererā, oteri yeri porakurogue yuriadero puru, pora gapu puritarimurīa wējēderosū, i ūmumarē buro gūñarikuma. Doebiridere buro gāāmenemoma. Irasirirā Marīpuyare kātima. Otediñu duka marīdiñu irirosū dujama. ²³ Gajerā masaka ōārī nikū irirosū āārīma. Marīpuya kerere pērā, ōārō pēmasīma. Irasirirā oteri yeri ōārī nikūgue yuriadero puru, puri ōārō dukakuderōsū ōārīrē yāma. Surāyeri cien yeri, gajerā sesenta yeri, gajerā treinta yeri dukakuderōsū irirā āārīma, ārimī Jesús.

Jesús trigo otedea watopegue ñerī tā oteri keori merā buedeā

²⁴ Jesūs irasū ārī odo, gaji keori merā guare buemi:

—Marīpu ūmugasigū āārīgū īgūyarārē doreri i irirosū āārā. Sugu pooe opu īgūya poeegue ōārī yerire otekumi. ²⁵ Su ñami merā āārīpererā kārīripoe īgūrē iāturigu poeegue eja, īgū trigo otedea watopegue ñerī tāre otekumi. Ote odo, waakōākumi. ²⁶ Trigo yeri puriwiriadero puru, ñerī tāde purikoa. Puru trigo dukakukoa. Iri dukakukū iārā, iri pooe opuere moāboerimasā ñerī tā āārīmakū iāmasīkuma.

²⁷ Irasirirā iri pooe opuere wererā waakuma:

—Gua opu, ħnasiriro ōārī yeri direta mūya poeere otesūdero āārīkererupu, ñerī tāde puriyuri? ārīkuma. ²⁸ Īgūsā irasū ārīmakū pégu, āsū ārīkumi:

—Yure iāturigu iri ñerī tāre otekumi, ārīkumi.

Īgū irasū ārīmakū pērā, īgūrē moāboerimasā sērēñakuma doja:

—ĤÑerī tāre gua taāseabēorā waamakū gāāmekuri mu? ārīkuma.

²⁹ —Taāseabirikōāka! Ñerī tāre taāsearā trigodere duuabokoa. ³⁰ Iri, ñerī tā merāta puri masākōāburo. Trigo ñāimākū, gajerā duka seaboerimasārē āsū ārī iriugura: “Ñerī tāre taāseapurori, dupa dotori siaka, irire soemurā! Puru trigore seaka, irire yu duripīri wiigūe duripimurā!” ārīgura, ārīkumi, ārimī Jesús.

Jesús mostaza wāikuri yegā puri masādea keori merā buedeā

(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹ Irasū ārī odo, gaji keori merā buemi:

—Marīpu ūmugasigū āārīgū īgūyarārē doreri sugu masaku īgūya poeegue suye oteriye mostaza wāikuri yegārē oterosū āārā. ³² Iri oteri yegā āārīpereri oteri yeri nemorō mērī yegā āārīkoa. Irasū āārīkerero, otemakū, puru yukū wādi irirosū puri masākoa. Irasirirā wārā irigu dūpurigūe īgūsāya surī suakuma, ārimī Jesús*.

Jesús pā wemasārī morērī poga keori merā buedeā

(Lc 13.20-21)

³³ Puru gaji keori merā buemi:

—Marīpu ūmugasigū āārīgū īgūyarārē doreri i irirosū āārā. Sugo nomeō pā dūparure iribo, mērōgā pā wemasāmakū iriri poga merā trigo pogare morēkumo. Irire

* **13:32** Jesūs i kere merā buegu: “Marīpu ūmugasigū āārīgūrē buremurā mērāgā āārīnugākereperu, purugue gajerā īgūsā merā īgūrē buremunugāmakū, wārā āārīrākuma; o sugu Marīpure buremunugāgū, mērōgā buremurī opami. Purugue, mostaza wāikuri yegārē otedero puru yukū wādi puri, masārōsū Marīpu iritamurī merā wāro īgūrē buremurī opagakumi”, ārī buegu irimī.

wemasāseyaburo, āriḡō, irasirikumo. Irasiriro Marīpu ḡūyarārē doreri iri pā wemasāri morērī poga irirosū āārā, āriḡi†.

Jesús masakare keori merā buenadea
(Mr 4.33-34)

³⁴ Jesús masakare i āārīpereri buerire wereḡu, keori merā dita buenami. Keori marīrō ḡūsārē buenabirimi. ³⁵ Irasirigū Marīpuya kerere weredupuyudi gojaderosūta irimi. Āsū āri gojadi āārīḡi Jesús masakare wereburimarē:

Keori merā wereḡukoa. Iri merā wereḡu, Marīpu i ūmūrē iridero purugue marā neō masībirideare dapora marārē wereḡura, āri gojadi āārīḡi.*

Jesús nērī tā, trigo otedea watopegue puri masādeare buenemodea

³⁶ Puru Jesús masakare seretu odo, wiigue nājāmi. ḡū nājāmakū iā, gua ḡū buerā ḡū purugue nājā, ḡūrē sērēñabu:

—Trigo otedea watopegue nērī tā puri masādea keorire werenemoka! ¿Naāsū āriḡuaro iriari? āriḡu.

³⁷ Gua irasū āriḡi pēgu, Jesús yujumi:

—Yu āārīpererā ḡū, iri poee opu ḡārī yeri otedi irirosū āārā. ³⁸ Poee gapu i ūmu irirosū āārā. Marīpu ḡūyarārē dorerogue āārīmurā gapu ḡārī yeri irirosū āārīma. Wātīyarā nērī tā irirosū āārīma.

³⁹ Wātī poee opure iaturigū irirosū āārīmi. I ūmu pererinu iri otedea dukare searinu irirosū āārā. Marīpūre wereboerā, poee opure duka seaboerimasā irirosū āārīma.

⁴⁰ Iri nērī tāre ḡūsā tāseadeare peamegue soebéodosūta i ūmu pererinu ejamakū waarokoa. ⁴¹ Irasū waaripoe yu āārīpererā ḡū, yure wereboerārē iriugukoa. Irasirirā ḡūsā masakare nērī irimakū irirārē, Marīpu dorerire tarinḡārādere neeōrākuma. ⁴² Neeō odo, perebiri peamegue ḡūsārē béorākuma. Irogue buro pūrīsūrā ḡūsāya guikare kūrīduūtū orerākuma. ⁴³ Marīpu gāāmerīrē irirā gapu ūmugasigū ḡūyarārē dorerogue āārīrā, abe ūmūmu irirosū gosewasirirākuma. Musā gāāmpūrī oparā, yu wererire pēduripika!

Jesús wāro niyeru yāpīdea keori merā buedea

⁴⁴ Gaji musārē werea. Marīpu ūmugasigū āārīḡū ḡūyarārē doreri i irirosū āārā. Sugu masakū wāro niyeru gajiguya nikū poekague yāpīdeare bokakumi. Irire bokagu, buro usuyakumi. Irasirigū ḡū bokadeare buro gāāmesīā, dupaturi yāpikōākumi doja. Irasirigū āārīpereri ḡūyare gajerārē duakumi. ḡū duadea waja merā iri nikūrē wajarikumi‡.

Jesús perla wāikuriye keori merā buedea

⁴⁵ Gaji musārē werea doja. Marīpu ūmugasigū āārīḡū ḡūyarārē doreri i irirosū āārā. Sugu wajaririmasū wajapari yeri perla wāikuri yerire āma wajariduakumi. ⁴⁶ Iri yerire āmagū, wajapatariri yere bokakumi. Iri yere buro gāāmesīā, āārīpereri ḡūyare duakumi. ḡū duadea waja merā iri yere wajarikumi.

Jesús buidi keori merā buedea

⁴⁷ Gaji musārē werea doja. Marīpu ūmugasigū āārīḡū ḡūyarārē doreri, waaí wējērīmasā buidi meéyo, āārīpererā waaí āārīrāku nēārō irirosū āārā. ⁴⁸ ḡūsāya buidire waaí uturimakū iārā, waaí wējērīmasā ĩmparogue tūāmajā, waaírē beyekuma. Ōārā waaírē ḡūsāya puuirigū seasākuma. Nērārē béokōākuma. ⁴⁹ I ūmu pererinu āārīmakū, masakare āsūta waarokoa. Marīpūre wereboerā ḡārārē, nērārē beyerā aarirākuma. ⁵⁰ Beye odo, nērārē perebiri peamegue béorākuma. Irogue buro pūrīsūrā ḡūsāya guikare kūrīduūtū orerākuma, āriḡi Jesús.

Jesús iripoguema buerire, maama bueridere weredea

⁵¹ Puru guare sērēñami:

—¿I āārīpererire pémasīrī musā? āriḡi.

—Eū, pémasīā, āri yujubu.

⁵² Gua irasū āriḡi, āriḡi:

—Sugu Moisés gojadeare buerimasū Marīpu ūmugasigū āārīḡū ḡūyarārē doregu āārīrīmarē masīḡu, wii opu irirosū āārīḡukumi. Irasirigū wii opu, iripogue ḡū opadeare,

† 13:33 Jesús i kere merā buegu: “Marīpūre buemurā āārīperero i ūmugue ḡūyarārē doregu āārīrīrē masakare buerā waamakū, āārīpereri buri marā watopegue wārā irire pé, ḡūrē buemunugārākuma; o sugu Marīpūre buemunugāḡū Marīpu ḡūyarārē doregu āārīrīrē buenīḡū, Marīpu iritamurī merā Marīpu doreri direta iriduagukumi”, āri buegu irimi.

* 13:35 Sal 78.2 ‡ 13:44 Jesús i kere merā buegu: “Masakū āārīpereri ḡūyare gāāmerō nemorō Marīpūyare gāāmegū āārīkumi”, āri buegu irimi.

maama Īgū oparidere āwiugu irirosū, maama buerire, iripoeguema bueridere ōārō masīrī merā weregakumi, ārimi Jesūs guare.

Jesūs Nazaretgue goedujáadea
(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³ Jesūs iri keori merā were odo, iro āārādi waa, ⁵⁴ Īgū masādea makāgue ejami. Irogue eja, judío masaka nerērī wiigie buemi. Masaka, Īgū buemakū pērā, pégukakōāma. Āsū āri gāme werenīma:

—¿Noógue bueyuri, Ī iropā masību? ¿Nasirisā, iri Īmurīrē irimasīyuri? ⁵⁵ Īi taboa moādi magū āārīmi. Īgū pago María wāikumo. Santiago, José, Simón, Judas Īgū pagupūrā āārīma. ⁵⁶ Īgū pagupūrā nomede i makā marāta āārīma. Īgū marī irirosū āārīkeregu, ¿nasirisā, i āārīpererere masīrī? ārima.

⁵⁷ Irasirirā Īgūrē buremudubirima. Jesūs gapu Īgūsārē ārimi:

—Āārīpererogue sugu Marīpuya kerere weredupuyugare gajerā buremuma. Īgūya nikū marā, Īgūya wii marā gapu Īgūrē buremubema, ārimi.

⁵⁸ Irasirigu Jesūs, Īgūsā Īgūrē buremubirimakū Īgū, iri makārē wāri Marīpu turari merā iri Īmubirimi.

14

Juan masakare wāiyerimasū boadea
(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

¹ Iripoere Herodes Galilea nikū marā opu, Jesūs iriri kerere péyupu. ² Irire pégu, Īgūrē moāboerārē āsū āriyupu:

—Īgū irire irasū irigu, Juan masakare wāiyerimasūta boadigue masādi āārīkumi. Irasirigu wāri iri Īmurīrē irikumi, āriyupu.

³ Juan boaburi dupuyuro Herodes Īgū pagumu Felipe marāpo Herodías wāikugore ēma, marāpokumakū Īgū, ⁴ āsū ārīdi āārīmi:

—Mu pagumu marāpore marāpokugu, Marīpu dorerire tarinugāgū yāa, ārīdi āārīmi. Irasirigu Herodes Īgūrē ñeā, peresu iridi āārīmi. ⁵ Īgū Juārē wējēduadi āārīmi. Judío masaka gapu: “Īi Juan Marīpuya kerere weredupuyurimasū āārīmi”, āri gūñanerā āārīma. Irasirigu Herodes: “Juārē yu wējēmakū yu merā guabokuma”, āriġū, Īgūsārē gūidi āārīmi.

⁶ Puro Herodes Īgū deyoadea bosenu irigu iridi āārīmi. Īgū irasiririnurē Herodías magō Īgū siuanerā Īūrō baya Īmudeo āārīmó. Igo baya Īmumakū Īgū, Herodes buro usuyadi āārīmi.

Irasirigu igore: ⁷ “Ārīgatoro marīrō, mu yure sērērīnorē sīgura”, ārīdi āārīmi. ⁸ Īgū irasū ārimakū pégo, igo pagore: “¿Ñeēnorē sērēgokuri yu?” ārīdeo āārīmó. Irasirigo igo pago sērēdoreaderosūta Īgūrē sērēdeo āārīmó:

—Juan masakare wāiyerimasūya dipurure dititá, soropa wāripa merā Īgūya dipurure yure sika! ārīdeo āārīmó.

⁹ Igo irasū ārimakū pégu, Herodes buro bujaweredi āārīmi. Īgū siuanerā péuro: “Ārīgatoro marīrō, mu yure sērērīnorē sīgura”, ārādi āārīsā, guyasirīgū, igore: “Murē sibirikoa”, ārimasibiridi āārīmi. Irasirigu, igo Īgūrē sērērōsūta iridi āārīmi. ¹⁰ Irasirigu, Īgūyagu surara Juan peresugue āārīgū puro waa, Īgūya dipurure dititádi āārīmi. ¹¹ Puro soropa merā Īgūya dipurure āiri, Herodías magōrē wiadi āārīmi. Īgū wiamakū ñeā, igo pagore āia sīdeo āārīmó.

¹² Juan boadero puro, Īgū buerire tayanerā Īgūya dupure āiwāgā, yāarā waanerā āārīma. Yāa odo, Juan boadeare Jesūre wererā ejama.

Jesūs cinco mil āmarē baari ejodea
(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Juārē wējēadea kerere pégu, Jesūs doódirugue murīñajāa, masaka marīrōgue gua Īgū buerā merā waakōāmi. Īgū irogue waarire pērā, masaka Īgūsāya makārīrē wiri, Īgū dupuyuro maague waa, ejasianerā āārīma. ¹⁴ Gua ditaru gaji koepugue taribujaja, Jesūs doódirugue sāñadi majānugā, wārā masakare bokajami. Irasirigu Īgūsārē bopoñari merā Īā, pūrīrikurā Īgūsā āirianerārē taumi. ¹⁵ Naīmejāwāgāripoe gua Jesūs buerā Īgū puro waa, āsū āriġū Īgūrē:

—Naīmejārōgue yāa. Ōō masaka marīrōgue āārā. Irasirigu masakare waadorea! Makārīgue Īgūsā baaburire wajarirā waaburo, ārādibu.

¹⁶ Gua irasū ārimakū pégu, Jesūs ārimi:

—Waabirikōāburo. Musā Īgūsārē baari sika! ārimi.

¹⁷ Gua Īgūrē āriġū:

—Su mojōma pā duparu, waādere pērāta opāa, āriġū.

¹⁸ —Irre yure ārika! ārimi Jesūs.

¹⁹ P_{uru} masakare tá weka doadoremi. Irasirigu su mojõma pá duparure, pērã waairẽ ãi, ãmugasigue iãmu, Marĩpure: “Murẽ usuyari sía”, ãrĩmi. Ári odo, iri pá duparure pea, guare ãgũ buerãrẽ sími masakare gueredoregu. Irasirirã gũa ãgũsãrẽ irire guerebu. ²⁰ Irasirirã ããrĩpererã baayapiakõãma. Puru ãgũsã baaduãadeare pe mojõma pere su gubu peru pērẽbejari puuĩrigora seasã, utuudobobu. ²¹ Iro baanerã: nome, majĩrã keõna márĩrõ ãma direta keomakũ cinco mil gora ããrĩmã.

Jesús deko weka waadea
(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

²² P_{uru} Jesús gũa ãgũ buerãrẽ doódirugue murĩñajãdore, ditarugue ãgũ dupuyuro taribujadoremi. ãgũ gapu irogue dujami dapa masakare seretubu. ²³ Seretu odo, buũru wekague suguta waayupu Marĩpure sērẽgũ waagũ. Nami ejaripoe suguta ããrĩyupu iroguere. ²⁴ Gũa gapu ditaru dekogue ããrĩbũ. Mirũ buru waabu. Irasiriro makũrĩ doódirure pátupaukõãbu. Irasirirã taribujajabiribu dapa.

²⁵ P_{uru} ãgãbo wereripoe Jesús ditarugue buaja, gũa purogue deko weka aarimĩ. ²⁶ ãgũ deko weka aarimakũ, gũa ãgũrẽ iãmasĩbirisã, iãgukakõãbu. Gũiri merã: “Masaku boadi wãtĩ ããrĩmi”, ãrĩ gainibu.

²⁷ Gũa gũimakũ ããgũ, Jesús guare ãsũ ãrĩmi:
—Gũñaturaka! Yuta ããrã. Gũimerãta! ãrĩmi.

²⁸ ãgũ irasũ ãrĩmakũ pẽgu, Pedro ãrĩmi ãgũrẽ:

—Mu, yu Opu ããrĩgũ, yure deko weka waa, mu purogue aaridoreka! ãrĩmi.

²⁹ —Jãu, aarika! ãrĩmi Jesús.

Irasũ ãrĩmakũ pẽgu, Pedro doódirugue sãñadi dujinagã, deko weka Jesús purogue waami.

³⁰ ãgũ irasũ waakeregu, mirũ buru wẽjẽpumakũ ããgũ, gũigorami. Irasirigu mirĩdijagu:

—Yu Opu, yure tauka! ãrĩ gainĩmi.

³¹ ãgũ irasũ ãrĩmakũta, Jesús ãgũya mojõrẽ ñeã: “Yure meroõgã buremurĩ opã. ¿Nasirigu yure buremuturaberi?” ãrĩmi.

³² P_{uru} Jesús Pedro merã doódirugue aari, murĩñajãmakũ, mirũ waadea toeakõãbu. ³³ Irasũ waamakũ iãrã, gũa doódirugue ããrĩrã ñadukupuri merã Jesús puro eja doa, ãgũrẽ:

—Mu diayeta Marĩpu magũ ããrã, ãrĩ buremubu.

Jesús Genesaret marãrẽ pũrĩrikurãrẽ taudea
(Mr 6.53-56)

³⁴ P_{uru} taribujaja, Genesaret* wãikuri nikũgue ejabu. ³⁵ Iro marã Jesũre iãmasĩsã, ããrĩpererã iro ããrĩrãrẽ ãgũ ejari kerere wereñurã. Irasirirã ããrĩpererã pũrĩrikurãrẽ taudorerã ãgũ purogue ãĩjama. ãgũrẽ ãsũ ãrĩ sērẽma:

³⁶ —Mũya suriro yuwa direta ãgũsãrẽ moãñadoreka! ãrĩma. Irasirirã ããrĩpererã pũrĩrikurã ãgũya surirore moãñanerã ãgũsã sĩrĩrĩ opadeare tarisũma.

15

Masakare ñerã waamakã iririre bueadea
(Mr 7.1-23)

¹ P_{uru} surãyeri fariseo bumarã, Moisés gojadeare buerimasãde Jerusalẽgue ããrãnerã Jesús puro eja, ãgũrẽ sērẽñama:

² —¿Nasirirã mu buerã, marĩ ñekũsãmarã iriunaderosũ iriberi? Marĩ ñekũsãmarã baaburi dupuyuro mojõkoederosũ iribema, ãrĩma.

³ Jesús ãgũsãrẽ yujãmi:

—Yude musãrẽ sērẽñagura. ¿Nasirirã Marĩpu doreri gapure irirono irirã, musã ñekũsãmarã iriunadeare yãri? ⁴ Marĩpu ãsũ ãrĩdi ããrĩmi: “Mupure, mupore buremuka! Sugu ãgũ pagusãmarãrẽ ñerõ werenĩgũ wẽjẽdoresũgukumi”, ãrĩdi ããrĩmi. ⁵ ãgũ irasũ ãrĩkerepuru, musã gapu masakare ãgũsã pagusãmarãya ããrĩburire buerã, ãsũ ãrã: “Sugu ãgũ pagure, o ãgũ pagore: ‘Yu musãrẽ sĩboadeare Marĩpure sĩpeokõãbu. Irasirigu musãrẽ iritamumasĩbirikoa’, ãrĩmakũ õãgorãa”, ãrĩ buea. ⁶ Irasũ buerã, masakare ãgũsã pagusãmarãrẽ iritamubirimakũ, Marĩpu dorerire yabu iãbéomakũ yãa, musã ñekũsãmarã iriunadeare irituyadorerã. ⁷ Masaka iũrõ dita õãrõ yãa musã. ãgũsã iãberogue ñerõ iririkurã ããrã. Iripoegue Marĩpuya kerere weredupuyudi Isaías diayeta gojadi ããrĩmi musã irigatorire gojagu. ãsũ ãrĩ gojadi ããrĩmi:

⁸ ãsã masaka ãgũsãya disi merã yure õãrõ werenĩkererã, ãgũsãya yujãpũrãrĩgue yure ñeõ buremubema.

* 14:34 Genesaret wãikuri nikũ, Galilea wãikuri ditaru taro ããrĩyuro.

⁹ Irasiriro ĩgūsā yure buremurā nerērī wajaŋā. ĩgūsā bueri, yu doreri meta āārā. Masaka doreri āārā, āri gojadi āārīmī, āri yujumi Jesūs fariseo bumarārē.*

¹⁰ Irasū āri odo, masakare ĩgū puo siiu, āsū ārīmi:

—Yu wererire ōārō pékūinū péka! ¹¹ Sugu masakuya disigue baari űajāri, ĩgūrē űegū waamakū iribe. ĩgūya disigue wiriri gapu, ĩgūrē űegū waamakū yāa, ārīmi.

¹² ĩgū irasū ārādero puu, gua ĩgū buerā ĩgū puo waa, ĩgūrē ārību:

—¿Mu masīrī? Mu irasū ārādeare pérā, fariseo bumarā guakōāma, ārību.

¹³ Gua irasū ārīmakū, Jesūs āsū āri yujumi:

—Yupu āmugasigue āārīgū āārīpereri ĩgū otebirideare nugūrī merāta duua béogu irirosū ĩgūsārē béogukumi. ¹⁴ Irasirirā ĩgūsārē irasū ĩākōāka! ĩgūsā Marīpuare masībirikererā, gajerā ĩgūyare masīmerārē buema. Irasirirā koye ĩāmerā gajerā koye ĩāmerārē tūādupuyurā irirosū āārīma. Sugu koye ĩābi gajigu koye ĩābire tūādupuyuwāgāgū, ĩgūsā pērāgueta gobegue meēñākōārākuma, ārīmi Jesūs.

¹⁵ ĩgū irasū ārīmakū pégu, Pedro gapu Jesúre ārīmi:

—Guare wereka! Masaku ĩgūya disi wiriri keori, ¿naāsū ārīduaro yāri? ārīmi.

¹⁶ Jesūs yujumi:

—¿Musāde pémasīberi dapa? ¹⁷ Āārīpereri marī baari, marīya disigue űajāa, parugue waa, puu tariwereakōāa. ¹⁸ Masaka werenīrī, ĩgūsāya disi wiriri āārā. ĩgūsā gūñarīgue űerīrē oparā űerō werenīma. Iri ĩgūsārē űerā waamakū yāa. ¹⁹ ĩgūsā gūñarīgue űerī oparā āsū āārīma. űerī gūñarā, masakare wējēbéorā, gajigu marāpo, gajego marāpu merā űerō irirā, űma nome merā, nome űma merā űerō gāmebirarā, yajarā, ārīgatorā, masakare űerō kere wererā āārīma. ²⁰ Iri űerī ĩgūsā gūñarīgue opari, ĩgūsārē űerā waamakū yāa. Masaka ĩgūsā űekūsāmarā iriunaderosū baaburi dupuyuro mojōkebirimakū, ĩgūsārē űerā waamakū iribe, ārīmi Jesūs.

*Judío masako āārībeo Jesúre buremudea
(Mr 7.24-30)*

²¹ Puu Jesūs Tiro, Sidón wāikuri makārī āārīrōgue waami. ²² Irogue ejamakū, sugo nomeō Canaán nikūmo irogue āārīgō Jesūs puo gainījamo:

—Yu Opu, David parāmi āārīturiagu yure bopoñaka! Yu magō wātī űajāsūdeo buro űerō tarigo yāmo, ārīmo.

²³ Igo irasū ārīmakū pékeregu, Jesūs igore yujubirimi. Irasirirā gua ĩgū buerā ĩgūrē ārību:

—Waadoreka igore! Marīrē űerō gainī tūyawāgārimo, ārību.

²⁴ Gua irasū ārīmakū pégu, Jesūs igore ārīmi:

—Yupu yure, Israel bumarā oveja dedirinerā irirosū āārīrā direta iritamudoregu iriumi, ārīmi.

²⁵ Igo Israel bumo āārībirikerego, Jesūs guburi puo űadukupuri merā ejamejā, āsū ārīmo:

—Yu Opu, yure iritamuka! ārīmo.

²⁶ Jesūs igore yujumi:

—Wii opu ĩgū pūrā baarire ēma, diayéare ejomakū ōābea, ārīmi.

²⁷ ĩgū irasū ārīkerepuu, igo gapu ĩgūrē ārīmo doja:

—Yu Opu, irasū āārīkerepuu, diayéa gapu wii marā baawasiridijurire baaboema, ārīmo.

²⁸ Igo irasū ārīmakū, Jesūs igore yujumi:

—Mu yure buremurī opataria. Mu sērērōsūta waarokoa, ārīmi.

ĩgū irasū ārīripoeta, igo magōguere wātī űajādi wiriakōāyupu. Irasirigo tariyupo.

Jesús wārā pūrīrikurārē taudea

²⁹ Jesūs irogue āārādi waa, Galilea wāikuri ditaru turo tariwāgāmi. Puu buúrugue murā, eja doami. ³⁰ ĩgū iro doamakū, wārā masaka ejama. Waamasīmerārē, koye ĩāmerārē, werenīmasīmerārē, poyarimasārē, wārā gajerā pūrīrikurārē ĩgū puo āñjapīma. Irasirigu Jesūs ĩgūsārē taumi. ³¹ Irasirimakū ĩārā, masaka ĩāgukakōāma. Werenīmasībirinerā werenīmakū ĩārā, poyarimasā āārīñerā tarimakū ĩārā, waamasībirinerā waamasīmakū ĩārā, koye ĩābirinerā ĩāmakū ĩārā, ĩāgukakōāma. Irasirirā Marīpuare: “Marī Israel bumarā Opu, turatarigu āārīmi”, āri, usuyari sīma.

*Jesús cuatro mil āmarē baari ejodea
(Mr 8.1-10)*

³² Puu Jesūs guare ĩgū buerārē siiu, ārīmi:

—Īisā masakare bopoñarī merā ĩāa. Yū merā urenūgora āārīsiama. Īgūsārē baari pereaakōāa. Īgūsārē ua merā ĩgūsāya wiirigue goeduĵāamakū gāāmebirikoa. Īgūsā baamerāta waarā, maa dekota turari perea kōmoakōābokuma, ārīmi.

³³ Īgū irasū ārīmakū, gua ĩgū buerā ĩgūrē ārību:

—ĶNasirisā, marī ōō masaka marīrōgue ĩsā wārā masaka baaburire bokabokuri? ārību.

³⁴ Jesūs guare sērēñami:

—ĶDiĳū pā duparure opari musā? ārīmi.

—Su moĵōma pere gaji moĵō peru pērēbejari duparu, irasū āārīmakū waaī mērāgā opāa, ārī yujūbu.

³⁵ Irasirigū Jesūs masakare yebague doadore, ³⁶ su moĵōma pere gaji moĵō peru pērēbejari pā duparure, waaigādere āi, Marīpure usayari sīmi. Odo, pā duparure, waaigādere pea, guare sīmi. Irasirirā gua irire masakare guerebu. ³⁷ Irasirirā āārīpererā irire baayapiakōāma. Pūru ĩgūsā baaduāadeare su moĵōma pere gaji moĵō peru pērēbejari puuirigora seasā, utudobobu. ³⁸ Iro baanērā: nome, majirā keoña marīrō ūma direta keomakū, cuatro mil gora āārīmā. ³⁹ Pūru Jesūs masakare seretu odomakū, doōdirugue marīñajāa, Magdala wāikurogue ĩgū merā waakōābu.

16

Fariseo bumarā, saduceo bumarā Jesúre Marīpu turari merā iri ĩmudoredea (Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)

¹ Jesūs Magdala wāikurogue ejadero pūru, fariseo bumarā, saduceo bumarā ĩgūrē ĩārā ejarā: “Marīpu turari merā iri ĩmurīrē irika!” ārīma. “Īgū irire irimasībi, diayeta Marīpu iriudi meta āārīmi”, ārīduarā, irasū ārīma. ² Jesūs gapu ĩgūsārē yujūmi:

—Musā ñamika abe ōārō diiañajāmakū ĩārā: “Ōārī ñami āārīrokoa”, ārā. ³ Boyoripoe ñīpimākū ĩārā: “Dekonu āārīrokoa”, ārā. Ūmarōmarē ĩārā: “Āsū waarokoa”, ārī masīa. Irire ōārō masikererā, ĩnu Marīpu turari merā yu iri ĩmurī gapure ĩārā, neō ōārō pēmasībea. ⁴ Dapora marā masaka ñerā, Marīpure gāāmemerā āārīma. Yure Marīpu turari merā gajino iri ĩmudorema. Īgūsā irasiridorekererū, Marīpuya kerere weredupuyudi Jonás iridea direta weregura, ārīmi.

Irasū ārī odo, ĩgūsārē béowāgā, gajerogue waakōāmi.

Jesús fariseo bumarā, saduceo bumarā ñerī buerire weredea (Mr 8.14-21)

⁵ Pūru gua ditarugue taribujarā, pārē kātikōānerā āārībū. ⁶ Irasirigū Jesūs guare ārīmi:

—Fariseo bumarā, saduceo bumarā ĩgūsā pā wemasārī morērīrē ōārō pēmasīka! ārīmi.

⁷ Īgū irasū ārīrīrē gua gapu pēmasībiribu. Irasirirā gua basi gāme āsū ārī werenību:

—Marī pārē āiribiradeare ĩāgū, irasū ārīkumi, ārību.

⁸ Gua irasū ārīrīrē masīsīā, guare sērēñami:

—ĶNasirirā: “Pārē āiribirabu”, ārī gāme werenīrī musā? Yure mērōgā buremurī opāa musā.

⁹ ĶMusā pēmasīberi dapa? ĶYū cinco mil ūmarē su moĵōma pā duparure dukawa ejodeare gūñaberi musā? Īgūsā baayapiadero pūru, Ķdiĳū puuirigora ĩgūsā baaduāadeare musā seasā utudobori? ¹⁰ ĶPūru yu su moĵōma pere gaji moĵō peru pērēbejari pā duparure dukawa, cuatro mil ūmarē ejodeadere gūñaberi musā? Īgūsā baayapiadero pūru, Ķdiĳū puuirigora ĩgūsā baaduāadeare musā seasā utudobori? ¹¹ ĶNasirirā musā yu wererire pēmasīberi? Yu: “Fariseo bumarā, saduceo bumarā pā wemasārī morērīrē ōārō pēmasīka!” ārīgū, pārē ārīgū meta iriabu, ārīmi.

¹² Īgū irasū ārīmakū pērā, gua pēmasību. Pā wemasārī morērīrē ārīgū meta irimi. Fariseo bumarā, saduceo bumarā ārīgatori merā bueri gapure: “Ōārō pēmasīka!” ārīgū irimi.

Pedro Jesúre: “Mū Cristo āārā”, ārī weredea (Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³ Pūru Jesūs Cesarea Filipino wāikuri makā pūrogue waami. Irogue eja, guare ĩgū buerārē sērēñami:

—Masaka yure āārīpererā tīgūrē, Ķnaásū ārī gūñarī? ārīmi.

¹⁴ Gua ĩgūrē yujūbu:

—Surāyeri murē: “Juan masakare wāiyerimasū āārīmi”, ārīma. Gajerā: “Elías āārīmi”, gajerā: “Jeremías āārīmi, o gajigū Marīpuya kerere weredupuyurimasū āārīmi”, ārīma, ārību.

¹⁵ Irasū ārīmakū, Jesūs guare sērēñami:

—Musākoa yure, Ķnaásū ārī gūñarī? ārīmi.

¹⁶ Īgū irasū ārīmakū pēgu, Simón Pedro ĩgūrē ārīmi:

—Mu, Marīpu iriudi, Cristo āārā. Marīpu okanīgū magū āārā mu, āāri.

¹⁷ Irasū āārimakū, Jesūs Īgūrē yujumi:

—Simón, Jonás magū, mu yure yujuri, masaka murē werede meta āārā. Yuru umugasigue āāriḡū irire murē masīmakū yāmi. Irasirigu mu usuyari opāa. ¹⁸ Murē werea. Mu “Pedro”^{*} wāikua. I tāye weka turari wiire iriboderosū yu mu merā yaarārē yure b̄uremuturārā āārimakū irigukoa. Irasirigu wātī Īgū turari merā yure b̄uremurārē neō tarinugābirikumi. ¹⁹ Yu murē Marīpu Īgūyarārē dorerogema sawire sīgukoa, mu iroguemarē iridoreburire. Irasirigu mu Marīpu umugasigue āāriḡū dorerosūta: “I umuguerē āsū waabirikōāburo”, āārimakū, irire waabirimakū irigukumi. Mu Īgū dorerosūta: “I umuguerē āsū waaburo”, āārimakū, irire waamakū irigukumi, āāri Jesūs.

²⁰ Jesūs irasū āārādero puru, guare āāri:

—Gajerā masakare yure: “Marīpu iriudi, Cristo āāri iī”, āāri werebirikōāka! āāri.

Jesūs Īgū boaburire werede

(Mr 8.31-9.1; Lc 9.22-27)

²¹ Īgū irasū āāriḡū merāta Jesūs guare Īgū buerārē Īgū boaburire werenugāmi:

—Yure Jerusalēgue waarō āārā. Iroguē marā: judío masaka murā, paia oparā, Moisés gojodeare buerimasā yure b̄uro űerō tarimakū irirākuma. Yure wējērākuma. Īgūsā irasirikerepuru, urenū waarō merā Marīpu yure masūgukumi, āāri.

²² Īgū irasū āārimakū pēgu, Pedro Jesúre yoaweyarogue āā, Īgūrē āsū āāri:

—Yu Opu, irire āābirikōāka! Marīpu, mu āārirosū murē waamakū kāmutaburo. Mu āārirosū murē waabirikōāburo, āāri.

²³ Īgū irasū āārimakū pēgu, Jesūs gāmenugā, Īgūrē āsū āāri:

—Satanás, yu purore wirika! Mu, Marīpu yure dorerire iribirimakū iriduagu yāa. Marīpu gāamerirē gūñabea. Masaka gūñarōsū gūñāa mu, āāri.

²⁴ Īgū irasū āāri odo, guare āāri:

—Sugu yure tuyaduagu Īgū iriduare piriburo. Irasirigu yure tuyaduari waja curusague pábiatū wējēsūbu irirosū āārikerēgu, neō piriro marīō yure tuyanikōāburo. ²⁵ Sugu i umugue Īgūya okari direta maīḡū peamegue béosūgukumi. Gajigu gapu yure tuyari waja gajerā Īgūrē wējēkerepuru, Marīpu purogue Īgū merā usuyari bokagukumi. ²⁶ Sugu masakū i umumarē āāripereri opakeregu, Īgū boari puru waaburi gapure gūñabiri waja peamegue waagū, āāri neō wajatabirikumi. Irasirigu i umugue opari direta gūñagū, Īgū boadero puru, peamegue béosūgukumi. Iroguere Īgū wiriduagu i umugue opari merā neō wajarimasībirikumi. ²⁷ Yu āāripererā tḡū, Yuru gosewasiriri merā, Īgūrē wereboerā merā i umuguerē dupaturi aarigū, āāripererā masakare Īgūsā irideaku keoro wajarigukoa. ²⁸ Diayeta werea yu. Surāyeri musā ḡḡguere āāriḡū musā boaburo dupuyuro yu āāripererā tḡū, Opu űajāmakū ĩārākua, āāri Jesūs.

17

Jesūs Īgū deyori gorawayudea

(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

¹ Su moḡma pere gajī moḡ suru pērēbejarinurī puru, Jesūs Pedrore, Santiagore, Īgū pagamu Juārē āmarī buurugue siu murīāmi. ² Iri buuru wekague Īgūsā murījadero puru, Īgūsā ĩūrō Īgū deyori gorawayuakōāyuru. Īgū diapu abe umumu irirosū gosewasiriyuro. Īgūya suriro goseriñe, āārō borero waayuro. ³ Irasū waaripoeta iripogue marā Moisés, Elías Jesūs merā weretamunimākū ĩāñurā. ⁴ Īgūsārē ĩāḡū, Pedro Jesúre āriyuru:

—Gua Opu, marī ḡḡ āārimakū ḡātariduāa. Mu gāāmemakū, ḡḡguere ure wiigā irigura. Muya wii, Moiséya wii, Elíaya wii irigura, āriyuru.

⁵ Īgū irasū āāri wereniripoē, āārō gosewasiriri mikāyēbo Īgūsārē túbiakōāyuro. Iri yebo poekague Marīpu āsū āāri werenimākū pēñurā:

—Ī yu magū, yu maīḡū āāri. Īgū merā b̄uro usuyāa. Īārō péka Īgūrē! āriyuru.

⁶ Irasū āārimakū péra, Jesūs buerā b̄uro güiri merā, ejamejā, Īgūsāya diapurire yebague moomejākōāñurā. ⁷ Īgūsā irasirimakū ĩāḡū, Jesūs Īgūsā puro waa, Īgūsārē moāña:

—Wāgānugāka! Güibirikōāka! āriyuru.

⁸ Īgū irasū āārimakū ĩūrā, gajerārē ĩābirinūrā. Jesūs direta ĩāñurā.

⁹ Puru buurugue āārānerā dijariñurā. Iroguē dijarigu Jesūs Īgūsārē turaro merā āriyuru:

—Dapora musā ĩādeare gajerārē werebirikōāka! Yu āāripererā tḡū boa, masādero purugue irire wereka! āriyuru.

¹⁰ Īgū irasū āārimakū, Īgū buerā Īgūrē sērēñāñurā:

* 16:18 “Pedro”, āāriō: “ātāye”, āāriḡuaro yāa.

—¿Nasirirā Moisés gojadeare buerimasā: “Cristo, Marīpu iriubu aariburo dupuyuro Elías aarīpurorigukumi”, āriī? āri sērēñāñurā.

¹¹ Jesús ĩgūsārē yujyupu:

—Musā āriīrōsūta Elías aarīpurorigukumi āārīpererire āmuyubu. ¹² Yu gapu āsū āri weregura musārē. Elías ejasiami. ĩgū ejakererupu, masaka ĩgūrē ĩāmasībirima. Irasirirā ĩgūsā gāāmerō iriduarire ĩgūrē ñerō irima. ĩgūrē iriderosūta yu āārīpererā tīgūrē ñerō irirākuma, āriyupu.

¹³ ĩgū irasū āriīmakū pérāgue, pēmasīñurā. “ĩgū: ‘Elías ejasiami’, āriģū, Juan masakare wāiyedire āriģū yāmi”, āri masīñurā pama.

Jesús ñamasīñirī opagure taudea

(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

¹⁴ Pupu ĩgūsā buūrugue āārāñerā wārā masaka puo dijajama. ĩgūsā dijajamakū ĩāģū, sugu masakū aari, Jesús puo ñadukupuri merā ejamejā, ĩgūrē āriīmi:

¹⁵ —Yu Opu, yu magūrē bopoñaka! ĩgū ñamasīñirī opagu āārīmi. Buro ñerō tarinami. Irasirigu peamegue meémejāma, diaguedere meébianokōāmi. ¹⁶ Irasirigu ĩgūrē mu buerā puogugue āñjadabu. ĩgūsā ĩgūrē taumasībirama, āriīmi.

¹⁷ ĩgū irasū āriīmakū pēgu, Jesús yujyumi:

—Musā dapora marā, yure buremurī opamerā, diayemarē neō pēmasīmerā āārā. ¿Noópā yoaripoe musā merā āārīgukuri? ¿Noópā yoaripoe musā yure buremubirire gūñaturagukuri? Majģūrē oō gapu āriīka! āriīmi.

¹⁸ ĩgūrē āñjamakū, Jesús wātī majģūguere āārīģūrē: “Wirika ĩgūrē!” āriīmi. Jesús ĩgūrē béowiumakūta, majģū тариakōāmi.

¹⁹ Pupu gua Jesús buerā gajerā pēberogugue ĩgūrē sērēñābu:

—¿Nasirirā gua gapu wātīrē béowiumasībirayuri? āriību.

²⁰ Jesús yujyumi:

—Musā Marīpure mérōģā buremurī opasīā, ĩgūrē béowiumasībirabu. Diayeta musārē werea. Musā buremurī opari mostaza wāikuri yegāpā irirosū āārīkererupu, i buūrure: “Sōōgue waaburo”, āri masībokoa. Musā irasū āriīmakū, i buūru musā dorerosūta waabokoa. Marīpure buremurī oparā āārīpererire irimasīa. ²¹ ĩno wātīrē béowiuuārā, bereri merā Marīpure buro sērēñō gāāmea, āriīmi.

Jesús ĩģū boaburire werenemodea

(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

²² Pupu Galilea nikūģuge gua waagorenabu. Irogue Jesús guare āriīmi:

—Masaka yure āārīpererā tīgūrē ñēā, gajerāguere wiarākuma. ²³ ĩgūsā yure wējērākuma. Yure wējēadero puģu, urenu waarō merā Marīpu yure masūģukumi, āriīmi. “Yure wējērākuma”, āriīmakū pérā, gua buro bujawerebu.

Marīpuya wiima āārīburire niyeru wajasearire sērēñadea

²⁴ Pupu gua Jesús merā Capernaugue waabu. Irogue ejadero puģu, Marīpuya wiima āārīburire niyeru wajaseabosarimasā Pedro puo eja, ĩgūrē sērēñāma:

—¿Musārē buegu Marīpuya wiima āārīburire niyeru wajariri? āriīma.

²⁵ Pedro ĩgūsārē yujyumi:

—Wajarimi, āriīmi.

Pupu Pedro wiigugue ñāģāa, Jesúre sērēñāburipoeta Jesús gapu ĩgūrē sērēñāpurorimi:

—Simón, ¿naásū gūñarī mu? I ũmu marā oparā masakare niyeru wajaseaduārā, ¿noā gapure wajaseakuri? ĩģūsāyarārē, o gajero marā ĩgūsāya nikūģuge ejanerā gapure wajaseakuri? āriīmi.

²⁶ —Gajero marā gapure wajaseakuma, āri yujyumi Pedro.

ĩgū irasū āriīmakū, Jesús āriīmi:

—Irasirigu sugu opu ĩģūyarārē wajaseabirikumi. ²⁷ Marīpuyarā marī āārīkererā, Marīpuya wiima āārīburire niyeru wajaseabosarārē marī merā guamakū iribirikoa. Irasirirā wajarirākua. Wejerida āi, ditarugue waaĭ wējēģū waaka! Baapurorigure túwea āika! ĩģūya disigugue niyeru tire bokagukoa. Pupu iriti merā marī pērāyare Marīpuya wiima āārīburire wajarigu waaka! āriīmi.

18

Jesús sugu gajerā nemorō āārīģūyamarē weredeā

(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

¹ ĩriipoere gua Jesús buerā ĩģū puo eja, sērēñābu:

—Ūmugasigugue Marīpu ĩģūyarārē dorerogugue, ¿noā gua watopere āārīpererā nemorō āārīgukuri? āriību.

² Gua irasū ārimakū, Jesús majīgārē siiu, Īgārē gua watopegue āinú, ārimi:

³ —Diayeta musārē werea. “Majīgū irirosū āārā, gajerā nemorō āārībea”, āri gūñaka! Musā: “Gajerā nemorō āārā”, āri gūñarīrē gorawayumerā, ūmugasigue Marīpu Īgūyarārē doreroguerē neō waabirikoa. ⁴ Sugu Īgū basi: “Yū ubu āārīgū, majīgū irirosū āārā”, āri gūñagū, Marīpu ūmugasigue āārīgū ĩūrō gajerā nemorō āārīmi. ⁵ Sugu yaagure, ĩ majīgū irirosū āārīgārē dārō bokatīrīñeāgū yudere bokatīrīñeāmi.

Gajerārē ñerō irimakū iribirikōāka! āri weredea
(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶ ‘Sugu yure būremurārē ĩ majīgū irirosū āārīrārē ñerō irimakū iriguno, būro wajaomōsūgukumi. Irasiriro Īgū gajerārē ñerō irimakū iriburi dupuyuro masaka Īgārē wariye ūtāye merā wūnugūgue siasiu, wādīyague meēyomakū ōābokoa. ⁷ I ūmuguerē masakare ñerō irimakū iriri āārā. Irasirirā ñerō tarima. I Īgūsārē ñerō irimakū iriri āārīnikōārokoa. Gajerārē ñerō irimakū iriguno gapu ñetariro tarigukumi.

⁸ ‘Irasirirā musāya mojó, o gubu merā ñerō irirā, iri mojóre, o iri gubure ditiā bēorosū iri ñerō iririre pirika! Su mojó, o su gubu opakereā, Marīpu pūrogue waamakū ōātarirokoa. Ñerō iririre pirimerā gapu perebiri peamegue bēosūrākuma. Īgūsā pe mojó, o pe gubu opakereā, peamegue waamakū ñetarirokoa. ⁹ Musāya koyeru merā ĩā, ñerō irirā, irirure goreweabēorosū iri ñerō irirē pirika! Su koyeru opakereā, Marīpu pūrogue waamakū ōātarirokoa. Ñerō iririre pirimerā gapu perebiri peamegue bēosūrākuma. Īgūsā pe koyeru opakereā, peamegue waamakū ñetarirokoa.

Jesús oveja dediridi keori merā buedea
(Lc 15.3-7)

¹⁰ ‘Neō sugu ĩsā majīrārē ubu ĩābēobirikōāka! Musārē werea. Ūmugasigue Yūpūre wereboerā Īgūsārē korerā Īgū merā āārīnikōāma, Īgūsārē Īgū iritamudorerire irimurā. ¹¹ Yū āārīpererā ūgū dediribonerārē taugu aarīgū iribu.

¹² ‘Yū wererire, ¿naásū gūñarī? Ovejare korerimasū cien oveja opagu, sugu oveja dedirimakū ĩāgū, gajerā noventa y nueve ovejare makā turo Īgūsā baarogue duripikōā, dediriadre āmagū waakumi. ¹³ Diayeta musārē werea. Īgārē bokagu, gajerā noventa y nueve dediribiranerā nemorō Īgārē usuyakumi. ¹⁴ Āsūta Marīpu ūmugasigue āārīgū ĩsā majīrā irirosū āārīrārē dedirimakū gāāmebemi, ārimi Jesús.

“Muyagu murē ñerō irimakū āsū irika!” ārīdea
(Lc 17.3)

¹⁵ Irasū āri odo, āsū āri werenemomi:

—Muyagu murē ñerō irimakū, gajerā péberogue Īgū merā irire werenika! Īgū irire dārō merā āmuduagu: “Murē ñerō iribu! Kātika yū irideare!” ārimakū, musā dupaturi usuyari merā gāme wapikurākoa. ¹⁶ Īgū irire āmuduabirimakū, sugu o pērārē siiu, dupaturi Īgū pūro waaka! Īgūsā péurogue Īgū murē ñerō irideare wereka! Irasiriro Marīpūya werenīrī gojadesa pūgue doredorosūta pērā o urerā iri ñerō irideare wererire pédero pūru: “Diayeta irasū waabu”, āri masīrākuma. ¹⁷ Murē ñerō iridi Īgūsā péurogue āmuduabirimakū, āārīpererā yure būremurā merā nerē, Īgūsārē Īgū ñerō irideare wereka! Īgūsā péuroguedere āmuduabirimakū ĩārā, Īgārē: “Marīpure būremubi, o romano marā opūre ñegū niyeru wajaseabosarimasū irirosū āārīmi”, āri ĩāka!

¹⁸ ‘Diayeta musārē werea. Musā Marīpu ūmugasigue āārīgū dorerosūta: “I ūmuguerē āsū waabirikōāburo”, ārimakū, irire waabirimakū irigukumi. Musā Īgū dorerosūta: “I ūmuguerē āsū waaburo”, ārimakū, irire waamakū irigukumi.

¹⁹ ‘Gajidere musārē werea. Musā pērā surosū gūñarī merā: “Āsū Marīpure sērērā!” ārimakū, Yūpū ūmugasigue āārīgū musā sērērōsūta irigukumi. ²⁰ Pērā, o urerā yure būremurā nerēmakū, yude Īgūsā watopegue āārā, ārimi Jesús.

²¹ Irasū ārimakū pégu, Pedro Jesús pūro ejanugā, āsū āri sērēñami Īgārē:

—Yū Opū, ¿dikugora yaagu yure Īgū ñerō irimakū kātigukuri? ¿Su mojóma pere gaji mojó peru pērēbejarigora Īgū yure ñerō irimakū kātigukuri? ārimi.

²² Jesús Īgārē yujumi:

—“Su mojóma pere gaji mojó peru pērēbejarigora Īgū yure ñerō irimakū kātigukoa”, ābirikōāka! Īgū ñerō irinariku kātika! ārimi.

Jesús sugu moāboerimasū Īgū merāmu ñerō irideare kātīdūabi keori merā buedea

²³ Irasū āri odo, keori merā buemi guare Jesús:

—Irasiriro Marīpu ūmugasigue āārīgū Īgūyarārē doreri āsū āārā. Sugu opū Īgārē moāboerimasārē Īgūsā Īgārē wajamorīrē wajaridorekumi. ²⁴ Īgūsā Īgārē wajamorīrē

āmunaḡaripoe gajerā Īḡūyarā sugu wáro wajamogūrē Īḡū puro āiakuma. ²⁵ Īḡū wajamorīrē wajarimasibirimakū iāḡū, Īḡū opu Īḡūyarārē: “Īḡūrē, Īḡū marāpore, Īḡū pūrārē Īḡū opari āārīpereri merā gajerāḡuere duarā waaka!” ārīkumi. “Irasirīḡu Īḡūsārē duari waja merā Īḡū yure wajamorīrē wajarīḡukumi”, ārīkumi.

²⁶ ‘Irasū ārīmakū péḡu, wáro wajamogū ḡapu ḡadukupuri merā ejamejā, Īḡū opure buro sérēkumi: “Yū opu, guare gajerāḡuere duabirikōāka! Yūka dapa! Bopoñaka yure! Murē yu wajamorī āārīpererire wajaripeokōāḡukoa”, ārīkumi.

²⁷ ‘Irasū ārīmakū péḡu, Īḡūrē bopoñarī merā iā, Īḡūrē wiukumi. “Īḡū wajamodea pereakōā”, ārī, irire kātipeokōākumi. ²⁸ Īḡū irasiriadero puro, wáro wajamodi waa, ḡajīḡu Īḡū merāmu Īḡū opure moāboerimasūrē bokajakumi. Īḡū merāmu ḡapu Īḡūrē mérōḡā wajamokumi. Īḡūrē bokajagu, mata Īḡūya wānugūrē buro ḡeā: “Murīḡora, yure mu wajamorīrē wajaripurumuka!” ārīkumi.

²⁹ ‘Īḡū irasū ārīmakū, Īḡū merāmu ḡapu ḡadukupuri merā ejamejā, Īḡūrē buro sérēkumi: “Yūka dapa! Bopoñaka yure! Murē yu wajamorī āārīpererire wajaripeokōāḡukoa”, ārīkumi. ³⁰ Īḡū buro sérēmakū pékeregū, Īḡūrē yujubirikumi. Irasirīḡu Īḡūrē peresugue iridorekumi. “Yure Īḡū wajamorīrē wajaripeomakūḡue wiuka!” ārīkumi.

³¹ ‘Wáro wajamodi Īḡūrē mérōḡā wajamogūrē irasirimakū iārā, gajerā moāboerimasā buro bujawereri merā Īḡū iriadea āārīpererire Īḡūsā opure wererā waakuma. ³² Irire péḡu, Īḡūsā opu wáro wajamodire siiu, āsū ārīkumi: “Mu ḡetaria. Mu yure buro sérēmakū, mu yure wajamodeare kātipeokōābu. ³³ Yu irasirikerepuru, mu ḡapu mu merāmūrē Īḡū murē mérōḡā wajamodeare kātibirayuro. Mu yure wajamodeare yu kātiderosūta Īḡū murē wajamodeadere mu kātimakū oātariboakuyo. ¿Nasirīḡu Īḡūrē bopoñabirari mu?” ārīkumi.

³⁴ ‘Irasū ārī odo, Īḡū merā buro ḡuagu, Īḡūrē peresu irikumi buro wajamoādoreḡu. Īḡū wajamorīrē wajaripeobi neō wiribirikumi, ārī weremi Jesūs.

³⁵ Puru āsū ārīnemomi:

–Yuru āmugasiḡue āārīḡū musārē irasūta wajamoāḡukumi, musāyarā Īḡūsā musārē ḡerō irideare musā oārō merā kātibirimakū, ārīmi.

19

*Jesūs masakare: “Musā marāposā nomerē béobirikōāka!” ārī buedea
(Mr 10.1-12; Lc 16.18)*

¹ Jesūs irire wereadero puro, Galilea nikūḡue āārādi ḡua Īḡū buerā merā Judea nikūḡue waa, dia Jordán wāikudiya ḡaji koepuḡue waami. ² Irogue waamakū iārā, wārā masaka Īḡūrē tuyama. Irasirīḡu irogue pūrīrikarārē taumi.

³ Irasirimakū iārā, surāyeri fariseo bumarā Jesūs puro eja, Īḡūrē ḡerī Īḡū werenimakū iriduārā, sérēñama:

–¿Sugu masakū Īḡū ḡāāmerō Īḡū marāpore béomakū, marī doreri āārīkuri? ārīma.

⁴ Jesūs Īḡūsārē yujūmi.

–¿Marīpuya werenīrī gojadea pūrē buebiriri musā? Āsū ārī gojasūdero āārībū: “Neōgoraguere Marīpu i umurē irīḡu, āmūu, nomeō iridi āārīmī”, ārī gojasūdero āārībū.

⁵ Āsū ārī gojanemosūdero āārībū doja: “Sugu āmūu Īḡū ḡagusāmarārē wiri, Īḡū marāpo merā āārīḡukumi. Irasirirā Īḡūsā pērā āārīkererā, Marīpu iūrō su duputa irirosū āārīrākuma”, ārī gojasūdero āārībū. ⁶ Irasirirā pērā irirosū āārībema. Su duputa irirosū āārīma. Marīpu Īḡūsārē su duputa irirosū āārīmakū iridero puro, ḡajīḡu Īḡūsārē ḡāme béomakū iribirikōārō ḡāamea, ārīmi Jesūs.

⁷ Īḡū irasū ārīmakū pērā, fariseo bumarā sérēñama doja:

–Mu irasū ārīkereruru, Moisés ḡapu āsū ārī gojadi āārīmī: “Sugu Īḡū marāpore béoduḡu: ‘I waja merā murē béoa’, ārī gojari pūrē sīrō ḡāamea”, ārī gojadi āārīmī. ¿Nasirīḡu irasū ārī gojayuri? ārīma.

⁸ Jesūs Īḡūsārē yujūmi:

–Musā ḡekūsāmarā Marīpu dorerire iriduabirimakū iāḡū: “Musā marāposā nomerē béomasā”, ārī gojadi āārīmī Moisés. Īḡū irasū ārī gojakerepuru, neōgoragueta Marīpu musā marāposā nomerē béomakū ḡāamebiridi āārīmī. ⁹ Musārē werea. Sugo marāpukugo ḡajīḡu merā ḡerō iribirikerepuru, iḡo marāpu ḡapu iḡore béo, ḡajegore marāpokugu, iḡo merā ḡerō irīḡu yāmi. ḡajīḡu béodeore marāpokugude iḡo merā ḡerō irīḡu yāmi, ārīmi.

¹⁰ Īḡū irasū ārīmakū pērā, ḡua Īḡū buerā ārībū:

–Īḡūsā marāposā nomerē béo, ḡajego merā āārīmakū oābea. Irasirirā marāpo marīmakū oābokoā, ārībū.

¹¹ Jesūs ḡuare yujūmi:

—Āārīpererā masaka marāpo, o marāpu marīrāta āārībokatīūbirikuma. Marīpu marāpokudorebirinerā, o marāpokudorebirinerā dita bokatīūmasīma. ¹² Surāyeri ūma marāpokumasībema. Īgūsā watopegue surāyeri ūma deyoarāgueta poyarimasā āārīnerā nomerē marāpokumasībema. Masaka gajerā ūmarē marāpokumasībirimakū yāma. Gajerā ūma, Marīpu ūmugasigūe āārīgū Īgūyarārē doreguya direta iriduarā marāpokubema. Irasirirā marāpo, o marāpu marīrā āārībokatīūduarā, āsūta āārīnikōāburo, ārīmi Jesūs.

Jesūs majīrāya āārīburire Marīpure sērēbosadea
(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³ Puru masaka majīrārē Jesūs puro āijama, Īgūsārē űapeo, Marīpure Īgūsāya āārīburire sērēbosadorerā. Īgūsā āijamakū Īārā, gua Īgū buerā Īgūsārē bokatīrī: “Īgūrē garibobirikōāka!” ārību. ¹⁴ Jesūs gapu guare ārīmi:

—Majīrā yu purogue aariburo. Kāmubirikōāka Īgūsārē! Ūmugasigūe Marīpu Īgūyarārē dorerogūe āārīmurā, Īsā majīrā yure usuyari merā bokatīrīneārā irirosū āārīma, ārīmi.

¹⁵ Irasirīgū majīrārē űapeo, Marīpure Īgūsāya āārīburire sērēbosa odo, gajerogūe waakōāmi doja.

Sugū maamu wāri doebiri opagu Jesūs merā werenīdea
(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶ Puru sugū maamu Jesūs purogue eja, Īgūrē sērēñami:

—Ōāgū buegu, yu ūmugasigūe perebiri okari opaduagu, ĳñeeno ōārīrē irigukuri? ārīmi.

¹⁷ Jesūs Īgūrē ārīmi:

—ĳNasirīgū yure: “Ōāgū āārā”, ārīrī? Marīpu suguta ōāgū āārīmi. Mu ūmugasigūe perebiri okari opaduagu, Marīpu dorerire irika! ārīmi.

¹⁸ Īgū irasū ārīmakū pégu, maamu āsū ārī sērēñami doja:

—ĳDīi gapure irigukuri? ārīmi.

Jesūs Īgūrē yujumi:

—Masakare wējēbirikōāka! Gajīgū marāpo merā űerō iribirikōāka! Yajabirikōāka! Gajerāyamarē ārīgatori merā werebirikōāka! ¹⁹ Mupu, mupore goepeyari merā buremuka! Mu basi maīrōsūta mu puro āārīrārē maika! ārīmi.

²⁰ Īgū irasū ārīmakū, maamu Jesūre ārīmi doja:

—Iri doreri āārīpererire majīgūgueta neō tarinugābiribu yu. ĳÑeeno duayari, yure yu irinemoburi? ārīmi.

²¹ Jesūs Īgūrē ārīmi:

—Mu, Marīpu Īūrō Īgū dorerire iripeoduagu, mu oparire duagu waaka! Mu duadea wajare boporārē sīka! Irasirīgū ūmugasiguere wāri ōārī opagukoa. Irasiri odo, yu merā aarika! ārīmi.

²² Īgū irasū ārīmakū pégu, maamu Īgū wāri oparire maīsīā, buro bujawereri merā waakōāmi.

²³ Īgū bujawereri merā waamakū Īāgū, Jesūs guare Īgū buerārē ārīmi:

—Diyeta musārē werea. Wāri doebiri oparārē Marīpu ūmugasigūe āārīgū Īgūyarārē dorerogūe waamakū diasagorāa. ²⁴ Musārē dupaturi werea. Camellu awiru gobegārē űajātariweremasībirikumi. I nemorō wāri doebiri opagure Marīpu Īgūyarārē dorerogūe waamakū diasāa, ārīmi.

²⁵ Īgū irasū ārīmakū pérā, gua Īgū buerā péguka, āsū ārī gāme sērēñabu:

—Iro merē, ĳnoā gapu Marīpu tausūmurā Īgū purogue waamurā āārībokuri? ārību.

²⁶ Jesūs guare Īā, ārīmi:

—Masaka Īgūsā basi Īgūsā iriri merā Marīpu purogue waamasībema. Marīpu dita masakare Īgū puro āārīmurā waamakū irimasīmi. Āārīpererire irimasīmi, ārīmi.

²⁷ Īgū irasū ārīmakū pégu, Pedro Īgūrē ārīmi:

—Gua Opu, gua murē tuyarā, āārīpereri gua opadeare pīpeokōābu. Irasirirā gua gapu, ĳñeonorē oparākuri? ārīmi.

²⁸ Jesūs guare āsū ārī yujumi:

—Diyeta musārē werea. I ūmu peredero puru āārīpereri maama gorawayuripoe yu āārīpererā tīgū ūmugasī gosewasirirogue Opu doarogūe doagukoa. Yu iro doamakū, musāde yure tuyarā, pe mojomā pere su gubu peru pērēbejari oparā doarigūe doarākoa. Irasirirā musā Israel bumarārē pe mojomā pere su gubu peru pērēbejari buri marārē dorerākoa. ²⁹ Yu merā waarā, Īgūsāya wīirire, Īgūsā pagupūrārē, pagusāmarārē, pūrārē, Īgūsāya pooerire pīpeorā, wāri ōārī wajatarākuma. Īgūsā iro dupuyuro opaderosū cien nemorō opanemorākuma. Irasū āārīmakū Marīpu merā perebiri okari oparākuma. ³⁰ Wārā

daporare oparā āārīrā, puruguerē ubu āārīrā dujarākuma. Wārā daporare ubu āārīrā gapu, puruguerē oparā āārīrākuma, āri weremi Jesús guare ĩgū buerārē.

20

Jesús ĩgui poee moārā keori merā buedea

¹ Irasirigu dupaturi Jesús keori merā buemi doja:

—Marīpu ūmugasigūe āārīgū ĩgūyarārē doreri āsū āārā. Sugū ĩgui poee opu boyodujimejāripoe ĩgūya poeere moāmūrārē siuugu waakumi. Āsū ārīkumi: ² “Sunu moārī waja suti niyeru ti wajarigura”, ārīkumi ĩgūsārē. Puru ĩgūsārē ĩgūya poeegue moādoregu iriukumi. ³ Puru goeripoe dupuyuro nueve hora āārīmakū, makā degogue waa, gajerā moārī opamerārē bokajakumi. ⁴ ĩgūsārē bokaja, ārīkumi: “Musāde yaa poeere moārā waaka! Keoro wajarigura”, ārīkumi. Irasirirā ĩgūya poeegue moārā waakuma. ⁵ Puru poee opu goperipoe āārīmakū, űamika tres hora āārīmakūdere gajerārē moādorekumi doja. ⁶ Puru űamikague cinco hora āārīmakū, makā degogue waakumi doja. Irogue eja, gajerā moārī opamerārē bokaja, ĩgūsārē sērēñakumi: “¿Nasirirā dapagārē moābirikererā doaneākōārī musā?” ārīkumi. ⁷ “Neō sugū guare: ‘Moārā waaka!’ ārībirami”, ārī yujukuma. Irasirigu poee opu ĩgūsārē: “Musāde yaa poeere moārā waaka! Keoro wajarigura”, ārīkumi. Irasirirā ĩgūsāde ĩgūya poeere moārā waakuma.

⁸ Abe űajāripoeue āārīmakū, poee opu ĩgūya poeere siu moāgārē āsū ārīkumi: “Moārārē siu, moārā ejatūnunerārē wajaripurori, ĩgūsā ejaburi dupuyuro ejanerārē wajari odo, ejapurorianerārē wajaritūnuka!” ārīkumi. ⁹ Irasirigu, cinco hora āārīmakū moānugānerārē sunu moārī wataropā suti niyeru ti wajarikumi. ¹⁰ ĩgū irasū wajarimakū ĩārā, moāpurorianerā: “Gua gapure ĩgūsā nemorō wajarigukumi”, ārī gūñadikuma. ĩgūsādere surosūta wajarikōākumi. ¹¹ Irasū wajarimakū ĩārā, poee opu merā gua, ĩgārē ārīkuma: ¹² “Īsā gua purugue ejanerā gapu su horata moāama. Gua gapu sunu ōārō moāneākōābu. Burō abe asiripoe moābu. Gua irasū moāneākerepuru, surosū wajarikōābu mu”, ārīkuma. ¹³ ĩgūsā irasū ārīmakū pēgu, poee opu gapu sugū ĩgūsā watope āārīgūrē ārīkumi: “Yū merāmu, yū murē ñerō irigū meta yāa. Yū murē: ‘Suti niyeru ti wajarigura’, ārīmakū pēgu: ‘Jāu’, ārābu mu. Irasirigu yū ārāderosūta murē keoro wajariabu. ¹⁴ Irasirigu yū wajariadeare āi, waakōāka! Īrē mu purugue ejadidere murē wajariaderopāta wajarigura. ¹⁵ I yaa niyeru āārā. Irasirigu yū gāāmerō wajarimasā. Gajerārē yū ōārō sīmakū ĩāgū, ¿yure ĩaturiri mu?” ārīkumi poee opu.

¹⁶ I keori ārīrōsūta Marīpu ĩgūyarā āārīpurorinerārē, ĩgūsā puru ĩgūyarā āārīrādere surosū ōārīrē sigukumi, āri weremi Jesús guare.

Dupaturi Jesús ĩgū boaburire weredea

(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷ Jesús Jerusalén waarī maague waagū, guare pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā ĩgū buerārē gajerā péberogue siuuwāgā, ārīmi:

¹⁸ —Ōārō péka! Marī Jerusalēgue waarā yāa. Irogue yū āārīpererā tīgū, paía oparāguere, irasū āārīmakū Moisés gojadea buerimasāguere wiasūgukoa. ĩgūsā yure: “Boaburo”, ārīrākuma. ¹⁹ Irasirirā judío masaka āārīmerāguere yure wiarākuma. ĩgūsā yure burida, tārā, curusague pábiatū wējērākuma. ĩgūsā yure wējēadero puru, urenu waaró merā masāgukoa, ārīmi Jesús.

Santiago, Juan pago Jesúre sērēdea

(Mr 10.35-45)

²⁰ Puru Zebedeo marāpo igo purā Santiago, Juan merā Jesús purogue eja, ĩgūrē sērēbo ñadukupuri merā ejamejāmo.

²¹ Igo irasirimakū, Jesús ĩgore sērēñami:

—¿Ñeēnorē gāāmerī mu? ārīmi.

Igo ĩgūrē yujumo:

—Mu, Opu űajāgū, ĩsā yū purā pērārē mu merā doremurā sóoka! Sugure mu diaye gapu, gajigure kūgapu doadoreka! ārīmo Jesúre.

²² Igo irasū ārīmakū pēgu, Jesús igo purārē ārīmi:

—Musā yure sērēñirē pémasībea. Yū burō ñerō tarigukoa. ¿Yū ñerō tarirosū musāde ñerō tarirā, bokatiūrākuri? ārīmi.

Īgūsā yujuma:

—Bokatīūkōārākoa, ārīma.

²³ Jesús ĩgūsārē ārīmi:

—Diayeta āārā. Yu irirosū musāde ñerō tarirākoa. Yu gapu musārē yu diaye, kúgapu doamurārē beyemasībea. Yuru amusiadi āārīmi irire. Irasirirā Īgū beyenerā dita yu diaye, kúgapu doarākuma, ārīmi.

²⁴ Gwa pe mojomarā Īgū buerā gapu Santiago, Juan Īgūsā Jesúre sērērērē pérā, Īgūsā merā guabu. ²⁵ Gwa guamakū Īgū, Jesús āārīpererārē guare siu need, āsū ārī weremi:

—I nikū marā oparā Marīpure buremumerā gapu Īgūsāyarārē dorerā, turaro merā dorema. Īgūsā doka marāde irasūta dorema. Irire masīa musā. ²⁶ Musā tamerā Īgūsā irirosū iribirikoa. Musā watopeguere opu āārīduagu, musārē moāboegu irirosū āārīburo. ²⁷ Sugu musā watopegue āārīgū, gajerā nemorō āārīduagu, moāboegu irirosū āārīburo. ²⁸ Yude irasūta āārā. Yu āārīpererā tīgū masaka yure iritamuburo, ārīgū meta aaribú. Yu gapu Īgūsārē iritamugū aaribú. Irasirigu wārā masakare yu boari merā Īgūsā ñerō iridea wajare wajaribosagu aarigú iribu, ārīmi Jesús guare.

Jesús pérā koye ĩāmerārē taudea
(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

²⁹ Puru Jericógue āārānerā gua wirimakū, wārā masaka Jesúre tuyama. ³⁰ Gwa waarī maa turo, pérā koye ĩāmerā doama. Jesús iro tariwāgārērē péñarā āsū ārī gainīma:

—Gua opu, David parāmi āārīturiagu, guare bopoñaka! ārīma.

³¹ Īgūsā irasū ārī gainīmakū, masaka gapu Īgūsārē: “Toeaka!” ārīma. Īgūsā irasū ārīkerepuru, Īgūsā gainiadero nemorō gainīnemoma:

—Gua opu, David parāmi āārīturiagu, guare bopoñaka! ārīma.

³² Īgūsā irasū ārīmakū pé, Jesús dujanugāja, Īgūsārē siuu, āsū ārī sērēñami:

—¿Neénorē yu musārē irimakū gāāmeri? ārīmi.

³³ —Gua opu, guare koye ĩāmakū irika! ārī yujuma.

³⁴ Īgūsā irasū ārīmakū, Jesús Īgūsārē bopoña, Īgūsāya koyere moñāmi. Īgū moñāmakūta, ĩākōāma. Irasirirā Jesúre tuyama.

21

Jesús Jerusalēgue ejadea
(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Gwa Jesús merā Jerusalēgue ejaburo dupuyuro Betfagé wāikuri makāgue ejaraporibu. Betfagé, buuru Olivos wāikuri buuru puro āārībú. Jesús iroque ejagu, gua merāmarā pérārē ² āsū ārī iriumi:

—Si makā marī bokatiūrō āārīrī makāgue waaka! Iroque ejarā, burra Īgūsā sianúadeore majīgū merā bokajarākoa. Īgūsārē bokajarā, Īgūsā siadeadare kura, āirika! ³ Musārē: “¿Nasirimurā Īgūsārē kurari?” ārīmakū pérā: “Marī opu gāāmeami. Dapora wiagukumi doja”, ārīka! ārī iriumi.

⁴ Ire irasū irigu, Marīpuya kerere weredupuyudi gojaderosūta irimi. Āsū ārī gojadi āārīmi:

⁵ Jerusalén marārē āsū ārī wereka: “Musā Sión* marā ĩāka! Musā opu musā purogue musārē iritamugū aarimi.

Ubu āārīgū irirosū burra majīgū weka peyawāgārīmi”, ārī gojadi āārīmi.*

⁶ Irasirirā Jesús iriuanerā ĩrī makāgue waa, Īgū iridoreaderosūta iriñurā. ⁷ Burrore, pago merā Jesús purogue āijamakū, guaya surī wekamarē túwea, Īgūsā weka peobu. Gwa irasiri-adero puru, Jesús, majīgū wekague marībejami. ⁸ Marībeja, Jesús Jerusalēgue peyawāgāmākū ĩārā, masaka wārā Īgūsāya weka sānarī surīre túwea āi, Īgū waarī maarē sēopidupuyuma Īgūrē buremurā. Irasū āārīmakū, gajerā yuku dupuri pūrikurire diti āi, maarē pidupuyuma, Īgū waarī maa oārī maa āārīburo, ārīrā. ⁹ Irasirirā Īgū dupuyuro waarā, Īgū puru tuyarā āsū ārī gainīma:

—Opu David parāmi āārīturiagure usuyari sīrā! Ī Marīpu marīrē taugu iriudi oārō aarīburo. Marīpure: “Oātaria mi āārīpererā opu umugasigue āārīgū”, ārī, usuyari sīrā! ārīma.

¹⁰ Jesús Jerusalēgue ejamakū, iroque āārīrā ĩagukapereakōāma. Wārā Īgūsā basi āsū ārī gāme sērēñama:

—¿Noā āārīrī ĩi? ārīma.

¹¹ Gajerā masaka yujuma Īgūsārē:

—Ī Marīpuya kerere weregu Jesús wāikugu āārīmi. Galilea nikūma makā Nazaretmu āārīmi, ārīma.

Jesús Marīpuya wiigie duarārē béowiudea
(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

* 21:5 Zacarias 9.9: Iripoegue marā Jerusalén wāikuri makārēta “Sión” ārīnerā āārīmā. * 21:5 Zac 9.9

¹² Puru Jesús Marĩpuya wiigwe ñajãmi. Ñajãa, doebiri duarãrê, ĩgũsã duarire wajarĩradere bokajagu, ĩgũsãrê bêowiumi. Niyeru gorawayurimasãya niyeru sãñari kũmarĩrê yomeéwiunokõãmi. Bujare dua doanĩrãya doaripêrĩdere irasũta irimi. ¹³ ĩgũsãrê ãsũ ãrĩmi:

–Marĩpu ĩgũya werenĩrĩ gojadea pũgwe ãsũ ãrĩdi ããrĩmi: “Yaa wii, yare buremurã yare sêrêrĩ wii ããrã”, ãrĩdi ããrĩmi. Musã gapu yajarimasãya wii irirosũ ããrĩmakũ yãa, ãrĩmi.

¹⁴ Jesús Marĩpuya wiigwe ããrĩpoe koye iãmerã, waamasĩmerãde ĩgũ pũrogue ejama. ĩgũsã ejamakũ ĩãgũ, ĩgũsãrê taumi. ¹⁵ Paia oparã, Moisés gojadeare buerimasã gapu ĩgũ turari merã iri ĩmumakũ iãrã, iri wiigwe majĩrã ĩgũrê: “Opũ David parãmi ããrĩturiagu õãtaria mu”, ãrĩ ĩgainĩmakũ pãrã, ĩgũ merã guama. ¹⁶ Irasirirã Jesũre ãsũ ãrĩma:

–Ĵĩsã majĩrã ãrĩrĩrê pãri mu? ãrĩma.

Jesũs yujumi:

–Pãa. ĴMarĩpuya werenĩrĩ gojadea pũrê ire buebiriri musã? ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: Mu majĩrãrê, mirĩrãgãrê õãrõ usuyari merã marê bayapeomakũ iribu, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ, ãrĩmi Jesús ĩgũsãrê.*

¹⁷ Irasũ ãrĩ odo, ĩgũsãrê bêowãgã, Betania wãikuri makãgwe waakõãmi. Irogue eja, kãrĩmi.

Jesũs higuera gwe ñãĩnũgãmakũ iridea

(Mr 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Gajĩnu boyoripoe Jesús Jerusalẽgwe goedujãagu, uaboakõãmi. ¹⁹ Irasũ uaboagu, maaturo nĩdi higuera wãĩkũdire ĩãgũ, irĩgu dukare ãmagũ waadimi. Dũka marĩbu irĩgu gapu. Pũrĩ dita ããrĩbũ. Dũka marĩmakũ ĩãgũ, Jesús ãsũ ãrĩmi:

–Igu yukũ neõ dupaturi dukakubirĩkoã, ãrĩmi.

Ĵgũ irasũ ãrĩrĩ merãta, irĩgu ñãĩnũgãkõãbu. ²⁰ Irĩgu irasũ waamakũ iãrã, gua ĩgũ buerã ĩãgũkãkõãbu.

–ĴNasĩro mata irĩgu ñãĩakõãrĩ? ãrĩ sêrêñabu Jesũre.

²¹ Jesús guare yujumi:

–Diayeta musãrê werea. Musã: “Marĩpu ãsũ irimasĩbirĩkumi”, ãrĩ gũñarõ marĩrõ ĩgũrê buremurã, yu irĩgure ñãĩmakũ iriaderosũ musãde irimasĩrãkoã. Irĩgure yu iriadero nemorõ diasarire irimasĩrãkoã. Irasirirã Marĩpũre: “I buũrure dia wãdiyague bêoka!” ãrĩmakũ, musã ãrĩrõsũta waarokoa. ²² Musã Marĩpũre buremurĩ merã sêrêmakũ, musã sêrêrõsũta Marĩpu musãrê irĩgũkumi, ãrĩmi Jesús.

Judĩo masaka oparã Jesũre: “ĴNoã marê doreri?” ãrĩ sêrêñadea

(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³ Puru Jesús Marĩpuya wiigwe ñajãmi. Ĵgũ irogue bueripoe paia oparã, gajerã judĩo masaka murã ĩgũ pũrogue waa, ĩgũrê sêrêñama:

–ĴNoã marê doreri, mu irire irasirĩmakũ? ĴNoã marê: “ãsũ irika!” ãrĩrĩ? ãrĩma.

²⁴ Jesús ĩgũsãrê yujumi:

–Yũde musãrê sêrêñagura. Musã yujumakũ, yũde musãrê yujugura. ²⁵ Juan masakare deko merã wãiyemakũ, Ĵnoã ĩgũrê wãiyedoregu iriuri, Marĩpu, o masaka? ãrĩmi.

Ĵgũ irasũ ãrĩmakũ pãrã, ĩgũsã basi ãsũ ãrĩ gãme werenĩma:

–ĴNaásũ ãrĩ yujurãkuri marĩ? “Marĩpu Juãrê doredi ããrĩmi”, marĩ ãrĩmakũ, Jesús marĩrê: “ĴNasirirã ĩgũ weredeare buremubiriri musã?” ãrĩbokumi. ²⁶ ããrĩperã masaka: “Juan Marĩpuya kerere weredupuyudi ããrĩmi”, ãrĩ gũñama. Marĩ: “Masaka Juãrê wãiyedorenerã ããrĩmã”, ãrĩmakũ, masaka marĩ merã guabokuma, ãrĩma. ²⁷ Irasirirã Jesũre ãsũ ãrĩ yujuma:

–Juãrê wãiyedoredire gua masĩbea, ãrĩma.

Ĵgũsã irasũ ãrĩmakũ, Jesús ĩgũsãrê ãrĩmi:

–Musã yure: “ĴNoã marê irire iridoreri?” ãrĩ sêrêñadeare yũde musãrê yujubea, ãrĩmi.

Jesũs sugũ pũrã pãrã keori merã buedea

²⁸ Jesús irasũ ãrĩ odo, ĩgũsãrê keori merã buemi:

–ĴNaásũ ãrĩ gũñarĩ, yu ãsũ ãrĩ weremakũ pãrã? Sugũ pãrã pũrã opakumi. Sugũre ãsũ ãrĩkumi: “Makũ, igui otedea poeogwe moãgũ waaka!” ãrĩkumi. ²⁹ “Waabea”, ãrĩ yujukumi. Puru: “Waagura”, ãrĩ gũña, poeogwe moãgũ waakumi. ³⁰ Puru ĩgũsã pagũ gajĩgu ĩgũ magũ puo waakumi. Ĵgũ ãrãderõsũta ĩgũdere: “Poeogwe moãgũ waaka!” ãrĩkumi. Ĵgũ: “Jãu”, ãrĩkeregu, waabirĩkumi. ³¹ ĴNĩĩ gapu pagũ dorerire iriyuri? ãrĩ sêrêñami Jesús.

–Ĵgũ moãdorepũroriadi gapu iriyuru, ãrĩ yujuma.

Ĵgũsã irasũ ãrĩmakũ, Jesús ãrĩmi:

–Musãrê diayeta werea. Musã romano marã opure niyeru wajaseabosarimasãrê, ãma merã gãmebira wajatarimasã nomerê: “Ñerã ããrĩma”, ãrĩkerepũra, ĩgũsã gapu musã nemorõ Marĩpu ĩgũyarãrê doreroguerẽ waarãkuma. ³² Juan masakare wãiyedi musãrê: “ãsũ irika,

Marīpu dorerire irirā!” āri wuegu aarikerepuru, musā Īgū buerire neō būremubiribu. Īsā romano marā opare niyeru wajeasebosarimasā, ūma merā gāmebira wajatarimasā nome gapu Īgū buerire pērā, irire būremuma. Īgūsā irasirimakū iākererā, musā gapu musā űerō iririre būjawere, musā gūñarīrē neō gorawayubiribu. Īgū buerire neō būremubiribu, ārimī Jesús.

Jesús űerā moārā keori merā buedea

(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³ Jesús dupaturi āsū āri werenemomi:

—Gaji keori merā yu weremakū péka doja! Sugu masakū Īgūya nikūrē pooe opakumi. Iri pooe iguidarire otekumi. Ote odo, iri pooe turore sārīsākōākumi. Iro ūtāyegue igui kurabipiri gobere irikumi. Wii ūmarī wīgārē irikumi, iri pooe korerā ōārō iā koreburo, āriġā. Irasiri odo, gajerārē iri pooe wayukumi. “Yaa oteri dukare deko merā sīrākoa, yu musārē iri pooe wayuri waja”, ārikumi. Irasū āri odo, gajerogue waakōākumi. ³⁴ Puru igui űiripoee ejamakū, Īgūrē moāboerārē Īgūya pooe moārā purogue Īgūya oteri dukare deko merā sērēdoregu iriukumi. ³⁵ Iri pooe moārā gapu Īgū iriuanerā irogue ejamakū iārā, Īgūsārē űerō irikuma. Sugare baro pá, gajigure wējē, gajigure ūtāyeri merā deakuma. ³⁶ Īgūsā irasiriadeare pégu, iri pooe opu gajerā Īgūrē moāboerārē Īgū iriupurorianerā nemorō iriukumi. Īgūsā ejamakū iārā, iri pooe moārā Īgūsādere irasūta űerō irikuma doja.

³⁷ Īgūsā irasiriadero puru, pooe opu Īgū magūrē iriukumi. “Yu magū gapure būremurākuma”, āri gūñadikumi. ³⁸ Iri pooe moārā gapu Īgū magū ejamakū iārā, Īgūsā basi āsū āri gāme werenikuma: “Īi purugere i pooe opabu āārimī. Īgūrē wējēkōārā! Irasirirā marī basi i pooe oparākoa”, ārikuma. ³⁹ Irasirirā Īgūrē űeā, pooe turogue āiwāgā, wējēbēokōākuma, ārimī Jesús.

⁴⁰ Irasū āri odo, judío masaka oparārē sērēñami:

—Iri pooe moārā Īgū magūrē wējēadero puru, pooe opu irogue ejagu, űnasirigukuri Īgūsārē? ārimī.

⁴¹ Īgūrē yujuma:

—Īgūsā űerārē bopoñarō marīrō wējēkōāgukumi. Puru gajerārē Īgūya pooe wayugukumi. Īgūsā gapu Īgū igui oteri dukare deko merā Īgūrē sīrākuma, ārimā.

⁴² Īgūsā irasū ārimakū, Jesús āsū ārimī Īgūsārē:

—űMusā Marīpuya werenirī gojadea pūrē ire buebiriri? Āsū āri gojasūdero āāribū: Suye ūtāye wii iririmasā Īgūsā bēoadeare merā gajigu gapu ōārō turari wii irigukumi. Marīpu irasiridi āārimī. Marī Īgū irasirideare iārā: “Ōātaria”, āri gūñāa, āri gojasūdero āāribū.✧

⁴³ Irasirigu musārē werea yu. Marīpu Īgūyarārē dorerogue āārimurārē Īgū ōārī sīrīrē musārē sibirikumi. Musārē Īgū sīboadeare gajerā Īgū dorerire irirā gapure sigukumi. ⁴⁴ Sugu i ūtāye weka meémejāgū, mutākōāgukumi. I ūtāye gapu Īgū weka meébejaro, Īgūrē ōārī pogagāgue meémutūbēokōārokoa, ārimī Jesús. ((Jesús i keori merā weregu: “Sugu yure gāamebi wajamoāšūgukumi”, āriġū irimi.))

⁴⁵ Paia oparā, fariseo bumarā iri keori merā Jesús irasū āri weremakū pērā: “Marīrē āriġū irasū ārikumi”, āriñūrā. ⁴⁶ Irasirirā Īgūrē űeāduadiñūrā peresu irimurā. Irasū űeāduakererā, āsū āri gūñañūrā: “Masaka Jesúre: ‘Marīpuya kerere weredupuyugu āārimī’, ārimā”, āriñūrā. Irasirirā Īgūsārē gūisā, Jesúre űeāmasībiriñūrā.

22

Jesús sugu mojosiasi bosenu iriri keori merā buedea

¹ Jesús dupaturi gaji keori merā Īgūsārē buenemomi. Āsū ārimī:

² —Marīpu ūmugasigue āāriġū Īgūyarārē doreri āsū āārā. Su nikū marā opu Īgū magū mojosiasi bosenu irikumi. ³ Irasirigu opu Īgūrē moāboerārē: “Yu magū mojosiasi bosenu iārā aarika!” Īgū āriñerārē siudoregu iriukumi. Īgūsā siimakū Īgūsā gapu: “Waabea”, āriġōākuma. ⁴ Irasirigu opu gajerā Īgūrē moāboerārē iriukumi doja. “Yu siuunerārē āsū āri wererā waaka: ‘Yure moāboerārē yaarā wekuare, gajerā yaarā ejorā ōārō diñurārē wējēdoresiabu. Āāripereri yu magū mojosiasi bosenu baaburi āmu odosiabu. Irasirirā: Bosebaarā aarika!’ āri wereka Īgūsārē!” āri iriukumi. ⁵ Īgū siuunerā gapu irire pékererā, bosenuē iārā waabirikuma. Sugu Īgūya poeegue waakōā, gajigu Īgū moārīrē iāgu waakōākumi. ⁶ Gajerā gapu opare moāboerārē űeā, pá, wējēbēokōākuma. ⁷ Īgūsā irasiririre pégu, opu buro guakumi. Irasirigu Īgūyarā surarare iriukumi, Īgūsārē wējēanerārē wajamoādoregu.

✧ 21:42 Sal 118.22-23

Irasirirā Īgūyarā surara Īgūsārē wējēpeokōā, Īgūsāya makārē soebéokōākuma. ⁸ Pw̄u opu gajerā Īgūrē moāboerārē āsū ārikumi: “Yū magū mojōsiari bosenu marē āmusiabu. Yū siunērā gapu ñerā āārīsiā, aaribirikuma. ⁹ Irasirirā āārīpererā makā dekoma maarīgue āārīrārē musā bokajarārē siurā waaka!” ārikumi. ¹⁰ Īgū irasū ārimakū, Īgūrē moāboerā waa, āārīpererā Īgūsā bokajarārē: ñerārē, oārārē siiu, opu ya wigue āiakuma. Irasirirā, Īgū bosenu iriri taribure utariakōākuma.

¹¹ Pw̄u opu Īgūsārē Īgū ñajāgū, sugure mojōsiari bosenu ma suriro sāñabire Īākumi. ¹² Irasirigu Īgūrē āsū āri sērēñakumi: “Yū merāmū, ζnasirigu mojōsiari bosenu ma suriro sāñabirikeregu, ñajāriari mu?” ārikumi. Īgū irasū āri sērēñamakū pégu, Īgū gapu yujubirikumi. ¹³ Īgū yujubirimakū Īgū, opu Īgūrē moāboerārē āsū ārikumi: “Īrē ñeā, Īgūya mojōrīrē, guburidere sia, āi wiria, nañfārōgue Īgūrē béorā waaka! Iroque buro pūrīsūgū Īgūya guikare kūrīduútū oregukumi”, ārikumi, āri weremi Jesús.

¹⁴ Irasū āri odo, āsū ārīnemomi:

–Ī opu keori irirosū Marīpu wārā siukerepw̄u, Īgū beyerā gapu mérāgā āārīma, ārīmi.

Romano marā opu masakare niyeru wajasearire Jesúre sērēñadea

(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)

¹⁵ Jesús irasū ārādero pw̄u, fariseo bumarā waakōāma. Īgūrē weresāduarā: “Īgūrē diaye yujubirimakū irimurā ire sērēñarā!” āri gāme werenīñurā. ¹⁶ Irasirirā surāyeri Īgūsā buerire tūyarārē, Herodeya bumarā merā Jesús pw̄ogue iriñurā. Īgūsā Jesús pw̄ogue ejarā, Īgūrē ārīma:

–Buegu, gua mu iririkurire masīa. Mu ārīgatoro marīrō werenīa. “ζNaásū gūñarī masaka yure?” āri gūñarō marīrō Marīpuyare diayeta Īgūsārē buea. Oparārē, ubu āārīrādere āārīpererārē surosūta Īāa. ¹⁷ Irasirigu guare wereka! ζNaásū gūñarī mu? Romano marā opu marīrē niyeru wajasearire marī wajarimakū, ζōāgorari, o dāberī? ārīma Jesúre.

¹⁸ Irasū gapu Īgūsā Īgūrē ñerō iriduarire masīsīā, āsū ārīmi:

–Irigatorikurā āārā musā. ζNasirirā yure ñerō yujumakū iriduari musā? ¹⁹ Niyeru tire musā romano marā opu wajariburi tire ārika! ārīmi.

Īgū irasū ārimakū pérā, sunu moārī waja wataropā wajakuri tire āīāma. ²⁰ Īgūsā iri tire āījamakū, Īgūsārē sērēñami:

–I tiguere, ζnoāya diapu keori, noāya wāi tuuyari? ārīmi.

²¹ –Romano marā opu ya diapu keori, Īgūya wāita tuuyāa, āri yujuma.

Īgūsā irasū ārimakū pégu, Jesús Īgūsārē āsū ārīmi:

–Iro merē romano marā opu ya āārīrīrē Īgūrē sīka! Marīpuya gapure Marīpure sīka! ārīmi.

²² Īgū irasū ārimakū pérā, péguka, Īgūrē piriwāgākōāma.

Saduceo bumarā, Marīpu boanerārē masūburire Jesúre sērēñadea

(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

²³ Irinūrēta surāyeri saduceo bumarā Jesús pw̄ogue ejama. Īgūsā: “Masaka boanerāgue masābirikuma”, āri būremurā āārīmā. Irasirirā Jesúre āsū ārīma:

²⁴ –Buegu, Moisés āsū ārīdi āārīmi: “Sugu marāpokudi pūrā marīkeregu Īgū marāpore boaweomakū, Īgū pagumu igore dūunorēgukumi. Irasirirā, Īgo merā Īgū pūrākurā, Īgū tīgū dagu pūrā irirosūta āārīrākuma”, ārīdi āārīmi. ²⁵ Iripoegue gua watopeguere sugu pūrā su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarā āārīunanerā āārīmā. Īgūsā tīgū gapu marāpokū, pūrā marīgūta boakōāyupu. Irasirigu Īgū dagu dokamūta Īgū marāpo āārīdeore dūunorēyupu. ²⁶ Īgade Īgū tīgū dagu irirosūta pūrā marīgūta boakōāyupu. Īgūsā pérā dokamude pūrā marīgūta boakōāyupu. Irasū dita pūrā marīrāta boapereakōāñurā. ²⁷ Īgūsā pw̄u Īgūsā marāpode boakōāyupo pama. ²⁸ Īgūsā su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarā ūma āārīpererā igore marāpokūñurā. Irasirirā boanerā masāmakū, ζnīno marāpogora āārīgokuri? āri sērēñama.

²⁹ Jesús Īgūsārē yujumi:

–Musā diaye gūñabea. Marīpuya werenīrī gojadeare, Marīpu turaridere masībea.

³⁰ Boanerā Īgūsā masādero pw̄u, Īgūsā ūmugasigue Marīpure wereboerā irirosū āārīrākuma. Iroguere marāpokūbirikuma. Īgūsā pūrā nomedere nomesubirikuma. ³¹ ζMarīpuya werenīrī gojadesa pūge boanerā Īgūsā masāburire musā buebiriri? Āsū ārīdi āārīmi: ³² “Yū Abraham, Isaac, Jacob Opu āārā”, ārīdi āārīmi. Irasirirā Īgūsā boanerā āārīkererā, Marīpu merā okarā āārīma. Irasirigu Marīpu okarā Opu āārīmi. Boanerā neō dupaturi masābirikōāmurā Opu āārībemi, ārīmi Jesús.

³³ Īgū irasū ārimakū pérā, masaka: “Ōārō buemi”, āri péguakakōāma.

“ζDī gapu Marīpu doreri gaji doreri nemorō āārīrī?” āri sērēñadea

(Mr 12.28-34)

³⁴ Jesús saduceo bumarārē Īgūsā Īgūrē sērēñanemomasībirimakū iririre pérā, fariseo bumarā nerēma. ³⁵ Irasirigū sugū Īgūsā merāmu, Masake gojadeare buerimasū Jesúe diaye yujūbirimakū iriduagu, āsū āri sērēñami:

³⁶ —Buegu, ¿dií gapu Marīpu doreri gaji doreri nemorō āārīrī? ārīmi.

³⁷ Jesús Īgūrē yujūmi:

—Muya yujūpūrā merā, mu āārīrikuri merā, āārīpereri mu gūñarī merā Marīpure mu Opure maika! ³⁸ I doreri, gaji nemorō āārītarinugārī āārā. ³⁹ I doreri puruma āsū ārā: “Mu basi maīrōsūta mu puro āārīrārē maika!” ⁴⁰ Marī i pe dorerire irirā, āārīpereri Moisés doredeare, Marīpuya kerere weredupuyunerā buedeare irirā yāa, ārīmi Jesús.

*“¿Noā parāmi āārīturiagu āārīrī Cristo?” āri sērēñadea
(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)*

⁴¹ Fariseo bumarā irogu nerēanerā āārīripoe Jesús Īgūsārē sērēñami:

⁴² —¿Naásū gūñarī musā Cristo, Marīpu iriudire? ¿Noā magū āārīrī Īgū? ārīmi.

—Cristo, David parāmi āārīturiagu āārīmi, āri yujūma.

⁴³ Īgūsā irasū ārīmakū pégu, Jesús Īgūsārē ārīmi:

—David, Cristo ñekū āārīkeregu, ¿nasirigu Ōāgū deyomarīgū Īgūrē weredorederosūta Cristore: “Yu Opu āārīmi”, āriyuri? David āsū āri gojadi āārīmi:

⁴⁴ Marīpu yu Opure āsū ārīmi: “Ōō, yu diaye gapu doaka, yu merā dorebu!

Irasiriripoe murē Īaturirārē mu dorerire tarinugānemobirimakū irigura”, ārīmi.*

⁴⁵ David, Cristo ñekū āārīkeregu, Īgūrē: “Yu Opu āārīmi”, āridi āārīmi. ¿Nasirigu, Cristo, David parāmi āārīturiagu āārīkerepuru, David Īgūrē irasū āriyuri? ārīmi Jesús.

⁴⁶ Īgū irasū ārīrārē pérā, neō Īgūrē yujūmasībirima. Irasirirā gūrā, Īgūrē dupaturi sērēñanemobirima.

23

*Jesús fariseo bumarārē, Moisés gojadeare buerimasārē Īgūsā ñerō iririre weredeā
(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)*

¹ Puru Jesús masakare, gua Īgū buerādere ārīmi:

² —Moisés gojadeare buerimasā, fariseo bumarā, Marīpu Moisére doreri pídeare: “Āsū āriđuaro yāa”, āri wererā āārīma. ³ Irasirirā Īgūsā wererire ōārō iritayaka musā! Īgūsā iriririkuri gapure Īākūbirikōāka! Īgūsā wererosūta iribema. ⁴ Masakare dorerā: “Āsū irika!” ārīrā, Īgūsārē gajino burō nukārī kōātārīrā irirosū āārīmakū yāma. Masaka Īgūsā dorerire bokatiūbirikerepuru, Īgūsārē neō iritamubema, Īgūsā dorerire iriburo, ārīrā.

⁵ Masaka Īamākū dita ōārīrē iri Īmuma. Marīpuya werenirī Īgūsā gojadea pūrī sārī kūmarīgā gajerāya nemorō eyari kūmarīgārē Īgūsāya diapuserorire, Īgūsāya dukaridere siatūma, masaka Īgūsārē: “Marīpuyare ōārō masīma”, āridorerā. Irasū āārīmakū, Īgūsāya dipuru peyari gasirore gajerāya nemorō yoari yuradari opari gasirire peyama, masaka Īgūsārē: “Marīpure būremutarima”, āridorerā. ⁶ Bosenurī āārīmakū, oparā doarigue dita doadūama. Marī nerērī wiirigedere ñajārā, ōārī doaripērīgue dita doadūama. ⁷ Makā dekogure masakare ōārō būremuri merā Īgūsārē bokatiūrī ōādoremākū gāāmema. Gajerārē Īgūsārē: “Guare buerā āārīma”, ārīmakū gāāmema.

⁸ Īgūsā irasū ārīkerepuru, musā gapu masakare: “Musā guare buerā āārā”, āridorebirikōāka! Musā sugū pūrāta āārā. Yu musārē buegu suguta āārā. ⁹ I ūmūguere neō sugū masakare: “Gupu āārīmi”, ārībirikōāka! Ūmūgasigue āārīgū dita Marīpu āārīmi*. ¹⁰ Neō sugū musā watopegue āārīgūrē: “Marī opu āārīmi”, ārībirikōāburo. Yu, Marīpu iriudi Cristo, suguta musā Opu āārā. ¹¹ Musā watopegue āārīgū gajerā nemorō āārīgū, musārē moāboerimasū irirosū musārē iritamugū āārīgukumi. ¹² Sugū Īgū basi: “Gajerā nemorō āārā”, āri gūñagunorē Marīpu Īgūrē ubu āārīgū dujamakū irīgukumi. Gajigu: “Gajerā nemorō āārībea”, āri gūñagū gapure Marīpu Īgūsā opu āārīmakū irīgukumi.

¹³ Musā Moisés gojadeare buerimasā, fariseo bumarā irigatorikurā āārā. Musā bueri merā masakare ūmūgasigue Marīpu Īguyarārē dorerogue waabonerārē kāmutarā yāa. Musāde iroguere waabirikoa. Gajerā iroguere waaduarādere kāmūtāa. Irasirirā ñerō tarirākoa.

¹⁴ Musā Moisés gojadeare buerimasā, fariseo bumarā irigatorikurā āārā. Wapiweyarā nome wajamomākū Īā, Īgūsāya wiirire ēmanokōāa. Īgūsārē bopoñabirikererā, yoaripoe Marīpure sērē Īmagatoa, masaka musārē: “Marīpure ōārō būremuma”, āriburo, ārīrā. Irasirirā ñerō tarirākoa. Marīpu musārē gajerā nemorō wajamoāgukumi.

* 22:44 Sal 110.1 * 23:9 Jesús irire ārīga: “I ūmūguere neō sugū masakū Marīpu āārīnīgū irirosū māmī”, ārīgū irimi.

¹⁵ Musā Moisés gojadeare buerimasā, fariseo bumarā irigatorikurā āārā. Dia wádiyague taribuja, yoaroma makārīgue musā buerire tayabure āmarā waāa. Īgūrē boka, musā buerire merā Īgūrē musā nemorō perebiri peamegue waabu āārimakū yāa. Irasirirā ñerō tarirākoa.

¹⁶ Musā koye iāmerā gajerārē tūdupuyuwāgāmasīmerā irirosū masakare Marīpuyare keoro buebea. Irasirirā ñerō tarirākoa. Īgūsārē āsū āri buea: “Sugu: ‘Marīpuya wii merā āsū irigura’, āri wāipeodeare iribirimakū, waja opabemi”, ārā. Idere āsū āri buea: “Gajjigu: ‘Marīpuya wiima oro merā āsū irigura’, āri wāipeodeare iribirimakū, waja opami”, ārā. ¹⁷ Koye iāmerā irirosū Marīpuyare diaye gūñamerā, pémasīmerā āārā musā. Marīpu Īgūya wiire, iri wiima oro nemorō ōārī āārītarinugāmakū yāmi. Irasirigu marīrē, ¿dií gapure buremurī merā gūñamakū gāāmerī, orore, o Īgūya wii gapure? ¹⁸ Musā idere āsū āri buea: “Sugu: ‘Marīpuya wiima soepeoro merā āsū irigura’, āri wāipeodeare iribirimakū, waja opabemi”, ārā. Idere āsū āri buea: “Gajjigu: ‘Iri soepeoro weka peodea merā āsū irigura’, āri wāipeodeare iribirimakū, waja opami”, ārā. ¹⁹ Koye iāmerā irirosū Marīpuyare diaye gūñamerā, pémasīmerā āārā musā. Marīpu Īgūya wiima soepeoro, marī iro weka peodea nemorō ōārī āārītarinugāmakū yāmi. Irasirigu marīrē, ¿dií gapure buremurī merā gūñamakū gāāmerī, soepeoro, o iro weka peodea gapure? ²⁰ Irasirigu sugu: “Marīpuya wiima soepeoro merā āsū irigura”, āri wāipeogu, āārīpereri iri soepeoro weka peyari merādere wāipeogu irikumi. ²¹ Sugu: “Marīpuya wii merā āsū irigura”, āri wāipeogu, Marīpu iri wiigue āārīgū merādere wāipeogu irikumi. ²² Sugu: “Ūmugasima merā āsū irigura”, āri wāipeogude, Marīpu irigore Opū doarogug doagu merādere wāipeogu irikumi.

²³ Musā Moisés gojadeare buerimasā, fariseo bumarā irigatorikurā āārā. Irasirirā ñerō tarirākoa. Musā oteri mutārīgā: menta, anís, comino wāikuri baari morēñonorē sea neeō, dukawa, pe mojōma diruri irikoa. Sudiru Marīpuya wiigue āākoa, Īgū dorerire irimurā. Irasirikererā, iri nemorō ōārī gapure iribeā. Dayema iririre, gajerārē bopoñari merā iārīrē, Marīpure buremurīrē neō iribeā. Irasirirā musā oterire Marīpure sīduuro marīrō diayemādere irika! Gajerārē bopoñaka! Marīpure buremuka! ²⁴ Koye iāmerā gajerārē tūdupuyuwāgāmasīmerā irirosū masakare Marīpuyare keoro buebea. Āārīpereri musā doreri gapure irikererā, iri nemorō doreri gapure neō iribeā.

²⁵ Musā Moisés gojadeare buerimasā, fariseo bumarā irigatorikurā āārā. Irasirirā ñerō tarirākoa. Musā masaka tūrōgue dita ōārō irirā, soropa weka gapu dita ōārō koadeapa irirosū āārā. Irasirirā musā basi wāri opaduarā gajerāyare yajarā, iripa poekague koeña marīrīpa gurari ūtiriripa irirosū āārā. ²⁶ Musā fariseo bumarā, koye iāmerā irirosū, Marīpuyare pémasīmerā āārā. Irasirirā musā gūñarīrē gorawayupurorika, soropa poeka gapure ōārō koadeapa irirosū āārīmurā. Irasirirā, soropa weka gapudere ōārō koadeapa irirosū āārīrākoa.

²⁷ Musā Moisés gojadeare buerimasā, fariseo bumarā irigatorikurā āārā. Irasirirā ñerō tarirākoa. Musā masāgoberi irirosū āārā. Masaka, iri masāgoberire ūtā majīrī boreri merā ōārō wūkadea majīrī merā biamakū iārā: “Ōārō deyoa”, āri iāma. Iri ōārō deyokerepuru, poekague boanerāya gōārī, āārīpereri ñerī boadea sāñakoa. ²⁸ Musāde i irirosūta āārā. Masaka musārē iāmakū, ōārā irirosū āārā. Irasū āārīkererā, poekague musā gūñarīguere ñerīre opataria. Irasirirā irigatorikurā, ñerō iririkurā āārā.

²⁹ Musā Moisés gojadeare buerimasā, fariseo bumarā irigatorikurā āārā. Irasirirā ñerō tarirākoa. Musā, iripoegue marā Marīpuya kerere weredupuyunerāya masāgoberire ōārō āma. Gajerā ōārō irinerāya masāgoberi weka weanúdeadere ōārō āma. ³⁰ Āmu odo, āsū āri werenia: “Marī ñekūsāmarā darā Marīpuya kerere weredupuyunerārē wējēnerā āārīmā. Gua Īgūsā āārīdepoegue āārīnerā tamerā Īgūsārē wējētamburibokuyo”, ārā. ³¹ Musā irire irasū āārā, musā basita: “Gua Marīpuya kerere weredupuyunerārē wējēnerā parāmerā āārīturiarā āārā”, ārīrā yāa. ³² Irasirirā musā ñekūsāmarā ñerō iripuroriwāgāriderosūta iriyuwarikukōāka musāde!

³³ Musā ñerō iririkurā āña irirosū āārā. Musā ñerō iriri waja Marīpu musārē peamegue beoburire neō duribirikoa. ³⁴ Irasirigu yu musā purogue Marīpuya kerere weredupuyurārē, Īgūyare masīrārē, musārē buerimasādere irigura. Yu irasū iriukerepuru, musā gapu surāyerire wējērākoa. Gajerārē curusague pábiatū wējērākoa. Gajerārē musā nerēri wiirigug tārā, noō Īgūsā waari makārī waamakū tuyagorenarākoa Īgūsārē ñerō iriduarā. ³⁵ Irasirirā āārīpererā masaka ōārārē wējēdea waja, musā waja opāa. Musā ñekūsāmarā Abel diayemarē iridire wējēpuroriwāgārīrā, Zacarías Berequías magūguere wējētūunerā āārīmā. Īgūrē Marīpuya wiima soepeoro Marīpu āārīrī taribu watopegue wējēnerā āārīmā. ³⁶ Dayeta musārē werea. Āārīpererārē Īgūsā wējēdea waja dapora marā wajakurākuma.

*Jesus Jerusalén marārē bujawereri merā weredeā
(Lc 13.34-35)*

³⁷ Musā Jerusalén marā, Marīṗuya kerere weredupuyurārē wējēkōāa. Marīṗu iriunerārē ūtāyeri merā dea wējēa. Wāri yu musārē āgābo igo pūrārē igoya kēdupuri merā neeōnūrōsū neeōnū koreduadibu. Musā gapu yu irasū irimakū neō gāamebiribu. ³⁸ Irasiriro musā āārīrī makā, bēodea makā dujarokoa. ³⁹ Diayeta musārē werea. Dapora merāta musā yure īānemobirikoa. Puraḡue musā: “Marīṗu iriudi ōātariḡu āārīmi, ōārō aariburo”, āārīḡue, yure dupaturi īārākoa doja, ārīmi Jesūs.

24

Jesūs: “Marīṗuya wii bēosūrokoa”, ārī weredea
(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Jesūs Marīṗuya wiigue āārādi wiriadero puru, gua īḡu buerā īḡu puru waa, āsū ārību:
—Īāka i wiire! Ōārī wii, wāri wii āārā, ārību.

² Jesūs gapu yujumi:

—Musā i wiire daporare īādāa. Diayeta musārē werea. I wiima āārīpereri musā īādea, i ūtāyeride mutādijapereakōārokoa. Neō suye ūtāye gajije weka weamurīadeade dujabirikoa, ārīmi.

Jesūs: “I ūmu pereburi dupuyuro āsū waarokoa”, ārī weredea
(Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 17.22-24)

³ Puru Olivos wāikuri buurugue eja, irogue doami Jesūs. Iro īḡu doamakū, gua īḡu buerā īḡu purugue eja, gajerā péberogue sērēñabu:

—Guare wereka! ĶNaāsū āārīmakū, mu ārāderosū waarokuri? ĶNeeno iri īmugukuri, mu dupaturi aarigū? ĶNaāsū waarokuri, i ūmu pereburi dupuyuro? ārību.

⁴ Jesūs yujumi:

—Ōārō pémasika! Gajerā musārē ārīḡatorire pébirikōāka! ⁵ Wārā ārīḡatorimasā aarirākuma. “Marīṗu iriudi, Cristo āārā yu”, ārīrākuma. Īḡusā ārīḡatomakū pérā, wārā masaka īḡusārē buremurākuma. ⁶ Masaka musā puro gāmwējērīrē pérā, yoarogue marā gāmwējērī kerere pérā, gukabirikōāka! Irasūta waarokoa. Irasū waakerepuru, i ūmu pereburo duyarokoa dapa. ⁷ Su bumarā gaji bumarā merā gāmekēārākuma. Su nikū marā gaji nikū marā merā gāmwējērākuma. Masaka wārā uaboari merā boarākuma. Gajerā pūrīriku ñerō tarirākuma. Wārī makārīguere nikū ñomerokoa. ⁸ I āārīpereri merā masaka ñerō taripuroriwāḡārīrākuma.

⁹ Irasirirā gajerā musārē ñeā, āia, oparāguere ñerō iridorerā wiarākuma. Musārē wējērākuma. Yure buremurī waja āārīpererā i ūmu marā musārē īāturi doorākuma. ¹⁰ Irasū waaripoe wārā yure buremuadinerā buremuduūrākuma. Irasirirā gāme īāturi doo, īḡusā merāmarā āārādinerārē īḡusārē īāturiḡuere wiarākuma. ¹¹ Wārā: “Marīṗuya kerere weredupuyurimasā āārā”, ārīḡatorākuma. Irasirirā wārā masaka īḡusārē buremurākuma. ¹² Masaka iro dupuyuro ñerō iridero nemorō ñerō irirākuma. Irasirirā wārā īḡusā gāme maīrīrē pirirākuma. ¹³ Īḡusā musārē ñerō irikerepuru, musā yure neō buremuduūbirimakū, Marīṗu musārē taugukumi, īḡu puro āārīnikōāburo, ārīḡu. ¹⁴ Marīṗuyare wererā āārīpererā i ūmu marārē īḡuyarārē doreḡu āārīrī kerere wererākuma, āārīpereri bumarā irire masīburo, ārīrā. Īḡusā āārīpererā iri kerere péperedero puru, i ūmu pererokoa.

¹⁵ Irīpoeḡue Marīṗuya kerere weredupuyudi Daniel i ūmu pereburo dupuyuro waaburire āsū ārī gojadi āārīmi: “Ñeḡu Marīṗure īāturiḡu Marīṗuya wii ñerī marīrī wiigue ñajāḡukumi”, ārī gojadi āārīmi. ((Irasirirā iri wiigue īḡu āārīmakū īārā, i pūrē buerāno: “I ūmu pereburo yāa”, ārī masīrākuma.)) ¹⁶ Ñeḡu irogue āārīmakū īārā, Judea nikū marā buurīḡue ūmaduriburo. ¹⁷ Sugu īḡūya wii wekague āārīḡū, wii poekague īḡūyare āiḡū ñajābīta ūmaduriburo. ¹⁸ Sugu īḡūya poeḡue āārīḡūde, īḡūya surire wiigue āiḡū dujābīta ūmaduriburo. ¹⁹ Irasū waarīnrīrē nijīpagosā nome, īḡusā pūrā mirīrāḡā oparā nome ñerō tarirākuma. ²⁰ Irasirirā Marīṗure āsū ārī sērēka: “Puibure, siuñajārīnu* āārīmakū, guare i irasū waabirikōāburo”, ārīka īḡūrē! ²¹ Irasū waarīnrīrē masaka buro ñerō tarirākuma. Marīṗu i ūmurē iripuroridero purare masaka ñerō taridero nemorō ñerō tarirākuma. I īḡusārē ñerō waaburi neō dupaturi irasū waanemobirikoa. ²² Irasirīḡu Marīṗu masakare i ñerō waarire: “Yoaripoe waabirikōāburo”, ārīḡukumi. Īḡu irasirībirimakū, neō sugu masaku tarībirībokumi. Irasirīḡu īḡu beyenerārē bopoñasīā, īḡusārē ñerō waarire: “Iropāta waaburo”, ārīḡukumi.

²³ Gajerā musārē: “Īāka! Ōōta Cristo āārīmi”, ārīmakū pérā, o gajerā musārē: “Cristo sōḡue āārīmi”, ārīmakū pérā, buremubirikōāka! ²⁴ Wārā ārīḡatorimasā aarirākuma. Surāyeri: “Yu Cristo āārā”, ārīrākuma. Gajerā: “Marīṗuya kerere weredupuyurimasā āārā”, ārīrākuma. Musārē īḡusā ārīḡatorire buremudorerā, wāri gajino iri īmurākuma. Irasirikererā, Marīṗu

* 24:20 Judío masaka siuñajārīnu, sábadō āārā.

beyenerārē ĩgūrē buremuduúmakū irimasĩbirikuma. ²⁵ Iri waaburi dupuyuro yu musārē weresiáa, irire masĩburo, ārĩgū. ²⁶ Irasirirā gajerā masaka musārē: “Cristo sōo masaka marĩrōgue āārĩmi”, ārĩmakū pērā, ĩārā waabirikōāka! Gajerā musārē: “Īāka! I wiima taribugue āārĩmi”, ārĩmakū pērā, ĩgūsārē buremubirikōāka! ²⁷ Yu āārĩpererā tĩgū gũñaña marĩrō i umũgue dupaturi aarĩgukoa. Ūmarōgue, abe marĩrĩro gapu, ĩgū ñajārō gapu bupu miārō irirosu aarĩgukoa. ²⁸ Mimua nerēmakū ĩārā, masaka sugu waibu boadi āārĩrōrē masĩkuma. I irirosu yu aarĩmakū ĩārā, ĩgūsā wajamoāsũburire masĩrākuma, ārĩ weremi Jesús.

*Jesús āārĩpererā tĩgū: “Āsũ aarĩgukoa”, ārĩ weredea
(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 17.26-30, 34-36)*

²⁹ Irasũ ārĩ odo, guare āsũ ārĩnemomi:

–Masaka ñerō tarirĩnārĩ purata abe umumu naĩtĩākōāgukumi. Abe ñamĩmu boyonemobirikumi. Neñukā umugasĩgue āārĩrā yuridijarĩrākuma. Ūmarōgue marā turarāde naradari merā beosũrākuma. ³⁰ Irasũ waarĩpoere masaka yu āārĩpererā tĩgū umugasĩgue merā aarĩmakū ĩārākuma. Irasirirā āārĩpererĩ i umuma makārĩ marā yu wārĩ Marĩpu turarĩ merā, ĩgū gosewasirirĩ merā mikāyeborĩ weka aarĩmakū ĩārā, gũĩrā orerākuma. ³¹ Yu aarĩgū, yare wereboerāē āārĩpererō i umugue ireugukoa. Purĩdiru burō busumakū, ĩgūsā yu beyenerārē āārĩpererogē āārĩrārē neodrākuma.

³² Ire musā masĩburo, ārĩgū, hĩgueragu keorĩ merā weregura. Irĩgu pũ maamamakū ĩārā: “Bojorĩ waaburo mérōgā duyāa”, ārĩ masĩa. ³³ Irĩgu waarōsũta i āārĩpererĩ yu ārĩrĩ irasũ waamakū ĩārā: “Cristo dupaturi aarĩburo mérōgā duyāa”, ārĩ masĩrākua. ³⁴ Diayeta musārē werea. I āārĩpererĩ yu ārĩrĩ, dapora marā pereburo dupuyuro irasũ waarokoa. ³⁵ Ūmugasi, i nikũde pereakōārokoa. Yu werenĩrĩ gapu neō perebirikoa. Āārĩpererĩ yu ārĩrōsũta waayuwarĩkurokoa.

³⁶ Yu dupaturi aarĩburĩnūrē, iri horare neō sugu masĩbirikumi. Marĩpure wereboerā umugasĩgue āārĩrāde masĩbema. Yu Marĩpu magũde masĩbea. Yũpu suguta masĩmi.

³⁷ Noē āārĩdeapoe marārē waaderosũta yu āārĩpererā tĩgū aarĩburo dupuyurogārē waarokoa. ³⁸ Irĩpoere i nikũ Marĩpu miũburo dupuyuro masaka dārō baa, ĩĩrĩ, mojōsia, ĩgūsā pũrā nomerē nomesu āārĩrikunerā āārĩmā. Noēsā doódirugue ñajārĩnugedere irasũta irĩnikōānerā āārĩmā. ³⁹ Gũñaña marĩrō merā wāro deko merē, i nikũ mirĩpereakōādero āārĩbũ. ĩgūsāde mirĩpereakōānerā āārĩmā. Irasũta yu āārĩpererā tĩgũde gũñaña marĩrō merā i umugue dupaturi aarĩgukoa. ⁴⁰ Irasũ waarĩpoere pērā poeegue moārā āārĩrākuma. Sugu yare buremugũ āĩāsũgukumi. Gajĩgu yare buremubi irogueta beowāgāsũgukumi. ⁴¹ Nomedē pērā nome ojoduka biurā āārĩrākuma. Sugo yare buremugũ āĩāsũgokumo. Gajego yare buremubeo irogueta beowāgāsũgokumo.

⁴² Ōārō pemasĩka! Yu musā Opũ dupaturi aarĩburi horare neō masĩbea musā. ⁴³ Ire dārō masĩka! Wĩ opũ ĩgũya wiire sugu yajarĩmasũ ñami merā ejaburĩ horare masĩgũ, kārĩrō marĩrō korekumi, ĩgũya wiire ñajāburire kāmutabu. ⁴⁴ Yu āārĩpererā tĩgū gũñaña marĩrō aarĩgukoa. Irasirirā, wĩ opũ irirosu musāde yu aarĩburire dārō yũro gāāmea, ārĩmi Jesús.

*Jesús pērā moāboerĩmasā keorĩ merā buedea
(Lc 12.41-48)*

⁴⁵ Purũ Jesús gajĩ keorĩ merā guare buenemomi:

–Sugu moāboegu ĩgũ opure buremugũ, pemasĩgũ āsũ irikumi. ĩgũ opũ gajerogugue waagũ, ĩgūrē ĩgũya wiire gajerārē ĩgūrē moāboerārē koredoregu pĩkumi. Irasirĩgu ĩgūrē ĩgūsārē baarire keoro siu baadoregu pĩkumi. ⁴⁶ Irasirĩgu ĩgũ opũ ĩgũya wĩ goedujajamakū ĩāgũ, ĩgūrē moāboegu ĩgũ dorederosũta iridĩ āārĩsĩā, usuyakumi. ⁴⁷ Diayeta musārē werea. ĩgũ pĩderosũta ĩgũ keoro irideare ĩāgũ, ĩgũ opũ ĩgūrē āārĩpererĩ ĩgũyare koredoregu pĩgukumi. ⁴⁸⁻⁴⁹ ĩgūrē moāboegu ñegũ gapu āsũ irikumi. “Yu opũ mata goebirikumi”, ārĩ gũñagũ, gajerā ĩgũ opure moāboerārē ñerō pábira, mejārĩkarā merā ĩĩrĩ baagorenakumi. ⁵⁰ ĩgũ irasirĩgorenarĩnūrē gũñaña marĩrō ĩgũ opũ goejakumi. ĩgūrē moāboegu gapu: “Īgũ iri hora goegukumi”, ārĩ masĩbirikumi. ⁵¹ ĩgũ opũ goejagu ĩgūrē moāboegu ñerō irideare pēgu, ĩgūrē burō wajamoāgukumi. Irasirĩgu irĩgatorĩkarārē beorogue ĩgūrē beogukumi. Iroguere ĩgũ burō pũrĩsũgũ ĩgũya guikare kũrĩduútũ oregukumi, ārĩmi Jesús.

25

Jesús pe mojōmarā maamarā nome keorĩ merā buedea

¹ Purũ Jesús dupaturi keorĩ merā guare āsũ ārĩ buemi doja:

–Marĩpu umugasĩgue āārĩgũ ĩgũyarārē dorerĩ āsũ āārā. Pe mojōmarā nōome āārĩkuma. Su ñami ĩgūsāya sĩāgorĩ duparu merā mojōsiadire bokatĩrĩrā waakuma. ² Su mojōmarā nome sĩāgorĩ duparu ĩgūsā āĩaburire dārō amuyubirikuma. Gajerā su mojōmarā nome gapu ĩgūsā

āiāburire ōārō āmuyukuma. ³ Āmuyunerā nome Īgūsāya sīāgori duparure āiakererā, Īgūsā gorawayuburire ūye āiābirikuma. ⁴ Āmuyurā nome gapu Īgūsāya sīāgori duparure āi, gaji ūye Īgūsā gorawayuburire āiakuma. ⁵ Irasirirā, mojōsiadi mata ejabirimakū, Īgūsārē wūja ejamakū kāriākōākuma. ⁶ Puru űami deko āārimakū, gajerā masaka: “Mojōsiadi aarisiami. Īgūrē bokatīrā aarika!” āri gainimakū pēkuma. ⁷ Īgūsā gainimakū pērā, yobe, Īgūsāya sīāgori duparure āmukuma. ⁸ Ūye gorawayuburire āiābiranerā nome gapu, gajerā gaji ūye āiānerā nomerē āsū ārikuma: “Guaya sīāgori duparu yariro yāa. Irasirirā mērōgā musāya ūyere guadere sīka!” āri sērēadikuma. ⁹ Āmuyunerā nome gapu āsū āri ūjukuma: “Guaya ūye musārē sīmakū, musārē, guadere ejabiribokoa. Irasirirā ūye duarā puru musā basi wajarirā waaka!” ārikuma. ¹⁰ Irasirirā āmuyubiranerā nome ūye wajarirā waakōākuma. Īgūsā waadero puru, mojōsiadi ejakumi. Īgū ejamakū iārā, āmuyunerā nome gapu Īgūrē bokatīrikuma. Irasirirā Īgū merā bosenu iriri wiigūe iārā űajākōākuma. Īgūsā űajāperemakū, iri wii marā disipurore biakōākuma. ¹¹ Purugue āmuyubiranerā nome gapu ejakuma. “Guā Opu, guadere tūpāsōoka!” ārikuma. ¹² Īgūsā irasū ārimakū pēgu, mojōsiadi āsū āri ūjukumi: “Diayeta ūu musārē masībea”, ārikumi Īgūsā nomerē, āri weremi Jesús.

¹³ Irasū āri ōdo, guare ārimi:

—Ūu āāripererā tīgū dupaturi aariburinurē, iri horadere neō masībea musā. Irasirirā āmuyunerā nome mojōsiadire bokatīrā waamurā Īgūsāya sīāgori duparure āmuyuderōsū musāde ūu aariburire ōārō āmuyukal ārimi Jesús.

Jesús sugu opu Īgūrē moāboerārē niyeru siri keori merā buedea

¹⁴ Irasū āri ōdo, gaji keori merā guare Īgū buerārē buenemomi doja:

—Marīpu Īgūyarārē doregu, sugu wii opu irirosū āārimi. Wii opu gaji nikūgue waabu, Īgūrē moāboerārē siiu, Īgūa niyerure koredoregu pīkumi.

¹⁵ Irasirigu, Īgūsārē: “Ōōpā merā wajanemorākuma”, āri iāmasīā, Īgūya niyeru wajari tirire dukawakumi. Sugure su mojōma tiri, gajigūe pe ti, gajigūe su ti sīkumi. Īgūsārē sī ōdo, waakōākumi. ¹⁶ Irasirigu su mojōma tiri opagu, mata iri tiri merā gajino wajari, dua, gaji su mojōma tiri wajanemokumi. Irasirigu pe mojōma tiri opakumi. ¹⁷ Pe ti opagude irasūta gaji pe ti wajanemokumi. Irasirigu wapikari tiri opakumi. ¹⁸ Su ti opagu gapu yebague gobe má, iri gobegue Īgū opu sīadea tire yāapikōākumi.

¹⁹ Yoadero puru, wii opu goekumi. Goeja, Īgūya niyeru tiri merā Īgūsā wajanemodeare āmubu, Īgūrē moāboerārē siukumi. ²⁰ Irasirigu su mojōma tiri sīsūdi Īgū opu purogue eja, pe mojōma tiri Īgūrē wiakumi. “Ūu opu, su mojōma tiri ūye sību mu”, ārikumi. “Īāka! Iri tiri merā gaji su mojōma tiri wajanemobu”, ārikumi Īgū opure. ²¹ Īgū irasū ārimakū pēgu, Īgū opu ārikumi: “Ōāgorāa. Mu ūye moāboegu ōāgū āārā. Ūu dorederosūta ūu mērōgā murē pīdea merā ōārō iriyo. Irasirigu wāri yaare koredoregu pīgura. Ūu merā āāriġū, ūsuyari merā āārika!” ārikumi Īgū opu Īgūrē. ²² Puru pe ti sīsūdide Īgū opu purogue eja, Īgūrē āsū ārikumi: “Ūu opu, pe ti ūye sību mu. Īāka! Iri tiri merā gaji pe ti wajanemobu”, ārikumi. ²³ Īgū irasū ārimakū pēgu, Īgū opu ārikumi: “Ōāgorāa. Mu ūye moāboegu ōāgū āārā. Ūu dorederosūta ūu mērōgā murē pīdea merā ōārō iriyo. Irasirigu wāri yaare koredoregu pīgura. Ūu merā āāriġū, ūsuyari merā āārika!” ārikumi Īgū opu Īgūrē.

²⁴ Puru su ti sīsūdi gapu, Īgū opu purogue eja, Īgūrē āsū ārikumi: “Ūu opu, murē moāboerārē buro turaro merā moādoregu āārā. Mu basi moābirikeregu, Īgūsārē oterire otedore, Īgūsārē oteri dukare seadore, irire mu basita opāa. Murē moāboerāya moāri merā wajaritare mu basita opāa. Irire masīa ūu. ²⁵ Irasirigu murē gūigu, yebague gobe má, iri gobegue mūya niyeru tire yāapikōābu. Īāka! I ti āārā mūya niyeru ti”, ārikumi Īgū opure.

²⁶ Īgū irasū ārimakū pēgu, Īgū opu ārikumi: “Mu ūye moāboegu űegū āārā. Térīkugu āārā. Mu ūye āsū ārā: ‘Mu basi moābirikeregu, murē moāboerārē oterire otedore, Īgūsārē oteri dukare seadore, irire mu basita opāa. Murē moāboerāya moāri merā wajaritare mu basita opāa. Irire masīa ūu’, ārā mu ūye. ²⁷ Mu irasū āriġū, űnasirigu, ūu murē sīdea tire niyeru duripiri wiigūe duripiriri? Irogue duripimākū, i wii moārā iri ti merā wāro wajanemobosabokuma murē. Irasirigu, ūu goejamakū, mu ūye Īgūsā iriri merā wajanemobosadeare wiaboakuyo”, ārikumi Īgū opu Īgūrē. ²⁸ Irasū āri ōdo, gajerārē irogue āārārārē ārikumi: “Īgūrē niyeru tire ēma, pe mojōma tiri opagu gapure sīka! ²⁹ Sugu wāri opagu sīnemosūgukumi. Irasirigu Īgū wāri opadero nemorō opagukumi. Gajigu opabi Īgū mērīgā opadideare ēmapekōāsūgukumi. ³⁰ Īi ūye moāboegu keoro iribire naītiārōgue bēokōāka! Irogue buro pūrīsūgū Īgūya guikare kūrīduūtú oregukumi”, ārikumi Īgūsā opu, āri weremi Jesús.

Jesús i amu marārē wajamoāburire weredea

³¹ Irasū āri odo, guare ārinemomi:

—Yu āaripererā tīgū, āaripererā yure wereboerā merā i ūmu marārē doregū aarigū, gose-wasiriri merā Opū doarogue doagukoa. ³² Yu irogue doamakū, yure wereboerā āaripereri buri marā masakare yu diaye neeōrākuma. Īgūsārē neeō odomakū, sugu ejorā koregū ovejare, cabrare boje dukawanūrōsū yu Īgūsārē dukawanūgukoa. ³³ Yure bāremurārē oveja irirosū āarīrārē yu diaye gapu nūgukoa. Yure bāremumerārē cabra irirosū āarīrārē yu kūgapu nūgukoa. ³⁴ Yu irasiriadero puru, yu āaripererā Opū, yu diaye gapu nīrārē āsū āri weregukoa: “Yupū musārē oārō irisiami. I ūmurē irigugueta musāya āariburire Īgūyarārē doreroguerē āmuyusiami. Irasirirā Īgū merā āarīrā aarika! ³⁵ Yu ūaboamakū iārā, musā yure baari ejabu. Yu űemesibumakū, musā yure iiriri tīābu. Yu musā puro gāmeñajāgū ejamakū, yure kārīrō wayubu. ³⁶ Surī marīgū yu āarīmakū iārā, musā yure surire sābu. Pūrīrikumakū, musā yure iārā ejabu. Peresugue yu āarīmakūdere yure iārā ejabu”, ārigukoa. ³⁷ Yu irasū āarīmakū pērā, yu diaye gapu nīrā Yupū: “Oārā, waja opamerā āarīma”, āri iānerā yure sērēñārākuma: “Gua Opū, ĳnaāsū āarīmakū, mu ūaboamakū gua murē baari ejori? ĳNaāsū āarīmakū, mu űemesibumakū murē iiriri tīārī?” ³⁸ ĳNaāsū āarīmakū, mu gua puro gāmeñajāgū ejamakū, kārīrō wayuri? ĳNaāsū āarīmakū, mu surī marīgū āarīmakū gua murē surī sārī?” ³⁹ ĳNaāsū āarīmakū, mu pūrīrikumakū, o peresugue mu āarīmakūdere gua murē iārā ejari?” ārīrākuma yure. ⁴⁰ Īgūsā irasū āarīmakū pēgu, yu āaripererā Opū, Īgūsārē āsū āri yuĳugukoa: “Diayeta musārē werea. Musā sugu yaarā watopegue āaripererā nemorō ubu āarīgūrē oārō irirā, yureta oārō irirā iribū”, ārigukoa Īgūsārē.

⁴¹ Īgūsārē irasū āri odo, yu kūgapu nīrārē āsū āri weregukoa: “Yupū wajamoāsūmurā āārā musā. Yu purore wirika! Perebiri peamegue waaka! Yupū iri peamerē wātēa opu, Īgūyarā merā āarīburire āmuyusiami. ⁴² Yu ūaboamakū iārā, musā yure baari ejobiribu. Yu űemesibumakū, musā yure iiriri tīabiribu. ⁴³ Yu musā puro gāmeñajāgū ejamakū, yure kārīrō wayubiribu. Surī marīgū yu āarīmakū, musā yure surī sābiribu. Yu pūrīrikumakū, peresugue yu āarīmakūdere musā yure iārā ejabiribu”, ārigukoa Īgūsārē. ⁴⁴ Yu irasū āarīmakū pērā, Īgūsā yure sērēñārākuma: “Gua Opū, ĳnaāsū āarīmakū, mu ūaboamakū, űemesibumakū, gua puro gāmeñajāgū ejamakū, surī opabirimakū, pūrīrikumakū, peresugue mu āarīmakū gua murē iritamubiriri?” ārīrākuma yure. ⁴⁵ Īgūsā irasū āarīmakū, yu āaripererā Opū Īgūsārē āsū āri weregukoa: “Diayeta musārē werea. Musā sugu yaarā watopegue āaripererā nemorō ubu āarīgūrē iritamumerā, yureta iritamumerā iribū”, ārigukoa Īgūsārē. ⁴⁶ Puru Īgūsā perebiri peamegue wajamoāsūrākuma. Yupū: “Oārā, waja opamerā āarīma”, āri iānerā gapu Īgū purogue perebiri okarire oparākuma, āri weremi Jesús.

26

Oparā Jesúre ñeāburire āmudea

(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Jesús iri āarīpererire bue odo, guare Īgū buerārē ārimi:

² —Penu dayāa, pascua bosenu ejaburo. Irire musā masīa. Iri bosenu āarīmakū, yu āarīpererā tīgūrē ñeā, oparāguere wiarākuma, curusague pábiatū wējēdoremurā, ārimi.

³ Iripoere paia oparā, Moisés gojadeare buerimasā, judío masaka murāde Caifás paia opu yu wii disipromu yebague nerēñurā. ⁴ Irogue nerērā, Īgūsā Jesúre ārigatori merā ñeā, wējēburire āmuñurā.

⁵ Irire āmurā:

—Bosenu āarīmakū, Īgūrē ñeābirikōārā! Masaka marī merā guarā, marīrē gaini turi-bokuma, āriñurā.

Sugo nomeō Jesúre sārōrī piupeodea

(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Īgūsā Īgūrē wējēburire āmuripoere Jesús Betania wāikuri makāgue Simón kāmi boadiya wiigue āarīmī. ⁷ Irogue Īgū āarīmakū, sugo nomeō suru sārōdiru opago, Jesús puro ejamo. Igo opadiru “alabastro” wāikuri ūtāye merā iriduru, sārōrī wajapari opadiru āarībū. Jesús baa doanripoe Īgūya dipurure iri sārōrīrē piupeomo. ⁸ Igo irasū piupeomakū iārā, gua Jesús buerā guarā āsū āribu:

—ĳNasirigo igo irire irasiriwasiribéokōārī? ⁹ Iri sārōrīrē duago, wáro niyerure waja-taboakumo. Iri niyeru merā boporārē iritamuboakumo, āribu.

¹⁰ Jesús, gua irasū āarīmakū pēgu, guare ārimi:

—ĳNasirirā igore garibori musā? Ire yure irasirigo, oārīrē irigo yāmo. ¹¹ Boporā musā watopeguere āarīnikōārākuma. Yu tamerārē musā merā āarīnīmakū iābirikoa. ¹² Igo i sārōrī yure piupeogo, yaa dupure Īgūsā yure yāaburo dupuyuro āmuyugo irirosū irigo yāmo. ¹³ Diayeta musārē werea. Marīpū masakare tauri kerere wererā āarīperero i āmugue

waagorenarā, igo yure irideadere gajerārē wererākuma, igore gũñaburo, ārīrā, ārīmi Jesús guare.

*Judas Iscariote Jesúsre wējēduarāguere ĩgūrē ĩmuburire āmudea
(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)*

¹⁴ Jesús irasū ārādero puru, sugu gua Jesús buerā pe mojóma pere su gubu peru pērēbejarā watopemu Judas Iscariote wāikugu paia oparā merā werenígū waa yuru. ¹⁵ ĩgūsārē ārīyuru: —Yu Jesúsre musārē wiamakū, ¿noópā niyeru wajarirākuri yure? ārīyuru.

Īgū irasū ārīmakū pérā, ĩgūrē treinta niyeru tiri plata merā iridea tirire wajariñurā. ¹⁶ ĩgūsā wajarimakū, Judas: “¿Naásū āārīmakū ĩgūsārē yu Jesúsre wiamakū oākuri?” ārī gũñayuru.

*Jesús ĩgū buerā merā baatũnudea
(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)*

¹⁷ Puru pā wemasārī morēña marīrī baari bosenu puroririnu āārīmakū, gua Jesús buerā ĩgū purogue waa, ĩgūrē sērēñabu:

—¿Noógue mu pascua bosenu baaburire āmumakū gāamekuri? ārību.

¹⁸ ĩgū guare ārīmi:

—Jerusalégue waaka! Iro musā bokajagure āsū ārīka: “Guare buegu murē āsū ārī weredoreami: ‘Yu ñerō tariburo mérōgā duyáa. Pascua bosenu āārīmakū, yu buerā merā muya wiigue baagukoa’, āārīmi”, ārīka! ārīmi Jesús.

¹⁹ Irasirirā, pascua bosenu āārīmakū, Jesús doreaderosūta gua baaburire āmunerā āārīmá.

²⁰ Naĩmejārīpoe Jesús gua ĩgū buerā pe mojóma pere su gubu peru pērēbejarā merā baa doanīmi. ²¹ Gua baarīpoe guare ārīmi:

—Diayeta musārē werea. Sugu musā watope āārīgú yure wējēduarāguere yure ĩmugukumi, ārīmi.

²² ĩgū irasū ārīmakū pérā, gua buro bujawereri merā suguno dita ĩgūrē sērēñayobu:

—Gua Opu, ¿yu āārīrī murē ĩmubu? ārību.

²³ Gua irasū ārī sērēñamakū, guare yujumi:

—Yu merā i pare pā yosa baaguta āārīmi yure wējēduarāguere yure ĩmubu. ²⁴ Marīpuya werenirī gojadea pūge gojaderosūta yu āārīpererā tīgūrē waarō yáa. Yure ĩmubu gapure ñetaribu waarokoa. ĩgū deyoabirimakū oāboyo, ārīmi Jesús.

²⁵ ĩgū irasū ārīmakū, Judas Jesúsre wējēduarāguere ĩgūrē ĩmubu sērēñami:

—Guare buegu, ¿yu murē ĩmubu āārīrī? ārīmi.

Jesús ĩgūrē yujumi:

—Éñ, muta āārā, ārīmi.

²⁶ Irasū ārī odo, gua baarīpoe Jesús pärē āi, Marīpure: “Murē usuyari sīa”, ārī, pärē pea, guare ĩgū buerārē āsū ārī gueremi:

—Ire baaka! Yaa dupu āārā, ārīmi.

²⁷ Puru ĩirīrīpare āi, Marīpure: “Murē usuyari sīa”, ārī, guare iripare sīu, āsū ārīmi:

—Musā āārīpererā ire ĩirīka! ²⁸ I yaa dí āārā. Yu boagu, dí béori merā wārā masaka ñerō iridea wajare wajaribosagukoa. Irasirigu yaa dí béori merā Yuru ĩgūsārē: “Oārō irigura”, ārīdeare iriyuwarikugukumi. Irasirigu ĩgūsā ñerō irideare kätigukumi. ²⁹ Musārē werea. Igui dekore marī datora ĩirīrosū yu dupaturi neō ĩirīnemobirikoa. Puru Yuru ĩgūyarārē dorerogoe musā merā maama igui dekore ĩirīgukoa, ārīmi Jesús guare.

*Jesús Pedrorre: “Yure masíkeregu: ‘Masíbea’, ārīgukoa”, ārī weredea
(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)*

³⁰ Puru Marīpure bayapeo odo, gua iri wiigue āārānerā wiria, Olivos wāikuri buúrugue waabu. ³¹ Irogue ejagu, Jesús guare ārīmi:

—Dapagā ñami musā āārīpererā gũñaturaro marīrō yure béowāgāperekōārākoa. Musā irasiriburire Marīpuya werenirī gojadea pūge āsū ārī gojasūdero āārībú: “Yu oveja koregure wējēmakū irigukoa. Irasirimakū, ĩgūyarā oveja ũmawasiriakōārākuma”, ārī gojasūdero āārībú.

³² Yu boadigue masādero puru, musā dupuyuro Galileague waadupuyugukoa, ārīmi guare.

³³ ĩgū irasū ārīmakū pégu, Pedro āsū ārī yujumi:

—Gajerā āārīpererā murē béowāgākerepuru, yu gapu murē neō béowāgābirikoa, ārīmi.

³⁴ Jesús Pedrorre ārīmi:

—Diayeta murē werea. Dapagā ñami āgābo wereburo dupuyuro mu yure masíkeregu, urea gajerārē: “Masíbea”, ārīgatogukoa, ārīmi.

³⁵ Pedro ĩgūrē ārīmi:

—Yu mu merā boabu āārīkeregu: “Masíbea”, ārīgatobirikoa, ārīmi.

Āārīpererā gua ĩgū buerā, Pedro ĩgū ārīrōsūta ārību Jesúsre.

*Jesús Getsemanígue Marípure sêrêdea**(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)*³⁶ Puro Jesús gua igü buerã merã waa, Getsemaní wãikurogue eja, guare ãrîmi:

–Ôota doaka musã dapa! Sôogüe Marípure sêrêgü waagü yáa, ãrîmi.

³⁷ Irasü ãrî odo, Pedrore, Zebedeo pürã pêrãguereta siuwãgãmi. Igü büro güñariku, bujawereyupu. ³⁸ Irasü bujaweregu, igü siuwãgãnerãrê ãrîyupu:

–Buro bujawereri merã kômoma goero péñakoa. Ôota dujaka! Musãde yu kãrîberosüta kãrîmerãta yure yúka! ãrîyupu.

³⁹ Irasü ãrî odo, yoaweyaro waanemo, yebague igüya diapure moomejã, Marípure ãsü ãrî sêrêyupu:

–Au, yu ñerô tariburire tauduagu taumasã. Yu irasü ãrîkerepuru, yu gããmerôsü iribirikôãka! Mu gããmerôsü gapu yure waaburo, ãrîyupu.

⁴⁰ Irasü ãrî sêrê odo, urerã igü buerã purogue ejagu, igüsã kãrîrãrê bokaja, Pedrore ãrîyupu:–¿Nasirã su horanogãgora musã yure kãrîmerãta yumasiberi? ⁴¹ Kãrîmerãta! Marípure sêrêka, wãtî ãrîmesãrîrê iribokoa, ãrîrã! Musã güñarî merã ôãrîrê iriduadã. Irire iriduakererã, bokatiübea, ãrîyupu.⁴² Irasü ãrî odo, dupaturi waa, Marípure sêrêyupu doja:

–Au, i yu ñerô tariburire tauduabi, mu gããmerôsü irika! ãrîyupu.

⁴³ Puro Igü buerã urerã puro dupaturi ejagu, kãrîrãrêta bokajayupu doja. Igüsãrê wuja pürîtariyuro. ⁴⁴ Igüsãrê iãkôã, dupaturi Marípure sêrêgü waayupu doja. Igü sêrêaderosüta sêrêyupu. ⁴⁵ Puro igüsã puro eja, ãrîyupu:

–¿Musã siuñajã, kãrîrã yãri dapa? Yure ããrîpererã tígurê ñerãguere igüsã wiari hora ejasíã.

⁴⁶ Wãgãnügãka! Náka, waarã! Yure wêjêduarãguere yure ñmubu aarisiami, ãrîyupu Jesús.*Jesúre ñeãwãgãdea**(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)*⁴⁷ Igü irasü ãrî wereripoe Judas, gua Jesús buerã pe mojóma pere su gubu peru pêrêbejarã watopemu ããrãdi ejami. Wãrã masaka sareri majîrî, yuku dukari oparã igü merã ejama. Igüsã paia oparã, judío masaka murã igüsã iriuanerã ããrîmã. ⁴⁸ Igüsã ejaburi dupuyuro Judas igüsãrê Jesúre ñmubu ãsü ãrî weredi ããrîmî: “Yu igüya wayupãrã mimigüta ããrîgukumi. Igürê ñeãka!” ãrîdi ããrîmî. ⁴⁹ Irasirigu Jesús puro ejagu, igürê ãrîmi:

–Guare buegu, ¿ããrîrî mu? ãrî, igüya wayupãrãrê mimimi.

⁵⁰ Igü irasirimakü iãgü, Jesús igürê ãrîmi:

–Yu merãmu, ¿nasirigu aarigü iriari? Mu irigura, ãrãdeare irika! ãrîmi.

Irasirirã masaka Jesús puro eja, igürê ñeãwãgãkôãma.

⁵¹ Igüsã igürê ñeãwãgãripoe sugu igü buegu igüya sareri majîrê tüãwea ãi, paia opure moãboeguya gãmipürê dititã dijukôãmi. ⁵² Igü irasirimakü iãgü, Jesús gapu igürê ãrîmi:–Muya sareri majîrê duripikôãka! Sareri majî merã gajerã merã gãmewêjêrãno, sareri majî merãta wêjêsürãkuma. ⁵³ ¿Musã masiberi? Yurure yu sêrêmakü, daporata igürê wereboerãrê pe mojóma pere su gubu peru pêrêbejari burigora yure iritamumurãrê iriubokumi. ⁵⁴ Yu sêrêmakü, Marípure werenirî gojadea pügue gojaderosü waabiribokoa, ãrîmi Jesús.⁵⁵ Irasü ãrî odo, masakare ãrîmi:–¿Nasirirã sareri majîrî merã, yuku dukari merã sugu yajarimasürê ñeãrã aarirã irososü yure ñeãrã aarirî? Ëmuriku Marípuya wiigüe yu musãrê bue doanímakü, musã yure neô ñeãbiribu. ⁵⁶ Daporare i ããrîpereri musã yure irasirirã, Marípuya kerere weredupuyunerã gojaderosüta irirã yáa, ãrîmi Jesús.

Igürê ñeãmakü iãrã, gua igü buerã igürê sugureta ñmaweonüwãgãkôãbu.

*Jesúre oparã purogue ãiadea**(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)*⁵⁷ Irasirirã Jesúre ñeãnerã paia opu Caifáya wiiigüe ããñurã. Iri wiigüere Moisés gojadeare buerimasã, judío masaka murãde ñerêsiañurã. ⁵⁸ Pedro gapu yoaweyaro Jesúre tayañajãa, Caifáya wii disipuro ñajãrôma yebague eja, Marípuya wiire korerã surara merã doayupu. “¿Naásü iriyuwarikurãkuri?” ãrîgü, irogue iã doaníyupu.⁵⁹ Paia oparã, judío masaka murã, ããrîpererã oparã irogue nerêanerã Jesúre ãrîgatori merã weresãmurãrê ãmarã iriñurã igürê wêjêmurã. ⁶⁰ Igüsã purogue wãrã masaka ãrîgatori merã igürê weresãrê ejakererã: “Igü i ñerô iridea waja boaburo”, ãrî weresãrêrê neô bokabiriñurã. Puro gajerã pêrã igürê ãrîgatori merã weresãrê ejañurã.⁶¹ Æsü ãrîñurã:

–Ï ãsü ãrîmi: “Marípuya wiire beomasã. Ërenu waarô merãta iri wiire dupaturi iri odomasã”, ãrîmi, ãrîñurã.

62 Īgūsā irasū ārimakū pégu, paía opu wāgānugā. Jesúre āriyupu:

—¿Īgūsārē yujuberi mu? ¿Nasirirā murē irasū āri weresārī? āriyupu.

63 Jesús gapu yujubiriyupu. Īgū yujubirimakū iāgū, paía opu Īgūrē āriyupu:

—Marīpu okanīgū péuro diaye wereka! ¿Muta āārīrī, Cristo Marīpu magū? āriyupu.

64 Jesús Īgūrē āriyupu:

—Īgūta āārā mu ārīrōsūta. Idere musārē werea. Puru yu āārīpererā tīgūrē Yupu turagu diaye gapu doamakū iārākoa. Ūmugasima mikāyebori weka yu aarimakūdere iārākoa, āriyupu.

65 Īgū irasū ārimakū pégu, paía opu Īgū guarire ĩmugū, Īgūya surīrore tūāyegue, āsū āriyupu:

—Īi irasū āri werenīgū, Marīpure ñerō ārīgū yāmi. ¿Nasirimurā gajerā Īgūrē weresārīrē neō pénemobokuri marī? Musā, Īgū basita Marīpure ñerō ārīrīrē pésiáa. 66 ¿Naásū gūñarī? āriyupu.

—Marīpure Īgū ñerō ārīrī waja boaburo, āri yujūñurā.

67 Irasū āri odo, Īgū diapure síku eotú, Īgūrē doteñurā. Gajerā Īgūya diapure pá, 68 āsū ārīñurā:

—Mu Cristo āārīgū, ārībokaka: “¿Noā murē pári?” ārīñurā.

Pedro Jesúre masikeregu: “Masībea”, ārīdea

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

69 Iri wii poekague Īgūsā irasiripoere Pedro disipuro ñajārōma yebague doanīyupu. Īgū irogue doamakū, sugo paía opure moāboego Īgū puro eja, Īgūrē āriyupu:

—Mude Jesús Galileamu merā āārīdita āārā, āriyupu.

70 Igo irasū ārimakū pégu, Pedro āārīpererā iro āārīrā péurogue ārīgatori merā:

—Mu irasū ārīrīrē pémasībirikoa yu, āriyupu.

71 Puru iri wii turoma sārīrō disipurogue waayupu. Irogue gajego Īgūsārē moāboego Īgūrē iāgō, iro āārīrārē āriyupu:

—Jesús Nazaretmu merā āārīdita āārīmi ĩi, āriyupu.

72 Pedro ārīgatori merā dupaturi yujuyupu:

—Marīpu péuro diayeta werea. Yu Īgūrē masībea, āriyupu.

73 Mérōgā puruta masaka irogue āārīrā Pedro purogue waa, Īgūrē ārīñurā:

—Mu diayeta Jesús buerā merāmuta āārā. Pémasīrōta Īgūsā irirosū werenía, ārīñurā.

74 Īgūsā irasū ārimakū, Pedro yujuyupu:

—Marīpu péuro diayeta werea. Yu musārē diaye werebirimakū, Marīpu yure waja moāburo. Īgūrē neō masībea yu, āriyupu.

Īgū irasū ārīripoeta āgābo wereyupu. 75 Pedro, āgābo weremakū pégu, Jesús Īgūrē: “Āgābo wereburo dupuyuro mu yure masikeregu, urea: ‘Masībea’, ārīgatogukoa”, ārādeare gūñabokayupu. Irire gūñaboka, wíría, bujawereri merā buro oreyupu.

27

Jesúre Pilato puro āijadea

(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

1 Boyodujimejāripoē āārīpererā paía oparā, judío masaka murā merā nerē: “Āsū iri, Jesúre wējērā”, āri āmuñurā. 2 Irasū āri āmu odo, Jesúre sia, āiwāgā, Poncio Pilato wāikugure Judea nikū marā opure wiañurā.

Judas Iscariote boadea

3 Īgūsā Jesúre wējērākuma, ārīrīrē pégu, Judas gapu buro bujawereri merā Īgū Jesúre ĩmuadeare gūñayupu. Irasirīgu treinta niyeru tiri plata merā iridea tiri Īgūsā Īgūrē wajariidea tirire paía oparārē, judío masaka murārē wiagu waayupu. Irogue eja, Īgūsārē āriyupu:

4 —Yu ñetariro iriakubu. Yu ñerī iribire oparāguere wiadire: “Boaburo”, ārāñurā, āriyupu.

Īgū irasū ārimakū, Īgūrē yujūñurā:

—Mu irasiriadea guaya meta āārā. Muya āārā, ārīñurā.

5 Īgūsā irasū ārimakū pégu, Judas Marīpuya wiigue niyeru tirire meéwasiribéo, waakōāyupu. Waa, pūgubudare siasiu, Īgū basi Īgūya wānugūrē túsānú, parimadija, boakōāyupu.

6 Paía oparā niyeru tirire sea neeōrā, āsū ārīñurā:

—I niyeru Īgūsā masakure wējēburi waja wajariadea āārā. Irasirirā i niyerure Marīpuya wiima durīpiri kūmague pīmasībirikoa. Marīrē doreri irasiridorebea, ārīñurā.

7 Puru āsū ārīñurā: “I niyeru merā diari sorori weaguya nikūrē wajariamakū oārokoa. Irasirirā gajero marā oōgue boamakū, iri nikū Īgūsārē yāaburi nikū āārīrokoa”, ārīñurā.

8 Irasirirā masaka iri nikūrē: “Dí beodea nikū āārā”, āri wāiyema. Daporaguedere irasūta wāikukōāa. 9 Īgūsā irasirimakū, Jeremias Marīpuya kerere weredupuyudi gojaderosūta

waabu. Āsū āri gojadi āārīmi: “Israel bumarā treinta niyeru tiri plata merā iridea tirire ĩgūrē wajariideare āima. ¹⁰ Irasirirā iri tiri merā diari sorori weaguya nikūrē wajariima. Irasirirā, Marīpu yure: ‘Āsū irirākuma’, āri gojadorederosūta yāma”, āri gojadi āārīmi.

Pilato Jesūre sērēñadea

(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38)

¹¹ Pilato, Jesūre ĩgū purogue ĩgūsā āijamakū, ĩgūrē sērēñayupu:

—ĪMuta āārīri judío masaka Opu? āriyupu.

—Mu ārīrōsūta ĩgūta āārā, āri yujuyupu Jesūs.

¹² Paía oparā, judío masaka murā ĩgūrē weresārī gapure yujubiriyupu. ¹³ Irasirigu Pilato ĩgūrē āriyupu:

—ĪĀrīpereri ĩgūsā murē weresārīrē péberi mu? āriyupu.

¹⁴ Jesūs gapu neō yujubiriyupu. ĩgū yujubirimakū ĩāgū, Pilato ĩāgukakōāyupu.

Jesūre wējēdoredea

(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

¹⁵ Bojoriku pascua bosenū āārīmakū, Pilato sugu peresugue āārīgūrē masaka wiudoregure wiunayupu. ¹⁶ Iripoere sugu Barrabás wāikugu peresugue āārīyupu. Masaka ĩgū ñerō irideare masīñurā. ¹⁷ Irasirigu ĩgūsā nerēmakū ĩāgū, Pilato ĩgūsārē sērēñayupu:

—ĪNii gapure yu wiumakū gāāmerī musā? ĪBarrabāre, o Jesūs: “Cristo” ĩgūsā ārīgū gapure? āriyupu.

¹⁸ Wārā masaka Jesūre bñremumakū ĩārā, oparā ĩgūrē ĩāturisā, Pilato purogue āiānerā āārīmā. Pilato gapu ĩgūsā ĩāturirire masīkōāyupu. Irasirigu Jesūre wiudadiyupu.

¹⁹ Puru Pilato masaka weresārīrē beyerimasū doarogue doaripoe, ĩgū marāpo ĩgūrē kere iriuyupu: “ĩgū diayema irigere gajerosu neō iribirikōāka! Dapagā ñami ĩgūrē waaburire burō goero kēākubū”, āri kere iriuyupu.

²⁰ Paía oparā, judío masaka murā gapu masakare āsū ārīdoreñurā: “ ‘Barrabāre wiuka, Jesūs gapure wējēka!’ ārika!” ārīdoreñurā. ²¹ Puru Pilato masakare dupaturi sērēñayupu doja:

—Īĩgūsā pērārē nii gapure yu wiumakū gāāmerī musā? āriyupu.

—Barrabás gapure wiuka! āri yujñurā.

²² ĩgūsā irasū ārīmakū pégu, Pilato sērēñayupu:

—ĪNasirigukuri yu, ĩi Jesūs: “Cristo” ĩgūsā ārīgū gapure? āriyupu.

Āārīpererā:

—Curusague pábiatú wējēka ĩgūrē! āri yujñurā.

²³ Irasirigu Pilato āsū āriyupu:

—ĪÑeéno ñerīrē iriari ĩi, musā irasū ārīmakū? āriyupu.

Masaka gapu dupaturi gainínemoñurā:

—Curusague pábiatú wējēka ĩgūrē! ārīñurā.

²⁴ ĩgūsā ĩgūrē péduabirimakū, ĩgūsā guari merā gainímakū pégu, Pilato dekore āiwāgāridoreyupu. Iri merā masaka ĩūrō mojókoe, āsū āriyupu:

—Īrē waja opabire wējēdoreri, yu doreri meta āārā. Musā doreri āārā, āriyupu.

²⁵ ĩgū irasū ārīmakū pérā, āārīpererā masaka āsū ārīñurā:

—Gua murē ĩrē wējēdoreri waja, gua, gua pūrā āārīpererā merā waja oparākoa, ārīñurā.

²⁶ ĩgūsā irasū ārīmakū pégu, Pilato Barrabāre peresugue āārīgūrē wiuyupu. Puru surarare Jesūre tārādore, ĩgūrē ĩgūsārē wiayupu, ĩgūrē curusague pábiatú wējēdoregu.

²⁷ Irasirirā surara Jesūre Pilatoya wiima yebague āijañurā. Irogue āārīpererā surarare Jesūs puro neeñurā. ²⁸ Puru ĩgūya surīrore túwea āi, opaya surīro irirosū deyorīñe diariñerē ĩgūrē sāñurā. ²⁹ Pora merā iriadea berore ĩgūya dipurure peoñurā. Irasiri odo, yukare diaye gapu moāsua, ĩgū puro ñadukupuri merā ejamejā, ĩgūrē āsū āri burīdañurā:

—Bñremurā aarika judío masaka Opure! ārīñurā.

³⁰ ĩgūrē síku eotú, ĩgūsā moāsua dire túāwea āi, irigu merāta ĩgūya dipurure páñañurā.

³¹ ĩgūrē burīda odo, ĩgūsā sādea surīrore túwea, ĩgūya surīro gapure sāñurā doja. Sā odo, curusague pábiatú wējēmurā ĩgūrē āi wiriakōāñurā.

Jesūre curusague pábiatúdea

(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

³² ĩgūsā ĩgūrē āiwāgārā, sugu masakure Simón wāikugu Cirenemurē bokatīrīma. ĩgūrē Jesūs kōādea curusare kōādorema.

³³ ĩgūrē irasū āiwāgārā, Gólgota wāikurogue āijama. “Gólgota”, ārīrō: “Masaku dipuru boaweadea pero”, ārīduaro yāa. ³⁴ Irogue eja, ĩgui deko sārī merā morēdeare Jesūre tīādima. Jesūs irire ĩrīña, puru ĩrībirimi.

³⁵ Īgārē curusague pábiatú āiwāgūnú odo, surara Īgū suri sãñadeare: “Ubu āñboka bĩrarã: ‘¿Noārē dujarokuri?’” āñma, irire Īgūsã basi gãme dukawamurã. Īgūsã irasirirã, Marĩpuya kerere weredupuyudi gojaderosũta irima. Āsũ āñ gojadi āññĩmi: “Yaa surire Īgūsã basi āñboka bira dukawarãkuma”, āñ gojadi āññĩmĩ. ³⁶ Irasiriadero puru, surara curusa puro eja doama, Jesũre korerã. ³⁷ “Īĩ āsũ irideã waja boami”, āññĩ: “Īĩta judio masaka Opũ āññĩmĩ”, āñ gojadesã majĩrē curusague Jesũya dipuru weka pábiatũma.

³⁸ Pērã yajarimasãdere curusarigwe pábiatú āiwāgūnúma. Sugure Īgũ diaye gapu, gajigure Īgũ kũgapu pábiatú āiwāgūnúma. ³⁹ Masaka Jesũs puro tariwāgānarã, ñerõ āñ burida, Īgūsãya dipure yure, āñma:

⁴⁰ —Mu āsũ āñ werenĩbu: “Marĩpuya wiire bẽo, puru urenu waarõ merãta iri wiire dupaturi iri odogũkoa”, āñbu. Irasirigu mu basi tauka! Mu diayeta Marĩpu magũ āññĩgũ, curusague merã dijarka! āñma.

⁴¹ Irasũta paĩa oparã, Moĩsẽs gojadesã buerimasã, fariseo bumarã, judio masaka murãde āñ buridama. Āsũ āñ gãme werenĩma:

⁴² —Gajerã gapure taumi. Īgũ basi gapu taumasĩbemi. “Israel bumarã Opũ āññĩrã”, āñmi. Irasirirã, curusague merã Īgũ dijarimakũ ĩãrã, marĩ Īgũrẽ buremurãkoa. ⁴³ Īgũ: “Marĩpure buremuã, Īgũ magũ āññĩrã”, āñmi. Irasirigu Īgũ āññĩderosũta Marĩpu Īgũrẽ maĩgũ, iritamuburo, āñ buridama.

⁴⁴ Yajarimasã Jesũs puro curusarigwe pábiatú āiwāgūnũsũnerãde irasũta Īgũrẽ ñerõ āñ buridama.

Jesũs boadea

(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

⁴⁵ Goeripoe āññĩmakũ, i nikũ āññĩpererogue naĩñĩkõãbu. Ure hora gora naĩñĩãbu. ⁴⁶ Ure hora ejamakũta Jesũs buro gainĩmi:

—Elĩ, Elĩ, ¿lama sabactani? āññĩmi. Irasũ āññĩgũ: “Yu Opũ, yu Opũ, ¿nasirigu yure bẽori mu?” āññĩgũ irimi.

⁴⁷ Surãyeri irogue āññĩrã, Īgũ irasũ āññĩ gainĩmakũ pērã:

—Marĩpuya kerere weredupuyudire Elĩare siugũ yãmi, āñma.

⁴⁸ Mata sugu Īgūsã merãmu ũmawãgã, igui deko piari yosadeã yusure yukũ yuwague siatũ, āññĩgã, Jesũre iirĩburo, āññĩgũ, soemuũmi. ⁴⁹ Īgũ irasirimakũ ĩãrã, gajerã gapu āsũ āñma:

—Iropãta irika! Elĩas Īgũrẽ tauug aarimakũ ĩãñarã dapa marĩ, āñma.

⁵⁰ Jesũs dupaturi buro gainĩnemo, kõmoakõãmi. ⁵¹ Īgũ kõmomakũta, Marĩpuya wii poekama taribu dispuro kãmutari gasiro ãmarõ gapu merã yegue dijari, deko merã yeguesiajayuro. Nikũ buro ñomebu. Uťayeri pagayeride waariakõãbu. ⁵² Masãgoberi tũpãkõãyuro. Wãrã Marĩpure buremurã boanerã masãñũrã. ⁵³ Jesũs masãdero puru, Īgūsã masãgoberigwe āññĩnerã wiria, Marĩpuya makãgue Jerusalẽgue waañũrã. Īgūsã irogue ejamakũ, masaka wãrã Īgūsãrẽ ĩãñũrã.

⁵⁴ Romano marã surara opũ Īgũyarã surara merã Jesũre koreanerã, nikũ ñomemakũ, āññĩpereri irasũ waarĩre ĩãrã, buro guka, gũiri merã āsũ āñma:

—Īĩ diayeta Marĩpu magũ āññĩrãdañũmi, āñma.

⁵⁵ Wãrã nome yoaweyarogue Jesũre ĩũnĩma. Īgūsã Galileague Jesũre iritamugorenanerã nome āññĩmã. ⁵⁶ Īgūsã nome watopeguere Marĩa Magdalena wãĩkugo, gajego Marĩa wãĩkugo Santiago, Josẽ pago, gajego Zebedeo marãpo āññĩmã.

Jesũya dupure masãgobegue pĩdea

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷ Puru naĩmejãripoe āññĩmakũ, Josẽ wãri opagu, Arimatea wãĩkuri makãmu irogue ejami. Īgũ Jesũs buerire tayagu āññĩmĩ. ⁵⁸ Irasirigu Pilato purogue waa, Jesũya dupure yãabu sērẽyupu. Īgũ āññĩ sērẽmakũ pẽgu, Pilato surarare Jesũya dupure sĩdoreyupu Īgũrẽ. ⁵⁹ Irasirigu Josẽ waa, Jesũya dupure āññĩju, õãrĩ surĩro gasiro gurari marĩrĩ gasiro merã Īgũya dupure õmayupu. ⁶⁰ Ōma odo, Īgũrẽ yãabodeã masãgobegue pĩyupu. Iri gobe, maama gobe uťayegue mãdea gobe āññĩyuro. Irogue Jesũya dupure pi odo, wãri majĩ uťã majĩ merã ĩro ñajãrõrẽ õãrõ biakõã, waakõãyupu. ⁶¹ Īgũ irasiriripoe Marĩa Magdalena, gajego Marĩa merã iri gobe bokatiũrõ ĩũdoañũrã.

Surara Jesũya dupure pĩdea gobere koredea

⁶² Gajĩnu gapu judio masaka siuñajãrĩnu* āññĩmakũ, paĩa oparã, fariseo bumarã Pilato purogue waañũrã. ⁶³ Āsũ āññĩrã Pilatore:

* 27:62 Judio masaka siuñajãrĩnu, sãbado āññĩrã.

—Gua opu, sōō āārīdi okagugue āārigatorikugu āārīdeare gua gūñāa. Āsū āārīmi: “Yu boa, urenu puru masāgukoa”, āārīmi. ⁶⁴ Irasirigu mūyarā surarare urenugora igūya dupure piaderogue koredoregu iriuka, igū buerā ūami merā igūya dupure yajabirikōāburo, āārīgū! Īgūsā yajadero puru masakare: “Jesús boadigue masākōāmi”, āārībokuma. Irasiriro igū āārigatodea nemorō igūsā āārigatori gapu ūetarirokoa, āārīnūrā.

⁶⁵ Īgūsā irasū āārīmakū, Pilato yujuyupu:

—Jāu, ūsā yaarā surara oōgue āārīma. Īgūsārē āāka, iri masāgobe gajerosū waari, āārīrā! Irasirirā musā bokatīūrō igūsārē koredoreka! āārīyupu.

⁶⁶ Īgū irasū āārīmakū, Īgūsā waa, iri gobe biadea ūtā majīrē oārō wītābiatoñūrā, masaka igūsā ūājādeare ūamasīrāra, āārīrā. Irasū āārīmakū, surarare iri gobere oārō koredoreñūrā.

28

Jesús masādea

(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Judío masaka siuñajārīnu puru, gajinu boyodujimejārīpoe gaji semana ūājārīnu āārīmakū, María Magdalena, gajego María merā Jesúre pídea gobere Īārā waañūrā. ² Gūñāña marīrō nikū burō ūomeyuro. Irasū waarīpoe marī Opure wereboegu ūmugasigue merā dijari, masāgobere Īgūsā biadea ūtā majīrē tūpā, iri majī weka doayupu. ³ Īgū bupu miārōsū oārō gosewasirigu āārīyupu. Īgūya surīro oārō borero āārīyuro. ⁴ Surara iri gobere koreanerā Īgūrē Īārā, burō gūiri merā narada, kōmorā irirosū waañūrā. ⁵ Puru Marīpure wereboegu irogue Īārā waanerā nomerē āārīyupu:

—Gūibirikōāka! Yu masā, musā Jesús Īgūsā curusague pábiatū wējēadire āmarā yāa. ⁶ Īgū oōrē māmī. Īgū āārīderosūta masāsiami. Īgūya dupure Īgūsā piaderore Īārā aarika! ⁷ Puru mumurō merā igū buerārē: “Īgū boadi āārīkeregu, masāmi. Musā dupuyuro Galileague waagukumi. Irogue Īgūrē Īārākoa”, āārī wererā waaka! Irire musārē weregu aarigū iriabu, āārīyupu Marīpure wereboegu.

⁸ Īgū irasū āārīmakū pérā, masāgobere Īārā waanerā nome gūikererā, mumurō merā usuyari merā Jesús buerārē wererā ūmadujāañūrā. ⁹ Īgūsā ūmadujāarā nomerē Jesús Īgūsārē bokatīrī, oādoreyupu. Īgūrē Īārā, igū puro ūadukupuri merā ejamejā, Īgūya guburire ūeā, Īgūrē buremuñūrā.

¹⁰ Jesús Īgūsārē āsū āārīyupu:

—Gūibirikōāka! Yaarā yu buerārē: “Galileague waaka!” āārī wererā waaka! Irogue yure Īārākuma, āārīyupu.

Surara Īgūsā Īadeare weredea

¹¹ Īgūsā nome Jesús buerārē wererā waarīpoe surāyeri surara masāgobere koreanerā Jerusalegue waañūrā. Irogue eja, paía oparārē āārīpereri masāgobegue waadeare werepeokōañūrā. ¹² Īgūsā irasū āārī weremakū pérā, paía oparā, judío masaka murā merā nerēñūrā. Irasirirā Īgūsā: “¿Nasirirākuri?” āārī āmu odo, surarare wáro niyerure sī, ¹³ āsū āārīñūrā:

—Masakare āsū āārīka: “Ūami merā gua kārīripoe Jesús buerā masāgobegue eja, Īgūya dupure yajakōānerā āārāma”, āārīka! ¹⁴ Pilato musā irasū āārī kerere pémakū, gua Īgū merā werenīrākoa, musārē wajamoābirikōāburo, āārīrā, āārīñūrā.

¹⁵ Īgūsā irasū āārīmakū pérā, surara niyerure ūeā, waakōañūrā. Puru paía oparā Īgūsārē weredoreaderosūta gajerārē wereñūrā. Irasirirā, Īgūsā irasū āārīrī kerere wāra judío masaka pénerā āārīmā. Daporaguedere Īgūsā āārigatodeare buremukōāma dapa.

Jesús igū buerārē igūyare buedoregu pídea

(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁶ Puru gua Jesús buerā pe mojóma pere su gubu suru pērēbejarā Galileague waa, buúrugue Īgū guare waadoreda buúrugue waabu. ¹⁷ Irogue eja, Jesúre Īārā, Īgūrē buremubu. Surāyeri gua merā waanerā gapu: “¿Īgūta āārīkuriye ū?” āārī gūñāma. ¹⁸ Irasirigu Jesús gua puro aari ejanugā, āsū āārīmi:

—Yupu yure āārīpererogue i nikū, ūmugasiguedere dorebure sóosiami. ¹⁹ Irasirirā āārīpereri buri marā masakare yaa kerere buerā waaka, Īgūsāde musā irirosūta yaa buerire tūyaburo, āārīrā! Yupu wāi merā, yu wāi merā, Ōāgū deyomarīgū wāi merā Īgūsārē deko merā wāiyeka! ²⁰ Āārīpereri yu musārē doredeare Īgūsārē bueka, irire iriburo, āārīrā! Ire masika musā! Yu musā merā āārīnikōāgukoa. I ūmu pereadero puruguedere musā merā āārīnikōāgukoa, āārī weremi guare Jesús.

Iropāta āārā.

SAN MARCOS

Juan masakare wāiyerimasā buedea

(Mt 3.1-12; Lc 1.80; 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

¹ Marīpu magū Jesucristoya kere wereri, āsū nūgādero āārībú:

² Iripoegue Isaiás Marīpuya kerere weredupuyudi, Marīpu ĩgū magūrē ārīdeare gojadi āārīmí. Marīpu ĩgū magūrē āsū ārīdi āārīmí:

Mu waaburo dupuyuro yaa kerere weredupuyubure iriugukoa, mu waaburore āmuyudoregu.*

³ ĩgū masaka marīrōgue buro gainírí merā āsū ārī weregukumi:

“Marí Opu aariburi dupuyuro ĩgū aariburi maarē diayema maa ōārí maa āmurā irosoū diayemarē irika!” ārī gainīgukumi, ārī gojadi āārīmí.*

⁴ Irasirigu Juan masaka marīrōgue masakare wāiyeruporōiwāgārigu, āsū ārī werenayupu ĩgūsārē:

—Musā ñerō irideare bujawereka! Musā gūñarīrē gorawayuka! Deko merā wāiyesūanerā dujaka! Irasirirā musā ñerō irideare kātisūrākoa. ⁵ Āārīpererā Judea nikū marā, Jerusalén marāde ĩgū wererire pérā ejañurā. ĩgūsā ñerō irideare Marīpure weretaripeomakū ĩāgū, Juan ĩgūsārē dia Jordán wāikūdiyague wāiyeyupu.

⁶ Juāya surí camellua poari merā suadea āārīyuro. ĩgūya yajuwēñarīda waibu gasiro merā irideada āārīyuro. Poreroa, mume makānūu marāyare baarikuyupu. ⁷ Masakare āsū ārī werenayupu:

—Gajigu yu puḡu aaribu, yu nemorō turagu āārīmí. Yu garu ubu āārīgú, ĩgūrē neō sūropēbirikoa. ⁸ Yu musārē deko merā wāiyea. ĩgū garu Ōāgū deyomarīgū merā wāiyegukumi. Irasirigu Ōāgū deyomarīgū musā merā āārīnikōāgukumi musārē iritamubu, ārīyupu.

Juan Jesúre deko merā wāiyedea

(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹ Iripoere Jesús Galilea nikūma makā, Nazaret wāikuri makāgue āārādi, Juan puḡogue ejayupu. ĩgū ejamakū, Juan ĩgūrē dia Jordán wāikūdiyague wāiyeyupu. ¹⁰ ĩgū wāiye odomakū, Jesús diague āārādi majānūgāgūta ūmugasi tūpāmakū ĩāyupu. Ōāgū deyomarīgū buja irosoū deyogu ĩgū weka dijariyupu. ¹¹ Irasū waaripoe Marīpu ūmugasigū merā Jesúre āsū ārī wereniyupu:

—Mu yu magū, yu maīgū āārā. Mu merā buro usuyāa, ārīyupu.

Wātí Jesúre ārīmesādidea

(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹² Jesúre Juan wāiyeri puḡūgāta Ōāgū deyomarīgū masaka marīrōgue āiyupu. ¹³ Irasirigu Jesús iroguē waa, cuarenta nurīgora makānūu marā waimurā guarā watopegue āārīyupu. ĩgū iroguē āārīmakū, wātēa opu Satanás wāikugu ĩgūrē ārīmesādiyupu. Marīpure wereboerā ĩgūrē iritamurā ejañurā.

Jesús Galilea nikūgue masakare buenūgādea

(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

¹⁴ Herodes Juārē peresugue sóodobodero puḡu, Jesús Galilea nikūgue masakare Marīpuya kerere weregorenagū wāgāyupu. ¹⁵ Āsū ārī werenayupu:

—Marīpu iripoegue: “Āsū waarokoa”, ārīdea ejasíaa. Daporare mérōgā duyāa, ĩgūyarārē doreri ejaburo. Irasirirā musā ñerō iririre bujawereka! Musā gūñarīrē gorawayuka! ĩgū masakare tauri kere garupe baremuka! ārīyupu Jesús.

Jesús wapikurā waaí wējērīmasārē siudea

(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

¹⁶ Puḡu Jesús Galilea wāikuri ditaru turo waagú, Simōrē, ĩgū puḡumu Andrére bokajayupu. ĩgūsā waaí wējērīmasā āārīsīā, ditarugue ĩgūsāya buidire meeyorā iriñurā. ¹⁷ Jesús ĩgūsārē āsū ārīyupu:

—Nāka, yu merā! Daporare musārē waaí wējērīmasā āārīrīrē piri, masakare Marīpuya kerere wererimasā āārīmakū irigukoa.

¹⁸ ĩgū irasū ārīmakū pérā, mata ĩgūsāya buiriyukure irota pikōā, ĩgū merā waakōāñurā.

19 Puru Jesús yoaweyaro waa, Zebedeo pūrā Santiagore, ĩgū pagumu Juārē doódirugue ĩgūsāya buiriyukure āmu sãñanimakū ĩayupu. 20 Jesús ĩgūsārē siuyupu. ĩgū siiumakū pērā: “Jāu”, āri, ĩgūsāya doódirugue ĩgūsā pagu Zebedeore, ĩgūrē iritamurā merā pi, Jesús merā waakōãñurā.

Wātī ñajāsūdi Jesúre bokatĩrīdea

(Lc 4.31-37)

21 ĩgū merā waa, Capernaum wāikuri makāgue ejañurā. Irogue judío masaka siuñajārĩnu* āārĩmakū, Jesús ĩgūsā nerērī wiigue† ñajāa, masakare buenugāyupu. 22 Moisés gojadeare buerimasā irirosū buebiryupu. Ōārō doreri opagu irirosūta bueyupu. ĩgū irasū buemakū pērā, pégukakōãñurā. 23 Iri wiiguere ĩgūsā merā sugu wātī ñajāsūdi āārĩyupu. Āsū āri gainiyupu:

24 —Jesús Nazaretmu, ¿nasiribu gua puro aarĩri? ¿Guare peamegue béogu aarigú yári? Yu murē ĩamasikōãa. Mu, Mupu iriudi, ōatarigu āārā, ārĩyupu.

25 Jesús wātĩrē:

—Werenĩbita! Wirika ĩgūrē! ārĩyupu.

26 ĩgū irasū ārĩmakū pégū, wātī masakure meémejā, naradamakū iri, buro gaini, wiri-akōāyupu. 27 Jesús wātĩrē béowiumakū ĩārā, āārĩpererā masaka ĩaguka, ĩgūsā basi āsū āri gāme sērēñañurā:

—¿Ñeéno āārĩri, ñeéno maama bueri āārĩri i? Ĩi wātēārē ĩgū turaro merā wiridoremakū, neō ĩgūrē tarinugābema, ārĩñurā.

28 Mérōgā purata āārĩperero Galilea nikū marā Jesús iriadea kerere péseyakōãñurā.

Jesús, Simón Pedro máñekōrē taudea

(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

29 Jesús nerērī wiigue āārādi Santiago, Juan merā wiria, Simón, Andréya wiigue waayupu. 30 Simón máñekō buro nimakurikugo peyarogue oyayupo. Irasirirā Jesúre: “Sirĩgō yámo”, āri wereñurā. 31 Irasū ārĩmakū pégū, Jesús igo puro ejanugā, igoya mojórē ñeā tūāwāgūnūmakūta nimakuri tariakōāyuro. Iri tarĩmakū, ĩgūsārē baari ejoyupo.

Jesús wárā pūrĩrikurārē taudea

(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

32 Abe ñajādero puru ñamejāriporē iri makā marā āārĩpererā pūrĩrikurārē, wātēa ñajāsūnerādere Jesús parogue āijañurā. 33 Irasirirā āārĩpererā iri makā marā ĩgū āārĩri wĩ disiparogue nerēñurā. 34 Jesús wárā pūrĩrikurārē tauyupu. Wárā wātēa masakare ñajānerādere béowiyupu. Wātēa, Jesús Marĩpu magū āārĩrĩrē masĩñurā. Irasirigu Jesús: “Werenimerāta!” ārĩyupu.

Jesús Galilea nikūgue masakare buede

(Lc 4.42-44)

35 Jesús gajinu gapu ñaĩtĩāweyaripogēta yobe, iri makā turo masaka marĩrōgue Marĩpure sērēgū waayupu. 36 Simón, ĩgū merāmarā merā Jesús marĩmakū ĩāgū, ĩgūrē āmagú waayupu. 37 ĩgūrē bokagu:

—Āārĩpererā masaka murē āmarā iriama, ārĩyupu.

38 ĩgū irasū ārĩmakū, Jesús āsū ārĩyupu:

—Naka, gaji makārĩ ōō puro weya āārĩri makārĩ marādere buegu waaduakoa. Ire iributa i ũmugudere aaribú.

39 Irasirigu āārĩperero Galilea nikūgue judío masaka nerērī wiirigue buegorenagū, wātēa masakare ñajānerārē béowiuayupu.

Jesús kāmĩ boagure taudea

(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

40 Jesús irasiriripoe sugu kāmĩ boagu ĩgū puro eja, ñadukupuri merā ejamejāja, ĩgūrē sērēyupu:

—Mu, yu pūrĩrikurire tauduagu taumasā, ārĩyupu.

41 ĩgū irasū ārĩmakū pégū, Jesús buro bopoñari merā ĩgūrē ĩā, ĩgūya mojó merā moaña, āsū ārĩyupu:

—Murē taugura. Kāmĩ marĩgū dujaka!

42 ĩgū irasū ārĩri merāta kāmĩ yaripereakōāyuro. Irasirigu kāmĩ marĩgū dujayupu.

43-44 Jesús ĩgūrē turaro merā āsū ārĩyupu:

* 1:21 Judío masaka siuñajārĩnu, sábado āārā. † 1:21 Judío masaka nerērī wii, sinagoga wāikuri wii āārā. Irogue ĩgūsā siuñajārĩnu āārĩmakū nerē, Marĩpuya werenĩri gojadea pūgue gojadeare buenama.

—Gajerā masakare mu tariadeare werebirikōāka! Paí p̄rogue m̄ya kāmi yariadeare ĩgūrē ĩmugū waaka, ĩgū murē: “Ōāa, kāmi marīgū āārā”, āriburo, ārigū! ĩgū irasū ārādero p̄ru, Moisés gojadea p̄guge s̄idoredeare s̄ika! Mu irire irimakū ĩārā, masakade m̄ya kāmi yariadeare mas̄rākuma.

⁴⁵ Jesús ĩgūrē: “Gajerārē yu murē tauadeare werebirikōāka!” ārikerep̄ru, kāmi boadi gapu irire masaka āārīperero marērē werep̄roriyupu. Irasirigu Jesús masaka ĩūrō makārīguere ñajamas̄biriypu. Makā t̄rogue dita waanyupu. Irogue ĩgū āārīkerep̄ru, masaka āārīperero marā ĩgū p̄rogue ĩārā ejanañurā.

2

Jesús dupu buadire taudea
(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

¹ M̄rōgā p̄ru Jesús dupaturi Capernaugue goedujaayupu. ĩgū goejadero p̄ru, iro marā masaka ĩgū wiigue āārīrīrē mas̄ñurā. ² Irasirirā mata wārā masaka iri wiire nerē, disp̄roguetu ut̄riwirinugājākōāñurā. Jesús ĩgūsārē Marīp̄ya kerere weregu iriyupu. ³ ĩgū wereripoe wapikarā ūma dupu buadire Jesús p̄rogue āijañurā. ⁴ Masaka wārā āārīmakū, ĩgūrē āñajamas̄biriñurā. Irasirirā iri wii wekague marīa, Jesús weka su gobe āiwea, ĩgū oyaro merāta ĩgūrē dijuñurā. ⁵ Jesús, ĩgūsā ĩgūrē buremumakū ĩāgū, buadire āsū āriypu:

—Yu, mu ñerō irideare k̄tia.

⁶ ĩgū irasū āārīmakū p̄rā, surāyeri Moisés gojadeare buerimasā iri wiigue doarā Jesúre āsū ārī gūñañurā: ⁷ “¿Nasirigu ĩ ĩgū werenirī merā Marīp̄re ñerō ārīrī? Masaka ñerō irideare neō sugu masakū k̄timas̄birikumī. Marīpu suguta mas̄ikumī”, ārī gūñañurā. ⁸ Jesús ĩgūsā gūñarīrē ĩamas̄, āsū āriypu:

—¿Nasirirā irasū gūñarī musā? ⁹ ¿Naāsū ārīrī gapu diasaberi ĩ buadire: “Yu, mu ñerō irideare k̄tia”, ārīrī, o “Wāgānugā, mu oyarore āikōā waaka!” ārīrī gapu diasaberi? ¹⁰ Yu āārīpererā t̄gū i ĩmugue āārīrārē ĩgūsā ñerō irideare Marīpu dorero merā k̄timas̄ia. Irasirigu ĩ buadire taugara, musārē irire mas̄idoregu, āriypu. Irasū ārī odo, buadire āriypu:

¹¹ —Yu murē āsū ārā: Wāgānugā, mu oyaderore āikōā, m̄ya wiigue waaka!

¹² ĩgū irasū ārīrī merāta āārīpererā masaka ĩūrō wāgānugā, ĩgū oyaderore āi, waakōāyupu. Irasiririre ĩārā, ĩāguka, Marīp̄re: “Ōātaria mu, neō āsū iririnorē ĩāñamerā āārībū”, ārī, usuyari s̄ñurā.

Jesús Levīre siudea
(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³ P̄ru Jesús dupaturi ditaru t̄rogue waayupu. Irogue wārā masaka ĩgū puro nerēmākū ĩāgū, ĩgūsārē bueyupu. ¹⁴ P̄ru iro āārādi waa, Alfeo magūrē Levī* wāikugure ĩgū moārī taribugue doagure ĩayupu. ĩgū romano marā opure niyeru wajaseabosagu āārīyupu. Jesús ĩgūrē ĩā:

—Nāka, yu merā! āriypu.

ĩgū irasū āārīmakū p̄gu, Levī wāgānugā, ĩgū merā waakōāyupu.

¹⁵ Jesús Levīya wiigue waamakū ĩārā, wārā niyeru wajaseabosarimasā, gajerā ñerō irirāde ĩgūrē t̄yañurā. Levīya wiigue eja, Jesús ĩgūsā merā ĩgū buerā merā baa doaniypu. ¹⁶ Jesús ĩgūsā merā baa doaniyakū ĩārā, fariseo bumarā, Moisés gojadeare buerimasāde Jesús buerārē āsū ārīñurā:

—¿Nasirigu musārē buegu niyeru wajaseabosarimasā, ñerō irirā merā ĩirī, baari?

¹⁷ ĩgūsā irasū āārīmakū p̄gu, Jesús āriypu:

—P̄rīrī marīrā k̄ririmas̄rē āmabema. P̄rīrikurā gapu ĩgūrē āmama. Yu: “Ōārā āārā”, ārī gūñarārē siugū aaribiribu. “Ñerō irirā āārā”, ārī gūñarā gapure siugū aarībū, āriypu.

Jesúre bererimarē s̄ērēñadea
(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸ Juan buerā, fariseo bumarāde bererā iriñurā. Irasirirā gajerā masaka Jesús puro eja, ĩgūrē s̄ērēñañurā:

—Juan buerā, fariseo bumarā buerire t̄yarāde Marīp̄re buremurā berenama. ¿Nasirirā mu buerā gapu ĩgūsā irirosū iriberi?

¹⁹ Jesús ĩgūsārē yujuyupu:

—Sugu mojōsiadi bosenū irimakū, ĩgū siuanerā ĩgū merā āārīrā, berebirikumā. ²⁰ P̄ru ĩgūrē gajerā āāimākū, buro bujowereri merā bererākuma.

²¹ Masaka maama surio gasiro merā buguñerē seretubirikuma. Irasū seretumākū, maama gasiro ĩgūsā koadero p̄ru, t̄āneeō, buguñerē wārī gobe yeguenemomākū irikoa.

* 2:14 Levī pe wārī opayupu. ĩgata Mateo wāikuyupu.

22 Waimarā gasiri merā iridea ajuri buḡu ajurigue maama igui dekore diribirikuma. Irasū dirimakū, maama igui deko pāmu, buḡu ajuro sēraturabiri, ooreakōākoa. Irasiro igui deko, ajurode kōmokoā. Irasirirā maama igui dekore maama ajurogue diriro gāāmea, āriyupu†.

Siuñajārīnu āārīmakū, Jesús buerā trigo yerire tārīdea
(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

23 Sunu, judio masaka siuñajārīnu āārīmakū, Jesús trigo otedero watope waamakū, Īgū buerā trigo yerire tārī, koro, baawāgāñurā‡. 24 Fariseo bumarā, Jesús buerā irasirimakū iārā, Jesūre āriñurā:

–Īāka! ¿Nasirirā siuñajārīnurē moādoberikerepuru, mu buerā irasū yāri?

25 Jesús Īgūsārē yujuyupu:

–¿Iripoegue opu David Īgū merāmarā merā waboagu, Īgū irideare buebiriri? 26 Īgū merāmarā merā Marīpuya wiigue ñajāa, Marīpu iūrō peyari pā dupurare baadi āārīmi. Abiatar paia opu āārīpoes irasiridi āārīmi. Marīpu paia āārīmerārē: “Iri pā dupurare baabirikōāka!” āriđi āārīmi. David gapu paí āārībirikeregu, irire baagu, Marīpu iūrō Īgū dorerire tarinugāgū meta iridi āārīmi, āriyupu.

27 Irasū āri odo, āsū āriyupu doja:

–Iripoegue Marīpu masakaya āārīburire siuñajārīnurē Īgūsārē pidi āārīmi. Masaka gapu inunorē Īgūsā iriburire doremasībema. 28 Yu āārīpererā tīgū āārīsīā, siuñajārīnurē masakare gajino Īgūsā iriburire doremasīa, āriyupu Jesús.

3

Jesús mojō diiweredire taudea
(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

1 Gajīnu Jesús judio masaka nerērī wiigue ñajāyupu doja. Iri wiigue sugu masakū diayema mojō gapu diiweredi āārīyupu. 2 Fariseo bumarā, Moisés gojadeare buerimasā Jesūre iāduripitaya: “Siuñajārīnu āārī, irasirirā īi mojō diiweredire Īgū taumakū Īgūrē weresārā!” āri gūñāñurā. 3 Jesús mojō diiweredire:

–Wāgānugā, masaka iūrōgue ejanugāgū aarika! āriyupu. 4 Irasū āri odo, gajerā iri wii āārīrārē āsū āri sērēñayupu:

–¿Siuñajārīnurē Marīpu marīrē ñeēnorē iridoreyuri, oārīrē, o ñerīrē, masakare taurire, o wējērīrē?

Īgūsā gapu Īgūrē yujubiriñurā. 5 Irasirigu Jesús Īgūsārē guari merā iāyupu. Īgūsā pémasīduabirimakū iāgū, bujawereyupu. Irasirigu mojō diiweredire:

–Muya mojōrē soeoka! āriyupu.

Īgū irasū ārīmakū pégu, soeoyupu. Īgū soeomakū, Īgūya mojō oākōāyuro. 6 Irire iārā, fariseo bumarā iri wiigue āārānerā wiria, Herodes merāmarā merā nerē: “¿Nasirisīā, marī Īgūrē wējērākuri?” āri gāme werenīñurā.

Jesús ditaru turogue wārā masakare buedea

7 Jesús gapu Īgū buerā merā ditaru turogue waakōāyupu. Gajerā masaka Galilea nikū marā wārā Īgūrē tyañurā. 8 Judea nikū marā, Jerusalén marā, Idumea nikū marā, dia Jordán wāikūdiya gaji koepu marā, gajerā Tiro, Sidón wāikuri makārī taro marāde Jesús iriri kerere pérā, Īgūrē iārā ejañurā. 9-10 Jesús wārā pūrīrikurārē taugu iriyupu. Īgū irasū taumakū iārā, āārīpererā pūrīrikurā Īgū purōgue ejanugāñurā Īgūrē moāñamurā. Irasirigu, Īgūsā wārāgora āārīmakū iāgū, Jesús Īgū buerārē suru doōdirure āmudoreyupu, masaka Īgūrē kūñarōgāgora ejanugābirikōāburo, āriḡū. 11 Wātēa Īgūrē iā, Īgū iūrō ñadukupuri merā ejamejā:

–Mu āmugasigie marā Opu magū āārā, āri gainīñurā.

12 Īgūsā irasū ārīmakū, Jesús wātēārē turaro merā:

–Yaamarē werenīmerāta! āriyupu.

Jesús pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā Īgū buedoregu pīmurārē beyedea
(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

13 Gajīnu Jesús buūru wekague marīa, Īgū gāāmerārē siuyupu. Īgū siumakū pé, Īgū puro nerēñurā. 14 Irasirigu Jesús pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā Īgū merā āārīmurārē, Marīpuya kerere Īgū buedoremurārē beyeyupu. 15 Īgūsārē Īgū turarire siyupu, pūrīrikurārē tau, wātēa masakare ñajānerādere béowiuburo, āriḡū.

† 2:22 Fariseo bumarā, Moisés gojadeare buerimasā iripoegue marā iriunadeama bueri, maama bueri merā buemoredūamakū iāgū, irasū āriyupu Jesús. ‡ 2:23 Deuteronomio 23.25: Moisés gojadea pūge āsū āri gojasūdero āārībū: “Sugu masakū gajiguya poeegue waagū, Īgūya mojōrī merāta trigo yerire tārī, koro, baaburo. Wiirimajī merā diti āābirikōāburo”, āri gojasūdero āārībū.

16 Āsū wāikurā āārīñurā: Simón wāikugu āārīyupu. Īgūrēta “Pedro” wāiyeyupu Jesús. 17 Gajigu Santiagu, Īgū pagumu Juan Īgūsā Zebedeo wāikugu pūrā āārīñurā. Jesús Īgūsārē “Boanerges” wāiyeyupu. “Boanerges”, āārō: “Bupua masā”, ārīduaro yāa. 18 Gajerā: Andrés, Felipe, Bartolomé*, Mateo, Tomás, Santiago āārīñurā. Santiago, Alfeo magū āārīyupu. Gajerā: Tadeo, Simón āārīñurā. Simón, celote wāikuri bumū āārīyupu. 19 Gajigu Judas Iscariote wāikugu āārīyupu. Īgūta Jesúre wējēduarāguere Īgūrē Imubu āārīyupu.

*Jesúre: “Wātī turari opami”, ārī werewhadea
(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)*

Puru Jesús Īgū buerā merā su wiigie ñajāyupu. 20 Dupaturi wārā masaka Īgū puro nerēñurā doja. Irasirigu Jesús, Īgū buerā merā baamasibiriyupu. 21 Jesúya wererā irasū waarire pérā: “Niārōtārīakōākumi”, ārīñurā. Irasirirā gajerogue Īgūrē āaduārā ejadiñurā.

22 Gajerā Moisés gojadeare buerimasā Jerusalégue merā aaranerā āsū ārīñurā:

—Ī, wātēa opu Beelzebū ñajāsūdi āārīmi. Irasirigu Beelzebū turari merā wātēārē béowiumi, ārīñurā.

23 Īgūsā irasū ārīmakū pégu, Jesús masakare siiu, su keori merā āsū ārī weryeyupu:

—¿Nasirigu Satanás Īgū basita béowiubokuri? 24 Su nikū marā Īgūsā basi dukawari gāmekēārā, pereakōākuma. 25 Su wii marā Īgūsā basi dukawari gāmekēārā, pereakōākuma.

26 Satanás Īgūyarā merā dukawari gāmekēāgū, Īgū basita yuwarikūdikōākumi.

27 Neō sugu masakū, turaguya wiire Īgūrē siapuroribirikeregu, Īgū oparire ēmagū ñajāmasibirikumi. Īgūrē siadero purugue merē Īgūyare ēmamasikumi, ārīyupu. Jesús wātī nemorō turagu āārā, ārīgū, irasū ārīyupu.

28 Puru āsū ārīnemoyupu:

—Masārē diayeta werea. Marīpu āārīpereri masaka ñerō iririre, Īgūsā ñerō ārī wereniridere kātimasīmi. 29 Ōāgū deyomarīgūrē Īgūsā ñerō ārī werenimakū tamerārē neō kātibirikumi. Irasū waja opanikōārākuma, ārīyupu.

30 Īgūsā Īgūrē: “Wātī ñajāsūdi āārīmi Ī”, ārī werewuari waja irasū ārīyupu Jesús.

*Jesús pago Īgū pagupūrā merā Īgūrē tāgō ejadea
(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)*

31 Īgū iro āārīpoe Jesús pago, Īgū pagupūrā merā ejayupo. Īgū āārīñ wii disipurogueta ejanugāja, iro āārīrārē Jesúre siudoreñurā. 32 Irasirirā Jesús puro doarā Īgūrē ārīñurā:

—Mupo, mū pagupūrā disipurogue mūrē āmarā ejañurā.

33 Jesús gapu āsū ārīyupu:

—¿Noā āārīñi yupo, yu pagupūrā?

34 Irire ārī odo, Īgū puro doarārē Īā, āsū ārīyupu:

—Īsā, yupo, yu pagupūrā irirosū āārīma. 35 Marīpu gāamerirē irirāno, yu pagumu, yu pagumo, yupo irirosū āārīma, ārīyupu.

4

*Jesús oterimasā keori merā buedeā
(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)*

1 Gajinu Jesús ditaru tarogue buenugāyupu doja. Masaka wārā Īgū puro nerēñurā. Īgūsā wārā nerēmakū Īā, Jesús doodirugue marīñajāa, eja doayupu. Masaka ĩmparogue dujanugāñurā Īgū buerire pémurā. 2 Irasirigu wāri keori merā Īgūsārē āsū ārī bueyupu:

3—Ōārō péka! Sugu oterimasā Īgū oterire otegu waakumi. 4 Īgū irire meéwasiriwāgāmākū, gaji yeri maague yurikoma. Iro yuriadea yerire mirā eja, baapeokōākuma. 5 Gaji yeri ūtayerikurogue yurikoma. Iro nikū simerērōgā āārīmakū, iri yeri mata puriadikoma. 6 Puriñajādi, purū abe asimakū nugūri marīsiā, ñai, boakōākoma. 7 Gaji yeri pora watopegue yurikoma. Pora gapu puritarimarīa, iro yuridea yerire wējēkōākoma. Irasiriro duka marīrīta boakōākoma. 8 Gaji yeri ōārī nikūgue yurikoma. Iri yeri puri, masā, ōārō dukakukoma. Suñu treinta yeri, gajīñu sesenta yeri, gajīñu cien yeri dukakukoma, ārīyupu.

9 Irire were odo:

—Gāmpūrī oparā, yu wererire péduripika! ārīyupu Jesús.

*Jesús buerā Īgūrē: “¿Nasirigu keori merā bueri?” ārī sērēñadea
(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)*

10 Masaka waadero puro, Jesús suguta āārīmakū Īārā, Īgū buerā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā, gajerā Īgū merā āārīrāde iri keori merā buedeare:

* 3:18 “Bartolomé”, āārō: “Tolomé magū”, ārīduaro yāa. Īgūta Natanael wāikugu āārīdi āārīmi. San Juan 1.43-51: Jesús Natanaere siudea kere āārā.

—¿Naásũ áriđuaro iriari, guare mu bueadea? áriñurá. ¹¹ Irasũ áriřmakũ pégu, Jesús ĩgũsárē áriřyupu:

—Marĩpu ĩgũyarārē doregu áariřřrē iripoegue masĩbirideare musārē masĩmakũ yámi. Yu gajerārē ĩgũrē buremumerā gapure keori merā dita buea. ¹² Irasirirā Marĩpu iririre iákererā, iámasibema. ĩgũyare pékererā, óarō pémasibema. Marĩpu, ĩgũsā ñerō iriri gapure pirimakũ iágũ, kátibokumi, áriřyupu.

Jesús oterimasā keori merā ĩgũ bueadeare: “Ásũ áriđuaro yáa”, ári weredeá
(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

¹³ Jesús gaji ĩgũsárē árinemoyupu doja:

—¿Musā, iri keori merā yu bueadeare pémasĩberi? Irire pémasĩmerā, ĩnasiri gaji gapure pémasĩbokuri? ¹⁴ Marĩpuya kerere weregu, oteri yerire otegu irirosũ áariřmi. ¹⁵ Surāyeri masaka buriri maa irirosũ áariřma. Marĩpuya kerere péadero puru, oteri yeri iri maague yurideá yerire mirā baapeoderosũ, wátea opu Satanás aari, ĩgũsā péadideare émapeokóami. ¹⁶⁻¹⁷ Gajerā masaka útayerikuri yeba irirosũ áariřma. ĩgũsā Marĩpuya kerere usuyari merā péma. Irire pékererā, oteri yeri útayerikurogue yuridero puru, puri nugũri puriñajábiriderosũ waama. Irasirirā mérógā puru ĩgũsā Marĩpuyare péduari waja gajerā ĩgũsárē ñerō irimakũ iārā, o ñerō tarirā, ĩgũsā péadeare pirikóama. ¹⁸ Gajerā masaka porakuri yeba irirosũ áariřma. Marĩpuya kerere péma. Irire pékererā, oteri yeri porakurogue yuridero puru, pora gapu puritarimĩria wéjéderosũ, ¹⁹ i umuma gapure buru gũñarikuma. “Wári opará óarō áariřřkoa”, ári gũñari, gajinorē buru gāámenemorĩ Marĩpuya kerere péadideare kářimákũ yáa. Otediřu đuka marĩřu irirosũ dujama. Irasirirā Marĩpuyare iribema. ²⁰ Gajerā masaka óarĩ nikũ irirosũ áariřma. Marĩpuya kerere óarō péduripĩma. “Óógorā”, ári, Marĩpuyare óarō yáma. Irasirirā otediřu wári đukakurosũ áariřma. Surāyeri treinta yeri, gajerā sesenta yeri, gajerā cien yeri đukakurosũ áariřma, áriřyupu Jesús.

Jesús siāgodiru keori merā bueadeá
(Mt 5.15-16; Lc 8.16-18)

²¹ Gaji Jesús árinemoyupu doja:

—Masaka siāgodirure áia, dupa kũma dokague, o kārĩrō dokaguedere píbirikuma. Ubu gapu umarogue siukuma, óarō siāgoburo, áriřā. ²² Masaka iáberogue duripideare siāgorogue iámasĩrō irirosũ áariřpereri masaka masĩbirideare masĩsũrokoa. Irasiriro yayedeá irirosũ neō áariřbirikoa. ²³ Gámipũri opará, yu wererire óarō péduripikala!

²⁴ Irasũ áriř odo, ásu árinemoyupu doja:

—Musā péřire óarō pémasĩka! Mérógā pémasĩduarā, mérógā pémasĩrřkoa. Wáro pémasĩduarā, wáro pémasĩrřkoa. Marĩpu ĩgũya kerere musā pémasĩduaropā pémasĩřrē siřukumi. Irasũ áariřmakũ, wáro pémasĩduarārē sĩnemogukumi. ²⁵ Irasirigu ĩgũya kerere óarō pémasĩřrē wári pémasĩř sĩnemogukumi. Gajerā pémasĩmerā gapure ĩgũsā pémasĩadideare émasĩrřkuma. Irasirirā neō pémasĩmerā áariřrřkuma, áriřyupu.

Oteri masāř keori merā bueadeá

²⁶ Irasũ áriř odo, gaji keori merā bueyupu doja:

—Marĩpu ĩgũyarārē doreri ásu áarā. Sugu masaku ĩgũya pooegue oteri yerire meéwasirigu irirosũ áarā. ²⁷ ĩgũ irasũ meéwasiriadero puru, ñami merā kārĩkumi. Puru boyoripoe yobekumi. Umurĩ, ñamiriř tarikoa. ĩgũ oteadea yeri puri masākoa. ĩgũ gapu irire: “Irasũ waakoa”, ári masĩbirikumi. ²⁸ Iri yeri yeba poekague áariřsā, puri, puri wiripurori, puru dupařerĩgā wiri, đuka yeri deyoakoa. Purugue pama óarō đuka buribejakoa. ²⁹ Iri buribeja odomakũ iā, ĩgũrē moáboerārē irire sea duripĩmurārē iriukumi, áriřyupu Jesús.

Jesús mostaza wáikuri yegā puri masādeá keori merā bueadeá
(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

³⁰ Irasũ áriř odo, gaji árinemoyupu doja:

—Marĩpu ĩgũyarārē doreri, ĩñeéno irirosũ áariřkuri? ¿Ñeéno keori merā weregukuri? ³¹ I irirosũ áarā. Suye oteriyé mostaza wáikuri yegārē oterosũ áarā. Iri oteri yegā áariřpereri oteri yeri nemorō mériř yegā áarā. ³² Irasũ áariřkerero, otemakũ, puru yuku wádi dupuri padi masākoa. Irasirirā mirā irigu đupuriguge, yusurogue ĩgũsāya suri suakuma, áriřyupu Jesús ĩgũ buerārē, ĩgũsā merā áariřřđere.

Jesús masakare keori merā buenadeá
(Mt 13.34-35)

³³ Jesús masakare ásu buenayupu. Marĩpuya kerere weregu, wári keori merā masaka pémasĩřgueta buenayupu. ³⁴ ĩgũsárē buegu, keori merā dita buenayupu. ĩgũ buerā merā dita áariřgũ gapu: “Ásũ áriđuaro yáa iri”, ári werenayupu ĩgũsárē.

Jesús mirū, makūrīrē toemakā iridea
(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

³⁵ Jesús masakare oteri keori merā bueadeanu naimejāripoe ĩgū buerārē āsū āriyupu:

—Nāka, ditaru sikoepegue taribujarā!

³⁶ ĩgū irasū ārimakū pé, masakare seretu, ĩgū sñādea doódirugue murīñajāa, ĩgūrē āi taribujakōāñurā. Gajerā gaji doóriduparu merā wapikuwāgāñurā. ³⁷ ĩgūsā taribujaripoe mirū buro waa, makūrī ĩgūsāya doódirure pāñajāmiuakōādiyuro. Buro goero waayuro ĩgūsārē.

³⁸ Jesús gapu wejaturoma doaripērōgue peyari gasiro merā ēōtú kāribejakōāyupu. Irasirirā ĩgū buerā ĩgūrē āsū āri yobeñurā:

—¿Guare buegu, mu ĩāberi? Marī mirīmurā yāa, āriñurā. ³⁹ ĩgūsā irasū ārimakū pégu, Jesús wāgānugā, mirūrē, makūrīdere toedoreyupu:

—Iropāta, toeaka! āriyupu. ĩgū irasū ārimakū, mirū, makūrī buro waadea toedi-japereakōāyuro.

⁴⁰ Puru Jesús ĩgū buerārē āriyupu:

—¿Nasirirā güiri masā? ¿Yure buremurī opaberi dapa musā iropā güirā?

⁴¹ ĩgūsā gapu buro guka, āsū āri gāme werenīñurā:

—¿Neémuno masakū āārīrī ĩi? Mirū, makūrīgueta ĩgūrē tarinugābea, āriñurā.

5

Jesús Gerasamurē wātēa ñajānerārē béowiudea
(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

¹ Jesús ĩgū buerā merā ditarure taribuja, Gerasa* marāya nikūgue ejayupu. ² Jesús doódirugue āārādi majānugāripoe sugu masakū wātī ñajāsūdi, masāgoberi watopegue āārādi Jesúre bokatīryupu. ³ ĩgū masāgoberi watopegue āārīgū āārīyupu. Neō sugu ĩgūrē pūguburi merā, kōmedari merādere siapímasibiriñurā. ⁴ Wāri ĩgūya guburire, mojōrīdere kōmedari merā siapínadiñurā. ĩgūsā siapírīku, ĩgūsā siadeadarire tūatawasiari béonokōāyupu. Neō sugu ĩgūrē tarinugāmasibiriñurā. ⁵ Ũmurīku, ñamirīku buurīgue, masāgoberi watopegue gainīgorenayupu. ĩgū basita utāyeri merā ĩgūya dupure pá kāmitúnayupu. ⁶ Jesúre yoarogueta ĩāgū, ũmawāgāri, ĩgū ĩūrō ñadukupuri merā ejamejāyupu. ⁷⁻⁸ Jesús āriyupu:

—Wātī, mu ñajādire wirika!

Irasū ārimakū pégu, buro gainrī merā āsū āriyupu:

—Jesús, ũmugasigue āārīpererā nemorō turagu magū, ¿nasiribu yāri mu yure? Mupu ũmugasigue āārīgū péuro murē sērēa. Yure poyarikumakā iribirikōāka!

⁹ Jesús ĩgūrē sērēñayupu:

—¿Naásū wāikuri mu?

—Wārā āārā gua. Irasirigu Legión wāikua yu, āriyupu.

¹⁰ Irasū āri odo, Jesúre buro sērēyupu doja:

—Guare i nikūrē béowiubirikōāka! āriyupu. ¹¹ Iro buuru puro wārā yesea āma baarā iriñurā.

¹² ĩgūsārē ĩārā, wātēa Jesúre sērēñurā:

—Guare yeseaguere ñajādogegu iriuka!

¹³ —Jāu, ĩgūsārēta ñajārā waaka! āriyupu Jesús wātēārē. ĩgū irasū ārimakū, masakugure āārānerā wiria, yesea dos mil āārīrārē ñajāñurā. ĩgūsā ñajāmakū, yesea ũma mirēbuáa, ditarugue meébia dijāa, mirī boapereakōāñurā.

¹⁴ Irasū waamakū ĩārā, yeseare korerimasā gukari merā ũmadujāa, ĩgūsāya makā marārē, iri makā turo marādere wererā waañurā. ĩgūsā weremakū pérā, masaka āārīpererā: “¿Naásū waaayuri?” āri, ĩārā ejañurā. ¹⁵ Jesús puro ejarā, wātēa ñajāsūdi āārādire iro doagure ĩāñurā. Surīro sñādi, ōārō pémasīri merā āārīyupu. Masaka ĩgūrē ĩārā, buro güiñurā. ¹⁶ Jesús masakure wātēārē béowiudeare ĩānerā yeseare waadeadere wereñurā. ¹⁷ Irire pérā, Gerasa marā Jesúre: “Waaka guaya nikūrē!” āriñurā.

¹⁸ ĩgūsā irasū ārimakū pégu, Jesús doódirugue murīñajāyupu. ĩgū murīñajāmakū, wātēa ñajāsūdi āārādi Jesúre: “Yude mu merā waaduakoa”, āri sērēadiyupu. ¹⁹ ĩgū irasū ārimakū pégu, Jesús ĩgūrē āsū āriyupu:

—Yu merā waabirikōāka! Muya wiigue goedujāaka! Murē mu opu ōārō iriadeare, ĩgū bopoñari merā ĩādeare muya wii marārē weregu waaka! āriyupu.

²⁰ ĩgū irasū ārimakū pégu, Decápolis† wāikurogue waa, iroma makārī marārē āārīpereri Jesús ĩgūrē irideare werenugāyupu. āārīpererā ĩgū wererire pérā, péguakōāñurā.

* 5:1 Gerasa, Gadara wāikuri makārī Decápolis wāikuri nikūgue āārīyuro.

† 5:20 Gerasa, Gadara wāikuri makārī Decápolis wāikuri nikūgue āārīyuro.

Jesús Jairo magōrē, gajego nomeō ĩgūya surĩrore moãñagōrē taudea
(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)

²¹ Jesús Gerasa marāya nĩkũgue aārādi doódirugue marĩñajāa, gaji koepugue taribujakōāyupu. ĩgū irogu ejamakū ĩā, ditaru turogue wārā masaka ĩgū puru nerēñurā. ²² ĩgū irogu aārĩpoe sugu judío masaka nerēri wii oparā merāmu Jairo wāikugu ejayupu. Jesũre ĩāgũ, ĩgūya guburi puru ñadukupuri merā ejamejāja, ĩgūrē buro sērēyupu:

²³ —Yu magō kōmobogue iriāmo. Muya mojōri merā ñapeo, igore taugu aarika! Mu irasirimakū, okagokumo, āriyupu. ²⁴ ĩgū irasũ ārimakū pégu, Jesús ĩgū merā waayupu. ĩgū waamakū, wārā masaka ĩgūrē kũñarōgā tuuyañurā. ²⁵ ĩgūsā watopegue sugo nomeō pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari bojorigora dí wiriri merā pũrĩrikugo aārĩyupu. ²⁶ Wārā kũririmasā igore kũrikerepũ, neō taribiriyo. Igo niyeru opadideare aārĩpereri ĩgūsārē wajaripekererũ, sōō gapu buro waayuro. ²⁷⁻²⁸ Igo, Jesús pũrĩrikurārē taurire péyupu. Irasirigo masaka watopegue waa: “ĩgūya surĩrore yu moãñamakū, pũrĩri yare tarirokoo”, āri gũñari merā, Jesús purupu gapu ejanugā, ĩgūya surĩrore moãñayupu. ²⁹ Mata igo dí wiriadea tariakōāyuro. “Yure pũrĩri tarikoo”, āri péñayupu. ³⁰ Igo moãñamakūta, Jesús ĩgū turaro merā sugo pũrĩrikugore tauadeare masikōāyupu. Irasirigu masakare gāmenugā ĩā:

—¿Noā yaa surĩrore moãñari? āriyupu.

³¹ ĩgū irasũ ārimakū pérā, ĩgū buerā ĩgūrē āriñurā:

—¿Mu ĩāberi? Wārā masaka murē kũñarōgā tuuyama. ¿Nasirigu ĩgūsārē: “¿Noā yure moãñari?” āri sērēñari?

³² Jesús gapu masaka aārĩpererārē ĩayupu, ĩgūrē moãñadeore ĩābokabu. ³³ Jesús igo pũrĩrikuri tariadeare masimakū ĩā, gũi naradari merā ĩgūya guburi puru ñadukupuri merā ejamejā, aārĩpererire diaye āriñi merā werepeokōāyupu.

³⁴ Jesús igore āriyupu:

—Mu yure buremurĩ opāa. Irasirigo mu pũrĩrikurire tausūa. Ũsuyari merā waaka! Mu pũrĩrikuadea tariakōāa, āriyupu.

³⁵ Jesús irasũ aārĩpoe Jairoya wiigue aārānerā ejañurā:

—Mu magō kōmoakōāmo. Iropāta marĩrē buegare garibonemoka! āriñurā.

³⁶ ĩgūsā irasũ ārikerepũ, Jesús Jairore āsũ āriyupu:

—Gũibirikōāka! Buremurĩ opaka yure!

³⁷ Irasirigu Jesús masakare: “Aaribirikōāka!” āri, Pedro, Santiago, ĩgū pagumu Juārē siiu, Jairoya wiigue ĩgūsā merā waayupu. ³⁸ Iri wiigue ejagu, wārā masaka buro busuro orerārē bokajayupu. ³⁹ Jesús, wiigue ñajāa, ĩgūsārē āsũ āriyupu:

—¿Nasirirā musā iropā busuro oreri? Igo majĩgō boabemo. Kārĩgō yāmo.

⁴⁰ ĩgū irasũ ārimakū pérā, ĩgūrē buriñurā. Irasirigu Jesús aārĩpererārē wiriadoreyupu. ĩgūsā wiriadero puru, majĩgō pagusāmarārē, ĩgū merāmarārē igo peyarogue siiu ñajāyupu. ⁴¹ Ñajāja, igore mojōrē ñea, igore:

—Talita, cumi, āriyupu. “Talita, cumi”, āriñō: “ ‘Majĩgō, wāgāñugāka!’ ārā”, āriñuaro yāa.

⁴² ĩgū irasũ ārimakūta, majĩgō wāgāñugā, waamasĩyupu. Igo pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari bojori opago aārĩyupu. Masaka, igo masāmakū ĩārā, ĩāgukatarĩakōāñurā. ⁴³ Jesús gapu ĩgūsārē turaro merā:

—Igo masādeare gajerārē werebirikōāka! āriyupu. Irasũ āri odo, igo pagusāmarārē: “Igone baari ejoka!” āriyupu.

6

Jesús Nazaregue goedujáadea
(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

¹ Puru Jesús iro aārādi ĩgūya nĩkũgue goedujáayupu. ĩgū buerāde ĩgū merā waañurā. ² Judío masaka siuñajārĩnũ aārĩmakū, Jesús ĩgūsā nerēri wiigue ñajāa, masakare buenugāyupu. Wārā masaka iro aārĩrā ĩgū buemakū pérā, pégukakōāñurā:

—¿Noógu bueyuri ñi iropā masĩbu? ¿Noā ĩgūrē iropā masĩrĩrē sĩyuri, ĩgū turari merā iri ĩmuburire? ³ Ñi taboa merā gajino irigu aārĩmi. María magū, Santiago, José, Simón, Judasā tĩgũ aārĩmi. ĩgū pagupũrā nomede oō marĩya makāta aārĩma, āri gāme werenĩñurā ĩgūsā basi. Irasirirā ĩgūrē buremudubirĩñurā.

⁴ Jesús gapu ĩgūsārē āriyupu:

—Aārĩpererogue sugu Marĩpũya kerere weredupuyugare gajerā buremuma. ĩgūya nĩkũ marā, ĩgūya wererā, ĩgūya wii marā gapu ĩgūrē buremubema, āriyupu.

⁵ Irasirigu iro aārĩgũ, wári Marĩpu turari merā iri ĩmubiriyupu. Surāyerita pũrĩrikurārē ĩgūya mojōri merā ñapeo tauyupu. ⁶ Iro marā ĩgūrē buremubirimakū ĩāgũ, gukatariakōāyupu. Puru iri makā tũroma makārĩ marārē buegu waayupu.

Jesús ĩgũ buerārē buedoregu iriudea
(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

⁷ Irasirigu Jesús ĩgũ buerā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarārē siiu needō: “Yũ turari merā wātēa masakare ñajānerārē bēowiurā waaka!” ārī, ĩgũsā āārīpererārē pērā dita dukawa iriuyupu. ⁸ ĩgũsārē iriugu, gajino baari, aju, niyeru āiadorebiriyupu. ĩgũsā tuari yuku direta āiadoreyupu. ⁹ ĩgũsā sñānarī merā dita waadoreyupu. Gaji ĩgũsā surī sñānaburi āiadorebiriyupu. ¹⁰ Āsũ ārīyupu:

—Sugu musārē ōārō bokatīrīñeāmākū, ĩgũya wiita dujaka! Iri makārē wiri waarāgue iri wiire wirika! ¹¹ Su makā marā musārē gāāmebirimakū ĩārā, musā werenīrīrē péduabirimakū ĩārā, iri makārē tariwāgā, iri makāma nikūwera musāya guburigue tuadeare mojēbēokōāka! ĩgũsā musārē gāāmebiri waja irasirika, ĩgũsārē Marīpu wajamoāburire pémasīburo, ārīrā! Yũ musārē diayeta werea. Marīpu āārīpererā ñerārē wajamoārīnu ejamakū, Sodoma, Gomorra marārē wajamoārō nemorō ĩgũsārē wajamoāgukumi, ārīyupu.

¹² ĩgũ irasũ ārādero pũũ, waakōāñurā. Waa, masakare: “Musā ñerō irideare bujawereka! Musā gũñarīrē gorawayuka!” ārīñurā. ¹³ Irasũ āārīmakū, wārā wātēa masakare ñajānerārē bēowiuñurā. Wārā pūrīrikurārē uye merā wākā, tauñurā.

Juan masakare wāiyerimasũ boadea
(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

¹⁴ Āārīperero marā masaka Jesús ĩgũ iriri kerere péseyakōāñurā. Herodes, Galilea nikū marā opude péyupu. Iriire pégu, āsũ ārīyupu:

—Juan masakare wāiyerimasũ boadigue masādi āārīkumi. Irasirigu turari merā wāri iri ĩmurīrē irikumi, ārīyupu.

¹⁵ Gajerā gapu ārīñurā:

—ĩgũ, Elías iripoegue Marīpũya kerere weredupuyudi āārīkumi.

Gajerā ārīñurā:

—ĩgũ, sugu iripoeguemu, Marīpũya kerere weredupuyudi irirosũ āārīgũ āārīkumi, ārīñurā.

¹⁶ Herodes irire pé, āsũ ārīyupu:

—ĩgũ, Juan āārīkumi. Yũ ĩgũrēta ĩgũya dipurure ditiťadoreanũ. Daporare dupaturi masākumi doja, ārīyupu.

¹⁷⁻¹⁸ Juan boaburi dupuyuro Herodes ĩgũ pagũmu Felipe marāpore ěma, igore marāpokudi āārīmī. Igo Herodías wāikudeo āārīmō. ĩgũ irasirimakū ĩā, Juan Herodere:

—Mu pagũmu marāpore marāpokũgu, Marīpu dorerire tarinugāgũ yāa, ārīdi āārīmī. ĩgũ irasũ ārīrī waja Herodes ĩgũyarā ūmarē Juārē peresu iridoredi āārīmī.

¹⁹⁻²⁰ Herodías gapu Juārē pūrīsũgũ ĩadeo āārīmō. Irasirigo ĩgũrē wējēduadeo āārādimo. Herodes gapu Juārē: “Ōārīrē irigu, ōāgũ āārīmī”, ārī gũña, buremurī merā ĩgũrē gũdi āārīmī. Juan weremakū pégu, buro gũñarikudi āārīmī. Irasũ gũñarikukeregu, usuyari merā ĩgũ wererire pédi āārīmī. Irasirigu ĩgũrē wējēdorebiridi āārīmī. Irasirigo Herodías ĩgũrē wējēduakerego, wējēdoremasībirideo āārīmō. ²¹ Puru Herodías ĩgũrē wējēduadeo āārīsīā, ōārō bokadeo āārīmō. Herodes ĩgũ deyoadeanu āārīmakū, ĩgũya nikū marā oparārē, ĩgũyarā surara oparārē, gajerā Galilea marā oparādere siiu, ĩgũsā merā bosebaadi āārīmī. ²² ĩgũ siiuanerā merā baari taribugue baaripoe Herodías magō ñajāa, ĩgũsā ĩūrō baya ĩmudeo āārīmō. Igo baya ĩmumakū ĩārā, Herodes, ĩgũ siiuanerāde usuyanerā āārīmā. Irasirigu Herodes igore ārīdi āārīmī:

—Mu gāāmerīnorē sērēka yure! Mu sērērīrē murē sīgura, ārīdi āārīmī.

²³ Irasirigu iro āārīrā péuro: “Ārīgatoro marīrō mu sērērōsũta murē sīgukoa. Yũ oparī, yaa nikū āārīrī deko ejatuaropā murē sīgukoa”, ārīdi āārīmī. ²⁴ ĩgũ irasũ ārīmakū pégo, igo pago puro waa, sērēñadeo āārīmō:

—¿Ñeonorē sērēgokuri yu?

—Juan masakare wāiyerimasāya dipurure sērēka! ārī yujudeo āārīmō.

²⁵ Igo pago irasũ ārīmakū pégo, mata opu Herodes pũrogue waa, ĩgũrē ārīdeo āārīmō:

—Daporata Juan masakare wāiyerimasāya dipurure ditiťā, soropa wāripa merā sīmakū gāāmekoa.

²⁶ Igo irasũ ārīmakū, opu Herodes buro bujaweredi āārīmī. ĩgũ siiuanerā péuro: “Mu sērērīrē murē sīgura”, ārādi āārīsīā, guyasīrīgũ, igore: “Mu sērērīrē sībirikoa”, ārīmasībiridi āārīmī. ²⁷ Irasirigu mata ĩgũyagu surarare peresu iriri wiigue Juāya dipurure ditiťā āiwāgārdoregu iriudi āārīmī. ²⁸ Irasirigu surara irogue waa, Juāya dipurure ditiťā, soropa merā āiadi āārīmī. Āña, Herodías magōrē wiadi āārīmī. ĩgũ igore iripare wiamakū, ñeā, igo pagore āia sīdeo āārīmō.

²⁹ Juan buerā ĩgũrē waadea kerere pērā, irogue waa, ĩgũya dupure āiwāgā, yāañurā.

*Jesús cinco mil ámarē baari ejodea
(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)*

³⁰ Jesús ĩgáyare buedoregu iriuanerā ĩgū puro goedujajarā, ĩgūsā iriadeare ĩgūsā masakare bueadeare werepeokōāñurā.

³¹ ĩgūsā goedujajadero puru, wárā masaka ĩgūsā puro gāmeñajārā ejañurā. Irasirirā Jesús buerā baamasibiriñurā. Irasirigu Jesús ĩgūsārē:

—Náka, marí dita masaka marirōgue siuñajārā! āriyupu. ³² Irasirigu Jesús ĩgū buerā merā doódirugue marĩñajāa, ĩgūsā dita masaka marirōgue waakōāñurā. ³³ ĩgūsā waamakū ĩārā, wárā masaka Jesúre ĩamasĩñurā. Irasirirā āārĩpereri makārĩ marā maague waa, Jesús ejaburogue ũmajasiñurā. ³⁴ Jesús doódirugue sãñadi majānugāja, wárā masakare ĩayupu. ĩgūsārē ĩāgū: “Īsā oveja sugu ĩgūsārē koregu opamerā irirosū āārĩma”, āri gūñayupu. Irasirigu ĩgūsārē bopoñari merā ĩā, wári buenugāyupu. ³⁵ Nãmika āārĩmakū, Jesús buerā ĩgū puro waa, ĩgūrē āriñurā:

—Ōo masaka marirōgue āārā. Nãmikague āārĩsiāa. ³⁶ Irasirigu masakare waadoreka! Makārĩgue, makārĩ turoma wiirigue baari wajarirā waaburo. Marí òoguerē baari opabea, āriñurā.

³⁷ Jesús gapu:

—Musā ĩgūsārē baari sĩka! āriyupu.

ĩgū irasū ārĩmakū pérā:

—¿Gua ĩgūsā baaburire wajarirā waamakū gāamekuri? ĩgūsā baaburi doscientos nurĩ moā wajataropā wajakurokoa, āriñurā.

³⁸ Jesús ĩgūsārē āriyupu:

—¿Diĩku pā duparu opari musā? Īārā waaka!

—Jáu, ārĩ, baarire ĩārā waa:

—Su mojóma pā duparu āārā, waaĩ pérāta āārĩma, āriñurā.

³⁹ Irasirigu Jesús ĩgūsārē āriyupu:

—Masakare tá weka boje yebori dita doayodoreka! ⁴⁰ Irasirirā su yebore cien, gaji yebore cincuenta doajañurā. Āārĩpererā irasū dita doajañurā. ⁴¹ ĩgūsā eja doaperemakū, Jesús su mojóma pā duparu, pérā waairé āi, amugasigue ĩāmu, Marĩpure: “Murē usuyari sĩa”, āriyupu. Ārĩ odo, iri pā duparure pea, ĩgū buerārē siyupu, masakare gueredoregu. Waaĩdere irasūta iriyupu, āārĩpererārē gueredoregu. ⁴² Irasirirā āārĩpererā òārō baayapiakōāñurā. ⁴³ Puru ĩgūsā baaduáadeare Jesús buerā seasārā, pe mojóma pere su gubu peru pérēbejari puuirigora utudobonurā. ⁴⁴ Pā duparure baanerā: nome, majĩrā keoña marirō ũma direta keomakū, cinco mil gora āriñurā.

*Jesús deko weka waadea
(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)*

⁴⁵ Puru Jesús ĩgū buerārē doódirugue marĩñajādore, Betsaida wāĩkuri makāgue ĩgū dupuyuro taribujadoreyupu. ĩgūsā taribujaripoe Jesús masakare: “Ōārō waaka!” āri seretuyupu. ⁴⁶ Seretu odo, buúrugue Marĩpure sērēgū marĩayupu. ⁴⁷ Naĩwāgārĩripoe Jesús sugata buúru wekague āārĩyupu. ĩgū buerā gapu ditaru dekogora āārĩñurā. ⁴⁸ Mirū ĩgūsārē taribujamasĩña marirō ĩgūsā ðiaye wējēpumakū ĩayupu Jesús. Puru boyo marĩriripoe ditarugue buaja, deko weka ĩgūsā puro aari, ejanugā, ĩgūsārē tariwāgābu irirosū iriyupu. ⁴⁹ ĩgū irasū deko weka ejanugāmakū ĩārā: “Masaku boadi wātĩ āārĩmi”, āri gūña, buro gukari merā gainĩñurā. ⁵⁰ Āārĩpererā ĩgūrē ĩārā, buro gukañurā. ĩgūsā gakamakū ĩāgū, mata Jesús ĩgūsārē āriyupu:

—Gūñaturaka! Yuta āārā. Gūimerāta!

⁵¹ ĩgū irasū ārādero puru, ĩgūsā sãñadiru doódirugue marĩñajāyupu. ĩgū marĩñajāmakūta, mirū toeakōāyuro. Irasū waamakū ĩārā, ĩāgukatariakōāñurā. ⁵² ĩgū pā duparure Marĩpu turari merā iri ĩmuadeare pémasibiriñurā. ĩgūyamarē òārō pémasiturabiriñurā.

*Jesús Genesaret marārē pūrĩrikurārē taudea
(Mt 14.34-36)*

⁵³ Jesús doódirugue marĩñajāmakū, ĩgū merā taribuja, Genesaret* wāĩkuri nikūgue eja, doódirure siatūpau majākōāñurā. ⁵⁴ ĩgūsā majāmakū, mata masaka Jesúre ĩamasĩñurā. ⁵⁵ Irasirirā ĩgūsāya nikū āārĩpererogue ũmawāgā, pūrĩrikurārē ĩgūsā peyari merāta ĩgū āārĩrōgue āijañurā. ⁵⁶ Āārĩperero ĩgū waarō ĩgū ejaburi dupuyuro paga makārĩ marā, mutā makārĩgā marā, makārĩ turo marāde pūrĩrikurārē wiiri disipurorigue āiwiupĩñurā. ĩgūsā puro ĩgū ejamakū ĩā, ĩgūrē:

* 6:53 Genesaret wāĩkuri nikū, Galilea wāĩkuri ditaru turo āārĩyuro.

—Muya suriro yuwa direta Igūsārē moāñadorea! Ārī sērēñūrā. Irasirirā āārīpererā Igūya surirore moāñarā Igūsā pūririkuadeare tarisūñūrā.

7

Masakare ñerā waamakā iririre buedea

(Mt 15.1-20)

¹ Puru fariseo bumarā, Moisés gojadeare buerimasāde Jerusalēgue āārānerā eja, Jesús puro nerēñūrā. ² Irasū nerērā, Igūsā: “Baaburi dupuyuro mojōkoekal!” ārideare surāyeri Jesús buerā mojōkoero marīrō baamakū iārā, Igūsārē werewuañūrā. ³ Fariseo bumarā, āārīpererā judío masaka Igūsā ñekūsāmarā iriunaderosū Igūsāya mojōrīrē mojōkoepurori baanañūrā. ⁴ Igūsā baari duarogue ejanerāde mojōkoepurorisā, baanañūrā. Wāri gaji Igūsā ñekūsāmarā iriunadeare irituyañūrā. Irasirirā Igūsā ñekūsāmarā: “Āsū dita irikal!” ārideare irirā, Igūsā iirīriduparure, Igūsā iirīburi duripīriduparure, Igūsāya kōmesororire, Igūsā doaripērīrē koenañūrā. ⁵ Irasirirā fariseo bumarā, Moisés gojadeare buerimasāde Jesúre āsū ārī sērēñāñūrā:

—¿Nasirirā mu buerā marī ñekūsāmarā iriunaderosū baaburi dupuyuro mojōkoeberi? ārīñūrā.

⁶ Jesús Igūsārē ārīyupu:

—Musā masaka iāberogue ñerō iririkurā, irigatorikurā āārā. Iripoegue Marīpuya kerere weredupuyudi Isaias musā dapura irigatorire gojagu, diayeta āsū ārī gojadi āārīmi:

Masaka Igūsāya disi merā yare oārō werenikererā, Igūsāya gūñarīgue yare neō buremubema.

⁷ Irasiriro Igūsā yare buremurā nerērī wajamāa. Igūsā bueri, yu doreri meta āārā. Masaka doreri āārā, ārī gojadi āārīmi.*

⁸ Irasirirā musā ñekūsāmarā iriunaderosū irimurā Marīpu dorerire pirikōāa, ārīyupu Jesús.

⁹ Āsū ārīnemoyupu doja:

—Musā ñekūsāmarā doredeare irituyarā, Marīpu doreri gapure beokōāa. ¹⁰ Iripoegue Moisés āsū ārī gojadi āārīmi: “Mupure, mupore buremuka! Sugu Igū pagusāmarārē ñerō werenīgū wējēdoresūgukumi”, ārī gojadi āārīmi. ¹¹ Musā gapu masakare āsū ārī buea:

“Sugu Igū pagure, o Igū pagore: ‘Yu musārē sīboadeare Marīpure sipeokōābu. Irasirigu musārē iritamumasībirikoa’, ārīmakū oāgorāa”, ārī buea. ¹² Musā masakare irasū ārī buerā, masakare Igūsā pagusāmarārē iritamubirimakū yāa. ¹³ Irasirirā musā ñekūsāmarā pīdeare gajerārē irire irituyadorerā, Igūsārē Marīpu doreri gapure ubu iāmakū yāa. Gaji wāri irinorē yāa, ārīyupu Jesús fariseo bumarārē.

¹⁴ Irasū ārī odo, Jesús masakare siiu, āsū ārīyupu:

—Yu wererire āārīpererā oārō pékūñū, péka! ¹⁵ Masakaya disigue ñajāri Igūsārē ñerā waamakū iribe. Igūsāya disi wiriri gapu, Igūsārē ñerā waamakū yāa. ¹⁶ Gāmpūrī oparā, yu wererire péduripika! ārīyupu. ¹⁷ Puru Jesús masaka merā āārādi, wiigue ñajākōāyupu. Irogue Igū buerā Igū keori merā wereadeare sērēñāñūrā. ¹⁸ Igūsā sērēñāmakū pégu, ārīyupu:

—¿Musāde pēmasīberi dapa? Āārīpereri baari masakaya disigue ñajāri, Igūsārē ñerā waamakū irimasībea. ¿Irire pēmasīberi musā? ¹⁹ Igūsā baadea Igūsā gūñarīgue ñajābea. Igūsāya paru gapu ñajāa, puru tariwiria, ārīyupu. Irire ārīgū: “Āārīpereri baari oārī āārā”, ārīgū iriyupu. ²⁰ Gaji ārīnemoyupu doja:

—Masaka Igūsā gūñarīguere opari gapu, Igūsārē ñerā waamakū yāa. ²¹ Igūsā gūñarīgue ñerī oparā, āsū āārīma. Ñerī gūñarā, gajerā marāposā nomerē gāmebirarā, nome merā ñerī iririkurā, masakare wējēbeorā, ²² gajerāyare yajarā, gajigu oparinorē buro uaribejarā, gajerārē ñerō irirā, ārīgatorā, ñerā, gajino oparārē iāturirā, gajerārē ñerō kere wererā, “Gajerā nemorō āārā yu”, ārī gūñakererā pēmasīri marīrō irirā āārīma. ²³ Iri āārīpereri ñerī masaka gūñarīguere opari Igūsārē ñerā waamakū yāa, ārīyupu Jesús Igū buerārē.

Judío masako āārībeo Jesúre buemudea

(Mt 15.21-28)

²⁴ Puru Jesús iro āārādi waa, Tiro, Sidón wāikuri makārī turogue ejayupu. Irogue eja, su wiigue ñajāyupu masaka Igū āārīrōrē masībirikōāburo, ārīgū. Irasirikeregu, masikōāsūyupu.

²⁵ Sugo nomeō wātī ñajāsūdeodeo pago Igū ejadeare pégo, mata Igū puro waa, Igūya guburi puro ñadukupuri merā ejamejāyupu. ²⁶ Igo judío masako āārībeo āārīyupu. Igo deyoadea makā Sirofenicia wāikuri makā āārīyuro. Jesús puro ñadukupuri merā ejamejāja, Igūrē sērēyupu:

—Wātīrē beowiuka yu magōrē! ārīyupu. ²⁷ Jesús igore ārīyupu:

—Wii opu pūrā baarire ēma, diayēare ejomakū oābea.

²⁸ Igo Igūrē yujāyupu:

* 7:7 Is 29.13

—Irasūta āārā yu Opu. Irasū āārīkerepuru, diayéagueta baari peyaro doka majīrā baawasiridijurire baaboema, āriyupo.

²⁹ Jesús igore āriyupu:

—Mu ōārō yujua. Irasirigo muya wiigie goedujáaka! Wātī mu magōrē űajādi wirisiami, āriyupu.

³⁰ Īgū irasū ārādero puru, igoya wiigie goedujáa, igo magōrē peyargue oyagore boka-jayupo. Wātī igore űajādi wiriasiyupu. Irasirigo tariyupo.

Jesús sugu wereniri kukugure gāmpū pēbire taudea

³¹ Jesús Tiro wāikuri makā turogue āārādi dupaturi wiri, Sidón wāikuri makārē tariwāgā, Decápolis wāikuri nīkūrē tariwere, Galilea wāikuri ditarugue ejayupu doja. ³² Irogue ejamakū iā, iro marā sugu gāmpū pēbire wereniri kukugure Jesús puro āia:

—Muya mojōri merā űapeoka Īgūrē! āri sērēñurā. ³³ Irasirigu Jesús masaka iābero gapu Īgūrē āia, mojōsūrī merā pēbiya gāmpūrīrē soesóo, síku eopeo, Īgūya nedirure moāñayupu.

³⁴ Puru űmugasigie iāmu, siuñajāñugāja, āsū āriyupu:

—Efata! āriyupu. “Efata”, ārīrō: “Toyoka!” āriđuaro yāa.

³⁵ Īgū irasū ārīmakūta, pēbiya gāmpūrī toyoakōāyuro. Mata Īgūya nediru turadea niirōāmakū, ōārō werenimasīyupu. ³⁶ Jesús gapu Īgūrē taumakū iānerārē: “Gajerārē werebirikōāka!” āriyupu. Īgū: “Werebirigorakōāka!” ārīkerepuru, Īgūsā gapu gajerārē werepeokōāñurā. ³⁷ Buro iāguka, usuyari merā āsū āriñurā:

—Āārīpererire ōārō yāmi. Gāmpū pēmerārē ōārō pémakū yāmi. Werenimasīmerādere ōārō werenimasīmakū yāmi, āriñurā.

8

Jesús cuatro mil űmarē baari ejodea

(Mt 15.32-39)

¹ Puru dupaturi wārā masaka Jesús purogue nerēanerārē baari peremakū iāgū, Īgū buerārē siiu, āriyupu:

² —Urenugora waāa, iisā masaka yu merā āārīrō. Īgūsārē baari pereakōāa. Irasirigu Īgūsārē bopoñarī merā iāa. ³ Surāyeri yorogue aarinerā āārīmā. Īgūsā baamerārēta Īgūsāya wiirugue goedujáadoremakū, maa dekota turabiriakōābokuma, āriyupu.

⁴ Īgū irasū ārīmakū pērā, Īgū buerā yujūñurā:

—¿Nasirisīā, ōō masaka marīrōguere baari boka ejobokuri marī Īgūsārē?

⁵ Jesús Īgūsārē sērēñayupu:

—¿Diiku pā duparu opari musā?

—Su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari duparu opāa, āri yujūñurā.

⁶ Irasirigu Jesús masakare yebague doadore, iri pā duparure āi, Marīpūre: “Murē usuyari sīa”, āriyupu. Irasiri odo, pā duparure pea, Īgū buerārē siyupu, masakare gueredoregu.

⁷ Waagādere mērāgā opañurā. Jesús Īgūsāgārē āi, Marīpūre: “Murē usuyari sīa”, āri, iridere Īgū buerārē masakare gueredoreyupu. ⁸ Āārīpererā irire baayapiakōāñurā. Puru Īgūsā baaduāadeare Jesús buerā su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari puuiri seasā utudoboñurā. ⁹ Iro baanerā: nome, majīrā keoña marīrō űma direta keomakū, cuatro mil gora āārīñurā. ¹⁰ Puru Jesús Īgūsārē seretu, Īgū buerā merā doódirugue murīñajāa, Dalmanuta wāikuri makā turogue waayupu.

Fariseo bumarā Jesúsre Marīpū turari merā iri ĩmudoredea

(Mt 16.1-4; Lc 12.54-56)

¹¹ Puru fariseo bumarā Jesús merā werenirā ejañurā. Irasū ejarā: “Marīpū turari merā iri ĩmurīrē irika!” āriñurā. “Īgū irire irimasībi, Marīpū iriudi meta āārīmi”, āriđuarā, irasū āriñurā. ¹² Īgūsā irasiridoremakū pēgu, Jesús buro bujawereri merā siuñajāñugāja, āriyupu:

—Musā dapura marā masaka, ¿nasirimurā Marīpū turari merā iri ĩmurīrē iāđuari? Dayeta musārē werea. Marīpū turari merā iri ĩmurīrē musā ĩūrō neō iribirikoa, āriyupu.

¹³ Īgūsārē irasū āri odo, Īgūsā iro nīrōta, doódirugue murīñajāa, ditaru sikoepugue taribu-jakōāyupu Īgū buerā merā.

Jesús Fariseo bumarā, Herodeya bumarā ñerī buerire weredeia

(Mt 16.5-12)

¹⁴ Irogue taribujarā, Īgūsā baaburire kātīkōāñurā. Doódirugue suruta pā opañurā.

¹⁵ Irasirigu Jesús Īgūsārē goepeyari merā wereyupu:

—Fariseo bumarā, Herodeyarāya pā wemasārī morērīrē ōārō pēmasīka! āriyupu.

¹⁶ Īgū buerā gapu Īgū irasū ārīrīrē pēmasīmerā, Īgūsā basi āsū āri gāme werenīñurā:

—Marī pā opabirimakū iāgū, irasū ārīkumi, āriñurā.

¹⁷ Jesús, ĩgūsā irasū āriřirē masikōāyupu. Irasirigu ĩgūsārē āriyupu:

—¿Nasirirā: “Pā opabea”, āri gāme werenirī? ¿Masiberi? ¿Pemasiberi musā dapa? ¹⁸ ¿Koye opakereerā, iāberi? ¿Gāmpūrī opakereerā, péberi? ¿Yu irideare gūñaberi musā? ¹⁹ ¿Yu cinco mil masaka āmarē pe mojōma pā duparure yu dukawa sīdeare gūñaberi? ĩgūsā baayapiadero puru, ¿diiku puuiri ĩgūsā baaduāadeare seasā utuudobori? āriyupu Jesús.

—Pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari puuiri, āri yujuñurā.

²⁰ ĩgūsā irasū ārimakū pégu:

—Puru su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari pā duparure cuatro mil masakare yu sīdero puru, ¿diiku puuiri ĩgūsā baaduāadeare seasā utuudobori?

—Su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari puuiri, āri yujuñurā.

²¹ ĩgūsā irasū āri yujumakū, ĩgūsārē:

—¿Musā irire gūñakererā, pēmasiberi dapa? āriyupu Jesús.

Jesús Betsaidamurē koye iābire taudea

²² Ditarure taribuja, puru Betsaida wāikuri makārē ejañurā. ĩgūsā irogue ejamakū iārā, iro marā sugu koye iābire Jesús puro āia:

—Muya mojō merā moāñaka, ĩgūrē taridoregu! āri, buro sērēñurā. ²³ ĩgūsā irasū ārimakū pégu, Jesús koye iābiya mojōrē ñeā, iri makā turogue ĩgūrē tūāwāgā, siku merā ĩgūya koyere eoepoyupu. Irasiri odo, ĩgūya mojōri merā ĩgūrē ñapeo:

—¿Murē gajino deyori? āri sērēñayupu Jesús. ²⁴ ĩgū iāpā, iādiyupu. Irasirigu Jesúre:

—Masakare iādáa. ĩgūsā yuku irirosū deyorā waanamakū iāa, āriyupu.

²⁵ ĩgū irasū ārimakū, Jesús dupaturi ĩgūya mojōri merā ĩgūya koyere ñapeoyupu doja. Iropāgueta āārīpereri oārō deyoyuro ĩgū iāmakū. ²⁶ Irasirigu Jesús ĩgūrē:

—Muya wiigue diayeta goedujāakōāka! Makāguere waabirikōāka! I murē yu irideare gajerā masakare iro āārīrārē werebirikōāka! āriyupu.

Pedro Jesúre: “Mu Cristo āārā”, āri weredea

(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷ Puru Jesús ĩgū buerā merā Cesarea Filipo wāikuri makā turo āārīri makāřigue waañurā. Maa waagú, ĩgū buerārē āsū āri sērēñayupu:

—Masaka yure, ¿naásū āri gūñarī? āriyupu.

²⁸ ĩgū buerā ĩgūrē yujuñurā:

—Surāyeri murē: “Juan, masakare wāiyerimasū āārīmi”, āri. Gajerā: “Elías āārīmi”, gajerā: “Marīpuya kerere weredupuyurimasā merāmu āārīmi”, āri, āriñurā.

²⁹ —Musākoa yure, ¿naásū gūñarī? āri sērēñayupu.

Pedro ĩgūrē yujuyupu:

—Mu, Marīpu iriudi, Cristo āārā, āriyupu.

³⁰ ĩgū irasū ārimakū, Jesús ĩgūsārē:

—Yu āārīrikurire gajerārē werebirikōāka! āriyupu.

Jesús ĩgū boaburire weredea

(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹ Puru ĩgūsārē āsū āri buenugāyupu:

—Yu āārīpererā tīgū buro ñerō tarigukoa. Judío masaka murā, paia oparā, Moisés gojadeare buerimasā yure gāamemera yure wējērākuma. Yure wējēkererupu, arenu waarō merā masāgukoa doja, āriyupu Jesús. ³² ĩgūsārē pēmasīma oārō wereyupu. ĩgū irasū ārimakū pégu, Pedro gapu Jesúre gajero gapu ājanugā, ĩgūrē turaro merā: “Iriire ābirikōāka!” āriyupu.

³³ Jesús gapu gāmegoronugā, ĩgū buerārē iā, Pedrore āriyupu:

—Satanás, yu purore wirika! Mu, Marīpu yure dorerire kāmudagu yāa. Mu gūñarī, Marīpu gūñarī āārībea. Masaka gūñarōsū gūñāa mu, āriyupu.

³⁴ Irasū āri odo, masakare, ĩgū buerārē siu, āriyupu:

—Sugu yure tūyaduagu ĩgū iriduare piriburo. Irasirigu yure tūyari waja curusague pábiatū wējēsūbu irirosū āārīkereru, neō piriro marīrō yure tūyanikōāburo. ³⁵ Sugu i āmugue ĩgūya okari direta mařigā, peamegue waagukumi. Gajigu yure buremugā, Marīpu masakare tauri kerere ĩgū wereri waja gajerā ĩgūrē wējēkererupu, ĩgū gapu tarigukumi. ³⁶ Sugu masakū i āmumarē āārīpereri opakeregu, ĩgū boari puru waaburi gapure gūñabiri waja peamegue waagú, oārīrē neō wajatabirikumi. ³⁷ Irasirigu peameguere wiriduagu, i āmu opari merā neō wajarimasibirikumi. ³⁸ Dapora marā ñerā Marīpura gāamemera āārīma. Noó yure, yu werenirirē masikererā, guyasirirī merā yure: “Masībea”, ārimakū, yude guyasirirī merā ĩgūsārē: “Masībea”, ārigukoa. Yu āārīpererā tīgū, Yupu gosewasiriri merā, ĩgūrē wereboerā oārā merā i āmugue dupaturi aarigú, yure guyasirīnerārē yude guyasirīgukoa, āri wereyupu Jesús ĩgūsārē.

9

¹ Jesús árinemoyupũ doja:
—Diyeta musãrê werea. Surãyeri musã õõguere aãrĩrã, musã boaburo dupuyuro, Marĩpu Ìgũ turaro merã Ìgũyarãrê doreri aarimakũ Ìãrãkoa, ãrĩyupũ.

Jesús Ìgũ deyori gorawayudea
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

² Jesús, su mojóma pere gaji mojõ suru pẽrẽbejarinũrĩ puru Pedrore, Santiagore, Juãrê ãmarĩ buúrugue Ìgũsã direta siu marĩayupũ. Irogue Ìgũsã Ìũrõ Ìgũ deyori gorawayuakõãyupũ. ³ Ìgũya surĩro goseriñe, õãrõ boroero waayuro. Neõ sugo nomeõ surĩ koego irasũ boroeri waamakũ irimasĩgõ mámo. ⁴ Irasũ waaripoeta iripoegue marã Moisés, Elías deyoanugã, Jesús merã weretamunĩmakũ Ìãñũrã. ⁵⁻⁶ Irasirirã buro gũñũrã. Pedro naásũ árimasibirisĩã, Jesũre:

—Guare buegu, marĩ õõ aãrĩmakũ õãtariduãa. Irasirirã ure wiigã irirãra. Mũya wii, Moiséya wii, Elíaya wii irirãra, ãrĩyupũ. ⁷ Ìgũ irasũ áriripoe su yebo mikãyebo dijari Ìgũsãrê túbiakõãyuro. Iri yebo poekague Marĩpu ãsũ ãrĩ werenĩmakũ pẽñũrã:

—Ìĩ yu magũ, yu maĩgũ aãrĩmi. Ìgũrê õãrõ péka!

⁸ Irasũ árimakũ, Pedrosã gãmenugã Ìũrã, Moisére, Elíare Ìãbirĩũrã. Jesús direta nĩmakũ Ìãñũrã.

⁹ Puru Jesús buúru wekague Ìgũrê waamakũ Ìãdeare: “Gajerãrê werebirikõãka!” ãrĩ dijariyupũ.

—Yu aãrĩpererã tĩgũ boa, masãdero purugue irire gajerãrê wereka! ãrĩyupũ. ¹⁰ Irasirirã Ìgũ doreaderosũta gajerãrê werebirikererã, Ìgũsã basi gãme ãsũ ãrĩ sêrẽñañũrã:

—“Yu boa, masãdero puru”, ãrĩgũ, ¿nasirigu irasũ ãrãyuri? ãrĩñũrã. ¹¹ Irasirirã Jesũre ãsũ ãrĩ sêrẽñañũrã:

—¿Nasirã Moisés gojadeare buerimasã: “Cristo, Marĩpu iriubu aariburi dupuyuro Elías aarĩpurorĩgukumi”, ãrĩrĩ? ãrĩ sêrẽñañũrã.

¹² Jesús Ìgũsãrê yujuyupũ:

—Musã ánrõsũta Elíata aarĩpurorĩgukumi, aãrĩpererire ãmuyubu. Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue yure aãrĩpererã tĩgũrê waaburire ãsũ ãrĩ gojasũdero aãrĩbũ:

Ìgũta buro ñerõ tarĩgukumi. Masaka Ìgũrê gããmebirikuma, ãrĩ gojasũdero aãrĩbũ.*

¹³ Yu gapu musãrê: “Elías ejasiami”, ãrã. Ìgũ irasũ ejamakũ, masaka Ìgũsã gããmerõ iriduarire Ìgũrê ñerõ irima. Ìgũrê waaburire iripoegue Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue gojaderosũta Ìgũrê irisiamã, ãrĩyupũ Jesús Pedrosãrê.

Jesús sugu majĩgũrê wãtĩ ñajãsũdire taudea
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

¹⁴ Jesús Pedrosã merã buúrugue aãrãdi dijajagu, gajerã Ìgũ buerã puro wãrã masaka nerẽanerãrê bokajayupũ. Moisés gojadeare buerimasãde aãrĩñũrã. Ìgũ buerã merã gãme guaseorã iriñũrã. ¹⁵ Puru Jesũre Ìãrã, aãrĩpererã Ìãguka, Ìgũ puro ùmawãgã, Ìgũrê õãdoreñũrã.

¹⁶ Jesús Ìgũ buerãrê:

—¿Ñeénorê gãme guaseoari, musã Ìgũsã merã? ãrĩ sêrẽñayupũ.

¹⁷ Ìgũ sêrẽñamakũ pégu, sugu Ìgũsã watope aãrĩgũ Jesũre ãrĩyupũ:

—Buegu, murê yu magũrê wãtĩ ñajãsũdire ãriabũ. Wãtĩ Ìgũrê werenĩbirimakũ irinami.

¹⁸ Noó Ìgũ waarõ wãtĩ Ìgũrê yebague ñeã meépiunokõãmi. Ìgũ irasirimakũ Ìgũya disigue sũmu wirĩ, Ìgũya guikare kũrĩduútũ, ðyanokõãmi. Yu mu buerãrê: “Majĩgũrê wãtĩrê béowiubosaka!” ãrãdabũ. Neõ bokatũbirama, ãrĩyupũ.

¹⁹ Jesús Ìgũsãrê ãrĩyupũ:

—Musã yure buremurĩ opabirigorakõã. ¿Noópã yoaripoe musã merã aãrĩgukuri? ¿Noópã yoaripoe musã yure buremubirire gũñaturagukuri? Majĩgũrê õõ gapu ãrika! ãrĩyupũ.

²⁰ Irasirirã majĩgũrê Jesús puro ãñãñũrã. Ìgũ puro ãñjamakũ, wãtĩ Jesũre Ìãgũ, majĩgũrê narada, yebague tũrũjamejã, sũmutumakũ iriyupũ. ²¹ Irasũ waamakũ Ìãgũ, Jesús Ìgũ pagure sêrẽñayupũ:

—¿Diĩpoegue ãsũ waanugãrĩ Ìgũ? ãrĩyupũ.

Ìgũ pagu yujuyupũ:

—Majĩgũgãgueta irasũ aãrĩmi. ²² Wãtĩ Ìgũrê wẽjẽduagu peamegue meémejã, diaguedere meébiamakũ irinami. Irasirigu mu guare iritamumasĩgũ, bopoñarĩ merã Ìã, guare iritamuka! ãrĩyupũ Jesũre.

²³ Jesús ãrĩyupũ Ìgũrê:

—Marĩpu, mu yure buremumakũ Ìãgũ, mũya aãrĩburire irigu, aãrĩpererire irimasĩmi, ãrĩyupũ.

* 9:12 Is 53.2-3

²⁴ Īgū irasū ārimakū pégu, majīgū pagu āsū āri gainiyupu:

—Murē buremua. Nemorō buremumakū irika yure! āriyupu.

²⁵ Jesús, wārā masaka Īgūsā puro ūma nerēmakū iāgū, wātīrē wiridoreyupu:

—Īi majīgūrē werenibirimakū, pébirimakū iridi Īgūrē wirika! Dupaturi Īgūrē ñajābita pama! āriyupu.

²⁶ Īgū irasū ārimakū pégu, wātī gaini, majīgūrē buro naradari merā yebague tūrūjamejāmakū, kōmoadi irirosū waamakū irisiā, Īgūrē wiriyupu. Irasū waamakū iārā, āārīpererā masaka: “Kōmoakōāmi”, āriñurā. ²⁷ Jesús Īgūya mojōrē ñeā, Īgūrē tūāwāgūnūmakū, wāgānugāyupu.

²⁸ Puru Jesús, wiigue ñajājamakū, Īgū buerā masaka péberogue Īgūrē sērēñañurā:

—¿Nasirirā gua gapu wātīrē béowiumasībirayuri?

²⁹ Jesús Īgūsārē yujuyupu:

—Īino wātīrē béowiuuarā, bereri merā Marīpūre buro sērērō gāāmea, āriyupu.

Jesús Īgū boaburire werenemodea

(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

³⁰⁻³¹ Puru Jesús irogue āārādi Īgū buerā merā waa, Galilea nikūgue tariwerewāgāyupu. Īgū waarōre gajerā masīmakū gāāmebiradiyupu. Īgū buerārē buegu irasiriyupu. Āsū āri bueyupu Īgūsārē:

—Masaka yure āārīpererā tīgūrē ñeā, gajerāguere wējēdorerā wiarākuma. Īgūsā yure wējēadero puru, urenu waarō merā masāgukoa doja, āriyupu. ³² Īgū irasū āārīrē Īgūsā gapu pémasībirīñurā. Pémasībirikererā, Īgūrē gūirā: “¿Naasū āriduagu iriari, irasū āriġū?” āri sērēñabirīñurā.

Jesús sugu gajerā nemorō āārīgūyamarē weredeā

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Jesús Capernaugue eja, puru wiigue ñajāja, Īgū buerārē sērēñayupu:

—Musā maa aarirā, ¿ñeēnorē gāme wereni guaseowāgārīrā iriari? āriyupu.

³⁴ Īgū irasū ārimakū pérā, yujubirīñurā. Maa aarirā, Īgūsā basi: “¿Noā marī watopere āārīpererā nemorō āārīgukuri?” āri wereni guaseowāgārīrā irīñurā. Irasirirā Jesúre yujubirīñurā. ³⁵ Īgūsā yujubirīmakū iāgū, Jesús eja doaja, Īgū buerā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarārē siiu, āsū āriyupu:

—Sugu āārīpererārē doregu āārīduagu āārīpererārē moāboegu irirosū āārīpererārē iritamurō gāāmea, āriyupu.

³⁶ Irasū āri, majīgūrē Īgūsā dekogue āinū, Īgūrē kōā, Īgūya gosowekague āipeo, āriyupu:

³⁷ —Sugu yaagure Īi majīgū irirosū āārīgūrē oārō bokatīrīñeāgū yudere bokatīrīñeāmi. Yure bokatīrīñeāgū yu direta bokatīrīñeāgū meta yāmi. Yupu yure iriuididere bokatīrīñeāmi, āriyupu Jesús.

Jesús: “Marīrē iāturibi, marī merāmu āārīmi”, āri weredeā

(Mt 10.42; Lc 9.49-50)

³⁸ Puru Juan Jesúre āriyupu:

—Guare buegu, sugu masaku mu wāi merā wātēārē: “Wirika musā ñajādire!” āri béowiumakū iābu. Īgū, marī merā āārībirimakū iārā, Īgūrē: “Irire neō irinembirikōāka!” ārābu, āriyupu.

³⁹ Jesús gapu āriyupu:

—Kāmutabirikōāka Īgūrē! Neō sugu yu wāi merā gajino iri ĩmugū, puru yure ñerō werenibirikumi. ⁴⁰ Marīrē iāturibi, marī merāmuta āārīmi. ⁴¹ Dayeta musārē werea. Musārē: “Cristoyarā āārīma”, āri, musārē deko tīārānorē diayeta Marīpu Īgūsārē wajatari opamakū irigukumi.

Gajerārē ñerō irimakū iribirikōāka! āri weredeā

(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

⁴² ‘Sugu yure buremurārē Īi majīgū irirosū āārīrārē ñerō irimakū iriguno, buro wajaomōsūgukumi. Irasiriro, Īgū gajerārē ñerō irimakū iriburi dupuyuro masaka Īgūrē wāriye ūtāye merā wānugūgue siasiu, wādiyague meéyomakū oābokoa. ⁴³ Irasirirā musāya mojō merā ñerō irirā, iri mojōrē dititā béorosū ñerō iririre pirika! Su mojō merāta Marīpu purogue waamakū oātarirokoa. Ñerō iririre pirimerā gapu perebiri peamegue béosūrākuma. Īgūsā pe mojō opakērērā, irogue waamakū ñetarirokoa. Irogue peame neō yaribirikoa. ⁴⁴ Beka irogue waarārē baanikōārākuma. Neō boabirikuma. Peame neō yaribirikoa.

⁴⁵ ‘Musāya gubu merā ñerō irirā, iri gubure dititā béorosū ñerō iririre pirika! Su gubu merāta, Marīpu purogue waamakū oātarirokoa. Ñerō iririre pirimerā gapu perebiri

peamegue béosūrākuma. Īgūsā pe gubu opakrerā, irogue waamakū űetarirokoa. Irogue peame neō yaribirikoa. ⁴⁶ Beka irogue waarārē baanikōārākuma. Neō boabirikuma. Peame neō yaribirikoa.

⁴⁷ Musāya koyeru merā iā, űerō irirā, irirure gorewea, béorosū űerō iririre pirika! Su koyeruta opakrerā, Marīpu ĩguyārārē dorerogue waamakū űatarirokoa. űerō iririre pirimerā gapu perebiri peamegue béosūrākuma. Īgūsā pe koyegueta opakrerā, irogue waamakū űetarirokoa. ⁴⁸ Beka irogue waarārē baanikōārākuma. Neō boabirikuma. Peame neō yaribirikoa.

⁴⁹ I űmuguerē āārīpererā Marīpure būremurā moā okari irirosū āārīrā, peamegue űjū pūrisūrōsū űerō tariri merā űārō āārīrākuma. ⁵⁰ Moā okamakū űāgorāa. Irasirirā gajerā merā űārō āārīrā moā okari irirosū āārā. Moā okadea okabirimakū, dupaturi okamakū irimasībirikoa. Irasirirā moā okari irirosū āārīka! Gajerā merā űārō āārīnikōāka! ārī wereyupu Jesūs ĩgūsārē.

10

*Jesūs masakare: “Musā marāposā nomerē béobirikōāka!” ārī buedea
(Mt 19.1-12; Lc 16.18)*

¹ Jesūs Capernaugue āārīdi waa, Judea nikūgue eja, dia Jordān wāikudiya gaji koepugue ejayupu doja. Irogue wārā masaka ĩgū puro nerēmākū ĩāgū, ĩgū irinarōsūta dupaturi ĩgūsārē bueyupu. ² ĩgū bueripoe fariseo bumarā Jesure űerī werenīmakū iriduarā, āsū ārī sērēñarā ejañurā:

–Sugu masakū ĩgū marāpore béomakū, ĩmarī doreri āārīkuri? ārīñurā.

³ Jesūs ĩgūsārē yujuyupu:

–ĩNaāsū doreyuri Moisés musārē?

⁴ ĩgū irasū ārīmakū, ĩgūrē āsū ārīñurā:

–“Sugu masakū ĩgū marāpore béoduagu: ‘I waja mūrē béoa’, ārī gojari pūrē sīrō gāāmea”, ārī gojadi āārīmī, ārīñurā.

⁵ ĩgūsā irasū ārīmakū, āsū ārīyupu Jesūs:

–Musā űekūsāmarā Marīpu dorerire iriduabirimakū ĩāgū: “Īgūsā marāposā nomerē béoduarā, béokōāburo”, ārī gojadi āārīmī Moisés. ⁶ ĩgū irasū ārī gojakerepuru, neōgoragueta Marīpu i űmūrē irīgu, űmūu, nomeō irīdi āārīmī. ⁷ Sugu űmūu ĩgū pagusāmarārē wīrī, ĩgū marāpo merā āārīgukumi. ⁸ Irasirirā ĩgūsā pērā āārīkererā, Marīpu ĩūrō su duputa irirosū āārīrākuma. Irasirirā pērā āārībema. Su duputa irirosū āārīma. ⁹ Marīpu ĩgūsārē su duputa irirosū āārīmakū iridero puru, gajigu ĩgūsārē gāme béomakū iribirikōārō gāāmea, ārīyupu.

¹⁰ Jesūs irasū ārī odo, ĩgū buerā merā wīgue űajākōāyupu. Irogue ĩgū buerā irire sērēñanemoñurā doja. ¹¹ Jesūs ĩgūsārē yujuyupu:

–Sugu masakū ĩgū marāpore béodi gajego merā marāpokugu, igo merā űerō irīgu yāmi. ¹² Nomeōde igo marāpure béogo, gajigu merā marāpukugo, ĩgū merā űerō irigo yāmo, ārīyupu.

*Jesūs majīrāya āārīburire Marīpure sērēbosadea
(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)*

¹³ Puru masaka majīrārē Jesure moāñadorerā ĩgū puro āijañurā. ĩgūsā āijamakū ĩārā, ĩgū buerā gapu ĩgūsārē bokatīrī: “Īgūrē garibobirikōāka!” ārīñurā. ¹⁴ ĩgūsā irasū ārīmakū pégu, Jesūs ĩgūsā merā gua, āsū ārīyupu:

–Majīrā yu purogue aariburo. Kāmutabirikōāka ĩgūsārē! Marīpu ĩguyārārē dorerogue āārīmurā ĩsā majīrā yare usuyari merā bokatīrīñeārā irirosū āārīma. ¹⁵ Diayeta musārē werea. ĩsā majīrā Marīpure ĩgūsā Opure gāāmerā irirosū āārīmerāno, ĩguyārārē doreroguere waabirikuma, ārīyupu.

¹⁶ Irasū ārī odo, majīrārē āi, kōā, ĩgūsārē űapeo, Marīpure ĩgūsāya āārīburire sērēbosayupu.

*Sugu maamu wāri doebiri opagu Jesūs merā werenīdea
(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)*

¹⁷ Jesūs irogue āārādi waaripoe sugu maamu űmaja, ĩgū űadukupuri merā Jesúya guburi puro ejamejāja, sērēñayupu:

–űāgū buegu, yu űmugasiguge perebiri okarire wajataduagu, ĩñeonorē irīgukuri? ārīyupu.

¹⁸ Jesūs ĩgūrē yujuyupu:

–ĩNasirigu yure: “űāgū”, ārīrī? Marīpu suguta űāgū āārīmī. ¹⁹ Mu, ĩgū doreri pídeare masīa: “Masakare wējēbirikōāka! Gajigu marāpo merā űerō iribirikōāka! Yajabirikōāka! Gajerā irideare ārīgatori merā werebirikōāka! Gajerāyare ārīgatori merā āibirikōāka! Mu pagusāmarārē gopeyari merā būremuka!” ārī wereyupu Jesūs ĩgūrē.

²⁰ Maamu Jesure yujuyupu:

—Buegu, iri doreri ããrĩpererire majĩgũgueta tarinũgãbiribu yu, ãrĩyupu.

²¹ Jesũs ĩgũrẽ maĩrĩ merã ĩã, ãsũ ãrĩyupu:

—Murẽ su wãĩ dũyãa. Mu oparire duagu waaka! Mu duadea wajare boporãrẽ sika! Irasirigu ãmũgasiguere wãri ããrĩ opagukoa. Irasiri odo, yu merã aarika! ãrĩyupu.

²² ĩgũ irasũ ãrimakũ pẽgu, ĩgũ wãri oparire maĩsĩã, buro bujawereri merã waakõãyupu.

²³ ĩgũ bujawereri merã waamakũ ĩãgũ, Jesũs ĩgũ buerãrẽ ĩã, ãrĩyupu:

—Wãri doebiri oparãrẽ Marĩpu ĩgũyarãrẽ doreroguere ĩgũsã waadũamakũ diasagorãa, ãrĩyupu.

²⁴ ĩgũ irasũ ãrimakũ, ĩgũsã gapu pẽguka, pẽmasĩbirĩnũrã. Jesũs dupaturi werenemoyupu doja ĩgũsãrẽ:

—Yu buerã, musãrẽ werea. Masaka: “Wãri opari merã ããrõ waarokoa yure”, ãrĩ gũñarãrẽ Marĩpu ĩgũyarãrẽ doreroguere ĩgũsã waamakũ diasagorãa. ²⁵ Camellu awiru gobegãgue ñajãtariweremasĩbirikumĩ. I nemorõ, wãri doebiri opagure Marĩpu ĩgũyarãrẽ doreroguere waamakũ diasãa, ãrĩyupu.

²⁶ ĩgũ irasũ ãrimakũ pẽrã, nemorõ pẽguka, ĩgũsã basi gãme sãrẽñanurã:

—Iro merẽ, ¿noã gapu Marĩpu tausũmurã ĩgũ pũroguere waamurã ããrĩbokuri? ãrĩñũrã.

²⁷ Jesũs ĩgũsãrẽ ĩã, ãrĩyupu:

—Masaka ĩgũsã basi ĩgũsã iriri merã Marĩpu pũroguere waamasĩbema. Marĩpu dita ĩgũsãrẽ ĩgũ pũro ããrĩmurã waamakũ irimasĩmi. ĩgũ dita ããrĩpererire irimasĩmi, ãrĩyupu.

²⁸ ĩgũ irasũ ãrimakũ pẽgu, Pedro ĩgũrẽ ãrĩyupu:

—Gua Opu, gua murẽ tũyarã, ããrĩpereri gua opadeare pĩpeokõãbu, ãrĩyupu.

²⁹ Jesũs yũjũyupu:

—Diayeta musãrẽ werea. Yu merã Marĩpuya kerere wererã waarã, ĩgũsãya wiirire, ĩgũsã pagupũrãrẽ, pagusãmarãrẽ, pũrãrẽ, ĩgũsãya pooerire pipeorã, wãri ããrĩ wajatarãkuma.

³⁰ ĩgũsã iro dupuyuro opaderosũ i ãmũguere cien nemorõ ĩgũsãya wiiri, ĩgũsã pagupũrã, pagosã nome, pũrã, ĩgũsãya pooeri oparãkuma. ĩgũsã, yaarã ããrĩmakũ ĩãrã, gajerã ĩgũsãrẽ ñerõ tarimakũ irikerẽpũru, wãri ããrĩ wajatarãkuma. I ãmũ peremakũ, ãmũgasigue perebiri okari oparãkuma. ³¹ Wãrã daporare wãri oparã, pũrũguere neõ gajino opamerã dujarãkuma. Opamerã gapu, pũrũguere wãri oparã dujarãkuma, ãrĩyupu Jesũs.

Dupaturi Jesũs ĩgũ boaburire weredea

(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³² Pũru Jesũs Jerusalẽgue waarĩ maague ĩgũ buerã dupuyuro majãyupu. ĩgũ dupuyumakũ ĩãrã, ĩãgukakõãñũrã. “¿Marĩrẽ iroguere naãsũ waarokuri?” ãrĩ gũña, gũiri merã ĩgũ pũru tũyãñũrã. Irasirigu Jesũs ĩgũ buerã pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejarãrẽ siiu, ĩgũrẽ waaburire werenũgãyupu doja:

³³ —Õãrõ pẽka! Marĩ Jerusalẽgue waarã yãa. Iroguere yu ããrĩpererã tĩgũ, paia oparãguere, Moĩsẽs gojadeare buerimasãguere wiasũgukoa. ĩgũsã yure: “Boaburo”, ãrĩrãkuma. Irasirirã judĩo masaka ããrĩmerãguere wiarãkuma. ³⁴ ĩgũsã yure burida, siku eotũbira, buro tãrãrãkuma. Irasiri odo, yure wẽjẽrãkuma. ĩgũsã yure wẽjẽadero pũru, urenu waarõ merã masãgukoa, ãrĩyupu Jesũs.

Santiago, Juan merã Jesũre sãrẽñã

(Mt 20.20-28)

³⁵ Pũru Zebedeo pũrã Santiago, Juan Jesũs pũro waa ejanũgã, ĩgũrẽ ãsũ ãrĩ sãrẽñũrã:

—Guare buegu, gua sãrẽrõsũta guare irika! ãrĩñũrã.

³⁶ Jesũs ĩgũsãrẽ sãrẽñãyupu:

—¿Ñeonorẽ yu irimakũ gããmerĩ musã?

³⁷ ĩgũrẽ yũjũñũrã:

—Mu Opu ñajãgũ, guadere mu merã doremurã sooka! Sugure mu diaye gapu, gajigure kũgapu doadoreka! ãrĩñũrã.

³⁸ Jesũs ĩgũsãrẽ ãrĩyupu:

—Musã yure sãrẽrĩrẽ pẽmasĩbea. Yu buro ñerõ tarigukoa. ¿Yu ñerõ tarirosũ musãde ñerõ tarirã, bokatĩũrãkuri? ¿Yure ĩgũsã wẽjẽrõsũ musãdere ĩgũsã wẽjẽmakũ, bokatĩũrãkuri? ãrĩyupu.

³⁹ —Bokatĩũkõãrãkkoa, ãrĩ yũjũñũrã.

Jesũs ĩgũsãrẽ ãrĩyupu:

—Yu irirosũ musãde ñerõ tari, boarãkkoa. ⁴⁰ Yu gapu musãrẽ yu diaye, kũgapu doamurãrẽ beyemasĩbea. Yupu ãmũsiadi ããrĩmĩ irire. Irasirirã ĩgũ beyenerã dita yu diaye, kũgapu doarãkuma, ãrĩyupu.

⁴¹ Gajerā Jesús buerā pe mojómarā gapu Santiago, Juan Īgūsā Jesúre sērērīrē pérā, Īgūsā merā guañurā. ⁴² Īgūsā guamakū Īāgū, Jesús Īgūsārē Īgū puro siu need, āriyupu:

—I nikū marā oparā Marīpure buremumerā Īgūsāyarārē turaro merā dorema, Īgūsā dorerire iridorerā. Irire masīa musā. ⁴³ Musā tamerā Īgūsā irirosū iribirikoa. Musā watopeguere opu āārīduagu, musārē moāboegu irirosū āārīrō gāamea. ⁴⁴ Sugu musā watopegue āārīgū gajerā nemorō āārīduagu, āārīpererārē moāboegu irirosū āārīburo. ⁴⁵ Yude irasūta āārā. Yu āārīpererā Īgū masaka yure iritamuburo, ārīgū metā aaribá. Yu gapu Īgūsārē iritamugū aaribá. Irasirigu wárā masakare yu boari merā Īgūsā ñerō iridea wajare wajaribosagu aarigú iribu, āriyupu Jesús.

Jesús Bartimeo wāikugure koye iābire taudea
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶ Puru Jesús Īgū buerā merā Jericógue ejayupu. Iri makārē tariwāgāmakū, wárā masaka Īgūsā merā waañurā. Īgūsā waarī maa turo sugu koye iābi doayupu. Īgū Bartimeo wāikugu, Timeo magū āārīyupu. Ūmariku iri maa turo masakare niyeru sērē doanínayupu. ⁴⁷ Masaka: “Jesús Nazaretmu aarīmi”, ārimakū pégu, āsū āri gainínugāyupu:

—Jesús, David parāmi āārīturiagu, yure bopoñarī merā iāka! āriyupu.

⁴⁸ Īgū irasū āri gainímakū pérā, wárā masaka: “Toeaka!” ārādiñurā. Īgūsā irasū ārīkerepuru, Īgū gapu Īgū gainíadero nemorō:

—David parāmi āārīturiagu, yure bopoñarī merā iāka! āri gainínyupu.

⁴⁹ Īgū irasū ārimakū pé, Jesús dujanugāja, masakare:

—Siurika Īgūrē! āriyupu.

Īgū irasū ārimakū pérā, gajerā Īgūrē siu: “Ūsuyaka! Wāgānugāka! Murē siiumi”, āriñurā.

⁵⁰ Īgūsā irasū ārimakū pé, Īgūya surīro wekamañerē tūweapī, pari wāgānugā, Jesús puro ejanugājayupu. ⁵¹ Jesús Īgūrē sērēñayupu:

—¿Ñeéonorē yu murē irimakū gāāmerī? āriyupu.

Bartimeo yujuyupu:

—Buegu, yure koye iāmakū irika! āriyupu.

⁵² Jesús Īgūrē āriyupu:

—Mu yure buremurī opāa. Irasirigu tausūa, āriyupu.

Īgū irasū ārimakūta, koye iābiradi oārō iāmasiākōāyupu. Puru maague Jesúre tuyawāgāyupu.

11

Jesús Jerusalégue ejadea

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Puru Jesús Īgū buerā merā Jerusalégue ejaburo dupuyuro, Betfagé, Betania wāikuri makārī puro ejaपुरoriyupu. Iri makārī Olivos wāikuri buuru āārīdujimejārō āārīyuro. Iroque eja, Jesús pérā Īgū buerārē āsū āri iriuyupu:

² —Si makā marī bokatūrō āārīrī makāgue waaka! Iroque ejarā, sugu burrore Īgūsā sianuádire neō suñarō peyasūña marīgūrē bokajarākoa. Īgūrē kura, ārika! ³ Sugu musārē: “¿Nasirimurā yári?” ārimakū: “Marī Opu gāāmeami. Dapora wiagukumi doja”, ārika! āri iriuyupu.

⁴ Īgū irasū ārimakū, pérā waa, maa turo āārīrī wii disipuro burrore Īgūsā sianuádire bokaja, Īgūrē kurañurā. ⁵ Īgūsā irasirimakū iārā, iro āārīrā sērēñañurā:

—¿Nasirirā yári? ¿Nasirimurā burrore kurari? āriñurā.

⁶ Īgūsā irasū ārimakū pérā, Jesús ārāderosūta wereñurā. Īgūsā irasū āri weremakū pérā: “Āiaka!” āri yujñurā. ⁷ Puru burrore Jesús purogue āiñurā. Āja, Īgūsāya wekama surīre tūwea, burro weka peoñurā. Jesús Īgū wekague marībeja waayupu. ⁸ Masaka wárā Īgūsāya wekama surīre tūwea āi, Īgū waaburi maarē sēōpidupuyunurā Īgūrē buremurā. Gajerā yuku dupuri pūrīkurire diti, maarē pidupuyunurā, Īgū waarī maa oārī maa āārīburo, ārīrā.

⁹ Irasirirā Īgū dupuyuro waarā, Īgū puru tuyarāde āsū āri gainiñurā:

Marī Opure usuyari sīrā! Īi Marīpu marīrē taugu iriudi oārō aariburo.

Marī Opu ñajāburi oārō aariburo. Marī ñekū David opu āārīderosūta oārō āārīburo.

Marīpure: “Ōātaria mu āārīpererā Opu ūmugasigue āārīgū”, āri, usuyari sīrā! āriñurā.*

¹¹ Irasirigu Jesús Jerusalégue eja, Marīpuya wiigue ñajāa, āārīpereri iri wiimague āārīrīrē iāpeokōāyupu. Īā odo, Betaniague Īgū buerā pe mojóma pere su gubu peru pērēbejarā merā waayupu. Īgūsā iroque waariopere ñamikague āārīsiayuro.

* 11:10 Sal 118.25-26

Jesús higueraḡu ḡaka marĩdire ñaĩmakũ iridea
(Mt 21.18-19)

¹² Gajĩna gapũ Betaniague aarãnerã Jerusalẽgue goedujãañurã doja. Jesús irogue goedujãagu, nabookõayũ. ¹³ Yoarogue merã higuera wãikũdire õarõ pũrikũdire iã: “ḡakakukoa”, aĩḡũ iãḡũ waadiyũ. Irigu gapũ ḡaka marĩyuro. ḡakakũripoe aarĩbiriyuro. Irasirigu pũri direta bokajayũ. ¹⁴ Irigu ḡaka marĩmakũ iãḡũ, Jesús ašũ aĩyũ: “Iḡũ ḡakare masaka neõ dupaturi baabirikuma. Neõ ḡakakabirikoa, aĩyũ.”

Iḡũ irasũ aĩmakũ, iḡũ buerã pẽñurã.

Jesús Marĩpũya wiigue duarãrẽ bẽowiuidea
(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵ Pũũ Jerusalẽgue eja, Jesús Marĩpũya wiigue ñajãyũ. Irogue doebiri duarãrẽ, wajarĩadere bẽowiyũ. Niyeru gorawayurimasãya niyeru sãñarĩ kũmarĩrẽ yomeẽwĩnokõayũ. Bujare dua doanĩrãya doaripẽrĩdere irasũta iriyũ. ¹⁶ “Neõ duari aĩ ñajãbirikõãka, Marĩpũya wiiguere!” aĩyũ Jesús masakare. ¹⁷ Ašũ aĩ bueyũ iḡũsãrẽ:

—Marĩpũ iḡũya werenĩrĩ gojadea pũgue ašũ aĩrĩ aarĩmĩ: “Yaa wii, yure bũremurã yure sẽrẽrĩ wii wãikurokoa. Irasirĩrã aarĩpereri nikũ marã i wiigue yure sẽrẽrã aarĩrãkuma”, aĩrĩ aarĩmĩ. Musã gapũ, iḡũ irasũ aĩkerepũ, yajarimasãya wii irirosũ aarĩmakũ yãa, aĩyũ Jesús.

¹⁸ Iḡũ irasũ aĩmakũ, aarĩpererã masaka pẽgukakõañurã. Irasirĩrã paia oparã, Moisés gojadeare buerimasãde iḡũrẽ ḡũñurã. “¿Nasiri iĩrẽ wẽjẽrãkuri?” aĩ ḡũñamañurã. ¹⁹ Pũũ naimejãripoe Jesús iḡũ buerã merã iri makãrẽ wiriwãḡãkõayũ doja.

Jesús buerã higueraḡu boanũḡãdire iãdea
(Mt 21.20-22)

²⁰ Gajĩna boyoripoe maague waarã, higueraḡu nugũrĩgue merãta ñaĩnũḡãdire iãñurã. ²¹ Pedro irigure Jesús aarãdeare ḡũña, iḡũrẽ aĩyũ: “Bueḡũ, iãka! Iḡũ higueraḡu mu boadoredi boakõãsiayo, aĩyũ.”

—Bueḡũ, iãka! Iḡũ higueraḡu mu boadoredi boakõãsiayo, aĩyũ.

²² Jesús yujãyũ: “Marĩpũre bũremuka! ²³ Diayeta musãrẽ werea. Sugũ Marĩpũre bũremugũ, iḡũrẽ: “I buũrũre dia wãdiyague bẽoka!” aĩmakũ, iḡũ aarãderosũta waarokoa. Musã: “Marĩpũ ašũ irimasĩbirikumi”, aĩ ḡũñarõ marĩrõ: “Iḡũrẽ yũ sẽrẽaderosũta waarokoa”, aĩ bũremumakũ, Marĩpũ diayeta irasirigukumi. ²⁴ Irasirigu musãrẽ irire weregura doja. Marĩpũre sẽrẽrã: “Yũ sẽrẽrosũta waarokoa yure”, aĩ bũremumakũ, musã sẽrẽrosũta irigukumi. ²⁵ Irasirĩrã Marĩpũre musã sẽrẽburo dupuyuro gajerã musãrẽ ñerõ iridea waja iḡũsã merã guarire pirika! Iḡũsã ñerõ irideare kãtika! Irasirimakũ iãḡũ, Musãpũ umũgasigue aarĩḡũ musã ñerõ irideare kãtigukumi. ²⁶ Gajerã musãrẽ ñerõ irideare musã kãtibirikumũ iãḡũ, iḡũde musã ñerõ irideare kãtibirikumi, aĩyũ Jesús.”

Judío masaka oparã Jesũre: “¿Noã murẽ doreri?” aĩrĩ sẽrẽñãdea
(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

²⁷ Iḡũ irasũ aarãdero pũũ, dupaturi Jerusalẽgue waañurã doja. Irogue eja, Jesús Marĩpũya wiigue waanamakũ iãrã, paia oparã, Moisés gojadeare buerimasãde, judío masaka murã merã iḡũ pũrogue waa ejanũḡã, ²⁸ iḡũrẽ sẽrẽñãñurã:

—¿Noã murẽ doreri mu irasirimakũ? ¿Noã murẽ: “Ašũ irika!” aĩrĩrĩ? aĩñurã.

²⁹ Jesús iḡũsãrẽ yujãyũ: “Yũde musãrẽ sẽrẽñãgura. Musã yujãmakũ, yũde musãrẽ yujãgura. ³⁰ ¿Noã Juãrẽ masakare deko merã wãiyedoreḡũ iriyuri, Marĩpũ, o masaka? Yujãka! aĩyũ Jesús.”

³¹ Iḡũ irasũ aĩmakũ pẽrã, iḡũsã basi ašũ aĩrĩ ḡãme werenĩñurã: “Marĩpũ Juãrẽ doredi aarĩmĩ”, marĩ aĩmakũ, Jesús marĩrẽ: “¿Nasirĩrã iḡũ weredeare bũremubiriri musã?” aĩbokumi. ³² Aarĩpererã masaka: “Diayeta Juan Marĩpũya kerere weredupuyudi aarĩmĩ”, aĩ ḡũñama. Marĩ: “Masaka Juãrẽ wãiyedorenerã aarĩmã”, aĩmakũ, masaka marĩ merã ḡuabokuma, aĩñurã. Masakare ḡũsiã, irire irasũ aĩñurã. ³³ Irasirĩrã: “Masĩbirikoa”, aĩ yujãñurã Jesũre.

Irasirigu Jesús iḡũsãrẽ aĩyũ: “Masã yure: “¿Noã murẽ irire doreri?” aĩrĩ sẽrẽñãdeare yũde musãrẽ yujãbea, aĩyũ.”

12

Jesús ñerã moãrã keori merã buedea
(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

¹ Pũũ Jesús paia oparãrẽ, Moisés gojadeare buerimasãrẽ, judío masaka oparãrẽ keori merã ašũ aĩ wereyũ: “

—Sugu masakū Īgāya poeegue iguidarire otekumi. Ote odo, iri pooe turo ūtāyeri merā sārīsākumi. Ūtāyegue igui kurabipiri gobere irikumi. Wii ūmarī wiigārē irikumi, iri poeere korerā ōārō ĩā koreburo, āriḡū. Irasiri odo, gajerārē iri poeere wayu: “Yaa oteri dukare yare deko merā sārākoa, yu musārē iri poeere wayuri waja”, ārikumi. Irasū āri odo, gajerogue waakōākumi. ² Puru igui ĩiripoe ejamakū, Īḡūrē moāboeugere Īḡāya poeere moārā purogue iriukumi, Īḡāya poema oteri dukare deko merā sērēdoregu. ³ Iri poeere moārā gapu Īḡū irogue ejamakū ĩārā, Īḡūrē ñeā, pākuma. Neō gajino sīrō marīrō Īḡūrē iridujukuma. ⁴ Puru iri pooe opu gajigu Īḡūrē moāboeugere iriukumi doja. Īḡūrē dipurure pá, kāmítúkuma. Īḡūrē burida, iridujukuma. ⁵ Iri pooe opu gajigure iriukumi doja. Īḡūrē wējēkōākuma. Puru wārā iriukumi doja. Surāyerire pá, gajerārē wējēkōākuma.

⁶ Irasirigu iri pooe opu magū, Īḡū buro maḡū dita dayakumi. “Yu magūrē buremurākuma”, āri ḡūñarī merā Īḡūrē iriutūnuadikumi. ⁷ Iri poeere moārā gapu Īḡū magū ejamakū ĩārā, Īḡūsā basi āsū āri ḡāme wereníkuma: “Īta purugere i poeere opabu āārīmi. Īḡūrē wējēkōārā! Irasirirā marī basi i poeere oparākoa”, ārikuma. ⁸ Irasirirā Īḡūrē ñeā, wējē, pooe turogue Īḡāya dupure āiwāḡā bēokōākuma, āriyupu Jesús.

⁹ Irasū āri odo, Īḡūsārē sērēñayupu:

—Iro merē pooe opu, ¿nasirigukuri Īḡāya poeere moārārē? Āsū irigukumi. Irogue waa, Īḡūsārē wējē, Īḡāya poeere gajerā gapure sigukumi.

¹⁰ ¿Musā Marīpuya werenīri gojadesa pūrē ire buebiriri? Āsū āri gojasūdero āārībú: Suye ūtāye wii iririmasā Īḡūsā bēoadeaye merā gajigu gapu ōārō turari wii irigukumi.

¹¹ Marīpu irasiridi āārīmi. Marī Īḡū irasirideare ĩārā: “Ōātaria”, āri ḡūñāa, āri gojasūdero āārībú, āri wereyupu Jesús Īḡūsārē.*

¹² Judio masaka oparā Īḡū i keori merā irasū āri weremakū pérā: “Marīrē: ‘Īḡūsā irirosū ñerā āārā’, āriḡū irikumi”, āri pēmasī, Īḡūrē ñeā, peresu iriduadiñurā. Irasiriduakererā: “Masaka Īḡūrē marī irasirimakū ĩārā, marī merā guabokuma”, āri ḡūñañurā. Irasirirā Īḡūsārē ḡūi, Jesúre pirikōā, gajerogue waakōāñurā.

Romano marā opu masakare niyeru wajasearire Jesúre sērēñadea
(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

¹³ Puru Jesúre weresāduarā, surāyeri fariseo bumarārē, Herodeya bumarādere Jesús purogue Īḡūrē wári sērēña, diaye yujubirimakū iridorerā iriñurā. ¹⁴ Īḡūsā iriuanerā Jesús purogue ejarā, āsū āriñurā:

—Buegu, mu iririkurire masīa. Mu āriḡatoro marīrō werenía. Marīpuyare diayeta buea. “¿Naásū ḡūñarī masaka yure?” āri ḡūñarō marīrō diayeta Īḡūsārē werea. Oparārē, ubu āārīrādere āārīpererārē surosūta ĩāa. Irasirigu ḡuare wereka! Romano marā opu marīrē niyeru wajasearire marī wajarimakū, ¿ōāgorari, o ōāberi? ¿Wajariro ḡāāmerī, o wajaribirikōārō ḡāāmerī? āriñurā.

¹⁵ Jesús gapu Īḡūsā irigatori merā Īḡūrē ñerō iriduareire masīsīā, āsū āriyupu:

—¿Nasirirā yu ñerō yujumakū iriduari masā? Niyeru tire yare ārika! Iri tire ĩāmurā! āriyupu.

¹⁶ Īḡū irasū ārimakū pérā, suti āiññurā. Jesús Īḡūsārē sērēñayupu:

—I tiguere, ¿noāya diapu keori, noāya wāi tuuyari? āriyupu.

—Romano marā opuya diapu keori, Īḡū wāita tuuyāa, āri yujññurā.

¹⁷ Irasirigu Jesús Īḡūsārē āriyupu:

—Iro merē romano marā opuya āārīrīrē Īḡūrē sīka! Marīpuya gapure Marīpure sīka! āriyupu.

Īḡū irasū ārimakū pégukakōññurā.

Saduceo bumarā, Marīpu boanerārē masūrīrē Jesúre sērēñadea
(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

¹⁸ Puru surāyeri saduceo bumarā Jesús purogue ejaññurā. Īḡūsā: “Masaka boanerāḡue masābirikuma”, āri buremurā āārīññurā. Irasirirā Jesúre āsū āriññurā:

¹⁹ —Buegu, Moisés marīrē āsū āri gojapidi āārīmi: “Sugu marāpokudi pūrā marīkeregu igore boaweomakū, Īḡū pagumu igore dúunorēḡukumi. Irasirirā, Īḡū igo merā pūrākurā Īḡū tḡū dagu pūrā irirosūta āārīrākuma”, āridi āārīmi. ²⁰ Iripoeugere sugu pūrā su moḡoma pere gaji moḡo peru pērēbejarā āārīññurā āārīmā. Īḡūsā tḡū gapu marāpoku, pūrā marīḡūta boakōāyupu. ²¹ Irasirigu Īḡū dagu dokamuta Īḡū marāpo āārīdeore dúunorēyupu. Īḡūde, Īḡū tḡū dagu irirosūta pūrā marīḡūta boakōāyupu. Īḡūsā pērā dokamude pūrā marīḡūta boakōāyupu. ²² Irasū dita pūrā marīrāta boapereakōññurā. Īḡūsā puru Īḡūsā marāpode boakōāyupo pama. ²³ Īḡūsā su moḡoma pere gaji moḡo peru pērēbejarā ūma igore marāpokuaññurā. Irasirirā boanerā masāmakū, ¿ñiño marāpogora āārīḡokuri? āriññurā.

* 12:11 Sal 118.22-23

²⁴ Jesús Igúsārē yujuyupu:

—Musā diaye gūñabea. Marĩp̄ya werenĩri gojadeare, ĩgũ turaridere musā neõ masĩbea.

²⁵ Boanerā ĩgúsā masādero p̄ru, ĩgúsā ãmugasĩgue Marĩp̄re wereboerā irirosũ ããrĩrākuma. Iroguere marãpokubirikuma. ĩgúsā pũrã nomedere nomesubirikuma. ²⁶ ¿Moisēs gojadea pũguere boanerā ĩgúsā masāburire buebiriri? Iripoeguere yukugãgue ãjũrõgue Marĩp̄u Moisére ãsũ ãrĩdi ããrĩmi: “Yũ Abraham, Isaac, Jacob Oputa ããrã”, ãrĩdi ããrĩmi. ²⁷ Irasirirã ĩgúsā boanerã ããrĩkererã, Marĩp̄u merã okarã ããrĩma. Irasirĩgũ Marĩp̄u boanerã dupaturi masãbirimurã Opũ ããrĩbemi. Okarã, boanerãgue dupaturi masãmurã Opũ ããrĩmi. Irasirirã musã: “Boanerã masãbirikuma”, ãrĩ gũñarã, diaye gũñabea, ãrĩyupu Jesús.

“¿Dĩ gapũ Marĩp̄u doreri gajĩ doreri nemorõ ããrĩrĩ?” ãrĩ sērēñadea (Mt 22.34-40)

²⁸ ĩgúsã Jesús merã werenĩripoe sugu Moisés gojadeare buerimasũ ĩgúsã p̄ro ejayupu. Jesús ĩgũ õãrõ yujurire pé, ãsũ ãrĩ sērēñayupu ĩgũrē:

—¿Dĩ gapũ Marĩp̄u doreri gajĩ doreri nemorõ ããrĩrĩ?

²⁹ Jesús ĩgũrē yujuyupu:

—Gajĩ doreri nemorõ ããrĩrĩ ã ããrã: “Israel bumarã õãrõ péka! Marĩp̄u suguta musã Opũ ããrĩmi. ³⁰ Irasirirã musãya yujupũrãrĩ merã, musã ããrĩrikuri merã, ããrĩpereri musã gũñarĩ merã, musã turari merã Marĩp̄ure musã Opũre maĩka!” ³¹ I doreri p̄ruma ãsũ ãrã: “Mũ basi maĩrõsũta mũ p̄ro ããrĩrãrē maĩka!” I pe dorerita gajĩ ããrĩpereri doreri nemorõ ããrã, ãrĩyupu Jesús.

³² ĩgũ irasũ ãrĩmakũ, Moisés gojadeare buerimasũ ãsũ ãrĩ yujuyupu:

—Buegu, irasũta ããrã. Mũ ãrĩrĩ diayeta ããrã. Marĩp̄u suguta ããrĩmi. Gajĩgũ ĩgũ irirosũ ããrĩgũ mámi. ³³ Marĩrē marĩya yujupũrãrĩ merã, marĩ gũñarĩ merã, ããrĩpereri marĩ turari merã Marĩp̄ure maĩrõ gããmea. Marĩ basi maĩrõsũta gajerãrē maĩrõ gããmea. Marĩp̄ure b̄remurã ĩgũ ĩũrõ waimurã wējē soepeomakũ õãgorã. I nemorõ Marĩp̄ure, masakadere marĩ maĩmakũ õãtaria, ãrĩyupu.

³⁴ ĩgũ p̄masĩrĩ merã õãrõ yujumakũ ãã, Jesús ĩgũrē ãrĩyupu:

—Mérõ d̄yãa, Marĩp̄u mũ Opũ ããrĩrĩrē mũ p̄masĩburo, ãrĩyupu.

Jesús irire irasũ ããdero p̄ru, neõ sugu ĩgũrē sērēñanemobiriũrã.

“¿Noã parãmi ããrĩturiagu ããrĩrĩ Cristo?” ãrĩ sērēñadea (Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵ Jesús Marĩp̄ya wiĩgue buegu, ãsũ ãrĩ sērēñayupu:

—¿Nasirirã Moisés gojadeare buerimasã: “Cristo, David parãmi ããrĩturiagu ããrĩmi”, ãrĩrĩ?

³⁶ David, Cristo ñekũ ããrĩkeregu, Õãgũ deyomarĩgũ ĩgũrē weredorederosũta ãsũ ãrĩ gojadi ããrĩmi:

Marĩp̄u yũ Opũre ãsũ ãrĩmi: “Õõ, yũ diaye gapũ doaka, yũ merã dorebu! Irasiriripoe m̄rē ããturãrãrē mũ dorerire tarĩnũgãnemobirimakũ irĩgũra”, ãrĩmi, ãrĩ gojadi ããrĩmi David.*

³⁷ David, Cristo ñekũ ããrĩkeregu, ĩgũrē: “Yũ Opũ ããrĩmi”, ãrĩdi ããrĩmi. ¿Nasirĩgu, Cristo, David parãmi ããrĩturiagu ããrĩkerepũru, David ĩgũrē irasũ ãrĩyuri? ãrĩyupu Jesús.

Wãrã masaka iri wiĩgue ããrĩrã ĩgũ wererire usayari merã p̄fũrã.

Jesús Moisés gojadeare buerimasãyamarē weredea (Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Jesús ãsũ ãrĩ buenemoyupu:

—Moisés gojadeare buerimasã ñerõ iririre õãrõ p̄masĩka! Oparã irirosũ surĩ yoari sãña, masaka ĩũrõgue waagorenama. Makã dekoguere masakare õãrõ b̄remurĩ merã ĩgúsãrē bokatĩrĩ õãdoremakũ gããmemã. ³⁹ Marĩ nererĩ wiĩriguere ñãjãrã, õãrĩ doarip̄erĩgue dita doadũama. Bosenũrĩ ããrĩmakũdere oparã doarĩgue dita doadũama. ⁴⁰ Wapiweyarã nome wajamomakũ ãã, ĩgúsãya wiĩrere ãmanokõãma. ĩgúsãrē bopofũari merã ããbrikeregũ, yoaripoe Marĩp̄ure sērē ĩmugatoma, masaka ĩgúsãrē: “Marĩp̄ure õãrõ b̄remumã”, ãrĩburo, ãrĩrã. ĩgúsã irasiriri waja, Marĩp̄u ĩgúsãrē gajerãrē wajamoãrõ nemorõ wajamoãgũkumi, ãrĩyupu Jesús.

Wapiweyo bopogo Marĩp̄ya wiĩgue igo niyeru tiri sãdea (Lc 21.1-4)

⁴¹ P̄rũ Jesús Marĩp̄ya wiĩma ĩgúsã ãmuburi niyeru neerĩ kũma p̄ro masaka ĩgúsã niyeru sãmakũ ãã doanĩyupu. Wãrĩ doebiri oparã iri kũmaguere wãro niyeru sãñurã. ⁴² Sugo wapiweyo iri kũma p̄ro ejanũgã, pe tigã mérõgã wajakarĩ tirigãrē sãyupo. ⁴³ Iri tirire igo sãmakũ ããgũ, Jesús ĩgũ buerãrē siũ, ãrĩyupu:

—Diayeta musãrē werea. Igo wapiweyo bopogo niyeru sigõ, Marĩp̄u ĩũrõ gajerã ããrĩpererã siãdero nemorõ siãmo. ⁴⁴ Gajerã wãrĩ doebiri oparã wãro sĩkerepũru, ĩgúsãya wãro d̄yãa.

* 12:36 Sal 110.1

Igo gapu bopogo āārĩkerego, igo baari wajariboadeare āārĩpereri sĩpeokõāmo Marĩpure buremugõ, āriyupu Jesús.

13

*Jesús: “Marĩpuya wii béosũrokoa”, āri weredea
(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)*

¹ Jesús Marĩpuya wiigüe āārādi wiriaripoe sugu ĩgũ buegu āsũ āriyupu:

–Guare buegu, ĩāka i wiire pagari ũtāyeri merā iridea wii miērē, āriyupu.

² Jesús ĩgũrē yujyupu:

–Musā i wiire wāri wiire daporare ĩādāa. Pũrugue neõ suye ũtāye gajiyē weka weamũĩadeade dujabirikoa. Āārĩpereri mutādiypereakõārokoa, āriyupu Jesús.

*Jesús: “I ũmu pereburi dupuyuro āsũ waarokoa”, āri weredea
(Mt 24.3-38; Lc 21.7-36)*

³ Pũru Jesús ĩgũ buerā merā Olivos wāĩkuri buũru Marĩpuya wii bokatĩũrõ āārĩĩ buũrugue waayupu. Jesús irogue eja doamakũ, Pedro, Santiago, Juan, Andrés ĩgũrē ĩgũsā seyaro sērēñaurā:

⁴ –Guare werekā! ¿Naāsũ āārĩmakũ, mu ārāderosũ waarokuri? ¿Ñeeno iri ĩmugukuri, iri āārĩpereri irasũ waaburi dupuyuro? āriĩnurā.

⁵ Jesús ĩgũsārē yujyupu:

–Ōārõ pēmasĩka! Gajerā musārē āriĩgatorire pēbirikõāka! ⁶ Wārā āriĩgatorimasā aarĩrākuma. “Yũ Marĩpu iriudi Cristo āārā”, āriĩrākuma. ĩgũsā irasũ āriĩgatomakũ pērā, wārā masaka ĩgũsārē buremurākuma.

⁷ Masaka musā pũro gāmwējērĩrē pērā, yorogue marā gāmwējērĩ kerere pērā, gũkabirikõāka! Irasũta waarokoa. Irasũ waakerepũru, i ũmu pereburo dũyarokoa dapa.

⁸ Su bumarā, gajĩ bumarā merā gāmwējērākuma. Su nikũ marā, gajĩ nikũ marā merā gāmwējērākuma. Wāri makārĩguere nikũ ñomerokoa. Masaka wārā uaboari merā boarākuma. I āārĩpereri merā masaka ñerõ tarĩpurorĩwāgāĩrākuma.

⁹ Gajerā musārē ñeā, āĩa, oparāguere ñerõ iridorerā wiarākuma. Musā judĩo masaka nerēĩ wiirĩgüe āārĩmakũ, musārē pārākuma. Musā yure buremurĩ waja makārĩ marā oparā pũrogue, iri nikũ marā oparā pũrogue āĩāsũrākoka. Irasĩrimakũ, musā Marĩpuya õārĩ kerere wererākoka ĩgũsārē. Irasĩrĩrā musā basi õārõ pēmasĩka! ¹⁰ I ũmu pereburo dupuyuro Marĩpuyare wererā āārĩpereri buri marārē ĩgũya kerere wererākuma. ¹¹ Masaka musārē oparā pũrogue āĩamākũ: “¿Naāsũ āriĩrākuri ĩgũsārē?” āriĩ gũĩnarĩkumerāta waaka! Oparā musārē sērēñamākũ, Marĩpu gũĩnarĩ sĩrĩ merā wererākoka. Irasĩrĩrā musā basi werenĩbirikoa. Ōāgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merā, ĩgũ werenĩrĩ sĩrĩ merā wererākoka.

¹² I ũmu pereburo dupuyuro masaka ĩgũsā pagupĩrārē, ĩgũsā tĩrārē oparāguere wējēdorerā wiarākuma. Pagusāmarā ĩgũsā pĩrārē, pĩrā ĩgũsā pagusāmarārē oparāguere wējēdorerā wiarākuma. ¹³ Yure musā buremurĩ waja āārĩperero marā masaka musārē ĩāturi doorākuma. Musārē ĩgũsā ñerõ irikerepũru, yure buremurĩrē pĩribĩrimakũ, Marĩpu musārē taugakumi.

¹⁴ I ũmu pereburo dupuyuro ñegũrē Marĩpure ĩāturĩgüe ĩārākoka. Marĩpuya wiigüe ĩgũrē āārĩdorebiridea wiigüe nĩmakũ ĩārākoka. Iripoegue Marĩpuya kerere weredupuyudi Daniel ĩgũrē gojadi āārĩmĩ. ĩgũ gojadeare bueguno, pēmasĩburo. Āsũ āri gojadi āārĩmĩ: “Iro ĩgũ nĩmakũ ĩārā, Judea nikũgüe āārĩrā buurĩgüe ũmadurĩburo”. ¹⁵ Irasũ waarĩpoere masakare ñerõ waarokoa. Sugu ĩgũya wii wekague āārĩgũ wii poekague ĩgũyare āĩgũ ñajābirikõāburo. ¹⁶ Sugu ĩgũya pooerĩgüe āārĩgũde ĩgũya surĩrē wiigüe āĩgũ dujābirikõāburo. ¹⁷ Irasũ waarĩnrĩrē nijĩpagosā nome, gajerā ĩgũsā pĩrā mirĩrāgā oparā nomede burõ ñerõ tarĩrākuma. ¹⁸ Irasĩrĩrā Marĩpure āsũ āri sērēka: “Puibũ āārĩmakũ, irasũ waabirikõāburo”, āri sērēka!

¹⁹ Irasũ waarĩnrĩrē masaka ñerõ tarĩrākuma. Marĩpu i ũmurē irĩpuroridero pũrue masaka ñerõ taridero nemorõ ñerõ tarĩrākuma. I ĩgũsārē ñerõ waaburi neõ dupaturĩ irasũ waanemobirikoa. ²⁰ Irasĩrĩgũ Marĩpu masakare i ñerõ waarĩrē: “Yoarĩpoere waabirikõāburo”, āriĩgukumi. ĩgũ irasĩribĩrimakũ, neõ sugu masakũ tarĩbirĩbokumi. Irasĩrĩgũ ĩgũ beyenerārē bopõñasā, ĩgũsārē ñerõ waarĩrē: “Iropāta waaburo”, āriĩgukumi.

²¹ Irasũ ñerõ waarĩpoere gajerā musārē: “ĩāka! Ōõta Cristo āārĩmĩ”, o “Sõõ āārāmi Cristo”, āriĩmakũ pērā, buremubirikõāka! ²² Wārā āriĩgatorĩkurā aarĩrākuma. Surāyeri: “Yũ Marĩpu iriudi Cristo āārā”, o “Marĩpuya kerere weredupuyurimasā āārā”, āriĩrākuma. Irasĩrĩrā masakare ĩgũsā āriĩgatorire buremudorerā, wāri gajino iri ĩmurākuma. Irasĩrĩkererā, Marĩpu beyenerārē ĩgũrē buremuduũmakũ irimasĩbirikuma. ²³ Iri irasũ waaburi dupuyuro musārē i āārĩpererĩ weresiāa. Irasĩrĩrā õārõ pēmasĩka! āriĩ weryepu Jesús ĩgũ buerārē.

Jesús i umugue igũ dupaturi aariburire weredea
(Mt 24.29-35, 42-44; Lc 21.25-36)

²⁴ Jesús àsũ ãrĩ werenemoyupũ Igũsãrê:

—Irasũ ñerõ waarĩnurĩ purũ, abe umumũ naĩĩãkõãgukumi. Ñamimude boyonemobirikumi. ²⁵ Neñukã umugasigüe ããrĩrã yuridijarĩrãkuma. Umãrõgue marã turarãde naradari merã beósũrãkuma. ²⁶ Irasũ waaripoere masaka yũ ããrĩpererã tĩgũ, burõ turarĩ merã, gosewasiriri merã mikãyebogue i nikũguere dupaturi aarimakũ iãrãkuma. ²⁷ Yure wereboerãrê ããrĩperero i nikũguere iriugura. Irasirirã yaarãrê Marĩpu beyenerãrê ããrĩpererogue ããrĩrãrê yũ purõgue neeõrãkuma.

²⁸ Ire musã masĩburo, ãrĩgũ, higuerağũ keori merã weregura. Irigũ pũ maamamakũ iãrã: “Bojori waaburo mërõgã duyãa”, ãrĩ masĩa. ²⁹ Irigũ waarõsũta i ããrĩpereri yũ ãrĩrĩ irasũ waamakũ iãrã: “Marĩpu iriudi dupaturi aariburo mërõgã duyãa”, ãrĩ masĩrãkoa. ³⁰ Diayeta musãrê werea. I ããrĩpereri yũ ãrĩrĩ, dapora marã Igũsã boapereburo dupuyuro irasũ waarõkoa. ³¹ Umugasĩ, i nikũde pereakõãrõkoa. Yũ werenĩrĩ gağũ neõ perebirikõa. ããrĩpereri yũ musãrê ãrĩrõsũta waayuwarikurokoa.

³² Yũ dupaturi aariburinurê, iri horare neõ sugũ masĩbemi. Marĩpure wereboerã umugasigüe ããrĩrãde masĩbema. Yũ Marĩpu magũde masĩbea. Yũpũ sugũta masĩmi.

³³ Musãde yũ aariburinurê masĩbea. Irasirirã õãrõ pemasĩrĩ merã yũka! “Guare iritamuka!” ãrĩ sërëka Marĩpure! ³⁴ I keori merã musãrê weregura. Wĩi opu yorõgue gãmeñajãgũ waaburi dupuyuro Igũrê moãboerãrê Igũya wiire koredorekumi. Surãyerire Igũ moãrĩrê pikumi. Gajigũre wĩi disipuro koredorekumi, Igũ dujariburire õãrõ yũdõregũ.

³⁵ Irasiri odo, waakõãkumi. Igũrê moãboerã gağũ Igũ dujariburinurê neõ masĩbirikuma. Namika, o ñami deko, ãgãbo wereripõe, o boyoripõe aaribokumi. Igũsã õãrõ yũbirimakũ, Igũ gũñaña marĩrõ aarigũ, Igũsãrê kãrĩrãrê bokajagukumi. Wĩi opuere moãboerã Igũ dujariburinurê Igũsã masĩbiriderosũta musãde yũ dupaturi aariburinurê masĩbea. ³⁶ Gũñaña marĩrõ yũ aariburire masĩrã, yure õãrõ pemasĩrĩ merã yũka! Sũgũ kãrĩgũ irirosũ ããrĩgũ yure õãrõ yũbirikumi. Igũ irirosũ ããrĩbirikõãka! ³⁷ Yũ musãrê ãrĩrĩrê ããrĩpererãrê ãrĩgura. Õãrõ pemasĩrĩ merã yũka! ãrĩ wereyupũ Jesús Igũ buerãrê.

14

Oparã Jesũre ñeãburire amudea

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Penũ pascua bosenu, judio masaka pã wemasãrĩ morẽña marĩrĩ baari bosenu duyariopõe paĩa oparã, Moisés gojadeare buerimasã nerẽñurã. Jesũre ãrĩgatori merã Igũsã Igũrê ñeã, wẽjẽburire amũñurã. ² Irire amurã, àsũ ãrĩñurã:

—I bosenu ããrĩmakũ Igũrê ñeãbirikõãrã! Masaka marĩ merã guarã, marĩrê gainĩ turi-bokuma, ãrĩñurã.

Sũgo nomeõ Jesũre sũrõrĩ piupeodea

(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Jesús Betania wãĩkuri makãgue, Simón kãmi boadiya wiigüe ããrĩyupũ. Igũ iri wiigüe ããrĩrã merã baa doaniripõe sũgo nomeõ suru sũrõdiru opago Jesús purõ ejanũgãyupo. Igo opadiru “alabastro” wãĩkuri ãtãye merã iriduru, sũrõrĩ “nardo” wãĩkuri wajapari opadiru ããrĩyuro. Irirure tũpã, Jesũya dipurure piupeoyupo.

⁴ Gajerã iri wiigüe ããrĩrã igo irasirimakũ iãrã, gua, àsũ ãrĩ gãme werenĩñurã:

—¿Nasirigo iri sũrõrĩrê irasiririwasiribekõãrĩ? ⁵ Igo irire duamakã, trescuntos niyeru tiri su bojori moã wajataropã wiribokuyo. Iri waja merã boporãrê iritamubõakumo, ãrĩñurã. Igo irasiririre suyubirĩñurã.

⁶ Jesús gağũ Igũsãrê ãrĩyupũ:

—Igore garibobirikõãka! ¿Nasirirã igore garibori? Igo yure õãrĩrê yãmo. ⁷ Boporã musã watõpõguere ããrĩnikõãrãkuma. Irasirirã Igũsãrê iritamuduarã iritamumasĩa. Yũ tamerãrê musã merã ããrĩnimakũ iãbirikõa. ⁸ Igo õãrõ iriduarõ bokatĩũrõ yure õãrõ iriamo. Yaa dupũre masãgõbegue Igũsã pĩburi dupuyuro amuyugo, yure sũrõrĩ piupeosiamo. ⁹ Diayeta musãrê werea. Marĩpu masakare tauri kerere wererã ããrĩperero i umugue waagorenarã, igo yure irideadere gajerãrê wererãkuma, igore gũñaburo, ãrĩrã, ãrĩyupũ Jesús.

Judas Iscariote Jesũre wẽjẽduarãguere Igũrê imuburire amudea

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Purũ Judas Iscariote wãĩkũğũ sugũ Jesús buerã pe mojóma pere su gubu peru pẽrẽbejarã watõpemũ paĩa oparã purõgue waa, Igũ Jesũre Igũsãguere Igũrê imuburire werenĩyupũ.

¹¹ Igũ irasũ ãrĩmakũ pẽrã, usuyari merã: “Igũrê mu guare imumakũ, niyeru murê wajarĩrãkoa”, ãrĩñurã.

Irasirigu Judas: “¿Naásü äãrĩmakü Ìgüsãrê yu Jesúre wiamakü òãkuri?” ãrĩ gũñayupu.

Jesús Ìgü buerã merã baatũnudea

(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

¹² Puru judío masaka pã wemasãri morêña marĩri baari bosenu puroririnu äãrĩmakü, Marĩpu iürö oveja majĩrãrê wêjê baañurã. Irinuta Jesús buerã Ìgürê ãsü ãrĩ sêrêñañurã:

—¿Noógue mu pascua bosenu baaburire ãmumakü gããmekuri? ãrĩñurã.

¹³ Ìgüsã irasü ãrĩmakü pé, Jesús Ìgü buerã pêrãrê ãsü ãrĩ iriuyupu:

—Jerusalégue waaka! Irogue sugu dekosoro kòãwãgãgü musãrê bokatĩrĩgukumi. Ìgürê tuyaka! ¹⁴ Ìgü, wiigüe ñajãmakü, iri wii opure: “Guare buegu, ãsü ãrĩ sêrêñañoreami: ‘¿Dĩ taribugue yu buerã merã i pascua bosenu ãrê baagukuri?’ ãrãmi”, ãrĩka! ¹⁵ Musã irasü ãrĩmakü pé, wãri taribu ãmarõgue ãmuadea taribuguerẽ ìmugukumi. Irogue marĩ baaburire ãmuka! ãrĩyupu Jesús.

¹⁶ Irasirirã iri makãgue waa, irogue eja, Jesús wereaderosüta bokaja, pascua bosenu baaburire ãmuñurã.

¹⁷ Puru naĩmejãripoe Jesús Ìgü buerã pe mojõma pere su gubu peru pêrêbejarã merã iri taribugue baagu ejayupu. ¹⁸ Ìgüsã baa doanĩripoe Jesús Ìgüsãrê ãrĩyupu:

—Diayeta musãrê werea. Sugu musã watopemu yu merã baa doanĩgãta yure wêjêduarãguere yure ìmugukumi, ãrĩyupu.

¹⁹ Ìgü irasü ãrĩmakü pãrã, buru bujawereri merã sugũno dita Ìgürê sêrêñañoyũñurã:

—¿Yu ããrĩrĩ murê Ìmubu? ãrĩñurã. Gajerãde irasü dita ããrĩñurã.

²⁰ Jesús Ìgüsãrê yujuyupu:

—Sugu musã pe mojõma pere su gubu peru pêrêbejarã watopemu yu merã baaguta ããrĩmi.

²¹ Marĩpuya werenĩri gojadea pũgue gojaderosüta yure ããrĩpererã tĩgürê waaró yãa. Yure Ìmubu gapure ñetariro waarokoa. Ìgü deyoabirimakü òãboyo, ãrĩyupu.

²² Jesús, Ìgüsã baaripoe pãrê ãi, Marĩpure: “Murê usuyari sĩa”, ãrĩ, pea, Ìgüsãrê ãsü ãrĩ guereyupu:

—Ire baaka! Yaa dupu ããrã, ãrĩyupu.

²³ Puru iirĩripare ãi, Marĩpure: “Murê usuyari sĩa”, ãrĩ, Ìgüsãrê iripare sũyupu. Irasirirã ããrĩpererã iirĩñurã.

²⁴ Ìgüsãrê ãsü ãrĩyupu:

—I yaa dí ããrã. Yu masakare boabosagu yaa dí béori merã wãrãrê Yupu: “Ìgüsãrê òãrõ irigũra”, ãrĩdeare iriyuwarikugukoa. ²⁵ Diayeta musãrê werea. Iguĩ dekore marĩ dapora iirĩrosũ yu dupaturi neõ iirĩnemobirikoa. Puru Yupu Ìgüyarãrê dorerogue musã merã maama iguĩ dekore iirĩgukoa, ãrĩyupu Jesús Ìgü buerãrê.

Jesús Pedrose: “Yure masĩkeregũ: ‘Masĩbea’, ãrĩgukoa”, ãrĩ weredea

(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁶ Puru Marĩpure bayapeo odo, Olivos wãikuri buurugue waakõañurã doja. ²⁷ Irogue Jesús Ìgüsãrê ãrĩyupu:

—Musã ããrĩpererã gũñaturaro marĩrõ yure béowãgãperekõãrãkoa. Musã irasiriburire Marĩpuya werenĩri gojadea pũgue ãsü ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ:

Yu oveja koregure wêjêmakü irĩgukoa. Irasirimakü, Ìgüyarã oveja ùmawasiriakõãrãkuma, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ.*

²⁸ Yu boadigue masãdero puru, musã dupuyuro Galileague waadupuyugukoa, ãrĩyupu.

²⁹ Pedro gapu Jesúre ãrĩyupu:

—Ìgüsã ããrĩpererã murê béowãgãkerepuru, yu gapu murê neõ béowãgãbirikoa, ãrĩyupu.

³⁰ Jesús Ìgürê yujuyupu:

—Murê diayeta werea. Dapagã ñami ãgãbo pea wereburi dupuyuro mu yure masĩkeregũ urea gajerãrê: “Masĩbea”, ãrĩgatogukoa, ãrĩyupu.

³¹ Pedro Ìgürê ãrĩyupu:

—Yu mu merã boabu ããrĩkeregũ: “Masĩbea”, ãrĩgatobirikoa, ãrĩyupu.

Ããrĩpererã Ìgü buerã Pedro ãrĩrõsũ dita ãrĩñurã.

Jesús Getsemanĩgue Marĩpure sêrêdea

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

³² Puru Getsemanĩ wãikarogue ejañurã. Irogue Jesús Ìgü buerãrê:

—Õõta doaka musã dapa! Marĩpure sêrêgũ waagú yãa, ãrĩyupu.

³³ Irasü ãrĩ odo, Pedro, Santiago, Juãrê siiuwãgãyupu. Ìgü buru gũñariku, bujawereyupu.

³⁴ Ìgüsãrê ãrĩyupu:

—Buru bujawereri merã kõmoma goero péñakoa. Kãrĩmerãta õõ doa yúka! ãrĩyupu.

35-36 Irasū āri odo, yoaweyaro waanemo, yebague moomejāja, Marīpure āsū āri sērēyupu: —Au, āārīpererire irimasāa mu. I yu űerō tariburire tauduagu tauka! Yu irasū ārikerepuru, yu gāāmerōsū iribirikōāka! Mu gāāmerōsū gapu yure waaburo, āriyupu.

37 Puru ĩgūsā purogue ejagu, ĩgūsā kārīrārē bokajayupu. Pedore āriyupu: —Simón, ĩkāriĩgū yāri? ĩNasirigu su horanogora yure kāribita yumasiberi? 38 Kārīmerāta! Marīpure sērēka, wāti ārimēsārīre iribokoa, ārīrā! Musā gūñarī merā ōārīre iriduadāa. Irire iriduakererā, bokatiūbea, āriyupu.

39 Irasū āri odo, Marīpure ĩgū sērēaderosūta dupaturi sērēgū waayupu doja. 40 Dupaturi ĩgūsā puro ejagu, kārīrārēta bokajayupu doja. ĩgūsārē waja pūrītariyuro. Irasirirā, naāsū āri yujumasībiriñurā.

41 űreagora kārīrārē bokajagu, Jesūs ĩgūsārē āriyupu: —Siuñajā, kārika pama! Iropāta ejāa. Yure āārīpererā tĩgūrē űerāguere wiari hora ejasīāa. 42 Wāgānugāka! Nāka, waarā! Yure wējēduarāguere yure ĩmubu aarisiami, āriyupu Jesūs.

Jesúre ñeāwāgādea

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

43 ĩgū irasū āri wereripoe Judas, Jesūs buerā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā watopemu āārādi ejayupu. Wārā masaka sareri majiri, yuku dukari opanerā Jesūs purore ĩgū merā ejañurā. ĩgūsā paia oparā, Moisés gojadeare buerimasā, judío masaka murā iriuanerā āārīñurā. 44 ĩgūsā Jesūs puro ejaburi dupuyuro Judas ĩgūsārē āsū āri weredi āārīmi: “Yu ĩgūya wayupārārē mimigūta āārīgukumi. ĩgūrē ñeā, ōārō sia, āiaka!” ārīdi āārīmi.

45 Judas, Jesūs puro ejaguta: “Guare buegu”, āri, ĩgūya wayupārārē mimiyupu. 46 ĩgū mimimakū ĩārā, Judas merā aaranerā Jesúre turaro merā ñeāwāgāñurā. 47 Sugū Jesūs buegu gapu paia opure moāboegure sareri maji merā ĩgūya gāmpūrē dititā dijukōāyupu. 48 Jesūs gapu ĩgūsārē āriyupu:

—ĩNasirirā sareri majiri merā, yuku dukari merā sugū yajarimasārē ñeārā aarirā irirosū yure ñeārā aariri? 49 űmariku Marīpūya wiigue musā watopegue bueba. Iroguere musā yure ñeō ñeābiribu. Musā irasiriri Marīpūya wereniri gojadea pūge gojaderosūta waarō yāa yure, āriyupu Jesūs.

50 Jesúre ñeāmakū ĩārā, āārīpererā ĩgū buerā sugureta űmaweonūwāgākōāñurā. 51 Sugū maamu ĩgū ōmasiariñe merā dita Jesúre tūyayupu. ĩgūdere ñeākōāñurā. 52 ĩgūsā ĩgūrē ñeāmakū, ĩgū ōmasiariñerē meēpi, suri marīgū űmaduriwāgākōāyupu.

Jesúre oparā purogue āiadea

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

53 Puru Jesúre paia opu purogue āiñañurā. Iroguere paia oparā, Moisés gojadeare buerimasā, judío masaka murā āārīpererā nerēñurā. 54 Pedro gapu yoaweyaro Jesúre tūyañajā, paia opūya wii disipuro ñajārōma yebague eja, Marīpūya wiire korerā surara merā peame turo sūma doanīyupu.

55 Paia oparā, judío masaka murā, āārīpererā iroguere nerēanerā Jesúre ārīgatori merā weresāmūrārē āmarā iriñurā ĩgūrē wējēmūrā. Irasirikererā, bokabiriñurā. 56 Wārā gajerā ārīgatori merā Jesúre weresākerepuru, keoro ejabiriyuro. 57 Gajerāde wāgānugāja, ārīgatori merā āsū āri weresāñurā:

58 —Gua, ĩgū āsū ārīmakū pébu: “Marīpūya wii masaka iridea wiire beókōāgura. Puru űrenu waarō merā gaji wii, masaka iribiri wiire irigura”, ārimi, āriñurā.

59 ĩgūsā irasū ārīrīde keoro ejabiriyuro. 60 Irasirigu paia opu ĩgūsā watopegue wāgānugāja, Jesúre sērēñayupu: —ĩgūsārē yujuberi mu? ĩNasirirā murē irasū āri weresārī? āriyupu.

61 Jesūs gapu yujubiriyupu. ĩgū yujubirimakū ĩā, paia opu dupaturi sērēñayupu doja: —ĩMu Marīpu ōātarigu magū Cristota āārīrī?

62 Jesūs ĩgūrē āriyupu: —Yu ĩgūta āārā. Yu āārīpererā tĩgūrē Yupu turagu diaye gapu doamakū ĩārāko. űmugasima mikāyebori weka yu aarimakūdere ĩārāko, āriyupu Jesūs.

63 ĩgū irasū ārīmakū pégu, paia opu ĩgū guarire ĩmugū, ĩgūya surīrore tūāyegue, āsū āriyupu: —ĩNasirimurā gajerā ĩgūrē weresārīrē pēnemobokuri marī? 64 Musā, ĩgū basita Marīpure ñerō ārīrīrē pēsīāa. ĩNaāsū gūñarī? āriyupu.

ĩgū irasū ārīmakū pērā, āārīpererā āsū ārīñurā: —Marīpure ĩgū ñerō ārīrī waja boaburo, ārīñurā.

65 Irasirirā surāyeri Jesúre síku eotú, suriro gasiro merā ĩgūya koyere siabiato, ĩgūrē pá: —“ĩNoā murē pári?” āribokaka! ārīñurā. Marīpūya wiire korerā Jesúre āia, ĩgūya diapure buro pānañurā.

Pedro Jesúre masíkeregu: “Masíbea”, áriċdea
(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-29)

⁶⁶ Pedro garu paía opuya wii disipuro ñajārōma yebague doaníyupu. Iro Īgū doaripoe sugo nomeo paía opuere moáboego ejayupo. ⁶⁷ Īgū peame turo sūma doanímakū Īāgō, Īgūrē āsū āriyupo:

—Mude Jesús Nazaretmu merā āārīdita āārā, āriyupo.

⁶⁸ Pedro āriġatori merā āsū āri yujuyupu igore:

—Īgūrē masíbea. Mu irasū āriřriřē pémasíbirikoa yu, āriyupu.

Irasū āri, iri wii taroma sārīrō disipurogue wiriaripoeta āgābo wereyupu.

⁶⁹ Moáboego Pedrore dupaturi Īā, iro āārīrārē āriyupo doja:

—Īi, Jesús merāmuta āārīmi, āriyupo.

⁷⁰ Pedro dupaturi igore āriġatoyupu doja:

—Āārībea yu, āriyupu.

Mérōgā puruta iro āārīrā Pedrore āriñurā doja:

—Mu diayeta Jesús buerā merāmuta āārā. Mu Galileamuta āārā. Pémasīrōta Īgūsā irirosū werenía, āriñurā.

⁷¹ Īgūsā irasū āriřmakū, Pedro āriyupo:

—Marīpu péuro diayeta werea. Yu musārē diaye werebirimakū, Marīpu yure wajoáburo. Yu musā werenīgūrē masíbea, āriyupu.

⁷² Īgū irasū āriřipoeta dupaturi āgābo wereyupu. Pedro, āgābo weremakū pégu, Jesús Īgūrē: “Āgābo pea wereburo dupuyuro mu yure masíkeregu, urea: ‘Masíbea’, āriġatogukoa”, ārādeare gūñaboka, buro oreyupu.

15

Jesúre Pilato puro āijadea
(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Boyodujimejāriŋpoe āārīpererā judío masaka oparā, paía oparā, murā, Moisés gojadeare buerimasā nerē: “¿Nasirirākuri marī Jesúre?” āri werenīñurā. Wereni odo, Īgūrē sia, āiwāgā, Pilatore wiañurā. ² Pilato Jesúre sērēñayupu:

—¿Muta āārīři judío masaka Opu? āriyupu.

—Mu āriřōsūta Īgūta āārā, āri yujuyupu Jesús.

³ Paía oparā Jesúre: “Īi ñerō iridi āārīmi”, āri, wári weresāñurā.

⁴ Īgūsā irasū āriřmakū pégu, Pilato dupaturi Jesúre āsū āri sērēñayupu:

—¿Neō yujuberi? Péka! Īgūsā murē wári weresārā yáma, āriyupu.

⁵ Jesús garu neō yujubiriyupu. Irasirigu Pilato Īgukakōāyupu.

Jesúre wējēdoredea
(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

⁶ Bojoriku pascua bosenu āārīřmakū, Pilato sugu peresugue āārīġūrē masaka wiudoregure wiunayupu. ⁷ Iriŋpoe Barrabás wāikuġu gajerā romano marā oparārē béoduarā masakare wējēnerā merā peresugue āārīyupu. ⁸ Iri bosenu āārīřmakū, Pilato purogue wārā masaka nerē:

—Mu bojoriku irinarōsūta irika doja! āri sērēñurā.

⁹ Pilato Īgūsārē yujuyupu:

—¿Musā judío masaka Opure yu wiumakū gāāmeri? āriyupu. ¹⁰ Pilato, paía oparā Jesúre Īaturisā, Īgūsā Īgūrē wiamakū masīgū, irasū āriyupu. ¹¹ Paía oparā garu masakare: “Barrabáre wiuka!” āri gainídoreñurā.

¹² Īgūsā irasū āriřmakū pé, Pilato Īgūsārē sērēñayupu:

—Musā judío masaka Opu, āriġū merā garure, ¿nasirimakū gāāmekuri?

¹³ Īgū irasū āriřmakū, buro gainīři merā:

—Curusague pábiatú wējēka Īgūrē! āriñurā.

¹⁴ Pilato Īgūsārē āriyupu:

—¿Ñeéno ñerīře iriari Īgū, musā irasū āriřmakū?

Īgūsā garu dupaturi:

—Curusague pábiatú wējēka Īgūrē! āri gainīñurā.

¹⁵ Irasirigu Pilato Īgūsā Īgū merā oārō dujamakū iriduagu, Īgūsā gāāmerōsūta Barrabáre wiuyupu. Jesús garure tārādore, puru surarare wiyupu, Īgūrē curusague pábiatúdogu.

¹⁶ Irasirirā surara Jesúre Pilatoya wii disipuroma yebague āijañurā. Irogue āārīpererā surarare Jesús puro neeñurā. ¹⁷ Puru suriro buro diiriñerē Īgūrē sāñurā. Īgya dipurure

pora bero İğüsâ iriadea berore peoñurâ. ¹⁸ Puru: “Buremurâ aarika judío masaka Opure!” âri gainiñurâ.

¹⁹ İğüya dipurare yukâ dukâ merâ pá, İğürê siku eotúbiranañurâ. İğürê buridarâ ñadukupuri merâ ejamejãjanañurâ. ²⁰ Puru irasiri burida odo, suríro diirariñerê túwea, İğüya surírore sañurâ doja. Irasiri odo, İğürê curusague pábiatú wějémurâ âiãkõañurâ.

Jesúre curusague pábiatúdea

(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

²¹ İğürê âiãrâ, sugu Cirenemü Simón wãikugure poeegue âãrãdi dujarigure bokatiññurâ. İğü Alejandro, Rufo wãikurâ pagu âãriyupu. İğürê bokatiñ, Jesús kõãdea curusare kõãdoreñurâ.

²² Gólgota wãikurogue Jesúre âijañurâ. “Gólgota”, âriñ: “Masakâ dipuru boaweadea pero”, âriñduaro yáa. ²³ Irogue eja, Jesúre igui deko mirra wãikuri merâ morëadeare tãdiñurâ. Jesús gapu iiribiriyupu. ²⁴⁻²⁵ Puru irogue ñamigãgã nueve hora âãrimakü Jesúre curusague pábiatú âiwãgãnúkõañurâ pama. Odo, İğüya suríre: “¿Noãrê dujarokuri?” âriñboka birañurâ, irire İğüsâ basi gãme dukawamurâ.

²⁶ “İi asü iridea waja boami”, âriñ: “İta judío masaka Opü âãrimi”, âri gojadea majirê curusague İgü weka pábiatúñurâ. ²⁷ Jesús merâ pêrâ yajarikurãrê gaji curusarigüe pábiatú âiwãgãnúñurâ. Sugure İgü diaye gapu, gajigü kúgapu pábiatú âiwãgãnúñurâ. ²⁸ Jesúre İğüsâ irasirimakü, Maripya wereniñ gojadea pügue gojaderosüta waayuro: “İgü ñeri irigu irirosü ñerâ merâ wějësügukumi”, âri gojasüdero âãriñbú.

²⁹ Masaka irogue âãriñ Jesús puru ejanugãja, buridari merâ İğürê İğüsâya dipure sagui, ñerõ wereniñurâ.

—Jüü, mü Maripya wiire béo, puru arenu waaró merãta iri wiire dupaturi iri odogakoa, âri werenibú. ³⁰ Irasirigu mü basi tauka! Curusague merâ dijarika! âriññurâ. ³¹ Paia oparâ, Moisés gojadeare buerimasãde İğürê asü âri buridañurâ:

—Gajerã gapure taumi. İgü basi gapu taumasibemi. ³² Diayeta Cristo, Israel bumarã Opü âãriñgü, curusague merâ İgü dijarimakü iãrã, marí İğürê buremurãkoa, âri buridañurâ. İgü merâ pábiatú âiwãgãnúñanerãde irasüta âri buridañurâ.

Jesús boadea

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

³³ Goeripoe âãrimakü, i nikü âãripererogue nañtiãkõãyuro. Üre hora gora nañtiãyuro. ³⁴ Üre hora ejamaküta Jesús buru gainiyupu:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabacteri? âriyupu. Irasü âriñgü: “Yü Opü, yu Opü ¿nasirigu yure béori mü?” âriñgü iriyupu. ³⁵ Surãyeri iro âãriñrã, İgü irasü âri gainimãkü pêrã:

—Péka! Maripya kerere weredupuyudire Elíare siugü yámi, âriññurâ. ³⁶ Sugu İğüsâ merãmü ümawãgã, igui deko piari yosadea yusure yukâ yuwague siatú, Jesúre iiriburo, âriñgü soemuuyupu. Irasü soemuügü, asü âriyupu:

—İãñarã marí, İgü curusague âãriñgürê Elías âidijugu aarimakü, âriyupu.

³⁷ Jesús buru gaini, kómoakõãyupu. ³⁸ İgü kómomaküta Maripya wii poekama taribu disipuro kãmutari gasiro úmarõ gapu merâ yegue dijari, deko merâ yeguesiajayuro.

³⁹ Jesús boamakü iãgü, romano surara opu:

—İi diayeta Maripm magü âãrãdañumi, âriyupu.

⁴⁰ Nomedo yoaweyarogue Jesúre iñiññurâ. İğüsâ nome watopeguere María Magdalena âãriyupo. Gajego María Santiago, İgü tãgü José pago âãriyupo. Gajego Salomé âãriyupo.

⁴¹ Jesús Galileague âãrimakü, İğürê iritamunerã nome âãriññurâ. Gajerã nome wãrã âãriññurâ, Jerusalégue İgü merâ waanerã nome.

Jesúya dupure masãgobegue pídea

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Nañmejãriporo âãrimakü, judío masaka siuñajãriñu ñajãburo dupuyuro José, Arimatea wãikuri makãmü Pilato purogue ejayupu. Judío masaka oparã watopemü âãriyupu. İgü Maripm İğüyarãrê doreburire yúgu iriyupu. Irasirigu güiro maríõ Pilato puru eja, Jesúya dupure yáabu sërëyupu.

⁴⁴ İgü irasü âri sërëmakü, Pilato pégakakõãyupu. Irasirigu surara opure siiu:

—¿Jesús âãriñõta boakõãri? âri sërëñayupu.

⁴⁵ Surara opu İğürê: “Boakõãmi”, âri yujumakü pégu, Pilato Josére Jesúya dupure âidijudoreyupu.

⁴⁶ Irasirigu José õãri suríro gasiro wajari, Jesúya dupure âidiju, iri gasiro merâ õmayupu. Puru su gobe masãgobe ütãyegue mádea gobegue píyupu. Irasiri odo, iri gobere ütã mají merã biayupu. ⁴⁷ İgü Jesúya dupure yáamakü, María Magdalena, gajego María José pago iãññurâ.

16

*Jesús masádea**(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)*

¹ Judío masaka siuñajārīnu* tariadero puru, María Magdalena, gajego María, Santiago pago, gajego Salomé, sārōrī wajariñurā Jesúya dupure piupeomurā. ² Semana āārīpurorirīnurē† ĩgūsā nome ñamigāgā, abe murīriripoe Jesúya dupure yádea masāgobegue waañurā. ³ Irogue waarā:

—¿Noā marīrē iri masāgobe biadea utā majīrē tūpābosarākuri? ārī wereniwāgāñurā.

⁴ Irogue ejarā, iri gobere biadea utā majī miērē gajerogue oyamakū ĩāñurā. ⁵ Irasirirā iri gobegue ñajāa, sugu maamu diayemapārē gapu suriro yoaro oārō borero sāñadi doamakū ĩāñurā. ĩgūrē ĩārā, ĩāgukakōñurā.

⁶ ĩgū gapu ĩgūsāno merē ārīyupu:

—Gukabirikōāka! Musā Jesús Nazaretmurē, ĩgūsā curusague pábiatú wējēadire āmarā yāa. Masāsiami. Ōōrē mámi. ĩāka, ĩgūsā ĩgūrē piaderore! ⁷ ĩgū buerārē, irasū āārīmakū Pedrore wererā waaka! ĩgū masā dupuyuro Galileague waasiami. Irogue musā ĩgūrē ĩārākoa ĩgū ārīderosūta, ārīyupu.

⁸ ĩgū irasū ārīmakū pé, burō guka naradari merā waakōñurā. Burō gūisīā, gajerārē ĩgūsā ĩādeare werebiriñurā.

*Jesús María Magdalenarē deyoadea**(Jn 20.11-18)*

⁹ Jesús semana āārīpurorirīnu boyoripoe, ĩgū masādero puru María Magdalenarē deyoapuroriryupu. Igo su mojōma pere gajī mojō peru pērēbejarā wātēārē ĩgū béowiusūdeo āārīyupo. ¹⁰ Jesús igore deyoadero puru, ĩgū buerārē igo ĩādeare werogo waayupo. ĩgūsā burō bujawereri merā orerā iriñurā. ¹¹ Igo ĩgūsārē: “Jesús okami, ĩgūrē ĩābu”, ārī wererire pérā, buremubiriñurā.

*Jesús ĩgū buerire tayarā pērārē deyoadea**(Lc 24.13-35)*

¹² Puru Jesús gajerā pērārē makā turogue waarārē deyoayupu. ĩgū deyoapurorigu, deyoderosū deyobiriyupu. Irasirirā ĩgūrē ĩāmasībiriñurā.

¹³ ĩgūrē ĩāmasī, puru ĩgū buerā āārīrōgue waa, Jesús ĩgūsārē deyoadeare wereñurā. ĩgūsādere buremuduabiriñurā.

*Jesús ĩgū buerārē ĩgūyare buedoregu pídea**(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)*

¹⁴ Jesús ĩgū boa, masādero puru, ĩgū buerā pe mojōma pere su gubu suru pērēbejarārē ĩgūsā baa doanirōgue deyoa, ārīyupu:

—¿Nasirirā, yu masādea kerere pékererā, buremuberi, ĩgūsā musārē werekererupu? Buremurī opabea musā, ārīyupu.

¹⁵ Puru ĩgūsārē āsū ārīyupu doja:

—Āārīpererogue marārē Marīpu masakare tauri kerere wererā waaka! ¹⁶ Yure buremurā, deko merā wāyēsūrā tausūrākuma. Yure buremumerā gapu peamegue béosūrākuma. ¹⁷ Yure buremurā yu wāi merā, yu turaro merā wātēārē masakaguere ñajānerārē béowiurākuma. Gajī masā ya ĩgūsā dupuyuro werenīmasībirideare werenīrākuma. ¹⁸ Āñārē ñeāmakū, ĩgūsārē ñerō waabirīkoa. ĩgūsā irasū wewegorenamakū, marī Opu Jesús ĩgūsārē iritamunikōāyupu. Irasirigu ĩgū turari merā ĩgūsārē iri ĩmurīrē irimakū irinayupu, masakare ĩgūsā wererire: “Diayeta āārā”, ārī buremudoregu.

*Jesús āmugasigue murīadea**(Lc 24.50-53)*

¹⁹ Marī Opu Jesús irasū ārī were ooadero puru, Marīpu ĩgūrē āmugasigue āimurīayupu. Irasirigu irogue ejagu, Marīpu diaye gapu eja doayupu. ²⁰ ĩgū buerā ĩgū masakare tauri kerere āārīpererogue wererā waañurā. ĩgūsā irasū weregorenamakū, marī Opu Jesús ĩgūsārē iritamunikōāyupu. Irasirigu ĩgū turari merā ĩgūsārē iri ĩmurīrē irimakū irinayupu, masakare ĩgūsā wererire: “Diayeta āārā”, ārī buremudoregu.

Iropāta āārā.

* 16:1 Judío masaka siuñajārīnu, sábadō āārā. † 16:2 Semana āārīpurorirīnu, domingo āārā.

SAN LUCAS

Lucas, opu Teófilo wáikugure gojadea

¹⁻² Opu Teófilo, yu murē ōādorea. Gwa watopere Jesús irinugādeare iānerā guare ĩgūya kerere buema. Wārā gajirā, ĩgūsā guare buederosūta keoro gojanugāsianerā āāřĩmā. ³⁻⁴ Yude āāřĩpereri Jesús irinugādeare masĩpeduagu, ōārō buebu. Irasirigu murē gajirā buedeare: “Diayeta āārā”, āřĩ masĩburo, āřĩgū, irire keoro gojāa.

Marĩpure wereboegu Juan masakare wāiyerimasū deyoaburire weredea

⁵ Herodes, Judea nikū marā opu āāřĩripoe sugu paĩ Zacarías wáikugu āāřĩyupu. ĩgū, paĩ Abías wáikuguya bumā āāřĩyupu. ĩgū marāpo Isabel wáikugu, paĩ Aarōn wáikugu parāmeō āāřĩturiagogue āāřĩyupo. ⁶ ĩgūsā pērāgueta Marĩpu ĩūrōrē diayemarē irirā, Moisére doreri pĩdeadere tarinugābiriñurā. Irasirirā gajirā ĩgūsārē: “Nerĩ irirā āāřĩma”, āřĩmasĩbiriñurā. ⁷ Isabel pūrā marĩgōno āāřĩyupo. Irasirirā pūrā marĩrāta, muñuakōāñurā.

⁸ Sunā Zacaríaya bumarārē Marĩpuya wiigue Marĩpu ĩūrō moārĩ āāřĩyuro. Irasirirā, ĩgū paĩare iridorederosūta irirā irogue waañurā. ⁹ Irogue ejadero puru, ĩgūsā paia irinarōsū Zacaríare sārōřĩ soemubure beyebokañurā. Irasirigu Zacarías Marĩpuya wiima taribugue soemugū ñajāyupu. ¹⁰ ĩgū irire soemuripoe iri taribu wirinugārōgue wārā masaka Marĩpure sērērā iriñurā. ¹¹ ĩgū soemuripoe sugu Marĩpure wereboegu sārōřĩ soemurō diaye gapu Zacaríare deyoayupu. ¹² Zacarías ĩgārē ĩāgū, ĩāguka, nasirimāsĩbiriyupu. Buro gũiyupu. ¹³ ĩgū gũimakū ĩāgū, Marĩpure wereboegu gapu āsū āřĩyupu:

—Zacarías, gũibirikōāka! Marĩpu mu sērērĩrē pēmi. Mu marāpo Isabel sugu majĩgū pūrākugokumo. ĩgārē “Juan” wāiyeka! ¹⁴ ĩgū merā buru usuyagukoa. Wārā gajirā ĩgū deyoamakū, usuyarākuma. ¹⁵ ĩgū Marĩpu ĩūrōrē ubu āāřĩgū meta āāřĩgukumi. Igu deko pāmurĩrē, siburidere neō ĩirĩbirikumi. ĩgū deyoaburi dupiyurogueta Ōāgū deyomarĩgārē opatarĩsiagukumi. ¹⁶ Wārā Israel bumarārē Marĩpure gũñaduñerārē dupatari gũñamakū irigukumi doja. ¹⁷ Marĩ Opu aariburi dupiyuro Elías Marĩpuya kerere weredupiyudi werederosūta Ōāgū deyomarĩgū turari merā masakare weregukumi. Pagusāmarā ĩgūsā pūrā merā ōārō āāřĩburo, āřĩgū; tarinugārĩmasādere oparā dorerire ōārō yujuburo, āřĩgū, Marĩpuyare weregukumi. Irasirigu masaka marĩ Opure ōārō usuyari merā bokatĩrĩñeāburo, āřĩgū, irire weregukumi, āřĩyupu Marĩpure wereboegu Zacaríare.

¹⁸ ĩgū irasū āřĩmakū pēgu, Zacarías sērēñayupu:

—¿Nasirigu yu ire: “Diayeta āārā”, āřĩmasĩbukuri? Yu bugurogora āārā. Yu marāpode buru āāřĩmo, āřĩyupu.

¹⁹ ĩgū irasū āřĩmakū pēgu, āsū āřĩ yujuyupu:

—Yu Marĩpure wereboegu, Gabriel wáikugu, Marĩpu puro āāřĩgū āārā. ĩgūta yure iriuami, murē ĩ ōārĩ kerere weredoregu. ²⁰ Dapagorare yu wererire mu buremubiri waja, werenĩbi dujagukoa. Mu magū deyoadero puru, werenĩgukoa doja. Marĩpu: “Irasū waaburo”, āřĩmakū, yu murē ārāderosūta waarokoa, āřĩyupu Gabriel Zacaríare.

²¹ ĩgū irasū āřĩ wereripere masaka, iri taribu wirinugārōgue āāřĩrā Zacaríare yūrā iriñurā. “¿Naásū waayuri, ĩgū iropa yoaripoe deyomarĩgū?” āřĩ gũñañurā. ²² Zacarías iri taribugue āārādi wirijagu, ĩgūsārē wereduagu, neō werenĩmasĩbiriyupu. Irasirigu ĩgūya mojōřĩ merā irikeoyupu. Masaka, ĩgū irasirimakū ĩārā: “Iri taribugue Marĩpu ĩmuadeare ĩāgukakōākumi”, āřĩ gũñañurā.

²³ Zacarías Marĩpuya wiigue Marĩpu ĩūrō moārĩrē iripeo, ĩgūya wiigue goedujākōāyupu. ²⁴ Puru ĩgū marāpo Isabel nijĩpo āāřĩnugāyupu. Su mojōmarā abe neō wiriro marĩrō ĩgoya wiigie āāřĩkōāyupu. ²⁵ Āsū āřĩ gũñayupu: “Marĩpu, yu pūrā marĩgō āāřĩdeore iritamugū irasū yami, masaka yure ĩābeobirikōāburo, āřĩgū”.

Marĩpure wereboegu Maríare Jesús deyoaburire weredea

²⁶ Isabel nijĩpo āāřĩnugādero puru, su mojōma pere gajĩ mojō suru pērēbejari abe waarō merā Marĩpu ĩgārē wereboegu Gabriere Galilea nikūma makā Nazaret wáikuri makāgue, ²⁷ sugu nomeō María wáikugo, neō sugu umūu merā āāřĩbeo purogue iriyupu. Igo, José wáikugu opu David parāmi āāřĩturiagu merā marāpukubo iriyupu. ²⁸ Gabriel, ĩgo āāřĩrōgue ñajāa, ĩgore:

—Murē ōādorea. Marĩpu murē ōārō irigu āāřĩmi. ĩgū marĩ Opu mu merā āāřĩmi. Āāřĩpererā nome nemorō murē ōārō iritarinugāgukumi, āřĩ ōādoreyupu.

²⁹ María, ĩgārē ĩāgō, ĩgū irasū āřĩrĩrē pēgo, pēgukakōāyupu. “¿Naásū āřĩduaro irikuri ĩgū yure ōādoreri?” āřĩ, buru gũñayupu. ³⁰ Igo gukamakū ĩāgū, Marĩpure wereboegu āřĩyupu:

—María, güibirikõãka! Marĩpu ìürõrê mu õãrĩ bokabu. Mu merã usuyami. ³¹ Irasirigo mu dapagorare nijipo ããrĩnugãgokoa. Sugu majĩgũ pũrãkugokoa. Ìgũrê “Jesús” wãiyegokoa. ³²⁻³³ Ìgũ ubu ããrĩgũ meta ããrĩgukumi. Marĩpu ããrĩpererã nemorõ turagu, Ìgũrê: “Yu magũ ããrã mu”, ãrĩgukumi. David, mu magũ ñekũ, Israel bumarã opu ããrĩdi ããrĩmi. Marĩpu Davire opu pĩderosũta mu magũdere Opu pĩgukumi Israel bumarãrê dorenĩbure. Ìgũ doreri neõ perebirikoa, ãrĩyupu.

³⁴ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pégo, María Ìgũrê sêrêñayupo:

—¿Nasiriro yure irasũ waabukuri, yu neõ sugu ãmũu merã ããrĩbirikeremakũ? ãrĩyupo.

³⁵ Igo irasũ ãrĩmakũ pégu, ãsũ ãrĩyupu:

—Õãgũ deyomarĩgũ mũguere dijarigukumi. Marĩpu ããrĩpererã Opu turari, su ñmikãyebo túbiaro irirosũ ejarokoa murê. Irasirigu mu magũ deyoabu, Marĩpũyagu õãgũ ããrĩgukumi. Masaka Ìgũrê: “Marĩpu magũ ããrĩmi”, ãrĩrãkuma. ³⁶ Mu basudeo Isabede, búro ããrĩkerego, sugu majĩgũ pũrãkugokomo. Masaka igore: “Pũrã marĩgõ ããrĩmo”, ãrĩkeremakũ, su mojóma pere gajĩ mojó suru pèrèbejari abegora opasiamo. ³⁷ Marĩpũre Ìgũ iridũari, neõ diasabea, ãrĩyupu.

³⁸ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pégo, María ãrĩyupo:

—Yu marĩ Opũre moãboego ããrã. Marĩpu, mu ãrĩrõsũta iriburo yure, ãrĩyupo.

Igo irasũ ãrãdero pũru, Marĩpũre wereboegu waakõãyupu.

María Isabere ìãgõ waadea

³⁹ Irĩnarĩta María mumurõ merã Judea nikũ ãtãyuku watopegue ããrĩrĩ makãgue waayupo. ⁴⁰ Iroge eja, Zacarĩaya wiigue ñajãa, Isabere õãdoreyupo. ⁴¹ Igo õãdorerire pémakũ, Isabel magũ igoya patoregue ããrĩgũ búro gãmeñayupu. Igo, Õãgũ deyomarĩgũrê opatariyupo. ⁴² Irasirigo turaro merã ãsũ ãrĩyupo:

—Marĩpu ããrĩpererã nome nemorõ murê õãrõ iritarĩnugãmi. Mu magũdere õãrõ yámi.

⁴³ Mu, yu Opu pago yure ìãgõ ejamakũ õãtaria. ⁴⁴ Mu õãdorerire yu pémakũta, yu magũ yaa patoregue ããrĩgũ búro usuyari merã gãmeñami. ⁴⁵ Marĩpũre wereboegu murê weread-eare: “Keoro waarokoa”, ãrĩ búremusĩã, õãrõ usuyari merã ããrã, ãrĩyupo Isabel Marĩare.

⁴⁶ Irasirigo María ãsũ ãrĩyupo:

Yaa yujupũrãgue yu Opũre: “Õãtaria mu”, ãrĩ, usuyari sĩa.

⁴⁷ Marĩpu yure taugu merã búro usuyãa.

⁴⁸ Yu ubu ããrĩgõ ããrĩkeremakũ, Marĩpu yure Ìgũrê moãboegore gũñami. Irasirirã dapagora merã masaka yure: “Marĩpu igore õãrõ iridea merã búro usuyadeo ããrĩmõ”, ãrĩnikõãrãkuma.

⁴⁹ Marĩpu turatarigu yure wãri õãrĩrê yámi. Ìgũ õãtarigu, neõ ñerĩ opabi ããrĩmi.

⁵⁰ ããrĩpererã goepeyari merã Ìgũrê búremurãrê bopoñanikõãgukumi.

⁵¹ Ìgũ turari merã wãri õãrĩrê iri ñumumi. “Gua gajirã nemorõ ããrã”, ãrĩ gũñarãnorê ubu ããrĩrã dujamakũ yámi.

⁵² Oparãrê ubu ããrĩrã dujamakũ yámi. Ubu ããrĩrã: “Gajirã nemorõ ããrĩbea”, ãrĩ gũñarã gapure oparã dujamakũ yámi.

⁵³ Hãboarĩmasãrê wãri õãrĩ sĩmi. Wãri oparã gapure neõ gajino opamerã dujamakũ yámi.

⁵⁴⁻⁵⁵ Marĩ ñekũsãmarãrê: “Iritamugara”, ãrĩderosũta Abrahãrê, Ìgũ parãmerã ããrĩturĩarãdere iritamunikõãmi. Irasirigu marĩ Israel bumarãrê, Ìgũrê moãboerãrê Ìgũ ãrĩdeare neõ kãtiro marĩrõ bopoñarĩ merã iritamunikõãmi, ãrĩyupo María.*

⁵⁶ María, Isabel merã urerã abegora ããrĩyupo. Pũru igoya wiigue goedujaakõãyupo.

Juan masakare wãiyemasũ deyoadea

⁵⁷ Pũru Isabel majĩgũ deyoarinopoe nijĩwãgũdero pũru, igo magũ deyoayupu. ⁵⁸ Irasirirã igo pũro ããrĩrã, igoyarã, Marĩpu igore õãrõ iridea kerere pãrã, igore usuyatamurã waañurã.

⁵⁹ Igo magũ deyoadero pũru, su mojóma pere gajĩ mojó ureru pèrèbejarĩnurĩ waaró merã majĩgũrê Ìgũya dupũma gasirogãrê* wiirirã waañurã. Ìgũrê Ìgũ pagu “Zacarĩas” wãirê wãiyeduadiñurã. ⁶⁰ Isabel gapu Ìgũsãrê:

—Ããrĩbea. Ìgũ: “Juan” wãikugukumi, ãrĩyupo.

⁶¹ Igo irasũ ãrĩmakũ pãrã, igore:

—¿Nasirigu irasũ wãikubukuri? Neõ mũyarã irasũ wãikurã máma, ãrĩñurã.

⁶² Irasirirã Zacarĩare: “¿Mu naásũ wãiyedukuri?” ãrĩrã, mojórĩ merã irikeo, sêrêñãñurã.

⁶³ Irasirigu Zacarĩas su taboa majĩ sêrê, iri majĩgue:

* 1:54-55 1 S 2.1-10; Sal 113.5-9; Gn 17.7

* 1:59 Gn 17.1-14: Irĩpogue Marĩpu Abrahãrê Ìgũ pũrã ãmarê: “Yaarã

ããrĩburo”, ãrĩgu, Ìgũsãya dupũma gasirogãrê wiiridoredi ããrĩmi. Pũru iri dorerire Moisésere pídi ããrĩmi. Irasirirã judío masaka Abraham parãmerã ããrĩturĩarã iri dorerire irirã, Ìgũsã pũrã ãmarê su mojóma pere gajĩ mojó ureru pèrèbejarĩnurĩ waaró merã Ìgũsã deyoadero pũru irasũ yãma.

—“Juan wāikugukumi”, āri gojayupu. Īgū gojarire ĩārā, gukakōāñurā. ⁶⁴ Irire gojagata Zacarias werenibi āārādi wereniakōāyupu doja. Irasirigu Marĩpũre: “Ōātaria mu”, āri, usayari siyupu. ⁶⁵ Āārĩpererā Zacarias puro āārĩrā, ĩgū werenimakū pērā, gukakōāñurā. Āārĩpererogue Judea nikū marā ũtāyuku watopegue āārĩrārē Juan deyoadeare wereñurā. ⁶⁶ Īgū deyoadea kerere pērā, āārĩpererā gūña, āsū āri gāme sērēñañurā:

—Ī majĩgū buguro waagū, znaāsū āārĩrikugukuri Marĩpu turari merā deyoadi? ārĩñurā.

Zacarias Marĩpũre bayapeodea

⁶⁷ Zacarias, Ōāgū deyomarĩgūrē opatarigu Marĩpu ĩgūrē weredorerire āsū āri wereyupu: ⁶⁸ Marĩpũre Israel bumarā Opũre usayari sĩrā! Marĩ ĩgūyarā pũrogue marĩrē taugu aarĩmi.

⁶⁹ Irasirigu marĩrē taubure turatarigũre iriugukumi. Īgū, David Marĩpũre moāboerimasū āārĩdi parāmi āārĩturiagugue āārĩmi.

⁷⁰ Iripoegue Marĩpu, ĩgūya kerere weredupiyurimasā ñerĩ marĩrā merā marĩrē tauburire āsū āri weredi āārĩmi:

⁷¹ “Āārĩpererā musārē ĩaturĩrārē, wajarākũrārē, musārē tariweremakū irigura”, āri weredi āārĩmi.

⁷² Irasirigu marĩ ñekūsāmarārē: “ ‘Musārē bopoñarĩ merā ĩāgū, ōārō irigura’, ārĩdeare neō kātibirikoa”, āri weredi āārĩmi.

⁷³ Irire Marĩpu marĩ ñekū Abrahārē weredi āārĩmi.

⁷⁴ Irasirigu marĩrē ĩaturĩrārē wĩtagukumi, gũiri marĩrō ĩgū dorerire iritũyaburo, ārĩgū.

⁷⁵ Āārĩperero marĩ okaro bokatĩũrō marĩrē ĩgūyarā, diayemarē irirā āārĩmakū iriugukumi, ārĩyupu Zacarias.

Irasū āri odo, ĩgū magũgārē ārĩyupu:

⁷⁶ Makũ, masaka marē: “Marĩpu āārĩpererā nemorō turagũya kerere weredupiyurimasā āārĩmi”, ārĩrākuma. Mu, marĩ Opũ aariburi dupiyuro ĩgū aariburi maarē diayema maa āmugū irirosū ĩgūyare weregu waagukoa.

⁷⁷ Marĩpũyarārē āsū āri weregukoa: “Marĩpũre: ‘Gua ñerō irideare kātika!’ āri sērēmakū, musārē kātigukumi. Irasirigu musārē perebiri peamegue waabonerārē taugukumi”, ārĩgukoa.

⁷⁸ Marĩpu marĩrē bopoñarĩ merā maĩsā, ũmu, maamanũ boyoro irirosū waamakū iriugukumi, ũmugasigũ merā marĩrē taubure iriugu.

⁷⁹ Naĩtĩārōgue āārĩrārē boyori sīgukumi perebiri peamegue waabonerārē ĩgūrē masĩburo, ārĩgū. Irasirigu marĩrē ĩgū merā ōārō siñajārĩ bokamakū iriugukumi, āri wereyupu Zacarias.*

⁸⁰ Majĩgū ōarĩ gūñarĩ merā, Marĩpu turari merā masāyupu. Masaka marĩrōgue yoaripoe āārĩyupu. Irogue āārĩgũta Israel bumarārē buenũgāyupu.

2

Jesús deyoadea
(Mt 1.18-25)

¹ Marĩpu magū deyoaburi dupiyuro romano marā opũ Augusto wāikũgũ ĩgūya nikū marārē āārĩpererārē keoñabu, ĩgūsā wāirē gojatũdoreyupu. ²⁻³ Irasirirā āārĩpererā masaka ĩgūsā ñekūsāmarā deyoadea makārĩgue ĩgūsā wāirē gojatũrā waañurā. Siria nikū marā opũ Cirenio wāikũgu āārĩrĩpoe gojatũnũgāñurā.

⁴ Irasirigu Josède, Galilea nikũma makā Nazaretgũe āārādi, Judea nikũma makā Belēgue waayupu. Belén, David deyoadea makā āārĩyuro. Īgū, David parāmi āārĩturiagu āārĩsĩā, irogue waayupu. ⁵ Īgū marāpo āārĩbo María merā ĩgū wāirē gojatũgu waayupu. María gapũ nijĩpo āārĩyupu. ⁶ Irasirigo irogue āārĩgō, nijĩwāgũyupu. ⁷ Kārĩrĩ wĩ ũturĩmakū ĩā, Josē, María merā wekua wiigũe kārĩrā waañurā. Iri wiigũe María neō pũrākũbeo āārĩdeo, majĩgū pũrākũnũgāyupu. Īgū deyoamakū, surĩ gasiri merā ōma, wekua baari korogue ĩgūrē sāyupu.

Marĩpũre wereboerā oveja korerimasārē deyoadea

⁸ Belén tũrogue ovejare korerimasā āārĩñurā. Namiriku irogue dita ĩgūsāyarā ovejare koreboyoanañurā. ⁹ Irogue ĩgūsārē gūñaña marĩrō sugũ Marĩpũre wereboegu deyoayupu. Īgū deyoamakū, Marĩpu gosesiriri ĩgūsārē boyoyuro. Irasū waamakū ĩāgũka, bũro gũĩñurā.

¹⁰ Marĩpũre wereboegu āsū ārĩyupu ĩgūsārē:

—Gũibirikōāka! Musārē ōarĩ kerere ārĩgu yāa, āārĩpererā masaka usayaburire. ¹¹ Dapagā ñami, David deyoadea makāguere musārē taubu deyoami. Īgū Marĩpu iriudi, Cristo musā

* 1:79 Mal 3.1; Is 9.2

Opu aarĩmi. ¹² Musã majĩgũrẽ iārã waarã, surĩ gasiri merã õmadire, wekua baari korogue sãñagũrẽ bokajarãkoa. Irasirirã ĩgũrẽ iārã: “Diayeta aarãñumi”, arĩrãkoa, arĩyuru.

¹³ ĩgũ irire arĩriipoeta gajirã wárã Marĩpure wereboerã deyoa, Marĩpure buremurã asũ arĩ bayañurã:

¹⁴ Marĩpu umugasigũ aarĩgũrẽ: “Õataria mu”, arĩ, usuyari sirĩ! I umugue ĩgũ merã õarõ aarĩrã siñajãrĩ opaburo, arĩ bayañurã.

¹⁵ Marĩpure wereboerã umugasigũ marĩadero purũ, ovejare korerimasã ĩgũsã basi gãme werenĩñurã:

–Nãka, dapagorata Belẽgue! Marĩpure wereboegu marĩrẽ wereaderosũta iārã waarã! arĩñurã.

¹⁶ Irasirirã mumurõ merã iārã waañurã. Iroge eja, Josere, Marĩare bokajañurã. Majĩgũ gapure wekua baari korogue sãñagũrẽ iãñurã. ¹⁷ ĩgũrẽ iārã, iro aarĩrãrẽ Marĩpure wereboegu majĩgũyamarẽ wereadeare wereñurã. ¹⁸ ĩgũsã irire weremakũ perã, aarĩpererã pẽgukakõañurã. ¹⁹ Marĩa gapũ aarĩpereri ĩgũsã wererire pẽgo, ĩgoya yujũpũrãgueta gũñadurĩpũyo. ²⁰ Ovejare korerimasã Marĩpure wereboegu wereaderosũta aarĩpereri ĩgũsã pẽadea, iãdea keoro waamakũ iārã, Marĩpure: “Õataria mu”, arĩ, usuyari merã goe-đujãakõañurã.

Jesũre Marĩpũya wiigũe aĩadea

²¹ Purũ su moĩoma pere gaji moĩõ ureru pẽrẽbejarinũrĩ waarõ merã majĩgũrẽ ĩgũya dũpũma gasirogãrẽ wiiriñurã. Wiiri odo, Marĩpure wereboegu Marĩare, igo nijĩpo aarĩburo dupũyuro arĩderosũta ĩgũrẽ “Jesũs” wãiyenũrã.

²² Purũ Moĩsẽs: “Asũ irika umãũrẽ pũrãkuadero purũ!” arĩdeare iripeo, Josẽ, Marĩa merã Jesũre Jerusalẽgue aĩañurã, Marĩpũya wiigũe Marĩpure: “Muyagu aarĩmi”, arĩ ĩmurã waarã. ²³ Irire irirã, Marĩpu dorederosũta iriñurã. Asũ arĩ gojasũdero aarĩbũ Marĩpu doreri gojãdea pũgue: “Aarĩpererã ãma deyoapũrorirã Marĩpũyarã aarĩburo”, arĩ gojasũdero aarĩbũ. ²⁴ Irasirirã Josẽ, Marĩa merã Jerusalẽgue Marĩpu dorederosũta irirã waañurã. Asũ arĩ gojasũdero aarĩbũ doja: “Pẽrã buja, o ĩgũsã marĩmakũ buja irirosũ deyorãgã pẽrã sika, Marĩpu iũrõ wẽjẽ soepeoburo, arĩrã”.

²⁵ Iripoere Jerusalẽguere sugũ buũuro Simeõn wãĩkũgu aarĩyuru. ĩgũ õãgũ, Marĩpure buremugũ aarĩyuru. Israel bumarãrẽ taugu aarĩbure yũgu iriyuru. Oãgũ deyomarĩgũ ĩgũ merã aarĩnikõayuru. ²⁶ Iripoegue Oãgũ deyomarĩgũ ĩgũrẽ asũ arĩ weredi aarĩmi: “Cristo, Marĩpu iriubure iãbita boabirĩkoa mu”, arĩdi aarĩmi. ²⁷⁻²⁸ Jesũre ĩgũ pagusãmarã Jerusalẽgue aĩjarinũrẽ Oãgũ deyomarĩgũ Simeõrẽ Marĩpũya wiigũe waadoreyuru. Marĩpu dorederosũta Jesũre iri wiigũe aĩjamakũ iã. Simeõn ĩgũrẽ kõã, Marĩpure usuyari sĩ, asũ arĩyuru:

²⁹ Yu Opu, mu iripoegue arĩderosũta keoro yãa. Irasirĩgu dapagorare yu murẽ moãboegu usuyari merã boamasĩa.

³⁰ ĩĩ majĩgũrẽ masakare taubure yaa koye merã iãa.

³¹ ĩgũrẽ masĩdoregu, aarĩpererã masaka iũrõgue iriubu.

³² ĩgũta judio masaka aarĩmerãrẽ murẽ masĩmakũ irĩgu, siãgori sigũ irirosũ irĩgũkumi.

Aarĩpererã masaka: “Marĩpu ĩgũyarã Israel bumarãrẽ õarõ iritamumi”, arĩrãkuma, arĩyuru Simeõn.*

³³ Simeõn majĩgũyamarẽ irasũ arĩmakũ perã, ĩgũ pagusãmarã pẽgukakõañurã. ³⁴ Simeõn ĩgũsãrẽ: “Marĩpu musãrẽ õarõ iriburo”, arĩ odo, Jesũs pagore asũ arĩyuru:

–ĩĩ majĩgũ Marĩpu beyedi aarĩmi. Wárã Israel bumarã ĩgũrẽ buremumerã perebiri peamegũe bẽodijusũrãkuma. ĩgũrẽ buremurã gapũ umugasigũe aĩmarĩsũrãkuma. Marĩpu turari merã ĩgũ iri ĩmumakũ iārã, wárã masaka ñerõ werenĩrãkuma ĩgũrẽ. ³⁵ Irasiriri merã aarĩpererã masaka ĩgũsãya yujũpũrãrĩgue gũñarĩrẽ masĩsũrokoa. Mu gapũ i merã muya yujũpũrãrẽ sareri majĩ merã saremakũ pũrĩsũrõsũ burõ bujaweregokoa, arĩyuru Simeõn Marĩare.

³⁶ Gajigo Marĩpũya wiigũere Marĩpũya kerere weredupũyugode aarĩyuru. Igo Ana wãĩkũgo, Fanuel magõ, Aser bumo, búro aarĩyuru. Maamogora marãpũkũdeo aarãdimo. Purũ, su moĩoma pere gaji moĩõ peru pẽrẽbejari bojori waarõ merã igo marãpũ boakõayuru.

³⁷ Irasirigo wapiweyo dujayupo. ĩgũsã Jesũre Marĩpũya wiigũe aĩjaripoere ochenta y cuatro bojorigora opayupo. Iri wiigũere amũrika, ñamirĩka bereri merã Marĩpure sẽrẽnayupo.

³⁸ Jesũre aĩjamakũ iãgõ, ĩgũ purõ aarĩ ejanũgã, Marĩpure usuyari siyupo. Purũ aarĩpererã Jerusalẽn marãrẽ taubure yũrãrẽ Jesũs deyoadeare wereyupo.

Nazaretgũe goeđujãadea

* 2:32 Is 42.6; 49.6; 52.10

³⁹ José, María Jerusalégue ããrãnerã, Marĩpu dorederosũta ããrĩpereri iripeo, Galilea nikũ ĩgũsãya makã Nazaretgue goedujãakõãñurã. ⁴⁰ Irogue majĩgũ turagũ õãrõ masĩgũ masãyupu. Marĩpu ĩgũrẽ õãrõ iritamuyupu.

Jesús Marĩpũya wiigwe waadea

⁴¹ Bojoriku Jesús pagusãmarã pascua bosenuĩ ããrĩmakũ, Jerusalégue waanañurã. ⁴² Jesús pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejari bojori oparipoe ĩgũsã irinarõsũ ĩgũ merã iri bosenuĩ irogue taurã waañurã. ⁴³ Iri bosenu tariadero puru, ĩgũsãya makãgue Nazaretgue goedujãakõãñurã. Jesús gapu Jerusalégueeta dujakõãyupu. ĩgũ pagusãmarã ĩgũ irogue dujarire masĩbiriñurã. ⁴⁴ “Gajirã marĩ merãmarã merã aarikumi”, ãrĩ gũñadiñurã. Puru Jerusalerẽ ĩgũsã wiriadeanu ñamika ããrĩmakũ, ĩgũsã merãmarã watopegue ĩgũrẽ amadiñurã.

⁴⁵ Ama, ĩgũrẽ bokabiri, maa deko merãta gãme dujãakõãñurã doja Jerusalégue amarã waarã.

⁴⁶ Urenu puru Marĩpũya wiigwe Moisés gojadeare buerimasã watopegue doagure bokañurã. ĩgũsã werenĩrĩrẽ pé, ĩgũsãrẽ sërẽñañayupu. ⁴⁷ ĩgũ masĩrĩ merã wererire, ĩgũ õãrõ yujurire pérã, ããrĩpererã péguakakõãñurã. ⁴⁸ ĩgũ irogue doamakũ ããrã, ĩgũ pagusãmarã ããgukakõãñurã. Pago ĩgũrẽ ãrĩyupu:

—Maku, ¿nasirigu guare irasiriari mu? Yu, mupu merã buro gũñarikuri merã murẽ amaabu, ãrĩyupu.

⁴⁹ Jesús pagore ãsũ ãrĩ yujuyupu:

—¿Nasirirã yure amaari? Yurũyare yure iriro gããmea ĩgũya wiiguere. ¿Irire masĩberi musã? ãrĩyupu.

⁵⁰ ĩgũ irasũ ãrĩrĩrẽ ĩgũ pagusãmarã gapu pémasĩbiriñurã.

⁵¹ Puru Jesús ĩgũsã merã Nazaretgue goedujãakõãyupu. ĩgũ irinĩrõsũta ĩgũsã dorerire tarinugãrõ marĩrõ yujunayupu. ĩgũ pago gapu ããrĩpereri ĩgũ Jerusalégue iriadeare igoya yujurĩrũgue gũñaduripiyupu. ⁵² Jesús wãri masĩrĩ merã masãyupu. Marĩpu ĩgũrẽ: “Õãgũ ããrĩmi”, ãrĩ ãyupu. Masakade ããrĩpererã irasũta ãrĩ ããñurã.

3

Juan masakare wãiyerimasã buedea

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28; 8.31-47)

¹ Pe mojõma pere su gubu pẽrẽbejari bojori Tiberio wãikũgu romano marã opu ããrĩrĩ ñajãdero puru, gajirã ĩgũ dokamarã ãsãku ããrĩñurã: Poncio Pilato, Judea nikũ marã opu ããrĩyupu. Herodes, Galilea nikũ marã opu ããrĩyupu. ĩgũ pagumu Felipe: Iturea, Traconite, pe nikũ marã opu ããrĩyupu. Gajigu Lisanias, Abilinia nikũ marã opu ããrĩyupu. ² Gajirã pẽrã: Anãs, Caifãs wãikũrã paia oparã ããrĩñurã. ĩgũsã oparã ããrĩpoere Zacarías magã Juãrẽ masaka marĩrõgue ããrĩgãrẽ Marĩpu ĩgũyare weredoreyupu.

³ Irasirigu Juan ããrĩperero dia Jordán wãikũdiya turogue masaka irogue ejarãrẽ:

—Musã ñerõ irideare bujawereka! Musã gũñarĩrẽ gorawayu, wãiyedoreka! Irasirimakũ, musãrẽ Marĩpu musã ñerõ irideare kãtigukumi, ãrĩ werenayupu. ⁴ Juan irire irigu, iripoeque Marĩpũya kerere weredupiyudi Isaiãs gojaderosũta iriyupu. ãsũ ãrĩ gojadi ããrĩmi:

Masaka marĩrõgue sugu buro gaguinĩrĩ merã weregukumi: “Marĩ opu aariburi dupiyuro ĩgũ aariburi maarẽ diayema maa õãrĩ maa amurã Irĩrosũ diayemarẽ irika!

⁵ Dupa tururi ããrãdeare yasurope piusũrokoa. Uãyuku ããrãdeade keoro dujarokoa. Maarĩ dupaberori ããrãdeade diayema maarĩ dujarokoa. Goberikuri maarĩde su bãparogueta dujarokoa.

⁶ Marĩpu marĩrẽ taubure iriumakũ, ããrĩpererã masaka ããrãkuma”, ãrĩ gojadi ããrĩmi.*

⁷ Wãrã masaka Juan purogue wãiyedorerã ejañurã. Juan ĩgũsãrẽ ãrĩyupu:

—Musã ãña irirosũ ñerã ããrã. ¿Noã musãrẽ õõguere aaridoreari? Marĩpu, gua ñerõ iriri waja wajamoãbirikõãburo, ãrĩrã, ¿musã yure wãiyedorerã aarari? ⁸ Musã: “Gua ñerõ irideare bujawere, gũñarĩrẽ gorawayuabu”, ãrĩrã, musã ñerõ irideare piri, õãrĩ gapure irika! Musã: “Gua Abraham parãmerã ããrĩturiarã ããrĩmakũ, Marĩpu guare wajamoãbirikumi”, ãrĩ gũñabirikõãka! Yu musãrẽ ãsũ ãrã: “Musã gũñarĩrẽ gorawayubirimakũ, musã Abraham parãmerã ããrĩturari wajamã. Marĩpu i utãyeri merã Abraham parãmerã ããrĩturiarã waamakũ irimasĩmi”. ⁹ Musã ñerĩ iririre piribirimakũ ããgã, Marĩpu musãrẽ bẽogukumi. Sugu yukũ ñerĩ dukakũdire ãã, kõme merã nugũrĩgue merãta diti, peamegue soebẽorosũ musãrẽ bẽogukumi, ãrĩyupu Juan.

¹⁰ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pérã, Juãrẽ sërẽñañurã:

—¿Guare nasiriro gããmerĩ?

¹¹ Juan ĩgũsãrẽ yujuyupu:

* 3:6 Is 40.3-5

—Sugu peñe suríro opagu, opabire suñe sīburo. Baari opagu, baari opabire dukawaburo, āriyupu.

¹² Gajirā romano marā oparārē niyeru wajaseabosarā, Juan puro wāiyedorerā ejañurā. Īgūsāde Juārē sērēñañurā:

—Guare buegu, ¿guare nasiriro gāāmerī?

¹³ Īgūsā irasū ārimakū, Juan āriyupu:

—Musā oparā musārē wajaseadoreaderopata wajaseaka! Īgūsā doreadero nemorō wajaseabirikōāka! āriyupu.

¹⁴ Gajirā surara Juārē sērēñañurā:

—¿Guakoare nasiriro gāāmerī? āriñurā.

Īgūsā irasū ārimakū, āsū āri yuyuyupu:

—Gajirā oparire ēmaduarā ārikatori merā Īgūsā iribirideaguereta weresābirikōāka! Musā moā wajatari merā usuyaka! āriyupu.

¹⁵ Masaka: “¿Naāsū āārimakū Marīpu iriubu aarigukuri?” āri gūñarā iriñurā. Irasirirā, Juan wererire pērā: “¿Ī Juan, Cristo āārikuri?” āri gūñañurā. ¹⁶ Juan āārīpererā masakare āsū āriyupu:

—Yu musārē deko merā wāiyea. Gajigu yu puru aarigú, yu nemorō turagu āārīmi. Yu gapu ubu āārīgú, Īgūrē neō suropebirikoa. Īgū aarigú, musārē Ōāgū deyomarīgū merā, peame merā wāiyegukumi. Irasirigū musārē Ōāgū deyomarīgū musā merā āārīnimakū irigukumi, ñerīrē soebéorosū musārē ñerīrē béoburo, ārīgū. ¹⁷ Trigo gasirire korobéogu irirosū āārīmi. Gasirire koro odo, iri yerire baari durīpiri wiigue durīpīgukumi. Iri gasiri gapure peamegue soebéokōāgukumi. Iri peame neō yaribirikoa, āriyupu. ¹⁸ Juan gaji wāri irasū wereri merā masakare: “Āsū irika!” āri werenayupu. Irasirigū iri merā Marīpuya ōārī kerere werenayupu.

¹⁹ Irīpoere opu Herodes Īgū pagum Felipe marāpore Herodías wāikugore ēma, marāpokuyupu. Iri waja, gaji wāri ñerō iridea waja, Juan Īgūrē: “Mu irasirimakū ñetaria”, āri wereyupu. ²⁰ Herodes, Juan wererire pérono irigu, ñerō irinemo, Īgūrē peresu iriri wiigue sóodoreyupu.

*Juan Jesúre deko merā wāiyedeā
(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)*

²¹ Juan peresu iriri wiigue sóosūburi dupiyuro āārīpererā masaka Īgū puro wāiyedorerā ejarārē wāiyeyupu. Jesúde Īgū purogue wāiyedoregu ejayupu. Juan Īgūrē wāiye odomakū, Jesús Marīpure sērēripoe umugasí tūpākōāyuro. ²² Ōāgū deyomarīgū, buja irirosū deyogu dijari, Jesús weka ejabeyayupu. Marīpu umugasigue āārīgú āsū āriyupu Jesúre:

—Mu yu magū, yu maīgū āārā. Mu merā buro usuyáa, āriyupu.

*Jesucristo ñekūsāmarā āārīturiadeā
(Mt 1.1-17)*

²³ Jesús treinta bojori opagu masakare buenūgāyupu. Masaka Jesúre: “José magū āārīmi Ī”, āri gūñadiñurā.

José, Elí magū āārīyupu. ²⁴ Elí Matat magū,

Matat Leví magū, Leví Melqui magū,

Melqui Jana magū, Jana José magū,

José Matatías magū, ²⁵ Matatías Amós magū,

Amós Nahum magū, Nahum Esli magū,

Esli Nagai magū, Nagai Maat magū,

²⁶ Maat Matatías magū, Matatías Semeí magū,

Semeí José magū, José Judá magū,

²⁷ Judá Joana magū, Joana Resa magū,

Resa Zorobabel magū, Zorobabel Salatiel magū,

Salatiel Neri magū, Neri Melqui magū,

²⁸ Melqui Adi magū, Adi Cosam magū,

Cosam Elmodam magū, Elmodam Er magū,

Er Josué magū, ²⁹ Josué Eliezer magū,

Eliezer Jorim magū, Jorim Matat magū,

Matat Leví magū, ³⁰ Leví Simeón magū,

Simeón Judá magū, Judá José magū,

José Jonán magū, Jonán Eliaquim magū,

Eliaquim Melea magū, ³¹ Melea Mainán magū,

Mainán Matata magū, Matata Natán magū,

Natán opu David magū āārīdi āārīmi.

³² David Isaí magü, Isaí Obed magü,
Obed Booz magü, Booz Salmón magü,
Salmón Naasón magü, ³³ Naasón Aminadab magü,
Aminadab Aram magü, Aram Esrom magü,
Esrom Fares magü, Fares Judá magü,
Judá Jacob magü äärídi äärími.

³⁴ Jacob Isaac magü, Isaac Abraham magü äärídi äärími.
Abraham Taré magü, Taré Nacor magü,
Nacor Serug magü, ³⁵ Serug Ragau magü,
Ragau Peleg magü, Peleg Heber magü,
Heber Sala magü, ³⁶ Sala Cainán magü,
Cainán Arfaxad magü, Arfaxad Sem magü,
Sem Noé magü äärídi äärími.

Noé Lamec magü, Lamec Matusalén magü,
³⁷ Matusalén Enoc magü, Enoc Jared magü,
Jared Mahalaleel magü, Mahalaleel Cainán magü,
Cainán Enós magü, Enós Set magü,
Set Adán magü äärídi äärími.

³⁸ Adán neögorague Marípu iridi, İgü magü äärídi äärími.

4

Wätí Jesúre ärímesäidea
(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

¹ Jesús Öögü deyomarıgürë opatariaköäyuru. Irasirıgü Öögü deyomarıgü İgü dia Jordán wäıküdiyague äärädire masaka marırógue äıayuru. ² Irogue Jesús cuarenta nürıgora äärıyuru. Irogue äärıpoe wätí İgürë ärímesägü ejayuru. Iri cuarenta nürıre Jesús neö baabıryuru. Irasirıgü uaboaköäyuru. ³ İgü uaboamakü İägü, wätí Jesúre äsü ärıyuru:

—Dıyeta Marıpu magü äärıgü, mı turaro merä i ütäyere pä waamakü irika! ärıyuru.

⁴ Jesús İgürë yıjıyuru:

—Yuruıya werenırı gojadea pügue: “Baari dita masakare okamakü iribeaa. Äärıpereri Marıpuıya werenırı gapı İgüsäre okamakü yaa”, ärı gojasüdero äärıbü, ärı wereyuru Jesús wätıre.

⁵ Puru wätí Jesúre ütäu wekague äımarıayuru. Irogue suñaröta äärıpereri i ümuma makärıre İmıpeoköäyuru. ⁶ Irıre İmıpeo odo, äsü ärıyuru:

—I yure sıdea äärä. Irasirıgü yı sıduagure sıgıkoaa, İgü i äärıpereri opu äärıburo, ärıgü. ⁷ Mı yure ñadıkıpurı merä ejamejıga, bıremumakü, i äärıpereri mürë sıgara, ärı wereyuru wätí Jesúre. ⁸ Jesús İgürë yıjıyuru:

—Satanás, yı puröre wırıka! Yuruıya werenırı gojadea pügue: “Marıpu ditare bıremukaa! İgü doreri ditare irika!” ärı gojasüdero äärıbü, ärı wereyuru Jesús wätıre.

⁹ Puru wätí Jesúre Jerusalégue äıa, Marıpuıya wıı wekague äımarıa, İgürë äsü ärıyuru doja:

—Dıyeta Marıpu magü äärıgü, öögue merä yebague parımadijaka! ¹⁰⁻¹¹ Marıpuıya werenırı gojadea pügue äsü ärı gojasüdero äärıbü:

Marıpu İgürë wereboeräre mürë koredoregıkumi, neö ütäyegue meébejabırıköäburo, ärıgü, ärı gojasüdero äärıbü, ärı wereyuru wätí Jesúre.*

¹² Jesús İgürë ärıyuru:

—Yuruıya werenırı gojadea pügue: “Bıremurı marıró Marıpıre: ‘Mı turarı merä yure gajıno ırı İmuka!’ ärıbırıköäka!” ärı gojasüdero äärıbü, ärı wereyuru Jesús wätıre.

¹³ Irasirıgü wätí Jesúre gajı ärímesarı bokabırı, waaköäyuru dapa.

Jesús Galilea nıkügue masakare buenıgüidea
(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

¹⁴ Puru Jesús masaka marırógue äärädi Galilea nıkügue goedıjıayuru. Öögü deyomarıgü turarıre opatariyuru. Äärıperero Galilea nıkü marä İgü ırıdea kerere masıpereaköäñurä.

¹⁵ Jesús irogue ejagu, makärıku judıo masaka nererı wıırıgue* buenayuru. İgü buemakü pérä, äärıpererä: “Öärö buemi”, ärı bıremuñurä.

Jesús Nazaretgue goedıjıadea
(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6; Jn 4.44)

* 4:10-11 Sal 91.11-12 * 4:15 Judıo masaka nererı wıı, sinagoga wäıkırı wıı äärä. Irogue İgüsä sıñajarınu äärımakü nerë, Marıpuıya werenırı gojadea pügue gojadeare buenama.

¹⁶ Puru Jesús Nazaretegu Īgū masādea makāgue goedujāayupu. Īgū irinarōsūta judío masaka siñajārīnu† āārīmakū, Īgūsā nerērī wiigue waa, ñajāyupu. Iri wiigue Marīpuya werenīrī gojadea pūrē bue Īmubu wāgānugāyupu. ¹⁷ Irasirigu iri wii koregu Jesúre Marīpuya kerere weredupiyudi Isaiás gojadea pūrē sīyupu. Īgū sīmakū, Jesús iri pūgue āsū ārī gojadeare boka, bue Īmuyupu:

¹⁸ Yu Opu, Ōāgū deyomarīgū yu merā āārīmakū yāmi, Īgū dorerire iriburo, ārīgū. Īgūyare iridoregu yure beyepidi āārīmi.

Irasirigu boporārē Īgūya kerere weredoregu, buro bujawererārē usuyamakū iridoregu, peresugue āārīrārē taudoregu, koye Īāmerārē Īāmakū iridoregu, ñerō irisūrārē taudoregu yure iriudi āārīmi.

¹⁹ Marī Opu Īgūyarārē taugu aariburire weredoredi āārīmi, ārī gojadi āārīmi Isaiás, ārī bue Īmuyupu Jesús.*

²⁰ Bue Īmu odo, Īgū bueadea pūrē tūrā, iri wii koregure wia, eja doayupu. Āārīpererā iri wiigue āārīrā Īgūrē Īaduūbirīñurā. ²¹ Jesús āsū ārī werenugāyupu Īgūsārē:

—Dapagā merā yu musārē bue Īmumakū, Isaiás gojaderosūta waāa.

²² Jesús irasū ārīmakū pérā, āārīpererā péguakakōāñurā. “Ōārī werenīrī merā weremi”, ārī gūñañurā. Irasū gūñakererā, Īgūsā basi gāme sērēñañurā:

—¿Ī José magū meta āārīrī? ārīñurā.

²³ Jesús, Īgūsā irasū ārīmakū pégu, Īgūsārē āsū ārīyupu:

—Masaka Īgūsā ārīnarōsū musā yure: “Mu ōārō kūrīgu āārīrīrē Īmugū, mu basita kūrīka!” ārīkoa. Gajidere ārīkoa: “Gua, mu Capernaugue iri Īmudea kerere pébu. Irasirigu iroguere mu iriderosūta i makā, mu masādea makādere iri Īmuka!” ārīkoa, ārīyupu.

²⁴ Irasū ārī odo, āsū ārīnemoyupu:

—Diayeta musārē werea. Neō sugu Marīpuya kerere weredupiyurimasūrē Īgūya nikū marā ōārō bokatīrīñeābema. ²⁵ Irasirigu musārē ire ōārō masīmakū gāāmea. Iripoegue Elías Marīpuya kerere weredupiyudi āārīdeapoere masaka Marīpura buremubiri waja, ure bojori gaji bojori dekogora neō deko merēbiridero āārībū. Āārīpereroguerē baaride marīdero āārībū. Marīya nikūrē wārā wapiweyarā nome āārīnerā āārīmā. ²⁶ Īgūsā wārā āārīkeremakū, Marīpu Elíare Īgūsārē iritamudoregu neō iriubiridi āārīmi. Gaji nikūmo Sarepta wāikuri makāmo Sídón puro āārīgō gapure iritamudoregu Elíare iriudi āārīmi. ²⁷ Eliseo Marīpuya kerere weredupiyudi āārīdeapoedere wārā kāmi boarā marīya nikūrē āārīunanerā āārīmā. Īgūsā wārā āārīkeremakū, Marīpu Eliseore Īgūsārē taudoregu neō iriubiridi āārīmi. Siria nikūmu Naamán wāikugu gapure taudoregu Eliseore iriudi āārīmi, ārī weryeyupu Jesús.

²⁸ Jesús irasū ārīmakū pérā, āārīpererā iri wiigue āārīrā Īgū merā buro guañurā. ²⁹ Irasirirā wāgānugā, Īgūrē ñeā, āīākōāñurā. Iri makā ūtāw weka irideā makā āārīyuro. Irasirirā iri makā turogue Īgūrē āia, túmeédjudurā iriadiñurā. ³⁰ Jesús gapu Īgūsā watopeta tariw-erewāgākōāyupu.

Wātī ñajāsūdi Jesúre bokatīrīdeā

(Mr 1.21-28)

³¹ Puru Jesús Capernaugue waayupu. Iri makā Galilea nikūgue āārīyuro. Irogue eja, judío masaka siñajārīnu āārīmakū, Īgūsā nerērī wiigue Īgūsārē bueyupu. ³² Sugu doregu irirosū ōārō masīrī merā Īgū buemakū pérā, péguakakōāñurā.

³³ Iri wiiguerē Īgūsā merā sugu wātī ñajāsūdi āārīyupu. Āsū ārī gaguñiyupu:

³⁴ —Jesús Nazaretmu, ¿nasiribu gua puro aarīrī? ¿Guare peamegue béogu aarīgū yāri? Yu murē Īāmasikōāa. Mu, Marīpu iriudi, ōātarigu āārā, ārīyupu.

³⁵ Jesús wātīrē:

—Werenībita! Wirika Īgūrē! ārīyupu.

Īgū irasū ārīmakū, wātī masaka Īūrō Īgū ñajādire yebague túmeépī, ñerō iriro marīrō wiriakōāyupu. ³⁶ Jesús wātīrē béowiumakū Īārā, āārīpererā masaka Īāguka, Īgūsā basi āsū ārī gāme werenīñurā:

—¿Ñeēno werenīrī āārīrī? Īgū turaro merā wātēārē wriadoremakū, mata wirianokōāma, ārīñurā.

³⁷ Puru Jesús iriadeare āārīperero iri makā turo marārē weresirīñurā.

Jesús, Simón Pedro múñekōrē taudea

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸ Jesús, nerērī wiigue āārādi wiria, Simōya wiigue waayupu. Simón múñekō buro nimakūrīkugo iriyupo. Jesús ejamakū Īārā, igore taudorerā Īgūrē sērēñurā. ³⁹ Īgūsā irasū

† 4:16 Judío masaka siñajārīnu, sábadō āārā. * 4:19 Is 61.1-2

sērēmakū pégu, Jesús igo puro waa ejanugā: “Pūrīrī tarika igore!” āriyupu. Īgū irasū ārīrī merāta igore nimakuri āārādea tariakōāyuro. Irasirigo wāgānugā, Īgūsārē baari ejoyupo.

Jesús wārā pūrīrikurārē taudea
(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰ Ŋamika, abe űajādero puru, iri makā marā āārīpererā gajirosūperi pūrīrikurārē Jesús purogue āijañurā. Jesús pūrīrikurārē, Īgūya mojōrī merā űapeo, tauyupu. ⁴¹ Wārā wātēa masakare űajānerādere bēowiyupu. Wātēa wirirā, Jesūre āsū ārī gaguiniñurā:

—Mu, Marīpu magū āārā, ārīñurā. Īgūsā Jesūre, Īgū Cristo, Marīpu iriudi āārīrīrē masiñurā. Irasirigu Jesús wātēārē werenidorebiriyupu.

Jesús Galilea nikūgue masakare buedea
(Mr 1.35-39)

⁴² Gajinu boyoripoe Jesús makā turo masaka marīōgue waayupu. Īgū waadero puru, masaka Īgūrē āma, Īgū purogue ejañurā. Īgūrē: “Gua merā dujaka dapa!” ārādiñurā.

⁴³ Jesús gapu Īgūsārē āriyupu:

—Marīpu Īgūyarā Opu āārīrīrē yare weredoregu iriudi āārīmī. Irasirigu gaji makāri marādere ire weregu waagura, āriyupu.

⁴⁴ Irasirigu āārīperero Galilea nikū marārē judio masaka nerērī wiirigie buegorenayupu.

5

Jesús Īgū buerārē wārā waai wējēmakū iridea
(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20; Jn 21.3, 6)

¹ Gajinu Jesús Genesaret* wāikuri ditaru turogue āārīmakū, wārā masaka Īgū purore uturīnugājañurā Marīpuya kerere pēduarā. ² Jesús iri ditaru turo waai wējērīmasāya doōriduparu peru masaka marīrī payamakū Īāyupu. Waai wējērīmasā gapu Īgūsāya buiriyukure koerā iriñurā. ³ Jesús Simōyarugue marīñajāa, Īgūrē soewijudoreyupu. Soewijupau odomakū Īā, Jesús irirugue eja doa, masakare buenugāyupu. ⁴ Bue odo, Simōrē āsū āriyupu:

—Doōdiru merā ditaru deko ākūārōgue wija, masāya buiriyukure meēyoka waai űeāmura, āriyupu.

⁵ Simón Īgūrē yujuyupu:

—Guare buegu, dapagā űamirē wējēboyoakōādabu. Neō wējēbirakubu. Mu dorerosūta buidire meēyoñagura doja, āriyupu.

⁶ Īgūsā meēyomakū, waai wārā űajāa, buidire ooreakōādiñurā. ⁷ Wārā űajāmakū Īā, Īgūsā merāmarā gajiru doōdirugue āārīrārē buadeañurā, Īgūsārē űeātamudorerā. Irasirirā Īgūsā eja, waairē seasāmakū, peruguetā mirīboyakōāyuro.

⁸ Irasū waamakū Īāgū, Simón Pedro Jesús puro űadukupuri merā ejamejāa, Īgūrē āriyupu: —Yu Opu, mu oātariгу āārā. Yu gapu űegū āārā. Irasirigu yu purore āārībirikōāka! āriyupu.

⁹ Simón, wārā waai űajāmakū Īāgukagu, irasū āriyupu. Īgū merā āārīrāde Īāgukakōāñurā. ¹⁰ Gajiru doōdiru āārīrā Īgū merāmarā Zebedeo pūrā Santiago, Juan āārīñurā. Īgūsāde Īāgukakōāñurā. Jesús gapu Simōrē āriyupu:

—Gūibirikōāka! Dapagorare mu waai wējērīmasū āārīrīrē piri, Marīpuya kerere masakare wererimasū āārīgukoa, āriyupu.

¹¹ Irasirirā Īgūsāya doōriduparure ditaru turo tūāmajūpikōā, āārīpereri Īgūsāyare pikōā, Jesús merā waakōāñurā.

Jesús kāmi boagure taudea
(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

¹² Puru Jesús su makāgue āārīripoe sugu kāmi boagu ejayupu. Jesūre Īāgū, Īgū puro űadukupuri merā ejamejā, Īgūya diapure yebague moomejāa, Īgūrē sērēyupu:

—Yu Opu, mu yu pūrīrikurīre tauduagu taumasā, āriyupu.

¹³ Īgū irasū ārīmakū pégu, Jesús Īgūya mojō merā Īgūrē moāña, āsū āriyupu:

—Murē taugura. Kāmi marīgū dujaka! āriyupu. Īgū irasū ārīrī merāta kāmi yariyareakōāyuro. ¹⁴ Irasirigu turaro merā Jesús Īgūrē āriyupu:

—Gajirā masakare mu tariadeare werebirikōāka! Paire murē kāmi yariadeare Īmugū waaka! Īgū murē Īāgū: “Kāmi marīgū āārā”, ārigukumi. Puru Moisés gojadea pūgue sidoredeare sīka! Mu irire irimakū Īārā, āārīpererā masaka murē kāmi yariadeare masīrākuma, āriyupu.

* 5:1 Genesaret wāikuri nikū, Galilea wāikuri ditaru turo āārīyuro. Irasiriro Galilea ditaruta Genesaret wāikuyuro.

¹⁵ Jesús Ìgürë: “Gajirärë mu tariadeare werebiriköäka!” ärikeremakü, ääripererogue marä masaka Jesús Ìgürë iriadeare pépereköäñurä. Irasirirä wärä masaka Ìgü pürogue Ìgü buerire pérä, Ìgüsä püririkuridere taudorerä, ejañurä. ¹⁶ Jesús gapu masaka marirögue Maripure sérëgü waanayupu.

Jesús dupu buadire taudea

(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷ Sunu Jesús buemakü, suräyeri fariseo bumarä gajirä Moisés gojadeare buerimasäde irogue doañurä. Ìgüsä ääriperero Galilea niküma makäri marä, Judea niküma makäri marä, Jerusalén marä ääriñurä. Jesús püririkurärë taubu, Maripu turarire opayupu. ¹⁸ Ìgü bueripoe gajirä iro marä sugu dupu buadire Ìgü oyaro meräta äñañurä. Ìgürë wiigüe äññajäa, Jesús pürogue píduarä iriadiñurä. ¹⁹ Masaka wärä äärimakü, äññajamasibiri, iri wii wekague marä, su gobe äiwea, Ìgürë masaka watopegue Ìgü oyaro meräta Jesús puro dijuñurä. ²⁰ Jesús, Ìgüsä Ìgürë büremumakü Ìägü, buadire äriyupu:

–Yu, mu ñerö irideare kätia.

²¹ Ìgü irasü ärimakü pérä, fariseo bumarä, Moisés gojadeare buerimasä äsü äri güñañurä: “¿Ñeémuno masaku ääriri ii? Ìgü wereniri merä Maripure ñerö ärimi. Masaka ñerö irideare neö sugu masaku kätimasibirikumi. Maripu sugata masikumi”, äriñurä.

²² Jesús Ìgüsä güñarirë iämasä, äsü äriyupu:

–¿Nasirirä irasü güñari müsä? ²³ ¿Naásü ärii gapu diasaberi ii buadire: “Yu, mu ñerö irideare kätia”, ärii, o “Wägänugä, waaka!” ärii gapu diasaberi? ²⁴ Yu ääripererä tígü i ämugue äärirärë Ìgüsä ñerö irideare Maripu dorero merä kätimasä. Irasirigu ii buadire taugura, müsärë irire masidoregu, äriyupu. Irasü äri odo, buadire äriyupu:

–Yu murë äsü ärä. Wägänugä, mu oyaderore äi, müya wiigüe waaka! äriyupu.

²⁵ Ìgü irasü ärii meräta Ìgüsä iürö wägänugä, Ìgü oyaderore äi, Ìgüya wiigüe waagü, Maripure: “Öätaria mu”, äri, usuyari siyupu. ²⁶ Masaka, Jesús irasirirare Ìäguka, Ìgüsäde Maripure: “Öätaria mu”, äri, usuyari siñurä. Büro güiri merä äsü äriñurä:

–Dapagärë neö marä iäbirideare iäa, äriñurä.

Jesús Levire siuudea

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

²⁷ Puru Jesús iro merä waa, Leví† wäikugure bokajayupu. Leví romano marä opure niyeru wajaseabosagu ääriyupu. Ìgü moäri taribugue doamakü Ìägü, Jesús Ìgürë äriyupu:

–Näka, yu merä!

²⁸ Ìgü irasü ärimakü pégu, Leví wägänugä, Ìgü moädea ääripererire pípeo, Jesús merä waaköäyupu. ²⁹ Puru Leví Ìgüya wiigüe eja, Jesüre bosenu iripeoyupu. Wärä niyeru wajaseabosarimasä, gajirä masaka Ìgüsä merä baa doaniñurä. ³⁰ Jesús Ìgüsä merä doamakü iärä, fariseo bumarä, Moisés gojadeare buerimasä Jesús buerärë äsü äri werewuñurä:

–¿Nasirirä niyeru wajaseabosarimasä, ñerö irirä merä iiri, baari müsä? äriñurä.

³¹ Jesús Ìgüsärë yujuyupu:

–Püriri marä káririmasürë ämabema. Püririkurä gapu Ìgürë ämama. ³² Yu: “Öärä äärä”, äri güñarärë siugü aaribiribu. “Ñerö irirä äärä”, äri güñarä ditare siugü aarigü iribu, Ìgüsä ñerö irideare bujawere, güñarirë gorawayuburo, äriñurä, äriyupu.

Jesüre bererimarë sérëñadea

(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

³³ Jesús irasü ärimakü pérä, Ìgürë sérëñañurä:

–Juan buerä, fariseo bumarä buerire tuyaräde Maripure büremurä bere, Ìgürë sérënama. ¿Nasirirä mu buerä gapu öarö iiri, baari? äriñurä.

³⁴ Jesús Ìgüsärë yujuyupu:

–¿Sugu mojosuadi bosenu irimakü, müsä Ìgü siuanerärë Ìgü merä äärirärë bujwereri merä beremakü irimasäbukuri? ³⁵ Puru Ìgürë gajirä äiämakü, bujwereri merä bereräkuma, äriyupu.

³⁶ Irire äri odo, keori merä Ìgüsärë äsü äri weryupu doja:

–Masaka neö suriro maamañerë tábirikuma buñañerë seretúmurä. Irasü seretürä, maamañerë poyanorärä irikuma. Maama gasiro merä buñañerë seretúadero öarö deyobirikoa. ³⁷ Waimurä gasiri merä iridea ajuri bugu ajurigue maama igui dekre diribirikuma. Irasü dirimakü, maama igui deko pämu, bugu ajuri sératurabiri, ooreaköäkoa. Irasiro igui deko, ajuride kömökoka. ³⁸ Irasirirä maama igui dekre maama ajurigue diriro gäamea. ³⁹ Masaka igui deko pämurirë iirirä, maama igui dekre gäamebirikuma, maama buerire péduaberosü. “Igui deko pämu de gapu, maama igui deko nemorö öäa”, äriñurä, äriyupu Jesús Ìgüsärë.

† 5:27 Leví pe wäi opayupu. Igata Mateo wäikuyupu.

6

Siñajārīnu āārīmakū, Jesús buerā trigo yerire tārīdea
(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

¹ Gajīnu, judío masaka siñajārīnu āārīmakū, Jesús trigo otedero watope waamakū, ĩgū buerā trigo yerire tārī koro baawāgāñurā*. ² ĩgūsā irasirimakū ĩārā, surāyeri fariseo bumarā ĩgūsārē sērēñañurā:

—ĵNasirirā siñajārīnurē moādorebirikeremakū, irasū yāri musā? ārīñurā.

³ Jesús ĩgūsārē yujuyupu:

—ĵMusā iripoegemu David ĩgū merāmarā merā ũaboagu, ĩgū irideare buebiriri? ⁴ ĩgū merāmarā merā Marīpuya wiigue ñajāa, Marīpu ĩūrō peyari pā duparure baadi āārīmī. Marīpu paia āārīmerārē: “Iri pā duparure baabirikōāka!” ārīdi āārīmī. David gapu paí āārībirikeregu, irire baagu, Marīpu ĩūrō ĩgū dorerire tarinugāgu meta iridi āārīmī, āriyupu.

⁵ Irasū āri odo, āsū āriyupu doja:

—Yu āārīpererā tĳgū āārīsā, siñajārīnurē masaka gajino ĩgūsā iriburire doremasā, āriyupu Jesús.

Jesús moĳo diĳweredire taudea

(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Gajīnu siñajārīnu āārīmakū, Jesús judío masaka nerērī wiigue ñajāa, ĩgūsārē bueyupu. Iri wiigue sugu masakū diayema moĳo gapu diĳweredi āārīyupu. ⁷ Fariseo bumarā, Moisés gojadeare buerimasā Jesúre buro ĩaduripitaya: “Siñajārīnu āārā, irasirirā ĩi moĳo diĳweredire ĩgū taumakū, ĩgūrē weresārāra”, āri gūñañurā. ⁸ Jesús ĩgūsā gūñarērē ĩāmasā, moĳo diĳweredire:

—Wāgānugā, masaka ĩūrōgue ejanugāgu aarika! āriyupu. ĩgū irasū ārīmakū pégu, moĳo diĳweredi wāgānugā, Jesús puro ejanugāyupu. ⁹ ĩgū ejanugāmakū, Jesús gajirā irogue āārīrārē āsū āriyupu:

—Musārē sērēñaduakoa. ĵSiñajārīnurē Marīpu marērē ñeonorē iridoreyuri, oārērē, o ñerērē, masakare taurire, o wējērērē? āriyupu.

¹⁰ Sērēña odo, masaka āārīpererārē ĩā, moĳo diĳweredire āriyupu:

—Māya moĳōrē soeuka!

ĩgū irasū ārīmakū pégu, soeyupu. ĩgū soeumakū, ĩgūya moĳo oākōāyuro. ¹¹ ĩgū irasirimakū ĩārā, fariseo bumarā, Moisés gojadeare buerimasā buro guañurā: “ĵNasirirākuri marī ĩūrē?” āri gāme werenīñurā.

Jesús pe moĳōma pere su gubu peru pērēbejarā ĩgū buedoregu pímurārē beyede

(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹² Irinārērē Jesús ütāague Marīpure sērēgū waayupu. Irogue iri ñamirē Marīpure sērēboyoakōāyupu. ¹³ Boyoripoe ĩgū buerire tayarārē siuu neō, ĩgūsā watopegue āārīrārē pe moĳoma pere su gubu peru pērēbejarā ũmarē beyeyupu: “Musārē yaa kerere buegorenamurārē beyepía”, āriyupu. ¹⁴ ĩsāku āārīñurā: Simón wāikugu āārīyupu. ĩgūrēta “Pedro” wāiyeyupu Jesús. Simón pagumy Andrés; gajirā: Santiago, Juan, Felipe, Bartolomé†, ¹⁵ Mateo, Tomás, Santiago āārīñurā. Santiago, Alfeo magū āārīyupu. Gajigu Simón āārīyupu. ĩgū celote wāikuri bumū āārīyupu. ¹⁶ Gajigu Judas āārīyupu. ĩgū Santiago magū āārīyupu. Gajigu Judas Iscariote wāikugu āārīyupu. ĩgūta Jesúre wējēduarāguere ĩgūrē ĩmubu āārīyupu.

Jesús wārā masakare buedea

(Mt 4.23-25)

¹⁷ Jesús iri ütāague āārādi ĩgūsā merā dijija, iri ütāu āārīdijimejārōgue āārīyupu. ĩgū beyeānerā, gajirā wārā ĩgū buerire tayarā merā āārīyupu. Gajirā wārā āārīperero Judea nikū marā, Jerusalén marā, wādiya turo marā Tiro, Sidón marā āārīñurā. ĩgūsā Jesús puro ĩgū buerire pērā, ĩgūsā pūrīkurire taudorerā ejānerā āārīñurā. ¹⁸ Jesús wātēa ñajāsūnerādere tauyupu. ¹⁹ ĩgū āārīpererārē Marīpu turaro merā taumakū ĩārā, āārīpererā masaka ĩgūrē moāñaduñurā.

Jesús ũsuyari, bujāwereridere buedea

(Mt 5.1-12)

²⁰ Puru Jesús ĩgū buerārē ĩā, āsū āriyupu:

—Marīpu musā Opū āārīmī. Irasirirā bopora āārīkererā, ũsuyaka!

²¹ Dapagorare musā ũaboari merā āārīrā, puruguerē yapirāko. Irasirirā ũsuyaka!

* 6:1 Deuteronomio 23.25: Moisés gojadesa pūgue āsū āri gojasūdero āārībū: “Sugu masakū gajiguya poeegue waagū, ĩgūya moĳōrē merā trigo yerire tārī koro baaburo. Wiirimajī merā diti āārībirikōāburo”, āri gojasūdero āārībū. † 6:14 “Bartolomé”, ārīrō: “Tolomé magū”, ārīduaro yāa. ĩgūta Natanael wāikugu āārīdi āārīmī. San Juan 1.43-51: Jesús Natanaere siudea kere āārā.

'Dapagorare buro bujawereri merā orerā, puṛugue ũsuyari merā burirākoa. Irasirirā ũsuyaka!

²² 'Musā yare āārīpererā tīgūrē buremumakū iārā, gajirā musārē iāturi doorākuma. Musārē: "Gua merā āārīmerāta!" āri bēorākuma. Musārē ñerō werenirākuma. "Ñerā āārīma", āri werewuarākuma. Īgūsā irasū ārikeremakū, ũsuyari merā āārīrikuka! ²³ Iripoegue marī ñekūsamarā Marīpuya kerere weredupiyunerārē irasūta iriunanerā āārīmā. Irasirirā dapagora marā musārē murārōta ñerō irimakū iārā, buro ũsuyaka! Buro ũsuyari merā āārīrikuka! Musā ũmugasigwe waamakū, Marīpu ōārī wāro wajatari sīgukumi musārē.

²⁴ 'Musā i ũmumarē wāri oparā gapu ũsuyari bokasiāa. Puṛugue ũsuyari neō bokabirīkoa. Irasiriro musārē ñegorāa.

²⁵ 'Musā dapagorare yapirā, puṛugue buro uaboarākoa. ũsuyari neō bokabirīkoa. Irasiriro musārē ñegorāa.

'Dapagorare Marīpuya buridarā, puṛugue buro bujawereri merā orerākoa. ũsuyari neō bokabirīkoa. Irasiriro musārē ñegorāa.

²⁶ 'Masaka āārīpererā musārē: "Ōārā āārīma", ārikeremakū, ũsuyari neō bokabirīkoa. Iripoegue musā ñekūsamarā Marīpuya āriktori merā wererimasārē: "Ōārā āārīma", āriunanerā āārīmā.

*Jesús: "Musārē iāturiārē maika!" āri buedea
(Mt 5.38-48; 7.12)*

²⁷ 'Yu werenirirē ōārō pēduripirānorē āsū āri weregura. Musārē iāturiārē maika! Musārē doorārē ōārō irika! ²⁸ Musārē: "Ñerō waaburo", āriārēta ōādoreka! Musārē ñerō āri buridarārēta Marīpure Īgūsā ōārō āārīburire sērēbosaka! ²⁹ Sugu masakū musāya wayupārārē pāmākū, gajipārē gapudere pādoreka! Musāya surīro wekamañerē ēmamakū, musāya camisadere sīka! ³⁰ Āārīpererā musārē gajino sērērānorē sīka! Sugu masakū musā oparire āiāmakū, Īgūrē: "Wiaka!" āribirikōāka! ³¹ Gajirā musārē ōārō irimakū gāamerōsūta musāde Īgūsārē ōārō irika!

³² 'Musārē maīrā ditare maīmakū ōābea. Musā irasū maīrī wajamāa. Gajirā, ñerā āārīkererā, Īgūsārē maīrārē maīkuma. ³³ Musārē ōārō irirā ditare ōārō irimakū ōābea. Musā irasiriri wajamāa. Ñerāde Īgūsārē ōārō irirārē ōārō irikuma. ³⁴ Gajirārē wayurā Īgūsārē: "Gua wayuadeare keoro wiaka doja!" ārimakū ōābea. Musā irasiriri wajamāa. Ñerō irirāde gajirā ñerārē wayukuma. Īgūsā wayuadeare: "Āārīpereri wiarākuma doja", āri gūñakuma. ³⁵ Irasirirā ñerā irirosū iribirikōāka! Musārē iāturiārē maika! Īgūsārē ōārō irika! Īgūsārē wayurā, musā wayuadeare: "Wiaka doja!" āribirikōāka! Irasirirā wāri ōārī wajatari bokarākoa. Marīpu āārīpererā nemorō turagu pūrā āārīrākoa. Masaka Marīpure ũsuyari sībirikeremakū, Īgūsārē bopoñarī merā iāmi dapa. Ñerā āārīkeremakū, Īgūsārē irasū iāmi dapa. ³⁶ Irasirirā musāde Musāpu ũmugasigwe āārīgú masakare bopoñarī merā iārōsūta gajirārē bopoñarī merā iāka!

*Jesús: "Gajirārē: 'Ñerā āārīma', āri werewuabirikōāka!" āri buedea
(Mt 7.1-5; Jn 13.16; 15.20)*

³⁷ 'Gajirārē: "Ñerā āārīma", āri werewuabirikōāka! Musā werewuabirimakū iāgū, Marīpu musārē: "Ñerā āārīma", āri iābirikumi. Gajirā musārē ñerō irimakū iārā: "Marīpu Īgūsārē wajoāburo", āribirikōāka! Musā irasū āribirimakū, Marīpu musārē: "Wajoāgura", āribirikumi. Gajirā musārē ñerō irideare kātika! Musā kātimakū, Marīpude musā ñerō irideare kātigukumi. ³⁸ Gajirārē sīka! Musā sīmakū, Marīpu musārē wāri ōārī sīgukumi. Ajuro wāri ajuro gajino ũturiri ajuro ōārō ñadiudea ajuro irirosū sīgukumi. Musā gajirārē sīderopata Marīpu musārē sīgukumi, āriyupu Jesús.

³⁹ Irasū āri odo, keori merā wereyupu doja:

–Sugu masakū koye iābi gajigu koye iābire tūādupiyuwāgāmasībirikumi. Īgūsā pērāgueta maarē iāmerā gobegue meēñajākōākuma. ⁴⁰ Sugu buerimasū Īgū buerā nemorō masīkumi. Īgū buerāde Īgū buederosū buepeosīā, Īgūsārē buedi masīderosūta Īgūsāde masīrākuma.

⁴¹ 'Musā ñerō iridea, koyerugue wāri turu oparosū ñetariri āārīrīrē gūñabirikererā, musāyagu ñerō iridea, koyerugue nikūyegā oparosū āārīrīrē: "Ñegorāa", āri gūñāa. ⁴² Irasirirā musā ñerō iridea, koyerugue wāri turu oparosū āārīrā, musāyagure Īgūya koyerugue āārīrī nikūyegārē: "¿Āibēosi?" āriimasībea. Musā ñerō iririkurā, irikatorikurā āārā. Musāya koyerugue āārīrī turu gapure āibēopuroriro irirosū musā ñerō iririre piripurorika! Irasiri odo, musāyagure: "Mu ñerō iririre pirikōāka!" āri masīa, āriyupu Jesús.

*Jesús yukure duka merā iāmasīsūa, āri buedea
(Mt 7.17-20; 12.34-35)*

⁴³ Irasū āri odo, gaj keori merā wereyupū doja:

—Yukū ōadi űeri dukakubirikoā. Yukū űedide ōāri dukakubirikoā. ⁴⁴ Āāripereri yukure dukā merā iāmasisūā. Poragū higo wāikurire dukakubirikoā. űaagūde iguire dukakubirikoā. ⁴⁵ Irasirigū sugū masakū ōāgū, yukū ōāri dukakūdi irirosū āāriimi. Īgū gūñarigūe ōāri gūñari opasīā, ōāriirē yāmi. Gajigū űegū, Īgū gūñarigūe űeri gūñasīā, űeriirē yāmi. Marī gūñarigūe gūñarōsūta werenirākoā. Irasirirā masaka űeri gūñari oparā, űeri werenirākuma. Ōāri gūñari oparā gapū ōāri werenirākuma.

Jesús pe wii keori merā buedea

(Mt 7.24-27)

⁴⁶ 'ĶNasirirā masā yure: “Yū Opū āārā mū”, ārikererā, yū dorerire neō iriberi? ⁴⁷ Sugū yū pūro eja, yū werenirirē pēduripi, pūru yū dorerire irigū, āsūpero irigū irirosū āāriimi. ⁴⁸ Sugū űtāyegue ākūāri goberi māñājāā, wii ōārō nugūdi irirosū āāriimi. Pūru dia wāro yura, Īgūya wiiguerē deko űma meētūkeremakū, neō mirūbirikoā. ⁴⁹ Yū werenirirē pēkeregū, yū dorerire iribi gapū sugū ĩmparogūe wii iridi irirosū āāriimi. Dia wāro yuraro, Īgūya wiire űmabēokōākoā. Irasiriro āāripereri kōmopereakōākoā, āri wereyupū Jesús masakare.

7

Jesús surara opūre moāboegure taudea

(Mt 8.5-13)

¹ Jesús masakare irire were odo, Capernaugue waakōāyupū. ² Iroguere romano marā surara opū āāriyupū. Īgūrē moāboegū sirīgā kōmorī pūrogāgūe āāriyupū. Surara opū Īgūrē būro māiyupū. ³ Irasirigū, Jesús irideā kerere pēgū, judio masaka mūrārē Jesús pūrogue iriuyupū, Īgūrē moāboegure taugū aaridoregū. ⁴ Īgūsā Jesús pūrogue ejarā, Īgūrē turaro merā āsū āri sērēñurā:

—Surara opū guare mū pūro iriuadi, ōāgū āāriimi. Irasirigū Īgūrē iritamuka! ⁵ Īgū judio masakū āāribirikeregū, marīya nikū marārē būro māimi. Īgūta Īgūya niyeru merā gua nerēri wiire moādoremi. Irasirigū Īgūrē iritamuka! āriñurā.

⁶ Irire pēgū, Jesús Īgūsā merā waayupū. Surara opū, Īgūya wii pūro Īgūsā ejawāgārimakū ĩāgū, Īgū merāmarārē Jesúre āsū āri weredoregū iriuyupū:

—Yū Opū, mūrē garibonemodubirikoā. Yū ubu āāriigū āārisīā, yāa wiire mū űājārimakū, būro guyasirikoā. ⁷ Irasirigū yude mū pūrogue waabea. Mū wereniri turari merā yure moāboegure: “Siriri tarika igūrē!” ārimakū tarigakumi. ⁸ Gajirā oparā yure dorema. Yude gajirā surarare dorea. Yū sugure: “Waaka!” ārimakū, waami. Gajigure: “Aarika!” ārimakū, aarimi. Yū, yure moāboegure: “Ire irika!” ārimakū, irire yāmi, ārika Jesúre! āri iriuyupū.

⁹ Īgū weredoreadeare Īgūsā weremakū pēgū, Jesús gukakōāyupū. Īgūrē tayarārē gāmenugā ĩā, āsū āriyupū:

—Mūsārē werea. Sī surara opū Israel bumū āāribirikeregū, yure būremumi. Israel bumarā watopeguere sī irirosū yure būremugūrē neō bokajabiribu, āriyupū Jesús.

¹⁰ Īgū irasū ārādero pūru, surara opū iriuanerā Īgūya wiigūe goedujāāñurā. Iroguere goedujarā, sirīgū āārādire tariadiguere bokajañurā.

Jesús wapiweyo magārē masūdea

¹¹ Pūru Jesús Capernaugue āārādi Naín wāikuri makāgūe waayupū. Īgū buerā, gajirā masaka wārā Īgū merā waañurā. ¹² Iri makārē ejaripoe iri makā marā, sugū masakū boadire kōawāgāriñurā Īgūrē yāarā waarā. Īgū wapiweyo magū, sugū āāriigū āārādiyupū. Īgū pago Īgūrē yāamurā merā waamakū, wārā masaka wapikawāgāriñurā. ¹³ Igore ĩāgū, marī Opū Jesús būro bopoñari merā ĩā, āsū āriyupū:

—Orebirikōāka!

¹⁴ Irasirigū Jesús masāpore pūro ejanugā, moāñayupū. Īgū moāñamakū ĩārā, iri porere kōārā dujanugāñurā. Jesús boadire āsū āriyupū:

—Yū mūrē ārā: “Wāgānugāka!”

¹⁵ Īgū irasū ārimakū, boadi wāgādoā, wereninugāyupū. Irasirigū Jesús Īgūrē pagore wiyupū. ¹⁶ Irire ĩārā, āāripererā masaka ĩāgukakōāñurā. Marīpure: “Ōātaria mū”, āri, usyari sīñurā. Īgūsā basi āsū āri gāme wereniñurā:

—Ī Marīpūya kerere wererimasū, turatarigū, marī watopeguere ejami.

Idere āriñurā:

—Marīpū ĩirē iriūñumi Īgūyarārē iritamudoregū, āriñurā.

¹⁷ Irasirirā āāripererogūe Judea nikū marā, iri nikū turo marāde Jesús Īgūrē masūdea kerere pēpereakōāñurā.

Juan masakare wāiyerimasū Īgū buerire tayarārē Jesús parogue iriudea
(Mt 11.2-19)

¹⁸ Juan masakare wāiyerimasū peresugue āārīripoe Īgū buerire tayarā āārīpereri Jesús irideare Īgūrē wererā waañurā. Juan irire pégu, Īgūsā merāmarā pērārē siiu:

¹⁹ —Jesūre āsū āri sērēñārā waaka! “¿Muta āārīrī Cristo guare taugu aaribu iriayupu, Īgūsā ārīdi, o gajigure yūrākuri gua?” āri sērēñārā waaka! āri iriuyupu. ²⁰ Irasirirā, Jesús puro ejarā, Īgūrē āriñurā:

—Juan masakare wāiyerimasū guare murē āsū āri sērēñadoreami: “¿Muta āārīrī Cristo guare taugu aaribu iriayupu, Īgūsā ārīdi, o gajigure yūrākuri gua?”

²¹ Īgūsā ejaripoere Jesús wārā pūrīrikurārē, wātēa ñajāsūnerārē, koye iāmerādere taugu iriuyupu. ²² Irasirigu Jesús āsū āri yajūyupu Juan iriuanerārē:

—Musā iārīrē, musā pérere, Juārē wererā waaka! Koye iābiranerā dārō iāma. Waamasībiranerā waamasīakōāma. Kāmi boanerā yaripereakōāsūama. Gāmiipū pébiranerā péakōāma. Boanerāde masākōāma. Boporā, Marīpu masakare tauri kerere weremakū péma. ²³ “Yure bāremurīrē piribi, usayari opagakumi”, āri wererā waaka Juārē! āriyupu Jesús.

²⁴ Īgūsā waadero puru, Jesús Juāyamarē masakare āsū āri werenugāyupu:

—Musā masaka marīrōgue Juārē iārā waarā, gūigure gūñaturabire iārā waarā meta irikuyo. Īgū turabi, mirū tāborere wējāpubeorosū āārībemi. ²⁵ Irasū āārīmakū, musā Īgūrē irogue iārā waarā, dārī suri sāñagūrē iārā waarā meta irikuyo. Ōārī suri sāñārāno oparāya wiirigue āārīkuma. Juan Īgūsā irirosū āārībemi. ²⁶ Musā irogue Īgūrē iārā waarā, Marīpūya kerere weredupiyurimasūrē iārā waarā iriyo. Musārē werea. Juan diayeta Marīpūya kerere weredupiyunerā nemorō āārīmi. ²⁷ Marīpūya werenirī gojadea pūgue gojasūdero āārībū Juan iriburire. Irasirigu Marīpu Īgū magūrē āsū ārīdi āārīmi:

Mu waaburo dupiyuro yaa kerere weredupiyubure irugura, mu waaburore āmuyudoregu, āri gojasūdero āārībū.*

²⁸ Musārē werea. Juan aariburi dupiyuro neō sugu Īgū nemorō yaamarē masīgū marīdi āārīmi. Irasū āārīkerepuru, sugu Marīpu āmugasigue āārīgūyagu gapu Juan nemorō yaamarē masīgū āārīgukumi. āārīpererā nemorō ubu āārīgū āārīkeregu, masīgū āārīgukumi, āriyupu Jesús.

²⁹ Īgū irasū ārīrīrē pērā, āārīpererā masaka, romano marā opure niyeru wajaseabosarimasārē Juan wāiyesūnerā āārīsīā: “Marīpu diayeta irigu āārīmi”, āri masīñurā. ³⁰ Fariseo bumārē, Moisés gojadeare buerimasā gapu Juārē wāiyedorebirinerā āārīsīā, Marīpu Īgūsārē iriduare gāamebirīñurā. ³¹ Irasirigu marī Opu Jesús āsū āriñemoyupu:

—Masaka dapagora marā, ¿ñeēmarāno irirosū āārīrī? ³² Majīrā makā dekogue Īgūsā merāmarā merā bira gaguini doanīrā irirosū āārīma. Āsū āri gaguinīma: “Gua tērēdiru purimakū, bayabirabu. Bujawereri merā gua bayamakū, orebirabu”, ārīma. ³³ Juan masakare wāiyerimasū pā baabirimakū, igui deko pāmudeare iirībirimakū iārā, Īgūrē: “Wātī ñajāsūdi āārīmi īī”, āribu musā. ³⁴ Puru yu āārīpererā tīgū baa, iirīmakū iārā: “Baapagu, iirīpagu āārīmi”, āribu. “Romano marā opure niyeru wajaseabosarimasā merāmū, ñerō irirā merāmū āārīmi”, āribu musā yure. ³⁵ Musā yaamarē, Juāyamarē masībirikeremakū, guare masīrā gapu: “Diayeta Marīpu iriunerā āārīma”, āri masīma, āriyupu Jesús.

Jesús, fariseo bumu Simón wāikuguya wiigue ejadea

³⁶ Īgū irasū ārādero puru, sugu fariseo bumu Jesūre Īgūya wiigue baadoregu siuuyupu. Irasirigu Jesús Īgūya wiigue waa, eja, baari peoro puro eja, doayupu. ³⁷ Sugo nomeō iri makāmo, ñerō iririmasō. Jesús fariseoya wiigue baagu ejadea kerere pé, irogue waayupo. Suru borewariru “alabastro” wāikuri ūtāye merā iridire dārō sūrōrī opadirure āiayupo.

³⁸ Āia, Jesús purupu gapu ejanugāja, igo ñerō irideare buro bujawereri merā gūña, ore, Jesús puro meédoaja, Īgūya guburi wekare igoya kódeko meébejamakū iā, igoya poañapu merā tūkoe bojoyupo. Tūkoe bojo, bāremurī merā Īgūya guburire mimi, igo sūrōrī āiadea merā Īgūya guburire pīpeoyupo. ³⁹ Igo irasirimakū iāgū, fariseo bumu Jesūre baadoregu siuudi Īgū basi gūñayupu: “Igo Īgūya guburire moāñagō ñerō iririmasō āārīmo. Ī diayeta Marīpūya kerere weregu āārīgū, irire masīsiabukumi”, āri gūñayupu. ⁴⁰ Jesús Īgū gūñārīrē iāmasī, Īgūrē āriyupu:

—Simón, yu murē gajino weredukoa, āriyupu.

—Buegu, wereka yure! āriyupu Simón.

⁴¹ Īgū irasū ārīmakū pégu, Jesús i keori merā wereyupu Īgūrē:

—Sugu masakare niyeru wayurimasū āārīkumi. Pērā ūma wajamokuma Īgūrē. Sugu wārī niyeru koeri quinientos moārīñurī wajataropa wajamokumi. Gajigu mérī koerīgā cincuenta moārīñurī wajataropa wajamokumi. ⁴² Īgūsā pērā, Īgūsā wajamorīrē wajariri

opabirimakū īāgā, niyeru wayudi Īgūsārē pērāguereta: “Iropata, musā wajamorī pereburo. Irire kātigukoa”, ārikumi. Irasirimakū, ħniī gapu niyeru wayudire burō maīkuri? wāro wajamodi, o mērōgā wajamodi gapu, āriyupu Jesús.

⁴³ Simón yajuyupu:

—Wāro wajamodi gapu burō maībukumi, āriyupu.

—Diayeta yujua mu, āriyupu Jesús Īgūrē.

⁴⁴ Irasū āri odo, Jesús nomeōrē īā, Simōrē āriyupu:

—Īgo yare iriadeare īāri mu? Muya wiigwe yu űajājamakū, mu yare yaa guburi koeburire deko sībirabu. Igo gapu yaa guburire igoya kódeko merā koe, igoya poañapu merā túkoe bojoamo. ⁴⁵ Yu ōādozemakū, mu yare bokatīri pábua, mimibirabu. Igo gapu yu űajājadero purugue yaa guburire mimiadeo neō mimiduúbemo. ⁴⁶ Mu gapu yaa dipurure nye ōāri sārōri merā pipeobirabu. Igo gapu yaa guburire sārōri pipeoamo. ⁴⁷ Irasirigu Simón, yu murē werea. Igo űerō iridea wāri āārikeremakū, yu irire kātia. Yu irasirimakū, yare burō maīmo. Gajigu gapu, yu Īgū űerō irideare kātimakū: “Yu mērōgāta űerō irideare opāa”, āri gūñasīā, yare sīrūta maīmi, āriyupu Jesús.

⁴⁸ Īgūrē irasū āri odo, nomeōrē āsū āriyupu:

—Mu űerō irideare kātia yu, āriyupu.

⁴⁹ Īgū irasū ārimakū pērā, gajirā masaka iri wiigwe Īgū merā baadoregu siuanerā āsū āri gāme werenīfurā:

—Īűeēmuno masakū āārīri īi, irasū űerō irideare kātigu? āriñurā.

⁵⁰ Jesús gapu nomeōrē āriyupu doja:

—Yure buremusiā, perebiri peamegue waabodeo tausūsiāa. Irasirigo ōārō siñājārī merā waaka! āriyupu.

8

Nome Jesúre iritamudea

¹ Puru Jesús paga makārī marārē, mutā makārīgā marādere Marīpu Īguyarārē doreri kerere weregorenagū waayupu. Īgū buerā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā Īgū merā waañurā. ² Nomedē Īgū merā waañurā. Pūrīrikurā āārīnerā Jesús taunerā nome āārīñurā. Gajirā nome, wātēa űajānerārē Jesús béowiusūnerā āārīñurā. Sugo María Magdalena wāikugo āārīyupu. Igo su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarā wātēārē Jesús béowiusūdeo āārīyupu. ³ Gajigo Juana wāikugo, Cuza wāikugo marāpo āārīyupu. Cuza Herodeya wiigwe moāboerimasā opu āārīyupu. Gajigo Susana wāikugo āārīyupu. Gajirā nomede wārā Jesús merā waañurā Īgū buerire péduarā. Īgūsā nome, Īgūsā opari merā Jesúre, Īgū buerādere iritamūñurā.

Jesús oterimasā keori merā buedea

(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴ Wārā masaka wāri makārī marā Jesús puro Īgūrē īāduarā nerēñurā. Īgūsā wārā nerēmakū, Jesús i keori merā āsū āri bueyupu Īgūsārē:

⁵ —Sugu oterimasā Īgūya oteri yerire meésirigu waakumi. Īgū meésiriwāgāmakū, gaji yeri maague yurikoa. Masaka iri maague waarā, iro yuriadea yerire karamutūkōākuma. Mirāde iri yerire boka, baapeokōākuma. ⁶ Gaji yeri ātāyerikarogue yurikoa. Iri yeri puriadikoa. Puriadi, deko marīmakū űai, boakōākoa. ⁷ Gaji yeri pora watopegue yurikoa. Pora gapu puritarimurā, oteri gapure wējēkōākoa. ⁸ Gaji yeri ōārī nikūgue yurikoa. Iri yeri ōārō puri, wāri dukakukoa. Su dupañu cien yerigora dukakukoa, āriyupu.

Iri keori merā were odo, Īgūsārē turaro merā āsū āriyupu doja:

—Musā gānipūrī oparā, yu wererire péduripika! āriyupu Jesús masakare.

Jesús buerā Īgūrē: “ĪNasirigu keori merā bueri?” āri sērēñādea

(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹ Puru Īgū buerā Īgūrē sērēñāñurā:

—ĪNaásū āriñuaro iriari, guare mu wereadea? āriñurā. ¹⁰ Jesús Īgūsārē yajuyupu:

—Marīpu Īguyarārē doregu āārīrīrē iripoegue masībirideare dapagorare musārē masīmakū yāmi. Gajirā gapure keori merā dita buea. Irasirirā Īgūsā Marīpu iririre iākererā, iāmasībirikuma. Īgūyare pékererā, pémasībirikuma.

Jesús oterimasā keori merā Īgū bueadeare: “Āsū āriñuaro yāa”, āri weredea

(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹ Yu iri keori merā bueadea āsū āriñuaro yāa. Iri oteri yeri Marīpuya werenīri irosū āārā. ¹² Surāyeri masaka Marīpuya werenīrē pékererā, pémasībema. Maa buriri maa irosū āārīma. Īgūya werenīrē péadero puru, oteri yeri iri maague yuridea yerire mirā

baapeoderosū, wātī Īgūsā gūñarīgue eja, Īgūsā péadideare ěmapeokōāmi. Īgūsā Marīpure buremubiri, tausūbirikōāburo, ārīgū, irasū yāmi. ¹³ Gajirā masaka ūtāyerikari yeba irirosū āārīma. Īgūsā Marīpuya werenirīrē usuyari merā pékeremakū, oteri yeri ūtāyerikurogue yuriadero puru, nugūrī marīderosū Īgūsārē waāa. Irasirirā yoaweyaripoe buremuadima. Puru Marīpuyare iriduari waja gajirā Īgūsārē ñerō irimakū iārā, mata Īgūyare pirikōāma. ¹⁴ Gajirā masaka porakari yeba irirosū āārīma. Marīpuya werenirīrē pékererā, oteri yeri porakurogue yuriadero puru, pora gapu puritarimaña, wējēderosū, i ūmumarē buro gūñarikuma. Irasirirā wāri oparire gūñataria, Īgūsā gāāmerō iriduasiā, Marīpuya werenirīrē kātima. ¹⁵ Gajirā masaka ōāri nikū irirosū āārīma. Irasirirā Marīpuya werenirīrē ōārō pérā, péduripīma. Ōārī gūñarīrē oparā, Marīpuyare iriduara āārīma. Gajirā Īgūsārē ñerō irikeremakū, Īgūyare piribema. Wāri ōārī dukakudīñu irirosū āārīma, āriyupu.

Jesús siāgodiru keori merā buedea
(Mt 5.15-16; Mr 4.21-25)

¹⁶ Puru gaji keori merā bueyupu doja:
—Masaka siāgodirure siāgorā, kōmesoro merā muúpībirikuma. Kārīrō dokaguedere dobo-birikuma. Őmarō, wī degogue siukuma. Irasirirā gajirā iri wiire ñajārā, siāgodiru ūjūgorore ōārō iā, ñajākuma. ¹⁷ Āārīpereri masaka iripoe gue masībirideare masīsūrokoa. Masaka iāberogue duripideare siāgoro āārīrōgue iāmasīrō irirosū masīsūrokoa. Yayedea irirosū neō āārībirikoa.

¹⁸ Irasirirā Marīpuya werenirīrē pérā, ōārō pémasīka! Irire ōārō péduripīgnorē Marīpu wāri pémasīrī sīnemogukumi. Gajigu ōārō pébirikeregu: “Masīa yu”, āri gūñami. Īgū irasū āri gūñakeregu, ōārō pémasībemi. Īgū pémasīadideare ěmasūgukumi. Irasirigu neō pémasībi dujagukumi pama, āriyupu Jesús.

Jesús pago, Īgū pagupūrā merā Īgūrē iāgō ejadea
(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

¹⁹ Puru Jesús pago, Īgū pagupūrā merā Īgūrē iāgō ejayupo. Masaka wārā Īgū purogue āārīmakū, ejamasībiriyupo. ²⁰ Irasirigu sugu iroque āārīgū Jesúre wereyupu:

—Mupo, mu pagupūrā merā murē iāduarā, masaka purupugue níama, āriyupu.

²¹ Īgū irasū ārīmakū pégu, Jesús āsū āri yujuyupu:

—Marīpuya werenirīrē ōārō péduripirā, Īgūyare ōārō irityarā, yupo, yu pagupūrā irirosū āārīma, āriyupu.

Jesús mirū, makūrīrē toemakū iridea
(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

²² Sunu Jesús ditaru turogue āārīgū, Īgū buerā merā doódirugue marīñajāa, Īgūsārē:

—Nāka, ditaru sipārēgue taribujarā! āriyupu.

—Jāu, āri, waakōāñurā. ²³ Iro taribujagu, Jesús kārīñajākōāyupu. Puru ditarugue buro mirū waayuro. Doódirugue makūrī páñajāa, miūkōādiyuro. Buro goero waayuro Īgūsārē.

²⁴ Irasū waamakū iārā, Jesúre yobeñurā:

—Gūare buegu, marī mirīmurā yāa, āri gaguinīñurā.

Īgūsā irasū ārīmakū pégu, Jesús yobe, mirū, makūrīrē toedoreyupu. Īgū toedoremakū, mirū, makūrī buro waadea toedijapereakōāyuro. ²⁵ Puru Īgū buerārē āriyupu:

—¿Mūsā yure buremarū opaberi?

Īgūsā gapu gukanerā āārīsīā, iāguka, Īgūsā basi gāme sērēñañurā:

—¿Ñéemuno masakū āārīrī ĩi? Īgū mirūrē, makūrīrē toedoremakū toedijakōāa, neō tarinugābea Īgūrē, ārīñurā.

Jesús Gadaramurē wātēa ñajānerārē béowiudea
(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶ Puru Galilea nikū bokatūrō, Gadara wāikurogue taribujajañurā. ²⁷ Jesús doódirugue āārādi majāñugāmakū, sugu masakū iri makāmu Īgū puro ejanugāyupu. Īgū wātēa ñajāsūdero puru yoakōāyuro. Neō surī sāñabi, wiiguere āārībi, masāgoberi watopegue dita āārīgū āārīyupu.

²⁸⁻²⁹ Wātī masakure wāri ñeā meémejānayupu. Irasirirā masaka Īgūrē ñeā, Īgūya mojōrīrē, guburidere kōmedari merā suanadiñurā Īgūrē biadobomurā. Īgū gapu Īgūsā suariku, tūātanokōāyupu. Irasirigu wātī Īgūrē masaka marīrōgue waamakū irinayupu.

Jesús wātīrē: “Wirika mu ñajādire!” āriyupu. Masakū Jesúre iāgū, Īgū puro ñadukupuri merā ejamejā, buro gaguinīyupu:

—Jesús, ūmugasigue marā Opu āārīpererā nemorō turagu magū, ¿nasiribu yāri mu yure? “Yure poyarikumakū iribirikōāka!” āri, buro sērēa, āriyupu.

³⁰ Jesús Īgūrē sērēñayupu:

—¿Ñeému wāikuri mu? āriyupu.

—“Legión” wāikua ya, āri yujuyupu. “Legión”, āriō: “wárā”, āriđuaro yáa. Wárā wātēa ñajāsūdi āārisiā, irasū wāikuyupu. ³¹ Wātēa masakuguerē ñajānerā Jesúre:

—Guare buro ikūārī gobegue waadorebirikōāka! āri sērēñurā.

³² Iro ūtāgúe wárā yesea āma baarā iriñurā. Īgūsārē iārā, wātēa Jesúre sērēñurā:

—Yeseaguere guare ñajādoreka!

—Jáu, Īgūsāguereta ñajārā waaka! āriyupu. ³³ Īgū irasū ārimakū, wātēa masakuguerē āārānerā wirirā, yeseaguere ñajāñurā. Īgūsā ñajāmakū, yesea ūma mirēbuáa, ditarugue meébia dijáa, mirī boapereakōāñurā.

³⁴ Irasū waamakū iārā, yeseare korerimasā gukari merā ūmadujáa, Īgūsāya makā marārē, iri makā turo marādere wererā waañurā. ³⁵ Irire pérā: “¿Naásū waáyuri?” āri, Jesús puro iārā waañurā. Irogue eja, wātēa béowiusūadire bokajañurā. Jesús puro, suríro sāñadi, ōārō pémasirī merā doayupu. Masaka Īgūrē iārā, buro güiri merā iāñurā. ³⁶ Wātēārē béowiumakū iānerā irogue ejarārē irire wereñurā.

³⁷ Irire pérā, āārīpererā Gadara nikū marā buro güisīā, Jesúre: “Waaka ōōrē!” āriñurā. Īgūsā waadoremakū pégu, Jesús doódirugue marīñajayupu.

³⁸ Īgū marīñajāmakū iāgū, wātēa béowiusūadi Jesúre:

—Yude mu merā waadukakoa, āri sērēadiyupu.

Jesús gapu Īgūrē āriyupu:

—Yu merā waabirikōāka! ³⁹ Muya wiigúe goedujáaka! Āārīpereri Marīpu murē ōārī iriadeare weregu waaka! āriyupu.

Īgū irasū ārimakū pégu, Īgūya makāgúe waakōāyupu. Irogue eja, Jesús Īgūrē ōārī iriadeare āārīpererā Īgūya makā marārē wereyupu.

*Jesús Jairo magōrē, gajigo nomeō Īgūya suríro moāñagōrē taudea
(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)*

⁴⁰ Jesús Gadara nikūgúe āārīripoe wárā masaka Galilea nikūgúe Īgūrē yúrā iriñurā. Irasirirā, Īgū taribujajamakū iārā, buro usuyari merā bokatirīñurā. ⁴¹ Iripoere sugu judío masaka nerērī wii opu Jairo wāikuga Jesús purogue ejayupu. Eja, Jesúya guburi puro ñadukupuri merā ejamejāja, Īgūrē: “Yaa wiigúe waaka!” āri, buro sērēyupu. ⁴² Īgū magō buro sirīgō kōmorī purogāgúe āārīyupu. Igo sugota āārīyupu. Pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari bojori opayupo. Jesús Jairoya wiigúe waamakū, wárā masaka Īgūrē kūñarōgā tuuyañurā.

⁴³ Īgūsā watopegue sugo nomeō pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari bojorigora dí wiriri merā pūrīrikuga āārīyupu. Irasirigo igo opadea niyerure kúririmasārē wajari pere-mejākōāyupu. Īgūsā kúrikeremakūta, igo pūrīrikuri neō taribiriyupu. ⁴⁴ Jesús iro waamakū iāgō, Īgū purupu gapu waa ejanugā, Īgūya suríro yuware moāñayupo. Igo moāñamakūta, igo dí wiririadea tariakōāyuro.

⁴⁵ Irasirigu Jesús sērēñayupu:

—¿Noā yure moāñarī? āriyupu.

Āārīpererā: “Gua neō moāñabea”, āriñurā.

Pedro, Īgū merāmarā merā:

—Guare buegu, ¿nasirigu irasū āri sērēñarī? Masaka wárā kūñarōgā tuuyama murē, āriñurā.

⁴⁶ Jesús gapu Īgūsārē āriyupu:

—Sugo nomeō moāñañumo yure. Igo moāñamakū, yu turari merā igo pūrīrikurire tauayo. Irire masía yu, āriyupu.

⁴⁷ Īgū irasū ārimakū pégo: “Yu iriadeare masími”, āri gūña, buro güi naradari merā Īgū guburi puro ñadukupuri merā ejamejāja, āārīpererā péuro Jesúre: “Yu muya surírore moāñamakūta yu pūrīrikaadea tariakōābu”, āri wereyupo. ⁴⁸ Jesús igore āriyupu:

—Mu yure buremurī opáa. Irasirigo mu pūrīrikurire tausūa. Usuyari merā waaka! āriyupu.

⁴⁹ Jesús irasū āārīripoe sugu masaku Jairoya wii āārādi ejayupu, Jairore weregu ejagu:

—Mu magō kōmoakōāmo. Marīrē buegure garibonemobirikōāka! āriyupu.

⁵⁰ Īgū irasū ārimakū pégu, Jesús Jairore āsū āriyupu:

—Gūibirikōāka! Buremurī opaka yure! Mu magō tarigokumo, āriyupu.

⁵¹ Irasirigu Jairoya wiigúe eja, gajirārē ñajādorebiriyupu. Pedrore, Juārē, Īgū tīgū Santi-agore, boadeo pagusāmarā ditare siuu ñajayupu. ⁵² Īgūsā ñajajariipoere āārīpererā iri wiigúe āārīrā buro orerā iriñurā. Jesús āriyupu Īgūsārē:

—Orebirikōāka! Majīgō boabemo. Kārīgō yámo.

⁵³ Īgū irasū ārimakū pérā, oreanerā gapu Īgūrē būriñurā. “Igo boadeare masīa gua”, āri gūñāñurā. ⁵⁴ Jesús gapu boadeo puru ejanugā, igoya mojōrē ñeā, turaro merā igore āsū āñiyupu:

—Majigō, wāgānugāka!

⁵⁵ Īgū irasū ārimakū, igoya yujupūrā goeyuro. Irasirigo mata wāgādoakōāyupo. Jesús igo pagusāmarārē: “Baari ejoka igore!” āñiyupu. ⁵⁶ Igo okamakū ñārā, igo pagusāmarā gukatariakōāñurā. Jesús igore Īgū masūadeare gajirārē weredorebiriyyupu.

9

Jesús Īgū buerārē buedoregu iriudea

(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

¹ Puru Jesús Īgū buerārē pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarārē siiu neō, Īgū turarire sīyupu: “Iri turari merā āārīpererā wātēārē béowiumasīrākoa. Pūrīrīdere taumasīrākoa”, āñiyupu. ² Irasirigu Īgūsārē Marīpu Īgūyarārē doreri kerere weredoregu, pūrīrikurādere taudoregu āsū āri iriuyupu:

³ —Waarā, gajinorē neō āābirikōāka! Musā tuadire, ajuro, baari, niyeru, gaji suri masā gorawayuburidere āābirikōāka! ⁴ Makā ejarā, masā ejadea wiita āārīkōāka! Iri makārē waarāgue iri wiire wirika! ⁵ Gaji makā marā masaka masārē gāāmebirimakū, iri makārē diayeta tariakōāka! Irasū tariarā, nikūwera masāya guburigue tuadeare mojēbēokōāka! Īgūsā masārē gāāmebiri waja Marīpu Īgūsārē wajamoāburire masīburo, āñrā, irasirika! āñiyupu Jesús.

⁶ Īgū irasū āri odoadero puru, waakōāñurā. Irasirirā āārīpereri makārīgue Marīpu masakare tauri kerere weregorenarā, pūrīrikurādere taugorenarā waañurā.

Juan masakare wāiyerimasū boadea

(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)

⁷ Iripoere Galilea nikū marā opu Herodes āārīpereri Jesús iriri kerere péyupu. Gajirā Jesure masīmerā: “Īgū, Juan masakare wāiyerimasūta boadigue masādi āārīkumi”, āññurā. Herodes gapu irire pégu: “¿Nasiriro irasū waāari?” āri, buru gūñarikayupu. ⁸ Gajirā: “Elías iripoegue āārīunadi deyoakumi”, āññurā. Gajirā: “Sugu Marīpuya kerere weredupiyudi iripoegue āārīunadi masākumi”, āññurā. ⁹ Herodes gapu āsū āñiyupu: “Yuta Juārē Īgūya dipurure ditiadōreba. ¿Niño gapu āārībukuri iropa wāri werenisūgū?” āñiyupu. Irasirigu Jesure buru iādudaiyyupu.

Jesús cinco mil amarē baari ejodea

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰ Jesús Īgū buerā buedoregu iriunerā goedujajarā, Īgūsā irideare werepeokōāñurā Īgūrē. Puru Jesús Īgūsārē masaka marīrōgue Betsaida wāikuri makā turogue siiuyupu. ¹¹ Īgūsā iroque waari kerere pérā, wārā masaka Jesure tuyañurā. Jesús Īgūsārē oādore, Marīpu Īgūyarārē doreri kerere wereyupu. Pūrīrikurā Īgūrē taudorerārē tauyupu.

¹² Namika āārīmakū, Jesús buerā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā Īgū puru eja, Īgūrē āññurā:

—Masakare waadoreka! Ōō puru āārīrī makārīma wiirigue Īgūsā kārīrī, baari āmarā waaburo. Ōō marī āārīrōguere neō gajino máa, āññurā.

¹³ Jesús gapu āñiyupu:

—Musā Īgūsārē baari sika!

Īgūsā yujunurā:

—Gua pā duparu su mojōma duparuta, waaidere pērāta opāa. Mérōgā baari āārā. Masaka gapu wārāgora āārīma. Irasirirā gua gaji baari wajarirā waamerā Īgūsārē ejobirikoa, āññurā.

¹⁴ Wārā masaka āārīñurā Īgūsā merā. Ūma ditare keomakū, cinco mil āārīñurā. Irasirigu Jesús Īgū buerārē āñiyupu:

—Masaka āārīpererārē boje yebori cincuenta dita dukawa, Īgūsārē doadoreka! āñiyupu.

¹⁵ Irasirirā Īgū buerā Īgū ārīrōsūta āārīpererā masakare doadoreñurā. ¹⁶ Masaka doapere-makū, Jesús su mojōma pā duparure, pērā waaire āi, āmugasigue iāmu, Marīpure usuyari sī, irire peayupu. Pea, Īgū buerārē masakare gueredoregu sīyupu. ¹⁷ Irasirirā āārīpererā masaka irire baayapiakōāñurā. Puru Īgūsā baadūadeare Jesús buerā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari puuirigora seasā utaudobōñurā.

Pedro Jesure: “Mu Cristo āārā”, āñ weredea

(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29; Jn 6.68-69; 12.24-25)

¹⁸ Gajinu Jesús ĩgũ suguta Marĩpure sērēgũ iriyupu. ĩgũ buerã ĩgũ merã ããrĩñurã. Irasirigu Jesús ĩgũsãrē ãsũ ãrĩ sērēñayupu:

—Masaka yure, ¿naásũ ãrĩ gũñarĩ? ãrĩyupu.

¹⁹ ĩgũsã yujũñurã:

—Surãyeri murē: “Juan, masakare wãiyerimasũ ããrĩmi”, ãrĩma. Gajirã: “Elías iripoegue ããrĩnadi ããrĩmi”, gajirã: “Sugu Marĩpũya kerere weredupiyudi iripoegue ããrĩnadi, masãdi ããrĩmi”, ãrĩma, ãrĩñurã.

²⁰ Irasũ ãrĩmakũ, Jesús ĩgũsãrē sērēñayupu:

—Musãkoa yure, ¿naásũ ãrĩ gũñarĩ? ãrĩyupu.

Pedro ãrĩyupu ĩgũrē:

—Mu, Marĩpu iriudi, Cristo ããrã, ãrĩyupu.

Jesús ĩgũ boaburire weredeã

(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1; Jn 12.24-25)

²¹ Pedro irasũ ãrĩrĩrē pégu, Jesús ĩgũ buerãrē buro turaro merã: “Gajirãrē ire werebiriãkãka!” ãrĩyupu. ²² Irasũ ãrĩ odo, ãsũ ãrĩyupu doja:

—Yure ããrĩpererã tĩgũrē buro ñerõ tariro ããrã. Judío masaka murã, paia oparã, Moisés gojadeare buerimasã yure gããmebirisã, gajirãrē yure wējēdorerãkuma. ĩgũsã yure wējēadero purũ, urenu waaró merã Marĩpu yure masũgukumi, ãrĩyupu.

²³ Purũ ããrĩpererã masakare ãrĩyupu:

—Yure tuyaduarãno ĩgũsã iriduarire piriburo. Irasirirã yure tuyari waja curusague pãbiatũ, wējēsũmurã irirosũ ããrĩkererã, piriro marĩrõ yure tuyanikõãburo. ²⁴ I umugue ĩgũsãya okari ditare maĩrãno perebiri peamegue beosũrãkuma. Gajirã gapu yure tuyari waja, masaka ĩgũsãrē wējēkeremakũ, Marĩpu puruge waarãkuma, ĩgũ merã õãrõ ããrĩñurã.

²⁵ Sugu masakũ i umumarē ããrĩpereri opakeregu, ĩgũ boari purũ waaburi gapure gũñabiri waja peamegue waagũ, õãrĩrē neõ wajatabirikumi. ²⁶ Masaka yure, yaa kerere guyasĩrimakũ, yude ĩgũsãrē guyasĩrigukoa. Yu ããrĩpererã tĩgũ yu gosesiriri merã, Yupu, ĩgũrē wereboerã õãrã gosesiriri merã dupaturi aarigukoa. Irasũ aarigũ, yure guyasĩrinerãrē guyasĩrigukoa. ²⁷ Diayeta musãrē werea. Surãyeri musã õõgue ããrĩrã, musã boaburi dupiyuro Marĩpu ĩgũyarãrē doregu ããrĩrĩrē iãrãkoa, ãrĩyupu Jesús.

Jesús ĩgũ deyori gorawayudeã

(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

²⁸ ĩgũ irasũ ããrãdero purũ su moĩõma pere gaji moĩõ ureru pērēbejarinurĩ waadero purũ, Jesús utãũ wegague Marĩpure sērēgũ waagũ, Pedro, Santiago, Juãrē siiu murĩayupu.

²⁹ Iroque Marĩpure sērēripoe ĩgũya diapu deyori gorawayuakõãyuro. ĩgũya surĩro buro borero kũmijũrĩñe waayuro. ³⁰ Irasũ waaripoe ĩgũ puro ãma pērã deyoa, ĩgũ merã weretamunĩñurã. ĩgũsã iripoegue marã Moisés, Elías ããrĩñurã. ³¹ ĩgũsãde gosesiriri merã deyoañurã. Iripoegue: “ĩgũrē ãsũ waarokoa”, ãrĩderosũta Jerusalēgue ĩgũ boaburire Jesús merã werenĩñurã.

³² Pedrosã buro wujakukererã, kãrĩrõ marĩrõ Jesús gosesiririre, ĩgũ merã ããrĩrãrē iãñurã.

³³ Moisés, Elías Jesús puro ããrãnerã waaripoe Pedro ãrĩyupu:

—Guare buegu, marĩ õõgue ããrĩmakũ õãtariduãa. Irasirirã ure wiigã irirãra. Mũya wii, Moiséya wii, Ellaya wii irirãra, ãrĩyupu.

ĩgũ irasũ ãrĩkereguta, ĩgũ ãrĩrĩrē neõ pemasĩbiriyupu. ³⁴ ĩgũ irasũ ãrĩripoe su yebo ñũmikãyebo tũbiayuro ĩgũsãrē. Iri ĩgũsãrē tũbiamakũ, buro gũĩñurã. ³⁵ Marĩpu ñũmikãyebo poekague ãsũ ãrĩ werenĩmakũ péñurã:

—Ĩi yu magũ, yu beyedi ããrĩmi. ĩgũrē õãrõ péka! ãrĩyupu.

³⁶ Marĩpu wereniãdero purũ, Jesús ditare iãñurã. Pedrosã gapu Jesús i nikũgue ããrĩrĩnãrĩrē neõ sugu masakure ĩgũsã iãdeare werebiriñurã.

Jesús sugu majĩgũrē wãtĩ ñajãsũdire taudeã

(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷ Gajinu gapu ĩgũsã utãũgue ããrãnerã diijaderõ purũ, wãrã masaka Jesũre bokatĩrĩñurã.

³⁸ Sugu masakũ ĩgũsã watopegue ããrĩgũ turaro merã ãrĩyupu:

—Guare buegu, yu murē buro sērēa. Yu magũ suguta ããrĩgũrē bopoñarĩ merã iãka! ³⁹ Wãtĩ ĩgũrē ñeã, gũñaña marĩrõ gaguini, naradamakũ irinami. Irasirigu majĩgũ ĩgũya disigue sũmu wirisũnami. Wãtĩ ĩgũrē buro ñerõ tarimakũ irinami. ĩgũrē neõ piriduabemi. ⁴⁰ Mu buerãrē wãtĩrē buro beowiudoreadabu. ĩgũsã neõ bokatũbirama, ãrĩyupu.

⁴¹ Jesús yujũyupu:

—Musā dapagora marā, yure buremurī opamerā, diayemarē neō pēmasīmerā āārā. ¿Noōpa yoaripoe musā merā āārīgukuri? ¿Noōpa yoaripoe musā yure buremubirire gūñaturagukuri? ārīyupu. Irasū ārī odo, wātī ñajāsūdi pagure:

—Mu magūrē āirika! ārīyupu.

⁴² Majīgū Jesūs puro waa ejanugāmakū, wātī ĩgūrē yebague tūmeépikōāyupu. ĩgūrē dupaturi buro naradamakū iriyupu. Jesūs gapu wātirē: “Majīgūrē wirika!” ārī, tauyupu. Irasiri odo, ĩgūrē pagure wiayupu. ⁴³ Masaka āārīpererā Marīpu wāri turari merā iririre iārā, iāgukakōāñurā.

Jesūs dupaturi ĩgū boaburire weredeā

(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

ĩgūsā āārīpererā Jesūs iriadeare: “Ōātaria”, ārī gūñaripoeta Jesūs ĩgū buerārē ārīyupu:

⁴⁴ —Yu musārē wererire ōārō pēduripika! Kātibirikōāka! Masaka yure āārīpererā tīgūrē ñeā, gajirāguere wiarākuma, ārīyupu.

⁴⁵ ĩgūsā gapu ĩgū irasū ārīrīrē ōārō pēmasībirīñurā. Marīpu ĩgūsārē irire pēmasīmakū iribiriyupu dapa. Irasirirā Jesúre gūrā: “¿Naāsū ārīduagu iriari, mu irasū ārīgū?” ārī sērēñabirīñurā.

Jesūs sugu gajirā nemorō āārīgūyamarē weredeā

(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37; Jn 13.20)

⁴⁶ Pupu ĩgū buerā āsū ārī guaseonugāñurā: “Marī watopere, ¿noā marī āārīpererā nemorō āārīrī?” ārīñurā. ⁴⁷ Jesūs ĩgūsā gūñarīrē iāmasīkōāyupu. Irasirigu sugu majīgūrē ĩgū puro āinū, ārīyupu:

⁴⁸ —Sugu yaagure, ñi majīgū irirosū āārīgūrē ōārō bokatīrīñeāgū, yudere bokatīrīñeāmi. Yure ōārō bokatīrīñeāgū, yure iriudidere bokatīrīñeāmi. Sugu musā watopemu: “Gajirā nemorō āārībea”, ārī gūñagū, gajirā nemorō āārīmi, ārīyupu.

Jesús: “Marīrē iāturibi, marī merāmu āārīmi”, ārī weredeā

(Mr 9.38-40)

⁴⁹ Pupu Juan Jesúre ārīyupu:

—Guare buegu, sugu masaku mu wāi merā wātēārē: “Wirika musā ñajādire!” ārī béowimākū iābu. ĩgū, marī merāmu āārībirimākū iārā, ĩgūrē: “Irire neō irinemobirikōāka!” ārābu, ārīyupu.

⁵⁰ Jesūs gapu ārīyupu:

—Kāmutabirikōāka ĩgūrē! Sugu marīrē iāturibi, marī merāmuta āārīmi, ārīyupu.

Jesús Santiagore, Juārē weredeā

⁵¹ Pupu Jesūs āmugasigū mārīaburi dupiyuro ejawāgārīripoe: “Jerusalēgue waagura”, ārīyupu. ⁵² ĩgū waaburi dupiyuro gajirārē Samaria nīkūgue āārīrī makāgue ĩgū kārīburore āmayudoregu iriyupu.

⁵³ Samaria marā gapu judío masaka merā gāmesuribirisā, Jesūs Jerusalēgue waaburire pērā, ĩgūrē bokatīrīñeāduabirīñurā. ⁵⁴ Jesūs buerā Santiago, Juan Samaria marā ĩgūrē bokatīrīñeāduabirimākū iārā, āsū ārīñurā:

—Gua Opu, ĩripoegue Elías Marīpuya kerere weredupiyudi iriderosū, āmugasima peamerē diju, ĩgūsārē wējēdoremakū gāāmekuri? ārīñurā.

⁵⁵ ĩgūsā irasū ārīmakū pé, Jesūs ĩgūsārē gāmenugā, iā, ārīyupu:

—Irasū ārībirikōāka! Musārē irasū werenimākū irigure masībea. Musā werenírī Ōāgū deyomarīgū wereri āārībea. ⁵⁶ Yu āārīpererā tīgū masakare béogu aaribiribu. ĩgūsārē taugu aarīgū iribu, ārīyupu. Irasū ārī odo, gajī makāgue waakōāyupu doja.

Gajirā Jesúre: “Murē tuyadūakoa”, ārīdeā

(Mt 8.19-22)

⁵⁷ ĩgūsā maague waamakū, sugu masaku ĩgūsā puro eja, Jesúre ārīyupu:

—Yu Opu, mu noó waarō murē tuyagura, ārīyupu.

⁵⁸ Jesūs ĩgūrē yujuyupu:

—Makāñu marā diayéa ĩgūsā kārīrī toreri opama. Mirāde ĩgūsā kārīrō opama. Yu āārīpererā tīgū gapu kārīrō opabea, ārīyupu.

⁵⁹ Pupu Jesūs gajigūre ārīyupu:

—Nāka, yu merā!

ĩgū gapu yujuyupu:

—Yu Opu, yupu boamakū ĩgūrē yāa odo, murē tuyagura, ārīyupu.

⁶⁰ Jesūs ĩgūrē yujuyupu:

—Yure b̄remumerā, boanerā irirosū āārīrāta boanerārē yāaburo. Mu gapu Marīpu ĩgūyarārē doreri kerere weremu aarika! āriyupu.

⁶¹ Gajigu Jesúre āriyupu:

—Yu Opu, murē tuyagura. Yu murē tuyaburi dupiyuro yaa wii marārē seretugu waaduakoa dapa, āriyupu.

⁶² Jesús ĩgūrē āriyupu:

—Sugu masaku moānugāgū waadi, moāduabi gāmenugādujāagu, moābirikumi. Marīpu dorerire irituyanugāgū, ĩgū gāāmerīrē piribi, gāmenugādujāagu irirosū āārīkumi. Irasirigu Marīpayare oārō iritayabirikumi, āriyupu.

10

Jesús setenta y dos ĩgū buerārē iriudea

¹ Puru marī Opu Jesús gajirā setenta y dos ūmarē beye, pērā dita dukawa, ĩgūsārē āārīpereri ĩgū waaburi makārīguere ² āsū āri iriuyupu:

—Wārā masaka Marīpayare neō pémerā, poeague oteri duka buribejadea irirosū āārīma. ĩgūsārē Marīpayare weremurā gapu, iri pooere moārīmasā irirosū mērāgā āārīma. Irasirirā marī Opure: “Gajirā m̄yare weremurārē iriuka!” āri sērēka! ³ Musāde Marīpayare wererā waaka! Oveja majīrārē makānūu marā diayéa watopegue irirosū yu musārē űerā āārīrōguere iriua, Marīpayare weredoregu. ⁴ Musāya ajuri, niyeru āābirikōāka! Gubu surī, musā sāñarī merā dita waaka! Maague masakare bokajarā, oāđore yoaripoe weretamunbirikōāka!

⁵ ‘Su wiino űajārā, iri wii marārē: “Marīpu musārē siñajārī sīburo”, āri oāđorepurorika! ⁶ Iri wii marā Marīpu siñajārī sīrīrē opaduārā musārē oārō bokatīrīñeārā, Marīpu siñajārī sīrī merā oārō āārīrikurākuma. Musārē gāāmemerā, i siñajārī merā āārībirikuma. ⁷ Musā ejadea wiita dujaka! Iri wii marā musārē ejorire baa, iirīka! Sugu moārīmasū ĩgū moārī waja keoro wajatakumi. Musā Marīpayare buerā, moārīmasā irirosū āārā. Musārē iri wii marā ejori, musā ĩgūsārē Marīpayare bueri waja āārā. Irasirirā gaji wiirigue āārīgorenabirikōāka! ⁸ Musā su makāgue ejarā, iro marā musārē oārō bokatīrīñeā, ĩgūsā baari ejomakā, oārō baaka! ⁹ Iri makā marā pūrīrikurārē tauka! Āsū āri wereka: “Mérō duyāa, Marīpu doreri musā purogue aariburo”, ārika!

¹⁰ ‘Gaji makāgue musā ejamakū, iro marā musārē bokatīrīñeābirimakū, wiriwāgārā, āsū ārika ĩgūsārē: ¹¹ “Musāya makāma nikūwera guaya guburire tuadeare mojēbéoa. Musā guare gāāmebiri waja Marīpu musārē wajamoāburire masīmakū irirā, irasū yāa. Ire oārō pémasika! Musā guare gāāmebirikeremakū, mérō duyāa, Marīpu doreri aariburo”, ārika ĩgūsārē! ¹² Musārē werea. Marīpu āārīpererā űerārē wajamoārīnu ejamakū, musārē gāāmebirinerārē Sodoma marārē wajamoārō nemorō wajamoāgukumi, āriyupu Jesús.

Jesús makārī marārē ĩgūsā ĩgūrē b̄remubirire weredea

(Mt 11.20-24)

¹³ Puru Jesús gaji makārī marārē āsū āriyupu:

—Musā Corazin marā, Betsaida marāde űerō tarirākoa. Iripoeague marā Tiro, Sidón marā, musā ĩūrō Marīpu ĩgū turari merā iri ĩmurōsū iri ĩmumakū ĩārā, ĩgūsā űerō irideare piribonerā āārīmā. ĩgūsā űerō irideare buro bujawererire ĩmurā, bujawereri surī sāña, niťkurogue doabonerā āārīmā. ĩgūsā űerō irideare piri, oārī gapure iribonerā āārīmā. Musā gapu Marīpu turari merā iri ĩmurīrē ĩakererā, musā űerō iririre neō piribeaa. ¹⁴ Irasirigu musārē werea. Marīpu ĩgū āārīpererā űerārē wajamoārīnu ejamakū, Tiro, Sidón marārē wajamoārō nemorō musārē wajamoāgukumi. ¹⁵ Musā Capernaum marā: “Ĕmugasigue m̄rīrāākoa”, āri gūñadāa. Iroguere neō waabirikoa. Boanerā āārīrōgue bēodijusūrākoa, āriyupu.

¹⁶ Irasū āri odo, ĩgū buerārē āriyupu:

—Musā wererire péduripírāno yu wereridere péduripīma. Musārē gāāmemerāno yudere gāāmebema. Yure gāāmemerāno yure iriudidere gāāmebema, āriyupu.

Jesús setenta y dos iriunerā goeada

¹⁷ Puru Jesús setenta y dos iriunerā buro ūsuyari merā goejañurā:

—Gua Opu, wātēārē mu dorero merā, mu wāi merā gua bēowiumakū, oārō yuñuama, ārīñurā.

¹⁸ Jesús āriyupu ĩgūsārē:

—Bupu mīārō irirosū wātēa opu Satanás ūmugasigue āārādi, yurimadijarimakū ĩābu.

¹⁹ Oārō péka! Yu musārē turari sību, āñarē, korebabare k̄rapeo, āārīpereri wātī turaridere neō űerō irisūrō marīrō tarinugāburo, ārīgū. ²⁰ Musā wātēārē wiridoremakū ĩgūsā oārō yuñuadeare ūsuyabirikōāka! Musā Marīpayarā āārīmakū, ūmugasigue musā wāi gojatūsūdero āārībú. Iri gapure ūsuyaka! āriyupu.

*Jesús Igũ Pagure usuyari sīdea**(Mt 11.25-27; 13.16-17)*

²¹ Igũ irasũ āriripoe Ōāgũ deyomarĩgũ Jesũre buru usuyamakũ iriyupu. Irasirigu Jesũs Igũ Pagure āsũ āriyupu:

—Au, yu murē: “Ōātaria mu”, āri, usuyari sīa. Mu ūmugasi marā, i nikũ marā Opũ āārā. Irasirigu: “Masītarinugārā, āārīpererire pēmasīa”, āri gũnarārē m̄uyare masīmākũ iribeā. Majirā irirosũ murē burēmurā gapure m̄uyare masīmākũ yāa. Au, irasũta āārā. Mu gāamederosũta usuyari merā irasũ yāa, āriyupu.

²² Pũru masakare āriyupu:

—Yũru yare āārīpereri irimasĩrĩrē sĩmi. Neŋ sugu masakũ Yũru āārīrikurire masībemi. Yũru dita masĩmi. Neŋ sugu masakũ Yũru āārīrikurire masībemi. Yu dita masīa. Yu Igũrē masĩdorerāde Igũrē masĩma, āriyupu.

²³ Irasũ āri odo, Igũ buerārē iā, Igũsā ditare āsũ āriyupu:

—Musāya koye merā yure iāa. Irasirirā usuyāa. ²⁴ Musārē werea. Wārā iripoeque marā Marĩpuya kerere weredupiyunerā, irasũ āārīmākũ oparā iripoeque āārīnerā musā dapagora iārĩrē iāduanerā āārādima. Irire iāduakererā, iābirinerā āārīmā. Musā dapagora pērire pēduakererā, pēbirinerā āārīmā, āriyupu.

Jesús ōāgũ Samariamũ keori merā weredea

²⁵ Pũru sugu Moisés gojadeare buerimasā Jesũre diaye yujubirimakũ iriduagu wāgānugā, Igũrē āsũ āri sērēñayupu:

—Buegu, ħñeonorē yure iriro gāāmerĩ, ūmugasigue perebiri okari opabu? āriyupu.

²⁶ Jesũs Igũrē yujuyupu:

—ĤNaāsũ āri gojasũyuri, Moisés gojadea pũgue? Mu irire buegu, ħnaāsũ pēnarĩ? āriyupu.

²⁷ Moisés gojadeare buerimasā Igũrē yujuyupu:

—Ĥsũ āri gojasũdero āārĩbũ: “Marĩpu mu Opure buru maĩka! M̄uya yujupũrā merā, mu āārīrikuri merā, mu turari, āārīpereri m̄uya gũnarĩ merā Igũrē maĩka! Mu basi maĩrōsũta mu puro āārĩrādere maĩka!” āri gojasũdero āārĩbũ, āriyupu.

²⁸ Irire pēgu, Jesũs Igũrē āriyupu:

—Diayeta yujua mu. Irire irigu, ūmugasigue perebiri okarire opagũkoā, āriyupu.

²⁹ Moisés gojadeare buerimasā gapũ masaka Igũrē: “Ōāgũ āārĩmi”, āri gũñamakũ gāāmegũ, Jesũre sērēñayupu doja:

—ĤNoā āārĩrĩ, yu puro āārĩrā? āriyupu.

³⁰ Igũ irasũ ārĩmakũ pēgu, Jesũs keori merā wereyupu Igũrē:

—Sugu masakũ Jerusalēgue āārādi Jericó waari maague buāakumi. Igũ iroque buāamakũ, yajarimasā Igũrē bokatĩrĩ, ñeā, Igũ opadea āārīpererire ēmapeo, Igũya suridere tũwea, āi, Igũrē buru pá, kāmítũ, waakōākuma. ³¹ Igũsā irasũ iriadero pũru, sugu paĩ iri maarē waakumi. Igũrē iākeregu, yoarogue iātariakōākumi. ³² Igũ pũru, gajigu Levĩya bumũ iri maarē waakumi. Igũde Igũrē iākeregu, yoarogue iātariakōākumi. ³³ Pũru sugu Samariamu iri maarē waakumi. Igũrē iāboka, buru bopoñari merā Igũrē iākumi. ³⁴ Irasirigu Igũ pũru waa ejanugā, Igũya kāmĩrē uye, igũi deko pāmudea merā pĩpeo, surĩ gasiri merā ōmakumi. Ōma odo, Igũyagu burro wekague āĩpeo, Igũrē ārĩkōākumi. Āĩa, su wii naarĩmasā kārĩrĩ wiigũe eja, iroque Igũrē korekumi dapa. ³⁵ Gajĩnu gapũ Igũya niyeru penũ moā wajataropa iri wii opure sĩkumi. “Ōārō koreka ĩrē!” ārĩkumi. “Dupatiri aarigũ, murē wajarĩnemogura ĩrē koreri waja”, ārĩkumi, āriyupu Jesũs. ³⁶ Irire were odo, Moisés gojadeare buerimasārē sērēñayupu:

—ĤNaāsũ gũnarĩ mu irire pēgu? Ĥĩĩno gapũ ĩĩsā urerā watopemu yajarimasā pádre Igũ puro āārĩgũrē irirosũ ōārō iriyuri? āriyupu.

³⁷ Moisés gojadeare buerimasā yujuyupu:

—Igũrē bopoñari merā iā iritamudi gapũ, āriyupu.

Igũ irasũ ārĩmakũ, Jesũs Igũrē āriyupu:

—Mude ĩi bopoñari merā iādi iriderosũta gajirārē irigu waaka! āriyupu.

Jesús Marta, Marĩaya wiigũe ejadea

³⁸ Pũru Jesũs Igũ buerā merā waa, su makāguere sugo Marta wāĩkũgo Igũrē bokatĩrĩñeā, igoya wiigũe ñajādoreyupo. ³⁹ Jesũs iri wiigũe ñajājamakũ, Marta pagũmo Marĩa wāĩkũgo Igũya guburi puro eja doayupo Igũ werenĩrĩrē pēduago. ⁴⁰ Marta gapũ āārīpereri igo moārĩrē buru gũñarikũyupo. Irasirigo igo pagũmo Jesũya guburi puro doamakũ iāgō, Igũ puro waa, Igũrē āriyupu:

—Gua Opũ, yu sugota āārīpererire moāgō irikōādāa. ĤMu iāberĩ, yu pagũmo yure neŋ iritamubirimakũ? Igore iritamudoreka yure! āriyupu.

⁴¹ Igo irasũ ārĩmakũ pēgu, Jesũs yujuyupu:

—Marta, mu wári gajino moārīrē gūñarikua. ⁴² Su wāirēta iriro gāāmea marīrē. María i ōārīrē beyemo. Irasirirā, yu werenirīrē igo pēduamakū, gajirā neō igore irire pirimakū iribirikuma, āriyupu.

11

Jesús Marīpure sērērīrē buedea

(Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Sunu Jesús gajirogue Marīpure sērēgū iriyupu. Īgū sērē odomakū, sugu Īgū buegu āriyupu Īgūrē:

—Gua opu, Juan masakare wāiyerimasū Īgū buerārē Marīpure sērērīrē buederosū guadere bueka! āriyupu.

² Jesús ĩgūsārē āriyupu:

—Marīpure sērērā, āsū ārika:

“Guapu ūmugasigū āārīgū, āārīpererā murē gopeyari merā buremuburo. Mu āārīpererārē doreri aariburo. Ūmugasigū marā mu gāāmerō irirosūta i nikū marāde iriburo.

³ Ūmarīku guare baari sika!

⁴ Gajirā guare ñerō irideare gua kātirosūta mude gua ñerō irideare kātika! Gua ñerō iriduamakū kāmputaka!

Ñegū guare ñerī ārīmesārīrē tau kāmputaka!” ārika Marīpure sērērā! āriyupu Jesús.

⁵ Irasū āri odo, keori merā wereyupu ĩgūsārē:

—Yu ire weremakū pérā, ĩnaásū gūñarī musā? Ńami deko āārīmakū, sugu masakū ĩgū merāmuya wiigūe waa, ĩgūrē āsū āri sērēkumi: “Yu merāmu, ureru pā duparu sika yure!

⁶ Gajigu yu merāmu yaa wiigūe naagū ejāami. Yu ĩgūrē gajino mērō ejorino neō opabirakubu. Irasirigu murē sērēgū aarabu”, ārikumi. ⁷ Īgū irasū ārīmakū pēkeregu, wii poekagūe āārīgū gapu āsū āri yujukumi: “Yure garibobirikōāka! Makāpurore ōārō biakōāsiabu. Yu pūrā yu merā kārīrāgūe yāma. Wāgānugā, murē sigū waasubirikoa”, ārikumi ĩgūrē. ⁸ Ire musārē werea. Īgū merāmu āārīkeremakū, ĩgūrē sibirikumi. Sibirikeregu, ĩgūrē piriro marīrō sērēmakū ĩā, ĩgūrē: “Garibonemobirikōāburo”, ārīgū, āārīpereri ĩgū gāāmerīrē sīkōākumi pama. ⁹ Irasirigu musārē werea. Marīpure sērēka! Musā sērēmakū, sigukumi. Ōārīrē āmarā, bokarākoa. Wiigūe ñajāduarā oemakū, Marīpu makāpuro tūpā ñajādoregu irirosū musā sērērīrē pēgukumi. ¹⁰ Īgūrē sērērānorē sigukumi. Amarāno bokarākuma. Wiigūe ñajāduarā oerā irirosū ĩgūrē sērēmakū ĩāgū, ĩgūsārē ñajādoregu irirosū ĩgūsā sērērīrē ōārō pēgukumi. ¹¹ Musā pūrā pārē sērēmakū, ūtāyere sibirikoa. Waa sērēmakūdere āñarē sibirikoa. ¹² Āgābo diu sērēmakū, korebabare sibirikoa. ¹³ Ńerā āārīkererā, musā pūrārē ōārīrē sīmasīa. Marīpu ūmugasigūe āārīgū gapu musā nemorō ōārīrē sīmasīmi. Irasirigu Ōāgū deyomarīgūrē sigukumi ĩgūrē sērērārē, āriyupu Jesús.

Jesúre: “Wātī turari opami”, āri werewuadea

(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)

¹⁴ Puru Jesús wātī masakare werenimasībirimakū irigare béowiugu iriyupu. Wātīrē béowiumakū, werenībiradi wereniakōāyupu. Masaka, ĩgū irasirimakū ĩārā, ĩāgukakōāñūrā.

¹⁵ Gajirā gapu Jesúre āsū āri werewuāñūrā:

—Ī wātēa opu Beelzebú turaro merā wātēārē béowiumi, ārīñūrā.

¹⁶ Gajirāde ĩgūrē:

—Mu diayeta turari opagu, iri turari merā gajino ūmugasimarē iri ĩmuka! ārīñūrā. ¹⁷ Jesús gapu ĩgūsā gūñarīrē masīsīā, āsū āriyupu:

—Su nikū marā ĩgūsā basi dukawari gāmekēārā, pereakōākuma. Su wii marā ĩgūsā basi dukawari gāmekēārā, pereakōākuma. ¹⁸ Musā yure: “Wātēa opu Beelzebú turari merā wātēārē béowiumi”, āri werewuāa. Yure ĩgū turari merā wātēārē béowiodoregu, ĩgū basi ĩgūyarārē béobukumi. Irasirirā ĩgūsā basi dukawari gāmekēārā, pereakōābukuma. ¹⁹ Iri irasū āārīmakū, musā buerire tūyarā gapu wātēārē béowiuurā, ĩnoā turari merā béowiuukuri? Musā ĩgūsārē: “Marīpu turari merā wātēārē béowiuma”, ārā. Irasiriro musā yure werewuari diaye āārībea. ²⁰ Yu gapu Marīpu turari merā wātēārē béowiumakū, Marīpu doreri musā puroguere ejasiāa, āri masīsīa.

²¹ Sugu wii opu turagu āārīpereri mojōkugu, ĩgūya wiimarē ōārō koremasīkumi. Gajirā ĩgū oparire ēmamasībirikuma. ²² “I mojōkusīā, yaa wiire ōārō koremasīa”, āri gūñakeremakū, gajigu ĩgū nemorō turagu gapu ĩgūrē tarīnugā, āārīpereri ĩgū mojōkuriere ēmagukumi. Irasirigu ĩgū oparire āiŋe, ĩgū merāmarārē gueregukumi. ²³ Yure gāāmemerā, yure ĩaturirā āārīma. Masakare yure siu neōtamumerā, ĩgūsārē waasirimakū irirā āārīma, āriyupu.

Jesús, wātī dupaturi masakuguerē ñajārīmarē weredea
(Mt 12.43-45)

²⁴ Irasū āri odo, gaji keori merā Īgūsārē wereyupū doja:

–Wātī masakuguerē āārādi wiri, pūru deko marīrōgue Īgū siñajāburore āmagorenagū waakumi. Irore bokabi, āsū āri gūñakumi: “Yu wiridi, yaa wii irirosū āārīmī. Dupaturi yu wiridiguereta goeñajāgura doja”, āri gūñakumi. ²⁵ Irasirigu Īgūguere dupaturi goeñajāgū, gajino marīri wii, ōārō āmu, ooweadea wiire irirosū bokajakumi. ²⁶ Irasirigu gajirā wātēa su mojóma pere gaji mojó peru pērebejarā Īgū nemorō ñerārē siiu, Īgūsā āārīpererā merā masakuguerē āārīnikōākumi. Irasirigu masaku Īgū dupiyuro āārīrikudero nemorō ñerō āārīkumi, āriyupū Jesús.

Jesús diayema usuyarimarē weredea

²⁷ Jesús irire wereripoe sugo nomeō masaka watopegue āārīgō gaguiniyupo:

–Murē pūraku masūdeo usuyatarikumo, āriyupo Jesúsre.

²⁸ Jesús gapu igore āriyupu:

–Marīpuya werenīrē pērā, Īgū dorerire irirā gapu ōārō usuyarākuma, āriyupu.

Masaka ñerā Jesúsre Marīpu turari merā iri ĩmudoredea
(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

²⁹ Pūru Jesús Īgū pūro masaka wārā nerēwāgāripoe āsū āri wereyupū Īgūsārē:

–Dapagora marā masaka ñetarirā āārīma. Yure Marīpu turari merā gajino iri ĩmudorekemakū, Marīpuya kerere weredupiyudi Jonás iridea ditare weregura. ³⁰ Iripoegue Marīpu Jonārē Nínive wāikuri makā marārē weredorederosū yure āārīpererā tīgūrē dapagora marā masakare weredoremi. ³¹ Marīpu āārīpererā ñerārē wajamoārīnu ejamakū, sugo iripoeguemo Sabā nikū marā opo musā dapagora marārē: “Ñegorabu”, ārigokumo. Yoaromogoe āārīkegō, ōōgue i nikūgue aarideo āārīmō, marī ñekūsāmarā opu Salomón wāri masīri merā wererire pégo aarigō. Dapagora yu Salomón nemorō masīgū ōōgue musā merā āārīkeremakū, musā gapu yu wererire péduabea. ³² Iripoegue Nínive marā Jonás Marīpuya kerere weremakū pērā, Īgūsā ñerō irideare bujawere, Īgūsā gūñarīrē gorawayunerā āārīmā. Dapagora yu Jonás nemorō masīgū ōōgue musā merā āārā. Yu Marīpuya kerere werekeremakū, musā ñerō iririkurire bujawerebea. Irasirirā, Marīpu āārīpererā ñerārē wajamoārīnu ejamakū, Nínive marā musā dapagora marārē: “Ñegorabu”, ārīrākuma, āriyupu.

Jesús masakaya koye siāgodiru irirosū āārīrē buede
(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ Irasū āri odo, gaji keori merā wereyupu:

–Masaka siāgodirure siāgorā, deyomarīrōgue duúbirikuma. Dupa kūma dokaguedere pibirikuma. Siāgo, wii dekogue siukuma, gajirā iri wiire ñajārā iri siāgodiru boyorore ōārō iā ñajāburo, ārīrā. ³⁴ Musāya koye musāya gūñarīguere siāgodiru irirosū āārā. Musā ōārī koye oparā irirosū āārīmakū, musāya gūñarīguere ōārō siāgoro irirosū āārā. Irasirirā Marīpuyare masīa. Musā ñerī koye oparā irirosū āārīmakū, musā gūñarīguere naītīārō irirosū āārā. Marīpuyare masībea. ³⁵ Irasirirā pémasīka, musāya gūñarīgue siāgori, naītīārī waabirikōāburo, ārīrā! ³⁶ Musāya gūñarīgue siāgori, naītīārō marīrō irirosū āārīmakū, āārīpereri Marīpuyare pémasīrākoa. Irasirirā siāgori boyorogue iārōsū ōārō pémasīri merā Īgūyare irituyarākoa, āriyupu Jesús.

Jesús fariseo bumarārē, Moisés gojadeare buerimasārē Īgūsā ñerō iririre weredea
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷ Jesús irasū āri ōdoadero pūru, sugu fariseo bumū Īgūya wiigie baadoregu siuuyupū Īgūrē. Irasirigu Jesús Īgū merā waa, Īgūya wiigie ñajāa, eja doayupū Īgū merā baabu. ³⁸ Fariseo bumū gapu judío masaka irinīrōsū Jesús baaburi dupiyuro Īgū mojókoebirimakū Īgū, Īgūkakōāyupu. ³⁹ Īgū Īgūkamakū Īgū, marī Opu Jesús Īgūrē āriyupu:

–Musā fariseo bumarā masaka Īrōgue dita ōārō irirā, soropa weka gapu dita ōārō koeadeapa irirosū āārā. Irasirirā gajirāyare yajaduwarā, ñerī ditare iriduwarā āārīsīā, iripa poekague gurari utariro irirosū āārā. ⁴⁰ Irasirirā neō pémasībea. Marīpu, marīya dupure irigu, marī gūñarīdere iridi āārīmī. Ķirire pémasīberi musā? ⁴¹ Musā oparire gajirārē sīrā, ōārō gūñarī merā sīka! Irasirirā soropa poeka gapudere koeadeapa irirosū āārīrākoa.

⁴² Musā fariseo bumarā buro ñerō tarīrākoa. Musā oteri mutārīgā: menta, ruda wāikuri baari morēīnorē, āārīpereri oteridari dukakurīnogādere sea neō, keoro dukawa, pe mojóma diruri irikoa. Sudiru Marīpuya wiigie āia: “Īgūrē yu sīrī āārā”, āri, irogue pīkoa, Īgū dorerire irimurā. Irasirikererā, gajirārē diayema iririre iribe. Marīpure maībea. Irasirirā musā oterire Īgūrē sīduro marīrō diayemadere irika! Marīpure maīri merā buremnika!

⁴³ Musā fariseo bumarā buro ñerō tarirākoa. Musā nerēri wiiriguere nerērā, òārī doarigüe dita doaduáa. Makā dekogüere masakare musārē goepeyari merā bokatīri òādoremakū gāāmea.

⁴⁴ Musā Moisés gojadeare buerimasā, fariseo bumarāde buro ñerō tarirākoa. Musā masāgoberi irirosū āārā. Irasirirā masaka iri goberi āārīrō weka tēpitararā, iri goberi poekagüe āārīrē masīberosū musā ñerō oparire masībema, āriyupu Jesús.

⁴⁵ Īgū irasū ārimakū pégu, sugū Moisés gojadeare buerimasā āriyupu Īgūrē:

—Buegu, mu fariseo bumarārē irasū āriḡū, guadere āri turigū yáa, āriyupu.

⁴⁶ Jesús gapu Īgūrē āsū āriyupu:

—Musāde, Moisés gojadeare buerimasā buro ñerō tarirākoa. Musā gajirārē: “Āsū irika!” āri, dorerā, Īgūsārē gajino buro nukūri kōātārīrā irirosū āārimakū yáa. Irasirirā iri dorerire bokatiūbema. Īgūsā musā dorerire bokatiūbirikeremakū, Īgūsārē neō iritamubea iri dorerire iriburo, ārīrā.

⁴⁷ Irasirirā musā buro ñerō tarirākoa. Iripoegue marā Marīpuya kerere weredupiyunerā masāgoberi weka weanúdeare musā āmua. Īgūsārēta musā ñekūsāmarā wējēnerā āārimā. ⁴⁸ Īgūsā irasū wējēdero purugue, dapagora musā Īgūsā iripoegue irideare iriwekabekōāa, Īgūsā wējēnerāya masāgoberi weka weanúdeare āmurā. Irasirirā musā Īgūsā wējēdeare: “Ñegorabu”, āri gūñabea. Musā ñekūsāmarā Marīpuya kerere weredupiyunerārē gāāmebiriderosū musāde yare gāāmebea.

⁴⁹ Irasirigū iripoegue Marīpu Īgū masīri merā āsū ārīdi āārimī: “Yaa kerere weredupiyurimasārē, yaare buerimasādere iriugura. Irire buemakū iā, surāyere masaka wējērākuma. Gajirārē ñerō iriduārā, noó Īgūsā waarō tuyagorenarākuma”, ārīdi āārimī Marīpu. ⁵⁰⁻⁵¹ Marīpu i āmurē iriadero puru, Abere Īgū tīgū wējēdi āārimī. Puru Marīpuya kerere weredupiyunerārē wējēnerā āārimā. Puru Zacarīadere Marīpuya wiima sopeoro Marīpu āārīri taribu watopegue wējēnerā āārimā. Irasirigū Marīpu āārīpererārē Īgūsā wējēdea waja dapagora marārē wajamoāḡukumi.

⁵² Musā Moisés gojadeare buerimasā buro ñerō tarirākoa. Musā Marīpuyare masīkererā, musā basi irire iriduabea. Irasirirā gajirārē irire masīduārārē masībirimakū yáa, āriyupu Jesús.

⁵³ Īgū irasū ārādero puru, Moisés gojadeare buerimasā, fariseo bumarāde Īgū merā guatariakōāñurā. Irasirirā buro Īgūrē werewua, wári Īgūrē sērēñanugāñurā. ⁵⁴ Īgū diaye yujubirimakū péra, Īgūrē weresāduarā, irasiriñurā.

12

Jesús fariseo bumarā irikatorire weredea

¹ Īgūsā irasiriripoe Jesús puro masaka wárā nerēñurā. Īgūsā wárā āārisiā, gāme kuratiānokōāñurā. Jesús Īgū buerārē āsū āri werenugāyupu:

—Fariseo bumarā irikatorire òārō pémasika! Īgūsā irikatori pā wemasārī morērī irirosū āārā. ² Āārīpereri gajirā iāberogue irideare, durirogue irideadere purugue masīsurokoa. ³ Musā naitiārōgue irirosū gajirā pēberogue werenídeare boyorogue irirosū Marīpu Īgūsārē pémakū irigukumi. Musā wii poekagüe yayero werenídeadere makā dekogüe gaguinírōsū gajirārē òārō pémakū irigukumi.

Jesús: “¿Noārē güiri merā buremurō gāāmerī?” āri weredea (Mt 10.26-31)

⁴ Musārē yu merāmarārē werea. Musārē wējērā, musāya dupu ditare boamakū irirākuma. Purugüere musārē neō ñerō irinemobirikuma. Irasirirā musārē wējēduarārē güibirikōāka! ⁵ Yu musā goepeyari merā güibure wegura. Marīpu gapure güiri merā buremuka! Masakare Īgūsā okarire ēmmasīmi. Īgū ēmadero puru, Īgūsārē perebiri peamegue béomasīmi. Irasirirā Īgū gapure güiri merā buremuka!

⁶ Masaka su mojómarā mirā wajarirā, pe niyeru koegā, mérōḡā wajakuri koerigārē síkuma. Īgūsā mérōḡā wajakukeremakū, Marīpu gapu Īgūsārē òārō koremi. Neō sugure kātibemi. ⁷ Marīpu āārīpereri musā āārīkurire masīḡū, musāya poarire: “Irikū āārā”, āri masīpeokōāmi. Irasirirā güibirikōāka! Musā, mirā nemorō wajakua. Irasirigū Marīpu mirārē korero nemorō musārē koreḡukumi.

Jesús: “Masakare yare buremurīrē wereka!” ārīdea (Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ Musārē werea. Sugū, masaka péuro: “Jesúyagu āārā”, āri weremakū, yu āārīpererā tīgūde Marīpure wereboerā péuro: “Yaagu āārimī iī”, āri weregukoa. ⁹ Sugū yare masīkeregu,

masaka péuro: “Ígürë masíbea”, ári weremakú, yu áarípererá tígüde Marípure wereboerá péuro: “Yude ígürë masíbea”, ári weregukoa.

¹⁰ Sugu yure áarípererá tígürë ñeró ári werenímakú, Marípu kátimasími. Óägü deyomarígü gapure ñeró ári werenímakú, neó kátibirikumí.

¹¹ Masaka musarë ígüsá nererí wiiri opará purogue, weresárirë beyerimasá purogue, o makári mararë dorerá purogue musarë ígüsá weresámurá áimákú: “¿Naásü yujurákuri, o naásü áarírakuri ígüsárë?” ári, buro güñarikubirikóäka! ¹² Ígüsá musarë sërëñamakúta, Óägü deyomarígü masírí síri merá ígüsárë wererákoa, áriyupu Jesús.

Jesús: “Wári doebiri opararë goegoráa”, ári weredea

¹³ Puru sugu masaka watopegue áarígü Jesúsre áriyupu:

–Buegu, gapu boagu ígü opadeare guare pími. Irasirigu yu tígürë irire keoro dukawa, yudere sídoreka! áriyupu.

¹⁴ Jesús gapu ígürë yujuyupu:

–Musápu pídeare musarë dukawabu áaríbea yu, áriyupu.

¹⁵ Irasü ári odo, áarípereráre áriyupu:

–Pemasíka musá! Doebirire, gajinodere wáro gäämebirikóäka! Masaka wári opará, óarí okari gapure opabema, wári opari ditare güñará, áriyupu.

¹⁶ Irasü ári odo, keori merá wereyupu ígüsárë:

–Sugu masaka wári doebiri opakumi. Ígü otedeade wárigora dukakúkoa. ¹⁷ Irasirigu ígü basi güñakumi: “¿Nasirigukuri? Yaa oteri dúka sea duripíburi wii máa”, árikumi. ¹⁸ Puru güñakumi doja: “Ásü irigúra. Yu gajino duripíri wii áarípuroridea wiire béo, nemoró wári wii irigúra. Iri odo, iri wiigüe yaa oteri dukare áarípereri, yaa doebiridere duripígúra. ¹⁹ Puru yu basi ásu árigúra: “Wári doebiri opáa. Wári bojorima baaburidere opáa. Irasirigu síñajá, baa, iiri, usuyagúra”, árikumi. ²⁰ Marípu gapu ígürë árikumi: “Mu neó pemasíbi áarä. Dapaga ñamita boagukoa. Mu boamakú, ¿noá oparákuri mu duripiadeare?” árikumi. ²¹ Irasü waaarákuma, masaka ígüsáya doebiri ditare güñará. Ígüsáya áaríburi ditare güña, wári doebirire duripirákuma. Irasirikererá, Marípure güñamerá, ígü iürörë boporó irirosü áarírákuma, áriyupu Jesús.

Jesús, Marípu ígü pürärë korerimarë buedea

(Mt 6.25-34)

²² Puru Jesús ígü buerärë ásu áriyupu doja:

–Irasirigu musarë ire weregúra. Musá áaríríkuri güñará: “¿Ñeénorë baarákuri, ñeénorë iirírákuri, ñeénorë sáñarákuri?” ári, buro güñarikubirikóäka! ²³ Marí okari gapu, baari nemoró wajakua. Maríya dupu, surí nemoró wajakua. Irasiriro musá áaríríkuri, musá opari nemoró wajakua. ²⁴ Mirarë güñaka! Ígüsá baaduará, otebema. Otedea dukare seabema. Baari duripíri wiiridere opabema. Marípu gapu ígüsárë baari sími. Musá gapu, mirá nemoró wajakutarinugáa. ²⁵ Musá buro güñarikuri merá neó mérógá masáñemobirikoa. ²⁶ Musá irasü güñarikuri wajamaríkeremakú, ¿nasirirá gajinorë buro güñarikuri? Musá güñarikuri merá áarípererire neó irimasíbirikoa.

²⁷ Makánúma goori masárirë güñaka! Iri moábirikerero, suabirikerero, óarí surí sáñaró irirosü deyoa. Musarë werea. Opu Salomón surí óarí sáñadero nemoró iri goori gapu óarí deyoa. ²⁸ Iri goori makánúgue mata puridea goori áaríkeremakú, Marípu óarí goori deyomakú irikeremakú, mérógá puru ñaidija pereakóäa. Gajinu gapu peamegue soebéokóäsüa. Iri mata pereburi áaríkeremakú, Marípu iri goorire óarí deyomakú yámi. Iri goorire óarí áarímakú irirosü nemoró musarë óaró irigukumi. Musá ígürë mérógá buremukeremakú, musarë surí sígukumi. ²⁹ Irasirirá ámuríku musá baaburire, musá iiríburire buro güñarikuri merá ámabirikóäka! ³⁰ I ámu mará Marípure buremumerá buro güñarikuri merá irire ámaníkoäma. Ígüsá irasü áaríkeremakú, Marípu musá gäämeríre masísiami. Irire musarë sígukumi. ³¹ Irasirirá musá Marípure masírä, ígü musá Opu áaríríre gäämepurorika! Musá irasirimakú, musá baa, iiríburire, musá surí sáñaburidere síwekapeogukumi.

Jesús marí ámugasigüe wajataburire buedea

(Mt 6.19-21)

³² Musá yaará, mérágá, oveja su yebo mará irirosü áarä. Irasü áaríkererá, gübirikóäka! Musápu ámugasigüe áarígü ígüyaráre dorerogue musá ígü merá áarímakú gäämemi, ígü merá doreburo, árigü. ³³ Irasirirá musá oparire duaka! Iri duadea wajare niyerure boporáre síka! Ámugasigüemarë güñaka! Irasirirá irogue perebiri wajatarire, ajurogue doebiri neó perebirire oparosü oparákoa. Irogue wajatarire yajarimasá ñajáa, áimasíbirikuma. Buruade baadedebirikuma. ³⁴ Musá i ámuma ditare: “Opaduakoa”, ári güñará, irire buro maírákua. Ámugasima gapure: “Opaduakoa”, ári güñará, irire buro maírákua.

Jesús i ámuque dupaturi aariburi dupiyuro òãrò ámuuyudoredea

³⁵ Yu i ámuque dupaturi aariburi dupiyuro òãrò ámuuanageráue áãrîka! Sîãgodirure sîãgoanerã irirosù yare yúka! ³⁶ Sugu masaku, mojósuadi purogue mojósuari bosenu waamakú, Ígürë moãboerã Ígü dujariburire yúkuma. Ígüsã opu Ígüya wiigüe goeujaja, ñajãduagu makãpurore Ígü dotemakú perã, Ígürë moãboerã mata tûpákuma. Ígüsã yürosüta müsãde yu dujariburire yúka! ³⁷ Ígüsã opu goemakú, Ígü doreaderosüta irirã, usuyarákuma. Ígüsã irasirimakú ìãgü, Ígüsã opu Ígüsãrë moãboegu irirosù Ígüsãrë: “Baari peoro puro doarã aarika!” árigukumi Ígüsãrë baari ejobu. ³⁸ Ígürë moãboerã Ígü ñami deko áãrîmakú, o boyoripoe áãrîmakú, Ígü goeburire òãrò yúanerã áãrîsîã, usuyarákuma. ³⁹ Ire masîka! Sugu wii opu Ígüya wiigüe yajarimasù ejoburi horare masîgü, Ígürë yúkumi Ígüya wiigüe ñajãburire kãmutabu. ⁴⁰ Irasirirã müsãde òãrò yúka! Yu áãrîpererã tîgü gûñaña marîrò aarigukoa. Irasirirã yaare iririre neò piriro marîrò yare yúka müsã! áriyupu Jesús.

Jesús pëã moãboerimasã keori merã buedea

(Mt 24.45-51)

⁴¹ Ígü irasù árîmakú, Pedro gapu sërëñayupu:

—Gua Opu, i keori merã weregu, ¿gua ditare weregu yári, o áãrîpererãrë wereri? áriyupu.

⁴² Ígü irasù árîmakú, Jesús gajî keori merã ásu ári wereyupu Ígüsãrë doja:

—Sugu moãboerimasù Ígü opure buremugü òãrò pémasîgü ásu irikumi. Ígü opu gajirogue waagü, Ígürë: “Yaa wii marãrë òãrò koreka!” ári pikumi. Irasirigu baaripoe áãrîmakú, gajirã moãboerimasãrë baarire keoro ejokumi. ⁴³ Irasirigu, Ígü opu Ígüya wii goeujajamakú ìãgü, Ígü opu doreaderosüta iriadi áãrîsîã, òãrò usuyakumi. ⁴⁴ Diaye müsãrë werea. Ígü irasirimakú ìãgü, Ígü opu áãrîpereri Ígüyare Ígürë koredoregu pígakumi. ⁴⁵ Gajigu moãboerimasù ñegü gapu ásu irikumi. “Yu opu yoaripoe deyobemi”, ári gûñagü, gajirã Ígü opure moãboerãrë úmarë, nomedere ñerò pábira, baa, iiri, mejákumi. ⁴⁶ Ígü irasiriripoe gûñaña marîrò Ígü opu goejakumi. Ígürë moãboegu gapu: “Ígü iri hora goegukumi”, árimasîbirikumi. Irasirigu Ígü opu goejagu, Ígü ñerò irideare pégu, Ígürë buro wajamoãgukumi. Marîpue burenumerãrë béorogue Ígürë béogukumi.

⁴⁷ Irasirigu sugu moãboerimasù Ígü opu iridorerire masîkeregu, òãrò ámubiri, irire neò iribirimakú ìãgü, Ígü opu Ígürë wajamoã, buro tárãgukumi. ⁴⁸ Gajigu moãboerimasù gapu Ígü opu iridorerire masîbi, irire iribirimakú ìãgü, Ígü opu Ígürë sîrúweyata tárãgukumi. Marîpu masakare Ígü iridorerire masîmakú yámi. Irasirigu òãrò masîgürë Ígü iridorerire òãrò iridoremi. Puru Ígürë masînemomakú irigu, Ígü iridea nemorò òãrîrë iridoremi, áriyupu Jesús.

Jesús: “Masakare gãme dukawarirákuma”, ári weredea

(Mt 10.34-36)

⁴⁹ Puru Jesús Ígüsãrë áriyupu doja:

—Béoadere peame merã soebéorosù i ámu marã ñerò iririre béogu aarigü iribu. Dapagoragãta iri ñerò áãrîpererire soebéomakú ìaduasiadã. ⁵⁰ Yu ñerò tarigukoa. Yu ñerò tariburire gûñagü, buro bujawereri merã áãrîrikua. Irasirigu irire tariwerepeogugue buro usuyagukoa. ⁵¹ Musã yure: “Ígü i nikúguere aarigü, masakare siñajãrî merã gãme áãrîrikumakú irigu aarimî”, ¿ãrî gûñarî? Irasù áãrîbea. Musãrë werea. Masakare Ígüsã basi gãme dukawarimakú irigu aaribú. Irasirirã surãyeri yure buremurákuma. Gajirã yure buremubirikuma. ⁵² Dapagã merã su wii marã su mojó marã yaa kerere péadero puru, Ígüsã basi gãme dukawarirákuma. Urerã, pëã merã, pëã, urerã merã gãme ìaturirákuma. ⁵³ Surãyeri masaka yure buremunugãdero puru, gajirã yure buremubiridero puru, ásu waarákuma. Sugu Ígü magürë ìaturigukumi yure buremunumakú ìãgü. Gajigu Ígü pagure ìaturigukumi. Gajigo igo magörë ìaturigokumo. Gajigo igo pagore ìaturigokumo. Sugo múñekò igo beore ìaturigokumo. Sugo bepo igo múñekörë ìaturigokumo yure buremunumakú ìãgö, áriyupu Jesús.

Masaka Jesús iririre ìamasîbiridea

(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

⁵⁴ Puru Jesús masakare ásu ári wereyupu doja:

—Musã abe ñajãrò gapu ñimikãyeborire ìãrã: “Deko merëburo yãa”, árà. Musã áràderosüta waãa. ⁵⁵ Sur gapu merã mirù aarimakú: “Asirinu áãrîrokoo”, árà. Musã áràderosüta asirinu áãrã. ⁵⁶ Musã irikatorikurã, i nikúmarë, úmaròmarë ìãrã: “Óãrînu, o ñerînu waarokoo”, ári masîa. Irire òãrò masîkererã, ¿nasirirã inurîrë Marîpu turari merã yu iri ñmurî gapure ìãrã, neò òãrò pémasîberi? áriyupu.

Marîrë ìaturigure òãrò merã gãme ámudoredea

(Mt 5.25-26)

⁵⁷ Irasū āriŋ odo, āsū ārinemoyupū doja:

—¿Musā diayema iririre iā beyemasīberi dapa? ⁵⁸ Sugū musārē weresādumakū, ĩgū merā oparā pūrogue waarā, ĩgūrē: “Dupaturi irasū iribirikoa”, āri gāme āmuka! Musā ĩgūrē āmubirimakū, weresārērē beyerimasūguere musārē weresāgukumi. Pūru beyerimasū musārē peresu iridoregū, suraraguere wiagukumi. ⁵⁹ Musārē werea. Beyerimasū musārē wajaridorerire musā wajaripeobirimakū, neō musārē wiubirikumi, āriyupū.

13

Jesús masakare: “Musā gūñarērē gorawayuka!” āriġdea

¹ Jesús irasū āriŋpoe gajirā ĩgūrē āsū āri wereñurā:

—Galilea marā Marīpu ĩūrō waibure wējē, soepeo būremuripoe Pilato gapū ĩgūsārē wējēyupū. ĩgū irasū wējēmākū, waibu dí merā masaka dí morēākōāyuro, āriñurā. ² ĩgūsā irasū ārimākū pēgu, Jesús āriyupū:

—Pilato wējēnerārē, ¿naásū gūñarī? ¿ĩgūsā irasū wējēsūrā, gajirā Galilea marā nemorō ñerā āārīdea waja boayuri? ³ Āārībea. Musārē werea. Musāde ñerī iririre būjoweremerā, musā gūñarērē gorawayumerā, boarā, perebiri peamegue waarākoa. ⁴ Irinūgue gajirā dieciocho masakare Siloē wāikuri wii āmarī wii ĩgūsā weka turidija, tāū wējēyuro. ¿Naásū gūñarī musā ĩgūsārē waadeare? ¿ĩgūsā irasū boarā, gajirā Jerusalén marā nemorō ñerā āārīdea waja boayuri? ⁵ Āārībea. Musārē werea. Musāde ñerērē būjoweremerā, musā gūñarērē gorawayumerā, boarā, perebiri peamegue waarākoa, āriyupū Jesús.

Jesús higueraḡ duka marīdi keori merā weredea

⁶ Jesús ĩgūsārē irasū āriŋ odo, keori merā wereyupū:

—Pooe opu ĩgūya poeogue ĩgū otedi higueraḡ wāikudire opakumi. Sunū: “Dukakukoa”, āri, ĩāgū waakumi. Neō bokabirikumi. Duka marīkoa. ⁷ Bokabirisīā, iri poee moāgūrē werekumi: “Īāka! Ũre bojorigora igū dukare āmadāa. Duka máa. Irasirigu irigure pábéokōāka! Duka marīkerero, gajino oteboaderore kāmutanā”, ārikumi. ⁸ ĩgū irasū ārimākū pēgu, ĩgūrē moāboegu āsū ārikumi: “Yū opu, i bojorigora tamerārē níñaburo dapa. Yū irigu pūrore níkurē sea odo, waibu gura merā ũjātūñagura. ⁹ Yū irasū iriadero pūru, gajipoe iriro dukakubukoa. Duka marīmakū ĩāgū, pábéodoreka!” ārikumi, āri wereyupū Jesús.

Siñajārīnu āārīmakū, Jesús dupamutūrō níḡōrē taudea

¹⁰ Sunū judío masaka siñajārīnu āārīmakū, Jesús ĩgūsā nerērī wiigue bueḡu iriyupū. ¹¹ Iro sugo nomeō dieciocho bojorigora pūrīrikūgo āārīyupo. Wātī igore dupamutūrō nímakū iriyupū. Irasirigo diaye nímasībiriyo. ¹² Igo irasū āārīmakū ĩāgū, Jesús igore: “Aarika!” āri siuyupū:

—Nomeō, mū pūrīrikuri tausūsíāa, āriyupū.

¹³ Irasū āriḡgāta, igore ĩgūya mojōrī merā ñapeoyupū. ĩgū ñapeomākūta, diaye níyupo. Pūru Marīpūre: “Ōātaria mū”, āri, usuyari sīnūḡāyupo. ¹⁴ Jesús siñajārīnu igore taumākū ĩāgū, iri nerērī wii opu gapū ĩgū merā guayupū. Irasirigu, masakare āsū āriyupū:

—Semanariku, marī moārīnūrī, su mojōma pere gajī mojō suru pērēbejarinūrī āārā. Irasirirā musā pūrīrikurā taudoreduarā, irinūrērē taudorerā aarika! Dapagāno marī siñajārīnūrē irinorē iribirikōārō gāāmea, āriyupū.

¹⁵ ĩgū irasū ārimākū pēgu, marī opu Jesús āsū āriyupū:

—Musā irikorikurā āārā. Musā wekure, o burro oparā siñajārīnu āārīkeremākū, ĩgūsārē suadeadarire kura, ĩgūsārē deko iridorerā āibuāa. ¹⁶ Igore Abraham parāmeō āārīturiagore wātēa opu Satanás dieciocho bojorigora pūrīrikumākū irimi. Iro merē siñajārīnu āārīmakū, ¿igore taubirikōārō gāāmeadayuri? āriyupū Jesús. ¹⁷ ĩgū irasū ārimākū pērā, Jesúre ĩaturirā āārīpererā ḡyasīrīperekōāñurā. Gajirā gapū āārīpereri Jesús ōārī iririre ĩārā, usuyañurā.

Jesús mostaza wāikuri yegā puri masādea keori merā weredea

(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸ Pūru āriyupū doja:

—Marīpu ĩgūyarārē doreri, ¿ñeēno irirosū āārīkuri? ¿Ñeēno keori merā wereḡkuri? ¹⁹ I irirosū āārā. Suye oteriye mostaza wāikuri yegārē oterosū āārā. Iri yegārē sugū masakū ĩgūya poeogue otekumi. ĩgū oteadero pūru, yukū wādī irirosū puri, masākoa. Irasirirā mirā wārā irigu duparigūe ĩgūsāya surī suakuma, āriyupū.

Jesús pā wemasārī morērī poga keori merā weredea

(Mt 13.33)

²⁰ Dupaturi keori merā werenemoyupū:

—Marīpu Īgūyarārē dorerire, ħñeeno keori merā werenemogakuri? ²¹ I irirosū āārā. Pā wemasārī morērī poga irirosū āārā. Sugo nomeō pā irigo, mérōgā pā wemasāmakū iriri poga merā trigo pogare morēkumo. Igo irasū morēadero puru, iri poga mérōgā āārīkerero, wemasāseyakōākoa, āriyupu.

Jesús eyabiri makāpurore ñajāri keori merā weredea
(Mt 7.13-14, 21-23)

²² Puru Jesús Jerusalēgue waagū, paga makārīrē, mutā makārīgādere buetariwāgāyupu. ²³ Iroque sugu masaku Īgūrē āsū āri sērēñayupu:

—Yu Opu, ħMarīpu perebiri peamegue waabonerārē taumurā mérāgā āārīkuri? āriyupu.

Īgū irasū ārīmakū pégu, Jesús i keori merā wereyupu:

²⁴ —Marīpu purogue ñajāduarā, Īgūyare irika! Musārē werea. Wārā Īgū purogue ñajāduakererā, ñajāmasībirikuma. Iroque ñajāduamakū diasagorāa. Eyabiri makāpuro ñajārō irirosū āārā. ²⁵ Marīpu, sugu wii opu irirosū āārīmi. Wii opu wāgānugā, makāpurore biadero puru, musā gapu makāpurogue āārīrā Īgūya wiire ñajāduarā, āsū ārīrākoa Īgūrē: “Gua opu, guare tūpāsōogu aarika!” ārīrākoa. Irasū ārīkeremakū, wii opu gapu: “Musārē masībea. Noó marā āārīrā āārīkoa”, ārīgukumi. ²⁶ Īgū irasū ārīmakū, musā gapu āsū ārīrākoa: “Gua mu merāta baa, iiri iribu. Guaya makāguedere buegorenabū”, ārīrākoa. ²⁷ Musā irasū ārīmakū, āsū yujugukumi: “ ‘Musārē masībea. Noó marā āārīrā āārīkoa’ ārīsīaa. Musā ñerō irirā āārā. Irasirirā āārīpererā waaka! Yu purore wirika!” ārīgukumi wii opu musārē. ²⁸ Irasirirā, Abraham, Isaac, Jacob, āārīpererā Marīpuya kerere weredupiyunerā merā Marīpu Īgūyarārē dorerogue āārīmakū iārā, musā gapu makāpurogue bēosūnerā āārīsīā, pūrīsūrā musāya guikare kūrīduútū orepākoa. ²⁹ Irasū waaripoere norte marā, sur marā, abe murīro marā, abe ñajārō marā Marīpu Īgūyarārē dorerogue eja, usuyari merā baa doanīrākuma. ³⁰ Irasirirā dapagore ubu āārīrā, purugere oparā dujarākuma. Dapagore: “Oparāgora āārā”, ārīrā gapu purugere ubu āārīrā dujarākuma, āriyupu Jesús.

Jesús Jerusalén marārē iāgū oredea
(Mt 23.37-39)

³¹ Jesús irasū ārīropoe surāyeri fariseo bumarā Īgū purogue eja, āsū ārīñurā:

—Herodes murē wējēduami. Irasirigu gajirogue waaka! ārīñurā.

³² Jesús gapu Īgūsārē yujuyupu:

—Āsū āri wererā waaka, Īgū ārikatorikugure: “Dapagārē, ñamigādere āsūta irigura. Wātēārē bēowugukoa. Pūrīrikurārē taugukoa. Irasirigu ñamigā sinu gapu odogukoa”, ārīmi, āri wereka Īgūrē! ³³ Dapagā, ñamigā, ñamigā sinu gapudere Jerusalēgue waagura. Iro marā Marīpuya kerere weredupiyunerārē wējēnerā āārīmā. Irasirigu yure Marīpuya kerere weredupiyugure Īgūsā wējēbure iri makāgue āārīrō gāamea.

³⁴ Musā Jerusalén marā Marīpuya kerere weredupiyurimasārē wējēkōā. Īgū iriunerārē ūtāyeri merā dea wējēa. Wāri yu musārē, āgābo igo pūrārē, igoya kēdupuri merā neeōnūrōsū neeōnūduadibu. Musā gapu yu irasū irimakū neō gāamebiribu. ³⁵ Irasiriro musā āārīrī makā, bēodea makā dujarokoa. Musārē diayeta werea. Musā yure dupaturi iābirikoa. Parugue musā: “Marīpu iriudi ōatarigu ōārō aariburo”, ārīrā, yure dupaturi iārākoa doja, āriyupu Jesús.

14

Jesús sugu bijiri pūrīrikugure taudea

¹ Sunu Jesús, judío masaka siñajārīnu āārīmakū, sugu fariseo bumarā opuya wiigwe baagu waayupu. Iroque āārīrā gajirā fariseo bumarā Īgūrē iānurūnikōāñurā. ² Īgūsā baaro purogue sugu masaku bijiri pūrīrikugu Jesús diaye āārīyupu. ³ Irasirigu Jesús, Moisés gojadere buerimasārē, fariseo bumarādere āsū āri sērēñayupu:

—Siñajārīnu āārīmakū, ħsugu pūrīrikugure taudoreri, o taudoreberi? āriyupu.

⁴ Īgū irasū ārīmakū pérā, neō yujubiriñurā. Īgūsā yujubirimakū iāgū, Jesús bijiri pūrīrikugure tauyupu. Odo, Īgūrē: “Ōārō waaka!” āriyupu. ⁵ Puru Īgūsārē sērēñayupu doja:

—Siñajārīnu āārīkeremakū, musāyagu burro, o musāyagu weku gobegue meēñajādire iārā, ħmata āi wiubiribukuri? āriyupu.

⁶ Īgūsā gapu, Īgū irasū āri sērēñarīrē yujumasībiriñurā.

Mojōshari bosenu siiusūnerāya keori merā weredea

⁷ Jesús fariseo bumarā opuya wiigwe āārīgū, iri wiimu siuanerā ejamakū iāyupu. Īgūsā ōārī doaripērīrē beyeñurā, oparā irirosū doamurā. Īgūsā irasirimakū iāgū, Jesús i keori merā wereyupu Īgūsā āārīpererārē:

8-9—Sugu wii opu mojõsuari bosenu irigu musârê siuadero paru, musâ İğüya wiigüe ejarâ, oparâ doarire beye doabirikõaka! Iri wii opu gajirâ İğü siuanerârê musâ nemorõ goepearâ ejamakü İägü, musârê âsü ârîgukumi: “İisâ gapure musâ doarire sika! Musâ gapu sõdõgüe doarâ waaka!” ârîgukumi. İğü irasü ârîmakü pérâ, musâ guyasîrîrî merâ ubu âârîrâ doarigüe doarâ waarâkoa. ¹⁰ Irasirirâ, wii opu musârê siumakü, ubu âârîrâ doarigüe doaka! Musâ irasirimakü İägü, iri wii opu musârê: “Oparâ doarigüe doarâ aarika!” ârîgukumi. İğü irasirimakü İârâ, gajirâ İğü siuanerâ musârê baremurî merâ İârâkuma. ¹¹ Sugu İğü basi: “Gajirâ nemorõ âârâ”, ârî gũñagunorê Marîpu İğürê ubu âârîgü dujamakü irigukumi. Gajigu: “Gajirâ nemorõ âârîbea”, ârî gũñagü gapure Marîpu İğürê gajirâ nemorõ âârîmakü irigukumi, ârîyupu.

¹² Irasü ârî odo, İğürê siuadire âsü ârîyupu:

—Mu bosenu irigu, mu merâmarârê, mu pagupûrârê, muyarârê, doebiri oparârê siuabirikõaka! Mu İğüsârê siumakü, murê İğüsâde siu gamibukuma. İğüsâ irasiriri merâ İğüsâ baadeare murê ejo gamibukuma. ¹³ Mu bosenu irigu, boporârê, poyarimasârê, guburi buanerârê, koye İâmerârê siuka! ¹⁴ Mu irasirimakü, Marîpu murê ôârõ irigukumi. İğüsârê mu siudea waja, İğüsâ murê siu gamibirikuma. Irasirigu Marîpu diayemarê irirâ boanerârê masîrînu âârîmakü, murê ôârîrê wajarigukumi, ârîyupu Jesús.

Jesús bosebaarînu keori merâ buedea

¹⁵ İğü irasü ârîmakü pégu, sugu irogue baa doanîgü İğürê ârîyupu:

—Marîpu İğüyarârê dorerogüe İğü puro baa doanîrâ buro usuyarâkuma, ârîyupu.

¹⁶ İğü irasü ârîmakü, Jesús keori merâ wereyupu İğürê:

—Sugu wâri bosebaarînu irigu wârâ masaka siukumi. ¹⁷ İğü siuadero paru, bosenu âârîrînurê İğürê moâboegüe İğü siuanerârê weredoregu iriukumi. “Aarika! Âârîpereri bosenuarê âmusiami”, ârî weredorekumi. ¹⁸ İğü irire weremakü pérâ, âârîpererâ: “Masîña máa, waabirîkoa”, ârîkuma. İğü siupporîsüadi moâboegüe âsü ârîkumi: “Dapagorata nikü wajari odoa. Irore İägü waabu yâa. Irasirigu mu opure: ‘Masîña máa, waabirîkoa’, ârâmi, ârî wereka!” ârîkumi. ¹⁹ Gajigu âsü ârîkumi: “Wekua pe mojõmarâ wajariabu. İğüsârê keonagü waabu yâa. Irasirigu mu opure: ‘Masîña máa, waabirîkoa’, ârâmi, ârî wereka!” ârîkumi. ²⁰ Gajigu âsü ârîkumi: “Yu dapagorata mojõsua odoa. Irasirigu iri bosenuârê waabirîkoa”, ârîkumi. ²¹ İğü irasü ârîmakü, moâboegu gapu goeduja, İğü opure İğüsâ âradeare werekumi. İğü weremakü pégu, opu buro gua, âsü ârîkumi İğürê moâboegüe: “Murîgorâ. Makâ dekoma maarîgüe âârîrârê âmagü waaka! Irasirigu boporârê, poyarimasârê, koye İâmerârê, gubu buanerârê mumurõ merâ yaa wiigüe ârika!” ârîkumi. ²² Paru moâboegu İğü opure werekumi: “Yu opu, mu doreaderosüta masakare siuabu. Wii gapure utaribema dapa”, ârîkumi. ²³ İğü irasü ârîmakü pégu, İğü opu İğürê dorekumi doja: “Maarîgüe waaka! Paga maarîgüe, mutâ maarîgâgüe mu bokajarârê turaro merâ siuwâgârika! Irasirimakü, yaa wiire utarîrâkuma. ²⁴ Diayeta murê werea. Neõ sugu yu siupporîadinerâ baaboadideare mérõgâ baabirikuma”, ârîkumi opu İğürê moâboegüe, ârî wereyupu Jesús.

*Jesús: “Sugu yure tuyadumakü diasagorâ”, ârî weredea
(Mt 10.37-38)*

²⁵ Wârâ masaka Jesüre tuyañurâ. Irasirigu İğüsârê gâmenugâ İâ, âsü ârîyupu:

²⁶ —Sugu yaa buerire buetuyaduagu, İğü pagure, pagore, marâpore, pûrârê, pagupûrârê, pagupûrâ nomerê, İğü basi maîrõ nemorõ yu gapure maîrõ gâamea. ²⁷ Sugu yure tuyaduari waja curusagüe pábiatü wêjêsübu irirosü âârîkeregü, yure neõ piriro marîrõ yure tuyanîkõâburo. Yure tuyaduabi, yu buegu âârîmasîbirikumi. ²⁸ Sugu, musâ watopegue âârîgü, âmarî wiire iriburo dupiyuro: “¿Neeno merâ iripeogukuri?” ârî gũñakumi. ²⁹ Keoña: “Bokatîubirikoa”, ârîkumi. Irasirigu, gajigu opu İğüyarâ surara merâ gâmewêjêgü aarimakü, yorogüe İğü âârîmaküta: “Gâmewêjêbirikõârâ”, ârî kere iriukumi İğüyagüe. ³⁰ İ irirosüta yu buerâ âârîduarâ musâ iriburire ôârõ gũñadupiyuro gâamea. Âsü âârâ. Musâ gâamerîrê piridumamerâ yu buerâ âârîmasîbea.

*Moâ ôârõ okari irirosü âârîrõ gâamea, ârî weredea
(Mt 5.13; Mr 9.50)*

³⁴ Moā ðārð okari āārīmakū ðāgorāa. Moā okadea okabirimakū, dupaturi okamakū irimasīna máa. ³⁵ Moā okabirimakū ðābea. Békðārð gāamea. Irasirirā masā moā okabirimakū béosūburi irirosū neð āārībirikðāka! Gāmpūrī oparā, ire ðārð péka! ārī wereyupu Jesús.

15

Jesús oveja dederidi keori merā buedea (Mt 18.10-14)

¹ Gajinu wárā romano marā opure niyeru wajaseabosarimasā, ñerð iririmasāde Jesús puro Igū buerire pérā ejañurā. ² Igūsā irasū ejamakū iārā, fariseo bumarā, Moisés gojadeare buerimasāde Jesúre āsū ārī werewuñurā:

—Ī ñerārē bokatīrīñeā, Igūsā merā baami, ārīñurā.

³ Igūsā irasū ārimakū pégu, Jesús i keori merā wereyupu Igūsārē:

⁴—Oveja korerimasā cien oveja opagu, sugu oveja dederimakū iāgū, noventa y nueve ovejare makā turo Igūsā baarogue duripikðā, dederiadire āmagū waakumi. Igūrē bokagugue āmuduúkumi. ⁵ Igūrē bokagu, usuyari merā Igūrē āikðā, ⁶ Igūya wiigue āi dujāakðākumi. Āi dujaja, Igū puro āārīrārē, Igūyarārē siiu neeðkumi. “Yaagu oveja dederiadire bokāabu. Irasirirā yu merā usuyaka!” ārikumi.

⁷ Musārē werea. Sugu ñerð irigu, oveja dederiadi irirosū āārīmi. Irasirigu Igū ñerð iririre bujawere, Igū gūñarīrē gorawayumakū, Marīpu puro āārīrā buro usuyama. Gajirā wárā masaka Igūsā noventa y nueve oveja, makā turogue duripinerā irirosū āārīrā, āsū ārī gūñadima: “Ñerð iribeaa gua gapu. Irasirirā gua ñerð iririre bujawereri opabea”, ārī gūñama. Igūsā irasū ārī gūñamakū, Marīpu puro āārīrā usuyabema.

Jesús niyeru koe dederideea keori merā buedea

⁸ Sugo nomeð pe mojóma niyeru koeri wajapari koeri opakumo. Su koe dederimakū iāgð, siāgodirure siāgo, wiire ooa, ðārð āmapeokumo. Iri koere bokagogue āmuduúkumo. ⁹ Iri koere bokago, igo puro āārīrārē, igoyarārē siiu neeðkumo. “Yaa niyeru koe, dederideea koere bokāabu. Irasirirā yu merā usuyaka!” ārikumo. ¹⁰ Musārē werea. Sugu ñerīrē irigu Igū ñerī iririre bujawere, Igū gūñarīrē gorawayumakū, Marīpure wereboerā buro usuyarākuma. Igū dederiboadi dederibirimakū iārā, buro usuyarākuma, ārīyupu Jesús.

Jesús sugu pérā pūrākudi keori merā buedea

¹¹ Irasū ārī odo, Jesús gaji keori merā bueyupu doja:

—Sugu masakū pérā ūma pūrākukumi. ¹² Sunu pagumu gapu pagure āsū ārikumi: “Au, mu boagu, yure siburire dapagorata yure siweoka!” ārikumi. Igū irasū ārimakū pégu, Igū pūrā pérāguereta Igū oparire dukawa, síkumi. ¹³ Mérðgā purata, pagumu gapu Igū pagu siadeare āārīpereri duapeokðākumi. Puru Igū duadea waja niyeru merā yoarogue gaji nikūgue waakðākumi. Irogue eja, Igūya niyerure ñerð iriri merā irisiripeokðākumi. ¹⁴ Igūya niyeru irisiribeoadero puru, iri nikūguere baari pereakðākoa. Irasirigu buro uaboapurorinugākumi. ¹⁵ Irasirigu, sugu iri nikūmu puro, moārī āmagū waakumi. Igū gapu igūrē Igūya moārī āārīrøgue yeseare koredoregu iriukumi. ¹⁶ Yapiduagu, yeasea baarireta baadudikumi. Neð gajirā Igūrē baari ejobirikuma. ¹⁷ Irasirigu āsū ārī gūñanugākumi: “Yuruyu wiire wárā Igūrē moāboerā āārīkeremakū, baari wáro dayanabu. Yu gapu ðøguere buro uaboari merā kōmogūgue irikoa. ¹⁸ Irasirigu yuru purogue goedujāagra doja. Āsū ārīgura Igūrē: ‘Au, yu Marīpu iūrðrē ñerð irikubu. Mudere irasūta irikubu’, ārīgura. ¹⁹ ‘Negū āārā. Yure: ‘Yu magū āārā’, ārībirikðāka! Irasirigu yure sugu murē moāboegu irirosū opaka!’ ārīgura yurure”, ārī gūñakumi. ²⁰ Irasū ārī gūña, maague waa, Igū paguya wiigue goedujāakðākumi.

Īgū yoarogue aarimakūta, Igū pagu igūrē iā, buro bopoñakumi. Puru ūmawāgā, Igūrē bokatīrī, pábuu, mimi irikumi. ²¹ Irasirigu Igū pagure ārikumi: “Au, yu Marīpu iūrðrē ñerð irikubu. Mudere irasūta irikubu. Negū āārā. Yure: ‘Yu magū āārā’, ārībirikðāka! Irasirigu yure sugu murē moāboegu irirosū opaka!” ārikumi Igū pagure. ²² Igū irasū ārīkeremakū, Igū pagu gapu igūrē moāboerārē ārikumi: “Murīgórāa. Surī ðārīrē ārā waa, sāka! Mojósurū túsārī berodere sāka! Gubu suridere sāka! ²³ Weku majīgū ðārð diikugure ārā waa, wējeka, Igūrē baa, yu magū goejari bosenu irimurā. ²⁴ Ī yu magū boakðākumi, ārādi goejami. Okami. Dederidire marī bokāa”, ārikumi. Puru bosenu irinugākuma.

²⁵ Igūsā bosenu iriripoe, masā tīgū gapu poeugue āārīkumi. Irogue āārādi goedujarigu, wii puro ejaqu, Igūsā bayarire pékumi. ²⁶ Igūsā bayamakū pégu, sugu Igū pagure moāboeugue siiu, sérēñakumi: “¿Naastū waðari wiigugere?” ārikumi. ²⁷ “Mu pagumu pūrīri marīgū, ðāgu goejami. Irasirigu muru usuyari merā weku majīgū diikugure wējédoreami”, ārī yujukumi moāboegu igūrē. ²⁸ Igū irasū ārī weremakū pégu, masā tīgū gapu buro guakumi. Wiigue ñajābirikumi.

Īgū ņajābirimakū ĭāgū, Īgū pagu wiria, Īgūrē: “Ŋājārika!” ārādikumi. ²⁹ “Au, péka! Yu wári bojori mu dorerire neō suñarō tarinugārō marīrō marē moābosaba. Yu irasirikeremakū, neō sugu waibu sībiribu, yu merāmarā merā bosenu iriburo, ārīgū. ³⁰ Īi mu magū gapu ņerā nome merā muyare irisiribéodi āārīmī. Irire irisiribéo odo, Īgū goejamakū, weku diikugure ĭgūrē wējē, ejoa”, ārikumi ĭgū pagure. ³¹ “Maku, mu yu merā āārīnikōāa. Irasiriro āārīpereri yu opari muya dita āārā. ³² Īi mu pagumu boakōākumi, ārādi goejami. Okami. Dederidire marī bokāa. Irasirirā ĭgū goejamakū, marī bosenu ĭri usuyamakū ōāgorāa”, ārikumi ĭgū magūrē, āri weryupu Jesús.

16

Jesús, wári doebiri opaguyare koreboegu keori merā weredeā

¹ Jesús irasū āri odo, ĭgū buerārē i keori merā weryupu:
 –Sugu masakū wári doebiri opagu āārīkumi. Irasirīgu, ĭgūyare koregure opakumi. Gajirā gapu ĭgū ōārō korebirimakū ĭārā, ĭgū opugure: “Muya niyerure irisirīgu iriami”, āri weresākuma. ² ĭgūsā weresāmakū pégu, ĭgūyare koregure siiu: “Gajirā yaa niyeru mu irisiririre weresāma. Yaare mu moārīrē gojatūri pūrē yure ĭmuka! Irasirīgu yaare korenemobirikōāka pama!” ārikumi ĭgū opu ĭgūrē. ³ ĭgū irasū ārīmakū, niyeru koregu āsū āri gūñakumi: “Yu opu yure béowiu bu yāmi. Yu turabea. Irasirīgu turaro moārīrē bokatūbīrikōa. Gajirārē niyeru sērē doanīgū, gūyasīrīgorakoa. ĭNasirīgukuri yu?” āri gūñakumi. ⁴ Puru gūñanemokumi doja: “Dapagorare yu iriburire masīsīāa. Yure moārī marīmakū, yu āsū irimakū ĭārā, yure gajirā ĭgūsāya wiirigue ņajādorerākuma”, āri gūñakumi. ⁵ Irasirīgu, ĭgū opure wajamorārē suguno ditare siiu, sērēñakumi eja purorīgure: “ĭYu opure noōpa wajamorī mu?” āri sērēñakumi. ⁶ Wajamogū ĭgūrē yujukumi: “Cien dukari olivo wāikudi uyere wajamokoa”, ārikumi. ĭgū irasū āri weremakū, āsū ārikumi ĭgūrē: “Doaka, murīgorā! Mu wajamorīrē gojatūdea pū, i pū āārā. Iri pūrē āi, gajī pūguere cincuenta dukarita gojatūka!” ārikumi. ⁷ Puru gajigure sērēñakumi: “ĭMukoa, noōpa wajamorī?” ārikumi. Wajamogū ĭgūrē yujukumi: “Cien trigo ajuri wajamokoa”, ārikumi. ĭgū irasū ārīmakū, āsū ārikumi ĭgūrē: “Mu wajamorīrē gojatūdea pū, i pū āārā. Iri pūrē āi, gajī pūguere ochenta ajurita gojatūka!” ārikumi. ⁸ ĭgū opu, ĭgū irasū ōārō irikatomerēmakū ĭāgū: “Mu ņegū āārīkeregu, mu masīri merā ōārō niyerure moāmasīa”, ārikumi. I umugue marā Marīpūre masībirikererā, Marīpūyarā ĭgūsāya niyerure moāmasīrō nemorō moāmasīma, āri weryupu Jesús.

⁹ Irasū āri odo, āsū āri werenemoyupu:

–Musā i umuma oparire boporārē sīka, musārē maīburo, ārīrā! Musā irasū sīmakū, musā opadea pereadero puru umugasigūe musā ejamakū, iroque āārīrā musārē usuyari merā bokatūrīñēārākuma.

¹⁰ Sugu mērīgā opari merā ōārō irigu, wári opari merādere ōārō irigukumi. Gajīgu mērīgā opari merā ōārō iribi, wári opari merādere ōārō iribirikumi. ¹¹ Musā i umuma merā ōārō iribirimakū, ĭnoā Marīpūyare diaye ōārī oparire sībukuri musārē? ¹² Gajīguyare musā ōārō iribirimakū, ĭnoā musā ōārō āārīburire sībukuri musārē?

¹³ Neō sugu moārīmasū pērā oparārē moāboemasībirikumi. Sugu opure maīgū, gajīgu gapure maībīrikumi, o sugu opure buremugū, gajīgu gapure yujubīrikumi. ĭgūsā irirosūta niyerure maītarīgu, Marīpū gapure maībemi, āriyupu Jesús.

¹⁴ ĭgū irasū ārīmakū pērā, fariseo bumarā gapu niyerure maīrā āārīrīā, ĭgūrē buridañurā.

¹⁵ ĭgūsā irasū buridamakū pégu, Jesús ĭgūsārē weryupu:

–Musā, masaka iūrōrē ōārō iriadāa. ĭgūsā, musā iririre ĭārā: “Ōārā diayemarē irirā āārīma”, ārīrīrē buro péduāa. Marīpū gapu musā gūñārīrē masīmi. Masaka ĭgūsā basi iririre: “Ōātaria”, āri gūñadima. Marīpū gapu ĭgūsā iririre: “Ŋetaria”, āri ĭāmi.

Jesús, Marīpū dorerire, ĭgū marī Opu āārīrīrē weredeā

¹⁶ Juan masakare wāiyedi ejaburo dupiyuro Marīpū ĭgū Moisére doreri pīdeā merā, ĭgūya kerere weredupiyunerā buedeā merā marīrē doredi āārīmī. Dapagora gapure Juan ejadero puru, Marīpūya ōārī kerere, ĭgūyarārē dorerire yu wera. Yu irire weremakū pērā, masaka ĭgūsā turari merā ĭgūyarārē dorerogure buro ņajādūama.

¹⁷ Umugasi, i nikūde pererokoa. Iri perekeremakū, Marīpū Moisére doreri pīdeare neō béobīrikumi. Iri doreri merā āārīpereri ĭgū: “Āsū irigura”, ārīdeare iriyuwarīkugukumi ĭgū ārīderosūta, āriyupu Jesús.

*Jesús masakare: “Musā marāposā nomerē béobīrikōāka!” āri buedeā
 (Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)*

¹⁸ Irasū āri odo, āsū ārīnemoyupu:

—Sugu Īgū marāpore béo, gajigo merā marāpokugu, igo merā ñerō irigu yámi. Gajigu béodeore marāpokugude igo merā ñerō irigu yámi, áriyuru.

Jesús doebiri wári opaguya, gajigu Lázaro wáikuguya keori merā buedea

¹⁹ Puru Jesús gaj keori merā wereyuru doja:

—Sugu wári doebiri opagu āārīdi āārīmí. Suri wajaparire sāñadi āārīmí. Irasirigu wári opagu āārīsīā, umuriku bosenu irigu irirosū ōārī ditare baarikudi āārīmí. ²⁰ Gajigu bopogu Lázaro wáikugu, Īgūya dupu āārīperero kāmikugu wári doebiri opaguya wii makāpuro doanadi āārīmí. ²¹ Wári doebiri opagu baamakū, bopogu gapu Īgū baasiridijuri pogare baayapiduagu, sea, baadi āārīmí. Īgū iro doaripoe diayéa Īgū puro eja, Īgūya kāmīrē neerēnerā āārīmá.

²² Puru bopogu boakōādi āārīmí. Īgū boamakū, Marīpure wereboerā paraíso wáikurogue Abraham āārīrōgue Īgūrē āmurīānerā āārīmá. Mērōgā puru wári doebiri opagude boakōādi āārīmí. Īgū boamakū, Īgūrē yānerā āārīmá. ²³ Irasirigu doebiri opagu āārādi boanerā āārīrōgue eja, buro poyari merā āārīdi āārīmí. Īgū iroque āārīgū, umugasigue ĩamu, Abrahamē yorogue āārīmakū ĩadi āārīmí. Lázarodere Īgū merā āārīmakū ĩadi āārīmí. ²⁴ Irasirigu buro gaguinídi āārīmí: “Yu ñekū Abraham, bopoñarī merā ĩaka yure! Lázarore iriuka! Īgū yure Īgūya mojosūrū merā dekore yosa, yaa nedirure yusañajamakū irigu aariburo. Yu i peameguere buro poyagu irikoa”, ārīdi āārīmí. ²⁵ Īgū irasū ārikeremakū, Abraham gapu Īgūrē āsū ārīdi āārīmí: “Maku, okagu āārīgūgue āārīpererire ōārīrē opabu mu. Lázaro gapure āmuriku ñerō waabu. Dapagorare mu ñerō tariripoere Īgū gapu ōoguerē usuyari merā āārīkōāgū yámi.

²⁶ “Gaji āsū āārā. Ūkūārī gobe miē āārā. Irasirirā ōoguerē āārīrā mu puroguerē waamasībema. Mu purogue āārīrā ōoguerē aariduakererā, aarimasībema”, ārīdi āārīmí Abraham. ²⁷ Īgū irasū ārīmakū, doebiri opadi āsū ārīdi āārīmí: “Yu ñekū Abraham, murē buro sērēa. Lázarore yuruya wiiguerē iriuka! ²⁸ Yu su mojomā pererā pagupūrākua. Lázarore weredoregū iriuka, Īgūsārē ōoguerē ñerō waarōguere aaribirikōāburo, ārīgū”, ārīdi āārīmí. ²⁹ Īgū irasū ārīmakū, Abraham gapu yujūdi āārīmí: “Marīpu Īgū dorerire Moisére pídeare, Marīpuya kerere weredupiyunerā gojadeadere opama mu pagupūrā. Irasirirā irire bu, buremuburo”, ārīdi āārīmí. ³⁰ Īgū irasū ārīmakū, doebiri opadi gapu yujūdi āārīmí: “Yu ñekū Abraham, Īgūsā irire opakrerā, ōārō buremubirikuma. Lázaro boadiguerē masā, Īgūsā puro waa, Īgūsārē weremakū, Īgūsā ñerō iririre bujawere, Īgūsā gūñarirē gorawayurākuma. Irasirirā ōārī gapure irirākuma pama yu pagupūrā”, ārīdi āārīmí. ³¹ Īgū irasū ārīmakū, Abraham gapu Īgūrē āsū ārī weredi āārīmí: “Mu pagupūrā Marīpu Īgū dorerire Moisére pídeare, Īgūya kerere weredupiyunerā gojadeadere buremumerā, Lázaro boadiguerē masā, Īgūsārē weremakūdere Marīpure buremubirikuma”, ārīdi āārīmí Abraham, ārī wereyuru Jesús.

17

Gajirārē ñerō irimakū iribirikōāka! ārī weredea
(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

¹ Jesús Īgū buerārē āsū ārī wereyuru:

—Masakare ñerō irimakū iriri, āārīnkōārokoa. Gajirārē ñerō irimakū iriguno gapu ñetariro tarīgukumí. ² Sugu yure buremugūrē majīgū irirosū āārīgūrē ñerō irimakū irigu, buro wajamoāsūgukumí. Irasiriro, Īgū gajiguerē ñerō irimakū iriburi dupiyuro masaka Īgūrē wáriye ūtāye merā wānugūgue suasū, wādiyague meéyomakū ōābukoa. ³ Irasirirā ōārō pémasika musā! Mwayagu murē ñerō irimakū ĩāgū: “Irinorē iribirikōāka!” ārika Īgūrē! Irasirigu Īgū ñerō iriadeare bujawere, Īgū gūñarirē gorawayumakū ĩāgū, Īgū ñerō iriadeare kātika! ⁴ Irasirigu sunūrē su mojomā pere gajī mojó peru pērēbejarigora murē ñerō irimakū ĩāgū, irikuta murē kātiri sērēgū ejamakū, kātika! āriyuru.

Marīpure buremurirē weredea
(Mt 13.31-32)

⁵ Jesús irasū ārīmakū pérā, Īgū buerā āsū ārīñurā:

—Gware Marīpure buremunemomakū irika!

⁶ Īgūsā irasū ārīmakū, marī Opu Jesús āriyuru:

—Marīpure musā buremurī opari, mostazayegā irirosū mērōgā āārīkeremakū, Īgū sicómoro wáikudire: “Tūāduuawāgā, wādiyague ejanugārō waaka!” ārībukoa. Musā buremurī merā doremakū, musā ārīrōsūta waakoa, āriyuru.

Sugu moāboerimasā iririre weredea

⁷ Irasū ārī odo, āsū ārīnemoyuru doja:

—Musā watopegue āārīgá sugu moāboegure opakumi. Īgū poeegue moākumi, o wekware korekumi. ¿Īgū moā odo, wiigue dujajamakū ĩārā, ĩgārē: “Murīgora, baagu aarika!” āribukuri? ⁸ Āribiriko. Āsū gapu āriko: “Yū baaburire āmuka! Puru yū baa, iiri iriripoere yure baari sīnemobu yūka! Yū baa odoadero puru, mude baagukoa pama”, āriko musārē moāboegure. ⁹ ¿Īgū musā moādorerire dārō irimakū ĩārā, ĩgārē: “Ōāa, mu merā usuyāa”, āribukuri? Āribiriko. ¹⁰ Musāde ĩgū irirosūta āārīpereri Marīpu dorerire iri odo, āsū āriko! “Gua ĩgūrē moāboerā, ubu āārīrā āārā. ĩgū doreri guare pīdea ditare iriabu”, āriko! āriyupu.

Jesús pe mojomarā kāmi boarārē taudea

¹¹ Gajinu Jesús Jerusalēgue waagū, Samaria nikū, Galilea nikū watope tariwāgāyupu. ¹² Iro āārīrī makāgue ĩgū ejaripoe pe mojomarā ūma kāmi boarā ĩgūrē bokatīrīrā aariñurā. Kāmi boarā āārīsā, yoaweyarogue dujanugā, surō merā gaguinīñurā:

¹³ —Jesús, buegu, guare bopoñari merā ĩāka! āriñurā.

¹⁴ Jesús ĩgūsārē ĩgū, āsū āriyupu:

—Paĩare musāya dupure ĩmurā waaka! āriyupu.

Īgūsā maague waaripoe ĩgūsāya kāmi yaripereakōāyuro. Kāmi marīrā dujañurā. ¹⁵ Irasirigu sugu ĩgūsā watopemu ĩgūya kāmi yarimakū ĩgū, Jesús purōgue gāmedujarigu, busuro merā Marīpure: “Ōātaria mu”, āri, usuyari sīyupu. ¹⁶ Jesús puro ejagu, ĩgūya guburi puro ñadukupuri merā ejamejāja, ĩgūya diapure yebague moomejāja, Jesúre: “Ōāa”, āri, usuyari sīyupu. ĩgū Samariamū āārīyupu. ¹⁷ Jesús, ĩgū suguta irasirimakū ĩgū, āsū āriyupu:

—Pe mojomarā āārāma kāmi tausūanerā. ¿Gajirā su mojomā pere gajī mojō wapikuduru pērēbejarā gapu noōgue āārīkuri? ¹⁸ Ī guaya nikūmu āārībi dita Marīpure usuyari sīgū gāmedujariañumi. ¿Nasirī gajirā ĩgū merā āārānerā gapu aaribirayuri? āriyupu.

¹⁹ Irasū āri odo, ĩgūrē āsū āriyupu:

—Wāgāñugā, waaka! Mu Marīpure buremurī opasā, kāmi marīgū dujabu, āriyupu.

Jesús, Marīpu doreri ejaburire werede

(Mt 24.23-28, 36-41)

²⁰ Iro āārīrā fariseo bumarā Jesúre āsū āri sērēñañurā:

—¿Naásū āārimakū, Marīpu ĩgūyarārē doreri ejarokuri? āriñurā. ĩgūsā irasū ārimakū pégu, yujyupu:

—Marīpu ĩgūyarārē doreri ejamakū, musā ĩāmasībea. ²¹ “Marīpu ĩgūyarārē doreri oōgue āārābu, o sōōgue āārā”, ārimasīña má. ĩgūyarārē doreri musā watopegue āārīsā, āriyupu.

²² Irasū āri odo, ĩgū buerārē āsū āriyupu:

—Purūgue yū āārīpererā tīgū ĩ ūmūgue dupaturi aariburire buro ĩādwarāko. Yū aariburi dupiyuro sunu yure ĩādwarerā, neō sunu ĩābiriko. ²³ Gajirā musārē āsū ārīrākuma. “Īāka! Cristo oōta āārīmi”, o gajirā: “Cristo sōōgue āārāmi”, ārīrākuma. ĩgūsā irasū ārīkeremakū, ĩgūsārē neō tūyabirikōāka! ²⁴ Yū āārīpererā tīgū ĩ ūmūguere dupaturi aarigū, bupu āārīpererā ūmarōrē gūñaña marīrō miārōsū, gūñaña marīrō aarigukoa. ²⁵ Yū dupaturi aariburo dupiyuro yure buro ñerō tariro āārā. Dapagora marā yure gāāmebirikuma. ²⁶ Noé āārīdeapoe marārē waaderosūta yū āārīpererā tīgū aariburo dupiyurogārē waarokoa. ²⁷ Noé āārīdeapoere masaka baa, iiri, mojosuananerā āārīmā. ĩgūsā purā nomerē nomesunanerā āārīmā. Noé doōdiru wādiruge ñajārīñugedere irasūta irinikōāunanerā āārīmā. Puru Marīpu ĩgūsā āārīpererārē miūbeopeokōādi āārīmī. Irasūta waarokoa yū dupaturi aarimakūdere.

²⁸ Lot āārīdeapoedere murārōta iriunanerā āārīmā. Baa, iiri, wajari, dua, ote, wiirire iriunanerā āārīmā. ²⁹ ĩgūsā irasū iriripoe ĩgūsāya makā Sodoma wāikuri makārē Lot wirideanurē deko merērōsū, ūmugasima peame, azufre wāikuri poga ūjādijari, ĩgūsārē wējēpeokōādero āārībū. ³⁰ Yū āārīpererā tīgū gūñaña marīrō ĩ ūmūgue dupaturi aarirīnerē masakare irasūta waarokoa.

³¹ Irasū waaripoere sugu ĩgūya wii wekague āārīgá, wii poekague ĩgūyare āīgū dijabirikōāburo. Murārōta gajigu ĩgūya poeegue āārīgá, ĩgūya wiigue dujābirikōāburo. ³² Lot marāpo igoya makārē ĩgāmedujugo, moā turu irirosū poyanugādeare gūñaka! ³³ Sugu ĩgūya āārīburi ditare gūñagu pēbiri peamegue waadederigukumi. Gajigu yaare gūñagu tarigukumi. Marīpu purōgue waagukumi ĩgū merā dārō āārīñibu.

³⁴ Musārē werea. Irasū waaburi ñamirē, pērā peyarogue kārīrākuma. Sugu yure buremugū āisūgukumi. Gajigu yure buremubi dujagukumi. ³⁵ Nomedē pērā ojoduka biurā āārīrākuma. Sugo yure buremugū āisūgokomo. Gajigo yure buremubeo dujagokomo. ³⁶ Pērā poeugue moārā āārīrākuma. Sugu āisūgukumi. Gajigu dujagukumi, āriyupu.

³⁷ ĩgū irasū ārimakū pērā, ĩgū buerā sērēñañurā:

—Gua Opu, ¿noōgue irasū waarokuri? āriñurā.

Jesús yujyupu:

—Mimua nerēmakū iārā, masaka sugu waibu boadi āārīrōrē masīkuma. I irirosū yu aarimakū iārā, ĩgāsā wajamoāšūburire masīrākuma, āri weryupu Jesús.

18

Jesús sugo wapiweyo, weresārīrē beyerimasū keori merā buedea

¹ Puru Jesús ĩgū buerārē buegu, āsū āriyupu: “Musā Marīpure sērērā, piriro marīrō gūñaturari merā sērēka!” āriyupu. Irasirigu i keori merā weryupu. ² Āsū āriyupu:

—Su makārē sugu weresārīrē beyerimasū āārīkumi. ĩgū Marīpure, masakadere buremubirikumi. ³ ĩri makārēta sugo wapiweyo āārīkumo. Igo ĩgū purogue ĩgūrē iritamurī sērēgō waanakumo: “Yure iaturigure wajamoādoreka!” ārīnakumo. ⁴ Igo irasū ārīriku, ĩgore: “ĩribirikoā”, ārīnakumi. ĩgū irasū ārīkeremakū, wāri ĩgūrē sērē, garibokumo. Igo gariborire piribirimakū iāgū, āsū āri gūñakumi ĩgū basi: “Yu Marīpure, masakadere buremubi āārīkeremakū, ⁵ ĩgo yure garibotarimo. Yure irasū garibogo yure gariboreamakū yāmo. Irasirigu ĩgore iaturigure ĩgo weresārīrē pé, ĩgūrē wajamoādoregukoa pama”, ārīkumi, āri weryupu Jesús.

⁶ Irasū āri odo, marī Opu werenemoyupu:

—Ī weresārīrē beyerimasū ñegū āārīkeregu, ĩgo sērēnīrīrē pékumi. ĩgū irasirideare oārō pémasīka musā! ⁷ ĩgū nemorō Marīpu gapu ĩgū beyenerārē umurī, ñamirī ĩgūrē burō sērēnīrārē iritamugukumi. “ĩritamubirikoā”, āribirikumi ĩgūsārē. ⁸ Musārē werea. Marīpu gajirā ĩgūsārē ñerō irimakū iāgū, ĩgūsā sērērīrē pé, yooboro marīrō ĩgūsārē iritamugukumi. ĩgū irasū oārō pégu āārīkeremakū, yu āārīpererā tūgū i umugue dupaturī aarigú, Marīpure buremurārē ĩgūrē sērērārē bokagukuri? āriyupu.

Jesús fariseo bumu, gajigu romano marā opure niyeru wajaseabosarimasū keori merā buedea

⁹ Jesús irasū āri odo, gajī keori merā bueyupu. “Gua gapu oārā āārā. Gajirā gapu ñerō irirā āārīma”, āri gūñarārē i keori merā āsū āri weryupu:

¹⁰—Pērā ūma Marīpuya wiigue ĩgūrē sērērā waakuma. Sugu fariseo bumu, gajigu romano marā opure niyeru wajaseabosarimasū āārīkuma. ¹¹ Fariseo bumu gapu ejanugā, iāmu, āsū āri werenikumi: “Guapu, yu murē usuyari sīa. Yu, gajirā yajarimasā, ñerī iririmasā, nome merā ñerō iririmasā irirosū āārībea. Irasū āārīmakū, neō ĩi romano marā opure niyeru wajaseabosarimasū irirosū āārībea. Irasirigu murē usuyari sīa. ¹² Semanariku penu berea murē buremugū. Pe mojóma niyeru koeri wajatagu, su koe murē sīa. Āārīpereri yu wajatarire murē irasū dita sīa”, ārīkumi. ¹³ Niyeru wajaseabosarimasū gapu neō ñajārōgue dujanugā, muūsīunugāja, ĩgū ñerī oparire gūña, bujawere, umugasigū neō iāmurō marīrō ĩgūya koretibire pá, āsū ārīkumi Marīpure: “Yu ñegū āārā, irasirigu yure bopoñarī merā iāka!” ārīkumi. ¹⁴ Musārē werea. ĩi niyeru wajaseabosarimasū, Marīpu ĩūrō oāgūgue ĩgūya wiigue dujāakumi. Fariseo bumu gapu, Marīpu ĩūrō waja opaguta ĩgūya wiigue dujāakōākumi. Āsū āārā. Sugu ĩgū basi: “Gajirā nemorō oāgū āārā”, āri gūñagūnorē Marīpu ĩgūrē ubu āārīgū āārīmakū irigukumi. Gajigu Marīpure: “Ñerō iriabu, irasirigu yure bopoñarī merā iāka!” ārīgū gapure Marīpu ĩgū ĩūrō oāgū āārīmakū irigukumi, āri weryupu Jesús.

Jesús majirāya āārīburire Marīpure sērēbosadea

(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

¹⁵ Puru masaka majirāgārē Jesúre moañadorerā ĩgū puro āijañurā. ĩgūsā āijamakū iārā, Jesús buerā ĩgūsārē bokatīrī: “ĩgūrē garibobirikōāka!” ārīñurā. ¹⁶ Jesús gapu majirāgārē ĩgū puro siiu, ĩgū buerārē āriyupu:

—Majirā yu purogue aariburo. Kāmutabirikōāka ĩgūsārē! Marīpu ĩgūyarārē dorerogue āārīmurā, ĩsā majirā yure usuyari merā bokatīrīñearā irirosū āārīma. ¹⁷ Diayeta musārē werea. ĩsā majirā Marīpure ĩgūsā Opure gāāmerā irirosū āārīmerāno, ĩgūyarārē dorerogure waabirikuma, āriyupu.

Sugu maamu wāri doebiri opagu Jesús merā werenidea

(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

¹⁸ Puru sugu judío masaka oparā merāmū Jesúre sērēñayupu:

—Oāgū buegu, yu umugasigū peregiri okarire wajataduagu, ĩñeonorē irigukuri? āriyupu.

¹⁹ Jesús ĩgūrē āriyupu:

—ĩNasirigu yure: “oāgū”, ārīrī? Marīpu suguta oāgū āārīmi. ²⁰ Mu, ĩgū doreri pídeare masia: Gajigu marāpo merā ñerō iribirikōāka! Masakare wējēbirikōāka! Yajabirikōāka! Gajirāyamarē ārīkatori merā werebirikōāka! Mu pagusāmarārē gopeyari merā buremuka! āriyupu.

- ²¹ Īgū irasū ārimakū pégu, Jesúre yujuyupu:
 –Iri doreri āārīpererire majīgūgāgueta iripeosiabu ya, āriyupu.
- ²² Īgū irasū ārimakū pégu, Jesús ĩgūrē āsū āriyupu:
 –Murē su wāi duyáa. Āārīpereri mu oparire duagu waaka! Mu duadea wajare boporārē guereka! Irasirigu ūmagasiguere wāri ōārī opagukoa. Odo, ya merā aarika! āriyupu.
- ²³ Īgū irasū ārimakū pégu, ĩgū gapu ĩgū wāri oparire maĩsā, buro bujawereri merā āārīnugāyupu. ²⁴ Īgū bujaweremakū ĩāgū, Jesús āsū āriyupu:
 –Wāri doebiri oparārē Marīpu ĩgūyarārē dorerogue ĩgūsā waadamakū diasatariakōāa.
- ²⁵ Camellu awiru gobegāgue ñajātariweremasībirikumī. I nemorō wāri doebiri opagure Marīpu ĩgūyarārē dorerogue waamakū diasāa, āriyupu.
- ²⁶ Īgū irasū ārimakū pérā, masaka āsū āriñurā:
 –Iro merē, ¿noā gapu Marīpu tausūmurā ĩgū purogue waamura āārībukuri? āriñurā.
- ²⁷ Jesús ĩgūsārē āriyupu:
 –Masaka ĩgūsā basi ĩgūsā iriri merā Marīpu purogue waamasībema. Marīpu dita ĩgūsārē ĩgū puro āārīmurā waamakū irimasīmi, āriyupu.
- ²⁸ Īgū irasū ārimakū pégu, Pedro ĩgūrē āriyupu:
 –Gua Opu, gua murē tuyarā, āārīpereri gua opadeare pípeokōābu, āriyupu.
- ²⁹ ĩgūrē Jesús āsū āri yujuyupu:
 –Diyeta masārē werea. Marīpu ĩgūyarārē doreri kerere wererā waarā, ĩgūsāya wiirire, marāposā nomerē, ĩgūsā pagupūrārē, pagusāmarārē, pūrārē pípeorā, wāri ōārī wajatarākuma.
- ³⁰ ĩgūsā iro dupiyuro opaderosū i ūmaguere nemorō wāri ōārī wajatarākuma. Puru i ūmu peremakū, ūmagasigue perebiri okari oparākuma Marīpu merā āārīnīmurā, āriyupu.

Dupaturi Jesús ĩgū boaburire weredea
 (Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

- ³¹ Puru Jesús ĩgū buerārē pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā ditare siiuwāgā, āriyupu:
 –Ōārō péka! Marī Jerusalēgue waarā yāa. Irogue āārīpereri Marīpuya kerere weredupiyunerā yure āārīpererā tīgūrē gojaderosūta yure waarokoa. ³² Irasirirā yure ñeā, judío masaka āārīmerāguere wiarākuma. ĩgūsā yure burida, ñerō werenī, siku eotūbīrarākuma.
- ³³ Yure buro tārārākuma. Irasiri odo, wējērākuma. ĩgūsā yure wējēadero puru, urenu waarō merā masāgukoa, āriyupu.
- ³⁴ ĩgū buerā ĩgū irasū āri wererire āārīpererire neō pémasībiriñurā. Marīpu irire ĩgūsārē pémasīmakū iribiriyupu dapa.

Jesús Jericómurē koye ĩābire taudea
 (Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

- ³⁵ Puru Jesús Jericó wāikuri makā turogue ejaripoe ĩgū waari maa turo sugu koye ĩābi niyeru sērē doanīyupu. ³⁶ Irasirigu masaka wārā ĩgū puro tariwāgānamakū pégu, iro āārīrārē sērēñayupu: “¿Nasirirā masaka wārā tariwāgānarī?” āriyupu.
- ³⁷ –Jesús Nazaretmu aarigú yāmi, āriñurā.
- ³⁸ ĩgūsā irasū ārimakū pégu, āsū āri gaguinīyupu:
 –Jesús, David parāmi āārīturiagu, yure bopoñarī merā ĩāka! āriyupu.
- ³⁹ ĩgū irasū āri gaguinīmakū, masaka ĩgū dupiyuro āārīrā gapu ĩgūrē: “Toeaka!” āriñurā. ĩgūsā irasū ārikeremakū, ĩgū gaguinīadero nemorō gaguinīnemoyupu:
 –David parāmi āārīturiagu, yure bopoñarī merā ĩāka! āriyupu.
- ⁴⁰ ĩgū irasū ārimakū pé, Jesús dujanugāja, masakare: “Āirika ĩgūrē!” āriyupu. ĩgū irasū ārimakū pérā, gajirā ĩgūrē āiwāgāñurā. ĩgū purogue āijamakū, Jesús ĩgūrē sērēñayupu:
- ⁴¹ –¿Neñorē ya murē irimakū gāāmerī? āriyupu.
 –Yu Opu, yure koye ĩāmakū irika! āri yujuyupu.
- ⁴² –Jān, ĩāka pama! Mu yure buremurī opāa. Irasirigu tausūa, āriyupu Jesús ĩgūrē.
- ⁴³ ĩgū irasū ārimakūta, ōārō ĩāmasiākōāyupu. Irasirigu Jesúre tuyawāgā, Marīpure: “Ōātaria mu”, āri, usuyari sīyupu. Āārīpererē ĩgūrē irasū waamakū ĩārāde, Marīpure usuyari sīñurā.

19

Jesús Zaqueore ĩābokadea

- ¹ Puru Jesús Jericógue eja, iri makārē tariwāgāgū iriyupu. ² Irore sugu masakū Zaqueo wāikugu wāri doebiri opagu, romano marā opure niyeru wajaseaboerimasā opu āārīyupu. ³ ĩgū Jesúre ĩāduadiyupu. Masaka wārā watopeguere ūmabi āārīsā, Jesúre neō ĩābokabiriyupu. ⁴ Irasirigu ūmadupiyuwāgā, Jesús tariwāgāburo puromu yukū sicómoro

wāikadigüe murtayurū Īgūrē: “Īgura”, āriġū. ⁵ Jesús irigu puru tariagu, amarōgue peyagure ĩāboka, Īgūrē āsū āriyuru:

—Zaqueo, murġoga, dijirika! Yu dapagārē muya wiita dujagukoa, āriyuru.

⁶ Īgū irasū ārimakū pé, Zaqueo mumurō merā dijiri, Jesúre buru usuyari merā bokatūriġū waayuru. ⁷ Īgū irasirimakū ĩārā, āāripererā masaka werewhañurā: “¿Nasirigu Jesús ñegüya wiigüe dujagu waāari?” āriñurā. ⁸ Irasirigu Zaqueo Īgüya wiigüe ejadero puru, wāgānġā, marī Opū Jesúre āriyuru:

—Yu Opū, péka! Gajino boporārē yu oparire deko merā dukawagura. Yu gajirārē ārikatori merā yajadeare wapikuri āāriñemorō Īgūsārē wiagura, āriyuru.

⁹ Jesús irire pégu, iri wii āāriñārē āsū āriyuru:

—Dapagā merā Īgū, Īgüya wii marā, Īgūsā ñerō iridea wajare tausūma. Īgüde Abraham parāmi āāriñuriagu, yure buremugā āāriñi. ¹⁰ Yu āāripererā ĩġū perebiri peamegue waaded-eribonerārē āma, taugu aarigú iribu, āriyuru.

Jesús pe moġōma niyeru koeri keori merā buedea

¹¹ Jesús Zaqueo merā werenimakū masaka péñurā. Īgū Jerusalén turogue āārimakū ĩārā, āsū ġūñañurā: “ġūñañā marīrō Marīpu Īgüyarārē dorero ejaburo yāa”, āri ġūñañurā. Irasirigu Jesús keori merā Īgūsārē ¹² āsū āri wereyuru:

—Sugu masakū, opu ñajāburo dupiyuro yorogue gaji nikūgue waakōākumi. Īgūrē opu sóoadero puru, Īgüya nikūrē goekumi. ¹³ Īgū waaburo dupiyuro Īgūrē moāboerā pe moġōmarārē siukumi. Siuu, Īgūsāku su koe wajapari niyeru koe si, Īgūsārē āsū ārikumi: “Yu iroque āāriropoe i niyeru koe merā gajino wajari, duaka, gaji niyeru koeri wajatanemomurā!” ārikumi. ¹⁴ Irasū āri odo, opu ñajābu waakōākumi pama. Īgüya nikū marā ġapu Īgūrē ġāāmebirikuma. Irasirirā, Īgū waadero puru, gajirārē Īgūrē weredorerā iriukuma. Irasirirā Īgūrē: “Mu, gua opu āārimakū ġāāmebea”, ārikuma. ¹⁵ Īgūsā Īgūrē ġāāmebirikeremakū, Īgūsā opu ñajākumi. Opu ñajāa odo, Īgüya nikūgue goedujāakumi. Irasū goedujajagu, Īgūrē moāboerārē Īgūsā niyeru koe merā wajatanemoadere masību, Īgūsārē siukumi. ¹⁶ Īgū puru ejapurorigu āsū ārikumi: “Yu opu, mu niyeru koe yure sidea koe merā gaji pe moġōma koeri wajatanemobu”, ārikumi. ¹⁷ Īgū irasū ārimakū pégu, Īgū opu ārikumi: “Ōāgorāa. Mu yure moāboegu oāġū āārā. Yu dorederosūta yu mérōġā murē pídea merā oārō iriyo. Irasirigu pe moġōma makārīrē doregu āāriġukoa”, ārikumi Īgū opu Īgūrē. ¹⁸ Puru gajigu āsū ārikumi: “Yu opu, mu niyeru koe yure sidea koe merā gaji su moġōma koeri wajatanemobu yude”, ārikumi. ¹⁹ Īgū irasū ārimakū pégu, Īgū opu ārikumi: “Su moġōma makārīrē doregu āāriġukoa”, ārikumi.

²⁰ Puru gajigu āsū ārikumi: “Yu opu, muya niyeru koe oō āārā. Iri koere suriro gasiro merā ōma, duripību. ²¹ Mu gajirārē buru turaro merā moādoregu āārā. Mu basi moābirikeregu, otebi āārikeregu, murē moāboerārē oterire otedore, Īgūsārē oteri dukare seadore, irire mu basita opāa. Irasirigu murē ġūiabu”, ārikumi Īgū opure. ²² Īgū irasū ārimakū pégu, Īgū opu ārikumi: “Mu yure moāboegu ñegü āārā. Irasirigu murē wajamoāġura. Mu yure wereri merāta murē weregura. Mu yure āsū ārā: ‘Mu gajirārē buru turaro merā moādoregu āārā. Mu basi moābirikeregu, otebi āārikeregu, murē moāboerārē oterire otedore, Īgūsārē oteri dukare seadore, irire mu basita opāa’, ārā mu yure. ²³ Mu irasū āriġū, ¿nasirigu yu murē sidea koere niyeru duripiri wiigüe duripibiriri? Iroque duripimākū, i wii moārā iri koe merā wāro wajatanemobosabukuma murē. Irasirigu, yu goejagu, mu yure Īgūsā iriri merā wajatanemobosadeare ñeāboakuyo”, ārikumi Īgū opu Īgūrē. ²⁴ Irasū āri odo, gajirārē Īgū puru āāriñārē ārikumi: “Īgūrē niyeru koere ēma, pe moġōma koeri opagu ġapure sika!” ārikumi. ²⁵ Īgū irasū ārimakū, Īgūsā āsū ārikuma Īgūrē: “ġua opu, pe moġōma koeri opagu opasiami”, ārikuma. ²⁶ Īgūsā irasū ārimakū, opu āsū āri yujukumi: “Musārē werea. Āāripererā Īgūsā opari merā oārō irirā oārē sīnemosūrākuma. Gajirā oārō irimerā Īgūsā mérōġā opadideare ēmapoekōāsūrākuma. ²⁷ Dapagorata yure ĩaturirārē yure opu ñajāmakū ġāāmemerārē yu purogue ārika! Yu ĩūrō wēġeka Īgūsārē!” ārikumi opu Īgūrē moāboerārē, āri wereyuru Jesús.

Jesús Jerusalēgue ejadea

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸ Irasū āri odo, gajirā dupiyuro Jerusalēgue waayuru doja. ²⁹ Iroque waa, Betfagē, Betania wāikuri makārī puru ejapuroriyuru. Iri makārī, Olivos wāikudi ātāā āāriñimejārōgue āāriyuro. Iroque ejagu, Īgū buerā pērārē āsū āri iriuyuru:

³⁰ —Si makā marī bokatūūrō āāriñi makāgue waaka! Iro ejarā, sugu burrore Īgūsā suanúadire neō suñarō peyasūña marīgūrē bokajarākoa. Īgūrē kura, oōgue ārika! ³¹ Sugu musārē: “¿Nasirimurā Īgūrē kurari?” ārimakū: “Marī Opū ġāāmeami”, ārika! āri iriuyuru.

³² Īgū irasū ārimakū, Īgū buerā pērā makāgue wañurā. Iroque Jesús Īgū ārāderosūta waayuro. ³³ Irasirirā burrore Īgūsā kuramakū ĩārā, Īgū oparā Īgūsārē sērēñañurā:

—¿Nasirimurā burrore kurari? ārīñurā.

³⁴ Īgūsā irasū ārimakū pérā, āsū āri yujñurā:

—Marī Opū Īgūrē gāameami, ārīñurā.

³⁵ Pūru burrore Jesūs purogue āiññurā. Āija, Īgūsāya wekama surire túwea, burro weka peo, Jesúre Īgū wekague maribejamakū iriññurā. ³⁶ Jesūs peyawāgārimakū, masaka Īgūsāya wekama surire túwea āi, Īgū waaburi maarē sēōpīdupiyuñurā Īgūrē buremurā. ³⁷ Irasirirā Jerusalén purogue eja, Olivos wāikudi útāū dijariñā, āārīpererā Jesúre buremurā Īgūrē irogue tuyanerā āārīpereri Īgū Marīpu turaro merā iri ĩmumakū ĩadeare gūñarā, usuyari merā Marīpūre: “Ōātaria mu”, āri, buro gaguiniñurā Īgūrē buremurā. ³⁸ Āsū ārīñurā:

Marī Opūre usuyari sīrā! Īi Marīpu marīrē taugu iriudi ōārō aariburo. Ūmugasigue āārīrā siñajāburo.

Īgūsāde Marīpūre: “Ōātaria mu āārīpererā Opū āārīgū”, āri, usuyari sīburo, ārīñurā.*

³⁹ Īgūsā irasū ārimakū pérā, surāyeri fariseo bumarā irogue āārīrā Jesúre ārīñurā:

—Buegu, mu buerārē wereka! Toedoreka Īgūsārē! ārīñurā.

⁴⁰ Īgūsā irasū ārimakū, Jesūs Īgūsārē yujñuyupu:

—Musārē werea. Īgūsā usuyari merā werenībirimakū, Marīpu i útāyerire gaguiniñmakū iribukumi, ārīyupu. ⁴¹ Pūru Jesūs Jerusalén turo eja, iri makārē ĩā, oreyupu. ⁴² Āsū ārīyupu:

—Jerusalén marā, dapagā Marīpu musārē ōārō siñajārī sīduarire pémasīmakū ōātariboakuyo. Marīpu irasū sīduakeremakū, musā irire neō pémasīduabea. Irasirigū Marīpu musārē irire pémasīdorebemi. ⁴³ Irasiriro musārē ñerō waarīnu ejarokoa. Musārē ĩaturirā musāya makā turore wea kāmutamejājarākuma. Musā wiriboadeare āārīpererogue biapeokōārākuma musārē ñeāmūrā. ⁴⁴ Irasirirā musārē yebague wējēmeépīrākuma. Musārē iri makā marā āārīpererārē wējēpeokōārākuma. Ūtāyeri weadeade neō gajiyē weka dujabirikoa. Musārē Marīpu Īgū tauduarīnu ejakeremakū, musā Īgūrē ĩamasībirideā waja, Īgūrē béodeā waja irasū waarokoa, āri wereyupu Jesūs.

*Jesūs Marīpūya wiigūe duarārē béowiudea
(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)*

⁴⁵ Pūru Jerusalēgue ejagu, Jesūs Marīpūya wiigūe ñajāyupu. Irogue ñajāa, doebiri duarārē, Īgūsā duarire wajariñādere bokaja, ĩgūsārē béowiuyupu. ⁴⁶ Īgūsārē āsū ārīyupu:

—Marīpu Īgūya werenīrī gojadeā pūge āsū ārīdi āārīmi: “Yaa wii, yure buremurā yure sērērī wii āārā”, ārīdi āārīmi. Musā gapu yajarimasāya wii irirosū āārīmakū yāa, ārīyupu Jesūs.

⁴⁷ Ūmariku Jesūs Marīpūya wiigūe masakare buegu waanayupu. Īgū irasū buegu ejamakū ĩā, Moisés gojadeare buerimasā, paia oparā, gajirā judío masaka oparāde: “¿Nasiri Īgūrē wējērākuri?” āri gūñamañurā. ⁴⁸ Īgūsā Īgūrē wējēduakeremakū, masaka āārīpererā Īgū werenīrīrē ōārō pēnurāñurā. Irasirirā Jesúre wējēduarā: “Āsū irirā, Īgūrē wējēmūrā”, āri, āmumasībirīñurā.

20

*Judío masaka oparā Jesúre: “¿Noā murē doreri?” āri sērēñadea
(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)*

¹ Gajinu Jesūs Marīpūya wiigūe āārīrārē Marīpu masakare tauri kerere buegu iriyupu. Īgū irasū buemakū, paia oparā, Moisés gojadeare buerimasā, judío masaka murā merā Īgū purogue eja, ² Īgūrē sērēñañurā:

—Wereka guare! ¿Noā murē doreri, mu irasirimakū? ¿Noā murē: “Āsū irika!” ārīrī? ārīñurā.

³ Jesūs Īgūsārē yujñuyupu:

—Yude musārē sērēñāgura. Yujjuka yudere! ⁴ Juan masakare deko merā wāiyemakū, ¿noā Īgūrē wāiyedoregu iriyuyuri, Marīpu, o masaka? ārīyupu.

⁵ Īgū irasū ārimakū pérā, Īgūsā basi āsū āri gāme werenīñurā:

—¿Naāsū āri yujūrākuri marī? “Marīpu Juārē doredi āārīmi”, marī ārimakū, Jesūs marīrē: “¿Nasirirā Īgū weredeare buremubiriri musā?” āribukumi. ⁶ Āārīpererā masaka: “Diayeta Juan Marīpūyare weredupiyudi āārīmi”, āri gūñama. Marī: “Masaka Juārē wāiyedorenerā āārīmā”, ārimakū, masaka marīrē útāyeri merā dearākuma, ārīñurā. ⁷ Irasirirā Jesúre āsū āri yujññurā:

—Juārē wāiyedoredire gua masībea, ārīñurā.

⁸ Īgūsā irasū ārimakū, Jesūs Īgūsārē ārīyupu:

—Iro merē musā yure: “¿Noā murē irire doreri?” āri sērēñadeare yude musārē yujubea, ārīyupu.

* 19:38 Sal 118.26

*Jesús ñerã moãrã keori merã buedea
(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)*

⁹ Pũrũ Jesũs i keori merã masakare ãsũ ãrĩ buenũgãyũpũ:

—Sũgũ masakũ ãgũya pooegue iguidarire otekumi. Ote odo, gajirãrẽ iri pooere wayu: “Yũ otedea dukare deko merã sirãkoa, yũ masãrẽ iri pooere wayuri waja”, ãrĩkumi. Irasũ ãrĩ odo, gajirogue waakõakumi. Yoaripoe deyomarĩkumi. ¹⁰ Pũrũ igũi ñirĩpoe ããrimakũ, ãgũrẽ moãboegure ãgũya pooema oteri dukare deko merã sãrẽdoregũ iriukumi. Pooere moãrã gapũ ãgũ iriuadire irogue ejamakũ ããrã, ãgũrẽ pãkuma. Neõ sutõ iguitõ sirõ marĩrõ ãgũrẽ iridujukuma. ¹¹ Pũrũ pooe opũ gajigũ ãgũrẽ moãboegure iriuadikumi doja. Pooere moãrã gapũ ãgũdere pã, ñerõ irikuma. Neõ gajino sirõ marĩrõ ãgũdere iridujukuma. ¹² Pũrũ pooe opũ gajigũ ãgũrẽ moãboegure iriuadikumi doja. Pooere moãrã gapũ ãgũrẽ kãmitũ, iri pooe tãrogue bẽokõakuma.

¹³ ãgũsã irasiriadero pũrũ, pooe opũ ãsũ ãrĩ gũñakumi: “¿Nasirigukuri yũ?” ãrĩkumi. “Ãsũ irigũra. Yũ magũ yũ maĩgũrẽ iriugũra. ãgũrẽ iriumakũ, ãgũrẽ bũremurãkuma”, ãrĩ gũñadikumi. ¹⁴ Irasirigũ ãgũ magũrẽ iriukumi. ãgũ irogue ejamakũ ããrã, pooe moãrã gapũ ãgũsã basi ãsũ ãrĩ gãme werenikuma: “Ñita pũrũguere i pooere opabu ããrĩmi. ãgũrẽ wẽjẽkõãrã! Irasirirã marĩ basi i pooere oparãkoa”, ãrĩkuma. ¹⁵ Irasirirã ãgũrẽ ñeã, pooe tãrogue ãiwãgã, wẽjẽbẽokõakuma, ãrĩyũpũ Jesũs.

Irasũ ãrĩ odo, ãgũsãrẽ sãrẽñayũpũ:

—Musã pẽñamakũ, ãgũ magũrẽ wẽjẽadero pũrũ, ¿nasirigukuri pooe opũ ãgũya pooere moãrãrẽ? ãsũ irigũkumi. ¹⁶ Irogue waa, ãgũsãrẽ wẽjẽ, iri pooere gajirã gapure sigũkumi, ãrĩyũpũ Jesũs.

ãgũ irasũ ãrĩmakũ pãrã, masaka gapũ ãsũ ãrĩñũrã:

—Neõ marĩrẽ irasũ waabirikõãburo, ãrĩñũrã.

¹⁷ Jesũs gapũ ãgũsãrẽ ãã, ãsũ ãrĩ sãrẽñayũpũ:

—Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdea, ¿naãsũ ãrĩduaro yãrĩ? ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ:

Suye ãtãyere wii iririmasã bẽoadeaye merã gajigũ gapũ õãrõ turari wii irigũkumi.*

¹⁸ Sũgũ i ãtãye weka meẽmejãgũ, mutãkõãgũkumi. I ãtãye gapũ ãgũ weka meẽbejaro ãgũrẽ õãrĩ pogãgũge meẽmutũbẽokõãrokoa, ãrĩyũpũ Jesũs.

*Romano marã opũ masakare ñiyeru wajasearire Jesũre sãrẽñadea
(Mt 21.45-46; 22.15-22; Mr 12.12-17)*

¹⁹ Paãa oparã, Moissẽs gojadeare buerimasãde ãgũ i keori merã irasũ ãrĩ weremakũ pãrã: “Marĩrẽ: ‘Pooe moãrã irirosũ ñerã ããrã’, ãrĩgũ irikumĩ”, ãrĩ pẽña, ãgũrẽ peresu irimurã bũro ñeãduadiñũrã. Irasũ ñeãduakererãta: “Masaka, ãgũrẽ marĩ irasirimakũ ããrã, marĩ merã guarãkuma”, ãrĩñũrã. Irasirirã ãgũsãrẽ gũisãã, ñeãmasibiriñũrã. ²⁰ Irasirirã: “Gajinũ ãgũrẽ ñeãrãra”, ãrĩ, ããnurũtuyañũrã. ãgũ ñerõ yujumakũ weresãmurã pẽduarã iriadiñũrã. Irasirirã gajirãrẽ irikatorãrẽ ãgũ pũro iriũñũrã ãgũ werenĩrĩrẽ pẽdorerã. “ãgũrẽ sãrẽñarã waarã, masaka ãũrõrẽ diaye irirã irirosũ ããrĩka!” ãrĩ, ãgũsãrẽ iriũñũrã. “Jesũs ñerõ werenĩmakũ pãrã, iri nikũ marã opũ pũrogue peresu iridorerã ãiwãgãrãra”, ãrĩrã, ãgũsãrẽ iriuidiñũrã. ²¹ ãgũsã Jesũs pũrogue ejarã, ãsũ ãrĩñũrã:

—Buegũ, mũ iririkũrĩre masãã. Mũ ãrĩkatoro marĩrõ werenĩã. Marĩpũyare diayeta buea. “¿Naãsũ gũñarĩ masaka yãre?” ãrĩ gũñarõ marĩrõ diayeta ãgũsãrẽ werea. Oparãrẽ, ubu ããrĩrãdere ããrĩpererãrẽ surosũta ãã. ²² Irasirigũ guare wereka! Romano marã opũ marĩrẽ ñiyeru wajasearire marĩ wajarĩmakũ, ¿õãgorarĩ, õ õãberĩ? ãrĩñũrã Jesũre.

²³ Jesũs gapũ ãgũsã ñerõ iriduarire masĩsãã, ãgũsãrẽ ãrĩyũpũ:

²⁴ —Ñiyeru koere ãrĩka! I koeguere, ¿noãya diapu keori, noãya wãĩ tuuyarĩ? ãrĩyũpũ.

—Romano marã opũya diapu keori, ãgũ wãita tuuyãã, ãrĩ yujũñũrã.

²⁵ ãgũsã irasũ ãrĩmakũ pãgũ, Jesũs ãgũsãrẽ ãsũ ãrĩyũpũ:

—Iro merẽ romano marã opũya ããrĩrĩrẽ ãgũrẽ sika! Marĩpũya gapure Marĩpũre sika! ãrĩyũpũ.

²⁶ Irasirirã masaka pãuro neõ ãgũrẽ ñerõ ãrĩ werenĩmakũ irimasibiriñũrã. Ubu gapũ ãgũ yujũrĩre pãrã pãgũka, toekõãñũrã.

*Saduceo bumarã, Marĩpũ boanerãrẽ masũburire Jesũre sãrẽñadea
(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)*

²⁷ Pũrũ surãyeri saduceo bumarã Jesũs pũrogue ejañũrã. ãgũsã: “Masaka boanerãgũge masãbirikuma”, ãrĩ bũremurã ããrĩñũrã. Irasirirã Jesũre ãsũ ãrĩñũrã:

²⁸ —Buegu, Moisés marĩrē āsū āri gojapĩdi āārĩmi: “Sugu marāpokudi pūrā marĩkeregu igore boaweomakū, ĩgū pagumu igore dūunorēgukumi. Irasirirā, ĩgū igo merā pūrākara ĩgū tĩgū dagu pūrā irirosūta āārĩrākuma”, āri gojapĩdi āārĩmi.

²⁹ Iripoeguere sugu pūrā, su mojomā pere gajĩ mojō peru pērēbejarā āārĩunanerā āārĩmā. ĩgūsā tĩgū gapu marāpoku, pūrā marĩgūta boakōāyupu. ³⁰ Irasirigu ĩgū dagu dokamuta ĩgū marāpō āārĩdeore dūunorēyupu. ĩgūde, ĩgū tĩgū dagu irirosūta pūrā marĩgūta boakōāyupu. ³¹ ĩgūsā pērā dokamude pūrā marĩgūta boakōāyupu. Irasĩ dita pūrā marĩrāta boaperekōāñurā. ³² ĩgūsā peru ĩgūsā marāpode boakōāyupu pama. ³³ ĩgūsā su mojomā pere gajĩ mojō peru pērēbejarā ūma igore marāpokuadiñurā. Irasirirā boanerā masāmakū, ĩniño marāpogora āārĩgokuri? āriñurā.

³⁴ Jesūs ĩgūsārē yujuyupu:

—I ūmugue āārĩrā, ūma, nome merā marāpokuma. ĩgūsā pūrā nomedere nome-suma. ³⁵ ĩgūsā irasirikeremakū, ūmugasigue āārĩmurā gapu irasū āārĩbirikuma. Marĩpu: “Ōārā āārĩma”, āri ĩārā, boanerāgue masā, peru ĩgū p̄rogue marĩrārākuma. Iroguere marāpokubirikuma. ĩgūsā pūrā nomedere nomesubirikuma. ³⁶ Marĩpure wereboerā irirosū neō dupaturi boabirimurā āārĩsā, irasiribirikuma. ĩgūsā Marĩpu masūnerā, ĩgū pūrā āārĩrākuma. ³⁷ Iripoeguere Moisés ĩgū yukugāgue ūjūrōgue waadeare gojadi āārĩmi. ĩgū irogue āārĩmakū, Marĩpu āsū āri di āārĩmi ĩgūrē: “Yu Abraham, Isaac, Jacob Opuā āārā”, āri di āārĩmi. I merā boanerā masāburire marĩ masā. ³⁸ Abraham, Isaac, Jacob boanerā āārĩkererā, Marĩpu merā okarā āārĩma. Irasirigu Marĩpu boanerā dupaturi masābirimurā Opu āārĩbemi. Okarā Opu āārĩmi. Āārĩpererā masaka boakererā, Marĩpu ĩūrō okarā āārĩma, āriyupu Jesūs.

³⁹ ĩgū irasū ārĩmakū pērā, surāyeri Moisés gojadeare buerimasā āsū āriñurā:

—Buegu, mu ōārō yujua, āriñurā. ⁴⁰ Irasirirā neō dupaturi gajĩ ĩgūrē sērēñaduabirĩñurā.

*“ĩNoā parāmi āārĩturiagu āārĩrĩ Cristo?” āri sērēñadea
(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)*

⁴¹ Jesūs gapu āsū āriyupu:

—ĩNasirirā Moisés gojadeare buerimasā: “Cristo, David parāmi āārĩturiagu āārĩmi”, āriñi?

⁴² David, Salmos wāikuri gojadesa pūgue āsū āri gojadi āārĩmi:

Marĩpu, yu Opuere āsū ārĩmi: “Ōō, yu diaye gapu doaka yu merā dorebu!

⁴³ Irasiriripoe murē ĩāturirārē mu dorerire tarinugānemobirimakū irigura”, ārĩmi, āri gojadi āārĩmi David.*

⁴⁴ David, Cristo ñekū āārĩkeregu, ĩgūrē: “Yu Opu āārĩmi”, āri di āārĩmi. ĩNasirigu, Cristo, David parāmi āārĩturiagu āārĩkeremakū, David ĩgūrē irasū āriyuri? āriyupu Jesūs.

*Jesūs, Moisés gojadeare buerimasārē: “Ñērō yāa”, āri weresādea
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)*

⁴⁵ Āārĩpererā masaka p̄urogue Jesūs ĩgū buerārē āsū āriyupu:

⁴⁶ —Moisés gojadeare buerimasā ñerō iririre ōārō p̄masakal! Oparā irirosū suri yoari sāña, masaka ĩūrōgue waagorenama. Makā dekoguere masakale oārō buremuri merā bokatĩrĩ ōādoremakū gāāmema. Nerēri wiiriguere ñajārā, ōārĩ doarip̄rĩgue dita doaduma. Bosenurĩ āārĩmakūdere oparā doarĩgue dita doaduma. ⁴⁷ Wapiweyarā nome wajamomakū ĩā, ĩgūsāya wiirire ēmanokōāma. ĩgūsārē bopoñarĩ merā ĩābirikererā, yoaripoe Marĩpure sērē ĩmukatoma, masaka ĩgūsārē: “Marĩpure ōārō buremuma”, āriburo, ārĩrā. ĩgūsā irasiriri waja Marĩpu ĩgūsārē gajirā nemorō wajamoāgukumi, āriyupu Jesūs.

21

*Wapiweyo bopogo Marĩpuya wiigue niyeru koeri sādea
(Mr 12.41-44)*

¹ Jesūs Marĩpuya wiigue āārĩgū, iri wiima ĩgūsā āmuburi niyeru neeōrĩ kūmague wāri doebiri oparā ĩgūsā niyeru sāmakū ĩāyupu. ² Sugo wapiweyo bopogode iri kūmague pe koegā, mérōgā wajakuri koerĩgārē sāmakū ĩāyupu. ³ Iri koerire igo sāmakū ĩāgū, āsū āriyupu:

—Diayeta musārē werea. Igo wapiweyo bopogo i kūmague niyeru sāgō, Marĩpu ĩūrō gajirā āārĩpererā ĩgūsā siadero nemorō sāamo. ⁴ Gajirā wāri doebiri oparā wāro sikeremakū, ĩgūsāya wāro duyāa. Igo gapu bopogo āārĩkerego, igo baari wajariboadeare s̄ipeokōāmo Marĩpure buremugō, āriyupu.

*Jesūs Marĩpuya wiire béoburimarē weredea
(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)*

⁵ Surāyeri ĩgū buerā Marĩpuya wiimarē ĩārā, āsū āriñurā:

* 20:43 Sal 110.1

—Ōārī ūtāyeripa merā iridea wii āārā. Masaka iri wiire Igūsā sīdeade ōārī āārā, ārīñūrā.

Īgūsā irasū ārīmakū pégū, Jesús Īgūsārē ārīyupu:

⁶—Musā i wiimarē dapagorare iādāa. Sunu i wiima āārīpereri marī iādea, i ūtāyeride mutādijapereakōārokoa. Neō suye ūtāye gajiyē weka weamurīadeade dujabirikoa, ārīyupu.

*Jesús: “I ūmu pereburi dupiyuro āsū waarokoa”, ārī weredea
(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)*

⁷Īgū irasū ārīmakū pērā, Īgūrē sērēñāñūrā:

—Guare buegu, ĩnaāsū āārīmakū mu ārāderosū waarokuri? ĩÑeeno iri Imugukuri, iri irasū waaburi dupiyuro? ārīñūrā.

⁸Jesús yujuyupu:

—Ōārō pēmasīka! Gajirā wārā ārīkatorimasā aarirākuma. “Yu Marīpu iriudi, Cristo āārā”, ārīrākuma. “Dapagorare i ūmu pereburo aarisāa”, ārīrākuma. Īgūsā ārīkatorire pēbirikōāka! ⁹Masaka musā puro gāmewējērīrē pērā, gajirogue marā Īgūsā oparārē bēori kerere pērā, gukabirikōāka! I ūmu pereburi dupiyuro irasū waapurorirokoa. Irasū waakeremakū, i ūmu pereburo duyarokoa dapa, ārīyupu.

¹⁰Irasū ārī odo, Īgūsārē āsū ārīnemoyupu doja:

—Su bumarā, gajī bumarā merā gāmewējērākuma. Su nikū marā, gajī nikū marā merā gāmewējērākuma. ¹¹Wāri makārīguere nikū buro ñomerokoa. Masaka wārā ūaboari merā boarākuma. Pūrīrikuri merā ñerō tarirākuma. Ūmugasiguere buro goeri, wāri gajino deyoarire iārā, masaka buro guirākuma.

¹²I āārīpereri irasū waaburo dupiyuro musā yure buremurī waja gajirā musārē ñeā, ñerō irirākuma. Irasirirā marī judio masaka nerērī wiirigue musārē weresā, peresu irirākuma. Makārī marā oparā purogue āñānarākuma musārē wajamoādorera. ¹³Īgūsā irogue musārē āijamakū, musā gapu Marīpuya ōārī kerere wererākoa Īgūsārē. ¹⁴Īgūsā musārē oparā purogue āiwāgāmakū iārā, oparārē yujuburire guñarikubirikōāka! “ĩNaāsū ārīrākuri Īgūsārē?” ārī guñarikubirikerārā āārīka! ¹⁵Musā werenimākū iritamugura. Musārē irasū iritamugū, masīrī merā ōārī werenirī merā weremakū irigura. Musā irasū weremakū pērā, musārē iaturirā gapu musā werenirīrē bokatīubirikuma. “Iri diaye āārībea”, ārimasībirikuma. ¹⁶Surāyeri musā pagusāmarā, musā pagupūrā, musāya makā marā, musā merāmarāde musārē oparāguere wējēdorera wiarākuma. Irasirirā musārē surāyerire wējērākuma. ¹⁷Yure musā buremurī waja āārīperero marā masaka musārē iaturī doorākuma. ¹⁸Īgūsā irasirikere-makū, sudagā musāya poadagā neō dederibirikoa. ¹⁹Irasirirā musārē ñerō irikeremakū, yure buremurīrē pirimerā, Marīpu purogue perebiri okari oparākua.

²⁰Irasirirā wārā surara Jerusalén turo gāmegorobiatūmakū iārā, iri makārē Īgūsā bēoburo mērōgā duyāa, ārī masirākua. ²¹Irasū waamakū iārā, Judea nikūgue āārīrā ūtāyukugue ūmaduriburo. Jerusalēgue āārīrāde iri makārē wiriburo. Iri makā turo āārīrā Jerusalēguere dupaturi goedujābirikōāburo. ²²Irasū waarinārī Marīpu ñerārē wajamoārinārī āārīrokoa. Irasiriro āārīpereri Īgūya werenirī gojādea pūgue gojaderosūta waarokoa. ²³I nikū marā buro pūrīrō pēnarākuma. Marīpu Īgūsārē buro wajamoāgukumi. Irasū waamakū, niļpagosā nome, Īgūsā pūrā mirīrāgā oparā nomede buro ñerō tarirākuma. ²⁴Surāyeri i makā marā gāmewējērōgue boarākuma. Boamerā gapure āārīpereri nikūgue āiwāgā, peresu irirākuma. Judio masaka āārīmerā Jerusalērē ñerō irirākuma. Irasirirā iri makā marārē tarinugārākuma. Marīpu, judio masaka āārīmerārē: “Iri makā marārē neō opabirikōāka pama!” ārīmakūgue opaduūrākuma.

*Jesús i ūmugue Īgū dupaturi aariburire weredea
(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)*

²⁵I ūmu pereburi dupiyuro abe ūmumu, abe ñamimu, neñukāde deyori gorawayuakōārākuma. Wādīya turaro busuri, makūrī nikūguere buro ejarokoa. Irasirirā i ūmu marā āārīpererā buro gukari merā diaye guñamasībirikuma. ²⁶Ūmarōgue marā turarā naradari merā bēosūrākuma. Irasū waamakū iārā, masaka i ūmu pereburire: “ĩAarisikiuri?” ārī guñārā, buro guiri merā kōmorā irirosū neō guñajabirikuma. ²⁷Irasū waariopere masaka yu āārīpererā tīgū, wāro Marīpu turari merā, Īgū gosesiriri merā ĩimikāyebogue i nikūguere yu dupaturi aarimakū iārākuma. ²⁸Yu ārīderosūta iri goerire waapurorimakū iārā, musā yaarā āārīrā guibirikōāka! Guñaturari merā ūmugasigūe iāmuka! Mērōgā duyāa, Marīpu musārē perebiri peamegue waabonerārē tauri ejaburo, ārīyupu Jesús.

²⁹Irasū ārī odo, i keori merā Īgūsārē werenemoyupu:

—Higueragu, o gajigu yuku noō gāāmedire iāka! ³⁰Irigu pū maamamakū iārā: “Bojori waaburo mērōgā duyāa”, ārī masia. ³¹Irigu waarōsūta i āārīpereri yu ārīrī irasū waamakū iārā: “Marīpu Īgūyarārē doreri aariburo mērōgā duyāa”, ārī masirākua. ³²Diayeta musārē werea. I ūmu marā boapereburo dupiyuro i āārīpereri yu ārīrī irasū waarokoa.

³³ ʼMugasi, i nikũde pereakõãrokoa. Yu werenĩrĩ gapu neõ perebirikoa. ʼAãrĩpereri yu ʼãrĩrõsũta waayuwarikurokoa.

³⁴⁻³⁵ ʼYu dupaturi aariburinurẽ neõ masĩbea musã. Irasirirã õãrõ pẽmasĩka! Bosenuĩrẽ irirã, ñerĩrẽ irĩbirikõãka! Mejãbirikõãka! I ʼumumarẽ burõ gũnarĩkubirikõãka! Musã ire irasirimerã, gũñaña marĩrõ i ʼumuguerẽ yu aarimakũ ããrã, gukabirikoa. Waibu gũñaña marĩrõ weadeadague ãgũ meesajarosũta gũñaña marĩrõ yu aarĩrĩnu masakare ʼããrĩpereri nikũ marãrẽ waarokoa. ³⁶ Irasirirã õãrõ pẽmasĩrĩ merã yũka! Marĩpure ʼãũ ʼãrĩ sãrẽnikõãka! “I ʼumu peremakũ, guare iritamuka! Turarire sũka, guare õãrõ tariburo, ʼãrĩgũ! Irasirirã gua ʼããrĩpererã tĩgũrẽ gũiro marĩrõ bokatĩrĩrãkoa”, ʼãrĩ sãrẽka ãgũrẽ! ʼãrĩyupu Jesũs.

³⁷ Jesũs ʼumũriku Marĩpũya wiigue buenayupu. ʼNamiriku bue odogu, Olivos wãikudi ʼũtãũgue waa, iroque ʼããrĩboyoanayupu. ³⁸ Boyorĩpoe ʼããrĩmakũ, ʼããrĩpererã masaka Marĩpũya wiigue ãgũ buerire pãrã waanañurã.

22

Judas Iscariote Jesũre wẽjẽduarãguere ãgũrẽ ʼmuburire ʼmudea
(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

¹ Iripoere judio masaka pã wemasãrĩ morẽña marĩrĩ baari bosenu, mẽrõgã duyayuro. Iri bosenu pascua wãikuyuro. ² Paia oparã, Moises gojadeare buerimasã Jesũre wẽjẽduarã: “¿Nasiri ãgũrẽ wẽjẽrãkuri marĩ?” ʼãrĩñurã. ãgũsã Jesũre wẽjẽduakererã, masakare gũĩñurã.

³ Iripoere wãti, Judas Iscariote wãikuguguerẽ ñajãyupu ñerõ iridoregu. Judas, Jesũ buerã pe mojomã pere su gubu peru pẽrẽbejarã watopemu ʼããrãdiyupu. ⁴ Wãti ñajãdero puru, Judas paia oparã, Marĩpũya wiire korerã surara oparã puro waayupu. Iroque eja, ãgũ Jesũre ʼmuburire ãgũsã merã wereniyupu. ⁵ ãgũ irasũ ʼãrĩmakũ pãrã, usuyari merã: “ãgũrẽ mu guare ʼmumakũ, murẽ niyeru wajarĩrãkoa”, ʼãrĩñurã. ⁶ Judas: “Jãu”, ʼãrĩ, puru: “¿Naasũ ʼããrĩmakũ, masaka ããberogue oparãguere yu Jesũre wiamakũ õãrokuri?” ʼãrĩ gũñayupu.

Jesũs ãgũ buerã merã baatũmudea
(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

⁷ Puru pã wemasãrĩ morẽña marĩrĩ baari bosenu ʼããrĩnũgãrĩnu ʼããrĩyuro. Irĩnu pascua bosenu irĩrĩnu ʼããrĩmakũ, Marĩpũ iũrõ oveja majĩgũrẽ ãgũsã wẽjẽrĩnu ʼããrĩyuro. ⁸ Irĩnata Jesũs Pedrore, Juãrẽ ʼãũ ʼãrĩ iriyuyupu:

–Marĩ pascua bosenu baaburire ʼmũrã waaka!

⁹ ãgũ irasũ ʼãrĩmakũ pãrã, ʼãũ ʼãrĩ sãrẽñañurã:

–¿Noõgue marĩ pascua bosenu baaburire ʼmumakũ gããmekuri? ʼãrĩñurã.

¹⁰⁻¹¹ Jesũs ãgũsãrẽ yujãyupu:

–Jerusalẽgue waaka! Iroque sugu dekosoro kõãwãgãgũrẽ bokajarãkoa. ãgũrẽ tuyaka! ãgũ ñajãri wiigue ejarã, iri wii opure: “Guare buegu, ʼãũ ʼãrĩ sãrẽñãdoreami: ‘¿Dĩ taribugue yu buerã merã i pascua bosenu ʼããgũkuri?’ ʼããrĩ”, ʼãrĩka! ¹² Musã irasũ ʼãrĩmakũ pã, wãri taribu, ʼãmarõgue ãgũsã ʼãmu odoadea taribue ʼmugukumi. Iroque marĩ baaburire ʼãmuka! ʼãrĩyupu Jesũs.

¹³ Irasirirã iri makãgue waa, iroque eja, Jesũs wereaderosũta bokaja, pascua bosenu baaburire ʼãmũñurã.

¹⁴ ãgũsã baarĩpoe ejamakũ, Jesũs ãgũ buerã pe mojomã pere su gubu peru pẽrẽbejarã merã baa doanĩyupu. ¹⁵ Iroque baa doanĩgũ, ãgũsãrẽ ʼãrĩyupu:

–Yu boaburo dupiyuro i pascua bosenu baarire musã merã burõ baadũãã. ¹⁶ Musãrẽ werea. I bosenu ʼãrĩ marĩ dapagora irirosũ yu dupaturi neõ irinembirikoa. Puru Yuru ãgũyãrãrẽ dorerogue dupaturi iriyuwarĩkũgũkoa, ʼãrĩyupu.

¹⁷ Irasũ ʼãrĩ odo, iirĩripare ʼãrĩ, Marĩpure: “Murẽ usuyari sĩa”, ʼãrĩ, ãgũsãrẽ ʼãũ ʼãrĩyupu:

–Ire ʼãrĩ, dukawa iirĩka! ¹⁸ Musãrẽ werea. I ãgũ decore marĩ dapagora iirĩrosũ yu dupaturi neõ iirĩnembirikoa. Yuru ãgũyãrãrẽ doreri ejadero purugue dupaturi iirĩgũkoa doja, ʼãrĩyupu.

¹⁹ Puru pãrẽ ʼãrĩ, Marĩpure: “Murẽ usuyari sĩa”, ʼãrĩ, pãrẽ pea, ãgũsãrẽ ʼãũ ʼãrĩ guereyupu:

–I yaa dupu ʼããrã. Yu musã ñerõ iridea waja boagũkoa. Irasirirã musã dapagora iriaderosũ nerẽ, pãrẽ baarĩku, yu musãrẽ boabosarire gũñaka! ʼãrĩyupu.

²⁰ ãgũsã baa odoadero puru, pãrẽ ʼããderosũta iirĩripadere ʼãrĩ, ãgũsãrẽ ʼãũ ʼãrĩyupu:

–Yu musãrẽ boabosagu, yaa dí beori merã Yuru musãrẽ: “Õãrõ irigura”, ʼãrĩdeare iriyuwarĩkũgũkoa.

²¹ Dapagorare yure wẽjẽduarãguere yure ʼmubu õõ yu merã baa doanĩmi. ²² Marĩpũ ʼããderosũta yure ʼããrĩpererã tĩgũrẽ waarõ yã. Yure ʼmubu gapure ñetarĩro waarokoa, ʼãrĩyupu.

²³ ãgũ irasũ ʼãrĩmakũ pãrã, ãgũsã basi ʼãũ ʼãrĩ gãme sãrẽñañurã:

–¿Noã marĩ watopuguerẽ irasirĩbukuri? ʼãrĩñurã.

Jesũs buerã: “Marĩ watopere, ¿noã ʼããrĩpererã nemorõ ʼããrĩgũkuri?” ʼãrĩ guaseodea

²⁴ Puru Jesús buerā āsū āri gāme guaseoñurā:

—Marī watopere, ¿noā āārīpererā nemorō āārīgukuri? āriñurā.

²⁵ Jesús gapu ĩgūsārē āriyupu:

—I nikū marā oparā Marīpure bñremumerā gapu ĩgūsāyarārē dorerā, turaro merā dorema. Irasirirā ĩgūsā oparārē: “Masakare oārō iritamurā āārīma”, ārīma. ²⁶ Musā tamerā i nikū marā oparā irirosū iribirikōāka! Āsū gapu irika! Musā watopeguere sugu gajirā nemorō āārīduagu, musā nemorō ubu āārīgū maamu irirosū āārīburo. Musārē doreduagu, moāboegu irirosū musārē iritamugū āārīburo. ²⁷ Musā gūñamakū, ¿niño gapu gajigu nemorō āārīgū āārīrī? ¿Baa doanīgū gapu, o ĩgūrē baari ejogu gapu āārīrī? Āsū āārā. Baa doanīgū gajigu nemorō āārīmi. Yu gapu musā watopegue āārīgū, musārē moāboegu irirosūta musārē iritamugū aaribú.

²⁸ Masaka yure ñerō irikeremakū, musā yu merā āārīnikōābu. ²⁹ Irasirigu, Yupu yure ĩgūyarā Opu piderosū, yu musādere oparā sóogura. ³⁰ Irasirirā, yu ĩgūyarā Opu āārīrogue musāde, yu merā iiri, baa doanírākoa. Irogue musā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari oparā doarire doarākoa. Irasirirā Israel bumarārē pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari buri marārē dorerākoa, āriyupu.

Jesús Pedroro: “Yure masīkeregu: ‘Masībea’, ārīgukoa”, āri weredea
(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

³¹ Irasū āri odo, marī Opu Jesús Pedroro āsū āriyupu:

—Simón, yure péka! Wātēa opu Satanás Yupure sērēadami, trigo gasirire koro, yusasiribéoro irirosū musārē yure bñremurērē pirimakū iriduagu. ³² ĩgū irasū iriduakeremakū, yu gapu muya āārīburire Yupure sērēbosabu, mu yure bñremurērē piribirikōāburo, ārīgū. Irasirigu yure dupaturi oārō gūñaturadero puru, mūyarā yure bñremurārē gūñaturamakū irika! āriyupu.

³³ ĩgū irasū ārīmakū pégu, Pedro āriyupu:

—Yu Opu, murē peresu irirā, yudere mu merāta peresu iriburo. Murē wējērā, yudere mu merāta wējēburo, āriyupu.

³⁴ Jesús ĩgūrē āriyupu:

—Pedro, murē werea. Dapagā ñami āgābo wereburo dupiyuro yure masīkeregu urea gajirārē: “Masībea”, ārīkatogukoa, āriyupu.

Jesúre ĩgūsā ñēāburo dupiyuro waadea

³⁵ Irasū āri odo, Jesús ĩgū buerārē āsū āri sērēñayupu doja:

—¿Sōō āārīdeapoere musā niyeru, suri āārī ajuri, gubu suri opamerā musārē yu iriudeapoere ñēénorē gāāmenemorī?

—Neō gajino gāāmenemobiribu, āri yujñurā.

³⁶ ĩgūsā irasū ārīmakū, āriyupu doja:

—Dapagora gapure suri, niyeru āārī ajuri oparā, irire āiaka! Musārē sareri majīrī marīmakū iārā, musāya suri wekamarē dua, su majī wajarika! ³⁷ Ire musārē werea. Marīpaya wereniri gojadea pūgue gojaderosūta yure waaró yāa. Āsū āri gojasūdero āārībú: “ĩgūde ñegū irirosū ñerā watopeguere āārīdi āārīmi, ārīsūgukumi”, āri gojasūdero āārībú, āriyupu. ĩgū irasū ārīmakū pērā, ĩgū buerā ĩgūrē āriñurā:

³⁸ —Gua Opu, pe majī sareri majīrī opāa, āriñurā.

—Ōāsíaa, āri yujyupu Jesús.

Jesús Getsemaníque Marīpure sērēdea
(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

³⁹ Puru Jesús ĩgū irinarosū Olivos wāikudi utāugue waakōāyupu. ĩgū buerāde ĩgū merā waañurā. ⁴⁰ Irogue ejagu, Jesús ĩgūsārē āriyupu:

—Marīpure sērēka, wātī ārīmesārērē iribukoa, ārīrā, āriyupu.

⁴¹ Irasū āri odo, ĩgū suguta yoawayaro waa, ñadukupuri merā ejamejāja, Marīpure āsū āri sērēyupu:

⁴² —Au, yu ñerō tariburire tauduagu, tauka! Yu irasū ārīkeremakū, yu gāāmerōsū iribirikōāka! Mu gāāmerōsū gapu yure waaburo, āriyupu.

⁴³ ĩgū irasū ārīmakū, Marīpure wereboegu umugasigüe āārādi Jesúre deyoayupu ĩgūrē gūñaturamakū irigu. ⁴⁴ Jesús buro pūrīsūgū Marīpure sērēadero nemorō ĩgūrē sērēnemoyupu doja. ĩgū ñajāsūriritā dí yeri pagayeri wiri, yebague yuriyuro.

⁴⁵ Marīpure irasū āri sērē odo, wāgānugā, ĩgū buerā purogue ejagu, buro bujawereri merā kārīrārē bokajayupu. ⁴⁶ Irasirigu ĩgūsārē āriyupu:

—¿Nasirirā kārīrī? Yobeka! Marīpure sērēka, wātī ārīmesārērē iribukoa, ārīrā, āriyupu.

*Jesúre ñeāwāgādea**(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)*

⁴⁷ Īgū irasū āri wereripoe masaka wārā ejañurā. Judas pe mojōma pere su gubu peru pērebejarā buerā watopemu āārādi masakare dupiyuyupu. Jesús puro eja, Īgūrē bokatīrī, Īgūya wayupārārē mimiyupu. ⁴⁸ Īgū irasū mimimakū Īāgū, Jesús gapu Īgūrē āriyupu:

—Judas, ¿yure āārīpererā tīgūrē yure ĩaturirāguere wiagu, yaa wayupārārē mimirī mu? āriyupu.

⁴⁹ Īgū irasū ārīmakū, Jesús buerā Īgūrē masaka ñeāburire masīrā: “Gua Opu, ¿gua sareri majīrī merā Īgūsā merā gāmekēāsi?” āriñurā.

⁵⁰ Irasū āri, sugu Jesús buegu Īgūya sareri majī merā paia opare moāboagure diaye gapuma gāmipūrē ditiā dijukōāyupu. ⁵¹ Īgū irasirimakū Īāgū, Jesús āriyupu:

—Iropata irika! Inorē irinemobita! āriyupu.

Āri odo, gāmipū āārāderore moāñayupu. Īgū moāñamakū, Īgūya gāmipū ōākōāyuro doja. ⁵² Irasiri odo, Īgūrē ñeāmūrārē: paia oparārē, Marīpūya wiire korerā surara oparārē, judio masaka murādere āriyupu:

—¿Nasirirā sareri majīrī merā, yuku dukari merā sugu yajarimasūrē ñeārā aarirā irirosū yure ñeārā aariri? ⁵³ Ēmuriku Marīpūya wiigue musā merā yu āārīmakū, yure neō ñeābiribu. Irasū āārīkeremakū, dapagora musā yure ñerō iriripoe ejasiāa. Wātī naītīārōgue āārīgū musārē dorerire irirā yāa musā, āriyupu.

*Pedro Jesúre masīkeregu: “Masībea”, ārīdea**(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)*

⁵⁴ Puru Jesúre ñeā, paia opūya wiigue āiñurā. Īgūsā Īgūrē āiñamakū, Pedro Īgūsārē yoaweyarogue tuyayupu. ⁵⁵ Irogue ejarā, makāpuro ñajārōma yeba dekogue peame di-
iñurā. Irasirirā irime turo sūma doañurā. Pedro Īgūsā puro eja, Īgūsā watopegue doayupu. ⁵⁶ Sugo moāboerimasō, Īgū peame turo doamakū Īāgō, Īgūrē ōārō ĩā, gajirārē āsū āri wereyupo:

—Īde Īgū merā āārīdita āārāmi, āriyupu.

⁵⁷ Īgo irasū ārīmakū pégu, Pedro ārīkatori merā:

—Yu Īgūrē neō masībea, āri yujuyupu. ⁵⁸ Mērōgā puru gajigu Īgūrē ĩā, āsū āriyupu:

—Mude Jesús buerā merāmūta āārā, āriyupu.

—Neō āārībea yu, āriyupu Pedro.

⁵⁹ Su hora puru gajigu gajirārē āsū āri wereyupu:

—Ī diayeta Īgū merā āārīdita āārīmi. Galileamūta āārīmi, āriyupu.

⁶⁰ Īgū irasū ārīmakū, Pedro yujuyupu:

—Yu, mu werenīgūrē masībea, pémasībirikoa, āriyupu.

Īgū irasū ārīripoeta āgābo wereyupu. ⁶¹ Īgū weremakū, marī Opu Jesús yoaweyarogue āārīgū Pedrone ĩā gāmeuyupu. Īgū irasū ĩāmakū, Pedro, Jesús Īgūrē: “Dapagā ñami āgābo Īgū wereburo dupiyuro mu yure masīkeregu, urea: ‘Masībea’, ārīkatogukoa”, ārīdeare gūñabokayupu. ⁶² Irire gūñaboka, wiria, bujawereri merā buro oreyupu.

*Jesúre ñerō iri buridadea**(Mt 26.67-68; Mr 14.65)*

⁶³ Jesús korerā surara Īgūrē burida, páñurā. ⁶⁴ Irasū Īgūrē pārā, surīro gasiro merā Īgūya koyere suabiato:

—¿Noā murē pári? Ārībokaka! āriñurā.

⁶⁵ Wāri gaji ñerō āri buridañurā.

*Jesúre oparā purogue āiadea**(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)*

⁶⁶ Gajinu gapu boyodujimejāripoe judio masaka murā, paia oparā, Moisés gojadeare buerimasāde nerēñurā. Puru Īgūsā nerērōgue Jesúre āija, āsū āri sērēñañurā:

⁶⁷ —Wereka guare! ¿Mu, Marīpu iriudi Cristota āārīrī? āriñurā.

Jesús Īgūsārē yujuyupu:

—Musārē: “Yu Īgūta āārā”, ārīmakū, yure bāremubirikoa. ⁶⁸ Musārē gajinorē yu sērēñamakū, yure yujubirikoa. ⁶⁹ Musā yure bāremubirikeremakū, mērōgā puru Yupu turatarigu yure āārīpererā tīgūrē Īgū diaye gapu doamakū irigukumi, āriyupu.

⁷⁰ Īgū irasū ārīmakū pērā, āārīpererā Īgūrē sērēñañurā:

—¿Irasū ārīgū, Marīpu magūta āārīrī mu? āriñurā.

—Īgūta āārā musā ārīrōsūta, āri yujuyupu Jesús.

⁷¹ Īgū irasū ārīmakū, āsū āriñurā:

—Nasirimurā gajirā ĩgūrē weresārĩrē pénemobirikoa marĩ! ĩgū werenĩrĩrē marĩ basita pésiáa, ārĩñurā.

23

Jesúre Pilato puro āĩjadea

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Irasū ārĩ odo, āārĩpererā wāgāñugā, Jesúre opu Pilato wāikugu purogue āĩñurā. ² Jesúre irogue āĩjarā, āsū ārĩ weresāñugāñurā:

—Ĩ marĩya nikū marārē ñerō iridoremakū péabu. Romano marā opu niyeru wajasearire: “Wajaribirikōāka!” ārĩrĩrē péabu. Gajidere: “Yu judío masaka Opu, Cristo āārā”, ārāmi, ārĩñurā.

³ ĩgūsā irasū ārĩmakū pégu, Pilato Jesúre sērēñayupu:

—¿Muta āārĩrĩ, judío masaka Opu?

—Mu āārĩrōsūta ĩgūta āārā, ārĩ yujuyupu Jesús.

⁴ ĩgū irasū ārĩmakū, Pilato paía oparārē, masaka irogue āārĩrārē ārĩyupu:

—Ĩrē neō ñerĩ iridea máa, yu ĩāmakū, ārĩyupu.

⁵ ĩgū irasū ārĩkeremakū, ĩgūsā gapu buro weresāñemoñurā:

—ĩgū bueri merā masaka oparārē tarinugāmakū iriami. Galilea nikūgue irire irinugāmi. Dapagorare i makāguedere irasūta irigu ejāami, ārĩñurā.

Jesúre Herodes puro āĩjadea

⁶ ĩgūsā irasū ārĩmakū pégu, Pilato gapu sērēñayupu:

—¿ĩ Galileamuta āārĩrĩ? ārĩyupu.

⁷ “Iromuta āārĩmi”, ārĩ, ĩgūsā yujumakū pégu, Pilato surarare: “Jesúre Galilea nikū marā opu Herodes puro āĩaka!” ārĩyupu. Iripoere Herodes Jerusalēgue āārĩyupu. ⁸ Iro dupiyuro Herodes Jesús iridea kerere pédi āārĩmĩ. Irasirigu yoaripoe ĩgūrē buro ĩāduagu iriadiyupu. Jesús ĩgū turari merā iri ĩmumakū ĩāduagu iriadiyupu. Irasirigu ĩgū puro ĩgūsā Jesúre āĩjamakū ĩāgū, buro usuyayupu. ⁹ Wāri Jesúre sērēñadiyupu. ĩgū sērēñakeremakū, Jesús gapu ĩgūrē neō yujubiriyupu. ¹⁰ Paía oparā, Moisés gojadeare buerimasāde Herodes puro ejanerā, Jesúre turaro merā weresāñurā. ¹¹ Puru Herodes ĩgāya surara merā Jesúre burida, ñerō iriñurā. ĩgūrē buridarā, oārĩ surĩrore opuyañerē sāñurā. Irasiri odo, Herodes: “ĩgūrē Pilato purogue āĩaka doja!” ārĩyupu. ¹² Herodes, Pilato merā iro dupiyuroguere gāme ĩāduabirinerā āārĩkererā, irinu merā gāmesurĩñurā.

Jesúre wējēdoredea

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39-19.16)

¹³ Puru Pilato paía oparārē, judío masaka oparārē, masakadere siiu neō, ¹⁴ āsū ārĩyupu:

—Musā ĩrē yu puro āĩjarā: “Ĩ masakare ñerō iridoremi”, ārābu musā yure. Musā ĩūrō, yu ĩrē sērēñapeoabu. Musā ĩrē weresākeremakū, ĩ ñerō iridea máa, yu ĩāmakū. ¹⁵ Herodede: “Ĩrē neō ñerĩ iridea máa”, ārāyupu. Dupatari ĩrē yu puro iriuañumi doja. Irasiriro ĩrē wējēdoreri máa. Musāde ire masā. ¹⁶ Irasirigu yu ĩgūrē tārādoregukoa. Puru ĩgūrē wiugura, ārādiyupu Pilato.

¹⁷ Pilato, bojoriku pascua bosenu āārĩmakū, sugu peresugue āārādire ĩgūsā wiudoregure wiunayupu. ¹⁸ Irasirirā, Pilato: “Jesúre wiugura”, ĩgū ārĩmakū pérā, āārĩpererā masaka suro merā āsū ārĩ gaguinĩñugāñurā:

—Jesúre wējēkōāka! Barrabás gapure wiuka! ārĩñurā.

¹⁹ ĩ Barrabāre iro dupiyuro Jerusalēgue oparārē ĩgū béoduadea waja, gajirārē ĩgū wējēdea waja, peresu irinerā āārĩmā. ²⁰ Pilato Jesús gapure wiuduadiyupu. Irasirigu masakare ĩgūrē wiuburire dupatari sērēñayupu doja. ²¹ ĩgū Jesúre wiuduakeremakū, ĩgūsā gaguinĩadero nemorō gaguinĩñurā doja:

—Curusague pábiatú wējēka ĩgūrē! Wējēkōāka ĩgūrē! ārĩñurā.

²² ĩgūsā irasū ārĩmakū, Pilato urea waaró merā ĩgūsārē āsū ārādiyupu doja:

—¿Ñeéno ñerĩrē iriari ĩ, musā irasū ārĩ gaguinĩmakū? Yu ĩāmakū, neō ĩgūrē ñerĩ iridea máa. Irasiriro ĩrē wējēdoreri máa. Irasirigu ĩgūrē tārādore, wiugura, ārādiyupu.

²³ ĩgū irasū ārĩmakū, masaka, paía oparāde buro gaguinĩnemo: “Curusague pábiatú wējēka ĩgūrē!” ārĩñurā. Pilato, ĩgūsā irasū ārĩ gaguinĩmakū neō bokatĩbiri: “Musā gāāmerō irika!” ārĩyupu. ²⁴ Irasirigu, ĩgūsā ārĩrōsūta Jesúre curusague pábiatú wējēdoreyupu. ²⁵ Puru ĩgūsā sērērōsūta Barrabāre peresugue āārĩgūrē, oparārē béoduadire, masakare wējēdi gapure wiuyupu. Irasiri odo, Pilato: “Musā gāāmerōsū irika Jesúre!” ārĩyupu.

*Jesúre curusague pábiatúdea**(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)*

²⁶ Jesúre curusague wějémurá Īgūsá āiwāgāripoe sugu Simón wāikugu Cirene wāikuri makāmu Jerusalén turogue āārādi goedujariyupu. Irasirirā Īgārē bokatiri, ñeā, Jesús kōādea curusare kōātuyadorenurā.

²⁷ Wārā masaka Jesúre waaburire ĩārā Īgārē tuyañurā. Īgūsá watopegue nome Īgārē ĩārā, gaguini bujawereri merā oretuyañurā. ²⁸ Īgūsá oremakū pégu, Jesús Īgūsārē ĩāgāmeu, āsū āriyupu:

—Jerusalén marā nome yure orebirikōāka! Musā basi, musā pūrāya āārīburire oreka! ²⁹ Parugue masaka ñetariro tarirākuma. Āsū ārīrākuma: “Neō pūrākumerā, miūñamerā nome āārīmakū ōātariBUYO”, ārīrākuma. ³⁰ Ūtāyukure āsū ārīrākuma: “Guare tāū wējē, dedeukōāburo”, ārīrākuma. ³¹ Masaka yure waja opabire ñerō irimakū, waja oparā gapu ñetariro tarirākuma, āriyupu.

³² Jesúre āiwāgārā, pērā ñerō iririmasādere Īgū merā wějēsūmurārē āiwāgāñurā. ³³ Īgūsārē āiwāgārā, masakū dipuru boaweadea pero wāikurogue eja, Jesúre curusague pábiatú āiwāgūñurā. Ñerō iririmasādere curusarigue pábiatú āiwāgūñurā. Sugare Īgū di-aye gapu, gajigure Īgū kúgapu pábiatú āiwāgūñurā. ³⁴ Īgūsá Jesúre curusague pábiatú āiwāgūñumakū, Jesús āriyupu:

—Au, Īgūsá ñerō iririre kātika! Īgūsá yure irasiririre pémasībema, āriyupu.

Surara Īgū suri sāñadeare: “Ubu ārīboka birarā: ‘¿Noārē dujarokuri?’ ” āriñurā irire Īgūsá basi gāme dukawamurā. ³⁵ Masaka irogue āārīrā ĩāñiñurā. Oparāgueta Jesúre āsū āri buridañurā:

—Gajirā gapare taumi. Irasirigu diayeta Cristo, Marīpu beyedi āārīgū Īgū basi tauburo, āriñurā.

³⁶ Surarade Īgārē buridañurā. Īgū puro waa ejanugārā, igui deko sūñirē Īgārē ĩiridoreadiñurā. ³⁷ Irire irirā, Īgārē āsū āriñurā:

—Mu diayeta judío masaka Opū āārīgū, mu basi tauka! āriñurā.

³⁸ “Ī āsū iridea waja boami”, ārīrā: “Īta judío masaka Opū āārīmi”, āri gojādea majirē curusague Īgū weka pábiatúñurā. Griego ya merā, latin ya merā, hebreo ya merā gojasūyuro.

³⁹ Sugu ñerō iridi, Jesús merā Īgūsá pábiatú āiwāgūñudi Jesúre ñerō āri turiyupu:

—Mu diayeta Cristo āārīgū, mu baside tau, guadere tauka! āriyupu.

⁴⁰ Īgū irasū ārīmakū pégu, gajigu gapu Īgārē āsū āriyupu:

—Irasū ārībirikōāka! ¿Marīpure guiberi irasū ārīgū? Marīre suro merā wajamoāma. ⁴¹ Marī gapare marī ñerī iridea waja diayeta wajamoāma. Ī gapu ñerīre neō iribi āārīmi, āriyupu.

⁴² Irasū āri odo, Jesúre āsū āriyupu:

—Jesús, muyarā Opū ñajāgū, yudere guñaka! āriyupu.

⁴³ —Diayeta murē werea. Dapagāta yu merā paraiso wāikurogue āārīgukoa, āriyupu Jesús Īgārē.

*Jesús boadea**(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)*

⁴⁴ Puru goeripoe āārīmakū, i nikū āārīpererogue nañiñakōāyuro. Ūre hora gora nañiñayuro.

⁴⁵ Abede deyomarīyupu irasū waaripoere. Marīpuya wii poekama taribu makāpuro kāmutori gasiro deko merā yeguesiajakōāyuro. ⁴⁶ Irasirigu Jesús turaro merā āsū āri gaguiniyupu:

—Au, yaa yujupūrārē murē wiāa, āriyupu.

Irasū ārīgūta, kōmoakōāyupu.

⁴⁷ Romano marā surara opu irasū waamakū ĩāgū, Marīpure usuyari siyupu. Āsū āriyupu:

—Diayeta ĩ ñerō iribi āārīñadāñumi, āriyupu.

⁴⁸ Āārīpererā masaka iro Jesúre waarīre ĩārā ejanerā Īgū boamakū ĩārā, buro bujawereri merā Īgūsāya koretibirire páwāgā, Īgūsāya wiirigue dujāakōāñurā. ⁴⁹ Āārīpererā Jesús merāmarā, Galileague Īgārē tyanerā nomede yorogue Jesúre irasū waarīre ĩāñiñurā.

*Jesúya dupure masāgobegue pídea**(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)*

⁵⁰⁻⁵¹ Irogue sugu José wāikugu Judea nikūmu, Arimatea wāikuri makāmu āārīyupu. Īgū ōāgū, diayemarē irigu, Marīpu Īgūyarārē doreri ejaburire yūgu āārīyupu. Īgū judío masaka oparā watopemu āārīkeregu, Jesúre Īgūsá: “Wējēka!” ārīmakū pégu: “Jāu”, ārībiridi āārīmi.

⁵² Irasirigu Pilato purogue waa, Jesúya dupure yāabu sérēyupu. ⁵³ Sérē odo, Jesúya dupure curusague āārīrī dupure āidiju, ōārī suri gasiro merā ōmayupu. Ōma odo, ūtāyegue mádea gobegue piyupu. Iri gobe neō sugu boadire yāasūña marīrī gobe āārīyuro. ⁵⁴ José Jesúre

yáarinu judío masaka siñajārīnuna āārīburire Īgūsā āmuyurinu āārīyuro. I siñajārīnu ñajāburo mérōgā ðayayuro.

⁵⁵ Galileague Jesúre tayanerā nome masāgobegue José waamakū ĩārā, waañurā. Iri gobegue Jesúya ðupure Īgū pímakū ĩāñurā. ⁵⁶ Īgūsā irasū ĩadero puru, Īgūsā āārīrī wiigüe ðujáakōāñurā. ðujaja, sārōrīrē Īgūya ðupure pípeoburire āmuñurā. Ámu odo, siñajārīnu āārīmakū, Moisés dorederosūta siñajāñurā.

24

Jesús masādea

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

¹ Semana āārīpuroririnu* āārīmakū, boyodujimejāriope Īgūsā nome ðupaturi Jesúya ðupure yáadea masāgobegue waañurā. Īgūsā sārōrī āmuadeare āāñurā. Gajirā nomede Īgūsā merā wapikwāgāñurā. ² Irogue ejarā, iri gobe biadea útā majirē gajirogue oyamakū ĩāñurā. ³ Irire ĩārā, ðiayeta ñajākōāñurā. Irogue ñajājarā, neō marī Opu Jesúya ðupure bokabirīñurā. ⁴ Irasirirā buro guka, naasū irimasibirīñurā. “¿Naasū waāayuri?” ārī gūñaripoeta gūñaña marīrō pērā āma surī gosesiriri sāñarā Īgūsā puro nímakū ĩāñurā. ⁵ Īgūsārē ĩārā, buro güiri merā muúsiañurā. Īgūsā irasirimakū ĩārā, āma Īgūsārē ārīñurā:

—¿Nasirimurā boanerārē yáarogue okagure āmarī? ⁶ Ōrē mámi. Masāsiami. Gūñaka, Īgū musā merā Galileague āārīgū musārē ārīdeare! ⁷ Ásū ārīmi: “Yu āārīpererā tīgū āārīgū masaka ñerāguere wiasūgukoa. Īgūsā yure curusague pábiatú wējēmakū, urenu waaró merā Marīpu yure masūgukumi”, ārīmi, ārīñurā.

⁸ Īgūsā irasū ārīmakū pērā, Jesús ārīdeare gūñabokañurā. ⁹ Irasirirā masāgobegue āārānerā goeðujajarā, āārīpereri Īgūsā ĩadeare Jesús buerā pe mojóma pere su gubu suru pērēbejarārē wereñurā. Irasū āārīmakū, gajirārē Jesúre ðuremurā āārīpererārē irire wereñurā. ¹⁰ Jesús buerārē iri kerere wererā ejanerā nome ĩsākū āārīñurā: María Magdalena, Juana, gajigo María Jacob pago, irasū āārīmakū gajirā nome āārīñurā. ¹¹ Īgūsā ĩadeare werekeremakū, Jesús buerā gapu ðuremubirīñurā. “Irasū ārīkōārā yāma ĩsā nome”, ārī gūñañurā.

¹² Pedro gapu masāgobegue ĩāgū ũmawāgāyupu. Iri gobegue ĩāgū ejaɣu, Jesúya ðupure ōmadea gasiro gajiro gapu túpeodea gasiro ditare ĩayupu. Irire ĩāguka: “¿Naasū waāayuri?” ārī gūña, Īgū āārīrī wigüe ðujáakōāyupu.

Emaús wāikuri makā waarī maague Jesús pērārē deyoadea

(Mr 16.12-13)

¹³ Jesús masādeanurēta pērā Īgū buerire tayanerā Emaús wāikuri makā waarī maague waarā iriñurā. Emaúgue waaró, Jerusalén merā wiriwāgāmakū pe mojóma pere su gubu suru pērēbejari kilómetro yoaro āārīyuro. ¹⁴ Maa waarā, āārīpereri Jesúre waadeare werenīñurā. ¹⁵ Irire werenīriope Jesús Īgūsā puro aari, Īgūsā merā waayupu. ¹⁶ Īgū, Īgūsā merā waamakū ĩākeremakū, gajino Īgūsārē Īgūrē ĩamasibirīmakū iriyuro.

¹⁷ Jesús Īgūsārē sērēñayupu:

—¿Neénorē werenirā yāri, musā maa waarā? ārīyupu.

Īgū irasū ārīmakū pērā, buro bujawereri merā maa deko ðujanugāñurā. ¹⁸ Cleofas wāikugu Jesúre āsū ārī yuyuyupu:

—Āārīpererā inarī Jerusalēgue waadeare masīma. ¿Mu suguta irogue āārādi irasū waadeare masīberi? ārīyupu.

¹⁹ Īgū irasū ārīmakū, Jesús Īgūsārē:

—¿Naasū waāari? ārīyupu.

Īgūrē ārīñurā:

—Jesús Nazaretmurē Īgūsā iriadeare werenirā iriabu. Īgū Marīpuya kerere weregu āārādimi. Āārīpererā masaka ĩūrō, Marīpu ĩūrōgedere Īgū turari sirī merā irigu, Īgūyare weregu āārādimi. ²⁰ Paía oparā, gajirā marī oparā merā Īgūrē wējēdorerā, romano marā oparārē wíama. Īgūsā irasū wiamakū, curusague pábiatú wējēama. ²¹ “Īgū marirē taubu, marī Israel bumarā Opu āārību, marī yúdi āārīmi”, ārī gūñadibu gua Īgūrē. Irasiriro ðapagā merā urenu waāa, Īgūrē wējēadero puru. ²² Surāyeri gua merāmarā nome, Īgūsā wereri merā guare gukamakū iriama. ðapagā ñamigāgora Īgūrē yáaderogue ejañurā. ²³ Irogue eja, Īgūya ðupure bokamerāta, gua purogue goeðujajama. “Irogue guare kērō irirosū waamakū, Marīpure wereboerārē ĩābu”, ārāma. Marīpure wereboerā Īgūsārē: “Jesús okami”, ārādeadere wereama guare Īgūsā nome. ²⁴ Puru gajirā gua merāmarā Īgūrē yáaderogue eja, Īgūsā nome ārāderosūta ĩāñurā. Īgūsāde Jesúre ĩābirañurā, ārī wereñurā Cleofasā Jesúre.

* 24:1 Semana āārīpuroririnu, domingo āārā.

²⁵ Īgūsā irasū ārimakū pēgu, Jesūs Īgūsārē āriyupu:

—Musā pēmasīmerā āārā. ¿Noópa yoaripoe Marīpuya kerere weredupiyunerā gojadeare oārō pēmasīrī merā būremubirikōāri musā? ²⁶ Marīpu iriudi Cristo Īgū āmugasigie murīaburo dupiyuro, Īgūyarā Opu űajāburo dupiyuro Īgūrē űerō tarīgukumi, āri gojanerā āārīmā. ¿Ire masīberi musā? āriyupu.

²⁷ Jesūs irasū āri odo, Marīpuya kerere weredupiyunerā gojadea pūgue āārīpereri Īgūsā Īgūrē gojayudeare: “Āsū āriđuaro yāa”, āri wereyupu Īgūsārē. Moisés gojadeare werenūgāyupu. Puru āārīpererā Marīpuya kerere weredupiyunerā gojadeare wereyupu.

²⁸ Puru Īgūsā waaró Emaúgue ejamakū, Jesūs iri makārē tariwāgāgū irirosō iriyupu. ²⁹ Īgū irasū tariwāgāmakū Īārā, Īgūrē āsū āriñūrā:

—Gua merā dujaka! űamikague āārā. Nañmejārōgue yāa, āriñūrā.

Irasirigu Jesūs Īgūsā merā waa, Īgūsāya wiigie űajākōāyupu Īgūsā merā dujagu. ³⁰ Puru Īgūsā merā baa doanīgū, pārē āi, Marīpure: “Murē usuyari sīa”, āri, pārē pea, Īgūsārē guereyupu. ³¹ Īgū irasirimakū Īārāgueta: “Jesúta āārīmi”, āri Īamasīñūrā. Īgūsā Īamasīmakūta, dederiakōāyupu Īgūsārē. ³² Īgū irasū dederiadero puru, Īgūsā basi āsū āri gāme werenīñūrā:

—Maague Īgū marīrē: “Marīpuya werenīri gojadeare: ‘Āsū āriđuaro yāa’”, āri weremakū pérā, būro usuyari merā: “Ōātaria”, āri pēñabu, āriñūrā.

³³ Irasirirā mata Jerusalēgue gāme dujāakōāñūrā. Irogue eja, Jesūs buerā, pe mojóma pere su gubu suru pērēbejarā nerēanerārē, gajirā Īgūsā merāmarādere bokajañūrā. ³⁴ Īgūsā ejamakū Īārā, iro nerēanerā āsū āriñūrā:

—Diyeta marī Opu masāñumi. Simōrē deyoayupu, āriñūrā.

³⁵ Īgūsā irasū ārimakū pérā, Emaúgue waanerāde Īgūsārē maague waadeare wereñūrā. Jesūs pārē pea, Īgūsārē Īgū sīmakū, Īgūrē Īamasīadeare wereñūrā iro nerēanerārē.

Jesūs Īgū buerārē deyoadea

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23)

³⁶ Īgūsā irire irasū āri werenīripoe Jesūs Īgūsārē deyoa, āsū āri oādozeyupu:

—¿Āārīrī musā? Siñajārī merā āārīrikuka! āriyupu.

³⁷ Īgū deyoamakū, Īagukakōāñūrā. “Boadi yujupūrā deyoamakū Īārā irikoa marī”, āri gūñañūrā. Irasirirā būro gūñūrā. ³⁸ Īgūsā gūimakū Īāgū, Jesūs Īgūsārē āriyupu:

—¿Nasirirā Īāgukari musā? ¿Nasirirā yure Īārā: “Īgū boadi dupaturi okabiribukumi”, āri gūñārī musā? Irire gūñabirikōāka! ³⁹ Īāka, yaa mojórīrē, yaa guburidere! Yuta āārā. Yure moāñaka! Irasirirā masīrākoa yu āārīrīrē. Suga boadi Īgū yujupūrā merā deyoagu dupu opabemi. Dīi, gōārī opabi āārīkumi. Yu gapu diire, gōārīrē oāpa, āriyupu Jesūs. ⁴⁰ Irasū āārīgūta, Īgūya mojórīrē soeu, Īgūya guburidere Īmuyupu Īgūsārē.

⁴¹ Īgūsā gapu mērōgā būremurī opakrerā, būro usuyari merā: “¿Diyeta Īgūta āārīkuri?” āri gūñañūrā.

Īgūsā irasū mērōgā būremurī opamakū, Jesūs masīkōāyupu. Irasirigu Īgūsārē sērēñayupu:

—¿Musā baari opari oōrē? āriyupu. ⁴² Īgū irasū ārimakū pé, waa mupūadea dukare sīñūrā. Mume dekodere Īgūrē sīñūrā baaburo, ārīrā. ⁴³ Irire sīmakū, Īgūsā Īūrō āi baayupu. ⁴⁴ Baa odo, Jesūs Īgūsārē wereyupu doja:

—Sōō āārīdeapoe musā merā āārīgū, yu musārē werederosūta dapagorare yure waabu. Moisés yaamarē gojaderosūta yure waabu. Marīpuya kerere weredupiyunerā gojaderosūta, Salmos wāikuri pūrē gojanerāde Īgūsā yure gojaderosūta waabu. Āārīpereri Marīpu Īgūsārē irasū gojadorederosūta yure waabu, āriyupu Jesūs. ⁴⁵ Irasū āri odo, Marīpuya werenīri gojadeare Īgūsārē pēmasīmakū iriyupu. ⁴⁶ Āsū āriyupu:

—Iripoegue Marīpuya kerere weredupiyunerā gojadea pūgue āsū gojasūdero āārībú: “Cristo, Marīpu iriudi boakōāgukumi. Īgū boagu, urenu waaró merā masāgukumi doja. ⁴⁷ Īgū masādero puru, Īgūrē būremurā Īgūya wāi, Īgū turaro merā āārīpereri nikū marāguere Īgūya kerere weregorenarākuma. Jerusalén marārē werepuroriwāgārākuma. Āsū āri wererākuma: ‘Musā űerī iririre būjawereka! Musā gūñārīrē gorawayuka! Irasirigu Marīpu musā űerī irideare kātīgukumi’”, ārīrākuma, āri gojasūdero āārībú. ⁴⁸ Musā i āārīpereri yure waadeare Īānerā āārā. Irasirirā irire gajirārē wererākoa. ⁴⁹ Yupu iripoegue ārīderosūta yu musārē Ōāgū deyomarīgārē iriugura, Īgū musāguere āārīnkōāburo, ārīgū. Irasirirā oō Jerusalēta dujaka dapa, Īgū musārē āmugasima turarire sīgū aarimakū, āriyupu Jesūs.

Jesūs āmugasigie murīadea

(Mr 16.19-20)

⁵⁰ Puru Jesūs Īgūsārē Betania wāikuri makā turogue āiayupu. Irogue eja, Jesūs Īgūya mojóri soemu: “Yupu musārē oārō iritamuburo”, āriyupu. ⁵¹ Irasū ārīgūta Īgūsārē pikōā, āmugasigie

ãimurĩãkõãsũyurũ. ⁵² Īgūsã, ĩgũ murĩãmakũ ĩãrã: “Õãtarigu ããrĩmi”, ãrĩ buremuñurã. Purũ burũ usũyari merã Jerusalẽgue goedujãakõãñurã. ⁵³ Ūmurĩkũ Marĩpũya wiigũe ĩgũrẽ: “Õãtaria mũ”, ãrĩ, usũyari sĩnañurã.

Åsũ ããrã. Irasũta ããrĩburo.

Lucas

SAN JUAN

Jesucristo Marīṗuṗya werenirirē wereḡu marī irirosū dupukugū āārīnugārīmarē gojadea

¹ Neōgoragueta i ūmu āārīburi dupiyuro Jesucristo Marīṗuṗya werenirirē wereḡu āārīsiadi āārīmi. Marīṗu merā āārīgū, Marīṗuta āārīmi. ² Neōgoragueta ĩḡū Marīṗu merā āārīsiadi āārīmi. ³ Irasirigū Marīṗu ĩḡū merā i ūmuma āārīburi āārīpererire iridi āārīmi. Irasiriro i ūmuma āārīpereri Marīṗu ĩḡū merā iridea āārā. ⁴ Jesucristo, Marīṗu merā perebiri okarire sīgū āārīmi. I okari merā masakare siāgori sīgū āārīmi. Irasirigū ĩḡūsārē Marīṗure masīmakū yāmi. ⁵ Marīṗure masīmerā naitīārōḡue āārīrā irirosū āārīma. Jesucristo siāgori sīgū āārīgū ĩḡūsārē Marīṗure masīmakū yāmi. Naitīārī siāgorire neō yaumasībea.

⁶ Jesucristo i ūmugue aariburi dupiyuro Marīṗu Juan* wāikugure iriudi āārīmi. ⁷ Juan, Jesús masakare siāgori sīgū āārīgū ĩḡū i ūmugue aariburire weremi, āārīpererā irire pérā ĩḡūrē būremuburo, ārīgū. ⁸ Juan masakare siāgori sīgū āārīgū meta āārīmi. ĩḡūsārē Jesucristo aariburi gapure weredupiyudi āārīmi. ⁹ Jesucristo diayeta āārīpererā masakare siāgori sīgū āārīgū i ūmugue āārīrārē Marīṗure masīmakū irigū aaridi āārīmi.

¹⁰ Jesucristo i ūmugue āārīdi āārīmi. Marīṗu ĩḡū merā i ūmūrē irikeremakū, i ūmu marā gapu ĩḡūrē neō masībirinerā āārīmā. ¹¹ ĩḡūya nikūgue aarikeremakū, ĩḡūya nikū marā gapu ĩḡūrē bokatīrīnēābirinerā āārīmā. ¹² ĩḡūrē bokatīrīnēā, būremurā gapure Marīṗu pūrā āārīmakū yāmi. ¹³ ĩḡūsā pagusāmarā ĩḡūsārē pūrākūrā, Marīṗu pūrā āārīmakū iribema. Irasū āārīmakū, ĩḡūsā pagu ĩḡū gāāmerō iriri merā ĩḡūsārē Marīṗu pūrā āārīmakū iribemi. Marīṗu gapu ĩḡūsārē ĩḡū pūrā āārīmakū yāmi.

¹⁴ Jesucristo, Marīṗuṗya werenirirē wereḡu marī irirosū dupukugū āārīnugādero pūru, i ūmugue gua merā āārīgū, masakare būro maīrī merā, diaye werenīgū āārīmi. Gua ĩḡū gosesiririre ĩābu. ĩḡū Marīṗu magū sugu āārīgū, ĩḡū irirosūta turagu, ōāḡū āārīmi. ¹⁵ Juan masakare wāiyedi Jesucristore ĩāḡū, ḡuare āsū ārī weremi:

—Ī āārīmi yu masārē weredi. Masārē āsū ārī werebu: “Īḡū yu pūru aarikereḡu, yu deyoaburo dupiyuro āārīsiadi āārīmi. Irasirigū yu nemorō āārīmi”.

¹⁶ Jesucristo marīrē maītarigū āārīsā, marī āārīpererārē ōārō iritamunikōāmi. ¹⁷ Marīṗu ĩḡū dorerire Moīses merā marīrē pīdi āārīmi. Jesucristo merā gapure Marīṗu ĩḡū marīrē maīrīrē, ĩḡū werenirī diaye āārīrīrē ĩmumi. ¹⁸ Neō sugu masakū Marīṗure ĩādi māmi. Jesucristo ĩḡū magū sugu āārīgū gapu ĩḡū Pagu merā āārīsā, marīrē ĩḡūrē masīmakū yāmi.

Juan masakare wāiyerimasū Jesucristoyare weredeā

(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

¹⁹ Judío masaka oparā Jerusalén āārīrā paīare, Levīya bumarādere Juan pūroḡue ĩḡūrē: “ĪNoā āārīrī mu?” ārī sērēñadorerā iriūnūrā. ²⁰ ĩḡūsā irasū ārī sērēñarā ejamakū, Juan ĩḡūsārē pēmasīma ōārō āsū ārī yujūmi:

—Yu, Cristo Marīṗu masakare taudoreḡu iriudi āārībea, ārīmi.

²¹ Irasirirā ĩḡūrē dupaturi sērēñama doja:

—Iro merē, ĩnīno gapu āārīrī? Īripoeguemu Marīṗuṗya kerere weredupiyudi Elías āārīrī? ārīma.

Juan ĩḡūsārē yujūmi:

—Āārībea, ārīmi.

ĩḡū irasū yujūmakū pérā, dupaturi ĩḡūrē sērēñama doja:

—ĪMu, sōō āārīdeapoe masaka Marīṗuṗya kerere weredupiyugu aaribu āārāyupū, ĩḡūsā ārīdi āārīrī? ārīma.

Juan yujūmi:

—Āārībea.

²² Irasirirā ĩḡūrē āsū ārīma:

—ĪNīno gapu āārīrī? Guare iriuanerā ĩḡūsā pūroḡue mu yujurire gua āīāmakū gāāmema. Irasirigū wereka guare! Mu basi, ĩnaāsū ārī ḡūñarī? ārīma.

²³ Irasirigū Juan iripoeguemu Isaiās Marīṗuṗya kerere weredupiyudi gojadea merā ĩḡūsārē āsū ārī yujūmi:

—Masaka marīrōḡue sugu būro būsuro merā were gaguinīgorenagū āsū ārī werea: “Marī Opū aariburi dupiyuro ĩḡū aariburi maarē diayema maa ōārī maa āmurā irirosū diayemarē irika!” ārī werea, ārīmi Juan.

* 1:6 Jesucristo i ūmugue aariburi dupiyuro Marīṗu iriudi, Juan wāikugu masakare wāiyedi āārīmi.

24-25 Īgū irasū āri yujumakū pérā, fariseo bumarā iriuanerā Īgūrē sērēñama doja:

—Mu, Cristo Marīpu iriudi, o Elías, o sōō āārīdeapeo Marīpuya kerere weredupiyudi āārā, āriibi, ħnasirigu masakare wāiyeri?

26 Juan Īgūsārē ārīmi:

—Yu masakare deko merā wāiyeya. Sugu musā watopeguere musā masībi āārīmi. 27 Īgū, yu puru aarikeregu, yu nemorō āārīmi. Yu ubu āārīgū, Īgūrē neō suropebirikoa, ārīmi.

28 Juan Īgū masakare wāiyenarōgue Betania wāikuro, dia Jordán wāikudiya abe marīro gapu i āārīpererire Īgūsārē weremi.

Marīpu Jesúre oveja majīgū irirosū āārīgūrē iriudi āārīmarē Juan werede

29 Gajinu gapu Juan, Jesús Īgū puro aarimakū Īgū, guare āsū ārīmi:

—Īka! Ī Marīpu iriudi, oveja majīgū irirosū āārīmi. Īgū boari merā i umu marārē Īgūsā ñerō iridea wajare peremakū irigukumi. 30 Īta āārīmi yu musārē iro dupiyuro āsū āārīmi, āri weredi. “Īgū yu puru aarikeregu, yu deyoaburo dupiyuro āārīsiadi āārīmi. Irasirigu yu nemorō āārīmi”, āri werebu. 31 Yude Īgūrē: “Marīpu iriudi āārīmi”, ārīmasībiribu. Īgūrē masībirikeregu, Israel bumarā masakare deko merā wāiyegu aarigú iribu, Īgūsā Īgūrē masīburo, ārīgū, ārīmi.

32 Irasū āri odo, Juan āsū āri werenemomi doja:

—Ōgū deyomarīgū umugasigue merā buja irirosū deyogu dijari, Cristo weka ejamakū Īabu. 33 Marīpu yure masakare deko merā wāiyedoredi dupiyurogue āsū ārīmi: “Mu Ōgū deyomarīgū dijari, sugu masakū weka ejamakū Īagukoa. Īgūta masakare Ōgū deyomarīgū merā wāiyegukumi, Īgū Īgūsā merā āārīnkōāburo, ārīgū”, ārīmi Marīpu yure. 34 Irasū waamakū Īgū: “Īgūta Marīpu magū āārīmi”, āri masību. Irasirigu musārē irire werea, ārīmi Juan.

Jesús buerā Īgū merā āārīpuroridea

35 Gajinu gapu irogueta Juan dupaturi āārīmi doja. Gua pérā Īgū buerā Īgū merā āārībú.

36 Jesús gua puro tariamakū Īgū, Juan āsū ārīmi:

—Īka! Ī oveja majīgū irirosū Marīpu iriudi āārīmi.

37 Īgū irasū ārīmakū pérā, gua pérā Juan buerā Jesúre tuyabu. 38 Irasirigu, gua Īgūrē tuyamakū gāmenugā Īa:

—Īñeñorē gāamerī? ārīmi.

Gua Īgūrē ārību:

—ĪBuegu, noogue āārāri mu?

39 Īgū guare ārīmi:

—Īrā aarika!

Irasirā gua Īgū merā waa, Īgū kārīrōgue ñamika cuatro hora āārīmakū ejabu. Irogu eja, iri ñamirē Īgū merā āārībú. 40 Gua pérā: yu, Andrés merā Juan weredeare pénerā āārīsā, Jesúre tuyabu. Andrés, Simón Pedro pagumu āārīmi.

41 Gajinu gapu, Andrés Īgū tīgū Simón Pedroro āmapurumugū waami. Īgū purogue eja, Īgūrē ārīyupu:

—Marīpu iriudi Mesīare bokajabu, ārīyupu. “Mesías”, ārīrō: “Cristo”, ārīduaro yāa.

42 Irasirigu Andrés Simōrē Jesús purogue āijami. Jesús Īgūrē Īgū, āsū ārīmi:

—Mu, Simón wāikugu Jonás magū āārā. Puru mu “Cefas” wāikugukoa, ārīmi. “Cefas”, ārīrō: “Pedro”, ārīduaro yāa.

Jesús Felipere, Natanaere siuudea

43 Gajinu gapu Jesús: “Galilea nikūgue waagara”, āri, Felipere bokaja:

—Nāka, yu merā! ārīmi.

44 Felipe Betsaida wāikuri makāmu āārīmi. Pedro, Andrésāde iri makā marāta āārīmā.

45 Jesús Īgūrē: “Nāka!” ārīmakū pégu, Felipe Natanaere siugu waami. Īgū purogue eja, Īgūrē ārīyupu:

—Moisés Īgūya doreri gojadea pūgue Īgū gojadire bokajabu. Marīpuya kerere weredupiyunerāde Īgūrēta gojanerā āārīmā. Īgūsā gojadi Jesús Nazaretmu, José magū āārīmi, ārīyupu Felipe.

46 Īgū irasū ārīmakū pégu, Natanael gapu Īgūrē ārīyupu:

—Neō sugu Nazaretmu bārō irigu mámi, ārīyupu.

† 1:29 Exodo 29.38-43; Números 28.1-4,9, 16-19; 29.7-8: Iripoegue Marīpu Moisére Īgū dorerire āsū āri pídi āārīmi: “Israel bumarārē āsū ārika: ‘Musā yu dorerosūta yure buremurā, oveja majīgūrē āārīgūrē yu Īūrō wējē soepeoka! Musā irasirimakū Īgū: ‘Musā ñerō iridea wajare opamerā āārā, musārē wajamoābirikoa’, āri Īagukumi’, ārika!’ ārīdi āārīmi.

Felipe gapu ĩgūrē āřiyupu:

—Náka, ĩmusi.

⁴⁷ Jesús, Natanael ĩgū puro ejarimakū ĩāgū, āsū āřimi:

—Ī ōāgū, diayeta Israel bumugora, āřikatori marĩgū āāřimi.

⁴⁸ ĩgū irasū āřimakū pégu, Natanael ĩgūrē sērēñami:

—¿Naásũpero merā yure masĩri mu?

Jesús āřimi:

—Felipe, mūrē siuburi dupiyuro higueraġu doka mu āāřimakū ĩābu, āřimi.

⁴⁹ ĩgū irasū āřimakū pégu, Natanael ĩgūrē āřimi:

—Bueġu, mu Marĩpu magū, Israel bumarā Opu āārā, āřimi.

⁵⁰ Jesús ĩgūrē āřimi:

—Yu mūrē: “Higueraġu doka mu āāřimakū ĩābu”, āřĩĩ ditare pésĩā, yure buremua. Puruġuere i nemorō Marĩpu turari merā yu ĩri ĩmurĩrē ĩāġukoa, āřimi.

⁵¹ Āsū āřinemomi doja:

—Diayeta musārē werea. Puruġuere ūmugasi tũpāmakū ĩārākoa. Irasū tũpāmakū, Marĩpure wereboerā yu āārpererā tĩġū purore murĩāna, dijarina irimakū ĩārākoa, āřimi Jesús.

2

Jesús Caná wāĩkuri makāġue moġosuadiya bosenuřē ĩāgū waadea

¹ Jesús Felipere, Natanaere siudero puru, ūrenu waaró merā, Galilea nikũġuere Caná wāĩkuri makārē sugu moġosuadiya bosenu āārĩbú. Jesús pagode ĩri bosenuřē ĩāġō waamo. ² ġua Jesús buerādere, ĩgū merā ĩri bosenuřē ĩādorerā siiuma. ³ Puru ĩri bosenu ĩgui deko peremakū ĩāġō, Jesús pago ĩgūrē āřimo:

—ĩgui deko pereakōābu ĩġūsārē.

⁴ ĩgo irasū āřimakū pégu, Jesús āřimi:

—¿Nasirigo ĩri yure wereri mu? Masaka yure masĩburo đuyakōāa dapa, āřimi.

⁵ ĩgo gapu, ĩgū irasū āřikeremakū, tĩāboerārē āřimo:

—Yu magū musārē dorerosũta irika!

⁶ ĩri wiġuere su moġoma pere ġaji moġo suru pērēbejari sorori ūtāyeri merā iridea sorori āārĩbú. Judío masaka Marĩpu doredorosũ irirā ĩġūsā ġurari koeburi deko duripĩri sorori āārĩbú. Sororiku wáro deko cincuenta o setenta litros eġari sorori āārĩbú.

⁷ Jesús tĩāboerārē āřimi:

—ĩ sororire deko piusā ūtũudoboepokōāka! āřimi.

ĩgū irasū āřimakū pērā, ĩri sororire piusā, ūtũudoboepokōāma. ⁸ ĩġūsā odomakū, Jesús āřimi:

—Mérō āĩsĩā, bosenu siu iriguere tĩārā waaka! āřimi.

“Jáu” āřĩ, āĩāma.

⁹ ĩri bosenu siu irigu Jesús dekoreta ĩgui deko iriadeare masĩbirimi. Tĩāboerā dita ĩri ire masĩma. Irasirigu ĩri bosenu siu irigu ĩri ire ĩirĩnāġū, moġosuadire siu, āsū āřimi:

¹⁰ —Ģajirā ĩgui deko ōārĩrē tĩādorepurorikuma. Puru ĩġūsā siuanerā wáro ĩiriadero puru, ĩgui deko ubu āārĩrē tĩādorekuma pama. Mu gapu ĩgui deko ōārĩrē duripĩayo ġware tĩātũnubu, āřimi.

¹¹ Jesús Galilea nikũma makā Caná wāĩkuri makāġue ĩri ire irigu, Marĩpu turaro merā ĩri ĩmupurorimi. ĩgū irasirimakū ĩārā, ġua ĩgū buerā: “Diayeta Marĩpu ĩriudi āārĩmi”, āřĩ buremubu.

¹² Puru Jesús Capernaum wāĩkuri makāġue waakōāmi. ĩgū pago, ĩgū pagupũrā, ġua ĩgū buerāde ĩġū merāta waabu. ĩri makāġue eġa, yoaweyaripoe āārĩbú.

Jesús Marĩpuya wiġue duarimasārē béowiudea

(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³ Pascua bosenu mérō đuyaripoe Jesús Jerusalén wāĩkuri makāġue waami. ¹⁴ Iroġue eġaġu, Marĩpuya wiġue ñajāa, wekua, oveġa, buġa duarimasārē bokajami. Irasū āārĩmakū, niyeru gorawayurimasā ĩġūsāya kũmarĩ puro doarārē bokajami. ¹⁵ ĩġūsā irasirimakū ĩāġū, pũġubu merā tārāřidari ĩri, ĩġūsārē, ĩġūsāyarā oveġare, wekuare makāġue tārānurāwiumi. Niyeru gorawayurimasārē ĩġūsāya niyeru kũmarĩrē tũmeépĩsirimi. ¹⁶ Irasiri odo, buġa duarimasārē āsū āřimi:

—Īsārē āřiwiriaka! Yurũya wiire doebiri duari wii ĩribirikōāka! āřimi Jesús.

¹⁷ ĩgū irasū āřimakū pērā, ġua ĩgū buerā Marĩpuya werenĩri ġoġadea pũġue āsū āřĩ ġoġadeare ġũñabokabu:

Yu Opu, muya wiire buro maña. Igūsā iri wiire ñerō irimakū iāgū, buro bujawereri merā āārā, āri gojasūdero āārībū.*

¹⁸ Judío masaka oparā Jesús irasirimakū iārā, igūrē sērēñama:

—¿Nasirigu igūsārē béowiuari? Marīpu irire murē iridoremakū, igū turari merā iri Imuka, gua masīma òārō! ārīma.

¹⁹ Jesús igūsārē ārīmi:

—I wiire musā béomakū, urenu merāta yu dupaturi odonūgukoa doja, ārīmi.

²⁰ Igū irasū ārīmakū pérā, ārīma:

—I wiire irirā, cuarenta y seis bojorigora irima. ¿Nasiribu mu gapu urenu merāta odobukuri?

²¹ Jesús iri wiire weregu, igūya dupu gapure weregu irimi. ²² Jesús boa, masādero puru, gua igū buerā igū irasū ārīdeare gūña, pémasibu. Irasirirā Marīpuya werenirī gojadea pūgue igūrē gojadeare, igū weredeaderē: “I diayeta āārīyo”, āri buremubu.

Jesús āārīpererā masaka gūñarirē iāmasīdea

²³ Pascua bosenū āārīmakū, Jesús Jerusalēgue āārīmi. Masaka Igū Marīpu turari merā iri Imumakū iārā, wārā: “Marīpu iriudi āārīmi”, āri buremuma. ²⁴ Igūsā irasū buremukeremakū, Jesús gapu āārīpererā igūsā gūñarirē iāmasikōāmi. Irasirigu igūsārē: “Yure gūñaturari merā buremunikōārākuma”, āri iābirimi. ²⁵ Masaka gūñarirē òārō iāmasīgū āārīsīā: “¿Naāsū gūñarī igūsā?” āri sērēñabirikeregu, iāmasīmi.

3

Nicodemo Jesús merā werenīdea

¹ Sugu judío masaka oparā merā fariseo bumu Nicodemo wāikugu āārīmi. ² Su ñami Jesúre iāgū ejayupu. Igū purogue eja, igūrē ārīyupu:

—Buegu, Marīpu mu merā āārīmi. Irasirigu Igū turari merā mu iri Imumasīa. Mu iri Imurirē iārā, gua masīa. Marīpu murē iriudi āārīmi guare buedoregu, ārīyupu.

³ Igū irasū ārīmakū pégu, Jesús igūrē ārīyupu:

—Diayeta murē werea. Sugu masaku dupaturi deyoagu irirosū āārīgū dita Marīpu igūyarārē dorerogue waamasīmi, ārīyupu.

⁴ Igū irasū ārīmakū pégu, Nicodemo Jesúre sērēñayupu:

—¿Nasiri irasū waabukuri? Sugu masaku bugurogue dupaturi deyoabu, igū pagoya patoreguere ñajāmasībirikumi, ārīyupu.

⁵ Jesús igūrē yujuyupu:

—Diayeta murē werea. Sugu masaku deko merā, Ōgū deyoarīgū merā deyoagu dita Marīpu igūyarārē dorerogue waamasīmi. ⁶ Masaka pūrākumakū, igūsā pūrā masakata āārīma. Ōgū deyomarīgū igū merā deyoarī gapure Marīpu pūrā āārīmakū yāmi. ⁷ Irasirigu mu: “Āārīpererā dupaturi deyoarī irirosū āārīrō gāāmea”, ārīrīrē pégu, pégukabirikōāka! ⁸ Mirū noó gāāmerō wējāpuwāgāa. Iri busurire péa. Irire pékererā, sōō merā aara, iro waaró yāa, āri masīña máa. Irasūta āārā, Ōgū deyoarīgū igū merā deyoarārē Marīpu pūrā āārīmakū iriri āsū waaró yāa, āri masīña máa, ārīyupu Jesús.

⁹ Igū irasū ārīmakū pégu, Nicodemo āsū āri sērēñayupu Jesúre doja:

—¿Nasiri irasū āārībukuri? ārīyupu.

¹⁰ Jesús igūrē yujuyupu:

—¿Mu Israel bumarārē Marīpuyare buegu āārīkeregu, ire masīberi? ¹¹ Diayeta murē werea. Gna masīrīrē, gua iādeare musārē werea. Musā gapu irire buremubea. ¹² Yu i umuma ubu āārīrīrē weremakū mañurē buremubea. ¿Nasirimurā umugasimarē yu wereri gapure buremubukuri?

¹³ Neó sugu masaku umugasiguere murā, puru dijaridi mámi. Yu suguta āārīpererā tīgū umugasigie āārīdi òō i umuge dijaribu.

¹⁴ Iripoegue masaka marīrōgue Moisés kōme merā āña keori irideare yukugue āisiu, āiwāgūnūdi āārīmi. I āña keorire yukugue āisiu, āiwāgūnūderosū masaka yure āārīpererā tīgūrē curusague pábiatú, āiwāgūnūrākuma. ¹⁵ Irasirirā āārīpererā yure buremurāno perebiri peamegue waabirikuma. Umugasigie perebiri okari gapure oparākuma.

Jesús Nicodemorē: “Marīpu i umu marārē buro māimi”, āri werede

¹⁶ Marīpu i umu marārē buro maīsīā, igū magū sugu āārīgūrē iriudi āārīmi. Igūrē buremurāno perebiri peamegue waabirikuma. Umugasigie Marīpu merā perebiri okari gapure oparākuma. ¹⁷ Marīpu igū magūrē masakare peamegue waabonerārē taudoregu

i umugwere igurē iriudi aarimi. Masakare wajamoadoregu meta i umugwere igurē iriudi aarimi.

¹⁸ Maripu igu magare buremurare neō wajamoabirikumi. Igurē buremumerā gapure: “Wajamoagura”, ari weresiami. Igu magare suguta aarigare buremubiridea waja igusare wajamoagukumi. ¹⁹ Maripu magu i umugwere aarimi, masakare Maripure masimaku iribu. Irasirigu igusare siagori sigu aarimi. Igurē buremumerā gapu igurē gaamebema. Igu sa neri iriri gapure buro gaamema. Irasirira boyorogue aarimerā, naitiarogue aariduarā irirosu aarima. Irasirigu Maripu igusare wajamoagukumi. ²⁰ Aaripererā nerō irirā Maripu magare gaamebema. Boyorogue aaridamerā irirosu aarima, gajira igusa nerō iririre masibirikoburo, aarira. ²¹ Maripuyare keoro irirā gapu igu magare gaamema. Boyorogue aariduarā irirosu aarima, gajira igusa oarire irimakū iara: “Maripu igusare iritamumi”, ari masiburo, aarira, ari weryupu Jesu.

Juan masakare wayerimasu Jesuyare werede

²² Puru Jesu guare igu buerare Judea nikugue siiuwagami. Irogue eja, iro marā merā yoaweyaripoe aari, igusare wayera iribu. ²³ Juade masakare Enon wakuri makague wayerupu. Enon, Salim wakuri makā puro aariba. Irogue dia wadiya aariba. Irasirira masaka igu purogue wayerorerā waanaura. ²⁴ Gajira igurē peresu iriburi dupiyuro aariyuro.

²⁵ Iripoe surayeri Juan buerā sugu judio masaku merā igusa koerikuri merā guaseopororifura. ²⁶ Puru Juan purogue waa, igurē asu ari werefura:

—Buegu, dia Jordan wakudiya gaj koepugue mu merā aaridi, guare mu weredi, dapagore masakare wayeru iriami. Aaripererā igu purogue waara iriama, aarifura.

²⁷ Igu sa irasu arimaku pegu, Juan ariyupu:

—Sugu masaku Maripu turari merā oarire iriri, Maripu igurē pidea aara. ²⁸ Musa yu weredeare pegu. “Maripu iriudi Cristo aaribe yu”, ariba. Yu Cristo aaribirikeremaku, Maripu gapu Cristo aariburi dupiyuro yare igayare weredupiyudoregu iriumi. ²⁹ Asu aara. Sugu mojosuamakū, nomeo igu merā aarigo waakumo. Igu meramu, mojosuamakū iagu, igu werenimaku pegu, buro usuyakumi. Irasirigu mojosuadi meramu usuyaderosuta masaka Cristo merā waamakū iagu, yude usuyari opataria. ³⁰ Masaka Cristore tyaro gaamea. Yu gapure tuyaduokōarō gaamea, ariyupu Juan.

Jesucristo umugasigwe merā dijaridi aarimi, ari werede

³¹ Irasu ari odo, Juan asu arinmoyupu doja:

—Umugasigwe merā dijaridi aaripererā nemoro masigu aarimi. Sugu masaku i umumu, i umumarē wrenikumi. Umugasigwe merā dijaridi gapu aaripererā nemoro masigu aarimi.

³² Igu iadeare, igu pedeare weremi. Igu irire werekeremaku, neō sugu igu wererire buremubemi. ³³ Igu wererire buremurā gapu: “Maripu diaye aarimarē arikatori marirō arigu aarimi”, ari imuma. ³⁴ Maripu Cristore igu iriudire Oagu deyomarigurē opatarimaku iridi aarimi. Irasirigu Cristo Maripuya wrenirire weremi. ³⁵ Maripu igu magu Cristore buro maimi. Irasirigu igurē aaripereri, aaripererare doregu aarimaku iridi aarimi. ³⁶ Maripu magurē buremurā umugasigwe igu merā perebiri okarire opama. Igu magurē buremudamerā gapu iri okarire neō opabirikuma. Maripu igusare buro wajamoagukumi, ariyupu Juan.

4

Jesu Samaria nikumo merā wrenidea

¹ Jesu buerā, Juan buerā nemoro warā aariri kerere, Jesu, Juan nemoro masakare wayeri kerere, fariseo bumarā pefura. ² Igu sa iri kerere pekeremaku, Jesu gapu igu basi masakare wayeribiri. Gua igu buerā gapu igusare wayeru. ³ Fariseo bumarā iri kerere pedeare masigu, Jesu Judea nikugue aaradi, Galilea niku gapu guare siu, goedujāmi.

⁴ Galileague goedujāgu, Samaria nikugue tariwagami. ⁵ Iro tariwagagū, iri nikuma makā Sica wakuri makague ejami. Iri makā, Jacob iripoeguemu igu magu Josere sidea niku puro aariba. ⁶ Irogue deko gobe Jacob iridea gobe aariba. Jesu yoaro aaradi, garibore, iri gobe puro siñajā eja doami. Goeripoe ejaburi dupiyuro aariba. ⁷⁻⁸ Igu irogue doaripoe gwa igu buerā makague baari wajarira waabu. Gua waadero puru, iri gobegure sugo nomeo Samariamo deko wago ejayupu.

Igo irogue ejamakū iagu, Jesu igore ariyupu:

—Yure deko tika!

⁹ Igu irasu arimaku pegu, igurē ariyupu:

—¿Nasirigu mu judío masaku aarĩkeregu, yure Samariamorē: “Deko tĩaka!” ari sērēri? ariyupo. Iripoere judío masaka Samaria marā merā neō gāmesaribirima. Irasirigo irasū ariyupo ĩgūrē.

¹⁰ Igo irasū ariimakū, Jesús ariyupu:

—Mu Marĩpu masakare sirĩre masĩgō, yudere masĩgō, yure: “Okari sirĩ dekore sika*!” ari sērēboakuyo. Mu sērēmakū, yu iri dekore siboakuyo, ariyupo.

¹¹ ĩgū irasū ariimakū, ĩgūrē ariyupo doja:

—Mu deko aiburi sorore opabea, i gobe ukūāgorāa. ¿Noogue mu i okari sirĩ deko bokagakuri? ¹² Iripoegue marĩ ñekū Jacob i gobema dekore iirĩdi aarĩmĩ. ĩgū pūrā, ĩguyarā egorāde iirĩnerā aarĩmā. ĩgū marĩrē i gobere pĩdi aarĩmĩ. ¿Mu gapu ĩgū nemorō masĩgū aarĩrĩ? ariyupo.

¹³ Jesús igore yuyuyupu:

—Aarĩpererā i gobema deko iirĩrā, dupaturi ñemesiburi oparākuma. ¹⁴ Yu sĩburi gapure iirĩrā, neō ñemesiburi opabirikuma. ĩgūsārē ĩgūsāya yujupūrāriugere deko ũmayoro iirosos aarĩrokoa. Irasirirā i merā perebiri okari oparākuma, ariyupo.

¹⁵ ĩgū irasū ariimakū pégo, ĩgūrē ariyupo:

—Iri dekore sika yure! Mu yure sĩmakū, yu neō dupaturi ñemesiburi opabiriko. Irasū aarĩmakū, i gobeguerē neō dupaturi deko wāgo aaribirikoa pama, ariyupo.

¹⁶ Jesús igore ariyupu:

—Mu marāpũre siiugo waaka! ĩgūrē siiu, oōgue ĩgū merā dupaturi aarika! ariyupu.

¹⁷ Igo ĩgūrē yuyuyupu:

—Yu, marāpu marĩgō aarā.

Jesús igore ariyupu:

—Mu yure: “Marāpu marĩgō aarā”, ariĩgō, diayeta yujua. ¹⁸ Mu su moĩomarā ũma merā marāpũksiadibu. Dapagora mu merā aarĩgū mu marāpu diaye aarĩbemi, mu ĩgūrē neō moĩosaabiribu. Irasiririmo mu yujuri diayeta aarā.

¹⁹ ĩgū irasū ariimakū pégo, ariyupo:

—“Mu Marĩpũya kerere weredupiyurimasū aarĩroka”, ari gũñāa yu. ²⁰ Gũña ñekūsamarā Samaria marā sũgũ ũtāūgue Marĩpũre bũremunerā aarĩmā. Musā judío masaka gapu guare: “Jerusalēgue Marĩpũre bũremurō aarā. Iroque Marĩpũre bũremurā waaka!” aarā guare musā, ariyupo.

²¹ Igo irasū ariimakū pégu, Jesús ariyupu:

—Yu werenĩrĩrē péka! Pũrugue musā i ũtāūguere, Jerusalēguedere Marĩpũre bũremurā waabirikoa. Musā irasiriburo mérōgā dũyāa. ²² Musā Samaria marā musā bũremugūrē masĩbea. Gũña judío masaka gapu gũña bũremugūrē oārō masĩa. ĩgū masakare taubu judío masaku aarĩmĩ. ²³ Marĩpũre diayeta bũremurā ĩgūsāya yujupūrāriugue bũremurākuma. Marĩpu ĩgūrē bũremurārē aũũta bũremurō gāamemi. ĩgūrē aũũ bũremurĩpoe ejaro, dapagore ejasiāa. ²⁴ Marĩpu deyomarĩgū aarĩmĩ. Irasirigu ĩgūrē bũremurāya yujupūrāriugue aarĩmĩ. Irasirirā ĩgūsāya yujupūrāriugue diayeta ĩgūrē bũremurō gāamea ĩgūsārē, ariyupu.

²⁵ ĩgū irasū ariimakū, ĩgūrē ariyupu:

—Yu masĩa. Mesĩas, Marĩpu iriudi Cristo aarigakumi. ĩgū aarigā, marĩrē aarĩpererere wereregakumi, ariyupo.

²⁶ Igo irasū ariimakū pégu, ariyupu:

—Yu mu merā werenĩgū Marĩpu iriudita aarā, ariyupu Jesús.

²⁷ ĩgūsā irasū weretamurĩpoe gũña baari wajarirā ejanerā Jesús pũrogue goedujajabu. ĩgū sũgo nomeō Samariamo merā werenĩmakū iārā, iāgũkakōābu. ĩgūrē neō: “¿Ñeēnorē gāameari? o ñeēnomarē igo merā werenĩari?” ari sērēñabiribu Jesũre.

²⁸ Pũrũ nomeō igo deko wārisorore irota bēodobokōā, makāgue waakōāmo. Iroque ejago, masakare wereyupu:

²⁹ —Nāka, musāde iārā aarika! Sōo sũgu ũmũũ aarāmi. ĩgū aarĩpereri yu irideare masĩpeokōāmi, irire werepeokōāmi yure. ¿ĩgū Cristo, Marĩpu iriudi aarĩkuri? ariyupu igoya makā marārē.

³⁰ Igo irasū ariimakū pérā, Jesús pũrogue ĩgūrē iārā waañũrā. ³¹ ĩgūsā ĩgū pũro aariburi dupiyuro gũña ĩgūrē ariyupu:

—Buegu, gũña murē ariiadea baarire baaka! ari sĩadibu.

³² Jesús gapu guare ariyupu:

* **4:10** Jn 11.25: Jesús ariyupu: —Yu boanerārē masāmakū irigu, ĩgūsārē okari sũgũ aarā. Yure bũremugū boadigue aarĩkeregu, okagakumi. Jn 14.6: Jesús ariyupu: —Yu dita Yũpu pũrogue waari maa irosos aarā. Yu diayema aarĩrĩrē masakare masĩmakū irigu, ĩgūsārē okamakū irigu aarā. Yu merāta Yũpu pũrogue waarākuma.

—Yu baari opáa, irire musā masíbea.

³³ Īgū irasū ārimakū pérā, gua basi āsū āri gāme sērēñapuroribu:

—¿Gajipoe irirā gajirā Īgūrē baari ejoayuri? āribu.

³⁴ Jesús gapu guare ārimi:

—Yure iriudi gāamerirē irigu, Īgū yure moādoredeare iriyuwarikugu, baayapigu irirosū āārā. ³⁵ Musā āsū ārā: “Wapikurā abe duyáa, Īgūsā otedea duka sīburo”. Yu gapu musārē āsū ārā: “Īgūsā otederore iāka! Duka borerire searipoe ejasiāa”. ³⁶ Sugu otedea dukare searimasū Īgū moādea wajare wajatami. Marīpuya werenírřē weregu Īgū irirosū āārīmi. Īgū wererire pérā, yure buremuma. Irasirirā umugasigue perebiri okarire oparākuma. Īgūsā, Īgū otedea duka seari irirosū āārīma. Irasirirā oterimasū, Īgū otedea dukare searimasū irirosū āārírā, usuyama, masaka yure buremumakū iārā. ³⁷ Masaka āsū āri werewuakuma: “Sugu masakū otekumi. Puru gajigu i otedea dukare seakumi”, ārikuma. Īgūsā irasū āri werewuadea diayeta āārā. ³⁸ Iripoegue Marīpuya werenírřē weredupiyunerā oterimasā irirosū āārīnerā āārīmá. Dapagora yu musārē iriua. Musā Īgūsā iripoegue otedea dukare searimasū irirosū āārā. Irasirirā Īgūsā moādea wajare musā wajatarā irirosū āārā. Īgūsā moāderoguerē moāwekabejarā irirosū irirā yáa, ārimi Jesús.

³⁹ Samariamo makāgue ejadero puru: “Sōō āārādi āārīpereri yu irideare masīpeokōāmi”, ārimakū pérā, wārā iri makā marā Jesúre buremuñurā. ⁴⁰ Irasirirā Jesús puro aarirā, Īgūrē: “Gua merā dujaka!” āri sērēma. Īgūsā irasū ārimakū pégu, Jesús Īgūsā merā penu dujami.

⁴¹ Īgū wererire pérā, gajirāde wārā Īgūrē buremuma. ⁴² Irasirirā nomeōrē ārīma:

—Gua mu wereadea ditare pérā, Jesúre buremuadabu. Dapagora tamerārē gua basi Īgū wererire pésīā, Īgūrē buremua. Gua masīa. Īgū diayeta Marīpu iriudi, i umu marārē peamegue waabonerārē taugu āārīmi, ārīma.

Jesús Galilea nikū marā opu dokamu magūrē taudea

⁴³ Jesús penu Samariague āārādi, Galilea nikūgue waami. ⁴⁴ Iro dupiyuro Jesús āsū ārīdi āārīmi: “Marīpuya kerere weredupiyugue Īgūya nikū marā Īgūrē buremubema”, ārīdi āārīmi. ⁴⁵ Galileague ejamakū, iro marā Īgūrē oārō bokatirīñeāma. Iro dupiyuro Īgūsāde Jerusalēgue pascua bosenu iārā ejanerā āārīmá. Irasirirā āārīpereri Jesús irogu irideare iānerā āārīmá.

⁴⁶ Jesús Galileague ejadero puru, Caná wāikuri makāgue Īgū dekoreta igui deko iridea makāgue goemi. Iri makāguere sugu Galilea marā opu dokamu āārīmi. Īgū magū Capernaum wāikuri makāgue āārīgū, pūrīrikugu iriyupu. ⁴⁷ Irasirigu opu dokamu, Jesús Judeague āārādi Īgū Galileague ejari kerere pégu, Jesús puro aarimi. Āsū āri sērēmi Īgūrē:

—Yu magū boabu iriami. Īgūrē taubosagu aarika! ārimi.

⁴⁸ Īgū irasū ārimakū pégu, Jesús ārimi:

—Marīpu turari merā yu iri Īmurirē iābirikererā, neō yure buremubea musā, ārimi.

⁴⁹ Opu dokamu gapu Jesúre ārimi:

—Gua Opu, yu magū boaburo dupiyuro aarika!

⁵⁰ Jesús Īgūrē ārimi:

—Muya wiigie dujáaka! Mu magū okagukumi, ārimi.

Opu dokamu, Īgū irasū ārīrřē pégu, buremurī merā Īgūya wiigie dujáakōāmi. ⁵¹ Īgūya wiigie ejawāgāriripoe Īgūrē moāboerā bokatirī wereñurā:

—Mu magū okami, ārīñurā.

⁵² Īgūsā irire ārimakū pégu: “¿Naásū āārīmakū oārī?” āri sērēñayupu. Īgūsā Īgūrē ārīñurā:

—Namika goeripoe purugāta nimakuri tariabu Īgūrē, ārīñurā.

⁵³ Irasū ārimakū pégu, Īgū pagu āriyupu: “Jesús yure: ‘Mu magū okagukumi’, āri wereripoeta nimakuri tariakuyo”, āriyupu. Irasirigu, āārīpererā Īgūya wii marā merā Jesúre buremuyupu.

⁵⁴ Jesús Judea āārādi dupaturi Galileague ejadero puru, opu dokamu magūrē Īgū tauadea merā Caná wāikuri makāgue pea Marīpu turari merā iri Īmumi.

5

Jesús dupu buadire taudea

¹ Puru Jesús Jerusalēgue judío masaka bosenu iāgū waami. ² Iri makā turo sārīrřogue su makāpuro “Oveja” wāikuri makāpuro puro wári gobe deko gobe Īgūsā iridea gobe āārībú. Iri gobe hebreo ya merā “Betzata” wāikubu. Iri gobe turoguere su mojóma taridupabu tiiaña marīrři āārībú. ³⁻⁴ Iri taridupabugue wārā masaka pūrīrikurā oyama. Koye iāmerā, waamasīmerā, guburi buasūnerā āārīmá. Gajipoere Marīpue wereboegu iri gobegue dijajanayupu. Irogu dijajagu, dekore gāmeñamakū irinayupu. Īgū irasiriadero puru, iri gobegue buañajāpuroriguano Īgū sīrīrřē tarisūnayupu. Irasirirā deko gāmeñaburire yūrā

irogue oyama. ⁵ Irogue sugu dupu buadi oyami. Igü treinta y ocho bojorigora püririkugu ääriyupu. ⁶ Jesús iri gobe turo tariwägügü, ii buadi oyagure iämi. “Yoaripoe püririkugu äärîmi”, äri masiköämi. Irasirigu Igürë äsü äri sêrêñami:

—¿Mu püririkurire taumakü gäämerî? ärimi.

⁷ Igü Jesüre yujumi:

—Yu Opu, sugu yure iritamugü neö mámi. Deko gámeñamakü, yu iri gobe ñajäduamakü, gajirä yu dupiyuro ñajäpürorinama, ärimi.

⁸ Jesús Igürë ärimi:

—Wägänugäka! Mu oyarore äiaka! ärimi.

⁹ Irasü ärimaküta, Igü püririkuri taribu. Irasirigu wägänugä, Igü oyarore tuütürä, äiäköämi.

Jesús Igürë taudeanu judío masaka siñajärinu* äärîbü.

¹⁰ Irasirirä judío masaka oparä Jesús tausüadi Igü oyarore äiämakü iärä, Igürë äriñurä:

—Dapagä marî siñajärinu äärä. Mu oyarore köägü, marî dorerire tarinugägü yäa, äriñurä.

¹¹ Igü Igüsärë yujuyupu:

—Yure tauadi: “Mu oyarore äiaka!” ärimi.

¹² Igü irasü ärimakü pérä, Igürë äsü äri sêrêñami:

—Irire marë irasü ärädi, ¿noäno ääräri?

¹³ Jesús buadire tauadero puru, iro äärirä masaka wärä watopegue waaköämi. Irasirigu buadi äärädi Igürë tauadire: “Igüta äärîmi”, äri masibiriyupu. ¹⁴ Puru Jesús Marîpuya wiigüe Igürë bokajagu, ärimi:

—Pemasîka! Dapagorare mu püririkuri marîgü äärä. Irasirigu ñerîrë irinemobiriköäka! Dupaturi ñerîrë irigu, mu püririkadero nemorö ñerö tarigukoa, ärimi.

¹⁵ Igü irasü ärädero puru, buadi äärädi judío masaka oparä purogue waa, Igüsärë wereyupu:

—Yure tauadi Jesús wäikugu äärîmi, äriyupu.

¹⁶ Irire pérä, judío masaka oparä Igüsä siñajärinu äärîmakü Jesús buadire tauadea waja Igürë ñerö iripurori, wëjêduadiñurä.

¹⁷ Igüsä Igürë ñerö iriduumakü iägü, Jesús Igüsärë ärimi:

—Yupu piriro marîrö moägü yämi. Yude moäa, ärimi.

¹⁸ Igü irire ärimakü pérä, judío masaka oparä dupiyuro Igürë wëjêduadero nemorö wëjêduadiñurä. Igüsä siñajärinu äärîmakü buadire Igü tauadea waja, Igü Marîpüre: “Yupu”, äriñi waja Igürë irasü wëjêduadiñurä. “Igü: ‘Yupu’, ärigü, Igü basi: ‘Yu Marîpu suro merä äärä’, ärigü yämi”, äri güñañurä.

Jesús Igü Pagu Igürë dorerosüta Igü iririre weredea

¹⁹ Irasirigu Jesús Igüsärë äsü äri weremi:

—Diyeta musärë werea. Yu Marîpu magü yu gäämerö neö iribea. Yupu iririre iägü, iri ditare yäa. ²⁰ Yupu yure Igü magürë mañmi. Irasirigu äärîpereri Igü iririre yure imumi. I dapagorare Igü turari merä yu iridea nemorö gajire yure iridoregukumi. Igü turari merä irire yu iri imumakü iärä, iägukaräkoä musä. ²¹ Yupu boaneräre masä, okari sirösüta yude yu okari siduarärë sigukoa. ²² Yupu masaka ñerö iridea waja Igüsärë wajamoäbemi. Yu gapure äärîpereri Igü turarire pími, Igüsärë wajamoäbure. ²³ Äärîpererä Igürë büremurösüta yudere büremuburo, ärigü, yure irasiridoremi. Yure Igü magürë büremumerä Yupudere büremubema. Igü yure iriudi äärîmi.

²⁴ Diayeta musärë werea. Yu werenirîrë pérä, yure iriudire büremurä, umugasigue Yupu merä përebiri okari opama. Wajamoäsubirikuma. Igüsä përebiri peamegue waabonerä tarisiäma. ²⁵ Diayeta musärë werea. Peamegue waabonerä yu Marîpu magü werenimäkä përipoe dapagorare ejasiäa. Yu wererire pérä, yure büremurä Marîpu merä okaräkuma. ²⁶ Yupu masakare okari sigü äärîmi. Irasirigu yu Igü magürë Igü irirosüta Igüsärë okari simäkä yämi. ²⁷ Yu äärîpererä tîgü äärä. Irasirigu Yupu yure masaka ñerö iridea waja Igüsärë wajamoädoremi. ²⁸ Musä ire pérä, pëgukabiriköäka! Sunu boanerä äärîpererä yu werenimäkä përäkuma. ²⁹ Igüsä, yu werenimäkä pérä, masägoberigue äärînerä masä, wiripereköäräkuma. Öärîrë irinerä masäräkuma, umugasigue përebiri okari opamurä. Ñerî irinerä gapu masäräkuma, përebiri peamegue wajamoäsumurä.

Jesús Igü yamarë werenemodea

³⁰ Yu gäämerö neö irimasibeä. Yupu yure iriudi gäämerîrë, Igü yure masakare wajamoädorerosüta yäa. Irasirigu Igüsärë wajamoägü diayeta yäa. ³¹ Yu basi: “Yu Marîpu magü Igü iriudi äärä”, äri weremäkä: “Mu werenirî neö diaye äärîbea”, äribukoa musä. ³² Gajigu

* 5:9 Judío masaka siñajärinu, sábado äärä.

āārīmi yaamarē weregu. Īgū Yurpu āārīmi. Īgū yaamarē wereri diayeta āārā. Irire yu ōārō masia. ³³ Musā gajirārē Juārē masakare wāiyerimasūrē yaamarē sērēñadorerā iriubu. Īgūde yaamarē diayeta weremi. ³⁴ Yu gapu sugu masakare yure: “Marīpu iriudi āārīmi”, āri werebure neō āmabea. Irasū āmabirikeregu, Juan yaamarē weredeare: “Diayeta āārā”, āri werea, musā yure būremu, peamegue waabirikōāburo, ārīgū. ³⁵ Juan musārē sīāgodiru irirosū āārīmi. Īgū wereri sīāgodiru ūjāgoro irirosū āārībū. Īgū wererire pérā, yoaweyaripoe musā usuyadībū. ³⁶ Juan weredea nemorō yu iriri merā yu āārīrikurire masīsūa. Yurpu turari merā Īgū yure iriyuwarikudoredeare irigu yāa. I merā yure Īgū iriudi āārīrīrē masīsūa. ³⁷ Yurpu yure iriudi, yaamarē ōārō weremi. Īgū irasū werekeremakū, Īgū werenīrīrē musā neō pébea. Īgū deyorire neō īābea. ³⁸ Yure Yurpu iriudire musā neō būremubea. Irasirirā Īgūya kerere neō pēduripēbea. ³⁹ Yurpuya werenīri gojadea pūrē musā ōārō buenīkōāa. “Gua i pūrē buerā, Marīpu merā perebirī okarire bokarākoa”, āri gūñāa musā. Iri pūguere yaamarēta gojasūdero āārībū. ⁴⁰ Iri pūguere yaamarē irasū gojasūkeremakū, musā gapu yure gāāmebea. Irasirirā i okari yu sīrīrē opabirikoa. ⁴¹ Masakare yaamarē ōārō werenīmurārē āmabea. ⁴² Yu musā masaka āārīrikurire masīa. Musā Marīpure maīrā meta āārā. ⁴³ Yurpu gāāmerōsūta yu aarikeremakū, musā yure gāāmebea. Gajigu gapu Īgū basi Īgū gāāmerō aarimakū, musā Īgūrē gāāmerākoa. ⁴⁴ ŹNasirirā yure būremubukuri musā? Musā basi: “Ōārō yāa”, āri gāme werenīrīrē gāāmea. Marīpu sugu āārīgū musārē: “Ōārō yāa”, āri werenīri gapure gāāmebea. ⁴⁵ Musā yure gāāmebirī waja: “Īgū Paguquere guare weresāgukumi”, āri gūñabirikōāka! “Moisés dorerire irirā, Marīpu merā ōārō āārīrākoa”, āri gūñakeremakū, Moisés gapu musārē weresāgukumi. ⁴⁶ Moisés Īgū gojadea pūgue yaamarē gojadi āārīmi. Irasirirā Īgū gojadeare būremurā, yūdere būremuboayo musā. ⁴⁷ Moisés gojadeare musā būremumerā, Źnasirirā yu wereri gapure būremubukuri? ārīmi Jesús.

6

Jesús cinco mil āmarē baari ejodea

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

¹ Jesús Jerusalēgue dūpu buadire taudero puru, gua Īgū buerā Īgū merā Galilea wāikuri ditaru gajī koepugue tarībujabu. Iri ditaruta “Tiberias” wāikubu. ² Masaka Jesús Īgū turari merā pūrīrikūrārē taumakū īāsīā, wārā Īgūrē tūyama. ³ Ditaru gajī koepugue Īgū ejadero puru, gua merā ūtāūgue murīa, doami. ⁴ Irinu judío masaka bosenu, pascua bosenu ejaburo mérōgā dūyabu. ⁵ Jesús wārā masaka Īgū puru aarimakū Īgū, Felipe sērēñami:

—ŹNoōgue marī īīsā masaka āārīpererā baaburire wajarirākuri? ārīmi.

⁶ Jesús Īgū basi Īgū iriburire masikeregu: “Felipe yure, Źnaāsū yujugukuri?” ārīgū, irasū ārīmi. ⁷ Felipe Īgūrē yujumi:

—Marī dosciento murī moādea waja wajataropa pā duparu wajari, masakare marī gueremakū, neō ejabirikoa, ārīmi.

⁸ Īgū irasū ārīmakū pégu, gua merāmu Andrés, Simón Pedro pagumu Jesúre ārīmi:

⁹ —Ōō īī majīgū su mojōma pā duparu, pérā waai opami. Masaka gapu wārāgora āārīma. Irasiriro Īgūsārē baari neō ejabirikoa.

¹⁰ Īgū irasū ārīmakū pégu, Jesús guare Īgū buerārē ārīmi:

—Masakare āārīpererārē doadoreka! ārīmi.

Iro ōārō tākuro āārībū. Irasirirā iri weka doama. Ūma ditare keomakū, cinco mil gora āārīmā. ¹¹ Īgūsā eja doaperemakū Īgū, Jesús pā duparure āi, Marīpure: “Ōāa”, āri, usuyari sīmi. Irasirī odo, guare āārīpererā iro doarārē irire gueredoremi. Waaidere gueredoremi. Irasirirā āārīpererārē Īgūsā baaduaropa guereyobu. ¹² Īgūsā yapimakū Īgū, Jesús guare Īgū buerārē ārīmi:

—Īgūsā baaduāaire seaka! Ubugorata kōmobukoa, ārīmi.

¹³ Su mojōma pā duparure masaka baaduāadeare seasārā, pe mojōma pere su gubu peru pērebejari puuirigora ūtuudobobu. ¹⁴ Masaka Jesús Marīpu turari merā Īgūsārē baari sīmakū īārā, āsū ārīma:

—Diayeta āārā. “Ī Marīpuya kerere weredupiyurimasā i ūmugue aaribu āārāyupu”, Īgūsā ārīdita āārīmi.

¹⁵ Irasirirā Jesúre turaro merā āia, Īgūsā Opū āārībure sóoduārā iriadima. Īgū gapu irire masīkōāmi. Irasirigu dupaturi suguta ūtāūgue murīākōāmi.

Jesús deko weka waadea

(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

¹⁶ Naītīawāgāriripoe āārīmakū, gua Īgū buerā ditarugue buabu. ¹⁷ Buaja, doódirugue Źajāa, Capernaugue tarībujapuroribu. Naītīārōgue iribu. Jesús gua purugue ejabirimi dapa. ¹⁸ Gua

taribujamakā, mirū buro wējāpuwāgāribu. Pagari makūrī wāgābu. ¹⁹ Su mojóma kilómetro gua waadero puru, guayaru puru Jesús deko wekague aarimakū iābu. Īgū irasū aarimakū iārā, buro gūibu. ²⁰ Jesús gapu guare ārīmi:

—Yuta āārā. Gūimerāta!

²¹ Īgū irasū ārīmakū pérā, gua Īgūrē ōārō bokatīrī űajādorebu. Īgū űajādero puru, mata gua waaderoguerē ejabu.

Masaka Jesúre āmadea

²² Gajīnu gapu masaka ditaru gaji koepugue dujanerā iri űamirē guayaru suru dujadiru merā gua taribujamakū, Jesús gua merā waabirideadere masīnurā. ²³ Irogue Īgūsā āārīpoere gaji doóriduparu Tiberias wāikuri makāgue āārādea duparu, Jesús Marīpure: “Ōāa”, ārī, usuyari sī, masakare baari gueredero puroweyague ejayuro. ²⁴ Irasirirā Jesús, gua Īgū buerā marīmakū iārā, iri doóriduparugue űajāa, Capernaugue taribujānurā Jesúre āmarā waarā.

Jesús pā irirosū Īgū āārīrīmarē weredeā

²⁵ Ditarure taribuja, Jesúre bokajarā, Īgūrē sērēñama:

—Buegu, űnaásū āārīmakū ōōguere aarari mu? ārīma.

²⁶ Jesús Īgūsārē ārīmi:

—Diayeta musārē werea. Yu Marīpu turari merā iri Īmurīrē ĩakererā, Īgū iriudi yu āārīrīrē buremubea. Irasirirā, yu musārē ejodeare baayapinerā dita āārīsā, yure āmāa. ²⁷ Musā baari pereburi gapu ditare wajatamurā, moābirikōāka! Gaji baari yu āārīpererā űgū sīburi gapure āmaka! Iri baarire āmarā, Marīpu merā perebiri okari oparākoa. Yupu yure irire musārē sīdoregu āārīmi. Īgū iriudi yu āārīrīrē musārē ĩmusiami, ārīmi.

²⁸ Īgū irasū ārīmakū pérā, Īgūrē sērēñama:

—űNasirirākuri Marīpu iridorerire ōārō iriyuwarikamurā?

²⁹ Jesús Īgūsārē yujūmi:

—Marīpu musārē iridoreri āsū āārā. Yure Īgū iriudire buremudoremi, ārīmi.

³⁰ Īgū irasū ārīmakū pérā, Īgūrē ārīma:

—Guare murē buremudoregu, űñeēnorē mu turari merā iri ĩmugukuri? űNaásūperire iri ĩmugukuri? ³¹ Masaka marīrōgue marī űnekūsāmarā manā wāikurire baanerā āārīmā. Marīpuya werenīrī gojadea pūgue ārīderosūta űmugasima baarire Īgūsārē sīdi āārīmī, ārīma Jesúre.

³² Īgūsā irasū ārīmakū pégu, Jesús Īgūsārē ārīmi:

—Diayeta musārē werea. Moisés űmugasima baarire musārē sībiri āārīmī. Yupu baari űmugasima, diayemarē musārē sīgū āārīmi. ³³ Yu űmugasigū āārīdi Marīpu iriudi, Īgū baari irirosū āārīgū, i űmu marārē okari sīgū āārā, ārīmi.

³⁴ Īgū irasū ārīmakū pérā, Īgūrē ārīma:

—Gua Opu, iri baarire guare sīnikōāka!

³⁵ Jesús Īgūsārē ārīmi:

—Yu okarire sīgū, baari irirosū āārīgū āārā. Yure tuyagu, neō uaboabi irirosū āārīgukumi. Yure buremugū, neō űnesibubi irirosū āārīgukumi. ³⁶ Dupiyuro yu musārē ārīderosūta, masā gapu yure ĩakererā, buremubea dapa. ³⁷ Āārīpererā Yupu yure sīnerā yure tuyarākuma. Īgūsārē yu neō béobirikoa. ³⁸ űMugasigū āārīdi yu gāāmerīrē irigu aarīgū meta iribu. Yure iriudi gāāmerī gapure irigu aarībū. ³⁹ Yure iriudi āsū gāāmemi. Īgū yure sīnerārē neō sugure yu dedeubirimakū gāāmemi. I űmu peremakū, yu Īgūsārē masūmakū gāāmemi. ⁴⁰ Yupu yure iriudi āārīpererā yure Īgū magarē iārā, yure buremurā Īgū merā perebiri okarire opamakū gāāmemi. Irasirigu i űmu peremakū, Īgūsārē masūgukoa, ārīmi Jesús.

⁴¹ Jesús: “Yu űmugasigū merā dijaridea baari irirosū āārīgū āārā”, ārīrīrē pérā, judío masaka oparā Īgūrē werewuama. ⁴² Āsū ārīma:

—űĪ Jesús, José magū āārīberi? Marī Īgū pagu, Īgū pagore masīa. űNasirigu Īgū: “űMugasigū āārīdi dijaribu”, ārīrī?

⁴³ Īgūsā irasū ārīmakū pégu, Jesús āsū ārī yujūmi:

—Musā yure werewuarire pirika! ⁴⁴ Neō sugū Īgū gāāmerō yure tuyabirikumi. Yupu gapu yure iriudi masaka yure buremumakū irigu āārīmi. I űmu peremakū, yure buremurārē masūgukoa. ⁴⁵ Marīpuya kerere weredupiyunerā āsū ārī gojanerā āārīmā: “Marīpu āārīpererārē buegukumi”. Irasirirā āārīpererā Yupu buerire pé buremurā, Īgūyare masīrā yure tuyarākuma.

⁴⁶ Neō sugū masaku Yupu ĩāgū māmī. Yu sugūta Īgū merā āārīdi Īgūrē masīa. ⁴⁷ Diayeta musārē werea. Yure buremugū Yupu merā perebiri okari opami. ⁴⁸ Yu baari irirosū āārīgū okari sīgū āārā. ⁴⁹ Musā űnekūsāmarā masaka marīrōgue manārē baanerā āārīmā. Irire

baakererā, boanerā āārimā. ⁵⁰ Yu ūmugasigue merā dijaridea baari gapure werea. Irire baagu, neō boabirikumi. ⁵¹ Yu ūmugasigue merā dijaridea baari okari siri irirosū āāriḡū yuta āārā. I baarire baagu, Yuru merā okanīgukumi. I baari yu siri, yaa dupu āārā. I ūmu marā Yuru merā okanikōāburo, āriḡū, yaa dupure siḡukoa, ārimi Jesús.

⁵² Ḳū irasū ārimakū pérā, judío masaka oparā Ḳūsā basi gāme guaseo, āsū ārimi:

—¿Nasirigu marirē Ḳūya dupure baadoregu sībukuri?

⁵³ Ḳūsā irasū ārimakū pégu, Jesús ārimi:

—Diayeta musārē werea. Yu āārīpererā tḡū āārā. Musā yaa dupure baamerā, yaa díre iirimerā okari opabea. ⁵⁴ Yaa dupure baagu, yaa díre iirigu, Yuru merā perebiri okari opami. I ūmu peremakū, Ḳūrē masūḡukoa. ⁵⁵ Yaa dupu diayema baari āārā. Yaa dí diayema iiriri āārā. ⁵⁶ Yaa dupure baagu, yaa díre iirigu yu merā ōārō āārīmi. Yude Ḳū merā ōārō āārā. ⁵⁷ Yuru yure iriudi okanīgū āārīmi. Ḳū okanīgū āārisiā, yudere okanímakū yāmi. Irasirigu yure baagure yu irirosū okanímakū irigukoa. ⁵⁸ Yu irire āriḡū, ūmugasigue merā dijaridea baarire werea. I baari, manā musā űekūsamarā baadea irirosū āārībea. Ḳūsā irire baakererā, boanerā āārimā. űmugasigue merā dijaridea baari gapure baagano, okanikōāḡukumi, ārimi Jesús.

⁵⁹ Jesús Capernaugue judío masaka nerērī wiigue buegu, irire weremi.

Jesús werenirirē pérā perebiri okari opaburire weredea

⁶⁰ Ḳū irasū āri buemakū pérā, wārā Jesúre tuyarā āsū āri gāme wereníma Ḳūsā basi:

—Ḳū wereri marī pémakū, diasagorāa. ¿Noā ire bokatūbukuri? ārimi.

⁶¹ Ḳūsā werenirirē Jesús pékōāmi. Irasirigu Ḳūsārē sērēñami:

—¿Yu wererire péduabirikuri? ⁶² Yu āārīpererā tḡū yu āārīderogue marīāmakū iārā, ¿naásū ḡūñabukuri musā? ⁶³ Ōāḡū deyomarḲū masakare okarire simi. Ḳūsāya dupu gapu Ḳūsārē okamakū irimasīña máa. Yu wererire pérā Ōāḡū deyomarḲū okari siriḲū opama. ⁶⁴ Irasū āārīkeremakū, ḡajirā musā merāmarā gapu yure buremubema dapa, ārimi Jesús.

Neōgoraguere Ḳūrē burenumerā āārīmurārē, irasū āārīmakū Ḳūrē wēḡēduarāguere Ḳūrē imubure masīsiayupu. ⁶⁵ Āsū ārimi:

—Āsū āri wereabu musārē. Neō sugu Ḳū ḡāamerō yure tuyabirikumi. Yuru, yure buremumakū irigu āārīmi. Ḳū irasiribirimakū, neō sugano yure buremubiribukumi, ārimi Jesús.

⁶⁶ Ḳū irasū āririrē pérā, wārā Jesúre tuyanerā neō tuyanemobirima. ⁶⁷ Ḳūsā irasirimakū iāḡū, Jesús guare pe moḡōma pere su gubu peru pērēbejarā Ḳū buerārē sērēñami:

—¿Musāde yure tuyaduúrā yāri? ārimi.

⁶⁸ Ḳū irasū ārimakū pégu, Simón Pedro Ḳūrē yujami:

—Ḳua Opu, ¿noārē ḡua tuyabukuri? Mu wereri, guare MarḲu merā perebiri okari opamakū yāa. ⁶⁹ Ḳua murē buremusiāa. Ḳua ire masīsiāa. Mu ōāḡū, MarḲu iriudi āārā, ārimi.

⁷⁰ Ḳū irasū ārimakū pégu, Jesús guare ārimi:

—Yu musārē pe moḡōma pere su gubu peru pērēbejarārē beyebu. Yu irasirikeremakū, sugu musā merā āārīḡū wātīyagu āārīmi.

⁷¹ Jesús irasū āriḡū, Judare Simón Iscariote magūrē āriḡū iriyupu. Judas pe moḡōma pere su gubu peru pērēbejarā ḡua merā āārīkereḡu, Jesúre wēḡēduarāguere Ḳūrē imubu āārīmi.

7

Jesús pagupūrā Ḳūrē buremudwabiridea

¹ Jesús masakare irire buedero puru, Galilea nikūgue naagū waami. Judío masaka oparā Ḳūrē wēḡēduarire masīḡū, Judea nikūguere āārīduabirimi. ² Iripoere judío masaka űekūsamarā masaka marirōḡe āārīrā, wiirigā irideare ḡūñari bosenu ejaburo dupiyuro āārībū. ³ Irasirirā Jesús pagupūrā Ḳūrē ārimi:

—Ōōrē dujabita, Judeague bosenuḲē iāḡū waaka! Irasirirā irogue mu buerā mu turari merā iri imurirē iārākuma. ⁴ Masaka murē masīmakū ḡāāmegū, mu turari merā iri imurirē āārīpererā iūrō iri imugū waaka! Ḳūsā iāberogue iribirikōāka! ārimi.

⁵ Ḳū pagupūrā āārīkererā, Jesúre buremubirima. ⁶ Irasirigu Jesús Ḳūsārē ārimi:

—Masaka Ḳūsā yure masīburo duyakōāa dapa. Musārē iri bosenuḲē iārā waadwamakū ōāgorāa. ⁷ I ūmu marā musārē iāturibema. Yu gapure Ḳūsā űerō irideare yu weremakū iāturima. ⁸ Musā bosenuḲē iārā waaka! Yure yu waaburo duyakoa dapa. Irasirigu iri bosenuḲē iāḡū waabea dapa, ārimi Jesús.

⁹ Ḳū irire ārādero puru, Galileague dujami.

Jesús Ḳūsā wiirigā iriri bosenuḲē iāḡū waadea

¹⁰ Īgū pagupūrā bosenuṛē ĩārā waadero paru, Jesúde masaka ĩmurō marĩrō waami, Īgūsā Īgū waarire masĩbirikōāburo, āriḡū. ¹¹ Iri bosenuṛē judío masaka oparā ĩḡūrē āmarā iriñurā. Āsū āri sērēñañurā:

—¿Noógue āārĩkuri ĩḡū? āriñurā.

¹² Wárā masaka Jesúyamarē wenerĩrā iriñurā. Gajirā: “Ōāḡū āārĩmi”, āriñurā. Gajirā gapu: “Ōāḡū meta, masakare āriktorikugū āārĩmi”, āriñurā.

¹³ Judío masaka oparārē ḡũirā, āārĩpererā péurogue: “Jesús āsū āārĩmi”, āri werebiriñurā.

¹⁴ Jesús irogue eja, iri bosenu dekokuaripoe Marĩpuya wiigwe ñajāa, masakare buemi.

¹⁵ Īḡū buemakū pérā, judío masaka oparā péguka, āsū ārĩma:

—Ī buebiridi āārĩkeregu, ¿nasirigu ōārō masĩrĩ?

¹⁶ Īḡūsā irasū ārĩmakū pégu, Jesús Īḡūsārē ārĩmi:

—Yu bueri, yaa meta āārā. Yure iriudiya bueri gapu āārā. ¹⁷ Marĩpu ḡāāmerĩrē iriduārā yu buerire pérā: “Marĩpu ĩḡūrē buedorerosuṫa buemi. Īḡū ḡāāmerō werebemi”, āriñakuma.

¹⁸ Sugu Īḡū ḡāāmerō weregu, gajirārē: “Īḡū ōārō weremi”, āri buemumakū iriduāgu āārĩmi. Gajigu Marĩpu ĩḡūrē iriudi ḡāāmerĩrē weregu gapu masakare: “Marĩpu ōatarimi”, āri buemumakū yāmi. Īḡū āriktori marĩrō diayeta weregu āārĩmi.

¹⁹ Moisés Marĩpu doreri gojadea pūrē musārē pídi āārĩmi. Musā gapu neō sugu iri dorerire iribeā. ¿Nasirirā musā yure wējēduari? ārĩmi.

²⁰ Masaka ĩḡūrē ārĩma:

—Mu wātĩ ñajāsũdi āārā. ¿Noā murē wējēduari?

²¹ Jesús Īḡūsārē ārĩmi:

—Suñarō siñajārĩnu ārĩmakū yu sugu pũrĩrikugure taumakū ĩārā, musā āārĩpererā ĩāḡukakōābu. ²² Iripoegue Moisés musā pūrā ūmarē Īḡūsāya dupuma gasiroḡārē* wiiridoredi āārĩmi. Īḡū irire doreburo dupiyuro musā ñekūsāmarā irasirisianerā āārĩmā. Irasirirā musā majĩrāḡārē su mojóma pere gajĩ mojó ureru pērebejarinurĩ waaró merā Īḡūsā deyoadero paru siñajārĩnu āārĩkeremakū, Īḡūsārē irasirināa. ²³ Irasirirā Moisés dorederosuṫa irirā, siñajārĩnu āārĩkeremakū musā majĩrāḡā ūmarē Īḡūsāya dupuma gasiroḡārē wiiria. Siñajārĩnu ārĩmakū yu sugure āārĩpereri Īḡūya dupumarē ōāmakū iribu. ¿Nasirimurā yu merā guari musā? ²⁴ Musā yu irideare ĩadero paru: “Ñerō irimi”, āri werewhabirikōāka! Yu irideare ōārō keoro pémasĩ odorāḡue werenĩka! ārĩmi Jesús.

Jesús āmugasigue merā aaribū, āri weredea

²⁵ Īḡū irasū āriipoere gajirā Jerusalen marā āsū āri werenĩma:

—Īĩ marĩ oparā wējēduagu meta āārĩrĩ? ²⁶ Īḡū āārĩpererā ĩūrōgue buegu yāmi. Suguno gapuṫa ĩḡūrē gajino neō āribema. Gajipoe irirā marĩ oparā: “Īĩ diayeta Cristo, Marĩpu iriudi āārĩmi”, ¿ārĩ ḡũñabukuri? ²⁷ Marĩ ĩĩ aariderore masĩa. Cristo, Marĩpu iriugu gapure aarimakū, Īḡū āārĩderoḡuere masĩbirikoa. Irasirigu Cristo āārĩbirikumi ĩĩ, ārĩma.

²⁸ Jesús Marĩpuya wiigwe bueripoe ĩḡūsā irasū āri werenĩmakū pégu, buro busuro merā āsū āri weremi:

—Musā yure masĩa, ārā. Īḡū aariderodere masĩa, ārā. Yu ḡāāmerō aaribiribu. Yure iriudi keoro irigu āārĩmi. Musā ĩḡūrē masĩbea. ²⁹ Yu ĩḡū purogue āārĩdi āārĩsĩā, ĩḡūrē masĩa. Īḡūta yure iriumi, ārĩmi Jesús.

³⁰ Īḡū irasū ārĩmakū pérā, ĩḡūrē peresu iriduakererā, ñeābirima. Īḡū ñerō tariburinu duyabu dapa. Irasirirā ĩḡūrē ñeābirima. ³¹ Gajirā wárā masaka ĩḡūrē buemuma. Āsū ārĩma:

—Neō sugu, ĩĩ nemorō Marĩpu turari merā iri ĩmugū māmĩ. Irasirigu ĩĩ Cristo, Marĩpu iriudi āārĩmi.

Fariseo bumarā Jesúre peresu iridoredea

³² Fariseo bumarā, masaka Jesúre: “Īĩ Marĩpu iriudi āārĩmi”, āriñrē péñurā. Irasirirā ĩḡūsā paia oparā merā Marĩpuya wiire korerā surarare ĩḡūrē ñeā, peresu iridorerā iriudiñurā.

³³ Irasirigu Jesús masakare āsū ārĩmi:

—Yoaweyariḡuere musā merā āārĩḡukoa. Paru yure iriudi purogue waagukoa. ³⁴ Yu āārĩburore musā waamasĩbirikoa. Irasirirā yure āmakererā, neō bokabirikoa.

³⁵ Īḡū irasū ārĩmakū pérā, judío masaka oparā ĩḡūsā basi āsū āri ḡāme sērēñama:

—Īḡū marĩrē: “Yure musā neō bokabirikoa”, āriḡū, ¿noógue waagukuri? ¿Īḡū judío masaka griego āārĩrōḡue makārĩ waanerā purogue griego masakare buegu waabukuri? ³⁶ Īḡū

* 7:22 Gn 17.1-14: Iripoegue Marĩpu Abrahamē ĩḡū pūrā ūmarē: “Yaarā āārĩburo”, āriḡū, ĩḡūsāya dupuma gasiroḡārē wiiridoredi āārĩmi. Paru iri dorerire Moisésē pídi āārĩmi. Irasirirā judío masaka Abraham parāmerā āārĩturarā iri dorerire irirā, ĩḡūsā pūrā ūmarē su mojóma pere gajĩ mojó ureru pērebejarinurĩ waaró merā ĩḡūsā deyoadero paru irasū yāma.

marĩrē: “Yu āārĩburore masā waamasĩbirikoa. Irasirirā yare āmakererā, neō bokabirikoa”, ārĩrĩ, ¿naásũ ārĩduaro iriayuri? ārĩma.

Jesús okari sĩrĩ dekomarē werede

³⁷ Īgūsā bosenu iritĩnurĩnu dupanugora āārĩmakũ, Jesús wāgānugā, buro busuro merā masakare āsũ ārĩ weremi:

–Nemesiburā yu parogue iirirā aarika! ³⁸ Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue āsũ ārĩ gojasũdero āārĩbũ: “Yare buremurāya yujupũrāĩguere okari sĩrĩ deko ũmayoro irirosũ āārĩnikōārokoo”, ārĩ gojasũdero āārĩbũ, ārĩmi.

³⁹ Jesús irire ārĩgũ: “Yare buremurā Ōāgũ deyomarĩgũrē oparākuma”, ārĩgũ irimi. Jesús ũmugasigie marĩaburo dupiyuro Ōāgũ deyomarĩgũ ejabirimi dapa.

Masaka dukawaridea

⁴⁰ Jesús ārĩrĩrē pérā, gajirā āsũ ārĩma:

–Ī diayeta Marĩpuya kerere weredupiyurimasũ: “Marĩ pũro aaribu āārĩyupu”, Īgūsā ārĩdi āārĩmi.

⁴¹ Gajirā āsũ ārĩma:

–Ī, Cristo Marĩpu iriudi āārĩmi.

Gajirā gapu:

–Cristo, ¿nasiribu Galileamu āārĩbukuri? ārĩma. ⁴² Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue āsũ gojasũdero āārĩbũ: “Cristo Marĩpu iriubu, opu David parāmi āārĩturiagu āārĩgukumi. David deyoadea makā Belén wāĩkuri makāgue deyoagukumi”, ārĩ gojasũdero āārĩbũ.

⁴³ Irasirirā Jesũre surosũ gũñabirisĩā, gāme dukawariakōāma. ⁴⁴ Surāyeri Jesũre ñeā, peresu iriduakererā, iribirima.

Judío masaka oparā Jesũre buremubiridea

⁴⁵ Irasirirā Marĩpuya wiire korerā surara Jesũre ñēdorerā iriunerā, paia oparā, fariseo bumarā parogue goedujāañurā. Īgūsā goedujajamakũ ĩārā, Īgūsārē sērēñañurā:

–¿Nasirirā Jesũre ñeā, āiribirari?

⁴⁶ Surara Īgūsārē yujuñurā:

–Neō sugu Īgũ irirosũ werenĩgũ mámi.

⁴⁷ Īgūsā irasũ ārĩmakũ pérā, fariseo bumarā Īgūsārē ārĩñurā:

–¿Musāde Īgũ ārĩkatori merā weremakũ: “Diayeta weremi”, ārĩ buremurĩ? ⁴⁸ Neō sugu marĩ oparā, neō sugu gua fariseo bumarā Īgũrē buremugũ mámi. ⁴⁹ Sĩĩsā masaka gapu Īgũ wererire buremurā, Marĩpu Moĩsere doreri pĩdeare masibema. Wajamoāstũmurā āārĩma.

⁵⁰ Nicodemo fariseo buma iro dupiyuro ñami merā Jesũre ĩāgũ ejadi, Īgūsā merā āārĩyupu. Īgūsā irasũ ārĩmakũ pėgu, Īgūsārē ārĩyupu:

⁵¹ –Marĩrē doreri āsũ ārā. Sugu masakũ Īgũ irideare weremakũ marĩ pėburo dupiyuro Īgũrē: “Ñerō iribu”, ārĩ wajamoāmasĩbea, ārĩyupu.

⁵² Īgũ irasũ ārĩmakũ pérā, āsũ ārĩ yujuñurā:

–¿Mũde Īgũ irirosũ Galileamu āārĩrĩ? Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũrē bueka! Iri pũrē buegu: “Neō sugu Galileamu Marĩpuya kerere weredupiyurimasũ mámi”, ārĩ masĩgukoa.

Ūmũ merā ñerō irigore weresādea

⁵³ Īgūsā irasũ ārādero pũru, Īgūsāya wiirigie dujāakōāñurā.

8

¹ Jesús gapu ũtāũ Olivos wāĩkudigie waami. ² Gajĩnu gapu boyoripoe āārĩmakũ, Marĩpuya wiigie waami doja. Īgũ ejamakũ ĩārā, masaka āārĩpererā Īgũ pũro nerēma. Irasirĩgu eja doa, Īgūsārē buenugāmi. ³ Moĩsēs gojadeare buerimasā, fariseo bumarā sugo nomeōrē gajĩgu igo marāpũ āārĩbi merā igo ñerō irigore bokajañurā. Irasirirā Jesús bueripoe iri wiigie āārĩpererā masaka ĩũrō igore āññajānũ, Jesũre ārĩma:

⁴ –Buegu, igo marāpukugo āārĩkerego, gajĩgu merā ñerō irigore bokajabu. ⁵ Moĩsēs Marĩpu doreri gojadea pũgue igo nomeō irirosũ irigonorē ũtāyeri merā dea wējēdoredi āārĩmi. Mũkoo, ¿naásũ ārĩrĩ?

⁶ “¿Naásũ yujugukuri?” ārĩrā, Īgũrē irasũ ārĩ sērēñadima. “Īgũ keoro yujubirimakũ, marĩ oparāguere weresārākoa”, ārĩ gũñañurā. Īgūsā irasũ sērēñamakũ pėgu, Jesús gapu muũbia doja, nĩkũgie Īgũya mojsũrũ merā gojami. ⁷ Īgūsā Īgũrē sērēñaduũbirimakũ pėgu, Jesús wāgānugā, āsũ ārĩmi:

–Masā merāmu ñerō iribino igore ũtāye merā deapuroriburo.

⁸ Irasū āriŋ odo, dupaturi muúbia doaja, nikūgue gojami doja. ⁹ Īgū irasū ārimakū pérā, Īgūsā ŋerī irideare pémasī, gʻyasyirīri merā, murā sugu puru, gajigu puru wiriapurorima. Irasirirā Jesúre suguta nomeŋ iro dujago merā pikōā, waakōāma. ¹⁰ Jesús wāgāngā, igore ārimi:

—¿Noŋgue āārīri murē weresānerā? ¿Neŋ sugu murē wajamoādoregu marī?

¹¹ —Māmi, yu Opu, āri yujumo.

Igo irasū ārimakū, Jesús igore ārimi:

—Yude murē wajamoādorebea. Irasirigo waaka! Dupaturi ŋerīrē neŋ irinemobirikōāka!

Jesús i ūmu marārē sīāgori sīgū āārīrīmarē weredeā

¹² Jesús dupaturi masakare āsū āri weremi:

—Yu i ūmu marārē sīāgori sīgū āārā. Yure tɔyarā naīīārŋgue āārīrā irirosū āārībema. Boyorogue āārīrā irirosū āārīma. Irasirirā yu okari sīrīrē oparākuma.

¹³ Īgū irasū ārimakū pérā, fariseo bumarā ārimi:

—Mu basi mu āārīrikurire werea. Irasiriro mu werenīri neŋ wajamāa.

¹⁴ Jesús Īgūsārē āsū āri yujumi:

—Yu aariderore, yu waaburodere yu masīa. Musā gapu irire neŋ masībea. Irasirigu yu basi yu āārīrikurire werekeremakū, yu werenīri diayeta āārā. ¹⁵ Musā i ūmu marā irirosū yure werewuāa. Yu gapu neŋ sugure musā irirosū werewuabea. ¹⁶ Yu masaka āārīrikurire: “I gapu ŋāa, i gapu ŋābea”, ārīgū, keoro ārā. Yu suguta yu gāāmerŋ irire ārībea. Yuru yure iriudi merā irire irasū yāa. ¹⁷ Musārē doreri gojadea pūgue āsū ārā: “Pērā masaka Īgūsā Īdeare surosū weremakū: ‘Diayeta āārā’, āri bɔremurŋ gāāmea”, āri gojasūdero āārībū. ¹⁸ Yu basi yu āārīrikurire werea. Yuru yure iriudide yu āārīrikurire weremi, ārimi.

¹⁹ Īgū irasū ārimakū pérā, Īgūrē sērēñama:

—¿Noŋgue āārīri muɔu?

Jesús Īgūsārē yujumi:

—Musā yure, Yurudere masībea. Yure masīrā, Yurudere masīboayo.

²⁰ Jesús irasū āri weregu, Marīpuya wiigūe āārīmi. Masaka niyeru sīrā, Īgūsā sārī kūmarī purŋ āārīmi. Īgū ŋerŋ tariburinɔ ejabiribɔ dapa. Irasirirā neŋ sugu Īgūrē ŋeā, peresu iribirima.

Jesús: “Yu waaburore musā waamasībirikoa”, āri weredeā

²¹ Jesús dupaturi judío masaka oparārē weremi:

—Yu āārīderogue waagukoa. Yu waadero puru, musā yure āmarākoa. Musā ŋerī iridea waja, waja oparā boarākoa. Yu waaburoguere musā waamasībirikoa.

²² Īgū irasū ārimakū pérā, gāme sērēñama:

—¿Nasirigu: “Yu waaburoguere musā waamasībirikoa”, ārīrī? ¿Īgū basi wējē boagukuri irasū ārīgū?

²³ Jesús Īgūsārē ārimi:

—Musā gapu i ūmugue āārīrā, i ūmu marā āārā. Yu gapu ūmugasigūe āārīdi, i ūmumu meta āārā. ²⁴ Irasirigu musārē: “Musā ŋerī iridea waja, waja oparā boarākoa”, ārābu. Musā: “Yu Īgū āārā*”, āri wereadeare bɔremubirisīā, musā ŋerī iridea waja, waja oparā boarākoa.

²⁵ Irasū ārīgū pérā Īgūrē sērēñama:

—¿Noāno āārīrī mu?

Jesús Īgūsārē yujumi:

—Buengāgūgueta musārē: “Yu Īgū āārā”, āri weresiabu. ²⁶ Yu musāyamarē, musā ŋerŋ iridea waja musārē wajamoāburire wereduari, wārī āārā. Yure iriudi gapu diaye weremi. Irasirigu Īgū weremakū yu pédea ditare musā i ūmu marārē werea, ārimi.

²⁷ Jesús: “Yure iriudi”, ārīgū, Īgū Pagureta werenīgū irimi. Īgūsā gapu irire pémasībirima.

²⁸ Irasirigu Jesús Īgūsārē ārimi:

—Yure āārīpererā tīgūrē musā curusague pábiatū āiwāgūnūrākoa. Musā irasū irirā: “Yu Īgū āārā”, āri wereadeare: “Diayeta āārā”, āri masīrākoa. Yu gāāmerŋ neŋ iribi, irasū āārīmakū Yuru yure buedeā ditare yu weregu āārīrīrē masīrākoa. ²⁹ Yure iriudi yu merā āārīmi. Īgū gāāmerī ditare irinīa. Irasirigu Īgū yure neŋ bēobemi.

³⁰ Jesús irasū ārimakū pérā, wārā masaka Īgūrē bɔremuma.

Jesús Marīpu pūrāyamarē, ŋerŋ iririmasāyamarē weredeā

³¹ Jesús, judío masaka: “Marīpu iriudi āārīmi”, āri bɔremurārē āsū ārimi:

* **8:24** Exodo 3.13-15: Iripoegue Moisés Marīpue sērēñadi āārīmi: “Israel bumarā yure: ‘Mu iriudi wāi, ¿naásū āārīrī?’ āri sērēñamakū, ¿naásū āri weregukuri?” Marīpu Īgūrē āsū ārīdi āārīmi: “Yu wāi ‘YO SOY EL QUE SOY’ āārā. Irasirigu Israel bumarārē āsū āri wereka: ‘YO SOY yure musāguere weredoregu iriumi, ārika!’ ārīdi āārīmi. ‘YO SOY EL QUE SOY’, ārīrŋ: “Yu āārīnīgūta āārā, o Īgūta āārā yu”, ārīduaro yāa.

—Yu werenirirē buremuduúmerā, diayeta yu buerā āārā. ³² Irasirirā diayema āārīrīrē masīrākoa. Irire masīrā, ñerō iririre pirirākoa. Moāboeānerā musā opure wirianerā irirosū āārīrākoa.

³³ Īgū irasū ārimakū pérā, Īgūrē ārīma:

—Gua Abraham parāmerā āārīturiarāgue āārā. Irasirirā neō gajirāyarā Īgūsārē moāboerā āārībea. Irasirigu: “Moāboeānerā musā opure wirianerā irirosū āārīrākoa”, ārīgū, ¿naasū ārīduaga irasū ārīrī mu?

³⁴ Jesús Īgūsārē ārīmi:

—Diayeta musārē werea. Āārīpererā ñerīrē irirā, ñerīrē iridoreguyarā Īgū dokamarā irirosū āārīma. ³⁵ Sugu moāboegu wii opu magū irirosū neō āārībemi. Wii opu magū gapu Īgū paguya wiimu āārīnkōākumi. ³⁶ Yu, umugasigue āārīgū magū āārā. Irasirigu musārē ñerīrē iridoreguyarā irirosū āārībirimakū irigu, diayeta moāboeānerā musā opure wirianerā irirosū āārīmakū irigukoa. ³⁷ Yu musā Abraham parāmerā āārīturiarire masīa. Irasū āārīkererā, musā yu wererire péduabea. Irasirirā yure wējēduāa. ³⁸ Yupu yure masīmakū irideare musārē werea. Musā gapu musāpu dorerire yāa.

³⁹ Īgūsā Īgūrē ārīma:

—Abraham gua ñekū āārīdi āārīmī.

Jesús gapu Īgūsārē ārīmi:

—Musā diayeta Abraham parāmerā āārīturiarā āārīrā Īgū iriunaderosūta iririkūboayo. ⁴⁰ Yupu yure diaye wererire musārē yu werekeremakū, yure wējēduāa. Abraham gapu musā irirosū neō irasiribiridi āārīmī. ⁴¹ Musā musāpu irirosūta yāa.

Īgū irasū ārimakū pérā, ārīma:

—Gua, pagu marīrā irirosū āārībea. Marīpu suguta guapu āārīmī.

⁴² Jesús Īgūsārē ārīmi:

—Yupu diayeta musāpu āārīmakū, musā yure maīboayo. Yu Īgū merā āārīdita oō musā purogue aaribū. Yu gāāmerō aaribiribū. Yupu yure iriumī. ⁴³ ¿Nasirirā yu wererire pémasiberi musā? Musā yu wererire péduabirisīā, pémasībea. ⁴⁴ Musāpu wātī āārīmī. Musā Īgūyarā āārā. Irasirirā Īgū gāāmerīrē iriduāa. Neōgoragueta masakare wējēbēodi āārīgū yāmi. Īgūguere diayema neō máa. Irasirigu Īgū neō diayemarē werebemi. Neōgoraguere masakare ārīkatopororidi āārīmī. Irasirigu Īgū irasū ārīkatorikugu āārīsīā, ārīkatori ditare weremī. ⁴⁵ Yu gapu diayemarē werea. Irasirirā yu wererire pérā, musā irire buremubea. ⁴⁶ ¿Noā yure: “Mu āsū irigu, ñerō iriabu”, ārī masībukurī? Yu musārē diayemarē werekeremakū, ¿nasirirā yu wererire buremuberi? ⁴⁷ Yupu pūrā Īgū werenirirē péma. Musā gapu Īgū pūrā āārībirisīā, irire péduabea, ārīmi Jesús.

Cristo Abraham dupiyuro āārīdeamarē weredea

⁴⁸ Jesús irasū ārimakū pérā, judío masaka Īgūrē ārīma:

—Gua: “Mu Samariamū, wātī ñajāsūdi āārā”, ārīrā, diayeta ārīrā yāa.

⁴⁹ Jesús Īgūsārē ārīmi:

—Yu wātī ñajāsūdi āārībea. Yu iriri merā masaka Yupure: “Oātaria mu”, ārimakū yāa. Musā gapu yu iririre iākererā: “Ñerīrē irigu āārīmī”, ārā. ⁵⁰ Yure: “Oārō yāa”, ārī buremurārē āmabea yu. Yupu gapu masakare yure buremumakū gāāmemi. Īgūta yu iririre iāgū, yure: “Oārō yāa”, ārīmī. ⁵¹ Diayeta musārē werea. Yu wererire irigu neō boabirikumi.

⁵² Īgū irasū ārimakū pérā, Īgūrē ārīma:

—Dapagora gua ire masīa. Mu wātī ñajāsūdi āārā. Abraham iripoegue boakōādi āārīmī. Marīpuya kerere weredupiyunerāde boakōānerā āārīmā. Mu gapu: “Yu wererire irigu neō boabirikumi”, ārā. ⁵³ ¿Gua ñekū Abraham nemorō āārīrī mu? Īgū, Marīpuya kerere weredupiyunerāde boakōānerā āārīmā. ¿Noā āārīrī mu irasū ārī weregu?

⁵⁴ Jesús Īgūsārē ārīmi:

—Yu, yu basi oārō werenirī wajamāa. Yupu gapu musā: “Guapu āārīmī”, ārīgū gapu yure oārō weremī. ⁵⁵ Musā gapu Yupure neō masībea. Yu Īgūrē masīa. Yu: “Īgūrē masībea”, ārīgū, musā irirosū ārīkatorikugu āārībukoa. Yu gapu Īgūrē oārō masīa. Irasū āārīmakū, Īgū wererire yāa. ⁵⁶ Musā ñekū Abraham yu i umugue aariburire masīdi āārīmī. Irasirigu yu aarimakū iāgū, buro usuyari merā āārīdi āārīmī.

⁵⁷ Īgūsā Jesúre ārīma:

—Mu cincuenta bojori opabirikeregu, ¿nasirigu Abrahārē iādi āārībukurī?

⁵⁸ Jesús Īgūsārē ārīmi:

—Diayeta musārē werea. Abraham dupiyuro āārīdi yuta āārā.

⁵⁹ Īgū irasū ārimakū pérā, Īgūsā ūtāyeri āi, Īgūrē dea wējēduamakū, Marīpuya wiigue āārīdi Īgūsā watope duriwiriakōāmi.

9

Deyoagugueta koye iāmasibire Jesús taudea

¹ Gajinu Jesús maague waagú, deyoagugueta koye iāmasibire bokajami. ² Gua igūrē iārā, Jesúre sērēñabu:

—Buegu, ¿noā ñerō iridea waja igū koye iāmasibi deyoayuri? ¿Igū pagusāmarā ñerō iridea waja, o igū basi igū ñerō iridea waja igūrē irasū waayuri? ārību.

³ Jesús guare ārīmi:

—Igū ñerō iridea, igū pagusāmarā ñerō iridea igū deyoagugueta koye iāmasibi āārīmakū iribirību. Marīpu igū turari merā igūrē oārī iririre masakare imugakumi. Irasirigu igū koye iāmasibi deyoami. ⁴ Ūmu merā masaka moāmasirā irirosū dapagora Marīpu yure iriugu pídeare marirē iriro gāāmea. Ŋami merā moāmasīmerā irirosū purugue igū pídeare irimasībirikoa pama. ⁵ Yu i ūmuguerē āārīgú, masakare sīāgori sīgū āārā. Irasirigu igūsārē Marīpure masīmakū yāa, ārīmi.

⁶ Irasū ārī odo, nīkūgue sīkure eomeépi, iri merā morē, koye iāmasibiya koyeguerē tūwākāmi. ⁷ Irasiri odo, igūrē ārīmi:

—Siloé wāikuri deko gobegue igūsā iridea gobegue m̄ya koyere koegu waaka! ārīmi. “Siloé”, ārīrō: “Iriugu”, ārīduaro yāa.

Igū irasū ārīmakū pégu, koye iāmasibi irogue igūya koyere koegu waakōāmi. Koe odo, koye iāmasīgūgue dujariyupu. ⁸ Igūya wiigūgue dujajamakū, igūya wii puro āārīrā, iro dupiyuro igū niyeru sērēdi āārīmakū iānerā, sērēñañurā:

—¿Ī dupiyuro niyeru sērē doanídita āārīrī?

⁹ Gajirā ārīñurā:

—Īgūta āārīmi.

Gajirā gapu ārīñurā:

—Īgū āārībemi. Īgū irirosū deyogu āārīmi.

Īgūsā irasū ārīmakū pégu, koye iāmasibi āārādi gapu āsū ārīyupu:

—Īgūta āārā yu.

¹⁰ Īgū irasū ārīmakū, masaka igūrē sērēñañurā:

—Mu iāmasibiradi āārīgú, ¿nasirigu dapagorare irasū iāmasirī?

¹¹ Igūsārē yujuyupu:

—Jesús wāikugu igūya siku nīkū merā moāmorē, yu koyere tūwākāmi. Tūwākā odo, yure: “Siloé wāikuri deko gobegue igūsā iridea gobegue m̄ya koyere koegu waaka!” ārīmi. Yu irogue waa, koyere koe odo, iāmasīpuroriabu.

¹² Īgū irasū ārīmakū, igūrē sērēñañurā doja:

—Murē irasiriadi, ¿noogū āārīrī?

—Masībirikoa. Noó āārīgú āārīkumi, ārīyupu.

Fariseo bumarā koye iāmasibi āārīdire sērēñadea

¹³ Puru igūsā koye iāmasibiridire fariseo bumarā purugue āiñurā. ¹⁴ Jesús igūya siku nīkū merā moāmorē, koye iāmasibire taudeanu judío masaka siñajārīnu āārībā. ¹⁵ Irasirirā fariseo bumarā koye iāmasibiridire sērēñañurā:

—¿Nasirigu dapagorare oārō iārī?

Īgūsārē yujuyupu:

—Sugu igūya siku nīkū merā moāmorē, yaa koyere tūwākāmi. Irasirigu yaa koyere koeadero puru, iāmasīpurorību.

¹⁶ Īgū irasū ārīmakū, surāyeri fariseo bumarā merāmarā ārīñurā:

—Īgūrē irasiridi, marī siñajārīnarīma dorerire iribi āārīmi. Irasirigu Marīpu iriudi āārībemi.

Gajirā gapu ārīñurā:

—Īgū ñerō irigano āārīgú, i iri imurirē irimasībiriboayupu. Irasirirā igūsā surosū gūñabirisīā, dukawarīñurā. ¹⁷ Irasirirā dupaturi koye iāmasibiridire sērēñañurā doja:

—Mukoa, ¿naāsū ārīrī murē koye iāmasīmakū iridire?

Īgū yujuyupu:

—Īgū Marīpu kerere weredupiyugu āārīmi, ārā yu, ārīyupu.

¹⁸⁻¹⁹ Judío masaka oparā gapu: “Ī koye iāmasīgú, dupiyuro koye iāmasibi āārīdi āārībemi”, ārī gūñadiñurā. Irasirirā igū pagusāmarārē siu, sērēñañurā:

—“¿Ī mu magū neó deyoagugueta koye iāmasibi āārīdi āārīmi”, ārīrī? Īgū diayeta koye iāmasibiridi āārīgú, ¿nasiri dapagorare oārō iāmasirī?

²⁰ Īgū pagusāmarā yujufñurā:

—Ire gua masía. Íi gua magúta aārīmi. Ígū deyoagueta koye iāmasībiridita aārīmi. ²¹ Ígū dapagora koye iāmasīri gapure, ígūrē iāmakū irididere masībea. Ígūrē sērēñaka! Buguro aārīmi. Ígū basi musārē yujumasīmi.

²² Judío masaka oparā dupiyurogue āsū āriñūrā:

—Jesúre: “Marīpu iriudi Cristo aārīmi”, āriḡunorē marī nerērī wiirigue neō ñajādorebirikōārā! āriñūrā. Irasirirā, ígūsā āriḡeare pénerā aārīsīā, koye iāmasībiridi pagusāmarā ígūsārē ḡiigorañūrā. ²³ Irasirirā ígūsārē: “Buguro aārīmi. Ígūrē sērēñaka!” āriñūrā.

²⁴ Judío masaka oparā irire pérā, dupaturi koye iāmasībiridire siiu, ígūrē āriñūrā doja:

—Marīpu mu wererire pémi. Irasirigū ígū péurogue guare diaye wereka! Gua ire masía. Jesús ñerō irigu aārīmi.

²⁵ Ígūsā irasū ārimakū pégu, ígūsārē āsū āri yujuyupu:

—Jesúre ígū ñegū, o dāḡū aārīrīrē masībirikoa yu. I ditare masía. Yu dupiyuroguere koye iāmasībi aārībú. Dapagorare iāa, āriyupu.

²⁶ Ígū irasū ārimakū pérā, dupaturi ígūrē sērēñañūrā doja:

—¿Nasiriri ígū murē? ¿Nasirigu ígū murē koye iāmasīmakū iriri?

²⁷ Ígū yujuyupu ígūsārē:

—Irireta musārē weresiabu. Yu irasū āri werekeremakū, musā gapu yu wererire péduabirabu. ¿Nasirirā dupaturi yu irire weremakū péduari? ¿Musāde ígū buerā aārīduakuri?

²⁸ Ígū irasū ārimakū pérā, ígūrē turiñūrā:

—Mu ígū buegu aārā. Gua gapu Moisés gojadeare buerā aārā. ²⁹ Ire gua masía. Marīpu Moisére weredi aārīmi. Jesúre iriudi gapure gua masībea.

³⁰ Ígūsā irasū ārimakū, ígūsārē āsū āri yujuyupu:

—Musā irasū ārimakū, pégukakōākoa. Ígū yure koye iāmasīmakū irikeremakū, musā ígūrē iriudire masībea, ārā. ³¹ Marī ire dārō masía. Marīpu ñerō irirā ígūrē sērēmakū pébemi. Ígūrē buremugū, ígū dorerire irigure ígū sērērī ditare pémi. ³² Marī neō sugu deyoagueta koye iāmasībire iāmakū irigu aārīrīrē pébea. ³³ Marīpu Jesúre iribirimakū, yure koye iāmasīmakū iribiriboañumi, āriyupu.

³⁴ Ígū irasū ārimakū pérā, āriñūrā:

—Mu deyoagueta ñerī merā deyoadi aārīkeregu, ¿irire wereduari guare buebu? āriñūrā. Irasirirā judío masaka nerērī wiiguge ígūrē ñajādorebiriñūrā.

Jesús íḡuyare pémerā koye iāmasīmerā irirosū aārīma, āri weredeā

³⁵ Jesús koye iāmasībiridire ígūsā bēowiuadeare pémi. Irasirigū ígūrē bokajagu, sērēñami:

—¿Marīpu magū aārīpererā tíḡūrē buremurī mu?

³⁶ Ígū Jesúre āriḡi:

—Yu Opu, ¿noā aārīrī ígū? Wereka yure! Íḡūrē masīḡū, buremugura.

³⁷ Jesús íḡūrē āriḡi:

—Mu íḡūrē iāsiāa. Yu mu merā wereníḡū, íḡūta aārā.

³⁸ Irire ārimakū pégu, Jesús puro ñadukupuri merā ejamejā, íḡūrē:

—Yu Opu, murē buremua, āriḡi.

³⁹ Pupu Jesús āsū āriḡi:

—Yu masaka irideare: “I gapu dāa, i gapu dābea”, āriḡū, i umaguere aaribú. Yupu ḡāāmerīrē masīmerā, koye iāmasīmerā irirosū aārīma. Irasirigū koye iāmasīmerā irirosū aārīrārē ígū ḡāāmerīrē masīburo, āriḡū, “Gua dārō masía”, āri ḡūñarā gapure koye iāmasīmerā irirosū waaburo, āriḡū aaribú.

⁴⁰ Ígū irasū ārimakū pérā, surāyeri fariseo bumarā íḡūrē āriḡa:

—¿Mu irire āriḡū, guadere: “Koye iāmasīmerā irirosū aārā”, āriḡū yári?

⁴¹ Jesús íḡūsārē āriḡi:

—Musā koye iāmasīmerā irirosū Yupu ḡāāmerīrē masīmerā aārīrā, musā ñerī iridea wajare opabiribukoa. “Gua dārō masía”, āriḡū aārīsīā, musā ñerō iridea wajare opāa dapa, āriḡi.

10

Jesús oveja korerimasū iririkari keori merā weredeā

¹ Jesús irire āri odoadero puro, keori merā āsū āri weremi:

—Diayeta musārē werea. Oveja korerimasū íḡūsārē duripiri sārīrō makāpurore ñajāḡū irirosū iribino, yajarimasū aārīkumi. Makāpuro marīrōḡue ñajākumi. ² Makāpuro ñajāḡū gapu oveja korerimasū aārīkumi. ³ Makāpurore koregu tūpākumi, oveja korerimasārē ñajāridoregu. Oveja korerimasū ñajāmakū, oveja íḡū werenimakū pékuma. Íḡuyarārē íḡūsā

wāi merā oekumi. Irasū oegu, Īgūsārē siu wiukumi. ⁴ Īgūyarā āārīpererārē oe, siu wiu odo, Īgūsārē dupiyuwāgākumi. Oveja Īgū wereníríre masírā āārísíā, Īgūrē tuyakuma. ⁵ Gajigure Īgūsā ĩāmasĩbire tuyabirikuma. Īgū wereníríre masĩmerā āārísíā, Īgūrē güi ũmaduriwāgākōākuma.

⁶ Jesús iri keori merā Īgūsārē weremakū pérā gapu pēmasĩbirima. “Āsū ārĩduaro irikoa i”, ārĩmasĩbirima.

Jesús ovejare òārò koregu irirosū āārĩrĩmarē weredea

⁷ Irasirigu Jesús Īgūsārē werenemomi doja:

—Diayeta musārē werea. Yu ovejare duripiri sārĩrò makāpuro irirosū āārā. ⁸ Āārīpererā ñerā yu dupiyuro aarinerā, yajarimasā irirosū āārĩma. Yaarā oveja irirosū āārĩrā gapu Īgūsārē pēbema. ⁹ Yu makāpuro irirosū āārā. Yure bñremura iri makāpurore ñajārā irirosū āārĩma. Īgūsārē peamegue waabonerārē taugukoa. Oveja güiro marĩrò Īgūsārē duripiri sārĩrò makāpurore ñajārā, wirirā Īgūsā baaburi bokarā irirosū āārĩrākuma.

¹⁰ Yajarimasā ovejare yajamurā, wējēmurā, poyanorēmurā aarĩma. Yu gapu Īgūsārē okarire opamakū irigu aaribú. Āārīpereri òārĩrē opaburo, ārĩgū, aaribú. ¹¹ Yu ovejare òārò koregu irirosū āārā. Ovejare òārò koregu wējēsũbu āārĩkeregũ, Īgūsārē béobirikumi. Īgūsā òārò āārĩburire boabosagukumi. ¹² Gajigu moārĩmasū gapu Īgū moāwajatarĩ ditare güñami. Ovejare òārò koregu irirosū āārĩbemi. Oveja Īgūyarā āārĩbema. Irasirigu makānũmu diayéa ovejare ñeā wējēgũ aarimakū ĩāgũ, ovejare béo, güi ũmaduriwāgākōāmi. Īgūsārē béowāgādero purũ, makānũmu diayéa ovejare ñeāmakū ĩārā, gajirā oveja ũmasiriwāgākōāma. ¹³ Moārĩmasū Īgū moāwajatarĩ ditare gāāmemi. Irasirigu ovejare Īgūsā òārò āārĩburire güñabemi.

¹⁴⁻¹⁵ Yu ovejare òārò koregu irirosū āārā. Yuru yure masĩmi. Yude Yurũ yure masĩa. I irirosū yaarā ovejare yu masĩa. Yaarāde yure masĩma. Irasirigu yu okarire maĩbea. Īgūsā òārò āārĩburire boabosagukoa. ¹⁶ Gajirā oveja gajĩ duripiri sārĩrò marā irirosū āārĩma. Īgūsāde yaarā āārĩma. Īgūsāderē āĩgukoa. Yu wereníríre pérākuma. Irasirirā yaarā āārīpererā su buta āārĩrākuma. Yu suguta Īgūsārē koregukoa.

¹⁷ Yaarā òārò āārĩburire boabosagukoa. Yu okarire maĩbi āārĩsĩā, irasirigukoa masā, dupaturĩ okabu. Yu irasiribu āārĩmakū, Yuru yure maĩmi. ¹⁸ Yu gāāmebirimakū, neò sugu yure boamakū irimasĩbiribukumi. Yu gāāmerò merā boagukoa. Yu turaro merā yu gāāmerĩrē irimasĩgũ āārĩsĩā, yu gāāmerò merā boa, purũ masāgukoa. Yuru yure irireta iridoremi, ārĩmi Jesús.

¹⁹ Īgū irasũ ārĩmakū pérā, judío masaka dupaturĩ surosũ Īgūrē güñabirisĩā, dukawarima.

²⁰ Gajirā wārā Īgūsā merāmarārē Īgūyamarē ārĩma:

—Īgū wātĩ ñajāsũdi, niāsũgũ yāmi. ¿Nasirirā Īgūrē péri musā?

²¹ Gajirā gapu ārĩma:

—Wātĩ ñajāsũdi, Īgū irirosũ òārò werenĩbiribukumi. Koye ĩāmasĩbidere ĩāmakū irimasĩbiribukumi, ārĩma.

Judío masaka Jesũre gāāmebiridea

²² Puibu āārĩmakū, Jerusalēgue judío masaka bosenu irima. Iripoegue marā Marĩpuya wiire iripeoare güñarĩ bosenu āārĩbú. ²³ Iri bosenuē Jesús, Pórtico de Salomón wāĩkuri taribu Marĩpuya wĩ turo biaña marĩrĩ taribugue waagorenami. ²⁴ Irogue Īgū āārĩmakū ĩārā, judío masaka oparā Īgū purò nerē, Īgūrē sērēñama:

—¿Naāsũ āārĩmakū guare òārò diaye weregukuri? ¿Mu Cristo, Marĩpu iriudita āārĩrĩ?

²⁵ Jesús Īgūsārē yujami:

—Musārē weresiabu. Musā gapu yu wererire bñremubea. Yu, Yuru yure dorerosũta Īgū turarĩ merā iri ĩmurĩrē irinagũ yāa. I merā yu āārĩrikurire masĩsũa. ²⁶ Yu Īgū turarĩ merā iri ĩmurĩrē ĩakererā, musā gapu yure bñremubea. Musā yaarā āārĩbirisĩā, yure bñremubea. Yu dupiyuro werederosũta musā gajiguyarā oveja irirosũ āārā. ²⁷ Yaarā oveja yu wereníríre masĩma. Yu Īgūsārē masĩa. Irasirirā yure tuyama. ²⁸ Yu Īgūsārē ũmugasigũ perebiri okari opamakū yāa. Irasirirā perebiri peamegue neò waabirikuma. Yu Īgūsārē korea. Gajirā Īgūsārē neò yure ēmamasibema. ²⁹ Yuru Īgūsārē yure sidi āārĩmĩ. Īgū āārīpererā nemorò turagu āārĩmi. Īgūde Īgūsārē koremi. Gajirā Īgūsārē neò Īgūdere ēmamasibema. ³⁰ Yu, Yuru merā suguta āārā, ārĩmi Jesús.

³¹ Īgū irasũ ārĩmakū pérā, dupaturĩ judío masaka ũtāyerĩ āĩma, Īgūrē dea wējēduarā. ³² Īgūsā irasirĩduamakū ĩāgũ, Jesús Īgūsārē ārĩmi:

—Yu, Yuru yure dorederosũta wārĩ Īgū turarĩ merā iri ĩmurĩrē iribu. Musā irire ĩābu. ¿Neéno yu iridea waja musā yure ũtāyerĩ merā dea wējēduari?

³³ Īgūsā Īgūrē ārĩma:

—Mu òārò iriri waja gua murē ùtāyeri merā dea wējēduabea. Mu Marīpure ñerò werenírí waja murē ùtāyeri merā dea wējēduáa. Mu masakú āāríkeregu: “Marīpu āārā yu”, āri werenía.

³⁴ Īgūsā irasū ārimakū pégu, Jesús ĩgūsārē ārimi:

—Marīpu āsū ārīdi āārímí ĩgū musārē doreri gojadea pūgue: “Musā yu irirosū āārā”, ārīdi āārímí. ³⁵ Marī ire masía. Marīpu ĩgūya werenírí gojadea pūgue ārírí diayeta āārā. Marīrē neò irire: “Diaye āārībea”, āri masíña máa. Irasiriro iri pūguere ĩgūya kerere péárē: “Yu irirosū āāríma”, ārírí diayeta āārā. ³⁶ Marīpu yure beyesiā, i ùmugueri iriumi. Irasū āāríkerekakū: “Yu Marīpu magū āārā”, ārīdea waja musā gapu yure: “Marīpure ñerò wereními”, ārā. ¿Nasirirā yure irasū ārírí musā? ³⁷ Yupu yure dorerosūta ĩgū turari merā yu iri ĩmubirimakū ĩārā, yu wereri gapure bāremubirikōāka! ³⁸ Yupu yure dorerosūta yu iri ĩmumakū ĩārā, yu wererire bāremubirikererā, yu iriri gapure: “Marīpu turari merā iriri āārā”, āri bāremuka! Musā irire āri bāremurā, Yupu yuguerē òārò āārírírē, irasū āārímakū yu ĩgū merā sugata āārírírē masírākoa.

³⁹ ĩgū irasū ārimakū, ĩgūrē peresu iriduarā ñeāduarā iriadima doja. ĩgū gapu ĩgūsārē duriwiriakōāmi.

⁴⁰ Wiria, Juan masakare wāiyepuroriderogue dia Jordán wāikūdiya gaji koepugue dupaturi waa, irogue dujami. ⁴¹ Masaka wārā ĩgūrē ĩārā ejama. Āsū ārīma:

—Juan masakare wāiyedi Marīpu turari merā iririre iri ĩmubirikeregu, āārīpereri Jesúyamarē weredeā diayeta āārā, ārīma.

⁴² Irasirirā wārā iroguerē Jesúre bāremuma.

11

*Lázaro boadea
(Lc 10.38-42)*

¹⁻² Iripoere Betania wāikuri makāmu Lázaro wāikūgu pūrīrikūgu iriyupu. Iri makā, ĩgū tīrā nome María, Marta wāikurāya makā āārībú. María marī Opu Jesúya gubure sārōrī merā piupeo, ĩgo poari merā tūkoebō āārímó. ³ Lázaro pūrīrikumakū ĩārā, ĩgū tīrā nome gajirā merā Jesúre kere iriñurā:

—Gua Opu, mu maĩgū pūrīrikūgu yámi, āri kere iriñurā.

⁴ Jesús iri kerere pégu, ārimi:

—Iri pūrírí ĩgūrē boamakū iriburi āārībea. Iri merā Marīpu masakare ĩgū turarire ĩmugakumi. ĩgū irire ĩmugū, yu ĩgū magū āārírírē, ĩgū turari opagu āārírídere ĩmugakumi.

⁵⁻⁶ Irasirigu Jesús Martare, ĩgo pagumorē, Lázarore burō maĩsiā, Lázaro pūrīrikuri kere péadero puru, penu ĩgū āārírōguere dujanemomi. ⁷ Penu puru guare ĩgū buerārē ārimi:

—Nāka, dupaturi Judea nikūgue waarā doja!

⁸ Gua ĩgūrē āribu:

—Buegu, irinugue marī irogue āārímakū, judío masaka murē ùtāyeri merā dea wējēduama. ¿Nasirigu mu irogue dupaturi waaduari?

⁹ Gua irasū ārimakū, Jesús keori merā guare āsū āri weremi:

—Sunarē pe mojóma pere su gubu peru pērēbejari horagora āārā. Irasirirā, i ùmuguerē siāgori āārīyumakū, iri boyori merā masaka noó waaró waarā, gubutuabirikuma. ¹⁰ Nami merā siāgori marīrō waarā gapu gubutuama.

¹¹ ĩgū irire ārī odo, guare ārimi:

—Marī merāmu Lázaro kārīakōāmi. Yu ĩgūrē yobegu waagukoa.

¹² Gua ĩgūrē āribu:

—Gua Opu, Lázaro kārīmakū, ĩgū sīrírí tarirokoa, āribu.

¹³ Jesús: “Kārīakōāmi”, ārīgū, ĩgū kōmoadeare weregū iridi āārímí. Gua gapu: “ĩgū kārírírē weremi”, āri gūñadibu. ¹⁴ Irasirigu Jesús pémasíma òārò guare weremi:

—Lázaro boakōāmi. ¹⁵ Yu usuyáa, yu marīrō boami. ĩgū boari merā musā yure bāremunemorākoa. Nāka, marī ĩgūrē ĩārā! ārimi.

¹⁶ Jesús irire ārimakū pégu, Tomás “Suduadi” ĩgūsā ārīgū guare ārimi:

—Marī Jesús merā waarā! ĩgū irogue boamakū, marīde ĩgū merāta boakōārā!

Jesús boanerārē masāmakū irigu, okari sīgū āārírīmarē weredeā

¹⁷ Jesús Betaniague ejamakū, iro marā ĩgūrē werema:

—Wapikurinu taria, Lázaro dagure ĩgūsā yáadero puru, ārīma.

¹⁸ Betania, Jerusalén purōgā, pe kilómetro gaji kilómetro deko yoaro āārībú. ¹⁹ Irasirirā judío masaka wārā Lázaro boadea kerere péā, Marta, Mariare ĩārā waañurā, ĩgūsārē ĩā gūñaturaburo, ārírā. ²⁰ Jesús ĩgūsā puro ejaburi kerere pégo, Marta ĩgūrē bokatírīgō aarimó. María gapu wīgueta dujakōādeo āārímó. ²¹ Marta Jesús puro ejago, ĩgūrē ārimo:

—Yu Opu, mu òògue ààrímakù, yu pagumu boabiriboadi ààràmi. ²² Yu masía. Mu Marĩpure sèrèmakù, ààrípereri mu sèrèròsùta irigukumi.

²³ Jesús igore àrími:

—Mu pagumu dupaturi okagukumi.

²⁴ Igo Ìgürè àrímo:

—Yu masía. I ùmu peremakù ààrípererè boanerè masámakù, Ìgüde dupaturi okagukumi.

²⁵ Igo irasù àrímakù, Jesús àsù àrími:

—Yu boanerèrè masámakù irigu, Ìgüsàrè okari sigù ààrà. Yure bremugù boadigue ààríkeregu, okagukumi. ²⁶ Irasirirè okarè yure bremuràno neò boabirikuma*. ¿Mu ire bremurì?

²⁷ Igo Ìgürè àrímo:

—Yu Opu, murè bremua. Mu, Cristo Marĩpu magù, i ùmugue aarigukumi, Ìgüsà àrìdi ààrà.

Jesús Lázaroa dupure yáadea masàgobe puro oredea

²⁸ Marta irasù àrì odo, igo pagumo Mariare siiuگو waamo. Gajirè péberogà igore àsù àrìyupo:

—Marĩrè buegu ejasiami. Murè siiuami.

²⁹ Igo irasù àrímakù pégo, mata María Ìgü pørogue mumurò merà aarimó. ³⁰ Jesús makàgue ejabirimi dapa. Marta Ìgürè bokatĩrìaderogueta ààrími. ³¹ Judío masaka wiigüe Mariare ìa gũñaturaburo, àrìrà, igo merà ààrànerè, igo mumurò merà waamakù ìàrà, igore tuyawàgàñurà. “Igo pagumu yáa masàgobegue orego waagò irikumò”, àrì gũñañurà.

³² María Jesús pørogue ejago, Ìgürè ìa, Ìgü guburi puro ñadukupuri merà ejamejà:

—Yu Opu, mu òògue ààrímakù, yu pagumu boabiriboadi ààràmi, àrímo.

³³⁻³⁴ Igo, igore tuyanerè merà oremakù ìägù, Jesús burò bopoña, bujawereri merà Ìgüsàrè ìa:

—¿Noògue Ìgürè yáari musà? àrì sèrèñami.

Ìgüsà Ìgürè àríma:

—Gua Opu, ìägù aarika!

³⁵ Jesús oremì.

³⁶ Ìgü oremakù ìàrà, judío masaka àríma:

—Ìàka! Noòpogora Ìgürè mañayuriye!

³⁷ Gajirè Ìgüsà meràmarà gapu àríma:

—Koye ìamasìbire ìamakù iridi ààrími. ¿Lázaro boaburi dupiyuro Ìgürè ìägù taúkòãboayuri?

Jesús Lázaro masùdea

³⁸ Jesús burò bujawereri merà masàgobe puro waami. Iri gobe ùtätore ààrìbù. Iri gobe ñajàròrè wári majì ùtá majì merà biasùbu.

³⁹ Jesús àrími:

—Ètá majìrè ài weanúka!

Ìgü irasù àrímakù pégo, Marta boadi tìgò àrímo:

—Yu Opu, Ìgüya dupu daro ùrìasiakuyo. Wapikurinu tarisiáa, Ìgü boadero puru.

⁴⁰ Jesús gapu igore àrími:

—Murè wereabu: “Yure bremugò Marĩpu turarire ìägokoa”, àràbu.

⁴¹ Ìgü irasù àrì odomakù, Ìgüsà ùtá majìrè ài weanúma. Jesús ùmugasigüe ìamu, Marĩpure àsù àrími:

—Au, yu sèrèrìrè mu pésiabu. Irasirigu murè: “Òàa”, àrì, usuyari sía. ⁴² Yu masía. Yu murè sèrèrìrè irasù pénikòaa. Yu irire masikeregu, òò nìrà yu mu iriudi ààrìrìrè masìburo, àrìgù, Ìgüsà péurogue murè: “Yu sèrèrìrè mu pésiabu”, àrì werea.

⁴³ Irasù àrì odo, Jesús burò busuro merà àrími:

—Lázaro, irore wirika!

⁴⁴ Ìgü irasù àrímakùta, masàgobegue wiririmi. Ìgüya mojòrì, guburire surì gasiri merà ñarasùdi, Ìgüya diapure surìro gasiro merà òmasùdi ààrími. Irasirigu Jesús Ìgüsàrè:

—Kuranoka Ìgü waamakù! àrími.

Judío masaka oparà Jesúre ñeàduadea

(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁵ Wàrà judío masaka María merà masàgobegue wapikunerè Jesús iriadeare ìàrà, Ìgürè bremuma. ⁴⁶ Gajirè Ìgüsà meràmarà gapu fariseo bumarà pørogue waa, Jesús iriadeare Ìgüsàrè wereñurà. ⁴⁷ Irasirirè fariseo bumarà, irasù ààrímakù paia oparà gajirè judío masaka oparà merà nerè, àsù àrì wereníñurà:

* **11:26** Jesús: “Okarè yure bremuràno neò boabirikuma”, àrìgù, Ìgüsà ùmugasigüe pèrèbiri okaburire, pèrèbiri peamegue neò waabiriburire wereníñu irimi.

—¿Nasirirākuri marī? Jesús wári turari merā iri ĩmugū yámi. ⁴⁸ Marī ĩgūrē: “Iropata irikal!” āribirimakū, āārīpererā masaka ĩgūrē būremurākuma. Irasirirā romano marā oparā aarirākuma, Marīpuya wiire béo, marīrē marīya nikūrē emamurā, āārīñurā.

⁴⁹ Sugu ĩgūsā merāmū, Caifás wāikugu iri bojorire paía opu āārīmī. ĩgūsā irire irasū ārīmakū pégu, ĩgūsārē āriyupu:

—Musā irima āārīpererire neō masībea. ⁵⁰ Ire pémasībea. Suguta marī judío masakaya āārīburire boabosamakū ōārokoa. ĩgū boabirimakū, marī āārīpererā judío masaka gapu pereakōābukoa.

⁵¹ ĩgū Jesús judío masakaya āārīburire boabosaburire weregū, ĩgū basi gūñarī merā irasū āribiryupu. Iri bojorire ĩgū paía opu āārīmakū, Marīpu ĩgūrē irire ārīmakū iriyupu. ⁵² Jesús boagu, judío masakaya āārīburire, irasū āārīmakū āārīpererā Marīpu pūrā āārīperero āārīrādere ĩgūsāya āārīburidere boami, su buta āārīburo, ārīgū. ⁵³ Caifás ĩgūsārē irasū ārādero puru: “¿Nasiri Jesúre wējērākuri marī?” āri werenirā iriñurā.

⁵⁴ Jesús, ĩgūsā ĩgūrē wējēduarire masikōāmi. Irasirigu judío masaka oparā ĩūrōgue neō waagorenabirimī. Judea nikūma makā, masaka marī ō puru āārīrī makā Efraim wāikuri makāgue waakōāmi. Irogue gua ĩgū buerā merā dujami.

⁵⁵ Iripoere pascua bosenu gua judío masaka bosenu āārīburo mērōgā duyabu. Irasirirā bosenu dupiyuro masaka wārā gajī makārī marāde Jerusalēgue iri bosenu marē baaburo dupiyuro Marīpu dorederosūta koerā waama ĩgū ĩgūsārē: “Nerī opamerā, ōārā āārīma”, āri ĩāburo, ārīrā. ⁵⁶ ĩgūsā irogue ejarā, Jesúre āmagoreñañurā. Marīpuya wiigūe āārīrā, āsū āri gāme wereniñurā:

—¿Naāsū gūñarī? ¿Bosenurē ĩāgū aarigukuri, o aaribirikuri?

⁵⁷ Paía oparā, fariseo bumarā masakare doreñurā. Āsū āriñurā:

—Jesús āārīrōrē masīrā, guare wureka! ĩgūrē ñeā, peresu iriduarā irasū ārīñurā.

12

María Jesúya guburire sārōrī piupeodea

(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

¹ Su mojōma pere gajī mojō suru pērēbejarinurī pascua bosenu waaburi dupiyuro Jesús Betaniague waami. Iri makā, Lázaro boadiguere Jesús masūdiya makā āārībú. ² Irogue Jesúre bosenu iripeoma. Marta baarire gueremo. Lázaro ĩgū merā baa doami. Guade ĩgūsā merā baabu. ³ Gua ĩgūsā merā baaripoe María suru sārōdiru wádiru su litro deko opadirure Jesús puro āija, ĩgūya guburire piupeomo. Iri sārōrī “nardo” wāikuri sārōrī, gajino merā morēña marīrī, wajapari sārōrī āārīyuro. Irire piupeo odo, igoya poañapu merā ĩgūya guburire túkoemo. Iri wii āārīperero sārōseyakōābu. ⁴ Igo irasirimakū ĩāgū, gua Jesús buerā watopemu Jesúre wējēduarāguere ĩgūrē ĩmubu Judas Iscariote āsū ārīmi:

⁵ —¿Nasirigo i sārōrīrē duabirari? Irire duago, trescientos nurī moādea wajare wajataropa wajataboakuyo. Irasirigo iri niyerure boporārē sīboakuyo, ārīmi.

⁶ Yajarikusā, irasū ārīmi. Boporārē iritamuduagu meta āārīmī. ĩgū guaya niyeru ajurore koregu āārīmī. Iri ajurogue gua niyeru duripirire yajanokōāmi.

⁷ Jesús ĩgūrē ārīmi:

—Iropata ārīka! Igo iri sārōrī duripiadeare yare piupeogo, ĩgūsā yare yáaburi dupiyuro iriburire irasū yámo.

⁸ Boporā musā merā āārīnikōārākuma. Yu gapu musā puro āārīnībirikoa.

Judío masaka oparā Lázarore wējēduadea

⁹ Jesús Betaniague āārīrī kerere pérā, judío masaka wārā irogue ĩgūrē ĩārā aarirā, ĩgū ditare ĩārā aaribirima. Lázaro boadiguere Jesús masūdidere ĩārā aarimā. ¹⁰⁻¹¹ Jesús ĩgūrē masūmakū ĩādero puru, wārā judío masaka paía oparā bueri gapure tayanemobiri, Jesúre būremupuroriñurā. Irasirirā paía oparā Jesúre wējēduarosūta Lázarodere wējēduañurā.

Jesús Jerusalēgue ejadea

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹² Gajinu gapu wārā masaka Jerusalēgue pascua bosenu ĩārā ejanerā, Jesús irogue waaburi kerere péñurā. ¹³ Irasirirā beje pū diti āiwāgā, ĩgūrē āsū āri gaguini bokatūrīrā aarimā:

—Marī Opure usuyari sīrā! ĩi Marīpu marīrē taugu iriudi ōārō aariburo. ĩgū marī Israel bumarā Opata āārīmī, ārīma.

¹⁴ Jesús burrore bokaja, ĩgū weka murībejami. Irasirigu Marīpuya werenirī gojadea pūgue ārīderosūta irimi. Āsū āri gojasūdero āārībú:

¹⁵ Jerusalén marā gūibirikōāka!

Ĩaka! Musā Opu burro weka peyawāgārimi, āri gojasūdero āārībá.*

¹⁶ Gua ĩgū buerā iri gojadeare pémasībiriba. “Dapagora Jesús iri gojaderosūta irigū yámi”, āri gūñabiriba. Ũmugasigwe ĩgū murīadero puru, iri gojadeare gūñaboka, pémasību. “Marīpuya werenīri gojadesa pūgue ārīderosūta Jesúre waabu”, āri gūñabu.

¹⁷ Jesús Lázarore ĩgūsā yáadea gobere wiridore, ĩgūrē masūmakū ĩānerā gajirārē ĩgūsā ĩādeare wererā irima. ¹⁸ Irasirirā wārā masaka Lázarore Jesús masūdea kerere pénerā āārīsā, Jesúre bokatīrā aarimá. ¹⁹ ĩgūsā irasirimakū ĩārā, fariseo bumarā ĩgūsā basi āsū gāme āri werenīūrā:

—Ĩaka! Āārīpererā ĩgū merā dita waarā yáma. Marī neō ĩgūsā iririre kāmutasāībea.

Surāyeri griego masaka Jesúre ĩāduadea

²⁰ Jerusalégue pascua bosenu āārīmakū, Marīpure buremurā ejanerā watopere surāyeri griego masaka āārīmá. ²¹ ĩgūsā Jesúre ĩāduarā, Felipe wererā aarimá. Felipe Betsaida wāikuri makāmu āārīmi. Betsaida, Galilea nikūgue āārīri makā āārībá. Āsū ārīma ĩgūrē:

—Jesúre ĩāduakoa gua.

²² ĩgūsā irasū ārīmakū pégu, Felipe Andrére weregu waami. Irasirirā ĩgūsā pērāgueta Jesúre wererā waama. ²³ Jesús, griego masaka ĩgūrē ĩāduarire pégu, guare ārīmi:

—Mérōgā duyāa yu āārīpererā tīgū boa, masā, ũmugasigwe murīaburo. ²⁴ Diayeta masārē werea. Oteri yere otebirimakū, suyeta dujarokoa. Iri yere otedero puru, yeba poekague boa, puru puri wiri, wári duka sīkoa. ²⁵ Sugu ĩgū i ũmugue okarire maīgāno, perebiri peamegue waagakumi. ĩgū i ũmugue okarire maībi gapu ũmugasigwe perebiri okari opagakumi. ²⁶ Yu dorerire iriduagu, yure tuyaburo. Yure tuyagu, yu āārīburoguere yu merā āārīgukumi. Yuru yu dorerire irigure: “Ōārō irigu yámi”, āri, ĩgūrē ōārō irigukumi.

Jesús ĩgū boaburire weredea

²⁷ Dapagorare yu buro bujawereri merā āārā. ¿Naásū ārīgukuri? “Au, yu ñerō tariburore tauka!” ¿ārīgukuri? Irire ārībea. Ñerō taributa i ũmuguere aarībú, ārīmi. ²⁸ Irasū āri odo, ĩgū Pagure: “Au, mu turagu āārīrīrē masakare ĩmuka!” ārīmi.

Ĩgū irasū ārīmakū, Marīpu ũmugasigwe āārīgū werenīrīrē pébu. Āsū ārīmi:

—Yu turagu āārīrīrē masakare ĩmusiaba. Irire dupaturi ĩmugara doja.

²⁹ Masaka irogue āārīrā ĩgū werenīrīrē pérā, ārīma:

—Bupu busukumi.

Gajirā ārīma:

—Marīpure wereboegu Jesúre werenīami.

³⁰ Jesús gapu āsū ārīmi:

—Yuru irire werenīgū, yure pēdoregu meta werenīami. Musā gapure pēdoregu werenīami.

³¹ Dapagorare waarī merā, i ũmu marā ĩgūsā ñerī iridea waja wajamoāsūrākuma. Irasū āārīmakū, ñegū i ũmu marārē doregu béosūgukumi. ³² Curusague ĩgūsā yure pábiatú, āiwāgūnūmakū, āārīpererā masakare siugukoa, yu merā āārīburo, ārīgū.

³³ Irasū ārīgū, ĩgū curusague boaburire weregu irimi. ³⁴ ĩgū ārīrīrē pérā, masaka ĩgūrē ārīma:

—Marīpuya werenīri gojadesa pūgue ĩgūsā bue ĩmumakū pébu. “Marīpu iriudi Cristo okaníkōāgukumi”, āri bue ĩmuma. ¿Nasirigu mu gapu: “Āārīpererā tīgūrē curusague pábiatú, āiwāgūnūrākuma”, ārīri? ¿Noā āārīrīrē āārīpererā tīgū?

³⁵ ĩgūsā irasū ārīmakū, Jesús ārīmi:

—Yu masakare sīāgori sīgū āārā. Yoawayaripoe musā purogue āārīgukoa dapa, Marīpure masīburo, ārīgū. Irasirirā sīāgori merā ōārō waamasīrā irirosū āārīka! Naītīārōgue waagore-nagūno, ĩgū waaburore neō masībirikumi. ³⁶ Yu musārē sīāgori sīgū āārīgū musā merā āārā, Marīpure masīburo, ārīgū. Irasirirā, musā merā yu āārītūnuburo dupiyuro yure buremuka! Yure buremurā, boyrogue āārīrā irirosū, yaarā āārīrākoo.

Irasū āri odo, ĩgūsārē duriwāgākōāmi.

Judío masaka Jesúre buremubiridea

³⁷ Jesús wári Marīpu turari merā iri ĩmumakū ĩakererā, ĩgūrē buremubirima. ³⁸ Marīpuya werenīri gojadesa pūgue Isaías gojaderosūta irima. Āsū āri gojadi āārīmi Isaías:

Gua Opu, masaka gua muya kere wererire pékererā, buremubema. Mu turari merā mu iri ĩmurirē ĩakererā: “Gua Opu iriri āārā i”, ārībema, āri gojadi āārīmi.*

³⁹ ĩgūsā Marīpure buremumasībirideadeare Isaías gajirogue Marīpuya werenīri gojadesa pūgue āsū āri gojadi āārīmi:

40-41 Marĩpu İgūsārē koye İāmasĩmerā irirosū āārĩmakū iridi āārĩmĩ. İğūyare pēmasĩbirimakū iridi āārĩmĩ.

İrasirirā İğū turari merā iri İmurĩrē İākererā, İrيره neō İāmasĩbema. İğūyare pēkererā, İrيره neō pēmasĩbema. İğūrē neō b̄remuduabema.

İğūrē b̄remumakū, İğūsārē taubukumi, ārĩ, İsaías Jesús turarire, İğū gosesiririre İādi āārĩsā, irasū ārĩ gojadi āārĩmĩ.*

42 Gajirā Jesure b̄remubirikeremakū, wārā judío masaka, İğūsā oparāgueta İğūrē b̄remuñurā. İrasū b̄remukererā, fariseo bumarārē gūisā, gajirārē Jesure İğūsā b̄remurirē werebirirurā. Fariseo bumarā İğūsārē: “Neō marĩ judío masaka nerērĩ wigue ñajānemobirikōāka!” ārĩbukuma, ārĩrā, irasirirurā. 43 İrasirirā Jesure b̄remukererā, gajirā masaka, Marĩpu nemorō İğūsārē: “Öārā āārĩma”, ārĩmakū gāāmeñurā.

Masaka Jesús wererire pēduabiri waja wajamoāsūrākuma, ārĩ gojadea

44 Jesús masaka pēburo, ārĩğū, b̄uro busuro merā āsū ārĩ weremi:

–Yure b̄remugū yu ditare b̄remubemi. Yurpu yure iriuididere b̄remumi. 45 Yure İāğū, yure iriuididere İāmi. 46 Yu sīāgori sīgū āārĩğū i ūmuguerē yure b̄remurā yure iriuidere masĩmerā irirosū āārĩbirikōāburo, ārĩğū aaribú. İrasirirā naĩtĩārōgue āārĩrā irirosū āārĩbirikuma. 47 Yu wererire pēkererā, İrيره irimerārē yu wajamoābirikoa. Yu i ūmuguerē masakare wajamoāğū aaribiribu. Ubu gapu tağū aaribú, İğūsā perebiri peamegue waabirikōāburo, ārĩğū. 48 Yure gāāmemerā, yu wererire pēduamerā wajamoāsūrākuma. İğūsārē wajamoābu, Yurpu āārĩmĩ. I ūmu peremakū, yu İğūya werenĩrĩ wererire pēbiridea waja İğūsārē wajamoāğukumi. 49 Yu gāāmerō werebea. Yurpu yure iriudi İğū weredorerosũta werea. İğū yure buedorerosũta buea. 50 Yurpu dorerosũta iriguno, ūmugasigue perebiri okarire opagukumi. İrasirigu Yurpu yure weredorerosũta musārē werea, ārĩmĩ Jesús.

13

Jesús İğū buerāya guburire koedea

1 Pascua bosenu waaburo mērōğā d̄uyabu. Jesús i ūmurē wiri, İğū Pagu puro waaburo mērōğā d̄uyarire masĩsiami. İğūyarā i ūmugue āārĩrārē neō maĩduūbirimi. İğūsārē b̄uro marĩrē İmuburo mērōğā d̄uyabu.

2-4 Wātĩ Judare Simón İscariote magūrē İğūya gūñarĩgue Jesure wējēduarāguere İğūrē İmudoresiadi āārĩmĩ. Jesús İğū Pagu puro merā aarideare, puru İğū irogue waaburire masĩmi. Marĩpu İğū Pagu āārĩpererārē dorebure pıdeadere masĩmi. İrasirigu gua İğū buerā merā baa doanıadi, wāğānūğā, İğūya suriıo wekamañerē túwea, túkoeri gasiro merā İğūya yuñurure suami. 5 Sua odo, soropa merā deko piusā, guare İğū buerārē guaya guburire koenūğāmi. Sugūya guburire koe odo, İğū suadea gasiro merā túkoemi. Gajirāya guburidere irasū dita irimi.

6 İğū Simón Pedroya guburire koebu irimakū İāğū, Pedro İğūrē ārĩmĩ:

–Yu Opu, çyaa guburire koeri mu?

7 Jesús İğūrē ārĩmĩ:

–Dapagora yu iririre mu pēmasĩbea. Purugue pēmasĩgukoa.

8 Pedro İğūrē ārĩmĩ:

–Yaa guburire mu neō koebirikoa.

Jesús İğūrē ārĩmĩ:

–Murē yu koebirimakū, yaagu āārĩbirikoa.

9 İğū irasū ārĩmakū pēgu, Simón Pedro İğūrē ārĩmĩ:

–Yu Opu, yaa guburi ditare koebirikōāka! Yaa guburire koegu, yaa mojōrĩ, yaa dipurudere koeka!

10 İğū irasū ārĩmakū, Jesús āsū ārĩmĩ:

–Sugu masakū ðārō guuadigue dupaturi guuabirikumi. Naagorena odoadero puru, İğūya guburi ditare koekumi. Āārĩpererā musā gurari marĩrā irirosū āārā. İrasū āārĩkeremakū, sugu musā merāmu ñegū, gurarikugū irirosū āārĩmĩ.

11 Jesús, Judas İğūrē wējēduarāguere İğūrē İmuburire masĩsiami. İrيره masĩsā: “Sugu musā merāmu ñegū, gurarikugū irirosū āārĩmĩ”, ārĩğū irimi.

12 Guaya guburire koe odo, İğūya wekamañerē sãña, İğū doaderogue dupaturi eja doaja, guare āsū ārĩmĩ:

–çYu musārē dapagora iririre pēmasĩrĩ musā? 13 Musā yure: “Guare buegu, gua Opu āārā”, ārĩrā, keoro werea. Dayeta yu musārē buegu, musā Opu āārā. 14 Yu musārē buegu, musā Opu āārĩkeregu, musāya guburire koeabu. İrasirirā musādere musāya guburire gāme koero gāāmea. 15 Musā gāme iritamumakū gāāmegū, musārē irasiri İmuabu, yu musārē

iriderosüta iriburo, ārīgū. ¹⁶ Diayeta musārē werea. Neō sugu moāboerimasū, Īgū opu nemorō āārībirikumi. Sugu iriusūdi, Īgārē iriudi nemorō āārībirikumi. ¹⁷ Musā ire pémāsīrā, ire irirā, usayari merā āārīrākoa.

¹⁸ Yū irire ārīgū, musā āārīpererārē ārībea. Yū beyenerārē masīa. Marīpaya werenīrī gojadea pūge āriderosüta keoro waarokoa. Āsū ārī gojasūdero āārībū: “Yū merā baaguta yure ĩaturigu dujami”, ārī gojasūdero āārībū. ¹⁹ I waaburi dupiyuro yū musārē werea. Irasirirā yū weredea keoro waadero pūru: “Īgū āārā yū*”, ārīdeare buremurākoa. ²⁰ Diayeta musārē werea. Yū iriunerārē ōārō merā bokatīrīñeāgūno, yudere bokatīrīñeāmi. Yure ōārō merā bokatīrīñeāgū, yure iriuidere bokatīrīñeāmi, ārīmi Jesús.

Judas Jesúre wējēduarāguere Īgūrē ĩmuburire weredea
(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹ Irasū ārī odo, Jesús buro bujawereri merā āārīmi. Guare pémāsīma ōārō āsū ārī weremi: —Diayeta musārē werea. Sugu musā merāmu yure wējēduarāguere yure ĩmugukumi.

²² Īgū irasū ārīmakū pérā, gua: “¿Noārē irasū ārīrī?” ārīrā, gāme ĩā oya doanību. ²³ Yū Juan, Jesús buegu Īgū maisūgū, Īgū pūrogā doabu. ²⁴ Simón Pedro Īgūya mojō merā yure soepumi, Jesúre Īgū irasū ārīrīrē sērēñadoregu. ²⁵ Irasirigu yū Jesús pūrogā gāme doaweya, Īgūrē sērēñabu:

—Yū Opu, ¿noā āārīrī Īgū?

²⁶ Jesús yure ārīmi:

—Yū pārūrē moāwa, yosa, Īgūrē sīgukoa. Īgūta āārīmi yure ĩmubu.

Irasū ārī odo, pārūrē moāwa, yosa, Judare Simón Iscariote magūrē sīmi. ²⁷ Judas ire ñeāmakū, mata wātī Īgūguere ñajādi āārīmi. Irasirigu Jesús Judare ārīmi:

—Mū iriburire iripurumuka!

²⁸ Jesús Īgūrē irasū ārīrīrē pékererā, gua irogue baa doanīrā irire pémāsībiribu. ²⁹ Surāyeri gua āsū ārī gūñabu: “Judas gua niyerure koregu āārīmi. Irasirigu Jesús Īgūrē gua bosenu baaburire wajaridoregu iriuami, o boporārē niyerure sīdoregu iriuami”, ārību. ³⁰ Judas iri pārūrē moāwa, yosadeare ñeā odoguta gua pūrogue āārīdi wiriakōāmi. Īgū wiriaripoe ñamigue āārībū.

Jesús maama dorerire weredea

³¹ Judas waadero pūru, Jesús guare ārīmi:

—Dapagora Marīpu yū āārīpererā tīgū yū turagu āārīrīrē masakare ĩmugukumi. Irasū āārīmakū, yū merā Īgū turagu āārīrīdere ĩmugukumi. ³² Yū merā Īgū turagu āārīrīrē ĩmugū, yū turagu āārīrīdere ĩmugukumi. Dapagorata iripurumugukumi. ³³ Yaará, yure péka! Yoaweyari poeta musā merā āārīgukoa. Musā yure āmarākoa. Irasirigu yū judío masakare dupiyurogue āriderosüta dapagora musādere: “Yū waaburore musā waamasībea”, ārī werea.

³⁴ Maama dorerire musārē pígura. Āsū ārā. Gāme maika! Yū musārē maīrōsüta gāme maika! ³⁵ Musā gāme maīmakū ĩārā, āārīpererā masaka musārē yū buerā āārīrīrē masīrākuma, ārīmi Jesús.

Jesús Pedrose: “Yure masīkeregu: ‘Masībea’, ārīgukoa”, ārī weredea
(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

³⁶ Simón Pedro Jesúre sērēñami:

—Yū Opu, ¿noōgue waagukuri mu? ārīmi.

Jesús Īgūrē ārīmi:

—Yū dapagora waaburoguere mū yū merā waamasībea. Pūru yū pūrogue waagukoa.

³⁷ Īgū irasū ārīmakū pégu, Pedro Īgūrē ārīmi:

—Yū Opu, ¿nasiribu dapagorata yū mū merā waamasībirikuri? Īgūsā yure wējēduakeremakū, yū mūrē béobirikoa. Mūya āārīburire boabosagukoa.

³⁸ Jesús Īgūrē ārīmi:

—“Mūya āārīburire boabosagukoa”, ārā mū. ¿Āārīrōta yure iribosagukuri? Diayeta mūrē werea. Āgābo wereburo dupiyuro mū yure űrea gajirārē: “Īgūrē masībea”, ārīgukoa, ārīmi.

14

Jesúre buremurā Marīpu pūro waaburire weredea

¹ Jesús guare āsū ārīmi:

* **13:19** Exodo 3.13-15: Iripoegue Moisés Marīpūre sērēñadi āārīmi: “Israel bumarā yure: ‘¿Mū iriudi wāi naásū āārīrī?’ ārī sērēñamakū, ¿naásū ārī weregukuri?” Marīpu Īgūrē āsū ārīdi āārīmi: “Yū wāi ‘YO SOY EL QUE SOY’ āārā. Irasirigu Israel bumarārē āsū ārī wereka: ‘YO SOY yure musāguere weredoregu iriumi’, ārīka!” ārīdi āārīmi. “YO SOY EL QUE SOY”, ārīrō: “Yū āārīngūta āārā, o Īgū āārā yū”, ārīduaro yāa.

—Buro gũñarikubirikōāka! Marĩpure buremuka! Yũdere buremuka! ² Yũpu pũroguere su wii wári taridupabu opari wii irirosũ āārā. Irogue musā āārĩburore āmuyugu waagukoa. Iri diaye āārĩbirimakū, musārē irire werebiriboayo. ³ Musā āārĩburore āmu odo, dupaturi aarigukoa musārē āiabu. Irasirirā musāde yũ pũroguere yũ merā āārĩrākoa. ⁴ Musā yũ waaburore, yũ irogue waaburi maarē masīa, ārĩmi Jesũs.

⁵ Tomas ĩgārē ārĩmi:

—Gua Opu, mu waaburore masĩbea. ĩNasiri mu waaburi maarē gua masĩrākuri?

⁶ Jesũs ĩgārē ārĩmi:

—Yũ dita Yũpu pũroguere waarĩ maa irirosũ āārā. Yũ diayema āārĩrĩrē masakare masĩmakū irigu, ĩgūsārē okamakū irigu āārā. Yũ merāta Yũpu pũroguere waarākuma. ⁷ Musā yũre masĩrā, Yũpũdere masĩboayo. Dapagora merā ĩgārē masĩsiāa. ĩgārē ĩāisiāa.

⁸ ĩgũ irasũ ārĩmakū, Felipe ĩgārē ārĩmi:

—Gua Opu, Marĩpure ĩmuka guare! Iropata gāāmea gua.

⁹ Jesũs ĩgārē ārĩmi:

—Felipe, yũ yoiripoe musā merā āārĩkeremakū, ĩyũre masĩberi? Sugu yũre ĩāgũno, Yũpũdere ĩāmi. ĩNasirigu mu yũre: “Marĩpure ĩmuka guare!” ārĩrĩ? ¹⁰ ĩYũpu yũguere āārĩrĩrē, irasũ āārĩmakū yũ ĩgũ merā āārĩrĩrē buremuberi? Yũ musārē weregu, yũ gāāmerō werebea. Yũpu yũguere āārĩgũ yũ merā iri ĩmugũ yāmi. ¹¹ Yũ musārē: “Yũpu yũguere āārĩmi, irasũ āārĩmakū yũ ĩgũ merā āārā”, ārĩ wererire: “Diayeta āārā”, ārĩ buremuka! Musā yũ wererire pēdero pũru buremumerā, Yũpu turari merā yũ iri ĩmurĩ gapũre gũñaka! Irire gũñarā, yũ wereridere buremuka! ¹² Diayeta musārē werea. Yũre buremugũ, yũ iriderosũta irigukumi. Yũ, Yũpu pũroguere waabu yāa. Yũ waamakū, yũre buremugũ yũ nemorō wári Yũpu turari merā iri ĩmurĩrē irigukumi. ¹³ Musā yũre buremumakū, āārĩpereri musā yũ wāi merā yũre sērērĩrē pēgukoa. Irasirigu musā yũre sērērōsũta irigukoa. Yũ irasiriri merā musārē Yũpu turagu āārĩrĩrē masĩmakū irigukoa. ¹⁴ Musā yũ wāi merā yũre sērērōsũta irigukoa.

Jesũs: “Ōāgũ deyomarĩgũrē musārē iriugũra”, ārĩ weredea

¹⁵ Musā yũre maĩrā, yũ dorerire irirākoa. ¹⁶ Yũpure musāya āārĩburire sērēbosagukoa. Irasirimakū, Yũpu gajigũre iriugukumi, musārē iritamuburo, ārĩgũ. ĩgũ iriubu musā merā āārĩnkōāgukumi. ¹⁷ ĩgũ Ōāgũ deyomarĩgũ musārē diayemarē masĩmakū irigu āārĩmi. I ũmu marā yũre buremumerā gapũ ĩgārē masĩbema. Irasirirā ĩgārē bokatĩrĩñeāmasĩbema. ĩgũ musā merā āārĩmi. Irasũ āārĩmakū, musāguere āārĩnkōāgukumi. Irasirirā ĩgārē masīa. ¹⁸ Yũ musārē bēowāgābirikoa. Musā merāta āārĩgũ aarigukoa doja. ¹⁹ Mērōgā dũyāa yũ waaburo. Yũ waadero pũru, i ũmu marā yũre buremumerā neō ĩābirikoma. Musā gapũ yũre ĩārākoa. Yũ okāa. Irasirirā musāde okarākoa. ²⁰ Yũ aariburinārē iri, Yũpu merā suguta āārĩrĩrē masĩrākoa. Irasũ āārĩmakū, musā yũ merā āārĩrĩrē, yũ musāguere āārĩrĩrē masĩrākoa. ²¹ Yũ dorerire masĩgũ irire irigu yũre maĩgũta āārĩmi. Yũpu yũre maĩgũrē maĩgukumi. Yũde ĩgārē maĩgukoa. ĩgārē yaamarē ōārō masĩmakū irigukoa, ārĩmi Jesũs.

²² ĩgũ irasũ ārĩmakū, gajigu Judas wāikugu Jesũre sērēñami. Judas Iscariote meta āārĩmi.

—Gua Opu, ĩnasirigu gua ditare mu āārĩrikurire masĩmakū irigukuri? ĩNasirigu i ũmu marā gapũre irire masĩmakū iribirikuri?

²³ Jesũs ĩgārē ārĩmi:

—Yũre maĩgũ yũ dorerire irigukumi. Yũpu ĩgārē maĩgukumi. Yũpu, irasũ āārĩmakū yũ ĩgũ merā āārĩrā aarirākoa. ²⁴ Yũre maĩbi gapũ yũ dorerire iribemi. Yũ musārē wereri, yaa werenĩrĩ āārĩbea. Yũpu yũre iriudiya gapũ werenĩrĩ āārā.

²⁵ Yũ musā merā āārĩgũ, i āārĩpererire musārē werea. ²⁶ Yũ sērēmakū, Yũpu Ōāgũ deyomarĩgũrē musāguere iriugukumi. Irasirigu Ōāgũ deyomarĩgũ musārē iritamubu āārĩsiā, āārĩpererire buegukumi. Āārĩpereri yũ musārē weredeare gũñamakū irigukumi.

²⁷ Yũ musārē siñajārĩ merā āārĩmakū irigukoa. Yũ siñajārĩ merā āārĩgũ irirosũ musādere siñajārĩ merā āārĩmakū irigukoa. Yũ musārē siñajārĩ merā āārĩmakū iriri, i ũmuma irirosũ āārĩbea. Buro gũñarikũ, gũbirikōāka! ²⁸ Yũ musārē: “Waa, dupaturi musā merāta āārĩgũ aarigukoa doja”, ārĩ weremakū pēbu musā. Yũpu yũ nemorō āārĩmi. Irasirirā ĩgũ pũroguere yũ waaburire pēdero pũru, musā yũre diaye maĩrā, usuyari merā āārĩboayo. ²⁹ Yũ musārē ire wereyugu iriabu. Irasirirā ire keoro waamakū, yũ musārē weredeare: “Diayeta guare weremi”, ārĩ buremurākoa.

³⁰ I ũmu marārē doregu ñegũ āārĩmi. ĩgũ aaribu yāmi. Irasirigu yũ musārē mērōgā werenĩnemogũra. ĩgũ yũre neō doremāsĩbemi. ³¹ Yũ, Yũpu gapũre maĩa. Irasirigu ĩgũ yũre doreri gapũre yāa, yũ ĩgārē maĩrĩrē i ũmu marārē masĩburo, ārĩgũ. Wāgānugāka! Nāka waarā! ārĩmi Jesũs.

15

Jesús iguida keori merā weredeā

¹ Jesús keori merā guare āsū āri weremi:

—Yū diayeta iguida irirosū āārā. Yūpu iridare koregū irirosū āārīmi. ² Yaarā iridama dūpuri irirosū āārīma. Yūpu iguidare koregū duka marīri dūpurire ditibéogū irirosū yāmi. Gaji dukakuri dūpuri gapure ditiwea āmugū irirosū yāmi dukakunemoburo, āriḡū. ³ Musā yū weredeare būremurā āārā. Irasirigū Yūpu musārē űeri opamerā āārīmakū irisiami. ⁴ Yū merā ōārō āārīka! Irasirigū musāguere ōārō āārīnkōāgukoa. Su iguidama dūpu iridaguere marīrō iri dūpu seyaro dukakubirikoa. I irirosūta yū merā ōārō āārīmerā neō ōārī duka sībiri dūpuri irirosū āārīma.

⁵ Yū iguida irirosū āārā. Musā yaarā iridama dūpuri irirosū āārā. Yū merā ōārō āārīnīrāno, yude īgūsāguere ōārō āārīnīmakū, īgūsā ōārō dukakuri dūpuri irirosū āārīma. Musā yū merā ōārō āārīmerā, ōārīrē neō irimasībea. ⁶ Yū merā ōārō āārīmerā ditibéodea dūpuri bojegue űai oyanīri dūpurire sea, peamegue soebéoro irirosū āārīrākuma.

⁷ Musā yū merā ōārō āārīnīrā, yū buerire kātīmerā, musā gāāmerīnorē Yūpure: “Sīka!” āri sērēmakū, sīgukumi. ⁸ Musā wāri ōārī dukakuri dūpuri irirosū āārīmakū iārā, gajirā masaka Yūpure: “Ōātarigū āārīmi”, āri masīrākuma. Irasirirā musā wāri ōārī irirā, diayeta yū buerā āārīrīrē gajirārē masīmakū yāa. ⁹ Yūpu yure maīrōsūta yude musārē maīa. Irasirirā yū musārē maīḡū merā āārīnika, yū maīrīrē masīmurā! ¹⁰ Yū, Yūpu yure maīḡū dorerire irigū, īḡū merā ōārō āārīnkōāa. Irasūta musāde yū dorerire irirā, yū musārē maīḡū merā ōārō āārīnkōāa.

¹¹ Ire musārē werea musā yū merā usuyaburo, āriḡū. Irasirirā usuyari opatarirākoo. ¹² Yū doreri āsū ārā. Yū musārē maīrōsūta gāme maīka! ¹³ Sugu masakū īḡū merāmarārē boabosagū, gajirā nemorō īgūsārē maīmi. ¹⁴ Musā yū dorerire irirā yū merāmarā āārā. ¹⁵ Dapagore yū musārē: “Yure moāboerā āārā”, āribiriko. Moāboerā īgūsā opu iririre masībirikuma. Yū gapu Yūpu yure weredeare musārē werepeobū. Irasirigū musārē: “Yū merāmarā”, ārā. ¹⁶ Musā yure beyebiribū. Yū gapu musārē beyebū wāri ōārīrē irirā waaburo, āriḡū. Musā ōārī iriri, ōārī duka neō boabiri irirosū āārā. Irasirirā musā yure būremumakū, Yūpu musā yū wāi merā īḡūrē sērērōsūta musārē sīgukumi. ¹⁷ Yū musārē dorea. Musā basi gāme maīka!

I űmu marā Jesūre, īḡūyarārē iāturiburire weredeā

¹⁸ I űmu marā musārē iāturimākū iārā, yure iāturipurorideare masīka! ¹⁹ Musā diayeta i űmu marā āārīmakū, īgūsā merāmarārē maīrōsūta musādere maībukuma. Yū musārē i űmu marā watopegue āārīrārē beyebū. Irasirirā i űmu marāgora āārībea. Musā īgūsā irirosū āārībirimākū iārā, i űmu marā musārē iāturima. ²⁰ Yū musārē ārideare ḡūñaka! “Neō sugu moāboerimasū, īḡū opu nemorō āārībirikumi”, āribū. īḡūsā yure űerō irirā, musādere űerō irirākuma. Yū buerire pērā, musā bueridere pērākuma. ²¹ I űmu marā yure iriudire masībema. Irasirirā musā yure būremumakū iārā, musārē āārīpereri űeri irirākuma.

²² Yū īgūsārē weregū aaribirimākū, neō űeri iridea wajare opabiribukuma. Dapagore yū īgūsārē weredero pūru: “űeri iridea wajare opabea gūa”, ārimasībema. ²³ Yure iāturigū Yūpudere iāturimi. ²⁴ Yū, Yūpu turari merā iri īmugū, gajirā neō iribirideare iribū. Yū īḡū turari merā iri īmubirimākū, neō waja opabiribukuma. īḡūsā yū iri īmurīrē iāma. Irire iādero pūru, yure, Yūpudere iāturima. ²⁵ I iāturiri, Marīpūya werenīri gojadea pūgue gojaderosūta keoro waarō yāa. Āsū āri gojasūdero āārībū: “īḡūsā yure: ‘űerō yāmi’, ārimasībirikererā, iāturima”, āri gojasūdero āārībū.

²⁶ Ōāḡū deymarīḡū, musārē iritamugū aarigukumi. īḡū musārē diayema āārīrīrē masīmakū irigukumi. Yū īḡūrē Yūpu merā āārīḡūrē musārē iriugukoa. īḡū yaamarē werēgukumi musārē. ²⁷ Yū musārē bueripurorimakūgueta yū merā āārībū. Irasirirā musāde yaamarē wererākoo, ārīmi Jesús.

16

¹ Jesús guare āsū ārīnemomi doja:

—Yū musārē irire wereabu, yure piribirikōāburo, āriḡū. ² Judīo masaka īḡūsā nerērī wiirigū musā āārānerārē beowīurākuma. Gajipoe gajirā musārē wējērā: “Marīpu gāāmerīrē yāa”, āri ḡūñarākuma. ³ Yure, Yūpudere masīmerā āārīsīā, irasirirākuma. ⁴ Yū irire werea musā, īḡūsā irasirimākū iārā: “Jesús guare irireta weremi”, āri ḡūñaburo, āriḡū.

Jesús, Ōāḡū deymarīḡū irimarē weredeā

Yū neōgorague musā merā āārīsīā, ire werebiribū. ⁵ Dapagore yure iriudi pūrogue waagukoa. Yū musārē ire werekeremakū, neō sugu yure: “¿Noōgue waagukuri?” āri sērēñabea. ⁶ Irasirirā yū waaburire weremākū pērā, yū waaburo gapure sērēñabirisīā, būro

bujawereri merā āārā. ⁷ Diayeta musārē werea. Yū waadero puru, ðārokoa musārē. Yū waabirimakū, Ōāgū deyomarīgū musārē iritamubu aaribiribukumi. Yū irogue waagū, ĩgūrē musārē iriugukoa, musā merā āārīnikōāburo, ārīgū. ⁸ ĩgū aarīgū, i ūmu marārē ĩgūsā ñerō irirā āārīrīrē, yū diayema irigu āārīrīrē, ĩgūsā ñerō iridea waja Marīpu ĩgūsārē wajamoāburire masīmakū irigukumi. ⁹ ĩgūsā yure buremubirisā, ñerā āārīma. ¹⁰ Yū, Yūpu purogue waamakū, musā yure ĩānemobirikoa. Yū irogue waamakū, Ōāgū deyomarīgū aarigukumi, i ūmu marārē yū diayema irigu āārīrīrē masīmakū iribu. ¹¹ I ūmu marārē doregu ñegū ĩgūsārē ñerī iridoreri waja, Yūpu ĩgūrē wajamoādoresiami. Irasirigu Ōāgū deyomarīgū aarīgū, ĩgūsārē Yūpu ĩgūrē wajamoādoredeare masīmakū irigukumi.

¹² Wārī āārā musārē yū wereburi. Dapagorare yū ire weremakū, musā pémasībiribukoa. ¹³ Ōāgū deyomarīgū gapu aarigukumi. ĩgū musārē diayema āārīrīrē masīmakū irigukumi. Irasirigu musārē i āārīpererire buegukumi. ĩgū gāamerō werebirikumi. Yūpu ĩgūrē were-dorerire, purāgue waaburidere musārē weregukumi. ¹⁴ Yū ĩgūrē wererire pédeare musārē masīmakū irigu, yū ðārō āārīrīrē masīmakū irigukumi. ¹⁵ Āārīpereri Yūpu opari, yaa āārā. Irasirigu yū musārē: “Ōāgū deyomarīgū musārē yaamarē masīmakū irigukumi”, ārābu.

Bujawerenerā, usuyari merā āārīburire weredea

¹⁶ Mērōgā puru musā yure ĩānemobirikoa. Yoaweyari-poe puru yure ĩārākoa doja. I Yūpu purogue waadero puru, irasū waarokoa, ārīmi.

¹⁷ ĩgū irasū ārīmakū pérā, gua surāyeri āsū ārī gāme werenību:

—¿Naásū ārīduaro irikuri ĩgū irasū ārīrī? ĩgū marīrē: “Mērōgā puru musā yure ĩānemobirikoa. Yoaweyari-poe puru yure ĩārākoa doja”. Ire ārī odo: “I Yūpu purogue waadero puru, irasū waarokoa”, ārīmi. ¹⁸ ĩgū marīrē: “Mērōgā puru”, ārīmakū, ¿naásū ārīduaro irikuri? ĩgū irasū ārīrīrē marī pémasībea, ārību.

¹⁹ Jesús ĩgūrē gua sērēñaduare masīkōāmi. Irasirigu guare ārīmi:

—Yū musārē: “Mērōgā puru musā yure ĩānemobirikoa. Yoaweyari-poe puru yure ĩārākoa doja”, ¿ārī wererire gāme sērēñarā yārī? ²⁰ Diayeta musārē werea. Yū boamakū ĩārā, buro bujawereri merā orerākoa. I ūmu marā yure buremumerā gapu usuyari merā āārīrākuma. Musā bujawereri, puru usuyarākoa. ²¹ Āsū āārā. Nomeō majīgū kōāburo dupiyurogā, igore pūrīrīrē bujawereri merā gūñakumo. Majīgūgā deyoa-dire ĩāgō, usuyakumo. Igore pūrīadeare gūñānemobirikumo. ²² Musāde irasūta dapagorare bujawereri merā āārā. Puru yū musārē dupaturi ĩāgū aarigukoa. Yū irasirimakū ĩārā, musā usuyari opatarirākoa. Musā irasū usuyari merā āārīmakū, gajirā musārē bujaweremakū irimasībirikuma.

²³ Irinurē yure neō sērēñābirikoa. Diayeta musārē werea. Musā yure buremumakū ĩāgū, Yūpu āārīpereri musā yū wāi merā ĩgūrē sērērīrē pégu, musā sērērōsūta sīgukumi. ²⁴ Iro dupiyurogue musā yū wāi merā Yūpūre neō sērēbiribu. Dapagorare yū wāi merā ĩgūrē sērēka! Musā irasū sērēmakū, musā sērērōsūta sīgukumi. Irasirirā usuyari opatarirākoa.

Jesús i ūmu marā ñerārē tarinugādeare weredea

²⁵ Yū keori merā musārē wereabu. Puru keori merā werebirikoa. Irasirirā, Yūpuyamarē yū wererire ðārō pémasīrākoa. ²⁶ Musā Yūpuyamarē ðārō pémasīrinurē yū wāi merā ĩgūrē sērērākoa. Irasū ārīgū: “Musāya āārīburire yū ĩgūrē sērēbosagukoa”, ārīgū meta yāa. ²⁷ Yūpu musārē maīmi. Irasirirā musā yū wāi merā musā basi ĩgūrē sērērākoa. Musā yure maīa. Irasū āārīmakū musā yure: “Marīpu purogue āārīdi, ĩgū iriudi āārā”, ārī buremua. ²⁸ Yū, Yūpu purogue āārīdi, i ūmugue aaribū. Dapagorare i ūmugue āārīdi, Yūpu purogue waagukoa doja, ārīmi Jesús.

²⁹ ĩgū irasū ārīmakū pérā, gua ĩgū buerā ĩgūrē ārību:

—Dapagorare keori merā mu guare werebea. Irasirirā mu wererire pémasīa. ³⁰ Dapagorare gua masīa. Mu āārīpererire masīpeokōāa. Gajirā murē sērēñābirikeremakū, ĩgūsā gūñarīgue sērēñaduare mu masīa. Irasirirā: “Marīpu purogue āārīdi, ĩgū iriudi āārā”, ārī buremua, ārību.

³¹ Jesús guare ārīmi:

—¿Dapagorare buremurī? ³² Mērōgā duyāa, musā yure béowāgāburo. Musāya wiirigue waasiri, yure sugata dujamakū irirākoa. Musā irasirikeremakū, Yūpu gapu yū merā āārīmi. Irasirigu yū sugata āārībea. ³³ Musā yū merā ðārō siñajārī opaburo, ārīgū, musārē i āārīpererire wereabu. Musā i ūmugue āārīripoe i ūmu marā musārē ñerō tarimaku irirākuma. ĩgūsā irasirikeremakū, yū merā gūñaturaka! Yū i ūmu marā ñerārē tarinugādigue āārā. Irasirirā yū merā gūñatura usuyaka! ārīmi Jesús.

¹ Jesús irasũ ári odo, ãmugasigüe ñãmu, ñgũ Pagure ãsũ áriimi:

—Au, dapagorare mu áriderosũta yure waaburi ejasiáa. Irasirigu masakare yu mu magũ, mu iriudi áãrĩrĩrẽ ñmuka! Mu irasirimakũ, yu mu turagu, mu òãgũ áãrĩrĩrẽ ñgũsãrẽ ñmugukoa. ² Mu yure masaka áãrĩpererãrẽ doregu píbu, mu yure sñnerãrẽ ãmugasigüe perebiri okari opamakũ iridoregu. ³ Masaka mu diayeta Marĩpu sugu áãrĩgũ áãrĩrĩrẽ, irasũ áãrimakũ yu Jesukristu mu iriudi áãrĩrĩrẽ masĩrã, ãmugasigüe perebiri okari opamurã áãrĩma.

⁴ I ãmugueru mu yure iridoredeare yu iriyuwarikabu. Irasirigu i ãmu marãrẽ mu turagu, òãgũ áãrĩrĩrẽ ñmubu. ⁵ Au, mu i ãmurẽ iriburo dupiyuro yu mu merã òãrõ áãrĩbũ. Mu áãrĩrikurire opabu. Irasirigu dapagorare mu áãrĩrõgüe yu mu merã òãrõ áãrimakũ murãrõta irika!

⁶ Mu yure sñnerãrẽ i ãmu marã watope áãrĩrãrẽ beyenerãrẽ mu áãrĩrikurire masĩmakũ iribu. Mu yure sñnerã muyarã áãrĩma. Mu dorerire irima. ⁷ Dapagorare masĩma. Áãrĩpereri yu opari, mu yure sídea áãrã. ⁸ Mu yure weredoredeare ñgũsãrẽ werebu. Yu wererire pérã, buremuma. Yu diayeta mu puro áãrĩdi áãrĩrĩrẽ masĩma. Yu mu iriudi áãrĩrĩrẽ: “Diayeta áãrã”, ári buremuma.

⁹ Yu ñgũsãya áãrĩburire sërẽbosáa. Gajirã i ãmu marã yure buremumerãya áãrĩburi gapure sërẽbosabea. Yure buremurã mu yure sñnerã muyarã áãrĩma. Irasirigu ñgũsãya áãrĩburire sërẽbosáa. ¹⁰ Áãrĩpererã yaarã, muyarã áãrĩma. Irasirirã muyarãde, yaarã áãrĩma. ñgũsã yaarã áãrĩsĩã, yu òãrõ áãrĩrikurire masakare masĩmakũ yãma.

¹¹ Yu i ãmugueru dujabirikoa. Mu yure sñnerã gapu i ãmugueru dujarãkuma. Au, mu òãgũ áãrã. Mu wãĩ merã mu turari merã ñgũsãrẽ koreka, marĩ sugu áãrĩnĩrosũta ñgũsãde suro merã áãrĩnikõãburo, ári gũ. ¹² Yu i ãmugueru mu yure sñnerã merã áãrĩgũ, mu turari merã ñgũsãrẽ òãrõ korebu. Neõ sugu dederibirima. Suguta peamegue waadederibu áãrĩmi. Muya wererĩri gojãdea pũgue áriderosũta iri irasũ waabu.

¹³ Dapagorare yu mu purogue waabu yãa. Yu waaburi dupiyuro i ãmugue áãrĩgũ i áãrĩpererire yure buremurãrẽ werea, ñgũsãde yu irirosũta usyari opatariburo, ári gũ. ¹⁴ Muya kerere ñgũsãrẽ werebu. Yu i ãmumu áãrĩbea. Irasirirã yure buremurãde i ãmu marã irirosũ áãrĩbema. Irasirirã i ãmu marã yure ñaturirosũta yure buremurãdere ñaturima. ¹⁵ Yu murẽ: “Yure buremurãrẽ i ãmurẽ ãiaka!” ári sërẽbea. Ásũ gapu ári sërẽa. ñgũsãrẽ òãrõ koreka, wãtĩ ñerĩ iridorerire pébirikõãburo, ári gũ! ¹⁶ Yu i ãmumu áãrĩbea. Irasirirã yure buremurãde i ãmu marã irirosũ áãrĩbema. ¹⁷ Muya kere diayema áãrã. Irasirigu iri merã ñgũsãrẽ mu dorerire irirã áãrimakũ irika! ¹⁸ Mu yure muya kerere i ãmu marãrẽ weredoregu iriuderosũta yure buremurãrẽ muya kerere i ãmu marãrẽ weredoregu iriua. ¹⁹ ñgũsãya áãrĩburire mu dorerire irigu yãa, ñgũsãde diayeta mu dorerire iriburo, ári gũ.

²⁰ Yu ñgũsãya áãrĩburi ditare sërẽbosabea. ñgũsã muya kere wererire pérã, gajirãde yure buremurãkuma. Irasirigu yu ñgũsãya áãrĩburidere sërẽbosáa. ²¹ Yu irire sërẽbosáa, yure buremurã áãrĩpererã suro merã áãrĩburo, ári gũ. Au, mu yugueru òãrõ áãrã. Yu mu merã áãrã. Irasirirã marĩ áãrĩrõsũta ñgũsã marĩ merã òãrõ áãrĩburo. ñgũsãrẽ suro merã áãrimakũ irika, i ãmu marã yu mu iriudi áãrĩrĩrẽ buremuburo, ári gũ! ²² Mu áãrĩrikurire yure síbu. Irasirigu ñgũsãrẽ yu irirosũ áãrĩrikumakũ iribu, yu mu merã sugu áãrĩrõsũta ñgũsãde suro merã áãrĩburo, ári gũ. ²³ Yu ñgũsãguere áãrã. Mu yugueru áãrã. Marĩ ñgũsã merã áãrã, ñgũsã diayeta suro merã áãrĩburo, ári rã. ñgũsã suro merã áãrimakũ ñãrã, i ãmu marã yu mu iriudi áãrĩrĩrẽ, mu yure maĩrõsũta yure buremurãrẽ maĩrĩrẽ masĩrãkuma.

²⁴ Au, mu i ãmurẽ iriburo dupiyuro yure maĩbu. Irasirigu mu áãrĩrikurire yure síbu. Yure mu sñnerãrẽ yu áãrĩburogue yu merã áãrimakũ gããmea mu yure áãrĩrikuri sídeare masĩburo, ári gũ. ²⁵ Au, mu keoro irigu áãrã. I ãmu marã yure buremumerã murẽ masĩbema. Yu gapu murẽ masĩa. Yure buremurã yu mu iriudi áãrĩrĩrẽ masĩma. ²⁶ Mu áãrĩrikurire ñgũsãrẽ masĩmakũ iribu. Yu ñgũsãguere áãrĩgũ murẽ irasũ masĩmakũ irinikõãgukoa, mu yure maĩrõsũta ñgũsãde gãme maĩburo, ári gũ, áriimi Jesús.

18

Jesúre peresu ñeãwãgãdea

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

¹ Jesús ñgũ Pagure sërẽ òoadero puru, gua ñgũ buerã merã Jerusalãrẽ wiri, Cedrón wãikuri ñmayuridijari marẽ taribuja, olivos wãikuri yuku òtedoregue waami. ² Iro dupiyuro wãri Jesús irogue guare siiuwãgãnami. Irasirigu Judas Jesúre ñaturirãguere ñgũrẽ ñmubu irore masĩmi. ³ Jesús gua merã irogue ejadero puru, Judas subu surara merã aarimĩ. Gajirã surara Marĩpuya wiire korerãde ñgũ merã aarimã. ñgũsã paia oparã, fariseo bumarã iriunerã surara áãrĩmã. ñgũsã mojkuri merã, siãgoriduparu, siãgori tururi merã aarimã. ⁴ Jesús ñgũrẽ waaburire masĩsiami. Irasirigu, ñgũsã ñgũ puro ejarimakũ, bokatĩrĩ sërẽñami:

—¿Noārē āmarī musā?

⁵ Īgūrē yujuma:

—Jesús Nazaretmurē āmáa.

Jesús ĩgūsārē ārīmi:

—Īgūta āārā yu*.

Judas Jesúre wējēduarāguere ĩgūrē ĩmubu surara merā āārīmí. ⁶ Jesús: “Īgūta āārā yu”, āārīmakū pērā, duusirimawāgā, yebague meémejākōāma. ⁷ Jesús ĩgūsārē dupaturi sērēñami doja:

—¿Noārē āmarī musā?

Īgūrē yujuma:

—Jesús Nazaretmurē āmáa.

⁸ Jesús ĩgūsārē ārīmi:

—Yu musārē: “Yu ĩgūta āārā”, ārī weresiabu. Yure āmarā, ĩsā yu merāmarārē waadoreka!

⁹ Īgū: “Yuru yure sinerārē neō sugure dedeubiribu”, ārīdeare keoro waaburo, ārīgū, irire irasū ārīmi. ¹⁰ Īgūsā Jesúre ñēāmura ĩrimakū ĩāgū, Simón Pedro sareri majirē opagu tūāwea āi, paia opure moāboegure Malco wāikugure diaye gapuma gāmpūrē dititā dijukōāmi. ¹¹ Jesús gapu Pedrose ārīmi:

—Muya sareri majirē duripika! Yuru yure ñerō taridorederosūta ñerō tarigara, ārīmi.

Jesúre paia opu purogue āiadea

(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54; Jn 11.49-50)

¹² Īgū irasū ārīmakū, surara, ĩgūsā opu, Marīpuya wiire korerā surara Jesúre ñeā, suama. ¹³ Sua odo, ĩgūrē Anás wāikuguya wiigüe āiwāgāpuroroma. Anás, Caifás wāikugu múñekū āārīmí. Caifás iri bojorire paia opu āārīmí. ¹⁴ Īgūta iro dupiyuro judío masaka oparārē: “Sugūta masakū marí judío masakaya āārīburire boabosamakū ōārokōa”, ārīdi āārīmí.

Pedro Jesúre masīkeregu: “Masībea”, ārīdea

(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

¹⁵ Īgūsā Jesúre āiāmakū, yu, Simón Pedro merā Jesúre yoaweyarogue ĩātuyabu. Paia opu yure masími. Irasirigu yu Jesúre ĩātuyawāgā, paia opu wii makāpuroroma yebague ñajābu. ¹⁶ Pedro gapu iri wii turo ñajāri makāpurogue dujanugāmi. Īgū iro dujanugāmakū ĩāgū, yu iri makāpuro korego merā werení, Pedrose siu ñajābu. ¹⁷ Īgū ñajāmakū, makāpuro korego Pedrose sērēñamo:

—¿Mu sū buerā merāmu āārīberi?

Pedro igore ārīmi:

—Āārībea yu.

¹⁸ Yusagorabu. Irasirirā iri wii moāboerimasā, surara merā ĩgūsā peame diudeame turo sūma níma. Pedrose ĩgūsā purota sūma ními.

Paia opu Jesúre sērēñadea

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

¹⁹ Paia opu Anás Jesúre sērēñayuru:

—¿Noā āārírí mu buerā? ¿Ñeéonorē ĩgūsārē bueri? ārīyuru. ²⁰ Jesús ĩgūrē yujuyuru:

—Yu āārīpererā péurogue buebu. Marí judío masaka nerērī wiirigüe, irasū āārīmakū Marīpuya wiiguedere masaka nerērōgue buebu. Gajirogue durisā, neō buebiribu. ²¹ ¿Nasirigu yure sērēñari? Yu buerire sērēñaduagu, yure pénerārē sērēñaka! Īgūsā yu weredeare masíma, ārīyuru.

²² Īgū irasū ārīmakū pégu, Marīpuya wii koregu surara ĩgū mojō merā Jesúya diapure pá, ĩgūrē ārīyuru:

—¿Nasirigu irasū yujuri paia opure? Irasū ārībita ĩgūrē!

²³ Jesús ĩgūrē yujuyuru:

—Yu ñerō werenímakū: “Ñeéno werenía”, ārīka yure! Yu diayema gapure keoro weremakū, ¿nasirigu yure pári?

²⁴ Jesús irasū ārādero puru, Anás ĩgūrē ĩgūsā suadire paia opu Caifás purogue iriuyuru.

Pedro Jesúre masīkeregu, dupaturi: “Masībea”, ārīdea

(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

²⁵ Irasiriripoe Simón Pedro peame turota sūma níkōāmakū ĩārā, iro āārírā ĩgūrē sērēñamo:

* **18:5** Exodo 3.13-15: Iripoegue Moisés Marīpura sērēñadi āārīmí: “Israel bumarā yure: ‘¿Mu iriudi wāi naásū āārírí?’ ārī sērēñamakū, ¿naásū ārī weregukuri?” Marīpu ĩgūrē āsū ārīdi āārīmí: “Yu wāi ‘YO SOY EL QUE SOY’ āārā. Irasirigu Israel bumarārē āsū ārī wereka: ‘YO SOY yure musāguere weredoregu iriumí, ārīka!’ ārīdi āārīmí. ‘YO SOY EL QUE SOY’, ārīrō: “Yu āārīnīgūta āārā, o ĩgūta āārā yu”, ārīduaro yāa.

—¿Mu sī buerā merāmu meta āārīrī?

Pedro ĩgūsārē ārīmi:

—Āārībea yu.

²⁶ ĩgū irasū ārādero pūru, sugu paía opure moāboegu Pedro ĩgūya gāmpū dītítadiyagu Pedroe ārīmi:

—Yu olivos otederogue mu ĩgū merā āārīmakū ĩābu.

²⁷ Pedro dupaturi: “Āārībea, ĩgū merā āārībirabu”, ārīmi. Irire ārīripoeta, āgābo weremi.

Pilato Jesúre sērēñadea

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-5)

²⁸ Pūru Jesúre Caifáya wīi āārādire Pilato pūrogue āiāma. Boyoripoe āārībú. Pilato romanomu judío masakare doregu āārīmī. Jesúre ĩgū pūrogue āiārā, ĩgūya wīiguere ñajābirima. “Marī judío masaka, ĩgū judío masaka āārībīya wīiguere ñajārā, marī dorerire tarinugābukoa. Irasirirā pascua bosenu baaburire baabiribukoa”, āri gūñama. ²⁹ ĩgūsā ñajābirimakū ĩāgū, Pilato ĩgūsā merā werenīgū wiririmi. ĩgūsārē sērēñami:

—¿Neénorē iriari ĩi, musā yure wajamoādorerā aarimakū?

³⁰ ĩgūsā Pilatore ārīma:

—Ī ĩērī iribirimakū, murē wiarā aaribiriboakuyo.

³¹ ĩgūsā irasū ārīmakū, Pilato ārīmi:

—Āiaka! Musārē doreri ārīrōsūta musā basi ĩgūrē wajamoāka!

ĩgūsā ĩgūrē ārīma:

—Gua judío masaka sugure mu guare: “Wējēka!” ārīrō marīrō wējēmasībea.

³² ĩgūsā irire irasū ārīrā, Jesúre ĩgū curusague boaburire iro dupiyuro weredea keoro waamakū irima†. ³³ ĩgūsā irasū ārīmakū pégu, Pilato wiigue gāmenugā ñajāa, Jesúre siiu, sērēñayupu:

—¿Muta judío masaka Opū āārīrī?

³⁴ Jesús ĩgūrē ārīyupu:

—¿Mu basi gūñarō merā yure irasū sērēñarī, o gajirā murē yaamarē wereari?

³⁵ Pilato ĩgūrē ārīyupu:

—Yu judío masakū meta āārā. Muya nikū marā judío masaka, irasū āārīmakū paía oparā murē oō yu pūrogue āijama. ¿Neénorē iriari mu?

³⁶ Jesús ārīyupu:

—Yu Opū āārīrī, i ūmuma āārībea. I ūmuma āārīmakū, yaarā gāmekēābukuma, judío masaka yure ñeā, peresu iribirikōāburo, ārīrā. Yu Opū āārīrī, gajiroguema āārā.

³⁷ ĩgū irasū ārīmakū pégu, Pilato ĩgūrē ārīyupu:

—¿Mu irasū ārīgū: “Opū āārā”, ārīrī?

Jesús ĩgūrē ārīyupu:

—Mu ārīrōsūta Opū āārā. Yu deyoabu i ūmu marāguere diayemarē werebu. Āārīpererā diayema āārīrīrē péduarā, yu wererire péma.

³⁸ ĩgū irasū ārīmakū, Pilato ĩgūrē ārīyupu:

—¿Neéno āārīrī diayema?

Judío masaka Pilatore: “Jesúre wējēka!” āri doredea

(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)

Irasū āri odo, Pilato judío masaka oparā merā werenīgū wiriri, ĩgūsārē ārīmi doja:

—Īrē neō ĩērī iridea máa yu ĩāmakū. ³⁹ Bojoriku pascua bosenu āārīmakū, musā iri-narōsūta sugu peresu āārīgārē yure wiudorea. ¿Musā judío masaka Opure musārē wiumakū gāāmekuri?

⁴⁰ ĩgū irasū ārīmakū pérā, ĩgūsā gaguinīma:

—Īgārē wiubirikōāka! Barrabás gapure wiuka! ārīma. Barrabás yajarimasū āārīmī.

19

¹ ĩgūsā irasū āri gaguinīmakū pégu, Pilato ĩgūyarā surarare Jesúre tārādoreyupu. ² Jesúre tārā odo, pora bero iri, ĩgūya dipurure peoñurā. Peo odo, opaya suriro irirosū deyorīñe diiañiweyariñerē ĩgūrē sāñurā. ³ Sā odo, ĩgū puro ejanugā, āsū āri burīdañurā:

—Oārō āārīburo judío masaka Opū! ārīñurā, Irasū ārīrāta, ĩgūsāya mojóri merā ĩgūya diapure páñurā.

⁴ Pilato dupaturi masakare weregu wiriri, āsū ārīmi:

† **18:32** Judío masaka sugu ĩērō irigure ūtāyeri merā dea wējēnerā āārīmā ĩgūrē wajamoārā. Romano masaka gapu ĩgūrē wajamoārā, curusague pábiatū wējēnerā āārīmā.

—Īgūrē neō ñerī iridea máa yu ĩāmakū. Irasirigu musārē masīburo, āřĭgū, ĩgūrē siiu wiugura musārē ĩadoregu.

⁵ Irasū āřĭ odo, Jesúre siiu wiumi. Irasirigu, Jesús pora berore peyadi, opuŷa surírore sãñadi ĩgū wiririmakū, Pilato masakare āřĭmi:

—Īāka! ĩta āāřĭmi ĩgū.

⁶ Paía oparā, Marĭpuŷa wii korerā surara Jesúre ĩārā, gaguinínugāma:

—Īgūrē curusague pábiatú wějĕka! Curusague pábiatú wějĕka! āřĭ gaguinĭma.

Pilato ĩgūsārē āřĭmi:

—Yu ĩāmakū, ĩgūrē neō ñerī iridea máa. Irasirirā musā ĩgūrē āiaka! Musā basita ĩgūrē curusague pábiatú wějĕrā waaka!

⁷ Judío masaka oparā ĩgūrē āřĭma:

—Īgū: “Yu Marĭpu magū āārā”, āřĭmi. Gũare doreri irasū āřĭgūnorē wějĕdorea.

⁸ ĩgūsā: “Īgū: ‘Yu Marĭpu magū āārā’, āřĭmi”, āřĭmakū pégu, Pilato ĩgū dupiyuro gũiadero nemorō gũimi. ⁹ Irasirigu Jesúre dupaturi siiu ñajāa, sērēñayupu doja:

—¿Noómu āārĭřĭ mu? āřĭyupu.

Jesús gapu ĩgūrē neō yujubiriyupu.

¹⁰ ĩgū yujubirimakū ĩāgū, Pilato ĩgūrē āřĭyupu:

—¿Nasirigu yure yujuberi? Yu yaarā surarare murē peresu āārĭgūrē wiudoremakū, murē wiurākuma, o ĩgūsārē murē curusague pábiatú wějĕdoremakū, murē pábiatú wějĕrākuma. ¿Irire masĭberi mu?

¹¹ Jesús ĩgūrē yujuyupu:

—Mu yure irasū iridoreri, Yupu umugasigue āārĭgū murē pidea āārā. Irasirigu yure muguere wiadi, mu nemorō waja opami, āřĭyupu.

¹² ĩgū irasū āřĭmakū pégu, Pilato Jesúre: “¿Nasiri wiugakuri yu ĩgūrē?” āřĭ pémaadiyupu. ĩgūrē irasū wiuduamakū ĩārā, judío masaka gapu gaguinĭma:

—Mu ĩgūrē wiugu, romano marā opu merāmu āārĭbirikoa. Sugu: “Yu judío masaka opu āārā”, āřĭgūno romano marā opuŷe marĭrē doregure béoduagu, ĩgūrē ĩaturigu yámi, āřĭma.

¹³ ĩgūsā irasū āřĭmakū pégu, Pilato Jesúre wiigue āārĭgūrē útā majĭřĭ merā ĩgūsā iridea yebague wiriridoremi. ĩgū, masaka weresārĭrē beyerimasū doarogue eja doami. Iri útā majĭřĭ merā ĩgūsā iridea yeba, hebreo ya merā Gabata wāikubu. ¹⁴ Irasū waarĭnu, gũa pascua bosenuma baaburi āmurĭnu āārĭbú. Goeripoe dupiyuro āārĭbú. Pilato ĩgū doarogue eja doa, judío masakare āsū āřĭ weremi:

—Īta āārĭmi musā Opu.

¹⁵ ĩgū irasū āřĭmakū pérā, judío masaka gaguinĭma:

—Boaburo ĩgū. Boaburo. Curusague pábiatú wějĕka ĩgūrē! āřĭma.

Pilato ĩgūsārē āřĭmi:

—¿Yu yaarā surarare musā Opuŷe curusague pábiatú wějĕdoremakū gāāmerĭ musā?

Paía oparā ĩgūrē yujuma:

—Gũa opu, romano marā opu āārĭmi. Gajĭgu gũa opu mámi.

¹⁶ ĩgūsā irasū āřĭmakū pégu, Pilato Jesúre ĩgūsārē wiami, curusague pábiatú wějĕdoregu. Irasirirā ĩgūrē āiākōāma.

Jesúre curusague pábiatú wějĕdea

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

¹⁷ Irasirigu Jesús curusare kōa, “Masaku dipuru boaweadea pero” wāikurogure waami. Hebreo ya merā Gólgota wāikubu. ¹⁸ Irogue eja, Jesúre curusague pábiatúma. Gajĭrā pérārē pábiatúma. Sugure ĩgū diaye gapu, gajĭgure ĩgū kúgapu curusague pábiatú āiwāgūnúma. Jesúre ĩgūsā deko āiwāgūnúma. ¹⁹ Pilato taboa majĭrē ĩgū gojadea majĭrē curusague Jesús dipuru weka pábiatúdozeyupu. Āsū āřĭ gojasūdero āārĭbú: “Ī Jesús Nazaretmu, judío masaka Opu āārĭmi”. ²⁰ Hebreo ya merā, latin ya merā, griego ya merā gojadea āārĭbú. Jesúre curusague ĩgūsā pábiatú āiwāgūnúdero, makā purogā āārĭbú. Irasirirā wárā judío masaka irogue aari, iri gojadeare ĩā buema. ²¹ Paía oparā judío masaka āārĭsĭā, Pilato gojadeare gāāmebirĭñurā. Irasirirā ĩgūrē wererā waañurā. Āsū āřĭñurā:

—Mu: “Ī judío masaka Opu āārĭmi”, āřĭ gojadeare gorawayuka! Āsū gapu gojaka: “Ī: ‘Judío masaka opu āārā’, āřĭmi”, āřĭ gojaka! āřĭñurā.

²² Pilato gapu ĩgūsārē āřĭyupu:

—Yu gojadeare gorawayubirikoa, āřĭyupu.

²³ Jesúre curusague pábiatú āiwāgūnúaderu paru, wapikurā surara ĩgūya surĭ āārādeare sea, ĩgūsaku suñeno dita gāme dukawama. Suñe surĭro su gasirota suadea surĭro, eañeña marĭrō merā iridea gasiro āārĭbú. ²⁴ Iri surĭro irasū āārĭmakū ĩārā, gāme āřĭ werenĭma:

—Iñe surírore yeguebirikōārā! Ubu āriboka birarā! “¿Noārē dujarokuri?” āriṃa.

Īgūsā irasirimakū, Marīpūya werenīri gojadea pūgue gojaderosūta keoro waabu. Āsū āri gojasūdero āārībū: “Yaa surire: ‘¿Noārē dujarokuri?’ āriboka birarākuma, irire gāme Īgūsā basi dukawamurā”, āri gojasūdero āārībū. Iri pūgue gojaderosūta surara irasirima.

²⁵ Jesūya curusa puro Īgū pago, igo tīgō, María Cleofas marāpo, María Magdalena nīma. ²⁶ Jesūs, Īgū pagore, irasū āārīmakū yu Īgū maīsūgū igo puro nīmakū Īāgū, igore āriṃi:

—Meō, ū mu magū āārīmi.

²⁷ Irasū āri odo, yure:

—Igo, mupo āārīmo, āriṃi.

Irasirigu Jesūs pagore yaa wiigue āia opabu.

Jesūs boadea

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸ Jesūs irasū āri odo: “Āārīpereri Yupu yure iridoregu pīdeare iripeo odosīāa”, āri masīmi. Irasirigu āsū āriṃi:

—Nemesibukoa yure. Irire āriḡū, Marīpūya werenīri gojadea pūgue gojadeare iriyuwarikūmi.

²⁹ Irogue suru borewariru igui deko sūri deko utaudiru āārībū. Irasirirā iro āārīrā Jesūs irasū ārimakū pērā, iri igui deko sūri merā yurayusu merā yosa, hisopo wāikudima dupu yuwague saatū, Jesūya disire soemuūma. ³⁰ Jesūs iri yurayusu igui deko sūri yosadeare mimimi. Mimi odo, āsū āriṃi:

—Āārīpereri iripeo odosīāa, āriṃi. Ire āriḡūta, Īgūya dipurure mumusiudija, Īgūya yujpūrārē Marīpure wia, boakōāmi.

Surara Jesúre curusague boadire saredea

³¹ Jesūs boarinu gwa pascua bosenua baaburire āmurīnu āārībū. Gajinu gapu gwa judío masaka siñajārīnu, irasū āārīmakū pascua bosenu gwa irirīnu, ubu āārīrīnu meta āārībū. Irinurē boanerā curusarigwe āārīmakū judío masaka oparā gāāmebirima. Irasirirā Pilato purogue Īgūrē sērērā waañurā: “Muyarā surarare curusarigwe pábiatúsūnerārē mata boaburo, āirā, Īgūsāya ñigā gōārīrē pánuadoreka! Puru Īgūsāya dupurire āidiju, gajirogue pidoreka!” āriñurā. ³² Irasirirā surara Jesūs merā curusarigwe pábiatúsūnerāya ñigā gōārīrē pánuama. Sugure irasū iripurori, gajigudere irasūta irima. ³³ Jesūs puro waa ejanugārā, boadiguerē Īama. Irasirirā Īgūya ñigā gōārīrē pánuabirima.

³⁴ Sugu surara Īgūya sareri merā Jesúre Īgūya arupāma doka saremi. Īgū saremakū, mata Īgūya dí, deko merā wiribu. ³⁵ Yu, i waamakū Īāba. Irasirigu yu i purē gojagu, diayema āārīrīrē musārē werea. Yu ire masía. Yu Īādea diayeta waabu. Yu wereri diayeta āārā. Irasirigu musārē irire werea, musāde Jesúre buremuburo, āriḡū. ³⁶ Surara Jesūya ñigā gōārīrē pánuabirimakū, Marīpūya werenīri gojadea pūgue āriderosūta waabu. Iri pūgue āsū āri gojasūdero āārībū: “Īgūya gōārīrē, neō su gōārē pánuabirima”, āri gojasūdero āārībū.

³⁷ Gajirogue Marīpūya werenīri gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībū: “Īgūsā saredire Īārākuma”, āri gojasūdero āārībū.

José Jesúya dupure masāgobegue āiwāgā yáadea

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Jesūs boadero puru, José Arimatea wāikuri makāmu Pilatore Jesūya dupure sērēgū waayupu. José judío masaka oparārē guisīā, Jesúre buremugū āārīrīrē gajirārē werebiridi āārīmi. Pilato Īgūrē: “Jāu, Īgūya dupure āiakal!” ārimakū, José curusa puro waa, Jesūya dupure āidijumi. ³⁹ Nicodemode wāri sārōrīrē treinta kilo nukārīrē ājiami, Jesūya dupure oārō āmubu. Īgū iro dupiyuro ñami merā Jesúre werenīgū ejadi āārīmi. Īgū āidea: mirra wāikuri sārōri, āloes wāikuri sārōri merā morēdea āārīyuro. ⁴⁰ Irasirirā Īgūsā pērā Jesūya dupure iri sārōri merā piupeo, oārī suri gasiri merā omama. Judío masaka Īgūsā boanerāya dupure yāaburi dupiyuro āmunaderosūta irima. ⁴¹ Jesúre curusague pábiatú wējēdero puro pooe āārībū. Iri poeugere masāgobe utāyegue mádea gobe āārībū. Iri gobere neō sugu boadire yāabirima dapa. ⁴² Gwa judío masaka siñajārīnu ejaburo iribu. Irasirirā iri gobe curusa āiwāgūnūadero purogā āārīmakū, Jesūya dupure irogue yāama.

20

Jesús masādea

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

¹ Judío masaka siñajārīnu* waadero puru, boyoburo dupiyurogā María Magdalena Īgūsā Jesūya dupure yāaderogue Īāgō waayupo. Irogue ejago, iri gobere biadea utā majirē bojegue

* 20:1 Judío masaka siñajārīnu, sábadō āārā.

ããrĩmakũ ãyũyũ. ² Irasirigo, gua pẽrã Simón Pedro, irasũ ããrĩmakũ yũ Jesũs maĩsũgũ pũrogue ãmawãgãrimo. Igo gua pũrogue ejago, guare ãrĩmo:

—Marĩ Opũya ãũpũre ãĩkõãnerã ããrãma. Ìgũrẽ Ìgũsã píaderore marĩ masĩbea, ãrĩmo.

³ Igo irasũ ãrĩmakũ pẽrã, yũ, Pedro merã Ìgũsã Jesũya ãũpũre yãaderogue ãrãrã waabu.

⁴ Irogue waarã, gua pẽrãgueta ãmawãgãbu. Yũ gapũ Pedroro ãmatariwãgã, masãgobegue ejapũrororibu. ⁵ Irogue ejagu, iri gobere muũbia ãã sóobu. Irasũ ãã sóogu, Jesũya ãũpũre ãmadea surĩ gasiri ditare ããbu. Iri gobegue ñajãbiribu. ⁶ Mẽrõgã pũru Simón Pedro ejami. Irogue

eja, iri gobegue ñajãa, Ìgũde Jesũya ãũpũre ãmadea surĩ gasiri ditare ããmi. ⁷ Ìgũya dipũrũre Ìgũsã ãmadea surĩro gasirodere ããmi. Iri gasiro túpeasũbu. Gaji surĩ gasiri merã peyabiribu.

⁸ Pedro irasũ ñajãmakũ ããgũ, yũde iri gobegue ejapũrororidi ñajãa, iri ditare ããgũ, bũremubu. ⁹ Gua, Jesũya ãũpũre masãgobegue marĩmakũ ããkererã, Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue Jesũs boadigue masãgukumi, ãrĩdeare pẽmasĩbiribu. Keoro waarokoa, ãrĩ gũñabiribu. ¹⁰ Irire ãã odorã, guaya wiigũe goedujãakõãbu.

Jesũs Marĩa Magdalenarẽ deyoadea

(Mr 16.9-11)

¹¹ Marĩa gapũ masãgobegueta ãũjãa, bũro oreypũ. Oregota, iri gobegue muũbia ãã sóoyũ. ¹² Irasũ ãã sóogu, pẽrã Marĩpũre wereboerãrẽ boreri surĩ sãñarãrẽ Jesũya ãũpũ peyaderogue Ìgũsã doamakũ ããyũ. Sugu, Ìgũya dipũru ããrĩdero gapũ, gajigu, Ìgũya guburi ããrĩdero gapũ doañũrã. ¹³ Ìgũsã igore sẽrẽñañũrã:

—¿Nasirigo orege yãri?

Igo Ìgũsãrẽ ãrĩyũpũ:

—Yũ Opũya ãũpũre ãĩkõãnerã ããrãma. Ìgũrẽ Ìgũsã píderore yũ masĩbea, ãrĩyũpũ.

¹⁴ Irire ãrĩ odo, gãmenugã ããgõ, Jesũre iro nĩmakũ ããyũ. Ìgũrẽ ããkeregõ: “Jesũta ããrĩmi”, ãrĩ ããmasĩbiriyũpũ.

¹⁵ Jesũs igore ãrĩyũpũ:

—¿Nasirigo orege yãri? ¿Noãrẽ ãmarĩ?

Igo gapũ: “Ì, i pooere koregu ããrĩkumi”, ãrĩ gũñãgõ, Ìgũrẽ ãrĩyũpũ:

—Mũ Ìgũya ãũpũre gajirogue ããdi, yũre wereka! ¿Noõgue píari? Mũ weremakũ, Ìgũya ãũpũre ããgõ waagorãa.

¹⁶ Igo irasũ ãrĩmakũ, Jesũs igore ãrĩyũpũ:

—Marĩa.

Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pẽgo, gãmenugã, hebreo ya merã Ìgũrẽ:

—Rabuni, ãrĩyũpũ. “Rabuni”, ãrĩrõ, hebreo ya merã: “Buegu”, ãrĩduaro yãa.

¹⁷ Jesũs igore ãrĩyũpũ:

—Yũre pirika! Yũpũ pũrogue marĩabea dapa. Gajirã yaarã pũrogue waaka! Ìgũsãrẽ ãsũ ãrĩ wereka: “Jesũs ãrãmi: Yũpũ pũrogue waabu yãa. Ìgũ musãdere musãpũta ããrĩmi. Ìgũ yũ Opũ, irasũ ããrĩmakũ musãdere musã Opũta ããrĩmi”, ãrãmi”, ãrĩka Ìgũsãrẽ!

¹⁸ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pẽgo, Marĩa Magdalena gua Jesũs buerã pũrogue aari, guare igo marĩ Opũre ããdeare, Ìgũ igore weredoreadeare weremo.

Jesũs Ìgũ buerãrẽ deyoadea

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)

¹⁹ Irinũ semana ããrĩpũrorinũta† ñamigue gua Jesũs buerã guaya wiigũe nerẽrã, judio masaka oparãrẽ gũirã, makãpũrorire õãrõ biabu. Gua irogue ããrĩpũrope Jesũs gua dekogue deyoa, guare õãdoregu, ãsũ ãrĩmi:

—Musã õãrõ siñajãrĩ merã ããrĩrikuka!

²⁰ Irasũ ãrĩ odo, Ìgũya mojørĩrẽ, Ìgũrẽ arupãma doka sarederore guare ãmumi. Gua Ìgũrẽ marĩ Opũre ããrã, bũro usuyabu. ²¹ Dupaturĩ Jesũs guare ãrĩmi ããdoja:

—Õãrõ siñajãrĩ merã ããrĩrikuka musã! Yũpũ yũre iriuderosũta yũde musãrẽ iriua, ãrĩmi.

²² Irasũ ãrĩ odo, guare purĩpeo, ãsũ ãrĩmi:

—Õãgũ deyomarĩgũrẽ bokatĩrĩñãka, musãrẽ iritamubure! ²³ Musã masakare Ìgũsã ñerõ irideare kãtimakũ, Ìgũsã ñerõ irideare kãtisũrãkuma. Musã gajirãrẽ Ìgũsã ñerõ irideare kãtibirimakũ, Ìgũsã ñerõ irideare kãtisũbirikuma, ãrĩmi Jesũs.

Tomãs Jesũre masãdire ããde

²⁴ Jesũs guare deyoamakũ, Tomás Jesũs buegu “Suduadi” Ìgũsã ãrĩdi gua merã ããrĩbirimi. ²⁵ Pũru Ìgũ gua merã ããrĩmakũ, Ìgũrẽ ãrĩbu:

—Gua marĩ Opũre ããbu.

Tomãs gapũ guare ãrĩmi:

† 20:19 Semana ããrĩpũrorinũno, domingo ããrã.

—Īgūya mojóŕiġue Īgūsā pábiadea goberire ĩābi, iri goberire yaa mojóŕsūrū merā puuñabi, irasū āārĩmakū Īgū arupāma dokare Īgūsā saredea gobere yaa mojó merā soesóoñabi, Īgū masādea kerere neō buremubirikoā.

²⁶ Su semana Jesús guare deyoadero puru, gua Īgū buerā dupaturi wiigue nerēbu. Iripoere Tomás gua merā āārĩmĩ. Iri wii biadea wii āārĩkeremakū, Jesús ñajāa, gua dekogue deyoa, guare oādoregu, āsū ārĩmi:

—Musā siñajārĩ merā oārō āārĩrikuka!

²⁷ Irasū ārĩ odo, Tomárē ārĩmi:

—Īāka yaa mojóŕirē! Mu mojóŕsūrū merā yaa mojóŕiġue Īgūsā pábiadea goberire puuñaka! Mu mojó merā yu arupāma doka Īgūsā saredea gobere soesóoñaka! Yu masādeare: “Diaye āārĩbea”, ārĩbirikōāka! “Diaye āārā”, ārĩ buremuka!

²⁸ Īgū irasū ārĩmakū, Tomás āsū ārĩmi:

—Mu, yu Opu, yu buremugū āārā.

²⁹ Jesús Īgūrē ārĩmi:

—Mu yure ĩāsĩā: “Diayeta boadigue masādi āārā”, ārĩ buremua. Gajirā gapu yure ĩābirikererā, yu boadigue masādeare buremurākuma. Irasirirā Īgūsā buro usuyari merā āārĩrākuma, ārĩmi.

I pūgue āārĩrĩrē nasiriburo, ārĩ gojadea

³⁰ Jesús gua merā āārĩgū, wārĩ gajĩ Marĩpu turari merā iri ĩmurĩrē irimi. Iri āārĩpereri Īgū irideare i pūguere gojapeobiribu. ³¹ Irire gojapeobirikeregu, surāyeri Jesús irideare gojāa, Īgū Marĩpu iriudi Cristo āārĩrĩrē, Īgū diayeta Marĩpu magū āārĩrĩrē buremuburo, ārĩgū. Irasū āārĩmakū musā Īgūrē buremurĩ merā okari opaburo, ārĩgū, irasū ārĩ gojāa.

21

Jesús dupaturi Īgū buerārē deyoadea

¹ Puru Jesús Tiberias wāikuri ditaru taro dupaturi guare Īgū buerārē deyoami. Guare deyoagu āsū irimi. ² Gua irogue āārĩrā ĩsākū āārĩbú: Simón Pedro, Tomás “Suduadi” Īgūsā ārĩdi, Natanael Galilea nikūma Caná wāikuri makāmu, gua pērā Zebedeo pūrā, irasū āārĩmakū gajirā pērā āārĩbú.

³ Gua irogue āārĩripoe Simón Pedro ārĩmi:

—Waaĩ wējēgū waagū yāa.

—Guade mu merā waarāra, ārĩbu.

Irasū ārĩ, buāa, doódiru merā waabu. Iri ñamirē waaĩ wējēboyotamuakōādibu.

⁴ Boyowāgāripoe Jesús ditaru taro nĩmakū ĩābu. Īgūrē ĩākererā, ĩāmasĩbirikubu. ⁵ Irasirigu guare ārĩmi:

—¿Waaĩ wējēārĩ?

—Neō wējēbirakubu, ārĩ yujubu.

⁶ Gua irasū ārĩmakū pégu, Jesús ārĩmi:

—Doódiru diaye gapu buidire meéyoka! Iro gapu waaĩ wējērākoa. Īgū ārĩrōsũta meéyomakū, wārā waaĩ ñajāma. Wārā waaĩ ñajāmakū, buidire doódirugue neō āisāturabiribu. ⁷ Irasū waamakū ĩāgū, yu Jesús maĩsūgū Pedroe ārĩbu:

—Īgūta marĩ Opu āārĩmi.

Yu irasū ārĩmakū pégu, Simón Pedro Īgūya wekama surĩrore túweadi, sāña, ditarugue meébia bāwāgāmi. ⁸ Gua Īgū merāmarā ditaru tarore cien metros yoaro payarā, buidire waaĩ wārā ñajādire guayaru merā tūānumuabu. ⁹ Majānugārā, peame nitĩ dita gose oyanĩrĩme weka waaire Jesús mupūnugūnerārē, pādere ĩābu.

¹⁰ Jesús guare ārĩmi:

—Gajirā waaĩ, mērā musā wējērārē āirika!

¹¹ Īgū irasū ārĩmakū, Simón Pedro doódirugue ñajāa, buidire ĩmparogue tūāmajāmi. Pagarā waaĩ ñajānerā ciento cincuenta y tres āārĩmā. Wārā waaĩ ñajānerā āārĩkererā, buidire neō yeguebĩrĩma.

¹² Jesús guare ārĩmi:

—Baa yoberā aarika!

Gua neō suguno Īgūrē: “¿Noāno āārĩrĩ mu?” ārĩ sērēñabiribu. “Īgū marĩ Opuā āārĩmi”, ārĩ masĩbu. ¹³ Jesús peame puro waa, pā, waaire āi, guare gueremi.

¹⁴ Jesús boadigue masādero puru, pea guare deyoasiami. Irasirigu ditaru tarogue deyoagu, urea guare Īgū buerārē deyoagu irimi.

Jesús Pedro merā werenĩdea

¹⁵ Gua baadero puru, Jesús Simón Pedroe sērēñami:

—Simón, Jonás magū, ¿mu ĩsā nemorō yure maĩrĩ?

Pedro ĩgūrē ārĩmi:

—Yũ Opũ, mũrē maĩa. Mũ irire masĩa.

Jesús ārĩmi:

—Irasirĩgũ ovejare koregũ oveja majĩrārē ðārō korerosũta yũre bũremurārē majĩrā irirosũ ãārĩrārē ðārō koreka!

¹⁶ Irasũ ārĩ odo, dupaturi Simón Pedrore sērēñami doja:

—Simón, Jonás magũ, ¿yũre maĩrĩ mũ?

—Yũ Opũ, mũrē maĩa. Mũ irire masĩa, ārĩmi.

Jesús ārĩmi doja:

—Ovejare koregũ ovejare ðārō korerosũta yũre bũremurārē ðārō koreka! ārĩmi.

¹⁷ Irasũ ārĩ odo, dupaturi Simón Pedrore sērēñami:

—Simón, Jonás magũ, ¿diayeta yũre maĩrĩ mũ?

Ʋrea ĩgūrē irasũ sērēñamakũ pégũ, Simón Pedro bũro bũjawereri merā ãārĩmĩ. ĩgūrē ārĩmi:

—Yũ Opũ, mũ ãārĩpereri masĩa. Mũrē yũ maĩrĩrē masĩa.

Irasirĩgũ Jesús ĩgūrē ārĩmi:

—Ovejare koregũ ovejare ðārō kererosũta yũre bũremurārē ðārō koreka! ¹⁸ Diayeta mũrē werea. Mũ maamu ãārĩgũ surĩre sãña, mũ gããmerō noó waadũaro waanabu. Pũru bũguro ãārĩgũ, mũya mojõrĩrē soemugukoa. Gajĩgũ mũrē surĩre sãgũkumi. Mũ waadũaberogũ mũrē ãĩwãgãgũkumi.

¹⁹ Jesús, Simón Pedro ĩgũ boaburi merā masakare Marĩpu turagũ, ðãgũ ãārĩrĩrē masĩmakũ iriburire irasũ ārĩ weremi. Irire were odo, Jesús ĩgūrē ārĩmi:

—Yũre tũyaka!

Jesús Juārē ĩgũ maĩgūrē weredea

²⁰ Pedro gãmenũgã, yũ ĩgũsārē tũyawãgãmakũ ĩãmi. Yũ, Jesús maĩgũ, iro dupiyuro Jesús pũro baa doanĩgũ ĩgūrē: “Yũ Opũ, ¿noã mũrē wējēdũarãguere mũrē ĩmubu ãārĩkuri?” ārĩ sērēñadi ãārĩbũ. ²¹ Pedro yũre ĩãgũ, Jesũre sērēñami:

—Yũ Opũ, ¿naásũ waarokuri ĩgūrē?

²² Jesús ĩgūrē ārĩmi:

—Yũ i ãmũguere dupaturi aariripoeta ĩgũ okamakũ yũ iridũarire, o iridũabirire mũya meta ããrã. Irire gũñarikũbirikõãka! Yũre tũyaka!

²³ Jesús irasũ ārĩrĩ kerere pērã, gajĩrã ĩgūrē bũremurã: “Juan boabirikumi”, ārĩ gãme weresirima. Jesús: “Juan boabirikumi”, ārĩdi meta ãārĩmĩ. “Yũ i ãmũguere dupaturi aariripoeta ĩgũ okamakũ yũ iridũarire, o iridũabirire mũya meta ããrã”, ārĩdi ãārĩmĩ.

²⁴ Yũ Jesús buegũ, yũ ĩãdeare i pũrē gojãa. Irasirĩrã mũsã yũ gojarire: “Diayeta ããrã”, ārĩ masĩa.

²⁵ Jesús wãri gajĩ irimi. Iri ãārĩpererire yũ gojapeomakũ, wãri pũrĩ ãārĩbukoa. Yũ péñamakũ, masaka iri pũrĩrē i ãmũguere duripĩdũamakũ, utũriakõãbukoa.

Iropata ããrã.

Juan

LOS HECHOS

Jesús ĩgũ buedoregu beyenerārē: “Ōāgũ deyomarĩgũ aarigukumi”, ārĩ weredea (Lc 1.1-4)

¹ Opu Teófilo, yu marē gojadupiyudea pũguere Jesús neōgorague irinugādeare, ĩgũ buedea āārĩpererire gojabu. ² ĩgũ ũmugasigue marĩaburo dupiyuro Ōāgũ deyomarĩgũ turaro merā ĩgũ buedoregu beyenerārē: “Āsũ irirākoa”, ārĩ weredeadeare gojabu. ³ Jesús ĩgũ boa, masādero puru, ĩgũsārē cuarenta narĩgora deoyoayupu. Irasirigu ĩgũ dupaturi okarire ĩgũsārē ōārō masimākũ iriyupu. Marĩpu ĩgũyarārē doreri kerere ĩgũsārē wereyupu.

⁴ Jesús ĩgũsā merā āārĩgũ, ĩgũsārē āsũ ārĩyupu:

—Jerusalēta dujaka dapa! Iripoegue Yũpu: “Ōāgũ deyomarĩgũrē musārē iriugura”, ārĩdeare yũka! Irire weresiabu. ⁵ Juan musārē deko merā wāiyedi āārĩmĩ. Yu gapu mērōgā puru musārē Ōāgũ deyomarĩgũ merā wāiyegukoa, ĩgũ musā merā āārĩnikōāburo, ārĩgũ, ārĩyupu.

Jesús ũmugasigue marĩadea

⁶ Puru ũtāũ Olivos wāikudigie Jesús merā nerē, ĩgũrē sērēñañurā:

—Gua Opu, ¿dapagorare gajigu guaya nikũmurē guare dorebure, opu pĩgukuri? ārĩñurā.

⁷ Jesús ĩgũsārē yũyũyupu:

—Yũpu suguta masĩmi. ĩgũ irasũta waaburo, ārĩmakũ irasũta waarokoa. Musāya meta āārĩ i. ⁸ Mērōgā puru Yũpu Ōāgũ deyomarĩgũrē iriugu, musārē ĩgũ turarire opamakũ irigukumi. ĩgũ irasirimakũ, musā gũiro marĩrō gũñaturari merā masakare yaa kerere wererā waarākoa. Jerusalén marārē, Judea nikũ marārē, Samaria nikũ marārē, āārĩperero i nikũgũe āārĩrārē wererā waarākoa, ārĩyupu Jesús ĩgũ buedoregu beyenerārē.

⁹ ĩgũ irasũ ārĩ wereadero puru, Marĩpu ũmugasigue ĩgũrē āimurĩākōāyupu. ĩgũsā ĩgũrē ĩamutuyamakũ, su yebo ĩimikāyebũ tũbiakōāyuro. Irasirirā ĩgũrē neō ĩānemobiriñurā. ¹⁰ ĩgũsā ĩāmutuyaripoe gũñaña marĩrō pērā ũma suri boreri sāñanerā ĩgũsā puro deyoa, ¹¹ āsũ ārĩñurā:

—Galilea marā, ¿nasirirā ũmugasire ĩāmunĩrĩ? Jesús ũmugasigue marĩaguta dupaturi i ũmugere aarigukumi doja. Musā ĩgũrē marĩāmakũ ĩārōsũta aarimakũ ĩārākoa, ārĩñurā.

Judare gorawayurā, Matias wāikugure beyede

¹² Irasiri, puru Jesús buedoregu beyenerā Olivos wāikudi ũtāũgũe āārānerā dijāa, Jerusalēgũe dujāakōāñurā doja. Iri makā purōgā āārĩyuro iri ũtāũ. ¹³ Dujaja, ĩgũsā kārĩrĩ taribu ũmarōma taribugue ñajākōāñurā. ĩsāku āārĩñurā: Pedro, Santiago, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Simón celote wāikuri bumũ, Santiago Alfeo magũ, Judas Santiago magũ āārĩñurā. ¹⁴ Gajirāde ĩgũsā merā nerēñurā: Jesús pagupũrā, Jesús pago María, gajirā nome āārĩñurā. ũmurĩku iri taribugue Marĩpure sērēmurā nerēñañurā.

¹⁵ Sunu ĩgũsā merā gajirā Jesũre bũremurā ciento veinte gora nerēñurā. Irasirigu Pedro ĩgũsā watopegue wāgānugā, ĩgũsārē āsũ ārĩyupu:

¹⁶⁻¹⁷ —Yaarā, gua Judas merā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarāgora āārādibu. Jesús guare beyederosũta ĩgũdere beyeadĩmi, gua merā ĩgũya kerere weredoregu. Judas gapu Jesũre peresugue ñeāwāgāmurārē ĩgũrē ĩmumi. Ōāgũ deyomarĩgũ Judas waaburire Davire iripoegue gojadorederosũta diayeta waabu. ¹⁸ ĩgũ Jesũre oparāguere ĩmudea wajare ĩgũsārē wĩa, makā ojarogue waa, dipuru gapu merā meemejā, ĩgũya paru meē ooreakōā, gũramĩsĩ wirĩsirĩ kōmoakōāyupu. Irasirirā oparā iri niyeru merā ĩgũ meemejādepa nikũrē wajariñurā. ¹⁹ Judas irasũ waadeare āārĩpererā Jerusalén marā pēperekōāñurā. Irasirirā, ĩgũ irasũ waaderore: “Acéldama” wāyēñurā. “Acéldama”, ārĩrō, ĩgũsā ya merā: “Dĩ bēodero”, ārĩduaro irikoa. ²⁰ Iripoegue Salmos wāikuri pũgũe āsũ ārĩ gojasũdero āārĩbũ Judare:

ĩgũya wĩi āārĩdero masaka marĩrō dujaburo. Neō sugu ĩgũ āārĩdero dupaturi āārĩbirikōāburo, ārĩ gojasũdero āārĩbũ.*

Āsũ ārĩ gojasũdero āārĩbũ doja:

Gajigu ĩgũya moādeare gorawayuburo, ārĩ gojasũdero āārĩbũ.*

²¹⁻²² Irasirirā marĩrē sugu Judas gorawayugure beyero gāāmea. Sugu, gua merā āārĩdire, Juan marĩ Opu Jesũre deko merā wāiyemākũ ĩādire, āārĩpereri Jesús irideare ĩādire, Marĩpu ĩgũrē ũmugasigue āimurĩāmakũ ĩādire beyero gāāmea. Irasirigu, Jesús boadigue masādeare gna merā weregu waagukumi, ārĩyupu Pedro.

²³ Igũ irasũ arĩmakũ pé, pẽrãrẽ beyeñurã. Sugu José wãikũyuru. Gajirã Igũrẽta “Justo”, gajirã “Barsabás” wãiyenerã aarĩmã. Gajigu Matías wãikũyuru. ²⁴⁻²⁵ Beye odo, àsũ arĩ sêrẽñurã Marĩpũre:

—Gua Opu, mu aarĩpererã masaka gũñarĩrẽ òarõ masĩa. Judas Igũ dapagora aarĩrõgue waagũ, muya kere weredoredeare pirikõãmi. Sugu Igũ gorawayubure beyesiabu mu. Irasirigu mu beyeadire imuka guare! arĩñurã.

²⁶ Irasũ arĩ odo, peye ütãyegãgue Matías, José wãirẽ goja, puuigãgue sã, suye arĩ ãñurã. Matías wãĩ gojatũadeayere arĩ bokañurã. Irasirirã Matĩare: “Gua pe mojóma pere su gubu suru pẽrẽbejarã aarãnerã merã Jesũya kerere weregu waagukoa”, arĩñurã Igũrẽ.

2

Òãgũ deyomarĩgũ Jesũre buremurãrẽ ejadea

¹ Pentecostés* wãikuri bosenu aarĩmakũ, aarĩpererã Jesũre buremurã Igũsã nerẽdea wigueta nerẽñurã. ² Puru gũñaña marĩrõ ãmugasigũe mirũ buro aarirõsũ, Igũsã aarĩrõguere buro busu dijiriyuro. ³ Irasũ waaripoe peame ajãrĩ pũrã dijari, nediru irirosũ deyori masakakũre dipu weka deyoayuro. ⁴ Aarĩpererã Òãgũ deyomarĩgũrẽ opatari, Igũ iritamurĩ merã gaji masã ya Igũsã dupiyuro werenĩbirideare werenĩngãñurã.

⁵ Iripoere wãrã judío masaka aarĩpereri nikũ marã Jerusalẽgue ejanerã aarĩmã. Igũsã buremurĩrẽ òarõ tũyarimasã aarĩñurã. ⁶ Irasũ busurire pẽrã, Jesũre buremurã pũrogue nerẽwãgãñurã. Iroge masakakũ Igũsãya werenĩrĩ merã Jesũre buremurã werenĩmakũ pẽñurã. Irasũ waarire pẽmasĩbirĩñurã. ⁷⁻⁸ Irasirirã ãgũka, àsũ arĩ gãme werenĩñurã:

—¿Nasirirã Igũsã Galilea marã aarĩkererã, marĩ yare òarõ werenĩrĩ? Marĩ deyoadea nikũ marã irirosũ werenĩma. ⁹ Marĩ gajiro marã aarã. Partia marã, Media marã, Elam marã, Mesopotamia marã, Judea marã, Capadocia marã, Ponto marã, Asia marã, ¹⁰ Frigia marã, Panfilia marã, Egipto marã, Libia Cirene wãikuri nikũ tũro marã aarã. Marĩ Roma marãde òõguere naarĩmasã aarã. ¹¹ Surãyeri judío masaka, gajirã judío masaka aarĩbirikererã, judío masaka irirosũ buremurã òõguere aarã. Creta marã, Arabia marãde marĩ merã aarĩma. Irasirirã marĩ aarĩpererã gajiro marã aarĩkererã, marĩ ya merã ãsã òarõ werenĩmakũ péa. Igũsã Marĩpũ òarõ iridee kerere werenirã yãma, arĩñurã.

¹² Irasirirã aarĩpererã pẽgukakõãñurã.

—¿Nasiriro irasũ waari? arĩ gãme werenĩñurã.

¹³ Gajirã gapu:

—Mejãrã yãma, arĩ buridañurã.

Pedro masakare werede

¹⁴ Igũsã irasũ arĩmakũ pẽgu, Pedro gajirã pe mojóma pere su gubu suru pẽrẽbejarã Jesũs buedoregu beyenerã merã wãgãngã, buro busuro werenĩyuru:

—Musã aarĩpererã judío masaka òõgue Jerusalẽgue aarĩrã òarõ pẽka yu wererire! ¹⁵ Musã guare: “Mejãrã yãma”, arĩ gũñarã, diaye gũñabea. Goeripoe dupiyuro aarã dapa. Irasirirã gua mejãrã meta yãa. ¹⁶ Gua irasũ werenĩrĩrẽ Joel Marĩpũya kerere weredupiyudi àsũ arĩ gojadi aarĩmĩ:

¹⁷⁻¹⁸ Marĩpũ àsũ arĩmi: “I ãmu pereburo dupiyuro Òãgũ deyomarĩgũrẽ iriugura, masaka aarĩpereri burĩ marãrẽ. Irasirirã musã pũrã ãma, nomede yaa kerere wererãkuma. Maamarã kërõ irirosũ, murã kërõgue yu imurĩrẽ ãrãkuma. Yu dorerire irirãrẽ ãmarẽ, nomedere Òãgũ deyomarĩgũrẽ iriugura. Irasirirã, yaa kerere wererãkuma.

¹⁹ Yu ãmugasiguere gajirosũperi deyoamakũ irigura. I nikũdere dí, peame, ãmikã deyoamakũ irigura.

²⁰ Abe ãmũmu naĩtĩãgũkumi. Abe ñamĩmu dí irirosũ deyoũ waagũkumi. Musã Opu i ãmũguere dupaturi aariburo dupiyuro irasũ waarokoa. Igũ aarirĩnu goerĩnu aarĩrokoa. Ubu aarĩrĩnu aarĩbirikoa.

²¹ ‘Yu Opu, tauka yare!’ arĩgũnorẽ taugura”, arĩmi Marĩpũ, arĩ gojadi aarĩmĩ Joel.*

²² Musã Israel burarã yu wererire òarõ pẽka! Marĩpũ Jesũre Nazaretmurẽ iriudi aarĩmĩ. Jesũs musã pũrogue aarĩgũ, Marĩpũ turari merã pũrĩrikarãrẽ tau, wãtea masakare ñajãnerãrẽ béowiu, boanerãrẽ masũdi aarĩmĩ. Irasirigu Jesũs, Marĩpũ iriudi aarĩsĩã, Igũ turari merã irire iri imudi aarĩmĩ. Irire musã òarõ masĩa. ²³ Musã ñerãrẽ Igũrẽ curusague pãbiatũ wẽjẽdoremakũ, Marĩpũ iripoeque Jesũre irasũ waarokoa, arĩderosũta waabu. ²⁴ Irasũ waakeremakũ, Marĩpũ gapu Igũ boadiguere masũkõadi aarĩmĩ. Boanerã aarĩrõrẽ Igũrẽ wiudi aarĩmĩ. Irasirimakũ, boari Jesũre tarĩngãmasĩbiridero aarĩbũ. ²⁵ Iripoeque David àsũ arĩ gojadi aarĩmĩ, Jesũs Marĩpũre werenĩburire:

* 2:1 Pascua bosenu waadero pũgu, cincuenta narĩ pũgu, Pentecostés wãikuri bosenu waayuro. ✪ 2:21 Jl 2.28-32

Yu Opu, murē īānīkōāa. Mu yu diaye gapu, yu merā āārīnīkōāa. Irasirigu yu neō gübea.

²⁶⁻²⁷ Yaa yujupūrāgue buro usuyari merā āārā. Irasirigu usuyari merā wereni. Yu boamakū, boanerā āārīrōgue beōbirikoa. Yu masāgobegue āārīmakū, yaa dupu neō boabirikoa. Yure dupaturi okamakū irigukoa doja. Irasirigu yu güiro marīrō āārīgukoa.

²⁸ Mu, yu dupaturi okaburire yure dārō masīmakū yāa. Irasirigu yu merā mu āārīmakū, buro usuyari merā āārā, āri gojadi āārīmi David.*

²⁹ Yaarā, yu masārē diayeta weregura. Marī űekū David boadi āārīmi. Marī űekūsāmarā ĩgūrē yāanerā āārīmā. ĩgūya masāgobe i makāguere āārā dapa. ³⁰⁻³¹ Iripoegue Marīpu Davire āsū āri weredi āārīmi:

Yu murē diayeta werea: “Puruquere mu parāmi i nikū marā Opu āārīgukumi. Yu murē pīderosūta pīgukoa ĩgūdere”, ārīdi āārīmi.

David Marīpuya kerere weredupiyugu āārīdi āārīmi. Irasirigu Jesūre Marīpu pīburire masīsā, āsū āri weredi āārīmi ĩgū masāburire:

ĩgū boadero puru, boanerā āārīrōgue neō beōsūbirikumi. ĩgūya dupu masāgobegue neō boabirikoa, āri gojadi āārīmi.*

³² Marīpu Jesūre boadiguere masūdi āārīmi. ĩgūrē masūadero puru, gua āārīpererā ĩgūrē ĩābu. “Dupaturi okami”, āri masā. ³³ ĩgū Pagu ĩgūrē masū, āmugasigūe āīmūrīa, ĩgū diaye gapu dobodi āārīmi. ĩgū ārīderosūta Jesūre Ōāgū deyomarīgūrē iriudi āārīmi. Irasirigu Jesūs guare Ōāgū deyomarīgūrē iriudi. Irasirirā masā, ĩgū guaguere ejamakū ĩāa. ĩgū iritamurī merā gua werenīmakū péa. ³⁴⁻³⁵ David† gapu ĩgū boadero puru, Jesūs murīaderosū murīabiridi āārīmi. ĩgū boaburo dupiyuro āsū āri gojadi āārīmi, Marīpu Jesūre ārīdeare gojagu:

Marīpu yu Opure āsū ārīmi: “Ōō yu diaye gapu doaka, yu merā dorebu! Irasiriripoe murē ĩāturirārē mu dorerire tarinugānemobirimakū irigura”, ārīmi, āri gojadi āārīmi.*

³⁶ Irasirirā masā Israel bumarā āārīpererā dārō pémasīka! Marīpu Jesūre, masā curusague pábiatū wējēdire marī Opu āārīmakū iridi āārīmi. Marīpu ĩgūrē iriudi āārīmi, marīrē tauburo, ārīgū, āri wereyupu Pedro masakare.

³⁷ ĩgū irasū ārīmakū pérā, ĩgūsāya yujupūrārīgūe buro bujawereri merā güñariku, Pedroe, gajirā Jesūs buedoregu beyenerārē āsū āri sērēñāñurā:

—Guayarā, ĩnasirirākuri gua?

³⁸ Pedro ĩgūsārē yujuyupu:

—Masā űerō irideare bujawere, masā güñarīrē gorawayuka! Irasirirā masā āārīpererā Jesucristore būremua, āri, guare deko merā wāiyedoreka! Masā irasirimakū, Marīpu masā űerō irideare kātigukumi. Ōāgū deyomarīgūrē iriugukumi, masā merā āārīnīkōāburo, ārīgū. ³⁹ Marīpu ārīderosūta masārē, masā pūrā āārīturirārē, gajiro marādere āārīpererā ĩgū beyenerārē Ōāgū deyomarīgūrē iriugukumi, āriyupu.

⁴⁰ Irire āri odo, gaji wāri werenemoyupu Pedro ĩgūsārē:

—Ōārō pémasīka masā! I nikū marā Jesūre wējēnerā űerā āārīma. ĩgūsā űerō iridea waja Marīpu ĩgūsārē wajamoāgukumi. ĩgūsā űerā irirosū neō irinembirikōāka pama! Irasiribirimakū, Marīpu ĩgūsārē wajamoāgū, masā gapure wajamoābirikumi, āriyupu.

⁴¹ Wārā ĩgū wererire dārō péñurā. Irasirirā deko merā wāiyesūñurā Jesūre būremurīrē ĩmurā. Irasirirā Jesūre būremuprorinerā merā āārīnugāñurā. Pedro ĩgūsārē weread-eanu merāta wārā tres mil gora masaka būremunugāñurā. ⁴² Irasirirā āmuriku Jesūre būremuprorinerā merā nerēñāñurā, ĩgū buedoregu beyenerā buerire pémurā. Irasū nerēñarā, Marīpure sērē, pārē dukawa, siuu baañurā.

Jesūre būremuprorinerā iridea

⁴³ Jesūs buedoregu beyenerā ĩgū iriderosūta wāri Marīpu turari merā iri ĩmunāñurā. Irasirirā pūrīrikurārē tau, wātēa masakare űajānerārē beowiu, boanerārē masūñurā. ĩgūsā irasirimakū ĩārā, masaka āārīpererā ĩāgukanañurā. ⁴⁴ āārīpererā Jesūre būremurā su bumarā irirosū dārō āārīrikūñurā. Irasirirā ĩgūsā oparire gāme sīñāñurā. ⁴⁵ Gajinorē oparā, irire dua, iri waja merā gajino opamerārē sīñāñurā. ⁴⁶ űmuriku āārīpererā surosū güñarī oparā Marīpuya wiigūe nerēñāñurā. ĩgūsāya wiirigūe pārē dukawa, dārō usuyari merā siuu baañurā. ⁴⁷ Marīpure: “Ōātaria mu”, āri, usuyari sīñāñurā. Gajirā masaka ĩgūsārē: “Ōārā āārīma”, āri ĩāñurā. űmuriku marī Opu Jesūs gajirārē ĩgūrē būremumakū iriyupu. Irasirirā ĩgūrē būremurā wārā āārīñurā.

* 2:28 Sal 16.8-11 * 2:30-31 Sal 132.11 † 2:34-35 David ĩgū boadero puru, ĩgū dupu merā āmugasigūe murīabiridi āārīmi. Irasirigu Jesūs murīaderosū murīabiridi āārīmi. * 2:34-35 Sal 110.1

3

Sugu waamasibire waamasimaku iridea

¹ Sunu, namika tres aarimaku Pedro, Juan merā Maripuya wiigwe waañurā. Iri horata masaka Maripure sēñeñurā. ² Iri wiima makāpurore sugu masaku deyoaguguetā waamasibi aarīdi doayupu. Iri makāpuro: “Ōārī makāpuro” wāikuyuro. Ūmariku ĩgū merāmarā ĩgūrē āiwāgā, iri makāpurogue dobonañurā, iri wii ñajārārē niyeru sērē doanídorerā. ³ Pedrosā iri wii ñajāmūrā iriripoe ĩgūsārē ĩā, niyeru sērēyupu. ⁴ ĩgūsā pērāgueta ĩgūrē ĩā, Pedro gapu ĩgūrē āriyupu:

—Guare ĩāka!

⁵ ĩgū irasū ārimaku: “Yure niyeru simurā irikuma”, āri gūñarī merā burō ĩāyupu. ⁶ Pedro gapu ĩgūrē āriyupu:

—Niyere opabea. Irire opabirikeregu, yu opari merā mūrē iritamugura. Jesucristo Nazaretmu wāi merā, ĩgū turaro merā wāgāñugā waaka! āriyupu.

⁷ Pedro ĩgūrē irasū ārigūta, diayema mojōrē ñeā, tūāwāgūñuyupu. Irasirimakūta, ĩgūya guburi, ĩgūya āñagubuyeri turanugājayuro. ⁸ Irasirigu pari wāgāñugāja, waaparori, puru ĩgūsā merā Maripuya wiigwe Maripure: “Ōātaria mu”, āri gaguini, pariñajayupu. ⁹⁻¹⁰ ĩgū usuyari merā Maripure: “Ōātaria mu”, āri, pariñajāmaku ĩārā, iri wiigwe aārīrā aārīpererā ĩgūrē ĩāmasi:

—Ī, i wii ōārī makāpurogue niyeru sērē doanídita aārīmi, āriñurā. Irasirirā ĩgū waamasimaku ĩārā, “¿Naásu waari?” āri ĩāgukakōāñurā.

Pedro masakare Maripuya wiigwe weredea

¹¹ Waamasibiradi Pedrosārē duūbirimakū, aārīpererā masaka iri wii aārīrā ĩāgukari merā, ĩgūsā purogue “Pórtico de Salomón” wāikurogue ūmanerēñurā. ¹² ĩgūsā irasū ūmaneremakū ĩāgū, Pedro ĩgūsārē āriyupu:

—Musā, Israel bumarā, ¿nasirirā iropa gukari? ¿Nasirirā guare burō ĩārī? “ĩgūsā Maripure burumū merā, ĩgūsā turaro merā ĩrē waamasimaku iriama”, āri gūñabirikōāka! ¹³ Jesús ĩgū turaro merā ĩgūrē waamasimaku iriami. Marī ñekūsāmarā Abraham, Isaac, Jacob Maripure ūmugasigwe aārīgūrē buremunerā aārīmā. Maripu ĩgū magū Jesure, ĩgū doreri ōārō iridire: “Ōātariḡu aārīmi”, āri di aārīmi. Musā gapu ĩgūrēta oparāguere wiabu. Pilato ĩgūrē wiudakeremakū, musā gapu gāamebiribu. ¹⁴ Jesús ōāgū, ñerīrē neō iribi aārīkeremakū, ĩgūrē neō wiudorebiribu. Sugu ñegū masakare wējēdi gapure wiudorebu musā. ¹⁵ Irasirirā, Jesús marīrē okari sigū gapure wējēdorebu. ĩgū boadero puru, Maripu gapu ĩgūrē masūdi aārīmi. Gua ĩgūrē Maripu masūdire ĩābu, āri masīa. ¹⁶ Jesūta ĩgū turaro merā ĩi waamasibiradire musā ĩāmasīgūrē waamasimaku iriami. Gua Jesús taumasirīrē buremunakū ĩāgū, ĩgūrē tauami. Musā aārīpererā ĩgū tauadire ĩgū waamasimaku ĩā.

¹⁷ Yaarā, musā, musā oparāde Jesure: “Maripu magūta aārīmi”, āri pémasibirisīā, ĩgūrē wējēdorebu. ¹⁸ Iripoegwe Maripu ĩgūya kerere weredupiyunerā aārīpererārē: “Cristo yu iriubu ñerō tarīgukumi”, āriderosūta Jesure waabu. ¹⁹ Irasirirā musā ñerō irideare bujawere, musā gūñarīrē gorawayuka! Maripu dorerire irika! Irasirimakū, Maripu musārē musā ñerō irideare kāti, siñajārī merā aārīrikumakū irigukumi. ²⁰ Irasirigu musārē Cristore dupaturi iriugukumi. Cristo, Maripu beyedi musārē taugu, Jesūta aārīmi. ²¹ Jesucristo ūmugasigwe mūrīadi, irogueta aārīmi dapa. Maripu iripoegwe ĩgū iriburire ĩgūya kerere weredupiyunerārē weredorederosūta aārīpererire ōārō āmu, puru Jesure iriugukumi. ²² Iripoegwe Moisés irimarē marī ñekūsāmarārē āsū āri di aārīmi:

Purūḡwe Maripu marī Opu sugu ĩgūya kerere werebure iriugukumi. Yure iriuderosūta ĩgūdere iriugukumi. ĩgūde marīyaguta aārīgukumi. Aārīpereri ĩgū wererire péka! ĩgū dorerire ōārō iritayaka!

²³ ĩgū dorerire iritayamerā gapu beosūrākuma. Irasirirā Maripuyarā merā neō aārīnemobirikuma pama, āri di aārīmi Moisés.*

²⁴ Aārīpererā iripoegwe marā Maripuya kerere weredupiyunerākū, Samuel puru marāde dapagora waarire irasūta āri gojanerā aārīmā. ²⁵ Iripoegwe Maripu marī ñekū Abrahārē: “Yu, mu parāmi aārīturiagu merā i ūmu marā aārīpererārē ōārō irigura”, āri di aārīmi. ĩgūya kerere weredupiyunerārē ĩgū Abrahārē ārideare weredoredi aārīmi marī ñekūsāmarārē. Irasirigu Maripu ĩgūsārē āriderosūta musārē iridi aārīmi. ²⁶ Irasirigu ĩgū magū Jesū boadiguere masū, marīrē judío masakare iriuparoridi aārīmi, marīrē ōārī gapure iri, marī ñerō iririre piriburo, āriḡū, āri wereyupu Pedro ĩgūsārē.

4

Pedrore, Juārē oparā purogue āiadea

* 3:23 Dt 18.15-19; 34.10

1-2 Pedro, Juan merā masakare wereniripoe paía, Marīpuya wii korerā surara opu, gajirā saduceo bumarā ejañurā. Pedrosā masakare: “Jesús boadero pury masādi āārīmi. Irasirirā marīde boadero pury āārīpererā masārākoa”, āri buenañurā. Īgūsā irasū āri buemakū pérā, saduceo bumarā, masaka boanerā masārīrē buremubirisīā, Īgūsā merā buro guañurā. ³ Irasirirā abe ñajāriipoē āārīmakū, Pedrosārē ñea, iri ñamirē peresu iriñurā. ⁴ Irasirikeremakū, gajirā wārā Jesúya kerere pénerā, Īgūrē buremunugārā āārīñurā. Irasirirā dupiyurogue Jesúre buremupurorinerā merā wārā āārīñurā. Ūma ditare keomakū, cinco mil āārīñurā.

⁵ Pedrosārē peresu iriadero pury, gajinu gapu Jerusalégue judío masaka oparā, gajirā murā, gajirā Moisés gojodeare buerimasā nerēñurā. ⁶ Gajirāde, paía opu Anás, Caifás, Juan, Alejandro, gajirā paia opuyarā Īgūsā merā āārīñurā. ⁷ Irogue nerē, Pedrosārē Īgūsā puro āaridore, Īgūsā ejamakū:

—¿Noā musārē doreri, noā musārē inorē irasiridoreri? āri sērēñañurā.

⁸⁻⁹ Pedro Ōāgū deyomarīgūrē opatarisīā, āsū āri yujuyupu Īgūsārē:

—¿Musā judío masaka oparā, murāde guare ñi waamasībiradire ōārō iriadeare, Īgūrē tauadeare sērēñarā yāri? ¹⁰ Musārē ire weregura, āārīpererā Israel bumarā ōārō pémasiburo, āriġū. Jesucristo Nazaretmu turaro merā, Īgū wāi merā ñi waamasībiradi waamasīami. Musā Īgūrēta curusague pábiatū wējēdorebu. Īgū boadero pury, Marīpu gapu Īgūrē masū, dupaturi okamakū iridi āārīmi. ¹¹ Iripoegue Marīpuya kerere weredupiyudi āsū āri gojadi āārīmi: “Suye ūtāye wii iririmasā Īgūsā béoadeaye merā gajigu gapu ōārō turari wii irigakumi”, āri gojadi āārīmi. Jesús iri ūtāye Īgūsā béoadeaye irirosū āārīmi. Marīpu Īgūrē beyedi āārīmi marīrē taubure. ¹² I nikūguere Jesús suguta marīrē taugu āārīmi. Gajigu marīrē taugu neō mami. Marīpu Īgūrēta iriudi āārīmi marīrē taubure, āri wereyupu Pedro Īgūsārē.

¹³ Judío masaka oparā Pedro, Juan buebirinerā āārīkererā, ōārō gūñaturari merā, pémasīri merā weremakū pérā, pégukakōñurā. Īgūsārē: “Diayeta Jesús merāmarāta āārīma”, āri ĩāmasīñurā. ¹⁴ Waamasībiradi Pedrosā puro nímakū ĩārā, Īgūsārē: “Ñerō irirā iriabu”, āri werewuamasībiriñurā.

¹⁵ Irasirirā, Īgūsārē Īgūsā nerērī taribugue āārīrārē wriadoreñurā, Īgūsā basi gāme werenimurā:

¹⁶ Āsū āārīñurā:

—¿Nasirīrākuri Īgūsārē? ñi waamasībiradire Īgūsā waamasīmakū iriadeare Jerusalén marā pépereakōñurā. Irasirirā: “Iribirama”, ārīmasībirikoa marī. ¹⁷ Gajirārē irire neō pénemomakū iribirikōārō gāamea marīrē. Irasirirā: “Jesúyamarē gajirāguere neō werenemobirikōāka pama!” ārīrā Īgūsārē, āri wereniñurā.

¹⁸ Irasū āri wereni odo, Pedrosārē siiu, āsū āārīñurā:

—Gajirāguere neō Jesúyamarē werenemobirikōāka! Neō Īgūya kerere buenemobirikōāka! ārīñurā.

¹⁹ Īgūsā irasū ārīkeremakū, Pedro, Juan gapu āsū āri yujñurā Īgūsārē:

—¿Marīpu musā guare dorerire irimakū gāamerī, o Īgū doreri gapure gua irimakū gāamerī? ¿Naāsū gūñarī musā irire? ²⁰ Gua Īgū dorerire irituyarā āārā. Irasirirā gua ĩādeare, gua pédeare neō wereduumasīña máa, ārīñurā.

²¹⁻²² Īgūsā irasū ārīmakū pérā, judío masaka oparā gapu dupaturi ārīñurā:

—Jesúyamarē neō werenemomerāta pama! Irire pirimerā, wajamoāsūrākoa, ārīñurā. Gajirā gapu usuyari merā Marīpure: “Mu ñi waamasībiradire tauadea ōātariabu”, ārīñurā. Īgū cuarenta bojori nemorō opagu āārīyupu. Irasirirā oparā gapu Pedrosārē: “Ñerō irirā iriama”, ārīmasībiri, wajamoāmerāta Īgūsārē wiukōñurā.

Jesúre buremurā Marīpure iritamurī sērēdea

²³ Pedrosā irogue āārānerā wiria, Īgūsā merāmarā purogue waakōñurā. Irogue eja, paía oparā, judío masaka murā Īgūsārē ārādeare Īgūsā merāmarārē wereñurā. ²⁴ Īgūsā weremakū pérā, āārīpererā iro āārīrā Marīpure sērēñurā:

—Gua opu, mu diayeta ūmugasi, i nikū, dia wādiya, i ūmuma āārīpererire iridi āārā.

²⁵ Iripoegue gua ñekū Davire murē moāboegure Ōāgū deyomarīgū merā āsū āri weredoredi āārībú:

Judío masaka āārīmerā Marīpu merā buro guama. Israel bumarāde Marīpuyare: “Gāamebea”, āri gūñadima.

²⁶ I nikū marā oparā Marīpu merā gāmekēāduarā nerērākuma. Īgū beyedi merādere irasūta gāmekēārākuma, āri weredoredi āārībú.*

²⁷ Mu weredoredosūta diayeta waabu. I makāguere opu Herodes, Poncio Pilato, gajirā Israel bumarā, gajirā judío masaka āārīmerā nerēma Jesús mu magūrē wējēmura. Īgū ōāgū,

* 4:26 Sal 2.1-2

ma beyedi aārīmi. ²⁸ Irasirirā, iripoegue ma turaro merā ma beyedire: “Irasū waarokoa igūrē”, āriderosūta irima. ²⁹ Gua Opu, dapagora paia oparā muya kerere: “Werebirikōāka! Mūsā irire wererā, wajamoāsūrākoa”, ārama guare. Igūsā irasū āradeare gūñaka ma! Gua murē moāboerā āārā. Irasirigu guare muyare gajirārē güiro marirō weremakū irika! ³⁰ Guare ma turaro merā pūrīrikurārē taumakū irika! Irasirigu guare ma turaro merā Jesús ma magū, ōāgū wāi merā iri imurirē irimakū irika! āri sērēñurā Marīpure.

³¹ Igūsā irasū āri sērēadero puru, igūsā aāriri wii gāmeñayuro. Āārīpererā Ōāgū deyomarīgūrē opatariñurā. Irasirirā, Igū iritamurī merā güiro marirō Marīpuya kerere wererā waañurā.

Jesúre bremurā igūsā oparire gāme dukawadea

³²⁻³³ Irasirirā Jesús buedoregu beyenerā Marīpu turaro merā masakare: “Marī Opu Jesús boadero puru masādi aārīmi. Igū dupaturi okadero puru, gua igūrē iābu”, āri wereñurā. Āārīpererā Jesúre bremurā surosū gūñañurā. Irasirirā igūsā oparire: “Yaa āārā”, āriro marirō gāme dukawañurā. Marīpu igūsārē āārīpererārē ōārō iritamuyupu. ³⁴⁻³⁵ Irasirirā wi-iri oparā, nikū oparā, gajirārē irire duañurā. Igūsā duadea wajare Jesús buedoregu beyenerārē sīnañurā. Jesús buedoregu beyenerā irire igūsā watope āārīrārē gajino opamerārē dukawañurā. Irasirirā igūsā watopegue boporā marīñurā pama. ³⁶ Iripoere sugu Jesúre bremugō José wāikugu āārīyupu. Igū Chipre wāikuri nugārōmu, Levíya buma āārīyupu. Jesús buedoregu beyenerā igūrē “Bernabé” wāiyeñurā. “Bernabé”, āriro, griego ya merā: “Masakare ōārō yujupūrākumakū irigu”, āriñuaro irikoa. ³⁷ Igū nikū opagu āārīsīā, su pooe ejatuaro gajirārē duayupu. Igū duadea wajare Jesús buedoregu beyenerārē sīpeokōāyupu.

5

Ananías, Safira merā ārīkatodea

¹ Gajigu Ananías wāikugu Igū marāpo Safira merā su pooe ejatuaro nikūrē duayupu. ² Igū duadea wajare igū basi deko merā duripikōāyupu. Irasirigu āārīpereri niyerure Jesús buedoregu beyenerārē sīpeobirikeregu: “Iropata wajariama”, ārīkatoyupu. Igū marāpo āārīpereri Igū irasiriadeare masīyupo. ³ Pedro āsū ārīyupu igūrē:

—Ananías, ¿nasirigu wātirē muya gūñarīguere ñajāadoreari? Igū ñajāmakūta, muya nikū duadea wajare guare sīpeobirikeregu, ma Ōāgū deyomarīgūrē ārīkatōa. ⁴ Iri nikū ma duaburo dupiyuro muya nikū āārībū. Ma duadea waja muya niyeruta āārā. Noo ma sīduaropa sīboakuyo. ¿Nasiribu irasū ārīkatori? Gua ditare ārīkatogu meta yāa. Marīpudere ārīkatōa ma, ārīyupu.

⁵ Igū irasū ārīmakū pégu, mata Ananías meémejā kōmoakōāyupu. Igū irasū waadea kerere pérā, āārīpererā buro güiñurā. ⁶ Igū kōmoadero puru, gajirā maamarā ñajāja, igūya dupure suriro gasiro merā ōma, āiwiriakōñurā igūrē yāarā āārā.

⁷ Ūre hora puru, Ananías marāpo āārādeo ñajājayupo. Igū boadeare neō masībiriyupo. ⁸ Igo ñajāmakū iāgū, Pedro igore sērēñayupu:

—Wereka yure! ¿Mūsāya pooere duarā, iropata niyeru wajatari mūsā? ārīyupu. Igo igūrē yujuyupo:

—Iropata wajatabu, ārīyupo.

⁹ Pedro ārīyupu igore:

—¿Nasirirā mūsā, marī Opu Ōāgū deyomarīgūrē ārīkatōari? “Gua irasirimakū masībirikumi”, ¿ārī gūñadari mūsā? Iāka! Ma marāpure yāarā ejanerā sīsā dujarima. Muya dupudere āiwiriarākuma, ma marāpuya dupure āiwiriaderosūta, ārīyupu. ¹⁰ Igū irasū ārīmakūta, igode Pedroya buri puro meémejā kōmoakōāyupo. Irasirirā maamarā igo kōmoadeoguere bokaja, igoya dupure āiwiria, igo marāpu dagure igūsā yāadero purugeta igodere yāañurā. ¹¹ Irasirirā āārīpererā Jesúre bremurā, gajirāde Ananías, Safirare waadea kerere pérā, buro güiñurā.

Jesús buedoregu beyenerā Marīpu turaro merā iri imudea

¹² Iripoere masaka watopegue Jesús buedoregu beyenerārē Marīpu Igū turari merā wāri iri imurirē irimakū iriyupu. Āārīpererā Jesúre bremurā Marīpuya wii turo biaña mariri taribu “Pórtico de Salomón” wāikuri taribugue nerēñañurā. ¹³ Masaka igūsārē: “Ōārā āārīma”, ārikeremakū, gajirā gapu igūsārē güiñurā. Igūsā merā neō nerēduabiriñurā. ¹⁴ Gajirā gapu marī Opu Jesúre wārā ūma, nomede bremuñurā. ¹⁵ Irasirirā pūrīrikurārē igūsā peyari gasiri merā Pedro waaburi maa turo piñurā. “Pedro igūsārē ñapeobirikere makū, igū wāti meépīro igūsā weka ejamakū, igūsārē pūriri tarirokoa”, āri güñarā, irasiriñurā. ¹⁶ Wārā

Jerusalén turo marāde pūrīkurārē, wātēa ñajāsūnerārē iroque āīañañurā. Irasirirā Jesús buedoregu beyenerē Īgūsā āārīpererārē taunañurā.

Oparā Jesús buedoregu beyenerārē ĭaturidea

¹⁷ Irasirirā paia opu, gajirā ĭgū merāmarā saduceo bumarāde Jesús buedoregu beyenerārē buro ĭāturi, ¹⁸ ĭgūsā merā buro gua, ĭgūsārē ñeā, peresu iriñurā. ¹⁹ Irasirikeremakū, sugu Marīpure wereboegu iri ñamita peresu wii makāpurorire tūpā, ĭgūsā āārīrī taribugue ñajāja, ĭgūsārē āsū ārī āīwiriayupu:

²⁰ —Marīpuya wiigue waaka! Iroque eja, Marīpu Jesure buemurārē ĭgū merā oārō āārīmakū iriburi kerere wereka masakare! ārīyupu Marīpure wereboegu ĭgūsārē.

²¹ ĭgū irasū ārīmakū pérā, ĭgūsā peresu āārānerā wiriakōāñurā. Gajinū gapu boyoripoe āārīmakū, Marīpuya wiigue ñajāa, masakare buenugāñurā, Marīpure wereboegu ĭgūsārē weredoreaderosūta.

ĭgūsā iroque bueripoe paia opu gapu, ĭgū merāmarāde, Pedrosā peresu āārānerā wiriadeare masībiriñurā dapa. Irasirirā ĭgūsā Israel bumarā oparārē āārīpererārē neeōñurā. ĭgūsā nerēperemakū ĭārā, surarare peresu iriri wiigue Jesús buedoregu beyenerārē ĭgūsā biadoboanerārē āiridoreñurā. ²² Irasirirā surara ĭgūsārē āirā waadiñurā. Iroque eja, Pedrosārē neō bokabiriñurā. ĭgūsārē bokabirisīā, oparāguere wererā dujāakōāñurā doja. ²³ Dujaja, oparārē:

—Peresu iriri wii makāpurori oārō biadea makāpurori āārādabu. Iroque biadoboanerārē korerāde iri makāpuroriku niadama. Irasū āārīkeremakū, gua ĭgūsā āārāde taribure makāpuro tūpāmakū neō marāma, ārīñurā.

²⁴ ĭgūsā irasū ārīmakū pérā, paia opu, Marīpuya wii marā surara opu, paia oparāde: “¿Naásū waayuri ĭgūsārē?” ārī gūñarikūñurā. ²⁵ ĭgūsā irasū gūñarikuripoe sugu masaku ĭgūsā puro eja: —Musā peresu irianerā Marīpuya wiigue āārāma. Masakare buerā iriama, ārīyupu.

²⁶ ĭgū irasū ārīmakū pérā, Marīpuya wii marā surara opu, ĭgūyarā surara merā ĭgūsārē ñeārā waañurā. Iroque eja, ĭgūsārē ñeā, paia oparā puro āīañañurā doja. Masakare gūisīā, ĭgūsārē tārābiriñurā. “Gua ĭgūsārē tārāmakū ĭārā, masaka guare ūtayeri merā deabukuma”, ārī gūñañurā. ²⁷ ĭgūsārē judio masaka oparā puro āījamakū, paia opu ĭgūsārē turiryupu:

²⁸ —Gua musārē: “Jesúyare neō buenemobirikōāka!” ārādibu. Gua irasū ārīkeremakū, musā āārīperero Jerusalén marārē buegorenāa. Jesús boadea waja guare waja opamakū iriduārā yāa musā, ārīyupu.

²⁹ ĭgū irasū ārīmakū, Pedro gajirā Jesús buedoregu beyenerā merā ĭgūrē āsū ārī yujayupu: —Masaka doreri nemorō Marīpuya gapure iro gāāmea. Gua musā dorerire irirā, Marīpu doreri gapure iribiribukoa. ³⁰ Musā Jesure curusague pábiatū wējēdoredire Marīpu, marī ñekūsāmarā opu gapu ĭgūrē masūdi āārīmī. ³¹ ĭgūrē masū odo, āmugasigue āimurīagu, ĭgū diaye gapu dobodi āārīmī. Marīrē taubure, marī opu āārībure irasiridi āārīmī. Irasirigu marī judio masaka marī ñeō irideare bujawere, gūñarīrē gorawayumakū kātigukumi. ³² Gua āārīpereri Jesús irideare ĭānerā āārā. Irasirirā irire werea. Ōāgū deyomarīgūde guare irire pémasīmakū yāmi. Irasirirā ĭgū iritamurī merā werea. Marīpu dorerire pérānodere Ōāgū deyomarīgūrē iriugukumi, ārī wreyeyupu Pedro paia opure.

³³ ĭgū irasū ārīmakū pérā, oparā gapu guataria, Pedrosārē wējēduadiñurā. ³⁴ Sugu fariseo bumū Gamaliel wāikugu gapu wāgānugāyupu ĭgūsārē werebu. ĭgū judio masaka oparā merāmū Moisés gojadeare buerimasū āārīyupu. Masaka ĭgūrē: “Ōāgū āārīmī, ārī buemurāñurā. ĭgū wāgānugā, surarare: “ĭsārē āīwiriaka dapa!” ārīyupu. ³⁵ ĭgūsārē āīwiriadero puru, oparārē āsū ārīyupu:

—Musā Israel bumarā, musā ĭgūsārē iriduarire oārō gūñaka! ³⁶ Teudas wāikugu waadeare gūñaka! Irinugue ĭgū masakare: “Masītarinugāgū āārā yu”, ārīdi āārādīmi. Irasirirā wārā cuatrocientos āma ĭgū merāmarā āārīnerā āārādīma ĭgū buerire péduarā. Puru gajirā ĭgūrē wējēkōānerā āārīmā. ĭgūrē wējēadero puru, ĭgū merāmarā āārādīnerā waasiriakōānerā āārīmā. Irasū waadero puru, ĭgū buedeā pereakōādero āārībū. ³⁷ Puru i nikū marārē ĭgūsā keoripoe gajigu Judas wāikugu Galileamū āārīdi āārādīmi. Wārā ĭgū merāmarā āārīnerā āārādīma. Puru gajirā ĭgūdere wējēkōānerā āārīmā. ĭgūrē wējēadero puru, ĭgū merāmarā āārādīnerā waasiripereakōānerā āārīmā. ³⁸ Irasirigu musārē werea. Sīsārē, marī peresugue biadoboanerārē wiuka! Musā ĭgūsārē iriduarire iribirikōāka! ĭgūsā bueri, Marīpuya bueri āārībero, pereakōārokoa Teudas, Judas buedeā perederosūta. ³⁹ ĭgūsā bueri, Marīpuya bueri āārīrō, neō perebirikoa. ĭgūsārē irire pirīmakū iribirikoa. Irasirirā irire oārō pémasīka! ĭgūsā bueri, diayeta Marīpuya bueri āārīmakū, musā ĭgūsārē wējēduarā, Marīpu merā gāmekēduarā irirosū iribukoa, ārīyupu Gamaliel.

⁴⁰ Īgū irasū ārimakū pérā: “Jáu, marirē diayeta weremi ī”, āri péñurā. Irasirirā Jesús buedoregū beyenerārē siiu, surarare tārādoreñurā. “Jesúyare neō werenemobirikōāka!” āriñurā. Irasū āri odo: “Waaka!” āri, wiuñurā Īgūsārē pama. ⁴¹ Irasirirā Jesús buedoregū beyenerā judío masaka oparā puro āārānerā waakōāñurā. “Marī Jesúyare bueri waja marirē tārādoreama guyasīriburo, ārīrā”, āriñurā. “Marīpu gapu marirē: ‘Irire bokatiūkōāma’, āri masīmi”, āriñurā. Irasirirā oparā Īgūsārē ñerō irikeremakū, buro usyayñurā. ⁴² Irasirirā āmārikū Marīpuya wiigüe, wiiriguedere masakare: “Jesúta Marīpu iriudi, Cristo āārimī”, āri buenañurā.

6

Jesús buedoregū beyenerā Īgūsārē iritamumūrārē beyedeā

¹ Irasirirā irināñirē wārā judío masaka Jesúre bñremunugāñurā. Surāyeri hebreo ya merā wereniñurā. Gajirā griego ya merā wereniñurā. Īgūsā wapiweyarā nomerē āmārikū Īgūsā baarire keoro guerebirimakū iārā, hebreo ya merā weniñurā gapure turiñurā. ² Irasirirā Jesús buedoregū beyenerā Jesúre bñremurārē āārīpererārē Īgūsā purogüe siiu neō, āsū āri wereñurā:

–Gua baarire guererā, Marīpuya kere gapure wereduūmakū ōābiribukoa. ³ Irasirirā musā guayarā, Jesúre bñremurā musā watope āārīrārē su mojóma pere gaji mojó peru pērebejarāgora beyeka! “Ōārō masīrā, Ōāgū deyomarīgū turarire opatarirā āārīma”, musā āri iārārē beyeka! Musā beye odomakū, gua Īgūsārē baari guereñurārē soorākoa. ⁴ Irasirirā gua āmārikū Marīpure sērē, Īgūyare buerākoa, āriñurā.

⁵ Īgūsā irasū ārimakū pérā, āārīpererā: “Jáu, irasūta irirāra”, āri, Esteban wāikugure beyeñurā. Īgū Jesúre ōārō bñremugū, Ōāgū deyomarīgūrē opatarigu āārīyupu. Gajirā Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas, Nicolás wāikurārē beyeñurā. Nicolás Antioquīamu judío masakū āārībirikeregū, judío masakū irirosū bñremugū āārīyupu. ⁶ Īgūsārē beye odo, Jesús buedoregū beyenerā puro āiñurā. Īgūsā āijamakū iārā, Marīpure: “Ōārō iritamuka Īgūsārē!” āri sērēbosa, Īgūsāya dipu weka mojóri merā ñapeoñurā.

⁷ Irasirirā Marīpuya kerere weregorenamakū, wārā masaka irire péñurā. Wārā Jerusalén marā masaka, paide Jesúre bñremunugāñurā.

Estebārē peresu iridoredea

⁸ Esteban Marīpu iritamurī merā Īgū turaro merā pūrīkurārē tau, gaji ōārī iri ĩmurirē iriyupu masakū wārā watopere. ⁹ Īgū irasirimakū iārā, surāyeri judío masakū “Esclavos Libertado” wāikuri bumarā Īgū merā guaseoparorīñurā. Īgūsā: Cirene marā, Alejandría marā, Cilicia marā, Asia marā su wii judío masakū Īgūsā nerērē wiigüe nerēnarā āārīñurā.

¹⁰ Esteban, Ōāgū deyomarīgū Īgūrē ōārī masīrī sīrī merā weniñurā, Īgūrē neō weniñurā bokatiūbirīñurā. ¹¹ Irasirirā masakū iāberogue gajirārē niyeru wajari: “Āsū ārikatoka masakare!” āriñurā:

–“Esteban Moisére, Marīpure ñerō weniñurā péabu gua”, ārika! āriñurā. ¹² Irasirirā Īgūsā ārikatodoresūanerā irire weremakū pérā, iri makā marā, murā, Moisés gojadeare buerimasāde Esteban merā buro gua, Īgūrē ñeā, oparā puro āiñurā. ¹³ Īgūrē irogue āija, gajirārē āsū ārikatonemodoreñurā doja:

–Ī āmārikū Marīpuya wiire, Moisés gojadedere ñerō weniñurā. ¹⁴ Masakare: “Jesús Nazaretmu, Marīpuya wiire bēogukumi. Moisés marirē pīdeare gorawayugukumi”, ārimakū péabu gua, ārikatoñurā oparārē.

¹⁵ Īgūsā irasū ārimakū pérā, oparā āārīpererā irogue doarā Estebārē buro iñurā. Īgūsā iāmakū, Īgūya diapu Marīpure wereboeguya diapu irirosū deyoyuro.

7

Esteban oparārē weredea

¹ Īgūsā Estebārē iārīpoe paia opu Īgūrē sērēñayupu:

–¿Diayeta āriñi, Īgūsā murē weresārā? āriyupu.

² Esteban yujuyupu Īgūrē:

–Yaarā, yure ōārō péka! Marī ñekū Abraham, Harán wāikuri makāgüe waaburo dupiyuro Mesopotamiague āārīdi āārīmī Caldea masakū āārīrogue. Īgū irogue āārīpoe Marīpu ōārō gosesiriri merā Īgūrē deyoya, ³ āsū ārīdi āārīmī: “I nikūrē, muyarārē bēowāgāka! Mu waamakū, yu gaji nikū mu āārīburi nikūrē ĩmugukoa”, ārīdi āārīmī Marīpu Abrahārē. ⁴ Marīpu irasū ārimakū pégu, Abraham Caldea nikū āārīdi Harāgüe waadi āārīmī. Irogue ejadero puru, Īgū pagu boadi āārīmī. Īgū boadero puru, Marīpu Abrahārē wiridoredi āārīmī doja. Irasirigu Abraham ōō, marī āārīñi nikūrē ejadi āārīmī pama. ⁵ Īgū ōōgüe ejamakū, Marīpu

Īgūrē neō nikūrē sībiriđi āārīmī dapa. Sībirikeregu, Īgūrē: “Purugue muya, mu parāmerā āārīturiarāya nikū āārīrokoa”, āriđi āārīmī. Īgū irasū āārīpoere Abraham neō pūrā marīđi āārīmī dapa. ⁶ Gaji Marīpu Īgūrē ārinemodi āārīmī doja: “Mu parāmerā āārīturiarā gaji nikūgue waarākuma dapa. Cuatrocientos bojorigora iri nikū marārē moāboerākuma. Īgūsārē moādore, pābirarākuma. ⁷ Yu gapu iri nikū marārē wajamoōgura Īgūsā irasiriri waja. Yu Īgūsārē wajamoō odoadero puru, mu parāmerā āārīturiarā iri nikūrē wirirākuma. Wiri, yu Īgūsārē sīburi nikūgue eja, yure buremurā yu dorerire irirākuma”, āriđi āārīmī Marīpu Abrahārē. ⁸ Īgū irasū ārāđero puru, āsū iridoredi āārīmī doja: “Āārīpererā āmarē Īgūsāya dupuma gasirogārē* wiirika! Irasirirā masā yu werenírī buremurírē yure ĩmurākoa”, āriđi āārīmī. Irasirigu Abraham Īgū magū Isaare su semana Īgū deyoadero puru, Īgūrē wiirīđi āārīmī. Murārōta Isaare Īgū magū Jacore iriđi āārīmī. Jacode murārōta Īgū pūrārē pe mojōma pere su gubu peru pērebejari buri āārīmurārē iriđi āārīmī.

⁹⁻¹⁰ Jacob pūrā marī ñekūsamarā Īgūsā pagumūrē Josere ĩaturisā, Egiptogue waarārē duanerā āārīmā, iro marārē moāboegu āārīburo, ārīrā. Marīpu gapu Īgū merā āārīnkōāđi āārīmī Īgūrē iritamugū. Īgū ñerō tarikeremakū, āārīpereri Īgū ñerō tarire taudi āārīmī. Wari masírī sīđi āārīmī. Irasirigu faraón† Egiptomu i nikū marā opu Josere beyedi āārīmī, Īgū dokamu opu āārīburo, ārīgū. Īguya wiimadere moādoregu sóđi āārīmī.

¹¹ Puru āārīperero Egiptoguer, Canaán nikūguedere baari pereakōāđero āārībú. Irasirirā masaka būro ñerō tarinerā āārīmā. Marī ñekūsamarā uaboanerā āārīmā. ¹² Irasirigu Egiptogue trigo āārīrī kerere pégu, Jacob Īgū pūrārē marī ñekūsamarārē: “Wajarirā waaka!” āri iriudi āārīmī. Īgū irasū ārimakū pērā, neō waarā irinerā āārīmā iroguere. Iroguere eja, baari wajari odo, gāme dujarikōānerā āārīmā doja. ¹³ Īgūsā baari wajariadeare baapeo, dupaturi wajarirā waanerā āārīmā doja. Iripoeta pama José Īgūsārē: “Musā pagumuta āārā yu”, āri weredi āārīmī. Irasirigu Egipto marā opu José tīrārē masiđi āārīmī. ¹⁴ Puru José Īgū tīrā merā kerere iriudi āārīmī Īgū pagure. “Yuru, Īgūyarā merā aariburo”, āri iriudi āārīmī. Jacoyarā setenta y cinco gora āārīnerā āārīmā. ¹⁵ José kere iriudeare pégu, Jacob Īgū pūrā merā Egiptogue waadi āārīmī. Jacob iroguere boadi āārīmī. Īgū pūrā, marī ñekūsamarāde boanerā āārīmā. ¹⁶ Purugue Īgūsā parāmerā āārīturiarā Īgūsāya gōārīrē Siquem wāikuri makāgue Abraham, Hamor pūrārē Īgū ũtāgobe wajaridea gobegue pīmurā āānerā āārīmā.

¹⁷ Marīpu Abrahārē: “Mu parāmerā āārīturiarārē i nikūrē sīgura”, ārīđero ejawāgāripoe Abraham parāmerā āārīturiarā Egiptogue āārīrā wārā masāporenerā āārīmā. ¹⁸ Īgūsā iroguere āārīmakū, José boadero puru yoadero puru, gajigu iri nikū marā opu ñajāđi āārīmī doja. Īgū, José oārō irideare oārō masībiriđi āārīmī. ¹⁹ Irasirigu marī ñekūsamarā wārā masāporemakū ĩāgū, Īgūsārē tarinugāduagu, ñerō iriđi āārīmī. ũma pūrā deyoarārē boaburo, ārīgū, bēodoredi āārīmī. ²⁰ Iripoeta Moisés deyoadi āārīmī. Īgū Marīpu ĩūrōrē oāgū āārīđi āārīmī. Irasirirā Īgū deyoadero puru, Īgū pagusāmarā Īgūsāya wiiguer urerā abegora duri merā Īgūrē masūnerā āārīmā. ²¹ Īgūrē duñemomasīmerā, diague puui merā paubēonerā āārīmā. Puru Egipto marā opu magō Īgūrē boka, igoya wiiguer āimajā, igo magū diaye irirosū masūdeo āārīmō. ²² Moisés iri wiiguer masā, āārīpereri Egipto marā buerire buepeodi āārīmī. Irasirigu Īgū masírī merā werení, āārīpereri oārō iriđi āārīmī.

²³ Puru cuarenta bojori opagu Īgūyarārē Israel bumarārē ĩāduagu, Īgūsā purogue waadi āārīmī. ²⁴ Iroguere eja, sugu Egiptomu Īgūyaguer ñerō irimākū ĩāđi āārīmī. Irasirigu Īgūrē gāmbosagu Egiptomūrē wējekōāđi āārīmī. ²⁵ Īgū basi: “Marīpu yaarārē wĳatadoregu iriuami, Īgūsā irire oārō pēmasīkuma”, āri gūñāđi āārīmī. Īgūsā gapu Īgū gūñārōsū gūñābirinerā āārīmā. ²⁶ Gajinu gapu Moisés Īgūsā purogue waadi āārīmī doja. Iroguere eja, gajirā Īgūyarā pērā Īgūsā basi gāmekēāmakū ĩāđi āārīmī. “Iropata gāmekēāka! ĩNasirimurā su bumarā āārīkererā, iropa gāmekēākōārī?” āriđi āārīmī Moisés Īgūsārē. ²⁷ Īgū irasū ārimakū pégu, būro páđi gapu, Moisére túmeénú: “ĩNoā murē gua opu, guare dorebu āārīburo”, āri sóari? ²⁸ ĩNamika Egiptomūrē mu wējēaderosū yadere wējēduagu yári?” āriđi āārīmī Moisére. ²⁹ Īgū irasū ārimakū pégu, Moisés Egiptore wiri, gaji nikū Media wāikuri nikūgue waadi āārīmī. Iroguere Īgūsā watopegue āārīgū, iromorē marāpoku, pērā ũma pūrākūđi āārīmī.

³⁰ Moisés cuarenta bojorigora iri nikūguere āārīđi āārīmī. Iriku bojori puru Sinaí wāikūđi ũtāu puru, masaka marīrōgue waadi āārīmī. Iroguere sugu yukugā dupuri watopegue peame

* 7:8 Gn 17.1-14: Iripoegue Marīpu Abrahārē Īgū pūrā āmarē: “Yaarā āārīburo”, ārīgū, Īgūsāya dupuma gasirogārē wiiridoredi āārīmī. Puru iri dorerire Moisére píđi āārīmī. Irasirirā judio masaka Abraham parāmerā āārīturiarā iri dorerire irirā, Īgūsā pūrā āmarē su mojōma pere gaji mojō ureru pērebejarinurā waarō merā Īgūsā deyoadero puru irasū yāma.

† 7:9-10 “Faraón”, ārīrō, Egipto marā ya merā: “opu”, āriđuaro yāa.

ájumakú ñádi áärími. Maríþure wereboegu iri peame ájárí pūrā dekogue deyoadi áärími ígūrē. ³¹ Moisés iri peame ájumakú íägü, íägukakōádi áärími. “¿Naásü waari?” ári, iri yukugā purögāgue íägü waagü, marí Opu ášü ári werenímakú pédi áärími: ³² “Yu, mu ñekūsāmarā: Abraham, Isaac, Jacob Opu áārā”, ári di áärími. Ígü irasü árimakú pégu, buro güi narada, neō ñanemodubiridi áärími. ³³ Maríþu ígūrē: “Yu purota nía mu. Irasirigu muya gubu suríre túweaka, yure buremuríre ímubu. ³⁴ Yaará Egiptogue áärírarē buro poyamakú íāa. Ígūsā buro bujawereri merā gāguinímakú péa. Irasirigu ígūsārē taubu dijijabu. Irasirigu murē Egiptogueta iriugura ígūsārē iritamudoregu”, ári weredi áärími Maríþu Moisére.

³⁵ Íi Moiséreta marí ñekūsāmarā ígūrē gāamemerā: “¿Noā murē gua opu, guare dorebu áäríburo’, ári sóoari?” ári nerā áäríma. Maríþu gapu ígūrē: “Ígūsā opu pígu ra murē”, ári, ígūrē iriudi áärími ígūsārē taudoregu. Maríþu ígūrē wereboegu yukugā dupuri watopegue peame ájaderogue deyoadi merā ígūrē iriudi áärími. ³⁶ Irasirigu Moisés Egiptogue eja, Maríþu turaro merā wári iri ímuríre iridi áärími. Puru marí ñekūsāmarārē Egiptogue áārānerārē siuwāgā, wádiya deko diadiyague eja, Maríþu turaro merā irasüta iridi áärími doja. Puru cuarenta bojorigora masaka marírōgue ígūsā waagorenamakūdere, irasüta iridi áärími doja. ³⁷ Moiséta marí ñekūsāmarā Israel bumarārē ášü ári weredi áärími: “Purugue maríyagure Maríþu iriugakumi ígüya kerere werebure. Yure ígü iriuderosüta ígūdere iriugakumi. Ígü wererire óārō pédurípika!” ári weredi áärími. ³⁸ Marí ñekūsāmarā masaka marírōgue nerēmakú, Moisés ígūsā merā áärídi áärími. Irogue Sinái wáikudi átāugue Maríþure wereboegu ígūrē weredi áärími. Ígü irasü weremakú péadeare Moisés marí ñekūsāmarārē weretaudi áärími. Marí irire pémakú, Maríþu marírē ígü merā óārō áärímakú yámi. Iri neō perebirikoa.

³⁹ Moisés irire werekeremakú, marí ñekūsāmarā gapu neō buremubirinerā áäríma. Ígūdere buremubiri: “Egiptogue dujáakōārā”, ári güñanerā áäríma. ⁴⁰ Irasirirā Moisés útāugue áäríripoe ígü tígü Aarōrē: “Marírē Egiptogue áärírarē ári di, ¿naásü waayuri? Marí neō masíbea”, ári nerā áäríma. Irasirirā Aarōrē: “Keori weabosaka guare! I keori weadea merā kōádupiyurāko, marí waaburi maarē ímuburo, árirā”, ári nerā áäríma. ⁴¹ Irasü ári odo, sugü weku majígu keori oro merā weanerā áäríma. Puru ígūsāyarā waimurā ejarārē wējē, soepeonerā áäríma iri weadeare buremurā. Puru irire usuyari merā íārā, bosenu irinugānerā áäríma. ⁴² Ígūsā weadeare buremumakú íägü, Maríþu ígūsārē béodi áärími, ígūsā gāamerō iriburo, ári gā. Irasirirā neñukārē, abeare buremunugānerā áäríma. Maríþuya kerere weredupiyunerā ášü ári gojanerā áäríma Maríþu ári deare gojarā: Musā, Israel bumarā masaka marírōgue cuarenta bojori áärírá, yu gapure musāyarārē waimurā ejarārē wējē soepeo buremubiribu.

⁴³ Irasirirā musā Moloc wáikugu keorire buremurā, ígūrē buremurí wiire, musā surí gasiri merā iridea wiire kōāgorenabu.

Gajígu Refán wáikugu neñukámu keori musā weadeadere buremubu. Musā iri keorire weabu buremuduarā. Irasirigu, musā yure buremubiridea waja musārē Babilonia wáikuro koregue béogura, ári gojanerā áäríma.*

⁴⁴ Irasü ári odo, Esteban oparārē Maríþuya wiima gapure wereyupu doja:

—Marí ñekūsāmarā masaka marírōgue áärírá, Maríþure buremurí wii, waimurā gasiri merā ígūsā iridea wiire opanerā áäríma. Iri wiiguere Maríþu pe mojóma doreri gojadea mají útā mají áärídero áäríbu. Ígūsā iri wiire iriburo dupiyuro Maríþu Moisére iri wii keorire: “Ásüpero irikal!” ári di áärími. Irasirirā marí ñekūsāmarā iri wiire Maríþu dorederosüta keoro irinerā áäríma. ⁴⁵ Ígūsā boadero puru, ígūsā puru marā iri wiire opaturianerā áäríma. Puru Josué ígūsārē siuwāgāmakú, iri wiire ígūsā noó waarō áñānerā áäríma. Ígūsā ódogue ejamakú, Maríþu i níku marārē judío masaka áäríbirinerārē béokōádi áärími. Yoaripoe marí ñekūsāmarā Maríþure iri wiigüe buremunerā áäríma. David opu ñajādero puruguedere opanerā áäríma. ⁴⁶ Maríþu Davire ígü íūrō óārō iridire usuyari merā íādi áärími. Irasirigu David Maríþure ášü ári di áärími: “Gua ñekü Jacob buremadí áārā mu. Irasirigu yu murē wári wii mu áäríburi wiire iribosasi”, ári di áärími. Ígü irasiridukeregu, iri wiire iribiridi áärími. ⁴⁷ Ígü magü Salomón gapu iri wiire iridi áärími pama. ⁴⁸ Irasirikeremakú, Maríþu gapu áärípererārē doregu áärísiā, masaka iridea wiirigüe dita áäríbemi. Iripoegüe ígüya kerere weredupiyudi ášü ári gojadi áärími Maríþu ári deare gojagu:

⁴⁹ Yu, áärípererā Opu áārā. Úmugasi yu doaro irirosü áārā. I níku yaa guburi kuraña doanírō irirosü áārā. Irasirirā, yu áäríburi wiire irimasíbea musā.

⁵⁰ Yuta áärípererire iribu, ári mi Maríþu, ári gojasüdero áäríbu.*

⁵¹ Esteban irasü ári odo, ášü ári werenemoyupu doja:

—Musā Marīpu dorerire tarinugāa. Īgārē masīmerā irirosū Īgū wererire neō péduabea. Ōāgū deyomarīgū dorerire neō iriduabea. Marī ñekūsamarā iriderosūta iririkukōāa. ⁵² Īgūsā āārīpererā Marīpuya kerere weredupiyunerārē ñerō waamakū irinerā āārīmā. Gajirārē: “Jesús marīrē taubu, Marīpu doreri iribu aarigukumi”, āri wererārē wējēnerā āārīmā. Īgūrēta Īgū ejadero puru, musā gapu ñeā, gajirārē wia wējēdorebu. ⁵³ Marīpu Īgūrē wereboerā merā Īgū dorerire marī ñekūsamarārē pikeremakū, musā irire buro tarinugāa, āri weryupu Esteban oparārē.

Estebārē wējēdea

⁵⁴ Īgū irasū ārimakū pérā, buro guari merā Īgūsāya guikare kūrīduútūñurā. ⁵⁵ Esteban gapu Ōāgū deyomarīgūrē opatariyupu. Ūmugasigūe ĩamu, Marīpu gosesiririre ĩayupu. Marīpu diaye gapu Jesús nīmakū ĩayupu. ⁵⁶ Esteban Īgūrē ĩāgū: “Īāka!” āriyupu. “Ūmugasī tūpāmakū ĩāa. Jesús āārīpererā tīgū Marīpu diaye gapu nīmakū ĩāa yu”, āriyupu oparārē.

⁵⁷⁻⁵⁸ Īgū irasū ārimakū péduamerā, buro gaguini, Īgūsāya gāmpūrīrē biañurā. Suro merā ūmawāgā, Īgūrē ñeā, iri makā turogue āiññurā. Īgūsāya suri wekamarē túwea pí, sugu maamu Saulo wāikugure irire koredoreñurā. Odo, Estebārē ūtayeri merā dea wējēñurā.

⁵⁹ Īgūsā irasirimakū, Esteban āsū āri sērēyupu:

—Jesús yu Opu, yu kōmomakū, yaa yujupūrārē ñeāka! āriyupu. ⁶⁰ Puru Īgūya ñadukupuri merā ejamejāja, buro gaguini merā:

—Yu Opu, kātika, ĩsārē yure Īgūsā irasiririre, āriyupu. Irasū āri, kōmoakōāyupu pama.

8

Saulo Jesúre buremurārē ñerō iridea

¹ Saulo Īgūsā Estebārē dea wējēmakū ĩāgū: “Ōārō irirā irasū yāma”, āri gūñayupu. Irinuta Jesúre buremurā Īgūrē buremurārē Jerusalēgue āārīrārē ñerō irinugāñurā. Irasirimakū ĩā, Jesúre buremurā gapu āārīpererā Judea nikūgue, Samaria nikūgue waasiriakōāñurā. Jesús buedoregū beyenerā dita Jerusalēguere dujañurā. Gajirogue waabiriñurā. ² Gajirā ūma Marīpure buremurā Estebāya dupure yāarā, buro ore bujawereñurā. ³ Saulo gapu neō sugu Jesúre buremugū marīkōāburo, ārigū, Jesúre buremurāya wiirigūe ñajāa, ūmarē, nomedere ñeā, peresu iribu āiñayupu.

Felipe Samaria marārē buedea

⁴ Īgū irasirimakū, Jesúre buremurā Jerusalērē wirirā, noó Īgūsā waaró Marīpu masakare tauri kerere werenañurā. ⁵ Felipe wāikugu Samaria nikū āārīri makāgue waa, iroque eja, iro marārē Jesucristoya kerere werenayupu. ⁶ Īgū iri kerere weremakū pérā, Īgū Marīpu turaro merā iri ĩumakū ĩārā. Īgū puro nerēnañurā Īgū wererire ōārō pémurā. ⁷ Wārā wātēa ñajāsūnerārē tayupu. Wātēa gapu Īgūsāguere āārīnerā buro gaguini merā wiriñurā. Wārā dupu buarārē, waamasīmerādere tayupu. ⁸ Irasirimakū ĩārā, iri makā marā buro usyayañurā.

⁹ Iri makārē sugu Simón wāikugu yé āārīyupu. Īgū yoaripoe yéa iririkurire irigorenamakū ĩārā, Samaria marā ĩāgukanokōāñurā. “Yu masītarinugāgū āārā”, āri werenayupu Īgūsārē. ¹⁰ Irasirirā āārīpererā iri makā marā oparā, oparā āārīmerāde Īgūrē: “Ī ūmugasigūe marā Opu irirosū turari opagu āārīkumi”, āri gūñadiñurā.

¹¹ Īgū sōo gapu merā wāri yéa iririkurire irimakū ĩārā, wārā masaka Īgūrē buremuñurā.

¹² Felipe gapu Samaria marārē: “Marīpu āārīpererā Opu āārīmi. Īgū magū Jesucristo marīrē taugu āārīmi”, āri weryupu. Ūma, nome, Īgū wererire pé buremumakū ĩāgū, Īgūsārē deko merā wāiyeyupu. ¹³ Simóde Jesúre: “Buremua yu”, ārimakū pégu, Felipe Īgūdere wāiyeyupu. Puru Felipe merā waagorenayupu. Felipe Marīpu turaro merā iri ĩumakū ĩāgū, ĩāgukanokōāyupu.

¹⁴ Jesús buedoregū beyenerā Jerusalēgue āārīrā: “Samaria marā Marīpuware ōārō buremunugāñurā”, āri kerere pérā, Pedro, Juārē ĩadorerā iriñurā. ¹⁵ Iroque ejarā, Jesúre buremurārē Marīpure sērēbosañurā, Ōāgū deyomarīgūrē bokatīrīñeāburo, āri. ¹⁶ Īgūsā marī Opu Jesúre buremunugādero puru, Īgū wāi merā dita wāiyesūñurā. Ōāgū deyomarīgū Īgūsārē ejabiriyupu dapa. ¹⁷ Irasirirā Pedrosā Īgūsāya mojóri merā Jesúre buremunugānerāya dipu weka ñapeoñurā. Īgūsā ñapeomakū, Ōāgū deyomarīgū Īgūsāguere ejayupu.

¹⁸ Pedrosā ñapeomakū, Ōāgū deyomarīgū ejamakū ĩāgū, Simón gapu Īgūsā turarire gāāmegū, niyeru merā wajariduadiyupu. Āsū āriyupu:

¹⁹—Iri turarire sīka yudere! Yu ñapeorāguere Ōāgū deyomarīgū ejamakū iriduakoa, āriyupu.

²⁰ Īgū irasū ārimakū, Pedro Īgūrē yujyupu:

—Mu Marīpu turari sīrīrē: “Niyeru merā wajarigukoa” āri gūñarī waja, muya niyeru, mu merāta beosūrokoa. ²¹ Marīpu iūrōrē mu gūñarī diaye āārībea. Irasirigu gna irirosū irimasībirikoa. ²²⁻²³ Mu ñerō iririre iripautariadi āārā. Irasirigu mu ñerō iririre bujawere, mu gūñarīrē gorawayuka! Marīpure sērēka, mu ñerō gūñarīrē kātiburo, āriḡū. Gajipoe irigu irire kātibukumi mu ḡūrē sērēmakū, āriyupu.

²⁴ Irasū ārimakū pégu, Simón ḡūsārē āriyupu:

—Musā Marīpure sērēbosaka, yure musā ārādea waabirikōāburo, ārīrā, āriyupu.

²⁵ Pedrosā, Jesús irimakū iādeare, ḡū buemakū pédeare iri makā marārē were odo, Jerusalēgue goedujāāñurā. Goedujāārā, wārā masakare Samaria nikū āārīrī makārī marādere Jesūya kerere werewāḡāñurā.

Felipe Etiopiamurē weredea

²⁶ Puru sugu Marīpure wereboegu Felipere āsū āriyupu:

—Jerusalén merā āārīnugāwāḡārī maa, Gaza wāikuri makā buari maague waaka! Iri maa masaka marīrōgue āārīwāḡāa, āriyupu.

²⁷ ḡū irasū ārimakū pé, Felipe iri maague buagu, sugu Etiopiamurē bokajayupu. ḡū iri nikū marā odo dokamu, āārīpereri ḡoya niyerure korerimasā āārīyupu. ḡū Jerusalēgue Marīpure buremugū ejadi āārīyupu. ²⁸ Irogue ejadi ḡūya nikūgue goedujāagu, ḡūya tūrūdiru caballua tādīru wekague doagu, Isaías Marīpuya kerere weredupiyudi gojadea pūrē buegu iriyupu.

²⁹ ḡū bueripoe Ōḡū deyomarīḡū Felipere:

—Iriru purōweya waaka! āriyupu.

³⁰ ḡū irasū ārimakū pé, Felipe iriru purō ūmawāḡā, Etiopiamu Isaías gojadea pūrē buemakū péyupu. ḡū irire buemakū pégu:

—¿Mu buerire pémasīrī? āri sērēñayupu.

³¹ ḡū gapu yujayupu:

—¿Nasiri pémasībukuri, yu gajigu yure i irasū ārīduaro yāa, āriḡū marīkeremakū? Murīñajāka, irire yure buebu, āriyupu Felipere.

³² ḡū bueri āsū āriyuro:

Ovejare ñeā wējēderosūta ḡūdere ñeā wējērākuma. Oveja majḡūrē ḡūya poarire ḡūsā peramakū, ḡū gaguinībiriderosūta īi masakude gaguinībirikumi.

³³ Masaka ḡūrē bāridarākuma. ḡū ñerō iribirikeremakū, neō sugu ḡūrē: “Waja opabemi”, ārībirikuma.

Irasirirā, ḡū i nikūgue āārīpoe ḡūya nikū marā ḡūrē ñerō iri, wējērākuma. ḡūsā ñerō irideare neō sugu werepeomasībirikumi, āri gojadea āārīyuro.*

³⁴ Irire bue odo, Felipere sērēñayupu:

—Wereka yure! ¿Noārē gojagu iriyuri Isaías, ḡū basi, o gajigugure?

³⁵ Felipe āsū āri yujayupu ḡūrē:

—Iri Jesūre āri gojadea āārā, āriyupu. Irasirigu Jesūyare ḡū ōārō iridea kerere wereyupu ḡūrē. ³⁶ Irasū wereniwāḡārā, ditarugue ejañurā. Iri ditarure ḡū, Etiopiamu Felipere:

—Īaka! Deko āārā. ¿Mu yure wāiyemakū ōḡorabukuri? āriyupu.

³⁷ Felipe gapu ḡūrē:

—Mu Jesucristore ōārō buremumakū, murē deko merā wāiyegura, āriyupu. Etiopiamu ḡūrē āriyupu doja:

—Jesucristore buremua yu. ḡūta Marīpu magū āārīmi, āriyupu.

³⁸ Irasirigu Etiopiamu ḡūya tūrūdiru wejatugure dujupidore, ḡūsā pērā dijinagā, ditarugue ñumuwija, Felipe ḡūrē deko merā wāiyeyupu. ³⁹ ḡūrē wāiye odo, ñumuwāḡārīpoe gūñāña marīrō merā Ōḡū deyomarīḡū Felipere gajirogue ārākōāyupu. Etiopiamu ḡūrē dupaturi iānemobirikeregu, ḡūrē waadeare gūña, buro usayari merā ḡūya makāgue dujāakōāyupu.

⁴⁰ Felipe gapu Ōḡū deyomarīḡū ḡūrē āiadero puru, Azote wāikuri makāgue ejayupu. Irogue eja, makārīku Jesūya kerere weregorenagū, Cesarea wāikuri makāgue weretūnuyayupu.

9

Saulo Jesúre buremunugādea
(Hch 22.6-16; 26.12-18)

¹ Felipe buegorenaripoe Saulo gapu Jesúre buremurārē iāturigu: “Wējēpeokōḡūra”, ārīrīrē piribirisīā, paia opu purōgue waa, āsū āriyupu:

² —Yure papera pū āmubosaka, Damascogue waaburire. Iri pūrē marī nerērī wiiri marā oparārē wiabu yāa. Iri makā marā Jesúre buremurārē ūma, nomerē, noō yu bokajarārē ñeā āirigura Jerusalēgue peresu iribu, āri sērēyupu Saulo paia opure. ³ Iri pūrē siadero puru,

* 8:33 Is 53.7-8

Saulo gajirā merā Damascogue waakōāyupu. Īgū iri makā ejabu iriripoe gūñaña marīrō ūmugasigie merā burō kūmijūrō Īgū purōre goesiridijuyuro. ⁴ Irasū waamakū, Saulo yebague meémejāgū, āsū āri werenimākū péyupu:

—Saulo, ¿nasirigu yare ñerō yāri mu?

⁵ Īgū irasū ārimākū pégu: “¿Noā āārīri mu?” āriyupu.

—Yū Jesús, mu ñerō iriguta āārā. Mu yare ñerō irigu, mu basita ñerō yāa, āriyupu.

⁶ Īgū irasū ārimākū, Saulo burō gūi naradari merā:

—Yū Opu, ¿naāsūpero gapu yū irimākū gāāmerī? āriyupu.

Īgū irasū ārimākū, Īgūrē:

—Wāgānugā, makāgue waaka! Irogue sugū yū murē iridoreburire weregākumi, āriyupu Jesús Saulore.

⁷ Saulo merā waanerāde Jesús werenirīrē pérā guka, werenimasībiriñurā. Irire pékererā, Jesús gapure neō iābiriñurā. ⁸ Saulo yebague oyadi wāgānugāja, iāpāgū, neō iābiriñurā. Irasirirā Īgū merāmarā Īgūrē tūāwāgāñurā Damascogue waarā. ⁹ Irogue eja, urenugora koye iābiri, neō baabiri, iirībiri iriyupu.

¹⁰ Damascoguerē sugū Jesūre buremugū Ananías wāikugu āārīyupu. Kērō irirosūgue Jesús Īgūrē wereniyupu:

—¿Ananías, āārīri mu?

—Yū Opu, oōta āārā, āri yuyuyupu.

¹¹ Īgū irasū ārimākū, Jesús Īgūrē:

—Wāgānugāka! “Diayema maa” wāikuri maague waaka! Iri maague waagū, Judaya wiigie ñajāa, sugū Tarsomurē Saulo wāikugare sērēñaka! Dapagorare Īgū yare sērēgū yāmi.

¹² Īgūdere neāgue kērō irirosū āārīri merā ĩmuabu. Mu Īgū purō ñajāa, Īgūya dipurure ñapeori merā dupaturi Īgūya koye iāburire ĩmuabu. Mu wāidere ĩmuabu Īgūrē, āriyupu Jesús Ananīare.

¹³ Īgū irasū ārimākū pégu, āsū āriyupu:

—Yū Opu, Īgū murē buremurārē Jerusalēgue āārīrārē ñerō iriadeare wārā masaka yare wereama. ¹⁴ I makā marādere murē buremurārē āārīpererā mu wāi merā Marīpure sērērārē peresu iribu, paía oparā: “Āsū irika!” āri iriuadea pū merā ejāayupu, āri wereyupu.

¹⁵ Īgū irasū ārikeremākū, Jesús gapu:

—Īgū purōgue waaka! Īgū yū beyesūdi āārīmi. Irasirigu yaa kerere gaji nikū marārē, Īgūsā oparārē, Israel bumarādere weregākumi. ¹⁶ Irire weregorenagū, burō ñerō tarigākumi. Yū basi Īgūrē weregura, āriyupu.

¹⁷ Īgū irasū ārimākū pé, Ananías Judaya wiigie waa, iri wiigie ñajāa, Saulore bokaja, Īgūya dipurure ñapeo, āsū āriyupu:

—Yaagu Saulo, péka yare! Marī Opu Jesūta murē maague deyoadi yare iriuami, murē dupaturi koye iāburo, āriḡū. Oāgū deyomarīgūdere opatariburo, āriḡū, iriuami, āriyupu.

¹⁸ Īgū irasū āriipoeta Sauloya koyeguere waaí nutūrī irirosū deyori tuuyadea yurisiridijakōāyuro. Oārō iākōāyupu doja. Irasirigu wāgānugā, deko merā wāiyesūadi dujayupu.

¹⁹ Purū baa, turakōāyupu. Iri makāguere yoaweyaripoe Jesūre buremurā merā dujayupu dapa.

Saulo Damasco marārē Jesūyare buenugādea

²⁰ Iro āārīḡū, judío masaka nerērī wiirigie waa, irogue āārīrārē: “Jesús, Marīpu magū āārīmi”, āri werenayupu. ²¹ Īgū weremākū pérā, āārīpererā péguka, Īgūsā basi āsū āri gāme werenīñurā:

—Īi Jerusalēgue Jesūre buremurārē Īgū wāi merā Marīpure sērērārē wējēdoređita āārīmi. Dapagorare i makāguedere oō marārē Jesūre buremurārē ñeāgū aarīgū iriañumi Jerusalēgue āiā, paía oparāguere wiabu, āriñurā.

²² Īgūsā irasū ārikeremākū, Saulo gapu ūmuriku judío masakare, Damascogue āārīrārē gūiro marīrō oārō merā: “Jesús diayeta Marīpu iriudi, Cristo āārīmi”, āri werenayupu. Īgū irasū āri weremākū pérā, Īgūrē: “Ārīkatogu yāmi ĩi”, ārimasībiriñurā.

Saulo judío masakare duriwāgādea

²³ Yoadero purū, surāyeri judío masaka Saulore Īgūsā wējēburire werenimurā nerēñurā.

²⁴ Irasirirā ūmuriku, ñamiriku makā turo Īgūsā ūtā koeri merā weadea sārīrō makāpurore koreñañurā Īgūrē wējēduarē. Saulo gapu Īgūsā Īgūrē wējēduarire masīkōāyupu. ²⁵ Irasirirā su ñami Jesūre buremurā wāri puui merā Īgūrē iri sārīrōma gobegue yótaudijūñurā. Āsū irisīā, Saulo iri makārē wiriyupu.

Saulo Jerusalēgue goeđujāadea

²⁶ Puru Jerusalēgue goedujayupu doja. Irogue ejaḡu, Jesúre buremurā merā āārīduadiyupu. Īḡūsā gapu Īḡūrē ḡuigorañurā. “Jesúre buremugū āārībemi ĩ”, ārīñurā. ²⁷ Īḡūsā irasirimakū Īḡū, Bernabé gapu Saulore Jesús buedoreḡu beyenerā puro āiyayupu. Irogue eja, Īḡūsārē Saulo maague waagū Īḡū Jesúre ĩādeare, Jesús Īḡū merā wereniadeare, Īḡū Damascogue Jesúya kerere ḡuuro marīrō merā wereadeadere Īḡūsārē wereyupu. ²⁸⁻²⁹ Īḡū irasū ārī wereadero puru, Saulo Īḡūsā merā āārīñugāyupu. Irasirīḡu Īḡūsā merā Jerusalēgue ḡuuro marīrō marī Opu Jesúya kerere weregorenayupu. Iri kerere weregorenagū, surāyeri judío masaka, griego ya merā werenirārē were, Īḡūsā merā ḡāme wereniyupu. Īḡūsā gapu Īḡū wererire pēduabisīā, Īḡūrē wējēduadiñurā. ³⁰ Irasirirā Īḡūsā wējēduamakū ĩārā, Jesúre buremurā gapu Īḡūrē Cesarea wāikuri makāgue āia, irogue eja, Īḡūya makā Tarsogue iriukōāñurā pama.

³¹ Īḡū irogue waadero puru, āārīpererā Jesúre buremurā Judea marā, Galilea marā, Samaria marā siñajārī merā dujañurā. Ōḡū deyomarīḡū iritamurō merā buremunemoñurā. Jesúyare goepeyari merā irituyañurā. Gajirā wārā Īḡūrē buremunugāñurā.

Pedro Enearē taudea

³² Pedro āārīpereri makārī marārē Jesúre buremurārē ĩāgorenagū waagū, Lida wāikuri makāguedere ejayupu. ³³ Irogue eja, sugu Eneas wāikugure bokajayupu. Su mojóma pere gajī mojó ureru pērēbejari bojorigora Īḡūya wiiguere dupu buadi peyayupu. ³⁴ Pedro Īḡūrē ārīyupu:

–Eneas, Jesucristo murē taugukumi. Wāḡāñugā, mu peyaderore āmu duripíka!

Īḡū irasū ārīmakūta, Eneas wāḡāñugākōāyupu. ³⁵ Āārīpererā Lida marā, Sarón marāde Īḡūrē ĩārā, iripoegue Īḡūsā buremunadeare piri, Jesús gapure buremunugāñurā.

Pedro Dorcare masūdea

³⁶ Gajī makā Jope wāikuri makāgue sugo nomeō Jesúre buremugū “Tabita” wāikugo āārīyupu. Griego ya merā “Dorcas” wāikuyupu. Igo dārīrē irigo, boporārē dārō iritamugō āārīyupu. ³⁷ Iripoere Pedro Lidague āārīripoe ĩgo pūrīriku kōmoakōāyupu. Igo kōmoadero puru, Īḡūsā irinaderosūta ĩgo merāmarā ĩgoya dupu darore koeñurā. Koe odo, ūmarōma taribugue pīñurā. ³⁸ Jope, Lida purogā āārīyuro. Irasirirā Jope marā Jesúre buremurā Pedro Lidague āārīmakū pērā, ūma pērārē Īḡū purogue iriuiñurā. Irogue ejarā, Īḡūrē:

–Mumurō merā Jopegue waaka! ārīñurā.

³⁹ Īḡūsā irasū ārīmakū pēḡu, mata Pedro Īḡūsā merā Jopegue waayupu. Irogue ejarā, Īḡūrē Dorcas boadeo peyari taribugue siiu marīāñurā. Īḡū iri taribugue ejamakū, wapiweyarā nome Pedro puro nerēñugājañurā. Orerāta, ĩgo Īḡūsārē surī ebasadeare ĩmuñurā Īḡūrē. ⁴⁰ Pedro iri taribugue āārīrārē āārīpererārē wiriadoreyupu. Īḡūsā wiriadero puru, ñadukupuri merā ejamejāja, Marīpure sērēyupu. Sērē odo, boadeore ḡāmenugā ĩā:

–Tabita, wāḡāñugāka! ārīyupu.

Īḡū irasū ārīmakūta, koye ĩāpā, Pedore ĩāḡōta wāḡādoayupu. ⁴¹ Pedro ĩgoya mojóḡue ñēā, tūāwāḡūnū, puru wapiweyarā nomerē gajirā Jesúre buremurādere siiumu, Īḡūsārē wīayupu ĩgore. ⁴² Āārīpererā Jope marā ĩgore Īḡū masūdeare kerere pēpereakōāñurā. Irasirirā wārā Jesúre buremunugāñurā. ⁴³ Pedro yoaripoe Jopeguere sugu Simón wāikugu, waimurā gasirire āmurīmasūya wiigue āārīyupu.

10

Cornelio Pedore siudoredea

¹ Cesareaguere Cornelio wāikugu wārā surara, “Italiano” wāikuri bumarā opu āārīyupu. ² Cornelio, āārīpererā Īḡūya wīi marā merā Marīpure goepeyari merā buremuñurā. Irasirīḡu judío masaka boporārē iritamugū wārī niyeru sīnayupu. Ūmariku Marīpure sērēnayupu. ³ Sunu ñamika tres āārīmakū, kērō irirosūḡue sugu Marīpure wereboegu deyoa, Īḡū puro ñajāmakū ĩayupu. Ñajā, Īḡūrē:

–Cornelio, ārīyupu.

⁴ Cornelio buro ḡuiri merā Īḡū ditare ĩā:

–Yu Opu, ¿ñēonorē ḡāāmerī? ārīyupu.

Īḡū irasū ārīmakū, Marīpure wereboegu Īḡūrē ārīyupu:

–Marīpu mu sērērērē pémi. Mu boporārē niyeru sirīdere ĩāmi. ⁵ Irasirīḡu Simón Pedro wāikugure siudoreḡu, Jopegue iriuka mūyarā ūmarē! ⁶ Īḡū gajīḡu Simón wāikugu waimurā gasirire āmurīmasūya wiigue āārīmi. Iri wīi wādiya turo āārā, ārīyupu.

⁷ Marīpure wereboegu irasū āri odo, waadero paru, Cornelio Īgūrē moāboerā pērārē, gajigu surara Īgūrē iritamugūrē Marīpure goepeyari merā buremugūrē siuyupu. ⁸ Īgūsārē siiu, āārīpereri Marīpure wereboegu Īgūrē wereadeare wereyupu. Were odo, Īgūsārē Jopegue iriukōāyupu.

⁹ Īgūsā waadeanu gajinu gapu goeripoe āārīmakū, Jopegue ejamurā iriripoe Pedro Īgū āārīri wii wekague Marīpure sērēgū marīayupu. ¹⁰ Īgū irogue āārīgū buro waboa, baaduadiyupu. Iri wii marā Īgūsā baari āmuripoe kērō irirosū waasū, āmugasi tūpāmakū Īāyupu. ¹¹ Irasū tūpāmakū, suñe surīro irirosū deyori gasiro wapikuri turori suadea gasiro miē, yebague dijarimakū Īāyupu. ¹² Iri gasiro poekaguere āārīpererā waimurā: paārā, yebague siḡuwāgārā, wūrā sāñañurā. ¹³ Marīpu Īgūrē:

—Pedro, wāgānugā, Īsārē wējē baaka! āriyupu.

¹⁴ Īgū irasū ārīmakū:

—Yu Opu, yu Īgūsānorē neō baañabea. Īnērārē, mu guare baadorebirinerārē neō baabea, āriyupu.

¹⁵ Marīpu Īgūrē dupaturi ārīnemoyupu doja:

—Yu: “Ōārā āārīma”, ārīrārē, Īgūsārē: “Nērā, baaya marīrā āārīma”, ārībirikōāka! ¹⁶ Ūrea Īgūrē irire Īmuadero paru, iri gasirore āmugasigue āimurīākōāyupu doja. ¹⁷ Pedro: “¿Naāsū ārīduaro irikuri iri yure Īmuadea?” ārī gūñarikuripoe Cornelio iriuanerā Īgū āārīri wii makāpuro: “¿Simōya wii noōgue āārīri?” ārī sērēñārā ejañurā. ¹⁸ Irogue eja, iri wii marārē: “¿Ōota āārīri, Simón Pedro wāikugu?” ārī oeñurā. ¹⁹ Pedro Īgū Īadeare gūñagū iriyupu dapa. Īgū irire gūñaripoe Ōāgū deyomarīgū Īgūrē:

—Īka! Ūma urerā āmarā yāma murē. ²⁰ Murīgora dijapurumuka! “¿Naāsū waarokuri yure?” ārī, neō gūñarikuro marīrō Īgūsā merā waaka! Yu Īgūsārē iriubū murē, āriyupu Pedrorē.

²¹ Īgū irasū ārīmakū pégu, Pedro dija, Īgūsārē:

—Yuta āārā musā āmagū. ¿Nasirirā aarari? āriyupu.

²² Īgūsā Īgūrē ārīñurā:

—Surara opu Cornelio wāikugu guare iriuami. Īgū ōārīrē irigu, Marīpure goepeyari merā buremugū āārīmi. āārīpererā judio masaka Īgūrē: “Ōāgū āārīmi”, ārī Īāma. Sugu Marīpure wereboegu murē Īgūya wiigue waadoregu siudoreayupu. Mu Īgū puro waamakū, mu wererire pégukumi. Irasirirā murē siurā aarirā iriabu, ārīñurā.

²³ Īgūsā irasū ārīmakū pégu, Pedro: “Ñajārika! Ōō kārīka dapagā ñamirē!” āriyupu. Gajinu gapu Īgūsā merā waakōāyupu. Gajirāde Jope marā Jesúre buremurā Īgūsā merā wapikuwāgāñurā.

²⁴ Gajinu gapu Cesareaguere ejañurā. Cornelio gapu, Īgūyarārē, Īgū merāmarādere Īgūya wiigue siu neō, Pedrorē yūyupu. ²⁵ Pedro Īgūya wii ejamakū, Cornelio makāpurogue bokatīrīgū wiria, ñadukupuri merā ejamejāyupu Īgūrē buremugū. ²⁶ Īgū irasirimakū Īā, Pedro gapu Īgūrē tūāwāgūtū:

—Wāgānugāka! Yude mu irirosūta masaku āārā, āriyupu.

²⁷ Īgūya wiigue weretamu ñajārā, Pedro wārā masaka irogue nerēanerārē bokajayupu.

²⁸ Irasū bokajagu, Īgūsārē āriyupu:

—Gua judio masaka āārīrā, judio masaka āārīmerāya wiiriguere ñajārā, Moisés guare pīdeare tarinugābukoa. Musā irire ōārō masā. Marīpu gapu gajī bumarārē: “Nērā āārīma”, ārīdorebirami yure. ²⁹ Irasirigu mu iriuanerā yure siuurimakū, “Waabea”, ārīrō marīrō mata aarabu. Dapagora yu ōōgue ejasā, musārē: “¿Nasiribu yure siuari?” ārī sērēñaduakoa, āriyupu.

³⁰ Cornelio Īgūrē āriyupu:

—Wapikurinu taria i horanota tres āārīmakū, i wii yu bere, Marīpure sērēripoe gūñañā marīrō sugu āmu surīro buro goserīne sāñagū deyoa: ³¹ “Cornelio, Marīpu mu sērērērē pēmi. Mu boporārē iritamurīdere Īāmi”, ārīmi yure. ³² “Muyarā āmarē iriuka, Jopegue Simón Pedro wāikugure siudoregu. Īgū gajigu Simón wāikugu waimurā gasirire āmugūya wiigue wādiya turo āārīri wiigue āārīmi. Īgū mu puro ejaḡu, murē werēgukumi”, ārī weremi yure. ³³ Irasirigu mata yaarā āmarē murē siudoregu iriubū. Irasirigu mu gua puro ōārō aarayo. Marī āārīpererā ōōrē Marīpu Īūrō āārā. Irasirirā āārīpereri murē Marīpu weredorereri mu guare weremakū péduakoa, āriyupu Cornelio Pedrorē.

Pedro Cornelioya wii āārīrārē weredeā

³⁴ Īgū irasū ārīmakū pégu, Pedro āsū ārī werenugāyupu Īgūsārē:

—Yu dapagoragueta pēmasā. Diayeta āārā. Marīpu marī āārīpererārē surosū Īāmi.

³⁵ Irasirigu āārīpereri bumarā Īgūrē buremu, ōārīrē irīrānorē Īābēobirikumi. ³⁶ Marīpu Īgūya

kerere judío masakare pídi aārímí. “Jesucristo merā siñajārī bokarākuma”, āriđi aārímí. Īgūta aārīpererā Opū aārímí. ³⁷ Aārīpereri gua judío masaka aārīri níkūge waadeare oārō masíkoa musā. Juan masakare bue, Īgūsārē deko merā wāiyemi. Īgū irasiriadero puru, Jesús Galileague buenūgāmi. ³⁸ Idere masíkoa musā. Īi Jesús Nazaretmurē Marīpu Ōāgū deymarīgū merā Īgūrē turarire sídi aārímí. Marīpu Īgū merā aārīnkōādi aārímí. Irasirīgū Jesús masakare oārīrē irigorenami. Noó Īgū waaró aārīpererā wātī doreri irirārē taumi. ³⁹ Gua judío masaka aārīri níkūge Jerusalēguedere aārīpereri Īgū irideare Īābu. Irogue Īgūrē curusague pábiatú wējēma. ⁴⁰ Īgūsā wējēkeremakū, urenu waaró merā Marīpu gapu Īgūrē masíkōādi aārímí. Īgūrē masū, puru guare deyoamakū irimi, Īgū dupaturi okarire masīburo, āriĪgū. ⁴¹ Jesús aārīpererā masakare deyoabiridi aārímí. Gua ditare deyoami. Īgū deyoamakū, gua Īgū merā baa, iirību. Iripoegueta Marīpu guare beyedi aārímí, Jesúre Īgū masūadire Īāmurārē. ⁴² Marīpu Jesúreta masaka aārīpererā okarārē, boanerādere: “Ōārārē taugukoa, ñerā gapure wajamoāgukoa!” āri beyebure pídi aārímí. Irire masakare weredoremi guare Jesús. ⁴³ Aārīpererā Jesúre buremurārē Marīpu Īgūsā ñerō irideare kātīgukumi, āriřirē gojanerā aārímá aārīpererā Marīpuya kerere weredupiyunerā, āri weryepu Pedro Cornelioya wii nerēanerārē.

Judío masaka aārīmerāde Ōāgū deymarīgūrē opanūgādea

⁴⁴ Pedro werenírīrē pérāguere Ōāgū deymarīgū dijijayupu. ⁴⁵⁻⁴⁶ Īgū ejadero puru, Īgūsā gajirā ya merā werenímasībirideare werenínūgā, usuyari merā Marīpue: “Ōatarīgu aārā mu”, āri buremuñurā. Īgūsā irasū āriřmakū pérā, Pedro merā irogue ejanerā judío masaka Jesúre buremurā pégukakōāñurā. “Marīpu Ōāgū deymarīgūrē iriumi judío masaka aārīmerādere”, āriñurā. ⁴⁷ Irasirīgū Pedro Īgū merāmarārē āriyupu:

—Marīpu Ōāgū deymarīgūrē marī judío masakare iriuderosūta Īisādere iriumi. Irasirirā Īgūsā Ōāgū deymarīgūrē opamakū Īārā, marī Īgūsārē deko merā wāiyebirikōārā, āriřmasīña máa. ⁴⁸ Irasirirā: “Musā Jesucristore buremurā Īguyarā aārā”, āri wāiyeka Īgūsārē! āri weryepu Pedro Īgū merāmarārē.

Īgūsārē wāiyeadero puru, Pedrosārē: “Yoaweyaripoe dujaka gua merā dapa!” āriñurā.

11

Pedro Jerusalén marārē Jesúre buremurārē werede

¹ Jesús buedoregu beyenerā, gajirā Īgūrē buremurā Judeague aārīrā: “Judío masaka aārīmerāde Marīpuyare buremuma”, āriři kerere péñurā. ² Pedro Cesareague aārādi Jerusalēgue dujajamakū Īārā, iro marā judío masaka Jesúre buremurā Īgūrē āsū āri werewua, sērēñañurā:

³ —¿Nasirigu judío masakū aārīkeregu, judío masaka aārīmerāya wiigue ñajāa, Īgūsā merā baāari?

⁴ Īgūsā irasū āriřmakū, Pedro aārīpereri Īgūrē irogue waadeare āsū āri weryepu:

⁵ —Yu Jopegue aārīgū, Marīpue sērēripoe kērō irirosū waabu yure. Ūmugasigū suñe surīro irirosū deyori gasiro wapikari turori suadea gasiro miē, yu puro dijarimakū Īābu.

⁶ Yu iri gasiro poekaguere: “¿Neéno aārīri?” āri, oārō Īāgū, aārīpererā waimurā: paārā, makānūu marā, yebague sígūwāgārā, wūrā sāñamakū Īābu. ⁷ Yu Īgūsārē Īāniripoe Marīpu yure: “Padro, wāgānūgāka! Īgūsārē wējē baaka!” āriřmakū pébu. ⁸ Yu gapu Īgūrē yujyubu: “Baabea yu Opū. Gajirā waimurā gua judío masaka baaya marīrā aārīma. Neō suñarō Īgūsānorē baañabi aārīkubu”, āriřu Īgūrē. ⁹ Yu irasū āriřmakū, Marīpu ūmugasigū aārīgū dupaturi āriři doja: “Yu baadorerārē: ‘Baaya marīrā aārīma’”, āriřirikōaka! āriři yure. ¹⁰ Ūrea Īgū irire Īmudero puru, iri gasirore aārīpererā merā ūmugasigū āimurākōāmi doja. ¹¹ Irasirīpoeta urederō ūma Cesarea marā yure siudorerā iriuanerā yu aārīři wiigure ejama. ¹² Ōāgū deymarīgū yure: “‘Īgūsā judío masaka aārīmerā merā waabea’, āri ġñābata waaka!” āriři. Irasirīgū yu Jope marā Jesúre buremurā su moĵōma pere gajī moĵō suru pērēbejarā merā waa, Cesareague eja, gua aārīpererā Cornelioya wiigue ñajābu. ¹³ Gua iro ñajājamakū, Cornelio guare: “Sugu Marīpue wereboegu yaa wii ñajājamakū Īābu. Īgū yure: ‘Jopegue ūma muyarārē iriuka, Simón Pedro wāikugure siudoregu!’ āriři”, āri weremi. ¹⁴ “‘Īgū murē Marīpuyare weremakū buremugū, mu, muyarā aārīpererā oārō tarirākoa. Ūmugasiguere Marīpu merā oārō usuyari bokarākoa’, āri weremi yure Marīpue wereboegu”, āriři Cornelio. ¹⁵ Irasirīgū yu Īgūsārē werenūgāripoe Ōāgū deymarīgū marīrē neōgora Īgū dijijaderosūta Īgūsāguere dijijami. ¹⁶ Irasirimakū Īāgū, Jesús āriđeare ġñābokabu. Āsūta āriři: “Juan musārē deko merā wāiyedi aārímí. Yu gapu musārē Ōāgū deymarīgū merā wāiyegukoa, Īgū musā merā

ãārĩnikõãburo, ãrĩgũ”. ¹⁷ Marĩpu marĩrẽ iriuderosũta Õãgũ deyomarĩgũrẽ iriumi, judío masaka ãārĩmerãdere, marĩ Opũ Jesucristore Ĩgũsã buremumakã. Ĩgũ irasirimakũ ĩãgũ, Marĩpure: “Irasiribirikõãka Ĩgũsãrẽ!” ãrĩmasĩbiribu yũ, ãrĩ wereyupu Pedro iro ãārĩrãrẽ.

¹⁸ Ĩgũ wereadero purũ, toeperea:

—Marĩpu judío masaka ãārĩmerãdere Ĩgũsã ñerõ irideare bujawere, piridoremi, Ĩgũsãde ãmugasigue Ĩgũ merã õãrõ usuyari bokaburo, ãrĩgũ, ãrĩ, usuyari siñurã Marĩpure.

Antioquia marã Jesũre buremudea

¹⁹ Estebãrẽ wẽjẽadero purũ, Jesũre buremurãrẽ ñerõ iriñurã. Irasirirã surãyeri Feniciague, gajirã Chipre nugũrõgue, gajirã Antioquiague duriwãgãñurã. Ĩgũsã iroque ejarã, Jesũya kerere wereñurã judío masaka ditare. ²⁰ Surãyeri Jesũre buremurã Chipre marã, Cirene marã ãārĩñurã. Ĩgũsã Antioquiague eja, judío masaka ãārĩmerãrẽ Jesũya kerere wereñurã. “Jesũs, marĩrẽ taugu, ãārĩpererã Opũ ãārĩmi”, ãrĩ wereñurã Ĩgũsãrẽ. ²¹ Marĩpu irasũ ãrĩ wereãrẽ õãrõ iritamuyupu. Irasirirã Ĩgũsã weremakũ pãrã, iro marã wãrã Jesũre buremunugãñurã. Ĩgũsã dupiyuro buremudeare pirikõãñurã.

²² “Ĩgũsãde Jesũre buremuma”, ãrĩrĩ kerere pãrã, Jerusalén marã Jesũre buremurã Bernabere Antioquiague iriñurã: “¿Naásũ waãari?” ãrĩ ĩãgũ waaka!” ãrĩrã. ²³ Irasirigu iroque eja, Marĩpu Ĩgũsãrẽ Ĩgũ iritamudeare ĩã, bure usuyari merã:

—Marĩ Opũ Jesũre õãrõ buremunika! Ĩgũrẽ buremurĩrẽ neõ piribirikõãka! ãrĩ wereyupu Ĩgũsãrẽ. ²⁴ Bernabé Õãgũ deyomarĩgũrẽ opatarigu, õãgũ, Jesũre õãrõ buremugũ ããrĩyupu. Irasirirã Ĩgũ weremakũ pãrã, wãrã masaka Jesũre buremuñurã.

²⁵ Purũ Bernabé Antioquiague ããrãdi Saulore Tarsogue ããrĩgũrẽ ãmagũ waayupu. ²⁶ Ĩgũrẽ bokaja, Ĩgũsã pãrãgueta Antioquiague goedujaja, Jesũre buremurã merã su bojorigora iri makãguere ããrĩñurã. Iroque wãrã masakare Jesũyare buefñurã. Iripoe merãta iro marãrẽ Jesũre buremurãrẽ: “Cristoyarã, Cristiano ããrĩma”, ãrĩ wãiyepurorĩñurã.

²⁷ Bernabé, Saulo merã Antioquiague ããrĩripoe gajirã Jerusalén marã Marĩpuya kerere weredupiyurã iroguere waãñurã. ²⁸ Sugu Ĩgũsã merã, Agabo wãĩkũgu ããrĩyupu. Ĩgũ iroque eja, Õãgũ deyomarĩgũ masĩrĩ sĩrĩ merã iro marãrẽ:

—Ããrĩpereroguerẽ masaka uaboarãkuma, ãrĩ wereyupu Ĩgũsãrẽ. Claudio wãĩkũgu romano marã opũ ñajãdero purũ Agabo Ĩgũ ãrĩdea waayuro. ²⁹ Ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pãrã, Antioquia marã Jesũre buremurã ãsũ ãrĩñurã:

—Marĩ Judeague ããrĩrãrẽ Jesũre buremurãrẽ marĩ niyeru oparire, marĩ sĩrõ bokatiũrõ iriurã! ãrĩñurã. ³⁰ Irasirirã niyeru neõ, Bernabé, Saulo merã: “Jesũs buedoregu beyenerãrẽ iritamurãrẽ wiaka!” ãrĩ iriñurã.

12

Santiagoore wẽjẽdea, Pedrore peresu iridea

¹ Iripoe Herodes wãĩkũgu Judea marã opũ, surãyeri Jesũre buremurã Jerusalẽgue ããrĩrãrẽ ñerõ irinugãyupu. ² Irasirigu Ĩgũyarã surarare Santiagore Juan tĩgũrẽ sareri majĩ merã wẽjẽdoreyupu. ³ Ĩgũrẽ wẽjẽmakũ ĩãrã, judío masaka usuyañurã. Herodes Ĩgũsã usuyamakũ ĩãgũ, Pedrore ñeãdore, peresu iriyupu. Irasiriripoe pã wemasãrĩ morẽña marĩrĩ baari bosenu pascua bosenu ããrĩyuro. ⁴ Ĩgũrẽ peresu iriadero purũ, wapikari bu surarare gorawayu koredoreyupu. Iri burĩkũ wapikurã dita ããrĩñurã. “Pascua bosenu purũ, ãĩwiugura masaka ĩũrõgue Ĩgũrẽ wẽjẽdorebu”, ãrĩ gũñadiyupu Herodes. ⁵ Irasirirã Pedrore surara õãrõ korenikõãñurã. Ĩgũ iroque ããrĩripoe Jesũre buremurã gapũ Marĩpure bure sãrẽbosanikõãñurã.

Marĩpu Pedrore peresugue ããrĩgũrẽ taudea

⁶ Herodes Pedrore masaka ĩũrõgue Ĩgũrẽ ãĩwiuburi ñamirẽ pãrã surara watopegue peda kõmeda merã suasũadi kãrĩyupu. Gajirã surara pãrã makãpuro wiriarore koreñurã. ⁷ ããrĩpererã kãrĩripoe gũñaña marĩrõ sugu Marĩpure wereboegu Pedro ããrĩrĩ taribugue deyoayupu. Irasiriro iri taribu poekague õãrõ boyosiriakõãyuro. Marĩpure wereboegu Pedroya dukare tũkare, Ĩgũrẽ yobeyupu.

—Murĩgora wãgãñũgãka! ãrĩyupu. Ĩgũ irasũ ãrĩmakũta, Pedroya mojrõrẽ Ĩgũsã kõmedari saudea kuradijakõãyuro. ⁸ Marĩpure wereboegu Ĩgũrẽ:

—Yujutũka! Mũya gubu surĩre sãñaaka! ãrĩyupu.

Ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pãgu, yujutũ, Ĩgũya gubu surĩre sãñaayupu. Ĩgũ sãña odomakũ, ãrĩyupu doja:

—Wekamañe surĩrore sãñaaka! Nãka, yũ merã! ãrĩyupu.

⁹ Ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pãgu, Pedro Ĩgũrẽ tuyawiriayupu. “¿Diyeta Marĩpure wereboegu yure ãĩwiriagu irikuri? Gajipoe irigu kãgũ iribukoa”, ãrĩ gũñayupu. ¹⁰ Marĩpure wereboegu,

Pedro merā surara korerā āārīpurorirārē tari, puru gajirārē tari, iri wii ñajāpuroriri kōme makāpuroge ejañurā. Iro ĩgūsā ejamakū, iri makāpuro basi tūpākōāyuro. Iri makāpuroge tariwiria, yoawayaro waa, Marīpure wereboegu dederiakōāyuru. Pedro suguta dujayuru pama. ¹¹ Marīpure wereboegu dederiadero puru, Pedro ĩgārē waadeare oārō pēmasī:

—Diyeta Marīpu yure wijatadoregu, ĩgārē wereboegure iriuañumi Herodes yure ñerō iribirikōāburo, ārigū, gaji āārīpereri judío masaka yure ñerō iriduarire kāmūtadoregu, āri gūñayuru.

¹² Irire gūñawāgā, Marīaya wiigue ejayuru. Igo, Juan Marcos wāikugu pago āārīyuro. Iri wiiguerē masaka wārā nerē, Marīpure sērēbosarā iriñurā ĩgārē. ¹³ Irogue eja, Pedro iri wii taro ñajāri makāpuroge doteyuru. ĩgū dotemakū pēgo, sugo Rode wāikugu iri wii marārē moāboego: “¿Noā āārīrī?” āri ĩāgō waayuro. ¹⁴ ĩgū werenirirē pēmasī, makāpuroge tūpābeota usuyari merā ūmañajā, iro nerēanerārē: “Pedro makāpuro āārīgū kárinami”, āri wereyuro. ¹⁵ Igo irasū ārimakū pērā, igore: “Mu irasū ārimoāmākōāgō yāa”, āri, igo wererire buremubiriñurā.

Igo gapu ĩgūsārē: “Diyeta ārā yu”, āriyuro.

“Iro merē Pedroya yujurūā āārīkoa”, āriñurā.

¹⁶ Pedro gapu makāpuroge dotegu iriyuru dapa. Irasirimakū waa, iri makāpuroge tūpā, ĩgū iro nímakū ĩārā, gūkākōāñurā. ¹⁷ ĩgū gapu ĩgūya mojō merā irikeo, ĩgūsārē toedoreyuru. Puru wiigue ñajā, ĩgū peresu āārīgārē Marīpu ĩgārē āiwiriadeare wereyuru ĩgūsārē:

—Irire wereka, Santiagore, gajirā Jesúre buremurārē! āri were odo, gajirogue waakōāyuru.

¹⁸ Puru boyoripoe peresu korerā Pedro marīmakū ĩārā: “¿Naásu waāyuri?” āri gāme gaguinīñurā ĩgūsā basi. ¹⁹ Irasirigu Herodes ĩgūyarā surarare Pedroge āmadoreyuru. ĩgūsā bokabirimakū ĩāgū, Pedroge koreadinērārē buro sērēña, ĩgūsā yujubirimakū, ĩgūsārē wējēdoreyuru. Puru Judeare wiri, Cesareague āārīgū waayuru Herodes.

Herodes boadea

²⁰ Iripoere Herodes Tiro, Sidón wāikuri makārī marā merā buro guayuru. Iri makārī marā baari, Herodeya nikū marā duadea āārīyuro. Irasirirā, ĩgū guamakū ĩārā: “Guare baari duabiribukumī”, āri, ĩgū puroge irire āmurā waañurā. Irogue eja, Herodeya wii koregu Blasto wāikugure: “Iritamuka guare!” āriñurā. ĩgū: “Jāu”, ārimakū pērā: “Herodere werenibosaka, ĩgū gua merā guanemobirikōāburo, ārigū!” āriñurā ĩgārē. ²¹ Irasirigu Herodes ĩgūsā merā wereniduarinu ejamakū, opu sāñarī surire sāña, masaka ĩūrō opu doarogue doa, ĩgūsārē wereniyuru. ²² ĩgū irasū werenimakū pērā, masaka gaguinīñurā:

—Ī ōō werenigū masaku āārībemi. Ūmugasigū marā Opu āārīmi, āriñurā.

²³ ĩgūsā irasū ārimakū pēgu, Herodes ĩgūsārē: “Masakuta āārā yu”, āribiriyuru. Irasirigu Marīpure buremubiri waja, mata Marīpure wereboegu Herodere pūrīrikamakū iriyuru. Irasirigu Herodes beka baaweasū boakōāyuru. ²⁴ Iri irasū waadero puru, Jesúre buremurā Marīpuya kerere āārīperoguerē weregorenāñurā. Wārā masaka irire pēñurā. ²⁵ Bernabé, Saulo merā Jerusalégue gajirā Jesúre buremurārē iritamū odo, Antioquiague gāme dujāñurā. Juan Marcos wāikugude ĩgūsā merā waayuru.

13

Bernabé, Saulo merā Jesúya kerere buenugādea

¹ Antioquiaguere Jesúre buremurā watopegue surāyeri Marīpuya kerere weredupiyurā, gajirā masakare buerimasā āarīñurā. Bernabé ĩgūsā merāmu āārīyuru. Gajigu Simón wāikugu āārīyuru. ĩgūrēta masaka: “Ñígū” āri wāiyēñurā. Gajigu Lucio wāikugu Cirenemu āārīyuru. Gajigu Manaén wāikugu, Herodes Galilea marā opu dagu merā suro merā masādī āārīyuru. Gajigu Saulo āārīyuru. ² Sunu ĩgūsā bere, Marīpure sērēripoe Ōāgū deyomarīgū ĩgūsārē wereyuru:

—Bernabé, Saulore beyepika! ĩgūsā yure moāboemurā, yu beyesūnerā āārīma, āriyuru.

³ ĩgū irasū ārimakū pērā, ĩgūsā bere, Marīpure sērē odo, ĩgūsāya dipure ñapeo, seretu iriñurā.

Bernabé, Saulo merā Chipre marārē buadea

⁴ Puru Bernabé, Saulo merā Ōāgū deyomarīgū ĩgūsārē iriuderosūta Seleucia wāikuri makāgue waa, irogue eja, dodōdiru merā Chipre wāikuri nugūrōge waañurā. ⁵ Iri nugūrōma makā Salamina wāikuri makārē eja, judío masaka nerērī wiirigūe Marīpuya kerere wereñurā. Juan Marcocode ĩgūsārē iritamugorenayuru. ⁶ Puru iri nugūrōrē tariwerewāgā,

Pafos wāikuri makāgue ejañurā. Irogue ejarā, sugu judío masakare yé āārīgūrē boka-jañurā. Īgū Barjesús wāikugu āārīyupu. Griego ya merā Elimas wāikuyupu. Iri makā marārē: “Īmūgasigūe marā Opuya kerere weredupiyurimasū āārā yu”, ārikatogorenayupu. ⁷ Sergio Paulo wāikugu merāmu āārīyupu. Sergio Paulo iri nūgūrō marā opu, wāri masīgū āārīyupu. Īgū Marīpuya kerere pēduagu, Bernabé, Saulore siudoreyupu. ⁸ Irasirirā Īgūsā Īgū pūrogue wererā waañurā. Elimas, yé āārīgū gapu Sergio Paulo Jesúre būremumakū gāāmebiriyupu. Irasirigu Īgūsā wererire kāmūtaduadiyupu. ⁹ Irasirimakū, Saulo Ōāgū deyomarīgūrē opatarigu, Īgūrē būro ĩayupu. Saulota, “Pablo” wāikuyupu. ¹⁰ Āsū ārīyupu:

—Mu ārikatorikugu, ñegū, āārīpereri ōārō iririre kāmūtaduagu, wātī irirosū āārā. Marī Opuya diayemarē gorawayuduagu āārā. ¹¹ Mu irasiriri waja marī Opū murē wajamoōgukumi. Irasirigu mu koye ĩābi dujaguko. Marī Opū murē wajamoārōpa abe gosesiririre ĩābirikoa, ārīyupu Pablo Īgūrē. Īgū irasū ārīri merāta Īgūrē naitīākōāyupu. Neō koye ĩābi dujayupu. Irasirigu Īgūrē tūāwāgābure āmayupu. ¹² Īgū irasū waamakū ĩāgū, Sergio Paulo marī Opū Jesúya buerire pēgukakōāyupu. Irasirigu Jesúre būremuyupu.

Pablo, Bernabé merā Pisidia nikūma makā Antioquia wāikuri makāgue ejadea

¹³ Pūru Pablo Īgū merāmarā merā Pafogūe āārānerā wiri taribuja, Perge wāikuri makāgue ejañurā. Iri makā Panfilia wāikuri nikūgue āārīyuro. Īgūsā Pergegue ejamakū, Juan Marcos gapu Īgūsārē iro pí, Jerusalēgue gāme dujākōāyupu doja. ¹⁴ Pūru Pergegue āārānerā gaji makā Antioquia wāikuri makāgue waañurā. Iri makā Pisidia wāikuri nikūgue āārīyuro. Irogue eja, judío masaka siñajārīnu * āārīmakū Īgūsā nerērī wiigūe† ñajāa, doañurā. ¹⁵ Iri wii marā oparā Moisés gojadeare, Marīpuya kerere weredupiyunerā gojadeare bueadero pūru, Pedrosārē siu:

—Guayarā, masakare wereduārā, wereka, Īgūsārē ōārō āārīrikuburo, ārīrī! ārīñurā.

¹⁶ Īgūsā irasū ārīmakū pēgu, Pablo wāgānūgā, Īgūya mojō merā irikeo, Īgūsārē wereyupu:

—Musā Israel bumarā, gajirā Īgūsā irirosū Marīpūre būremurā, ōō āārīrā, yu wererire ōārō péka! ¹⁷ Marīpu, gua judío masaka Israel bumarā būremugū, gua ñekūsāmarārē beyedi āārīmi. Irasirigu iripogūe Īgūsā Egiptogūe āārīrārē wārā masāporemakū iridi āārīmi. Pūru iri nikūgue āārīrārē Īgū turaro merā āiwiridi āārīmi. ¹⁸ Īgūsā Egiptore wiridero pūru, cuarenta bojorigora masaka marīrōgue waagorenanerā āārīmā. Irogue Īgūsā Īgū dorerire tarinūgākeremakū, Marīpu Īgūsārē ōārō koredi āārīmi. ¹⁹ Pūru Īgūsā Canaan nikūgue ejamakū, iri nikū marārē su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari buri marārē Marīpu beōsā, gua ñekūsāmarārē pidi āārīmi iro āārīdoregu. ²⁰ Marīpu Īgūsārē iri nikūgue pidero pūru, cuatrocientos cincuenta bojorigora āārīnerā āārīmā. Īgūsā irogue āārīmakū, Marīpu Īgūsārē doremurārē pidi āārīmi. Īgūsā Samuel wāikugu Marīpuya kerere weredupiyudi Īgū āārīnūgāripogūe doretūnunerā āārīmā. ²¹ Gua ñekūsāmarā Samuere: “Sugu gua opu gāāmekoa”, āri sērēmakū pēgu, Marīpu Īgūsā opu āārībure Saure pidi āārīmi. Saúl, Cis wāikugu magū, Benjamīya bumū āārīdi āārīmi. Īgū cuarenta bojorigora Īgūsā opu āārīdi āārīmi. ²² Pūru Marīpu Saure Israel bumarā opu āārīrārē béo, David wāikugure Īgūsā opu āārībure pidi āārīmi. Āsū ārīdi āārīmi Īgūrē: “Davire Isai magūrē bokabu. Būro usuyāa Īgū merā. Āārīpereri yu gāāmerīrē irigukumi”, ārīdi āārīmi. ²³ “Sugu David parāmi āārīturiagu, musārē Israel bumarārē taugu aarigukumi”, āri weredi āārīmi Marīpu gua ñekūsāmarārē. Irasirigu Īgū ārīderosūta Jesúre iriudi āārīmi. ²⁴ Jesús masakare buenūgāburi dupiyuro Juan āārīpererā Israel bumarārē: “Musā ñerō irideare bujawere, musā gūñārīrē gorawayuka! Musā irasirimakū ĩāgū, musārē deko merā wāiyeguko”, āri buedi āārīmi. ²⁵ Īgū buetūnuburi dupiyuro Īgūsārē ārīdi āārīmi: “Musā yure: ‘Guare taugu āārīmi’, āri gūñadāa. Āārībea yu. Yu pūru gajigu aarigukumi. Yu gapu ubu āārīgū, Īgūrē neō sūropebirikoa”, ārīdi āārīmi.

²⁶ Yaarā, Abraham parāmerā āārīturiarā, gajirā Īgūsā irirosū Marīpūre būremurā ōō āārīrārē ōārō péka! Marīpu marīrē: “Taugura”, āri kere iriudi āārīmi. ²⁷ Jerusalén marā, Īgūsā oparāde Jesús marīrē taugure ĩamasbirinerā āārīmā. Siñajārīnarīku Marīpuya kerere weredupiyunerā gojadeare buekererā, neō pēmasbirinerā āārīmā. Pēmasībirīā, Jesúre wējēdorerā, Marīpuya werenīrī gojadea pūgue ārīderosūta irinerā āārīmā. ²⁸ Jesús Īgū ñerō irideare bokabirikererā, Pilatore: “Wējēka Īgūrē!” āri sērēñurā. ²⁹ Irasirirā iripogūe Marīpuya kerere weredupiyunerā gojadea pūgue ārīderosūta Jesúre āārīpererire iri odo, Īgūrē cūsagūe boadire āidiju, masāgobe ūtāyegūe mādea gobegūe pīnerā āārīmā. ³⁰ Īgūrē wējēkeremakū, Marīpu gapu boadigūere masūdi āārīmi. ³¹ Īgū masādero pūru, wārīnuñi deyoadi āārīmi Īgū merāmarārē. Dupiyurogue Īgūsā Īgū merā Galileague wiri, Jerusalēgue

* **13:14** Judío masaka siñajārīnu, sábadō āārā. † **13:14** Judío masaka nerērī wii, sinagoga wāikuri wii āārā. Irogue Īgūsā siñajārīnu āārīmakū nerē, Marīpuya werenīrī gojadea pūrē buenama.

wapikugorenarā waanerā āārīmá. Dapagorarē ĩsāta ĩgū masādire ĩānerā, ĩgūyare werema guayarārē.

³²⁻³³ Irasirirā yu, yu merāmu Bernabé masārē Jesúya kerere wererā aaribú. Iripoegue Marĩpu ĩgū Jesús merā ōārō iriburire weredi āārímí gua ñekúsamarārē. ĩgū āriderosúta guare ĩgúsā parāmerā āārĩturiarārē irasiridi āārímí Jesúre boadiguere mastígū. Salmos wáikuri gojadea pūgue āsú āri gojasúdero āārībú: “Yu magú āārā mu. Dapagá murē masámakú yáa”, ārīdi āārímí Marĩpu. ³⁴ Gaji pūgue Marĩpu āsú ārīdi āārímí, Jesúre boadiguere masúburire, ĩgū dupu boabiriburire: “Iripoegue yu Davire: ‘Ōārō irigura’, āriderosúta murē irigukoa”, ārīdi āārímí. ³⁵ Gaji Salmos pú David ĩgū gojadea pūgue āsú āri gojadi āārímí: “Mu dorerire ōārō iridiya dupure neō boadobiririkoa”, āri gojadi āārímí. ³⁶ Diayeta werea. David okagu, Marĩpu gāāmederosúta ĩgū āārīdeapoe marārē iritamuníkōādi āārímí. ĩgū boadero puru, ĩgū ñekúsamarā darārē yáaderogueta gajirā ĩgūrē yāanerā āārímá. ĩgūrē yáadero puru, ĩgūya dupu boakōāyuro. ³⁷ Jesús Marĩpu masúdiya dupu gapu neō boabiridero āārībú. ³⁸⁻³⁹ Musā āārĩpererā Jesúya kerere yu weremakú, ōārō péka! ĩgū merā marĩ ñerō irideare kātiri bokarākoa. ĩgūrē buremurānorē ĩgúsā ñerō irideare Marĩpu kātigukumi. Moisés doreri iriri merā neō kātiri bokabirikoa. ⁴⁰ Irasirirā musā dapagora marā ōārō pémasík! Musā ōārō pémasibirimakú, iripoegue marā Marĩpuya kerere weredupiyunerā gojaderosúta musādere waarokoa. ⁴¹ Āsú āri gojanerā āārímá Marĩpuya werenĩri gojadea pūgue:

Ōārō péka, yure buridarimasá! Musā okarinurĩrē musārē gajino burō goerire ĩmugura. Gajirā musārē irire weremakú pékererā, buremubirikoa. Irasirirā musā buremubirideya waja beósūrākoa, āri gojanerā āārímá,^o

āri wereyupu Pablo Antioquía marārē. ⁴² Pablosā irire were odo, wiriamakú, judío masaka āārĩmerā iri wiigue nerēanerā ĩgúsārē:

—Gaji siñajārĩnu āārĩmakú, guare irireta werenemoka doja! āri sérēñurā. ⁴³ Irasirirā iri wii nerēanerā wiriamakú, wārā judío masaka, judío masaka irirosú buremurāde Pablosā wererire buremusiā, ĩgúsārē tuyañurā. Irasirirā Pablosā ĩgúsārē: “Marĩpu musārē burō maĩri merā ĩgūrē buremurĩrē neō piribirikōāka!” āriñurā.

⁴⁴ Gaji semana siñajārĩnu āārĩmakú, wārā iri makā marā Marĩpuya kerere pémurā iri wiigue nerēñurā doja. ⁴⁵ ĩgúsā wārā nerēmakú ĩārā, judío masaka Pablora burō ĩaturĩñurā. Irasirirā ñerō werenĩri merā Pablo wererire: “Diaye āārĩbea”, āriñurā. ⁴⁶ ĩgúsā irasú ārĩmakú pérā, Pablo, Bernabé gũiro marĩrō merā ĩgúsārē āriñurā:

—Marĩpu dorederosúta gua musārē judío masakare ĩgūya kerere werepuroriadabu. Musā gapu irire neō gāāmebea. Marĩpu puro perebiri okari opaburidere gāāmebea. Irasirirā gua judío masaka āārĩmerā gapure iri kerere wererākoa. ⁴⁷ Āsúta doredi āārímí Marĩpu ĩgūya werenĩri gojadea pūguere:

Musārē judío masaka āārĩmerārē yaa kerere weredoregu pígukoa. Irasirigu ĩgúsārē āārĩpererā i nikú marā musā irire weremakú pérānorē taugukoa perebiri peamegue waabonerārē, ārīdi āārímí Marĩpu, āri wereñurā.^o

⁴⁸ ĩgúsā irasú ārĩmakú pérā, judío masaka āārĩmerā burō usuyari merā: “Marĩpuya kere gapu ōārĩ āārā”, āriñurā. Irasirirā Marĩpu beyesunerā, ĩgū purogue perebiri okari ĩgū sisúmurā, Jesúre buremuñurā. ⁴⁹ Irasirirā Marĩpuyare āārĩpererogue iri nikú marārē weregorenāñurā. ⁵⁰ Irasirimakú ĩārā, surāyeri judío masaka Pablosārē ñerō werenĩñurā. ĩgúsā wererire pérā, gajirā wáro niyeru oparā judío masaka iririkarire buremurā nome Pablosā merā guañurā. Iri makā marā oparāde ĩgúsā merā guañurā. Irasirirā ĩgúsārē ñerō irinugā, ĩgúsāya níkurē beówiukōāñurā. ⁵¹ Irasirirā Pablo, Bernabé ĩgúsāya gubu surire tuadea níkwewere mojbéoñurā, iri makā marā ĩgúsā ñerĩ iriri waja ĩmurā. Irasiri odo, Iconiogue waakōāñurā. ⁵² ĩgúsā waakeremakú, Jesúre buremurā gapu iroguē āārĩrā Ōāgú deyomarĩgūrē opatari, burō usuyari merā dujañurā.

14

Pablo, Bernabé merā Iconiogue ejadea

¹ Pablo, Bernabé merā Iconiogue eja, judío masaka nerēri wiigue ñajāa, Jesúya kerere wereñurā. ĩgúsā weremakú pérā, judío masaka, gajirā judío masaka āārĩmerāde wārā Jesúre buremunugāñurā. ² Judío masaka Jesúyare péduamerā gapu, Jesúre buremurārē ñerō werenĩñurā. Judío masaka āārĩmerārē, Jesúre buremurā merā guamakú iriñurā. Irasirirā judío masaka āārĩmerā Jesúre buremurārē ñerō gũñañurā. ³ ĩgúsā irasú gũñamakú ĩārā, Pablosā gapu yoaripoe irire duja, gũiro marĩrō merā: “Marĩpu masakare burō maĩri merā ĩāmi”, āri bueñurā. ĩgúsā buemakú, Marĩpu ĩgūyare: “Diayeta buema”, āriĩgū, ĩgū turaro merā

iri Imurirē Īgūsā irimakū iritamuyupu. ⁴ Irasirirā iri makā marā dukawariñurā. Surāyeri judío masaka buerire gāāmerā, gajirā Pablosā buerire gāāmerā dujañurā. ⁵ Jesúya kerere gāāmemerā: judío masaka, judío masaka āārīmerāde, oparā merā nerē, Pablosārē ñerō āri, utāyeri merā dea wējēduañurā. ⁶⁻⁷ Īgūsā irasū wējēduarire pérā, Pablo, Bernabé merā Licaonia nikūgue duriwāgāñurā. Irogue eja, iro marārē Jesúya kerere buegorenāñurā. Īgūsā irasū buegorenarā, iri nikū āārīñi makārī Lистра, Derbe wāikuri makārīgue ejañurā.

Listrague Pablore utāyeri merā deadea

⁸ Listrague eja, sugū neō deyoagugueta waamasībiridire iro doagure bokajañurā. ⁹ Irasirigu irogue doagu, Pablo buemakū péyupu. Īgū pémakū, Pablo su diayeta iāyupu Īgūrē. “Īi Jesúre buremumi. ‘Īgū yure taumasīmi’, āri gūñakumi”, āri gūñayupu Pablo Īgūrē iāgū. ¹⁰ Irasirigu turaro merā:

—Wāgānugāka! āriyupu Īgūrē.

Īgū irasū ārimakū pégu, pariwāgānugā waayupu. ¹¹ Pablo Īgūrē irasirimakū iārā, Licaonia marā Īgūsā ya merā āsū āri gaguiniñurā:

—Marī buremurā ūmarōgue āārānerā ūma irirosū deyorā marī purogue dijajama, āri gaguiniñurā.

¹² Irasirirā Bernabé: “Marī buremurā opu Zeus wāikugu āārīmi”, āri wāiyeñurā. Pablo gapure Īgūsārē wereperoridi āārīmakū: “Marī buremugū Hermes wāikugu āārīmi”, āri wāiyeñurā. ¹³ Iri makā ñajārō turo Zeure buremurī wii āārīyuro. Sugū paí iri wiire koregu wekuare, goori Īgū āmuadeare āiwāgāyupu. Īgū, iro marā merā wekuare wējē soepeoduadiyupu Pablosārē buremuduagu. ¹⁴ Īgūsā irasū iriduamakū iārā, Pablosā Īgūsāya surire yege, iro āārīrā watopegue ūmawāgā, āsū āri gaguiniñurā:

¹⁵ —Musā guare, ¿nasirimurā irasū yāri? Guade musā irirosūta masaka āārā. Gua musārē Marīpuya kerere āsū āri wererā aaribú. Keori weadeare béokōāka! Marīpu okagu gapure buremuka! Īgūta ūmugasi, i nikū, dia, āārīpererā i ūmugue āārīrārē iridi āārīmi. ¹⁶ Iripoegue āārīpereri buri marārē Īgūsā gāāmerō irimakū kāmūtābiridi āārīmi. ¹⁷ Masaka Īgūrē buremubirikeremakū, marīrē oārō irigu, Īgū oārō āārīrikurire imumi āārīpererārē. Irasirigu deko merēmakū yāmi. Marī oterire dukakamakū yāmi marī baaburire sigū. Irasirigu usuyari merā āārīmakū yāmi marīrē, āriñurā Pablosā Īgūsārē.

¹⁸ Īgūsā irasū ārimakū pékererā, Pablosārē buremuduārā, wekuare wējē soepeoduadiñurā dapa. Pablosā gapu Īgūsārē: “Iropata irika! Iririre pirikōāka!” ārimakū pérā, irire pirikōāñurā pama.

¹⁹ Puru gajirā judío masaka, Antioquia marā, Iconio marāde Listrague ejañurā. Irogue ejarā, Pablore ñerō wereñiñurā. Īgūsā irasū ārimakū pérā, iro marāde Īgū merā gua, Īgūrē utāyeri merā deañurā. Dea odo: “Īi kōmoakōāmi”, āri, iri makā turogue tūāwāgā meépibéokōāñurā. ²⁰ Īgūsā irasirikeremakū, Jesúre buremurā gapu Īgū puro nerējañurā. Īgūsā nerējamakū, wāgānugā, Īgūsā merā makāgue dujáakōāyupu doja. Gajinu gapu Bernabé merā Derbegue waayupu.

²¹ Irogue eja, Jesúya kerere wereñurā. Īgūsā weremakū pérā, wārā iro marā Jesúre buremuñurā. Irire were odo, Listrague goedujāañurā. Iro eja, Iconiogue waañurā. Puru Pisidiama makā Antioquiague ejañurā. ²² Iri makārīgue weregorenarā, Jesúre buremurārē oārō āārīrikamakū iriñurā. “Jesúre buremurirē neō piribirikōāka! Marīpu Īguyarārē doreroguerē waaduārā, oōguere wāri poyari merā āārīrākoa”, āri bueñurā Īgūsārē.

²³ Puru iri makārīku marārē Jesúre buremurārē iritānumurārē beyeñurā. Beye odo, bere, āsū āri sērēñurā Marīpure Īgūsā buremugārē:

—Gua opu, Īsā muyarārē iritamuka! āriñurā.

Pablo, Bernabé merā Siria nikūma makā Antioquiague dujáadea

²⁴ Īgūsā Pisidia nikūgue weregorenadero puru, Panfilia nikūgue ejañurā. ²⁵ Iri nikūma makā Pergere Marīpuya kerere were odoadero puru, Panfilia wāikuri makāgue waañurā. ²⁶ Iri makā āārānerā Antioquiague dujáarā, doódiru merā waañurā. Iripoegue iri makā marā Jesúre buremurā Pablosārē iriuparorirā, Marīpure Īgūsāya āārīburire āsū āri sērēbosanerā āārīmā: “Gua pu, mu mañi merā Īsārē muyare buegorenamakū, oārō koreka!” āri sērēnerā āārīmā. Irasirirā Pablo, Bernabé merā Īgūsā buedoreadeare buepeo, iri makārē goeñurā doja. ²⁷ Irasirirā iri makārē goejarā, gajirā Jesúre buremurā merā nerē, āārīpereri Īgūsā Marīpu turari merā iriadeare, Marīpu judío masaka āārīmerādere Jesúre buremumakū iriadeare wereñurā Īgūsārē. ²⁸ Yoaripoe iroguerē Jesúre buremurā merā āārīñurā.

¹ Pablo, Bernabé Antioquíague ããrĩpoe gajirã Judea nikũ marã iroque eja, Jesũre bũremurãrẽ ãsũ ãrĩ buenũgãñurã.

–Moisẽs dorederosũta ããrĩpererã musãya dupuma gasirogãrẽ wiiribirimakũ, Marĩpu musãrẽ taubirikumi, ãrĩñurã. ² Ìgũsã irire ãrĩmakũ pãrã, Pablosã ãgũsã merã buro gãme guaseoñurã. Irasirirã Antioquia marã Jesũre bũremurã Pablore, Bernabẽre, gajirã iro marãdere Jerusalẽgue waamurãrẽ beyeñurã. ãsũ ãrĩñurã: “Jerusalẽgue waaka! Jesũs buedoregu beyenerãrẽ, Ìgũsãrẽ iritamurãdere: ‘Judea marã buerire diayeta ããrĩrĩ?’ ãrĩ sãrẽñarã waaka!” ãrĩ iriũñurã.

³ Irasirirã Jesũre bũremurã Ìgũsãrẽ iriudero purũ, Pablo, Bernabé merã Fenicia nikũ waa, purũ Samaria nikũrẽ tariwãgã, judio masaka ããrĩmerã Ìgũsã ñekũsãmarã bũremunadeare piri, Marĩpuya gapure bũremunãgãrĩ kerere wererã iriñurã Jesũre bũremurãrẽ. Irire pãrã, ããrĩpererã buro usũyañurã.

⁴ Pablosã Jerusalẽgue ejamakũ ããrã. Jesũre bũremurã, Jesũs buedoregu beyenerã, Ìgũsãrẽ iritamurãde õãrõ usũyari merã bokatĩrĩñurã. Irasirirã Pablo, Bernabé merã ããrĩpererã Ìgũsã Marĩpu turari merã irideare wereñurã. ⁵ Iroguere surãyeri fariseo bumarã Jesũre bũremurã ããrĩñurã. Pablosã weremakũ pãkererã, Ìgũsã gapu wãgãñugã, ãsũ ãrĩñurã:

–Judio masaka ããrĩmerã Jesũre bũremurã, Ìgũsãya dupuma gasirogãrẽ wiiriburo. “Moisẽs doredere irika musãde!” ãrĩrõ gããmea Ìgũsãrẽ, ãrĩñurã.

⁶ Ìgũsã irasũ ãrĩmakũ pã, Jesũs buedoregu beyenerã, gajirã Ìgũsãrẽ iritamurã nerẽ, irire ãmuduarã werenĩñurã. ⁷ Ìgũsã yoaripoe wereniãdero purũ, Pedro wãgãñugã, wereyupu Ìgũsãrẽ:

–Yaarã, õãrõ pãka yure! Iripoegue, yu musã merã ããrĩgũrẽ Marĩpu beyedi ããrĩmi, yure Ìgũya kerere judio masaka ããrĩmerãrẽ weredoregu. Irasirigu Ìgũ masakare tauri kerere werea, Jesũre bũremuburo, ãrĩgũ. ⁸ Marĩpu ããrĩpererã gũñarĩrẽ masĩgũ, judio masaka ããrĩmerãrẽ Jesũre bũremurãrẽ: “Yaarã ããrĩma”, ãrĩ Ìmubu, Ìgũsãdere Õãgũ deyomarĩgũrẽ iriumi marĩrẽ iriuderosũta. ⁹ Irasirigu marĩrẽ Ìgũsã merã surosũ Ìami. Ìgũsã Jesũre bũremumakũ, Ìgũsãdere Ìgũsã gũñarĩgue õãrõ ããrĩrikumakũ yãmi. ¹⁰ Marĩpu Moisẽre doreri pĩdeare marĩ ñekũsãmarã bokatĩũbirinerã ããrĩmã. Marĩde Ìgũsã irirosũ bokatĩũbirikererã, Ìnasirimurã Jesũre bũremurãrẽ judio masaka ããrĩmerãrẽ irire iridorebukuri? ¿Nasirimurã Marĩpu judio masaka ããrĩmerãrẽ Ìgũyarã ããrĩmakũ iririre: “Iro ããrĩbea”, ãrĩ gũñabukuri? ¹¹ ãsũ gapu gũñarõ gããmea. Marĩ Opũ Jesũs marĩrẽ maĩrĩ merã, Marĩpu marĩrẽ taumi. Irasirigu marĩrẽ taurosũta judio masaka ããrĩmerãdere taumi, ãrĩyupu Pedro Ìgũsãrẽ.

¹² Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pãrã, ããrĩpererã toepereakõãñurã. Irasirirã Pablo, Bernabé merã judio masaka ããrĩmerã watopegue Marĩpu turari merã Ìgũsã iri Ìmudeare weremakũ õãrõ pẽñurã.

¹³ Ìgũsã irire were oodadero purũ, Santiago wereyupu:

–Yaarã, pãka yure! ¹⁴ Marĩpu judio masaka ããrĩmerãrẽ Ìgũyarã ããrĩñugãmakũ neõ irideare weresiami Simõn Pedro musãrẽ. ¹⁵ Marĩpuya kerere weredupiyunerã werederosũta waabu judio masaka ããrĩmerãrẽ. Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojanerã ããrĩmã Ìgũ ãrĩdeare gojarã:

¹⁶ Purũ Daviya bumarã Ìgũsã oparã ããrĩdea pereadero purugue dupaturi Ìgũ parãmi ããrĩturiagure Ìgũsã Opũ soõgura doja. Irasirigu Ìgũyarãrẽ Ìgũsã õãrõ ããrĩrikumakũ irigũkoa.

¹⁷⁻¹⁸ Irasirirã ããrĩpererã judio masaka ããrĩmerã yu beyenerã, yure Ìgũsã Opure bũremurãkuma, ãrĩmi Marĩpu masakare irire masĩdoregu, ãrĩ gojanerã ããrĩmã.*

¹⁹ Irasirigu ãsũ gũñãa yu. Judio masaka ããrĩmerãrẽ Jesũre bũremunãgãrãrẽ wãri: “ãsũ irika!” ãrĩ garibobirikõãrõ gããmea marĩrẽ. ²⁰ Irasirirã marĩ Ìgũsãrẽ ãsũ ãrĩ gojarã: “Keori weadea puro baari pĩdeare baabirikõãka! Nome merã ñerõ iribirikõãka! Nomedẽ ãma merã ñerõ iribirikõãka! Waimurã wĩnugũ biu wẽjãnerãya dikuri ðire baabirikõãka! ðire iirĩbirikõãka!” ãrĩ gojarã! ²¹ Iripoegueta marĩ nerẽrĩ wiirigũ siñajãrĩnurika Marĩpu Moisẽre doreri pĩdeare masaka buema. Irasirirã ããrĩpererã makãrĩ marã iri dorerire masĩkuma. Irasirirã yu ãrãdea ðitare gojarã! ãrĩyupu Santiago Ìgũsãrẽ.

Judio masaka ããrĩmerãrẽ gojadea

²² Irasirirã Jesũs buedoregu beyenerã, Ìgũsãrẽ iritamurã, gajirã ããrĩpererã Jesũre bũremurã merã Santiago ãrãdeare: “Irasũta irirã!” ãrĩ, Ìgũsã merãmarã pãrãrẽ beyeñurã Antioquíague Pablo, Bernabé merã waamurãrẽ. Irasirirã Judare, Silare beyeñurã. Judata, “Barsabás” wãĩkuyupu. Ìgũsã Jesũre bũremurã watopegue ããrĩrã oparã irirosũ ããrĩrã ããrĩñurã. ²³ Purũ Ìgũsã gojadea purẽ Ìgũsã merã iriũñurã. ãsũ ãrĩ gojañurã:

* 15:17-18 Am 9.11-12

Gua, Jesús buedoregu beyenerā, guare iritamurā, gajirā Jesúre buremurā òðgue āārīrā òādoea musārē.

Āārīpererā judío masaka āārīmerā Antioquíague, Siriague, Ciliciague āārīrārē Jesúre buremurārē òādoea.

²⁴ Gajirā gua merāmarā musā purogue ejarā, musārē garibogorenañurā. Musāya dupuma gasirogārē wiiridore: “Āārīpereri Moisés doredeare irika!” ārigorenañurā. Gua gapu ĩgūsārē irire: “Buerā waaka!” āribiradibu. ²⁵ Irasirirā gua āārīpererā nerē, gua merāmarā Judas, Silas wāikurārē beyeabu musā purogue iriumurā. ĩgūsā marī maīrā Pablo, Bernabé merā waarākuma. ²⁶ Masaka Pablosārēta Jesucristo marī Opuya kerere gūiro marīrō merā buemakū wējēboyaunanerā āārīmā. Mérōgā tarinerā āārīmā. ²⁷ Judasā musā purogue ejarā, gua gojadeare wererākuma. ²⁸ Ōāgū deyomarīgū guare gūñarī sīrōsūta: “Gaji dorerire pībirikoa musārē”, āri gūñāa. Irasirirā i doreri ditare pirākōa: ²⁹ “Keori weadea puro baari pīdeare baabirikōāka! Dīre iiribirikōāka! Waimurā wánugū biu wējēanerāya dikuri diire baabirikōāka! Nome merā ñerō iribirikōāka! Nomedē ūma merā ñerō iribirikōāka!” I gua dorerire irirā, òārīrē irirākōa musā. Iropata āārā musārē gua wereduari, āri gojañurā Jesúre buremurā Jerusalēgue āārīrā.

³⁰ Iri pūrē goja odo, Pablosārē: “Ōārō waaka!” āri seretuñurā. Puru Pablosā Antioquíague waañurā. Irogue eja, Jesúre buremurārē siiu neeō, iri pūrē wiañurā. ³¹ Iri pūrē bue odo, òārī ĩgūsā were gojadeare ĩārā, buro usuyañurā. ³² Judas, Silas merā Marīpuya kerere weredupiyurā āārīñurā. Irasirirā Jesúre buremurārē Marīpu ĩgūsārē weredoredeare wereñurā. ĩgūsā weremakū pērā, Jesúre buremurā gapu usuya, òārō gūñaturari merā dujañurā. ³³ Judas iroguere yoawayaripoe āārī: “Dujāagu yāa”, āri seretuyupu iro marārē. Irasū ārimakū pé: “Ōārō waaka! Buro siñajārī merā dujāaka Jerusalēgue. Ōāburo iro marā, musārē iriuanerā”, āri dujuñurā. ĩgūsā irasū ārādero puru, Judas, gajirā merā Jerusalēgue dujāakōāyupu doja. ³⁴ Silas gapu: “Ōðgue dujagura”, āri gūñasīā, Antioquíague dujāakōāyupu dapa. ³⁵ Pablo, Bernabé merā yoawayaripoe iroguere dujañurā. Irasirirā wārā gajirā merā iro marārē bue, marī Opu Jesúya kerere weregorenañurā.

Dupaturi Pablo Jesúya kerere buegorenagū waadea

³⁶ MÉRŌGĀ puru Pablo Bernabére wereyupu:

—Nāka, āārīpereri makārī marī Opu Jesúya kerere marī buegorenadea makārī marārē: “¿Nāsū āārīrikuri?” āri, ĩāgorenarā! āriyupu.

³⁷ ĩgū irasū ārimakū pégu, Bernabé gapu Juan Marcote āiaduadiyupu. ³⁸ Dupiyurogue Juan Marcos ĩgūsā merā Panfiliague āārīgū, ĩgūsā moārīrē bokatūbiridea waja Pablo dupaturi ĩgārē āiaduabiriyupu. Irasirigu Bernabé: “ĩgūrē āiabirimakūdere òārokoa”, āriyupu. ³⁹ Irasirirā ĩgūsā basi irire buro game guaseo, dukawariakōāñurā. Irasirigu Bernabé gapu Juan Marcote āiayupu, doōdiru merā Chipre nugūrōgue waagū. ⁴⁰ Pablode Silare beyeyupu ĩgū merā waabure. ĩgūsā buerā waaburi dupiyuro Jesúre buremurā ĩgūsārē: “Marī Opu musārē maīgū òārō koreburo”, āri sērēbosa, iriñurā. ⁴¹ Irasirirā Siria nikū, Cilicia nikūdere tariwāgā, Jesúre buremurārē ĩgūyare bue, òārō gūñaturamakū iriñurā ĩgūsārē.

16

Timoteo, Pablo, Silasārē wapikuwāgādea

¹ Puru Pablo, Silas merā Derbegue, Listrague ejañurā. Irogue ejarā, Timoteore Jesúre buremugārē bokajañurā. ĩgū pagode Jesúre buremugō, judío masako āārīyupu. Pagu gapu griego masaku āārīyupu. ² Jesúre buremurā Listra marā, Iconio marāde Timoteore: “Ōāgū āārīmi”, āri ĩāñurā. ³ Irasirigu Pablo Timoteore ĩgūrē wapikūbure āiaduayupu. Judío masaka iri nikū marā gapu Timoteo pagu griego masaku āārīrē masiñurā. Irasirigu Pablo ĩgūsā merā guamakū iridubabi, Timoteoya dupuma gasirogārē wiiriyupu judío masaka irinarōsū irigu. ⁴ Puru Pablo, Timoteo merā waa, ĩgūsā gojadea pūmarē Jesúre buremurārē ĩgūsā ejari makārī marārē wereñurā. Iri pū Jerusalēgue Jesús buedoregu beyenerā, ĩgūsārē iritamurā: “Āsū irika!” āri gojadea pū āārīyuro. ⁵ ĩgūsā irire weremakū pērā, Jesúre buremurā: “Jāu”, āri, gūñaturari merā Jesúre buremunemoñurā. Gajirāde ūmariku Jesúre buremubirinerā, buremunemowāgāñurā.

Pablo kēðgue irirosū Macedoniamārē ĩādea

⁶⁻⁷ Puru Pablosā Asia nikūgue Jesúya kerere buerā waaduarārē Ōāgū deyomarīgū waadorebiriyupu. Irasirirā ĩgūsā Frigia nikūrē taria, Galacia nikūdere taria, Misia nikū turogue eja, Bitinia nikūgue waaduadiñurā. Ōāgū deyomarīgū gapu iroguedere waadorebiriyupu. ⁸ Irasirirā Misia nikū turore tariwāgā, Troas wāikuri makāgue buajañurā. ⁹ Irogue

iri ñamirê Pablo kêrôgue irirosû sugu Macedonia nikûmu Igû pûro nîmakû îâyupu. “Guare Macedonia marârê iritamugû aarika!” âri sîiuyupu. ¹⁰ Pablo kêrô irirosû waadeare guare weremakû pêrâ: “Marîpu iri nikû marârê îgâya kerere weredoregu iriugu irikumi marîrê”, âri gûña, guayare âmu, Macedoniague waakôâbu. (Yu Lucas i pûrê gojabude îgûsâ merâ waabu.)

Pablo, Silas merâ Filipogue waadea

¹¹ Irasirirâ Troague âârânerâ doôdiru merâ Samotracia wâikuri nugûrôgue taribuja, gajinu gapu Neâpoligüe waabu. ¹² Iri makârê taria, Filipino romano marâya makâgue ejabu. Iri makâta Macedonia nikûma makârîrê doreri makâ âârîbû. Iroguere yoaweyaripoe âârîbû. ¹³ Judîo masaka siñajârînu âârîmakû, îgûsâ Marîpure sêrêrâ nerênarôrê âmarâ waarâ, iri makâ turo, dia wekague waabu. Iroguere eja, iro nerênerâ nomerê Jesûya kerere were doanîbu. ¹⁴ Iroguere sugu Tiatira wâikuri makâmo, Lidia wâikugu ôârî surî diari surîre duarimasô âârîmô. Marîpure buremugô âârîmô. Irasirigu Marîpu igore Pablo wererire ôârô pémasîrî merâ pé buremumakû irimi. ¹⁵ Irasirigu Pablo igore, igoya wii marâ âârîpererârê deko merâ wâiyemi. Îgû wâiyeadero pûru, âsû ârîmo:

—Musâ yure: “Diayet Jesûre buremugô âârîmo”, âri gûñarâ, yaa wiigüe dujaka! ârîmo guare.

Igo irasû ârîmakû pêrâ, igoya wiigüe dujaba.

¹⁶ Sunu iro marâ Marîpure sêrêrâ nerênarôgue dupaturi waarâ, wâtî ñajâsûdeore bokajabu. Igo gajîrârê moâboego âârîmô. Irasirigo wâtî masîrî sîrî merâ masakare: “Âsû waarokoa musârê”, ârîboka, wâro niyeru wajatabosamo igo oparârê. ¹⁷ Igo gua noó waaró gua merâ waagó, âsû âri gaguinîmo:

—Îgûsâ Marîpu âârîpererârê doregure moâboerimasâ âârîma. Marîpu marîrê tauri kerere werema musârê, âri gaguinîmo.

¹⁸ Wârînurî guare garibomakû, Pablo gâmenugâ, wâtî igoguere âârîgârê âsû ârîmo:

—Jesucristo wâi merâ, Îgû turari merâ murê: “Igo irepata wirika!” ârîmi.

Îgû irasû ârîmakûta, wâtî igore wiriakôâmi.

¹⁹ Wâtî igore wiriadero pûru, masakare: “Âsû waarokoa”, âri weremasîbiri, igo oparârê niyeru wajatanemobosabirimo pama. Irasirirâ, igo oparâ gapu Pablo, Silare ñeâ, iri makâ marâ oparâ pûroge âîama. ²⁰ Pûru weresârîrê beyerimasâ pûroge îgûsârê âîja, âsû ârîma:

—Îisâ judîo masaka âârîma. Marîya makâ marârê gariborâ yâma. ²¹ Îgûsâ marîrê buerâ, marî romano marâ iririkurire iridorebema. Irasirirâ îgûsâ buerire gâamebea. Îgûsâ doreridere irimasîbea, ârîma.

²² Îgûsâ irasû ârîmakû pêrâ, masaka wârâ iroge âârîrâ Pablosâ merâ guama. Weresârîrê beyerimasâ gapu Pablosâya surîre tûweadore, yuku merâ târâdorema. ²³ Îgûsârê buro târâ odo, peresu irima. Îgûsârê korebure ôârô îadurîpîdorema. ²⁴ Irasirigu Îgûsârê koregu gapu iri wii dekomâ taribuge Îgûsârê îgûsâya guburire taboa majîrîma goberigüe suadobo, ôârô biadobokôâyupu.

²⁵ Pûru ñami deko âârîmakû, Pablosâ Marîpure sêrê, bayapeoñurâ. Îgûsâ irasû bayamakû, gajîrâ peresugüe âârîrâ péñurâ. ²⁶ Îgûsâ bayaripoe gûñaña marîrô nikû buro ñomeyuro. Irasiriro iri wiide buro gâmeña, suro merâ âârîpereri iri wiima makâpurori tûpâperekôâyuro. Peresugüe âârîrârê Îgûsâ kômedari merâ suadeadaride kurakôâyuro. ²⁷ Irasû waamakû, Îgûsârê koregu yobe, iri wiima makâpurori toyomakû îâgû: “Peresu âârânerâ duriwiriaperekôânûma”, âri gûñayupu. Irasirigu îgûya sareri majîrê âi, îgû basi sareboadagu iriadiyupu. ²⁸ Îgû irasirimakû îâgû, Pablo Îgûrê gaguinîyupu:

—Mu basi ñerô neô iribirikôâka! Âârîperekôâa gua, ârîyupu.

²⁹ Îgû irasû ârîmakû pégu, siâgodore, Pablosâ pûro ûmawâgâ, îgûsâya guburi pûro naradari merâ ejamejâyupu. ³⁰ Pûru Îgûsârê âiwîu, âsû âri sêrêñayupu:

—¿Nasirîgukuri, yu Marîpu yure taumakû gââmegû? ³¹ Pablosâ yujîñurâ:

—Marî Opû Jesucristore buremuka! Mûya wii marâde Îgûrê buremuburo. Musâ Îgûrê buremumakû îâgû, Marîpu musârê taugukumi, ârîñurâ.

³² Irasû âri odo, îgûya wii marâdere Jesûya kerere wereñurâ. ³³ Ñami deko pûru Îgûsârê koreadi îgûsâya kâmirê koeypu. Îgû koe odoadero pûru, Pablosâ Îgûrê, Îgûya wii marâdere deko merâ wâiyêñurâ. ³⁴ Îgûsârê wâiyeadero pûru, Pablosârê îgûya wiigüe âîa, baari ejoyupu. Îgû, îgûya wii marâ merâ Marîpure buremusîâ, buro usuyañurâ.

³⁵ Boyoripoe oparâ surarare iriñurâ, peresu wii koregure Pablosârê wiudorerâ. ³⁶ Iri wii koregu irire pégu, Pablosârê ârîyupu:

—Oparâ musârê wiridoreañurâ. Irasirirâ güiro marîrô usuyari merâ wirika! ârîyupu.

³⁷ Îgû irasû ârîmakû pégu, Pablo gapu ârîyupu surarare:

—Oparā gua ñerō irideare bokabirikererā, masaka wárā iūrō guare tārādoreama. Ígūsā, gwa romano marā āārīkeremakū, tārādoreama. Pura peresu iriama. ¿Dapague guare masaka iābero wiuduari? Āārībea. Ígūsā basita wiurā aariburo guare, āriyupu Pablo.

³⁸ Ígū irasū ārīmakū pérā, surara Pablo ārādeare oparārē wererā waañurā. Pablo, Silas romano marā āārīma, ārīri kerere pérā, oparā güigorañurā. ³⁹ Irasirirā Pablosā pura ejarā, āsū ārīñurā:

—Kātika, gua musārē peresu iriadeare! Irasū āri odo, ígūsārē peresugue āārānerārē wiu: “Guaya makārē wirika!” ārīñurā. ⁴⁰ Irasirirā Pablosā peresugue āārānerā wiria, Lidiaya wiigüe waañurā. Irogue eja, Jesúre buremurā nerēanerārē bokajarā, òārō güñaturanemomakū iriñurā. Pura waakòāñurā.

17

Tesalónica marā Pablo, Silas merā guadea

¹ Pablo, Silas merā waarā, Anfipolire, Apoloniare taria, Tesalónicague ejañurā. Iri makāguere judío masaka nerērī wii āārīyuro. ² Irogue eja, Pablo iri wiigüe waayupu Ígū gajī makārērē irinaderosūta. Ēre semana judío masaka siñajārīñurī āārīmakū, iro marārē Marīpuyare werenayupu. ³ Āsū āri bueyupu:

—Marīpu iriudi, Cristo āārīmi. Marī ñerō iridea waja ñerō taridi āārīmi. Ígū boadero pura, Marīpu gapu ígūrē masūdi āārīmi marī òārō āārīburire. Īi Jesús yu āsū āri weregu, Ígūta Cristo āārīmi marīrē taugu. Āsūta āri werea, Marīpuya kerere ígūsā gojadesa pūguere, āri wereyupu.

⁴ Ígū irasū ārīmakū pérā, surāyeri judío masaka ígū wererire: “Diayeta āārā”, āri buremuñurā. Irasirirā Pablosā merā waañurā. Gajirā wárā griego masaka Marīpure buremurīmasā, oparā nomede, Pablo wererire pérā, buremuñurā. Irasirirā ígūsāde ígūsā merā waañurā. ⁵ Gajirā judío masaka irasirīmakū iārā, Pablosārē iāturi, wárā ñerā moāmerārē siiu neō: “Pablo ígū merāmarā merā ñerō irigu yāmi”, āri gaguinirā waaka i makā marārē, āri iriñurā. Irasū āri gaguinirā, āārīpererā iri makā marārē Pablosā merā guamakū iriñurā. Irasirirā Jesúre buremugū Jasón wāikuguya wiima makāpurore turaro merā tūākorō, ñajāa, Pablosārē āmadīñurā masakaguere wiuduārā. ⁶ Ígūsārē bokabirisā, Jasórē, gajirā Jesúre buremurādere ñeā tūāwāgā, iri makā marā oparā parogue āia, irogue eja, gaguinīñurā:

—Pablosā āārīpererogue masakare gariborā iriama. Dapagorare marīya makārē ejasiama. ⁷ Īi Jasón ígūsārē ígūya wiigüe ñajādoreami. Īisā āārīpereri marī romano marā opu dorerire tarīñugāma. “Gajigu musā Opu, Jesús wāikugu āārīmi”, āri buema masakare, āri gaguinīñurā oparārē.

⁸ Ígūsā irasū āri gaguinīmakū pérā, āārīpererā iri makā marā, ígūsā oparāde Pablosā merā guañurā. “¿Naásū waāari?” āri gaguinīsirikòāñurā. ⁹ Irasirirā oparā Jasórē, ígū merāmarādere peresu waadoremerā: “Dupaturi Pablosārē iritamubirikòāka!” āri, niyeru wajaridore, wiukòāñurā.

Pablo, Silas merā Bereague ejadea

¹⁰ Pura iri ñamita Jesúre buremurā Pablosārē Bereague iriukòāñurā. Irogue eja, judío masaka nerērī wiigüe waañurā. ¹¹ Judío masaka Berea marā gapu Tesalónica marā nemorō Jesúya kerere òārō péduañurā. Irasirirā irire: “¿Diayeta āārīrī?” āri masīduarā, umuriku Marīpuya werenirī gojadesa pūmarē buenikòāñurā. ¹² Irasirirā wárā Jesúre buremuñurā. Gajirā griego masakade, iri makā marā oparā nomede buremuñurā. ¹³ Pablo, Berea marārē Marīpuyare wereri kerere pérā, Tesalónica marā judío masaka ejañurā. Irore eja, Berea marārē kere āri, Pablosā merā guamakū iriñurā. ¹⁴ Ígūsā irasirīmakū iārā, Jesúre buremurā Pablore mumurō merā dia wādiya turogue iriñurā. Ígū merāmarā gapu Silas, Timoteo merā Bereague dujañurā. ¹⁵ Pablore āiwāgānerā Atenas wāikuri makāgue eja, ígūrē irogue pí, Bereague gāme dujaakòāñurā òoja. Irogue dujarā, Pablo ígū: “Murīgora Silas, Timoteode òōgue aariburo”, āri kere iriudeare wereñurā ígūsārē.

Pablo Atenague āārīdea

¹⁶ Pablo Atenague Silas, Timoteore yūgu, iri makā marā keori weadeare wári opamakū iāgū, buro bujawereyupu. ¹⁷ Irasirigu judío masaka nerērī wiigüe ígūsā merā werenígū waayupu. Irogue gajirā judío masaka āārīmerā Marīpure buremurā āārīñurā. Ígūsā merādere wereniyupu. Ēmuriku iri makā marā ígū bokajarā merā wereniyupu. ¹⁸ Gajirā āmade Epicúreos wāikuri bumarāyare buerimasā, gajirā Estoicos wāikuri bumarāyare buerimasā Pablo merā werenīñurā. Ígū weremakū pérā, āsū āri gāme sérēñañurā:

—¿Naásū āri wereuagu yāri, Īi iropa werenígū? ārīñurā.

Pablo Jesúyare, ígū masā marīadeare weremakū pérā, gajirā āsū ārīñurā:

—Gajiro marā Īgūsā buremurāyare weregu irikumi, āriññurā. ¹⁹ Irasirirā Īgūsā nerērō Areópago wāikurogue Pablora āiññurā. Irogue āija, Īgūrē āriññurā:

—Gua maama bueri mu wererire masiduakoa. ²⁰ Mu bueri gajirosū āārā. Irasirirā gua: “¿Naásū āriññuro yāri iri?” āri masiduakoa, āriññurā Pablora.

²¹ Āārīpererā Atenas marā, gajiro marā iri makā ejanerāde maama bueri ditare wereniduaññurā.

²² Irasirigu Pablo Areópagogue Īgūrē āijadero paru, wāgānugā, āsū āri wereyupu Īgūsārē:

—Keori weadeare musā āārīpererā oārō buremua. Irire masīa yu. ²³ I makā musāya makārē naagorenagū, musā buremurōrē iābu. Sugu musā buremugūrē sīdea soepeorogue gojatūdeare iābu. “Īmugasigū marā Opū marī masīña marīgūrē buremurō āārā”, āri gojatūdeare iābu. Musā Īgūrē masībirikeremakū, Īgūrēta werea yu musārē, āriyupu Pablo. Irasū āri odo, āriññomoyupu doja:

²⁴ —Marīpu i ūmurē āārīpereri iridi āārīmi. Īmugasī, i nikū Opū āārīmi. Masaka iridea wiirire āārībemi. ²⁵ Marī iritamurirē gāamebemi. Īgū gapu marīrē iritamumi. Marī āārīrikurire, āārīpereri gajinodere sīmi. Okari opamakū yāmi. Yujuāimakū yāmi marīrē.

²⁶ Marīpu sugu ūmū merāta āārīpereri buri marā āārīmakū iridi āārīmi, Īgūsārē i nikū āārīpererogue āārīburo, āriḡū. “Ōōpa yoaripoe okarākuma Īgūsā āārīrōguere”, āri pidi āārīmi.

²⁷ Marīpu: “Yure āmarā bokaburo”, āriḡū, irasiridi āārīmi. Īgūrē marī bokaburo, āriḡū, yoarogue āārībemi. Marī merāta āārīmi. ²⁸ Marīpu marīrē āārīmakū yāmi. Īgū marīmakū marībukuyo. Marī okari, marī irimasīri, marī āārīrikurire sīgū āārīmi. Musā bayarire gojarimasāde āsū āri gojanerā āārīmā: “Marīde ūmugasigū marā Opū pūrā āārā”, āri gojanerā āārīmā. ²⁹ Irasirirā marī Īgū pūrā āārīrā, keori masaka weadeare Īgūsā gūñarō merā irideare: “Marīpu irirosū āārīmi”, āri gūñabirikōārā! Marīpu, masaka oro, plata, ūtāyeri merā keori weadea irirosū āārībemi. ³⁰ Marīpu iripoe marā Īgūrē masīmerā Īgūrē buremubirimakū irasū iākōādi āārīmi. Irasirigu, dapaguere pama marīrē āārīpererā i nikūgue āārīrārē: “Musā ñerō irideare bujawerekā! Musā gūñarē gorawayuka!” āri mi.

³¹ Paru Marīpu āārīpererā ñerārē wajamoārīnu ejamakū, Īgū beyedi Jesús merā āārīpererā i nikūgue āārīrārē diayeta irigukumi oārārē beye, ñerā gapure bēobu. Jesús boadero paru, Marīpu Īgūrē masūgū, Īgū beyedi āārīrārē imudi āārīmi āārīpererārē, āri wereyupu Pablo Atenas marārē.

³² Īgū Jesús boadigūe masādeare weremakū pērā, gajirā Īgūrē ubu burikōāññurā. Gajirā gapu:

—Dupaturi ire mu weremakū pēduakoa doja, āriññurā.

³³ Pablo Īgūsārē piri waakōāyupu. ³⁴ Gajirā, Īgū wererire pēnemoāuarā Īgū merā waaññurā. Irasirirā Jesúre buremunugāññurā. Īgūsā merā sugu Dionisio wāikugu Areópagogue oparā merā nerērīmasū āārīyupu. Gajigo Dámaris wāikugode gajirā merā Jesúre buremunugāyupu.

18

Pablo Corintogue ejadea

¹ Paru Pablo Atenague āārādi waa, Corinto wāikuri makāgue ejayupu. ² Irogue judío masaka Aquila wāikugure Ponto nikūmurē bokajayupu. Aquila, Īgū marāpo Priscila merā Italia nikūgue āārīnerā āārādimā. Īgūsā irogue āārīripoe romano marā opu Claudio wāikugu āārīpererā judío masakare Romarē wiridoremakū, Aquila Īgū marāpo merā Corintogue ejanerā āārīmā. Īgūsā irogue āārīmakū, Pablo Īgūsārē iāgū waayupu. ³ Īgūde Īgūsā moārīkurinorēta moāgū āārīyupu. Irasirigu dujakōāyupu Īgūsā merā moābu. Īgūsā suri gasiri merā wiiri irirā āārīññurā. ⁴ Pablo, judío masaka siñajārīnuriġu Īgūsā nerērī wiigūe waa, judío masakare, judío masaka āārīmerārēdere Jesúya kerere werenayupu, Īgūsā iri kerere: “Diayeta āārā”, āri gūñaburo, āriḡū.

⁵ Timoteo, Silas merā Macedoniague āārānerā Pablo parogue Īgūsā ejadero paru, Pablo suri gasiri merā wiiri moārīrē piri, ūmariku judío masakare Jesúya kerere diaye āriññ merā bueyupu:

—Jesús āārīmi marī yoaripoe yūdi. Īgūta Marīpu iriudi, Cristo āārīmi, āriyupu.

⁶ Īgū irasū āri buekeremakū, judío masaka gapu Īgūrē pēduabiriññurā. Irasirigu Īgūsā ñerō werenirī merā Īgūrē werewuamakū pēgu, Pablo Īgūsārē: “Buenemobirikoa”, āri Īmugū Īgūya surire iroma nikū tuadeare pásiri, āsū āriyupu:

—Marīpu dorederosūta musārē bueabu. Musā gapu yure pēduabea. Irasirirā musā pēduabiri waja perebiri peamegūe waarākoa. Irasirigu yu musārē bueadeare pirigukoa. Dapagorare judío masaka āārīmerārē buegu waagura, āriyupu.

⁷ Irasū āri, iri wiigūe āārādi wiria, Ticio Justo wāikuya wiigūe waayupu. Īgūya wii judío masaka nerērī wii turo āārīyuro. Īgū Marīpūre buremugū āārīyupu. ⁸ Nerērī wii opu Crispo

wāikugu, āārīpererā Īgūya wii marāde Jesúre buremunūrā. Gajirā Corinto marāde wárā Jesúya kerere pérā, Īgūrē buremunūgāñurā. Irasirirā deko merā wāiyesūñurā, Īgūsā Jesúre buremurīrē Īmurā. ⁹ Su ñami Pablöre kērōgue irirosū marī Opū Īgūrē āsū ārī wereyupu:

—Gūibirikōāka! Neō piriro marīrō yaa kerere buenikōāka i makā marārē! ¹⁰ Yu, mu merā āārā. Irasirirā masaka murē ñerō irimasībema. I makārē wárā yaarā āārīma, ārīyupu.

¹¹ Irasirigū Pablo iro marā merā su bojori gaji bojori deko āārīyupu Marīpūya kerere buegu.

¹² Iripoere romanomu Galión wāikugu Acaya nikū marā opū āārīpoe judío masaka suro merā nerē, Pablöre ñeā, Galión pūrogue āija, ¹³ āsū ārīñurā:

—Īi masakare: “Āsū gapū irika, Marīpūre buremurā!” ārī buegu, i nikūma doreri gapūre béodoremi, ārīñurā Galīōrē.

¹⁴ Īgūsā irasū ārīmakū, Pablo Īgūsārē werebu iriripoeta Galión gapū judío masakare ārīyupu:

—Īgū ñerō iriadero pūru tamerārē yu péboakuyo musā judío masaka weresārīrē. ¹⁵ Musā dorere tarinūgāmakū, musā basi āmuka! Ire masībea yu. Irasirigū irire: “Irasūta irika!” ārīmasībirikoa, ārīyupu.

¹⁶ Irasū ārīgūta Īgūyarā surarare Pablöre weresārārē béowiudoreyupu. ¹⁷ Irasirimakū Īārā, āārīpererā iri wii āārīrā Sōstenērē judío masaka nerērī wii opūre ñeā, Galión Īūrō pāñurā. Īgūsā pāmakū Īāgū, Galión gapū: “Īgūsā gāāmerō iriburo”, ārī Īākōāyupu.

Pablo Antioquíague goeudjáa, dupaturi buegorenadea

¹⁸ Pablo Corintogue yoaripoe āārīyupu dapa. Pūru Jesúre buremurārē: “Waagú yáa”, ārī odo, doódiru merā Priscila, Aquila merā Siriana makāgue waakōāñurā. Īgū doódiru merā waaburi dupiyuro Cencreague āārīgū, Marīpūre: “Āsū irigura murē buremugū”, ārīderosūta Īgūya poarire wuapeokōādoreyupu. ¹⁹ Pūru Īgūsā merā waa, Efeso wāikuri makāgue eja, Priscila, Aquilare pīkōā, judío masaka nerērī wiigūe waayupu. Iri wiigūe eja, judío masaka iro nerēanerā merā Marīpūyare wereyupu. ²⁰ Īgū irasū weremakū pérā, Īgūrē: “Yoaripoe dujaka gua merā!” ārīdiñurā. Īgū gapū: “Dujabea musā merā”, ²¹ ārīgūta Īgūsārē seretuyupu:

—Jerusalēgue bosenu Īāgū waagú yáa. Marīpū gāāmemakū dupaturi Īāgū dujaribukoa musārē, ārīyupu.

Irasū ārī odo, Efesogūe āārādi doódiru merā waakōāyupu. ²² Irasirigū Cesareare tariwāgā, Jerusalēgue eja, iro marā Jesúre buremurārē oādoregu ejayupu. Pūru Antioquíague waayupu doja. ²³ Irore yoaweyaripoe āārī, pūru Galaciana makārigue Frigiama makārīrē dupaturi eja, iri makārī marārē Jesúre buremurārē bue, Īgūsārē oārō usuyari merā āārīrikumakū iriyupu.

Apolos Efesogue buedea

²⁴ Iripoere judío masakū Apolos wāikugu, Alejandria wāikuri makāmu Efesogūe ejayupu. Īgū oārō weregu, Marīpūya werenīrī gojadeare masīgū āārīyupu. ²⁵ Gajirā Īgūrē marī Opū Jesúya kerere weresianerā āārīmā. Irasirigū usuyari merā Jesús irideare diaye ārīrī merā wereyupu. Irasirikeregu, Juan masakare deko merā wāiyedea ditare masīyupu. ²⁶ Gūiro marīrō judío masaka nerērī wiigūe āārīrārē buenūgāyupu. Īgū buerire péanerā Priscila, Aquila Īgūsāya wiigūe Īgūrē āia, irogue oārō diaye ārīrī merā wereñurā Īgū Marīpūyare masībire. ²⁷ Pūru Apolos Acayague waaduamakū, Jesúre buremurā Īgūrē su pū gojabosañurā. Irasirirā Jesúre buremurārē Acayague āārīrārē: “Apolore oārō bokatīrīñeāka!” ārīrī pūrē Īgū merā iriñurā. Irasirigū Apolos irogue ejamakū, Marīpū Īgūsārē maīgū, Īgū merā oārō iritamuyupu. ²⁸ Irasirigū Apolos āārīpererā Īūrō judío masakare oārō turari merā:

—Marīpū iriudi, musā yoaripoe yūdi, Cristo āārīmi. Īgūta Jesús āārīmi, ārīyupu. Irasirirā Marīpūya werenīrī gojadea pūrē keoro weremakū pérā, judío masaka: “Diaye āārībea”, ārīmasībiriñurā.

19

Pablo Efesogūe buedea

¹ Apolos Corintogūe āārīpoe Pablo gapū ütāyuku watopegue taria, Efesogūe eja, wárā Jesúre buremurārē bokajayupu. ² Bokaja, Īgūsārē sērēñayupu:

—¿Musā Jesúre buremurā, Ōāgū deyomarīgūrē bokatīrīñeārī? ārīyupu.

Īgūrē yujñurā:

—“Ōāgū deyomarīgū āārīmi”, ārīmakū, neō pébiribu gua.

³ Pablo Īgūsārē sērēñayupu doja:

—¿Noāya buerire pédero pūru, deko merā wāiyeri musārē? ārīyupu. Īgūsā gapū yujñurā:

—Juāya buerire gua pédero pūru, guare wāiyema, ārīñurā.

⁴ Pablo āsū āriyupu doja:

—Juan masakare ĩgūsā űeri irideare bujawere, gũnarĩre gorawayurārē wāiyedi āārĩmĩ. Irasū wāiyekeregu: “Yu puru aaribure buremuka!” āri buedi āārĩmĩ. Irasū āriġū: “Jesūre Marĩpu iriudire buremuka musā!” āriġū iridi āārĩmĩ, āriyupu Pablo.

⁵ ĩġū irasū ārimakū pērā, marĩ Opu Jesūs wāi merā wāiyesuñurā ĩġūrē buremurĩre ĩmurā. ⁶ Puru Pablo ĩgūsāya dipu weka ĩġāya moġorĩ merā űapeomakū, Ōġū deyomarĩġū dijijayupu ĩgūsārē. ĩġū dijijamakū, gaji masā ya werenĩri merā ĩgūsā werenimasĩbirideare werenĩñurā. Marĩpu ĩgūsārē weredorerire wereñurā. ⁷ ĩgūsā āārĩpererā pe moġoma pere su gubu peru pērēbejarāgora āārĩñurā.

⁸ Pablo iri makāguere urerā abe āārĩġū, judio masaka nererĩ wiigwe űajāa, ġuiro marĩrō Marĩpu marĩ Opu āārĩri kerere masakare werenayupu. Irire gũñaturari merā weremakū pērā: “I diayeta āārā”, āriññurā. ⁹ Gajirā gapu Marĩpuware pēduamerā, ĩġū wererire buremubiriñurā. Irasirirā masaka péurogue marĩ Opuya bueri: “Ñegorāa”, āri wereñurā. ĩgūsā irasū ārimakū pēgu, Pablo gapu Jesūre buremurārē siiu wiria, Tiranno wāikuġuya bueri wiigwe waayupu. Iroguere umuriku masakare buenayupu. ¹⁰ Pe bojorigora bueyupu ĩgūsārē iri wiiguere. ĩġū irasū buemakū, āārĩpererā Asia nikū marā judio masaka, judio masaka āārĩmerāde marĩ Opuware pēpereakōāñurā.

¹¹ Pablo iri makāguere āārĩmakū, Marĩpu ĩġū turari merā ĩġūrē wāri iri ĩmurĩre irimakū iriyupu. ¹² Irasirimakū ĩārā, masaka surĩ gasiri, Pabloya dupu pērēadea gasirire pũrĩrikurā puro āĩanañurā. ĩgūsā āĩamakū, pũrĩrikurā iri gasirire moāña, tarinañurā. Wātēa űajāsũnerāde irire moāña, wirisũnañurā.

¹³⁻¹⁴ Iripoere gajirā judio masaka wātēārē bēowigorenarā iriññurā. ĩgūsā Esceva wāikuġu pũrā su moġoma pere gaji moġo peru pērēbejarāgora āārĩñurā. Esceva paia opu āārĩyupu. ĩġū pũrā Pablo irirosũta marĩ Opu Jesūs wāi merā wātēārē bēowiuuarā, āsū āriññurā:

—Jesūs, Pablo weredi wāi merā dorea musārē. Wirika musā űajādire! āri bēowiuadiñurā.

¹⁵ ĩgūsā irasū ārikeremakū, wātĩ masakāguere űajādi āsū āriyupu:

—Jesūre, Pablora masĩa. Musā gapure masĩbea. űNiisāno āārĩri musā? āriyupu.

¹⁶ ĩġū irasū ārimakūta, wātĩ űajāsũdi gapu pari meēbeja, buro turaro merā ĩgūsā āārĩpererārē űeā, tarinugāyupu. ĩgūsārē pá, kāmĩtũ, ĩgūsāya surire yeguepeokōāyupu. Irasirirā surĩ marĩrā, kāmĩkurāgue umawiriañurā. ¹⁷ ĩgūsā irasū waadea kerere pērā, āārĩpererā Efeso marā, judio masaka, judio masaka āārĩmerāde pēguka, buro ġuiññurā. Irasirirā marĩ Opu Jesūs wāirē ōārō goepeyari merā buremuñurā pama.

¹⁸ Irasirirā wārā dupiyuro Jesūre buremunugānerā gapu ĩgūsā űerō irideare masaka péurogue weretarirā ejañurā. ¹⁹ ĩgūsā merā wārā yeā āārĩrā āārĩñurā. Irasirirā ĩgūsā bayirima gojadea papera turirire iroque āia, masaka űũrō irire soebēokōāñurā. Āārĩpereri iri wajakudeare ĩgūsā keoñamakū, cincuenta mil niyero koeri wajakuadiyuro. ²⁰ ĩgūsā irasirimakū ĩādero puru, umuriku wārā masaka Marĩpuya kerere pērā, ĩġū turari merā Jesūre buremunugāñurā.

²¹ Irasū waadero puru, Pablo āsū āri ġũñayupu: “Macedonia nikū waapurori, iri nikũre taria, Acaya nikũdere taria, Jerusalēgue waagura. Iro merāta Romarē ĩġū waagura”, āri ġũñayupu. ²² Irasirigu ĩġū waaburi dupiyuro pērā ĩġūrē iritamurārē Erasto, Timoteore iriyupu Macedoniague. Pablo gapu sugata dujayupu dapa Asiague.

Efeso marā Pablo merā gua, ġaguĩnĩdea

²³ Pablo Efesogue āārĩripoe gajirā iro marā buro werenĩri merā ĩġūrē ĩaturĩñurā, masaka wārā Jesūre buremumakū ĩārā. ²⁴ Sugu plata wāikari kōme merā moārĩmasū Demetrio wāikuġu Pablora ĩaturiwāġuyupu. ĩġū plata merā iro marā buremugō Artemisa wāikuġo buremurĩ keori wiirigārē weanayupu. ĩġū, gajirā moārā merā ĩgūsā weadeare masakare duarā, wáro wajatanañurā. ²⁵ Irasirigu Demetrio ĩġū merā moārārē, gajirā ĩġū irirosũ plata moārārē siiu neō, āsū āriyupu:

—Yu merāmarā, ōārō pēka! Irire masĩa musā. Marĩ weadeare duari merā wáro wajata, ōārō āarĩkōā. ²⁶ Pablo buedeadeere masĩa. Āsū āri buegorenami: “Masaka buremurā keori weadea, turari oparā irirosũ āarĩbea. Umugasigue marā Opu irirosũ neō āarĩbea, keori weadea āārā”, āri buemi. Irire pērā, wārā masaka ōo marā, āārĩperero Asia marāde ĩġū buedeare: “Diayeta āārā”, āri ġũñama. ²⁷ I marĩre buro goea. Marĩya moārĩ wajamariākōāburo yāa. Marĩ buremugō Artemisaya wiide ubu āārĩri wii dujakōārōkoa. Dapagueta āārĩperero Asia marā buremuadima igore. Masaka Pablo wererire buremurā soō gapu merā ĩġore buremunemobirikuma pama, āriyupu Demetrio ĩgūsārē.

²⁸ ĩġū irasū ārimakū pērā, buro ġuari merā:

—Artemisa, Efeso marā buremugō turago āārĩmo, āri ġaguĩnĩpuroriññurā.

²⁹ Īgūsā gaguinimākū, gajirā wārā Efeso marā: “¿Naásū waari?” āri pēmasībirikererā, Īgūsāde gaguinipereakōāñurā. Irasū gaguinirāta Gayore, Aristarcore ñeā, iri makā marā nerērōgue Īgūsārē tūāwāgāñurā. Gayo, Aristarco Macedonia marā, Pablōre wapikuwāgānerā āārīñurā. ³⁰ Īgūsārē ñeāmākū Īgū, Pablo gapu masaka wārā watopēgue Īgūsārē weregu waaduadiyupu. Jesūre būremurā gapu waadobirīñurā. ³¹ Gajirā iri nikū marā oparāde, Pablo merāmarā Īgūrē: “Gua murē dorea: ‘Īgūsā nerērōgue waabirikōāka!’” āri kere iriñurā.

³² Irogue nerēanerā būro gaguinirā iriñurā dapa. “¿Nasirirā marī ōōgue nerērī?” ārimasīmerā Īgūsā gāāmerō gaguinimīrēkōāñurā. ³³ Irasirirā judio masaka Īgūsāyagure Alejandro wāikugure gaguinirā iūrōgue túmeénūñurā Īgūsārē weredorerā. Irasirigu Īgū gapu Īgūya mojó merā irikeo: “Iropata gaguinika, toeaka!” āriduadiyupu. “Gua judio masaka ñerō iribeā”, āri wereduadiyupu. ³⁴ Īgū judio masaka āārīñirē Īmasīrā, āārīpererā suro merā pe hora gaguinīñurā:

—Artemisa, Efeso marā būremugō turago āārīmo, āri gaguinīñurā.

³⁵ Īgūsā būro gaguinimākū Īgū, sugu iri makā marā oparārē iritamugū masakare toedore, āsū āriyupu:

—Musā, Efeso marā ōārō péka! Artemisa, marī būremugō turago āārīmo. Igoe būremurī wīire, igo keorī ūmugasigūe dijarideadere korerā āārā marī. Irire āārīperero marā ōārō masīma. ³⁶ “I diaye āārībea”, ārimasībema. Irasirirā iropata gaguinika, toeaka! Gaguinimobirikōāka pama! Diaye gūñaka musāde! Noó gāāmerō pēmasīri marīrō gajinorē iribirikōāka! ³⁷ Īsā musā ñeānerā marī būremurī wīirimarē neó yajabirama. Marī būremugōrē ñerō neó āri werenībirama. Īgūsā ñerō iribirikeremākū, Īgūsārē ñeā, ōōgue āriayo. ³⁸ Demetrio, Īgū merā moārā Īgūsārē weresāduarā, weresārīrē beyerimasā purogue waaburo. Irogue i nikū marā oparā iūrōgue Īgūsārē weresādeare āmumasīma. ³⁹ Oparā i makā marārē siu neeōmakū Īārā, gajino sērēduarā, werenirā aarika! ⁴⁰ Dapagā musā guarī merā gaguinīadea kerere marī oparā pērā: “Marīrē tarinugāduarā yāma”, āri weresābukuma. Irasirirā marī būro gaguinīadea waja marīrē weresāmākū neó yujumasībiribukoa, āriyupu oparārē iritamugū Īgūsārē. ⁴¹ Irire were odo: “Iropata āārā. Waaka musāya wīirigūe!” āriyupu.

20

Pablo Macedoniae, Greciague ejadea

¹ Īgūsā irasū āri gaguinimīrēdero puru, Pablo gapu Jesūre būremurārē siu neeō, Īgūsārē ōārō āārīrikudoregu, wereyupu. Were odo, mojó ñeā, Īgūsārē seretu, Macedoniaiague waakōāyupu. ² Irogue eja, iroma makārī marārē Jesūre būremurārē Īgū werenirī merā ōārō gūñaturamakū iriyupu. Puru Greciague waayupu. ³ Irore urerā abegora āārīyupu. Puru Siria nikūgue doōdiru merā taribujabu iriripoe judio masaka: “Murē ñerō iriduarā iriama”, āārī kerere péyupu. Irasirigu: “Maa merā Macedoniaiageta dujāagura doja”, āri gūñayupu. ⁴⁻⁵ Gua, Īgū merā waaburi dupiyuro gajirā Īgū merāmarā Troas wāikuri makāgue waa, guare yūñurā. Īsāku āārīmā: Sópater wāikugu Bereamu, Pirro wāikugu magū āārīmī. Gajirā Tesalónica marā pērā Aristarco, Segundo wāikurā āārīmā. Gajigu Derbema Gayo wāikugu, gajigu Timoteo, gajirā Asia marā Tíquico, Trófimo āārīmā. ⁶ Īgūsā yūripoe gua gapu pā wemasārī morēña marīrī baari bosenu puru, Filipogue āārānerā doōdiru merā su mojóma narī taribuja, Troague ejabu. Irogue Īgūsārē bokaja, Īgūsā merā su semana dujabu.

Troague Pablo naadea

⁷ Siñajārīnu āārīmakū, gajirā Jesūre būremurā merā pārē dukawa baamurā nerēbu. Pablo gajinu gapu waabu āārīsīā, yoaripoe buemi Īgūsārē. Nami deko āārīmakū bue odobirimi dapa. ⁸⁻⁹ Gua nerērī taribu, ure kaya wekama taribu, siāgori wāri opari taribu āārībū. Pablōre iro āārīrā péripoe sugu maamu Eutico wāikugu ventanague doami. Pablo Īgūsārē yoaripoe buemākū, Īgūrē wuja ejayuro. Irasirigu kārītari, yebague yuridijakōāmi. Īgū yuridijamakū Īārā, Īgū puru waa, kōmoadiguere āiwāgū doboma. ¹⁰ Īgūsā irasū irimākū Īgū, Pablo dijari, maamurē pābua āiwāgūñū, Īgūsārē weremi:

—Gukabirikōāka! Okami dapa, ārimi.

¹¹ Īgū irasū ārimākū, maamu kōmoadigūe āārīkeregū, masākōāmi. Īgū masāmākū Īgū, Pablo dupaturi murā, pārē dukawa, Īgūsā merā baami. Īgū irasiriadero puru, yoaripoe buenomomi doja. Boyoburo dupiyurogā Īgūsārē bue odo, wiriakōāmi. ¹² Īgū wiriadero puru, irogue nerēanerā Eutico kōmoadigūe masādire usuyari merā Īgūya wiigūe āiāma.

Pablosā Troas āārānerā Miletogue waadea

¹³ Pablo guare āñiderosūta doódiru merā ĩgū dupiyuro Asogue waabu. ĩgū gapu ĩgū waaduadersūta maague waami. ¹⁴ Asogue guare bokaja, gua merā doódirugue ñajāa, Mitilenegue waami. ¹⁵⁻¹⁶ Gajinu iro merā waarā, Quío wāikuri nugārō bokatūūrōgue ejabu. Gajinu waarā, Samogue ejabu doja. Iro merā waa, Trogilio wāikurogue kāribu. Pablo, Pentecostēs bosenu dupiyuro Jerusalēguere ejaduagu, guare: “Asiare yoaripoe āāñiduabirikoa yu”, āñimi. “Irasirirā Efesore diayeta taria, Miletogue waapurumurā!” āñimi. Irasirirā gajinu gapu waa, Miletogue ejabu.

Pablo Efeso marā Jesúre buremurā oparārē weredeā

¹⁷ Pablo Miletogue āāñigū, Efeso marā Jesúre buremurā oparārē kere iriumi ĩgū puro aaridoregu. ¹⁸ ĩgūsā ĩgū puro ejamakū, ĩgūsārē āñimi:

–Asiague ejagu, musā merā neōgora yu irideare oārō masīa musā. ¹⁹ Musā merā āāñigū, marī Opuyare iribu. Irasirigu musārē neō tarinugābiribu. Masaka Jesúre buremubirimakū ĩgū, orebu. Judio masaka yure wējēduakeremakū, musārē buebu. ²⁰ Musā nerērōgue, musāya wiiriguedere āāñipereri musā oārō āāñirikuburire buebu. ²¹ Judio masakare, judio masaka āāñimerādere irireta buebu. “Oārō péka! Musā ñerō iririre piri, Marīpuya gapure oārō irinugāka! Marī Opu Jesúre buremuka!” āñi buebu. ²² Irasirigu dapagorare Ōāgū deyomarīgū dorederosūta Jerusalēgue waagū yāa. Irogue yure āsū waarokoa, āñimasībirikoa dapa. ²³ Yu ejadea makāñiku Ōāgū deyomarīgū āsū āñimi yure: “Mu irogue waamakū, masaka murē peresu iri, ñerō tarimakū irirākuma”, āñimi. Iri ditare masīa. ²⁴ Irire masikeregu, gūibea. Yaa okaridere maībea. Marīpu masaka āāñipererārē mañi merā ĩāmi, āñiri kerere marī Opu Jesús weredoremi yure. I ditare ĩgū yure moāñi pídeare iripeoduāa.

²⁵ Yu musā merā āāñigū, Marīpu ĩgūyarārē doreri kerere weregorenabu. Dapagorare musā neō dupaturi yure ĩānemobirikoa. Irire masīa yu. ²⁶⁻²⁷ Irasirigu dapagārē irire werea musārē. āāñipereri Marīpuyare ĩgū yure weredoredeare werebu musārē. Irasirirā musā āāñipererā irire: “Neō pébea yu”, āñimasībirikoa. Perebiri peamegue waamakū, ĩgūsā péduabirideā waja āāñirokoa. Yaa waja āāñibirikoa. ²⁸ Irasirirā Marīpuyare oārō péduripika! Musā Jesúre buremurārē, Ōāgū deyomarīgū musārē koredorerādere: “Oārō péka musāde!” āñi wereka! ĩgū magū boagu dí beodea merā Marīpu ĩgūsārē ĩgūyarā āāñimakū iridi āāñimi. Irasirirā ĩgūsārē oārō koreka, oveja korerā ĩgūsāyarā ovejare oārō korederosūta! ²⁹ Yu waadero puru, gajirā āñikatorimasā, makāñuu marā diayea ovejare wējēduarā irirosū musā puro ejarākuma. ĩgūsā bueri merā musārē dukawarimakū iriduarākuma. ³⁰ Purugere gajirā musā merāmarāta musārē Jesúre buremurārē āñikotarākuma ĩgūsā buerire pédorerā. ³¹ Irasirirā oārō pémasīka! Ūre bojorigora āmarī, ñamiri oreri merā musā āāñipererārē werebu. Irasirirā yu weredeare gūñanikōāka!

³² Dapagorare Marīpure sērēbosagura musārē koreburo, āñigū. ĩgū musārē mañi merā ĩāñi kerere buerā, oārō āāñirikarākua. Ūmariku ĩgū turari merā musārē ĩgūre buremunemomakū yāmi. Musārē ĩgūyarārē āāñipererārē oārīrē sigukumi ĩgū iripoegue āñiderosūta. ³³ Yu musā merā āāñigū, musāya nyerure, musāya suridere: “Yure sīka!” neō āñiribibu. ³⁴ Yu basi moādea waja merā, yu gāāmerīrē, yu merāmarā gāāmerīdere bokabu. Irire oārō masīa musā. ³⁵ Marī moā wajatadea merā gajino opamerārē iritamurō gāāmea. Ire musārē iri ĩmubu: “Āsū iririkuka musāde!” āñigū. Marī Opu Jesús āñideare gūñaka! Āsū āñiyupu: “Musā gajino sigū gapu ĩgū sīrīrē ñeāgū nemorō usuyami”, āñi weremi Pablo Efeso marā Jesúre buremurārē.

³⁶ Irasū āñi odo, Pablo ĩgūsā merā ñadukupuri merā ejamejā, Marīpure sērēmi. ³⁷⁻³⁸ Sērē odo: “Musā dupaturi neō ĩānemobirikoa yure”, ĩgū āñideare gūñarā, buro bujawereri merā dujama. Irasirirā āāñipererā ĩgūre pábua, orema. Puru ĩgūre perague tuyabuajama gua doódiru merā waamakū ĩātuyarā.

21

Pablo dupaturi Jerusalēgue waadea

¹ Gua Efeso marārē Jesúre buremurārē seretu odo, doódiru merā Cos wāikuri nugārōgue diaye waakōābu. Gajinu Rodas wāikuri nugārōrē taria, Pátara wāikuri makāgue ejabu. ² Irogue eja, doódiru Feniciague waaburidirure bokaja, iriru merā waabu doja. ³ Waa, Chipre wāikuri nugārōrē tariatā, iri nugārō kúgapu dujamakū ĩābu. Irore taria, Siria nikūrē eja, Tiro wāikuri makāma perague ejabu. Irogue doódirure moārē iriruma doebirire píma. ⁴ Irogue eja, Jesúre buremurārē bokaja, su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarinurī ĩgūsā merā āāñibū. ĩgūsā Ōāgū deyomarīgū masīri sīsūnerā āāñisā, Pablora: “Jerusalēgue waabirikōāka murē wējēñi!” āñi werema. ⁵ ĩgūsā irasū āñikeremakū, su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarinurī puru, waakōābu. Gua waamakū, āāñipererā Jesúre buremurā, ĩgūsā marāposā nome, ĩgūsā purā iri makā turogue guare ĩātuyarā ejama. Irasirirā gua āāñipererā

Īgūsā merā perague buāa, iroma ĩmparogue ñadukupuri merā ejamejāja, Marĩpũre sērēbu. ⁶ Pũru ĩgūsārē pábua seretu odo, doódiru merā waakóabu. Īgūsā gapũ ĩgūsāya wiirigue majákóama.

⁷ Irasirirā gũa Tiroe āārānerā waa, Tolemaida wāikuri makāgue ejabu. Irogue eja, Jesũre bũremurārē ōādore, sunũ ĩgūsā merā āārĩbũ. ⁸ Gajinũ gapũ Pablo gũa merā maague waami, Cesarea wāikuri makāgue waagũ. Irogue eja, Felipe wāikugu Jesũya kerere were-gorenagũya wiigue waa, ĩgũ merā āārĩbũ. Felipe Jesũre bũremurā su mojóma pere gaji mojó peru pērēbejarā baari guerenerā watope āārĩdi āārĩmĩ. ⁹ Felipe pũrā wapikurā nóome, marāpu marĩrā nome āārĩmā. Īgūsā Marĩpu weredorederosũta ĩgũya kerere wereturiarā nome āārĩmā. ¹⁰ Gũa irore yoaweyaripoe āārādero pũru, Agabo wāikugu Marĩpũya kerere weredupiyugu Judeague āārādi guare ĩgũ ejami. ¹¹ ĩgũ gũa pũro eja, Pabloya yũjwēñarĩdare āĩ, ĩgũ basi ĩgũya guburire, ĩgũya mojórĩrē suami. Sũa odo, guare ārĩmi:

—Āsũ ārĩmi Ōāgũ deyomarĩgũ yure: “Idare opagu Jerusalēgue ejamakā, mu basi ida merā suaderosũta judío masaka suarākuma ĩgũrē. Sũa odo, judío masaka āārĩmerārē ĩgũrē wiarākuma”, ārĩmi yure, ārĩ weremi Agabo guare.

¹² ĩgũ irasũ ārĩmakũ pērā, gũa Cesarea marā merā Pablore: “Jerusalēguere waabirikóaka!” ārĩ werebu. ¹³ Pablo gapũ guare ārĩmi:

—¿Nasirimurā iropa ore, yure bũro bujaweremakũ yári? Jerusalēgue ĩgūsā yure sũa, peresu irimakā ōarokoa. Marĩ Opũ Jesũya kerere werede waja yũ boamakũ ōarokoa. Ñerō yure āārĩkeremakũ waagura, ārĩmi.

¹⁴ Irasirirā gũa ĩgũrē: “Waabirikóaka!” ārānerā pirikóabu pama. Āsũ ārĩbu:

—Marĩ Opũ ĩgũ gāāmerōsũta iriburo, ārĩkóabu.

¹⁵ Pũru guayare āmu, Jerusalēgue waakóabu. ¹⁶ Irogue waamakũ, gajirā Cesarea marā Jesũre bũremurā gũa merā waama. Īgūsā merāmu Mnasón wāikugu Chipremũ āārĩdi, yoaripoe Jesũre bũremugũ āārĩmĩ. Irasirirā Jerusalēgue eja, ĩgũya wiigue ĩgũ merā āārĩbũ.

Pablo Santiagore ĩgũ ejadea

¹⁷ Gũa Jerusalēgue ejamakũ, iro marā Jesũre bũremurā usuyari merā bokatĩrĩma. ¹⁸ Gajinũ Pablo gũa merā Santiagore ĩgũ waami. ĩgũ pũroguere āārĩpererā Jesũre bũremurā oparā, nerēnerā āārĩmā. ¹⁹ Pablo ĩgūsārē ōādore odo, judío masaka āārĩmerārē āārĩpereri Marĩpu ĩgũ merā irideare weremi. ²⁰ ĩgũ weremakũ pērā, Marĩpũre: “Ōātaria mu”, ārĩ, usuyari sĩma. Pũru āsũ ārĩma Pablore:

—Guayagu, ire ōārō masĩa mu. Wārā judío masaka Jesũre bũremukererā, āārĩpererā: “Moisés doredeare iriro gāāmea dapa”, ārĩma. ²¹ Gajirā masaka āsũ ārĩ werewuama murē: “ĩgũ judío masaka āārĩmerā āārĩrógue āārĩgũ, judío masaka irogue āārĩrārē Moisés doredeare iridorebemi. ĩgūsā pũrārē ĩgūsāya dupũma gasirogārē wiiridorebemi. Marĩ judío masaka iririkurire iridorebemi”, ārĩ werewuama. ²² ĩgūsā mu ōōrē ejayupu, ārĩrĩ kerere pērā, nerē, murē turirākuma. Iro tamerārē, ¿nasirigakuri mu? ²³ Āsũ irika! Ōōrē wapikurā ūma āārĩma. “Marĩpũre bũremurā, āsũ irirāra!” ārĩnerā āārĩma. ²⁴ ĩgūsā merā Marĩpũya wiigue waaka! Mude ĩgūsā irirosũta irika! Moisés doredeare irirā waamurā yāma. Irasirigu Marĩpu ĩũrōrē ĩgūsā iriri wajare wajaribosaka! Mu irasiriadero pũru, ĩgūsāya poarire wũadorerākuma. Mu irasirimakũ ĩārā, āārĩpererā masaka murē werewuadeare: “Ārĩkatorā irĩnũma”, ārĩrākuma. “ĩgũde Moisés doredeare ōārō irigu āārĩmĩ”, ārĩrākuma. ²⁵ Judío masaka āārĩmerārē Jesũre bũremurārē gũa gojadea pũrē irusiabu. Āsũ ārĩ gojabũ: “Keori weadea pũro baari pĩdeare, waimurā wánugũ biu wējēanerāya díkuri díre baabirikóaka! Díre ĩirĩbirikóaka! Nome merā ñerō iribirikóaka! Nomede ūma merā ñerō iribirikóaka!” ārĩ gojabũ gũa, ārĩma Pablore.

Marĩpũya wiigue judío masaka Pablore ñeādea

²⁶ Irasirigu Pablo gajinũ gapũ wapikurā ūma merā Marĩpu ĩũrō Moisés doredeare irigu waayupu. Pũru Marĩpũya wiigue ñajāa, Pablo paire ārĩyupu: “Su semana duyāa, gũa Moisés doredeare iri odoburo. Gũa odorinũ āārĩmakũ, guaku waimurā ejorārē ārĩrākkoa. Marĩpu ĩũrō ĩgūsārē wējē soepeoka! ārĩrā!” ārĩyupu.

²⁷ ĩgūsā Moisés doredeare iri odoburipoe Asia marā judío masaka Pablore Marĩpũya wiigue āārĩgũrē ĩāñũrā. Irasirirā gajirārē iri wii āārĩrārē ĩgũ merā guamakũ iri, Pablore ñeā, āsũ ārĩ gaguĩñũrā:

²⁸ —Guayarā Israel bumarā, guare iritamuka! ĩta āārĩmi, āārĩpereroguerē marĩrē ñerō ārĩ werenĩgorenagũ. “Judío masaka ñegorama. Moisés dorede wajanāa. I wiide ñegorāa”, ārĩ buegorenami masakare. Gajire griego masakare i wiigue āĩñajgũ ñerō irigu yāmi i wiire, ārĩñũrā.

²⁹ Pablo iro dupiyuro Trófimo merâ makâgue âârîmakû îânerâ âârîsîâ, Pablo îgûrê Marîpuya wiigue âîñajâgû irikumi, ârî gûñañurâ. Trófimo Efesomu judío masakû âârîbi âârîyupu. Irasiriro îgûnorê iri wiiguere ñajâmasîña marîyuro.

³⁰ Pablöre weresâ gaguinîmakû pérâ, iri makâ marâ âârîpererâ burö guañurâ. Irasirirâ ûmañajâa, Pablöre ñeâ tüâwiria, iri wii makâpurorire mata biakôañurâ. ³¹ Îgûsâ Pablöre wêjêmurâ iriripoe gajirâ surara opuguererâ waañurâ. Îgû purogue eja: “Âârîpererâ Jerusalén marâ nerê, burö guari merâ gaguinîrâ iriama”, ârî wereñurâ. ³² Îgûsâ irasû ârîmakû pégu, surara opu Îgûyarâ surarare, Îgûsârê dorerâdere siiu neê, Îgûsâ merâ Pablöre wêjêduarâ purogue ûmawâgâyupu. Îgûsâ ejamakû îârâ, Pablöre pánerâ piriñurâ. ³³ Surara opu Pablo purogue eja, Îgûyarâ surarare Îgûrê ñeâdore, pe kômeda merâ suadoreyupu. Îgûsâ sua odomakû îâgû, surara opu masakare sêrêñayupu:

—¿Niño âârîrî ñî? ¿Nasiriari, Îgû masâ irasirîmakû? ârî sêrêñayupu.

³⁴ Îgû irasû ârîmakû, masaka gapu: “Âsû iriami”, ârî, gajirâ gajirosû, gajirâ gajirosû gaguinîmirêkôañurâ. Îgûsâ irasû gaguinîmakû, surara opu neê diaye pébiryupu. Irasirigu Îgûyarâ surara âârîrî wiigüe Pablöre âiadoreyupu. ³⁵⁻³⁶ Îgûsâ irogue Îgûrê âîamakû îârâ, wârâ masaka: “Wêjêkôâka Îgûrê!” ârî gaguinî, tayañurâ. Irasirirâ surara Îgûsâya wii makâpuro murîaro ejarâ, Pablöre âikôa marîñurâ, masaka Îgûrê wêjêrî, ârîrâ.

Pablo masakare: “Neô ñerô iribeaya”, ârî weredea

³⁷ Iri wiigüe eja, Îgûrê peresu irimurâ iriripoe surara opure:

—Yu, mu merâ werenîduakoa, ârîyupu.

Pablo griego ya merâ werenîmakû pégu, surara opu gapu ârîyupu:

—¿Mu griego yare masîrî? ³⁸ ¿Sôo âârâdi, Egiptomu meta âârîrî mu? Îgû romano marâ oparâ merâ gâmekêâduagu, wârâ cuatro mil wêjêrîmasârê siiu neê, masaka marîrôgue âiayupu. ¿Îgû meta âârîrî mu?

³⁹ Îgû irasû ârîmakû pégu, Pablo yujuyupu:

—Yu, Îgû meta âârâ. Judío masakû âârâ. Tarso, Cilicia nikû âârîrî makâ deyoabu. Ubu âârîrî makâmû âârîbea. Irasirigu murê sêrêa. Îsâ masaka merâ werenîdoreka yare! ârîyupu.

⁴⁰ Îgû irasû ârîmakû pégu, surara opu: “Jâu, werenîka!” ârîyupu. Irasirigu Pablo murîrogue murîngaga, Îgûya mojó merâ masakare toeburo, ârîgû, irikeoyupu. Îgû irasirîmakû îârâ, toekôañurâ. Îgûsâ toemakû, Pablo hebreo ya merâ wereyupu Îgûsârê:

22

1—Yarâ, yu irideare musârê weremakû, ôârô péka! ârîyupu Pablo.

² Îgû hebreo ya merâ werenîmakû pérâ, masaka toepereakôañurâ. Irasirigu Pablo Îgûsârê âsû ârî wereyupu:

³ —Yu judío masakûta âârâ. Cilicia nikû Tarso wâikuri makâgue deyoabu. Iro deyoadi âârîkeregû, ôo Jerusalén masâbu. Gamaliel wâikugu buemi yure. Irasirigu marî ñekûsâmarârê Moisés doreri pídeare ôârô masîa. Irasirigu masâ irirosûta yude Marîpu doredeare ôârô yâa. ⁴ Iripoeguere Jesúre buremurârê ñerô iriunabu. Surâyerire wêjêdorebu. Êmarê, nomedere ñeâ, peresu iriunabu. ⁵ Paía opu, âârîpererâ judío masakû oparâ yu ârîrîrê: “Irasûta iriunami”, ârî weremasîma musârê. Îgûsâta yure su pû gojabosama marîyarâ Damasco marârê Jesúre buremurârê ñeâdorerâ. Irasirigu iri pû merâ Jesúre buremurârê ñeâgû waadibu, ôo Jerusalêgue Îgûsârê âija peresu iribu.

Pablo Îgû Jesúre buremunugâdeare weredea

⁶ Goeripoe âârîmakû, yu Damascogue ejabu iriripoe gûñaña marîrô ûmagasi burö kûmijürö yu purore goesiribu. ⁷ Irasû waamakû, yebague meêmejâ, puru âsû ârî werenîmakû pébu. “Saulo, ¿nasirigu yure ñerô yâri mu?” ⁸ Îgû irasû ârîmakû pégu: “¿Noâ âârîrî mu?” ârî sêrêñabu. Îgû gapu: “Yu, Jesús Nazaretmu mu ñerô iriguta âârâ”, ârîmi yure. ⁹ Yu merâ âârînerâ iri goesiririre îâgukakôâma. Irre îakererâ, Jesús yure werenîmakû pébirima. ¹⁰ Puru: “Yu Opu, ¿nasirigukuri yu?” ârî sêrêñabu Îgûrê. Îgû yure yujumi: “Wâgânugâ, Damascogue waaka! Irogue sugû âârîpereri yu murê iridoreburire murê weregukumi”, ârîmi. ¹¹ Burö kûmijürö waadea yaa koyere neô deyomarîmakû irikubu. Irasirirâ yu merâmarâ yaa mojógue ñeâ, Damascogue âîâma.

¹² Yu iro ejadero puru, Ananías wâikugu, Marîpure buremugû, Moisés doredeare ôârô irigu yure îâgû ejami. Îgû iro marâ judío masakû âârîpererâ buremugû âârîmi. ¹³ Îgû yu puro ejanugâja: “Yaagu Saulo, mu dupaturi koye îâgukoa doja”, ârîmi. Îgû irasû ârîmakûta, dupaturi îâbu doja. Irasirigu Ananías yu puro nîmakû ôârô îâbu. ¹⁴ Yu îâmasîadero puru, yure ârîmi doja: “Iripoegue Marîpu marî ñekûsâmarâ buremudi murê beyesiadi âârîmi, Îgû

dorerire òärò iribure, ìgù magùrè ñerì opabire ìäbure, ìgù werenírìrè pébure. ¹⁵ Irasirigu àärìpererä masakare mü ìädeare, mü pédeare weregorenagukoa. ¹⁶ Dapagorare yoaripoe yùbirikòäka! Wägänugã, deko merã wãiyedoreka, mü marì Opù Jesùre bæremurìrè ìmugù! Marìpüre: 'Jesùre bæremua, irasirigu yu ñerò irideare kätika!' àrì sèrèka, mü ñerò irideare kätiburo, àrìgù!' àrìmi Ananías yure.

Pablo judío masaka àärìmerärè Marìpù ìgùrè buedoredeare werede

¹⁷ Pùrù Damascogue àärädi i makã Jerusalègue dujajagu, Marìpùya wiigue ìgùrè sèrègù waabu. Irogue kèrò irirosù waarire ìäbu. ¹⁸ Irogue Jesùs yure deyoa, weremi: "Jerusalén marã yaare mü weremakù péduabema. Irasirigu murìgora gajirogue waaka!" àrìmi. ¹⁹ Ìgù irasù àrìmakù pégu, ìgùrè àrìbu: "Yu Opù, Jerusalén marã yu irideare òärò masìma. Yu judío masaka nerèrì wiirigüe àärìrärè murè bæremurärè ñeã pá, peresu iribu. ²⁰ Müya kerere weredi Estebärè ìgùsã wèjèmakù, ìgùrè wèjèràya surì wekamarè korebosabu. 'Òärò irirà, wèjèma', àrì gùñabu", àrì werebu yu Opùre. ²¹ Yu irasù àrìmakù pégu, yu Opù weremi: "Yoarogue waaka! Judío masaka àärìmerärè buedoregu iriugura murè", àrìmi, àrì wereyupù Pablo ìgùsärè.

Surara opù Pablo merã werenídea

²² Pablo: "Yu Opù Jesùs judío masaka àärìmerärè buedoregu iriugura", àrìrìrè pérà, burò guari merã gaguinìfurã:

—Dapagorare ì àärìnemobirikòäburo. Dapagorata boaburo, àrì gaguinìfurã.

²³ Irasù àrì gaguinìrà, ìgùsàya surì wekamarè wèjäsiri, nikùwera merã meésirìfurã. ²⁴ Irasirimakù ìägù, surara opù ìgùyarärè Pablöre ìgùsàya wiigüe àññàjëadoreyupù. Pablöre: "¿Nasirirà masaka murè guari merã gaguinìrì?" àrì masìduagu ìgùrè tärädoreyupù. ²⁵ Irasirirà ìgùrè sua, täràmurã iriripoe Pablo gapù ìgù pùro nìgùrè surarare doregure àrìyupù:

—Yu romano maràya nikùmu àärä. Irasirirà weresàrìrè beyerimasù yure: "Àsù iriamì ñerò irigu", àrì weresàbirikeremakù, ubugorata tärãmasìbea musã yure, àrìyupù.

²⁶ Ìgù irasù àrìmakù pégu, surarare doregu ìgù opure weregu waayupù:

—Òärò pémasìka! "Romano maràya nikùmu àärä yu", àrìmi. Irasirigu ñerò iribirikòäka ìgùrè! àrìyupù.

²⁷ Ìgù irasù àrìmakù, surara opù Pablöre sèrèñagù waayupù:

—¿Diayeta romano maràya nikùmu àärìrì mü? Wereka yure!

Pablo gapù ìgùrè:

—Ìgùta àärä, àrì yujuyupù.

²⁸ Surara opù ìgùrè àrìyupù:

—Yu romanomu àärìduagu wáro niyeru wajaribu.

Pablo ìgùrè àrìyupù doja:

—Yu tamerã romanoma makãgue deyoabu. Irasirigu deyoagugüeta romanomu àärìdi àärä yu.

²⁹ Ìgù irasù àrìmakù pérà, ìgùrè tärãboanerä güi wiriakòññurã. Surara opude Pablo romanomu àärìrìrè pégu, kòmedari merã ìgùrè sua tärädoreadeare gùñagù, güiyupù.

Pablo judío masaka oparã pùro àärìdea

³⁰ Irasirigu gajinu gapù judío masaka Pablöre weresàdeare masìduagu, paía oparärè, gajirà àärìpererä judío masaka oparärè siiu needoyupù. Ìgùsã nerèmakù ìägù, Pablöre ìgùsã suadea kòmedarire kura, ài, ìgùsã ìürò doboyupù.

23

¹ Pablo judío masaka oparärè ìäbokatìññugãja, àsù àrìyupù:

—Yaarã, yu okaro bokatìürò Marìpù ìürò òärò àärìrikua, àrì péñáa. Irasirigu gùñarikuro marìrò àärìkòäa.

² Ìgù irasù àrìmakù pégu, paía opù Ananías Pablo werenírìrè péduabi ìgù pùro àärìrärè ìgùya disire pádoreyupù. ³ Irasirigu Pablo Ananíare àsù àrìyupù:

—Marìpù murè wajamoägukumi gajirärè mü yure pádoreri waja. Mü irikatorikugu àärä. Yure: "Moisés doredeare tarinugãa", àrì ìäkeregu, mü gapù iri dorerire tarinugãa, gajirärè yure pádoregu, àrìyupù.

⁴ Irasù àrìmakù pérà, iro àärìrà àsù àrìññurã Pablöre:

—Ñerò àrì werenìbirikòäka paía opure Marìpù beyedire!

⁵ Ìgùsã irasù àrìmakù pégu, Pablo àrìyupù doja:

—Yaarã, yu masìbirakubu ìgù paía opù àärìrìrè. Masìgù irasù àrìbiriboakuyo. Marìpùya werenìrì gojadea pùguere: "Musàya makã marã opure ñerò àrì werenìbirikòäka!" àrì gojasüdero àärìbù.

⁶ Irogue āārīrā: Saduceo bumarā, gajirā fariseo bumarā āārīñūrā. Irasirigu Īgūsārē Īgū, Pablo busuro wereniyupu:

—Yaarā, yude fariseota āārā. Fariseo bumā magūta āārā. Irasirirā masaka boanerā masārīrē yu buremurī waja yare wajamoōduakoa, āriyupu.

⁷ Īgū boanerā masārīrē weremakū pērā, fariseo, saduceo bumarā merā gāme guaseonugāñūrā. Irasirirā iri wiigue suro merā āārānerā āārīkererā, gāme dukawariakōāñūrā. ⁸ Saduceo bumarā: “Masaka boanerā masābirikuma. Marīpure wereboerā marīkuma. Masaka boanerā yujupūrārīde marīkoa”, āri wererā āārīñūrā. Fariseo bumarā gapu āārīpereri irimarē buremurā āārīñūrā. ⁹ Irasirirā irimarē gāme guaseo, buro gaguinīnugāñūrā. Irasirirā surāyeri fariseo bumarā Moisés doredeare buerimasā wāgānugā, wereñūrā:

—Masaku boadi, o Marīpure wereboegu diayeta īi merā wereniakumi. Irasirirā Īgūrē ñerō iriami, neō ārimasībea. Īgūrē wajamoārā, Marīpure ñerō irirā iribukōāa marī, ārīñūrā.

¹⁰ Īgūsā buro gaguinīmakū Īgū, surara opu gapu Pablora gūisāyupu. “Īgūrē ñeā, tūāwējāsīrībēokōābukuma”, āriḡū, Īgūyarā surarare: “Pablora āiaka, dupaturi marī āārīrī wiiguel!” ārī iriuyupu.

¹¹ Iri ñamita marī Opu Jesús Pablora deyoa, wereyupu:

—Gūñaturaka! Gūibirikōāka! I makā Jerusalén marārē yaa kerere wereaderosūta Roma marādere wereḡu waaka! āriyupu.

Judío masaka Pablora wējēduadea

¹² Gajinu gapu surāyeri judío masaka Pablora wējēduarā nerē, āsū ārīñūrā:

—Dapagā merā neō baabiri, iirībirikōārā! Īgūrē wējēmerā uamerāta boarā! Īgūrē wējēbirimakū, Marīpu marīrē wajamoōburo, ārīñūrā.

¹³ Irasū ārī werenirā cuarenta nemorō āārīñūrā. ¹⁴ Puru paia oparā, gajirā judío masaka oparā purogue wererā waañūrā:

—“Dapagā merā neō baabirikōārā! Īgūrē wējēmerā uamerāta boarā! Īgūrē wējēbirimakū, Marīpu marīrē wajamoōburo”, ārābu, ārīñūrā. ¹⁵ Irasirirā musā, musā merāmarā oparāde ārīkatori merā kere iriuka surara opuḡuere! “Ñamigā Pablora dupaturi Īgū irideare weremakū pēduakoa”, ārika Īgūrē! Surara opu iri kerere pēgu, Pablora oḡgue āiwāgāridoregukumi. Irasirirā maague yūrā, Īgū oḡre ejaburo dupiyuro Īgūrē wējēmurā, ārīñūrā.

¹⁶ Pablo tḡō magū gapu Īgūsā irasū ārī werenīmakū pēyupu. Irasirigu Pablora surara āārīrī wiiguel āārīḡūrē wereḡu waayupu. ¹⁷ Pablo irire pēgu, sugu surarare siu wereyupu:

—Īi maamu mu opuere gajino wereduayupu. Irasirigu Īgū purogue āiaka! āriyupu.

¹⁸ Īgū irasū ārimakū pēgu, surara Pablo tḡō magūrē Īgū opu purogue āija, āriyupu:

—Pablo peresugue āārīḡū yare īi maamurē mu puro iriuami. Īgū murē gajino wereḡu aarigū iriami, āriyupu.

¹⁹ Īgū irasū ārimakū pēgu, surara opu maamurē Īgūya mojōrē ñeā tūāwāgā, masaka pēberogue sērēñayupu:

—¿Naásū āriḡu iriari mu yare?

²⁰ Maamu gapu Īgūrē āriyupu:

—Judío masaka oparā murē Īgūsā purogue Pablora āadorerākuma. Murē āsū ārī wereniama: “Ñamigārē dupaturi Pablora sērēñaduakoa Īgū irideare oārō masimurā”, ārīkatorākuma. ²¹ Irasirigu Īgūsārē yujubirikōāka! Ūma cuarenta nemorō maague Pablora wējēmurā duriri merā yūsīama. “Dapagā merā neō baabirikōārā! Īgūrē wējēmerā uamerāta boarā! Īgūrē wējēbirimakū, Marīpu marīrē wajamoōburo”, ārāma, ārī wereyupu maamu surara opuere.

²² Īgū irasū ārimakū pēgu, surara opu gapu:

—Waaka doja! Irire gajirārē neō werebirikōāka! āriyupu Īgūrē.

Surara opu Pablora Félix purogue iriudea

²³ Maamu waadero puru, opu pērā Īgūyarā surarare dorerārē siu wereyupu:

—Yaarā surarare doscientos gubu merā waamurārē, setenta caballu weka peyamurārē, doscientos sareri yuku oparādere Cesareague waamurārē Īgūsāyare āmudorerā waaka! Īgūsā āmu odomakū, dapagā ñami nueve āārīmakū, Īgūsārē siuaka! ²⁴ Pablo peyamurā caballuadere āmubosaka! Irasirigu oārō waagukumi. Oārō pīrā waaka, Īgūrē opu Félix puro Cesareague! āriyupu surara opu Īgū dokamarārē.

²⁵ Irasū ārī odo, Félire su papera pū āsū ārī gojayupu:

²⁶ Yu, Claudio Lisias, murē opu Félire yu buremugūrē oādorea.

²⁷ Judío masaka īi Pablo wāikugure ñeā, wējēadima. Īgū romano marā nikūmu āārīrīrē masigū, yu gapu Īgūrē Īgūsā wējēboadire yaarā surara merā wijatagu ejabu. ²⁸ Irasirigu

Īgūrē Īgūsā weresādeare masīduagu judío masaka oparā pūro āijabu. ²⁹ Judío masakaya doreri ditare Īgū tarinugādea waja Īgūsā weresāmakū pēgu, Īgūrē peresu iribiribu. Nēeno waja wējēmasīna marībū Īgūrē. ³⁰ Irasirigū judío masaka Īgūrē wējēkōārā, āirī kerere pēgu, mū pūroguet iriua. Īgūrē weresānerā mū pūrogueta waa, murē weresārā waaburo, āribū Īgūsārē. Iropata āārā, āri gojayupū surara opū Félire.

³¹ Irasirirā surara Īgūsā opū doreaderosūta iri űami merā Pablōre Antīpatris wāikuri makāgue āārīnūrā. ³² Gajinū gapū surara gubu merā waanerā iro merāta Īgūsā āārīrī wiigūe gāme dujāakōānūrā. Caballua weka waanerā dita Pablōre Cesareague āi tariañūrā. ³³ Pūru Cesareague Pablōre āija, surara opū Īgū iriuaidea pūrē Félire wiañūrā. Irasirirā Pablōre Félix pūrogueta pikōāñūrā. ³⁴ Félix iri pūrē bueña odo, āsū āri sērēñayupū:

—JDií nikūmū āārīrī ű?

—Cilicia nikūmū āārīmi, āri yujñūrā.

³⁵ Félix Pablōre āriyupū:

—Murē weresānerā ðōrē ejamakū, mū wererire pēgura, āriyupū.

Irasū āri odo, opū Herodes daguya wiigūe Pablōre pí, Īguyarā surarare koredoreyupū.

24

Pablōre Félix iūrō weresādea

¹ Su mojóma nūrī tariadero pūru, paía opū Ananías Cesareague waayupū. Īgū merā gajirā judío masaka oparā, gajigū masakare werenibosarimasū Tértulo wāikugude opū Félire Pablōre weresārā waañūrā. ² Pablōre Īgūsā nerērōgue āijamakū, Tértulo Īgūrē Félire āsū āri weresānugāyupū:

—Gua opū, wāri masīrī merā guare i nikū marārē doregu āārā mū. Mū doreri merāta i nikū ðārī gorawayuro yāa. Gāmekēārō marīrō ðārō āarīkōāa. ³ Irasirirā gua āārīperero marāgue mū merā ðārō usuyāa. ⁴ Yoaripoe mū merā werenibirikoa. Irasirigū yū mū merā mērōgā werenimākū péka dapa! ⁵ Gua ire wereduakoa murē. Ī Pablō wāikugu guare garibotarimi. Āārīpereri nikūgue judío masakare guari merā gaguinī, Īgūsā basi gāme dukawarimakū irigorenami. “Nazarenos” wāikuri bumarā opū āārīmi. ⁶ Marīpūya wiire Īgū űerō iriduamakū iārā, Īgūrē peresu irimurā űeābu, gua judío masakaya dorerire Īgū tarinugārī waja Īgūrē wajamoāduarā. ⁷ Gua irasiriduamakū iāgū, surara opū Lisias wāikugu gapū gua pūro eja, Īgūrē turaro merā ēmakōāmi. ⁸ Pūru Lisias, gua Īgūrē weresānerārē mū pūroguet iriuami. Īgū irasū ārimakū péra, ðōgue aarabu. Mū basita Īgūrē sērēñagū, āārīpereri gua Īgūrē weresārīrē diayeta ārima, ārigukoa, āriyupū Tértulo Félire.

⁹ Gajirā judío masaka iro āārīrāde: “Tértulo diayeta werenimi”, āriñūrā. ¹⁰ Īgūsā irasū ārimakū pēgu, opū Félix Pablōre mojó merā irikeo, weredoreyupū. Pablō āriyupū Īgūrē:

—Wāri bojori i nikū marārē mū dorerire ðārō masīa yu. Irasirigū yaamarē usuyari merā murē weregura. ¹¹ Pe mojóma pere su gubu peru pērēbejarinūrīta tarīa, yū Jerusalēgue Marīpūre būremugū ejadero pūru. Irire diaye masīduagu, gajirārē sērēñaka! ¹² Yū iri makāgue āārīmakū, yūre weresānerā yū gajirā merā guaseomakū neō iābirama. Marīpūya wiire, judío masaka nerērī wiiriguedere, noó gajiro iri makā marārē gua gaguinimākū iribirabu. ¹³ Irasirirā yūre weresānerā: “Āsū iriami, irasirigū waja opamī”, ārimasībema. ¹⁴ Murē gajī gapure weregura. Gua űekūsāmarā Marīpūre, Moisés doreri pídeare, Marīpūya kerere weredupiyunerā gojadeare būremuderosūta yū būremua. Irire būremukeregu, Jesús buedeadeare būremua. Yūre weresānerā: “Jesús bueadea ārikatori āārā”, āri werenīma. ¹⁵ Īgūsā: “Marīpū āārīpererā masaka boanerārē ðārārē, űerādere masūgukumi”, āri gūñarōsūta yude gūñāa. ¹⁶ Irasirigū yū Marīpū iūrō, masaka iūrōdere yū turaro bokatīūrō ðārō iriduakoa.

¹⁷ Yaa makā Jerusalērē yū wiriadero pūru, wāri bojori gajirogue naagorena, pūru irogueta dujāabu. Iroque eja, yaarā boporārē niyeru sīgū ejabu. Iroque āārīgū, Marīpū iūrō waibure soepeoduadibū Īgūrē būremugū. ¹⁸ Marīpūya wiigūe waa, Īgū iūrō Moisés doredeare yū iriripoe judío masaka Asia marā yūre bokajama. Yū merā gajirā masaka mērāgā āārīmā. Neō Īgūsārē gua gaguinimākū iribiribu. ¹⁹ Judío masaka Asia marā yū Marīpūya wiigūe irideare iānerā, yūre: “űerō iriami”, āri weresāduarā, ðōgue mū iūrōgue weresārā aariburo. ²⁰ Īgūsā aaribirimakū, judío masaka oparā ðōgue āārīrā yū Īgūsā oparārē weredeare péanerā: “Āsū āārā”, āri weresāduarā, weresāburo. ²¹ I tamerārē yūre weresāmasīma. Yū Īgūsā merā āārīgū, būro turaro merā: “Boanerā masārākuma”, āridea waja yūre wajamoāduakoa”, āribū Īgūsārē, āri weryupū Pablō Félire.

²² Īgū irasū ārimakū pēgu, Félix gapū Jesūre būremurā iririkarire ðārō masīsīa, āsū āriyupū Pablōre:

—Iropata pēgura. Surara opū Lisias ejadero pūru, murē yū iribirire weregukoa, āriyupū.

²³ Irasū āri ōdo, Pablōre koregare: “Peresugue ōārō koreka ĩgūrē! Iri wiigueta naāa āārīkōāburo. ĩgū merāmarā ĩgūrē iritamudūamakū kāmūtābirikōāka!” āriyupu.

²⁴ Yoaweyariipoe tariadero pūru, Félix ĩgū marāpo judio masako Drusila wāikūgo merā eja, Pablōre āiridoreyupu. Jesucristore ĩgū būremurirē weremakū péduarā. ²⁵ Pablo ĩgūsārē āsū āriyupu: “Marīpu masakare diayemārē irimakū, ĩgūsā basi űerō iriduarire iribirimakū gāāmemi. I űmū peremakū, Marīpu āārīpererā űerārē wajamoāgukumi”, āri weremakū, Félix gapu péguaka, gūi, “Waaka!” āriyupu ĩgūrē:

–Gajipoe yure gajino moārī marīmakū siugura doja marē, āriyupu.

²⁶ Félix irasū ārikeregu: “Pablo yure niyeru sīburo”, āriġū, ĩgū merā werenīgū wāri ĩgūrē siunayupu. “Gajipoe irigu niyeru sīmakū ĩgūrē wiubukoa”, āri gūñadiyupu. ²⁷ Pe bojori pūru, Porcio Festo wāikūgu Fēlire gorawayugu, opu űajāyupu. Irasirigu Félix gapu ĩgū opu āārīrirē wirigu, judio masaka merā ōārō āārīdūagu, Pablōre peresugueta āārīdorekōāyupu dapa.

25

Pablo, Festo merā werenīdea

¹ űrenū ĩgū opu āārīrī űajādero pūru, Festo Cesareague āārādi, Jerusalēgue waayupu. ² ĩgū irogue ejadero pūru, paia oparā, gajirā judio masaka oparā Pablōre ĩgūsā weresādeare Festoguere wererā waañurā. ³ ĩgū pūro eja, turaro merā: “Gūare iritamuka! Pablōre ōō Jerusalēgue āiridoreka!” āri sērēñañurā. ĩgūsā ĩgūrē maague aarigūre: “Wējēkōārā!” āri āmuyusiadiñurā. ⁴ Festo gapu ĩgūsārē yujuyupu:

–Pablo Cesareague peresu āārīmi dapa. Mērōgā pūru irogue goedujāgukoa doja. ⁵ Pablo űerō iririkūgu āārīmakū ĩārā, musā oparā Cesareague yu merāta waa, ĩgūrē weresārā waaburo, āriyupu.

⁶ Irasirigu Festo su semana pere, gaji semana űrenū waarō merā Jerusalēgue āārādi Cesareague goedujākōāyupu. ĩgū dujajadero pūru, gajinu gapu weresārīrē beyeri wiigue waayupu. Iro eja, opu doarogue doa, Pablōre āiridoreyupu. ⁷ Pablo irogue ejamakū ĩārā, judio masaka Jerusalén merā aaranerā ĩgū pūro waa ejanugā, ĩgūrē wāri űerī weresādiñurā. Irasū āri weresākererā: “Āsū irimakū ĩābū”, neō ārimasībirīñurā. ⁸ Pūru Pablo ĩgū irideare wereyupu:

–Judio masaka dorerire, Marīpūya wiima dorerire, romano marā opu doreridere neō tarinugābiribu yu, āriyupu.

⁹ Festo gapu judio masaka merā ōārō āārīdūagu, Pablōre sērēñayupu:

–Jerusalēgue waadūakuri? Irogue mu irideare yure weremakū, ĩgūsā marē weresādeare weremakū péduakoa, āriyupu.

¹⁰ ĩgū irasū ārimakū, Pablo yujuyupu:

–Yu ōō romano marārē weresārīrē beyerogue āārīsīāa. Irasirigu Jerusalēguere waadūabirikoa. Ōōta yure irire beyero gāāmea. Judio masakare neō űerō iribiribu. Mu irire ōārō masīka. ¹¹ Yu űerō iridi tamerā: “Yure wējēbirikōāka!” āribiriboakuyo. ĩgūsā yure ārikatori merā weresādea āārīmakū, neō sugu opūguere wiamasīña māa. Yu irideare romano marā opūre beyemakū gāāmekoa, āriyupu Pablo Festore.

¹² ĩgū irasū ārimakū pégu, Festo ĩgū merāmarā merā werenī ōdo, Pablōre āriyupu doja:

–Mu irideare romano marā opūre weredūamakū, ĩgū pūroguere iriugura marē, āriyupu.

Pablo, opu Agripare weredea

¹³ Yoaweyariipoe pūru Festo opu űajādero pūru, Judea marā opu Agripa wāikūgu, ĩgū tīgō Berenice merā Cesareague Festore ōādorerā waañurā. ¹⁴ Agripa irore yoaripoe āārīmakū, Festo Pablōre ĩgūsā irideare wereyupu ĩgūrē:

–Ōōrē sugu āārīmi Félix peresu iridi. ¹⁵ Yu Jerusalēgue āārīmakū, paia oparā, gajirā judio masaka oparā ĩgūrē yure weresārā ejama. “ĩgū űerō iridee waja wējēdoreka!” āri sērēma yure. ¹⁶ Yu gapu: “Gūa romano marā ubogorata gajirārē neō wējēdorebea. Irasirirā sugu masakare weresānerā ĩgūsā weresādi merā weresārīrē beyerimasū ĩūro gāme werenībirikererā: ‘Wējēkōāka!’ ārimasībema”, āri yujubu. ¹⁷ Irasirigu ĩgūrē weresānerā yu merā ōōgue ĩgūsā ejadero pūru, yooboro marīrō gajinu gapu weresārīrē beyeri wiigue waabu. Iro eja, opu doarogue doa, ĩgūsā weresādire āiridorebu. ¹⁸ ĩgū yu pūro ejamakū ĩārā, ĩgūrē weresānerā wāgānugāma. ĩgūsā wāgānugāmakū ĩāgū: “ĩgū űerī irideare wāri weremurā yāma”, āri gūñadibu. ĩgūsā gapu: “ĩgū űerī irimakū ĩābū”, āri neō weremasībirima. ¹⁹ Judio masaka būremurī ditare weresāma. “Jesús wāikūgu boa, pūru masādi āārīmi”, ĩgū ārīdea waja weresāma ĩgūrē. ²⁰ Nasirimasībirisīā, ĩgūrē sērēñabu: “Jerusalēgue mude yu merā waadūakuri? Irogue yu merā waasīā, mu irideare wereaso yure”, āribu ĩgūrē. ²¹ Yu irasū ārimakū pégu: “Irogue waadūabirikoa, Romano marā opu gapūre yu irideare weregu

waaduakoa”, ārimī. Irasirigu yu gapu Īgūrē ōōta pikōābu dapa. “Yu murē iriumakā, romano marā opu Augusto puro waagukoa mu”, āribu Īgūrē, āri weryupu Festo Agripare.

²² Agripa Festore āriyupu:

—Yude Īgū weremakū péduakoa.

—Jāu, űamigāta Īgūrē péguakoa mu, āriyupu.

²³ Gajinu gapu Agripa, Īgū tġō Berenice merā iri makā marā nerēri taribugue waañurā. Irogue űajārā, oparā sāñari suri merā űajāñurā. Gajirā surara oparā, iri makā marā oparāde Īgūsā merā űajāñurā. Īgūsā nerēadero puru, Festo Pablōre āiridoreyupu. ²⁴ Pablo Īgūsā purogue űajājamakū, Festo iro āārīrārē āriyupu:

—Opu Agripa, āārīpererā i taribugue nerēanerā ōārō péka yure! Wārā judío masaka Jerusalén marā, i makā marāde Īrē weresāma yure. “Wġġkōāka Īgūrē!” āri gaguñima.

²⁵ Īgūsā irasū ārikeremakū, yu gapu Īgūsā Īgūrē wġġrō gāāmea, ārīri wajare bokabiribu. Irasirigu opu Augustore Īgū irideare weregu waaduakoa, ārimakū: “Īgū purogue iriugura”, āri gūñabu. ²⁶ Yu gapu Īgūrē Īgūsā weresādeare ōārō masībirisīā, opu Augustore irimarē gojabiribu dapa. Irasirigu Īgūrē āiridoreabu, Īgū irideare masā péuro weredoregu. Opu Agripa, Īgū irideare weremakū mu péadero puru, Īgūrē sērēña, puru yu ōārō gojagukoa pama marī opu Augustore. ²⁷ Sugu masakure Īgū űerō irideare masībirikererā, marī opu Augusto purogue iriumasīña máa. Īgūrē weresādeare ōārō masībirikererā Īgūrē iriurā, ubugorata iriubukoa, āriyupu Festo Agripare.

26

Pablo Agripare weredeā

¹ Irasirigu Agripa Pablōre:

—Wereka yure mu irideare! Īgūsā murē weresādeare mu yujumakū péduakoa, āriyupu.

Īgū irasū ārimakū pégu, Pablo Īgūya mojōrē soemu, Īgū irideare werenūgāyupu:

²—Opu Agripa, dapagorae mu yure weredoremakū, buro usuyāa. Irasirigu yu irideare, judío masaka yure weresādeare āārīpererire murē weregura. ³ Gua judío masaka iririkirige gua gāme werenīrīdere ōārō masīkoa. Irasirigu bopoñari merā yu weremakū, ōārō péka!

Pablo Jesúre būremuburi dupiyuro Īgū āārīrīkūdeare weredeā

⁴ Āārīpererā judío masaka yaa nikū marā, Jerusalén marāde yu majġgūgueta Īgūsā merā āārīdeare masīma. ⁵ Yu maamūgueta fariseo bumū āārīdi āārībū. Murē irire wereduarā, weremasīma. Āārīpererā gua judío masaka watopeguere fariseo bumarā gua būremurīrē gajirā nemorō ōārō yāma. ⁶ Marīpu gua űekūsāmarāde masaka boanerāde masūgura, ārīdeare yu būremurī waja yure weresārā ōōgue iriuma wajamoāburo, ārīrā. ⁷ Gua judío masaka, Israel bumarā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari buri marāgora, Marīpu marī boadero puru masūburire usuyari merā yūa. Irasirirā űmurī, űamiri Marīpūre būremunikōāa. Opu Agripa, gua irire yūkeremakū, surāyeri judío masaka weresāma yu irire būremurī waja. ⁸ Masā gapu, űnasirirā Marīpu boanerāde masūburire būremuberi?

Pablo Jesúre būremurārē Īgū űerō iriunadeare weredeā

⁹ Īripoegue Jesús Nazaretmurē būremurārē yu bokatūrō űerō iriduadibu. ¹⁰ Jerusalġguere paia oparā dorero merā wārā Jesúre būremurārē peresu iribu. Irasirigu oparā Īgūsārē wġġdoremakū, yude neō kāmutabiribu. ¹¹ Āārīpererī Īgūsā nerēri wiirigue űajāa, Jesúre būremurārē űerō iriunabu, Īgūrē būremurīrē piriburo, ārīgū. Īgūsā merā buro guabu. Gaji makārġguedere irasūta űerō irigorenabu.

Pablo Jesúre būremunūgādeare weredeā

¹² Irasirigu Damascogue Jesúre būremurārē űerō irigu waadibu, paia oparā yure: “Gua dorero merā waaka!” ārimakū pégu. ¹³ Opu Agripa, yu maague waamakū, āsū waabu. Goeripoe āārīmakū, űmugasigue abe űumumu gosero nemorō gosesiribu yu puru, yu merā waanerā purodere. ¹⁴ Gua āārīpererā yebague meēmejābu. Sugu yure hebreo ya merā werenīmakū pébu. “Saulo, űnasirigu yure űerō yari mu? Mu yure űerō irigu, mu basita űerō yāa”, ārimī yure. ¹⁵ Īgū irasū ārimakū pégu, yu gapu: “űNoā āārīrī mu?” āri sērēñabu. Marī Opu gapu āsū ārimī: “Yu, Jesús, mu űerō iriguta āārā. ¹⁶ Wāgānūgāka! Yu murē deyoa, yure moāboegu āārīburo, ārīgū. Irasirigu mu yure ĩdeare, purugue yu murē ĩmuburidere gajirārē weregukoa. ¹⁷ Yu murē judío masaka āārīmerārē buebure iriugura. Judío masaka, judío masaka āārīmerāde murē űerō irimakū wijatagura. ¹⁸ Yu murē judío masaka āārīmerārē bue-doregu iriugukoa, yaa kerere masīburo, ārīgū. Irasirirā űerēri pirirākuma. Koye ĩpāmerā, naĳīārōgue āārīrā irirosū āārībirikuma. Boyorogue āārīrā irirosū āārīrākuma. Wātī Īgūsā opu āārībirikumi pama. Marīpu gapu Īgūsā Opu āārīgukumi. Irasirigu, Īgūsā yure būremumakū

ĩgũ, Marĩpu ĩgũsã ñerĩ irideare kãtigakumi. ĩgũsãrẽ ĩgũyarã ããrĩmakũ irigakumi”, ãrĩmi Jesũs yũre.

Pablo, Jesũs dorerire yũjudea

¹⁹ Opũ Agripa, ãmũgasĩgue Jesũs yũre werenĩdeare tarĩnũgãbirĩbũ. ²⁰ Irasirĩgũ Damasco marãrẽ ĩgũya kerere werenũrorĩbũ. Pũrũ Jerusalén marãrẽ, ããrĩpererogue Judea marãrẽ werebũ. Judĩo masaka ããrĩmerãdere werebũ. “Musã ñerõ irideare bũjawere, musã gũñarĩrẽ gorawayuka! Marĩpu gããmerĩ gapure irika! Irasirĩrã musã gũñarĩ gorawayuadeare ĩmurãkoa”, ãrĩ buebũ ĩgũsãrẽ. ²¹ Yũ irire buedea waja judĩo masaka Marĩpũya wiigũe yũ ããrĩgũrẽ ñeã wẽjẽduarã irima. ²² ĩgũsã irasirikeremakũ, Marĩpu gapũ yũre iritamunĩkõãmi. Irasirĩgũ ããrĩpererã oparãrẽ, ubu ããrĩrãdere yũ ĩgũya kerere wererire neõ piribea. Iripoegue Moissés, gajirã Marĩpũya kerere weredupiyunerã, pũrũgũ ãsũ waarokoa, ãrĩdeare werea. Ąsũ ãrĩ gojanerã ããrĩmã: ²³ “Cristo, Marĩpu iriudi bũro ñerõ tarĩgukumi. ĩgũ boadero pũrũ, ĩgũta masãpũrorĩ, neõ dupaturi boabĩrikumi. Irasirĩgũ ĩgũ masakare taugũ ããrĩrĩrẽ judĩo masakare judĩo masaka ããrĩmerãdere masĩmakũ irigakumi”, ãrĩ gojanerã ããrĩmã, ãrĩ wereyupũ Pablo Agripare.

Pablo Agripare: “Jesũre bũremuka!” ãrĩ weredea

²⁴ ĩgũ irasũ ãrĩripoeta Festo gaguĩnyũpũ:
–Pablo, mirẽgũ yãa. Wãri buetarisã, mirẽrĩmasũ waãa, ãrĩyupũ.
²⁵ Pablo gapũ Festore ãrĩyupũ:
–Yũ opũ, mirẽbea. Yũ wererĩ diayeta ããrã. Irasirĩgũ ire gopepyaro merã werea. ²⁶ Opũ Agripa gapũ, yũ wererĩ ããrĩpererire õãrõ masĩkumi. Irĩre masĩa yũ. Irasirĩgũ ĩgũrẽ gũĩro marĩrõ werea. Yũ Jesũyare weregũ, yayerogue werebea, ãrĩyupũ Pablo Festore. Irasũ ãrĩ odo, ãsũ ãrĩyupũ Agripare:
²⁷ –Opũ Agripa, Marĩpũya kerere weredupiyunerã gojadeare bũremua mũ. Mũ irire bũremurĩrẽ masĩa yũ, ãrĩyupũ.
²⁸ Agripa ĩgũrẽ yũjuyupũ:
–Iropagã werekereregũ, zũyũre Jesũre bũremumakũ iridũari? ãrĩyupũ.
²⁹ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pẽgu, Pablo yũjuyupũ ĩgũrẽ:
–Jesũyare wãri, o mẽrõgã weregũ, musã ããrĩpererãrẽ yũ irirosũ ĩgũrẽ bũremumakũ gããmea. Marĩpũguere irire sẽrẽbosãa. Yũ peresugue ããrĩgũ irirosũ musã ããrĩmakũ tamerãrẽ gããmebea, ãrĩyupũ.
³⁰⁻³¹ ĩgũ irasũ ãrĩmakũ pẽrã, Agripa, Festo, Berenice gajirã ĩgũsã merã doanerãde wãgãnũgã, gajĩ tarĩbugue waa, ĩgũsã basi ãsũ ãrĩ gãme werenĩñũrã:
–ĩgũrẽ i waja wẽjẽrõ gããmea, ãrĩrĩ mãa. I waja peresu iriro gããmea, ãrĩrĩde mãa, ãrĩ gãme werenĩñũrã.
³² Irasirĩgũ Agripa ãsũ ãrĩyupũ Festore:
–Pablo romano marã opũre yũ irideare weredũakoa, ĩgũ ãrĩbirĩmakũ, marĩ ĩgũrẽ peresugue ããrĩgũrẽ wiukõãboakuyo, ãrĩyupũ.

27

Pablõre Romague iriudea

¹ Irasirĩrã Pablõre, gajirã peresu ããrĩrãdere doõdiru merã Italia nĩkũma makã Romague gũa merã iriũma. Julio wãĩkũgũ surara opũdere iriũma ĩgũsãrẽ koredorerã. ĩgũsã romano marã opũ Augusto wãĩkũgũyarã surara ããrĩmã. ² Gũa Adramitio wãĩkũri makã marãya doõdiru Asia nĩkũma perague waadiru merã waabũ. Gajĩgũ Aristarco wãĩkũgũ Macedonia nĩkũma makã Tesalõnica wãĩkũri makãmũde gũa merã waami. ³ Gajĩnũ gapũ Sidõn wãĩkũri makãma perague ejabũ. Irogue ejadero pũrũ, Julio Pablõre bopõñarĩ merã ĩã, ĩgũrẽ ĩgũ merãmarã pũro naadoregũ iriũmi, ĩgũsã ĩgũ gããmerĩrẽ sĩburo, ãrĩgũ. ⁴ Gũa iri makãgue ããrãnerã doõdiru merã waamakũ, bũro mirũ guare gajĩpãrẽgue wẽjãputarĩbujubũ. Irasirĩrã Chĩpre wãĩkũri nũgũrõ kũgapũ dujamakũ tarĩbũ. Iro gapũ mirũ wẽjãpũbirĩweyabũ. ⁵ Ciliciare, Panfiliãdere tarĩbũ. Pũrũ Lucia nĩkũma makã Mira wãĩkũri makãgue ejabũ.
⁶ Gũa irogue ejamakũ, surara opũ gajĩru doõdiru bokajami. Irĩru Alejandriague aaradiru, Italiague waaburĩdiru ããrĩbũ. Irasirĩgũ guare irĩrugue ñajãdoremi. ⁷ Irĩru merã waarã, mirũ guare bũro wẽjãpu kãmutamakũ, yoarĩpoe yoobobũ. Bũro ñerõ tarĩrĩ merã waa, Gnido wãĩkũri makã bokatiũrõ ejabũ. Irõre gũa tarĩmakũ, mirũ dupaturi bũro wẽjãpũbũ. Gũa waaderogũere ejamasĩbirĩbũ. Irasirĩrã Creta wãĩkũri nũgũrõgue waa, Salmõn wãĩkũri ñorõrẽ tariãdero pũrũ, mirũ guare neõ wẽjãputarĩbujubĩrĩbũ pama. ⁸ Irĩ nũgũrõ tũro tariã, garĩboretarĩanerãgue “Õãrĩ pera” wãĩkũrogue ejabũ. Irĩ pera Lasea wãĩkũri makã pũrogue ããrĩbũ.

⁹ Gua yoaripoe yooboadea waja puibu waaburo mérōgā dwayabu. Irasirigu Pablo doódiru moārē weremi:

¹⁰ —Péka! Marī dapagora waamakū, iru doódiru, doebiride dederibukoa. Marīdere mirīboama goegorāa, ārādimi.

¹¹ Īgū irasū ārīkeremakū, surara opu Pablo wererire pébirimi. Doódiru opu, iriru wejatugu wereri gapure buremumi. ¹² Īgūsā ejadea pera gapu puibu tamumakū, ñegorayuro. Irasirirā: “Fenice wāikuri makāge waakōādoea. Gajipoe irirā irogue puibu tamubukoa”, ārima. Fenice, Creta nugārōma makā abe ñajārō gapu āārīrī makā āārīyuro. Iri makāma pera gapure mirū wējāpubiriweyayuro.

Wādīyague buro mirū waadea

¹³ Irasirirā sur gapu mirū wējāpuweyamakū iārā, doódiru moārā: “Ōārīnu āārīrokoa”, āri gūñadima. Gua irirure ñajāa, Creta nugārō turo waabu Fenicegue waaduārā. ¹⁴ Mérōgā puru buro mirū nordeste wāikuri aaribū. ¹⁵ Irasiriro guaya doódirure mirū wējāpubeokōābu. Mirū iro wējāpumakū gāme goroamasībiri, mirū wējāpuro gaputa waabu. ¹⁶ Gua Cauda wāikuri nugārōgā turogue ejamakū, mirū wējāpubiriweyabu. Irasirirā gua buro moātarianerāgue doódirumarū méduru kūmagārē oārō tūāmu suapeoba. Iriru wāduru mirīmakū, Īgūsā ñajāburidurugā āārībū. ¹⁷ Irirugārē suapeo odo, wāditure pūgubudari merā suanemoma mirū merā waarīri, ārīrā. Puru güi, Sirte wāikuri ĩmparo miēgue marīrē mirū āārī, ārīrā, Īgūsā mirū ñeārī gasiri suatūdea gasirire kuradijukōāma. Īgūsā kuradijuadero puru, mirū wējāpuro gaputa waabu. ¹⁸ Gajinu gapu murārōta buro mirū wējāpumakū iārā, iriruma doebirire diague béoba. ¹⁹ Gajinu gapudere iriruma āārīrīrē diague béoba. ²⁰ Yoaripoe ñipirinarī āārīmakū, abe umumu, neñukāde neō deymarīma. Buro mirū wējāpubu dapa. Irasirirā: “Iro diaye waakōāa”, āri masīña marību guare. “Mirī boakōārākoa”, āri gūñabu.

²¹ Irasirigu yoaripoe gua baabirimakū iāgū, Pablo gua watopegue āārādi wāgānūgā, āārīpererāre ārima:

—Musā yu Cretague weredeare pémakū oāgorabukuyo. Marī iro wirimerā, irure poyanorē, doebiridere dedeubiriboakuyo. ²² Irasirirā dapagorare yu weremakū péka! Gūñaturaka! Gūbirikōāka! Neō sugu boabiriko. Iru doódiru dita dederirokoa. ²³ Yu Marīpuyagu āārā. Īgārē buremua. Dapagā ñami Īgārē wereboegu yure deyoami. ²⁴ Āsū ārāmi: “Pablo, neō gūbirikōāka! Mu romano marā opure mu irideare wereguko. Marīpu murē maīrī merā iāgū, mu sērēaderosūta murē, mu merāmarā irugue āārīrādere taugakumi”, ārāmi. ²⁵ Irasirirā gūñaturaka! Marīpu Īgārē wereboegu yure ārāaderosūta waamakū irigukumi, āri buremua. ²⁶ Irasiriro marīrē nugārōgue mirū wējāpumeétúrokoa, āri weremi Pablo.

²⁷ Su ñami, pe semana gua Cretare wiriadero puru, wādīya Adria wāikudiya mirū buro wējāpuro gaputa waabu dapa. Ñami deko āārīmakū, doódiru moārā: “Marī nikūgue ejarā irisuyua”, ārima. ²⁸ Irasirirā pūgubudague kōmerūrē suatūdiju keoñama. Īgūsā keoñamakū, treinta y seis metrogora ākūābu. Mérōta waa, dupaturi keoñamakū, veintisiete metrogora ūkūābu. ²⁹ Irasirirā ñami āārīyomakū, ūtāyerigue meétuabukoa, āri güirā, āsū irima. Wapikuri majī kōme majīrīpare iriyaburigūe pūgubudari merā suatūdeare wejaturo gapu meēyoma irirure tūāñeāpauburo, ārīrā. Irasiri odo: “Murīgora boyoro gāameadāa”, āri gūñarikuma. ³⁰ Iri ñamita irirure moārā gapu duriduārā irima. Irasiri gaji kōme majīrīrē wejadupiyuro gapu meēyomurā yāa, ārikato, doódirumarū médurugārē ādijuru, iriru merā duriduārā irima. ³¹ Īgūsā duriduamakū iāgū, Pablo surara opure Īgūyārā suraradere weremi:

—Īsū iru moārā médurugā merā waamakū, musā āārīpererā taribirikoa, ārima.

³² Īgū irasū ārīmakū péra, surara gapu médurugā Īgūsā suadeadarire dititā, diague béokōāma.

³³ Boyoburi dupiyuro Pablo Īgūsārē baadoregu, āsū ārīmi:

—Pe semanagora waāa, musā baamerāta buro gūñarikuro. ³⁴ Irasirigu tariduārā baaka! āri, buro sērēa. Neō sugu musā dederibirikoa. Musāya poadaride neō dederibirikoa, ārīmi.

³⁵ Irasū āri odo, Pablo pārē āi, āārīpererā iūrō Marīpure: “Mu merā usuyāa”, āri, irire dukawa baami. ³⁶ Īgū baamakū iārā, Īgūsāde āārīpererā gūñatura baama. ³⁷ Gua irirugue āārīrā āārīpererā doscientos setenta y seis gora āārībū. ³⁸ Irasirirā Īgūsā āārīpererā baayapi, puru irirugue āārīrī, wāri trigore diague béoma, kārāwūdiru dujaburo, ārīrā.

Doódiru ĩmparogue soemarībeja mirīdea

³⁹ Boyoripoe doódiru moārā nugārōrē iāboka: “Āsū wāikuri nugārō āārā”, āri iāmasībiri. Dupatūgūguere ĩmparo āārīmakū iārā: “Sōō buanumarā! Gajipoe irirā iro majābukoa”, ārima. ⁴⁰ Irasirirā kōme majīrīrē Īgūsā suadeadarire ditimeēdijubéokōāma. Iri odo, wejadupabu wejaturi Īgūsā suadeadarire kurama. Puru iriru wejadupiyuro gapu āārīrī surī gasirore āiwāgūnūma mirū āiaburo, ārīrā. Irasiriro ĩmparo puru gapu numuabu. ⁴¹ Numua,

wejadupiyuro gapu Ìmiparo ùkùãberogue soemarĩbejabu. Neõ soebumasíña maríbu. Iriuru wejaturo gapu makúrĩ pagari meétuamakú waariakóãbu.

⁴² Irasú waamakú ìãrã, surara gapu ãrĩma:

–Iru mirĩmakú, marĩ peresu irianerã bãnumuã, duriakóãbukuma. Irasirirã ìgúsãrẽ wẽjẽpeokóãrã! ãrĩ werenĩma ìgúsã basi.

⁴³ Ìgúsã opu gapu Pablore tauduagu: “Neõ sugure wẽjẽbirikóãka! Æãrĩpererã bámasĩrã mata nugũrõ turogue bãnumuaka!” ãrĩmi. ⁴⁴ “Gajirã taboa majĩrĩ merã, gajĩ iriruma waariadea majĩrĩ merã payanumuaka!” ãrĩmi. Irasirirã ããrĩpererã iri merã bãnumuã, óãrõ tariperekóãbu.

28

Pablo, Malta wãikuri nugũrõgue ejadea

¹ Æãrĩpererã turogue majãnugãdero puru iri nugũrõrẽ ìãmasĩbu. Malta wãikuri nugũrõ ããrĩdero ããrĩbú. ² Iri nugũrõ marã masaka guare óãrõ irima. Deko merẽmakú, guare buro yusakubu. Irasirirã guare peame diubosa, sũmadorema. ³ Pablode pea bojoñajãri seagu waa, seatĩami. Ìgũ seatĩarĩpoe ãña ìgũ seadeague ããrãdi peame asiri gũiwirigu, Pablore ìgũya mojógue kũrĩmeesiami. ⁴ Ìgũrẽ kũrĩmeesiamakú ìãrã, iri nugũrõ marã ìgúsã basi ãsú ãrĩ gãme werenĩma:

–Ìĩ masakare wẽjẽdi ããrĩkumi. Ìgũ dia wãdiyare tariadi ããrĩkeremakú, marĩ buremugõ masakare wajamoãdorego ìgũrẽ okadorebirikumo, ãrãdima.

⁵ Pablo gapu ãñarẽ peamegue wẽjãsiri meẽpeokóãmi. Neõ pũrĩsũbirimi. ⁶ Irasirimakú ìãrã, iro marã gapu: “Bijĩakóãrokoa”, ãrĩma. Ìgũrẽ bijibirimakú ìãrã: “Gũñãña marĩrõ kómoakóãgukumi”, ãrĩma doja. Yoarĩpoe ìgũ pũrĩsũbirimakú ìãrã: “Ìĩ sugu ãmugasigue marã opu ããrĩkumi”, ãrĩma.

⁷ Gua majãdero puru iri nugũrõ marã opu Publio wãikuya nikú ããrĩbú. Guare ìgũya wiigüe siuami. Irasirirã gua urenu ìgũ merã ããrĩmakú, guare óãrõ irimi. ⁸ Publio pagu nimakuri yojo merã sirĩgũ ìgũ kãrĩrõgue peyami. Irasirigu Pablo ìgũrẽ ìãgũ waa, ìgũya taribugue ñajãa, Marĩpure sërẽ odo, ìgũya mojóri merã ìgũ weka ñapeo, taumi. ⁹ Ìgũrẽ taumakú ìãrã, ããrĩpererã gajirã iri nugũrõ marã pũrĩrikurã Pablo puru ejama. Ìgúsã ejamakú ìãgũ, Pablo ìgúsãdere taumi. ¹⁰ Ìgũ irasirimakú ìãrã, wãri gajino síma, guare ìgúsã buremurĩrẽ Ìmurã. Puru gua waaburi dupiyurogã ããrĩpereri gua gããmerĩ, gua baaburidere doódirugue durisãbosama.

Pablo Romague ejadea

¹¹ Gua iri nugũrõgue urerã abe ããrãdero puru, doódiru Alejandrĩague aaradiru merã waabu doja. Iriuru iri nugũrõgue puibu tamudero ããrĩbú. Iriuru wejadupiyurore pẽrã masaka buremurã Cástor, Pólux wãikurã keori weadea ããrĩbú. ¹² Gua iriuru merã waa, Siracusa wãikuri makãma perague ejabu. Irore urenu ããrĩbú. ¹³ Iri makãrẽ wiriwãgã, iri nugũrõ turo taria, Regio wãikuri makãgue ejabu. Gajinu gapu gua waarĩpoe gua puru gapu mirũ wẽjãpuwãgãribu. Irasirirã gajinu gaputa Puteoli wãikuri makãgue ejabu. ¹⁴ Iroque gajirã Jesure buremurãrẽ bokajabu. Ìgúsã guare: “Su semana gua merã dujaka!” ãrĩmakú pẽrã, su semanagora ìgúsã merã dujabu. Puru Romague waarã, maa merã waabu. ¹⁵ Gajirã Roma marã Jesure buremurã gua waari kerere pẽrã, Apio wãikuri makãgue guare bokatĩrĩrã ejama. Iri makã doebiri duari makã ããrĩbú. Puru maague yoaweyaro waarĩpoe naarã kãrĩrĩ wiiri, ure wii ããrĩrõgora gajirã guare bokatĩrĩrã ejama. Ìgúsã bokatĩrĩrã ejamakú ìãgũ, Pablo usuyari merã Marĩpure: “Murẽ usuyari sía”, ãrĩ, siñajã gũñaturakóãmi. ¹⁶ Romague gua ejadero puru, surara opu peresu ããrĩrãrẽ Pablo merã ãñanerãrẽ iro marã peresu ããrĩrãrẽ korerã opure wiãmi. Pablo gapure: “Suguta ããrĩduamakú óãrokoa”, ãrĩ, sugu surara ìgũrẽ korebure pimi.

Pablo Roma marãrẽ buedeã

¹⁷ Urenu puru Pablo judío masaka oparãrẽ iro ããrĩrãrẽ siuu neeõmi. Ìgúsã nerẽperemakú ìãgũ, ãsú ãrĩmi:

–Yaarã, yu marĩyarãrẽ, marĩ ñekúsamarã iriunadeadere tarinugãbirikeremakú, Jerusalén marã yure ñeã, romano marã oparãguere wia, yure peresu irima. ¹⁸ Romano marã oparã gapu yure sërẽña wiuduadima wẽjẽrõ gããmea, ãrĩrĩ bokabirisĩã. ¹⁹ Marĩyarã judío masaka gapu neõ yure wiuduabirima. Ìgúsã irasirimakú ìãgũ: “Romano marã opure yu irideare weroderã iriuka!” ãrĩ sërẽbu. Irire sërẽgũ, yu gapu marĩyarãrẽ: “Nerõ irima”, ãrĩ weresãbiribu. ²⁰ Irasirigu musãrẽ ire werebu siuabu. Marĩ judío masaka yoarĩpoe yúdi, marĩrẽ taugu, Jesucristo ããrĩmi. Yu ìgũrẽ buremurĩ waja peresugue i kómeda merã suasúdi ããrã, ãrĩ weremi Pablo judío masaka oparãrẽ.

²¹ Ìgúsã ìgũrẽ ãrĩma:

—Neõ su papera pũ, marĩyarã Judea marã, mũyamarẽ gojadea pũrẽ ñeãbea. Ìgũsã õõgue naarã ejanerãde murẽ neõ ñerõ ãrĩ weresãbirima. Gajirãde: “Ñerõ irimi”, ãrĩ werebirima guare. ²² I ditare masĩa. Aãrĩpererogue marã masaka mu merãmarãrẽ: “Ìgũsã bueri ñegorãa”, ãrĩ werenĩma. Irasirirã mu buerire pẽduakoa, ãrĩma.

²³ Irasirirã sunu irire werenĩburinurẽ beye odo, waakõãma. Pũru irinu ejamakũ ìarã, wãrã masaka Pablo aãrĩrĩ wiigwe ejama. Irasirigu boyoripoe aãrĩmakũ, ìgũsãrẽ buenugãdi, bueneãkõãmi. Marĩpu ìgũyarãrẽ doreri kerere buemi. Moisés gojadeare, Marĩpũya kerere weredupiyunerã gojadeadere buemi, Jesũre buremuburo, ãrĩgũ. ²⁴ Surãyeri ìgũ buerire buremuma. Gajirã gapu neõ pẽduabirima. ²⁵ Irasirirã surosũ gũñabiri, wirianokõãma. Ìgũsã wiriaripoe Pablo ãrĩmi:

—Õãgũ deyomarĩgũ Marĩpũya kerere weredupiyugu Isaías merã marĩ ñekũsãmarãrẽ di-ayeta weredi aãrĩmi. Æsũ ãrĩ weredi aãrĩmi:

²⁶ Masakare ãsũ ãrĩ weregu waaka: “Æmuriku musã yaare pẽkererã: ‘Irasũ ãrĩduaro irikoa’, ãrĩ neõ pẽmasĩbea. Æmuriku yu õãrõ iririre ìakererã: ‘Irasũ ãrĩduaro irikoa’, ãrĩ neõ ìãmasĩbea”, ãrĩ wereka ìgũsãrẽ!

²⁷ Yaa werenĩrĩrẽ pẽmerã diayeta pẽmasĩbema. Irasirirã gãmipũrĩ pẽmerã, koye ìãpãmerã irirosũ aãrĩma. Irasũ aãrĩmerã ìãmasĩ, õãrõ pẽmasĩbukuma. Irasirirã yu pẽmasĩrĩ sĩrĩrẽ oparã yure buremubukuma. Irasirigu ìgũsãrẽ tauboakuyo, ãrĩdi aãrĩmi.*

²⁸ Irasirirã musã yure pẽduabiri waja dapagora merã Marĩpu masakare tauri kerere judío masaka aãrĩmerã gapure wererã waarãkoa. Ìgũsã gapu pẽrãkuma, ãrĩmi Pablo judío masaka ìgũ puro nerẽanerãrẽ.

²⁹ Ìgũ irasũ ãrĩmakũ pẽrã, ìgũsã basi buro gãme turi wiriama.

³⁰ Pe bojorigora Pablo iro marã ìgũrẽ wayudea wiigwe aãrĩmi. Ìgũ iri wiigwe aãrĩrĩ waja ìgũsãrẽ niyeru merã wajarinami. Iri wiigwe aãrĩgũ, ìgũrẽ ìarã ejanarãrẽ usuyari merã bokatĩrĩñeãnami. ³¹ Gũiro marĩrõ Marĩpu ìgũyarãrẽ doreri kerere, Jesucristoya keredere buenami. Neõ sugu ìgũrẽ: “Buebirikõãka!” ãrĩbirima.

Iropata aãrã.

Lucas

ROMANOS

Pablo Roma marārē Ōādoredea

¹ Yu Pablo, Jesucristore moāboegu āārā. Marīpu yure ĩgū masakare tauri kerere buedoregu beyepimi.

² Iripoegue Marīpu ĩgūyare weredupuyunerārē iri kerere weredi āārīmí. Irasirirā irire ĩgūya werenírí gojadea pūgue gojanerā āārímá. ³ ĩgūsā gojadea, Marīpu magū marí Opu Jesucristoya kere āārā. ĩgūta i umuguerē marí irirosū dupukugū deyoagu, David parāmi āāríturiagu āārīdi āārīmí. ⁴ ĩgū, Ōāgū deyomarīgūrē opagu āārīmí. ĩgū boadero puru, Marīpu ĩgū turari merā ĩgūrē masūdi āārīmí āārīpererārē: “Diayeta yu magū āārīmí”, āri ĩmugū. ⁵ ĩgūta guare ōārō irīgū, Jesucristo merā ĩgūyare weredoregu pimi, āārīpereri buri marārē ĩgūrē buremurāno ĩgū dorerire iriburo, ārīgū. ⁶ Musādere Jesucristoyarā āārīburo, ārīgū, beyedi āārīmí.

⁷ Irasirigū yu musārē Marīpu beyenerārē āārīpererā Roma marārē ōādoredea. Marīpu āārínīgū, marí Opu Jesucristo musārē ōārō iritamu, siuñajārī merā āārīrikumakū iriburo.

Pablo: “Romague waadukaoa”, āri gojadea

⁸ Ire musārē werepurorigura. Āārīperero marā masaka, musā Jesucristore buremurārē werenípereakōāma. Irire pégu, Jesucristo iritamurī merā Marīpūre usuyari sīa. ⁹ Āārīpereri yu turari merā Marīpu yure dorerosūta masakare ĩgū magūya kerere werea. Irasirigū ĩgūrē sērēriku, musāya āārīburire sērēbosaníkōāa. Marīpu irire masími. ¹⁰ Irasirigū Marīpūre: “Mu yure Romague iriudhagu, yu waaburire amuyuka!” āri sērēnāa. ¹¹ Musā puro ejagu, gūñaturari merā Jesúre buremunemoburo, ārīgū, ĩgūyare weredukaoa, Ōāgū deyomarīgū yure iritamurōsūta musādere iritamuburo, ārīgū. ¹² Marí Jesúre buremurā āārā. Irasirirā musā, yu ĩgūrē buremumakū iārā, nemorō gūñaturarākoa. Yude, musā ĩgūrē buremumakū iāgū, gūñaturagukoa.

¹³ Yaarā, yu musā puro waaduarire masímakū gāāmekoa. Gajero marā masaka yu Jesúya kerere weremakū pérā, ĩgūrē buremuma. Irasirigū musāya makā marādere irire weregu waadukaoa, ĩgūsāde ĩgūrē buremuburo, ārīgū. ¹⁴ Marīpu yure āārīpererārē iri kerere weredoremi. Paga makārī marārē, mutā makārī marārē, masírārē, masímerādere weredoremi. ¹⁵ Irasirigū musāya makā marārē Jesúre buremumerārē ĩgūya kerere buro weredukaoa.

Jesúya kerere pérā, ĩgūrē buremunugārākuma, āri gojadea

¹⁶ Masaka iri kerere pérā, ĩgūrē buremunugārākuma. Irasirigū Marīpu āārīpererā Jesúre buremurārē ĩgū turari merā taugakumi, perebiri peamegue waabirikōāburo, ārīgū. Judío masaka, judío masaka āārīmerāde iri kerere pé, ĩgūrē buremumakū, Marīpu ĩgūsārē taugakumi. Irasirigū yu, guyasírírí marírō gūñaturari merā iri kerere werea.

¹⁷ Iri kere āsū ārā. Marīpu Jesucristore buremurā direta: “Ōārā āārīma”, āri iāmi. Marīpuya kerere gojadea pūguedere āsū āri gojasūdero āārībú: “Marīpu irasū buremurārē: ‘Ōārā āārīma’, āri iāmi. Irasirirā ĩgū merā āāríníkōārākuma”, āri gojasūdero āārībú.

Masaka ĩgūsā ñerí iriri merā waja opama, āri gojadea

¹⁸⁻¹⁹ Marīpu masakare ĩgūyamarē ōārō masímakū yāmi. ĩgū irire masímakū irikerepuru, ñerírē yāma. Irasirirā Marīpuya diayamarē masímerā dujama. Irasirigū Marīpu umugasigue āārīgū āārīpererā diayamarē irimerārē, ñerō irirārē ĩgū buro wajamoāburire masímakū yāmi. ²⁰ Marīpu deyomarīgū āārīkerepuru, ĩgū neōgorague i umurē āārīpereri iridea merā ĩgū perebiri turarire, ĩgūyamarē masísūa. Irasirirā masaka ĩgūrē: “Masíbirisīā, waja opabea”, ārīmasíbiríkuma.

²¹ Marīpuyamarē masikererā, ĩgūrē: “Ōātaria mu”, āri buremubema. ĩgū ōārō irikerepuru, ĩgūrē: “Ōāa”, āri, usuyari sībema. Irasirirā ĩgūyare pémasímerā dujama. Ñerí direta gūñarí opama. Irasiriro ĩgūsā gūñaríguere naítīārō irirosū āārā. ²² “Gua masírā āārā”, ārīkererā, Marīpuyare neō pémasímerā waama. ²³ Irasirirā Marīpu āārínīgū gapure buremubema. Purague boaburi gapure: masaka keorire, mirā, waimarā paárā, pírūa keorí ĩgūsā weadeare buremuma.

²⁴ Irasirigū Marīpu ĩgūsārē ĩgūsā ñerírē uaribejari direta irinaburo, ārīgū, béomi. Irasirirā guyasírūrō ñerírē gāme iriníkōāma. ²⁵ Marīpuya diayema gapure buremubema. Ārīgatori direta ōārō péma. Irasirirā Marīpu āārīpereri i umumarē iridí gapure buremumerā, ĩgū iridea gapure buremuma. ĩgūsā ĩgūrē buremubirikerepuru, marí gapu ĩgūrē: “Ōātaria mu”, āri, usuyari síníkōārō gāāmea. Irasūta irirā!

²⁶ Īgūsā būremubiri waja Marīpu Īgūsārē béomi, Īgūsā gāāmerō guyasīūrō űērīrē iriburo, āriġū. Irasirirā nome űmarē marāpukūduabema. Nome basita gāme marāpukūduarā irirosū āārīma. Irasirirā Īgūsā nome seyaro űērō yāma. ²⁷ űmade irirosūta yāma. Nomerē marāpokūduabema. űma basita gāme marāpokūduarā irirosū āārīma. Īgūsā űma seyaro űērō yāma. Irasirirā Īgūsā basita űērō iriri waja Īgūsāya dupurire poyanorēma.

²⁸ Īgūsā Marīpure masīduabiri waja Īgūsārē béomi, űērī gūñarī direta opaburo, āriġū. Irasirirā noō gāāmerō űērīrē irinikōāma. ²⁹ Āārīpereri űērīrē iririkuma. űma nome merā, nome űma merā űērō iririkuma. űetariro iririkuma. Gajerāyare būro gāāmema. Gajerārē űērō iriduama. Gajerā ġajino opamakū iārā, Īgūsārē iaturima. Gāmewēġirikurā, gāmekēārīkurā, āriġatorīkurā, űērō āārīrikurā, būro kerekurā āārīma. ³⁰ Gajerārē āriġatori merā űērō ārī werenīma. Marīpure gāāmemerā dooma. Gajerārē iāmūrikuma. “Gajerā nemorō āārā”, ārī gūñarā: “űārō yāa”, ārī weregorenama. Gajerōsūperi űērī iririre iri-bokaduama. Īgūsā pagusāmarārē tarinugārikuma. ³¹ űārīrē pémasīduabema. Gajerārē: “Āsū irirārā”, ārīdeare neō keoro iribema. Neō sugunorē maīrī merā iābema. Īgūsārē gajerā űērō irideare neō kātīmasībema. Gajerārē bopoñabema. ³² Marīpu irasirirārē: “Wajamoāġura”, ārīderosūta irigukumi. Perebiri peamegue béogukumi. Īgūsārē béoburire masīkererā, űērīrē neō pirībema. Gajerā Īgūsā irirosū űērīrē irimakū iārā, űārō űsuyari merā iāma.

2

űērī irirārē Marīpu diayeta wajamoāġukumi, ārī gojadea

¹ Irasirirā gajerārē werewuarā Īgūsā irirosū irikererā, musā basita werewuarā yāa. Īgūsārē: “Īgūsā űērō iriri waja, waja opama”, ārīrā, musā basita: “Guade waja opāa”, ārīrā irirosū ārīrā yāa. ² Marīpu űērī irirārē: “Īgūsā űērī iriri waja, wajamoāġura”, āriġū, diayeta āriġū yāmi. Irire masīa marī. ³ Musā gajerārē: “űērō yāma”, ārī werewuarā, Īgūsā irirosū irikererā: “Marīpu gua ġapure wajamoābirikumi”, ġārī gūñarī? Irire irasū ārī gūñabirikōāka! Marīpu musādere musā űērō iriri waja, wajamoāġukumi.

⁴ Musā űērī irirā: “Marīpu ġare būro bopoñarī merā iāġū, mata wajamoābemi”, ārī gūñabirikōāka! űārō pémasīka! Musā űērō iririre bujaweremakū iāduagu, musā gūñarīrē gorawayumakū iāduagu, mata wajamoābemi. ⁵ Mata wajamoābirikereġu, musā Īġūrē neō pébirimakū iāġū, űērō iririre neō piriduabirimakū iāġū, musā merā guanemomi. Irasirīġu puruġe āārīpererā űērārē Īġū wajamoārīnu eġamakū, musārē būro wajamoāġukumi. Īġū irasirimakū iārā, āārīpererā: “Diayeta Īgūsārē wajamoāġūta yāmi”, ārī masīrākuma. ⁶ Irinurē Marīpu masakakure Īgūsā irideare iā beye, keoro wajarīġukumi. ⁷ űārīrē irinirā ġapu: Marīpu merā āārīduarā: “Musā űārō yāa”, ārīmakū péduarā, Īġū puruġe perebiri okarire opaduārā āārīma. Irasirīġu Īgūsārē perebiri okarire sīġukumi, Īġū merā āārīnikōāburo, āriġū. ⁸ Īgūsā gāāmerō irirā ġapu diayemarē iriduabema. űērī direta iriduama. Irasirīġu Marīpu Īgūsā merā gua, būro Īgūsārē wajamoāġukumi. ⁹ Āārīpererā űērī irirā űērō tari, būro gūñarikurākuma. Judío masakare waapurorirokoa. Judío masaka āārīmerādere irasūta waarokoa. ¹⁰ Marīpu āārīpererā űārī irirā ġapure: “űārō yāma”, ārī iāġukumi. Īgūsārē Īġū merā űārō āārīmakū irigukumi. Irasirīġu siuñajārī opamakū irigukumi. Judío masakare irire iripurorīġukumi. Judío masaka āārīmerādere irasūta irigukumi.

¹¹ Marīpu marī āārīpererārē: judío masakare, judío masaka āārīmerādere sūrosūta iāmi. ¹² Judío masaka āārīmerā, Marīpu Moisére doreri pídeare opabirikkererā űērī irimakū iāġū, Marīpu Īgūsārē perebiri peamegue béogukumi. Judío masaka Īġū doreri pídeare oparāde űērī irimakū iāġū, Īgūsādere irire tarinugārī waja, wajamoāġukumi. ¹³ Īġū Moisére doreri pídeare pékererā irire iribirimakū iāġū, Īgūsārē: “űārā āārīma”, ārī iābemi. Irire irirā ġapure: “űārā āārīma”, ārī iāmi. ¹⁴ Judío masaka āārīmerā Marīpu Moisére doreri pídeare opabirikkererā űārō irirā, Marīpu dorederosūta yāma. Irasirirā Īgūsā basi Marīpu doredere oparā irirosū irire yāma. ¹⁵ Marīpu Īgūsā gūñarīġue Īġū doredere masīmakū iridī āārīmi. Irasirirā Īġū dorederosūta irirā, irire masīrā irirosū yāma. űārō irirā, o űērō irirā, Īgūsā gūñarī merā Īgūsā irideare masīma. űērīrē irianerā: “Waja opāa”, ārī gūñama. Irasūta űārīrē irianerāde: “Waja opabea”, ārī gūñama.

¹⁶ Irasirīġu Marīpu āārīpererā űērārē wajamoārīnu eġamakū, Jesucristore: “Āārīpererā gūñarīrē, Īgūsā gajerā iāberogue irideare iā beyekal” āriġukumi. Irasirīġu Jesucristo űērī gūñarī oparārē, űērī iririkurārē: “Wajamoāġura”, āriġukumi. űārī gūñarī oparārē, űārō iririkurārē: “Wajamoābirikoa”, āriġukumi. Marīpu masakare tauri kerere bueġu, irireta buea yu.

Marīpu Moisére doreri pídeamarē gojadea

¹⁷ Musā gapu: “Gua judío masaka Marīpu Moisére doreri pídeare buremusiā, gajerā nemorō Marīpuyarā āārā”, āri gūñadāa. ¹⁸ Gajire āsū āri gūñāa: “Gua Marīpu gāamerīrē, Īgū Moisére doreri pídeare masīrā āārīsīā, ōārī direta beyemasīa. ¹⁹ Irasirirā koye ĩamerārē tūdupuyuwāgārā irirosū Marīpuyare masīmerārē buemasīa. Naĩtīārōgue āārīrārē sīāgoro irirosū diayema iririre masīmerārē diayema gapure Īgūsārē iridorea. ²⁰ Marīpu Moisére doreri pídeare opasīā, diayema iririre ōārō masīa. Irasirirā masīmerārē, majīrā irirosū āārīrārē buerimasā āārā”, āri gūñadāa musā. ²¹ Gajerārē irasū āri buekererā, ĩnasirirā musā basi bueberi? “Yajabirikōāka!” āri buekererā, ĩnasirirā yajari musā? ²² “Gajīgu marāpo, gajego marāpu merā ñerō iribirikōāka!” āri buekererā, ĩnasirirā irasū yāri? Masaka buremurī keori weadeara dookererā, ĩnasirirā Īgūsā buremurī wiirimarē yajari, irire opamurā? ²³ “Marīpu Moisére doreri pídeare opasīā, gajerā nemorō āārā”, āri gūñakererā, iri dorerire tarinūgārā, gajerādere Īgūrē buremubirimakū irirā yāa. ²⁴ Marīpuya werenīri gojadea pūgue musā irasiririre āsū āri gojasūdero āārībū: “Musā judío masaka, judío masaka āārīmerārē Marīpure ñerō āri werenīmakū yāa”, āri gojasūdero āārībū.

²⁵ Musā judío masaka Marīpu Moisére doreri pídeare irirā, musāya dupuma gasirogārē* wiirisūnerā āārīmakū ōāgorāa. Marīpu musārē: “Yaarā āārīma”, āri ĩāmi. Irire tarinūgārā, musāya dupuma gasirogārē wiirisūbirinerā irirosū āārā. ²⁶ Judío masaka āārīmerā irasū wiirisūbirinerā āārīkererā, Marīpu Moisére doreri pídeare irimakū: “Yaarā āārīma”, āri ĩāgukumi. Judío masakadere Īgūsā irire irimakū, irasūta āri ĩāgukumi. ²⁷ Judío masaka āārīmerā gapu Īgūsāya dupuma gasirogārē wiirisūbirinerā āārīkererā, Marīpu doredeare irirā, musārē judío masakare iri doredeare oparārē musā irire tarinūgārī waja: “Waja opama”, āri rākuma. ²⁸ Sugu judío masaka irasū wiirisūdi: “Marīpuyagu āārā”, āri gūñakerēgu, Marīpure buremubi, diayeta Marīpuyagu, judío masakagora āārībemi. ²⁹ Marīpuyarā gapu irasū wiirisūnerā dita āārībema. Ōāgū deyomarīgū Īgūsāya gūñarīgue ōārī merā gorawayumakū iridero paru, Īgūsā Marīpuyarā, judío masakagora āārīma. Masaka Īgūsārē: “Ōārā āārīma”, āri ĩābirikererā, Marīpu gapu: “Ōārā āārīma”, āri ĩāmi.

3

¹ Musā, yu irasū ārīmakū pérā: “ĪGua judío masaka, guaya dupuma gasirogārē wiirisūnerā āārīri wajamarīkuri?” ĩāri gūñarī? ² Gua judío masaka āārīmakū ōāgorāa. Marīpu guare wārī ōārīrē sīdi āārīmī. Irasirīgu guare Īgūya kerere pīpurorīdi āārīmī, irire gajerārē weredoregu. ³ Yu irasū ārīmakū pérā: “Judío masaka surāyeri Marīpu Īgūsārē: ‘Āsū irigura’, ārīdeare buremubirimakū, irire iribirikumi” ĩāri gūñarī? ⁴ Neō irasū āri gūñabirikōāka! Āārīpererā masaka ārīgatokererā, Marīpu gapu neō ārīgatobemi. Īgūya werenīri gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībū:

Guapu, mu werenīri merā masakare mu diayema iririre masīmakū yāa. Mu ārīderosūta keoro irimakū, neō sugu masakū marē: “Diaye irībemi”, ārīmasībirikumi, āri gojasūdero āārībū.*

⁵ Gajerā irire pérā, āsū ārīmoāmabokuma: “Gua ñerō iriri merā Marīpu diaye iriri masakare masīmakū yāa. Gua irasirikererā, Marīpu guare wajamoāgū, diaye irībemi”, ārībokuma.

⁶ Neō irasū āārībea. Īgūsā irasū ārīri keoro āārīmakū, Marīpu neō sugunorē Īgūsā ñerō irikererā, wajamoābiribokumi.

⁷ Gajerā idere ārīmoāmabokuma: “Gua ārīgatori merā Marīpu ārīgatobi āārīrīrē masakare masīmakū yāa. Irasirirā Īgūrē: ‘Ōātarimi’, āri buremuma. Gua irasirikererā, Marīpu guare wajamoāgū, diaye irībemi”, ārībokuma. ⁸ Āsū ārībokuma doja: “Gua ñerī irimakū, gajerā Marīpu ōāgū āārīri gapure masīnemorākuma”, ārībokuma. Surāyeri guare ñerō gūñarī merā: “Pablosāde irasūta āri buema”, āri werenīma. Īgūsā irasū ārīri waja Marīpu Īgūsārē wajamoāgū, diayeta irīgukumi.

Āārīpererā masaka waja oparā dita āārīma, āri gojadea

⁹ ĩNaāsū āri gūñarī? ĩMarīpu ĩūrō marī judío masaka, gajerā nemorō ōārā āārīri? Neō irasū āārībea. Marī āārīpererā judío masaka, judío masaka āārīmerārē ñerō irirā āārīsīā, waja oparā dita āārā. Irire yu musārē wesiabū.

¹⁰ Marīpuya werenīri gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībū:

Neō suguno ōāgū māmī. Neō marīgōrakōāmī.

¹¹ Neō Marīpuyare pēmasīgū māmī. Neō suguno Īgūrē masīduagu māmī.

* **2:25** Gn 17:1-14: Iripoegue Marīpu Abrahārē Īgū pūrā āmarē: “Yaarā āārīburo”, ārīgū, Īgūsāya dupuma gasirogārē wiiridoredi āārīmī. Paru iri dorerire Moisére pīdi āārīmī. Irasirirā judío masaka Abraham parāmerā āārīturiarā iri dorerire irirā, Īgūsā pūrā āmarē su mojóma pere gajī mojó ureru pērēbejarīnarī waarō merā Īgūsā deyoadero paru irasū yāma.

✧ **3:4** Sal 51.4

- 12 Āārīpererā Marīpuyare iritūyamerā, dedirimurā dita āārīma. Neō sugano ōārīrē irigu māmi. Neō marīgorakōāmi.*
- 13 Masāgobe toyori gobe ārīwiurosū Īgūsā űērī werenīrī āārā. Ārīgatorikuma. Āña disigue nima opagu irirosū pūrīrō werenīma.*
- 14 űērī direta werenī, gajerārē dojama. Buro turirikama.*
- 15 Masakare wējēbōduari direta opasurīma.
- 16 Noō Īgūsā waarō masakare poyanorē, Īgūsārē űērō tarimakū yāma.
- 17 Gajerārē siuñajārī merā āārīmakū neō iribema.*
- 18 Marīpure gopeyari merā buremubema. Irasirirā Īgūrē gūibema, ārī gojasūdero āārībū.*
- 19 Marī ire masīa. Āārīpererā Moisés doreri gua judío masakare: “Āsū irika!” ārī pīdeare iripeobirisīā: “Waja opabea”, ārīmasībema. Irasirirā āārīpererā judío masaka, judío masaka āārīmerāde waja opasī, Marīpu wajamoāsūmurā dita āārīma. 20 Neō sugū masaku Moisés doredeare iripeomasībemi. Irasirigu: “Marīpu yare: ‘Ōāgū āārīmi’, ārī iāgukumi”, ārīmasībirikumi. Marīpu iri dorerire pīdea merāta marīrē: “űērā āārā”, ārī masīmakū yāmi.

Marī Jesucristore buremurī merā tausūrākoa, ārī gojadea

21-22 Daporare Marīpu marīrē ire masīmakū yāmi. Marī Jesucristore buremumakū, Īgū Moisére doreri pīdeare iripeobirikerepuru, marīrē: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, ārī iāmi. Irasirigu marī āārīpererārē Jesucristore buremurārē surosūta iāmi. Īgū irasū ārī iāburire Moisés, gajerā Īgūyare weredupuyurimasāde Īgūya kerere gojadea pūgue gojanerā āārīmā.

23 Marī āārīpererā űērī irirā dita āārā. Irasirirā, Marīpu: “Yu merā ōārō āārīrākoa”, ārīdeare marī basi neō bokabirikoa. 24 Marī irasū āārīkerepuru, Marīpu marīrē maīgū Īgū magū Jesucristore iriudi āārīmi, marī űērī iridea wajare wajaribosadoregu. Irasirigu, marīrē Jesucristore buremurārē: “Waja opamerā āārīma”, ārī iāmi. 25 Marīpu Jesucristore āārīpererā masakare Īgūsā űērī iridea wajare wajaridoregu, Īgūrē iriudi āārīmi. Irasirigu, Jesucristo boagu dí beodea merā Īgūrē buremurārē Īgūsā űērī iridea wajare kātidi āārīmi. Bopoñagū āārīsīā, iripeogue marādere Īgūsā Īgū: “Āsū irigura”, ārīdeare buremudea merā Īgūsā űērō iridea wajare kātidi āārīmi. Irire irigu, Īgū diaye irigu āārīrīrē ĩmudi āārīmi. 26 Marīpu dapura marādere Jesús marī űērī iridea wajare wajaribosadea merā Īgūrē buremurārē: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, ārī iāmi. Irasirigu marīrē Īgū diaye irigu āārīrīrē masīmakū yāmi.

27 Irasirirā Marīpu ĩūrō marī basita: “Ōārā āārā, Īgū Moisére doreri pīdeare iripeorā yāa”, ārīmasībea. Āsū gapu ārī masīa. Marīpu, Jesúsre marī buremumakū, marīrē: “Ōārā āārīma”, ārī iāmi. 28 Ire masīa. Marīpu Moisére doreri pīdeare marī irimakū meta marīrē: “Ōārā āārīma”, ārī iāmi. Marī Jesúsre buremumakū, marīrē: “Ōārā āārīma”, ārī iāmi.

29-30 ĶMarīpu judío masaka direta Opu āārīrī? Neō irasū āārībemi. Judío masaka, judío masaka āārīmerādere Īgū suguta āārīpererā Opu āārīmi. Irasirigu, Īgūsā Jesúsre buremumakū: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, ārī iāmi. 31 Irasirirā marī Jesúsre buremurā, ĶMarīpu Moisére doreri pīdeare beorā yāri? Āārībea. Marī Īgūrē buremurā Marīpu dorerire nemorō irinemowāgārākoa.

4

Pablo, Abraham Marīpure buremudeare gojadea

1 Irasirirā, Ķnaāsū ārīrākuri Abrahārē, marī űekū āārīpuroridire? ĶNaāsū waayuri Īgūrē? 2 Marīpu Abrahārē: “Ōārō irigu āārīsīā, ōāgū āārīmi”, ārī iābodi āārīkerepuru, Abraham Īgū basi: “Marīpu ĩūrō ōārō yāa”, neō ārīmasībiriunadi āārīmi. 3 Marīpuya werenīrī gojadea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībū: “Abraham Marīpure buremumakū, Marīpu Īgūrē: ‘Ōāgū āārīmi’, ārī iādi āārīmi”, ārī gojasūdero āārībū.

4 Āsū āārā. Sugu gajino moādire wajarirā, irasū sīkōārā meta irikuma. Īgū moādea waja wajarirā irikuma. 5 Marīpu gapu irasirībemi. űērārē, Īgūsā ōārīrē iribirikerepuru, Īgūrē buremumakū: “Waja opamerā āārīma”, ārī iāmi. Irasirigu, marī Īgūrē buremumakū: “Yu ĩūrō ōārā āārīma”, ārī iāmi. 6 Iripeogemu Davide yu ārīrōsūta gojadi āārīmi. Marīpu masaka iririre iāgū: “Ōārā āārīma”, ārī iāgū meta āārīmi. Īgūrē buremurā direta: “Ōārā āārīmā”, ārī iāgū āārīmi. Irasirirā Īgū merā ōārō usuyama. 7 Irire āsū ārī gojadi āārīmi David:

Marīpu dorerire tarinugārārē Īgūsā űērō iridea wajare Īgū kātīmakū, ōārō usuyama.

8 Marīpu Īgūsā űērō iridea wajare: “Neō gūñabirikoa”, ārīmakū, ōārō usuyama, ārī gojadi āārīmi David.*

* 3:12 Sal 14.1-3; 53.1-3 * 3:13 Sal 5.9; 140.3 * 3:14 Sal 10.7 * 3:17 Is 59.7-8 * 3:18 Sal 36.1 * 4:8 Sal 32.1-2

⁹ Judío masaka ìgùsàya dupùma gasirogārē wiirisūnerā dita usuyabirikuma. Judío masaka āārīmerāde usuyarākuma. Abrahārē dupaturi gūñaka! Ìgū Marīpure buremumakū, Marīpu Ìgūrē: “Òāgū, waja opabi āārīmi”, āri ìadi āārīmi. ¹⁰ ¿Naásū āārīmakū, Marīpu Abrahārē: “Òāgū āārīmi”, āri ìayuri? Ìgūya dupùma gasirogārē wiiridero puru, Ìgūrē irasū āri ìayuri? Āārībea. Ìgū irire iriburi dupuyurogueta: “Òāgū āārīmi”, āri ìasiadi āārīmi. ¹¹ Marīpu Ìgūrē: “Òāgū āārīmi”, āri ìadero puru, Ìgūrē irasū wiiridoredi āārīmi, Ìgūyagu āārīrīrē ìmudoregu. Irasirigu dupuyurogue Ìgūrē: “Òāgū āārīmi”, āri ìadeare diaye masīmakū iridi āārīmi. Sugu Abraham buremuderosūta Marīpure buremumakū, Marīpu Ìgūrē: “Òāgū āārīmi”, āri ìami. Irasirigu Abraham āārīpererā Marīpure buremurā ñekū āārīpuroridi āārīmi, Ìgùsàya dupùma gasirogārē wiirisūbirikerepuru.

¹² Āārīpererā Ìgùsàya dupùma gasirogārē wiirisūnerā Marīpure buremurā, diayeta Abraham parāmerā āārīma. Abraham irasū wiirisūburi dupuyuro Marīpure buremuderosū Ìgùsāde buremurā, diayeta Abraham parāmerā āārīma.

Marīpu, Abraham Ìgūrē buremumakū: “Āsū irigura”, āriideare gojadea

¹³ Marīpu Abrahārē: “I nikūrē murē, mu parāmerā āārīturiarādere sīgura”, ārīdi āārīmi. Ìgū doredeare irimakū ìāgū meta irasū ārīdi āārīmi. Ìgūrē buremumakū: “Òāgū āārīmi”, āri ìadi āārīmi. Irasirigu Ìgūrē: “I nikūrē sīgura”, ārīdi āārīmi. ¹⁴ Marīpu Ìgū doredeare irirā direta: “Sīgura”, āriideare sīmakū, marī Ìgūrē buremurī wajamarībokuyo. Irasū āārīmakū, Ìgū Abrahārē: “Sīgura”, āriidea ubu āārīrīta āārīyuarikukōābokuyo. ¹⁵ Marīpu Moisére doreri pīdeare masīkererā, āriire tarinūgārā, wajamoāsūrākuma. Iri doreri marīmakū, irire neō tarinūgārī marībokuyo.

¹⁶ Irasirigu Marīpu Ìgūrē buremurā direta Ìgū Abrahārē ārīderosūta sīgukumi. Ìgū doreri pīdeare irirā direta: “Sīgura”, āribirikumi. Abraham Marīpure buremuderosū buremurāno Ìgū parāmerā āārīturiarā āārīma. Irasirigu Marīpu Abrahārē āriideare Ìgùsārē āārīpererā wajamarirō sīgukumi. Abraham, marī āārīpererā Marīpure buremurā ñekū āārīdi āārīmi. ¹⁷ Marīpu Ìgūya werenírī gojadea pūgue Abrahārē āsū ārīdi āārīmi: “Marē wāri buri marā ñekū āārībure pību”, ārīdi āārīmi. Marīpu irasū ārīmakū pégu, Abraham Ìgūrē buremudi āārīmi. Irasirigu Marīpure buremugū, Ìgū ìurō marī ñekū āārīdi āārīmi. Marīpu boanerāre masūgū āārīmi. Ìgū werenírī merā dupuyurogue marīdeare āārīmakū irimasīmi.

¹⁸ Marīpu Abrahārē: “Mu parāmerā āārīturiarā wārā āārīrākuma”, āriipoere Abraham gapu pūrā marīdi āārīmi. Pūrā marīkeregu: “Marīpu Ìgū yure ārīderosūta irigukumi”, āri buremudi āārīmi. Irasirigu Abraham wāri buri marā ñekū waadi āārīmi. ¹⁹ Ìgū cien bojori opakeregu, Ìgū marāpode búro āārīkerepuru, Marīpure buremūsā: “Neō pūrākubirikoa”, āri gūñabiridi āārīmi. Āsū gapu āri gūñadi āārīmi: “Guare pērāguereta pūrākuboadero tarikerepuru, Marīpu Ìgū yure ārīderosūta irigukumi. Yu irire masīa”, ārīdi āārīmi. ²⁰ “Marīpu ārīderosūta irigukumi”, āri buremurirē neō pīribiridi āārīmi. Irasirigu gūñatura, Marīpure buremunemodi āārīmi. “Marīpu turatarigu āārīmi”, āri, usuyari sīdi āārīmi. ²¹ Irasirigu Abraham: “Marīpu yure ārīderosūta diayeta Ìgū turari merā iriyuarikugukumi. Yu irire òārō masīa”, āri buremudi āārīmi. ²² Ìgū buremumakū, Marīpu Ìgūrē: “Òāgū āārīmi”, āri ìadi āārīmi.

²³ Iri Marīpuya werenírī gojadea pūguere gojasūdero āārībú. Iri Abrahāyama direta gojadea meta āārīdero āārībú. ²⁴⁻²⁵ Marīpu Abrahārē: “Òāgū āārīmi”, āri ìaderosūta marīdere: “Òārā āārīma”, āri ìaburire gojadea āārīdero āārībú. Irasirigu Marīpu, marī Ìgūrē buremumakū, marīdere: “Òārā āārīma”, āri ìami. Marī ñerī irīdea waja Marīpu Jesúre Ìgūrē wējēmurāguere wiadi āārīmi, marīrē boabosaburo, ārigū. Marī Opū Jesús boadero puru, Marīpu marīrē òārā, waja opamerā āārīmakū iribu, Ìgūrē masūdi āārīmi.

5

Marīpu ìurō waja opamerā āārā, āri gojadea

¹ Marī Opure Jesucristore marī buremumakū, Marīpu marīrē: “Òārā, waja opamerā āārīma”, āri ìami. Irasirigu Marīpu, Jesús marī ñerī irīdea waja boabosadea merā marīrē Ìgū merā siuñajārī opamakū iridi āārīmi. ² Marī Jesucristore buremurā, Marīpu marīrē maigū merā òārō āārā. Purūgue Marīpu Ìgū irirosū marīrē òārā āārīmakū irigukumi. Irasirirā gūñaturari merā, òārō usuyari merā Ìgū òārō iriburire yúa. ³ Gajire masīa. Marī ñerō tarirā, Marīpure marīrē iritamugūrē gūñaturanemorākoa. Irasirirā marī ñerō tarikererā, usuyamasīa. ⁴ Marī Ìgūrē gūñaturari merā ñerō taririre bokatiūmakū, Marīpu marīrē: “Òārō yáma”, ārigukumi. Irasirirā, Ìgū marīrē òārō iriburire gūñaturari merā yúa. ⁵ Marīpu marīrē Òāgū deyomarīgūrē iriudi āārīmi marī merā āārīdoregu. Irasirigu Òāgū deyomarīgū

merā marirē ĩgū maĩrĩrē opatarimakū yāmi. Irasirirā: “Marĩpũ marirē: ‘Ōārō iritamugura’, ārideare keoro irigukumi”, āri masĩa.

⁶ Marĩ basi peamegue waaburire tarimasĩbirimakū, Marĩpũ marirē tauripoe ejamakū, Cristo marĩ ñerārē boabosadi āārĩmĩ. ⁷ Marĩ gapũ sugũ boaboadeare boabosabirikoa, ĩgū diayemarē irigu āārĩkerepũ. Gajipoe irirā sugũ ōāgũ gapure boabosabokoa. ⁸ Marĩpũ gapũ marĩ ñerā āārĩkerepũ ĩgū marirē bũro maĩrĩrē masĩmakū iribu, Cristore iriudi āārĩmĩ. Irasirigu Cristo marĩya āārĩburire boabosadi āārĩmĩ. ⁹ Cristo boagu ĩgũya dí beodea merā Marĩpũ marirē waja opamerā āārĩmakū iridi āārĩmĩ. ĩgū irasiridero nemorō ĩgū āārĩpererā ñerārē wajamoārĩnũ ejamakū, Cristo merāta marirē taugukumi. ¹⁰ Marĩ Marĩpũre gāāmemerā āārĩkerepũ, ĩgū magũ marirē boabosadea merā ĩgū merā siuñajārĩ opamakū iridi āārĩmĩ. ĩgū irasiridero nemorō Cristo marirē boabosa, dupaturi okadea merā marirē ĩgū merā siuñajārĩ oparārē taugukumi. ¹¹ ĩgajĩ āārĩnemoa. Marĩpũ, marĩ Opũ Jesucristo merā marirē ĩgū merā siuñajāmakū irideare gũñarā, ĩgū merā bũro usuyāa.

Adān, irasũ āārĩmakū Cristo iridea

¹² Āsũ āārā. Neŋogoruere Adān ñerĩ iripuroridi āārĩmĩ. ĩgū ñerĩ iridea waja boadi āārĩmĩ. ĩgū suguya waja merāta āārĩpererā ĩgū parāmerā āārĩturiarāde ñerĩ iri, boamurā dita āārĩma. ¹³ Marĩpũ Moiserē ĩgū doreri pĩburi dupuyurogueta masaka ñerĩ irisianerā āārĩmā. ĩgũsā ñerĩ irikerepũ iri doreri marĩmakū, Marĩpũ ĩgũsārē: “Iri dorerire tarinugārĩ waja, waja opama”, āribiridi āārĩmĩ dapa. ¹⁴ Irasũ āārĩkerepũ, Adān parāmerā āārĩturiarā Moiserē āārĩdeapegue āārĩnerāde boanerā āārĩmā. ĩgũsā Marĩpũ doredeare Adān tarinugāderosũ iribirikererā, ĩgũsā ñerĩ iridea waja boanerā āārĩmā. Adān ĩ ũmurē āārĩpũrorigu, Marĩpũ doredeare tarinugāpũroridi āārĩmĩ. Jesucristo gapũ ĩ ũmũguere aarigũ, Marĩpũ dorerire tarinugābiripuroridi āārĩmĩ.

¹⁵ Marĩ Adān tarinugādeare, Marĩpũ marirē maĩgũ ōārō irideare masĩa. Adān suguya waja merāta masaka āārĩpererā boamurā dita āārĩma. Marĩpũ gapũ marirē maĩgũ, marirē taubure Jesucristore iriudi āārĩmĩ. Irasirigu Jesucristo sugũ āārĩkeregu, āārĩpererāya āārĩburire wajamarĩrō boabosadi āārĩmĩ. Irasirigu Marĩpũ Jesucristo merā marirē wāro ōārĩ iridi āārĩmĩ. ¹⁶ Adān Marĩpũ doredeare suñarō tarinugādeā waja merāta āārĩpererā masaka waja opama. Marĩ wāri ñerĩ irikerepũ, Marĩpũ marirē maĩgũ, wajamarĩrō Jesucristore iriudi āārĩmĩ, marĩ ñerō iridea wajare taudoregu. Irasirigu Jesũs merā marirē waja opamerā āārĩmakū iridi āārĩmĩ. ¹⁷ Adān sugũ Marĩpũ doredeare tarinugādeā waja merāta marĩ āārĩpererā boamurā dita āārā. Marĩpũ gapũ marirē bũro maĩgũ Jesucristore iriudi āārĩmĩ, marirē boabosadoregu. Irasirigu Jesucristo sugũ marirē wajamarĩrō boabosadea merā Marĩpũ marirē: “Ōārā, waja opamerā āārĩma”, āri ĩāmi. ĩgū irasiridero nemorō Jesucristo merā ĩgū irasũ āri ĩārārē maama okari opamakū irigukumi, ĩgū turari merā ĩgũyare iriburo, āriĩgũ.

¹⁸ Adān, Marĩpũ doredeare tarinugādeā waja merāta masaka āārĩpererā ñerĩrē iriwekabejama. Irasirirā Marĩpũ wajamoāsũmurā dita āārĩma. Jesucristo diayema irigu marĩ ñerĩ iridea waja boabosadea merā gapũ Marĩpũ marirē: “Ōārā, waja opamerā āārĩma”, āri ĩāmi, ĩgū merā āārĩnkōāburo, āriĩgũ. ¹⁹ Āsũ āārā. Adān, Marĩpũ doredeare tarinugādeā waja merāta masaka āārĩpererā ñerĩrē irirā dita āārĩma. Jesucristo Marĩpũ dorerire iridea merā āārĩpererā ĩgũrē bũremurānorē waja opamerā āārĩmakū iridi āārĩmĩ. Irasirigu Marĩpũ ĩgũsārē: “Ōārā āārĩma”, āri ĩāmi.

²⁰ Marĩpũ ĩgũ dorerire pidi āārĩmĩ, marirē iri dorerire tarinugārĩrē masĩnemomakū iribu. Wāri ñerĩ marĩ irikerepũ, Marĩpũ gapũ marirē bũro maĩgũ, marĩ ñerĩ iriro nemorō Jesucristo merā marirē ōātariro iridi āārĩmĩ. ²¹ Marĩ āārĩpererā ñerĩ iridea waja boamurā dita āārĩrunanerā āārĩbũ. Irasũ āārĩkerepũ, Marĩpũ marirē maĩgũ, bopoñari merā ĩāsĩā, marĩ Opũ Jesucristo boabosadea merā marirē waja opamerā āārĩmakū iridi āārĩmĩ, ĩgū pũro perebiri okarire opadoregu.

6

Cristo merā ōārō āārĩrā, waja opamerā āārĩrĩmarē gojadea

¹ Marĩpũ marirē bopoñamakū ĩārā, ĩnaāsũ ārĩrākuri? Marirē ĩgũ bopoñanemomakū ĩāduarā, ĩñerĩrē irinemorākuri? ² Irasũ neŋ āārĩbea. Marĩ Jesucristo marirē boabosadi merā boanerā irirosũ āārā. Irasirirā, boanerā ñerĩrē neŋ irinemomasĩmerā irirosũ ñerĩrē irinemobirikōārō gāāmea. ³ Musā ire masĩa. Marĩ deko merā wāiyesũrā, marĩ Jesucristoyarā āārĩrĩrē ĩmubu. Marĩ ĩgũyarā āārĩsĩā, ĩgũ boamakū, marĩde ĩgũ merā boanerā irirosũ waanerā āārĩbũ. ⁴ Marĩ wāiyesũrā, ĩgũ boadero pũrũ yāasũmakū, marĩde ĩgũ merā yāasũnerā irirosũ waanerā āārĩbũ. Marĩpũ ũmũgasigue āārĩgũ ĩgũ turari merā ĩgũrē masāgũ, marĩdeare ĩgũ merā masānerā irirosũ āārĩmakū iridi āārĩmĩ, ĩgũ merā maama okarire opaburo, āriĩgũ.

⁵ Marī Cristoyarā āārīsīā, Īgū boaderosūta marīde Īgū merā boanerā irirosū waanerā āārībú. Irasirirā, Īgū boadigue masāderosūta marīde masārākoa. ⁶ Āsū masīa. Cristo curusague boamakū, marī űerī direta iririkunerā Īgū merā curusague boanerā irirosū waanerā āārībú. Irasiriro marī űerīre ¼aribejari, marīre tarinugāmasībirikoa pama. ⁷ Masaka boadero pũru, Īgūsā űerī iririkũire neō irinemobirikuma.

⁸ Marī Cristo merā boanerā irirosū āārīrā: “Īgū merā űārō āārīnikōārākoa”, ārī bũremua. ⁹ Idere űārō masīa. Cristo boadero pũru, Marīpu Īgũre masū, dupaturi okamakū iridi āārīmī. Irasirigu Cristo dupaturi neō boabirikumi pama. Boari neō dupaturi Īgũre tarinugāmasībirikoa. ¹⁰ Īgū suűarōta boari merā marī űerī iridea wajare boa, wajaripeokōādi āārīmī. Īgū boadero pũru, Marīpu Īgũre masū, dupaturi okamakū iridi āārīmī. Īgũre masū, dupaturi okamakū iridero pũru, Marīpu gāāmerōsūta irigu Marīpu merā űārō āārīnikōāmī. ¹¹ Irasirirā musā āsū ārī gũűaka! “Gua Opu Jesucristo merā gua boanerā irirosū āārīsīā, gua űerīre iriunaderosū irinemobirikoa”, ārī gũűaka! “Irasirirā Īgũyarā āārīsīā, Marīpu gāāmerōsūta iri, Īgū merā űārō āārīnikōārā!” ārī gũűaka!

¹² Irasirirā musāya dupũ boaburi dupũ merā űerīre neō irinemobirikōāka, musā űerīre ¼aribejari musārē tarinugābirikōāburo, ārīrā! ¹³ Musāya mojōrī, musā gũűari, āārīpereri musāya dupũgue āārīrī merā űerīre iribirikōāka! Musā Cristo merā boanerā dupaturi okarā irirosū āārā. Irasirirā āsū gapũ irika! Āārīpereri musāya dupũgue āārīrīre Marīpure wiaka, Īgū gāāmerōsūta űārī direta irimurā! ¹⁴ Marī irire irasirimakū, marī űerī iridũari marīre tarinugāmasībirikoa. Marīpu marīre: “Yu Moisésre doreri pīdeare iribirimakū, musārē bēogura”, ārībemi. Āsū gapũ marīre yāmi. Īgū marīre maīgũ āārīsīā, marīre iritamumi, Īgū doredeare iriburo, ārīgũ.

Marī, Cristore moāboerā āārīrīmarē gojadea

¹⁵ Marīpu marīre maimakū űārā: “Marī, Marīpu doreri pīdeare merā āārībea. Irasirirā űerīre irirā!” žārīrī? Irire neō ārībirikōārā! ¹⁶ Musā ire űārō masīa. Marī sugũ dorerire irirā, Īgũyarā Īgũre moāboerā āārīrākoa. Īgū marī opu āārīgukumi. Iri irirosūta marī űerī iridũari, marī opu, marīre doregu irirosū āārīrokoa. Irasirirā marī űerī iririre pirimerā, Marīpu merā perebiri okari bokabirikoa. Īgū doreri gapũre irirā Īgũre moāboerā diayemarē irinīrākoa. ¹⁷⁻¹⁸ Iripoegue űerī iridoreguyarā Īgũre moāboerā irirosū musā űerī iridũarire irinerā āārībú. Marīpu musārē Īgũya buerire pēmasīmakū iridero pũru, Īgū doreri gapũre musā űārō irituyāa. Irasirirā űerī iridoreguyarā Īgũre moāboerā irirosū neō āārībea pama. Īgũre wirinerā irirosū āārīrā, Marīpure moāboerā űajānerā āārā, diayema gapũre irimurā. Irasirirā irire gũűarā: “Mu guare irasirīdea űatarīa”, ārī, ¼suyari sīka Īgũre! ¹⁹ Yu ire musārē pēmasīmakū gāāmegũ, masaka Īgūsā gũűari merā wererosū werea. Iripoegue āārīpereri musāya dupũgue āārīrī merā ¼umũriku űerī direta irinīkōānerā āārībú. Daporare āārīpereri musāya dupũgue āārīrīre Marīpure wiaka, Īgũre moāboerā diayema direta irimurā! Irasirirā Īgū gāāmerī direta iririkũrākoa.

²⁰ Iripoegue musā űerī iridũari direta irirā, Marīpure moāboerā Īgū gāāmerī direta iriro gāāmekoa, ārībirinerā āārībú. ²¹ Musā űerīre irasirirā, žűeēno űārīre bokari? Dapora musā űerī iriunadeare gũűarā, bũro gũyāsīrīa. Iri űerīre musā iridea waja perebiri peamegue waabokuyo. ²² Iripoegue marī űerī direta iridoregure moāboerā irirosū āārīunanerā āārībú. Daporare Marīpu marīre wiudero pũru, Īgũre moāboerā āārā. Irasirirā Īgū gāāmerīre iriwāgārā, Īgū pũro perebiri okarire opamurā āārā. ²³ űerī irirāno, Īgūsā űerī iriri waja, perebiri peamegue waarīre wajatarākuma. Marīpu, marī Opu Jesucristore bũremurā gapũre wajamarīrō Īgū pũro perebiri okari opaburire sīgukumi.

7

Mojōsīarima keori merā weredea

¹ Yaarā, musā Marīpu Moisésre doreri pīdeare űārō masīa. Sugũ masaku Īgū okarinũrī direta iri dorerire irimasīmi. ² Marīpu doreri pīdeare āsū ārā. Sugo nomeō igo mojōsiadero pũru, igo marāpu okaripoere igo Īgū merā āārīnikōākumo. Īgū boamakū, igo marāpu dagũ merā āārīdeare perekoa. Gajigu merā mojōsīamasīkumo doja. ³ Igo marāpu okakerepũgũ gajigu merā marāpũkũgo, Īgū merā űerō irigo Marīpu dorerire tarinugāgō irikumo. Igo marāpu boadero pũrugue dita gajigu merā marāpũkũmasīkumo. Irasirigo Īgū merā űerō irigo meta irikumo. Marīpu dorerire tarinugābirikumo.

⁴ Yaarā, musāde āsūta āārā. Iripoegue Marīpu Moisésre doreri pīdeare merā āārīnerā āārībú. Jesucristo boamakū, Īgū merā boanerā irirosū āārīsīā, daporare iri doreri pīdeare merā āārībea. Jesucristo boa, masārī merā Marīpu marīre Īgũyarā āārīmakū iridi āārīmī, Īgū gāāmerīre iriburo, ārīgũ. ⁵ Iripoeguere marī űerīre ¼aribejari direta iriunanerā āārībú. Marīpu Moisésre doreri pīdeare masīdero pũru, iri dorerire tarinugā, āārīpereri marīya

dupuma merā ñerĩrē Ƴaribejanemonerā āārĩbú. Irasirirā perebiri peamegue waamurā dita āārĩnerā āārĩbú. ⁶ Daporare pama marĩ Cristo merā boanerā irirosú āārĩsĩ, Marĩpu Moisére doreri pídea merā āārĩbea. Irire tariwerenerāgue āārā. Irasirigu Marĩpu, Ōāgú deyomarĩgú merā marĩrē maama okarire opamakú yámi, ĩgú gāāmerĩrē iridoregu.

Marĩrē ñerĩ irimakú iriri marĩguere āārĩrĩmarē weredea

⁷ Irasirirā, Marĩpu Moisére doreri pídeare: “Ñegoráa”, ¿ārĩrākuri? Neō irasú āarĩbirikōārā! Irita yu ñerĩ iririkurire masĩmakú iribu. Iri doreri pídea āsú ārā. “Gajerāyare buru Ƴaribejabirikōāka!” Irasirigu, iri doreri marĩmakú, yu gajerāyare Ƴaribejarire masĩbiribokuyo. ⁸ Iri doreri: “Āsú iribirikōāka!” ārĩdeare masĩdero puru, iri yare āārĩpereri ñerĩrē Ƴaribejamakú iribu. Iri doreri marĩmakú: “Irire tarinugāgú irikoa”, ārĩmasĩbiribokuyo. ⁹ Yu iri dorerire masĩburi dupuyuro: “Yu, Marĩpu merā ōārō āārĩkōāgú irikoa”, ārĩ gũñadibu. Iri dorerire masĩdero puru, irire tarinugāgú: “Ñerō irigu irikoa, Marĩpu merā ōārō āārĩbirikoa”, ārĩ masĩbú pama. ¹⁰ Marĩ iri dorerire irirā, Marĩpu merā ōārō āārĩkōābokoa. Yu gapu irire iripeomasĩbirisĩ, ñerĩ iridea waja, waja opagu, perebiri peamegue waabodi dujabu. ¹¹ “Marĩpu dorerire irigu, ĩgú merā ōārō āārĩkōāgú irikoa”, ārĩ gũñakererupu, yu ñerĩ Ƴaribejari, yare Marĩpu dorerire tarinugāmakú iribu. Irasirigu iri dorerire tarinugāsĩ, ñerĩ iridea waja, waja opagu peamegue waabodi dujabu.

¹² Irasú āārĩkererupu, Marĩpu Moisére doreri pídea ōārĩ āārā. Diayema doreri āārā. Marĩpu irire pídi āārĩmĩ marĩrē iritamubu. ¹³ Iro tamerārē Marĩpu doreri ōārĩ āārĩkerero, ¿marĩrē peamegue waabonerā dujamakú irikuri? Neō irasú āārĩbirikoa. Marĩ ñerĩ iriri gapu marĩrē peamegue waabonerā dujamakú iribu. Irasiriro Marĩpu ĩgú ōārĩ doreri pídea merā marĩ ñerō iririre: “Ñegoráa”, ārĩ masĩsũa.

¹⁴ Ire masĩ marĩ. Marĩpu ĩgú dorerire Ōāgú deyomarĩgú merā Moisére pídi āārĩmĩ. Irasiriro ōārĩ dita āārā. Marĩ gapu marĩ ñerĩrē Ƴaribejari merā ñerĩ iridoregure dusũnerā irirosú āārā. Irasirirā ñerĩrē iririkurā āārā. ¹⁵ Ōārĩrē iriduakererā, iribea. Ñerĩrē iriduabirikorerā, irinikōāa. Marĩ irasiririre pēmasĩbea. ¹⁶ “Ñerĩrē iriduabirikoa”, ārĩkererā, irikōāa. Irasirikererā: “Ñerĩrē iriduabirikoa”, ārĩrā, Marĩpu dorerire: “Ōārĩ āārā”, ārĩ masĩa. ¹⁷ “Marĩ ñerĩrē dupaturi iribea pama”, ārĩkererā, ñerĩrē irirā, marĩ basi meta irire yáa. Marĩguere ñerĩ āārĩrĩ gapu marĩrē irire irimakú yáa. ¹⁸ Marĩ ñerĩrē Ƴaribejari merā ñerĩ direta irirā yáa. Irasirirā: “Marĩguere ōārĩ máa”, ārĩ masĩa. Marĩ ōārĩrē iriduakererā, bokatĩubea. ¹⁹ Marĩ ōārĩ iriduakererā, iribea. Ñerĩ iriduabirikorerā, iri gapure yáa. ²⁰ Irasirirā marĩ basi: “Ñerĩrē dupaturi iribirikoa”, ārĩkererā, irikōāa doja. Marĩguere ñerĩ āārĩrĩ gapu marĩrē irire irimakú yáa.

²¹ Irasiriro āsú waáa marĩrē. Ōārĩrē marĩ iriduakererupu, marĩguere ñerĩ āārĩrĩ marĩrē ñerĩ direta irimakú yáa. ²² Marĩ basi marĩ gũñarĩgue: “Marĩpu dorerire iriduakoa”, ārĩ gũñáa. ²³ Iri dorerire iriduakererupu, marĩ ñerĩ iriduari gapu marĩ gũñarĩgue ōārĩ iriduare tarinugāa. Irasirirā marĩ basi iri ñerĩ iriduare tarinugāmasĩbea.

²⁴ Marĩ basi ñerĩ iriduare tarinugāmasĩmerā, buru bujawereri merā: “¿Noā marĩrē ñerĩ iridea wajare taugakuri, Marĩpu merā ōārō āārĩburo, ārigú?” ārĩ gũñáa. ²⁵ Marĩpu dita Jesucristo marĩ Opu merā marĩrē taumasĩmi. Irasirirā Marĩpure: “Ōātaria mu”, ārĩ, usuyari sia. Irasirirā marĩ gũñarĩgue: “Marĩpu dorerire iriduakoa”, ārĩ gũñáa. “Gua Opu āārā mu”, ārā ĩgūrē. Marĩ irasú ārĩkererupu, marĩ ñerĩrē Ƴaribejari, marĩrē ñerĩrē iridoregu irirosú āārĩkōāa dapa.

8

Ōāgú deyomarĩgú iritamurĩ merā ōārō āārĩrĩmarē gojadea

¹ Dapora Marĩpu marĩrē Jesucristoyarārē ñerĩrē Ƴaribejarire piri, Ōāgú deyomarĩgú dorerosú irirārē: “Wajamoāgura”, ārĩrĩno neō máa. ² Ōāgú deyomarĩgú, marĩ Jesucristoyarā ĩgú dorerosú irimakú, marĩ ñerĩ iririkurire pirimakú yámi. Irasirigu marĩrē, perebiri peamegue waabonerārē Marĩpu merā ōārō āārĩmakú yámi. ³ Marĩ ñerĩ iriri direta Ƴaribejasĩ, Marĩpu Moisére doreri pídeare neō iripeomasĩbirinerā āārĩbú. Irasirigu Marĩpu gapu ĩgú magūrē iriudi āārĩmĩ, marĩ ñerĩ iridea wajare boa, wajaribosadoregu. ĩgú ñerĩrē iribirikeregu, marĩ ñerĩ iridea waja, waja oparā irirosú dupukugu, marĩrē boabosadi āārĩmĩ, marĩ ñerĩ iridea waja oparire wajarigu. ⁴ Marĩpu, marĩrē ĩgú dorerire iriburo, ārigú, irasiridi āārĩmĩ. Irasirirā marĩ ñerĩ iririre Ƴaribejabea. Ōāgú deyomarĩgú dorerosú irirā yáa.

⁵ Ñerĩ iririre Ƴaribejarā, iri direta gũña, iriduama. Ōāgú deyomarĩgú dorerosú irirā gapu, ĩgú gāāmerĩ direta gũña, iriduama. ⁶ Ñerĩ direta gũña, iriduara, perebiri peamegue waarākuma. Ōāgú deyomarĩgú gāāmerĩ direta gũña, iriduara gapu Marĩpu merā perebiri

okari oparākuma. Irasirirā siuñajārī merā āārīrākuma. ⁷ Ñērī direta gūña, iriduarā, Marīpure iaturirā āārīma. Īgū dorerire iriduabiri, irire neō irimasībema. ⁸ Irasirirā ñērī iriri direta uaribejarā, Marīpure usuyamakū irimasībema.

⁹ Musā gapu ñērī iriri direta uaribejabea. Ōāgū deyomarīgū musāguere āārīmi. Irasirirā Īgū turari merā Īgū dorerosū yāa. Ōāgū deyomarīgūrē opamerā gapu, Cristoyarā āārībema. ¹⁰ Marī ñerō iridea waja marīya dupu boaburi dupu āārīkerepuru, Cristo marīguere āārīmakū, Marīpu marīrē: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, ārī iāmi. Irasiriro marīya dupu boakerepuru, marīya yujupūrā umugasigue okanīkōarokoa. ¹¹ Marīpu, Ōāgū deyomarīgū merā Jesucristore boadiguere masū, dupaturi okamakū iridi āārīmi. Ōāgū deyomarīgū marīguere āārīmakū, Marīpu Jesucristore masūdita marīya dupu boadero puru, marīdere masū, maama okari opamakū irigukumi.

¹² Yaarā: “Marīpu marīrē irasūta irigukumi”, ārī masīrā, ñērī iririre uaribejabirikōārā! ¹³ Ñērī iriri direta uaribejarā, perebiri peamegue waarākoa. Ōāgū deyomarīgū turari merā marī ñerīrē uaribejarire pirirā, Marīpu merā perebiri okarire oparākoa.

¹⁴ Ōāgū deyomarīgū dorerosū irirāno, Marīpu pūrā āārīma. ¹⁵ Marīpu marīrē Ōāgū deyomarīgūrē iriudi āārīmi. Īgū marīrē Marīpu pūrā āārīmakū yāmi. Īgū merā Marīpu marīrē wajamoaburire güiderosū dupaturi güibea. Irasirirā Īgū iritamurī merā güiro marīrō Marīpure: “Yupu”, ārī masīa. ¹⁶ Ōāgū deyomarīgū marī güñarīgue marīrē: “Diyeta Marīpu pūrā āārā”, ārī masīmakū yāmi. ¹⁷ Irasirirā marī Īgū pūrā āārīsīa: “Āārīpererire yu pūrārē sīgura”, ārīdeare Cristo merā irire oparākoa. Marī Cristoyarā āārīsīa, Īgū i umugue ñerō tariderosū marīde ñerō tarikererā, purugue umugasigue Īgū āārīrōsūta Īgū merā oārō āārīrākoa.

¹⁸ Dapora marī i umugue ñerō tarikererā, purugue umugasigue Marīpu marīrē oārī siburire güñarā: “Buro ñerō taribea”, ārī masīa. ¹⁹ Sunu Marīpu marīrē: “Īsā yu pūrā āārīma”, ārī, oārīrē sīgukumi. Īgū marīrē siburire āārīpereri Īgū i umuma iridea, masaka gajinorē burō iaduārā irirosū yūro yāa.

²⁰ Iripoegue Adán ñerīrē iripuroridea waja i umuma poyakōadero āārībū. Iri gāāmerō poyabiridero āārībū. Marīpu dorederosū poyadero āārībū. Irasirikeregu, purugue oārī gorawayugukumi. ²¹ Irasirigu Marīpu, i umuma boapereburi āārīkerepuru, marīrē Īgū pūrārē oārā gorawayurosū, i umuma āārīpererire oārī dita gorawayugukumi doja. ²² Ire marī masīa. Adán ñerīrē iripuroridero puru, daporaguedere āārīpereri i umuma Marīpu iridea, nomeō majīgū nijīwāgūgō pūrīsūrōsū āārā. ²³ I Īgū iridea irirosūta marīde poyari merā āārā. Marī Īgūyarā āārīnugāmakū, Ōāgū deyomarīgūrē marīrē sīdi āārīmi. Daporare burō ñerō tarikererā, purugue Īgū marīrē: “Yu pūrā āārīma”, ārī, boabiri dupure maama dupure siburire usuyari merā yūa. ²⁴ “Marīpu marīrē: ‘Taugura’, ārīderosūta taugukumi”, ārī yūmasīa. Īgū marīrē taudero puru, marī irire yūderosū neō yūnemobirikoa. ²⁵ Marī gajinorē iābirikererā güñaturari merā: “Īārākoa”, ārī yūrosū, Marīpu purugue Īgū marīrē tauburire güñaturari merā yūro gāāmea.

²⁶ Marī Marīpure: “¿Naásū sērērō gāāmerī?” ārī masībirimakū, Ōāgū deyomarīgū marīrē iritamumi. Irasirigu, marī Marīpure keoro sērēmasībirimakū, Ōāgū deyomarīgū marīya āārīburi Marīpure oārō sērēbosami. Masaka werenīrōsū sērēbemi. Marīrē burō bopoñarī merā, oārō masīr merā sērēbosami. ²⁷ Marīpu gāāmerōsūta Ōāgū deyomarīgū marī Īgūyarā āārīburi sērēbosami. Irasirigu Marīpu, āārīpereri marī güñarīrē masīpeogu, Ōāgū deyomarīgū marīrē sērēbosaridere oārō masīmi.

Jesucristo turari merā ñerīrē tarinugāmasīa, ārī gojadea

²⁸ Idere marī masīa. Marīpu Īgū gāāmederosūta marīrē beyedi āārīmi. Irasirigu āārīpereri marīrē Īgūrē maīrārē waaburire ānumi oārī direta iribu. ²⁹ Neōgoragueta Marīpu marīrē Īgūyarā āārīmurārē masīsīadi āārīmi. Marī neō deyoaburo dupuyurogueta beyesiadi āārīmi, marīrē Īgū magū irirosū āārīburo, ārīgū. Irasirigu Īgū magū marī tīgū āārīmi. Marī Īgū pagupūrā wārā āārā. ³⁰ Neōgoragueta Marīpu Īgūyarā āārīmurārē: “Yu pūrā āārīma”, ārī beyesiadi āārīmi. Irasirigu marīrē Īgū beyenerārē Jesúre buremunugādogegu siiu: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, ārī iāmi. Īgū marīrē irasū ārī iārārē umugasigue Īgū āārīrōsūta Īgū merā oārō āārīmakū irigukumi.

³¹ Marī irire masīrā, ¿naásū ārīrī? Āsū ārā. Marīpu marīrē iritamumakū, gajerā marīrē iaturikererā, neō poyanorēmasībema. ³² Marīpu marī ñerī iridea waja boabosabure Īgū magū Jesucristore iriudi āārīmi. “Yu magūrē maīsīa, iriubea”, ārībiridi āārīmi. Irasirigu Īgū magūrē iriudi āārīsīa, āārīpereri marīya āārīburi oārī direta sīgukumi. ³³ Marīpu marīrē Īgū

beyenerārē: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, āri īāmakū, gajerā marīrē: “Ŋērā āārīma”, neō āri weresāmasībema.

³⁴ Cristo marī űērī iridea wajare boabosa, masā, ūmugasigue marīadi āārīmī. Irasirigu Marīpu diaye gapu doami. Marīya āārīburire sērēbosanīkōāmi. Irasirirā gajerā Marīpure marīrē: “Īsā űērī iridea waja īgūsārē wajamoāka!” neō ārīmasībema. ³⁵ Cristo marīrē būro maīmakū, gajerā īgūrē: “Neō maīnemobirikōāka īgūsārē!” ārīmasībirikuma. Marī űērō tarikererepuru, marī diasaro pēnakererepuru, gajerā marīrē űērō irikererepuru, marī ūaboakererepuru, surī marīrā āārīkererepuru, goero marīrē āārīkererepuru, gajerā marīrē wējēkererepuru, Cristo marīrē maīgū marī merā āārīnīkōāmi. Īgū marīrē maīrērē neō piribirikumī. ³⁶ Marīpuya werenīrī gojadea pūge marī waaburire āsū āri gojasūdero āārībū:

Gua mūyarā āārīrī waja gajerā guare ūmarīku wējēduanīkōāma. Ovejare wējēmūrā wējērōgue āārā irirosū guare yāma, āri gojasūdero āārībū.*

³⁷ Marī gapu űērō tarikererā, Cristo marīrē maīgū iritamurī merā, marī āārīpereri űērērē tarinugāa. Irasirirā īgū merāta gūñaturanemoa. ³⁸ Irasirigu ire ōārō masīa. Marīpu marīrē būro maīmi. Marī Opure Jesucristore iriugu, īgū marīrē maīrērē masīmakū iridī āārīmī. Marī boamakū, o marī yoaripoe okamakū, marīrē maīgū marī merā āārīnīkōāmi. Marīpure wereboerā, masaka oparā, wātēa oparāde Marīpure marīrē maīrērē pirimakū irimasībema. Marīrē gajino irimakū, Marīpu marīrē maīgū marī merā āārīmī. Daporama āārīrī, pūrāma āārīburide Marīpure marīrē maīrērē pirimakū irimasībirikoa. ³⁹ Marī ūmarōgue waamakū, o ūkūārōgue waamakū, marīrē maīgū marī merā āārīmī. Gajinode Marīpu iridea āārā. Irasiriro iride īgūrē marīrē maīrērē pirimakū irimasībema. Marīrē marī Opū Jesucristoyarārē īgū maīrī neō perebirikoa.

9

Israel bumarā Marīpu beyenerā āārīma, āri gojadea

¹ Yu, Cristore būremugū āārīgū, diayeta werea musārē. Ārīgatobea. Ōāgū deyomarīgūde yu merā āārīgū, yu āārīrērē: “Diayeta āārā”, āri masīmakū yāmi. ² Yaarā Israel bumarā Cristore būremubirimakū īāgū, būro bujawereri merā gūñarikua. ³ Īgūsā īgūrē būremumakū gāāmegū, yu gapu gorawayuduāāa: “Perebiri peamegue wajamoāsūbokuma”, ārīgū. Yu īgūsārē irasiribosagu Cristore dukawarinugājagu, īgūrē neō dupaturi īānemobirikoa. ⁴ Īgūsā, Israel parāmerā āārīturiarā āārīma. Marīpu īgūsārē: “Yu pūrā āārā”, āridī āārīmī. Īgū gosewasiriri merā īgūsā watope āārīdī āārīmī. Īgūsārē: “Yu, musā Opū āārā. Musā, yaarā āārā”, āridī āārīmī. Īgūsārē īgū dorerire masīburo, ārīgū, Moisére irire pīdī āārīmī. “Yaa wiigue yure būremurā, āsū irika!” āri pīdī āārīmī. “Musā parāmerā āārīturiarārē ōārō iritamugura”, āridī āārīmī. ⁵ Israel pūrā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarāgora, gua űekūsāmarā āārīnerā āārīmā. Cristode marī irirosū dupukugu deyoagu īgūsā parāmi āārīturiagu, Israel bumata āārīdī āārīmī. Īgū āārīpererā, āārīpereri Opū āārīmī. Irasirirā īgūrē: “Ōātaria mu”, āri, ūsyari sīnīrā! Irasūta irirā!

⁶ Israel bumarā āārīpererā diayeta Marīpuyarāgora āārībema. Irasirigu Marīpu Israel bumarārē: “Yaarārē āsū irigura”, ārideare īgūsārē āārīpererārē iribirimakū īāgū: “Marīpu īgū ārīderosūta iribemī”, āri gūñabea yu. ⁷ Israel bumarā, īgūsā űekū Abraham parāmerā āārīturiarā āārīkererepuru, Marīpu īgūsārē āārīpererārē: “Diayeta yu pūrā āārīma”, āri īābemi. Irasirigu Abrahārē: “Mu magū Isaac parāmerā āārīturiarā dita diayeta mu parāmerā āārīturiarā āārīrākuma”, āridī āārīmī. ⁸⁻⁹ Marīpu Abrahārē īgū magū Isaac deyoaburire weregu, āsū āridī āārīmī: “Gaji bojori ipapoeta aarigura doja. Iripoeta mu marāpo Sara majīgārē pūrākugokumo”, āridī āārīmī. Irasirigu Marīpu ārīderosūta Abraham magū deyoadī āārīmī. Irasirirā marī ire masīa. Abraham parāmerā deyoaturiwāgārā āārīpererā Marīpu pūrā āārībema. Marīpu ārideare būremurā dita diayeta Abraham parāmerā āārīturiarā, Marīpu pūrā āārīma.

¹⁰ Gajī āsū āārā. Isaac, Rebeca merā marāpokūdero puru, igo ūma pērāgue pūrākūdeo āārīmō. Īgūsā pagu Isaac, gua űekū āārīdī āārīmī. ¹¹⁻¹³ Īgū pūrā deyoaburi dupuyuro, īgūsā ōārīrē, o űērērē iriburi dupuyuro Marīpu īgūsā pago āārībore āsū āridī āārīmī: “Īgū tīgū Īgū pagamūrē moāboegukumī”, āridī āārīmī. Īgū igore irire ārīderosūta īgūya werenīrī gojadea pūge āsū āri gojasūdero āārībū: “Jacore beyebu. Esau gapure beyebiribu”, āri gojasūdero āārībū. Irasirigu Marīpu Jacore beyederosūta īgūyarā āārīmurārē beyegu, īgūsā gajino iriburi dupuyuro īgū gāāmederosūta īgūsārē: “Yaarā āārīma”, āridī āārīmī.

¹⁴ Irire pērā, űnāsū gapu āārīrākuri marī? “Sugu gajino iriburi dupuyuro Marīpu īgūrē beyegu, diaye iribemī”, űārīrākuri? Irasū ārībīrīkōārā! Marīpu diayeta irigu āārīmī.

¹⁵ Iripoegue Marīpu Moisédere āsū āridī āārīmī: “Yu bopoñarī merā īāduarārē bopoñarī merā

ĩagura. Yu maĩrĩ merã ĩaduuarãre maĩgura”, ãrĩdi ããrĩmĩ. ¹⁶ Irasirirã ire masĩa. Marĩpu, ĩgũ bopoñaduuarãre bopoñarĩ merã ĩãmi. Masaka ĩgũre bopoñadoremakũ meta, ĩgũsã õãrõ irimakũ meta ĩgũsãre bopoñarĩ merã ĩãmi. ¹⁷ Marĩpu ĩgũya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ Egipto marã opuɾe, faraõrẽ: “Yu gããmerõsũta murẽ Egipto marã opu ããrĩbure pĩbu, mu merã yu turarire ããrĩpererãre ĩmubu. ããrĩperero marãre, yu turagu ããrĩrĩre masĩdoregu, irasiribu”, ãrĩdi ããrĩmĩ. ¹⁸ Irasirigu ĩgũ bopoñaduuarãre bopoñarĩ merã ĩãmi. ĩgũ dorerire pẽduamerãre nemorõ pẽduabirimakũ yãmi.

¹⁹ Yu irasũ ãrĩrĩrẽ pẽrã, musã ãsũ ãrĩbokoa: “Marĩpu ĩgũ basita masakare ĩgũ dorerire pẽduabirimakũ irikeregu, ãnasirigu ĩgũsãre wajamoãgukuri? ¿Nasirisĩã, ĩgũ gããmerõ irasiririre kãmutamasĩbokuri marĩ?” ãrĩ pũrĩwisi sãrẽñabokoa. ²⁰ Irire irasũ ãrĩbirikõãka! Marĩ masaka ubu ããrĩrã, Marĩpu irinerã ããrã. Irasirirã ĩgũrẽ: “¿Nasirigo yũre irasũ yãri mu?” ãrĩ pũrĩwisi sãrẽñamasĩbea. Diarisoro irisoro weagore: “¿Nasirigo yũre irasũ yãri mu?” ãrĩberosũta marĩde Marĩpure irasũ ãrĩmasĩbea. ²¹ Sorori weago diari merã igo iriduaro irikumo. Irasirigo õãrĩ soro iriduago, õãrĩ soro irikumo. Iri diari merãta ubu ããrĩrĩ sorodere iriduago, ubu ããrĩrĩ soro irikumo. Igo diari merã irirosũta Marĩpude masakare ĩgũ iriduorosũta yãmi.

²² Marĩpu peamegue ĩgũ bẽomurãre, ĩgũsãre ĩgũ turari merã buro wajamoãburire masĩdoregu, ĩgũsã ñerõ iririre gũñatura, mumurõ marĩrõ ĩgũsãre wajamoãbemi. ²³ Marĩ ĩgũ bopoñarĩ merã ĩãrã gapũre ĩgũ õãtarigu ããrĩrĩre masĩburo, ãrĩgũ, ĩgũsãre irasirigu yãmi. Neõgoraguetã marĩrẽ ãmugãsigue ĩgũ ããrĩrõsũta ĩgũ merã õãrõ ããrĩmurãre beyedi ããrĩmĩ. ²⁴ Marĩrẽ beyegu, surãyeri judio masaka watopegue ããrĩrãrẽ, gajerã judio masaka ããrĩmerã watopegue ããrĩrãdere beyedi ããrĩmĩ, ĩgũyarã ããrĩburo, ãrĩgũ. ²⁵ Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue ĩgũya kerere weredupuyudi Oseas, judio masaka ããrĩmerãyamarẽ ãsũ ãrĩ gojadi ããrĩmĩ:

Marĩpu ãsũ ãrĩmĩ: “Yaarã ããrĩbirinerãre: ‘Yaarã ããrĩma’, ãrĩgũkoo. Yu maĩbirinerãre: ‘Yu maĩrã ããrĩma’, ãrĩgũkoo”, ãrĩmĩ.

²⁶ Marĩpu: “Musã, yaarã meta ããrã”, ãrĩdea nikũ marãre: “Yu okanĩgũ pũrãta ããrã”, ãrĩsũrãkuma, ãrĩ gojadi ããrĩmĩ.[✠]

²⁷⁻²⁸ Isaiã, Israel bumarã gapũre ãsũ ãrĩ gojadi ããrĩmĩ: “Marĩ opu ĩgũ ãrĩderosũta i ãmu marãre mumurõ merã diayeta wajamoãgukumi. Irasirirã Israel bumarã wãdiyama ĩmipayeri irirosũ wãrã ããrĩkererã, mẽrãgã tausũrãkuma”, ãrĩ gojadi ããrĩmĩ. ²⁹ ĩgũta idere ãrĩ gojadi ããrĩmĩ doja:

Marĩ opu ããrĩpererã nemorõ turagu, marĩ ñekũsãmarã ããrĩturiarãre mẽrãgãrẽ taubirimakũ, marĩ judio masaka ããrĩpererã bẽosũbonerã ããrĩbũ. Sodoma marãre, Gomorra marãre bẽoderosũta marĩdere bẽobodi ããrĩmĩ, ãrĩ gojadi ããrĩmĩ.[✠]

Judio masaka Jesucristoya kerere buremubiridea

³⁰ Irire pẽrã, ¿naãsũ ãrĩrãkuri? ãsũ ããrã. Judio masaka ããrĩmerã Marĩpu merã ĩgũsã õãrõ ããrĩburire ãmabirikererã, ĩgũsã Jesucristore buremurĩ merã irire bokama. Irasirigu Marĩpu ĩgũsãre: “Õãrã ããrĩma”, ãrĩ ĩãmi. ³¹ Judio masaka gapũ: “Marĩpu Moisẽre doreri pĩdeare marĩ irimakũ, marĩrẽ: ‘Õãrã, waja opamerã ããrĩma’, ãrĩ ĩãgũkumi”, ãrĩ gũñadima. Irasũ ãrĩ gũñakererã, iri dorerire iripeomasĩbirisĩã, Marĩpu merã õãrõ ããrĩbema. ³² ¿Nasirirã Marĩpu merã õãrõ ããrĩberĩ? Jesucristore buremurõ marĩrõ ĩgũsã basi Marĩpu Moisẽre doreri pĩdeare iridea merã gapũ, Marĩpu merã õãrõ ããrĩduadima. Irasirirã Cristore Marĩpu iriudire buremurã, Marĩpu puogue neõ waabirikuma. ĩgũsã ãtãye, maa deko piadeayegu gubu tuameẽmejãnerã irirosũ ããrĩrãkuma. ³³ Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue Marĩpu ĩgũ magãrẽ iriburire ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ:

Sugu yu iriubure ãtãye irirosũ ããrĩgũrẽ Jerusalẽgue piũgura. ĩgũrẽ burenumerã, iri yegue gubu tuameẽmejãrã irirosũ ããrĩrãkuma. Irasirirã yu puogue neõ ejabirikuma. ĩgũrẽ buremurã gapũ: “Ĩgũrẽ ubugorata buremukubu”, ãrĩbirikuma. Yu puo ejarãkuma, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ.[✠]

10

¹ Yaarã, yu Israel bumarãre Marĩpu ĩgũ tauburire buro gããmea. Irasirigu ĩgũrẽ ĩgũsãya ããrĩburire buro sãrẽbosãa. ² Diayeta ĩgũsã Marĩpu gããmerĩrẽ buro iriduakererã, ĩgũ gããmerĩrẽ õãrõ pẽmasĩbema. ³ Marĩpu marĩrẽ Jesucristore buremurĩ merã: “Õãrã ããrĩma”, ãrĩ ĩãrĩrẽ masĩbema. Irasirirã ĩgũsã basi õãrĩrẽ iriduakererã, Marĩpu Jesucristore buremudoregu iriudire buremubema. Irasirigu Marĩpu ĩgũsãre: “Õãrã ããrĩma”, ãrĩ ĩãbemi. ⁴ Cristo

ããrĩpereri Marĩpu Moisère doreri pídeare iripeodi ããrĩmĩ. Irasirigu Marĩpu ããrĩpererã Cristore bãremurãnorẽ: “Õãrã, waja opamerã ããrĩma”, ãrĩ ìãmi.

⁵ Moisés ãsũ ãrĩ gojadi ããrĩmĩ: “Marĩ, Marĩpu dorerire ããrĩpereri iripeomakũ, Marĩpu marĩrẽ: ‘Õãrã, waja opamerã ããrĩma, yu merã õãrõ ããrĩrãkuma’, ãrĩ ìãgukumi”, ãrĩ gojadi ããrĩmĩ. ⁶ Marĩpu marĩrẽ: “Õãrã, waja opamerã ããrĩma”, ãrĩ ìãrĩ gapu ãsũ ããrã. Marĩ Cristore bãremumakũ, Marĩpu marĩrẽ: “Õãrã ããrĩma”, ãrĩ ìãgukumi. Irasirirã ãsũ ãrĩ gũñabirikõãka: “¿Noã Cristore ãmugasigie ããrĩgãrẽ ãrĩdijugukuri marĩrẽ taudoregu?” ãrĩ gũñabirikõãka! Cristo ì ãmũguere marĩrẽ taugu ejasiadi ããrĩmĩ. ⁷ Irasirirã doja: “¿Noã, boanerã ããrĩrõgue ãkũãrĩ gobegue dijagukuri Cristore siu marĩribu?” ãrĩ gũñabirikõãka! Marĩ basi irire irimasĩña mã. Ìgũ boa, masã, marĩasiadi ããrĩmĩ. ⁸ Marĩpuya werenĩrĩ gojadesã pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Marĩpuya kerere musã pésiãã. Irire musãya disĩ merã werenĩã. Musãya gũñarĩgue: ‘Diayeta ããrã iri’, ãrĩ gũñãã”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ. Irire, marĩrẽ Jesucristo tauri kerere diayeta bãremua. Irasirirã masakare irireta wereã. ⁹ Irasirirã marĩya disĩ merã: “Jesús, yu Opu ããrĩmĩ”, ãrĩ werenĩmakũ, marĩya gũñarĩgue: “Ìgũ boadero puru, Marĩpu ìgũrẽ masũdi ããrĩmĩ”, ãrĩ bãremumakũ, Marĩpu marĩrẽ perebiri peamegue waabonerãrẽ taugukumi, ìgũ merã õãrõ ããrĩnikõãburo, ãrĩgũ. ¹⁰ Marĩpu, marĩ Jesucristore bãremumakũ, marĩrẽ: “Õãrã, waja opamerã ããrĩma”, ãrĩ ìãmi. Marĩ gajerãrẽ: “Jesucristo yure taugu ããrĩmĩ, ìgũrẽ bãremua”, ãrĩ weremakũ, marĩrẽ peamegue waabonerãrẽ ìgũ taumurã ããrĩmakũ yãmi.

¹¹ Marĩpuya werenĩrĩ gojadesã pũgue: “Neõ sugu ìgũrẽ bãremugũ: ‘Ìgũrẽ ubogorata bãremukubu’, ãrĩbirikumi”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ. ¹² Marĩpu, ããrĩpererã Opu ããrĩmĩ. Irasirigu judio masakare, judio masaka ããrĩmerãdere sũrosũta ìãmi. Irasirigu ããrĩpererãrẽ ìgũrẽ bãremurĩ merã sãrẽrãrẽ õãrĩrẽ wãrĩ sigukumi. ¹³ Marĩpuya werenĩrĩ gojadesã pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “‘Yu Opu, yu ñerõ irideare yure kãtika!’ ãrĩ sãrẽrãno tausũrãkuma. Peamegue wajamoãsũbirikuma”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ. ¹⁴ Irasũ ããrĩkererã, marĩ Opure: “Diayeta marĩrẽ taugu ããrĩmĩ”, ãrĩ bãremumerã, ìgũrẽ sãrẽmasĩbema. Ìgũya tauri kerere pãmerã, ìgũrẽ bãremumasĩbema. Ìgũya kerere ìgũsãrẽ weregu marĩmakũ, irire masĩbirikuma. ¹⁵ Marĩpu ìgũya kerere weremurãrẽ iriubirimakũ, irire wererã waabirikuma. Ìgũya werenĩrĩ gojadesã pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Marĩpuya õãrĩ kerere, ìgũ merã õãrõ siuñajãrĩ opari kerere wererã ejamakũ ìãrã, marĩ burõ usuyãã”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ.

¹⁶ Iri Marĩpu masakare tauri kere ããrĩkererã, wãrã pãduabema. Isaías ãsũta ãrĩ gojadi ããrĩmĩ: “Gua Opu, ìgũsã gua wererire pãduabema”, ãrĩ gojadi ããrĩmĩ. ¹⁷ Irasirirã Cristoya kerere weremakũ pãdurĩpãrã, ìgũrẽ bãremurãkuma.

¹⁸ Irasirigu ire sãrẽñãduakoa musãrẽ. ¿Israel bumarã iri kerere pãbiriyuri? Pãnerã ããrĩmã. Marĩpuya werenĩrĩ gojadesã pũgedere irasũta ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: Marĩpuyare wererimasã ããrĩpererogue marãrẽ ìgũya kerere wererã waama. Irasiriro ìgũsã wereri ì ãmu ããrĩpererogue seyakõãã, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ.*

¹⁹ Dupaturi musãrẽ sãrẽñãduakoa doja. ¿Israel bumarã pãkererã, õãrõ pãmasĩbiriyuri? Pãmasĩnerã ããrãdima. Yu irire werenemogũ, Moisés ãrĩdeare werepurororigura. ãsũ ãrĩ gojadi ããrĩmĩ:

Marĩpu Israel bumarãrẽ ãsũ ãrĩmĩ: “Ubu ããrĩrãrẽ, yaare pãmasĩmerãrẽ yaarã ããrĩmakũ irigura. Yu irasirimakũ ìãrã, musã gapu ìgũsãrẽ ìaturirãkõã. Irasirigu musãrẽ ìgũsã merã guamakũ irigukõã”, ãrĩmĩ, ãrĩ gojadi ããrĩmĩ Moisés.*

²⁰ Puru Isaías: “Irasũ ãrĩbokõã”, ãrĩ, gũiri marĩrõ ãsũ ãrĩnemopeodi ããrĩmĩ:

ãsũ ãrĩmĩ Marĩpu: “Yure ãmamerã gapu yure bokama. Irasirigu yure masĩmerãrẽ yure masĩmakũ iribu”, ãrĩmĩ, ãrĩ gojadi ããrĩmĩ Isaías.*

Judio masaka ããrĩmerã Marĩpuyarã ããrĩburire weregu irasũ ãrĩ gojadi ããrĩmĩ. ²¹ Israel bumarã gapure ãsũ ãrĩ gojadi ããrĩmĩ: “ãsũ ãrĩmĩ Marĩpu: ‘Ëmurĩku yu merã õãrõ ããrĩduarã aarika!’ ãrãdibu ìgũsãrẽ. ‘Ìgũsã gapu yu dorerire tarinugãrã, yure pãduabirima’, ãrĩmĩ”, ãrĩ gojadi ããrĩmĩ Isaías.

11

Marĩpu Israel bumarãrẽ beyedeamarẽ gojadesã

¹ Irasirigu musãrẽ ire sãrẽñãgura. ¿Marĩpu Israel bumarãrẽ: “Yaarã ããrĩma”, ãrĩdero puru, ìgũsãrẽ beokõayuri? Beobiridi ããrĩmĩ. Yude Israel buma, Abraham parãmĩ ããrĩturiaguta Benjamĩya buma ããrã. ² Iripoeque Marĩpu Israel bumarãrẽ ìgũyarã ããrĩburo, ãrĩgũ, beyedi ããrĩmĩ. Ìgũ irasũ beyenerãrẽ beobemi. Musã Marĩpuya kerere weredupuyudi Elias ìgũrẽ: “Israel bumarã waja opama”, ãrĩdeare masĩkõã. Irire Marĩpuya werenĩrĩ gojadesã pũgue ãsũ

āri gojadi āārīmi: ³ “Yu Opu, Israel bumarā maŷa kerere weredupuyurimasārē wējēkōāma. Murē sīdea soeoporore tuūmeēdijukōāma. Irasirīgu Īgūsā watope yu suguta murē buremua. Yu irasū āārīmakū iārā, yudere wējēduama”, āri gojadi āārīmi. ⁴ Īgū irasū āārīmakū pēgu, Marīpu āsū āri yujudi āārīmi: “Mu, suguta āārībea. Yaarā siete mil āārīma. Īgūsārē iritamubu. Irasirirā yure oārō buremuma. Baal wāikugu keori weadeare neō buremubema. Irasirīgu murē wējēduarārē gūibirikōāka!” āri āārīmi. ⁵ Elīas āārīpoe Marīpu Īgū beyenerārē iritamuderōsūta daporadere Israel bumarā watopere surāyeri Īgū beyenerārē iritamumi. Irasirirā Īgūrē buremuma. Īgūsārē bopoñarī merā iāsīā, beyedi āārīmi. ⁶ Īgūsā iririkurire iāgū meta beyedi āārīmi. Īgūsārē bopoñagū beyedi āārīmi. Īgūsā oārō iriadero puru Īgūsārē beyegu, bopoñagū meta iribokumi. Īgūsā oārīrē iridea waja āārībokuyo.

⁷ Āsū āārā. Israel bumarā Īgūsā iriri merā, Marīpu Īgūsārē: “Oārā āārīma”, āri iāmākū gāāmekererā, Īgūsā Marīpu merā oārō āārīburire neō bokabema. Irasirirā Marīpu yare neō pēmasīmerā dujama. Marīpu beyenerā gapu Īgū merā oārō āārīma. ⁸ Marīpuya werenīri gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībū: “Marīpu Īgūrē gāāmemerārē Īgūyare pēmasībirimakū yāmi. Irasirirā diayemarē pēkererā, pēmasībema. Īgū iririre iākererā, iāmasībema. Daporaguedere irasūta āārīnkōāma”, āri gojasūdero āārībū.

⁹ Davide āsū āri āārīmi Marīpure:

Israel bumarā bosenuī irirā ñerō yāma. Irasirīgu, Īgūsā ñerīrē iriri merā Īgūsārē wajamoāsūmurā āārīmakū irika!

¹⁰ Īgūsārē pēmasīmerā, koye iāmerā irirosū waamakū irika! Ūmurīku nukārī ūumarā sūgū pūrīsūrā irirosū ñerō tarimakū irika! āri āārīmi David Marīpure.*

Marīpu judío masaka āārīmerārē tau᷁ukumi, āri gojadea

¹¹ Gaji musārē sērēñanemogura. Judío masaka Jesucristore buremubirimakū, Marīpu Īgūsārē béopeokōāyuri? Béopebiridi āārīmi. Īgūsā Cristore irasū buremubirimakū, daporare judío masaka āārīmerā gapu Marīpu taumurā āārīma. Īgūsārē Īgūyarā waamakū yāmi, judío masakade Īgūsārē iākū, Īgūsāde Cristore buremuburo, āri᷁. ¹² Judío masaka Cristore buremubirisīā, Marīpu Īgūsārē: “Yu pūrārē oārī sīgura”, ārideare opabema. Irasirirā judío masaka āārīmerā gapu Cristore buremurā, irire oparākuma. Puru judío masaka Cristore buremumakū, āārīpererārē i ūmu marārē nemorō oārō waarokoa.

¹³ Daporare musārē judío masaka āārīmerārē weregura. Jesucristo yare musārē judío masaka āārīmerārē Īgūya kerere weredoregu pimi. Ire weregu, ubugora irigu meta yāa. ¹⁴ Īgūyare weregu, gajipoe irigu surāyeri yaarārē judío masakare musārē iākūmakū iribokoa, Īgūsāde Jesucristore buremuburo, āri᷁. Īgūrē buremurā, tausūrākuma Īgū merā oārō āārīmurā. ¹⁵ Marīpu judío masakare Cristore buremumerārē béomakū, gajerā gapu Īgū merā siuñajārī opama. Judío masakade Īgūrē buremumakū, oātarirokoo. Īgūsā boanerāgue masānerā irirosū Marīpu merā perebiri okarire oparākuma. ¹⁶ Āsū āārā. Pā iriri merā suru iripuroriduru Marīpure sīmakū, āārīpereri iri pā iriri Marīpuya āārā. Yuku nugūrī Marīpuya āārīmakū, irigu dupuride Īgūya āārā. Gua ñekū Abraham, irigu nugūrī irirosū āārīdi āārīmi. Marī Jesucristore buremurā Abraham parāmerā āārīturiarā āārā. Irasirīgu Marīpu Īgūrē: “Yaagu āārīmi”, āri iāderosūta marīdere: “Yaarā āārīma”, āri iāmi.

¹⁷ Judío masaka olivogu dupuri irirosū āārīma. Īgūsā irasū āārīkerepuru, su dupurire ditibéoderosū Marīpu surāyeri Īgūsārē béodi āārīmi. Puru iri dupuri āārīderore gajigu olivo makānūmuma dupurire puriñeātuadoregu, wiiri, puñeātuurosū iridi āārīmi. Irasiriderosū musārē judío masaka āārīmerārē Īgūyarā ñajāmakū iridi āārīmi. Irasirirā musā judío masaka āārībirikererā, āārīpereri Marīpu Abraham parāmerā āārīturiarārē oārīrē sīgura, ārideare musāde ñeānerā āārībū. ¹⁸ Musārē Īgū irasirīmakū: “Gua judío masaka nemorō oārā āārā”, āri guñabirikōāka! Ire guñaka! Judío masaka olivogu Marīpu otedi irirosū āārīma. Musā gapu irīgugue Īgū āitūdea dupuri irirosū āārā. Irasirīgu judío masaka merā musārē iritamumi. Musā merā meta Īgūsārē iritamumi.

¹⁹ Musā judío masaka āārīmerā gapu āsū ārībokoa: “Surāyeri judío masakare, olivogu dupurire ditibéoderosū Marīpu Īgūsārē béodi āārīmi. Irasū béogu, gaji dupurire irīgugue Īgū āitūderosū marīrē pidi āārīmi, Īgūyarā āārīmurārē”, ārībokoa musā. ²⁰ Irasūta āārā. Īgūsā Jesucristore buremubiridee waja Marīpu Īgūsārē béodi āārīmi. Irasirīgu musādere Cristore buremubirimakū, Īgūyarā āārīmakū iribiribodi āārīmi. Irasirirā: “Gua judío masaka nemorō oārā āārā”, āri guñabirikōāka musā! Irasū ārīmerāta Marīpure oārō gopeyarī merā buremuka! ²¹ Purorima dupuri irirosū judío masaka Marīpuyarā āārīpurorinerā āārīmā. Musā gapu Īgūsā puru Īgūyarā waanerā āārībū. Irasirīgu Marīpu Īgūyarā āārīpurorinerā Īgūrē buremubirimakū, Īgūsārē béodi āārīmi. Musā Īgūrē buremubirimakū,

* 11:10 Sal 69.22-23

Īgūsārē bēoderosūta musādere bēogukumi. ²² Marīpu ōārō irigu bopoñarīrē, Īgū turari merā wajamoārīrē pēmasīka! Īgūrē bremumerārē wajamoāgukumi. Irasirikeregu, musā piriro marīrō Īgūrē bremunimākū, musārē ōārō irigukumi. Īgūrē bremubirimākū, ñerī dupurire Īgū ditibēoderosūta musādere bēogukumi. ²³ Judío masaka Īgū bēosūnerā Jesucristore bremumakū, Īgūsārē yuku dupurire ditibēodeare dupaturi iriguguetā āitūro irirosū irigukumi, Īgūyarā ñajāmākū irigu. Īgū suguta Īgū turari merā irire irimasīmi. ²⁴ Musā judío masaka āārīmerā olivo makānūmama dupuri irirosū āārā. Judío masaka gapu Īgū beyepurorinerā āārīmā. Olivogu Marīpu otedi irirosū āārīma. Musā irigugue Īgū āitūdea dupuri irirosū āārā. Irasirigu Marīpu musārē Īgūyarā ñajāmākū iridi āārīmi. Musārē irasirikeregu, judío masakare Īgū beyepurorinerā gapure musā nemorō Īgūyarā dupaturi ñajāmākū irimasīmi.

Purugue Israel bumarārē Marīpu taugukumi, āri gojadea

²⁵ Yaarā, masaka iripoegue masībirideare, Marīpu Īgū gūñaderosūta iriburire weregura musārē: “Gua judío masaka nemorō masīpeokōāa”, āri gūñabirikōāburo, āriġū. Wārā judío masaka Marīpuyare pēmasiturabema dapa. Marīpu judío masaka āārīmerārē: “Bremurākuma”, ārīnerākuta Cristore bremudero puru, judío masakade bremurākuma. ²⁶ Īgūsā irasū bremumakū, āārīpererā Israel bumarārē Marīpu Īgūsā peamegue waabonerārē taugukumi. Īgūya werenīri gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībū: Jerusalēgue, Sión wāikuri makāgue, judío masakaya makāgue Īgūsārē taubu aarigukumi. Īgūsārē Jacob parāmerā āārīturīarārē Īgūsā ñerīrē bēogukumi.*

²⁷ Marīpu āsū ārīmi: “Īgūsārē ñerīrē bēogu, yu Īgūsārē ārīdeare irigukoa”, āri gojasūdero āārībū.*

²⁸ Inūguere wārā judío masaka Jesucristoya kerere pēduamerā, Marīpure iaturirā āārīma. Īgūsā irasū āārīmakū, musā judío masaka āārīmerā gapu Cristore bremunūgābu. Irasirigu Marīpu judío masaka ñekūsāmarā Īgū beyenerā Īgūsā āārīmakū, Īgūsārē āārīturīarādere maīmi. ²⁹ “Īgūsārē ōārīrē sīgura”, āri gūñadeare gorawayubemi. Īgū ārīderosūta Īgū beyenerārē ōārīrē diayeta sīgukumi. ³⁰ Iripoeguerē musāde Marīpu dorerire tarinūgānerā āārībū. Inūguere judío masaka Marīpu dorerire Īgūsā tarinūgāmakū Īgū, musā gapure bopoñarī merā Īāmi. ³¹ Daporare judío masaka Īgū dorerire tarinūgārā āārīma. Īgūsā irasū āārīkerepuru, Marīpu musārē bopoñarī merā Īārōsūta, Īgūsādere bopoñarī merā Īāmi. ³² Āsū āārā. Marīpu āārīpererā masakare Īgū dorerire Īgūsā tarinūgāmakū, Īgūsārē peresu irigu irirosū iridi āārīmi, purugue Īgū āārīpererārē bopoñarī merā Īārīrē masīburo, āriġū.

³³ Marīpu marīrē bopoñatarigu, turatarigu, āārīpererire masīpeogu āārīmi. Irasirirā marī Īgū gūñarīrē, Īgū iriburire ōārō pēmasībea. ³⁴ Āsū āri gojasūdero āārībū Marīpuya werenīri gojadea pūgue: “Masaka marī Opū gūñarīrē ōārō pēmasībema. Irasirirā Īgūrē: ‘Āsū irika!’ āri weremasībema. ³⁵ Marīpure gajino sī, puru: ‘Marīrē wajamomi’, neō ārimasībema”, āri gojasūdero āārībū. ³⁶ Marīpu āārīpererire iridi āārīmi. Īgū turari merā āārīpererire āārīmakū iridi āārīmi. Irasiriro āārīpereri Īgūya dita āārā. Irasirirā āārīpererā Īgūrē: “Ōātaria mu”, āri, usuyari sīnkōārā! Irasūta irirā!

12

Marīpu dorerire irinikōāka! āri gojadea

¹ Yaarā, Marīpu marīrē buro bopoñarī merā Īāmi. Irasirirā marīrē Īgūrē bremurā waibu sīnaderosūta daporare marī basita sīrō gāāmea. Irasirirā marī okaro bokatiūrōpā Īgūyarā āārīrā Īgū dorerire ōārō irinikōārā! Īgūrē marī merā usuyamakū gāāmerā, irasirirākoa. Āsū iriro gāāmea marīrē Īgūrē bremurārē. ² I āmu marā Īgūsā ñerī iririkurire neō irinemo-birikōārā! Āsūpero gapu ārīrā! Marīpure: “Gua gūñarīrē ōārī gapure gorawayuwāgānikōāka!” ārīrā! Īgū marīrē gorawayumakū, marī Īgū gāāmerīrē: “Āsū āārā”, āri masīrākoa. Īgū gāāmerī, ōārī dita āārā. Iri, ñerī marīrī āārā. Marī Īgū gāāmerīrē irirā, Īgūrē usuyamakū irirākoa.

³ Marīpu yure ōārō irigu, musārē Īgūya kerere weredoregu beyedi āārīmi. Irasirigu musārē āārīpererārē āsū āri weregura. Neō sugu irimasībirikeregu: “Yu irinikōāmasīa”, āri gūñabirikōārō gāāmea. Marī irimasīri direta: “Diaye irimasīa”, āri gūñarō gāāmea. Irasirirā marī masakaku āsū āri gūñarā: “Marīpu yure irimasīri pīdeare Īgūrē yu bremurō oparosūta yu bokatiūrō irimasīa”, āri gūñarā! ⁴ Sugu masakaya dupu āsū āārā. Su dupu āārīkerero, wāri opāa. Wāri āārīkerero, surosū moābea. ⁵ I irirosūta marī Jesucristore bremurā wārā āārīkererā, Īgū merā āārīrā suguya dupu irirosū āārā. Irasirirā marī āārīpererā su dupuma moārō irirosū yāa.

* 11:26 Is 59.20 * 11:27 Jer 31.33-34

⁶ Irasirigu Marĩpu marĩrẽ maĩgũ, marĩ masakakũre gajerosũperi dita marĩ irimasĩburire pidi aarĩmĩ. Irasirirã irire õãrõ iriro gãamea. Marĩrẽ ĩgũya kerere weretaudoregu pĩmakũ, marĩ ĩgũrẽ buremurõ oparosũta ĩgũyare gajerãrẽ õãrõ weretauro gãamea. ⁷ Marĩrẽ gajerãrẽ iritamudoregu pĩmakũ, ĩgũsarẽ õãrõ iritamurõ gãamea. Gajerãrẽ ĩgũyare buedoregu pĩmakũ, ĩgũsarẽ õãrõ buero gãamea. ⁸ Marĩrẽ gajerãrẽ gũñaturamakũ irimurãrẽ pĩmakũ, irire õãrõ iriro gãamea. Marĩrẽ gajerãrẽ ĩgũsã gãamerĩrẽ simurãrẽ pĩmakũ, gajinorẽ sirã õãrõ usuyari merã sirõ gãamea. Marĩrẽ gajerãrẽ doremurãrẽ pĩmakũ, õãrõ merã dorero gãamea. Marĩrẽ gajerãrẽ bopoñari merã iritamumurãrẽ pĩmakũ, ĩgũsarẽ iritamurã usuyari merã iritamurõ gãamea.

Jesucristore buremurã ãsũpero ããrĩdorea, ãrĩ gojadea

⁹ Gajerãrẽ maĩrã, diayeta maĩka! Ñerĩrẽ dooka! Õãrĩ gapu direta iriwãgãnika! ¹⁰ Musã Jesucristore buremurã, sugu pũrã gãme maĩrõsũta musã merãmarã merã gãme maĩka! ĩgũsarẽ ããrĩburire musãya nemorõ gũñaka! Buremurĩ merã õãrõ gãme iritamuka!

¹¹ Marĩ Opu dorerire irirã, neõ tẽbori marĩrõ õãrõ usuyari merã irika!

¹² “Marĩpu õãrõ iritamugukumi yure”, ãrĩ, usuyari merã ĩgũ iritamuburire yũka! Irasirirã ñerõ tarirã, Marĩpure piriro marĩrõ sũrosũ gũñaturari merã buremunikõãka! ĩgũrẽ irasũ sãrẽnikõãka!

¹³ Jesucristore buremurã gajino gããmemakũ ĩãrã, musã opari merã ĩgũsarẽ iritamuka! Musãya wiirigue ejarãrẽ õãrõ bokatĩrĩñeãka!

¹⁴ Musãrẽ ñerõ irirãrẽ ĩgũsãya ããrĩburire Marĩpure sãrẽbosaka! “ĩgũsã yure ñerõ iriri waja ĩgũsarẽ wajamoãka!” ãrĩ sãrẽbirikõãka!

¹⁵ Gajerã usuyamakũ ĩãrã, ĩgũsã merã musãde usuyaka! Gajerã oremakũ ĩãrã, musãde ĩgũsã merã oreka!

¹⁶ Gajerã merã sũrosũ usuyari merã ããrĩrikuka! “Yu gajerã nemorõ õãgũ ããrã”, ãrĩ gũñabirikõãka! Ubu ããrĩrã merãdere õãrõ ããrĩrikuka! “Masĩtarinugãgũ ããrã yu”, ãrĩ gũñabirikõãka!

¹⁷ Gajerã musãrẽ ñerõ irikerepuru, ĩgũsarẽ ñerõ iri gãmibirikõãka! Ñerĩ gapure irirono irirã, ããrĩpererã masaka ĩũrõrẽ õãrĩ gapure irika! ¹⁸ ããrĩpererã merã musã õãrõ ããrĩrikuburosũta musã bokatĩũrõ õãrĩrẽ irika! ¹⁹ Yaarã yu maĩrã, gajerã musãrẽ ñerõ irikerepuru, ñerõ iri gãmibirikõãka! Musã basi ĩgũsarẽ wajarãkubirikõãka! Marĩpu gapu musãrẽ ñerõ irinerãrẽ wajamoãgukumi. ĩgũya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Marĩ Opu ãsũ ãrĩmĩ: ‘Yu gapu, masaka ñerõ iridee waja ĩgũsarẽ wajamoãgũ ããrã. ĩgũsarẽ diayeta wajamoãgura’, ãrĩmĩ”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ. ²⁰ Gaji ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Murẽ ĩaturigu uaboamakũ ĩãgũ, baari ejoka! ĩgũ ñemesibusũmakũ ĩãgũ, irĩrĩ tĩãka! Mu irasirĩmakũ, ĩgũ murẽ ñerõ irideare gayasĩrĩgukumi”. ²¹ Irasirirã musãrẽ ñerõ irinerãrẽ ñerõ iri gãmibirikõãka! Ñerĩ gapure irirono irirã, ĩgũsarẽ õãrõ irika! Irasiriri merã ñerĩ iririre tarinugãrãkoa.

13

¹ Marĩpu dita i umu merã oparãrẽ sõomi. ĩgũ pĩnerã ããrĩma. Irasirirã ããrĩpererã ĩgũsarẽ õãrõ yũjuka! ² Sugu oparãrẽ tarinugãgũno, Marĩpu pĩnerãrẽ tarinugãgũ yãmi. Marĩpu ĩgũsarẽ tarinugãrãrẽ wajamoãgukumi. ³ Oparã, õãrõ irirãrẽ gũimakũ iribema. Ñerõ irirã gapure gũimakũ yãma. Gũimerãta ããrĩrikuduarã, õãrõ irika! Irasirĩmakũ, oparã musãrẽ: “Õãrõ yãa”, ãrĩrĩrukuma. ⁴ Marĩpu ĩgũsarẽ musãya ããrĩburire iritamudoregu pidi ããrĩmĩ. Irasirirã ñerõ irirã gũika! Oparã, ñerĩ irirãrẽ wajamoãrã, Marĩpu dorero irirãta yãma. Marĩpu ñerõ irirãrẽ wajamoãdoregu oparãrẽ pidi ããrĩmĩ. ⁵ Irasirirã oparã marĩrẽ doremakũ, buremurĩ merã ĩgũsã dorerire õãrõ yũjuro gãamea. Wajamoãrĩ, ãrĩrã dita yũjubirikõãrõ gãamea. “Marĩpu ĩũrõ ĩgũ gãamerĩrẽ iriduakoa”, ãrĩ gũñari merã ĩgũsã dorerire õãrõ yũjuro gãamea. ⁶ Oparã ĩgũsã moãrĩrẽ õãrõ irirã, Marĩpure moãboerã irirosũ ããrĩma. Irasirirã ĩgũsã wajasearopã keoro wajarika!

⁷ ããrĩpererã oparã dorerosũta keoro irika! ĩgũsã wajaseamakũ wajarika! ĩgũsã gajinorẽ irimurã wajaseamakũde wajarika! Irasirirã musã oparãrẽ buremuka! ĩgũsarẽ gopeyari merã ĩãka!

⁸ Neõ gajerãrẽ wajamorĩrẽ opabirikõãka! ĩgũsarẽ wajamorĩrẽ oparono irirã, maĩrĩ gapure opaka! Sugu ĩgũ bokajagunorẽ maĩrĩ merã iritamugũno, Marĩpu doreri pĩdeare keoro irigu yãmi. ⁹ ãsũ ãrã Marĩpu doreri pĩdea: “Gajigu marãpo merã, nomede gajego marãpu merã ñerõ iribirikõãka! Masakare wẽjẽbõbirikõãka! Yajabirikõãka! Gajerãyamarẽ ãrĩgatori merã werebirikõãka! Gajerãyare uaribebabirikõãka!” ãrĩ werea. Gaji ĩgũ doreri pĩdea ãsũ ãrã: “Mu basi maĩrõsũta mu pũro ããrĩrãdere maĩka!” ãrĩ werea. Musã gajerãrẽ maĩrã, Marĩpu doreri

pídea áārīpererire irirā yáa. ¹⁰ Gajerārē maīgāno, Īgūsārē neō ñerō iribemi. Irasirigu Īgūsārē maīgāno, Marīpu doreri pideare iripeogu yámi.

¹¹ I áārīpererire gūñaka! Irasirirā pēmasika! Kārīrā irirosū áārībirikōāka! Marī iripoeague Jesucristoya kerere buremupurorirā, umugasigue marī waaburi dūyataria, ārādibu. Daporare marī masīa. Jesucristo dupaturi aariburo mérō dūyáa. ¹² Irasiriro boyomurīro irirosū áārā. Irire masīrā, ñerīrē masaka nañtīārōgue iririre pirirā! Óārīrē boyorogue masaka iūrō iriri gapure irirā! Marī irasirirā, Marīpu turari merā ñerī iririre pirikōārākoa. ¹³ Irasirirā masaka umu merā deyorogue óārīrē irirā irirosū irirā! Bosenarī áārīmakū, mejā, gainībirikōārā! Nome merā ñerō iribirikōārā! Nomedē ūma merā ñerō iribirikōāburo. Gajerā merā gāme guaseobirikōārā! Gajerāyare ububirikōārā! ¹⁴ Ásū gapu áārīrikurā! Marī Opu Jesucristo iritamurī merā Īgū irirosū óārō áārīrikurā! Marī ñerī uaribejarire iriduarire pirikōārā!

14

Marī Jesucristore buremurā gāme werewuabirikōārō gāāmea

¹ Sugu Jesucristore buremuturabi áārīkeregu, Īgū musā merā áārīduamakū, Īgūrē werewuaro marīrō ñeāka! Īgūrē ñeārā, Marīpuyare masībirimakū ĩārā, Īgū merā guaseobirikōāka! ² Gajerā surāyeri Jesucristore buremurā: “Marī áārīpereri baamakū óāgorāa”, ārīma. Gajerā gapu Jesucristore buremuturamerā: “Marī waibu dii baarā, Marīpu dorerire tarinugābokoa”, ārī gūñama. Irasirirā oteri direta baarikuma. ³ Áārīpererire baagu, oteri direta baagure irasū ĩābéobirikōāburo. Oteri direta baagude áārīpererire baagure: “Irasū baamakū ñegorāa”, árībirikōāburo. Marīpu áārīpereri baagudere: “Yaagu áārīmi”, árī ĩāsiadi áārīmi. ⁴ Marī gajigure moāboegure: “Ñerō yáa”, árīmasībirikoa. Īgū opu dita irasū árīmasīmi. Marī Jesucristore buremurāde irasūta áārā. Irasirirā marī gajerā Jesucristore buremurārē: “Ñerō yáa”, árīmasībirikoa. Marīpu Īgūsā Opu áārīmi. Īgū suguta Īgūsārē: “Óārō yáa, o ñerō yáa”, árīmasīmi. Īgū turagu áārīsiā, Īgūyarārē Īgūrē óārō buremuturamakū irigukumi.

⁵ Gaji werenemogura musārē. Surāyeri: “Sunata gajinarī nemorō Marīpure buremurō gāāmea”, árī gūñama. Gajerā gapu: “Áārīpererinarī surosū, Marīpuya áārā”, árī gūñama. Irasirirā masakaku: “Marīpu yure ásū irimakū gāāmeme”, árī gūñarō gāāmea. ⁶ Sugu: “Irinano direta nerē, Marīpure buremudorea”, árī gūñagu, Marīpure buremubu irasū árī gūñami. Gajigu áārīpererire baagude Marīpure: “Yu baari, mu sídea áārā”, árī, usuyari sími. Irasirigu Īgūde Marīpure buremugūta áārīmi. Gajigu gajinorē baabide Marīpure buremumi. Īgūde Marīpure: “Yu baari, mu sídea áārā”, árī, usuyari sími.

⁷ Marī okarā, boarāde marī basi: “Ásū irigura”, árīmasīña máa. ⁸ Marī, Jesucristoyarā marī okarinurīrē Īgūyare irimurā áārā. Marī boadero purugedere Īgūyarā áārīnikōārākoa. Irasirigu marī okamakū, marī boamakūdere Cristo marī Oputa áārīnikōāgukumi. ⁹ Irasūta áārā. Cristo boa, puru masādi áārīmi áārīpererā okarā, boanerā Opu áārību.

¹⁰ Iro merē, ¿nasirirā musā gajerā Jesucristore buremurārē: “Ñerō yáma”, árī werewuari? ¿Nasirirā Īgūsārē irasū ĩābéokōārī? Cristo marī áārīpererārē Īgū diaye nidoregukumi marī irideare werebu. Irasirirā gajerā Jesucristore buremurārē: “Ñerō yáma”, árī werewuabirikōārō gāāmea. ¹¹ Marīpuya werenírī gojadea pūgue ásū árī gojasūdero áārībú: Ásū árīmi marī Opu: “Yu okagu áārā. Yu werenírī diayeta áārā. Áārīpererā yu iūrō ñadukupuri merā ejamejārākuma. Áārīpererā yure: “Mu, gua Opu óāgū, turagu áārā”, árīrākuma”, árī gojasūdero áārībú.*

¹² Irasirirā, Marīpu marī irideare sērēñamakū, marī masakaku áārīpereri marī irideare wererākoa.

Neō musā iriri merā gajerā Jesucristore buremurārē ñerī irimakū iribirikōāka!

¹³ Irasirirā gāme werewuanemobirikōārā! Ásū gapu árī gūñarā! “Gua iriri merā gajerā Jesucristore buremurārē ñerī irimakū iridubirikōāka”, árī gūñarā! ¹⁴ Yu, marī Opu Jesucristore buremugū, ásū óārō masīa. Áārīpereri Marīpu baari pidea óāgorāa yure. Gajigu gapu: “Yu irire baamakū, ñegorāa”, árī gūñamakū, Īgūrē diayeta ñegorāa. ¹⁵ I diayeta áārā. Gajigu Jesucristore buremugū, Īgū baabirire musā baamakū ĩāgū: “Iri Marīpu baadobirideā áārā”, árī gūñakeregu, musārē ĩākū, baabokumi. Irasū baagu: “Ñerō iriabu”, árī gūñarikubokumi. Irasirirā, Īgū baabirire dupaturi baarā, Īgūrē maírā meta yáa. Cristo Īgūdere boabosadi áārīmi. Irasirirā musā baari merā gajigu Cristore buremugūrē poyanorēbirikōāka! ¹⁶ Irasirirā: “Gua ásū iriri óāgorāa”, árī gūñakerepuru, gajerā gapu musārē: “Ñerō yáma”, árī werewuamakū pérā, dupaturi irire irinemobirikōāka! ¹⁷ Marīpu Īgūyarārē doreri: baa, iriri meta áārā. I gapu áārā. Diayemarē irinírī, Īgū merā siuñajārī

opari, usuyari merā āārīrī āārā. Irire Ōāgū deyomarīgū iritamurī merā irisūa. ¹⁸ Sugu irasūta Cristoyare ōārō irigu Marīpure usuyamakū yāmi. Masakade igū ōārō irimakū iārā, igūrē: “Ōārō yāmi”, āārīrākuma.

¹⁹ Marīpu merā siuñajārī opamurā, marī basi gāme iritamumurā irasiriro gāāmea. Irire irirā, Jesucristore buremunemowāgānīrākoa. ²⁰ Marīpu Jesucristore buremurānorē igū merā ōārō āārīmakū yāmi. Irasirirā, musā baari merā Marīpuyare igūsā iririre pirimakū iribirikōāka! Diayeta āārīpereri Marīpu baari pidea ōārī dita āārā. Gajigu igū baabirire musā baamakū iāgū: “Iri Marīpu baadorebirīdea āārā, irire baagu ñerō iribokoa”, āārī gūñakeregu, musārē iākūi, baagu ñerō iribokumi. Irasirirā musā irire baarā, igūrē ñerō irimakū iribokoa. Musā irasiriri ñegorāa. ²¹ Gajigu Jesucristore buremugūrē marī iriri merā igūrē ñerī irimakū iribokoa, āārīrā, āsūpero iriro gāāmea. Igū waibu di baabirimakū iārā, irire baabirikōārō gāāmea. Igui deko pāmudeare igū iirībirimakū iārā, irire iirībirikōārō gāāmea. Igūrē Jesucristore buremuturabirimakū iribirikōārō gāāmea. ²² “Marīpu iūrō yu iriri ōāgorāa”, āārī buremugūno irimarē gajerā buremuturamerārē guaseobirikōāburo. Sugu: “Marīpu iūrō ñerō iribeaa, waja opabea, diayeta yāa”, āārī gūñagū, usuyari merā āārīgukumi. ²³ Gajigu gapu: “Iri baarire baagu, ñerō iribokoa”, āārī gūñarikukeregu irire baagu, waja opami. Irasirirā: “Marī āsū irirā, ñerō iribokoa”, āārī gūñarikukererā irire irirā, waja opāa. Āārīpereri marī irasiriri, ñerī iriri āārā.

15

Gajerāya āārīburidere gūñarō gāāmea, āārī gojadea

¹ Marī Jesucristore buremurā, igūrē buremuturamerārē iritamurō gāāmea. Marīya āārīburi dīreta iribirikōārō gāāmea. ² Marī masakakū marī puro āārīrāya āārīburire gūñarō gāāmea, igūsāde Jesucristore buremunemowāgāburo, āārīrā. ³ Cristode igūyama dīreta iribiridi āārīmi. Marīpuya gapure iridi āārīmi. Irasiriro igūrē waadeare Marīpuya werenīri gojadea pūgue āsū āārī gojasūdero āārībū: “Murē ñerō werenīrā, yugure ārīmeētuma”. ⁴ Āārīpereri iripoegue Marīpuya werenīri gojadea marīrē buedorero gojasūdero āārībū. Irire buerā, gūñatura, ōārō yujupūrākūrākoa. Irasirirā ñerō tarirā, Marīpu iritamuburire usuyari merā yūa. ⁵ Marīpu marīrē gūñatura, ōārō yujupūrākumakū irigu, Jesucristo gāāmerōsūta musārē sugu pūrā irirosū sarosū āārīrikumakū iriburo. ⁶ Irasirirā musā āārīpererā surō merā Marīpure marī Opū Jesucristo Pagure: “Ōātaria mu”, āārī, usuyari sīrākoa.

Jesucristo judío masaka āārīmerārē tauburire gojadea

⁷ Jesucristo igū marīrē ñeāderosūta marīde gajerārē ōārō gāme bokatīrīñeārō gāāmea, āārīpererā Marīpure: “Ōātaria mu”, āārīburo, āārīrā. ⁸ Musārē ire werea. Marīpu gua ñekūsamarārē igū: “Āsū irigura”, āārīdeare diaye iridi āārīmi. Irasirigu Jesucristo judío masakare iritamugū i umugure aaridi āārīmi. Igū irasiriri merā igū Pagū āārīdeare iri imupeodi āārīmi. ⁹ Irasū āārīmakū, judío masaka āārīmerā: “Marīpu guadere bopoñagū ōātarimi”, āārīdoregu, aaridi āārīmi. Marīpuya werenīri gojadea pūgue gojaderosūta irasiridi āārīmi. Āsū āārī gojasūdero āārībū:

Marīpure āsū āārīmi: “Judío masaka āārīmerā watopegue murē usuyari sīgura. ‘Turatarigu āārā’, āārī bayapeogura murē”, āārīmi, āārī gojasūdero āārībū.*

¹⁰ Gajeroguedere āsū āārī gojasūdero āārībū:

Musā judío masaka āārīmerā Marīpuyarā judío masaka merā usuyaka! āārī gojasūdero āārībū.*

¹¹ Gajeroguedere āsū āārī gojasūdero āārībū:

Āārīpererā judío masaka āārīmerā Marīpure: “Ōātaria mu”, āārī, usuyari sīburo. Āārīperero marā masaka: “Igū turatarigu āārīmi”, āārīburo, āārī gojasūdero āārībū.*

¹² Isaiāde āsū āārī gojadi āārīmi David pagu, Isai wāikugure gojagu:

Isai pārāmi āārīturiagu aarigukumi. Irasū aarigū, judío masaka āārīmerā Opū āārīgukumi. Igūsā igūrē: “Guare taubu āārīmi”, āārī buremurākuma, āārī gojadi āārīmi.*

¹³ Marīpu marīrē igū ōārō iriburire usuyari merā yūmakū irigu, musārē igūrē buremurārē usuyari, siuñajārī sīnemoburo. Irasirirā musā Ōāgū deyomarīgū iritamurī merā nemorō usuyari merā yūrākoa.

¹⁴ Yaarā musā, yu peñamakū, Jesucristore buremurā, gajerā merā ōārō āārīrikua. Cristoyare ōārō masia. Irasirirā musā basi irire ōārō gāme weremasia. ¹⁵ Musā irasū masikerepuru, i papera pūguere güiro marīrō irire gojāa, musā masīdeare kätibirikōāburo, āārīgū. Marīpu yure ōārō irigu, musārē Jesucristoyare buedoregu pīmi. ¹⁶ Igū yure irasū pīmakū, paia Marīpure

* 15:9 2 S 22.50; Sal 18.49

* 15:10 Dt 32.43

* 15:11 Sal 117.1

* 15:12 Is 11.10

gajino sīrō irirosūta yu judío masaka āārīmerārē Īgūrē wiaduakoa, Īgūyarā āārīburo, ārīgū. Irasirigū Īgūsārē Jesucristoya kerere buea. Yu irasū buemakū pērā, Jesūre bñremurākuma. Īgūsā irasū bñremumakū Īāgū, Marīpu Īgūsārē: “Ōārā āārīma”, āri Īāgukumi. Ōāgū deyomarīgū Īgūsārē Marīpuyarā waamakū irīgukumi. Irasirigū Marīpu Īgūsārē: “Yaarā āārīma”, āri ĩēāgukumi.

¹⁷ Yu Jesucristore bñremugū, Īgū iritamurī merā Marīpu yure pīdeare ōārō yāa. Irasirigū yu moārī merā ōārō pēñāa. ¹⁸ Irasirigū Jesucristo yu merā iridea diretta musārē weregura. Musā judío masaka āārīmerārē Marīpure bñremumakū gāāmesāgū, yure iritamumi. Irasirigū yu bueri merā, yu iriri merā musā judío masaka āārīmerārē Marīpure bñremumakū irimi. ¹⁹ Yu, Marīpu turari merā iri ĩmurī merā, Ōāgū deyomarīgū iritamurī merā musārē buebu. Irasū buegu, Jesucristo masakare tauri kerere Jerusalén merā bñepurori, puru āārīpererogue buegorena, puru ĩlricō wāikuri nikūgue iri kerere buetūnubu. ²⁰ Gajerā buesūña marīrōgue Jesucristoyare masīmerārē bñro bueduari merā buebu. Irasū buegu, gajerā Īgūsā buedeaguere buewekapeobiribu. ²¹ Irasū buegu, Marīpuya werenīrī gojadea pūgue gojasūderosūta iribu. Āsū āri gojasūdero āārībū Cristore masībīrinerā masībūrire: Īgūya kerere neō pēbirinerā weresūrākuma. Īgūyare neō pēbirinerā ōārō pēmasīrākuma, āri gojasūdero āārībū.*

Pablo ĩgū Romague waaburire gojadea

²² Yu gaji makārī marārē buegorenasīā, wāri musārē Īāgū waaduakeregu, waamasībīribu dapa. ²³ Dapagueta iri makārīguere yu moārī peoa. Irasirigū iripoegueta musā purogue waaduanīdi āārīsīā, puru weya irogue waagura, musā merā āārību. ²⁴ Irasirigū Españague waagū, musā puro eja, musārē ĩā, usuya, musā merā mērōgā āārī, puru musā yure iritamurī merā tariagura. ²⁵ Daporare Jerusalēgue waapuroribu yāa dapa. Iro marārē Jesucristore bñremurārē iritamugū, niyeru āñabu yāa. ²⁶ Jesucristore bñremurā Macedonia, Acaya marā Jerusalēgue āārīrārē bñporārē gūña, niyerure neō, iriuduama Īgūsārē iritamurā. Irasirigū irogue iri niyerure Īgūsārē sīgū waabu yāa. ²⁷ Judío masaka āārīmerā Macedonia, Acayague āārīrā, judío masaka Jerusalēgue āārīrārē gūñama Īgūsārē iritamumurā. Īgūsā irasū gūñārī ōāgorāa. Judío masaka, judío masaka āārīmerā gapure Jesucristoya kerere werepurorima. Irasirirā judío masaka āārīmerā Jesucristore bñremurā, Marīpu judío masakare: “Sīgura”, ārīdeare Īgūsāde ñeāma. Irasirirā judío masaka āārīmerā Īgūsā opari merā judío masakare bñporārē iritamurō gāāmea. ²⁸ Irasirigū Jerusalén marārē iri niyerure yu sī odoadero puru, Españague waagū, musārē ĩātariagura. ²⁹ Yu musā purogue waagū, Jesucristoya kerere musārē wereguko. Irasirirā musā iri merā ōārō yujupūrākurākoa.

³⁰ Yaarā, musā marī Opure Jesucristore bñremua. Ōāgū deyomarīgū marīrē gāme maĩmakū yāmi. Irasirigū yu musārē āsū irimakū gāāmea. Yure iritamurā, yaa āārībūrire Marīpure sērēbosaka, yu moārīmarē! ³¹ Īgūrē yaa āārībūrire āsū sērēbosaka! Judea nikū marā Jesūre bñremumerā yure Īgūsā ñerō iriduamakū, Marīpu yure iritamubūrire sērēka! Jerusalén marārē iri niyerure yu sīmakū, Īgūsā irire usuyari merā ōārō ñeābūrire sērēka! ³² Musā irasū sērēmakū, Marīpu gāāmemakū, usuyari merā musā puro waaguko. Irasirigū irasū merā usuya, siuñajāguko. ³³ Marīpu marīrē siuñajārī merā āārīmakū irigu, musā āārīpererā merā āārīburo. Irasūta āārīburo.

16

Pablo Romague āārīrārē ōādoreri gojadea

¹ Gua merāmo Jesucristore bñremugō Febe wāikugo musā purogue waabo yāmo. Igo Cencrea wāikuri makāgue Jesucristore bñremurārē iritamugō āārīmo. ² Musā Jesucristore bñremurā usuyari merā igore bokatīrīñeāka! Marīrē Jesucristore bñremurārē irasūta ōārō bokatīrīñeārō gāāmea. Igo wārārē iritamudeo āārīmo. Yūdere iritamumo. Irasirirā, igō gajino gāāmemakū iritamuka!

³ Aquila, Īgū marāpo Priscilade ōāburo. Jesucristoyare yu buemakū, Īgūsāde yure buetamura. ⁴ Gajerā yure wējēduamakū, Īgūsā yure iritamurī waja Īgūsādere mērō wējēboyama. Īgūsā yure irasū ōārō iritamurīrē yu dita Marīpure usuyari sībea. Judío masaka āārīmerā Jesucristore bñremurā āārīpererā Marīpure usuyari sīma. ⁵ Jesucristore bñremurā Aquilaya wiigue nerēnarāde ōāburo. Yu maĩgū Epenetode ōāburo. Īgūta Asiaguere Cristore bñremupurorinugādi āārīmī. ⁶ Mariade ōāburo. Igo musā merā bñro moāyupo. ⁷ Yaarā Andrōnīco, Juniade ōāburo. Peresu yu āārīmakū, Īgūsāta yu merā āārīmā. Yu Cristore bñremuburi dupuyuro Īgūsā gapu bñremunugāsianerā āārīmā. Jesús buedoregu pīnerā Īgūsārē: “Diayeta ōārā āārīma”, āri werenīma.

* 15:21 Is 52:15

⁸ Amplias yu maĩgũ Jesúre b̄remugũ òãburo. ⁹ Urbano òãburo. Ìgũde gua merã moãmi, Jesucristoya kerere masakare buegu. Yu maĩgũ Estaquide òãburo. ¹⁰ Apelede òãburo. Ìgũ diayeta Jesucristore òãrò b̄remumi. Ìgũ iririkurire iãrã: “Cristore òãrò b̄remugũ ããrĩmi”, ãrĩ masĩa. Aristòbuloya wii marãde òãburo. ¹¹ Gajigu yaagu judío masaku Herodiòde òãburo. Narcisoya wii marã marĩ Opũ Jesúre b̄remurãde òãburo. ¹² Trifena, Trifosa òãburo. Ìgũsã nome marĩ Opũ Jesúyare moãma. Gua maĩgũ Pérsidade òãburo. Igode marĩ Opũ Jesucristoyare b̄ro moãmo. ¹³ Rufode òãburo. Æãrĩpererã Ìgũrẽ: “Jesucristore òãrò b̄remumi”, ãrĩ iãma. Ìgũ pagode òãburo. Igo, yupo irirosũta yure òãrò irimo. ¹⁴ Asíncrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas, gajerã Jesúre b̄remurã Ìgũsã merã ããrĩrãde òãburo. ¹⁵ Filólogo, Julia, Nereo, Ìgũ pagumode Olimpas, gajerã Jesúre b̄remurã Ìgũsã merã ããrĩrãde òãburo.

¹⁶ Musã gãme òãdorerã, òãrò usuyari merã, b̄remurĩ merã pãbua òãdoreka! Æãrĩpererã Jesucristore b̄remurã musãrẽ òãdoreri iriama.

¹⁷ Yaarã musã Jesucristore b̄remurã, surãyeri musã watopegue ããrĩrã Ìgũsã iriri merã musãrẽ ñerò irimakũ, musãrẽ gãme dukawarimakũ iriduama. Irasirirã, musãrẽ Jesúyare buedeare goroweoduama. Irasirirã irasũ ããrĩrãrẽ wapikubirikòãka! ¹⁸ Ìgũsã, marĩ Opũ Jesucristo dorerire irirã meta ããrĩma. Ñerĩrẽ Ìgũsã waribejari direta irirã ããrĩma. Ìgũsã òãrò pẽma òãrĩ werenĩri merã pẽmasĩturamerãrẽ ãrĩgatoma. Ìgũsã irasũ ãrĩgatoma, Ìgũsãrẽ òãrò pẽtuyama. Irasirirã ãrĩgatorimasãrẽ wapikubirikòãka! ¹⁹ Æãrĩpererã masaka musã Jesucristoyare òãrò iririre masĩsiamã. Irasirigu yu musã merã b̄ro usuyãa. Yu musãrẽ òãrĩ gapure masĩmakũ gããmekoa. Neò ñerĩ tamerãrẽ gããmesãbirikoa. ²⁰ Marĩpu marĩrẽ òãrò siuñajãrĩ merã ããrĩmakũ irigu, mérõgã puru wãtẽa opu Satanãrẽ b̄eogukumi, musãrẽ neò tarinũgãnemobirikòãburo, ãrĩgũ. Marĩ Opũ Jesucristo musãrẽ òãrò iritamuníkòãburo.

²¹ Timoteo yu merã Jesucristoya kerere weretamugorenagũ musãrẽ òãdoremi. Yaarã Lucio, Jasón, Sosípater musãrẽ òãdorema.

²² Yu, Tercio wãikugu i pũrẽ Pablore gojabosãa. Ìgũ yure gojadorerire gojatúa. Irasirigu yude Jesucristore b̄remugũ, musãrẽ Jesucristore b̄remurãrẽ òãdorea.

²³ Yu Pablo, Gayoya wii ããrã. Ìgũya wiigue Jesucristore b̄remurã nerẽnama. Ìgũde musãrẽ òãdoremi. Erasto, i makã marã oparãrẽ niyeru duripĩboerimasũ musãrẽ òãdoremi. Cuartode Jesucristore b̄remugũ musãrẽ òãdoremi.

²⁴ Marĩ Opũ Jesucristo musãrẽ ããrĩpererãrẽ òãrò iritamuburo. Irasũta iriburo.

Pablo usuyari merã gojatũnudea

²⁵ Daporare Marĩpũre: “Òãtaria mu”, ãrĩ, usuyari sĩrã! Marĩpu, marĩ Opũ Jesucristoya kere merã marĩrẽ Ìgũrẽ nemorò b̄remumakũ yãmi. Yu iri kerere, Marĩpu Ìgũ Cristo merã marĩrẽ tauri kerere werea musãrẽ. Neògoragueta Marĩpu Ìgũ masakare: “Taugura”, ãrĩdea ããrĩsiadero ããrĩbũ. Irasũ ããrĩkerepuru, ããrĩpererã masaka gapu irire masĩbirinerã ããrĩmã. ²⁶ Daporare Marĩpũyare weredupuyunerã gojadea kere merã Ìgũ marĩrẽ: “Taugura”, ãrĩdeare marĩ masĩa pama. Marĩpu ããrĩnĩgũ Ìgũ dorerosũta ããrĩpereri buri marãrẽ iri kerere, masaka iripoeque masĩbirideare masĩmakũ yãmi. Æãrĩpererã masakare Ìgũrẽ b̄remu, Ìgũ dorerire iriburo, ãrĩgũ, irasũ yãmi. ²⁷ Marĩpu suguta ããrĩmi. Ìgũ suguta ããrĩpererire masĩpeogu ããrĩmi. Irasirirã Jesucristo iritamurĩ merã Ìgũrẽ: “Òãtaria mu”, ãrĩ b̄remuníkòãrã! Irasũta irirã!

Iropãta ããrã.

Pablo

1 CORINTIOS

Pablo Corinto marārē òãdoredea

¹ Yu Pablo, Sóstenes merā musārē òãdoredea. Marĩpu gāãmederosũta Jesucristo yure ĩgũyare buedoregu beyepĩmi. Sóstenes Jesũre buremugũ, marĩyaguta āārĩmi. ² Yu ĩgũ merā musā Corinto marārē gojāa. Musā Jesucristore buremurā, ĩgũ merā òãrõ āārĩsĩā, Marĩpuyarā āārā. Marĩpu musārē, gajerā āārĩpererogue marā marĩ Opũ Jesucristore: "Iritamuka yure!" ārĩ sērērārē siudi āārĩmi ĩgũyarā āārĩburo, ārĩgũ. Jesucristo ĩgũsā Opũ āārĩmi. Irasũ āārĩmakũ, marĩdere marĩ Opũta āārĩmi. ³ Marĩpu āārĩnĩgũ, marĩ Opũ Jesucristo musārē òãrõ iritamũ, siuñajārĩ merā āārĩrikamakũ iriburo.

Marĩpu Jesucristo merā musārē òãrõ iritamumi, ārĩ gojadea

⁴ Ũmurĩkũ yũ Marĩpũre usuyari sĩnikõõa Jesucristo iridea merā ĩgũ musārē òãrõ iritamamakũ ĩāgũ. ⁵ Musā Cristo merā òãrõ āārĩmakũ, Marĩpu musārē ĩgũyamarē āārĩpereri òãrĩrē sĩdi āārĩmi. Irasirĩgu musārē òãrõ pemasĩrĩ merā ĩgũyare gajerārē weremakũ, irire masĩmakũ yāmi. ⁶ Marĩpu irire sĩgũ, yũ musārē: "Cristo òãrõ iritamugukumi", ārĩderosũta irire iridi āārĩmi. ⁷ Irasirĩrā marĩ Opũ Jesucristo dupaturi aariburire yũrā Marĩpu sĩrĩrē opapeokõõa. ⁸ I ũmũ peremakũguedere ĩgũ turari merā musārē Jesucristore buremunĩmakũ irigukumi. Irasirĩgu marĩ Opũ Jesucristo dupaturi aarĩmakũ, marĩrē waja opamerā āārĩmakũ irigukumi. ⁹ Marĩpu, ĩgũ: "Āsũ irigũra", ārĩdeare keoro irĩgu āārĩmi. ĩgũta musārē beyedi āārĩmi, ĩgũ magũ Jesucristo marĩ Opũ merā òãrõ āārĩburo, ārĩgũ.

Pablo Corinto marārē Marĩpuyarārē: "Gāme dukawarĩbirĩkõõaka!" ārĩ gojadea

¹⁰ Yaarā, yũ marĩ Opũ Jesucristo dorederosũta musārē āsũ ārĩ weregura. Surosũ gũñarĩ merā werenĩka! Musā werenĩrĩ merā gāme dukawarĩbirĩkõõaka! Ũsuyari merā werenĩ, surosũ gũñarĩ merā āārĩrikũka! ¹¹ Yaarā, Cloeya wii marā yure musā gāme werenĩ guaseorire werema. ¹² Musā āsũ ārĩ gāme guaseoyuro: "Gũa Pabloyarā āārā", ārĩ guaseoyuro. Gajerā: "Apoloyarā āārā", gajerā: "Pedroyarā āārā", gajerā: "Cristoyarā āārā", ārĩ gāme guaseoyuro. ¹³ Irasũ ārĩ gāme guaseobirĩkõõaka! Marĩ Cristore buremurā āārā. Irasirĩrā ĩgũ suguyarāta āārā. Gāme dukawarĩmasĩña máa. Yu, musāya āārĩburire curusague boabosabirĩbũ. Musā, yũ wāi merā wāiyebĩbirĩbũ. ¹⁴ Yu Marĩpũre: "Ōãa" ārĩ, usuyari sĩa. Yu musārē deko merā wāiyebĩbirĩbũ. Crispo, Gayosā direta wāiyebũ. ¹⁵ Irasirĩrā musā: "Gũa Pablo wāi merā wāiyesũnerā āārā", ārĩmasĩbea. ¹⁶ Gajerārē Estefanaya wii marādere wāiyebũ, ārĩ gũñabũ. Gajerāgue tamerārē wāiyebũ, ārĩmasĩbirĩkoa. ¹⁷ Cristo yure wāiyedoregu pĩbirĩmi. ĩgũ masakare tauri kere gapũre weredoregu pĩmi. Irire yure pĩgu, masĩrĩmasā werenĩrõsũ werenĩdorebirĩmi. Yu, ĩgũsā irirosũ werenĩmakũ, masaka Cristo curusague boabosadeare pemasĩbirĩbokuma. Irasirĩrā ĩgũ tauburire neõ masĩbirĩbokuma.

Cristo merā Marĩpu turarire, ĩgũ masĩrĩrē masĩsũa, ārĩ gojadea

¹⁸ Jesucristore buremunerā peamegue béosũmurā, ĩgũ curusague boadea kerere pērā: "Pemasĩmerāya bueri āārā", ārĩma. Marĩ ĩgũ tausũmurā gapũre i kerere pēmakũ, Marĩpu ĩgũ turari merā marĩrē ĩgũrē buremunamakũ yāmi. ¹⁹ Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue āsũ ārĩ gojasũdero āārĩbũ:

I ũmũ marā masĩrĩmasā ĩgũsā masĩrĩrē ubu āārĩrĩ dujamakũ irĩgũra. Gajĩnorē ĩmabéogu irirosũ ĩgũsā pemasĩrĩrē ĩmagũra, ārĩdi āārĩmi Marĩpu.*

²⁰ Irasirĩrā: "Masĩpeokõõa", ārĩrā, ubu āārĩrā dujama. Gajerā ĩgũsā gũñarõ buerĩmasāde irasũta dujama. I ũmũmarē òãrõ werenĩmasĩrĩrēde irasũta dujama. I ũmũmarē: "Ōãrõ masĩa", ārĩkererũtu. Marĩpu gapũ ĩgũsā masĩrĩrē ubu āārĩrĩ dujamakũ yāmi. ²¹ Marĩpu masĩgũ āārĩsĩā, i ũmũ marārē ĩgũsā masĩrĩ merā ĩgũrē masĩmakũ irĩbirĩdi āārĩmi. Āsũ gapũ ārĩdi āārĩmi. Jesucristoya kerere buremurārē: "Taugũra", ārĩdi āārĩmi. ĩgũrē buremunerā gapũ iri kerere pērā: "Pemasĩmerāya bueri āārā", ārĩma.

²² Judío masaka iri kerere buremunerā: "Marĩpu turari merā gajĩno iri ĩmumakũ ĩārāgue buremurākoa", ārĩma. Judío masaka āārĩmerā grĩego masakade i ũmũma ĩgũsā masĩrĩ direta masĩduama. ²³ Gũa gapũ Jesucristo curusague boadiya kerere werea. Judío masaka iri kerere pērā: "ĩgũ guare taugũ meta āārĩmi", ārĩma. Judío masaka āārĩmerāde iri kerere pērā: "Pemasĩmerāya bueri āārā", ārĩma. ²⁴ Marĩ gapũ Marĩpu beyenerā āārĩsĩā, iri kerere pērā: "Marĩpu masĩgũ, turatarĩgu āārĩsĩā, Cristo iridea merā marĩrē peamegue waabonerārē taugũkumi", ārĩ masĩa. Marĩ judío masaka, judío masaka āārĩmerāde Cristore buremurā āārĩsĩā, irire masĩa. ²⁵ Cristore buremunerā gapũ Marĩpu ĩgũ masĩrĩ merā, ĩgũ turari merā

* 1:19 Is 29.14

iririre āsū āri gūñama: “Ubu āārīrī āārā”, āri gūñama. Īgūsā irasū āri gūñakerepuru, Marīpu masīrī gapu masaka masīrī nemorō ōārī āārītarinugārī āārā. Īgū turari gapu, masaka turari nemorō āārā.

²⁶ Yaarā, Marīpu musārē Īgūyarā āārīdoregu siiuburo dupuyuro musā āārīrikudeare gūñak! Musā i ūmu marā masīrimasā, dorerimasā, oparā pūrā irirosū āārīrā mērāgā āārīnerā āārībū. ²⁷ Marīpu, i ūmu marā masīrārē guyasīūrō taridoregu, Īgūsā pēmasīmerā āārīma, āārīrā gapure beyedi āārīmi. Irasū āārīmakū, i ūmu marā oparārē guyasīūrō taridoregu, ubu āārīrā gapure beyedi āārīmi. ²⁸ Ubu āārīrā gapure, masaka iāduaña marīrā gapure beyedi āārīmi Īgūyarā āārīburo, ārīgū. Oparā irirosū āārīrā gapure ubu āārīrā dujaburo, ārīgū, irasiridi āārīmi. ²⁹ Irasirigu neō sugu masaku: “Yu gajerā nemorō masītarinugāgū āārīmakū iāgū, Marīpu yure beyedi āārīmi”, ārimasībirikumi. ³⁰ Musārē Marīpu basita Jesucristo merā ōārō āārīmakū iridi āārīmi. Irasirigu Marīpu Cristo merā marīrē Īgūyare masīmakū yāmi. Īgū merā marīrē: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, āri iāmi. Irasirirā marī Īgūyarā, peamegue waabonerā Īgū tausūnerā āārā. ³¹ Irasiriro Marīpuya werenīrī gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībū: “Neō sugu: ‘Gajerā nemorō masītarinugāgū āārā’, āribirikōāburo. Irasū āārīrōno irigu marī Opu gapure: ‘Turatarigu āārīsīā, marīrē ōātariro iridi āārīmi’, āriburo”, āri gojasūdero āārībū.

2

Cristo curusague boadea kerere gojadea

¹ Yaarā, yu musā pūroge Marīpuya kerere, masaka masībirideare buegu ejagu, masīrīmasā diasari werenīrī merā buerosū buebiribu. ² Yu musā merā āārīgū: “Jesucristoya kerere, irasū āārīmakū Īgū curusague boadea direta buegura”, āri gūñabu. ³ Irasirigu musā merā āārīgū, ubu āārīgū irirosū pēñabu. “Gajipoe irigu yu iri kerere ōārō buemasībiribokoa”, ārīgū, gūi naradari merā āārīkubu. ⁴ Yu musārē iri kerere buremumakū gāāmegū, masīrīmasā werenīrōsū buebiribu. Irasirirā, Marīpu turari, Ōāgū deyomarīgū iritamurī merā yu musārē iri kerere buemakū pérā: “Diayeta āārā”, āri buremubu. ⁵ “Masaka masīrī merā Īgūsā guare buemakū buremua”, āri gūñamakū gāāmebiribu. “Marīpu, Īgū turari merā guare Jesucristoya kerere buremumakū yāmi”, āri gūñamakū gāāmegū, irasū buebu musārē.

Marī Ōāgū deyomarīgū iritamurī merā Marīpūre masīa, āri gojadea

⁶ Gua musārē Jesucristore ōārō buremurī oparārē buerā, Marīpu wāro masīrī sīrī merā buea. Iri masīrī i ūmuma meta āārā. Irasū āārīmakū, i ūmu marā masakare dorerāya meta āārā. I ūmuma Īgūsā basi masīrī pereakōārokoo. ⁷ Gua, Marīpu Īgū masīrī merā irideare, neōgorague masaka Īgūsā masībirideare buea. I ūmu iriburo dupuyuro, Marīpu: “Āsū irigura”, āri gūñasiadi āārīmi. Irasirigu marīrē tauburire, marī ūmugasigūe Īgū merā āārīniburire gūñasiadi āārīmi. ⁸ Āārīpererā i ūmu marā masakare dorerā gapu Marīpu ōārō gūñadeare pēmasībirinerā āārīmā. Irire ōārō pēmasīrāno āārīrā, marī Opu Jesucristo ōātarique curusague pābiatū wējēbiribonerā āārīmā. ⁹ Āsū āri gojasūdero āārībū Marīpuya werenīrī gojadea pūgue:

Marīpu Īgūrē maīrāya āārībūre ōārō āmuyusiadi āārīmi. I Īgū ōārī āmubosadea, Īgūsā neō iābirideā, pēbirideā, neō mērōgā gūñabirideā āārā, āri gojasūdero āārībū.*

¹⁰ Marīpu Īgū irideare, marī masībirideare Ōāgū deyomarīgū merā marīrē masīmakū yāmi. Ōāgū deyomarīgū Marīpu gūñārīrē masīgū āārīpererire masīpeokōāmi.

¹¹ Gajigu masaku gūñārīrē marī neō masībea. Īgū basi Īgū gūñārīrē masīmi. Īgū irirosūta Ōāgū deyomarīgū sugūta Marīpu gūñārīrē masīmi. ¹² Marīrē i ūmuma direta gūñabirikōāburo, ārīgū, Marīpu marīrē Ōāgū deyomarīgūrē sīdi āārīmi Īgū irirosū gūñaburo, ārīgū. Marīrē maīgū, Ōāgū deyomarīgū merā āārīpererī Īgū sīdeare masīburo, ārīgū, irasiridi āārīmi. ¹³ Irasirirā gua musārē Marīpuyare buerā, Ōāgū deyomarīgū masīrī sīrī merā buea. Gua basi masīrī merā buebea. Irasirirā, Ōāgū deyomarīgū guare buedorerosūta Īgūrē oparārē buea.

¹⁴ Ōāgū deyomarīgūrē opamerā, Marīpu Ōāgū deyomarīgū masīrī sīrīrē gāāmebema. Irire gāāmemerā: “Ubu āārīrī āārā”, ārīma. Ōāgū deyomarīgū iritamurī merāta marī Īgūyare pēmasīa. Īgūrē opamerā gapu Īgūyare neō pēmasībema. ¹⁵ Marī Ōāgū deyomarīgūrē oparā, Īgū iritamurī merā āārīpererī nērīrē, ōārīrē iā beyemasīa. Ōāgū deyomarīgūrē opamerā gapu, marī Īgūrē oparā iririre neō iā beyemasībirikuma. ¹⁶ Marīpuya werenīrī gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībū: “Neō sugu marī Opu gūñārīrē masīgū māmi. Neō suguno Īgūrē buemasībirikumi”, āri gojasūdero āārībū. Marī gapu Ōāgū deyomarīgūrē oparā āārīsīā, marī Opu Cristo gūñārīrē masīa.

* 2:9 Is 64.4

3

Marĩpuyarã ĩgãrẽ moãboerã ããrĩma, ãrĩ gojadea

¹ Yaara, yu Ōãgũ deyomarĩgũ doreri irirãrẽ buerosũ musãrẽ buebiribu. I ãmu marã Ōãgũ deyomarĩgũrẽ opamerã irirosũ musã ããrĩmakũ ĩãgũ, irasiribu. Cristoyare musã buremuturabirimakũ ĩãgũ, majĩrãgãrẽ buerosũ musãrẽ buebu. ² Irasirigu, majĩrãgã baari baamasĩmerã, ũpĩku dita mirĩrã irirosũ musã ããrĩmakũ ĩãgũ, diasabiri direta musãrẽ buebu. Daporadere musã diasari buerire pẽmasĩbea dapa. ³ Musã, Ōãgũ deyomarĩgũrẽ opamerã irirosũ gãme uburikarã, gãme ĩãduamerã, gãme dukawariduarã yãa. Irasirirã i ãmu marã ĩgũsã noõ gããmerõ iriduarosũ yãa. ⁴ Musã: “Yu Pabloyagu ããrã”, gajigu: “Yu Apoloyagu ããrã”, ãrĩ werenĩa. Irasũ ãrĩrã, i ãmu marã masaka Ōãgũ deyomarĩgũrẽ opamerã irirosũ werenĩa. ⁵ Gua Apolos merã, ãnasirirã ããrĩrĩ musã ĩãmakũ? Gua Marĩpure moãboerã ããrã. Gua ĩgũ ĩridorederosũta yãa. Irasirirã gua Jesucristoya kerere weremakũ pãrã, musã ĩgũrẽ buremunugãbu. ⁶ Yu neõgoraguere musãrẽ buepuroribu. Irasirigu sugu oteri yerire otegu irirosũ iribu. Irasiriadero puru, Apolos musãrẽ buenemogũ, oterire koregu irirosũ iridĩ ããrĩmĩ. Marĩpu gapu oteri purimakũ irirosũ musãrẽ Jesũre buremunugãmakũ iridĩ ããrĩmĩ. ⁷ Irasirirã oteri yerire oterimasã, korerimasãde ubu ããrĩrã ããrĩma. Marĩpu gapu iri oterire purimakũ irigu ããrĩmĩ. ĩgũ suguta irire irimasĩmĩ. ⁸ Otepuroridi, puru iri oteadeare koredi ĩgũsã suro merã moãboerimasã ããrĩma. Marĩpu ĩgũsã moãderopã ĩgũsãrẽ keoro wajarigukumi. ⁹ Gua Marĩpuyarã ĩgũrẽ moãboerã ããrã. Musã guayarã ããrĩbea. Marĩpuyarã ããrã. Irasirirã musã ĩgũya pooere oteadea irirosũ ããrã.

Irasũ ããrĩmakũ, musã ĩgũ wãri wii irimurĩri wii irirosũ ããrã. ¹⁰ Wii irimerẽgũ borari keoro nũpurorigu irirosũ, yu, Marĩpu iritamurõ merã musãrẽ Jesucristoyare keoro buepuroribu. Puru gajerã musãrẽ buenemorã, iri wiire peomurĩãrã irirosũ irirãkuma. Iri wiire odorã irirosũ musãrẽ buenemorã, gopeyari merã keoro buero gããmea.

¹¹ Marĩpu Jesucristore sugureta pĩdi ããrĩmĩ masakare tauburo, ãrĩgã. Irasirigu yu musãrẽ buegu, Jesucristo masakare tauri kerere buepuroribu. Neõ sugũno iri kerere gorawayu-masĩbirikumi. ¹² Jesucristoyare õãrõ keoro buenemorã, oro, plata, gaji wajapari ũtãyeri merã wii irirã peomurĩãrã irirosũ irirãkuma. Gajerã gapu piriri yuku merã, tã merã, mijĩ pũ merã tiamurĩãrã irirosũ irirãkuma. ĩgũsã irirosũ gajerã musãrẽ buenemorã, ubu ããrĩrĩrẽ, mata pererĩnorẽ buerãkuma. ¹³⁻¹⁴ I ãmu peremakũ, Jesucristo masakare ĩgũsã buedeare: “I musã buedea õãbu, i õãbiribu”, ãrĩ weregukumi. Oro, plata, wajapari ũtãyeri merã iridea gapu peamegue soemakũ ũjãbirikoa. Yuku, tã, pũrĩ merã iridea gapu ũjãperekõãrokoka. Irasirigu, gajĩnorẽ peamegue soegu, ãdĩ ũjãrokuri, dĩ ũjãbirikuri? ãrĩ beyerosũ, Jesucristo ĩgũsã õãrõ, ñerõ buedeare beyegukumi. Õãrõ keoro buedire keoro wajarigukumi. ¹⁵ Õãrõ keoro buebiridĩ gapure wajaribirikumi. Gajino ũjãrõsũ ĩgũ buedea waja, wajataboadea pereakõãrokoka. ĩgũ wajatabirikeregu, peamegue waabirikumi. Tausũgukumi. Wii ũjãmakũ durĩwiriagu irirosũ mẽrõgã tarigukumi.

¹⁶ ¿Musã masĩberi? Ōãgũ deyomarĩgũ marĩguere ããrĩmĩ. Irasirirã Marĩpuya wii irirosũ ããrã. ¹⁷ ĩgũya wii irirosũ ããrĩrã, ĩgũyarã ããrã. Irasirigu Marĩpu ĩgũyarãrẽ poyanorẽãnorẽ poyanorẽgukumi.

¹⁸ Musã basi pẽwisibirikõãka! “Yu i ãmu marã buerire masĩtarĩnugãgũ ããrã”, ãrĩbirikõãka! Irire masĩmerã irirosũ ããrĩka! Irasirimakũ, Marĩpu diayeta õãrõ masĩrã dujamakũ irigukumi. ¹⁹ I ãmu marã ĩgũsã masĩrĩ, Marĩpu ĩãmakũ ubu ããrĩrĩ ããrã. Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Marĩpu gapu masĩrĩmasã: ‘Ãsũ irirãrã’, ãrĩ gũñaderosũ iriduarire iribirimakũ yãmĩ”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ. ²⁰ Gajeroguedere ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Marĩ Opu, i ãmu marã masĩrĩmasã gũñarĩrẽ masĩmĩ. Irire masĩgũ: ‘Ubu ããrĩrĩ ããrĩ iri’, ãrĩ ĩãmĩ”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ. ²¹ Irasirirã musãrẽ bueguere: “Gajigu nemorõ õãrõ buemĩ”, ãrĩbirikõãka! Marĩpu ããrĩpereri musãya ããrĩburire sĩsiadi ããrĩmĩ. ²² Irasirigu yure, Apolare, Pedrorerĩ iriumĩ musã õãrõ ããrĩburire buedoregu. Irasũ ããrĩmakũ, i ãmũma, musãya ããrĩburire sĩdi ããrĩmĩ. Dapora musã ããrĩburire, musã boadero purague ããrĩburidere sĩdi ããrĩmĩ. I ããrĩpereri musãya ããrã. ²³ Irasũ ããrĩmakũ, musã Cristoyarã ããrã. Cristo Marĩpuyagu ããrĩmĩ. Irasirirã musã Cristo merã Marĩpuyarã ããrã.

4

Pablo, Jesucristo ĩgũyare buedoregu pĩnerã moãrĩrẽ gojadea

¹ Musã guare: “Cristore moãboerimasã ããrĩma”, ãrĩ gũñarõ gããmea. Guare Marĩpuya kerere, masaka masĩbrideare buedoregu pĩdi ããrĩmĩ. ² Moãrĩmasã ĩgũsã opu dorerire keoro irirã irirosũ gua Cristore moãboerimasãdere ĩgũ dorerire keoro iriro gããmea. ³ Musã yure: “Marĩ Opuyare õãrõ buemi, o õãrõ buebirimi”, ãrĩmakũ, neõ bujawerebirikoa. Gajerã masaka, yu buerire: “Keoro ããrã, o keoro ããrĩbea”, ãrĩmakũdere neõ bujawerebirikoa. Yu

baside yu buerire: “I gapure òarò buebu, i gapure òarò buebiribu”, ãrĩmasĩbirikoa. ⁴ Yu buedeare gũñagũ: “Ñerò buekuba”, ãrĩ gũñabea. Irasirigu: “Yu ñerò buedeae waja, waja opáa” ãrĩmasĩbea. Marĩ Opũ suguta yu buerire: “Òãgoráa, o òãbea”, ãrĩ masĩmi. ⁵ Irasirirã marĩ Opũ i ãmũgue dupaturi aariburo dupuyuro gajerãrã: “Ìgũ dorederosũ keoro iribema”, ãrĩ werewuabirikòãka! Ìgũ dupaturi aarigũ, ããrĩpererãrã Ìgũsã irideae gajerã masĩbirideare masĩmakũ irigukumi. Ìgũsã gũñarĩgue: “Àsũ iriduakoa”, ãrĩ gũñadeadere masĩmakũ irigukumi. Irasirigu Marĩpũ òarò irirãrã: “Òarò iribu”, ãrĩgukumi. Ìgũsã òarò irideropã Ìgũsãrã keoro irigukumi.

⁶ Yaarã, musãya ããrĩburire gua Apolos merã iririkurire werebu, musãde gua irirosũta iriburo, ãrĩgũ. Marĩpuya werenĩrĩ gojadeae pũgue Ìgũ dorerire tarinugãbirikòãburo, ãrĩgũ, musãrã irire werebu. Irasirirã musã guare Ìãkũrã: “Guare buegu gapu, musãrã buegu nemorò masĩtarinugãmi”, ãrĩbiriboka. ⁷ Musã gajerã nemorò masĩtarinugãrã ããrĩbea. ããrĩpereri musã opari, Marĩpũ musãrã sĩdea dita ããrã. Ìgũ sĩdea ããrĩkererũ, iro tamerãrã, ¿nasirirã musã basi: “Ìgũyare masĩpeokoa”, ãrĩrĩ? Ìgũ musãrã masĩrĩrã sĩbirimakũ, neò masĩbiribokoa. Ìgũ musãrã masĩmakũ irideae direta masĩa.

⁸ Musã i gapure ãsũ ãrĩ gũñadãa: “Gua ããrĩpereri opãa. Marĩpuyare masĩpeokòãa”, ãrĩ gũñadãa. Irasirirã gua musãrã Ìgũyare buenemomakũ gããmebea. Musã oparã irirosũ: “ããrĩpereri masĩtarinugãrã ããrã”, ãrĩ gũñadãa. Musã diyetae oparã irirosũ ããrĩpereri masĩtarinugãrã ããrĩmakũ òataribokoa. Irasirirã gua musãrã buerãde musã merã oparã irirosũ ããrĩbokoa. ⁹ Yu ãsũ ãrĩ peñãa: “Marĩpũ guare Jesucristoyare buedoregu pĩgu, ããrĩpererã nemorò ubu ããrĩrã irirosũ ããrĩdoregu pĩdi ããrĩmi”, ãrĩ peñãa. Irasirirã gua wẽjẽbeòsũmurã irirosũ ããrã. ããrĩpererã i ãmu marã masaka, Marĩpũ wereboerã Ìrũ go ñerò taria. ¹⁰ Jesucristoyare kerere gua buemakũ, masaka guare: “Pemasĩmerã ããrĩma”, ãrĩma. Musã gapu musã basi: “Gua Cristoyare pẽmasĩpeorã ããrã”, ãrĩkoa. Gua, musã Ìãmakũta ubu ããrĩrã ããrã. Musã gapu: “Gua oparã irirosũ ããrã”, ãrĩkoa. Masaka gua gapure ubu Ìãbeokòãma. Musã gapure gopeyari merã Ìãma. ¹¹ Gua neògoragueta ñerò taripũrorimurĩrĩnerã, daporaguedere irasũta ããrĩkòãa. Uboãa, ñemesiboa, surĩ opabea. Jesucristore buremunerã guare buro ñerò iribirama. Gua buegorenasĩa, wiiri opabea. ¹² Irasũ ããrĩmakũ, guaya ããrĩburire, gua baaburidere, gua basi moãpoyãa. Gajerã guare ñerò werenĩmakũ, gua gapu Marĩpũ Ìgũsãya ããrĩburire sãrẽbosãa. Gajerã gua noò waarò guare ñerò irimakũ, ubu peñãkòãa. ¹³ Gajerã guare ñerò ãrĩ werewuamakũ, gua gapu Ìgũsãrã ãmuduarã, Ìgũsãrã òarò merã werea. I ãmumarã Ìgũsã gããmebirire Ìgũsã beodeae irirosũ guare Ìãma. Neògoragueta guare doopũrorinerã, daporaguedere irasũta doonĩkòãma.

¹⁴ Irire gojagu, musãrã guyasĩrĩdoregu meta yãa. Yu musãrã maĩgu, yu pũrãrã irirosũ werea. ¹⁵ Wãrã gajerã diez mil gora musãrã Cristoyare buebonerã ããrĩkererũ, Ìgũ masakare tauri kerere buepũroridi suguta ããrĩmi. Iri kerere musãrã buepũroridi yuta ããrã. Yu iri kerere buemakũ pãrã, musã Ìgũrã buremunugãbu. Irasirigu yu musãpũ irirosũ ããrã. ¹⁶ Irasirigu musãrã: “Yu iririkurire, majĩrã Ìgũsã pagure Ìãkũròsũ Ìãkũtũyaka!” ãrĩ werea.

¹⁷ Musã irire irimakũ gããmegũ, Timoteore musã pũroge iriaua. Ìgũ yu buedi yu magũ irirosũ, yu maĩgu ããrĩmi. Marĩ Opũ gããmeròsũ keoro irinĩkòãmi. Yu Cristore buremunugũ iririkurire musãrã gũñamakũ irigukumi musãde irasũta iriburo, ãrĩgũ. Irasirigu, ããrĩpererã Cristore buremurãrã ããrĩpererogũ ããrĩrãrã yu buederosũta musãrã buegukumi. ¹⁸ Surãyeri musã watope ããrĩrã: “Pablo gua pũro aaribirikumi”, ãrĩ gũñañurã. Irasirirã Ìgũsã basi: “Gua gajerã nemorò masĩtarinugãrã ããrã”, ãrĩ, gũñanĩkòãñurã. ¹⁹ Yu gapu ãsũ ãrĩ gũñãa: “Marĩ Opũ gããmemakũ, mata musã pũroge waagura”, ãrĩ gũñãa. Irogue ejagu, masĩtarinugãrã ããrã, ãrĩ werenĩrãrã Ìãgura. Iri direta Ìãbirikoa. “¿Diyetae Ìgũsã marĩ Opũ turari merã Ìgũyare irirãta yãrĩ?” ãrĩ Ìãgukoa. ²⁰ Marĩpũ Ìgũyãrãrã doreri ãsũ ããrã. Marĩ Ìgũyare werenĩkerã irire marĩ iribirimakũ, marĩ werenĩrĩ wajamãa. Ìgũ turari merã Ìgũyare irimakũ gããmemi. ²¹ ¿Ñeonorã gããmekuri musã? ¿Musã pũroge musã ñerò iriri waja musãrã turigu waamakũ gããmekuri, o musã òarò iriri waja gapure usũyari merã musãrã weregu waamakũ gããmekuri?

5

Ñerò irigure beokal ãrĩ gojadeae

¹ Gajerã ãsũ ãrĩ kere werema yure. Sugũ musã merãmu Ìgũ búamorãta marãpokũayupu. Irire pãgu, pãgukakòãbu. Gajerã Marĩpũre masĩmerã ããrĩkererã, irasũgora ñerò iribema.

² Ìgũ ñerĩ irigu musã merã ããrĩkererũ, musã gapu: “Gua gajerã nemorò òarã ããrã”, ãrĩ gũñadãa. Irasũ gũñaròno irirã, Ìgũ ñerĩ iriri gapure buro bujawererĩ merã gũñaka! Irasirirã, Ìgũ ñerò iririre piribirimakũ Ìãrã, Ìgũrã beokòãka! Musã merã nerẽdorebirikòãka! ³ Yu gapu musã pũroge ããrĩbirikeregu, yu gũñarĩ merã musã merã ããrĩgũ irirosũ ããrã. Irasirigu yu

gũñarĩgue musārē: “İğũ ñerõ irigure békõðãrõ gããmea”, ãrĩ gũñasiãa. ⁴ Irasirirã musã, marĩ Opu Jesucristoyarã, İğũ dorero merã nerêka! Yude, yu gũñarĩ merã musã merã nerêgũ irirosũ ããrĩgukoa. Marĩ Opu Jesũde İğũ turari merã musã merã ããrĩgukumi. ⁵ Musã irasũ nerêrã, İğũ ñerõ irigure békõðãka, wãtêa opu Satanãs İğũ gããmerõ İğũrẽ iriburo, ãrĩrã! Irasirĩgu ñerõ tarĩgu, İğũ ñerõ iririre pirigukumi. Marĩ Opu Jesũs i ãmũgue dupaturi aarĩgũ, İğũrẽ taugukumi.

⁶ İğũ ñerõ irigure békõðãrã: “Gua gajerã nemorõ õãrã ããrã”, ãrĩ gũñabirikõðãka! Musã İğũ ñerõ iririre ubu iãkõãrã, ããrĩpererã musãde İğũ ñerõ iririre pẽrẽbejarãkoa. ¿Musã ãsũ ãrĩ wererire masĩberĩ? “Pãrẽ irirã, mérõgã pã wemasãrĩ poga merã trigo pogare morêkuma. Puru iri wemasãseyakõðãkoa”, ãrĩ werea. Iri poga wemasãseyarosũta ñerĩde musãguere õãrõ seyakõðãrokoa. ⁷ Irasirirã İğũ ñerĩ irigure békõka, gajerãde ñerõ irirĩ, ãrĩrã! Guayarã, judio masaka pascua bosenu irimurã pã wemasãmakũ irirĩ pogare békõkuma. Iririre békõrosũta musã ñerĩ iririre békõka, ñerĩrẽ opamerã ããrĩmurã! Pascua bosenu ããrĩmakũ, judio masaka ovejare wêjêkuma İğũsã ñerĩ iridea wajare Marĩpure békõdorerã. Oveja boaderosũta Cristo marĩ ñerõ iridea waja boabosadi ããrĩmi Marĩpu marĩrẽ: “Ñerĩ marĩrã ããrĩma”, ãrĩ iãburo, ãrĩgũ. ⁸ Irasirirã marĩ ñerĩ iririkudeare pirikõðãrõ gããmea. Ñerĩrẽ iriro marĩrõ ããrĩrõ gããmea. Irigatori marĩrõ, diayema õãrõ werenĩrĩ merã ããrĩrõ gããmea.

⁹ Yu musãrẽ iripoegue gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojabũ: “Nomerẽ ñerõ gãmebirarikurãrẽ wapikubirikõðãka!” ãrĩ gojabũ. ¹⁰ Yu irasũ gojagu: “Ããrĩpererã ñerõ iririmasã i ãmũgue ããrĩrãrẽ neõ wapikubirikõðãka!” ãrĩgũ meta iribu. I ãmũguere noõ musã waarõ Jesũre bũremumerã ããrĩma. Nomerẽ ñerõ gãmebirarikurã, gajerãyare buro gããmerã, yajari-masã, keori weadeare bũremurĩmasã wãrã ããrĩma. İğũsã ããrĩpererogue ããrĩmakũ, İğũsãno marĩrõgue waamasĩña mãa. ¹¹ ãsũ gapũ ãrĩ gojabũ: “Surãyeri musã merã ããrĩrã: ‘Jesũre bũremue’, ãrĩkererã ñerĩ iririkumakũ iãrã, İğũsãrẽ wapikubirikõðãka!” ãrĩ gojabũ. “Irasirirã nomerẽ ñerõ gãmebirarikurãrẽ, gajerãyare buro gããmerãrẽ, keori weadeare bũremurãrẽ, gajerãrẽ ñerõ kere wererãrẽ, mejãrikurãrẽ, yajarikurãrẽ wapikubirikõðãka! Irasiririkurãno merã neõ baabirikõðãka!” ãrĩ gojabũ. ¹²⁻¹³ Marĩpu Jesũre bũremumerãrẽ İğũsã ñerõ iridea waja wajamoãgukumi. Irasirĩgu yu musãrẽ: “Wajamoãka İğũsãrẽ!” ãrĩbea. Musã temerã musã merã ããrĩrãrẽ İğũsã ñerõ irimakũ iãrã, İğũsãrẽ wajamoãka! Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue gojaderosũta irika! ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Sugu musã merã ããrĩgũ ñerõ irimakũ iãrã, İğũrẽ békõðãka!” ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ. Irasirirã musã merã ããrĩgũrẽ İğũ bũamorẽ ñerõ irigure békõðãka!

6

Jesũre bũremurã gãme weresãrĩrẽ gojadea

¹ Musã basi gãme guaseorã, ¿nasirirã weresãrĩrẽ beyerimasã Jesũre bũremumerã pũroguẽ ãmudorerã waarĩ? Jesũre bũremurãrẽ musã merãmarãrẽ weresãduarã, gajerã Jesũre bũremurãrẽ irire ãmudorerã waarõ gããmea. ² ¿Ire musã masĩberĩ? I ãmũ peremakũ, marĩ Jesũre bũremurã Marĩpũyarã ããrĩsã, Jesũs merã i ãmũ marãrẽ dorerã ããrĩrãkoa. Irasirirã İğũsãrẽ doremurã daporadere marĩ gãme guaseorire ãmudoremasã. ³ ¿Idere masĩberĩ musã? Marĩ Jesũs merã Marĩpure wereboerã ãmugasigũ ããrĩrãrẽ dorerãkoa. Irasirirã İğũsãrẽ doremurã ããrĩsã, i ãmũmadere ãmudoremasã. ⁴ ¿Nasirirã i ãmũmarẽ gãme guaseorã, Marĩpũyare masĩmerã pũroguẽ irire ãmudorerã waarĩ? ⁵ Musãrẽ guyasĩrĩburo, ãrĩgũ, ire gojãa. ¿Musã watopeguere neõ sugu masĩgũ, musã guaseorire ãmugãno marĩgorakõãrĩ? ⁶ Musã merãmu masĩgũno gapũre ãmudorerono irirã, gajĩgu Jesũre bũremugũrẽ weresãduarã, Jesũre bũremumerã pũroguẽ ãmudorerã waãa.

⁷ Irasiriro, musã gãme guaseorã, musã basi ãmũmasĩmerã, Jesũre bũremumerã pũroguẽ irire ãmudorerã waamakũ õãbea. İğũsãrẽ weresãrõno irirã, gajerã Jesũre bũremurã musãrẽ diaye iribirideare, musãrẽ yajadeare irasũ iãkõðãmakũ nemorõ õãboakuyo. ⁸ Musã Jesũre bũremurã ããrĩkererã, gajerã musãyarãrẽ diaye irimerã, musãde İğũsãyare yajarã yãa.

⁹ ¿Ire musã masĩberĩ? Ñerõ iririkurã Marĩpu İğũyarãrẽ doreroguere waabirikuma. Ire pẽwisibirikõðãka! Òma nomerẽ ñerõ gãmebirarikurã, keori weadeare bũremurĩmasã, gajĩgu marãpore ãma marãpokurã, gajego marãpu merã ñerõ iririkurã, ãma seyaro İğũsã dupurĩ merã ñerõ iririkurã, nomede İğũsã seyaro ñerõ iririkurã Marĩpu pũroguere neõ waabirikuma. ¹⁰ Irasũ ããrĩmakũ, yajarimasã, gajerãyare buro gããmerĩmasã, mejãrikurã, gajerãrẽ ñerõ kere wererimasã, ãrĩgatori merã gajerãyare yajarimasã neõ Marĩpu pũroguẽ waabirikuma. ¹¹ Iripoeguere musã surãyeri irasiririkurã ããrĩnerã ããrĩbũ. Irasiririkurã ããrĩkerepũru, Marĩpu musã ñerĩ oparire koedi ããrĩmi İğũyarã ããrĩmakũ irigu. Irasirĩgu musãrẽ: “Õãrã, waja opamerã ããrĩma”, ãrĩ iãmi. Marĩ Opu Jesucristo iridea merã, Õãgũ deyomarĩgũ musãguere ããrĩrĩ merã irasũ ãrĩ iãmi.

Maríya dupu merā òārō iridorea, āri gojadea

¹² Masaka surāyeri āsū āri wereníma: “Marí iriduare noó gāāmerō irimasía”, āri wereníma. Irasúta āārā, āriřō tamerā. Yū iriduari gajerārē iritamubirimakū iāgū, irire iribeā. Irasirigū irire piriduagu, pirikōārō gāāmea. ¹³ I masaka wereníri diayeta āārā. Āsū āri wereníma: “Baari, maríya paruma āārīburi āārā. Maríya paru, baari baasādiru āārā”, āri wereníma. Marípu gapu i pe wāirē peremakū irigukumi. Irasiriro baari, maríya paru irasū āārīkōārō yāa. Āsū gapu āārā. Marípu, maríya dupu irigu, řerīřē naribejaburi dupure iribiridi āārīmi. Marí Opu Jesucristo gāāmerī gapure iriburi dupu āārā. Īgūta marí merā āārīgū maríya dupu Opu āārīmi irire òārō iribu. ¹⁴ Marípu Īgū turari merā marí Opu Jesucristo boadero puru, Īgūya dupure masūdi āārīmi. Īgārē masūderosūta marí boadero puru, maríya dupudere masūgukumi.

¹⁵ Ľire musā masīberi? Marí Cristoyarā āārīmakū, maríya dupu, Īgūya dupuma āārīri irirosū āārā. Marí irasū āārīrā, nomeō ūma merā řerō iririkurimasō merā řerō irimakū ōābirigorakōāa. Irasirirā irinorē neō iribirikōādorea. ¹⁶ Ľidere musā masīberi? Marípuya wereníri gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībū: “Īmūa, nomeō merā marāpokugu, pērā āārīkererā, Marípu Īmakū su dupu irirosūta āārīrākuma”, āri gojasūdero āārībū. Irasirigu sugu řegō merā marāpokumakū, Īgūya dupu igoya dupu merā āārīřō, su dupu irirosūta āārā. ¹⁷ Irasūta sugu marí Opu Jesucristore buremugū Īgū merā pērā āārīkererā, su dupu irirosūta āārīma. Irasirirā su gūñarīta opama.

¹⁸ Irasirirā ūma nomeřē gāmebirarire neō iribirikōāka! Gaji marí řerō iririre irirā, maríya dupuguerē řerō iribeā. Ūma Īgūsā marāposā nome āārīmerā nomeřē gāmebirarā gapu Īgūsā basī Īgūsāya dupure řetariro irirā yāma. Cristoya dupuguerē řerō irirā irirosū yāma. ¹⁹ ĽMusā ire masīberi? Marípu marīřē Ōāgū deyomarīgūrē sidi āārīmi. Irasirigu Ōāgū deyomarīgū marīgure āārīmakū, maríya dupu Īgūya wū irirosū āārā. Irasiriro maríya dupu maríya dupugora āārībeā. ²⁰ Marípu marīřē buru maīgū, Jesucristore iriudi āārīmi marí řerī irideā wajare wajaridoregu. Īgūyarā āārīburo, ārīgū, irasiridi āārīmi. Irasirirā marí Īgū wajarinerā āārīsīā, maríya dupu merā Marípu gāāmerōsūta iriro gāāmea gajerāde Īgūrē buremuburo, āārīrā.

7

Mojōsiarimarē gojadea

¹ Daporare musā yure sērēřa gojadeare yuřugura. Marāpokubirimakū, marāpukubirimakū, ōāgorāa. ² Irasū āārīkererū, āārīpereroguerē ūma nomeřē gāmebirari āārā. Irasirirā ūma Īgūsāku marāpokuro gāāmea, gajerā nome merā řerō iriri, ārīrā. Nomedē Īgūsāku marāpokuro gāāmea, gajerā ūma merā řerō iriri, ārīrā. ³ Marāpokugu Īgū marāpo merā òārō āārīrikuro gāāmea. Igođe marāpu merā òārō āārīrikuro gāāmea. ⁴ Marāpokugore igoya dupu igoya dita āārībeā. Igo marāpu gāāmerōsūta Īgū merā āārīřō gāāmea. Igo marāpudere Īgūya dupu Īgūya dita āārībeā. Īgū marāpo gāāmerōsūta igo merā āārīřō gāāmea. ⁵ Āsū iriburo. Igo marāpu igo merā āārīduamakū yuřuburo. Īgūde igore yuřuburo. Īgūsā Marīpure sērēmurā: “Irikunārī marí iririkurinorē iribirikōārā”, āri ānuadero puru merē irasū iribirikōāburo. Marīpure sērē ōoadero puru, dupaturi Īgūsā āārīrukuderōsūta āārīburo doja. Īgūsā irasiribirimakū, wātī Īgūsārē gajerā merā řerō irimakū iribokumi.

⁶ Yū musārē ire dorerigora irirosū werenīgū meta yāa. Musā irasū irimakū ōārokōa, ārīgū, irasū ārā. ⁷ Yū āsū āri gūñāa. Āārīpererā musā yu irirosūta marāpo marīrā āārīmakū gāāmeadikōa. Marípu gapu marí āārīpererārē surosū pībiridi āārīmi. Surāyerire marāpo marīmurārē, o marāpu marīmurārē pīdi āārīmi. Gajerā gapure marāpokumurārē, o marāpukumurārē pīdi āārīmi.

⁸ Irasirigu musā marāpo marīrārē, marāpu marīrārē, wapiweyarā nomeřē āsū ārā. Yū irirosū musā marāpokubirimakū, o marāpukubirimakū ōāgorāa. ⁹ Ūma, nome merā āārīduarire nuģāmerāno marāpokuburo. Nomedē irasūta iriburo. Īgūsā marāpokumakū, marāpukumakū ōāgorāa. Irasirirā Īgūsā nome merā, ūma merā āārīduari direta gūñanībirikumā.

¹⁰ Marāpokurārē, marāpukurārē yu āsū dorea. I yu doreri āārībeā. Marí Opu ire doredi āārīmi. Āsū āri doredi āārīmi: “Nomeō igo marāpure béobirikōāburo”. ¹¹ Nomeō igo marāpure béogo, gajigure marāpukubirikōārō gāāmea. Igo marāpu āārīdi merā āmubeo, sugota āārīkōārō gāāmea. Ūmūde Īgū marāpore béobirikōārō gāāmea. Īgūde Īgū marāpo āārīdeo merā āmubi, marāpo marīgūta āārīkōārō gāāmea.

¹² Gajerārē yu gūñarīřē weregura marí Opu weredoredea āārībirikererū. Āsū ārā. Sugu Jesure buremugū, Jesure buremubeore marāpokuadero puru, igo Īgū merāta dujadumakū, igore béobirikōārō gāāmea. ¹³ Nomeōde Jesure buremugō Jesure buremubere marāpokugo,

igo merā Īgū dujaduamakū, Īgūrē béobirikōārō gāāmea. ¹⁴ Sugu Jesúre buremubi marāpo Jesúre buremugō āārīmakū Īgū, Marīpu Īgūrē: “Yaagu irirosū āārīmi”, āri Īami. Irasūta sugu Jesúre buremubeo marāpu Jesúre buremugū āārīmakū Īgū, Marīpu igore: “Yaago irirosū āārīmo”, āri Īami. Īgū irasū Īābirimakū, Īgūsā pūrā Jesúre buremumerā pūrā irirosū āārībokuma. Irasirīgu Īgūsā pūrādere Jesúre buremurā pūrā irirosū Īami. ¹⁵ Jesúre buremubi gapu Īgū marāpo Jesúre buremugōrē béoduagu, béoburo. Irasūta Jesúre buremubeo igo marāpu Jesúre buremugūrē béoduago, béoburo. Marīpu marīrē gajerā merā gāmekēārō marīrō usuyari merā āārīmakū gāāmeme. Irasirirā Īgūsā béoduamakū ōāgorāa. ¹⁶ Jesúre buremugō, igo marāpu Jesúre buremubire: “Yū merā āārīgū, buremugukumi”, ārimasīña máa. Irasūta Jesúre buremugū, Īgū marāpo Jesúre buremubeore: “Yū merā āārīgō, buremugokumo”, ārimasīña máa.

¹⁷ Āsū iriro gāāmea marīrē āārīpererā marī Opū Jesucristoyārē. Marīpu marīrē Jesúre buremunugādoregu siuideapoe Īgū marīrē: “Āsū irika!” āri pīderosūta iriwāgārō gāāmea. Yū irire āārīperero marārē Jesúre buremurārē dorea. ¹⁸ Marīpu sugure Īgūya dupūma gasirogārē* wiirisūdire siumakū, irasūta dujaro gāāmea. Irasūta wiirisūbire siumakū, wiirisūbita dujaro gāāmea. ¹⁹ Daporare wiirisūnerā āārīrī, wiirisūbirinerā āārīrīde wajamāa. Marīpu dorerire marī iriri gapu wajakutarinugāa. ²⁰ Irasirirā Marīpu marīrē masakakure siuideapoe Īgū marīrē pīderosūta iriwāgārō gāāmea.

²¹ Marīpu musārē siuideapoe surāyeri gajerārē moāboerimasā āārībū. Irasū āārīkererā, musā moāboerimasā āārīrīrē gūñarikubirikōāka! Gajipoe musā oparā musārē wiuduamakū, wirika! ²² Marīpu musārē marī Opū Jesucristore buremudoregu siuidi āārīmi. Irasirirā surāyeri musā gajerārē moāboerimasā āārīkererā, daporare Jesucristoyārā Īgū wiunerā irirosū āārā Īgūyare irimurā. Musā gajerārē moāboerimasā āārībirikererā, daporare Jesucristore moāboerā āārā. ²³ Marīpu marīrē Īgūyarā āārīburo, ārīgū, Īgū magū Jesucristo boagu dí béodea merā wajaridi āārīmi. Irasirirā masakare moāboerā irirosū āārībirikōāka! Masaka gāāmerīnorē iribirikōāka! Marīpu gāāmerī gapure irika! ²⁴ Irasirirā, Marīpu musārē Jesucristore buremunugādoregu siuideapoe musārē pīderosūta Īgū merā ōārō āārīnikōāka!

²⁵ Daporare musā marāpo marīrārē, marāpu marīrārē wereduakoa. I yū wereburi marī Opū weredoredea āārībea. Irasū āārībirikererā, yū basi gūñarī merā musārē weregura. Marī Opū yure bopōnarī merā Īāsā, yure iritamumi. Irasirirā musā yū wererire: “Irimakū ōāgorāa”, āri masīrākoa. ²⁶ Daporare marīrē wārī ñerō tariri āārā. Irasirirā musā āārīrikurosūta dujamakū ōāgorāa. ²⁷ Marāpokurā, marāpokurā gāme béobirikōāka! Marāpo marīrā, marāposā nome āmabirikōāka! ²⁸ Yū musārē irire werekererā, musā marāpokurā, Marīpu dorerire tarinugārā meta yāa. Nomeōde marāpokugo, Marīpu dorerire tarinugāgō meta yāmo. Irasū āārīkererā, marāpokurā, marāpokurā gapu Īgūsā okarinurīrē poyari merā āārīrākuma. Irasirīgu yū irire: “Poyari merā āārībokuma”, ārīgū: “Marāpo marīrā, marāpu marīrā āārīkōāka!” āā musārē.

²⁹ Yaarā, yū musārē irasū ārīgū, āsū ārīduagu yāa. Marī i ūmugue āārīrikuri pereburo mērō duyāa. Irasirirā daporare marāpo marīrā Marīpuyare ōārō moārōsūta marāpokurādere ōārō moārō gāāmea. Marāpokurā nome de irasūta Marīpuyare ōārō iriro gāāmea. ³⁰ Marī orekererā, bujoweremerā irirosū āārīrō gāāmea. Usuyakererā, usuyari merā bosenu irimerā irirosū āārīrō gāāmea. Gajino wajarikererā: “I yaa āārīnikōārokoa”, āri gūñabirikōārō gāāmea. Irasirirā, marīrē Marīpuyare ōārō iriro gāāmea. ³¹ I ūmuma marī Īārī perewāgārō yāa. Irasirirā i ūmumarē iriduare bure gūñarikubirikōārō gāāmea.

³² Yū musārē gūñarikuro marīrō āārīmakū gāāmea. Marāpo marīgū, marī Opūyare ōārō gūñami. Irasirīgu Īgūrē usuyamakū gāāmegū, Īgūyare ōārō yāmi. ³³ Marāpokugo gapu Īgū marāpo ōārō usuyari merā āārīmakū gāāmegū, i ūmumarē gūñami. ³⁴ Irasirīgu marī Opū gāāmerīrē, Īgū marāpo usuyamakū gāāmerī gapudere gūñami. Nome de irasūta āārā. Marāpu marīgō marī Opūyare ōārō gūñamo. Igo gūñarī merā Marīpuyago ōārō āārīduago, Īgū gāāmerōsūta iriduamo. Marāpokugo gapu igo marāpu ōārō usuyari merā āārīmakū gāāmegō, i ūmumarē gūñamo.

³⁵ Yū musārē ōārō waaburo, ārīgū, marī Opū gāāmerī direta keoro iridoregu ire gojāa. Musārē marāpokurire, marāpokurire kāmūtagu meta yāa.

³⁶ Sugu Īgū magō búro waamakū Īgū, āsū ārībokumi: “Yū magōrē ōārō iribirikoa. Igo marāpokumakū ōābokoā”, ārībokumi. Irasū ārīgū nomesukōāburo. Irasiriri, ñerō iriri āārībea. ³⁷ Gajjigu gapu: “Nomesuro gāāmekoa”, ārībirikokumi. Āsū gapu ārībokumi: “Yū magō marāpokubirikōāburo”, ārībokumi. Īgū irasū ārīmakū, igore ōārō waabokoā. Īgū irasū

* 7:18 Gn 17.1-14: Iripoegue Marīpu Abrahārē Īgū pūrā ūmarē: “Yaarā āārīburo”, ārīgū, Īgūsāya dupūma gasirogārē wiiridoredi āārīmi. Paru iri dorerire Moisésē pīdi āārīmi. Irasirirā judío masaka Abraham parāmerā āārīturārā iri dorerire irirā, Īgūsā pūrā ūmarē su mojomā pere gajī mojó ūreru pērēbejarinurī waarō merā Īgūsā deyoadero paru irasū yāma.

iriduarī ðāgorabokoa. ³⁸ Magōrē marāpukudoregu, ðārō irigu yāmi. Irota marāpukudorebi gapu nemorō ðārō iritarinugāgū yāmi. Daporare marīrē wāri ñerō tariri āārā. Irasiriro marāpukubirimakū, marāpokubirimakū nemorō ðāa.

³⁹ Marīpu marīrē doreri āsū ārā. Marāpukugo igo marāpu okamakū, Īgū merā āārīnikōāburo. Īgū boadero pūrugue, gajigu igo suyugure marāpukumasīgokumo Īgū Jesūre buremugū āārīmakū. ⁴⁰ Yu gapu āsū āri gūñāa. Igo dupaturi marāpukabeo, nemorō usuyabokumo. Yude, gajerā musārē buerimasā irirosū Ōāgū deyomarīgūrē opāa. Irasirigu irire werea musārē.

8

¿Keori weadea puro baari pīdeare baamakū ðākuri? āri gojadea

¹ Dapora musā: “¿Keori weadea puro baari pīdeare baamakū ðākuri?” āri sērēñadeare yujugura. Musā irire masīa. Īgūsā buremurī weadea neō wajamāa. Irasirirā: “Gua tamerā ðārō masīa”, āri gūñarā, gajerārē masitarinugāduarā irirosū yāa. Gajerārē maīrā, āsū gapu iriro gāāmea. Nemorō Īgūsārē Marīpuyare buremunemomakū iriro gāāmea. ² Sugu: “Masīpeokōāa”, āri gūno, ðārō masībemi. Wāri duyāa Īgū masībiri. ³ Marīpu Īgūrē maīgū gapure masīmi. “Yaagu āārīmi, Īgūrē masīa”, āri mi.

⁴ Irasirigu yu musārē keori weadea puro baari pīdea baarire weregura. Diayeta āārā. Īgūsā buremurī weadea neō wajamāa. Gajigu, Marīpu irirosū āārīgū neō māmi. Īgū suguta āārīmi. ⁵ Gajerā masaka Īgūrē buremumerā wārā gajerānorē buremuma. Ūmarōgue āārīrārē, i ūmugue āārīrārē buremuma. “Marī buremurā, marī oparā āārīma”, āri buremuma. ⁶ Marīpu suguta āārīpererire iridi āārīmi. Irasirirā marī Īguyarā āārīsīā, Īgū dorerire irimurā āārā. Irasū āārīmakū, Jesucristo suguta marī Opū āārīmi. Īgū merā Marīpu āārīpererire iridi āārīmi. Īgū merā marīdere Īguyarā āārīmakū iridi āārīmi. Irasirirā Īgū merā āārīnikōārākoa.

⁷ Yu wereri diaye āārīkerepuru, surāyeri Jesūre buremurā irire masībema. Iripoegue keori weadeare buremunerā āārīsīā, daporadere iri keori weadea puro baari pīdeare baarā: “Marī buremunerā keori weadeare buremurā yāa”, āri gūñadima. Irasirirā ðārō masīmerā irire baarā: “Ñerō irirā yāa”, āri gūñadima. Irasū gūñakererā, irire baakōāma. ⁸ Marī irire baarā, Marīpu merā nemorō ðārō āārīmasībirikoa. Gajerā nemorō ðārā waabirikoa. Irire baamerāde, gajerā nemorō ñerā waabirikoa. ⁹ Irasū āārīkerepuru, ðārō pēmasīka! Musā noō gāāmerō baarā, gajigu Jesūre buremuturabire ñerō irimakū iribirikōāka! ¹⁰ Āsū āārā. “Īgūsā buremurī keori weadea neō wajamāa”, āri masīa. Irasirirā iri keori weadeare buremurīmasā baarogue baarā: “Ōābea”, āri gūñabea. Jesūre buremuturabi gapu, musā iroque baamakū Īgū: “Iroque baarā, Marīpure buremubema”, āri gūñabokumi. Irasū āri gūñakeregu, musārē Īākū, Īgūde baakōābokumi. Irasū baagu: “Ñerō irigu yāa”, āri gūñabokumi. Īgū irasū gūñamakū, musā Īgūrē ñerō irimakū irirākoa. ¹¹ Musā ðārō masīrā iroque baarā, gajigu ðārō masībiri gapure ñerō irimakū iribokoa. Cristo Īgūdere boabosadi āārīmi. Irasirirā musā baari merā Cristoyagure poyanorēboko. ¹² Irasū āārīmakū, gajigu ðārō masībire: “Irire baamakū ñegorāa”, āri gūñakeregu irire baamakū irirā, Cristodere ñerō irirā yāa. ¹³ Irasirigu yu baari merā gajigu Cristoyagure ñerō irimakū iribokoa, āri gū, iri baarire neō dupaturi baabirikoa.

9

Jesús buedoregu pīdi Īgū wajatarimarē gojadea

¹ Jesucristo yure Īguyare buedoregu pīdi āārīmi. Irasirigu yude gajerā Īgū buedoregu pīnerā irirosūta irimasīa. Yude marī Opū Jesūre Īādita āārā. Irasū āārīmakū, yu musārē Īgūya kerere buemakū pērā, Īgūrē buremunugābu. ² Gajerā yure: “Īgū Jesús buedoregu pīdi meta āārīmi”, āri werewuakerepuru, musā gapu irasū āribea. Yu buemakū pērā, musā Jesūre buremubu. Irasirirā Īgūrē buremurā āārīsīā, yure: “Īgū Jesús buedoregu pīdi āārīmi”, āri masīa.

³ Yure werewuārārē āsū āri yujugura. ⁴ Yu musārē bueri waja, musā yure baari ojo, iiriri tīamākū ñeāmasīa. ⁵ Gajerā Jesús buedoregu pīnerā, Īgū pagupūrā, Pedrosā buegorenarā, Īgūsā marāposā nomerē āiānama. Īgūsā irirosūta yude Jesucristore buremugōrē marāpokugu āiānabokoa. ⁶ ¿Naāsū gūñarī musā? Gajerā Jesús buedoregu pīnerā musārē buerā, Īgūsā baaburire moā wajatabema. ¿Nasirirā yu, Bernabē musārē buerā, gua baaburire wajatauarā, moāduūmasībirikuri? ⁷ Surara Īgū baaburi waja Īgū basi wajaribirikumi. Īgū surara moārī waja Īgū oparā gapu irire wajaribosakuma. Iguidari otedi, Īgū otedea dukare tea, baamasīkumi. Ovejare koregude, Īgūsāya ūpikure bīpi, iirīmasīkumi. ⁸ Yu musārē irasū āri gū, masaka gūñarī merā werebea. Yu āri rōsūta Marīpu doreri gojadea pūge āsū āri gojasūdero āārībā: ⁹ “Weku trigo yeri gasirire Īgūya guburi merā kura koro, trigore

baaduagu baaburo. Igūya disī túsārī berore túsābirikōāka! āri gojasūdero āārībū. Marīpu irire doregu, wekayama direta āriḡū meta iridi āārīmī. ¹⁰ Irire doregu, gua Igūya kerere buerāya āārīburire āriḡū iridi āārīmī. Āsū āārā. Sugu oteburore āmukumi. Puru gajigu iro otedea dukare seakumi. Irasirirā iri otedea dukare dukawaburire ḡūnarā, pērāgueta ōārō moākuma. ¹¹ Gua musārē Marīpuya werenīrīrē buerā, oterimasū Igū oterī yerire otegu irirosū iribu. Oterimasū Igū moārī waja, Igū otedea dukare seamasīkumi Igūya āārīburire. Irasiriro, gua musārē buerī waja, musā guaya āārīburire gajino guare simakū ōābokoa. ¹² Musā guare sībirikererā, gajerā buerā musārē sērēmakū, Igūsā gapure sīyuro. Gua gapu Igūsā nemorō sērēmasia musārē buerī waja.

Gua musārē: “Sika!” ārībonerā āārīkererā, neō irasū ārībea. “Igūsā Cristoya kerere pēduabiribokuma gua Igūsārē gajinorē sērēmakū”, āri ḡūnabu. Irasirirā gua gāāmerīrē opabirikerepuru, musārē neō sērēbiribu. ¹³ Musā ire masīa. Marīpuya wiigwe moārīmasā, Marīpure bremurā waibu dīī āri sīdeare baama Igūsā irogu moārī waja. Iri wiima waimurārē wējē soepeoro puro moārāde irireta baama. ¹⁴ I irirosūta marī Opū Igūya kerere wererāya āārīburire āsū ārīdi āārīmī: “Igūsā moārī merā Igūsā baaburire wajata baaburo”, ārīdi āārīmī. ¹⁵ Irasū āārīkerepuru, yu gapu musārē: “Sika!” neō ārībiribu. Daporadere gojagu, musārē gajino sērēḡū meta gojāa. Ūaboari merā boakeregu, musārē buedea waja neō wajaseabirikoa. Irasirigu wajamarīrō musārē usuyari merā buea. Yu musārē buedea waja merā neō wajata baabirikoa.

¹⁶ Marīpu yure Igū masakare tauri kerere weredoregu pīdi āārīmī. Irasirigu yu iri kerere weregu: “Gajerā nemorō masītarinugāḡū āārā”, neō āri ḡūnabea. Iri kerere werebi, buro bujawereri merā nērō taribokoa. ¹⁷ Iri kerere yu basi yu ḡūnarī merā buegu, wajatabokoa. Marīpu yure doredoresūta iri kerere buegu, Igū yure pīdea gapure irigu yāa. Igū yure piderosūta iriro gāāmea. Gaji gapure neō irimasīna maa. ¹⁸ Irasirigu Jesucristoya kerere buegu, yu buerī waja musārē: “Wajarika!” āri sērēbuno āārīkeregu, irire neō sērēbiribu. Yu irasirimakū, yu wajatari āsū āārā: “Jesucristo Igūrē bremurārē taugakumi”, ārīrī kerere wajamarīrō buegu, ōārō usuyari merā āārā. Irita āārā yu wajatari.

¹⁹ Masakare moāboegu neō āārībirikeregu, āārīpererārē moāboegu irirosū irigu yāa, Igūsā Jesucristoya kerere pēburo, āriḡū. Wārā Igūrē bremumakū gāāmegū, irasū yāa. ²⁰ Irasirigu yaarā judío masaka merā āārīḡū, Igūsā ōārī iririkurosūta yāa, Igūsā Jesūre bremumakū gāāmegū. Āsū āārā. Igūsā Moisés dorerire bremuma. Yu Moisés doreri direta bremugū āārībirikeregu, Igūsā merā āārīḡū, Igūsā iririkurosūta yāa, yu buerire pémakū gāāmegū. ²¹ Moisés dorerire bremumerā merā āārīḡū, Igūsā ōārī iririkurosūta yāa, Igūsāde Jesūre bremumakū gāāmegū. Irasirikeregu, Cristore bremusīā, Marīpu dorerire tarinugābea. ²² Jesūre bremuturamerā merā āārīḡū, Igūsā ōārī iririkurosūta yāa, Igūsāde Jesūre bremunemoburo, āriḡū. “Musā nemorō Jesūre bremugū, Igūyare masīpeogu āārā”, neō ārībea Igūsārē. Irasirigu āārīpererā ōārī iririkurosūta yāa: “Surāyeri yu buerire pērā, tausūrākuma”, āriḡū. ²³ I āārīpererire irasū yāa: “Jesucristo Igūrē bremurārē taugakumi”, ārīrī kerere Igūsā ōārō pēburo, āriḡū. Igūsā iri ōārī kerere bremumakū iāḡū, yu Igūsā merā buro usuyāa.

²⁴ Musārē i keori merā āsū āri werea. Ūma birarimasā, āārīpererā ūmakererā, wajataperebirikuma. Ūmaturagu dita wajatakumi. Irasirirā, wajataduagu buro ūmaderosūta musāde Marīpu gāāmerīrē ōārō irika, Igū siburire wajatamurā! ²⁵ Āārīpererā ūma biramurā Igūsā ūmaburi dupuyuro ōārō ūma buekuma. Āārīpereri Igūsāya dupure poyanorērīrē pirikōākuma. Olivo wāikudīma pūrī merā iridea berore wajataduarā, irasū ūma buekuma. Puru gajerārē imurā, wajatadiya dipurugue iri berore peokuma. Iri bero mata boakōāka. Marīde Marīpuyare ōārō buero gāāmea. Nērīrē pirikōā, Igū gāāmerī gapure iriro gāāmea, Igū siburire wajatamurā. Igū sīrī neō boabirikoa. ²⁶ Irasirigu yu gapu, ūma birarimasū Igū noō gāāmerō ūmagū irirosū iribe. Yu gāāmerō irimoāmabea. Marīpuyare masīsīā, Igū gāāmerīrē irigu yāa. ²⁷ Irasirigu yu iriduarire, yu ūaribejarire iribe. Yu iriduarire irimakū, gajerārē Marīpuyare buedi āārīkerepuru, Marīpu yure: “Ōārō iribu”, ārībiribokumi.

10

Keori weadeare bremubirikōāka āri gojadea

¹ Yaarā, musārē irire masīmakū gāāmea. Marīpu, gua nēkūsāmarā merā āārīdi āārīmī Igūsārē Egiptogue āārīrārē āi wiugu. Igū iriudea mikāyēbo merā Igūsārē dupuyudi āārīmī. Āārīpererā Igūrē tayarā, dia wādiya, deko diadiya wāikudiya dekouge, bojori maā Igū iridea maague taribujanerā āārīmā. ² Igūsā Moisés merā mikāyēbo doka, dia wādiyare taribujanerā āārīmā. Iro taribujarā, āārīpererā Igū merā wādiya dekouge wāiyēsūrā irirosū waanerā āārīmā. Iri

merā ĩgūyarā āārīrīrē ĩmunerā āārīmā. ³ ĩgūsā āārīpererā Marīpu sīdea ũmugasima baarire baanerā āārīmā. ⁴ Āārīpererā Marīpu ũtāyegue deko wiridoredeare ĩrīnerā āārīmā. Cristo ĩri ũtāye ĩrīrosū āārīdi āārīmī. ĩgūta okari sīdi āārīmī. ĩrasirīgu ĩgūta ĩgūsārē wapīkuwāgādi āārīmī. ⁵ Marīpu ĩgūsārē ōārō ĩritamukerepuru, wārā ĩgū dorerire tarinugānerā āārīmā. ĩgūsā ĩrasīrimakū ĩāgū, Marīpu ĩgūsārē ĩāsuyubirīdi āārīmī. ĩrasirīgu ĩgūsārē masaka marīrōgue boamakū ĩrīdi āārīmī ĩgū dorerire tarinugādea waja.

⁶ Āārīpererī ĩgūsārē waadea kere, marīrē ĩgūsā ĩrīderosū űnerīrē ĩrībirīkōāburo, ārī keorī pīdea āārā. ⁷ ĩrasīrīrā, keorī weadeare surāyerī ĩgūsā buremuderōsū buremubirīkōāka! Keorī weadeare ĩgūsā buremudeare Marīpuya werenīrī gojādea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībū: “Masaka baa, ĩrīdo, bosenu ĩrinugānerā āārīmā”, ārī gojasūdero āārībū. ⁸ Puru surāyerī ũma nomerē űnerō ĩrī gāmebiranerā āārīmā. ĩgūsā ĩrīderosū ĩrībirīkōārō gāāmea marīrē. ĩgūsā űnerō ĩrīrī waja, sunarē weintitrēs mil masaka boanerā āārīmā. ⁹ Gajīpoe gajerē: “Marīpu guare ōārō korebemi”, ārī werewuanerā āārīmā. ĩgūsā ārīderosū ārībirīkōārō gāāmea marīrē. ĩgūsā űnerō werenīrī waja ĩgūsārē āña kūrī wējēnerā āārīmā. ¹⁰ Gajīpoe gajerā ĩgūsā Marīpu ĩrīdeare űnerō ārī werewuamakū, Marīpure wereboegu ĩgūsārē wējēdi āārīmī. ĩgūsā ārīderosū ārībirīkōārō gāāmea marīrē.

¹¹ Marīrē ĩnu marārē ĩ ũma pereburo mērōgā duyawāgārīro yāa. ĩrasīrīgu Marīpu ĩgūya werenīrī gojādea pūgue gua űnekūsāmarārē ĩgū wajamoādeare gojadoredi āārīmī, ĩgūsā ĩrīderosū űnerō ĩrībirīkōāburo, ārīgū. ¹² Sugu: “Yu tamerā Marīpure ōārō buremusīā, űnerō ĩrībirīkōa”, ārī gūñagūno, ōārō pēmasīka, ĩrīpoeque marā ĩrīderosū űnerīrē ĩrīrī, ārīgū! ¹³ Gajīpoe marī āārīpererā sugu duyawo marīrō űnerīrē ĩrīduarā, wātī űnerī ārīmesūsārā, űnerō tarīrā āārā. ĩrasū āārīkerepuru, Marīpu gapu ĩgū ārīderosūta marīrē ĩritamunīkōāmi űnerīrē tarinugāburo, ārīgū. Marī űnerīrē tarinugānemomasībirīmakū ĩāgū, gajī űnerīrē tau kāmūtāgukumi marīrē poyanorērī, ārīgū. ĩrasīrīgu marīrē ĩgū merā gūñaturamakū ĩrīgukumi űnerīrē ĩrībirīkōāburo, ārīgū.

¹⁴ Yaarā yu maīrā, yure pēka! Neō keorī weadeare buremubirīkōāka! ¹⁵ Musā ōārō pēmasīrā āārīmakū, ĩrīre musārē werea. ĩrasīrīrā yu ārīrīrē: “Dīayeta āārā”, ārī masīa. ¹⁶ Marī nerē bokatīrīrā Marīpure: “Ōāa”, ārī, ũsuyarī sīdo, ĩgu deko ĩrīrīpare ĩrīrīa. ĩrasū ĩrīrā: “Cristo boagu, marī űnerī ĩrīdea wajare ĩgū dī bēodea merā wajarībosadī āārīmī”, ārī ĩmua. Pārūrē marī dukawa baarā: “Cristo ĩgūya dupu curusague boadea merā marīrē ĩgūyarā āārīmakū ĩrīdi āārīmī”, ārī ĩmua. ¹⁷ Marī wārā āārīkererā, suru pārūrē dukawa baarā, āārīpererā marī Cristoyarā su duputa ĩrīrosū āārā. ĩrasīrīrā suguyārāta āārā.

¹⁸ Guayarā ĩsraēl marā Moīses dorederosūta ĩrīrīre gūñaka! Marīpure buremurā, ĩgūya wīgue waībure āīa wējē soēma. Wējē soe odo, Marīpu ĩūrō dīire baama. ĩrasū baarā: “Marīpuyarā āārā”, ārī ĩmuma. ¹⁹ Yu ĩre ĩrasū ārīgū: “Keorī weadea wajakua, ĩrasīrīro ĩrī keorī weadea puro waībū dīī pīdea, gajī waībū dīī nemorō āārā”, ārīgū meta yāa. ²⁰ Āsū gapu ārī werea. Marīpure masīmerā, keorī weadea puro waībū dīī pīrā, Marīpure buremubema. Wātēa gapure buremurā yāma. ĩgūsā ĩrasū buremumakū, ĩgūsā buremurī wīgue musā ĩgūsā merā baarā: “Wātēayarā āārā”, ārī ĩmurā ĩrīrosū yāa. Musā ĩrasīrimakū, neō gāāmebea. ²¹ Marī Opu Jesucristoyarā āārīsīā, ĩgūrē buremurā nerē bokatīrīrā, ĩgu deko ĩrīrīpare ĩrīrī, pārūrē dukawa baāa. Gajerā ĩgūsā keorī weadeare buremurā ĩrīrīrī, waībū dīī ĩgūsā baarī, wātēaya āārā. ĩrasīrīrā marī Opu Jesūyare baarā, wātēayare baamasībea. ĩrasūta wātēayare baarā, Jesūyare baamasībea.

²² Marī Opu ĩgūyarārē ĩgū dīreta buremumakū gāāmemi. ĩrasīrīrā marī wātēārē buremurā, marī ĩgūrē guamakū ĩrībokoā. ĩgū guamakū, marī ĩgūrē tarinugāmasībirīkōa. Marīrē wajamoāburīre kāmūtamasībirīkōa.

Marīpu gāāmerī dīreta ĩrīka! ārī gojādea

²³ Masaka surāyerī āsū ārī werenīma: “Marī ĩrīduarīre noō gāāmerō ĩrīmasīā”, ārī werenīma. ĩgūsā ĩrīre ĩrasū ārīkerepuru, āārīpererī marī ĩrīduarīre ĩrīrā, gajerārē ĩritamurā meta yāa. Noō marī gāāmerō ĩrīrā, gajerārē Marīpure buremunemomakū ĩrībirībokoā. ²⁴ Marīya āārīburi dīreta gūñabirīkōārō gāāmea. Gajerāya āārībūridere gūñarō gāāmea.

²⁵ ĩrasīrīrā baarī duarogue baarīre wajarīrā, noō gāāmerō wajari baaka! “Ĵ ĩ baarī keorī weadea pūroque pīdea āārīrī?” ārī sērēñabirīkōāka: “ĩrīre baarā, űnerō ĩrīrā yāa”, ārī gūñarī, ārīrā! ²⁶ Marīpuya werenīrī gojādea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībū: “Āārīpererī ĩ ũmuma, marī Opuya āārā”, ārī gojasūdero āārībū. ĩrasīrīrā āārīpererī ĩgū baarī pīdeare baamasīa.

²⁷ Jesūre buremubi musārē baadoregu sīumakū, waaduarā waaka! Baarā waarā, musārē ĩgū eorīre baaka! “Ĵ ĩ baarī, keorī weadea pūroque pīdea āārīrī?” ārī sērēñabirīkōāka: “ĩrīre baarā, űnerō ĩrīrā yāa”, ārī gūñarī, ārīrā! ²⁸ Gajīgu ĩro āārīgū āsū ārībokumi musārē: “ĩ baarī, keorī weadea pūroque pīdea dīī āārā”, ārībokumi. ĩgū ĩrasū ārīmakū, ĩrī dīire baabirīkōāka!

Īgū, musā baamakū: “Nērīrē irirā yāma”, āri gūñabokumi. Īgū irasū āri gūñabirikōāburo, āri rā, irire baabirikōāka! ²⁹ Yū irire āri gū, Īgū gūñarīrē werenigū yāa. Musā gūñarīrē werenibeā.

Musā gapu āsū āri sērēñabokoa yure: “¿Nasirirā, gajigu diaye gūñabiri waja, gua iriduarire gorawayubokuri? ³⁰ Gua baarire Marīpure: ‘Ōāa’, āri, usuyari sīmakū, gajigu gua baarire werewamasībemi”, āri bokoā musā yure. ³¹ Yū gapu āsū āri werea musārē. Musā baa, iirirā, gajinorē irirāde, Marīpu gāāmerī direta irika, gajerāde Īgūrē: “Ōatarigu āārīmi”, āri būremuburo, āri rā! ³² Neō musā iriri merā judio masakare, judio masaka āārīmerārē, Marīpuyarādere ñerō irimakū iribirikōāka! ³³ Yū irirosū irika! Āārīpereri yū iriri merā masaka āārīpererārē ōārō iriduāa. Irasirigu ōārō yū āārīburi direta gūñabea. Gajerāya āārīburi gapure ōārō gūñāa, Īgūsāde Jesucristore būremuburo, āri gū. Īgūrē būremumakū, Īgūsārē taugakumi, peamegue waabirikōāburo, āri gū.

11

¹ Irasirirā yū Cristore iritayarosūta musāde yure iritayaka!

Jesúre būremurā nerērōgue nome irīmarē gojadea

² Yaarā, yure musā gūñamakū, āārīpereri yū buedeare keoro irimakū Īgū, musārē: “Ōārō yāa”, āri, usuyari merā werea. ³ Gaji musārē masīmakū gāāmea. Cristo, āārīpererā ūma dipuru āārīmi. Ūmū, marāpore igo dipuru āārīmi. Marīpu, Cristo dipuru āārīmi. ⁴ Musā Marīpure būremurā nerēmakū, sugu Marīpure sērēgū, Marīpu Īgūrē weredoredeare weregu, Īgūya dipurure būabirikumi. Īgūya dipurure būagu, guyasīūrō irigu iribokumi. Cristore Īgū Opure gopeyari merā būremubirikumi. ⁵ Nomeō gapu Marīpure sērēgō, Marīpu igore weredoredeare werego, igoya dipurure būakumo. Igoya dipurure būakumo, guyasīūrō irigo iribokumo. Marāpure igo dipurure gopeyari merā būremubirikumo. Poari pera būabēodeo irirosū āārībokumo. ⁶ Igoya dipurure būaduabirimakū, diayeta igoya poarire pera būabēokōārō gāāmea. Igoya poarire pera būabēoduabeo: “Guyasīūgorāa”, āri gō, igoya dipurure būaburo. ⁷ Ūmū gapu Marīpu irirosū opu āārīsīā, Īgūya dipurure būabirikōāburo, Marīpu yū Opū āārīmi, āri Īmubu. Nomeō gapu igoya dipurure būaburo, ūmū yū opu āārīmi, āri Īmubo. ⁸ Neōgoraguere Marīpu ūmūrē irigu, nomeōya gōā merā iribiridi āārīmi. Nomeō gapure ūmūya gōā merā iridi āārīmi. ⁹ Irasirigu ūmūrē irigu, nomeōrē iritamubure iribiridi āārīmi. Nomeō gapure, ūmūrē iritamubore iridi āārīmi. ¹⁰ Irasirirā musā Marīpure būremurā nerērōguere, nome Īgūsāya dipure būaro gāāmea. Irasū būarā, ūmū dorerire ōārō yujirire Īmurākuma. Īgūsā irasiririre Marīpure wereboerā Īārākuma. ¹¹ Irasū āārīkerepuru, marī Jesucristore būremurā gāme iritamua. Ūma, nome iritamurī marīrō āārīmasībirikuma. Nomeō ūma iritamurī marīrō āārīmasībirikuma. ¹² Diasiūrō āārā. Marīpu nomeōrē ūmūya gōā merā iridi āārīmi. Ide diayeta āārā. Ūma, nome merā deyoama. Irasirirā āārīpererā masaka: ūma, nomeōde Marīpu irinerā āārīma.

¹³ I āārīpereri diayeta āārīmakū, ¿musā basi naāsū gūñarī? Musā Marīpure būremurā nerērōgue, nomeō igoya dipurure būabeota, Marīpure sērēmākū ¿ōārī, o ōāberi? ¹⁴ Ūmū poañapu ūmamakū guyasīūgorāa. Āārīpererā masaka irire masīma. ¹⁵ Nomeō poañapu ūmagō āārīmakū: “Ōāgorāa”, ārā. Igo poañapu ūmamakū, igoya dipuru būaro irirosū āārā. ¹⁶ Yū werenīrē: “Irasū āārībea”, āri guaseoduagunorē āsū āri weregura. Marī Jesúre būremurā, gajerā Marīpuyarāde irire irasū dita yāa.

Marī Opū Jesucristo boadeare gūñarā, Īgū nerē baadorederosū keoro iribiridea

¹⁷ Dapora musārē gaji gojāa. Irire gojagu, yū musārē: “Ōārō irirā yāa”, āri bea. Musā nerērā, ōārō iriboanerā, ubu gapu poyanorēayuro. ¹⁸ Irasirigu āsū āri werepurorigura musārē. Musā nerērā, gāme guaseo dukawariayuro. Gajerā yure irire weremakū pégu: “Diayeta āārīkoa”, āri gūñāa. ¹⁹ Musā gāme dukawarirā, āsū āri gūñākoa: “Marīrē gāme dukawariro gāāmea. Irasirirā, ¿noā gapu Jesucristoyarāgora āārīrī? āri masīrākoa”, āri koa. ²⁰ Irasirirā musā gāme dukawariri waja, musā marī Opū Jesucristo boadeare nerē gūñarā, Īgū buerā merā baatūnugū dorederosū keoro iirī, baabea. ²¹ Musā nerē baarā, surāyeri noō gāāmerō baapurorikōāa. Gajerā ūaboama. Gajerā mejāma. ²² Musā noō gāāmerō iirī, baaduarā, ¿nasirirā musāya wiirigū baa, iirīberi? Musā Marīpuyarā āārīkererā, noō gāāmerō baa, iirīrā, musā nerērērē wajamarīrosū irirā yāa. Musā watopege āārīrā baari opamerārē guyasīūrō tarimakū irirā yāa. Musā irasiriri kerere pégu, ¿naāsū āri weregukuri yū musārē? “Ōārō irirā yāa”, āri birikoa.

Marī Opū Jesucristo Īgū buerā merā baatūnudeare gojadea

²³⁻²⁴ Marī Opū Jesucristo yure buedeare yū musārē werebu. Iri āsū āārā. Īgūrē wējēduarāguere Īgūrē Judas Īmuburi dupuyuroma ñamita marī Opū Jesucristo pārūrē āi, Marīpure: “Marē usuyari sia”, āri, irirure pea, Īgū buerārē: “I yaa dupu āārā”, āri gueredi

äärĩmi. "Irasirirã yu musã merã dapura iriaderosũ nerẽ, pãrũrẽ baariku, yu musãrẽ boabosarire gũñaka!" ãrĩdi ããrĩmi. ²⁵ Ìgũsã baa odoadero puru, pãrũrẽ ãiderosũta iirĩripare ãi, ãsũ ãrĩdi ããrĩmi: "Yu musãrẽ boabosagu yaa dí bẽori merã Yũpu musãrẽ: 'Õãrõ irigura', ãrĩdeare iriyuwarikugukumi. Irasirirã musã nerẽ, iirĩripare iirĩriku, yu dí bẽobosarire gũñaka!" ãrĩdi ããrĩmi. ²⁶ Ìgũ ãrĩderosũta irirã, marĩ nerẽrã, pãrũrẽ baariku, iirĩripare iirĩriku: "Marĩ Opu Jesucristo marĩrẽ boabosadi ããrĩmi", ãrĩ ìmurãkoa. Irire irinĩkõãrõ gããmea. Ìgũ ì ãmugue dupaturi aarimakũ, irire irinemobirikoa.

Marĩ Opu Jesucristo boadeare gũñarã, ãsũ iridorea, ãrĩ gojadea

²⁷ Marĩ Opu Jesucristo boadeare marĩ nerẽ gũñaripoe Marĩpũre bũremurĩ marĩrõ merã pãrũrẽ baa, iirĩripare iirĩguno ñerõ irigu yãmi. Jesucristo marĩrẽ boabosagu dí bẽodeare ubu ããrĩrĩ irirosũ gũñami. ²⁸ Irasirirã pãrũrẽ baa, iirĩripare iirĩburi dupuyuro masakaku marĩ irideare: "Ñerõ irikubu", ãrĩ gũñapuroriro gããmea. ²⁹ Marĩ Opu Jesucristoya dupũ ããrĩrĩrẽ pẽmasĩrõ marĩrõ merã pãrũrẽ baa, iirĩripare iirĩmakũ, Marĩpũ marĩrẽ wajamoõgukumi. ³⁰ Musã irire pẽmasibiridea waja wãrã musã merãmarã pũrĩrikurã, turamerã ããrĩma. Surãyeri boakõãsiama. ³¹ Marĩ baa, iirĩburi dupuyuro marĩ irideare: "Ñerõ irikubu", ãrĩ gũñapurorimakũ, marĩ Opu marĩrẽ wajamoõbirikumi. ³² Marĩ Opu gapũ marĩrẽ Ìgũyarãrẽ marĩ ñerĩ iririre piriburo, ãrĩgũ, wajamoõmi. Irasirigu Ìgũrẽ bũrenumerãrẽ peamegue waadore, marĩ gapũre Ìgũsã merã wajamoõbirikumi.

³³ Irasirirã yaarã, musã nerẽ baarã, suro merã baamurã gajerãdere yũka! ³⁴ Uboaguno Ìgũya wiigũe baaburo. Irasirimakũ, musã õãrõ nerẽ baamakũ, Marĩpũ musãrẽ wajamoõbirikumi. Gajire musã pãroque waagũ, õãrõ were ãmugura.

12

Õãgũ deyomarĩgũ Marĩpũyare marĩrẽ irimasĩmakũ iririre gojadea

¹ Yaarã, Õãgũ deyomarĩgũ Marĩpũyare marĩrẽ irimasĩmakũ irigu ããrĩmi. Yu irire musãrẽ õãrõ masĩmakũ gããmea. ² Musã ire õãrõ masĩsiãa. Jesucristore bũremuburi dupuyuro keori weadeare bũremutũyanerã ããrĩbũ. Iri keori weadea okari opabea. Neõ werenĩbea. ³ Irasirigu daporare yu musãrẽ ire masĩmakũ gããmea. Neõ sugu Õãgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merã weregu: "Jesũre ñerõ waanaburo", ãrĩmasĩbirikumi. Gajigu Õãgũ deyomarĩgũ iritamurĩ marĩrõ merã weregu: "Jesũs marĩ Opu ããrĩmi", neõ ãrĩmasĩbirikumi.

⁴ Õãgũ deyomarĩgũ Marĩpũyare marĩrẽ irimasĩmakũ iriri, wãri ããrã. Ìgũ suguta irire sĩgũ ããrĩmi. ⁵ Marĩ Opu Jesucristo marĩrẽ moãdoreri, wãri ããrã. Ìgũ suguta irire moãdoregu ããrĩmi. ⁶ Marĩpũyare iriri, surosũ ããrĩbea. Marĩpũ suguta marĩ ããrĩpererãrẽ Ìgũyare õãrõ irimasĩmakũ irigu ããrĩmi. ⁷ Marĩpũ Õãgũ deyomarĩgũrẽ marĩ masakakure sĩrĩ merã Ìgũ marĩ merã ããrĩrĩrẽ ìmumi, ããrĩpererã Jesucristore bũremurãrẽ gãme iritamuburo, ãrĩgũ. ⁸ Õãgũ deyomarĩgũ surãyerire õãrõ masĩrĩ merã Marĩpũyare weremakũ yãmi. Gajerãdere õãrõ pẽmasĩrĩ merã Ìgũyare weremakũ yãmi. ⁹ Gajerãrẽ: "Marĩpũ iritamurĩ merã marĩ õãrõ irimasĩã", ãrĩ bũremumakũ yãmi. Irasũ ããrĩmakũ, gajerãrẽ Ìgũ turarire sĩmi pũrĩrikurãrẽ tauburo, ãrĩgũ. ¹⁰ Gajerãrẽ Ìgũ turari merã iri ìmurĩrẽ irimasĩmakũ yãmi. Gajerãrẽ Marĩpũ Ìgũsãrẽ weredorerire õãrõ weremasĩmakũ yãmi. Gajerãrẽ: "Wãtĩ turari merã, o Õãgũ deyomarĩgũ turari merã ãsũ yãmi ì", ãrĩ masĩrĩrẽ sĩmi. Gajerãrẽ gaji masã yu werenĩrĩ merã Ìgũsã dupuyurogue werenĩmasĩbirideare werenĩmasĩmakũ yãmi. Gajerãrẽ, iri werenĩrĩrẽ masĩbirikererã, Õãgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merã: "Ãsũ ãrĩduaro yãa ì", ãrĩ masĩmakũ yãmi. ¹¹ Õãgũ deyomarĩgũ marĩ masakakure gajerosũperi dita Ìgũ sĩduarire sĩmi. Ìgũ suguta Marĩpũyare marĩ irimasĩburire sĩgũ ããrĩmi.

Marĩ Cristoyarã ããrĩrã su dupũta irirosũ ããrã, ãrĩ gojadea

¹² Marĩya dupũma wãri ããrã. Wãri ããrĩkerero, su dupũta ããrã. Cristode irasũta ããrĩmi. Marĩ Ìgũrẽ bũremurã wãrã ããrĩkererã, su dupũta irirosũ ããrã. ¹³ Murãrõta marĩ Ìgũrẽ bũremurã ããrĩpererã: judio masaka, judio masaka ããrĩmerã, gajerãrẽ moãboerã, moãboemerãde wãrã ããrĩkererã, Õãgũ deyomarĩgũ sugu merãta wãiyesũbu. Irasirigu marĩrẽ su dupũta irirosũ ããrĩmakũ yãmi. Irasirirã marĩ ããrĩpererã Õãgũ deyomarĩgũrẽ opãa.

¹⁴ Marĩya dupũma ããrĩrĩ su wãita ããrĩbea. Wãri ããrĩkõã. ¹⁵ Marĩya gubu werenĩrĩ gubu ããrĩrõ ãsũ ãrĩbokoa: "Mojo ããrĩbea. Irasiriro mũya dupũma ããrĩbea", ãrĩbokoa. Marĩya gubu irasũ ãrĩkerero, marĩya dupũmata ããrã. ¹⁶ Marĩya gãmipũ werenĩrĩ gãmipũ ããrĩrõ ãsũ ãrĩbokoa: "Koyeru ããrĩbea. Irasiriro mũya dupũma ããrĩbea", ãrĩbokoa. Marĩya gãmipũ irasũ ãrĩkerero, marĩya dupũmata ããrã. ¹⁷ Marĩya dupũ, koyeru dita ããrĩmakũ, ñnasirisĩã, pẽbokuri marĩ? Marĩya dupũ, gãmipũ dita ããrĩmakũ, ñnasirisĩã, gajinorẽ wĩjĩbokuri marĩ? ¹⁸ Marĩpũ marĩya dupũre irigu, ããrĩpereri Ìgũ gããmerõsũta keoro iridi ããrĩmi. ¹⁹ ããrĩpereri marĩya dupũgue

ääririno su wāita āārīmakū, marīya dupu marībokuyo. ²⁰ Āsū āārā. Marīya dupugue āāriri wāri āārīkerepuru, su duputa āārā. I irirosūta marī Jesūre būremurā wārā āārīkererā, su duputa irirosū āārā.

²¹ Irasiriro koyeru, mojōrē: “Murē gāamebea”, ārīmasībirikoa. Dipuru, guburire: “Murē gāamebea”, ārīmasībirikoa. ²² Āsū gapu āārā. Gaji marīya dupugue āāriri, turabiri āārīkerepuru, marī gapu irire būro gāamea. ²³ Gaji marīya dupugue āāriri: “Ubu āāriri āārā”, āri gūñāa. Irasiriri irire oārō deyoburo, ārīrā, oārō āmua. Gaji marī guyasirisārīrē suri sāña kāmūtāa masaka iābirikōāburo, ārīrā. ²⁴ Gaji marīya dupugue āāriri oārī deyori gapure āmubea. Marīpu marīya dupugue āāriri āārīpererire oārō āmudi āārīmi, su duputa oārō dupukūburo, āriḡū. Irasirigu: “Ubu āāriri āārā”, marī āriri gapure oārō gāamemakū yāmi. Irasiriri marī neō gajigu Jesūyagure: “Ubu āārīḡū āārīmi, irasiriri āārī gāamebea”, ārībirikōārō gāamea. ²⁵ Āsūta āārīdoredi āārīmi, Marīpu marīya dupu suro merā iritamuburo, āriḡū. ²⁶ Marīya dupugue āāriri su wāi űerō tarīmakū, gajide āārīpereri űerō tarīa. Su wāirē oārō āmumakū: “Marīya dupu āārīperero oārō āārā”, āri gūñāa.

²⁷ Yu irire āriḡū, āsū āriḡuḡu yāa. Marī Cristore būremurā iḡāya dupu irirosū āārā. Irasiriri marī masakakū iḡāya dupugue āāriri irirosū āārā. ²⁸ Irasirigu Marīpu marī Jesūre būremurāre gāme iritamuburire piḡu, āsū pidi āārīmi. Jesucristo buedoreḡu pīnerāre pīpūrōridi āārīmi. Puru Marīpu gajerārē iḡū weredorerosū weremurāre pidi āārīmi. Puru gajerārē iḡūyare buemurārē pidi āārīmi. Gajerārē iḡū turaro merā iri imumurāre, gajerārē pūrīrikūrārē taumurārē, gajerārē masakare iritamumurārē, gajerārē dorerimasā āārīmurārē, gajerārē gaji masā ya merā iḡūsā dupuyuroḡe neō werenīmasībirideare werenīmasīmurārē pidi āārīmi. ²⁹ Irasirigu marī āārīpererārē sūrosū irimurārē pībiridi āārīmi. Irasiriri marī āārīpererā Jesucristo buedoreḡu pīnerā meta āārā. Marī āārīpererā Marīpu weredorerosū wererā meta āārā. Marī āārīpererā Marīpu yare buerā meta āārā. Marī āārīpererā Marīpu turaro merā iri imumurā meta āārā. ³⁰ Marī āārīpererā pūrīrikūrārē taumasīrā meta āārā. Marī āārīpererā gaji masā ya werenīrī merā werenīmasīrā meta āārā. Marī āārīpererā iḡūsā werenīrīrē péadero puru: “Āsū āriḡuaro yāa”, āri wererā meta āārā. ³¹ Irasiriri Ōḡū deyomarīḡū Marīpu yare irimasīrī sīrīrē gāameka musā! Yu musārē i āārīpereri nemorō oārīrē wereḡura.

13

Gāme maīrīmarē gojadea

¹ Marī gaji masā ya werenīrīrē werenīmasīkererā, Marīpure wereboerā ya werenīrīrē werenīmasīkererā, gajerārē maībirīmakū, marī werenīrī wajamarībokoa. Kōme majī pābirīmakū busurosū marī werenīrī busukōābokoa. ² Marīpu marīrē weredorerosū oārō weremasīkererā, gajerārē maībirīmakū, marī wereri wajamarībokoa. Āārīpererire masīkererā, Marīpu yare masaka dupuyuroḡe masībirideā āārīpererire pēmasīkererā, gajerārē maībirīmakū, marī masīrī wajamarībokoa. Marīpure būremurī marīrē iḡū sīrī merā buūrure gajerogue waadoremāsīkererā, gajerārē maībirīmakū, marī būremurī merā iriri wajamarībokoa. ³ Marī opari āārīpereri boporārē sīkererā, iḡūsārē maībirīmakū, marī iriri wajamarībokoa. Marīpu yare marī irideā waja marīya dupure masaka soekerepuru, marī gajerārē maībirīmakū, Marīpu marīrē: “Ōārō iribu”, ārībirībokumi.

⁴ Marī gajerārē maīrā, mata iḡūsā merā guaña māa. Iḡūsārē bopoñarī merā oārō yāa. Iḡūsārē iāturiña māa. “Iḡūsā nemorō oḡū āārā”, ārīmasīña māa. “Iḡūsā nemorō masītarinugāḡū āārā”, ārīmasīña māa. ⁵ Marī gajerārē maīrā, iḡūsārē būremurī merā keoro werea. Marīya āārīburi direta gūñabea. Iḡūsāya āārīburidere gūñāa. Iḡūsārē guari merā wereña māa. Iḡūsā marīrē űerō irīmakū, yoaripoe iḡūsā merā guaniña māa. ⁶ Gajerārē maīrā, iḡūsā űerō irīmakū iārā, usuyamasīña māa. Diayema gapure iḡūsā irīmakū iārā, usuyāa. ⁷ Marī gajerārē maīrā, iḡūsā űerō irīmakū iārā, masakare neō kere werebea. Gajerā iḡūsārē werewuakerepuru, marī iḡūsārē būremurīrē neō pībirīkōa. “Purugue iḡūsāde oārī gapure irīrākuma”, āri gūñāa. Iḡūsā iriri merā marī űerō tarīkererā, iḡūsārē maīsiā, neō pīribea.

⁸ Marī gāme maīrī neō perebirīkōa. Marīpu weredorerosū wereri gapu pererokoa. Gaji masā ya merā marī werenīrīrē pererokoa. Marīpu yare masīrī merā oārō wereride, purugue pererokoa. Iri irasū waamakū, marī masīdero nemorō āārīpererire masīrīkōa. ⁹ Daporare marī āārīpereri Marīpu yare masībea. Iḡū weredorerosūta iḡū masīrī sīrī merā werekererā, āārīpereri iḡūyare weremasībea. ¹⁰ Purugue Jesucristo Marīpu yare masīpeoḡu aarīmakū, marī masībirideare masīpeorākoā.

¹¹ Yu majīḡū āārīḡū, majīrā irirosū gūñarī marīrō werenī, iḡūsā irirosūta iriunabu. Yu buḡuro waagū, majīrā irirosū āārīdeare pīrikōābu. ¹² Daporare Marīpu yare marī oārō

masĩbea. Diuru buɓaru merā marĩ āĩĩnamakū òārō deymarĩrō irirosū āārā. Òārō deyobeaa. Ʋu òārō deyoroguu Marĩpũre iārākoa. Daporare marĩ ĩgūrē sĩrĩgā masĩa. Ʋu Marĩpũ marĩrē masĩpeorosũta marĩde masĩpeorākoa.

¹³ Daporare ure wāi āārā: Marĩpũre buremuri, ĩgū marĩrē òārō irĩgũkumi, āĩ usuyari, marĩ gāme maĩrĩ āārā. Iri ure wāi neō perebirikoo. Gāme maĩrĩ gapu gajĩ nemorō òārĩ āārā.

14

Gaji masā ya werenĩrĩ merā marĩ werenĩmasĩbirikererā werenĩrĩmarē gojadea

¹ Gajerārē maĩnemoka! Irasū āārĩmakū, Marĩpũyare Òāgū deymarĩrĩgū musārē irimasĩrĩ sĩrĩrē gāameka! Āārĩpereri ĩgū irimasĩrĩ sĩrĩrē gũnarā, gajĩ nemorō Marĩpũ weredorerosū weremasĩrĩ gapure buro gāameka! ² Sugu gajĩ masā ya werenĩrĩ merā werenĩmasĩbirikereru werenĩmakū, Marĩpũ dita ĩgū werenĩrĩrē pēmi. Masaka gapu ĩgū werenĩrĩrē pēbema. Òāgū deymarĩrĩgū turari merā Marĩpũyare masĩĩna marĩdeare werenĩmi. ³ Marĩpũ weredorerosū weregu gapu masakare weremi. ĩgū wereri pērārē Jesucristore buremunemomakū yāmi. ĩgū wereri merā ĩgūsārē òārō āārĩrikumakū, òārō yũpũrākumakū yāmi. ⁴ Gajĩ masā ya werenĩrĩ merā werenĩmasĩbirikereru werenĩgū ĩgū basi Jesucristore buremunemogū yāmi. Marĩpũ weredorerosū weregu gapu gajerā Jesucristore buremurārē ĩgūrē buremunemomakū irĩgu yāmi.

⁵ Gajĩ masā ya werenĩrĩ merā musā werenĩmasĩbirideare āārĩpererā musā werenĩmasĩmakū gāamea yu. Iri nemorō Marĩpũ weredorerosū musā weremakū buro gāamea. Marĩpũ weredorerosū weregu gapu, gajĩ masā ya werenĩrĩ merā werenĩgū nemorō masakare iritamugū āārĩmi. Irasū āārĩkererũ, gajĩ masā ya werenĩrĩrē pēgu: “Āsū ārĩduaro yāa”, ārĩ weremakū òāgorāa. ĩgū irasū ārĩ weregu, Jesucristore buremurārē ĩgūrē buremunemomakū irĩgu yāmi. ⁶ Yaarā, yu musā pũrogue waagū, gajĩ masā ya werenĩrĩ merā werenĩgū, musārē iritamubiribokoo. Marĩpũ ĩgũyare yure masĩmakū irideare weregu, ĩgũya diayema kerere masĩrĩ merā weregu, ĩgū yure weredorerire weregu, ĩgũyare musārē buegu, musārē iritamubokoo.

⁷ Keori merā musārē weregura. Tērēdirure keoro puribirimakū, o arpa wāikaro buaputērōde keoro buaputēbirimakū, iri wāi bayari āārĩkoa, ārĩmasĩĩna máa. ⁸ Surara gāmwējērē waaburi dupuyuro sugu ĩgūsā merāmu purĩdirure keoro puribirimakū, gajerā surara ĩgūsā mojkũburire āmubirikuma. ⁹ Musāde irasũta āārā. Musā gajĩ masā ya werenĩrĩ merā werenĩmakū pērā: “Āsū ārĩrā irikuma ĩgūsā”, ārĩmasĩbirikumuma. Irasirirā musā ubogorata werenĩmoāmākōārā irikoo. ¹⁰ I umuguerē wāri buri marā āārĩma. ĩgūsā basi ĩgūsā werenĩrĩrē pēmasĩma. ¹¹ Yu gajĩ masā ya werenĩrĩ merā werenĩgūrē pēbi: “Gajeromu āārĩmi”, ārĩ gũnagukoo. ĩgũde yu gajĩ masā ya werenĩrĩ merā werenĩmakū pēbi yure: “Gajeromu āārĩmi”, ārĩ gũnagukumi. ¹² Irasũta āārā musādere. Musā Òāgū deymarĩrĩgū turaro merā irimasĩrĩ sĩrĩrē gāamea. Irasirirā gajerā Jesucristore buremurārē ĩgūrē buremunemomakū irimasĩrĩrē buro gāameka!

¹³ Irasirĩgu sugu gajĩ masā ya werenĩrĩ merā werenĩmasĩbirikereru werenĩgũno Marĩpũre: “Yu werenĩrĩrē gajerārē: ‘Āsū ārĩduaro yāa’, ārĩ weremakū iritamuka yure!” ārĩ sērēburo.

¹⁴ Yu gajĩ masā ya werenĩrĩ merā werenĩmasĩbirikereru werenĩrĩ merā Marĩpũre sērēgū, Òāgū deymarĩrĩgū gũnarĩ sĩrĩ merā sērēa. Irasū sērēkereru, gũnarĩ merā yu sērēdeare: “Āsū ārĩduaro irikoo”, ārĩ pēmasĩbirikoo. ¹⁵ Irasirirā āsū iriro gāamea. Òāgū deymarĩrĩgū turari merā gajĩ masā ya werenĩrĩ merā Marĩpũre sērērō gāamea. Irasū āārĩmakū, pēmasĩrĩ merā marĩ ya werenĩrĩ merā Marĩpũre sērērō gāamea. Òāgū deymarĩrĩgū turari merā gajĩ masā ya werenĩrĩ merā Marĩpũre bayapeoro gāamea. Irasū āārĩmakū, pēmasĩrĩ merā marĩ ya werenĩrĩ merā Marĩpũre bayapeoro gāamea. ¹⁶ Marĩ Òāgū deymarĩrĩgū turari merā gajĩ masā ya werenĩrĩ merā Marĩpũre usuyari sĩkererũ, marĩ merā āārĩrā pēbiribokuma. ĩgūsā irire pēmerā: “Irasũta āārā”, ārĩ, marĩ merā Marĩpũre usuyari sĩbiribokuma. ¹⁷ Marĩ gajĩ masā ya werenĩrĩ merā Marĩpũre usuyari sĩrĩ òāgorāa. Irasū āārĩkererũ, marĩ merā āārĩrā gapu marĩ werenĩrĩrē pēbirimakū, marĩ ĩgūsārē Jesucristore buremunemomakū iribirikoo. ¹⁸ Gajĩ masā ya werenĩrĩ merā werenĩmasĩbirikereru werenĩrĩrē yuta musā āārĩpererā nemorō werenia. Irire irisĩā, Marĩpũre usuyari sĩa. ¹⁹ Irasū āārĩkereru, Jesture buremurā nerērōgue gajĩ masā ya werenĩrĩ merā wāri musā pēbirire yu weremakū musārē òābirikoo. Musā pēmasĩrĩrē yu mērĩgā weremakū gapu, musārē òārōkoa.

²⁰ Yaarā, majĩrā pēmasĩmerā irirosū gũnabirĩkōāka! Murā irirosū òārō pēmasĩrĩ merā gũnaka! Nērō iriri gapure majĩrāgā gũnamerā irirosū āārĩka! ²¹ Marĩpũyare werenĩrĩ gojadea pũgue āsū ārĩ gojasũdero āārĩbũ: “Marĩ Opu āsū ārĩmi: ‘Gajero marārē ĩgūsā ya werenĩrĩ merā i makā marārē weredoregura. Yaare ĩgūsārē irasū weredorekererũ, i makā

marā yare neō b̄remubirikuma', ārimi marī Opu", āri gojasūdero āārībū. ²² Irasirigu Marīpu gajero marārē ĩgūsā ya werenīri merā ĩgūrē b̄remurārē weredoregu, ĩgūsā ĩgūrē b̄remubirire ĩmumi. ĩgūrē b̄remurā gapure irasiribemi. ĩgūyare ĩgū weredorerosū wererā merā ĩgūsārē weremi. ²³ Irasirirā musā Jesūre b̄remurā nerērōgue gaji masā ya werenīri merā werenīmasībirikererā werenīrērē musā āārīpererā werenīboko. Musā irasū werenīmakū, Marīpuware masīmerā, gajerā Jesūre b̄remumerāde űājājabokuma. Musā irasū werenīrērē pērā, musārē: "Nīārīmasā āārīma", āribokuma. ²⁴ Musā āārīpererā Marīpu weredorerosū weremakū Marīpuware masībi, Jesūre b̄remubide űājāri pēgu, ĩgū űerō irideare masīgukumi. Irasirigu ĩgū űerī irideare bujaweregukumi. ²⁵ ĩgū gūűarīgue űerō: "űērērē gūűayo yu", āri pēmasīgukumi. Irasirigu űadukupuri merā ejamejā, Marīpure: "Yu Opu āārā", āri b̄remugukumi. Irasū āārīmakū: "Marīpu diayeta musā merā āārīmi", āri masīgukumi.

Musā nerērā, gopeyari merā ōārō keoro irika! āri gojadea

²⁶ Yaarā, musārē āsū āri werea. Musā nerēmākū, surāyeri Marīpure bayapeoma. Gajerā Marīpuware buema. Gajerā Marīpu ĩgūyare ĩgūsārē masīmakū irideare werema. Gajerā gaji masā ya werenīri merā werenīmasībirikererā werenīma. Gajerā iri werenīrērē: "Āsū ārīduaro yāa", āri werema. Irasirirā āārīpereri irire musā Jesūre b̄remurā ōārō keoro irika, musā ĩgūrē b̄remunemoburosūta! ²⁷ Irasirirā gaji masā ya werenīri merā werenīmasībirikererā werenīrā, pērā, o űerā werenīburo. Sugu werenī ōoadoero puru, gajigu werenīburo. Puru gajigu ĩgūsā werenīrērē: "Āsū ārīduaro yāa", āri wereburo. ²⁸ Musā nerēmākū, ĩgūsā werenīrērē: "Āsū ārīduaro yāa", āri werebu marīmakū, gaji masā ya merā werenībirikōāburo. ĩgūsā seyaro ĩgūsā gūűarīgue Marīpu merā werenīburo. ²⁹ Marīpu weredorerosū wererāde, pērā, o űerā wereburo. Irasū keoro weremakū pērā, gajerā ĩgūsā wererire: "Diayeta Marīpuwa kereta āārā", āriburo. ³⁰ Musā nerērōgue sugu weremakū, Marīpu gajigure iroque doagure weredoreremakū, werepuroriadi gapu toeburo. ³¹ Musā irasū irirā, musā āārīpererā Marīpu weredorerosū weremasīrākoa. Sugu werepuroriadi were ōoadoero puru, gajigu werewāgānaburo. Irasirimakū, āārīpererā pé, ōārō yujupūrākūrākuma. ³² Marīpu weredorerosū wererā musā wereburi dupuyuro: "ĀNaāsū āārīmakū irire wererākuri?" āri gūűapuroriro gāāmea. ³³ Marī nerēmākū, Marīpu marīrē keoro irimakū gāāmemi. Noō gāāmerō iriro marīrō űsyari merā nerēmākū gāāmemi. Āārīpererogue Jesūre b̄remurā nerērārē irasū dita irimakū gāāmemi.

³⁴ Jesūre b̄remurā nerēmākū, nome werenībirikōāburo. Nomerē werenīdoreri māa. Werenīdōnorē irirā, Marīpuwa werenīri gojadea pūgue dorederosūta ōārō péro gāāmea. ³⁵ Jesūre b̄remurā nerēmākū, sugo nomeō werenīgō, gūyasīūrō iribokumo. Irasirigo igo gajino ōārō pébiradeare masīduago igoya wiigue igo marāpure sērēűaburo.

³⁶ Ire musā masīka! Musā Marīpuwa kerere werepurorinerā āārībea. Irasū āārīmakū, musā dita ĩgūyare b̄remurā āārībea. Gajerāde ĩgūrē b̄remurā āārīma. ³⁷ Sugu musā merāmū: "Yu Marīpu weredorerosū weregu āārā", āri gūűagū, o gajigu: "Yu Ōāgū deyomarīgū irimasīrī sirīrē opāa", āri gūűagū, i yu musārē gojarire: "Marī Opu doreri āārā", āri masīgukumi. ³⁸ Yu gojarire: "Marī Opu doreri āārībea", ārimakū, ĩgūrē: "Marīpuware weregu āārībemi", ārika!

³⁹ Yaarā, Marīpu weredorerosū weremasīrērē buro gāāmea musā! Musā merāmarārē ĩgūsā gaji masā ya merā werenīmasībirikererā werenīmakū: "Werenīmerāta!" āribirikōāka! ⁴⁰ Musā nerērā, noō gāāmerō iribirikōāka! Gopeyari merā āārīpereri musā iririre ōārō keoro irika!

15

Cristo masādeare gojadea

¹ Yaarā, yu musārē iripoegue weredea, Jesucristo masakare tauri kerere daporare gūűamakū gāāmea. Musā irire pērā, b̄remubu. Daporadere irire b̄remunīkōā. ² Musā iri kerere b̄remusīā, peamegue waamurā meta āārā. Iri kerere musārē yu weredeare b̄remurērē piribirimākū, Marīpu musārē taugukumi. Musā iri kerere b̄remubirinerā, diayeta tausūbiribokoa.

³ Yure buedeare musārē weretauba. Iri bueri, gaji bueri nemorō ōātaria. Āsū āārā. Marīpuwa werenīri gojadea pūgue gojaderosūta Cristo marī űerō iridea waja marīrē boabosadi āārīmi. ⁴ ĩgū boadero puru, ĩgūrē yāanerā āārīma. Puru Marīpuwa werenīri gojadea pūgue gojaderosūta űrenu waarō merā Marīpu ĩgūrē masūdi āārīmi. ⁵ ĩgūrē masūdero puru, Cristo Pedrore deyoayupu. Puru ĩgū buedoregu pīnerā, pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarārē deyoayupu. ⁶ Puru suűarō wārā quinientos masaka nemorō ĩgūrē b̄remurārē deyoayupu. Wārā ĩgūrē ĩānerā okama dapa. Gajerā boasianerā āārīmā. ⁷ Puru Santiagore deyoayupu. Iro puru āārīpererā ĩgū buedoregu pīnerārē deyoayupu.

⁸ Āārīpererā gajerārē Īgū deyoadero puru, yudere deyoatūnumi pama. Majīgūgā keoro deyoabigā deyoadi irirosū yu āārīkeregū, Jesūre buremutuyāa. ⁹ Īgū yure deyoaburi dupuyurogue Īgūrē buremurārē ñerō irigorenabu. Irasirigū gajerā Jesūs buedoregū pīnerā āārīpererā dokague āārā. Masaka yure: “Īgū Jesūs buedoregū pīdi āārīmi”, āārīmakū: “Yu Jesūs buedoregū pībodi āārībiradibu”, ārī gūñāa. ¹⁰ Irasū āārīkerepuru, Marīpu yure ōārō iritamumi. Irasirigū Jesucristo yure Īgūyare buedoregū pīmi. Marīpu yure ubogora ōārō iritamugū meta yāmi. Yu āārīpererā gajerā Jesucristo buedoregū pīnerā nemorō moāa. Yu gūñārī merā irasirībea. Marīpu yure ōārō iritamugū, yu merā āārīnikōāmi. Yure Īgū iritamurī merā ōārō moāmakū yāmi. ¹¹ Yu bueri, gajerā Jesucristo buedoregū pīnerā bueri irirosūta āārā. Gua āārīpererā Jesucristo boa, masādea kerere buea. I kerere pērā, musā Īgūrē buremunugābu.

Boanerā masāburire gojadea

¹² Gua, Cristo boa, masādeare buekerepuru, gajerā musā merā āārīrā: “Boanerā neō masābirikuma”, ārīma. ¿Nasirirā irasū āārī ire? ¹³ Boanerā masāburi marīmakū, Cristode masābiribodi āārīmi. ¹⁴ Cristo masābirimakū, gua bueri neō wajamarībokoa. Musā Īgūrē buremurīde wajamarībokoa. ¹⁵ Marīpu boanerārē masūbi, Cristodere masūbiribodi āārīmi. Īgū irasū iribirimakū, gua: “Marīpu Cristore masūdi āārīmi”, āārīrā, ārīgatorā iribokuyo. ¹⁶ “Boanerā masābirikuma”, Īgūsā āārīrī diaye āārīmakū, Cristode masābiribodi āārīmi. ¹⁷ Cristo masābirimakū, Īgūrē musā buremurī wajamarībokoa. Irasirirā musā ñerī iridea waja, waja opakōābokoa dapa. ¹⁸ Diayeta i irasū āārīmakū, Cristore buremurā boanerā, Īgūrē buremubirinerā peamegue waumurā irirosū āārībokoma. ¹⁹ Marī Cristore buremurā: “Marī okarinurī dita Īgū merā ōārō āārīrākoa. Marī boadero puru masāburire masīña maa”, ārī gūñārā, āārīpererā masaka nemorō boporā āārībokoa.

²⁰ “Cristo boadero puru, masādi āārīmi”, āārīrī gapu diaye āārā. Marī āārīpererā masaka boadero puru masāburi dupuyuro masāpuroridi āārīmi. ²¹ Āsū āārā. Neōgorague āārīpuroridi Adán ñerī iripuroridea waja marī masaka āārīpererā boamurā dita āārā. Puru Jesucristo ōārīrē iripeodea waja marī boadero puru masārākoa. ²² Marī masaka āārīpererā Adán parāmerā āārīturīarā āārīrī waja boamurā dita āārā. Cristoyarā marī āārīmakū, marī boadero puru, Marīpu marī āārīpererārē masūgukumi. ²³ Marīpu marīrē keoro masūgukumi. Cristo masāsiadi āārīmi. Puru Īgū i ūmuge dupaturi aarimakū, marī Īgūyarā āārīsā, masārākoa. ²⁴ Irasū waamakū, i ūmu pereakōārokoa. Irinurē Cristo āārīpererā ñerārē: oparārē, dorerārē, turarārē béogukumi. Īgū irasiriadero puru, Īgū Pagure Īgū āārīpererā Opū āārīrīrē wiagukumi. ²⁵ Īgū wiaburi dupuyuro Marīpu Cristore Īaturirā āārīpererārē béogukumi. Īgūsārē béoburi dupuyuro Marīpu gāāmederosūta Cristo āārīpererā Opū āārīgukumi. ²⁶ Āārīpererā Īgūrē Īaturirārē béodero puru, boaridere peremakū irigukumi. ²⁷ Marīpu Īgūya werenurī gojadea pūgue ārīderosūta Cristore āārīpererārē doregu, āārīpererire opagu āārīmakū iridi āārīmi. Irasū āārīrō: “Marīpu weka doregu Cristo āārīmi”, ārīduaro meta yāa. Marīputa āārīpererire, āārīpererārē Cristo dokague pīdi āārīmi. ²⁸ Marīpu Īgūrē irasirī ododero puru, Cristo Marīpu magū Īgū āārīpererārē doregu, āārīpererire opagu āārīrīrē Marīpure wiagukumi. Irasirigū Marīpu āārīpererī, āārīpererā Opū āārīgukumi.

²⁹ Gaji āārā. “Boanerā masābirikuma”, Īgūsā ārīkerepuru, ¿nasirirā gajerā masaka boanerāya āārīburire wāiyebosayuri? Īgūsā: “Boanerā masābirikuma”, āārīrā, Īgūsāya āārīburire wāiyebosabiribokoma.

³⁰ Gua: “Boanerā masārākuma”, ārī bueri waja ūmuriku gajerā guare ñerō iriduama. Guare Īgūsā ñerō iriduakerepuru, boanerā masāburire masīsā, irire buenikōāa. ³¹ Yaarā, i diayeta āārā. Ūmuriku: “Masaka yure wējēkōārākuma”, ārī pēñāa. ³² Yu Jesucristoya kerere bueri waja Efesoguere makānūu marā yēa buro guarā irirosū āārīrā, yure ñerō irima. “Boanerā masābirikuma”, Īgūsā āārīrī diaye āārīmakū, yu iroque bueri waja ñerō taridea wajamarībokuyo. “Boanerā masābirikuma”, Īgūsā āārīrī diaye āārīmakū, marīde gajerā irirosū āsū ārī werenibokoa: “Nāka baa, iirirā! Ūnamīgā boakōābokoa. Irasirirā marī boaburi dupuyuro marī gāāmerō irirā!” ārībokoa.

³³ Gajerā ārīgatorire pēbirikōāka! Masaka āsū ārī werewuakuma: “Ñerārē wapikurā, musā ōārō iririkurire pirikōārākoa”. ³⁴ Irasirirā musā dupuyurogue goepeyarī merā keoro iriderosūta irika doja! Ñerārē irinembirikōāka! Musā surāyeri Marīpure masībea. Musārē guyasirīdoregu irasū ārā.

Boanerā masāburire gojanemodea

³⁵ Gajipoe sugū āsū ārī sērēñabokumi: “¿Nasiri boanerā masārākuri? ¿Naāsūperi dupu oparākuri?” ārībokumi. ³⁶ Irasū sērēñagū pēmasībi āārīmi. Marī oteri yeri otedero puru, iri yeri puriburi dupuyuro yeba poekague boakōākoa. Boa, puru puri irikoa. Boabirimakū,

neõ puri wirimasibirikoa. ³⁷ Marĩ oterã, puridiguere ãi otebea. Dupayeri direta otea. Iri yeri trigo yeri ããrĩrõ, o gaji yeri ããrĩrõ ããrĩkoa. ³⁸ Iri yerire marĩ otedero pũru, Marĩpu gapũ Igũ gããmederosũta iri yerire purimakũ yãmi. Irasirigu ojodũka yerire ojodũkaũu waamakũ yãmi. Trigo yerire trigo sari waamakũ yãmi. Irasũ dita yãmi Marĩpu. ³⁹ ããrĩpererã okari oparã sũrosũ dupũkurã ããrĩbema. Masakaya dupũ, waimũrãya dupũ irirosũ ããrĩbea. Mirãya dupũ, waaiya dupũ irirosũ ããrĩbea. ⁴⁰ Ũmarõ marãya dupũ, i ũmu marã, ũmarõ marã irirosũ ããrĩbirikererã, Igũsãde õãrĩ dupũ opama. ⁴¹ Abe ũmũmu kũmijũrĩ merã asimi. Nãmimu irirosũ boyobemi. Neũukãde gajerõũperi gosema. Neũukãrẽ marĩ ããmakũ, gajerã sirũgã goserã deyoma. Gajerã bũro goserã deyoma.

⁴² Marĩ boanerã masãrã ãsũ ããrĩrãkoa. Marĩ boamakũ yãadero pũru, marĩya dupũ boarokoa. Pũru masãrã, gaji dupũ neõ boabiri dupũ oparãkoa. Irasirirã neõ dupaturi boabirikoa. ⁴³ Marĩya dupũre yãamakũ, boanerãya dupũ boari dupũ, turabiri dupũ daro ããrã. Marĩpu marĩrẽ masũmakũ, marĩya dupũ õãrĩ dupũ, turari dupũ ããrĩrokoa. ⁴⁴ Marĩya dupũre yãamakũ, marĩya dupũ i ũmũma dupũ ããrã. Marĩ boanerã masãmakũ, marĩya dupũ ũmũgasima dupũ ããrĩrokoa. Irasirirã ãsũ ãrĩ masã. Daporare marĩ i ũmũma dupũre opãa. Pũru ũmũgasima dupũre oparãkoa.

⁴⁵ Marĩpũya werenĩrĩ gojadesa pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Marĩpu Igũ iripũroridi Adãrẽ okarire sidi ããrĩmi”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ. Adãn pũrũmu Jesucristo gapũ perebiri okarire sigũ ããrĩmi. ⁴⁶ Marĩ i ũmũma dupũre opapũroria. Pũrũguere ũmũgasima dupũre oparãkoa. ⁴⁷ I ũmũgue ããrĩpũroridi Adãn, nikũ merã irisũdi ããrĩmi. Igũ pũrũmu marĩ Opũ Jesucristo gapũ ũmũgasiguemũ ããrĩmi. ⁴⁸ Adãn nikũ merã iridea dupũ dupũkũderosũ marĩ ããrĩpererã nikũ merã iridea dupũ dupũkũ. Irasũ ããrĩmakũ, ũmũgasiguemũ Jesucristoyarã ããrĩsã, Igũya dupũ irirosũ dupũkurãkoa. ⁴⁹ Adãn nikũ merã irisũdi ããrĩmi. Marĩ Igũ irirosũ dupũkũ. Pũru ũmũgasiguemũ Cristo irirosũ dupũkurãkoa.

⁵⁰ Yaarã, musãrẽ ire werea. Marĩrẽ i ũmũma dupũ merã ũmũgasigũ Marĩpu Igũyarãrẽ dorerogũ neõ waamasĩna mã. I ũmũma boaburi dupũ merã ũmũgasigũ perebiri okari ããrĩroguere neõ waamasĩna mã. ⁵¹⁻⁵² Masaka masĩbirideare daporare musãrẽ weregura. Jesucristo i ũmũgue dupaturi aariburi dupuyuro ããrĩpererã Igũyarã boabirikuma. Jesucristo aaripũoe Marĩpũ wereboegũ puridĩru puritũnũgũkumi. Irasũ puriadero pũru, mata kãrĩ yoberã irirosũ marĩ ããrĩpererã Jesucristore bũremurã gorawayurãkoa. Marĩ boanerã gaji dupũ boabiri dupũ merã masãrãkoa. Irasirirã neõ dupaturi boabirikoa. Okarãde gaji dupũ boabiri dupũ oparãkuma. ⁵³ Marĩpu marĩya dupũ pereburi dupũre gorawayugũkumi, perebiri dupũre opaburo, ãrĩgũ. Marĩya dupũ boaburi dupũre gorawayugũkumi, neõ boabiri dupũre opaburo, ãrĩgũ. ⁵⁴ Marĩya dupũ pereburi dupũ, neõ perebiri dupũre gorawayumakũ, marĩ boaburi dupũ, neõ boabiri dupũre gorawayumakũ, Marĩpũya werenĩrĩ gojadesa pũgue ããrĩderosũta waarokoa. ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ iri pũguere: “Marĩpu boarire beokõãmi, dupaturi marĩrẽ neõ boabirikõãburo, ãrĩgũ. ⁵⁵ Marĩ boakõãrãkoa, ãrĩ gũidea pereakõã”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ. ⁵⁶ Marĩ ñerõ iridea waja boamurã dita ããrã. Marĩpu Moiserẽ doreri pidea merã marĩ ñerõ irideare masã. ⁵⁷ Irasũ ããrĩkerepũru, Marĩpu marĩ Opũ Jesucristo iridea merã marĩrẽ peamegũ waabonerãrẽ taumi. Irasirirã Marĩpũre: “Õãtaria mu”, ãrĩ, ũsuyari sã.

⁵⁸ Irasirirã, yaarã yũ maĩrã, musãrẽ ãsũ ãrĩ weregura. Musã marĩ Opũ Jesucristore bũremurãrẽ neõ piribirikõãka! Gajerã musãrẽ Igũyare beodoremakũ, neõ beobirikõãka! Ũmũriku Igũ moãdorerire õãrõ irinikõãka! Ire marĩ masã. Igũ merã marĩ õãrõ ããrĩrã Igũ marĩrẽ moãdorerire irimakũ, marĩ moãrĩ, ubu ããrĩrĩ neõ ããrĩbea.

16

Corinto marã gajerã Jesũre bũremurãrẽ niyeru sĩburi neõõrẽrẽ gojadesa

¹ Daporare musãrẽ niyeru neõ, musã gajerã Jesũre bũremurãrẽ sĩburire weregura. Yũ gajerã Jesũre bũremurãrẽ Galacia nikũgue ããrĩrãrẽ dorederosũta musãde irika!

² Semanariku siuñajãrĩnu* ããrĩmakũ, ããrĩpererã musã gajerã Jesũre bũremurãrẽ sĩburi niyerure dukawa duripika! Mẽrõgã oparã mẽrõgã dukawa duripika! Waaweyaro oparã waaweyaro dukawa duripika! Irasirirã, yũ musã pũroge ejamakũ, musã sĩburire opasĩarãkoa. ³ Yũ musã pũroge ejaũ, musã beyenerãrẽ Jerusalẽgue iriũgũkoa. Pãpera pũgue ãsũ ãrĩ gojagũkoa: “Iĩsã ããrĩma Corinto marã beyenerã”. Irasũ ãrĩ goja odo, Igũsã merã iri pũrẽ, musã duripĩ neõõdea niyerure iriũgũkoa, Jesũre bũremurã Jerusalẽgue

* **16:2** Jesũre bũremurãya siuñajãrĩnu, domingo ããrã. Domingo ããrĩmakũ, Jesũs boadigũe masãdi ããrĩmi. Irasirirã, domingo ããrĩmakũ, Igũrẽ bũremurã nerẽnama.

ãārĩrãrẽ sĩdoregu. ⁴ Musã yũre: “Ígũsã merã waamakũ gããamea”, ãrĩmakũ, Ígũsã yũ merã waarãkuma.

Pablo Ígũ Corintogue waaburire gojadea

⁵ Yũ musã pũrogue waagũ, Macedonia nikũgue waapurorigukoa. Irore tariwãgã, musã pũro waagukoa. ⁶ Gajipoe irigu yoaweyaripoe musã merã ããrĩgukoa, o gajipoe irigu puibure ããrĩpeogu, ããrĩpeokõábokoa. Irasirirã musã yũ gajerogue waaburire iritamumasirãkoa. ⁷ Yũ musãrẽ ããrĩ dita ããrĩadiuabirikoa. Irasirigu marĩ Opũ gããmemakũ, yoaripoe musã merã ããrĩgukoa. ⁸ Pentecostés bosenũ ããrĩmakũ, õõ Efesogueta taugukoa dapa. ⁹ Õõguere wãri moãrĩ ããrã. Marĩ Opũya kerere pẽduarã wãrã ããrĩma. Irasũ ããrĩmakũ, yũ irire weremakũ kãmutaduarãde wãrã ããrĩma.

¹⁰ Timoteo musã pũrogue Ígũ ejamakũ, Ígũrẽ õãrõ merã bokatĩrĩ, õãrõ usũyari merã ñeãka! Musã irasirĩmakũ, Ígũ musã merã bujawereri marĩrõ ããrĩgukumi. Ígũ yũ irirosũ marĩ Opũyare moãmi. ¹¹ Irasirirã Ígũrẽ irasũ ããbéomerãta õãrõ merã Ígũrẽ iritamuka! Musã irasirĩmakũ, Ígũ yũ pũrogue õãrõ usũyari merã goedujarigukumi. Gajerã Jesũre buremurã merã gua Ígũrẽ yũrã yãa. Irasirirã, Ígũ õõgue aariburire iritamuka!

¹² Apolore marĩyagu Jesũre buremugũrẽ musãrẽ ããgũ waamakũ buro gããmeadibu. Irasirigu Ígũrẽ gajerã Jesũre buremurã merã waadoreadibu. Yũ waadorekerepũrũ, Ígũ daporare waaduabemi. Pũrũ Ígũrẽ gajino iriri marĩmakũ, musã pũrogue waagukumi.

Pablo Corinto marãrẽ õãdoretĩnudea

¹³ Õãrõ pẽmasĩka! Jesucristore buremurĩrẽ neõ piribirikõãka! Gũiri marĩrõ õãrõ gũñaturã ããrĩka! Marĩpu turari merã õãrõ ããrĩrikuka! ¹⁴ ããrĩpereri gajinorẽ irirã, gajerãrẽ maĩrĩ merã irika!

¹⁵ Yaarã, musã masĩa. Acaya nikũguere Estéfanãs wãikũguya wii marã, gajerã iro marã Jesũre buremurãrõriburi dupuyuro Ígũrẽ buremurãrõrinerã ããrĩma. Ígũsã, gajerã Jesũre buremurãrẽ õãrõ iritamunikõãma. ¹⁶ Ígũsã irirosũ irirãrẽ õãrõ Ígũsã dorerire irituyaka! Gajerã Ígũsã merã Jesucristoyare moãtamurãrẽ musã õãrõ Ígũsã dorerire irituyamakũ gããamea yũ. ¹⁷ Musã merãmarã Estéfanãs, Fortunato, Acaico yũ pũrogue ejasiamã. Ígũsã yũ merã ããrĩmakũ, buro usũyãa. Ígũsã musã yũre iritamuboadearẽ iritamuma. ¹⁸ Yũre õãrõ yũjũpũrãkũmakũ yãma. Musãdere irasũta irĩfũrã. Musãrẽ gajerã pẽrogue Ígũsã irirosũ irirãrẽ: “Õãrõ irirã yãma”, ãrĩ werero gããamea.

¹⁹ Asia nikũ marã Jesũre buremurã musãrẽ õãdorema. Aquila, Priscila, gajerã Jesũre buremurã Ígũsãya wĩgue nerẽnarãde musãrẽ buro õãdorema. ²⁰ Õõ marã Jesũre buremurã ããrĩpererã musãrẽ õãdorema. Usũyari merã gãme bokatĩrĩ, õãrõ merã mojó ñeãnaka!

²¹ Yũ Pablo, yũ basi: “Musãrẽ õãdorea”, ãrĩ gojãa.

²² Marĩ Opũre Jesucristore maĩbino wajamoãsũburo. “Gua Opũ aarika!”

²³ Marĩ Opũ Jesucristo musãrẽ õãrõ iritamuburo. ²⁴ Marĩ ããrĩpererã Jesucristoyarã ããrã. Irasirigu yũ musã ããrĩpererãrẽ buro maĩa. ãsũ ããrã. Irasũta ããrĩburo.

Iropãta ããrã.

Pablo

2 CORINTIOS

Pablo Corinto marārē òãdoredea

¹ Yu Pablo, marīyagu Timoteo merā musā Marīpuyarā Corinto marārē, irasū āārīmakū āārīpererā Acaya nikūgue āārīrārē òãdorea. Marīpu gāãmederosūta Jesucristo yare ĩgūyare buedoregu pīmi. ² Marīpu āārīnīgū, marī Opu Jesucristo musārē òārō iritamū, siuñajārī merā āārīrikumakū iriburo.

Pablo ĩgū ñerō tarideare gojadea

³ Marīpu, marī Opu Jesucristo Pagu marīrē bopoñarī merā ĩāmi. ĩgū suguta marīrē gūñaturamakū irigu āārīmi. Irasirirā ĩgūrē: “Òātaria mu”, ārī, usuyari sīrā! ⁴ Marī ñerō taririku, Marīpu marīrē gūñaturamakū yāmi. Irasirirā gajerā ñerō tarimakū ĩārā, Marīpu marīrē gūñaturamakū iriderosū marīde ĩgūsārē gūñaturamakū irimasīa. ⁵ Marīde Cristoyarā āārīsīā, ĩgū ñerō tariderosū buro ñerō taria. Marī ñerō tariro nemorō Marīpu Cristo merā marīrē iritamugū òārō gūñaturamakū irigukumi. ⁶ Gua Marīpu musārē taurire gūñaturaburo, ārīrā, ñerō taria. Gua ñerō tarimakū, Marīpu guare iritamumi gūñaturari merā tariburo, ārīgū. Musā, gua irirosū ñerō tarimakū, Marīpu musādere iritamumasīmi gūñaturari merā tariburo, ārīgū. ⁷ Gua ire masīa. Gua ñerō tarirosū musāde gua merā ñerō taria. Irasū ñerō tarimakū, Marīpu guare gūñaturamakū irirosū musādere òārō gūñaturamakū yāmi. Irasirirā musā gūñaturari merā ñerō tariburire gua masīa.

⁸ Guayarā, Asia nikūgue guare waadeare musārē masīmakū gāãmea. Gua iroguere āārīrā buro ñerō tarirā: “I ñerō taririre neō bokatīūbirikoa. Boarākoa. ⁹ Wējēbéokōārākuma”, ārī gūñadibu. Marīpu direta gua gūñaturaburire irasū ñerō taribu. Irasirirā: “Marī basi neō iritamumasībirikoa. Marīpu boanerārē masūgū suguta marīrē taumasīmi”, ārī gūñaturabu. ¹⁰ Guare buro wējēduakerepuru, Marīpu guare taumi. Irasirirā: “Daporadere, purugedere taugukumi”, ārī buremua. ¹¹ Irasirirā musā gajerā merā Marīpure guaya āārīburire sērēbosarosūta ĩgū guare iritamumakū ĩārā, wārā ĩgūrē: “Pablosārē òārō iritamubu”, ārī, usuyari sīrākuma.

Pablo ĩgū Corintogue waaduadideare gojadea

¹² Gua irideare gūñarā, usuyari merā āsū ārī gūñāa: “Gua i ũmugure Marīpu ĩūrō ārīgatori marīrō gopeyari merā masakare buebu”, ārī gūñāa. Musādere irasūta iribu. Gua masīrī merā buebiribu. Marīpu guare maīgū ĩgū turari merā iritamumi. ¹³ Gua musārē gojarā, pēmasīma òārō dita gojabu, òārō pēmasīmakū gāãmerā. ¹⁴ Irasirirā gua musārē gūñarā: “Guayamarē ĩgūsā pēmasīturabirideare purugue òārō pēmasīrākuma”, ārī gūñāa. Irasirirā, marī Opu Jesús dupaturi aarimakū, gua musā iridea merā usuyarosūta, musāde gua iridea merā usuyarākoa.

¹⁵⁻¹⁶ Irasū ārī gūñagū, Macedonia nikūgue waagū musārē ĩāgū waapuroriduadibu. Irasirigu musārē ĩātariwāgā, gāme dujari, musārē dupaturi ĩābokuyo. Pea yare musā ĩārī merā usuyamakū iriduagu, irasiriduadibu. Musā, irasirimakū, yu Judea nikūgue waaburire iritamubokuyo. ¹⁷ “Yu musā puro waagura”, ārīkeregu, ejabirimakū ĩārā: “Pablo, gajerā masaka ĩgūsā gāãmerō irirosū iriañumi”, ¿ārī gūñarī? “ĩgū āriderosū iribirañumi”, ¿ārī gūñarī? ¹⁸ Marīpu ĩgū: “Āsū irigura”, ārīdeare yāmi. Guade: “Āsū irirākoa”, ārīdeare: “Iribirikoa” ārīrā meta yāa. Irire masīmi Marīpu. ¹⁹ Yu, Silvano, irasū āārīmakū Timoteo, Marīpu magū Jesucristoyare musārē werebu. Marīpu: “Yu magū merā āsū irigura”, ārīgū, diayeta iriguno āārīmi. “ĩgū merā āsū irigura”, ārī, puru: “Iribirikoa”, ārīgū meta yāmi. ²⁰ Irasirigu āārīpereri Marīpu masakare: “Āsū irigura”, ārīdeare Jesucristo ĩgū magū merā iripeokōadi āārīmi. ĩgū irasirimakū ĩārā, marī Jesucristoyarā Marīpure: “Irasūta āārā, mu magū Jesucristo merā iridea òātaria”, ārī, usuyari sīa. ²¹ Guare, irasū āārīmakū musādere Cristore piriro marīrō buremurā, ĩgū merā òārō āārīmakū irigu, Marīputa āārīmi. ĩgūta marīrē beyepīdi āārīmi Cristoyarā āārīdoregu. ²² Irasirigu marīrē ĩgūyarā āārīrīrē masīmakū iridoregu, Ōāgū deyomarīgūrē marī merā āārīmakū iridi āārīmi. Irasirigu āārīpereri ĩgū marīrē siburire ĩgū merā masīmakū yāmi.

²³ Marīpu yu wererire, yu gūñarīrē masīmi. Irasirigu yu musā purogue Corintogure waabirideare diayeta weregura. Musā ñerō iridea waja turiduabi, musā purogue waabiribu, musārē bujaweremakū iribokoa, ārīgū. ²⁴ Gua musārē buro doreri merā: “Jesucristore buremurā āsūpero gapu iriro gāãmea”, ārīrā meta āārā. Piriro marīrō musā ĩgūrē òārō buremua. Irasirirā, musārē ĩgū merā nemorō usuyamakū gāãmerā, òārō iritamuduāa.

2

¹ Iro dupuyuro yu musārē iāgū ejagu, yu wereri merā musārē bujaweremakū iribu. Irasirigu: “Dupaturi iğūsārē bujaweremakū iribokoa”, āriğū, daporare iğūsārē iāgū waabea”, āri gūñabu. ² Musārē bujaweremakū irigu, yude bujawereboko. Marī basi gāme bujaweremakū irirā, gāme usuyamakū irimasīña marībokoa. ³ Irasirigu irinugue musārē su pū gojabu yu musā purogue waaburi dupuyuro iririre āmudoregu. Irire āmuburi dupuyuro yu musārē iāgū waamakū, yure usuyamakū iriboanerā, yure bujaweremakū iribokoa. Yu āsū āri gūñāa: Yu musā merā usuyamakū, musāde yu merā usuyarākoa. Irasirigu musā merā bujawereduabi: “Waabea dapa”, āri gojabu. ⁴ Musārē irire gojagu, buro gūñarikuri merā, oārō yujupūrākuri marīrō merā, buro oreri merā musārē gojabu. Musārē bujawereburo, āriğū meta gojabu. Yu musārē buro maīrīrē masīmakū iriduagu, gojabu.

Ñerō iridi irideare kātikal āri gojades

⁵ Sugu musāyagu iğū ñerō iridea merā yure bujaweremakū irimi. Yu direta irasū iribirimi. Musādere āarīpererārē bujaweremakū iridi āarīmī. Iğū yure musā nemorō bujaweremakū irikerepuru: “Iğūrē buro wajamoāka!” āriğū meta yāa. ⁶ Musā nerēnarōgue: “Iğū ñerō iridea waja marī merā neō nerēnemobirikōāburo”, ārideare irisiayuro. Irasirigu yu musārē: “Iropāta iğūrē wajamoāka!” āri gojāa. ⁷ Iğū ñerō irideare bujawerekeregu, iğūrē musā wajamoānemomakū, buro bujawereri merā dujabokumi. Irasirirā iğū ñerō irideare kāti, iğūrē iritamuka, gūñaturari merā āarīburo, ārīrā! ⁸ Irasirigu yu musārē: “Dupaturi iğūrē oārō bokatīrīñeāka, musā dupuyurogue maīderosūta iğūrē maīrīrē masīburo, ārīrā!” āri gojāa. ⁹ Iro dupuyuro musārē gojagu: “¿Diyeta yu dorerire irirākuri?” āri masīduagu gojabu. ¹⁰ Musā iğū ñerō irideare kātirosūta, yude irire kātia. Yure ñerō iribirikerepuru, musārē iritamudagu: “Iğū ñerō irideare kātia. Cristo marī ñerō irideare kātigu iūrō, irasū yāa”, āri gojāa. ¹¹ Marī iğū ñerō irideare kātīmakū iāgū, wātēa opu Satanās marīrē ñerō iridoreduagu marīrē tarinugāmasībirikumī. Iğū marīrē ñerī irimakū gāāmerīrē oārō masīa.

Pablo: “Troague āarīğū gūñarikubu”, āri gojades

¹² Yu Troas wāikuri makāgue Jesucristoya kerere buegu ejamakū, marī Opu Jesucristo wārā irogue āarīrārē iri kerere pēduamakū iridi āarīmī. ¹³ Irasū āarīkerepuru, marīyagu Titore bokabirisīā, buro bujawere gūñarikubu. Irasirigu iro marārē: “Waagū yāa”, āri, Macedonia nikūgue iğūrē āmagū waabu.

Cristoyarā wātī ñerō iridorerire tarinugāmasīma, āri gojades

¹⁴ Yu gūñarikukeregu, Marīpuru: “Mu yure oārō iritamunīa”, āri, usuyari sīa. Marī Jesucristoyarā āarīmakū, Marīpu marīrē iğū iritamurī merā āarīpereri wātī ñerō iridorerire tarinugāmasīmakū yāmi. Marī Jesucristoya kerere bueri merā masakare iğūyamarē masīmakū yāmi. Sūrōrī āarīpererogue sūrō seyaro irirosū āarīpererogue marārē masīmakū yāmi. ¹⁵ Āsū āārā. Marīpu, marī Jesucristoya kerere were, iğūyare irituyamakū iāgū, oārī sūrōrī iğūrē sīdea soemurī merā usuyarosū, marī merā usuyami. Sūrōrīrē iğū iūrō soemumakū sūrō seyarosū, marī noō waarō marī Jesucristoyarā āarīrīrē iğū taumurārē, peamegue waamurādere masīmakū yāmi. ¹⁶ Peamegue waamurā Jesucristoya kerere marī weremakū pērā, iğūrē gāāmebiri waja irogue wajamoāsūburire masīma. Jesucristo taumurā gapu iri kerere marī weremakū pé buremurā, Marīpu puro iğū merā āarīburiere masīma. Marī basi iri kerere oārō weremasībea. Marīpu iritamurī merā irire oārō weremasīa. ¹⁷ Wārā gajerā Marīpu yare buegorenarā, niyeru direta wajataduama. Gua gapu iğūsā irirosū iribea. Gua Cristore moāboerā, Marīpu iriunerā iğū iūrō iğū weredoredeare gopeyari merā werea.

3

Marīpu Jesucristo iridea merā: “Oārō irigura musārē”, ārīrīrē gojades

¹ Gua musārē irire ārīrā, dupaturi gua basi oārō werenīrā meta yāa. Gajerā buerimasā musā puro ejaburi dupuyuro iğūsā buenerārē su papera pūgue iğūsā buerire: “Keoro āārā”, ārīrīrē gojadoreñurā. Irasirirā musā puro ejarā, iri pūrē musārē wiañurā. Musā guare masīāa. Irasirirā gua iğūsā irirosū musārē iri pūnorē iriubea. Irasū āarīmakū gajerogue buerā waamurā, musārē iri pūnorē gojabosadorebea. ² Gua iri pūnorē gāāmebea. Musā, gua Jesucristoya kerere weremakū pērā, iğūrē buremu, iğūyare irinugābu. Masaka, musā irasirīmakū iārā, gua buerire: “Keoro āārā”, āri masīrākuma. Guade gua gūñarīgue musārē: “Diyeta Jesucristore buremu, iğūyare irituyarā yāma”, āri masīa. Musā irasiriri merā masaka guare: “Oāgorama”, āri masīrākuma. Guayamarē gojades pū merā masīrōsū irire masīrākuma. ³ Jesucristo, gua iğūyā kerere weremakū, musārē iğūrē buremu, iğūyare irituyamakū iridi āarīmī. Irasirirā masaka musā iğūyare iririre iārā, iğūyarā musā āarīrīrē gojades pū merā masīrōsū masīrākuma. Irasirirā musā Cristo gojades pū irirosū āārā.

Irire masĩdoregu, papera pũgue gojadi merã gojabiridi ããrĩmi. Marĩpu okanĩgũ gããmerõsũta Õãgũ deyomarĩgũ turari merã musãya gũñarĩgue: “Ìgũ iritamurĩ merã gua ãsũ ããrĩrikua”, ãrĩ masĩmakũ yãmi. Irasirĩgu, iripoegue Marĩpu Moisére ìgũ dorerire pídeare ùtã majĩrĩgue gojaderosũ iribiridi ããrĩmi.

⁴ Gua Cristo iritamurĩ merã Marĩpure gũñaturasĩã, musãrẽ irire gojãa. ⁵ “Gua masĩrĩ merã i moãrĩrẽ yãa”, neõ ãrĩmasĩbea. Marĩpu iritamurĩ merãta Jesucristoya kerere werea. ⁶ Irasirĩgu guare iri kerere, ìgũ masakare: “Õãrõ irigura musãrẽ”, ãrĩrĩrẽ õãrõ buemakũ yãmi. Iri kere, iripoegue Marĩpu Moisére ìgũ doreri pídea irirosũ ããrĩbea. Marĩpu Jesucristo iridea merã, Õãgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merã marĩrẽ ìgũ merã õãrõ ããrĩmakũ iriri kere ããrã. Neõ sugũ ìgũ dorerire iripoegu mãmi. Irasirirã marĩ irire iripeobiri waja peamegue waamurã dita ããrĩbokoa. Õãgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merãta Marĩpu merã õãrõ ããrĩmasĩã.

⁷ Marĩpu Moisére ìgũ doreri pídeare ùtã majĩrĩgue gojagu, ìgũ ããrĩrõgue gosewasiriri waamakũ iridi ããrĩmi. Irasiriro Moiséya diapu Marĩpu gosewasiriri merã kũmijũdero ããrĩbũ. Iri gosewasiriri peredjakerepũru, Israel bumarã ìgũrẽ ìãmeétumasĩbirinerã ããrĩmã. Marĩpu burõ gosewasiriri merã deyoa, Moisére iri doreri pídea ããrĩkerepũru, iri doreri, masakare ìgũsã irire iripeomasĩbiri waja peamegue waamurã dita ããrĩmakũ iridero ããrĩbũ. ⁸ Irasirĩgu Marĩpu iri doreri merã iridea nemorõ, ìgũ Õãgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merã marĩrẽ ìgũ merã õãrõ ããrĩmakũ iriri õãtaria. ⁹ Marĩpu, masaka Moisére ìgũ doreri pídeare iripeobiri waja ìgũsãrẽ: “Wajamoãgura”, ãrĩkerepũru, õãgoradero ããrĩbũ. Iri nemorõ, Marĩpu Jesucristo iridea merã marĩrẽ: “Õãrã, waja opamerã ããrĩma”, ãrĩ ìãrĩ, õãtaria. ¹⁰ Irasiriro Marĩpu Moisére ìgũ doreri pídea õãrĩ ããrĩkerepũru, Jesucristoya kere gapũ, iri nemorõ õãtaria. Iri kere, iri dorerire ubu ããrĩrĩ dujamakũ yãa. ¹¹ Marĩpu burõ gosewasiriri merã Moisére ìgũ dorerire píkerepũru, iri pereburi ããrĩdero ããrĩbũ. Jesucristo ìgũ iridea merã marĩrẽ tauri kere gapũ õãtaria. Neõ ubu ããrĩrĩ ããrĩbirikoa. Neõ perebirikoa.

¹² Irasirirã gua irire masĩsĩã, gũiro marĩrõ merã pẽmasĩma õãrõ musãrẽ Jesucristoya kerere werea. ¹³ Iri kere, Marĩpu Moisére ìgũ doreri pídea perederosũ neõ perebirikoa. Irasirirã gua iri kerere wererã, Moisés iriderosũ irirã meta yãa. Moisés Marĩpu merã ããrĩdero purũ, ìgũya diapu Marĩpu gosewasiriri merã kũmijũdero ããrĩbũ. Israel bumarã iri gosewasiriri peredjarire masĩrĩ, ãrĩgũ, ìgũya diapure surĩro gasiro merã buãadi ããrĩmĩ. ¹⁴ Moisés irasirĩmakũ, iri gosewasiriri peredjarire masĩbiriderosũ, Marĩpu doreri ìgũrẽ pídeare: “Ãsũ ãrĩduaro irikoa”, ãrĩ pẽmasĩbirinerã ããrĩmã. Daporaguedere Israel bumarã irire buerã, pẽmasĩbema dapa. Cristoyarã dita irire pẽmasĩma. ¹⁵ Daporaguedere Israel bumarã Marĩpu Moisére ìgũ doreri pídeare bukererã, pẽmasĩrĩ marĩrõ buema. ¹⁶ Sugũ masakã marĩ Opure buremunugãmakũ, marĩ Oputa ìgũyare pẽmasĩmakũ yãmi. ¹⁷ Marĩ Opũ, Õãgũ deyomarĩgũ merã suguta ããrĩmi. Irasirirã, Õãgũ deyomarĩgũ marĩ merã ããrĩmakũ: “Marĩpu Moisére ìgũ doreri pídeare marĩ tarĩnugãdea waja marĩrẽ wajamoãgukumi”, ãrĩ gũñabea. ¹⁸ Irasirirã marĩ Opuyarã ããrĩsĩã, marĩ Opũ õãtarĩgu ããrĩrĩrẽ masĩã. Gajerãde marĩ ìgũyarã ããrĩrĩrẽ masĩma. Irasirĩgu marĩrẽ ìgũ õãgũ ããrĩrõsũ ããrĩmakũ gããmegũ, ããrĩpereri marĩ okarinũrĩ gorawayumakũ yãmi. Marĩ Opũ, Õãgũ deyomarĩgũ merã suguta ããrĩmi. Ìgũta marĩrẽ irasũ yãmi.

4

¹ Marĩpu guare bopoñarĩ merã ìãgũ, guare Jesucristoya kerere weremurãrẽ pídi ããrĩmi. Irasirirã pirĩro marĩrõ gũñaturari merã masakare iri kerere werea. ² Guayãrũrõ iririre, masaka ìãberogue ñerĩ iririre doogorãa. Ærĩgatori merã buebea. Marĩpuya werenĩrĩrẽ gorawayuro marĩrõ buea. Marĩpu ìũrõ diayema ããrĩrĩ direta pẽmasĩma õãrõ masakare werea, ããrĩpererã guare: “Keoro buema”, ãrĩburo, ãrĩrã. ³ Peamegue waamurã dita Marĩpu Jesucristo iridea merã masakare tauri kerere gua wererire pẽmasĩbema. ⁴ Ìgũsã Jesucristore buremubiri waja, wãtĩ i ùmu marã ñerã opu ìgũsãrẽ iri õãrĩ kerere pẽmasĩbirĩmakũ yãmi. Koye ìãmerã sĩãgorire ìãmasĩmerã irirosũ ããrĩmakũ yãmi. Irasirirã Cristo õãtarĩgu ããrĩrĩrẽ ìãmasĩbema. Cristo, Marĩpu ããrĩrĩkurire opagu, Marĩputã ããrĩmi. ⁵ Gua Jesucristoya kerere wererã, masaka guare õãrõ gũñaburo, ãrĩrã meta yãa. Ìgũsãrẽ: “Jesucristo marĩ Oputa ããrĩmi. Ìgũrẽta buremurõ gããmea”, ãrĩ werea. Guayamarẽ wererã: “Jesús guare maĩgũ ìgũyare weredoredea merã gua musãrẽ moãboerã irirosũ musãrẽ iritamurã yãa”, ãrĩ werea. ⁶ Neõgoraguerẽ ããrĩperero i ùmũgue naĩtĩãrõ ããrĩmakũ, Marĩpu: “Boyori waaburo”, ãrĩrĩ merãta boyori waamakũ iridi ããrĩmi. Ìgũta iriderosũ marĩya gũñarĩgue boyori ããrĩmakũ yãmi. Irasirĩgu marĩrẽ ìgũ õãtarĩgu ããrĩrĩrẽ masĩmakũ yãmi. Marĩ Jesucristo õãtarĩgu ããrĩrĩrẽ masĩrã, Marĩpu õãtarĩgu ããrĩrĩdere masĩã.

Jesucristore buremurã Marĩpu merã õãrõ ããrĩma, ãrĩ gojãdea

⁷ Gua Marĩpu òàtarĩgu ààrĩrĩrē masĩrā, diiarisoro ubu ààrĩrĩ soro, òàtarĩri opari soro irirosũ ààrā. Irasirirā gajerā, gua Marĩpuya kerere weremakū pérā: “Marĩpu turatarĩgu iritamurĩ merāta marĩrē ĩgũyare werema ĩgũrē buremuburo, àrĩrā”, àrĩ gũñarākuma. ⁸ Gua noò waaró ñerò tarikererupu, Marĩpu iritamumi, gajerā guare ĩgũyare wererire pirimakū iribirikòáburo, àrĩgũ. Irasirirā: “¿Naásũ waarokurĩ?” àrĩ gũñarĩkukererā: “Marĩpu marĩrē iritamubirikumi”, àrĩ gũñabea. ⁹ Gajerā guare ñerò irikererupu, Marĩpu guare koregu neò béowāgábemi. ĩgũsā guare wějēduarā pámeépkereperu, Marĩpu ĩgũsārē guare wějēdorebemi. ¹⁰⁻¹¹ Jesús i nikũgue ààrĩmakū, masaka ĩgũrē wějēma. Irasirirā gua ĩgũyarā ààrĩrĩ waja ààrĩpereri gua okarinurĩrē ààrĩpererogue gua noò waaró guadere wějēduama. Marĩpu gapu Jesús dupaturi okamakū iridi ààrĩmĩ. Irasirigu, gua boaburi dupure opakereperu, guare Jesús okari sĩrĩrē opamakū yami gajerā irire masĩburo, àrĩgũ. ¹² Irasirirā gua Jesúya kerere wererĩ waja gajerā guare wějēma goero ààrĩkereperu, musā gapu iri kerere buremurā, Marĩpu puro perebirĩ okari opamurā ààrā.

¹³ Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũge àsũ àrĩ gojasũdero ààrĩbũ: “Yu Marĩpure buremubu. Irasirigu ĩgũyare werebu”. Guade irasũta buremua. Irasirirā ĩgũyare werea. ¹⁴ Ire masĩa. Marĩpu, marĩ Opu Jesúre boadiguere masũdi ààrĩmĩ. ĩgũrē masũderosũta marĩ Jesúyarā ààrĩmakū, marĩdere masũgukumi. Irasirigu marĩrē ĩgũ purogue àimurĩagukumi ĩgũ merā ààrĩdoregu. Gua irire masĩsĩā, musārē ĩgũyare werea. ¹⁵ Irasirirā musārē iritamuduarā musā òàrò ààrĩburire i ààrĩpererire irirā ñerò taria. Wārā gajerādere gua wererire pérā Marĩpu Jesús merā òàrò iririre masĩmakū gāāmerā, irasũ yāa. Irire masĩrā, ĩgũrē: “Òàtaria mu”, àrĩ, usuyari sĩrākuma.

¹⁶ Irasirirā gua ñerò tarikererā, piiriro marĩrò gũñaturari merā masakare ĩgũyare werea. Īmarĩku guaya dupuma turari perewāgakererupu, Marĩpu guare gũñaturamakū yami. ¹⁷ Irasirirā gua Jesúya kerere wererĩ waja gua daporare ñerò taririre, Marĩpu purugue guare iriburire àsũ àrĩ gũñāa: “Marĩ ñerò tariri, pereburĩ ààrā. Marĩpu purugue nemorò òàrĩ iriburĩ gapu neò perebirikoa. Buro usuyari merā ĩgũ puro ààrĩnikòārākoo”. ¹⁸ Daporare gua i nikũmarē ĩàrĩrē gũñarĩkabea. Īmugasima ĩāña marĩrĩrē, irogu Marĩpu merā ààrĩburire gũñāa. Gua daporare i nikũmarē ĩàrĩ, pereakòārōkoa. Īmugasima ĩāña marĩrĩ gapu ààrĩnikòārōkoa.

5

¹ Marĩ ire masĩa. Marĩya dupu, marĩya wii irirosũ ààrā. Wii irirosũ marĩya dupu boamakū, Marĩpu gajĩ wii marĩrē sĩròsũ gajĩ dupu umugasima dupure sũgukumi. Iri dupu, masaka iridea dupu meta ààrĩrokoa. Irasiriro neò boabirĩ dupu ààrĩrokoa. ² Marĩ i nikũma dupure oparā yujupũrākuturabirĩ, bujawereri merā ñerò taria. Maama wii marĩ òàrò ààrĩburĩ wiire buro opaduarosũ, umugasima dupure buro gāāmea. ³ Surĩro maamañerē sãñaduarosũ iri dupure gāāmea. Surĩ marĩrā ààrĩduamerā irirosũ, dupu marĩrā ààrĩduabea. ⁴ I nikũma dupure oparā yujupũrākuturabirĩ, gũñarĩku, ñerò taria. Ñerò tarikererā, marĩya dupu, boaburi dupure béoduarā meta yāa. Maama dupu, neò boabirĩ dupu gapure buro opaduaa. Iri dupure oparā, Marĩpu puro ĩgũ merā ààrĩnikòārākoo. ⁵ Marĩpu marĩrē maama dupure opamurā ààrĩmakū iridi ààrĩmĩ ĩgũ puro òàrò ààrĩburo, àrĩgũ. Marĩrē irire masĩburo, àrĩgũ, Òāgũ deyomarĩgũrē marĩ merā ààrĩdoregu sĩdupuyudi ààrĩmĩ.

⁶ Irasirirā Marĩpure gũñaturaniokōaa. Ire masĩa. Marĩ i nikũma dupukarā, marĩ Opu puro ààrĩbea. ⁷ ĩgũrē ĩàbirikererā: “Diayeta ĩgũ àrĩderosũta irigukumi”, àrĩ buremurĩrē neò piribea. ⁸ Gũñaturari merā marĩya ààrĩburire àsũ àrĩ gũñāa: “Marĩ boarā, i nikũma dupure béorā, marĩ Opu puro buro usuyari merā ààrĩrākoo. Irire buro gāāmea marĩ”. ⁹ Irasirirā marĩ Opure marĩ merā usuyamakū iriduarā, i nikũgue ààrĩrā, i ĩgũ purogue ààrĩrā, ĩgũ gāāmerĩrē iriduaa. ¹⁰ Marĩ Cristo purogue waamakū, marĩ ààrĩpererārē ĩgũ diaye nĩdoregukumi marĩ i nikũgue ààrĩrā irideare werebu. Irasirigu, marĩ òàrĩ irideare, o ñerĩ irideare keoro weregukumi. Marĩ, ĩgũ irasiriburire masĩrā, ĩgũ gāāmerĩrē iriduaa.

Marĩpu merā òàrò ààrĩrĩmarē gojadea

¹¹ Irasirirā gopeparĩ merā marĩ Opu Jesucristore buremua. Gua masakare ĩgũsā ĩgũrē buremumakū gāāmerā, ĩgũyare werea. Marĩpu gua iririre masĩmi. Yu, musādere gua iririre: “Òàrò yāma”, àrĩ masĩmakū gāāmea. ¹² Yu musārē gojagu, dupaturi guayamarē: “Òāgorāa”, àrĩ gojagu meta yāa. Guare òàrò masĩ, usuyari merā gũñaburo, àrĩgũ, musārē gojāa. Gajerā buerimasā: “Gajerā nemorò òàrā ààrā”, àrĩ gũñarā, masaka ĩũrò direta òàrā irirosũ ààrĩma. ĩgũsā ààrĩrikurĩ gapure pémasĩbema. Guare: “Keoro buebema”, àrĩ werewuamakū, musā ĩgũsārē òàrò yujurākoa. ¹³ Gajerā gua iririre ĩàrā: “Niāsũrā yāma”, àrĩ ĩàkereperu, niāsũrā meta yāa. Marĩpu gāāmerĩrē irirā, irasũ yāa. Pémasĩrĩ merā musārē iritamurā yāa. ¹⁴ Cristo suguta marĩ ààrĩpererārē maĩgũ marĩ ñerĩ iridea waja marĩrē boabosadi ààrĩmĩ. Irasirirā marĩ ààrĩpererā ĩgũ merā boanerā irirosũ dujabu. Gua irire gũñarā: “Diayeta ààrā”, àrĩ

gũnáa. Irasirirã Ìgũyare piriro marĩrõ yáa. ¹⁵ Æãrĩpererã marĩ ñerĩ iridea waja marĩrẽ boabosadi Æãrĩmĩ, marĩ gãamerõ irinemobirikõáburo, Ærĩgũ. Marĩ õãrõ Æãrĩburire marĩrẽ boabosa, masãdi Æãrĩmĩ Ìgũ gããmerĩrẽ iridoregu. ¹⁶ Irasirirã Ìgũrẽ masĩsĩã, i ãmũ marã Ìgũrẽ masĩmerã gajerãrẽ werewuari merã Ìãrã irirosũ neõ Ìãbea. Iripoeguere yũ Ìgũrẽ: “Ubu Æãrĩgũ, i nikũmũta Æãrĩmĩ”, Ærĩ Ìãunabu. Dapora gapure Ìgũrẽ masĩã. ¹⁷ Marĩ Cristoyarã ñajãmakũ, Marĩpũ marĩrẽ maama Æãrĩrikurire opamakũ iridi Æãrĩmĩ. Irasirirã marĩ Ìgũyarã Æãrĩburi dupuyuroge Æãrĩrikũunaderosũ neõ Æãrĩbea.

¹⁸ Marĩpũ marĩrẽ iri Æãrĩpererire irasiridi Æãrĩmĩ. Iripoeguere marĩ, Marĩpũ merã õãrõ Æãrĩbirunanerã Æãrĩbũ. Irasirigu Marĩpũ, Cristo boari merã marĩrẽ Ìgũ merã õãrõ Æãrĩmakũ iridi Æãrĩmĩ. Æãrĩpererã irasũ Æãrĩmakũ gããmegũ, guare Ìgũya kerere weredoregu pĩdi Æãrĩmĩ. ¹⁹ Iri kere Æãrĩ Æãrĩ: “Marĩpũ, Cristo boari merã Æãrĩpererã i ãmũ marãrẽ Ìgũ merã õãrõ Æãrĩburire pĩdi Æãrĩmĩ. Ìgũsã ñerõ iridea wajare peremakũ iridi Æãrĩmĩ”. Irasirigu Æãrĩpererãrẽ Ìgũ merã õãrõ Æãrĩmakũ gããmegũ, guare iri kerere weredoregu pĩdi Æãrĩmĩ. ²⁰ Irasirirã Cristore wereboerã Ìgũ iriunerã Æãrã. Gua Ìgũyare wererã, Marĩpũ Ìgũ basi masakare wereboderosũta gua Ìgũsãrẽ Æãrĩ Æãrĩ werea: “Cristore wereboerã Ìgũyare wererã yáa. Irasirirã musãrẽ: ‘Marĩpũ merã õãrõ Æãrĩka!’ ” Ærĩ werea. ²¹ Cristo neõ ñerĩ iribirikerepuru, Marĩpũ, marĩ ñerĩ iridea waja marĩrẽ wajamoãboderosũ Ìgũrẽ iridi Æãrĩmĩ marĩrẽ Cristoyarã Æãrĩdoregu. Ìgũ gããmerõsũta Ìgũ irirosũ marĩrẽ diaye irirã Æãrĩdoregu, irasiridi Æãrĩmĩ.

6

¹ Gua Marĩpũyare moãrã Æãrĩsĩã, turaro merã musãrẽ: “Marĩpũ Cristo merã musãrẽ õãrõ iritamudeare ubu Æãrĩrĩrẽ irirosũ Ìãbeobirikõáburo, Ærĩrã, Ìgũyare irinkõãka!” Ærĩ werea. ² Marĩpũ Ìgũya werenĩrĩ gojadesa pũge Æãrĩ Æãrĩmĩ:

Yũ musãrẽ: “Õãrõ iritamugura”, Ærĩdeare iriripoe Æãrĩmakũ, musã sãrãrĩrẽ pãbu. Yũ tauripoe Æãrĩmakũdere musãrẽ iritamubũ, Ærĩdi Æãrĩmĩ.^o Irasirirã gua wererire õãrõ pãka! Daporare masaka Marĩpũre: “Yũre iritamuka!” Ærĩ sãrãrãrẽ Ìgũ pãduaripoe Æãrã. Daporare Ìgũrẽ: “Yũre tauka!” Ærĩ sãrãrãrẽ Ìgũ tauduaripoe Æãrã, Ærĩ werea.

³ Gua Marĩpũyare buerire ñerõ werenĩrĩ, Ærĩrã, gua neõ sugunorẽ ñerõ iribeaa, Ìgũyare piribokumi, Ærĩrã. ⁴ Æãrĩpereri gua iriri merã Marĩpũre moãboerã Æãrĩrĩrẽ gajerãrẽ masĩmakũ gããmerã, Æãrĩ gapu yáa. Ìgũyare buegorenarã, ñerõ taririre, gua gããmerĩrẽ opabirire, ñerõ guare waarire õãrõ merã gũñatura, bokatũũ. ⁵ Gajipoere gajerã guare tarãma. Peresugue biadoboma. Gajipoere warã masaka nerẽ, guari merã gainĩma guare wejẽduarã. Gajipoere burõ poyari merã moãbu. Kãrĩrõ marĩrõ, uaboari merã moãbu.

⁶ Gua Marĩpũre moãboerã Æãrĩrĩrẽ masakare masĩmakũ gããmerã, idere yáa. Ìgũsãrẽ Ìgũyare buerã, õãrĩ direta iriduarĩ merã, diayema Æãrĩrĩ masĩrĩ merã, bopoñarĩ merã, iritamuduarĩ merã, Õãgũ deyomarĩgũ guaguere Æãrĩrĩ merã, diaye maĩrĩ merã, ⁷ diayema Æãrĩrĩrẽ wererĩ merã, Marĩpũ turari merã buea. Sugu masaka Ìgũ mojókurĩ merã Ìgũ merã gãmekẽaduagure kãmuta tarinũgãgũ irirosũ gua diayema iriri merã ñerĩrẽ kãmuta tarinũgãã. ⁸ Gua masakare buemakũ, surãyeri guare buremurĩ merã Ìãma. Gajerã guare buremubema. Surãyeri guare õãrõ werenĩma. Gajerã guare ñerõ werenĩma. Diayema Æãrĩrĩrẽ gua wererekerepuru: “Ærĩgatori merã buema”, Ærĩma. ⁹ Gajerã guare Ìãmasĩkererã: “Ubu Æãrĩrã Æãrĩma”, Ærĩsĩã, Ìãmasĩmerã irirosũ Ìãma. Gua noó waaró gajerã guare wejẽduakererepuru, okãa dapa. Guare burõ wajamoãkererã, wejẽbema. ¹⁰ Gua bujawereri merã Æãrĩkererã, usyuanĩkõãã. Boporã Æãrĩkererã, gua buerire pãrãrẽ wajaparire opamakũ irirosũ yáa. Wãri i ãmũmarẽ opabĩrĩkererã, Marĩpũ merã Æãrĩpereri õãrĩrẽ opãã.

¹¹ Guayarã Corinto marã, gua musãrẽ gojarã, gua gũñarĩrẽ diayeta gojãã. Musãrẽ gua burõ marĩrĩrẽ masĩmakũ gããmea. ¹² Gua musãrẽ maĩrĩrẽ neõ piribeaa. Musã gapu guare maĩturabeaa. ¹³ Irasirigu sugu Ìgũ pũrãrẽ wererosũ, musãrẽ Æãrĩ Æãrĩ weregura. Yũ musãrẽ diaye maĩrõsũta yũdere maĩka!

Marĩpũ okanĩgũ marĩ merã Æãrĩmĩ, Ærĩ gojadesa

¹⁴ Cristore burenumerã merã surosũ Æãrĩbirikõãka! Sugu õãrĩrẽ irigu, ñerĩrẽ irigu merã õãrõ gãmesũribemĩ. Boyorogue Æãrĩrã irirosũ Marĩpũre masĩrã, naĩfĩãrõgue Æãrĩrã irirosũ Marĩpũre masĩmerã gãme wapikũmasĩbema. ¹⁵ Cristo, wãtea opu merã surosũ gũñabemĩ. Cristore buremugũ, Cristore buremubi merã surosũ gũñarĩrẽ opabemĩ. ¹⁶ Marĩpũre buremurĩ wii Ìgũ Æãrĩrĩ wii, masaka Ìgũsã buremurĩ keori weadeare pĩburi wii Æãrĩbeaa. Marĩ, Marĩpũ okanĩgũyaa wii irirosũ Æãrĩsĩã, Ìgũ direta buremua. Ìgũyaa wiigũ Æãrĩrõsũta marĩ merã Æãrĩmĩ. Ìgũyaa werenĩrĩ gojadesa pũge irire Æãrĩ Æãrĩ weredi Æãrĩmĩ:

Yu Īgūsā merā āārīgū, Īgūsā watopegue āārīnikōāgukoa. Yu Īgūsā Opu āārīgukoa. Īgūsā, yaarā āārīrākuma, ārīdi āārīmī.*

17 Irasirīgu marī Opu āsū ārīnemodi āārīmī:

Ñerō iririkarārē wapikunemobirikōāka! Īgūsā ñerī iririre iribirikōāka! Īgūsā irirosū ñerī iribirimakū, yu musārē oārō bokatīrīñeā, wapikunīkōāgukoa.*

18 Yu, Musāpu āārīgukoa. Musā yu pūrā āārīrākoa, ārīdi āārīmī marī Opu āārīpererā nemorō turagu.*

7

¹ Yaarā yu maīrā, musārē ire werea. Marī, i Marīpu ārīdeare pērā, āārīpereri ñerō iririre, ñerī gūñarīdere pirirā! Irasirirā goepeyari merā Īgūrē buremu, Īgū gāāmerī direta irinirā!

Pablo, Corinto marā gūñarī gorawayudeare gojadea

² Guare maīka! Gua musārē neō poyanorēbiribu. Gua bueri merā musārē ñerō irimakū iribiribu. Neō sugunorē musā merāmurē ārigatori merā Īgūyare āiābiribu. ³ Yu irire irasū ārīgū: “Musā guare ñerō werenīdea waja opāa”, ārīgū meta yāa. Gua musārē buro maīrī merā gūñania. Yu irire musārē weresiabu. Irasirirā marī okarā, o boarā, suro merāta āārīnīrākoa. ⁴ Yu, musā oārō iriri kerere pégu: “Diayeta yāma”, ārī gūñāa. Irasirīgu ñerō tarikeregu, gūñatura, buro usuyāa.

⁵ Gua Macedonia nikūgue ejarāgueta neō siuñajārī bokabiribu. Noó waaró ñerō taribu. Gajerā gua merā gāme guaseodūama. Musārē gua buenerārē gūñarā, buro gūñarikubu. ⁶ Marīpu, bujawereri merā āārīrārē gūñaturamakū irigu gapu Tito gua pūrogue ejari merā guare gūñaturamakū irimi. ⁷ Īgū gua pūrogue ejari direta usuyabiribu. Musā Īgūrē gūñaturamakū irideare Īgū weremakū pērā, buro usuyabu. Musā yure iāduarire, musā yure werewuadeare bujawereri merā āārīrārē, musā yure gūñarikarire guare weremi. Yu irire pégu, buro usuyanemobu.

⁸ Yu musā ñerō irideare musārē gojadupuyudea pū merā yoaweyaripoe bujaweremakū iribu. Irasirīgu: “Yu gojabirimakū oāboyo”, ārī gūñabu. Irasū ārī gūñakeregu, daporare: “Yu irire gojamakū oāgorabu”, ārī gūñāa. ⁹ Irasirīgu daporare usuyagu, musā bujawereadeare usuyagu meta yāa. Yu musārē gojadea pūrē buedero puru, musā ñerō irideare gūña, Marīpu gāāmerōsūta bujawereyuro. Musā gūñarārē gorawayu, ñerō iririre piriyuro. Iri gapu yure usuyamakū yāa. Musārē bujaweremakū irikeregu, neō poyanorēbiribu. ¹⁰ Marī ñerō irideare gūñarā, Marīpu gāāmerōsūta bujawere, marī gūñarārē gorawayu, ñerī iririre pirirā, peamegue waabonerā tausūrākoa. Gajerā i ūmu marā Jesúre buremumerā gapu Īgūsā ñerō irideare bujawerekererā, Īgūsā gūñarārē neō gorawayubema. Ñerī iririre piribema. Irasirirā peamegue waamurā āārīma. ¹¹ Musā gapu musā ñerō irideare gūñarā, Marīpu gāāmerōsūta bujawereyuro. Irasirirā musā iririre goepeyari merā gūñanugāyuro. Musā ñerō irideare piririre gajerārē buro masīmakū gāāmeyuro. Musā ñerō irideare gūñariku, buro bujawere, gūiyuro. Irasirirā yure buro iāduayuro. Ñerī irigure wajamoāyuro, Īgū ñerō irideare dupaturi iribirikōāburo, ārīrā. Āārīpereri musā irasiriri merā musā daporare diaye irirā āārīrārē guare ūmu. ¹² Irasirīgu yu musārē gojadupuyugu, ñerō iridire Īgū ñerō irididere iritamudugū iribu. Musādere iritamubu, iri pūrē gojabu, Marīpu iūrō guare musā oārō gūñarārē masīburo, ārīgū. ¹³ Irasirirā musā guare gūñaturamakū yāa.

Irasū āārīmakū musā Titore oārō bokatīrīñeārā Īgūrē usuyamakū iriyuro. Gua irire pērā, musā merā usuyadero nemorō usuyanemobu. Musā Īgūrē oārō āārīrikamakū iriyuro. ¹⁴ Tito musā puro waaburi dupuyuro yu musā merā usuyarire Īgūrē werebu. Īgū iroque ejamakū, yu ārīderosūta Īgūrē oārō iriyuro. Irasirīgu yu Īgūrē weredeare guyasirībea. Gua musārē diayema āārīrī direta wererosūta gua Titore musāyamarē weredeade diayeta āārībū. ¹⁵ Musā pūrogue Īgū ejamakū, āārīpererā buremurī merā Īgūrē oārō bokatīrīñeayuro. Goepeyari merā Īgū dorerire iriyuro. Musā irasirideare gūñagū, musārē maīdero nemorō maīnemomi. ¹⁶ Yu, musā oārō iririre masīsā, “Oārō yāma”, ārī, buro usuyāa.

8

Gajerārē Īgūsā gāāmerārē sībūmarārē gojadea

¹ Guayarā, gua musārē ire masīmakū gāāmea. Marīpu Jesúre buremurī buri marārē Macedonia nikūgue āārīrārē oārō iritamumi. ² Īgūsā buro ñerō tarikererā, gajerārē iritamuma. Buro bopokererā, Īgūsāya niyerure maīrō marīrō, buro usuyari merā Īgūsārē sībūre neeōnama. ³ Īgūsā gāāmerō āārīpereri Īgūsā sīrō bokatīūrō sīkererā, sīnemonama. Yu, Īgūsā irasirideare masīa. Irasirīgu musārē irire werea. ⁴ Marīpuyarārē boporārē

* 6:16 Lv 26.12; Ez 37.27 * 6:17 Is 52.11 * 6:18 2 S 7.14; 1 Cr 17.13; Is 43.6; Jer 31.9

iritamuduarā, Īgūsārē sīduarire guare: “Āīabosaka!” āri sērēma. ⁵ Irasū ārīrā, gua gūñadero nemorō ōārō yāma. Niyerure Īgūsā sīburi dupuyuro marī Opūre: “Mū gāāmerī direta iriduakoa”, ārīma. Pūru guare: “Marīpū gāāmerōsūta musā dorerire irirāra” ārīma. ⁶ Īgūsā irasirideare ĩārā, gua Titore musā pūro Corintogue waadobu. Iro dupuyuro musā pūroge āārīgū, boporārē iritamuburire niyerure sērē, neeōnugādi āārīmī. Irasirirā, musā ōārō irinugāderosūta irire odonūburo, ārīrā, Īgūrē iriua. ⁷ Musā Marīpūyare āārīpererire ōārō yāa. Īgūrē diayeta buremua. Īgūya kerere Īgū masīrī sīrī merā keoro buea. Īgū gāāmerōsūta gajerārē ōārō iritamuduaa. Guare buro maīa. Irasirirā musā i āārīpererire ōārō irirosūta musā boporārē sīburi neeōrīdere ōārō irika!

⁸ Yū irire musārē irasū ārīgū, turaro merā: “Īgūsārē niyeru sīka!” ārīgū meta yāa. Macedonia marā boporārē ōārō iritamudeare werea, Īgūsā irirosū musāde diayeta maīrī merā boporārē iritamuduarire masīduagu. ⁹ Ire musā masīa. Marī Opū Jesucristo marīrē buro maīgū, marīrē ōārō iritamudi āārīmī. Āārīpereri ūmugasiguema ōārīrē opagu āārīkeregu, marīya āārīburi i nikūguere aarīgū, bopogu irirosū aaridi āārīmī, marīrē āārīpereri ūmugasiguema ōārīrē opaburo, ārīgū.

¹⁰ Irasirigū yū musārē: “Āsū irimakū ōāgorabokoa”, āri gūñārīrē weregara. Musā gapū si bojori merā gaji makā marā dupuyuro boporārē niyeru sīburi ure usuyari merā neeōpūrorisiabu. ¹¹ Irasirirā musā usuyari merā neeōpūroriderosūta daporare sīyuarikuka! Wāro oparā, wāro sīka! Mērōgā oparā, mērōgā sīka! ¹² Usuyari merā musā sīduaropā sīmakū, Marīpū musā merā usuyagakumi. Wāro opamerārē wāro sīdorebemi.

¹³ Yū musārē: “Boporārē iritamuka!” ārīgū, “Īgūsā gapū wāro oparā dujaburo, musā gapū boporā dujaka!” ārīgū meta yāa. ¹⁴ Āārīpererā sūrosū āārīrikuburo, ārīgū, irire irasū ārā. Daporare musā oparī merā Īgūsārē iritamumasīa. Pūrugue musā gāāmerīrē opabirimakū, Īgūsāde musārē iritamumasīrākuma. Musā irasū gāme sīrā, musā gāāmerīrē opapeokōārākoa. ¹⁵ Marīpūya werenīrī gojadea pūgue marī gāme sīrīrē āsū āri gojasūdero āārībū*: “Wāro opadi gajigū nemorō opabirimi. Mērōgā opadide mērōgā opakeregu, Īgū gāāmerīrē opapeokōāmi”, āri gojasūdero āārībū.

Tito Īgū merāmarā merā Corintogue waadea

¹⁶ Yū musārē buro iritamuduarosūta Marīpū Titore musārē iritamuduumakū yāmi. Irasirigū Marīpūyare usuyari sīa. ¹⁷ Tito, gua Īgūrē musā pūroge waadoburi dupuyurogueta musārē iritamugū waaduasiadi āārīmī. Irasirigū, gua Īgūrē waadoremakū pēgu: “Jāu, waagura”, āri yūjumi.

¹⁸ Īgū merā gajigū marīyagure iriua. Āārīpererogue Jesūre buremurī buri marā Īgūrē: “Marīpū masakare Jesucristo iridea merā tauri kerere ōārō buemi”, āri werenīfūrā. ¹⁹ Īgūrēta beyenerā āārīmā, niyerure boporā pūroge gua āiāmakū guare wapikuburo, ārīrā. Iri niyerure musā gajerā merā neeōdeare gua boporārē sīmakū ĩārā: “Marī Opū marīrē ōārō iritamugū yāmi”, ārīrākuma. Marī Īgūsārē buro iritamuduarire masīrākuma. ²⁰ Gua iri niyerure wāro musā neeōdeare ōārō kore, boporārē keoro sīrākoa, gajerā guare: “Keoro iribirima”, āri werewuabirikōāburo, ārīrā. ²¹ Gua marī Opū ĩūrō, masaka ĩūrōdere diayemarē iriduāa.

²² Irasirirā Titosā merā gajigū marīyagure iriua. Gua, Īgū gajerārē ōārō iritamumakū wāri ĩābu. Irasirigū daporare musā gajerārē iritamuduarire pēsīā, Īgū dupuyuro musārē iritamudadero nemorō iritamugū waaduami. ²³ Masaka Titoyamarē sērēñamakū, Īgūsārē āsū āri yūjuka: “Pablo merāmu, Īgū merā moāgū āārīmī musārē iritamubu”, ārīka! Gajerā Īgū merā waamurārē sērēñamakū, āsū ārīka: “Jesūre buremurī buri marā iriuanerā āārīma. Cristoyare iriri merā gajerārē Cristore: ‘Ōatarimi’, āri, usuyari sīmakū yāma”, ārīka! ²⁴ Irasirirā gua Titosārē: “Corinto marā musārē ōārō bokatīrīñeārākuma”, āri wererosūta ōārō bokatīrīñeāka! Musā irasiririre pērā, Īgūsārē iriuanerā musā Īgūsārē maīrīrē masīrākuma.

9

Jesūre buremurārē niyeru sīburi neeōrīrē gojadea

¹ Yū musārē gojagu: “Īgūsā gajerā Jesūre buremurārē niyeru sīburi neeōrīrē masīsiama. Irasirigū irire gojanemobea”, āri gūñāa. ² Yū, gajerārē musā iritamuduarire masīsiāa. Irasirigū usuyari merā Macedonia nikū marārē āsū āri werebu: “Si bojorire Corinto marā Acaya nikūge āārīrā, gajerā Jesūre buremurārē boporārē iritamuduasīama”, ārību. Irire

* 8:15 Exodo 16.13-18: Iripoegue Israel bumarā masaka marīrōgue waagorenamakū, ūmūrikū Marīpū Īgūsārē manā wānkuri baari sīdi āārīmī. Irasirigū Marīpū dorederosūta Moisés Īgūsārē irire keoro seadoredi āārīmī, Īgūsāku Īgūsā baaburire opaburo, ārīgū.

pérã, wárã Macedonia nikũ marãde musã irirosũ usuyari merã Igũsãrẽ iritamudũama. ³ Yũ Macedonia nikũ marãrẽ: “Corinto marã niyeru sirãkuma”, ãriderosũta waamakũ gããmea. Irasirigũ iri niyeru musã siduarire yũ musã pũrogue ejaburi dupuyuro neeõ odosiaburo, ãrĩgũ, Titosãrẽ iriua. ⁴ Yũ Macedonia nikũ marã merã musã pũrogue ejagu, musã siduarire neeõ odobirimakũ ãĩgũ, guyasĩrbokoa. Yũ Igũsãrẽ: “Corinto marã boporãrẽ sirãkuma”, ãrĩdero pũru musã sibirimakũ ãĩgũ, guyasĩrbokoa. Musãde irasũta guyasĩrbokoa. ⁵ Irasirigũ: “Yũ musã pũrogue ejaburo dupuyuro Titosãrẽ iriupũrorigura”, ãrĩ gũñaã. Igũsã irogue ejarã, musãrẽ iritamurãkuma musã: “Sirãkoa”, ãrĩdeare iri odoburo, ãrĩrã. Irasirirã gua musã pũrogue ejamakũ, gua musãrẽ sidoroero marĩrõ musã gajerãrẽ siduarire burõ iritamudũari merã, neeõ odosiarãkoa.

⁶ Ire gũñaka! Méri yeri otedi, mérĩgã duka seagukumi. Wári yeri otedi, wári duka seagukumi. Iri irirosũ marĩ boporãrẽ mérõgã simakũ, Marĩpu marĩrẽ mérõgã sigukumi. Wáro marĩ simakũ, wáro sigukumi. ⁷ Irasirirã musã: “Õopã sigura”, ãrĩ gũñaderosũta sika! “Sĩduabirikerepũru, yure sidorema. Irasirigũ sigukoa”, ãrĩ gũñarõ marĩrõ sika! Marĩpu, usuyari merã sirãrẽ maĩmi. ⁸ ããrĩpereri õãrĩrẽ musãrẽ simasĩmi musã gããmerĩrẽ opa-peokõãburo, gajerãdere musã opari merã õãrõ iritamunõkõãburo, ãrĩgũ. ⁹ Marĩpũya werenĩri gojadea pũgue irire ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ:

Õãgũ boporãrẽ wáro simi. Igũsãrẽ õãrõ iritamurĩ neõ perebirikoa.*

¹⁰ Marĩpu, oterimasãrẽ oteri koyere Igũ oteburire opamakũ yãmi. Oterimasũ irire otedero pũru, Marĩpu Igũ otedeare dukakamakũ yãmi masaka baaburire. Irire irirosũ musãrẽ ããrĩpereri musã boporãrẽ siburire opamakũ irigukumi. Irire sĩdero pũru, musã opadero nemorõ musã boporãrẽ sĩnemoburire opamakũ irigukumi. ¹¹ Marĩpu musãrẽ ããrĩpereri õãrĩrẽ opamakũ irigukumi gajerãrẽ wáro sũburo, ãrĩgũ. Irasirirã gua iri niyerure musã neeõdeare marĩyarã boporãrẽ simakũ ããrã, Marĩpũre usuyari sirãkuma. ¹² Musã Igũsãrẽ iritamurã, Igũsã gããmerĩ direta sirã meta yãa. Marĩpũre: “Õãtaria, mu Igũsãrẽ guare simakũ iriri”, ãrĩ, usuyari simakũ yãa. ¹³ Musã Igũsãrẽ iritamumakũ ããrã: “Corinto marã Cristoyare õãrõ yãa. Guare wáro sirã, gajerãdere õãrõ sima”, ãrĩrãkuma. Irasirirã Marĩpũre burõ usuyari sirãkuma. ¹⁴ Igũ musãrẽ õãrõ iritamurĩrẽ masĩrãkuma. Irasirirã musãrẽ burõ maĩri merã musãya ããrĩburire Igũrẽ serebosarãkuma. ¹⁵ Marĩpu Jesucristo merã marĩrẽ õãtariro iridi ããrĩmi. Igũ irasũ irideare marĩ werenĩri merã wereduarã, werepeomasĩña mãa. Irasirirã Igũrẽ: “Õãtaria mu”, ãrĩ, usuyari sĩa.

10

Pablo Igũ Jesús buedoregũ pídi ããrĩrẽ gojadea

¹ Yũ Pablo musãrẽ gaji weregura. Ire weregu, Cristo turiro marĩrõ bopoñarĩ merã werederosũta musãrẽ wereduãa. Surãyeri musã pũro ããrĩrã, yure ãsũ ãrĩñurã: “Marĩ merã ããrĩgũ, turabi ubu ããrĩgũ irirosũ marĩrẽ weremi. Gajerogue ããrĩgũ, marĩrẽ burõ turari merã were gojami”, ãrĩñurã. ² Irasirigũ musãrẽ ãsũ ãrĩ werea. Yũ musã pũrogue ejamakũ, yure turaro merã weremakũ iribirikõãka! Gajerã musã watopegue ããrĩrã guare: “I ãmu marã irirosũ Igũsã gããmerĩ direta irirã yãa”, ãrĩñurã. Irasũ ãrĩrãrẽ turaro doreri merã weregura. ³ Gua i ãmũgue ããrĩkererã, guare ããturirãrẽ wererã, i ãmu marã irirosũ iribeã. ⁴ I ãmu marã Igũsã turaro merã Igũsãrẽ ããturirãrẽ tarinũgãmurã werema. Gua gapũ Marĩpu doreri merã Igũsãrẽ werea, Igũyare ãrĩgatorĩ merã gũñarĩrẽ: “Diaye ããrĩbeã”, ãrĩ masĩburo, ãrĩrã. ⁵ Iri doreri merã Marĩpũyare: “Diaye ããrĩbeã”, ãrĩrãrẽ diayema ããrĩrĩrẽ masĩmakũ irimasĩa. “Masĩtaria”, ãrĩ gũñarãrẽ ããrĩpereri Igũsã gajerãrẽ Marĩpũre masĩbirimakũ iririre pirimakũ irimasĩa. Iri doreri merã ããrĩpereri Igũsã gããmerõ gũñarĩrẽ pirimakũ irimasĩa, Cristo gapũre gũña, Igũ gããmerĩ direta iriburo, ãrĩrã. ⁶ Musã: “Igũ dorerire tarinũgãbirikoa”, ãrĩdero pũru, iri dorerire tarinũgãgũnorẽ gua wajamoãmasĩa.

⁷ Musã gajerãrẽ ããrã, Igũsã iririkuri direta ããrã yãa. Igũsã gũñarĩ gapure neõ ããmasĩbeã. “Cristoyagu ããrã”, ãrĩgũno guedere: “Cristoyarã ããrĩma”, ãrĩ masĩdorea. ⁸ Yũ musãrẽ: “Marĩ Opu guare Igũyare buedoregũ pími”, ãrĩ werekeregu, irire guyasĩrĩbeã. Guare irasũ buedoregũ, musãrẽ iritamudoregũ pími. Musãrẽ poyanõredoregũ meta pími. ⁹ Yũ musãrẽ gojagu, yũ gojari merã gukamakũ iriduagu meta yãa. ¹⁰ Surãyeri musã watopegue ããrĩrã ãsũ ãrĩma: “Pablo marĩrẽ gojagu, burõ turari merã doremi. Irasirikeregu, marĩ merã ããrĩgũ, turabi ubu ããrĩgũ irirosũ marĩrẽ weremi”, ãrĩma. ¹¹ Irire irasũ ãrĩgũnorẽ ãsũ ãrĩ weregura: “Gua gajerogue ããrĩrã, musãrẽ: ‘Ãsũ irirãra’, ãrĩ gojaderosũta musã pũrogue ejarã, irire irirãkoa”.

* 9:9 Sal 112.9

¹² Surāyeri musā watopegue āārīrā Īgūsā basi: “Marī gapu ōārō masīa, gajerā nemorō āārā”, āri gāme werenīma. Irasū āri werenikererā, masībema. Gua gapu Īgūsā irirosū gua basi gua iririre neō werenīñabea. ¹³ Irasirirā gua musārē wererā, Marīpu guare buedoregu pīdea direta werea. Gajerārē Īgū pīdeare irirā meta yāa. Īgūta guare pīmi musādere buedoregu. ¹⁴ Irasirirā, Īgū guare buedoregu pīderosūta musārē Cristoya ōārī kerere buepurorirā ejabu. Iroge musārē buerā ejarā, Īgū guare dorederosūta iribu. ¹⁵ Īgū guare buedoregu pīderosūta iririre wererā, keoro werea. Gajerā iririre: “Gua iriri āārā”, neō āribea. Musārē buerā, musārē Cristore buremunemomakū gāāmea. Musā buremunemomakū iārā, Marīpu guare dorederosūta irirā, gajerā musā purogue āārīrādere buerākoā Cristore buremuburo, ārīrā. ¹⁶ Puru yorogue marārē Marīpu Jesucristo merā masakare tauri kerere pémerārē buerā waarākoā. Gajerā iri kerere buedoregu buerā waa: “Gua bueri gapure pérā, Jesucristore buremunugāma”, ārīrā meta yāa.

¹⁷ Marīpuya werenīrī gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībū: “Neō sugu: ‘Gajerā nemorō masīgū āārā’, āribirikōāburo. Irasū ārīrōno irigu marī Opu gapure: ‘Turatarigu āārīsīā, marīrē ōātariro iridi āārīmī’, āriburo”, āri gojasūdero āārībū. ¹⁸ Sugu Īgū basi: “Ōārō yāa”, āri werenīrī wajamāa. Marī Opu: “Ōārō yāmi”, āri iāsūgū gapu diayeta ōārō irigu āārīmī.

11

Pablo ārīgatori merā buerimasāyamarē gojadea

¹ Daporare musārē mérōgā yaamarē ārīmoāmagū irirosū were gojagura. Yu irasū āri gojarire gariborero marīrō buemakū gāāmekoā. ² Marīpu musārē marīrōsūta yude burō maīa. Musā yu magō irirosū āārā. Cristo musā marāpu āārību irirosū āārīmī. Irasirigu, yu magō gajerā ūma merā neō ñerō iribeo sugureta marāpukumakū gāāmegū irirosū, yu musārē Cristoyarā dita āārīmakū gāāmea. ³ Irasū gāāmekeregu: “Evare iripoegue waaderosū Īgūsādere waabokoā”, āri gūñarīkua. Wātī, pīrū irirosū deyoa, Īgū masīrī merā ārīgatomakū pégo, Marīpu dorerire tarinugādeo āārīmō. Īgū iriderosū gajerā musārē ārīgatomakū pérā, musā gūñarīgue Cristoya direta musā iriduarire piribokoā. ⁴ Musā āsū yāa. Gajerā musā purō ārīgatori merā buerā ejamakū, Īgūsā buerire ōārō pésuyua. Īgūsā Jesuyamarē, Ōāgū deyomarīgū musā bokatīrīñeādiyamarē, Marīpu Jesús merā masakare tauri kerere gua musārē buedea irirosū Īgūsā buebirikerepuru, Īgūsā buerire pé buremua. ⁵ Īgūsā musārē buerā: “Gua gajerā Jesús buedoregu pīnerā nemorō masīa”, āri péñakuma. Yu gapu: “Jesús yure Īgūyare buedoregu pīmi. Irasirirā yure masītarīnugābema”, āri péñāa. ⁶ Yu ōārō wererimasū irirosū werebirikeregu, Marīpu werenīrīrē ōārō masīa. Yu masīrīrē, āārīpereri yu Īgūyare iriri merā musārē masīmakū iribu.

⁷ Yu musārē Marīpu Jesús merā masakare tauri kerere buegu: “Niyeru sīka!” neō āri sērēbiribu. Ubu āārīgū irirosū moā wajata baabu, musārē Marīpuyare ōārō masīburo, ārīgū. ¿Yu irasirīdea ōāberī? ¿Naāsū gūñarī? ⁸ Gajerā Jesús buremurī buri marā yure niyeru sīma musārē bueburo, ārīrā. Īgūsā sīrīrē ñeābu musārē iritamubu. Irire ñeāgū, Īgūsāya niyerure ēmawāgāgū irirosū péñabu. ⁹ Musā merā āārīgū, gajino yu gāāmerīrē opapeobirikeregu, musārē niyeru neō sērēbiribu. Marīyarā Macedonia nikū marā yu gāāmerīnorē āijama. Irasirigu musārē: “Niyeru sīka!” neō āri garibobiribu. Puruguedere musārē neō garibobirikoā. ¹⁰ “Cristo weregu, diayeta weredi āārīmī”, āri masīa. Īgū diaye werederosūta yude musārē niyeru sērēbirideare diayeta werea. Neō sugu āārīperero Acaya nikūgue āārīgūno i musārē yu sērēbirideare wererire: “Diaye werebemi”, ārīmasībirikumi. ¹¹ Musārē yu sērēbirideare wererire pérā, ¿naāsū gūñarī musā? “Pablo guare maībirīsīā, irasū āri weremi”, ¿ārī gūñarī? Āārībea. Musārē maīa. Marīpu irire masīmī.

¹² Irasirigu yu musārē irinugāderosūta iriwāgānīkōāgura. “Gajerā Jesús buedoregu pīnerā nemorō masīa”, ārīgatorā musārē bueri waja niyeru wajataduama. Gua gapu Īgūsā irirosū wajataduabea. Irasirirā Īgūsā: “Guade Pablosā irirosūta yāa”, neō ārīmasībema. ¹³ “Jesús buedoregu pīnerā āārā”, ārīrā, ārīgatorā yāma. “Diayeta Jesús buedoregu pīnerā āārīma”, āri gūñamakū iriduarī āārīsīā, masakare ārīgatoma. ¹⁴ Yu gapu Īgūsā irasirīmakū iākeregu: “¿Nasirimurā irire irasū yārī?” āri gūñabea. Wātēa opu Satanāde Marīpure wereboegu irirosū deyoami masaka Īgū ārīgatorire: “Diayeta āārā”, āri gūñamakū iriduagu. ¹⁵ Irasirirā ārīgatori merā buerimasā wātīrē moāboerā Īgū irirosū yāma. Ñerā āārīkererā, Īgūsā irigatori merā masakare: “Marīpure moāboerā āārīma, ōārō yāma”, āri gūñamakū iriduama. Daporare masaka Īgūsārē: “Ōārā āārīma”, āri gūñakerepuru, purugure āārīpereri Īgūsā ñerō irīdea waja burō wajamoāsūrākuma.

Pablo, Īgū ñerō tarideare gojadea

¹⁶ Dupaturi musārē ire were gojagura. Neō sugu yure: “Niārīmasū āārīmi”, āri gūñabirikōāka! Irasū āri gūñarā: “Niārīmasū irirosū werenīburo”, ārika! Irasirigu mērōgā yu basi werenígura. ¹⁷ Yu irasū werenígū, niārīmasū irirosū werenígū yāa. Marī Opū yure: “Irire wereka!” āribirimi. ¹⁸ Wārā masaka i ūmuma direta gūñakererā, ĩgūsā iririre: “Ōārō yāa”, ārīma. Yude ĩgūsā irirosū musārē yu ōārō iririre weregura. ¹⁹ Musā basi: “Masītaria”, ārikererā, niārīmasā irirosū werenirā bueri gapure gariborero marīō péa. ²⁰ Niāsirirā ĩgūsārē ōārō péri? ²⁰ ĩgūsārē moāboerāre dorerosū musārē buro dorekerepuru, āriḡatori merā musāyare āiakerepuru, musārē oparā irirosū dorerā ĩgūsā gāāmerī direta gūñakerepuru, musārē: “Ubu āārīrā āārīma”, āri iābēokerepuru, musārē guyasīrīmakū iriduārā musāya wayupārārīrē pākerepuru, āārīpereri ĩgūsā irasiririre gariborebirikoa musā. ²¹ Musārē irasirirā, űerō irirā yāma. Gua gapu ĩgūsā irirosū musārē neō irasiribiribokoa.

Yu ĩgūsā irirosū musārē űerō iribirikeregu, niārīmasū ĩgū iririre: “Ōārō yāa”, āri werenīgū irirosū musārē āsū āri weregura. ²² ĩgūsā: “Hebreo masaka āārā”, ārīma. Yude hebreo masakuta āārā. “Israel bumarā āārā”, ārīma. Yude Israel bumuta āārā. ĩgūsā: “Abraham parāmerā āārā”, ārīma. Yude Abraham parāmita āārā. ²³ ĩgūsā: “Cristore moāboerā āārā”, ārīma. Yu tamerā ĩgūsā nemorō Cristore moāboegu āārā. ĩgūyare ōārō yāa. Yu basi niārīmasū irirosū werenīkeregu, yu ōārō iririre āsū āri werenemogura. Yu Cristoyare irigu, ĩgūsā nemorō moātaringābū. Cristoya kerere wereri waja ĩgūsā nemorō peresugue biadobosūbu. ĩgūsā nemorō tārāsūbu. Wārī masaka yure wējēboyama. Irasirigu mērōgā merā tarību yu boaboderore. ²⁴ Su mojomagora judío masaka yure űeāma. ĩgūsā yure űeāriku, treinta y nueve gora tārānama. ²⁵ űrea gajerā yure űeā, yuku merā páma. Suñarō masaka űāyeri merā yure deama. űrea doōriduparu merā mirību. Suñarō mirīgū, sunu, su űami taboa majī weka wādiyaguere bá payanību. ²⁶ Yu wārī makārīguere buegorenagū waanabu. Yu buegorenamakū, goetarību. Diarigue yu mirīri, yure yajari, yaa nikū marā judío masaka, judío masaka āārīmerāde yure űerō iriduari, makārīgue, masaka marīrōgue yure wējēduari, wādiyagu mirīboama goetarību. “Mu merāmarā āārā”, āriḡatorāde yure űerō irima goetarima. ²⁷ Cristoya kerere weregu, buro moā wajata baabu. Irasū moāgū, űerō tarību. Wūja pūrīkerepuru, irasū moānikōābū. Gajipoere űaboabu. Nemesibubu. Gajipoere baabiritaunokōābū. Gajipoere buro yusamakū, gajī surī sāñanemoburi marību.

²⁸ Irasū āārīmakū ūmurīku Jesúre buresmurī buri marārē āārīpererogue āārīrārē gūñarikua. ²⁹ Irasirigu sugu gūñaturabi āārīmakū iāgū, yu basi gūñaturabi irirosū péñāa. Jesúre buresmugārē űerō irimakū irirā merā gua, Jesúre buresmugārē guyasīrīsāa. ³⁰ Musārē yaamarē werenemogū, yu turabi āārīrīrē masīburo, āriḡū, yure waadeare weregura. ³¹ Marī Opū Jesús Pagu, yu musārē āriḡatori marīrō merā yaamarē wererire masīmi. ĩgūrēta: “Turatarigū āārā”, āri, ūsuyari sīnikōārō gāāmea. ³² Yu Damascogue āārīmakū, iro marā opu Areta wāikugu dokamu yure űeāduadi āārādīmi. Yure űeāduagu, iri makā turogue ĩgūsā űtā majīrī merā weadea sārīrōma disipurorīku surarare koredoredi āārīmi. ³³ Yu merāmarā gapu puu wārī puu merā iri sārīrō āārīrī gobegue yure yótaudijuma. Irasirigu, ĩgūsā iritamurī merā yure űerō iriduārāre duriwāgākōābū.

12

Pablo kērō irirosū ĩgū iādeare gojadea

¹ Marī basi: “Ōārō masīa”, āri werenīgorenarī wajamarīkerepuru, marī Opū Jesús kērō irirosū yure ĩmudeare, ĩgū yure masīmakū irideare werenemogura. ² Yu Cristore buresmunagādero puru, Marīpu yure āmugasigue ĩgū āārīrōgue āimurīāmi. Irogue āimurīaderopuru, catorce bojorigora tarīa. Yu dupu merā, o yu yujupūrā merāta irogueure waagū waakuyo, masībirikoa. Marīpu dita masīmi. ³⁻⁴ I gapure masīa. Yure irogue āimurīagu, paraiso wāikurogue āimurījami. Yu dupu merā, o yu yujupūrā merāta yure irogue āiagu, āiagukumi, masībirikoa. Marīpu suguta irire masīmi. Yu irogue āārīḡū, ĩgū masaka iripoeague neō masībiriideare werenīrē pébu. Iri, ĩgū neō sugu masakure weredoreri meta āārībū. ⁵ Irogueure ĩgū yure āimurīadeare guyasīrīrī marīrō musārē weremasīa. Yaama gapure weregu, guyasīrībokoa. Irasirigu yu turabi āārīrī direta werenemogura. ⁶ Yu basi yaamarē weredūamakū, yu werenirī diaye āārībokoa. Niārīmasū werenirī irirosū āārībiribokoa. Yaamarē weremasīkeregu, werebirikoa musā yure: “Gajerā nemorō ōāmi”, āri gūñabirikōāburo, āriḡū. Yu iririkurire iādero puru, yu bueri gapure pédero puru, musā yure: “Ōāgorami”, āri gūñamakū gāāmea.

⁷ Marīpu yure ĩmudea ōatarību. Yu irire gūñagū: “Gajerā nemorō masīa”, āri gūñabokuyo. Marīpu gapu irire gūñabirikōāburo, āriḡū, wātēa opu Satanás yaa dupure pūrīrikamakū iririre kāmutabiridi āārīmi. Iri pūrīrī poraru űajārōsū pūrīa. ⁸ űrea yu marī Opure: “Yure i pūrīrīrē

tauka!” āri sērēadibu. ⁹ Īgū gapu yure āsū ārīmi: “Mūrē maīsīā, ōārō iritamugura. Yu mūrē iritamurī neō perebirikoa. ‘Turabea’, āri gūñagānorē yu turari merā ōārō iritamuga gajerā yu turarire masīnemoburo, ārīgū”, ārīmi. Irasirigu yu turabi āārīrīrē usuyari merā weregukoa Cristo Īgū turari merā yure ōārō iritamunikōāburo, ārīgū. ¹⁰ Irasirigu Cristoyagu yu āārīrī waja pūrīrī merā turabi āārīsīā, usuyari merā irire bokatūa. Gajerā yure űērō werenīkereperu, usuyari merā irire bokatūa. Āsū āārā. Yu, turari opabirimakū, Cristo gapu yure Īgū turarire opamakū yāmi űērō taririre bokatūburo, ārīgū. Irasirigu usuyāa.

Pablo Corinto marārē Jesúre bāremurārē Īgū gūñarikure gojadea

¹¹ Yu basi yaamarē werenīgū: “Niārīmasū irirosū werenīgū iribu”, āri gūñāa. Musā gapu yure irasirimakū iribu. Musā yaamarē ōārō werenimakū, ōāgorabokuyo. Musā yure ōārō werenībirikereperu, “Ubu āārīgū āārīmi”, ārīkereperu: “Jesús buedoregu pīnerā āārā”, ārīgatorā yu nemorō āārībema. ¹² Yu musā purō āārīgū, musārē buro iritamuduari merā, wāri Marīpu turari merā iririre iri imubu, diayeta Jesús buedoregu pīdi āārīrīrē masiburo, ārīgū. ¹³ Gajerā Jesúre bāremurī buri marārē, musādere surosū iribu. Yaa āārīburire musārē niyeru wajaseabiribu. Musā pēñamakū, ĳiri musārē űegorari? Iri musārē űemakū, musārē: “Irire kātika!” āri sērēa.

¹⁴ Pea musā purogue ejasiabu. Daporare dupaturi yu irogue waaburire āmugū yāa. Irogue ejagu, musārē: “Niyeru yure sīka!” āri sērēbirikoa. Musāyare gāāmebea. Cristoya gapure musā iritūyanemomakū gāāmea. Āsū āārā. Pagusāmarā Īgūsā pūrārē masūrā, Īgūsā gāāmerīrē sīma. Pūrā gapu pagusāmarārē Īgūsā gāāmerīrē sībema. ¹⁵ Irasirigu musārē yu pūrā irirosū āārīrārē iritamugū āārīpereri yu oparire sīmakū ōārokoa. Musāya āārīburire, āārīpereri yu turari merā musārē buro iritamuduakoa. Musārē yu buro maīkereperu: “Īgūsā gapu yure sūrīgā maīma”, āri gūñāa.

¹⁶ Surāyeri musā watopegue āārīrā, yu musārē sērēbirideare masīkererā, āsū ārīma: “Guare sērēbirikeregu, ārīgatorī merā guayare āiadi āārīmī”, ārīma. ¹⁷ ĳMusā purogue yu iriunerā ārīgatorī merā musāyare yure āriyuri? Musā masīkoa. Neō gajino musāyare āiribirinerā āārīmā. ¹⁸ Irinūgue Titore musā purogue waadorebu. Gajigu marīyagure Īgū merā iriubu. Tito musā merā āārīgū, ĳgajino musāyare ārīgatorī merā āārī? Musā masīkoa. Neō āābiridi āārīmī. Īgū yu irirosūta musārē iritamuduagu āārīmi.

¹⁹ Gajipoe irirā, yu musārē gojarire buerā: “Pablosā Īgūsāyamarē wereri merā guare: ‘Ōāgorama Īgūsā’, āri gūñadorerā yāma”, āri gūñabokoa. Āārībea. Gua Cristoyarā āārā. Irasirirā Marīpu ĩūrō musārē diayeta werea. Yaarā yu maīrā, āārīpereri gua iriri merā musārē iritamuduāa Cristoyare iritūyanemoburo, ārīrā. ²⁰ Yu musārē gūñarikua. Gajipoe irirā, yu musā purogue ejamakū, yu gāāmerōsū iribiribokoa. Irasirigu yude musā gāāmerōsū iribiribokoa. Gajipoe irirā gāme guaseorikurā, gajerārē ĩaturirikurā, mata guarikurā, musāya āārīburi direta gūñarikurā, gajerārē űērō kere wererikurā, űērō āri werewuarikurā, “Gajerā nemorō āārā”, āri weregorenarā, musā nerērōgue noō musā gāāmerō iririkurā āārībokoa. Gajipoe irigu irasū āārīrārē bokajabokoa, ārīgū, irasū āri gūñarikua. ²¹ Irasirigu yu musā purogue dupaturi ejamakū, Marīpu musā űērō iririkurī waja yure guyasīūrō tarimakū iribokumi. Wārā musā iro dupuyurogue gūñarīgue űērī opadeare, āma nome merā, nome āma merā űērō irideare, musā noō gāāmerō guyasīūrī űērī irideare piridūaro marīrō iriwāgāmakū ĩāgū, buro bujawereri merā oregukoa.

13

Pablo: “Āsū irika!” āri ōādoretūnudea

¹ Dapora yu musā purogue waarī merā űrea waarokoa. Irasirigu musārē: “Marīpuya werenīrī gojadea pūgue gojaderosūta āārīpererire iriro gāāmea”, āri werea. Iri pūgue āsū āri gojasūdero āārībū: “Pērā, o űrerā sugū űērō irideare ĩānerā opārāguere weresārō gāāmea”, āri gojasūdero āārībū. ² Iro dupuyuro yu musā purogue āārīgū, musā āārīpererā pēroque űērō irirārē: “Wajamoāgura”, āri weresiabu. Puru ejagu, musārē irireta werebu doja. Daporadere yoarogue āārīkeregu, goepeyaro merā irireta were gojāa doja. Mērōgā puru musā purō dupaturi waagū, yu werederosūta űērō irirārē diayeta wajamoāgura pama. ³ Yu irasirimakū ĩārā, ire masīrākoa. Yu musārē Cristo yure gūñarī sīrī merā werea. Cristo turabi āārībemi. Īgū turari merā musā watopegue űērō irirārē wajamoāgukumi, ĩgūsā űērō iririre piriburo, ārīgū. ⁴ Diayeta āārā. Īgū turari opabi irirosū curusague pābiatūsū, boadi āārīmī. Irasū boakeregu, daporare Marīpu turari merā okami. Guade Īgū āārīderosūta turamerā āārā. Irasū āārīkererā, Cristoyarā āārīsīā, Marīpuya turari merā okāa Īgū turari merā musārē iritamunurā.

⁵ Irasirirā musā basi: “¿Diayeta Jesucristore piriro marĩrō ßuremurĩ yu?” āri gũñaka! Diayeta musā Jesucristoyarā āārĩmakū, ĩgū musā merā āārĩmi. ⁶ Diayeta gũa Jesucristoyarā, ĩgū buedoregu pĩnerā āārĩrĩrē musārē masĩmakū gāāmea. ⁷ Irasirirā ñerō iribirikōāburo, ārĩrā, Marĩpure musāya āārĩburire sērēbosāa. ĩgūrē sērērā, musārē guare oārō gũñadorerā meta yāa. Musā guare oārō gũñabirikerepuru, Marĩpure musāya āārĩburire sērēbosāa, ĩgū iritamurĩ merā oārĩrē iriburo, ārĩrā. ⁸ Marĩpũya, diayema āārĩrĩ āārā. Irasirirā ĩgũyare keoro irimakū ĩārā, gũa musārē: “Iriire iribirikōāka!” neō ārĩmasĩbirikoa. “Diayema direta irika!” ārĩmasĩa. ⁹ Irasirirā musā oārō yuɸpũrākaturari merā ĩgũyare keoro irimakū oāgorāa. Gũa ßuro turari merā musārē: “Āsū gapũ irika!” ārĩmasĩmerā, usuyāa. Marĩpure musāya āārĩburire sērēbosanĩkōāa, ĩgũyare keoro iriwāgānemoburo, ārĩrā. ¹⁰ Irasirigu musā purogue waaburi dupuyuro musārē ĩ pũrē gojāa. Irogue ejagu, musā ñerō iririre piribirimakū ĩāgũ, marĩ Opũ yare dorederosũta musārē ßuro wajamoāgura. Pirmakū ĩāgũ, wajamoābirikoa. Marĩ Opũ yare: “Yu dorerosũta irika!” āri pĩmi. Musā ĩgūrē ßuremunemomakū gāāmegũ, irasirimi. Musārē poyanorēmakū gāāmebemi.

¹¹ Yaarā, iropāta āārā yu musārē gojari. Oārō āārĩrĩkũka! Yu dorerire oārō yuɸpũrākũri merā keoro irika! Guaseori marĩrō suro merā gũña, oārō siuñajārĩ merā āārĩka! Irasirigu Marĩpũ musārē siuñajārĩ sĩgũ, musārē maĩgũ musā merā āārĩgũkumi. ¹² Musā merāmarā merā oārō merā gāme moɸō ñeāka! ¹³ Āārĩpererā Jesũre ßuremurā oōgue āārĩrā musārē oāadorema.

¹⁴ Marĩ Opũ Jesucristo marĩrē oārō iritamugũ, Marĩpũ marĩrē maĩgũ, Oāgũ deyomarĩgũ marĩ merā āārĩnĩgũ āārĩpererā musā merā oārō āārĩburo.

Iropāta āārā.

Pablo

GÁLATAS

Pablo Galacia nikū marārē òãdoredea

¹⁻² Yu Pablo, ããripererã mariyarã yu merã ããrirã merã musãrē Galacia nikūgue ããrirãrē Jesúre buremurãrē òãdore, gojáa. Jesucristo yure ígüyare buedoregu beyepími. Irasū ããrimakū, Marĩpu ígürē boadiguere masūdi yure pídi ããrimí, ígü magüyare bueburo, ãrigü. Masaka yure beyepibirima. ³ Marĩpu ããrinígü, marĩ Opu Jesucristo musãrē òãrō iritamu, siuñajãrĩ merã ããrĩrikumakū iriburo. ⁴ Jesucristo, Marĩpu gããmederosũta irigu, ígü basi marĩ ñerĩ irideea waja boabosadi ããrimí, i ãmu marã ñerĩ irirã irirosũ irinemobirikõaburo, ãrigü. ⁵ Irasirirã ãmuriku Marĩpure: “Òãtaria mu”, ãrĩ, usuyari sñinkõãrã! Irasũta irirã!

Cristo suguta marĩrē taugũ ããrimí, ãrĩ gojadea

⁶ Marĩpu musãrē maígü, Cristore buremunugãdoregu siudi ããrimí musãrē peamegue waabonerãrē taubu. Musã gapu, ígü irasirikerepuru, matagora ígü Cristo merã masakare tauri kerere buremuduurã irikoa. Gaji bueri gapure tuyakoa. Musã irasiririre pégu, buro pégukáa. ⁷ Gajerã musãrē, musã Cristoya kerere buremunugãdeare buremuduudorerã: “Gaji ããrã marĩrē tauri kere”, ãrigato, werema. Marĩrē gaji tauri kere máa. Cristore buremurĩ merãta marĩ tarimasãa. ⁸ Gũa musãrē Marĩpu Cristo merã marĩrē tauri kerere werebu. “Gaji ããrã marĩrē tauri kere”, ãrigato, wererãrē Marĩpu buro wajamoãburo. Yu, o Marĩpure wereboegu ãmugasiguemu musãrē irasū ãrigato, weremakãdere wajamoãburo. ⁹ Musãrē ire weresiabu. Weredi ããrĩkeregu, dupaturi musãrē werenemoduakoa doja. Sugu, gũa Marĩpu Cristo merã marĩrē tauri kerere musãrē weredeare: “Diaye ããrĩbea, gaji ããrã marĩrē tauri kere”, ãrigato, weremakū, Marĩpu ígürē perebiri peamegue wajamoãburo.

¹⁰ Yu ire weregu, Marĩpu gããmerõsũta buea. Masaka yure: “Òãrō weremi”, ãrĩdoregu meta buea. Irasū ãrĩdoregu tamerã Cristoyare iribiribokoa. Ígürē moãboegu meta ããrĩbokoa.

Pablo: “Jesucristoya kerere weredoregu Marĩpu yure pími”, ãrĩ werede

¹¹ Yaarã, musãrē ire masĩmakū gããmea. Yu musãrē Marĩpu Cristo merã marĩrē tauri kerere bueri, masaka ígüsã basi ígüsã gũnarĩ merã bueri meta ããrã. ¹² Iri kerere neõ sugũ masakũ yure werebirimi. Neõ sugũ masakũ yure irire buebirimi. Jesucristo ígü basi yure irire masĩmakū irimi.

¹³ Musã, yu iripoegue judío masaka ígüsã buremurĩrē iririkũdeare péunakuyo. Yu Marĩpuyarãrē Jesúre buremurãrē ñerō iriduari merã ígüsãrē buro iãturitayaunabu. Ígüsã Jesúre buremurĩrē peoduagu irasiriunabu. ¹⁴ Yu, judío masaka ígüsã buremurĩrē òãrō iririkũunakubu. Gajerã, yu merãmarã nemorō gũa ñeküsãmarã iririkũunadeare iritarinugãunakubu. ¹⁵ Yu irasiririkukerepuru, Marĩpu, yu deyoaburi dupuyuro yure beyesiadi ããrimí ígüyagu ããriburo, ãrigü. Irasirigu ígü yure buro maĩrĩ merã ígü gããmerõsũ iridoregu siiumi. ¹⁶ Ígü irasiriderosũta keoro ígü magürē yure masĩmakū irimi, judío masaka ããrĩmerãrē ígü magü merã ígüsãrē tauri kerere weredoregu. I yure irasū waadero purũ, gajerãrē: “¿Nasirigukuri yu?” ãrĩ sërẽñagü waabiribu. ¹⁷ Jerusalégue ããrĩrãrē Jesucristo yu dupuyuro ígüyare buedoregu beyepĩnerãdere sërẽñagü waabiribu. Ubu gapu Arabia nikūgue diaye waakõãbu. Puru Damasco goedujãabu doja.

¹⁸ Ure bojori tariadero purũ, Jerusalégue Pedrore íãgü waabu. Pe semanata ígü merã ããrĩbũ. ¹⁹ Irogue ããrĩgü, gajerã Jesucristo ígüyare buedoregu beyepĩnerãrē neõ iãbiribu. Marĩ Opu Jesucristo pagumu Santiago direta iãbu. ²⁰ Marĩpu iũrō musãrē gojáa. Yu gojari, ãrigatori meta ããrã.

²¹ Jerusalégue ããrĩdi Siria nikūgue, Cilicia nikūgue waabu. ²² Iripoere Judea nikūgue ããrĩrã Jesucristore buremurĩ buri marã yure iãmasibirima. ²³ Yaa kere direta pénerã ããrimã. Ígüsãrē yaamarē wererã ãsũ ãrĩ werenerã ããrimã: “Sõõ ããrĩdeapoeguere marĩrē ñerō iriduari merã buro iãturitayadi, marĩ Jesucristore buremurĩrē peoduadi daporague masakare: ‘Jesucristore buremuka!’ ãrĩ weregorenagü iriayupu”, ãrĩ werenerã ããrimã. ²⁴ Irasirirã Judea nikūgue ããrĩrã Jesucristore buremurã yu ígürē buremurĩrē pérã, Marĩpure usuyari sĩnerã ããrimã.

2

Jesús buedoregu pínerã Pablora òãrō bokatĩrĩñeãdea

¹ Catorce bojori purũ, dupaturi Jerusalégue Bernabé merã waabu doja. Tito wãikugudere ãibu. ² Marĩpu yure irogue waadoremĩ. Irasirigu irogue waabu. Irogueere eja, Jesúre buremurã oparã merã dita nerē, werenĩbu. Judío masaka ããrĩmerãrē Marĩpu Cristo merã marĩrē tauri kerere yu buedeare ígüsãrē werebu. Yu neõgorague buenugãdeare, dapora yu

buerire: “Diaye ããrã, ðãgorãa”, ãrĩ masĩburo, ãrĩgũ, irasũ ãrĩ werebu. Gajerã yu buerire: “Wajamãa”, ãrĩrĩ, ãrĩgũ, irasũ ãrĩ werebu. ³ Titodere, ĩgũ judío masaku ããrĩbirikerepuru: “Gua judío masaka iririkurosũ dupũma gasirogãrẽ* wiiriro gããmea”, neõ ãrĩbirima. ⁴ Irire dorebirikerepuru, gajerã ubu ãrĩboerã gapu: “Moisès doredorederosũta dupũma gasirogãrẽ wiiriro gããmea”, ãrĩma. ĩgũsã Jesũre bũremugatorã, irigatorimasã ããrĩmã. Irasirirã, gua judío masaka ããrĩkererã Jesũre bũremurã iririre ĩãmurã gua nerẽrõgue gua merã nerẽnama. “Guare peamegue waabonerãrẽ tausũmurã, Jesucristore bũremurõ gããmea. Moisès doredeare iriri merã tausũbirikoa”, ãrĩmakũ ĩãma. Irire ĩãrã: “Moisès doredeare irirã dita tausũrãkuma, irasirirã ĩgũ doredeare irika!” ãrĩma. Guare irire bũremudorerã, irasũ ãrĩma. ⁵ ĩgũsã guare irasũ dorekerepuru, neõ ĩgũsã dorerire iribiribu. Gua musãrẽ Jesucristore bũremurĩ merã dita tausũrãkoa, ãrĩrĩ kerere: “Diaye ããrã”, ãrĩ bũremunĩmakũ gããmea. Irasirirã ĩgũsã dorerire neõ iribiribu.

⁶ Jesũre bũremurã oparã yure: “Ãsũ gapu wereka!” ãrĩbirima. “Judío masaka ããrĩmerãrẽ: ‘Gua ñekũsãmarãrẽ Moisès iridoredeare iriro gããmea’, ãrĩ wereka!” ãrĩbirima. ĩgũsãrẽ masaka bũremukerepuru, Marĩpu ããrĩpererãrẽ sũrosũ ĩãmi. Irasirigu: “Īsã oparã, yu nemorõ ããrĩma”, ãrĩ gũñabiribu. “Marĩpu ĩgũsãrẽ beyederosũta yudere beyemi”, ãrĩ gũñabu. ⁷ Oparã irasũ yure: “Ãsũ gapu wereka!” ãrĩrõno irirã, yure ĩãmasĩ, ãsũ ãrĩma: “Mude, Marĩpu judío masaka ããrĩmerãrẽ Jesucristoya kerere weredoregu beyepĩdita ããrã. Marĩpu Pedrorẽ judío masakare iri kerere weredorederosũta mudere iri kerere weredoreñumi”, ãrĩma yure. ⁸ Marĩpu Pedrorẽ judío masakare Jesucristoya kerere weredoregu iriudi ããrĩmĩ. ĩgũta yudere judío masaka ããrĩmerã puro iri kerereta weredoregu iriumi.

⁹ Jerusalẽgue Jesũre bũremurã ãrẽrã oparã: Santiago, Pedro, Juan wãĩkurã ããrĩmã. Gajerã oparã nemorõ ããrĩmã. ĩgũsã yure Marĩpu ĩgũ maĩrĩ merã beyepĩdi yu ããrĩmakũ ĩãmasĩ, yure, Bernabẽdere õãrõ bokatĩrĩ: “Marĩ sũrosũ moãrãkoa”, ãrĩma. “Musã Jesucristoya kerere judío masaka ããrĩmerãrẽ wererã waaka!” ãrĩma. “Gua gapu judío masakare wererãkoa”, ãrĩma. ¹⁰ Guare: “Bopoñãrẽ iritamuka!” ãrĩrĩ direta werema. I dita ããrĩbũ: “Yu õãrõ irigura”, ãrĩ, bũro gũñadea.

Pablo Pedrorẽ Antioquãgue weredea

¹¹ Puru gua Antioquã wãĩkurã makãgue ããrĩripoe Pedro ejami. ĩgũ irogue ejadero puru keoro iribirimakũ ĩã, ĩgũguereta turaro merã werebu. ¹² Iro dupuyuro ĩgũ irogue ããrĩgũ, judío masaka ããrĩmerã Jesũre bũremurã merã baa, ããrĩrikukõãyupu. ĩgũ irasiriripoe gajerã judío masaka Santiago iriunerã ejañurã. ĩgũsã ejamakũ ĩã, judío masaka ããrĩmerã merã ããrãdi ããrĩduũkõãyupu: “Yure turibokuma”, ãrĩgũ. Irogue ejanerã judío masaka ããrĩmerãrẽ: “Moisès dorederosũta dupũma gasirogãrẽ wiiriro gããmea”, ãrĩ weregorenarã iriñurã. Irasirigu Pedro, Antioquã marã ĩgũsãya dupũma gasirogãrẽ wiirisũbirinerã ããrĩmakũ, ĩgũsã merã baa, ããrĩrikuadi duũkõãyupu. ¹³ ĩgũ irasirimakũ ĩãrã, gajerã judío masaka Jesũre bũremurã, ĩgũ irirosũta irigatorĩ merã iriñurã. Judío masaka ããrĩmerã merã ããrĩrikuanerã, ĩgũsã merã baanerã baanemobiriñurã. “ĩgũsã merã baaduũmakũ õãbea”, ãrĩ masĩkeregu, Bernabẽde ĩgũsã irirosũta iriyupu. ¹⁴ ĩgũsã: “Jesucristore bũremurĩ merã dita tausũrãkoa”, ãrĩrĩ kerere masĩkererã, keoro iribirima. Irasirigu, irire ĩã, Pedrorẽ ããrĩpererã Jesucristore bũremurã ĩũrõgue bũro turaro merã ãsũ ãrĩ werebu: “Mu judío masaku ããrĩkeregu, judío masaka ããrĩmerã irirosũta ĩgũsã merã baa, ããrĩkõãbu. Mu irasirigu, Moisès marĩrẽ judío masakare iridorederosũ iribiribu. ¿Nasirigu judío masaka ããrĩmerã gapure: ‘Gua judío masaka iririkurire irika!’ ãrĩduarĩ?” ãrĩbu ĩgũrẽ.

Ããrĩpererã Jesũre bũremurã tausũrãkuma, ãrĩ gojãdea

¹⁵ Gua neõ deyoarãgueta judío masaka ããrĩsianerã ããrĩbũ. Gaji buri marã irirosũ Marĩpu Moisere doreri pĩdeare tarinũgãbea. ¹⁶ Irasũ ããrĩkererã, ire masĩa. Marĩpu Moisere ĩgũ doreri pĩdeare masaka irimakũ meta ĩgũsãrẽ: “Õãrã, waja opamerã ããrĩma”, ãrĩ ĩãmi. Masaka Jesucristore bũremumakũ, Marĩpu ĩgũsãrẽ: “Õãrã, waja opamerã ããrĩma”, ãrĩ ĩãmi. Irasirirã guade Jesucristore bũremunũgãbu. ĩgũrẽ bũremumakũ, Marĩpu guadere: “Õãrã, waja opamerã ããrĩma”, ãrĩ ĩãmi. Marĩpu, iri doreri pĩdeare gua irimakũ meta guare irasũ ãrĩ ĩãmi. Neõ sugu masaku iri doreri pĩdeare iripeomasĩbemi. Irasirigu Marĩpu neõ sugure: “Yu dorerire iripeokõãmi, irasirigu ĩgũrẽ: ‘Õãgũ ããrĩmĩ’, ãrĩ ĩãa”, ãrĩbirikumi.

* 2:3 Gn 17.1-14: Iripogue Marĩpu Abrahãrẽ ĩgũ pũrã ãmarẽ: “Yaarã ããrĩburo”, ãrĩgũ, ĩgũsãya dupũma gasirogãrẽ wiiridoredĩ ããrĩmĩ. Puru iri dorerire Moisere pĩdi ããrĩmĩ. Irasirirã judío masaka Abraham parãmerã ããrĩturiarã iri dorerire irirã, ĩgũsã pũrã ãmarẽ su mojomã pere gaji mojó urero pẽrẽbejarinarĩ waarõ merã ĩgũsã deyoaderõ puru irasũ yãma.

¹⁷ Irasirirã: “Gua Jesucristore bñremumakã, Marĩpu guare: ‘Ôãrã, waja opamerã ããrĩma’, ãrĩ ããrĩmi”, ãrĩrã: “Gua judio masakade Marĩpu Moisére doreri pídeare iripeobirikoa, irasirirã guade ñerõ yãa”, ãrĩ masĩa. ¿Irire irasũ ãrĩ masĩrã: “Jesucristore bñremusĩã, ñerõ irikerepuru, ôãgorãa”, ãrĩrã yãrĩ? Irire neõ ãrĩbea. Jesucristo guare ãgũrẽ bñremurãrẽ ñerõ siu irigu meta ããrĩmi. ¹⁸ Irasirigu masakare ãsũ ãrĩ werea. “Jesucristore bñremumakã, Marĩpu musãrẽ: ‘Ôãrã, waja opamerã ããrĩma’, ãrĩ ããrĩmi” ãrĩ werea. “Marĩpu Moisére ãgũ doreri pídeare musã irimakũ, musãrẽ: ‘Ôãrã, waja opamerã ããrĩma’, ãrĩ ããrĩmi”, ãrĩgũ meta yãa. ãgũsãrẽ: “Marĩpu Moisére doreri pídeare musã iriri merã Marĩpu ãũrõ waja opabirikoa”, ãrĩgũ, yude waja opabokoa irire iripeobirisã.

¹⁹ Iripoeguere: “Yu, Marĩpu Moisére doreri pídeare irigu, ãgũ ãũrõ waja opabi ããrĩgukoa”, ãrĩ gũñadibu. Irasũ ãrĩ gũñakeregu, bokatũbubirikubu. Waja opagu, peamegue waabodi ããrĩbũ. Daporare: “Iri dorerire iriri merã Marĩpu merã ôãrõ ããrã”, neõ ãrĩ gũñanemobea. “Jesucristore bñremusĩã, Marĩpu merã ôãrõ ããrĩ. ãgũ gããmerĩrẽ yãa”, ãrĩ masĩa. ²⁰ Jesucristo Marĩpu magũ yure maĩgũ curusague boagu, yu ñerõ iridea wajare wajaribosadi ããrĩmi. Yu ãgũyagu ããrĩsĩã, ãgũ boaderosũta yude ãgũ merã boadi irirosũ waadi ããrĩbũ. Sugũ boagu ãgũ iriduare neõ irinemomasĩbi irirosũ waadi ããrĩbũ. Irasirigu Cristore bñremusĩã, yu iriduare piri, ãgũ turaro merã ãgũyare irigu yãa. ²¹ Yu: “Marĩpu Cristo merã marĩrẽ ôãrõ iritamudi ããrĩmi”, ãrĩ bñremurĩrẽ piriduabea. Marĩpu Moisére ãgũ doreri pídeare marĩ iriri merã waja opabirimakã, Cristo marĩ ñerõ iridea waja boabosadea wajamarĩbokuyo.

3

¿Moisés doredeare iriri merã, o Jesucristore bñremurĩ merã Marĩpuyarã ããrĩrĩ? ãrĩ gojadea

¹ Musã Galacia marã pémasĩmerã irirosũ irirã yãa. ¿Nasirirã ãrĩgatorimasã buerire péngũãrĩ? ãgũsã buerire pésĩã, Jesucristoya dayema kerere bñremurĩrẽ pirirã yãa. Gua, musã purogue ããrĩrã, musãrẽ Jesucristo curusague boade kerere daye werebu. Iri gua wererire musã ôãrõ pébu. ² Irasirigu musãrẽ ire serẽñaduakoa. ¿Musã Moisés doredeare iriri merã Ôãgũ deyomarĩgũrẽ opanugãrĩ? ãgũrẽ opabiribu. Jesucristoya kerere pérã, ãgũrẽ bñremunugãrã, Ôãgũ deyomarĩgũrẽ opanugãbu. ³ ¿Nasirirã daporare pémasĩmerã irirosũ irirã yãrĩ? Musã Jesucristore bñremurã Ôãgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merã Marĩpu dorerire irinugãbu. ¿Nasirirã daporare ãgũ iritamurĩ marĩrõ musã basi musã turari merã iri dorerire iripeoduãrĩ? ⁴ ¿Musã Jesucristore bñremunugãripoe gajerã musãrẽ ñerõ tarimakũ irideare gũñaberĩ? Daporare ãgũyã kerere bñremuduãrã: “Ubugora irire bñremubu”, ¿ãrĩ gũñãrĩ? ⁵ Marĩpu musãrẽ ãgũyagure Ôãgũ deyomarĩgũrẽ iriudi ããrĩmi. Ôãgũ deyomarĩgũ musã merã ããrĩmakũ, Marĩpu ãgũ turari merã musã watopeguere wãrĩ iri ãũmurĩrẽ irigu yãmi. Musã Moisés doredeare irimakũ, ¿irasirigu yãrĩ? Iribemi. Musã Jesucristoya kerere pé bñremumakũ gapu irasũ yãmi.

⁶ Abraham Marĩpure bñremumakũ, Marĩpu ãgũrẽ: “Ôãgũ, waja opabi ããrĩmi”, ãrĩ ããrĩ ããrĩmi. ⁷ Irasirirã musã ire masĩka! Abraham Marĩpure bñremuderosũta bñremurãno Abraham parãmerãgora ããrĩma. ⁸ Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue judio masaka ããrĩmerãdere ãgũsã Marĩpure bñremumakũ, Marĩpu ãgũsãrẽ: “Ôãrã, waja opamerã ããrĩma”, ãrĩ ããrĩburire gojasiasũdero ããrĩbũ. Marĩpu Abrahamãrẽ irire weregu, ãsũ ãrĩdi ããrĩmi: “Yu, mu merã ããrĩpereri buri marãrẽ ôãrõ irigara”, ãrĩdi ããrĩmi. ⁹ Abraham Marĩpure bñremumakũ, Marĩpu ãgũrẽ ôãrõ iridi ããrĩmi. Irasirigu daporadere ããrĩpererã ãgũrẽ bñremurãnorẽ ôãrõ yãmi.

¹⁰ “Moisés doredeare irimakũ, Marĩpu marĩrẽ: ‘Ôãrã, waja opamerã ããrĩma’, ãrĩ ããrĩgukumi”, ãrĩ gũñãrãnorẽ Marĩpu wajamoãgukumi. Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue irimarẽ ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “ããrĩpereri Moisés doredeare iripeomerãno wajamoãsũrãkuma”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ. ¹¹ Neõ sugũ Moisés doredeare iripeomasĩgũ mámi. Irasirigu Marĩpu neõ sugure: “Yu dorerire iripeokõãmi, irasirigu ãgũrẽ: ‘Ôãgũ ããrĩmi’, ãrĩ ããrĩ”, ãrĩbirikumi. Irire marĩ masĩa. Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “Marĩpu ãgũrẽ bñremurãrẽ: ‘Ôãrã, waja opamerã ããrĩma’, ãrĩ ããrĩmi. Irasirirã ãgũ merã ôãrõ ããrĩnkõãrãkuma”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ. ¹² Moisés doreri gojadea pũgue: “Marĩpure bñremugãno Marĩpu ãũrõ waja opabi ããrĩmi”, neõ ãrĩ gojasũbiribu. ãsũ gapũ ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ: “ããrĩpereri Moisés doredeare iripeoguno, Marĩpu merã ôãrõ ããrĩnkõãgukumi”, ãrĩ gojasũdero ããrĩbũ. Iri dorerire iripeobi gapure Marĩpu ãgũrẽ: “Yu ãũrõ waja opami, yu merã neõ ôãrõ ããrĩbirikumi”, ãrĩ ããrĩgukumi.

¹³ Irasirigu, marĩ ããrĩpererã Moisés doredeare iripeobirimakũ, Marĩpu marĩrẽ: “Iri dorerire iripeobema”, ãrĩgũ: “Waja opama”, ãrĩdi ããrĩmi. Irasirigu Jesucristo curusague pábiatúsũgũ, waja opagu irirosũ marĩrẽ wajamoãbodeare boa, wajaridi ããrĩmi. Marĩpuya

werenírí gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībú: “Sugū yukugue siasiusūadi, Marīpu wajamoādoreadi āārīmi”, āri gojasūdero āārībú. Jesucristo boari merā marī űerō irideā wajare taudi āārīmi. ¹⁴ Īgū marī űerō irideā wajare boa, wajaribosadeā merā Marīpu Abrahārē: “Irasūta irigura”, ārīderosūta judío masaka āārīmerādere iridi āārīmi. Irasirīgu Īgū ārīderosūta marīrē Jesucristore būremurārē: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, āri ĩā, Ōāgū deyomarīgūrē sīdi āārīmi marī merā āārīburo, ārīgū.

Marīpu: “Abraham merā āsū irigura”, ārīdeā

¹⁵ Yaarā, masaka Īgūsā iririkurire, su keori merā masārē weregura. Īgūsā: “Āsū irirā!” āri, oparā purō papera āmukuma. Īgūsā irire āmuadero puru, neō gajerā Īgūsārē: “Ī purē beokōāka! Āsū gapu gojaka!” āribirikuma. ¹⁶ Marīpu Abrahārē Īgū ārīdeā, i irirosūta āārā. Gajerā Īgū ārīdeare neō beomasībema. Āsū āri weredi āārīmi Īgūrē: “Mu parāmi āārīturiagu merā āārīpereri buri marārē ōārō irigura”, ārīdi āārīmi. “Mu parāmerā āārīturiarā merā ōārō irigura”, āribiridi āārīmi. Ubu gapu: “Mu parāmi āārīturiagu sugū merāta irasirigura”, ārīdi āārīmi. Irasū ārīgū, Jesucristore ārīgū irideā wajamarībokuyo. Irasū āārībea. Marīpu Abrahārē maīgū wajamarīrō Īgū: “Āsū irigura”, ārīdeare keoro iridi āārīmi. ((“Āārīpererā mu irirosū yare būremurārē yu merā ōārō āārīmakū irigura”, ārīdi āārīmi.))

¹⁹ Iro merē, űnasirīgu Marīpu Īgū dorerire Moisére pīyuri? Masaka űerō irirā, waja oparā āārīrērē Īgūsārē masīdoregu irire pīdi āārīmi. Abraham parāmi āārīturiagu Jesucristo aariripoeugu Marīpu masakare: “Āsū irika!” āri pītūnudi āārīmi. Jesucristo aarīmakū, Marīpu Abrahārē: “Mu parāmi āārīturiagu merā āārīpereri buri marārē ōārō irigura”, ārīdeā keoro waabu. Marīpu Īgū dorerire Īgūrē wereboerārē Moisére weredoredi āārīmi. Irasirīgu Moisés irire pēgu, masakare wereturiadi āārīmi. ²⁰ Marīpu Abraham parāmi āārīturiagu merā masakare ōārō iriburire gajerīgū merā Abrahārē weredorebiridi āārīmi. Īgū basita weredi āārīmi. ((Irasiro Abrahārē Īgū weredea gapu, Moisére Īgū dorerire pīdea nemorō āārā.))

Pablo, Moisés doredeare weredea

²¹ Iro merē, Marīpu Abrahārē weredea, Īgū dorerire Moisére pīdea nemorō āārīmakū, űīgū dorerire Moisére pīdea gapu wajamarīyuri? Irasū āārībiridero āārībú. Āsū gapu āārā. Masaka āārīpereri Moisés doredeare iripeori merā Marīpu merā ōārō āārīmasīmakū, Marīpu irire iripeorārē: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, āri ĩābodi āārīmi. ²² Marīpuya werenírí gojadea pūgue irimarē āsū āri gojasūdero āārībú: “Masaka āārīpererā űerō irirā, waja oparā āārīma”, āri gojasūdero āārībú. Irasirīgu Marīpu Abrahārē: “Mu parāmi āārīturiagu merā āārīpereri buri marārē ōārō irigura”, ārīderosūta irīgukumi. Āārīpererā Jesucristore būremurārē: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, āri ĩāgukumi.

²³ Marī Jesucristoya kerere pé, Īgūrē būremuburi dupuyuro Marīpu Īgū dorerire Moisére pīdea direta masīnerā āārībú. Irasirirā marī űerō irideā waja peresugue dobosūnerā marīrē peresu iridi doreri direta masīrā irirosū āārīnerā āārībú. ²⁴ Marīpu Īgū dorerire Moisére pīdea merā marī iri dorerire iripeomerā āārīrērē masīmakū iridi āārīmi. Purū Cristoyare masīmakū iridi āārīmi Īgūrē būremumakū, marīrē: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, āri ĩābu. ²⁵ Daporare Jesucristore būremua. Irasirirā Īgūrē būremusīā: “Marīpu Moisére Īgū doreri pīdeare marī irīmakū meta marīrē: ‘Ōārā, waja opamerā āārīma’, āri ĩāmi”, āri masīa.

²⁶ Irasirirā masā āārīpererā Jesucristore būremurī merā Īgūyarā āārīsīā, Marīpu purā āārā. ²⁷ Musā āārīpererā deko merā wāyēsūnerā āārībú masā Cristoyarā āārīrērē ĩmumurā. Irasirirā Īgūyarā āārīsīā, Īgū irirosū āārīrikua. ²⁸ Marī āārīpererā Īgūyarā āārīsīā, sugūyarāta āārā. Irasirīgu Marīpu judío masakare, judío masaka āārīmerādere, moāboerimasārē, moāboemerādere, āmarē, nomedere sūrosūta ĩāmi. Irasiro marīrē Jesucristoyārē dukawari masīna máa. ²⁹ Marī Cristoyarā āārīsīā, Abraham parāmerā āārīturiarā āārā. Irasirīgu Marīpu Abrahārē: “Murē ōārō irigura”, ārīderosūta marīdere irīgukumi. Marī Cristoyarā āārīmakū, marīrē irasirīgukumi.

4

¹ Musārē i keori merā weređuakoa. Sugu majīgū āārīpereri Īgū paguyare opaturīabu āārīkeregu, majīgū āārīsīā, sugū moāboegu irirosū āārīkumi. ² Gajerā Īgūrē, Īgūya āārīburidere ĩadurīpībosakuma. Irasirīgu, Īgūsā doreri doka āārīkumi. Sunu Īgū pagu, Īgū boaburi dupuyuro Īgūya āārīdeare Īgū magūrē wiaburinurē werepīkumi. “Inu ejamakū, āārīpereri yaa āārīdeare

yu magurê wiaka!" ârikumi. Irasirirâ irinu ejamakâ, Îgurê wiakuma pama. ³ Marîde Jesucristore bûremuburi dupuyuro marî ñekûsâmarâ i ùmumarê buerire irituyarâ, majîgû Îgû âârîderosû marî ñekûsâmarâ doreri doka âârîunanerâ âârîbú. Irasirirâ gajerârê moâboerâ irirosû âârînerâ âârîbú. ⁴ Irasû âârîkereparu, Marîpu gapu Îgû: "Âsû irigura", ârîdeanu ejamakâ, keoro Îgû magurê i ùmuguere iriudi âârîmî. Îgû iriumakâ, sugo nomeôguere deyoadi âârîmî. Îgû judío masakû âârîsîâ, Marîpu doreri Moisére pídeare iridi âârîmî. ⁵ Marîpu Îgû magurê, marî iri dorerire iripeobiri wajare boa, wajaribosadoregu iriudi âârîmî Îgû pûrâ waaburo, ârîgû.

⁶ Irasirigu Marîpu marîrê: "Yu pûrâ âârîsîama", ârîgû, Îgû magû Jesucristo merâ Ôâgû deyomarîgurê iriudi âârîmî. Irasirirâ Ôâgû deyomarîgû iritamurî merâ Marîpure: "Гару", ârî masîa. ⁷ Marî, Marîpu pûrâ âârîsîâ, moâboerimasâ irirosû âârîbea pama. Irasirirâ âârîpereri Marîpu Îgû magû Cristo iridee merâ marîrê Îgû pûrâê sîburire ñeârâkoa.

Pablo Jesúre bûremurâê Galaciage âârîrârê gûñarikudea

⁸ Iripoeguere musâ Marîpure masîbirisîâ, gajerânorê bûremunerâ âârîbú. Îgûsârê bûremurâ, Îgûsâ doreri doka âârîtuuyanírá irirosû âârînerâ âârîbú. Marîpugorare bûremubirinerâ âârîbú. ⁹ Dapora musâ Marîpure masîa. Îgû musârê masîgû Îgurê masîmakû iridi âârîmî. Musâ Îgurê masîsîâ, musâ iripoegue ubu âârîrîrê bûremudeare bûremuduúkôânerâ âârîbú. Irasirikererâ, daporare Moisés doredeare iripeoduarâ, musâ ubu âârîrîrê bûremupûrorideare bûremurâ irirosû irirâ yâa. ¿Nasirirâ irire irasirirâ yâri? ¿Nasirirâ dupaturi moâboerimasâ irirosû âârîduari doja? ¹⁰ Musâde, Marîpu merâ ôârô âârîduarâ, judío masaka bosenuî irinarôsûta iriadikoa. Iri bosenuîrê irirâ, siuñajârîñuriku, abe deyoarîkû, gajînuîrî bosenuîkû, bojorîkû bosenuîrê irikoa. ¹¹ Musâ irasirimakû pégu: "¿Yu Îgûsârê ubugora bueyuri?" ârîgû, buro musârê gûñarikua.

¹² Yaa, yu musârê âsû irimákû gââmea. Musâ judío masaka âârîbirisîâ, Moisés doredeare iribirinerâ âârîbú. Yude, judío masakû âârîkeregu, musâ iriderosûta iri dorerire iribe. Irasirigu dupaturi musâdere yu irirosû irimákû gââmea. Marî Jesucristore bûremusîâ, Marîpu merâ ôârô âârîmasîa. Yu musârê Jesucristoyare buemakâ, musâ yure neô ñerô iribirîbû. ¹³ Musâ masîa. Yu, Jesucristo masakare tauri kerere musârê buerûrorîgu, pûrîrikubû. ¹⁴ Yu pûrîrikumakû musârê diasagorabu. Irasû âârîkereparu, musâ yure îâturi doobirîbû. Ubu gapu Marîpure wereboegure irirosû ôârô bokatîrîñeâbu. Jesucristore irirosû yure ôârô irîbû. ¹⁵ Musâ yu merâ usuyari opadea, ¿naásû waâari? Ire yu masîa. Musâ irasirimasîrâ, musâya koyere yure wea sîbokuyo yure iritamumurâ. ¹⁶ Yu musârê diayemarê weredea waja daporare yure: "Guare îâturîgu irirosû irigu yâmi", ¿ârî îârî?

¹⁷ Gajerâ ârîgatorî merâ buerîmasâ gapu musârê buro iritamuduarâ irirosû irikererâ, ôârô merâ irirâ meta âârîma. Musârê gua buerire irituyarire piri, Îgûsâ bueri gapure irituyadorerâ yâma. ¹⁸ Gajerâ musârê iritamuduamakû ôâgorâa. Îgûsâ musârê iritamuduarâ, ôârô gûñarî merâ iritamunúkôâburo. Yu musâ merâ âârîmakû diretta irasirîbirîkôâburo. ¹⁹ Musâ yu pûrâ irirosû âârîrârê musâya âârîburire gûñagû, dupaturi buro pûrîsûrî merâ ñerô tarîgu irirosû âârâ. Sugo nomeô pûrâkuburi dupuyuro pûrîrî pênârôsû pênâkoa. Musâ Jesucristo irirosû âârîrikumakûgue, irasû poyarîkûñugukoa. ²⁰ Yu musâ puro musâ merâ buro âârîduadikoa. Musârê daporata turîro marîrô ôârô pémásîma ôârô wereduadikoa. Wereduakeregu, ñeéno merâ werenîmasîbirikoa.

Pablo, Agar, Saraya keori merâ werede

²¹ Musâ, Moisés doredeare iriduakererâ, ¿nasirirâ iri dorerire ôârô pémásîberî? ²² Marîpuya werenîrî gojadea pûgue âsû ârî gojasûdero âârîbú: "Abraham pêrâ âma pûrâkudi âârîmî. Sugure Îgû marâpore moâboego Agar wâkûgo merâ pûrâkudi âârîmî. Gajîgure Îgû marâpo díaye Sara merâ pûrâkudi âârîmî. Igo, moâboego meta âârîde âârîmó", ârî gojasûdero âârîbú. ²³ Abraham marâpore moâboego magû marî masaka deyoarôsûta deyoadi âârîmî. Abraham marâpo magû gapu Marîpu Abrahârê: "Mu marâpo sugu majîgû pûrâkugokumo", ârîderosûta deyoadi âârîmî.

²⁴⁻²⁵ Îgûsâ pêrâ nomeya, pe keori irirosû âârâ. Saraya: Abraham, Marîpu Îgurê ârîdeare bûremuderôsûta Jesucristore bûremurâya keori irirosû âârâ. Agarya: Marîpu Sinai wâkuri buúrûgue Arabia níkgue Îgû dorerire Moisére pídeare irirâya keori irirosû âârâ. Agar, moâboego âârîsîâ, igo magûde moâboegu âârîdi âârîmî. Irasirirâ Moisés doredeare irirâ igo magû irirosû âârîma. Moâboerâ irirosû iri doreri doka âârîma. Daporare Jerusalén marâ Moisés doredeare irirâ, Agar magû irirosû âârîma. Irasirirâ, moâboerâ irirosû iri doreri doka âârîma. ²⁶ Saraya: Jerusalén ùmugasîma makâ marâ Jesucristore bûremurâya keori irirosû âârâ. Sara, moâboego âârîbirîmakû, igo magûde, moâboegu meta âârîdi âârîmî. Irasirirâ marî Jesucristore bûremurâ, Sara magû irirosû âârâ. Moâboerâ irirosû Moisés doreri doka âârîrâ meta âârâ. ²⁷ Marîpu Îgûya werenîrî gojadea pûgue âsû ârîdi âârîmî:

“Nomeõ, mu pūrā marīkerego, usuyaka! Sugo nomeõ, pūrākugo pūrīrī pēñarõsū pēñabirikerego, buro usuyaka! Mu pūrā marīkeregu, puḡuquere mu parāmerā āārīturiarā wārā āārīrākuma.

Gajego marāpukugo igo marāpu merā āārīgõ parāmerā āārīturiarā nemorõ wārā āārīrākuma”, ārīdi āārīmī Marīpu. ((Iri ārīdea āsū ārīduaro yāa. Jesucristore buremurā Sara parāmerā āārīturiarā āārīma. Īgūsā, Moisés doredeare irirā nemorõ wārā āārīrākuma.))²⁸

²⁸ Irasirirā yaarā, marī Sara magū Isaac irirosū āārā. Marīpu pūrā Abrahārē ārīderosūta Sara Isaare pūrākudeo āārīmõ. Irasirigu Marīpu Īgū ārīderosūta marīrē Jesucristore buremurārē Īgū pūrā āārīmakū iridi āārīmī. ²⁹ Iripoeguere Agar magū marī masaka deyoaderosūta deyoadi, Sara magū Ōāgū deyomarīgū turari merā deyoadire iāturi, ñerõ iridi āārīmī. Daporadere irasūta āārā. Moisés doredeare irirā, marīrē Jesucristore buremurārē iāturi, ñerõ irirā yāma. ³⁰ Marīpu Īgūya werenirī gojadea pūgue Abrahārē āsū ārīdi āārīmī: “Moāboego magū mu sīburi opabirikumi. Mu marāpo diaye moāboego āārībeo magū gapu mu sīburi opagakumi. Irasirigu moāboegore, igo magū merāta bēoka!” ārīdi āārīmī Marīpu. ³¹ Irasirirā yaarā, marī Jesucristore buremurā, Sara parāmerā āārīturiarā āārā. Moāboego parāmerā āārīturiarā meta āārā. Sara magū Īgū pagu sīburi opaderosūta, marī Marīpu Īgū pūrārē sīburi oparākoa.

5

Pablo: “Jesucristoyare buremurārē pibirikõõka!” ārī gojadea

¹ Jesucristo marīrē Moisés doreri doka āārīnerārē taudi āārīmī. Marī ñerõ iridea wajare Īgū boari merā wajaribosadi āārīmī, Marīpu merā õārõ āārīburo, ārīgū. Irasirirā musā Marīpu pūrā āārīsā, Jesucristoyare gūñaturari merā buremunikõõka! Ārīgatori merā buerimasā musārē Moisés doredeare iridoremakū, Īgūsārē pēbirikõõka! Iri dorerire irirā, moāboerā irirosū āārīma. Irasirirā iri doreri doka neõ āārīnemobirikõõka!

² Ōārõ péka yure! Yu Pablo, musārē ire weregura. “Guaya dupuma gasirogārē wi-irirā, Marīpu merā õārõ āārīrākoa”, ārī gūñamākū, musārē Jesucristo boabosadea wajamarīboyo. ³ Irasirigu gopeyari merā musārē werea doja. Marīpu merā õārõ āārīburi Īgūsāya dupuma gasirogārē wiirirānorē Moisés doredeare āārīpererire iripeoro gāamea. ⁴ Musā: “Moisés doredeare irimakū, Marīpu guare: ‘Ōārā, waja opamerā āārīma’, ārī Īgukumi”, ārī gūñarā, Jesucristore pirirā yāa. Musā irasirirā, Marīpu musārē maīgū õārõ iritamurīdere gāamebea. ⁵ Marī: “Ōāgū deyomarīgū iritamurī merā Jesucristore buremumakū, Marīpu guare: ‘Ōārā, waja opamerā āārīma’, ārī Īāmi”, ārī masīa. ⁶ Irasiriro, marī Jesucristoyarā āārīmakū, Marīpu Īūrõ dupuma gasirogārē wiirisūnerā āārīrī, wiirisūbirinerā āārīrīde wajamāa. Marīpu Īūrõ marī Jesucristore buremurā āārīrī gapu wajakua. Īgūrē buremusīā, gajerārē maīa.

⁷ Musā Jesucristore buremunugārā, Īgūyare õārõ irituyanerā āārībū. Dapora gapure gajerā musārē Īgūya diayemarē õārõ irituyabirimakū irirā yāma. ⁸ Īgūsā musārē irasirirā Marīpu gāamerī gapure irirā meta yāma. Marīputa musārē Jesucristore buremunugādoregu siuidi āārīmī, Jesucristoyare õārõ irituyaburo, ārīgū. ⁹ Masaka āsū ārī werema. “Pārē irirā, mērõgā pā wemasārī poga merā trigo pogare morēkuma. Puru iri wemasāseyakõõka”, ārī werema. I irirosū, ārīgatori merā buerimasā buerire surāyeri irire irituyarā, puḡue musā āārīpererā ārīgatori buerire irituyarākoa. ¹⁰ Yu gūñaturari merā marī Opū Jesucristore buremua. Musāde, yu irirosū Īgūrē buremua. Irasirigu musāya āārīburi āsū ārī gūñāa: “Īgūsā ārīgatori merā buerimasā buerire irituyarire piri, dupaturi yu irirosū Jesucristoyaya diayemarē irituyarākuma doja”, ārī gūñāa. Marīpu, musārē ārīgatori merā buerā gapure wajamoāgukumi.

¹¹ Yaarā, gajerā yure āsū ārīma: “Pablo masakare: ‘Marīpu merā õārõ āārīduarā, dupuma gasirogārē wiirika!’ ārī buemi”, ārīma. Yu irire neõ irasū ārī buebea. Yu irasū ārī buemakū, judío masaka gajerārē irire iridorerā yure ñerõ iribiribokuma. Yu, Jesucristo Īgū curusague boari merā masakare tauri kere gapure buea. Yu irire buerī waja judío masaka yure ñerõ irimakū yāma. ¹² Yu, Īgūsā ārīgatori merā buerimasā musārē dupuma gasirogārē wiiridorerārē musā puro neõ āārīnemobirimakū gāamea. Musārē irasū wiiridoreduarā, Īgūsā basi wiiri, pūrā marīrā dujaburo.

¹³ Yaarā, Marīpu musārē Moisés doreri doka āārīburo, ārīgū meta siuidi āārīmī. Irasirirā: “Gua gāamerõ ñerī waribejarire irimakū õārõkoa”, ārī gūñabirikõõka! Āsū gapu irika! Maīrī merā gāme iritamunika! ¹⁴ Musā gajerārē diaye maīrā, Moisés doredeare āārīpererire irirā yāa. Irasūta ārī gojasūdero āārībū: “Mu basi maīrõsūta mu puro āārīrādere maīka!”

āri gojasūdero āārībú. ¹⁵ Irasirirā pémasika! Musā gāme iāturiduúmerā, pūrīsūrī sītīri wereniduúmerā, musā basi gāme dukawaripereakōārākoa.

Pablo: “Ōāgū deyomarīgū gāāmerīrē irinika!” āri weredea

¹⁶ Yu musārē āsū āri werea. Ōāgū deyomarīgū gāāmerīrē irinika! Musā irasirirā, musā gāāmerō űeri űaribejarire iribirikoa. ¹⁷ Marī űeri űaribejari, Ōāgū deyomarīgū gāāmerī meta āārā. Irasirirā marī űeri űaribejarire irirā, Ōāgū deyomarīgū gāāmerīrē irirā meta yāa. Ōāgū deyomarīgū gāāmerī gapure irirā, marī gāāmerō űeri űaribejarire iribirikoa. ¹⁸ Marī Ōāgū deyomarīgū marīrē iridorerire irirā, Moisés doreri doka āārīrā meta āārā. “Marī Moisés doredeare irirā, Marīpu merā ōārō āārīrākoa”, āri gūñabea.

¹⁹ Masaka ĩgūsā űeri űaribejarire irimakū, marī ōārō iāmasā. ĩgūsā űeri űaribejarire irirā, āsū yāma: űma, ĩgūsā marāposā nome āārīmerārē; nomede, ĩgūsā marāpusāmarā āārīmerārē űerō gāmebiragorenama. Āārīpereri guyasūrī, űerō iririre yāma. Guyasūrō marīrō űerō iririre taubēokōāma. ²⁰ Keori weadeare būremuma. Yēa iririre yāma. Gajerārē iāturi dooma. Gāme guaseoma. Gāme iāturima. Gajerā merā mata gua, sītīri werenīma. ĩgūsāyā āārīburi direta gūñama. ĩgūsā gāāmerī direta iriduārā, ĩgūsāyā bumarārē gāme dukawarimakū yāma. ²¹ Gajerārē gajinorē ĩgūsā opamakū, iāturima. Masakare wējēbēoma. Mejārikurā āārīma. Bosenūrīrē irirā, mejārā űerīrē yāma. Irasū āārīmakū, wāri gajino űerīdere yāma. Irasirīgū yu musārē ārīderosūta goepeyari merā werea doja. Iri űerīrē irinīgūno, Marīpu ĩgūyarārē doreroguerē waabirikumi.

²² Ōāgū deyomarīgū gapu marīrē ĩgūyare irimakū yāmi. Irasirirā ĩgū iritamurī merā masakare maā. űsuyari opāa. Siuñajārī merā āārīrikua. Gajerā marīrē űerō irikerepuru, ĩgūsā merā guabea. Masakare bopoñari merā iāa. ĩgūsārē ōārō gūñari merā iritamua. Piriro marīrō Marīpu gāāmerōsū gajerārē keoro ōārō yāa. ²³ “Gajerā nemorō āārā”, āri pēñabea. Marī űeri űaribejarire iriduakererā, iribeja. Ōāgū deyomarīgūyare irirā, irasūta yāa. Gajīgu irasirirānorē: “Irire irasiribirikōāka!” neō ārībemi. ²⁴ Marī Jesucristoyarā āārīsā, marī űeri űaribejarire piribu. Irasirirā marī gāāmerīrē, marī űerō iriduare iribeja. ²⁵ Marī, Ōāgū deyomarīgū iritamurī merā Marīpu merā ōārō āārīrikua. Irasirirā Ōāgū deyomarīgū marīrē iridorerire ĩgū iritamurī merā irinikōārō gāāmea.

²⁶ Irasirirā marī: “Gajerā nemorō āārā”, ārībirikōārā! Marī werenīri merā gajerārē gāme iāturimakū iribirikōārā! Gajerā ōārō āārīrikurire iāturibirikōāka!

6

Pablo: “Musā Jesucristore būremurā gāme iritamuka!” āri gojadea

¹ Yaarā, sugu Jesúre būremugū űerīrē irimakū iārā, musā Ōāgū deyomarīgū iridorerire irirā ĩgārē iritamuka, ĩgū iri űerō iririre piriburo, ārīrā! “Gua, ĩgū nemorō āārā”, āri gūñarō marīrō ōārō merā ĩgārē wereka! Irasū iritamurā, ōārō pémasika, musāde ĩgū irirosūta űerīrē iriri, ārīrā! ² Musā bujawererānorē, gūñaturamerānorē, űeri űaribejarire tarinugāmasīmerānorē iritamuka! Musā irasū iritamurā, Jesucristo dorederosūta irirākoa.

³ Sugu ōārīrē iribirikeregu: “Yu ōārīrē irigu āārā”, āri gūñagū, ĩgū basi ārīgatogu yāmi. ⁴ Marī masakaku: “ĴŌārō irigu yāri?” ārīrā, marī basi marī iririre pémasīri merā gūñarō gāāmea. Irasiridero puru, marī iriri ōārī āārīmakū: “Gajerā nemorō āārā”, āri gūñarō marīrō usuyari merā: “Yu ōārīrē yāa”, āri masīrākoa. ⁵ Irasirirā marī masakaku, Marīpu iūrō ĩgū: “Yaare irirā, āsū irika!” āri pīdeare ōārō iriro gāāmea.

⁶ Musā Jesúya kerere buerimasārē iritamuka! ĩgūsā musārē bueri waja, musā ōārī oparire ĩgūsārē dukawaka, ĩgūsā gāāmerīrē opaburo, ārīrā!

⁷ Musā basi ārīgatobirikōāka! Marīpure goepeyari marīrō merā: “Yu űerō irimakū, yure wajamoōbirikumi”, āri gūñabirikōāka! Marī ōārī oterā, purugue ōārī dukare bokarosū marī ōārī irirā, purugue ōārīrē bokarākoa. űerīrē irirā, purugue űerīrē bokarākoa. ⁸ Sugu ĩgū űeri űaribejarire irinīgūno, ĩgū űeri iridea waja űerīrē bokagukumi. Pēbiri peamegue waja moāsīgukumi. Ōāgū deyomarīgū gāāmerīrē irigu gapu ōārīrē bokagukumi. Marīpu purō pēbiri okari opagukumi. ⁹ Irasirirā Ōāgū deyomarīgū gāāmerōsū gariborero marīrō ōārīrē irinikōārā! Marīpu iriduarinu ejamakū, marīrē ōārī iririre pirimerārē ōārīrē sīgukumi. ¹⁰ Irasirirā noō waarō āārīpererā marī bokajarānorē ōārīrē irirā! Marīyarārē Jesucristore būremurārē neō piriro marīrō ĩgūsārē ōārīrē irinikōārā!

Pablo weretūnudea

¹¹ ĩāka! Yu basi musārē ire gojaduakoa. Irasirigu i pagari gojari merā musārē āsū āri gojagu yāa. ¹² ĩgūsā musārē dupuma gasirogārē wiidorerimasā, ĩgūsārē gajerā judio masaka ōārō gūñamakū gāāmerā, irasū wiirdorema. Marī Jesucristo ĩgū curusague boadea merā

masakare tauri kerere bueri waja judío masaka marĩrẽ turi, ñerõ yáma. Musãrẽ dupuma gasirogãrẽ wiiridorerimasã gapu gajerã ígúsãrẽ turi, ñerõ irimakũ gãamemerã, musãrẽ irasũ wiiridorema. ¹³ Ígúsã ígúsãya dupuma gasirogãrẽ wiirisũnerã ããrikereã, ããrĩpereri Moisés doredeare iripeobema. Iri dorerire iripeobirikererã, gajerã judío masaka péuro: “Gua Moisés doredeare iridoremakũ, Galicia marã, gua iridorederosũta irima”, ãrĩduarã, musãrẽ irasũ wiiridorema.

¹⁴ Yu tamerã ígúsã irirosũ irasũ ãrĩrĩrẽ gajerã péuro neõ ãrĩbirikoa. Marĩ Opu Jesucristo ígũ curusague boari merã marĩ ñerõ iridea wajare wajaribosadea kere direta masakare weregũkoa. Jesucristo yure yu ñerõ iridea wajare taudi ããrĩmakũ, i umuma ñerĩ uaribejari iririre piribu. I umu marã yure ígúsã irirosũ ñerĩ uaribejarire iridoremakũ, neõ iribeã.

¹⁵ Irasiriro, marĩ Jesucristoyarã ããrĩmakũ, Marĩpu iũrõ dupuma gasirogãrẽ wiirisũnerã ããrĩrĩ, wiirisũbirinerã ããrĩrĩde wajamáã. Marĩ Jesucristoyarã ñajãmakũ, Marĩpu marĩrẽ maama ããrĩrikurire opamakũ iridi ããrĩmĩ. Iri maama ããrĩrikurire opari dita wajakua.

¹⁶ Marĩpu ããrĩpererãrẽ yu Jesucristoyare buerire iritũyarãrẽ bopoñarĩ merã iã, siuñajãrĩ merã ããrĩrikumakũ iriburo. Marĩpu ããrĩpererãrẽ ígũyarãrẽ irasiriburo.

¹⁷ Yu Jesucristoyare buedea waja gajerã yure pá, yaa dupure kãmitú, ñerõ tarimakũ irima. Ígúsã irasirideã merã yu Jesucristore moãboegu ããrĩrĩrẽ masĩsũã. Irasirirã dapora merã neõ sugu yure garibonemobirikõãburo. Yu buerire: “Diaye ããrĩbeã”, ãrĩ, yure ñerõ wereninemobirikõãburo.

¹⁸ Yaarã, marĩ Opu Jesucristo musãrẽ ããrĩpererãrẽ õãrõ iriburo. Irasũta iriburo.

Iropãta ããrã.

Pablo

EFESIOS

Pablo Efeso marārē òãdoredea

¹ Yu Pablo, musārē òãdorea. Marĩpu gããmederosũta Jesucristo yure İğũyare buedoregu pĩmi. Irasirĩgu musārē Efeso marārē Marĩpuyarārē Jesucristore bũremurārē gojãa. ² Marĩpu ããrĩnĩgũ, marĩ Opu Jesucristo musārē òãrõ iritamũ, siuñajãri merã ããrĩrikumakũ iriburo.

Marĩpu, Cristo merã marĩrē òãrõ iritamũmi, ãrĩ gojãdea

³ Ŭsuyari sĩrã marĩ Opu Jesucristo Pagure! İğũ marĩrē Cristoyarārē ããrĩpereri ãmũgasimarē, marĩya yuɸupũrãrĩma òãrĩrē sĩdi ããrĩmi. ⁴ I ãmu iriburi dupuyuro marĩrē Cristoyarã ããrĩmurārē beyedi ããrĩmi İğũ iũrõ òãrã, waja opamerã ããrĩburo, ãrĩgũ. ⁵ Neõgoragueta İğũ marĩrē maĩgũ İğũ gããmederosũta Jesucristo iridea merã marĩrē: “Yu pũrã ããrĩmakũ irigura”, ãrĩ beyepĩsiadi ããrĩmi. ⁶ Marĩpu marĩrē buro bopoñari merã iãsiã, İğũ magũ İğũ maĩgũ merã marĩrē İğũyarārē òãrõ iridi ããrĩmi. Irasirirã İğũrē usuyari sĩnkõãrã! ⁷ İğũ magũ boagu, İğũ dí beõri merã marĩ ñerĩ iridea wajare wajaribosadi ããrĩmi. Irasirigu Marĩpu marĩrē buro maĩgũ, marĩrē bopoñari merã İãgũ, marĩ ñerĩ irideare kãtidi ããrĩmi. ⁸ Marĩrē irire masĩburo, ãrĩgũ, ããrĩpereri masĩrĩ, pẽmasĩrĩdere sĩdi ããrĩmi. ⁹ İğũ iriburire marĩ dupuyurogue masĩbirideare marĩrē masĩmakũ iridi ããrĩmi. Irasirigu marĩrē: “Yu gããmerõsũta usuyari merã ãsũ irigura”, ãrĩdeare masĩmakũ iridi ããrĩmi. ¹⁰ İğũ: “Ãsũ irigura”, ãrĩdeare iriripoe ejamakũ, ããrĩpereri irigukumi. Irasirigu ããrĩpererã ãmũgasi ããrĩrãrē, i nikũ ããrĩrãdere Cristore İğũsã Opu ããrĩmakũ irigukumi.

¹¹ Iripoegueta Marĩpu guare Cristo merã òãrõ ããrĩmurārē beyesiadi ããrĩmi İğũ sũgura, ãrĩdeare opaburo, ãrĩgũ. İğũ gããmederosũta i ããrĩpererire òãrĩ irigura, ãrĩdeare irisiadi ããrĩmi. ¹² Guare Cristore bũremupurorinerãrē irasiridi ããrĩmi. İğũ guare wãri òãrĩrē irimakũ iãrã, İğũrē: “Òãtaria mu”, ãrĩ, usuyari sĩa. ¹³ Marĩpu, Cristo merã masakare tauri kerere musãde pẽbu. Iri diyayema kerere pẽrã, Cristore bũremunũgãbu. Irasirigu Marĩpu musārē Cristo merã òãrõ ããrĩmakũ iridi ããrĩmi. İğũ iripoegue ãrĩderosũta Òãgũ deyomarĩgũrē musārē iriudi ããrĩmi İğũ merã İğũyarã ããrĩrĩrē masĩdoregu. ¹⁴ Irasirigu Marĩpu marĩrē İğũyarārē tariweweremakũ iridero paru, İğũ iripoegue: “Sũgura”, ãrĩdeare sũgukumi. Òãgũ deyomarĩgũ marĩ merã ããrĩgũ, Marĩpu marĩrē: “Sũgura”, ãrĩdeare marĩ opaburire masĩmakũ yãmi. Irasirirã Marĩpũre: “Òãtaria mu”, ãrĩ, usuyari sĩnkõãrã!

Pablo Marĩpũre: “Cristore bũremurārē mũyare masĩburo”, ãrĩ sërẽbosarire gojãdea

¹⁵ Yu musã òãrõ iririkãrĩre masĩa. Musã marĩ Opu Jesũre òãrõ bũremua. Musã ããrĩpererã gajerã Marĩpuyarārē maĩa. ¹⁶ Irasirigu yu musārē gũñagũ, Marĩpũre: “Òãtaria İğũsã irasũ ããrĩmakũ”, ãrĩ, İğũrē musãya ããrĩburire sërẽnikõãa. ¹⁷ Marĩpu, marĩ Opu Jesucristo Pagu òãtarimi. Irasirigu yu İğũrē musãya ããrĩburire ãsũ ãrĩ sërẽbosãa: “Guaru, Òãgũ deyomarĩgũ masĩrĩ sĩa, İğũsã mũyamarē pẽmasĩrĩ merã masĩnemoburo, ãrĩgũ!” ¹⁸ Marĩpu, İğũyarã ããrĩmurārē iripoegue ãrĩderosũta musārē İğũ beyepĩnerãrē sũgukumi. Òãtaria İğũ musārē sĩburi. Irasirigu yu Marĩpũre: “İğũsã gũñarĩgue İğũsãrē irire òãrõ pẽmasĩmakũ irika!” ãrĩ sërẽa. ¹⁹⁻²⁰ Gajidere musã òãrõ pẽmasĩburire sërẽbosãa. Marĩpu ããrĩpererã nemorõ turagu ããrĩmi. İğũ turari merãta marĩ Jesucristore bũremurārē İğũ merã òãrõ ããrĩmakũ yãmi. İğũ iri turari merãta Cristo boadiguere masũ, ãmũgasigue İğũ diaye gapũ doamakũ iridi ããrĩmi İğũrē ããrĩpererã Opu ããrĩdoregu. ²¹ İğũrē iroque doamakũ irigu, ããrĩpererã ãmũgasi, i nikũgũ turarãrē, dorerãrē, oparãrē, noõ gajerãrē dorerãnorē doregu wekamũ ããrĩmakũ iridi ããrĩmi. Irasirigu Cristo ããrĩpererã dapora marã oparãrē, purũgue marã oparãdere doregu ããrĩmi. ²² Marĩpu ããrĩpererire, ããrĩpererãrē Cristo doka dujamakũ iridi ããrĩmi. Irasirigu Cristo, ããrĩpererã marĩ İğũrē bũremurĩ bumarã Opu, marĩ dipuru ããrĩmi. ²³ Marĩ İğũrē bũremurĩ bumarã, sugũyarãta ããrĩsĩã, İğũya dupu irirosũ ããrã. İğũ ããrĩpererogue marĩ ããrĩpererã merã ããrĩnĩgũ marĩrē ããrĩpereri İğũyare opamakũ yãmi.

2

Marĩpu marĩrē maĩgũ taurimarē gojãdea

¹ Iripoeguere Jesucristore bũremuburo dupuyuro musã ñerõ iririku, Marĩpu dorerire tarinũgãnerã ããrĩbũ. Irasirirã, Marĩpu iũrõrē boanerã irirosũ İğũ merã òãrõ ããrĩbirinerã ããrĩbũ. ² Musã i ãmu marã irirosũ ñerõ iriunanerã ããrĩbũ. Wãtẽa opu dorerire iriunanerã ããrĩbũ. İğũta i ãmu marã ããrĩpererã Marĩpu dorerire tarinũgãrãrē doregu ããrĩmi. ³ Iripoeguere marĩ ããrĩpererã ñerĩ direta iriunanerã ããrĩbũ. Irasirirã marĩ noõ gããmerõ

iriduare, ñerĩ gũñarĩrẽ iriuananerã ããrĩbũ. Irasirirã marĩde Marĩpure buru wajamoãsumurã ããrĩbonerã ããrĩbũ. 4 Marĩpu gapu marĩrẽ buru maĩgũ, bopoñarĩ opatarigu ããrĩmi. 5 Marĩ ñerõ iridea waja ĩgũ ĩurõrẽ marĩ boanerã irirosũ ããrĩkererũ, marĩrẽ Cristo merã õãrõ ããrĩmakũ iridi ããrĩmi. ĩgũ Cristore masũ, dupaturi okamakũ iriderosũta marĩdere ĩgũ puru perebiri okari sidi ããrĩmi. Irasirigu marĩrẽ bopoñarĩ merã ĩãsiã, taudi ããrĩmi.

6 Marĩpu Jesucristo boadiguere masũdi ããrĩmi. Masũ, umugasigũ ĩgũ merã doamakũ iridi ããrĩmi ããrĩpererãrẽ doregu ããrĩburo, ãrĩgũ. ĩgũrẽ masũderosũta marĩdere Cristoyarãdere masũ: “Umugasigũ doarã ĩgũ merã dorerã ããrĩma”, ãrĩ ĩãdi ããrĩmi. 7 ĩgũ, Jesucristo merã marĩrẽ wãro maĩrĩrẽ ĩmudi ããrĩmi. Purugũere ããrĩpererãrẽ ĩgũ marĩrẽ bopoñarĩrẽ masĩmakũ gãamegũ, irasiridi ããrĩmi. 8 Marĩpu marĩrẽ bopoñagũ, Cristore buremumakũ, marĩrẽ taudi ããrĩmi. Marĩ basi marĩ iridea merã neõ taribirikoa. Marĩpu marĩrẽ taudea: ĩgũ marĩrẽ wajamarĩrõ sídea, ĩgũ marĩrẽ iribosadea ããrã. 9 Marĩ õãrõ iririre ĩãgũ meta taudi ããrĩmi marĩrẽ. Irasirirã marĩ basi: “Yu õãrõ iridea waja Marĩpu yũre taumi”, ãrĩmasĩbirikoa. 10 Marĩ, Marĩpu irinerã ããrã. ĩgũ marĩrẽ Jesucristoyarã ããrĩdoregu, irasiridi ããrĩmi. Iripoegũ merã õãrõ iriburire gũñasiadi ããrĩmi. Irasirigu marĩrẽ Jesucristoyarãrẽ ire pidi ããrĩmi õãrĩrẽ iridoregu.

Marĩ, Jesucristo merã õãrõ usũyari opã, ãrĩ gojadea

11 Musã iripoegũ ããrĩrikudeare õãrõ gũñaka! Gũa musãrẽ, judio masaka ããrĩmerãrẽ, musã umaya dupuma gasirogãrẽ wiiribiri waja: “Marĩpurãrã ããrĩbea”, ãrĩ ĩaturiananerã ããrĩbũ. Gũa judio masaka gapu irasũ wiirisũnerã: “Marĩpurãrã ããrã”, ãrĩ gũñakererũ, iri wiiride marĩrẽ ĩgũyarã waamakũ iribe. 12 Iripoegũere Marĩpu iriudi Cristore masũ buremubirinerã ããrĩbũ. Irasirirã musã Israel bumarã merã ããrĩbirinerã ããrĩbũ. Marĩpu Israel bumarãrẽ: “ĩgũsãrẽ õãrõ irigũra. ĩgũsã Opũ ããrĩgũra. Yaarã ããrĩrãkuma”, ãrĩ pídeare opabirinerã ããrĩbũ. Irasirirã musã: “Marĩpu guare taugukumi”, ãrĩmasĩbirinerã ããrĩbũ. Marĩpu merã õãrõ ããrĩbirinerã ããrĩbũ. 13 Musã iripoegũ Marĩpure masĩbirinerã ããrĩkererã, daporare musã Jesucristore buremurã ĩgũyarãta ããrã. ĩgũ boari, ĩgũ dí béori merã Marĩpu musãrẽ ĩgũrẽ masĩrã, ĩgũyarã waamakũ iridi ããrĩmi. 14 Gũa judio masaka, musã judio masaka ããrĩmerã merã pe bumarã ããrĩkererũ, Cristo iridea merã marĩrẽ sugũ purãta ããrĩmakũ iridi ããrĩmi. Irasirigu marĩ basi gãme ĩaturideare pirimakũ iridi ããrĩmi. Irasirigu Cristo marĩrẽ ĩgũyarãrẽ siuñajãmakũ yãmi. 15 Cristo curusague boagu: “Marĩpu merã õãrõ ããrĩduarã, ããrĩpereri ĩgũ Moisére doreri pídeare iripeoka!” ãrĩdeare peremakũ iridi ããrĩmi. Irasirigu Cristo marĩrẽ ĩgũyarãrẽ pe bumarã ããrĩnerãrẽ su bumarãta ããrĩmakũ iridi ããrĩmi. Iri merãta marĩrẽ siuñajãrĩ merã õãrõ ããrĩmakũ iridi ããrĩmi. 16 ĩgũ curusague boari merã marĩ pe bumarã gãme ĩaturideare pirimakũ iridi ããrĩmi. Irasirigu marĩrẽ pe bumarã ããrĩnerãrẽ, Marĩpurãrã ĩgũ merã õãrõ ããrĩmakũ iridi ããrĩmi.

17 Cristo, Marĩpu merã marĩ õãrõ ããrĩburi kerere weregu aaridi ããrĩmi. Musãrẽ judio masaka ããrĩmerã Marĩpure masĩbirinerãrẽ, guare judio masaka Marĩpu Moisére doreri pídea oparãdere weregu aaridi ããrĩmi, marĩ ããrĩpererã Marĩpu merã siuñajãrĩ bokaburo, ãrĩgũ. 18 Irasirirã Cristo merã, irasũ ããrĩmakũ Óãgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merã marĩ ããrĩpererã judio masaka, judio masaka ããrĩmerãde Marĩpu marĩ merã ããrĩmakũ ĩgũrẽ sërẽmasĩa. 19 Irasirirã daporare musã gajero marã irirosũ ããrĩbea. Musãya nikũrẽ ããrĩmerã irirosũ ããrĩbea. Musã, gũa merã su makã marã irirosũ, Marĩpurãrãta ããrã. Irasirirã sugũ purãta ããrã marĩ.

20 Musã, gũa merã Jesucristore buremurã, Marĩpu moãrĩ wii irirosũ ããrã. Iripoegũ Marĩpũya kerere weredupuyurimasã ĩgũyare gojapurorinerã ããrĩmã. Purũ Jesucristo buedoregu pínerã ĩgũyare werenerã ããrĩmã. Musã, ĩgũsã gojadeare buedero purũ, ĩgũsã weredeare pédero purũ, Jesucristore buremunũgãbu. Jesucristo, Marĩpũya wiima weanũpurorideã utãye irirosũ ããrĩmi. Marĩpũyare gojapurorinerã, Jesucristo buedoregu pínerã, gaji weanũdea utãyeri irirosũ ããrĩma. 21 Jesucristo gajerãdere ĩgũrẽ buremumakũ yãmi Marĩpurãrã ããrĩburo, ãrĩgũ. Utãyeri merã wiire peoturiamũrĩagu keoro weanũrĩ wiire irirosũ irigu yãmi. Irasirigu marĩrẽ gajerã Marĩpurãrã merã õãrõ gãmesũrimakũ yãmi. ããrĩpererã marĩ, ĩgũsã merã Marĩpurãrã ããrĩsiã, ĩgũ ããrĩrĩ wii irirosũ ããrĩrãkũ. 22 Irasũ ããrĩmakũ musãde, gajerã Jesucristore buremurã ããrĩpererã merã Marĩpurãrã ããrã. Irasirirã Marĩpu moãrĩ wii, ĩgũ ããrĩrĩ wii irirosũ marĩ ããrã. Marĩpu, Óãgũ deyomarĩgũ merã marĩ merã ããrĩmi.

3

Pablo judio masaka ããrĩmerãrẽ Jesucristoya kerere weredeã

¹ Yu Pablo, Jesucristoya kerere musārē judío masaka āārīmerārē weredea waja peresugue āārā. Marīpu, Jesucristo merā musādere Īgūyarā āārīmakū yāmi. Irasirigu yu musāya āārīburire sērēbosāa Īgūrē. ² Musā ire masīsīāa. Marīpu musārē hopoñagū, Jesucristoya kerere buedoregu yure pīmi musā ōārō irigu. ³ Marīpu, Īgū Cristo merā iriburire, iripogue marā masībirideare yure masīmakū irimi. Musārē irire mērō gojasiabu. ⁴ Yu gojadeare buerā, Marīpu, Īgū Cristo merā iriburire yu masīdeare musāde masīrākoa. ⁵ Marīpu, Īgū Cristo merā iriburire iripogue marā gapure masīmakū iribiridi āārīmi. Dapora gua gapure Jesucristoyare wererimasārē, Īgūya kerere weredupuyurimasādere Ōāgū deyomarīgū merā masīmakū yāmi. ⁶ Āsū āārā Marīpu iriburi, iripogue marā masībirideare. Gua judío masaka, musā judío masaka āārīmerāde Marīpu masakare tauri kerere buremumakū, guare, musādere Jesucristoyarā āārīmakū yāmi. Marīrē sugu pūrāta āārīmakū yāmi. Irasirigu Marīpu judío masakare: “Āsū sīgura”, āārīpuroriderosūta marīrē āārīpererā Cristoyarārē ōārīrē sīgukumi.

⁷ Marīpu Jesucristoya kerere buedoregu yure pidi āārīmi. Yure ōārō iri, Īgū turarire sīdi āārīmi iri kerere ōārō wereburo, ārīgū. ⁸ Āārīpererā gajerā Marīpuyarā yu nemorō āārīma. Irasū āārīkerepuu, Marīpu yure ōārō iri, judío masaka āārīmerārē Jesucristoya kerere buedoregu pīmi. Irasirigu: “Cristo ōatarigu āārīmi, Īgū marīrē sīburi ōatariri āārā”, āri werea Īgūsārē. Ire neō pēmasībokajaya maa marīrē. ⁹ Marīpu yure pīgu: “Āsū taugukoa judío masaka āārīmerādere”, āri gūñadupuyudeare yure weredoremi. Īgūta āārīpereri i ūmumarē iridi, iripogue marārē Īgū judío masaka āārīmerārē Cristo merā taurire werebiridi āārīmi. Daporague yure weredoremi āārīpererā masakare irire masīdoregu. ¹⁰ Marīpu marīrē Jesucristore buremurārē su bumarā Īgūyarāta āārīmakū iririre ĩārā, ūmarō marā dorerā Īgūrē wereboerā, wātēade, Īgū āārīpereri masīpeogu āārīrē masīrākuma. Īgūsārē irire masīmakū gāāmeme Marīpu.

¹¹ I ūmu iriburo dupuyurogueta Marīpu Īgū gāāmederosūta marīrē: “Yaarā āārīmurā āārīma”, ārideare marī Opu Jesucristo merā iriyuwarikudi āārīmi. ¹² Marī Cristore buremurā Īgū merā ōārō āārīsīā, gūiro marīrō gūñaturari merā Marīpure sērēmasīa. ¹³ Yu musārē Jesucristoya kerere weredea waja peresugue poyari merā āārā. Musā ōārō āārīburire iri kerere werebu. Irasirirā musā yu poyarire gūñarā, bujawereri merā āārībirikōāka! Poyakeregu, Marīpu musārē ōārō irideare gajerārē masīmakū yāa.

Cristo marīrē buro maīgū āārīmi, āri gojadea

¹⁴ Irasirigu Marīpu, marī Opu Jesucristo Pagu āārīpereri irideare yu gūñagū, Īgū ĩūrōrē yaa ñadukupuri merā ejamejā, Īgūrē: “Ōātaria mu”, āri, usuyari sīa. ¹⁵ Īgūta āārīpererā Īgūyarā ūmugasigue āārīrā, i nikūgue āārīrā Pagu āārīmi. ¹⁶ Īgūta turatarigu āārīmi. Irasirigu yu musāya āārīburire Īgūrē sērēbosāa musāguere Ōāgū deyomarīgū merā Īgū turarire opaburo, ārīgū. ¹⁷ Musā Cristore buremumakū, Īgū musāguere ōārō āārīnikōāburo, ārīgū, sērēa. Gaji sērēbosāa Cristo musārē buro maīrē masīsīā, gajerārē maīburo, ārīgū. ¹⁸ Irasirigu musārē, āārīpererā gajerā Īgūrē buremurādere Cristo marīrē buro maīrē pēmasīdoregu, sērēbosāa. Cristo marīrē maīrē neō keomasīña maa. “Ōōpā eyaro, yoaro, ūmarō, ūkūārō āārā”, neō āri masīña maa. ¹⁹ Cristo marīrē maīrē marī neō masīpeobirikererepuu, yu musāya āārīburire Marīpure sērēbosagu: “Ire Īgūsārē ōārō masīnemomakū irika!” āri sērēa. Irasirirā marī ire masīpeorā, Marīpuamarē masīpeorākoa.

²⁰ Irasirirā Marīpure: “Āsū iribosaka guare!” āri sērēmakū, marī sērēri nemorō irimasīmi. Marī basita: “Āsūpero iriburo Īgū”, āri gūñamakū, marī gūñari nemorō irimasīmi. Īgū turagu āārīsīā, Īgū turari marīrē sīdeare merā irire iribosami. ²¹ Irasirirā Jesucristoyamarē, Īgūrē buremurā bumarā marī āārīrē masīrā, āārīpererinurī āārīpererā Marīpure: “Ōātaria mu”, āri, usuyari sīburo. Āārīpererā dapora marā, puṛugue marāde neō Īgūrē usuyari sīrīrē piribirikōāburo. Irasūta āārā.

4

Marī Cristoyarā Ōāgū deyomarīgū merā su bumarāta āārā, āri gojadea

¹ Yu marī Opuya kerere weredea waja peresugue āārīgū, turaro merā āsū werea musārē doja. Marīpu musārē siuidi āārīmi Īgūyarā āārīburo, ārīgū. Irasirirā Īgū musārē: “Āsū irika, yaarā āārīsīā!” ārideare ōārō irika! ² “Gajerā nemorō āārā”, āri gūñabirikōāka! Gajerārē ōārō merā irika! Guari marīrō gajerārē hopoñari merā ĩāka! Gajerā musārē garibokerepuu, Īgūsārē maīrē merā ĩāka! ³ Ōāgū deyomarīgū iritamurī, Īgū musārē siuñajārī pīri merā suro merā ōārō āārīrikuka! Musā irasū āārīrē piriro marīrō āārīnikōāka! ⁴ Marī Jesucristoyarā su bumarā āārīsīā, Īgūya dupu irirosū āārā. Ōāgū deyomarīgū suguta āārīgū, Īgū sugu masaku merā āārīrōsū marī āārīpererā merā āārīmi. Marīpu marī āārīpererārē ūmugasigue perebiri okari sību, siuidi āārīmi. ⁵ Marī Opu Jesucristo marī buremugū suguta āārīmi. Marīrē

deko merā wāyeride su wāita āārā marī ĩgūyarā āārīrīrē ĩmuburi. ⁶ Marīpu suguta marīrē iridi āārīmi. ĩguta marī āārīpererā Opu āārīmi. Marī āārīpererā merā āārīmi. Irasirigu ĩgū gāamederosūta marī āārīpererā merā āārīpererire ōārō yāmi.

⁷ Marī su bumarā āārīkerepuru, Cristo marī ĩgūyarārē masakakure Marīpuhare irimasīburi dukawa pidi āārīmi. Irasirigu ĩgū dukawa piderosūta keoro marī gāme iritamukā yāmi. ⁸ Cristo ĩgū i nikūgue aariburo dupuyuroguere āsū gojasūdero āārībū Marīpuha wenenīrī gojadea pūge:

ĩgūrē ĩaturārē tarinugādero puru, ūmugasigūe marīākōāgukumi. Irasirigu masakare i nikūgue āārīrārē ōārīrē sigukumi, ārī gojasūdero āārībū.^{*}

⁹ ĩgū ūmugasigūe marīarire ārī gojadea, āsū ārīduaro yāa. Jesucristo ūmugasigūe marīaburi dupuyuro i nikūgue dijari, ōōge āārīdi āārīmi. ¹⁰ ĩguta i nikūgue āārīdi, ūmugasigūe Marīpu āārīrōge marīākōādi āārīmi. Irasirigu āārīpererogūe āārīgū, āārīpererārē doregu āārīmi. ¹¹ Irasirigu marī ĩgūyarārē masakakure Marīpuhare irimasīburi pidi āārīmi ōārō gāme iritamuburo, ārīgū. Surāyerire beyepidi āārīmi ĩgūyare buedoregu. Gajerārē Marīpu weredoredeare wererimasā āārīmurārē, ĩgū masakare tauri kerere weregorenarīmasā āārīmurārē, ĩgūyarārē korerimasā āārīmurārē, ĩgūyarārē buerimasā āārīmurārē beyepidi āārīmi. ¹² Irasū beyepidi āārīmi marī ĩgūyarā gāme iritamuburo, ārīgū. Irasirirā marī ĩgūyarā su bumarā, ĩgūya dupu irirosū ōārō turarā masārōsū ĩgūrē būremuturawāgānemorākoa.

¹³ Irasirirā marī āārīpererā surosū Cristore būremurā, masā odorā irirosū āārīpereri ĩgū, Marīpu magū āārīrīrē nemorō ōārō masārākoa. Irasirirā marīde Cristo irirosū āārīrikurākoa.

¹⁴ Majīrāgā irirosū āārīrā meta, pēmasīrākoa. Irasirirā marīrē ārīgatomerērā buemakū pērā, diayema āārīrīrē būremurīrē pirimerā: “ĩgūsā maama bueri, diaye āārā”, ārī būremubirikoa. ¹⁵ Marī gāme maīrī merā diayema āārīrīrē werero gāāmea. Irasirirā majīrāgā masā pēmasīrōsūta marīde marī Opu Cristo marī dipuru āārīgū merā Marīpuhare ōārō pēmasīrākoa. ¹⁶ Marī ĩgūyarā su bumarā āārīsīā, ĩgūya dupu irirosū āārā. Sugu masakū turagu masā, āārīpereri ĩgūya dupuma merā ōārō irimasīmi. I irirosū, Cristo marī masakakure: “Āsū iriburo”, ārī dukawa pīdeare irirā, marī āārīpererā ōārō gāme iritamumasīa. Irasirirā gāme maīrā, gāme iritamurā, nemorō turaro merā Cristoyare ōārō iriwāgānemorākoa.

Marīpu Cristoyarārē maama āārīrikurire opamakū iridi āārīmi, ārī gojadea

¹⁷ Irasirigu yu marī Opu Cristo dorero merā musārē āsū ārī werea. Marīpūre masīmerā gapu noō gāāmerō gūñamoāmākōāma. ĩgūsā irirosū neō irinemobirikōāka! ¹⁸ ĩgūsā Marīpuhare pēduabema. Irasirirā irire neō pēmasībīrigorākōāma. ĩgūsāya gūñārīguere buro naītīārī oparā irirosū āārīma. Irasirirā Marīpu merā ōārō āārīburiere ĩgū sīrīrē neō opabema. ¹⁹ ũerīrē irirā, neō guyasīrībīrigorākōāma. Āārīpereri ũerī ūaribejarire neō pīrīduaro marīrō ũerī direta iririkurā yāma. ²⁰ Cristoya bueri gapu, musārē ĩgūsā irirosū ũerō iririre iridoreri maa. ²¹ Musā ĩgūya diayema buerire pērā: “Jesús diayeta āsū āārīmi, diayema āārīrīrē buemi”, ārī masīkuyo. ²² Iripoeguere musā ũerī ūaribejari iririre: “Ōāgorāa”, ārī gūñarā, musā basita ārīgatonērā āārībū. Iri ũerīrē irirā, musā basita poyanorēnerā āārībū. Irasirirā musā iripoegue āārīunaderosūta āārīnemobirikōāka! ²³ Musā ũerī direta gūñanadeare pīrikōāka! Ōārī gūñarī gapure gorawayuro gāāmea musārē. ²⁴ Marīpu ĩgū gāāmederosūta marīrē maama āārīrikurire opamakū iridi āārīmi ĩgū irirosū diayema irirā, ĩgū ĩūrō ōārā āārīburo, ārīgū. Irasirirā, surīro boari dariñe bēo, maama surīro ōārīñe gorawayu sāñarā irirosū, iripoegue ũerī iriunadeare piri, maama iririkurire gorawayu irika!

²⁵ Marī Cristoyarā ĩgū dupu irirosū āārīrā, su bumarā āārā. Irasirirā marī basi neō gāme ārīgatoneobirikōārā! Marī merāmarārē ārīgatoro marīrō diaye wererā!

²⁶ Gajerā merā guarā, ĩgūsārē ũerō irībīrikōāka! Irinu werētā ĩgūsā merā guarire pīrikōāka! ²⁷ Wātī musārē gajerā merā guamakū iririre kāmūtaka! ²⁸ Yajarīkūgu āārīdi neō dupaturi yajabīrikōāburo. Ōārī moārī gapure moāburo, ĩgū moā wajatari merā gajerā bopōrārē iritamubu.

²⁹ Neō ũerō wenenīrīrē werenībīrikōāka! Ōārī gapu direta werenīka! Musā wenenīrī merā gajerārē iritamuka! Irasirirā musā ōārī werenīrīrē pērā, ĩgūsāde ōārō āārīrikurākuma.

³⁰ Marī ũerīrē irirā, ũerō werenīrā, Ōāgū deyomarīgūrē būjoweremakū irirākoa. Irire irībīrikōāka! Ōāgū deyomarīgū marīrē: “Marīpuyarā āārā”, ārī masīmākū yāmi. Irasirirā marī masīa. Marīpu, Jesucristo merā marīrē taurīnu ejamakūge ōārō taugorākōāgukumi.

³¹ Irasirirā musā gajerā merā suyubirire, ĩgūsā merā guataririre, ũerō gainīrī merā gāme turirire, ũerō ārī būridarire pīrikōāka! Irasirirā āārīpereri ũerō iririre pīrika! ³² Āsū gapu

* 4:8 Sal 68.18

irika! Bopoñarĩ merã gãme ðãrõ iritamuka! Marĩpu marĩrẽ Cristo merã marĩ ñerĩ irideare kãtiderosũta musãde gajerã musãrẽ ñerõ irideare kãtika!

5

Marĩpu pũrã ããrĩrã ãsũ ããrĩrikuro gããmea, ãrĩ gojadea

¹ Musã Marĩpu pũrã, ĩgũ maĩrã ããrã. Irasirirã ĩgũ irirosũ ããrĩrikuro gããmea. ² Cristo marĩrẽ maĩrõsũta musãde gajerãrẽ maĩka! ĩgũ marĩrẽ maĩgũ ĩgũ basita ĩgũrẽ wẽjẽduarãguere wiadi ããrĩmĩ marĩrẽ boabosabu. ĩgũ boabosagu, judĩo masaka oveja majĩgũrẽ wẽjẽ, Marĩpu ĩũrõrẽ soepeosũdi irirosũ ããrĩdi ããrĩmĩ. Irasirĩgu ĩgũ irasiriri merã Marĩpũre usuyamakũ iridi ããrĩmĩ.

³ Irasirirã Marĩpũyarã ããrĩrã, musã marãposã nome ããrĩmerãrẽ, marãpusãmarã ããrĩmerãrẽ neõ ñerõ gãmebiragorenabirikõãka! ããrĩpereri guyasiũri ñerõ iririre neõ iribirikõãka! Gajerãyare ñarĩbejabirikõãka! Neõ mérõgã ñerõ iririre iribirikõãka! ⁴ Guyasiũrõ werenĩrẽ werenĩbirikõãka! Pemasĩmerã irirosũ werenĩmoãmabirikõãka! Ñerĩrẽ ãrĩ buridabirikõãka! ãsũpero gapũ werenĩka! Marĩpũre: “Oãrõ yãa mu guare”, ãrĩ, usuyari sĩka! ⁵ Ire ðãrõ masĩka musã! Gajĩgu marãpo merã ñerõ iririkurã, gajego marãpu merã ñerõ iririkurã, guyasiũrõ ñerĩrẽ iririkurã, Marĩpũyarã ããrĩbema. Gajerãyare ñarĩbejarikurãde Marĩpũyarã ããrĩbema. ĩgũsã gajino gapũre Marĩpũre gããmerõ nemorõ gããmerã, keori weadearẽ buremurã irirosũ yãma. Marĩpu gapũre buremubema. Irasirirã Marĩpu ĩgũyarãrẽ dorerogue neõ waabirikuma. Irogue Cristo merã neõ ããrĩbirikuma. ⁶ Gajerã musãrẽ ĩgũsã ñerõ irideare: “ãsũ irimakũ oãgorãa”, ãrĩgatorire pẽbirikõãka! Marĩpu, ĩgũsã irasũ ñerõ iri, ĩgũ dorerire tarinugãrĩ waja ĩgũsãrẽ peregiri peamegue wajamoãgukumi. ⁷ ĩgũsã ñerĩ irirã merã neõ ñerĩrẽ iriwekabejabirikõãka!

⁸ Marĩ Opũyarã musã ããrĩburo dupuyuro ñerĩrẽ irirã, ĩgũrẽ masĩmerã naĩtĩãrõgue ããrĩrã irirosũ ããrĩnerã ããrĩbũ. Dapora gapũre ĩgũrẽ masĩrã ĩgũyarã ããrĩsĩã, boyorogue ããrĩrã irirosũ ããrã. Irasirirã ĩgũ ĩũrõ ðãrĩrẽ iririkuka! ⁹ Boyorogue ããrĩrãno, ðãrĩrẽ, Marĩpu dorerire, ðiayemerã irirãkuma. ¹⁰ Irasirirã marĩ Opũyare ðãrõ bueka, ĩgũrẽ usuyamakũ iririre irimurã! ¹¹ Ñerĩ iririkurã, naĩtĩãrõgue ããrĩrã irirosũ ããrĩma. ĩgũsã irirosũ neõ iribirikõãka! ãsũ gapũ irika! ĩgũsã ñerõ iririre: “Ñegorãa”, ãrĩ wereka, ĩgũsãrẽ irire masĩdorerã! Musã wererire pãrã, boyorogue ããrĩrã irirosũ ñerõ irideare piri, ðãrĩ gapũre irirã dujarãkuma. ¹² Masaka ĩãberogue ĩgũsã ñerõ iribodeare marĩ werenĩmakũ guyasiũgorãa. ¹³ Boyorore ããrĩpereri ĩãmasĩsũa. Marĩ ĩgũsã ñerõ iririre: “Ñegorãa”, ãrĩmakũ, ĩgũsã ñerõ iririkurire masĩrãkuma. ¹⁴ Irasirirã gajerã sugũ ñerõ iririkugunorẽ ãsũ ãrĩ werema:

Mũ pãmasĩbi, kãrĩgũ irirosũ ããrã. Yobe, pãmasĩka! Cristo merã ðãrõ ããrĩbi, boanerã merã ããrĩgũ irirosũ ããrã.

Irasirĩgu wãgãnugã, ĩgũ merã ðãrõ ããrĩka! Mũ irasirimakũ, Cristo murẽ boyorogue ããrĩmakũ irirosũ ĩgũyare masĩmakũ irigukumi.

¹⁵ Irasirirã ðãrõ pãmasĩka, ðãrĩrẽ irimurã! Marĩpũyare masĩmerã irirosũ iribirikõãka! ĩgũya gapũre ðãrõ masĩka! ¹⁶ Dapora marã masaka ñerĩ iririkuma. Irasirirã musã okarinũrĩrẽ Marĩpu gããmerĩ direta irika, gajerãde ĩgũyare masĩburo, ãrĩrã! ¹⁷ Pãmasĩmerã irirosũ iririkubirikõãka! Marĩpu gããmerĩrẽ ðãrõ pãmasĩduaka, irire irimurã! ¹⁸ Irasirirã mejãbirikõãka! Mejãrã ĩgũsã basita poyanorẽma. Mejãronorẽ irirã, Oãgũ deyomarĩgũrẽ opatarirã ããrĩka! ¹⁹ Musã ĩgũrẽ opatarirã, Marĩpũya bayari merã musã basi gãme werenĩrãkoa. Salmos gojadea pũge bayarire, gajĩ marĩ Opũre buremu bayaridere ĩgũrẽ bayapeorãkoa. Musãya wũjũpũrãrĩgũe ðãrõ usuyari merã bayapeorãkoa ĩgũrẽ: “Oãtaria mu”, ãrĩ buremurã. ²⁰ Marĩpu ããrĩpererire marĩrẽ ðãrõ yãmi. Irasirirã marĩ Opũ Jesucristoyarã ããrĩsĩã, ĩgũ wãrĩ merã Marĩpũre: “Mũ iridea ðãtaria”, ãrĩnĩkõãka!

Su wii marã Cristoyarã ãsũ ããrĩrõ gããmea, ãrĩ gojadea

²¹ Musã ããrĩpererã Cristore gopeeryari merã buremurã ããrĩsĩã, ðãrõ gãme pẽ buremuka!

²² Musã marãposã nomerẽ ãsũ ãrĩ weregura. Cristo marĩ Opũre marĩ pẽ buremurõsũta musã marãpusãmarãrẽ ðãrõ pẽ buremuka! ²³ Cristo marĩrẽ ĩgũyarãrẽ oparosũta, marãpusãmarã musãrẽ ĩgũsã marãposã nomerẽ opama. Cristo marĩrẽ ĩgũrẽ buremurĩ bumarãrẽ taudi ããrĩmĩ. Irasirĩgu ĩgũ marĩ Opũ ããrĩmĩ. Marĩrẽ doregu, marĩ dipuru ããrĩmĩ. Marĩ, ĩgũya dupũ irirosũ ããrã. ²⁴ Irasirirã marĩ Cristore buremurĩ bumarã ĩgũrẽ pẽ buremurõsũta musã marãpũkurã nome musã marãpusãmarãrẽ ðãrõ pẽ buremuka!

²⁵ Musã marãpusãmarãdere weregura. Cristo marĩrẽ ĩgũyarãrẽ maĩgũ, mariya ããrĩburire boabosadi ããrĩmĩ. Irasirirã marĩrẽ ĩgũ maĩrõsũta musãde musã marãposã nomerẽ maĩka! ²⁶ Cristo marĩrẽ boabosadi ããrĩmĩ ĩgũyarã ããrĩmakũ irigu. Irasirĩgu, marĩ ĩgũ werenĩrĩrẽ

buremumakū, deko merā gurarire koebéoro irirosū marirē ñeri opamerā āārīmakū iridi āārīmi. ²⁷ Īgū irire irasirimakū, marī Īgū ĩūrōrē neō mērōgā ñeri opamerā, gurari marirā ōārō deyorā irirosū āārīrākoa. Īgūyarā ōārā dita āārīrākoa. Irasirigu: “Yaarā āārīma”, āri, usuyari merā marirē opagukumi.

²⁸ Musā marāpokurā musā marāposā nomerē maĩrō gāamea. Sugu Īgū marāpore maĩgū, Īgū baside maĩmi. Irasirigu Cristo marirē Īgūya dupu irirosū āārīrārē maĩri merā korerosūta musā marāposā nomerē maĩri merā ōārō koreka! ²⁹⁻³⁰ Neō marīya dupure ñerō waamakū gāamebea. Marī basi marīya dupure korea. Marī Cristoyarā āārīrā Īgūya dupu irirosū āārā. Irasirigu Cristo marirē ōārō koremi. ³¹ Marīpuya werenīri gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārību: “Sugu ūmāu nomeōrē marāpokūgu, Īgū pagusāmarārē wirigukumi Īgū marāpo merā āārību. Īgūsā pērā āārīkererā, Marīpu ĩūrōrē su duputa āārīrākuma”, āri gojasūdero āārību. ³² Iri gojadeare ōārō pēmasīduamakū, diasagorāa marirē. Irasū āārīkerepuru, yu irire: “Āsū āriđuaro yāa”, āri werea. Cristoyarā Marīpu ĩūrōrē su duputa āārīma. ³³ Gaji i marē musārē āri werenemogura doja. Musā basi korerosūta musā marāposā nomedere maĩri merā koreka! Musā nomede musā marāpusāmarārē ōārō gopepyaro merā pé buremuka!

6

¹ Musā majīrārē āsū weregura. Musā marī Opure buremurā musā pagusāmarārē ōārō yujuka! Irasiriri, ōārī āārā. ²⁻³ Iri poegue Marīpu Īgū pe mojóma dorerire pīgu, su dorerire āsū āri pīdi āārīmi: “Musā pagusāmarārē ōārō buremuka!” āri pīdi āārīmi. I dorerireta pīgu, gajidere pīdi āārīmi. “Īgūsārē irasū buremurā, i nikūguere yoaripoe usuyari merā āārīrākoa”, āri di āārīmi.

⁴ Musā pagusāmarādere āsū āri weregura. Musā pūrārē buro turiri merā Īgūsārē guamakū iribirikōāka! Āsū gapu irika! Īgūsārē marī Opuyare bueka, Īgārē buremuburo, ārīrā! Īgūsā, Īgū dorerire iribirimakū ĩārā, Īgūsārē: “Āsū gapu irika!” āri bueka! Irasirirā Īgūsārē ōārā masāmakū irirākoa.

⁵ Moāboerimasādere āsū āri weregura. Musā i nikūgue āārīrārē musā oparārē ōārō yujuka! Ōārō buremurī, gopepyari merā moāboeka! Irasū moāboerā, Cristore moāboerā irirosū yāa. ⁶ Musā oparā ĩūrō moārōsūta, Īgūsā ĩāberoguedere moāka! Īgūsā ĩūrō direta ōārō moārā, Īgūsā musārē: “Ōārō moāma”, āri gūñamakū iriduara dita āārīboka. Irasirirā Īgūsā ĩāberoguedere ōārō moāka! Cristore moāboerā irirosūta Marīpu gāāmerōsū ōārō merā moāka! ⁷ Musā masakare moāboerā āārīkererā: “Cristore moāboerā irirosū āārā”, āri gūñaka! Irasirirā usuyari merā moāboeka musā oparārē! ⁸ Irire masisīāa musā. Marī Opu Cristo marirē ōārō moārākure ōārī wajatamakū irigukumi. Irasirigu moāboerimasā āārīrārē, āārīmerādere marī ōārō moāderopāta marirē ōārī wajatamakū irigukumi.

⁹ Oparādere āsū āri weregura. Musārē moāboerārē ōārō irika! Īgūsārē wajamoāduari merā dorebirikōāka! Ire ōārō pēmasīka! Marī Opu Cristo ūmugasigue āārīgū, musā Opu āārīmi. Īgūta musārē moāboerā Opu āārīmi. Marī āārīpererā Īgūrē moāboerā āārā. Irasirigu oparā āārīrārē, āārīmerādere surosūta ĩāmi marī āārīpererārē.

Cristoyarā wātīrē tarinugārīmarē gojadea

¹⁰ Musārē āsū āri weretūnugura. Musā, marī Opuyarā āārīsīā, Īgū merā ōārō āārā. Irasirirā Īgūya turari merā Īgūrē gūñaturaka! ¹¹ Wātī ārīgatori merā musārē ñerō iridoremakū, Marīpu iritamurī merā Īgū ñeri ārīmesārīrē kāmataka! Sugu surara kāmutari kōme surīro sñādi irirosū āārīka! ¹² Marirē Marīpu dorerire tarinugāmakū iriduara, masakagora meta āārīma. Wārā ñerā: ūmarō marā, oparā, turarā, i ūmāma ñerīrē iridorerā āārīma. Deyomarīrā, masakare gūñarīgue ñerō iridorerā āārīma. ¹³ Irasirirā musā, surara Īgūya kōme surīro sñādero puru, Īgū merā gāmekēāduarārē kāmuta tarinugāmasīgū irirosū āārīka! Irasirirā, Marīpu iritamurī merā wātīrē kāmuta tarinugārākoa. Īgūrē tarinugārā, gūñaturarā dujarākoa.

¹⁴ Āsū irika, wātīrē tarinugāmurā! Marīpuya werenīri diayema āārīrīrē ōārō pēdurīpīka! Irasirirā musā surara Īgūya surīrore yujuwēñarīda merā ōārō yujuwēñadi irirosū āārīrākoa. Marīpu iritamurī merā diayema irika! Irasirirā musā surara Īgūya koretibi kāmutari kōme surīro sñādi irirosū āārīrākoa. ¹⁵ Marīpu masakare siuñajārī sīburi kerere weregorenarā waamurā ōārō āmuyuka! Irasirirā musā surara sapatu sñādero puru, Īgū waaburire ōārō āmu ododi irirosū āārīrākoa. ¹⁶ I āārīpererire iri odo, gajidere irika, wātīrē tarinugāmurā! Musā Cristore buremurīrē neō piribirikōāka! Irasirirā musā surara Īgū kāmutari kōmeti opagu, iriti merā gārūyuku peame opari yukure kāmutagu irirosū āārīrākoa. Irasirigu wātī musārē bokatībīrikumi musā Cristore buremumakū ĩāgū. ¹⁷ “Cristo marirē taugakumi”, āri gūñanikōāka! Irasirirā musā surara Īgūya dipurugue kōme pero peyarosū āārīrākoa. Gajidere irika! Marīpu werenīrīrē Ōāgū deyomarīgū musārē masīrī sīrī merā

wereka! Irasirirā musā surara Īgūya sareri majī opagū irirosū āārīrākoa. Iri merā wātīrē tarinugārākoa.

¹⁸ Irasirirā ūmūrikū Ōāgū deyomarīgū gāāmerōsūta Marīpure sērēnikōāka! Ōārō gūñaka! Īgūrē sērērīrē neō piribirikōāka! Āārīpererā Īgūyarāya āārīburidere sērēbosanikōāka! ¹⁹ Yūdere Marīpure āsū ārī sērēbosaka! “Īgū weremakū iritamuka, Īgū mūyare güiro marīrō ōārō wereburo, ārīgū”, ārī sērēka! Irasirigū Marīpu masakare Cristo merā tauburire yū ōārō weregūkoa Īgūsā iripoegue masībirideare masīburo, ārīgū. ²⁰ Marīpu yure iriūmi Cristoya kerere weredoregū. Yū irire weredeā waja peresugue āārā. Irasirirā Marīpure: “Irogue āārīgū, güiro marīrō mūyare wereburo”, ārī sērēka!

Pablo, Efeso marārē ōādoretūnudea

²¹ Tīquico, marīyagū marī maīgū, yū merā āārīmi. Īgū marī Opūyare ōārō iritamunikōāmi. Musā purogue ejagū, yū iririre musārē weregūkumi. Irasirirā musā yure: “Irasūta irīñumi”, āārīrākoa. ²² Irasirirā gua āārīrikurire musārē weredorerā Īgūrē iriua. Īgū irire weregū, musārē usuyari merā āārīmakū irīgukumi.

²³ Marīpu āārīnīgū, marī Opū Jesucristo āārīpererārē musārē siuñajāmakū iriburo. Musārē Cristore būremurī merā ōārō gāme māimakū iriburo. ²⁴ Marīpu āārīpererā marī Opū Jesucristore mānīrārē ōārō iriburo. Irasūta iriburo.

Iropāta āārā.

Pablo

FILIPENSES

Pablo peresugue āārīgū Filipos marārē ōādoredea

¹ Yū Pablo, Timoteo merā Jesucristore moāboerā āārē. Irasirirā āārīpererārē musārē Filipos marārē Jesucristore buremurārē ōādoredea. Musā oparādere, ĩgūsārē iritamurādere ōādoredea. ² Marīpu āārīnīgū, marī Opū Jesucristo musārē ōārō iritamu, siuñajārī merā āārīrikumakū iriburo.

Pablo Marīpure Jesūre buremurāya āārīburire sērēbosadea

³ Yū musārē gūñariku, Marīpure yū Opure usuyari sīa. ⁴ Irasū āārīmakū, yū musāya āārīburire sērēbosariku, Marīpure usuyari merā sērēa. ⁵ Musā neōgoragueta yū Jesūya kerere weremakū pé buremunugādero puru, yure iritamunugābu. Dapaguedere irasūta ōārō iritamunīkōāa. ⁶ Irasirigu ire ōārō masīa. Marīpu musārē ōārīrē iriduamakū irinugādi irasirigu yāmi. Musārē ĩgū irinugāderosūta Jesucristo i ūmugue dupaturi aarimakūgue iriyuwarikugukumi. ⁷ Yū musārē āārīpererārē ōārō gūñarī merā gūñamakū ōāgorāa. Musārē buro maīa. Marīpu yure iritamurōsū musādere iritamumi. Irasirirā, yū oparārē Jesús masakare tauri kerere: “Diayeta āārā”, ārī weremakū, musā yure iritamubu. Peresu yū āārīmakūdere iritamubu. Irasirirā marī suro merā Marīpu iritamurīrē opāa. ⁸ Marīpu ire masīmi. Jesucristo musārē gūña maīrōsū yude musārē gūña maīa. ⁹ Marīpure musāya āārīburire āsū ārī sērēbosāa. “Guapu, ĩgūsā mūyare ōārō masīrī merā ōārō pékūīnūpeoburo, gajerārē maīdero nemorō maīnemoburo”, ārī sērēbosāa. ¹⁰ Irire irasirirā: “Marīpu gāāmerīrē irirā, gajino nemorō iririre irirā yāa”, ārī, ōārīrē beyemasīrākoa. Musā irire beyemasīrā, Cristo i ūmugue dupaturi aarimakū, ōārīrē irinīnerā, waja opamerā āārīrākoa. ¹¹ Jesucristo musārē Marīpu gāāmerī direta irimakū irigukumi. Irasirirā ōārīrē irinīnerā āārīrākoa. Gajerā ĩgūrē: “Marīpu ōatarigu, turatarigu āārīmi”, ārī, buremumakū irirākoa.

Pablo ĩgū Cristoyagu āārīrīrē gojadea

¹² Yaarā, ire musā masīmakū gāāmea. Daporare yū peresugue āārīkerepuru, Jesucristo masakare tauri kere gapu pēnemosūa. ¹³ Irasirirā āārīpererā surara romano marā opūya wīi korerā yū Cristoyagu āārīrī waja peresugue dobobiarire masīperekōāma. āārīpererā gajerāde irire masīma. ¹⁴ Yū peresugue āārīkeregu marī Opū Jesūre gūñaturari merā buremumakū iārā, wārā marīyarāde gūñaturari merā ĩgūrē buremunemoma. Irasū buremurā, gūiro marīrō Marīpūya kerere gajerārē werema.

¹⁵ Surāyeri Cristoyare buerā āārīkererā, yure iāturima. Masakare yū buerire tūyabirimakū iriduama. Gajerā gapu ōārō gūñarī merā Cristoyare buema. ¹⁶⁻¹⁷ Jesucristo masakare tauri kerere: “Diaye āārā”, ārī wereburire Marīpu yure pīdeare ōārō masīma. Irasirirā yure maīrā Cristoyare buema. Gajerā gapu yure iāturirā, masakare ĩgūsā gapure tūyamakū gāāmerā ĩgūsāde Cristoyare buema. Yū peresugue āārīmakū, ĩgūsā yure bujaweremakū iriduārā, irasū yāma. ¹⁸ ĩgūsā yure maībirikerepuru ōārōkoa. Ōārō gūñarī marīrō Cristoyare buekererepuru ōāgorāa. Gajerā ōārō gūñarī merā ĩgūyare buemakūdere ōāgorāa. āārīpererā ĩgūsā Cristoyareta buerā yāma. Irasirigu usuyāa. Irasū usuyanīkōāgukoa.

¹⁹ Ire masīa. Marīpure yaa āārīburire musā sērēbosadea merā, Jesucristo yure Ōāgū deyomarīgū sīdi iritamurī merā Marīpu yure ōārō tarimakū irigukumi. ²⁰ Marīpu iritamurī merā āsūta irinīkōāduāa dapa. Yū irideare gūyasīrīrō marīrō gūñaduāa. Irasirigu doyarō marīrō yū iriderosūta dapaguedere masaka Cristore: “Ōatarigu, turatarigu āārīmi”, ārī buremumakū irinīkōāduāa. Boagu, o okagugora yū boari merā, o yū okari merā irasūta iriduakoa. ²¹ Yū okaro bokatīrūrō Cristoyare irinīkōāgukoa dapa. Boagu, Cristo puro ĩgū merā āārīmakū ōatarirokoa. Yū okagu āārīdero nemorō āārīgukoa. ²² Okagu, marī Opū Cristoyamarē irinemomasīa. Irasirigu: “Boamakū, o okamakū ōāgorarokoa”, ārīmasībirikoa. ²³ “Yū boaduakoa, o okaduakoa”, ārī beyemakū diasagorāa yure. Irasū āārīkerepuru, boaduakoa Cristo puro ĩgū merā āārību. Irasirigu: “Yū boamakū ōatarirokoa”, ārī gūñāa. ²⁴ Irasū āārīkerepuru: “Okagu gapu musārē nemorō iritamugukoa, irasiriro gāāmea”, ārī gūñāa. ²⁵ Irire masīgū, musā merā yū āārīburidere masīa. Musā merā āārīgū, musārē iritamugukoa Cristoyare buremunemoburo, ārīgū. Irasirirā buremurī merā nemorō usuyarākoa. ²⁶ Yū, musā purogue musā merā dupaturi āārīmakū, usuyarākoa. Irasirirā, Jesucristo yure iritamurīrē masīrā, ĩgūrē: “Turataria mu”, ārī, usuyari sīrākoa.

²⁷ I direta irika! Cristoya buerī āārīrōsūta āārīrikuka! Gūñaturarā āārīka! Irasirirā gāme dukawariro marīrō ĩgū masakare tauri kerere suro gūñarī merā bueka, gajerā ĩgūrē buremuburo, āārīrā! Yū musā puro ĩgū waabirimakū, o yū ĩgū waamakūdere musā irasirimakū gāāmea. Musā suro gūñarī merā ōārō āārīrikumakū pēduāa. ²⁸ Musārē iāturirārē

neõ gũbirikõãka! Musã gũbirimakũ ìãrà, musã Marĩpuyarã àãrĩrĩrẽ masĩrãkuma. Irasirirã, Marĩpũ ìgũsãrẽ peamegue beoburire, ìgũ musãrẽ tauburidere masĩrãkuma. Marĩpũ masakare ãsũta irire masĩmakũ yãmi. ²⁹ Marĩputa musãrẽ Cristore bũremudoregũ pĩdi àãrĩmĩ. Irasũ àãrĩmakũ: “Cristoyare musã wereri waja ñerõ tarirãkoa”, ãrĩ pĩdi àãrĩmĩ. ³⁰ Irasirirã marĩ Cristoyarã àãrĩrĩ waja gajerã marĩrẽ ñerõ yãma. Musã merã yũ àãrĩmakũ, yũre ìgũsã ñerõ irasirimakũ ìãbu. Daporadere ìgũsã yũre irasirire pẽkoa musã.

2

Cristo i ãmũgue marĩ irirosũ dupũkũgũ àãrĩpererã Opũ àãrĩrĩmarẽ gojadea

¹ Cristo musãrẽ ìgũyarãrẽ gũñaturamakũ yãmi. Ìgũ musãrẽ maĩgũ òãrõ yũpũrãkuri merã usuyamakũ yãmi. Òãgũ deyomarĩgũ musã merã àãrĩmĩ. Marĩpũ ìgũ musãrẽ maĩrĩrẽ, ìgũ musãrẽ bopõnarĩ merã ìãrĩrẽ masĩmakũ yãmi. ² Irasirirã yũre usuyari opatarimakũ irika! Sũrosũ gũñarĩ merã òãrõ àãrĩrikũka! Sũrosũ gãme maika! Sũrosũ òãrõ yũpũrãkuri merã òãrõ àãrĩka! ³ Musãyama direta gũñarikuri marĩrõ: “Gajerã nemorõ àãrà”, ãrĩ gũñarĩ marĩrõ masakare òãrõ irika! Gajerã gapũre: “Ìgũsã nemorõ àãrĩbea”, ãrĩ gũñaka! Bũremurĩ merã ìgũsãrẽ: “Gũa nemorõ òãrà àãrĩma”, ãrĩ gũñaka! ⁴ Musãya àãrĩburi direta gũñabirikõãka! Gajerãya àãrĩburidere gũñaka! Gãme iritamuka!

⁵ Jesucristo ìgũyamarẽ gũñaderosũta musãde musãyamarẽ gũñaka! ⁶ Ìgũ Marĩpũ àãrĩrikurire opakeregũ, i ãmũgue aarigũ, Marĩpũre: “Yũ ãmũgasigũ àãrĩrikurire piribirikõa”, ãrĩbiridi àãrĩmĩ. ⁷ Irasirigũ ìgũ Opũ àãrĩrĩrẽ piri, i ãmũgue aarigũ marĩ irirosũ dupũkũgũ deyõa, moãrĩmasũ irirosũ àãrĩdi àãrĩmĩ. ⁸ Irasirigũ marĩ irirosũ dupũkũgũ ubu àãrĩgũ irirosũ waadi àãrĩmĩ. Ìgũ Pagũ ìgũrẽ masakare boabõsabu iriudeare masĩgũ, ìgũ Pagure yũjugũ tarinũgãbiridi àãrĩmĩ. Curusague gũyãsũrõ boakeregũ, ìgũ Pagure tarinũgãbiridi àãrĩmĩ. ⁹ Ìgũ irasirimakũ, Marĩpũ ìgũrẽ: “Àãrĩpererã Opũ àãrĩbure sóobũ, ìgũ wãĩ yũ ìgũrẽ sídea wãĩ, àãrĩpererã gajerã wãĩ nemorõ àãrà”, ãrĩ pĩdi àãrĩmĩ. ¹⁰ Irasirirã àãrĩpererã ãmũgasi marã, i nikũ marã, boanerã àãrĩrõgue àãrĩrãde Jesús wãirẽ pẽrà, ñadũkupuri merã ejamejã, ìgũrẽ bũremurãkuma. ¹¹ Ìgũsã àãrĩpererã: “Jesucristo marĩ Opũ àãrĩmĩ”, ãrĩrãkuma. Irasirirã Marĩpũre bũremurãkuma.

Jesucristore bũremurã ìgũyare iriro gããmea, ãrĩ gojadea

¹² Irasirirã yũ maĩrà, musã merã yũ àãrĩmakũ, musã Marĩpũ dorerire iriderosũta daporadere yũ yoarogue àãrĩmakũdere irire òãrõ irika! Marĩpũ musãrẽ peamegue waabõnerãrẽ taudi àãrĩmĩ. Irasirirã, ìgũ tausũnerã àãrĩsĩã: “Gajerã nemorõ àãrà”, ãrĩ gũñarõ marĩrõ goepeyari merã ìgũyare irinikõãka! ¹³ Æsũ àãrà. Marĩpũ musãrẽ ìgũ gããmerĩrẽ iriduamakũ yãmi. Irasũ àãrĩmakũ, musãrẽ iritamunikõãmi, ìgũ gããmerõsũta iriburo, ãrĩgũ. Irasirirã, ìgũ: “Æsũ irika!” ãrĩderosũta irimasĩa.

¹⁴ Àãrĩpererire gajerãrẽ guaseoro marĩrõ usuyari merã irika! ¹⁵ Musã Marĩpũ pũrà irasirirã, waja opamerã, ñerĩrẽ irimerã àãrĩrãkoa. I ãmũ marã ñerã, Marĩpũya diayamarẽ irimerã watopegue musã àãrà. Ìgũsã ñerã i ãmũ marã naĩtĩarõgue àãrĩrã irirosũ àãrĩma. Ìgũsã watopegue musã Marĩpũyare irirã, neñukã naĩtĩarõgue boyorosũ irirã yãa. Ìgũsãrẽ musã Marĩpũyarã àãrĩrĩrẽ masĩmakũ yãa. ¹⁶ Irasirirã Cristore bũremurã Marĩpũ merã perebiri okari opaburire ìgũsãrẽ wererã yãa. Yũ, musã irire weremakũ ìãgũ: “Musãrẽ buegũ, ubogorata buebirikuyo”, ãrĩ masĩgũkoa. Cristo i ãmũgue dupaturĩ aarimãkũ, musã merã usuyagũkoa. ¹⁷ Yũ musãrẽ Cristoyare bueri waja yũre ìgũsã wẽjẽduakerepũrũ, usuyãa. Cristore musã bũremuturamakũ, ìgũyare irimakũ ìãgũ, Marĩpũ, musã ìgũrẽ gajinorẽ sĩrĩ merã usuyarosũ musã merã usuyami. Irasirigũ yũde musã merã usuyãa. ¹⁸ Musãde yũre usuyatamuka!

Pablo Timoteoyamarẽ, Epãfroditoyamarẽ weredeã

¹⁹ Marĩ Opũ Jesús gããmemakũ, mata Timoteoye musã pũrogue iriugura musã àãrĩrikurire masĩbu. Musã òãrõ àãrĩrĩrẽ kerere pẽgugeta usuyagũkoa. ²⁰ Timoteo yũ irirosũta musã òãrõ àãrĩburire bũro gũñami. Gajigũ ìgũ irirosũ musã òãrõ àãrĩburire gũñagũ mãmi. ²¹ Gajerã gapũ ìgũsã àãrĩburi direta gũñarikuma. Jesucristo gããmerĩ gapũre gũñabema. ²² Musã, Timoteo òãrõ irinĩrĩrẽ masĩa. Sugũ, pagũ merã moãgũ irirosũ ìgũ yũ merã Jesucristoya kerere weretamumi. ²³ Irasirigũ: “Yũre waaburire òãrõ masĩadero pũrũ, ìgũrẽ musã pũrogue iriugura”, ãrĩ gũñãa. ²⁴ Ìgũrẽ iriduakeregũ: “Marĩ Opũ Jesús yũdere iriugũkumi, irasirigũ mata musã pũrogue waagũkoa”, ãrĩ gũñãa.

²⁵ Idere ãrĩ gũñãa: “Epãfroditodere musã pũrogue iriugura”, ãrĩ gũñãa. Musã ìgũrẽ yũre iritamudorerã, yũ pũrogue iriunerã àãrĩbũ. Ìgũ, yaagũ yũ merã moãgũ, Marĩpũyare yũre weretamugũ àãrĩmĩ. ²⁶ Ìgũ musãrẽ àãrĩpererãrẽ bũro ìãduami. Ìgũ pũrĩrikũdeare musã

masĩmakũ pėgu: “İgũsã yure gũña, bujawerekuma”, ari gũñarikumi. ²⁷ Diayeta aãrã. İgũ buro pũrĩrikumi. Mėrõgã boabayatarimi. İgũ irasũ pũrĩrikukerepuru, Marĩpu İgũrė bopoña, tarimakũ irimi. Yudere: “İgũ boamakũ buro bujawerebokumi”, ari gũ, Marĩpu bopoñari merã iãmi. Irasirigu İgũrė tarimakũ irimi. ²⁸ Irasirigu, İgũrė iã, usuya, gũñaturaburo, ari gũ, musã purogue dupaturi buro iriduari merã iriua. Musã usuyari kerere pėgu, yude usuyagukoa. ²⁹ İgũ musã puro ejamakũ, İgũrė marĩ Opu Jesuyagure õãrõ usuyari merã bokatĩrĩneaka! Gajerãrė İgũ irirosũ aãrĩrãrė buremurĩ merã iãka! ³⁰ İgũ Cristoyare iriduagu boakõadimi. Musã yure iritamumasĩbirire iriduagu, irasũ waami. Irasirirã İgũrė õãrõ bokatĩrĩneaka!

3

Pablo: “Åsũ aãrĩrikuka!” ari gojadea

¹ Yaarã, daporare musã marĩ Opuyarã aãrĩsĩã, usuyaka! Yu iro dupuyurogue musãrė gojadeare dupaturi musãrė gojamakũ õãgorãa, ari gũñãa. Ire dupaturi gojanemogũ, musãrė iritamugũ yãa. ² Ñerõ irirãrė pėmasĩka! İgũsã ñerã keoro buemerã aãrĩma. Aãrĩpererãrė İgũsãya dupuma gasirogãrė wiiridorema. ³ Irasũ wiiridorerã: “Iri merã Marĩpure buremusiã, peamegue waabirikoã”, ari gũñadima. Marĩ gapu õãgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merã diayeta Marĩpure buremua. “Marĩ Jesucristoyarã aãrĩsĩã, peamegue waabirikoã”, ari usuyãa. ⁴ Irasũ aãrĩkerepuru, yaamarė İgũsã irirosũ ariđuagu, İgũsãrė tarinugãkõabokuyo. Gajerã aãsũta ari tarinugãkõãđuama. Yu gapu İgũsã nemorõ ariãmasiã. ⁵ Åsũ aãrã yure. Su mojomã pere gaji mojo ureru pėrėbejanarĩ waarõ merã yu deyoadero puru, yaa dupuma gasirogãrė wiirinerã aãrĩmã. Yu Israemũ, Benjamĩya bumũ aãrã. Yu pagusãmarãde hebreo masaka aãrĩnerã aãrĩmã. Irasirigu hebreo masakuta aãrã. Moisės dorerire iripeoduagu fariseo bumũ aãrĩbũ. ⁶ Iri dorerire tarinugãrõ marĩrõ iriunabu. Neõ sugũ yure: “Iri dorerire keoro iribemĩ”, ariãmasĩbirimi. Irasirigu Jesũre buremurĩ gapure: “Moisės dorerire buremubema”, ari gũña, İgũsãrė ñerõ iriunabu. ⁷ Iripeogure: “Yu aãrĩrikurire õãgorãa”, ari gũñaamadibu. Daporare: “Jesucristore buremusiã, aãrĩpereri yu iripeogue iriunadeama wajamãa”, ari gũñãa.

⁸ Jesucristore yu Opu yu masĩmakũ õataria. “Gajino aãrĩpereri gapu wajamãa”, ari gũñãa. Irasirigu, masaka gajino gããmebirire beorosũ iri aãrĩpereri yu iriunadeare beobu. Cristore õãrõ masĩbu, İgũyagu aãrĩbu irasirĩbu. ⁹ Jesucristo yu merã aãrĩnimakũ gããmea. Marĩpu İgũ Moisėre doreri pıdeare yu iridea merã yure: “Waja opabi, õãgũ aãrĩmi”, ari iãbemi. Jesucristo gapure yu buremumakũ: “Waja opabi, õãgũ aãrĩmi”, ari iãmi. Marĩ İgũrė buremumakũ, Marĩpu marĩrė waja opamerã õãrã aãrĩmakũ yãmi. ¹⁰ Irasirigu Cristore õãrõ masĩđuakoa. Cristo ñerõ tarikeregu, Marĩpu gããmerĩrė iridi aãrĩmi. Irasirigu curusague boadi aãrĩmi. İgũ iriderosũta yude ñerõ tarikeregu, Marĩpu gããmerĩrė iriduakoa. Boagague irire iriduakoa. Marĩpu İgũ turari merã Cristo boadiguerē masũdi aãrĩmi. Irasirigu iri turari merã Marĩpu gããmerĩrė iriduakoa. ¹¹ “Marĩpu İgũ boanerãrė masũrĩnũ ejamakũ, Cristore masũderosũta, yudere masũgukumi”, ari gũñãa. Yure irasirimakũ buro gããmea.

¹² I aãrĩpereri irasũ ari gũ: “Cristo irirosũ Marĩpu gããmerĩrė iripeosiãa”, ari gũ meta yãa. Yu irasirĩbirikerepuru, Cristo yure İgũyagu aãrĩmakũ irisiadi aãrĩmi. Irasirigu İgũ irirosũ aãrĩđuagu turaro merã İgũyare yãa. ¹³ Yaarã, yu musãrė irasũ ari gũ: “Cristo irirosũ aãrĩgũ İgũyare iripeosiãa”, ari gũ meta yãa. Åsũ gapu ari gũ yãa. Yu iripeogue iriunadeare gũñabea. “Yu Opu, ñnaãsũ irimakũ gããmerĩ yure?” ari gũ, buro İgũyare irituyãa. ¹⁴ Ūma birarimasũ ejapurorĩgu wajatađuarosũ İgũyare buro iripeoduãa. Marĩpu İgũ gããmerĩ direta iriburo, ari gũ, yure Jesucristoyagure ãmugasigue İgũ merã aãrĩdoregu siudi aãrĩmi. Irasirigu irire buro iriduagu Cristoyare turaro merã yãa.

¹⁵ Aãrĩpererã Cristore õãrõ buremurã yu ariãrõsũta gũñarõ gããmea. Musã yu weredeare pėduabirimakũ, gajerosũ musã gũñamakũ, Marĩpu musãrė diaye gũñamakũ iritamugukumi. ¹⁶ Irasirirã Cristoyare marĩ irituyaderosũta õãrõ gũña, irituyarã!

¹⁷ Yaarã, musã aãrĩpererã yu iririkurire iãkũtuyaka! Gajerã gua irirosũ irirãrė İgũsã iriridere iãkũika! ¹⁸ Yu musãrė wãri gajerã ñerõ iririre weresiabu. Daporadere oreri merã İgũsãrėta werea musãrė doja. İgũsã ñerõ iriri merã: “Cristo, marĩ ñerõ iridea waja curusague boabosadi aãrĩmi”, ari buerire buremumerã aãrĩma. ¹⁹ İgũsã puruguerē peamegue waadedirĩrãkuma. Marĩpure buremumerã İgũsã uribejari direta irirã yãma. Guyasiãrõ marĩrõ: “Marĩ iriri õãrĩ aãrã”, ari tarinugãma. I ãmuma direta gũñama. ²⁰ Marĩ gapure marĩya makã ãmugasigue aãrã. Irogue merãta marĩrė taugu marĩ Opu Jesucristo dupaturi aarĩgukumi. Irasirirã İgũ aarĩburire usuyari merã yũrã yãa. ²¹ Marĩrė İgũ turari merã marĩya dupure ubu aãrĩrĩ dupure İgũya dupu irirosũ õãrĩ ãmugasima dupu gorawayugukumi. Iri turari merã aãrĩpererãrė, aãrĩpererē doregukumi.

4

Marī Opu Jesucristo merā usuyanikōāka! āī gojadea

¹ Irasirirā yaarā yu maīrā, buro yu gūñarā, yure usuyamakā irirā, neō piriro marīrō gūñaturari merā marī Opure buremunikōāka!

² Evodiare, Sintiquere ire weregura: “Musā Jesúyarā nome āārā. Irasirirā musā gāme guaseorire piri, dārō surosū gūñari merā āārīrikuka!” ³ Yu merāmu, mudere yu merā dārō moāgūrē weregura: “Īgūsā nomerē iritamuka!” Yu, Clemente merā, gajerā yu wapikurā merā Jesús masakare tauri kerere weremakā, Īgūsā nome guare dārō iritamuma. Īgūsā wāirē, Marīpu merā perebiri okari opamurā wāirē gojatūri pūgue gojatūsūnerā āārīma.

⁴ Musā marī Opuyarā āārīsā, Īgū merā usuyanikōāka! Dupaturi werenemogura doja. Piriro marīrō usuyanikōāka! ⁵ Musā gajerārē bopoñari merā dārō iritamurirē āārīpererā masaka Īmasiburo. Marī Opu Jesucristo i umugue dupaturi aariburo mērō dūyāa.

⁶ Musārē gajerosū waarīre bujawereri merā gūñarīkubirikōāka! Āsū gapu irika! Āārīpereri musārē waarīre Marīpure werepeokōāka! Musā gāāmerirē Īgūrē sērēka! Īgūrē sērērā: “Ōāa”, āī, usuyari sika! ⁷ Musā irasirimakā, Marīpu musārē siuñajārī merā āārīrikumakū irigukumi. Īgū irasū iriri dātaria. Marī irire neō pēmasīpeobirikoā. Marī Jesucristoyarā āārīmakū, Marīpu Īgū siuñajārī sīrī merā marīrē dārō yu jupūrākumakū irigukumi. Irasū āārīmakū, marī gūñarīguere dārī gūñamakū irigukumi.

Ōārī direta gūñarō gāāmea, āī gojadea

⁸ Yaarā, musārē ire weretūnugura. Āārīpereri diayema āārīrīrē, Marīpuyare gopeyari merā buremurirē, diayemarē iririre, dārīrē, Marīpu: “Ōārī āārā”, āī Īārīrē, Īgū Īūrō keoro iririre, Īgūrē: “Mu iriri, dātari āārā”, āī, usuyari sīrīrē gūñaka! I āārīpererire gūñaka irire irimurā!

⁹ Yu musā merā āārīgū, musārē yu buederosūta, yu werederosūta, yu iriderosūta irinikōāka! Musā irasirimakū, Marīpu musārē siuñajārī merā āārīrikumakū irigu musā merā āārīgukumi.

Filipo marā Pablōre iritamudea

¹⁰ Musā yoadero purugue dupaturi yure gūñarā, musā iritamurirē buro usuyagu, marī Opu Jesucristore: “Ōāa”, āī, usuyari sīa. “Musā yure kātiakōābu”, āīgū meta yāa. Musā yure iritamuduakerepuru, iritamumasīña marību. ¹¹ Musārē irasū āīgū: “Gajino yu gāāmerirē opabea”, āīgū meta yāa. Yu opari merā usuyamasīa. ¹² Gajinorē opabide, wāri opagude dārō usuyari merā āārīmasīa. Noó waarō dārō usuyari merā āārīmasīa. Uabogude, yapigude, wāri opatarigude, opabide usuyamasīa. ¹³ Cristo yure turamakū irigu merā āārīpererire yu irasū waarīre bokatūmasīa. ¹⁴ Yu irasū āārīkerepuru, yu ñerō taripope musā yure iritamurā, dārō iribu.

¹⁵ Musā Filipo marā ire masīa. Yu Macedonia nikū musāya nikū āārīdi Jesús masakare tauri kerere weregū waagorenanugāmakū, musā dita yure iritamubu. ¹⁶ Musā, yu Tesalōnicague āārīmakū, yure iritamunabu. Irasirirā gajino yu gāāmerirē iriunabu. ¹⁷ Yu musārē gajino siuro dita gāāmegū meta yāa. Marīpu Īūrō gajerārē musā iritamudea merā nemorō Īgūya dārī opanemomakū gāāmea. Musā irasū iritamumakū, Marīpu musārē dārō iritamugukumi. ¹⁸ Musā yure yu gāāmerī āārīpereri sību. Musā Epafrodito merā yure iriudero puru, nemorō yu gāāmerī āārīpererire opāa. Musā yure sīdea, Marīpure sīdea irirosū āārā. Musā irasiriri merā Marīpure dārō usuyamakū yāa. ¹⁹ Marīpu yu Opu āārīpereri musā gāāmerīnorē musārē sigukumi. Īgū wāri dārī oparire Jesucristo merā musārē sigukumi. Īgū musārē sīburi dātaria. ²⁰ Umuriku piriro marīrō marī Opu Marīpure usuyari sīnīrā! Irasūta irirā!

Pablo dādoretūnudea

²¹ Āārīpererā Marīpuyarā Jesucristore buremurā dāburo. Marīyarā Jesūre buremurā yu merā āārīrā musārē dādorema. ²² Āārīpererā ōō marā Marīpuyarā musārē dādorema. Marīpuyarā romano marā opūya wii āārīrāde buro dādorema.

²³ Marī Opu Jesucristo musā āārīpererārē dārō iritamuburo.

Iropāta āārā.

Pablo

COLOSENSES

Pablo Colosas marārē ōādoredea

¹ Yu Pablo, marīyagu Timoteo merā musārē ōādorea. Marīpu gāāmederosūta Jesucristo yure Igūyare buedoregu pimi. ² Irasirigu musārē Colosas marārē Marīpuyarārē Jesūre gūñaturari merā buremurārē gojāa. Marīpu āārīnīgū musārē iritamū, siuñajārī merā āārīrikumakū iriburo.

Pablo Jesūre buremurāya āārīburire Marīpure sērēbosadea

³ Marīpure marī Opu Jesucristo Pagure musāya āārīburire sērēbosariku usuyari sīa. ⁴ Gua, musā Jesucristore buremurī kerere, gajerārē Marīpuyarārē āārīpererārē maīrī kerere pébu. ⁵ Iripoegue musā Jesucristo masakare tauri kerere ōārō pēduripūba. I diayema kerere péra: “Marīpu Jesucristo merā marīrē taugukumi. Marīrē taugu, ūmugasigue Igū merā ōārō āārīmakū irigukumi”, ārī masība. Irasirirā Jesūre buremurā, gajerārē Marīpuyarārē maīa. ⁶ Āārīpererogue Jesūya kerere weremakū péra, gajerāde musā iriderosūta Jesūre buremunugāma. Irasirirā Igūyare irinugāma. Musā iri kerere pépurorirāgueta: “Marīpu marīrē maīsīā, Jesús merā marīrē taugukumi”, ārī masība. Irasirirā: “Iri kere diayeta āārā”, ārī masīa. ⁷ Gua maīgū Epafras musārē iri kerere weremi. Igū, guare moātamugū, Cristore moāboegu, Igūyamarē musārē weregu āārīmi. Iri moārīrē neō piribemi. ⁸ Igūta guare musā gajerā Jesūyarārē Ōgū deyomarīgū iritamurī merā maīrī kerere weremi.

⁹ Irasirirā Epafras musāya kerere guare weredeanu merāta Marīpure musāya āārīburire sērēbosanerā, inuguedere āsū ārī sērēbosanīkōāa: “Guapu, Igūsārē Ōgū deyomarīgū mu gāāmerīrē masīpeomakū iriburo, muyare pémasīpeomakū iriburo”, ārī sērēbosāa. ¹⁰ Marīpure musā marī Opu Cristoyarā āārīsiā, Igū gāāmerōsūta ōārō iriniburire sērēbosāa. Igū gāāmerīrē irirā, ōārī direta irirākoa. Marīpure masīnemorākoa. Musā irasirimakū iāgu, usuyagukumi. ¹¹ Marīpure turatarīgure Igū turari merā musā ōārō yujūpūrākuturarā āārīburidere sērēbosāa. Irasirirā, űerō tarikererā, āārīpereri musārē waaburire gūñaturari merā, usuyari merā āārīrikurākoa. ¹² Marīpu marīrē Igūyarā āārīmakū iridi āārīmi. Irasirigu Igūyarārē: “Yu gosewasiriri āārīrōgue āsū sīgura”, ārīdeare marīrē opamurā āārīmakū iridi āārīmi. Irasirirā, musā Marīpure: “Mu guare irasiriburi, ōātaria”, ārī, usuyari sībuidere Igūrē sērēa. ¹³ Igūta marīrē naītārōgue āārīrā irirosū āārīnerārē taudi āārīmi, wātī doresūnerā āārīnemobirikōāaburo, ārīgū. Igū magūrē Igū maīgūrē marī Opu āārīburo, ārīgū, irasiridi āārīmi. ¹⁴ Igū magū boari merā marī űerō iridea wajare taudi āārīmi. Irasirigu marī űerī ideare kātidi āārīmi.

Cristo boagu, marīrē Marīpu merā siuñajārī bokamakū iridea

¹⁵ Marīpure iāna máa. Cristo Igū magū, Igū Pagu āārīrikurire Imudi āārīmi masakare. Igū magū āārīpererā dupuyuro, āārīpereri dupuyuro āārīsiadi āārīmi. Irasirigu āārīpererā Marīpu irinerā nemorō Opu āārīmi. ¹⁶ Cristo merā Marīpu āārīpererā ūmugasigue, i nikūgue āārīrā, marī iārārē, marī iāmerādere iridi āārīmi. Gaji marī iārīrē, marī iābiridere iridi āārīmi. Oparārē, dororārē, turarārē, ūmugasigue āārīrārē, i nikūgue āārīrādere āārīpererārē iridi āārīmi. Irasiriro āārīpererā, āārīpereri Igū iridea āārā. Irire irigu: “Yu magūya āārā”, ārīdi āārīmi. ¹⁷ Cristo āārīpererā, āārīpereri dupuyuro āārīsiadi āārīmi. Irasirigu Igū turari merā āārīpererārē, āārīpereridere i ūmuguerē Igū gāāmerōsūta keoro āārīmakū irinimi. ¹⁸ Marī Igūrē buremurī bumarā, Igūyarā āārīsiā, Igūya dupu irirosū āārā. Irasirigu marī dipuru, marī Opu āārīmi. Igū boadero puru, marī āārīpererā dupuyuro ūmugasigue masā marīapuroridi āārīmi āārīpereride, āārīpererārē dorebu. ¹⁹ Marīpu Igū gāāmederosūta Igūrē āsū ārīdi āārīmi: “Yu magū, yu irirosūta āārīburo”, ārīdi āārīmi. Irasirigu Cristo āārīpereri Marīpu āārīrikurire opami. ²⁰ Marīpu āārīpereri i ūmumarē, āārīpererā i ūmugue āārīrādere Igū merā ōārō āārīmakū gāāmegū, Cristore iriudi āārīmi. Igū gāāmederosūta Cristo curusague boagu dí béori merā ūmugasi marārē, i nikū marādere: “Yu merā ōārō āārīburo”, ārīgū, irasiridi āārīmi.

²¹ Iripoegue musāde űerīrē iririkusiā, Marīpu merā ōārō āārībiri, Igūrē iāturi, űerō gūñanunerā āārībū. ²² Musā irasū āārīkereruru, Marīpu, Cristo boadea merā musārē Igū merā ōārō āārīmakū iridi āārīmi. Cristo, marī irirosū dupukugu űerō tari, boadi āārīmi. Irasirigu Cristo boadea merā Marīpu musārē Igū purogue Igūyarā ōārā, waja opamerā āārīburire āmudi āārīmi. ²³ Musā piriuro marīrō gūñaturari merā Cristore buremumakū, Igū musārē tauri kerere kātībirimakū, Marīpu musārē Igū purogue Igū merā āārīmakū irigukumi. Iri kerere musā pédeare āārīperero i ūmu marā péperēakōāma. Yu Pablode iri kerere weretamugūta āārā.

Marīpu Pablōre Jesūre būremurārē iritamudoredea

²⁴ Cristo marī Īgūyarā āārīburire curusague boagu, būro ñerō taridi āārīmī. Marī Cristore būremurī bumarā, Īgūyarāta āārīsīā, Īgūya dupu irirosū āārā. Irasirirā Īgūyarā āārīrī waja ñerō taria. Marī ñerō tariburo duyāa dapa. Irasirigu yude Īgūrē būremurārē iritamudugagu, ñerō taria. Ñerō tarikeregu, usuyāa. Pūrugue marī ñerō tariri pererokoa. ²⁵ Marīpu yure Jesūre būremurārē iritamubure, musāya āārīburire Īgūya kerere musārē werepeobure pīmi. ²⁶ Iripoeguere wāri buri marārē iri kerere masīpeomakū iribiriunadi āārīmī. Dapora marārē Īgūyarārē irire oārō masīpeomakū yāmi. ²⁷ Irasirigu iri kerere iripoegue marā masībirideare musā judío masaka āārīmerādere masīmākū gāāmemi. Iri kere āsū ārā: “Cristo Īgūyarāguere āārīmī. Irasirirā ūmugasigū Īgū oātariro āārīrōgue Īgū merā āārīrākuma”.

²⁸ Gua Cristoyamarēta werea. Āārīpererārē Īgūyare pēmasīdorerā, āārīpereri Marīpu guare masīrī sīrī merā buea. Īgū gāāmerōsūta iridorerā, Īgū merā oārō āārīburo, āārīrā, werea. ²⁹ Irita āārā yu moārī. Cristo turari sīdero bokatiūrō masakare Īgūyare bue, Īgūsāya āārīburire Marīpure sērēbosāa.

2

¹ Ire musā masīmākū gāāmea. Musāya āārīburire, Laodicea marāya āārīburire, āārīpererā yure iāmerāya āārīburidere būro gūña, Marīpure sērēbosāa. ² Āsū ārī sērēa Marīpure: “Guapu, Īgūsārē oārō yujpūrākumakū irika! Oārō gāme maīrī merā āārīrikumakū irika! Īgūsārē mu magūyamarē oārō pēmasīmākū irika! Mu magūyamarē pēmasīrā, gūñaturari merā āārīrikurākuma. Iripoegue marā masībirideare oārō masīrākuma”, ārī sērēbosāa. ³ Cristo dita āārīpererire oārō masīgū, oārō pēmasīgū āārīmī. Īgū dita marīrē Īgūyamarē masīmākū irigu āārīmī. Irire masīrā, oātariirire masīa. ⁴ Gajerā musārē oārō pēsuyuri werenīrī merā ārīgatobokuma, ārīgū, irire werea. ⁵ Yu musā watopegue āārībirikeregu, musā merā āārīgū irirosū pēñāa. Musārē būro gūñāa. Musā Cristore gūñaturari merā oārō būremurīrē musā oārō āārīrikurire pēgu, usuyāa.

⁶ Irasirirā marī Opu Jesucristore būremurā Īgūrē musā būremunugāderosūta: “Yure iritamugakumi”, ārī būremunī, ūmuriku Īgū merā oārō āārīnikōāka! ⁷ Īgūrē oārō masīrā, Īgūyare irirā āārīrā. Gajerā musārē buederosūta pīriro marīrō gūñaturari merā Īgūrē būremunemoka! Ūmuriku Marīpure: “Ōāa”, ārī, usuyari sīka!

Jesūre būremurā Marīpu merā oārō āārīrīmarē gojadea

⁸ Oārō pēmasīka! Masaka Īgūsā gāāmerō buerire, Īgūsā ārīgatorire pēbirikōāka! Īgūsā iripoegue marā āārīrikudeare, Īgūsā basi i ūmumarē Īgūsā gūñarīrē buema. Gajerārē Jesucristoyare buerā meta āārīma. Īgūsā Īgūyare pīrimakū iriduārā, irasū buema. ⁹ Cristo, marī irirosū dupukugu āārīgū āārīpereri Marīpu āārīrikurire opagu āārīmī. ¹⁰ Musā Cristoyarā āārīmakū, Marīpu musārē Īgū irirosū oārā āārīmakū yāmi. Cristota ūmugasī marā, i nikū marā, deyorā, deyomarīrā āārīpererā oparā nemorō Opu āārīmī. Irasirirā ārīgatori merā buerārē pēbirikōāka!

¹¹ Cristoyarā āārīsīā, dupuma gasirogārē wiirisūbirikererā, wiirinerā irirosū āārā. Masaka musārē irasū āārīmakū iribirima. Marīpu gapu musā Cristoyarā āārīmakū, musārē Īgū merā taudi āārīmī, musā ñerī waribejarire pīriburo, ārīgū. ¹² Musā Cristoyarā āārīsīā, deko merā wāiyesūrā, Cristo boa, yāasūderosūta musāde Īgū merā boa, yāasūnerā irirosū waabu. Boanerā ñerīrē neō irinemosasībema. Irasirirā musā wāiyesūrā, musā iripoegue ñerō iriunadeare pīririre Īmurā iribu. Musā irasū wāiyesūmakū, Marīpu Cristo boadiguere masūderosūta musādere Īgū merā masūnerā irirosū āārīmakū iridi āārīmī. “Marīpu Īgū turari merā Cristore masūdi āārīmī”, ārī būremumakū, musārē irasiridi āārīmī oārī gapure iriburo, ārīgū. ¹³ Iripoeguere musā ñerō irideā waja peamegue waabonerā āārīnerā āārībū. Marīpuyarā āārībirisīā, irasū āārīnerā āārībū. Īgū dorerire opabirisīā, irire iribirinerā āārībū. Daporare pama Marīpu marīrē Īgū merā irasū oārō āārīnimurā āārīmakū yāmi. Cristo boadea merā irasū yāmi. Īgū boadea merāta āārīpereri marī ñerī irideare kātidi āārīmī. ¹⁴ Iripoegue Marīpu Īgū dorerire marīrē: “Āsū irika!” ārī pīdi āārīmī. Marī iri dorerire tarinugānerā āārīkerepuru, Cristo curusague boadea merā marī ñerī irideā wajare kātipeokōādi āārīmī. ¹⁵ Irasū āārīmakū, Cristo curusague boari merā wātea oparārē, Īgūsārē dorerā turarārē tarinugākōādi āārīmī. Irasirigu Īgū Īgūsārē tarinugādeare gajerārē masīmākū iridi āārīmī.

Ūmugasimarē, Marīpuyare irituyaka! ārī gojadea

¹⁶ Irasirirā gajerā musārē doreduārā: “Irire baarā, irire iirīrā ñerīrē irirā yāa”, ārī werewuamakū irasū pēkōāka! Bojoriku, abe deyoanariku, semanariku bosenurī āārīrīnurīrē Īgūsā judío masaka irirosū musā iriduabirimakū werewuaridere irasū pēkōāka! ¹⁷ Iripoegue Marīpu marīrē Īgū dorerire pīdi āārīmī, Īgū marīrē Cristo merā iritamuburire

pémasiburo, árigü. Daporare Cristo iri dorerire iripeogu ejadigue áarími marí ñerö iridea wajare taubu. ¹⁸ Ígüsá musârê doreduarâ: “Gajerâ nemorö áaríbea”, ári weregorenama. Marípure wereboerârê buremurâ, ígüsârê: “Iritamuka guare!” ári sérêma. “Kêrö irirosü Marípu guare imudeare iábu”, árimoamarâ: “Masítarinugârâ áarâ”, ári güñadima. Ígüsâ basi güñarösü yáma. Irasirirâ musârê: “Gua irirosü iribirimakâ, diayemarê iribeaa”, ári werewuamakâ irasü pékôaka! ¹⁹ Ígüsâ Cristore buremubema. Marí gapu ígürê buremurí bumarâ, ígüyarâ áarísíâ, ígüya dupu irirosü áarâ. Ígüta marírê doregu, marí dipuru áarími. Irasirigu, Marípu gâamerösüta marírê ígüya dupu irirosü áarírârê gâme iritamu, ígürê buremunemomakü yámi.

²⁰ Musâ, Cristo boaderosüta ígü merâ boanerâ irirosü waanerâ áarísíâ, musârê doreduarâ i umumarê ígüsâ güñarösü buerire buremubirikôaka! Musâ ñerö iririre pirikererâ, Cristoya buerire buremukererâ, çnasirirâ ígüsâ dorerire iriduari dapa? ²¹ Ígüsâ gâamerösü ásu ári buema: “Irinorê baabirikôaka! Irinorê ñeábirikôaka!” árima. Ígüsâ irire irasü árimakü, çnasirirâ ígüsâ dorerire yujari? ²² Ígüsâ doreri: i umuma pereburi, masaka ígüsâ güñarí merâ bueri áarâ. Irasiriro wajamáa. ²³ Ígüsâ dorerire irirâ: “Marípyare ôarö masírí merâ ígürê buremurâ yáa”, ári güñadima. Ígüsâ dupare ñerö tarimakü irirâ, “Goepeyari merâ Marípure buremurâ yáa”, ári güñadima. Ígüsâ dorerire irirâ, masaka péurogue: “Gajerâ nemorö áaríbea”, ári weregorenakeribê, diayemarê irirâ irirosü iriadima. Ígüsâ dorerire irikererâ, ígüsâ ñerí waribejarire piribema. Irasiriro ígüsâ doreri wajamáa.

3

¹ Marípu Cristore boadiguere masüderosüta musâdere ígü merâ masünerâ irirosü áarímakü iridi áarími ôari gapure iriburo, árigü. Irasirirâ musâ iro dupuyuro ñerí irideare piri, umugasimarê Cristoyare gâameka! Irogue Cristo ígü Pagu diaye gapu doagu áarípererê doregu áarími. ² Umugasimarê güñanika! I umumarê güñanibirikôaka! ³ Musâ Cristoyarâ áarísíâ, ígü boaderosüta musâde ígü merâ boanerâ irirosü waanerâ áaríbú. Irasirirâ boanerâ ñeríre neö irinemomasímerâ irirosü musâ iripoegue ñerö iriunadeare piribu. Daporare Cristo merâ Marípu purogue masaka iáberogue perebiri okari opamurâ áarâ. ⁴ Irasirirâ, Cristo marírê okari sígü i umugue dupaturi aarimakü, umugasigüe ígü gosewasiri áarírogue ígü merâ waarâkoa.

Iro dupuyuro ñerí irideare pirika! ári gojadea

⁵ Irasirirâ i umuma ñerí iririre pirikôaka! Neö sugu mojosiabirikeregu, nomeö merâ áaríbirikôaka! Neö sugu mojosiabirikerego, umámu merâ áaríbirikôaka! Ñerâ seyaro ñerö irirâ irirosü iribirikôaka! Ñerí waribejarire iribirikôaka! Gajinorê opaduarâ, buro gâamebirikôaka! Masaka Marípure gâamerö nemorö gajino gapure gâamerâ, keori weadeare buremurâ irirosü yáma. ⁶ Iri ñeríre irirâ, Marípu dorerire tarinugârâ áaríma. Irasirigu ígüsârê buro wajamoágukumi. ⁷ Iripoeguere iri ñeríre irirâ irirosü musâ áaríunanerâ áaríbú. ⁸ Dapora áarípereri i ñeríre pirika! Guarire, sítiríre, gajerârê ñerö güñarírê, gajerârê ñerö kere wereníríre, ñerí guyasíríri wereníríre pirikôaka! ⁹ Gâme árigatobirikôaka! Musâ Cristoyarâ áarísíâ, musâ ígüyarâ áaríburi dupuyurogue áarírikaunderosü neö áaríbea. Musâ ñerí iririkaunadeare pirinerâ áarâ. ¹⁰ Musâ Cristoyarâ ñajámakü, Marípu musârê maama áarírikurire opamakü iridi áarími. Irasirigu musârê ígü ôágü áarírösü áarímakü yámi. Musârê ígürê ôarö masínemoburo, árigü, irasü yámi. ¹¹ Irasirirâ marí Cristoyarâ áarírâ: judío masaka, judío masaka áarímerâde, dupuma gasirogârê wiirisünerâ, wiirisübirinerâde, gají níkú marâ, masímerâde, moáboerimasâ, moáboerimasâ áarímerâde, Marípu iürörê surosü áarâ. Cristo marí áarípererâ Opu áarími. Irasirigu áarípererâ ígüyarâ merâ áarími.

¹² Irasirirâ musâ Marípu beyenerâ, ôarâ, ígü maírâ áarírâ ásu áarírikuka! Gajerârê bopoñarí merâ iáka! Ígüsârê ôarö usuyari merâ iritamuka! “Gajerâ nemorö áarâ”, ári güñabirikôaka! Musârê ñerö irikerepuru, irasü péñakôaka! Güñaturaka! ¹³ Guari maríro gajerârê bopoñarí merâ iáka! Gajerâ merâ gâme turianerâ, ígüsâ musârê ñerö irideare ígüsârê kátika! Marí Opu musâ ñerí irideare kátidi áarími. Ígü kátiderosüta musâde musâ merâmarâ musârê ñerö irideare kátika! ¹⁴ I doreri nemorö musârê: “Gajerârê buro maí buremuka!” ári. Musâ irasirirâ áarípererâ gajerâ merâ ôarö áarírâkoa. ¹⁵ Marípu marírê siñajarí merâ áarírikumakü yámi. Irasirirâ musâ merâmarâ merâ ôarö áaríka! Marí ígüyarâ su bumarâta áarâ. Marípu marírê irasü áarímurârê pídi áarími. Irasirirâ ígürê: “Ôaa”, ári, usuyari sínikôaka!

¹⁶ Cristoya kerere güñanikôaka, irire masínemomurâ! Ôarö pémasírí merâ ígüyare gajerârê bueka! Goepeyari merâ wereka, ígüsâde ígüyare ôarö iriburo, árirâ! Irasirirâ Salmos wáikari gojadea pügüe Marípuya bayarire, gají ígürê buremurí bayarire ígürê bayapeoka!

Ōārō gūña buremurī merā bayapeoka! Irasirirā Marīpure: “Ōāa”, āri, usuyari sika!
 17 Marī Opū Jesús usuyaburosūta āārīpereri musā iririre, āārīpereri musā werenīrīrē ōārō
 yujupūrākuri merā irika! Irasirirā, Jesús iritamurī merā Marīpure: “Ōāa”, āri, usuyari sika!

Pablo Jesúre buremurārē: “Āsū irikal” āri gojadea

18 Musā marāpukurā nome, Cristo marī Opuyarā nome āārīsīā, musā marāpusāmarārē
 ōārō yujuka! 19 Musā marāpokurā, musā marāposā nomerē maī buremuka! Īgūsārē
 turibirikōāka! 20 Musā Īgūsā pūrāde āārīpereri musā pagusāmarā dorerire tarinūgābirikōāka!
 Musā irasirimakū, marī Opū ōārō usuyagukumi. 21 Musā Īgūsā pagusāmarāde musā pūrārē
 turi, Īgūsārē guamakū iribirikōāka, bujawereri merā yujupūrākuri, āārīrā! 22 Moāboerimasā,
 āārīpereri musā oparā i ūmu marā dorerire yujuka! Īgūsā iūrōrē, Īgūsā iāberoguedere ōārō
 moāka! Īgūsā musārē ōārō gūñaburire Īgūsā iūrō direta ōārō moāmakū ōābea. Musā, marī
 Opure gopepari merā buremurā āārīsīā, musā oparādere ōārō merā yujuka! 23 Āārīpereri
 musā iririre, ōārō yujupūrākuri merā irika! Masakare moāboekererā, diayeta marī Opure
 Cristore moāboerā āārā. Irasirirā musā oparārē ōārō moāboeka! Irasū moāboerā, Cristore
 moāboerā irirosū yāa. 24 Musā irasirimakū, Cristo musārē wajarigukumi. Īgūyarārē:
 “Āsū sīgura”, ārīdeare musārē sīgukumi. Musā irire masīa. Musā marī Opure Cristore
 moāboerā āārā. Īgūta musā Opugora āārīmi. 25 Marīpu űerō irirārē Īgūsā űerō iridea
 waja wajamoāgukumi. Īgūsārē āārīpererārē surosū iāgū, keoro wajamoāgukumi. Neō sugū
 tariweweribirikumi.

4

1 Musā oparā, musārē moāboerimasārē diayemarē irika! Īgūsārē ōārō opaka! Ire musā
 masīa. Musāde Opū opāa. Musā Opū ūmugasigue āārīgū Marīpu āārīmi.

2 Ūmariku ōārō gūña pémasī, Marīpure sērēnikōāka! Īgūrē: “Ōāa”, āri, usuyari sika!
 3 Marīpure guaya āārīburidere sērēbosaka! Gua Cristoya kerere iripoegue marā masībirideare
 gajerārē bueduaoka. Irasirirā Marīpure gua Īgūsārē iri kerere ōārō bueburire sērēbosaka! Yu
 iri kerere wereri waja daporare peresugue āārā. 4 Irasirigu Marīpure yaa āārīburire musā
 sērēbosamakū gāāmea. Marīpure Īgū dorederosūta Cristoya kerere gajerārē pémasīma ōārō yu
 wereburire sērēbosamakū gāāmea.

5 Jesúre buremumerārē pémasīrī merā ōārō irika! Īgūsārē Īgūyare wereka! Īgūsā merā
 musā āārīrōpā Īgūsārē ōārō irika, Īgūsāde Jesúre buremuburo, āārīrā! 6 Gajerā merā wereta-
 murā, ōārō merā weretamuka! Ōārī direta werenīka! Musā irasirirā gajerā Īgūsā Jesúyamarē
 musārē sērēñamakū, ōārō masīrī merā yujurākoa Īgūsārē.

Pablo ōādoretūnudea

7 Tiquico, marīyagu marī maīgū, Jesúre buremugū āārīmi. Īgū yu āārīrikurire musārē
 weregukumi. Marī Opuyare buegu, yu merā moāgū āārīmi. Neō iri moārīrē piribemi.
 8 Musā pūrogue Īgūrē iriua, gua āārīrikurire masī, musārē gūñatura, usuyamakū iriburo,
 āārīgū. 9 Onésimo merā Īgūrē iriua. Īgūde Jesúyare neō piribemi. Musāya makāmu, marīyagu
 marī maīgū āārīmi. Īgūsā pērā gua naāsū waadeare āārīpererire wererākuma musārē.

10 Aristarco yu merāmu, yu merā peresugue āārīgū musārē ōādoremi. Marcode ōādoremi.
 Īgū Bernabé pagumu āārīmi. Musā pūrogue Īgū ejamakū, ōārō merā Īgūrē bokatīrīñeāka,
 yu musārē werederosūta! 11 Jesús wāikugu, gajerā “Justo” wāiyēdi musārē ōādoremi. Īgū,
 Marcos, Bernabé merā yure moātamura āārīma. Īsā urerāta gajerā judío masaka Jesúre
 buremurā watopegure yure moātamura, masaka Marīpu Īgūyarārē doreri kerere pēburo,
 āārīrā. Īgūsā yure iritamurī merā gūñatura, usuyāa. 12 Epafras musāya makāmude musārē
 ōādoremi. Īgū Cristoyagu Īgūrē moāboegu āārīmi. Marīpure sērēgū, turaro musāya āārīburire
 sērēbosanikōāmi. Marīpure ōārō gūñaturāni, Īgū gāāmerōsū iriburo, āārīgū, irasū sērēbosami.
 13 Īgū Marīpure musāya āārīburire turaro sērēbosamakū iāa. Laodicea marāya āārīburire,
 Hierāpolis marāya āārīburidere turaro sērēbosami. Īgū irasirimakū Īgūsārē gaji yu gojade
 werea. 14 Duturu Lucas, marī maīgū musārē ōādoremi. Demade ōādoremi.

15 Ōāburo marīyarā Laodicea marā. Ninfa wāikugode ōāburo. Jesúre buremurā igoya
 wiigue nerērāde ōāburo. 16 I pūrē yu gojadea pūrē musā nerērōgue bue űmu odo, Laodicea
 marādere iriuka, Īgūsāde Īgūsā nerērōgue bue űmuburo, āārīrā! Irasirirā Īgūsārē gaji yu gojadea
 pūrē űeārā, musāde iri pūrē bue űmuka! 17 Āsū ārika Arquipore: “Marī Opū Jesúyagu mu
 āārīmakū, murē Īgū moārīrē pīdi āārīmi. Irasirigu irire ōārō moāyuarikuka!” ārika Īgūrē!

18 Yu Pablo, yaa mojō merā ire gojāa: “Musārē ōādorea”. Peresugue yu āārīrīrē gūña,
 Marīpure yaa āārīburire sērēbosaka! Ōārō āārīka musā! Marīpu musārē ōārō iritamuburo.
 Iropāta āārā.

Pablo

1 TESALONICENSES

Pablosā Tesalónica marārē òǎdoredea

¹ Yu Pablo, yu merāmarā Silvano, Timoteo merā musā Tesalónica marārē Jesúre buremurārē òǎdorea. Musā Marīpuyarā, marī Opu Jesucristoyarā āārā. Irasirigu musārē i patera pūrē gojāa. Marīpu āārīnīgā, marī Opu Jesucristo musārē òārō iritamū, siuñajārī merā āārīrikumakū iriburo.

Pablo, Tesalónica marā Jesúre buremurīrē gojadea

² Gua Marīpure musāya āārīburire sērēbosarā, musā òārō iririre gūñāa. Irasirirā ĩgūrē: “Mu iritamurī merā òārō yāma”, ārī, usuyari sīnikōāa. ³ ĩgūrē sērērā, āsū ārī sērēa: “Guapu, Tesalónica marā mu magū Jesucristore buremusiā, ĩguyare òārō irirā yāma. Maīrī merā gajerārē òārō iritamuma. Marī Opu Jesucristo dupaturi aariburire usuyari merā yūsīā, ñerō tarikererā gūñaturama. Irasirigu ĩgūsārē irire iriduúbirimakū irika!” ārī sērēa. ⁴ Guayarā, Marīpu musārē maīmi. ĩgūta musārē beyedi āārīmī, ĩguyarā āārīburo, ārīgū. Gua irire masīa. ⁵ Musārē Jesús masakare tauri kerere wererā, gua masīrī merā werebiribu. Ōāgū deyomarīgū turari merā gapu musārē iri kerere werebu. Gua musārē òārō iritamudeare masīsiā, gua iri kerere weremakū pérā: “Diayeta āārā”, ārī masību.

⁶ Irasirirā, gua irideare ĩānerā āārīsīā, gua iriderosū, irasū āārīmakū Jesucristo iriderosū irirā dujabu. Ñerō tarikererā, Ōāgū deyomarīgū iritamurī merā Jesúya kerere usuyari merā pé, buremunūgābu. ⁷ Musā irasirideare pérā, āārīpererā Jesúre buremurā, Macedonia nikū marā, òō Acaya nikū marā: “Marīdere ĩgūsā irirosūta āārīrikuro gāāmea”, ārīma. ⁸ Musā merāta āārīpererogue marā marī Opu Jesúya kerere pépereakōāñurā. Macedonia marā, Acaya marā dita iri kerere pérā meta iriñurā. āārīpererogue marā musā Marīpure buremurīrē masīsiāñurā. Irasirirā gua ĩgūsārē irire werenemobirikoa. ⁹ ĩgūsā gapu gua musā puro ejamakū, musā guare òārō bokatīrīñēadeare gajerāguere werema. Gaji musā keori weadeare buremurīrē pirikōā, Marīpu gapure buremu, ĩgū gāāmerī direta irinūgādeare werema. ĩgū diayeta Marīpu okanīgū āārīmī. ¹⁰ Musā, ĩgū magū Jesús ũmugasigūe āārīgū i ũmugue dupaturi aariburire òārō usuyari merā yūrā iriyuro. Marīpu Jesúre boadiguere masūdi āārīmī. Jesúta marīrē peamegue buro wajamoāsūbonerārē taugu āārīmī.

2

Pablo Tesalónicaque ĩgū buedeare gojadea

¹ Guayarā, musā ire òārō masīa. Gua musā puro āārīrā, ubu āārīrīrē irirā meta iribu. Gua buerire pérā, wārā musā Jesúre buremunūgābu. ² Gua musā puro waaburi dupuyuro Filipogue āārībū. Gua irogue āārīmakū, iro marā guare ñerō iri, ñerō ārī buridama. Musā irire masīa. Musāya makā marāde guare ñerō iriduakerepuru, Marīpu guare iritamumī. Irasirirā gūiro marīrō gūñaturari merā ĩgū masakare tauri kerere musārē werebu. ³ Gua musārē: “Iri kerere buremuka!” ārī wererā, diayema āārīrīrē buremunakū gāāmebu. Musārē ñerō iriduārā, ārīgatori merā buerire buremunakū iriduārā meta iribu. ⁴ Marīpu ĩgū gāāmederosūta guare ĩgū masakare tauri kerere weremurārē beyepīdi āārīmī. Irasirirā, masaka gua merā usuyaburo, ārīrā meta iri kerere werea. Marīpu gāāmerī gapure iriduārā, irire werea. ĩgūta āārīpereri marī gūñarīrē ĩāmasīgū āārīmī. ⁵ Musā masīa. Gua musā puro āārīrā, musārē òārō werenīgatori merā gua gāāmerīrē irimakū iriduārā meta iribu. Musārē niyerure āiduārā ārīgatori merā wererā meta iribu. Marīpude irire masīmi. ⁶ Gua Marīpuya kerere wererā, musā guare: “Ōārō buema”, ārīmakū iriduārā meta yāa. Gajerāde guare irasū ārīmakū neō gāāmebea. ⁷ Gua, Cristo buedoregu beyepīnerā āārīsīā, musārē: “Guare iritamuka!” ārībonerā āārīkererā, neō irasū ārībīribu. Sugo pagu igo pūrārē maīrī merā òārō korerosūta musārē maīrī merā òārō korebu. ⁸ Musārē buro masīsiā, Marīpuya kerere òārō iriduari merā buebu. āārīpereri gua irimasīrī merā musārē iritamubu. Musārē masīsiā, irasiribu. ⁹ Musā guayarā, gua musā merā āārīrā buro moādeare gūñakoa. Musārē Marīpuya kerere buerā: “Guare iritamuka!” ārīduabirisīā, gua baaburire wajarimurā ũmarī, ñamīrī moābu.

¹⁰ Gua iririkurire musā masīa. Marīpude masīmi. Gua, musā Jesúre buremurā merā āārīrā, gua musārē òārō irirā, diayema iribu. Irasirirā gajerā guare: “Ñerō yāma, waja oparā āārīma”, neō ārīmasībirima. ¹¹ Idere musā masīa. Sugu pagu ĩgū pūrārē òārō wererī merā ĩgūsārē gūñaturamakū irirosūta gua musādere āārīpererārē irasiribu. ¹² Marīpu musārē

Īgūyarārē dorerogue Īgū ōārō gosewasirirogue musā āārīmurārē beyedi āārīmī. Irasirirā musārē Īgūyarārē: “Īgūyarē ōārō irinikōōka!” āri werebu.

¹³ Gua musārē Marīpūya kerere weremakū pérā, musā: “I Marīpūya werenīrīgora āārā”, āri buremubu. “Masakaya werenīrī meta āārā”, āri bu. Gua, musā irasirideare gūñarā, Marīpure usuyari sinikōā. Īgū musārē Īgūya kerere buremurārē iri merā musā gūñarērē, musā iririre ōārī gapure gorawayumakū yāmi. ¹⁴ Guayarā, musā Jesucristore buremurā āārīmakū iārā, musāya nikū marā musārē ñerō tarimakū iriañurā. Musārē waarōsūta Judea nikū marādere Marīpūyarādere waarō iriyuro. Īgūsā Jesucristore buremurā āārīmakū iārā, Īgūsāya nikū marā judío masaka Īgūsārē ñerō tarimakū iriañurā. Judío masaka Jesūre gāāmemerā āārīsīā, Īgūrē buremurārē ñerō tarimakū iriañurā. ¹⁵ Īgūsā ñekūsāmarā Marīpūya kerere weredupuyunerārē wējēderosū, marī Opū Jesūdere wējēnerā āārīma. Guadere gua musāya makāgue āārīmakū, ñerō iri, beowiuma. Marīpū, Īgūsā irasirideare neō gāāmebemi. Īgūsā āārīpererārē gāāmebema. ¹⁶ Judío masaka āārīmerārē peamegue waabirikōōburo, ārīrā, gua Īgūsārē Jesūyare buedumakū, judío masaka Jesūre gāāmemerā guare kāmudadima. Guare Īgūyare weredorebirima. Irasirirā Īgūsā ñerō iririre nemorō irisīā, wāro waja opama. Īgūsā daporata Marīpū buro wajamoāsūmurā dujasiama.

Pablo Tesalónica marārē Īgū dupaturi iāgū waaduare gojadea

¹⁷ Guayarā, gua musā purogue āārānerā wiridero puru mērōgā tarikereruru, musārē gūñanikōā, dupaturi buro iārā waaduadibu. ¹⁸ Wāri gua musārē iārā waaduadibu. Yu Pablo wāri: “Irogue waagara”, ārīnadibu. Gua waaduarikū, wātī gapū gua waaduare kāmudanami. ¹⁹⁻²⁰ Musāta guare usuyamakū irirā, guare musā ōārō iriburimarē gūñaturamakū irirā āārā. Irasirirā musārē iārā waaduadibu. Marī Opū Jesucristo i umugue dupaturi aarimakū, musā ōārō irideare gūñarā, gua Īgūrē: “Īgūsāta āārīma, guare buro usuyamakū ininerā. Gua muyare buemakū pérā, murē buremunugāma. Muyare ōārō irituyanikōōama”, āri wererākoa. Irasirirā musā merā buro usuyāa.

3

¹⁻² Musāya kerere péduarā bokatūbirikubu. Irasirirā, Timoteore: “Īgūsārē iāgū waaka!” āri iriubu. “Gua gapū Atenague dujarākoa”, āri bu. Timoteo marīyagu, Marīpure moāboegu, gua merā Jesucristoya kerere buegu āārīmī. “Īgū Jesūyare buemakū pérā, gūñaturari merā Īgūrē buremunemorākuma”, ārīrā, Īgūrē iriubu. ³ Musā Jesucristore buremurī waja gajerā musārē ñerō iriañurā. Irasirirā, musā Jesūyare neō pibirikōōburo, ārīrā, Timoteore musā purogue iriubu. Marī Jesūre buremurī waja gajerā marīrē ñerō irirākuma. Irire masīa musā. ⁴ Iro dupuyuro gua irogue musā merā āārīrā, irire āsū āri weresiabu: “Marī Jesūre buremurī waja ñerō tarirākoa”, āri bu. Gua ārīderosūta gajerā marīrē ñerō irirā yāma. Musā irire masīsīa. ⁵ Irasirigu, musārē: “Jesūre gūñaturari merā buremunikōōkuri?” āri sērēña, musāya kerere péduagu bokatūbirisīā, Timoteore iriubu. “Gūñaturanerārē gajipoe irigu wātī Īgūsārē Jesūya buerire buremuduamakū irikumī, gua irire ubugora bueyo”, āri gūñarikubu. Irasirigu Timoteore musā purogue iriubu.

⁶ Daporare, Timoteo, musārē iāgū ejadi ōōguere goejasiami. Īgū ōārī musāyare kereku goejami. Musā piriro marīrō Jesūre ōārō gūñaturari merā buremurīrē, musā gāme maīrīrē, guare were goejami. Guare maīrī merā gūñanikōōyuro. Gua musārē iāduarosūta, musāde guare buro iāduayuro. ⁷ Irasirirā, musā Jesūre buremurīrē pérā, gua ñerō tarikererā, ōārō yajupūrākuri merā usuyāa. ⁸ Marī Opū Jesūre musā buremunimakū pérā, dapaguetā siuñajārī opāa. ⁹ Irasirirā musārē gūñarā, Marīpure buro usuyari sīa. Nasiri usuyari sibokatūmasīña máa. ¹⁰ Ūmurī, ñamirī Marīpure: “Gua Īgūsārē iārā waaburire āmubosaka!” āri, buro sērēa. Musārē Jesūya kerere wereyuarikurā waaduakoa, Īgūrē ōārō buremunemoburo, ārīrā.

¹¹ Marīpū āārīngū, marī Opū Jesucristo guare iritamuburo. Guare musārē iārā waaburire āmu, iriuburo. ¹² Marī Opū musārē nemorō gāme maīwāgāñimakū iriuburo. Gua musārē maīrōsūta musāde gajerā āārīpererārē gāme maīnemomakū iriuburo. ¹³ Musārē Īgūrē piriro marīrō ōārō gūñaturari merā buremunimakū iriuburo. Irasirirā, marī Opū Jesū āārīpererā Īgūyarā merā i umugue dupaturi aarimakū, Marīpū āārīngū iūrōgue Īgū iritamurī merā ñerī marīrā, waja opamerā āārīrākoa.

4

Pablo Jesūre buremurārē: “Marīpū gāāmerī direta irika!” āri gojadea

¹ Daporare marī Opū Jesū doreri merā musārē āsū āri werea: “Gua musārē: ‘Āsū iriro gāāmea’, āri buederosūta irika, Marīpū gāāmerī direta irimurā! Daporare musā Īgū gāāmerīrē irirā iriyuro. Irasirirā: ‘Irire nemorō irinemoka!’ ” āri werea. ² Gua buedeare musā masīa. Irire buerā, marī Opū Jesū doreri merā musārē buebu.

³ Marĩpu musārē ñerĩ marĩrā āārĩmakū gāāmemi. Irasirirā: marāpo marĩrā, marāpokurā, marāpu marĩrā, marāpukurā gāmebirabirikōāka! ⁴ Musāku ñerō iri ĩmurō marĩrō goepeyari merā musā marāposā nomerē opaka! Gajerā musā irasirimakū ĩārā: “Ōārō yāma”, āri ĩārākuma. ⁵ Marĩpure masĩmerā ĩirosū, nomerē ñerō iriduarĩ merā waribebabirikōāka! ⁶ Muyagu marāpore gāmebirarā, ĩgo marāpudere ñerō irikoa. Irinorē iribirikōāka! Marĩpu irasirirānorē buro wajamoāgukumi. Gua musārē ĩrire weresiabu. ⁷ Marĩpu marĩrē ñerĩrē iriburo, āriḡũ meta beyepĩdĩ āārĩmĩ. ĩḡũ gāāmerĩ direta iridoregu, marĩrē beyepĩdĩ āārĩmĩ. ⁸ ĩ buerire gāāmemerā, gua direta gāāmemerā meta yāma. Marĩpudere gāāmebema. Marĩpu marĩrē ĩḡũ gāāmerĩ direta iridoregu, Ōāḡũ deyomarĩḡārē iriuidĩ āārĩmĩ. Ōāḡũ deyomarĩḡũ ñerĩ opabĩ āārĩmĩ.

⁹ Musā sugũ pūrā ĩirosū gāme maĩrĩ tamerārē gojabea. Marĩpu ĩḡũ basi musārē gāme maĩdoresiadi āārĩmĩ. ¹⁰ Musā irasũta iriyuro. Marĩpu musārē dorederosũta āārĩperero Macedoniague āārĩpererā Jesũre buremurārē maĩayuro. Musā gāme maĩrĩ merā āārĩkerepuru: “Nemorō gāme maĩnemoka!” āri werea. ¹¹ Gāme ĩaturiro marĩrō ōārō āārĩrikuka! Gajerāya āārĩrĩnorē ḡũnariku, ĩḡūsārē werewuabirikōāka! Musāyama āārĩburi gapure ḡũña, ōārō moārĩku, āārĩkōāka! Gua musā purogue āārĩrā, ĩre musārē weresiabu. ¹² Musā ōārō moārā, gajerārē baari sērēbirikoa. Musā moārĩ merā musā baaburire oparākoa. Musā irasirimakū ĩārā, Jesũre buremumerā goepeyari merā musārē ĩārākuma.

Pablo marĩ Opu dupaturi i ũmugue aariburire gojadea

¹³ Guayarā, musārē boanerā waaburire wereduakoa, ĩrire masĩburo, āriḡũ. Jesũre buremurā boarā, ĩḡũ merā āārĩnrā waarākuma. Musā ĩrire masĩrā, musāyarā Jesũre buremurā boamakū, buro bujawerebirikoa. Jesũre buremumerā gapu, ĩḡūsāyarā boamakū, buro bujawererākuma. ĩḡūsā ĩrirosū buro bujawerebirikoa. ¹⁴ Marĩ ĩre buremua. Jesũs boadigue masādi āārĩmĩ. ĩḡũ dupaturi i ũmugue aarimakū, ĩḡūrē buremurā boanerārē Marĩpu ĩḡūrē masũderosũta ĩḡūsārē masũgukumi. Masũ odo, ĩḡũ āārĩrōgue āĩmarĩagukumi.

¹⁵ Marĩ Opu Jesũs werēdeare werea. Jesũs dupaturi i ũmugue aarimakū, ĩḡūrē buremurā boanerā masā, āĩmarĩāsũrākuma. ĩḡūsā puru, marĩ Jesũre buremurā okarāde āĩmarĩāsũrākua. ¹⁶ Āsũ waarokoa. Marĩ Opu Jesũs ĩḡũ basita ũmugasigue āārĩdi buro turaro werenĩrĩ merā aarĩḡukumi. ĩḡũ aarimakū, Marĩpure wereboerā opude werenĩḡukumi. Marĩpuyaru purĩdirude busurokoa. Irasũ waamakū, Jesũre buremurā boanerā masāpurorĩrākuma. ¹⁷ ĩḡūsā puru, marĩ okarāde Jesũre buremurā, ĩḡūsā merā mikāyeborigue marĩa, irogue Jesũre bokatĩrĩrākua. ũmugasigue ĩḡũ merā āārĩnikōārākua. ¹⁸ Musā basi ĩrire gāme werenĩka! Irasirirā gāme ḡũñaturamakū irĩrākua.

5

¹ Irĩnu, ĩropā āārĩmakū, Jesũs dupaturi aarĩḡukumi, ānrĩrĩ tamerā masĩña maa. Irasirĩḡũ ĩri tamerārē gojabea. ² Musā masĩsiāa. Sugũ yajarimasũ ñami merā ḡũñaña marĩrō yajaḡũ ejarosũ, Jesũde marĩ ḡũñabirĩpoe ejagukumi. ³ Jesũre buremumerā ĩḡũ dupaturi aarĩburi dupuyuroḡārē: “Gua ḡũro marĩrō ōārō āārĩkōāa”, āri ḡũñārākuma. ĩḡūsā ĩre ḡũñarĩpoe ĩḡūsārē wārĩ ñerĩ waaarokoa. Sugo nomeō nijĩpo āārĩḡũ, majĩḡũ nijĩwāḡũḡũ pũrĩsũrōsũ, Jesũre buremumerā irasũta ḡũñaña marĩrō buro ñerō tarĩrākuma. Neō sugũ tarĩbirĩkumi. ⁴ Masaka Jesũre buremumerā, naĩtĩārōgue āārĩrā ĩrirosũ āārĩma. Musā gapu ĩḡūsā ĩrirosũ āārĩbea. Irasirirā Jesũs dupaturi i ũmugue aarimakū, yajarimasũrē ĩḡũkarā ĩrirosũ waabirikoa. ⁵ Musā āārĩpererā Jesũyarā āārā. Irasirirā ũmu boyorogue āārĩrā ĩāmasĩrōsũ Jesũs aariburire masĩa. Jesũre buremumerā gapu naĩtĩārōgue āārĩrā ĩrirosũ āārĩma. Irasirirā ñami merā ĩāmasĩberosũ Jesũs aariburire masĩbema. ⁶ Irasirirā ñami merā kārĩrā ĩrirosũ āārĩbirĩkōārā marĩ! Jesũs dupaturi aariburire ḡũñamerā, kārĩrā ĩrirosũ āārĩma. Marĩ gapu ĩḡũ aariburire pēmasĩrĩ merā ḡũñanĩkōārā! Mejārā ĩrirosũ iribirikōārā! Diayema gapure irĩrā! ⁷ Masaka ñamĩrē kārĩkuma. Mejārĩmasā ñamĩrē mejākuma. ⁸ Marĩ Jesũyarā gapu ũmu boyorogue āārĩrā ĩrirosũ āārā. Irasirirā ōārō pēmasĩrĩ merā diayemarē ĩrinĩkōārā!

Sugũ surara ḡāmeḡēḡōgue waabu, ĩḡũya koretĩbire kāmutaḡũ, kōme surĩrore sāñakumi. ĩḡũ ĩrirosũta marĩde Jesũre buremurĩ merā, marĩ gāme maĩrĩ merā, wātĩrē ĩḡũ marĩrē ĩrire pĩrimakū iriduarire kāmutarā! Surara ĩḡũya dipurure kāmutaḡũ, kōme perore peyakumi. ĩḡũ ĩrirosũta marĩde, Jesũs marĩrē taugũ aariburire: “Diayeta aarĩḡukumi”, āri masĩrĩ merā wātĩrē ĩḡũ marĩrē: “Irasũ waabirikoa”, āriḡatorire kāmutarā! ⁹ Marĩpu marĩrē wajamoābu meta beyepĩdĩ āārĩmĩ. Marĩ ñerō ĩrĩdea wajare marĩ Opu Jesucristo merā taubu, marĩrē beyepĩdĩ āārĩmĩ. ¹⁰ Jesũs ĩḡũ merā āārĩnikōāburo, āriḡũ, marĩrē boabosadi āārĩmĩ, marĩ ñerō ĩrĩdea wajare wajarĩḡũ. Irasirirā ĩḡũ dupaturi aarimakū, ĩḡūrē buremurā boanerā, marĩ okarāde ĩḡũ merā āārĩnikōārākua. ¹¹ ĩrire ḡũñarā, musā ĩrinĩrōsũ nemorō gāme ĩritamu, ḡũñaturamakū ĩrika! Irasirirā Jesũre buremunemorākoa.

Pablo Jesúre buremurârê weretûnudea

¹² Guayarâ, musârê turaro merâ âsû ârî weredukoa. Marî Opûya kerere musârê wererârê goepeyari merâ iâka! Marî Opû Îgûsârê musârê ôârô doreburo, ârîgû, beyepîdi âârîmî, musârê ôârô âârîrikuburire, ôârô iririkuburire buedoregu. ¹³ Îgûsâ musârê irire buerâ, marî Opûyare ôârô irirâ yâma. Îgûsâ irasirimakû iârâ, Îgûsârê burô buremurî merâ, burô maîrî merâ iâka! Gâme turiro marîrô ôârô âârîrikuka!

¹⁴ Guayarâ, gajî musârê âsû ârî weredukoa doja. Moâduamerârê moâdoreka! Gûñaturamerârê gûñaturamakû irika! Jesúre buremuturamerârê iritamuka, Îgûrê buremunemoburo, ârîrâ! Âârîpererâ merâ guaro marîrô bopoñarî merâ ôârô irika!

¹⁵ Musârê gajerâ ñerô irimakû, Îgûsârê gâmbirikoaka! Ôârî gapure musâyarârê, âârîpererâ gajerâdere ôârô irinikôaka!

¹⁶ Musâ Jesúyarâ âârîsîâ, usuyari merâ âârînikôaka! ¹⁷ Musâ noó waaró, musâ noó âârîrô, Marîpure gûña, Îgûrê musâya âârîburire sêrênîkôaka! ¹⁸ Musârê gajînu ñerô waamakû, ôârô waamakâdere Marîpure usuyari sînikôaka! Marîpu, marî Jesucristore buremurârê irire irimakû gâamemi.

¹⁹ Ôâgû deyomarîgû, musâ gûñarîgue Îgû weremakû, irire kâmutabirikôaka! Îgû dorerire ôârô yujaka! ²⁰ Sugu Jesúre buremugû Ôâgû deyomarîgû masîrî sîrî merâ, Marîpu were-doredeare weremakû pérâ, irire doo buridabirikôaka! ²¹ Ubu gapu Îgûsâ weremakû, ôârô pékûnú, gûñaka! “¿Diayeta wererî?” ârî masîduarâ, irasirika! Ôârî bueri âârîmakû, iri gapure irika! ²² Noó ñerî âârîmakû, irire iribirikôaka!

²³ Marîpu siuñajârî merâ âârîrikumakû irigu musârê ôârô, ñerî marîrô, Îgû gâamerî diretta iririkumakû iriburo. Musâ ñerî opabirimakû, musâya gûñarîgue ôârî directa opamakû, musâya dupuri merâ ñerô iribirimakû iriburo. Musârê waja opamerâ âârîmakû iriburo. Îgû irasirimakû, marî Opû Jesucristo dupaturi aarîgû, musârê waja opamerâ âârîmakû bokajagukumi. ²⁴ Marîpu musârê Îgûyarâ âârîburo, ârîgû, beyepîdi, i âârîpereri Îgû musârê: “Âsû irigura”, ârîdeare diayeta irigukumi.

Pablo ôâdoretûnudea

²⁵ Guayarâ, musâde Marîpure guaya âârîburire sêrêbosaka!

²⁶ Âârîpererâ iro marâ Jesúre buremurârê, Îgû marîrê maîrôsûta maîrî merâ ôâdoreka!

²⁷ Marî Opû Jesucristo doreri merâ i pûrê âârîpererâ Îgûrê buremurârê siu needô, bue ñmuka!

²⁸ Marî Opû Jesucristo musârê ôârô iritamuburo.

Iropâta âârâ.

Pablo

2 TESALONICENSES

Pablo Tesalónica marārē ōādoredea

¹ Yu Pablo, yu merāmarā Silvano, Timoteo merā musā Tesalónica marārē Jesúre bremurārē ōādoredea. Musā Marīpuyarā, marī Opu Jesucristoyarā āārā. Irasirigu musārē i papera pūrē gojāa. ² Marīpu āārīnīgū, marī Opu Jesucristo musārē ōārō iritamu, siuñajārī merā āārīrikumakū iriburo.

Pablo, Jesucristo ñerō irirārē wajamoōgū aariburire gojadea

³ Guayarā, musā Jesucristore bremudero nemorō ĩgūrē bremunemo, gāme mañnemo iriayuro. Irasirirā gua musārē gūñarā, diayema irirā Marīpure usuyari sīnikōārō gāamea. Gua irasirimakū ōārokoa. ⁴ Gua noō waarō, musāyamarē gajerārē Marīpuyarārē ĩgūsā nerērōgue usuyari merā werea. Musā Jesúre bremurī waja masaka musārē ñerō irikerepuru, neō ĩgūrē bremuduubea. Musārē ñerō waamakūdere gūñaturakōāa. Irire ĩgūsārē werea. ⁵ I merāta marī masā. Musā Marīpuyarā āārīrī waja gajerā musārē ñerō irikerepuru, gūñaturanikōāa. Irasirigu Marīpu diayema irigu musārē: “Yaarārē dorerogue aarika! Yaarā, ōārā āārā”, ārīgukumi.

⁶ Marīpu diayema irigu āārīsīā, musārē ñerō tarimakū irinerārē ñerō tarimakū irigukumi. ⁷⁻⁸ Musārē ñerō tarinerārē, guadere ōārō siuñajārī bokamakū irigukumi. Marī Opu Jesús aarirīnū āārīmakū irasirigukumi. Jesús ūmugasigue merā aarigú, ĩgūrē wereboerā turarā merā, peame ūjūrī pūrā watopegue dijarigukumi. ĩgūya kerere pēduamerārē, Marīpure gāamemerārē buro wajamoōgū aarigukumi. ⁹ ĩgūsā ñerō iridea waja prebiri peamegue bēosūrākuma. Irasirirā, marī Opu turagu āārīrōgue neō waabirikuma. ĩgū gosewasiririre neō ĩārō marīrōgue bēodijusūrākuma. ¹⁰ ĩgū aarirīnurē ĩguyarā ĩgūrē bremurā āārīpererā ĩgūrē ĩārākuma. ĩgūrē ĩārā: “Diayeta ōatarigu, turatarigu, āārīpererā oparā nemorō Opu āārīmi”, ārī, ĩaguka, buro usuyarākuma. Musāde, gua musārē ĩguyare buedeare bremusiā, ĩgūsā merā usuyarākoa.

¹¹ Gua irire gūñarā, Marīpure musāya āārīburire āsū ārī sērēbosanía: “Guapu, mu ĩgūsā yu gāamerī direta irirā āārīburo, ārīgū, ĩgūsārē beyepidi āārībū. Irasirigu ĩgūsārē mu gāamerōsūta āārīrikumakū irika! ĩgūsā āārīpereri murē bremurī merā ōārō iriduare iriyuwarikuburo. ĩgūsārē mu turari merā irasirimakū irika!” ārī sērēbosāa. ¹² Musā irire irimakū ĩārā, gajerā, marī Opu Jesúre gopeyari merā ĩārākuma. ĩgū musārē: “Yaarā āārīma, ōārō yāma”, ārī ĩagukumi. Marīpu, marī Opu Jesucristo musārē iritamu, buro mañmakū, irasū waarokoa.

2

Pablo, ñegū aariburire gojadea

¹ Guayarā, daporare marī Opu Jesucristo aariburire, ĩgū marīrē neeōnū, ĩgū pūroguē āimurīburire weregura. ² Gajerā musārē: “Marī Opu i ūmugue dupaturi aarirīnū ejasiāa”, ārīmakū gūñarikubirikōāka! Irire pēwisibirikōāka! Gajerā: “Irire Ōāgū deyomarīgū yure irasū ārī wereami”, gajerā: “Sugu guare irasū ārī wereami”, gajerā: “Pablos irasū ārī gojanerā āārīmā”, ārībokuma. Irire pērā, gūñarikubirikōāka! ³ Ārīgatosūbirikōāka! Marī Opu Jesús aariburinū dupuyuro āsū waarokoa. Wārā masaka Marīpu dorerire tarinugārākuma. Irasiriripoe sugu ñerō iri, tarinugāgūgora deyoagukumi. ĩgūta prebiri peamegue bēosūbu āārīgukumi. ⁴ ĩgū Marīpure ĩaturigu, āārīpereri masaka Marīpuyare bremurīrē ñerō ārī werenīgukumi. ĩgū direta bremumakū gāamegukumi. Irasirigu ĩgūrē bremudoregu: “Yuta āārā, ūmugasiguema musā Opu”, ārīgū, Marīpuya wiigue ñajāa, doanagukumi.

⁵ Yu, musā pūroguē āārīgū, irire musārē werebu. ¿Musā irire gūñaberī? ⁶ Musā ĩgū ñegū aariburire kāmūtague masā. ĩgū aariburire kāmutanemobirimakū aarigukumi. ⁷⁻⁸ ĩgū wārī ñerī iriburire marī masībirikerepuru, ñerī ĩgū iririno āārīsīāa. ĩgū aariburire kāmūtagu gajerogue āāsūgukumi. ĩgūrē āiadero puru, ñegū gapu aarigukumi. ĩgū ñerō iriri masīsūrokoa. Puru marī Opu Jesucristo dupaturi i ūmugue aarigú, puriri merā, ĩgū turari merā ñegūrē wējēgukumi. ĩgū gosewasiriri merā aarigú, ĩgūrē bēodediugukumi. ⁹ Ñegū aarigú, wātēa opu Satanás iritamurī merā ejagukumi. Irasirigu wātī turari merā wārī iri ĩmugukumi. “Ūmugasiguema turari merā iri ĩmugū yāa”, ārīgatorigukumi. ¹⁰ Wārī ĩgū ñerō iriri merā prebiri peamegue waamurārē ĩgū ārīgatorire bremumakū irigukumi. ĩgūsā Marīpuya diayema āārīrīrē bremubirisīā, iri ārīgatorire bremurākuma. Irasirirā tausūbirikuma. ¹¹ ĩgūsā diayema āārīrīrē bremuduabirī waja, Marīpu ĩgūsārē irire masībirimakū irigukumi,

āriġatori ġapure b̄remuburo, āriġū. ¹² Irasirirā āārīpererā iġūsā Marīp̄ya diayema āārīrīrē b̄remud̄amerā āārīsīā, ŋerō iririre b̄ro iriduanemorākuma. Irasirīġū Marīp̄u iġūsārē wajamoādediugukumi.

Pablo, Marīp̄u iġū beyenerārē tauburire gojadea

¹³ Ġuayarā, musā marī Opu Jesús maīrā, Marīp̄u beyenerā āārā. Irasirirā ġua musārē ġūñarā, Marīpure usuyari sīnikōārō ġāāmea. Neōgoraguetā musārē beyedi āārīmī peameġue waabonerārē taugu. Ōāġū deyomarīġū turari merā musārē iġūyarā āārīmakū iribu, musā diayema āārīrīrē b̄remuburo, āriġū, beyedi āārīmī. Irasirirā tausūmurā āārā. ¹⁴ Marīp̄u iġū tauri kerere ġua musārē buedea merā musārē siudi āārīmī, marī Opu Jesucristo ōārī oparire iġū merā opaburo, āriġū.

¹⁵ Irasirirā piriro marīrō ġūñaturaka! Ġua musā p̄rogue āārīrā buedeare, irasū āārīmakū ġua musārē gojadeare ġūña, irire irituyaka! ¹⁶⁻¹⁷ Marī Opu Jesucristo basita, irasū āārīmakū Marīp̄u āārīnīġū musārē āārīpereri musā werenīrī, musā iririkurire ġūñaturari merā ōārō āārīrikumakū iriburo. Marīp̄u marīrē bopofnarī merā maīġū, perebiri ġūñaturari opamakū iriġu, iġū ōārī sīburire: “Oparākoa”, āri masīmakū iriġu āārīmī.

3

Pablo: “Ġuaya āārīb̄urire Marīpure sērēbosaka!” āri gojadea

¹ Ġuayarā, musārē āsū āri gojatūnua. Ġuaya āārīb̄urire Marīpure sērēbosaka! Musā, ġua marī Opuya kerere buedeare pé b̄remubu. Irasirirā, wārā masaka musā iriderosūta ġua buerire pé b̄remuburire, iġūsā ġuare ōārō bokatīrīneāburire Marīpure sērēbosaka! ² Surāyeri masaka Jesúya kerere b̄remubema. Irasirirā masaka diayema irimerā ŋerā ġuare ŋerō iribirikōāburo, ārīrā, Marīpure serebosaka! ³ Marī Opu: “Āsū iriġara”, āriderosūta musārē ġūñaturamakū irigukumi. Ŋegārē, musārē iġū ŋerō iriduarire kām̄utagukumi. ⁴ Ġua musārē iridoredrosūta irirā irikoa. “Irire marī Opu iritamurī merā ōārō irinikōārākuma”, āri b̄remua. ⁵ Marī Opu Jesucristo, Marīp̄u musārē maīrīrē masīnemomakū iriburo. Iġū ŋerō tarīġu ġūñaturaderosūta musādere ġūñaturamakū iriburo.

Pablo moādoredea

⁶ Ġuayarā, Jesucristo marī Opu wāi merā iġū dorero merā musārē werea. Ġajerā Jesúre b̄remurā moād̄umerārē, ġua musārē buedeare irituyamerārē wapikunemobirikōāka! ⁷ Musā masīa. Musādere ġua iriderosūta iriro ġāāmea. Ġua musā merā āārīrā, ġajino iriro marīrō āārīb̄iribu. ⁸ Neō sugure wajamarīrō sērē, baabiribu. Musārē garibod̄umerā, ūmarī, ŋamirī ġua baaburire moā wajatabu. ⁹ Ġua musārē bueri waja: “Ġuare baari ejoka!” ārīb̄onerā āārīkererā, neō irasū ārīb̄iribu. Musārē: “Āsū iriro ġāāmea”, āri ġuduarā ġua basi moā wajata baabu. ¹⁰ Ġua musā merā āārīrā, musārē āsū ārīb̄u: “Baaburi moā wajatad̄uabino baabirikōāburo”, ārīb̄u. ¹¹ Ġajerā musā iriri kerere ġuare āsū āri werema: “Surāyeri iġūsā merā moāmerā āārīma. Moābirikererā, wāri irimoāmarī merā ġajerārē garibogorenarā yāma”, ārīma. ¹² Ġua marī Opu Jesucristo wāi merā iġū dorero merā irasirirānorē: “Irimoāmarīrē iropāta irika! Musā baaburire, musā ġāāmerīnorē moā wajataka!” āri werea.

¹³ Ġuayarā, gariborero marīrō ōārīrē irinikōāka! ¹⁴ Ġua dorerire i p̄ġue gojarire tarinūġāġunorē iāmasī, iġūrē ġuyasīūrō tariburo, ārīrā, wapikubirikōāka! ¹⁵ Iġūrē wapikubirikererā, musārē iaturīġure irirosū iābirikōāka! Musā ġaġumarē wererosū iġūrē wereka, ōārīrē iriburo, ārīrā!

Pablo ōādoretūnudea

¹⁶ Marī Opu iġū basi marīrē siuñajārī merā ōārō āārīrikumakū iriġu musārē āsū iriburo. Musā noō waarō, musārē ġajerosū waamakū, siuñajārī sīnikōāburo. Musā āārīpererā merā āārīb̄uro.

¹⁷ Yu Pablo, yu basita i ōādorere gojāa. Yu musārē gojanarōsūta gojāa. Irasirirā musā: “Iġūta gojañumi”, āri iāmasīrākoa. ¹⁸ Marī Opu Jesucristo musā āārīpererārē ōārō iritamuburo. Irasūta iriburo.

Iropāta āārā.

Pablo

1 TIMOTEO

Pablo Timoteore òãdoredea

¹ Yũ Pablo mūrē òãdoreea. Jesucristo, Marĩpu marĩrē peamegue waabonerārē taugu dorederosũta yure pĩdi ããrĩmĩ Ĩgũyare buedoregu. Ĩgũrēta, Ĩgũ marĩrē òãrō iriburire yũrã yãa. ² Mũ diayeta yũ magũ irirosũ ããrĩgũ ããrã. Irasirigu mūrē ire gojãa. Marĩpu ããrĩnĩgũ, marĩ Opu Jesucristo mūrē iritamu, bopoñarĩ merã ãã, siuñajãrĩ merã ããrĩrikũmakũ iriburo.

Pablo ãrĩgatori merã buerire pẽdorebiridea

³ Yũ Macedonia nikũgue waagũ, mūrē Efesogue dujadorebũ, irore surãyeri ãrĩgatori merã buerārē: “Iropãta bueka!” ãrĩ weredoregu. ⁴ Ĩgũsãrē: “Iripoegue marã Ĩgũsã basi Ĩgũsã gũñarĩ merã kere wereunadeare, musã ñekũsãmarã iririkũunadeare gũñanĩbirikõãka!” ãrĩ wereka! Marĩ irire gũñanĩrã, ire merã gãme guaseo, Marĩpu marĩrē iridorerire iribea. “Marĩpu yure iritamugũkumi”, ãrĩ bũremurĩ merãta Ĩgũ marĩrē dorerire irimasãa.

⁵ Marĩpu marĩrē: ñerĩrē opamerã, Ĩgũ iũrō waja opamerã ããrã, ãrĩ gũñarã, diaye Jesucristore bũremurã ããrĩmakũ gããmemi. Irasirigu òãrĩrē doremi. Marĩ irasũ ããrĩrã, Ĩgũrē, gajerãdere òãrō maĩrãkoa. ⁶ Surãyeri irire tũyanemobema. Irasirĩrã gaji ubu ããrĩrĩrē gãme guaseoma. ⁷ Marĩpu Moissere doreri pĩdeare gajerārē buerimasã ããrĩduakererã: “I ãsũ ãrĩduaro yãa”, ãrĩ buekererã, Ĩgũsã buerire pẽmasĩbema.

⁸ Marĩ masãa. Marĩpu Moissere doreri pĩdeare diaye buemakũ òãgorãa. Marĩpu, masakare iri dorerire tarĩnũgãrĩrē masĩdoregu, irire pĩdi ããrĩmĩ. ⁹ Iri dorerire buerã, ire masĩrō gããmea. Marĩpu iri dorerire pĩgu, diayema irĩrãrē diayema iridoregu meta pĩdi ããrĩmĩ. Iri dorerire irimerã gapure irire pĩdi ããrĩmĩ, diayema gapure masĩburo, ãrĩgũ. Iri dorerire tarĩnũgãrãrē, ñerãrē, ñerō iririkũrãrē, Ĩgũrē bũremumerãrē, Ĩgũya buerire gããmemerãrē, Ĩgũsã pagusãmarãrē wẽjẽrãrē, masakare wẽjẽbẽorãrē, ¹⁰ nome merã ñerō irĩrãrē, ãma merã ñerō irĩrã nomerē, ãma seyaro ñerō irĩrãrē, nome seyaro ñerō irĩrãrē, masakare ñeã gajerãguere duarãrē, ãrĩgatorikũrãrē, ãrĩgatori merã: “Ãsũ irĩrãkoa”, ãrĩdeare irimerãnorē, ããrĩpererã òãrĩ buerire kãmutaduarãrē iri dorerire pĩdi ããrĩmĩ. ¹¹ I òãrĩ bueri, Marĩpu masakare tauri kerere wereri ããrã. Marĩpu òãtarigu yure i kerere masakare weredoregu pĩdi ããrĩmĩ.

Pablo, Marĩpu Ĩgũrē bopoñarĩ merã ããrĩrē gojadea

¹² Yũ marĩ Opu Jesucristore usũyari sia. Ĩgũ yure: “Òãrō buegũkumi”, ãrĩ gũñagũ Ĩgũyarãrē iritamudoregu beyepĩdi ããrĩmĩ. Irasirigu Ĩgũ turarire yure sĩdi ããrĩmĩ. ¹³ Iro dupuyurogue yũ Jesucristore ñerō werenĩ, Ĩgũrē bũremurãrē ñerō iri: “Ĩgũ òãbemi”, ãrĩnabu. Yũ Ĩgũrē bũremubirisĩã, yũ ñerō iririre: “Ñerō irigu irikoa”, ãrĩ gũñabirisĩã, irasiribu. Irasirikerepũ, Marĩpu yure bopoñarĩ merã ããgũ, beyedi ããrĩmĩ. ¹⁴ Marĩ Opu yure bũro maĩgũ òãrō irimi. Ĩgũ yure Jesucristore bũremumakũ, gajerãdere maĩmakũ irimi. Marĩrē Jesucristo merã Ĩgũrē bũremumakũ, gajerãdere maĩmakũ irimi.

¹⁵ I yũ wereburi diayeta ããrã. ããrĩpererã irire bũremurō gããmea. Jesucristo ñerō irĩrãrē Ĩgũsã ñerĩ iridea wajare taugu, i ãũnguere aaridi ããrĩmĩ. Yuta ããrĩpererã nemorō ñerō irĩtarĩnũgãdi ããrã. ¹⁶ Yũ irasũ ããrĩkerepũ, Marĩpu yure bopoñarĩ merã ããme. Irasirigu, Jesucristo yure neõ perebiri bopoñarĩrē masĩmakũ irimi. Gajerãrē Jesucristore bũremurãrē Ĩgũ yure bopoñarõsũta Ĩgũsãdere bopoñarĩrē masĩmakũ irigũkumi. Pũrũ Ĩgũsãrē Ĩgũ pũro perebiri okari opamakũ irigũkumi. ¹⁷ Irasirĩrã Marĩpũre: “Òãtarigu, turatarigu ããrã”, ãrĩ, usũyari sĩnikõãrã! Ĩgũta marĩ Opu ããrĩnikõãgũkumi. Ĩgũ neõ boabirikumi. Ĩgũ suguta Marĩpu ããrĩmĩ. Deyomarĩgũ, masĩtarigu ããrĩmĩ. Irasũta ããrĩmĩ.

¹⁸⁻¹⁹ Timoteo, mu yũ magũ irirosũ ããrã. Irasirigu yũ mūrē: “Ãsũ irika!” ãrĩ werea. Iro dupuyuro Marĩpu marĩyarãrē mũ iriburire mūrē weredoredi ããrĩmĩ. Irasirigu, Ĩgũsã mūrē: “Marĩpũyare Ĩgũ turaro merã ãsũ irigũkoa”, ãrĩ werederosũta Ĩgũrē bũremurĩrē piriro marĩrō gũñaturari merã irika! “Marĩpu iũrō ñerō iridea waja opabea”, ãrĩ, òãrō gũñagũ ããrĩka! Surãyeri: “Ñerĩrē iribirikõãrō gããmea”, ãrĩ gũñakererã, ñerō irima. Irasirĩrã Jesũyare bũremurĩrē poyanorẽma. ²⁰ I, Himeneorē, Alejandrore irasũta waabu. Irasirigu Ĩgũsã pẽrãrē wãtẽa opu Satanãs Ĩgũ gããmerō iriburo, ãrĩgũ, Jesũre bũremurã merã ããrĩnemodorebiribu. Marĩpũre ñerō ãrĩ werenĩnemobirikõãburo, ãrĩgũ, irasiribu.

2

Marĩpũre sẽrẽrã ãsũ iriro gããmea, ãrĩ gojadea

¹ Musārē āsū iridorepuroria. Āārīpererāya āārīburire Marīpure sērēbosaka! Īgūsārē ōārō iritamū, bopōnarī merā īāburo, ārīrā, īgūsārē sērēbosaka! Īgūrē: “Mū merā usuyāa”, ārika!
² Oparāya āārīburire, masakare dorerā āārīpererāya āārīburidire Marīpure sērēbosaka, ōārō doreburo, ārīrā! Īgūsā ōārō doremakū, goepeyari merā Marīpure būremu, Īgū gāāmerī direta iri, ōārō siuñajārī merā āārīrikurākoa. ³ Marī gajerāya āārīburire Marīpure sērēbosamakū ōāgorā. Irire marī irimakū īāgū, Marīpū marīrē taugu usuyari merā marīrē īāmi. ⁴ Īgūta āārīpererā masakare perebiri peamegue waabirimakū gāāmemi. Diayema āārīrdere masīmakū gāāmemi. ⁵ Īgū suguta Marīpū āārīmi. Jesucristo, Marīpū merā marī masakare ōārō āārīmakū āmubosagu suguta āārīmi. Īgū marī irirosū dupukugu āārīmi. ⁶ Īgū curusague boari merā āārīpererā masakare Īgūsā ñerī iridea wajare wajaribosadi āārīmi Īgūsārē taugu. Irasirigu Marīpū Īgū masakare irire masīmakū iriripoe ejamakū, iri kerere wererārē weredoremi āārīpererā masīburo, ārīgū. ⁷ Jesucristo judio masaka āārīmerārē iri kerere weredoregu, Īgūsārē Īgūrē būremurīrē, Īgūyama diaye āārīrīrē yare buedoregu pīmi. Irire diayeta murē werea. Ārīgatogu meta yāa.

⁸ Yū āārīperero marā ūmarē guaro marīrō, gāme guaseoro marīrō Marīpuyare ōārō irirārē mojōrī soemu, Marīpure sērēmākū gāāmea. ⁹ Nomerē, ūma merā ñerō irirā nome sāñarōsūpero sāñabirimakū gāāmea. Ōārō keoro Īgūsārē ejari surire sāñaburo. Gajerā Īgūsārē: “Ōārō deyoma”, ārī gūñamakū iriduārā, Īgūsāya poañapure wuñapuwea nome āārīduari direta gūñarikubirikōāburo. Īgūsāya duparidere oro merā, perla wāikuri yeri wajapari yeri merā iridea merā mamubirikōāburo. Wajapari suridere sāñabirikōāburo. ¹⁰ Masaka Īgūsārē: “Ōārā āārīma”, ārī gūñaburo, ārīrā, āsū gapū iriburo. Gajerā nome: “Marīpure būremua”, ārīrā nome irirosūta ōārīrē iriburo. ¹¹ Jesúre būremurā nerēōgue nerērārē Marīpuyare buerimasā bueripoere nome werenírō marīrō būremurī merā péburo. ¹² Musā nerēōgue nerēmākū, buere ūmarē buebirikōāburo. Īgūsārē dorebirikōāburo. Werenírō marīrō buerimasā buerire péburo. ¹³ Āsū āārā. Marīpū Adārē iripuroridi āārīmi. Puru Evare iridi āārīmi. ¹⁴ Adán, wātī ārīgatosūdi meta āārīdi āārīmi. Eva gapū wātī ārīgatorire būremusīā, Marīpū dorerire tarinugādeo āārīmō. ¹⁵ Irasū āārīkerepura, igo pūrākudea merā* Jesúre būremu, gajerārē maī, ñerō iribiri, diayema gapure irirāno tausūrākuma.

3

Jesúre būremurā oparāyamarē gojadea

¹ I yū wereburi diayeta āārā. Sugu Jesúre būremurā opu āārīduagu, ōārī moārīrē iriduagu āārīmi. ² Irasiriduaguno āsū āārīburo. Masaka: “Ñerō irigu āārīmi”, ārīsūñā marīgū, sugoreta marāpokugu, pémasīrī merā iririkugu, diayemarē irigu, masaka būremusūgū, Īgūya wii gāmeñajārā ejarārē ōārō bokatūrīñeāgū, gajerārē ōārō buegu āārīburo. ³ Neō mejābi, gāmekēāduabi, gajerā merā guaseobi, ñerō iriri merā niyeru wajataduabi āārīburo. Irasirirono irigu: masakare bopōnarī merā iritamugū, niyerure waribejabi āārīburo. ⁴ Īgūya wii marārē ōārō doremāsīgū, Īgū pūrārē būremurī merā Īgūrē ōārō wujumakū irigu āārīburo. ⁵ Īgūya wii marārē doremāsībi, Marīpure būremurī bumarārē irota nemorō koremasībirikumi. ⁶ Sugu Jesúre būremurā opu āārīduagu maama būremunugāgū āārībirikōāburo. Maama būremunugāgū gajipoe irigu Īgū: “Gajerā nemorō āārā yū”, ārī gūñabokumi. Irasū ārī gūñagū, wātī gūñaderosū gūñabokumi. Irasirigu Marīpū wātīrē wajamoāaderosū Īgūrē iribokumi. ⁷ Irasirigu Jesúre būremurā opu āārību Jesúre būremumerā: “Ōāgū āārīmi”, ārīsūgū āārīburo. Īgū ōārīrē iribirimakū īārā, Īgūrē ñerō werenibokuma. Wātī Īgūrē ñerī iridorerire iribokumi.

Jesúre būremurā oparārē iritamurāyamarē gojadea

⁸ Jesúre būremurā oparārē iritamurāde masaka būremusūrā āārīburo. Ārīgatori marīrō wererā, mejāmerā, ñerō iriri merā niyerure wajataduamerā āārīburo. ⁹ Jesūya diayema āārīrīrē Marīpū marīrē Īmudeare piriro marīrō būremurā: “Marīpū ĩūrō waja opabea”, ārī gūñarā āārīburo. ¹⁰ Īgūsārē sóoburi dupuyuro Īgūsā āārīrikurire ōārō īāburo. Puru Īgūsā ōārō āārīrikurire īā odo: “Waja opabea”, ārī, Īgūsārē sóoburo. ¹¹ Jesúre būremurā oparārē iritamurā nomede irasūta masaka būremusūrā āārīburo. Gajerārē ñerō kere ārī weremerā nome, pémasīrī merā irirā nome, ōārīrē irinīrā nome āārīburo. ¹² Sugu Jesúre būremurā oparārē iritamugū sugoreta marāpokugu, Īgū pūrārē, gajerārē Īgūya wii marārē

* 2:15 Génesis 3.15: Eva Marīpū dorerire tarinugādero puru, Marīpū āārīnīgū pūrūrē āsū ārīdi āārīmi: “Igo nomeō murē īāduabirikumo. Dapagā merā igo parāmerā āārīturīarāde mū parāmerā āārīturīarārē īāduabirikuma. Mū, sugu igo parāmerā āārīturīaguya gubure kūrimakū, Īgū gapū mūya dipurure karamutūgukumi”, ārīdi āārīmi. Irasirigu Jesú, Eva pūrākudi parāmerā āārīturīaguta, marī Īgūrē būremurārē taugu āārīmi.

ōārō doremasīgū āārīburo. ¹³ Jesúre buremurā oparārē iritamurā ōārō iritamumakū iārā, gajerā ĩgūsārē: “Ōārō yāma”, āārākuma. Irasirirā güiro marirō gūyasirirī marirō güñaturari merā ĩgūsā Jesucristore buremurirē gajerārē wererākuma.

Jesúyamarē gojadea

¹⁴⁻¹⁵ Mata yu mu purogue waaduadāa. Waaduakeregu, gajipoe irigu waamasībīrbokoa. Irasirigu i pū merā murē: “Marīpu pūrā āsū iriburo”, āri were gojāa. Marīpu pūrā Jesúre buremurī bumarā Marīpu okanīgūyarā āārīma. ĩgūsāta Marīpuya diayemarē buremurā, gajerārē irire buerā āārīma. ¹⁶ Marī: “I diayeta āārā”, āri masīa. Marīpuya diayema, marī dupuyuro masībīrīdea, ĩgū marirē ĩmudea ōātaria. I āsū āārā:

Marīpu magū marī irirosū dupukugu deyoadi āārīmī. Ōāgū deyomarīgū: “ĩgū diayema irigu āārīmī”, āarirē marirē masīmakū iridi āārīmī.

Marīpure wereboerā ĩgūrē iānerā āārīmā. ĩgūyarā ĩgūya kerere āārīperero marārē werenerā āārīmā. Irasirirā i ũmuguerē masaka ĩgūrē buremunerā āārīmā. Puru Marīpu ũmugasigūe ĩgūrē āimurīadi āārīmī.

4

Pablo Timoteore Jesúre buremudinerā ĩgūrē buremuduúrāyamarē gojadea

¹ Ōāgū deyomarīgū ire pémasīma ōārō marirē weremī. I ũmu pereburi dupuyuro surāyeri masaka Jesúre buremudinerā ĩgūrē buremuduúrākuma. Wātēa āārīgatorire, wātēaya buerire pētuyarākuma. ² Irīgatorikurā irire buemakū pérā: “Ōārī buerī āārā”, āri güñarākuma. Ārīgatori merā buekererā, ĩgūsā basi: “Ñerō irirā yāa”, neō āri güñabirikuma. ³ Masakare: “Marāpokubirikōāka! I baarire baabirikōāka!” ārīma. Marīpu āārīpereri marī baaburire iridi āārīmī. Irasirirā marī Jesúre buremurā diayemarē masīrā, ĩgūrē: “Ōāa”, āri, ũsuyari sī odo, baarire baamasīa. ⁴ Āārīpereri Marīpu irīdea ōārī āārā. Irasirirā ĩgū irīdeare: “Gāāmebea”, ārībīrikōārā! ĩgūrē: “Ōāa”, āri, ũsuyari sī odo, baaro gāāmea. ⁵ Marīpu ĩgū irīdeare: “Ōāa”, āri weresiadi āārīmī. Irasirirā marī baaburi dupuyuro ĩgūrē: “Ōāa”, āri, ũsuyari sīmakū, marī baarire ōārī waamakū yāmi.

Pablo Jesúre moāboegūyamarē weredea

⁶ Mu, i yu weredeare Jesúre buremurārē buegu, Jesucristore ōārō moāboegu āārīgukoa. Irasirigu Marīpuya werenirī marī buremurirē, ĩgūyare ōārī buerire mu ōārō irituyarire güñaturari merā buremunemogukoa. ⁷ Masaka i ũmumarē ĩgūsā basi ĩgūsā güñarī merā kere wererire pébirikōāka! Iri Marīpuya āārībea. Marīpu gāāmerī direta irituyawāgānika! ⁸ Marī ōārō moāpaumakū ōāgorāa. I nemorō Marīpu gāāmerirē ōārō irimakū ōātaria. ĩgū gāāmerirē iripaurā, i ũmuguerē marī ĩgū merā ōārō āārā. Puru ũmugasiguedere ĩgū merā āārīrākua. ⁹ Iri yu wereri diayeta āārā. Āārīpererā irire: “Diayeta āārā”, āri buremurō gāāmea. ¹⁰ Irasirirā marī gajerārē Marīpuyare buerā, ñerō tari, buro moāa. Marīpu okanīgū marirē ōārō iriburire ũsuyari merā yūsā, irasū yāa. ĩgū āārīpererārē taugu āārīmī. Jesúre buremurā direta taugukumi ĩgū puro āārīburo, ārīgū.

¹¹ Jesúre buremurārē iri āārīpereri yu āarirē iridore, bueka! ¹² Gajerā, mu maamu āārīmakū iārā, murē péduabiribokuma. Irasirigu, Jesúre buremurārē murē péburo, ārīgū, ōarirē werenika! Ōārō irinika! Gajerārē maika! Jesúre buremutuyanikōāka! Marīpu iūrō ñerī marīgū āārīka! Murē iākūburo, ārīgū, irasirika! ¹³ Yu, mu purogue ejaburo dupuyuro Jesúre buremurā nerērārē Marīpuyare gojadea pūrē bue ĩmuka! ĩgūsārē: “Āsū āārīrikaka!” āri wereka! Marīpuyare ōārō bueka, ĩgūsā irire masīnemoburo, ārīgū! ¹⁴ Iro dupuyuro Marīpu Jesúre buremurā oparā murārē murē weredoredi āārīmī. Irasirigu, ĩgūsāya mojōrī merā murē ñapeomakū, ĩgū turarire sīdi āārīmī, ĩgū weredorederosūta mu ĩgūyare irimasīburo, ārīgū. Irasirigu, ĩgū murē irimasirī sirirē kātībirikōāka!

¹⁵ Irire güña, irinika, āārīpererā mu Marīpuyare irimasīnemowāgārire iāburo, ārīgū! ¹⁶ “¿Ōārō irigu yārī?” āri güñagū, mu iririkurire, gajerārē mu buerire güñaka! Ōārī direta irinika! Irasirirā mu, murē pénerāde tausūrākua.

5

Pablo Timoteore: “Jesúre buremurārē āsū irika!” āri gojadea

¹ Murārē turībirikōāka! Mupure mu ōārō irirosūta murādere ōārō buremurī merā wereka! Mu pagupūrārē mu ōārō irirosūta maamarādere buremurī merā wereka! ² Mupore mu ōārō irirosūta murā nomedere ōārō buremurī merā wereka! Mu pagupūrā nomerē mu ōārō irirosūta nóomedere ñerō waribejaro marirō ōārō buremurī merā wereka!

³ Wapiweyarā nome iritamusūña marīrārē iritamuka! ⁴ Wapiweyo pūrākudeo āārīmakū, parāmerākudeo āārīmakūdere ĩgūsā ĩgore iritamuburo, ĩgo ĩgūsārē masūdea waja. Irasū iritamurā, Marīpu ĩgūsāyarārē iritamudorederosūta irirā yāma. ĩgūsā irasiriri merā Marīpure usayari merā ĩāmakū yāma. ⁵ Bopogo wapiweyo ĩgoyarā marīgō: “Marīpu yure iritamugakumi”, āri gūñamo. Irasirigo ũmurī, ñamiri Marīpure: “Iritamuka yure!” āri sērēñikōāmo. ⁶ Gajego wapiweyo ĩgo gāāmerī direta irimoāmagō, okago āārīkorego, boadeo irirosū Marīpu gāāmerīrē irimasībeo āārīmo. ⁷ Iri āārīpereri wapiweyarā nomerē iritamurīmarē yu murē gojarire Jesūre būremurārē wereka, gajerā ĩgūsārē: “Ñerō yāma, ĩgūsāyarārē iritamubema”, āri werewuabirikōāburo, āriġū! ⁸ Sugu ĩgūsāyarārē, ĩgūya wii marādere ōārō korebi: “Jesūre būremubea”, āriġū irirosū yāmi. Jesūre būremerā nemorō ñerō irigo āārīmi.

⁹ Wapiweyarā nomerē iritamuburi dupuyuro, papera pūgue āsū āārīrā nomerē gojatúka! Búro, sesenta bojori nemorō opago, sugureta marāpukudeo āārīburo. ¹⁰ Masaka: “ĩgo ōārīrē irigo āārīmo”, āriſūgō, ĩgo pūrārē ōārō masūdeo, ĩgoya wiire gāmeñajārā ejarārē ōārō bokatīrīñeāgō, moāboego irirosū Jesūre būremurārē iritamugō, ñerō tarirārē iritamugō, āārīpererārē bopoñarī merā ĩāgō, gajino ōārīrē irinīgō āārīburo.

¹¹ Wapiweyarā nome, nōomeweya nome āārīmakū, i papera pūgue gojatūbirikōāka! ĩgūsā Cristoyare iriduaro nemorō ũma merā āārīduarā, dupaturi marāpukuduabokuma. ¹² Irasū ĩgūsā dupaturi marāpukurā, ĩgūsā: “Marāpu marīgō, Cristoya direta irigokoma”, āriġeare iribiribokuma. Irire iribirideya waja, waja opabokuma. ¹³ ĩgūsā dupaturi marāpukumerā, tērikurā, gajerāya wiirigue gāmeñajāgorenarā, gajerārē ñerī kerere werenirā, gajerārē ĩgūsāyamarē sērēñarikurā, gajerā ĩgūsārē weredorebirideareta masakare weregorenarā dujabokuma. ¹⁴ Irasirigu: “ĩgūsārē, gajerā wapiweyarā nome murārē iritamurōsū iritamubirikōārō gāāmea”, āri werea. Dupaturi marāpuku, pūrākuburo doja. ĩgūsāya wii marārē ōārō koreburo. ĩgūsā irasirimakū, ñegū marīrē ĩāturuġu masakare ĩgūsārē: “Ñerīrē irirā yāma”, āri werewuamakū iribiribokumi. ¹⁵ Surāyeri wapiweyarā nome Cristoyare pirikōā, wātēa opu Satanāya gapure irituyasiamā.

¹⁶ Jesūre būremurā, ĩgūsāyarā wapiweyarā nome āārīmakū ĩgūsārē iritamuburo. Jesūre būremurī bumarāguere ĩgūsārē iritamudorebirikōāburo. Irasirirā Jesūre būremurī bumarā gajerā wapiweyarā nome iritamuña marīrā gapure iritamomasīma.

¹⁷ Jesūre būremurā oparā murā ĩgūsāyarārē ōārō dorerārē gajerārē būremurō nemorō būremurō gāāmea. ĩgūsā ōārō moārī waja ōārō wajariburo. Surāyeri Marīpuyare wererā, ĩgūsāyarārē buerā āārīma. ¹⁸ Marīpuya werenirī gojadea pūgue, sugu moāgūrē marī wajariburire āsū āri gojasūdero āārībū: “Weku trigo yeri gasirire ĩgūya guburi merā kura koro, trigore baadaagu baaburo. ĩgūya disi tūsārī berore tūsābirikōāka!” āri gojasūdero āārībū. Gajero āsū āri gojasūdero āārībū: “Moāgūrē ĩgū moārī wajare wajariro gāāmea”.

¹⁹ Suguta Jesūre būremurā opu: “Ñerīrē iriami”, āri werewuamakū pēbirikōāka! Pērā o urerā ĩgū irideare ĩānerā ĩgūrē werewuarire pēka! ²⁰ Jesūre būremurā nerērōgue āārīpererā pēroguē ñerō irigue: “Irire neō irinemobirikōāka!” āri wereka, gajerā gūrā, ĩgū irirosū iribirikōāburo, āriġū!

²¹ Yu, Marīpu ĩūrō, Jesucristo ĩūrō, irasū āārīmakū Marīpure wereboerā ĩgū beyenerā ĩūrōgudere murē āsū āri weregura. Yu murē dorerire irigu, āārīpererā Jesūre būremurārē būremurī merā surosū ĩāka! Musā surāyeri ĩgūsārē ōārō irirosū, gajerā ĩgūsā watope marādere surosū ōārō irika! ²² Gajerārē Jesūre būremurā oparā āārīmurārē mayā mojōrī merā ñapeo, ĩgūsārē sóoburi dupuyuro ĩgūsā āārīrikurire ōārō ĩāpurorika! Ñerīrē irirārē sóogu, ĩgūsā irirosūta mude ñerō irigu āārībokoa. Āārīpereri ñerīrē iribita āārīrikuka!

²³ Mu paru pūrīrī opagu āārā. Irasirigu irire kūkugu, deko direta iribirikōāka! Mērōgā ĩgui deko pāmudeadere irika!

²⁴ Mu Jesūre būremurā oparā āārīmurārē ĩgūsā āārīrikurire ĩāgū, ire ōārō masīka! Marīpu ñerārē wajamoāburi dupuyuro surāyeri masaka ĩgūsā ñerīrē iririre marī ĩāmasīa. Gajerā gapure ĩgūsā ñerī iririre ĩāmasībea. Marīpu āārīpererā ñerārē wajamoārīnu āārīmakū, ĩgūsā ñerī irideare masīrākoa. ²⁵ Irasūta masaka ĩgūsā ōārī iririre ĩāmasīšūa. Gajerā ĩgūsā ōārīrē iririre daporare ĩāmasībirikererā, pūrgue masīrākoa.

6

¹ Moārīmasā Jesūre būremurā ĩgūsā oparā dorerire gopeyari merā iriburo. ĩgūsā irasirimakū ĩārā, gajerā Marīpure, marī bueridere ñerō āri werenībirikuma. ² ĩgūsā oparā Jesūre būremurā āārīmakū: “ĩgūsā guare dorebirikōārō gāāmea”, āri gūñabirikōāburo. Irasū gūñarōno irirā ĩgūsā dorerire būremurī merā iriburo. “Marī oparā Jesūre būremurā

ãārĩmakū, ĩgūsārē maĩa, irasirirā ĩgūsārē òārō moãboerãkoa”, ãrĩ gũñaburo. I yu were gojarire Jesúre b̄remurārē bueka!

Marĩp̄ure b̄remurĩmarē, òārō ãārĩkurimadere gojadea

³ Masakare ãrĩgatori merā buerā marĩ Op̄u Jesucristoya diayema ãārĩrĩrē buedeare b̄remubema. Marĩp̄uyare marĩ b̄remurĩrē gāãmemerā ãārĩma. ⁴ “Gajerā nemorō masĩa”, ãrĩ gũñakererā, diayemarē neō masĩbema. Pemasĩmerā irirosũ masaka werenĩrĩrē gāme guaseonũarā ãārĩma. Irasirirā gajerārē gāme ĩaturi, gāme ĩaduabiri, ñerō kere gāme ãrĩ were, ñerō gāme gũñamakū yāma. ⁵ Diaye gũñamerārē gāme guaseonĩmakū yāma. ĩgūsā diayema ãārĩrĩrē masĩmerā ãārĩmakū, ĩgūsārē: “Marĩp̄uyare irituyarā, wáro niyerure wajatarãkoa”, ãrĩ gũñamakū yāma. ĩgūsānorē wapikũbirikõãka! ⁶ Marĩ, Marĩp̄uyare b̄remurĩrē òārō irituyarā, wári òārĩ oparā irirosũ ãārā. I merā usuyāa. ⁷ Marĩ i ãmũguere deyoarā, neō gajino merā deyoabiribũ. Boarāde neō gajinorē ãĩabirikoa. ⁸ Irasirirā suri, baari marĩ dapora opari merāta usuyaro gāãmea. ⁹ Gajerā gapũ wári opaduasĩ, ĩgūsā ñerĩ iridũarire pirimerā, pemasĩrĩ marĩrō ñerĩrē ãaribekarā dujama. Irasirirā iri merā ĩgūsā basita poyanorēsĩ, peamegue b̄eosũrākuma. ¹⁰ Niyeru maĩrĩ, masakare ãārĩpereri ñerĩrē irinũgãmakū iriri ãārā. Surāyeri niyerure b̄uro gāãmerā, Jesúyare b̄remuadideare piri, ĩgūsā basita b̄uro bujawereri bokama.

Pablo Timoteore: “Mũ Jesúre b̄remurĩrē neō piribirikõãka!” ãrĩ gojadea

¹¹ Mũ tamerā Marĩp̄uyagu i ãārĩpereri ñerĩrē ãaribejabirikõãka! Diayema irigu, Marĩp̄u gāãmerĩrē irigu, ĩgũyare: “Diaye ãārā”, ãrĩ b̄remugũ, gajerārē maĩgũ, ñerō tarikeregu gũñaturari merā Marĩp̄uyare irigu, “Gajerā nemorō ãārā”, ãrĩ gũñarō marĩrō ĩgūsārē iritamugũ ãārĩka! ¹² Marĩp̄u mũrē siudi ãārĩmĩ, ĩgũ p̄uro perebiri okari opaburo, ãrĩgũ. Irasirigu Jesucristore mũ b̄remurĩrē wārā masaka p̄urogue werebũ. Iri okarire opabu, ñerō tarikeregu, ĩgũrē b̄remurĩrē piribirikõãka! ¹³ Yu, Marĩp̄u ãārĩpererārē okari sīgũ ĩũrō, Jesucristo ĩgũyamarē Poncio Pilatore diaye weredi ĩũrō ire mũrē iridorea. ¹⁴ Jesucristo i ãmũguere dupaturi aarimakũguedere ñerĩ marĩgũ, masaka werewũasũña marĩgũ ĩgũ doredeare gorawayuro marĩrō irinĩkõãka! ¹⁵ Marĩp̄u ĩgũ: “Ãsũ irigura”, ãrĩdeare iririnu ejamakū, Jesucristore dupaturi iriugukumi. ĩgũ sugũta òatarigu, turagu, ãārĩpererā oparā nemorō Op̄u, ãārĩpererā dorerā nemorō Doregu ãārĩmi. ¹⁶ ĩgũ sugũta neō boabi ãārĩmi. Boyorogue neō sugũ masakũ ejamasĩberogue ãārĩmi. Neō sugũ masakũ ĩgũrē ĩadi, ĩgũrē ĩãgũde mámi. Irasirirā neō piriro marĩrō ãārĩpererinũrĩ ĩgũrē: “Turataria mũ”, ãrĩ b̄remurā! Irasũta irirā!

¹⁷ I ãmũmarē wári oparārē ãsũ ãrĩ wereka: “ ‘Gajerā nemorō ãārā’, neō ãrĩ gũñabirikõãka! Mũsā opari pereakõãrokoa. Irasirirā: ‘Yu wári opari merā òārō ãārĩgũkoa’, ãrĩ gũñabirikõãka! ‘Marĩp̄u yure sĩrĩ merā òārō ãārĩgũkoa’, ãrĩ gũñaka!” ãrĩka ĩgūsārē! Marĩp̄u marĩrē ãārĩpereri marĩ oparire sĩmi, iri merā usuyaburo, ãrĩgũ. ¹⁸ Wári oparā òārĩrē iriburo. ĩgūsā wári opari merā opamerārē iritamuburo. ĩgūsārē iritamurā, ĩgūsā oparire òārō merā sĩburo. ¹⁹ ĩgūsā irasirirā, wári ãmũgasimarē opasirākuma. Irogue ãārĩrĩrē neō perebiriokoa. Irasirirā irogue Marĩp̄u merā perebiri okari opanĩkõãrākuma.

Pablo Timoteore doretĩnudea

²⁰ Timoteo, Marĩp̄u mũrē weredoregu pĩdeare piribirikõãka! Marĩp̄ure gāãmemerā i ãmũma ubu ãārĩrĩ werenĩrĩrē, ĩgūsā noó gāãmerō werenĩmoãmarĩdere p̄tuyabirikõãka! “Marĩ werenĩrĩ, masĩrĩmasā werenĩrĩ ãārā”, ãrĩkererā, Marĩp̄uyare masĩrā irirosũ werenĩrā metā yāma. ²¹ Surāyeri ĩgūsā werenĩrĩrē p̄tuyarā, Marĩp̄uyare ĩgūsā b̄remuadideare pirinõãma.

Marĩp̄u mũrē òārō iritamuburo. Irasũta iriburo.

Iropãta ãārā.

Pablo

2 TIMOTEO

Pablo Timoteore òãdoredea

¹ Yu Pablo murè òãdorea. Marĩpu gããmederosũta Jesucristo yure beyepĩdi ããrĩmĩ. Marĩpu: "Jesucristore buremurã yu merã òãrõ ããrĩrãkuma", ãrĩdeare yure masakare buedoregu beyepĩdi ããrĩmĩ. ² Mu diayeta yu magũ irirosũ ããrĩgũ ããrã. Irasirigu murè ire gojãa. Marĩpu ããrĩngũ, marĩ Opu Jesucristo murè iritamũ, bopoñarĩ merã iã, siuñajãrĩ merã ããrĩrikumakũ iriburo.

Pablo Timoteore: "Masakare Cristoyare wereka!" ãrĩ gojadea

³ Yu Marĩpure sërèriku, murè gũñãa. Ëmuriku, ñamiriku igũrè: "Òãa", ãrĩ, usuyari sĩ, muya ããrĩburire sërèbosankõãa. Yu ñekũsãmarã igũrè buremuderõsũta: "Yu, igũ iũrõ waja opabi ããrã", ãrĩ masĩrĩ merã yude igũrè buremua. ⁴ Yu, mu pũrogue ããrãdi waamakũ mu oredeare gũñãnsĩã, murè iãduakoa doja, mu merã burõ usuyaduagu. ⁵ Mu Jesũre diayeta buremurĩrè gũñãa. Mu igũrè buremuburi dupuyuro mu ñekõ Loida, mupo Eunicede Jesũre buremupurõrĩma. Daporare yu òãrõ masĩa. Igũsã igũrè buremurĩ oparosũta mude opãa.

⁶ Irasirigu ire murè gũñamakũ iridũãa. Iro dupuyuro yaa mojõrĩ merã murè yu ñapeomakũ, Marĩpu igũ turarire murè sĩmi, Igũyare irimasĩburo, ãrĩgũ. Daporare igũ murè iridorederosũta igũ turari merã Igũyare iriwãgãñĩka! ⁷ Marĩpu marĩrè Òãgũ deyomarĩgũrè sĩmi. Òãgũ deyomarĩgũ marĩrè gũimãkũ irigu meta ããrĩmĩ. Marĩpuayare igũ turari merã irirã, masakare mairã, pẽmasĩrĩ merã irirã ããrĩmakũ irigu ããrĩmĩ. ⁸ Irasirigu marĩ Opuayare gajerãrè weregu, guyasĩrĩbirikõãka! Igũyare gajerãrè yu weredea waja peresugue ããrĩmakũ, yure guyasĩrĩsãbirikõãka! Mu Marĩpu masakare tauri kerere wereri waja yu irirosũ ñerõ tarigu: "Òãrokõa", ãrĩ gũñaka! Marĩpu murè turaro sĩrõpã irasirika! ⁹ Marĩpu marĩrè perebirĩ peamegue waabonerãrè taudi ããrĩmĩ. Òãrã Igũyarã ããrĩburo, ãrĩgũ, marĩrè siuidi ããrĩmĩ. "Òãrĩrè yãma, irasirigu Igũsãrè siubũ", ãrĩ gũñagũ meta siuidi ããrĩmĩ. Igũ marĩrè Jesucristoyarãrè maĩgũ i ùmũ iriburi dupuyuro: "Igũsãrè taugara", ãrĩ gũñã, marĩrè beyedi ããrĩmĩ. ¹⁰ Irasirigu Jesucristore marĩrè taugare iriugu, igũ marĩrè diayeta maĩrè masĩmakũ iridi ããrĩmĩ. Jesucristo marĩrè igũrè buremurãrè perebirĩ peamegue waamurã ããrĩmakũ neõ iribiridi ããrĩmĩ. Igũ marĩrè tauri kerere weredeare buremurĩ merã marĩrè Marĩpu puro igũ merã ããrĩburire masĩmakũ iridi ããrĩmĩ.

¹¹ Marĩpu yure iri kerere weredoregu beyedi ããrĩmĩ judĩo masaka ããrĩmerãrè Jesucristoyare buedoregu. ¹² Irire bueri waja yu burõ ñerõ tarĩa. Ñerõ tarikeregu, Jesũre yu gũñaturari merã buremugũrè masĩa. Irasirigu peresugue ããrĩkeregu, guyasĩrĩrõ marĩrõ ããrĩkõãa. Jesũta turagu, yure Igũyare buedoregu pidi, yure òãrõ koregu ããrĩmĩ. Irasirigu dupaturĩ aarigũ, igũ yure buedoredea merã: "Ãsũ irigura", ãrĩdeare iriyuwarikugakumi. Irire masĩa.

¹³ Yu murè diayema buedeare: "Ãsũ iriro gããmea yure", ãrĩ, Jesũre buremurĩ merã, gajerãrè maĩrĩ merã irinĩkõãka! Marĩ Jesũyarã ããrĩsĩã, irasirimasĩa. ¹⁴ Òãgũ deyomarĩgũ marĩguere ããrĩgũ iritamurĩ merã Marĩpu murè igũyã kerere weredoredeare gorawayuro marĩrõ wereka!

¹⁵ Mu masĩsiãa. Yu peresugue ããrĩmakũ iãrã, ããrĩpererã Asia nikũ marã Jesũre buremurã yure beowãgãperekõãma. Igũsã watope ããrĩnerãde Figelo, Hermõgenesãde beowãgãkõãma. ¹⁶ Onesiforo gapũ irasiribirimĩ. Marĩ Opu igũyã wii marãrè bopoñarĩ merã iãburo. Wãri Onesiforo yure gũñaturamakũ irimĩ. Yu peresugue ããrĩmakũ iãgũ, yure guyasĩrĩsãbirimĩ. ¹⁷ Irasirigu Romague ejagu, yure ãmanikõãdi ããrĩmĩ. Yure bokagere ãmuduũmĩ. ¹⁸ Marĩ Opu dupaturĩ aarigũ, igũrè bopoñarĩ merã iãburo. Efesoguedere igũ marĩrè iritamudeare mu òãrõ masĩsiãa.

2

Pablo Timoteore òãrõ iridorerimarè gojadea

¹ Mu, Jesucristoyagu diayeta yu magũ irirosũ ããrĩgũ ããrã. Irasirigu Jesucristo iritamurĩ merã igũrè gũñaturari merã buremunikõãka! ² Yu wãrã masaka pũrogue buemakũ mu pẽdeare Jesucristoyare gũñaturarãrè bueturiaka! Irasirirã irire gajerãrè keoro buemasĩrãkuma.

³ Surara ñerõ tarikeregu gũñaturakumi. Igũ irirosũ mu Jesucristoyagu gajerã Igũyarã merã ñerõ tarikeregu gũñaturaka! ⁴ Surara igũ opu gããmerõsũ doreri diretta irikumĩ. Surara ããrĩbi moãrõsũ iribirikumĩ. Irasirigu mu igũ irirosũ marĩ Opu doreri diretta irika! ⁵ I irirosũ ùma birarimasũde gajerã nemorõ ùmakeregu, oparã dorerire keoro iribi, igũsã igũrè sĩboadeare

wajatabirikumi. Irasirigu marī Opu dorerire òārō irika, ĭgū òārī sīburire wajatabu! ⁶ Pooere òārō moāgū ĭgū moādea waja iri pooema oteri dukare opapurorikumi. Irasirigu ĭgū irirosū marī Opuyare òārō moāgū, gajerārē ĭgūyare bueri waja ĭgū marē sīrīrē opagukoa. ⁷ Yu wererire òārō gūñaka! Mu irasirimakū, marī Opu i āārīpererire masīmakū irigukumi.

⁸ Jesucristore gūñaka! ĭgū, opu David parāmi āārīturiagu āārīmi. ĭgūta boadigue masādi āārīmi marīrē peamegue waabonerārē taugu. Iri marīrē tauri kerereta yu werea. ⁹ Iri kerere wereri waja ñerō tariba. Masaka yare ñerō irigu irirosū kōme dari merā sia, peresugue biadoboma. ĭgūsā yare peresu irikerepuru, Marīpuya kerere āārīpererogue pēsūrokoa. ¹⁰ Irasirigu yu ñerō tarikeregu, gūñaturanīkōāa, Marīpu beyenerā ĭgū merā òārō āārīburo, ārīgū. ĭgūsāde marī irirosūta Jesucristoyarā āārīma. Irasirigu, ĭgūsāde peamegue waabirikōāburo, ārīgū, irasū yāa. ¹¹ I diayeta āārā:

Marī Jesucristore buremurī waja gajerā marīrē wējēmakū, ūmugasigue ĭgū merā āārīnīkōārākoa.

¹² Marī ñerō tarikererā gūñaturari merā marī ĭgūrē buremurīrē pirimerā, ĭgūyarārē dorerogue ĭgū merā dorerā āārīrākoa. Marī Jesúre masikererā gajerārē: “ĭgūrē masībea”, ārīmakū, ĭgūde marīrē: “Masārē masībea”, ārīgukumi.

¹³ Marī, ĭgū: “Āsū irigura”, ārīdeare buremubirikerepuru, ĭgū ārīdeare diayeta irigukumi. Āārīpereri ĭgū ārīrī, diayeta āārā. Neō ārīgatomasībirikumi.

Pablo Timoteore keoro buerimarē gojadea

¹⁴ I yu were gojarire mu buerārē gūñanīmakū irika! Marī Opu ĭūrōrē ĭgūsārē turaro merā āsū ārī wereka! Masaka werenīrē musā gāme guaseori wajamāa. Irire pērārē diaye gūñamerā dujamakū yāa. ¹⁵ Mu gapu Marīpu ĭūrō ĭgūya direta burō iriduagu āārīka! ĭgūya diayema kerere pémasīrī merā gajerārē keoro bueka! ĭgū marē: “Òārō yāmi”, ārī ĭāburo, ārīgū, òārō moāgū ĭgū moādeare gūyasīrīberosū āārību, irasirīka! ¹⁶ Masaka i ūmuma ubu āārīrī werenīrē pēbirīkōāka! Irire irasū werenīrā nemorō ñerīrē iriwāgānemorākuma. ¹⁷ ĭgūsā bueri, dupu kāmīrō boawāgārō irirosū gajerārē poyanorēa. ĭgūsā watopere Himeneo, Fileto āārīma. ¹⁸ ĭgūsā Marīpuya diayemarē buebema. “Jesúre buremurā boanerā ĭgūsā dupu merā masā, murīasianerā āārīmā, irasirirā i ūmu peremakū, ĭgūsā dupaturi masābirikuma”, ārī buema. Irasū ārīrā, surāyeri Jesúre buremurārē ĭgūya diayema buerire buremuduūmakū yāma. ¹⁹ Marīpuya werenīrī, ĭgū marīrē pīdea neō gorawayubea. Wii neō boabiriburi borari merā òārō nūdea wii irirosū āārā. Neō perebirīkoa. Āsū ārī gojasūdero āārībū: “Marī Opu ĭgūyarārē masīmi. Āārīpererā: ‘ĭgūyarā āārā’, ārīrā ñerī iririre pirīkōāburo”.

²⁰ I keori merā āsū ārī weregura. Sugu wāri opaguya wiiguere wāri soropari āārīkoa. Bosenu āārīmakū oro merā irideapari, plata merā irideapari baarogue peokuma. Diari merā irideaparire, o kooāre ubu āārīrīnurīrē peokuma. ²¹ Marī òārī pari irirosū āārīduarā, āārīpereri ñerīrē opamerā āārīnīkōārō gāāmea. Irasirirā, marī Opuyarā ĭgū irisūnerā āārīsīā, āārīpereri ĭgū iridorerire òārō irirā āārīrākoa.

²² Irasirigu, maamarā ñerī ūaribejarire iribirīkōāka! Diayemarē irinīka! Jesúre buremunīka! Masakadere maīka! Gajerā merā òārō āārīrikuka! Irasūta āārīpererā ñerī opamerā marī Opure sērēnīrā merā āārīka! ²³ Pémasīmerā ubu āārīrīrē gāme guaseorire pēbirīkōāka! Mu masīa. ĭgūsā irasū gāme guaseo, puru gāme turirākuma. ²⁴ Mu, marī Opure moāboegu āārā. Irasirigu gajerā merā gāme turibirīkōāka! Āsū gapu āārīka! Āārīpererā merā òārō āārīgū, ĭgūsārē òārō buegu, bopoñarīrē opagu āārīka! ²⁵ Gajerā mu buerire gāāmebirīmakū, ĭgūsārē buremurī merā òārō wereka! Marīpu ĭgūsārē ĭgūsā ñerī iririre bujawere, òārī gapure gorawayumakū irigukumi, ārīgū, irasirīka! Irasirirā diayema āārīrīrē masīnūgārākuma. ²⁶ Irire masīrā, pémasīrākuma. Wātī ĭgūsārē ĭgū gāāmerīrē iridorerire pirirākuma.

3

Pablo Timoteore i ūmu pereburi dupuyuro ñerō waaburire gojadea

¹ Ire masīka! I ūmu pereburi dupuyuro wāri ñerī aarīrokoa. ² Masaka āsū āārīrākuma. ĭgūsāya āārīburi direta gūñarā, niyerure ūaribejarā: “Gajerā nemorō āārā”, ārī werenīrā, gajerārē ñerō turirā, Marīpure ñerō ārī werenīrā, pagusāmarārē tarinūgārā, gajerā ĭgūsārē sīkerepuru: “ĭgūsā guare òārō iriabu”, neō ārī, usuyari sīmerā, goepeyari merā Marīpuyare burenumerā āārīrākuma. ³ Gajerārē maīrī merā iritamumerā, bopoñarī merā ĭāmerā, ñerī kere wererā, ñerī ūaribejarire pirimasīmerā, gajerārē ñerō tarimakū irirā, āārīpereri òārīrē doorā āārīrākuma. ⁴ ĭgūsā merāmarārē ĭgūsārē ñerō iriduarāguere wiarā, pémasīrī marīrō ĭgūsā noō gāāmerō irirā, “Masīpeorā āārā”, ārī gūñarā āārīrākuma. Marīpure gāāmerōnorē

irirā, ĩgūsā gāāmerō uaribejarire iri, usuyarā āārīrākuma. ⁵ Masaka ĩūrō Marīpūre buremurā ĩrirosū irikererā: “Marīpū gāāmerīrē ĩgū turari merāta irimasīa”, āri gūñamerā āārīrākuma. “Yū basi irire irimasīa”, āri gūñarākuma.

ĩgūsānorē neō wapikubirikōāka! ⁶ ĩgūsāno āsū yāma. Masakaya wiirigue oārō werenīgato, ñajāa, pēmasīmerā nomerē ĩgūsā āriḡatorire pé buremumakū yāma. ĩgūsā nome buro ñerīrē irirā nome āārīsīā, āārīpereri ñerī uaribejarire iriduārā āārīma. ⁷ Gajino buerire buenikererā, Marīpūya diayema gapure neō pēmasībema. ⁸ Iripoegue marā Janes, Jambres yēa āārīnerā Moisés weredeare péduabiriderosū, ĩgūsā āriḡatori merā buerā diayemarē neō péduabema. Ñerī direta gūñapausīā, Jesūre buremumerā āārīma. ⁹ Irasū āārīkererā, wārā masakare ĩgūsā āriḡatori merā buerire pé buremumakū irimasībirikuma. Moisére péduabirinerā Janes, Jambres waaderosū ĩgūsādere waarokoa. Irasirirā, ĩgūsārē āriḡatorikurā, pēmasīmerā āārīrīrē āārīpererā ĩāmasīrākuma.

Pablo Timoteore doretūmudea

¹⁰ Mū gapū yū buedeare oārō irinikōāa. Yū āārīrikurire, yū: “Āsū irigura”, āri gūñarīrē, Jesūre yū buremurīrē, masakare bopoñarī merā yū iritamurīrē, ĩgūsārē yū mañīrē, ñerō tarikereḡu yū gūñaturarire mū masīa. ¹¹ Jesucristoyare yū iridea waja masaka yure ñerō tariko. Buro ñerō tarībū. Yū Antioquāague, Iconlogue, Listrague āārīmakū, āārīpereri yure waadeare, iri makārī marā yure ñerō tarimakū irideare mū masīa. Yū ñerō tarīriku, marī Opu gapū yure iritamumī. ¹² I diayeta āārā. Āārīpererā Jesucristoyarā Marīpū gāāmerīrē irinīduārānorē gajerā ĩgūsārē ñerō tarimakū irirākuma. ¹³ Ñerā, āriḡatorikurā, ĩgūsā ñerō iridero nemorō ñerō irinemonīrākuma. Gajerārē ĩgūsā āriḡatorire pé buremumakū irirā, ĩgūsāde gajerā āriḡatorire pé buremurā āārīma.

¹⁴ Mū gapū yū mūrē buedeare irinikōāka! Mū Marīpūyare: “Diayeta āārā”, āri buremudeare piriro marīrō buremunikōāka! Mū masīa mūrē buenerārē. ¹⁵ Mū majīḡuḡeta, Marīpūya werenīrī gojadeare masīnḡāyuro. Irasirīḡu ĩḡūyare masīḡa: “Marīpū Jesucristoyare buremurārē taumī, perebiri peamegue waabirikōāburo, āriḡū”, āri masīa. ¹⁶ Āārīpereri Marīpūya werenīrī gojadea, ĩḡū masīrī sīrī merā gojadea āārā. Iri gojadeare buerā, diayemarē marī masīa. Marī ñerō irideare: “Ñegorabū”, āri, “Oārī gapure iriro gāāmea”, āri masīa. Irasirirā iri pūgue gojadeare buerā, diayemarē irimasīa. ¹⁷ Marīpū ĩḡūyarārē ĩḡūyare oārō masīdoreḡu, ĩḡūya werenīrī gojadeare marīrē pidi āārīmī, āārīpereri oārīrē irimasīburo, āriḡū.

4

¹ Jesucristo āārīpererā Opu i āmūguere dupaturi aarīḡukumi. Irasū aarīḡū, masaka okarārē, boanerādere: “ĪNīsā waja oparā, nīsā gapū waja opamerā āārīrī?” āri beyegukumi, waja oparārē wajamoābu. Irasirīḡu ĩḡū ĩūrō, Marīpū ĩūrōdere turaro merā mūrē dorea. ² Marīpūya kerere masakare ĩgūsā péduamakū, péduabirimakūdere wereka! ĩgūsārē ĩgūsā ñerī irideare masī, piridoreḡu, iri kerere wereka, oārī gapure iriburo, āriḡū! Buro bopoñarī merā pēmasīma oārō ĩgūsārē irire bueka! ³ Pūḡuere masaka Marīpūya oārī buerire péduabirikuma. Irasirirā ĩgūsā gāāmerīrē irirā, ĩgūsā péduari direta buemurārē wārā āmarākuma. ⁴ Marīpūya diayema āārīrīrē bēo, masaka ĩgūsā basi ĩgūsā gūñarī merā wererire pétyarākuma. ⁵ Mū gapū pēmasīrī merā diayemarē irinikōāka! Ñerō tarikereḡu, gūñaturaka! Oārō iriduari merā Jesūs masakare tauri kerere bueka, peamegue waabirikōāburo, āriḡū! Marīpū mūrē moādoredeare oārō iri odonúkōāka!

⁶ Yū Marīpūyare iridea waja okanemosūbirikoa, yū boaburo mērō dūyāa, āri péñāa. ⁷ Yū Jesucristo yure buedoreḡu pídeare oārō bueyuwarīkūbū. ĩḡū yure iridorerire oārō iri odonūbū. Ñerō tarikereḡu, ĩḡūrē buemurīrē neō pīribirībū. ⁸ Irasirīḡu dapora yū diayema iridea waja marī Opu yure yū wajatadeare sībūre usuyari merā yūa. ĩḡāta diayemarē irīḡu masakare: “ĪNīsā waja oparā, nīsā gapū waja opamerā āārīrī?” āri beyerīnū āārīmakū, yū wajatadeare sīḡukumi*. Yū direta sībīrikumi. Āārīpererā ĩḡū aarībūrire buro ĩāduari merā, ĩḡūrē mañī merā yūrārē irire sīḡukumi.

Pablo Timoteore iridorenemodea

⁹ Mū aarīrō bokatīūrō yure ĩḡū aarika! ¹⁰ Demas i āmūmarē gāāmesīā, yure bēo, Tesalónicague waakōāmi. Crescente Galacia nikūḡue, Titode Dalmaciague marī Opuare buerā waama. ¹¹ Lucas dita yū merā āārīmi. Irasirīḡu Marcōre āma, ĩḡūrē āirika! ĩḡū yure

* 4:8 Sugu ūma birarimasū gajirā nemorō oārō ūmagū, olivo wāikudima pūrī merā iridea berore wajatakumi. Masaka iri berore ĩḡāya dipurugue peokuma, gajerārē ĩḡū wajatadeare ĩmumūrā. I irirosū, sugu Jesūre buremugū ĩḡū diayema iridea waja āmūgasigū perebiri okari wajatagukumi. Iri āmūgasigū perebiri okari wajatari, i berore wajatari irirosū āārā.

iritamugukumi, marī Opuyare òārō moāburo, ārīgū. ¹² Yu Tíquicore Efesogue iriubu. ¹³ Mū òōgue aarigú, yū weka sāñarī surírore, Troas wāikuri makā Carpoya wiigüe yū pídeañerē āirika! Yaa papera tūrūrírē āirika! Waimarāya gasiri merā iridea tūrūrídere burō gāāmea. Irasirigū iridere āirika!

¹⁴ Alejandro kōme merā moārīmasū yare ñetariro irimi. Īgū yare irasirideare waja marī Opū Īgūrē wajamoāgukumi. ¹⁵ Īgū marī buerire neō gāāmebirigorami. Irasirigū Īgūrē pémasīka!

¹⁶ Oparā yare peresugue biadoborā yū irideare sērēñapurorimakū, neō sugū yare iritamubirimi. Āārīpererā yare béowāgāperekōāma. Marīpū Īgūsā yare irasirideare kātiburo. ¹⁷ Īgūsā yare béowāgākerepū, marī Opū yare iritamumi. Yare turari sīmi, Īgū masakare tauri kerere òārō wereburo, ārīgū. Āārīpererā judío masaka āārīmerā iri kerere péburo, ārīgū, irasirimi. Ēōkaye yare baabéobodire tariweremakū irirosū ñegū yare wējēbéobodire tariweremakū irimi. ¹⁸ Irasū āārīmakū, āārīpereri ñerā yare ñerō iriburire yare tariweremakū irigukumi. Ūmugasigüe Īgūyarārē dorerogue waaburo, ārīgū, yare òārō koregukumi. Marī Opūre: “Ōatarigū, turatarigū āārā”, ārī, usuyari sīnikōārā! Irasūta irirā!

Pablo òādoretūnudea

¹⁹ Priscila, igo marāpū Aquila, Onesíforoya wii marāde òāburo. ²⁰ Erasto Corintogue dujami. Trófimo pūrīrikuakōāmi. Irasirigū Miletogue Īgūrē píbu. ²¹ Mū puiḅu dupuyuro aaripurumuka! Eubulo, Pudente, Lino, Claudia, āārīpererā marīyarā mūrē òādorema.

²² Marī Opū Jesucristo mū merā āārīburo. Marīpū āārīpererārē musārē òārō iritamuburo. Irasūta irinikōāburo.

Iropāta āārā.

Pablo

TITO

Pablo Titore òãdoredea

¹ Yu Pablo, murè òãdore. Yu Marĩpure moãboegu aãrã. Jesucristo yure ìgüya kerere buedoregu pĩmi. Marĩpu beyenerãrè ìgürè òãrò buremumakù gããmegù, ìgüsãrè ìgüyare òãrò irimakù gããmegù, yure iriumi, ìgüya diayema kerere masĩburo, ãrìgù. ² Irasirirã iri kerere masirã, ìgüsã ùmugasigüe perebiri okari opaburire masĩma. Marĩpu ì ùmurè iriburo dupuyuro: “Perebiri okari sigura”, ãrĩdi aãrĩmi. Ìgù ãrìgatobi aãrĩsĩa, ìgù ãrĩderosũta marĩrè sigukumi. ³ Daporare Marĩpu: “Àsù irigura”, ìgù ãrĩdeare irirĩpoe ejasiãa. Irasirigù ìgüya kerere wererãrè weredoremi marĩrè irire masĩburo, ãrìgù. Ìgù marĩrè taugu, yũdere iri kerere weredoregu pĩmi.

⁴ Tito, yu murè gojãa. Yu Jesüyare weremakù pègu, mu ìgürè buremunugãbu. Irasirigù yu magù irirosù aãrã. Daporare marĩ pèrãgueta Jesüre buremurã aãrã. Marĩpu aãrĩnìgù, Jesucristo marĩrè taugu murè òãrò iritamu, siuñajãri merã aãrĩrikumakù iriburo.

Pablo Titore Creta marãrè buedoredea

⁵ Yu murè Creta wãikuri nugãrõgue píwãgãribu, murè Jesüre buremurãrè yu iripeo- birideare òãrò ãmupeokõãburo, ãrìgù. Irasirigù iri nugãrõma makãrĩrè waagorenagù, iri makãrĩku yu murè dorederosũta Jesüre buremurãrè ìgüsã oparã aãrĩmurãrè sóoka! ⁶ Sugu ìgüsã opu aãrĩbure sóogu, ãsũpero aãrìgürè sóoka! Masaka: “Ñerò irigù aãrĩmi”, ãrì werewuasũña marìgürè, sugoreta marãpokudire sóoka! Ìgù pürãde Jesüre buremurãta aãrĩburo. Masaka ìgù pürãrè: “Ñegorama, ìgüsã pagusãmarãrè tarinugãgorama”, ãrì werewuasũña marĩrã aãrĩburo. ⁷ Sugu Jesüre buremurã opu Marĩpure moãboegu aãrĩmi. Irasirigù masaka werewuasũña marìgù aãrĩburo. Ìgù gããmerì direta gajerãrè iridorebino, mata gajerã merã guarikubi, mejãbi, gãmekèãduabi, ñerò iriri merã niyeru wajataduabi aãrĩburo. ⁸ Àsù gapu irigù aãrĩburo. Ìgüya wĩgue gãmeñajãrã ejarãrè òãrò bokatĩrĩneãgù, òãrì gapure gããmegù, pèmasĩrì merã iririkugu, diayemarè irigù, Marĩpuyagu, noó gããmerò iriduarire iribi aãrĩburo. ⁹ Marĩpuya diayema kerere, marĩ ìgürè buedea buremurĩrè piribi aãrĩburo. Irasirigù, ìgüde gajerã Jesüre buremurãrè òãrì bueri merã ìgüsãrè Marĩpuyare gũñatura, òãrò aãrĩrikumakù irigukumi. Irire buegu, diayema buerire werewuarãrè òãrò yujumasigukumi, ìgüsãde diaye gũñanugãburo, ãrìgù.

¹⁰ Wãrã aãrĩma Marĩpu dorerire tarinugãrã. Ìgüsã noó gããmerò werenimoãmarì merã masakare ìgüsã ãrìgatorire buremumakù yãma. Judío masaka surãyari irasũgora yãma.

¹¹ Niyeru direta wajataduãrã, ìgüsã gããmerò buemoãmakõãma. Irasirirã wiiri marãrè poyanorẽma. Irasirigù mu ìgüsãrè kãmutakõãka! “Irire iropãta buenemoka!” ãrĩka ìgüsãrè!

¹² Irìpoeque sugu iro Creta nugãrõmu òãrò wererimasù ãsù ãrì wereyupu iro marãrè: I nugãrò marã buro ãrìgatorikuma. Makãñu marã waimurã buro goerã irirosù aãrĩma.

Baaparã, baari direta gũñarikurã, moãduamerã, buro tãrikurã aãrĩma, ãrìyupu.

¹³ Ìgù irasù ãrìgù, diayeta ãrì werenidì aãrĩmi. Daporare Creta marã irìpoeque irid- erosũta yãma. Irasirigù Tito, turaro merã ìgüsãrè wereka, Marĩpuya diayema buerire òãrò gũñaturari merã buremuburo, ãrìgù! ¹⁴ Ìgüsãrè òãrò bueka, judío masaka noó gããmerò gũñaboka, weremoãmadea kerere, Marĩpuya diayema kerere gããmemerã dorerire penemobirikõãburo, ãrìgù!

¹⁵ Marĩpuyare buremurãrè òãrì gũñarì oparãrè, aãrĩpereri gajino ìgüsãrè ñerĩrè gũñamakù iribirikoa. Marĩpuyare buremumerã gapure ñerì gũñarì direta oparãrè, aãrĩpereri gajino ìgüsãrè ñerĩrè gũñamakù yãa. Irasirirã ñerĩrè irirã: “Ñerò iriakubu yu”, neò ãrì bujawerebema. ¹⁶ “Marĩpure masĩa gua”, ãrìkererã, ìgürè masĩbema. Ìgüsã ñerò iriri merã ìgürè masĩbema, ãrì masĩsũa. Gajerãrè ìãturi dooma. Marĩpu dorerire tarinugãgorama. Aãrĩpereri òãrĩrè neò irimasĩmerã, ñerãgora aãrĩma.

2

Keoro buedorerimarè gojadea

¹ Irasirigù Marĩpuya diayema aãrĩrĩrè masakare keoro bueka!

² Àsù ãrì wereka, murã ùmarè: “Musã pèmasĩrì merã iririkurã, masaka buremusrã, diayemarè irirã, Marĩpure gũñaturari merã buremurã, gajerãrè maĩrã aãrĩka! Musãrè ñerò waamakù, gũñaturanikõãka!” ãrì wereka ìgüsãrè!

³⁻⁴ Murã nomedere: “Musã Marĩpure gopeyari merã buremuka! Gajerãrè ñerò ãrì werewuamerãta, wãro mejãrĩnorè irĩmerãta aãrĩka! Maamarã nomerè òãrĩrè bueka,

Īgūsārē irire irimasīburo, āŗīrā! Musā irasū buemakū pēduripirā, Īgūsā marāpusāmarārē, Īgūsā pūrādere ōārō maŗrākuma. ⁵ Diayemarē irirā, ōārī gūņarī oparā, Īgūsāya wiirigue āārīŗrārē ōārō korerā, gajerārē iritamurā, Īgūsā marāpusāmarārē tarinugāmerā āārīŗākuma. Irasirirā Īgūsā maamarā nome irire ōārō irimakū iārā, gajerā Marīpuya kerere űerō werenīmasībirikuma. 'Iri kerere būremurā űerō yāma', āŗī masībirikuma", āŗī wereka Īgūsārē!

⁶ Maamarā űmaderē: "Musāde diayemarē irika!" āŗī wereka! ⁷ Mu ōārī direta irika! Mu irasirimakū iārā, gajerāde ōārīŗē irirākuma. Masakare goepeyari merā diayema āārīŗrē keoro bueka! ⁸ Ōārō pēmasīŗī merā werenīka, gajerā murē werewuabirikōāburo, āŗīgū. Mu werenīŗrē pērā, murē gāāmemerā: "I diaye āārībea", āŗīmasībirikuma. Irasirirā marīŗē werewuanerā guyasīŗrākuma. Marīŗē űerī werenīŗī merā werewuamasībirikuma.

⁹ Moāboerimasādere: "Musā oparā dorerire tarinugābirikōāka! Īgūsā doremakū, āārīpereri Īgūsā dorerire irika! Īgūsārē musā merā usuyamakū irika! Īgūsā musārē doremakū: 'Iribea', āŗībirikōāka! ¹⁰ Īgūsā oparire neō yajabirikōāka! Īgūsā oparire musā ōārō koremakū iārā: 'Ōārō yāma', āŗīrākuma. Gajerāde musā ōārō iririre iārā, marīŗē taugu Marīpuyare buerire: 'Ōārī āārā', āŗī gūņarākuma", āŗī wereka Īgūsārē!

¹¹ Marīpu marīŗē maĩgu āārīpererā i űmu marā Īgūsā űerō iridea wajare tauduagu, Jesucristore iriudi āārīmī. ¹² Marīŗē Īgū gāāmēbirinorē, i űmuma űerō űarībejarire piriburo, āŗīgū, irasiridi āārīmī. Marī i űmugue āārīŗrāde ōārō pēmasīŗī merā diayemarē irirā, Marīpu gāāmerīŗē irirā āārīŗō gāāmea. ¹³ Marī Opu turatarigu marīŗē taugu Jesucristo dupaturi aariburire usuyari merā yūrā yāa. Īgū āŗīderosūta aarīgukumi marīŗē ōārīŗē irigu aarigū. Ire marī masīŗīā, Īgū gāāmerīŗē iriro gāāmea. ¹⁴ Marī űerō iridea wajare wajaribosabu, Īgūrē wējērārē kāmataro marīŗō boadi āārīmī. Irasirigu āārīpereri marī űerō iridea wajare taudi āārīmī, marīŗē neō űerīŗē opabirikōāburo, āŗīgū. Marīŗē Īguyarā āārīburo, ōārīŗē ōārō iriburo, āŗīgū, irasiridi āārīmī.

¹⁵ Mu Jesure būremurārē irire ōārō bueka, ōārīŗē usuyari merā iriburo, āŗīgū! Marīpu murē irire weredoredi āārīmī. Irasirigu Īgū dorero merā irire iriduamerārē: "Āsū irika!" āŗī wereka! Neō sugu masaku, mu weremakū, murē irasū iābēobirikōāburo.

3

Pablo Jesure būremurārē: "Āsū irika!" āŗī gojadea

¹ Irogue marā Jesure būremurārē āsū āŗī wereka: "Musā oparārē, musārē dorerārē tarinugābirikōāka! Īgūsā dorerire ōārō pēka! Ōārō iririre irirā āārīka! ² Neō sugu masakare űerō āŗī werewuabirikōāka! Masaka merā gāme turimerāta, Īgūsā merā ōārō usuyari merā āārīŗikuka! Gajerārē maĩŗī merā iritamuka! Āārīpererārē būremurī merā gūņa maĩka!" āŗī wereka Īgūsārē!

³ Iripoegue marī Jesure būremubirisīā, Marīpuyare pēmasībiri, Īgū dorerire tarinugā, āŗīgatorire būremu, dedirinerā āārībū. Āārīpereri noō gāāmerō űarībejarire, űerī iriduareire pirīmasībirinērā āārībū. Gajerārē uburikurā, Īgūsārē űerō irirā āārīnerā āārībū. Gajerā marīŗē iāturi doonerā āārīmā. Marī baside gāme iāturi doonerā āārībū. ⁴ Marī irasū āārīkerepuru, Marīpu marīŗē taugu gapu Īgū marīŗē maĩŗrē, Īgū marīŗē iritamuduarire marīŗē masīmakū iridi āārīmī. ⁵ Irasirigu marīŗē taudi āārīmī. Marī ōārīŗē neō iribirikerepuru, marīŗē būro bopoņarī merā iāsīā, marīŗē taudi āārīmī, perebiri peamegue waabirikōāburo, āŗīgū. Marī űerī oparire koedi āārīmī, Ōāgū deyomarīgū merā marīŗē majŗrā maama deyoarā irirosū āārīburo, āŗīgū. Irasirigu marīŗē maama okarire sīdi āārīmī Īgū pūrā āārīburo, āŗīgū. ⁶ Ōāgū deyomarīgūrē Jesucristo marī űerō iridea wajare taugu merā marīŗē iriudi āārīmī Īgū turarire opatarikōāburo, āŗīgū. ⁷ Irasirigu marīŗē maĩgu: "Ōārā, waja opamerā āārīma", āŗī iādi āārīmī. Irasirirā gūņaturari merā: "Īgū marīŗē Īgū pūrārē: 'Ŭmugasigue perebiri okarire sīgura', āŗīdeare oparākoa", āŗī masīa.

⁸ Iri yu murē wereri, diayema kere āārā. Irasirigu Marīpūre būremurārē irire ōārō gūņaturari merā bueka, piriro marīŗō ōārīŗē irinīkōāburo, āŗīgū! I bueri űāgorāa. Irire pēduripīrānorē ōārō āārīŗikumakū iriri āārā. ⁹ Gajerā merā ubu āārīŗrē, gua űekūsāmarā iriunadea kerere, Marīpu Moiserē doreri pīdeare: "ĶNaāsū āŗīduaro yāŗī?" āŗī sērēņarīŗē gāme guaseobirikōāka! Irire gāme guaseori űegorāa. Masakare ōārō āārīŗikumakū iriri āārībea.

¹⁰ Sugu masaku Jesure būremurī bumarārē gāme guaseo, dukawarimakū irigunorē: "Iriŗe iribirikōāka!" āŗī wereka! Mu suņarō o péa Īgūrē wereadero paru Īgū pēbirimakū iāgū, Jesure būremurā nerērōgue Īgūsā merā āārīŗūrē bēowiuka! ¹¹ Īgūsārē gāme guaseo, dukawarimakū iriri merā: "űegū, waja opagu āārīmī", āŗī masīŗūa.

Pablo iritamudoredea

¹² Yu Artemarē o Tíquicore mu p̄rogue iriuḡykoā. Mu p̄ro ejamakū, Nicópolis wāikari makāgue ȳre bokat̄irīgā waapurumuka! Yu: “Irogue puiḅ tamuḡykoā”, āri ḡt̄iñā. ¹³ Mu iritamurō bokat̄iūrō Zenas masakare werenibosarimasūrē, Apolodere iritamuka! Īgūsā gajerogue waaburi dupuyuro Īgūsā gāāmerirē sika, iri āārīpererire opaburo, ār̄rā! ¹⁴ Mu irasū iritamumakū iārā, marīyarāde oārī iri, Īgūsā basi gāme iritamurākuma Īgūsā gāāmerirē opamurā. Irasirirā irimoāmamerāta āārīrākuma.

Pablo oādoret̄inudea

¹⁵ Āārīpererā yu merā āārīrā marē oādorema. Marīyarā Jesūre ḅremurārē marirē maīrārē mu p̄ro āārīrārē oādoreka! Marīpu musārē āārīpererārē oārō iritamuburo.

Iropāta āārā.

Pablo

FILEMÓN

Pablo Filemórē ōādoredea

¹ Yū Pablo, Jesucristoya kerere weredeā waja peresugue āārā. Marīyagu Timoteo merā mūrē ōādoreā. Filemón, mū gwa maīgū, gwa merā moāgū āārā. ² Yū gajerā Jesúre būremurā mūya wiigwe nerērārē, marīyago Apia wāikugore, irasū āārīmakū Arquipodere ōādoreā. Arquipo gwa merā moāmi, gajerā Jesucristoya kerere pēburo, ārīgū. ³ Marīpu āārīnīgū, marī Opū Jesucristo māsārē ōārō iritamū, siuñajārī merā āārīrikumakū iriburo.

Filemón gajerārē maīgū Jesúre būremugū āārīmi, ārī gojadea

⁴⁻⁵ Yū Marīpure sērērīku mūya āārīburire sērēbosāā. Marī Opū Jesúre mū maīrīrē, ĩgārē mū būremurīrē, gajerā Marīpuyarārē mū maīrīrē pēbu. Irasirigu Marīpure: “Ōāa”, ārī, usuyari sīā. ⁶ Mū Jesúre būremusīā, ĩgārē būremurīrē gajerārē wereā, ĩgūsāde ĩgārē būremuburo, ārīgū. Irasirigu yū Marīpure: “Īgūsārē weregū, āārīpereri Jesucristo marīrē ōārō iririre masīpeogu waaburo”, ārī sērēā. ⁷ Yaagu, mū Marīpuyarārē ōārō yujupūrākumakū iribu. Mū ĩgūsārē maīrīrē pēgu, yū mū merā ōārō yujupūrāku, usuyāā.

Pablo Filemórē: “Onésimo mūrē moāboegure ōārō bokatīrīñeāka!” ārī sērēdea

⁸ Irasirigu yū Jesucristo buedoregū pīdī āārīsīā, mūrē doremasīkeregu: “Āsū iriro gāāmeā, irasirigu irire irika!” ārībirīkoā. ⁹ Maīrī merā gapū mūrē sērēduakoā. Yū Pablo būguro āārā. Jesucristoya kerere weredeā waja peresugue āārā. ¹⁰ Irasirigu Onésimōyamarē mūrē sērēduakoā. Īgū, yū peresugue āārīgū puro eja, yū Jesúyare weremakū pēgu, ĩgārē būremunugāmi. Irasirigu yū magū irirosū āārīmi.

¹¹ Jesúre būremuburi dupuyuro Onésimo mūrē ōārō moāboebirisīā, bēowāgādi āārīmi. Dapora tamerārē marī pērāguereta iritamūmi. Yūre ōārō iritamugū yāmi. Mūdere ōārō iritamugukūmi. ¹² Irasirigu daporare mū purogue ĩgārē yū būro maīgūrē iriua. Īgārē ōārō bokatīrīñeāka! ¹³ Yū Jesucristoya kerere weredeā waja peresu āārīpoe mū yūre iritamuboadere iritamudoregū, ōōgue ĩgārē yū merā dujamakū gāāmeadāā. ¹⁴ Īgū, yū merā dujamakū gāāmekeregū, mū gāāmerī direta iriduakoā. Irasirigu mū yure: “Jāu”, ārīmakū tamerārē yū doreri meta āārīrokoā. Mū gāāmerōsū waarokoā. ¹⁵ “Gajipoe irigu Onésimo mūrē bēowāgāgū yoiripoe āārību meta waakūmi. Dupaturi mū merā ōārō āārīnikōābu irasirikūmi”, ārī gūñāā. Irasirigu ĩgārē yū merā dujadorebirīkoā. ¹⁶ Īgū mūrē moāboegu āārīkeregu, daporare Jesúre būremūmi. Mūya weregū irirosū āārīmi. Yū ĩgārē būro maīā. Mū gapū yū nemorō ĩgārē maīrō gāāmeā. “Yūre moāboegu āārīkeregu, Jesúre būremusīā, yā weregū irirosū āārīmi, irasirigu ĩgārē būro maīā”, ārī gūñarō gāāmeā.

¹⁷ Irasirigu mū yure: “Yū merā moāgū āārīmi gajerā Jesúyare pēburo, ārīgū”, ārī gūñagū, yūre bokatīrīñeārōsūta Onésimorē ōārō bokatīrīñeāka! ¹⁸ Īgū gajino mūyare poyanorēdi, o mūrē wajamomakū, yūre wereka! Yū mūrē wajarīgukoā. ¹⁹ Yū Pablo, yū basi ire mūrē ārī gojāā: “Yū wajarīgura”. Irire irasū ārī gojakeregu, mūrē gajī gūñamakū irimasīā. Jesúyare yū mūrē weremakū pēgu, ĩgārē būremunugābu. Irasirigu, yū mūrē weredeā waja yūre wāro wajamogū irirosū āārā. ²⁰ Irasirigu mūrē yaagure āsū ārī sērēā: “Mū marī Opū Jesucristore būremugū āārīsīā, Onésimorē ōārō bokatīrīñeāka!” Marī Cristoyarā āārā. Irasirigu yūre ōārō yujupūrākumakū irika!

²¹ I yū mūrē sērērīrē: “Irigukūmi”, ārī masīā. Irasirigu ire mūrē gojāā. Idere masīā. Yū sērērīrē nemorō mū ōārō irīgukoā. ²² Mūrē gojagu, gajidere sērēā. Yūre wiuadero purū, masā purogue waaduakoā. Irasirigu yū irogue ejaburi dupuyuro yū kārīburi taribure āmuyuka! Marīpu masā ĩgārē sērērīrē: “Jāu”, ārīmakū, masā purogue waagukoā.

Pablo Filemórē gojatūnudea

²³ Epafra mūrē ōādoremi. Īgū Jesucristoya kerere weredeā waja yū merā peresugue āārīmi. ²⁴ Yū merā moārā Marcos, Aristarco, Demas, irasū āārīmakū Lucas mūrē ōādorema.

²⁵ Marī Opū Jesucristo māsārē ōārō iritamuburo. Irasūta iriburo.

Iropāta āārā.

Pablo

HEBREOS

Marĩpu ĩgũ magũ Jesucristo merã weredeamarẽ gojadea

¹ Iripoegue Marĩpu ĩgũya kerere weredupiyunerã merã marĩ ñekũsãmarãrẽ werenugãdi ããrĩmĩ. Yoaripoe wãri ĩgũ turari merã iri ĩmurĩ, ĩgũ weredoreri, kẽrõgue ĩmurĩ merã ĩgũsãrẽ ĩgũyare masĩmakũ iridi ããrĩmĩ. ² Dapagorare i umũ pereburi dupiyuro ĩgũ magũ Jesucristo merã marĩrẽ ĩgũyare weremĩ. Neõgoraguere Marĩpu ĩgũ magũ merã i umũrẽ iridi ããrĩmĩ, ããrĩpereri ĩgũ gããmerõsũta ããrĩburo, ãrĩgũ. Irire iriburo dupiyuro ĩgũ magũrẽ pídi ããrĩmĩ, iri ããrĩpererire opabure. ³ Jesucristo, Marĩpu gosesiririre opagu, turatarigu, õãtarigu, Marĩpu ããrĩrikurire opagu ããrĩmĩ. ĩgũ turaro doreri merã ããrĩpereri i umũmarẽ ããrĩnikõãmakũ yãmi. Marĩ ñerõ iridea wajare tau odo, purũ umugasigue Marĩpu turatarigu diaye gapũ eja doadi ããrĩmĩ, ããrĩpererãrẽ doregu ããrĩbu.

Marĩpu magũ, Marĩpure wereboerã nemorõ turagu ããrĩmĩ, ãrĩ gojadea

⁴ Irasirigu Marĩpu magũ Jesucristo, Marĩpure wereboerã nemorõ turagu ããrĩmĩ. Marĩpu ĩgũrẽ: "Maku, mu yu magũ ããrã", ãrĩdi ããrĩmĩ. Angeles gapure: "Yure wereboerã ããrã", ãrĩdi ããrĩmĩ. ⁵ ĩgũ magũrẽ ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ: Yu magũ ããrã mu. Dapagã merã mu, yu magũ ããrĩrĩrẽ masakare masĩmakũ yãa, ãrĩdi ããrĩmĩ.* Neõ sugũ ĩgũrẽ wereboegure irasũ ãrĩbiridi ããrĩmĩ. ĩgũ magũyamarẽ ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ doja: Yu, ĩgũ pagũ ããrã. ĩgũ, yu magũ ããrĩmĩ, ãrĩdi ããrĩmĩ.* Neõ sugũ ĩgũrẽ wereboegure irasũ ããrĩbiridi ããrĩmĩ. ⁶ ĩgũ magũrẽ sugũ ããrĩgũrẽ i umugue iriugu, ãsũ gapũ ãrĩdi ããrĩmĩ: ããrĩpererã yure wereboerã, yu magũrẽ ejamejã, buremuburo, ãrĩdi ããrĩmĩ.* ⁷ ĩgũrẽ wereboerãymarẽ ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ: Yure wereboerãrẽ mirũ wẽjãpu taurusũ, peame ujũrĩ pũrã irirosũ waamakũ yãa, ãrĩdi ããrĩmĩ.*

⁸ ĩgũ magũ gapure ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ:

Mu ããrĩpererã Opũ ããrĩnĩgũ ããrã. Mũyarãrẽ diayeta dorea.

⁹ Dayema iririre gããmea. Ñerõ iririre dooa. Irasirimakũ ĩãgũ, yu mũpu mũrẽ ããrĩpererã Opũ ããrĩbure beyebu.

Irasirigu mũrẽ ããrĩpererã mu merãmarã nemorõ usũyari merã ããrĩmakũ iribu, ãrĩdi ããrĩmĩ.*

¹⁰ Idere ãrĩdi ããrĩmĩ Marĩpu ĩgũ magũrẽ:

Mu ããrĩpererã Opũ, neõgoragueta i nikũ, umugasidere iribu.

¹¹ Gajipoe i umũ mu iridea pereakõãrokoa. Mu gapũ ããrĩnikõãgukoa. ããrĩpereri mu iridea gapũ surĩro boarosũ, boapereakõãrokoa.

¹² Irasirigu surĩro bugũñerẽ túwea bẽo, gajĩñe boamañe gorawayurosũ, ããrĩpereri õãrĩ ditare gorawayugukoa. Mu gapũ neõ gorawayubirikoa. Marãrõta ããrĩnikõãgukoa, ãrĩdi ããrĩmĩ.*

¹³ Irasirigu ĩgũ magũrẽ ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ doja:

Yu diaye gapũ doaka! Mu doaripoe mũrẽ ĩãturĩrãrẽ mu dorerire neõ tarinugãnemobirimakũ irigura, ãrĩdi ããrĩmĩ.*

ĩgũrẽ wereboerã gapure neõ irasũ ãrĩbiridi ããrĩmĩ. ¹⁴ ããrĩpererã Marĩpure wereboerã deyomarĩrã, ĩgũrẽ moãboerã ããrĩma. Marĩpu Jesucristo taurãrẽ iritamudoregu ĩgũsãrẽ iriumĩ.

2

Marĩpu ĩgũ masakare tauri kerere õãrõ pẽmakũ gããmemi, ãrĩ gojadea

¹ Irasirĩrã Marĩpu magũ Jesucristoya kerere marĩ pẽdeare irasũ gũñanikõãrõ gããmea, ĩgũrẽ buremurĩrẽ piriri, ãrĩrã. ² Iripoegue Marĩpu ĩgũrẽ wereboerãrẽ ĩgũya kerere weredoredĩ ããrĩmĩ. Irasirigu: "Ñerõ irirãnorẽ, yu dorerire tarinugãrãrẽ wajamoãgura", ãrĩderosũta ĩgũsãrẽ diayeta wajamoãdi ããrĩmĩ. ³ Marĩpu masakare tauri kere õãtaria. Marĩ gapũ irire pẽmerã, ĩgũ wajamoãrĩrẽ tausũbirikoa. Marĩ Opũ Jesucristo iri kerere werepuroridi ããrĩmĩ. ĩgũ weredeare pẽrã: "Diayeta ããrã", ãrĩ masĩnerã ããrĩmã. Irasirĩrã marĩdere wereturiamã, irire masĩburo, ãrĩrã. ⁴ Marĩpu gajĩ irinemedi ããrĩmĩ. Iri kerere wererãrẽ ĩgũ turari merã wãri iri ĩmurĩrẽ irimakũ iridi ããrĩmĩ. Irasũ ããrĩmakũ ĩgũ gããmederosũta ĩgũsãrẽ wãri Oãgũ

* 1:5 Sal 2.7 * 1:5 2 S 7.14; 1 Cr 17.13 * 1:6 Dt 32.43 * 1:7 Sal 104.4 * 1:9 Sal 45.6-7 * 1:12 Sal 102.25-27 * 1:13 Sal 110.1

deyomarīgū iritamurī merā irimasīrīrē sīdi āārīmī, iri kerere weremakū pérā: “Diayeta āārā”, āri masīburo, ārīgū.

Jesucristo, marī irirosū dupukugu deyoadi āārīmi, āri gojadea

⁵ Marīpu īgūrē wereboerāre: “I ūmu peredero purūguere oparā āārīrākoa musā”, āri, neō pībiridi āārīmī. ⁶ Īgūyare weredupiyudi āsū gapu āri gojadi āārīmī:

Gua Opu, masaka ubu āārīrā āārīkeremakū, ḡnasirīgu īgūsārē gūñarī mu? Īgūsā boamurā dita āārīkeremakū, ḡnasirīgu īgūsārē iritamurī mu?

⁷⁻⁸ Yoabirīpoegāta īgūsārē murē wereboerā doka āārīmakū iridi āārībū. Irasirikeregu, purūguere īgūsārē oparā sóogu, mu turarire sību, īgūsārē āārīpereri opaburo, ārīgū, āri gojadi āārīmī.*

Marīpu masakare irasū sīgū: “Āārīpererire dorerākuma”, āri pīdi āārīmī. Īgūsārē irire pīkeremakū, āārīpererire dorebema dapa. ⁹ Marī Jesúyama gapure: “Āārīpererā Opu āārīmī”, āri masīa. Yoabirīpoegāta īgūdere Marīpu īgūrē wereboerā doka pīdi āārīmī, āārīpererāya āārībure boabosabure. Jesús marīrē boabosamakū, Marīpu īgūrē maīgū, ōārō iritamudi āārīmī. Irasirīgu īgū boadīgue masādero puru, Marīpu īgūrē turarire sī, Opu sóodi āārīmī, āārīpererā īgūrē buremuburo, ārīgū.

¹⁰ Marīpu īgū gāamederosūta āārīpereri i ūmumarē iridi āārīmī. Āārīpereri īgūya dita āārā. Īgū pūrā āārīpererā ūmugasīgue īgū āārīrōgue īgū merā āārīmakū gāāmeme. Irasirīgu īgū magū Jesúre iriudi āārīmī, marīrē īgū ñerō tariri merā taubure. Īgūrē iriudi āārīmī, marī Opu āārībure, marīrē ūmugasīgue āimurīabure. ¹¹ Jesús marīrē taugu, Marīpuyarā āārīmakū iridi āārīmī. Irasirīrā marī īgūyarā āārīsā, sugu pūrā irirosū, Jesús marī tīgū merā Marīpu pūrā āārā. Irasirīgu Jesús marīrē: “Yu pagupūrā āārīma”, ārīgū, neō guyasirībeme. ¹² Marīpuya wenenīrī gojadea pūgue Jesús īgū Pagure weredeare gojasūdero āārībū. Āsū ārīdi āārīmī īgūrē: Mu āārīkarire, mūyamarē wereregukoa yu pagupūrāguere. Īgūsā nerēnarōgue nerēmakū, īgūsā merā: “Ōātaria mu”, āri bayapeogukoa murē, ārīdi āārīmī.*

¹³ Gajī ārīdi āārīmī doja:

Yude murē yu Opure buremunīkōāgura.*

Idere ārīdi āārīmī doja:

Ōōta āārā Yūpu pūrā īgū yure pīnerā merā, ārīdi āārīmī.*

¹⁴ Marī, Marīpu pūrā, dupukurā āārā. Irasirīgu Jesúde marī irirosūta dupukugu aaridi āārīmī. Īgū curusague boari merā wātīrē, boarire gūrā opure tarinugā bēodi āārīmī. ¹⁵ Jesús īgūrē irasū tarinugāgū, marī boaburire gūinīkōānerāre taudi āārīmī. ¹⁶ Āsū āārā. Jesucristo Marīpure wereboerārē iritamugū meta aaridi āārīmī. Marī, Abraham parāmerā gapure īgū Marīpure buremuderōsūta buremurārē iritamugū aaridi āārīmī. ¹⁷ Irasirīgu marī irirosūta dupukugu aaridi āārīmī, īgū boari merā marī ñerī ideoa wajare wajarībosabu. I merā Marīpure: “Waja opamerā āārīma”, āri īāmākū iridi āārīmī. Paia opu marīya āārībure Marīpure sērēbosarōsū, īgūde marīrē ōārō sērēbosami. Irasirīgu marīrē bopoñarī merā īāgū marīrē ōārō iritamunīkōāmi. ¹⁸ Wātī īgūrē ñerō iridoremakū, Jesús būro ñerō tarikeregu, īgū dorerire iribiridi āārīmī. Irasirīgu wātī marīdere ñerī iridoremakū īāgū, Jesús marīrē iritamunasīmi, ñerī iribirīkōāburo, ārīgū.

3

Jesús, Moisés nemorō āārīmī, āri gojadea

¹ Yaarā, musā Marīpu beyenerā, īgūyarā āārā. Irasirīrā Jesucristore: “Buremua murē”, ārīnerā āārīsā, īgūrē ōārō gūñanīkōāka! Marīpu īgūrē iriudi āārīmī, īgūya kerere werebure, paia opu irirosū marīya āārībure sērēbosabure. ² Marīpu īgūrē beyepīdi āārīmī irire iribure. Irasirīgu Moisés, Marīpu īgūrē: “Āsū iridoreka yaarāre!” āri pīdeare ōārō iriderōsūta Jesúde Marīpu īgūrē pīdea āārīpererire ōārō iridi āārīmī. ³ Irasirīrā Moisére buremudero nemorō Jesús gapure buremurō gāāmea marīrē. Iri āsū āārā. Wiire: “Ōārī wii āārā”, āri īārō nemorō iri wiire iridi gapure: “Ōātariimi”, āri buremurō gāāmea marīrē. ⁴ Masaka gapu wiiri irirā āārīma. Marīpu gapu āārīpereri i ūmumarē iridi āārīmī. ⁵ Moisés gapu Marīpuyarārē doregu, īgūsārē ōārō iritamudi āārīmī. “Āsū irika, Marīpure buremurā!” āri weredi āārīmī, purūgue marā Marīpuya kerere pémasīburo, ārīgū. ⁶ Cristo, Marīpu magū gapu Moisés nemorō Marīpuyarārē ōārō doregu āārīmī. Irasirīrā marī Marīpuyarā, gūñaturarire pīriro marīrō īgū tauburire usūyari merā yúnīrā, īgūya wii marā āārā.

Marīpu īgūyarārē īgū merā ōārō siñajāmakū gāāmeme, āri gojadea

⁷ Irasirīgu Ōāgū deyomarīgū ire āsū āri weredi āārīmī, Marīpuya wenenīrī gojadea pūgue:

* 2:7-8 Sal 8.4-6

* 2:12 Sal 22.22

* 2:13 Is 8.17

* 2:13 Is 8.18

Dapagārē musā Opu musārē weremakū, pēduamerā irirosū āārībirikōāka!

⁸ Ōārō péka Īgūrē! Iripoegue Israel bumarārē masaka marīrōgue āārīrārē Īgū werekeremakū, Īgū dorerire tarinugāma. “Marīrē iritamumasībirikumi”, ārīrā, Īgūrē buremubirima.

⁹ Irasirigu āsū ārīmi: “Iroguere cuarenta bojorigora yu turaro merā iririre iri ĩmuadibu Īgūsārē iritamugū. Yu irasirikeremakū: ‘Īgū marīrē iritamumasībirikumi’, ārī gūñanama yare.

¹⁰ Irasirigu Īgūsā merā gua, āsū ārību: ‘Yaa gapure neō gūñatuyabema. Yu dorerire iriduabema’, ārību.

¹¹ Irasirigu Īgūsā merā guagu, goepeyaro merā āsū ārī werebu: ‘Yu merā ōārō siñajārī bokabirikoa musā yare buremubiri waja’”, ārīmi.*

¹² Irasirirā yaarā, ōārō pémasika! Neō sugu musā watopemu ñerō gūña, buremubi āārībirikōāburo. Irasū āārīgano, Marīpu āārīnīgūrē béogu iribukumi. ¹³ Āsū gapu iriro gāamea. Ūmuriku musā basi Marīpyare gāme werenika, ñerīrē iriri, ārīrā! Dapagā merā Marīpuya werenīrī gojadea pūgue dorederosūta gāme werenika! “Ñerī gapure irirā, usayāa gua”, ārī gūñarā, musā basita ārīkatorā yāa. Ñerīrē irirā, Marīpu dorerire tarinugārākoa. ¹⁴ Cristore buremunugāderosūta marī okaro bokatiūrō buremunikōārā, Īgū āārīrōgue Īgū merā āārīrākoa.

¹⁵ Yu wererosūta Marīpuya werenīrī gojadea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībū: Dapagārē Marīpu musārē weremakū, Īgūrē ōārō péka! Iripoegue Israel bumarā Īgū dorerire tarinugāderosū iribirikōāka! ārī gojasūdero āārībū.*

¹⁶ Īgūsā Marīpuya werenīrīrē pékererā, Īgū dorerire tarinugānerā āārīmā. Āārīpererā Egiptogue āārīrārē Moisés āiāsunerā āārīkererā, Marīpu dorerire tarinugānerā āārīmā. ¹⁷ Īgūsā tarinugādea waja cuarenta bojorigora Marīpu Īgūsā merā guadi āārīmī. Masaka marīrōgue Īgūsārē āārīdoređi āārīmī. Irogueta boanerā āārīmā. ¹⁸ Īgū dorerire tarinugāmākū ĩagū, goepeyaro merā Īgūsārē āsū ārī weredi āārīmī: “Yu merā ōārō siñajārī bokabirimākū irigura”, ārīđi āārīmī. ¹⁹ Irasirirā ire masīa marī. Īgūsā Marīpure buremubiridea waja Īgū merā ōārō siñajārī bokabirinerā āārīmā.

4

¹ Marīpu iripoegue marārē: “Yu merā siñajārī bokarākoa”, ārī pīderosūta marīdere pīđi āārīmī. Irasirirā marīde goepeyaro merā Marīpure yujuro gāamea, Īgū merā ōārō siñajārī bokamurā. ² Marīpu masakare tauri kerere iripoegue marā péderosūta marīde pébu. Īgūsā gapu iri kerere pékererā, buremurī merā pébirinerā āārīmā. Irasirirā irire ubogorata péunanerā āārīmā. ³ Marī gapu Marīpure buremurā Īgū merā ōārō siñajārī bokarākoa. Īgūrē buremumerā gapure āsū ārīđi āārīmī:

Yare buremubiri waja Īgūsā merā guabu. Irasirigu Īgūsārē goepeyaro merā āsū ārī werebu: “Yu merā ōārō siñajārī bokabirikumā”, ārīđi āārīmī.*

I ūmurē iri odo, siñajāđi āārīmī. Irasirigu masakadere Īgū merā siñajāburire pīđi āārīmī. ⁴ Gaji āsū ārī gojasūdero āārībū, ĩgūya werenīrī gojadea pūgue:

I ūmuma āārīpererire iripeo odogu, su mojōma pere gaji mojō peru pērebejarimurī waarō merā Īgū moārīrē piri, siñajāđi āārīmī.*

⁵ Īgūrē buremumerā gapure āsū ārīđi āārīmī doja ĩgūya werenīrī gojadea pūgue:

Yu merā ōārō siñajārī bokabirikuma, ārīđi āārīmī.*

⁶ Iripoegue marā, ĩgū masakare tauri kerere pépurorinerā, Īgū dorerire tarinugādea waja Īgū merā ōārō siñajārī bokabirinerā āārīmā. Gajirā gapu ĩgūrē buremurā ĩgū merā ōārō siñajārī bokarākoa. ⁷ Irasirigu Marīpu masakare ĩgū merā siñajāburire pīgu: “Dapagorare yare ōārō péka!” ārīđi āārīmī. Israel bumarā ĩgū dorerire tarinugādero puru, yoaripoe puru irire Davire gojadoređi āārīmī. Irasirigu musārē dupaturi irire weregura doja. Āsū ārī gojadi āārīmī David:

Dapagorare Marīpu musārē weremakū, ōārō péka! Īgūrē pēduamerā irirosū āārībirikōāka! ārī gojadi āārīmī.*

⁸ Iripoegue David irire gojaburi dupiyuro Josué Israel bumarārē Marīpu Īgūsārē sīdea nikūgue āĳjadi āārīmī. Iro gapure siñajārī bokabirinerā āārīmā. Irasirigu Marīpu ĩgūyarārē gaji siñajārī sīburire weredi āārīmī. ⁹ Irasirirā, Marīpu i ūmurē iri odo, ĩgū siñajāderosūta marī ĩgūyarāde ĩgū merā ōārō siñajārī bokarākoa. ¹⁰ Marīpu merā siñajārā, marī gāāmerō moārīrē piri, ĩgū gāāmerī gapure iripurorirā, ĩgū merā ōārō siñajānikōārākoa, ĩgū i ūmumarē iri odo siñajāderosūta. ¹¹ Irasirirā ĩgūrē ōārō buremurō gāamea, ĩgū merā siñajārī bokamurā.

Iripoegue marā Īgūrē būremubirideā waja Īgū merā neō siñajārī bokabirinerā āārīmā. Īgūsā iriderosū iribirikōārō gāāmea marīrē.

¹² Marīpuya werenīrīrē pérā, Īgū merā ōārō āārīnikōāa. Sareri majī pe gapu usiri majī sareñajārō nemorō Marīpuya werenīrī marīya yujupūrāriġue, marī gūñarīġue ñajārōkoa. Irasirirā Īgūya werenīrīrē pérā, marīya yujupūrārīmarē marī gūñarīdere: “I gapu ōāgorāa, o i gapu ñegorāa”, āri masīrākoa. ¹³ Marī masaka āārīpererā Marīpu irinerā dita āārā. Īgū Īāberogue neō āārībea. Āārīpereri marī āārīkurire marī iririkurire masīmi. Irasirirā ōārī gūñarī oparā ōārō irirā, Īgū ĩūrō marī irideare, marī gūñadeare weredoremakū, guyasīrīrō marīrō weremasīrākoa.

Jesús paía opu nemorō āārīmi, āri gojadea

¹⁴ Jesús, Marīpu magū, paía opu nemorō marīya āārīburire Marīpure sērēbosagu āārīmi. Īgū Marīpu purogue āārīmi. Irasirirā neō piriro marīrō Īgūrē būremunikōārāl ¹⁵ Jesús paía opu nemorō, marī turamerārē bopoñarī merā Īgū marīrē iritamugū āārīmi. Wātī marīrē ñerīrē iridorerosūta Jesūdere āārīpereri ñerīrē iridoredi āārīmi. Jesús gapu ñerīrē neō iribiridi āārīmi. ¹⁶ Īgū marīya āārīburire sērēbosagu āārīmakū Īārā, Marīpure gūiri marīrō marī sērēmasīa. Īgū āārīrōġue Īgū merā āārīrā irirosū sērēmasīa. Īgū marīrē maĪgū, marīrē bopoñarī merā Īāsīā, marī ñerō tariripoere diayeta iritamugukumi.

5

¹ Marī ire masīa. Sugu paía opu, masaka watope Marīpu beyepīsūdi āārīmi. Masakaya āārīburi āārīpererire Marīpure sērēbosagu āārīmi. Irasirigu Marīpure Īgūsā sīduarire sībosagu āārīmi. “Īgūsā ñerī irideā waja Īgūsārē wajamoābirikōāka!” āri sērēgū, Marīpu ĩūrō waibure wējē soepeobosagu āārīmi. ² Paía opu marī irirosūta Īgū turari merā Īgū ñerī iriduarire tau kāmutasībemi. Irasirigu pēmasīmerārē, ñerō irirārē bopoñarī merā Īāmasīmi. ³ Turabi āārīsīā, gajirārē iribosarosūta Īgū basi ñerō irideā waja Marīpu ĩūrō waibure wējē soepeomi. ⁴ Neō sugu Īgū gāāmerō paía opu ñajāmasībemi. Marīpu gapu Īgūrē beyepīmi, iripoeguemu Aarōrē Īgū beyepiderosūta. ⁵ Cristode Īgū gāāmerō paía opu ñajābiridi āārīmi. Marīpu Īgūrē Opu pīdi āārīmi. Āsū ārīdi āārīmi Īgūrē:

Yu magū āārā mu. Dapagā merā mu, yu magū āārīrīrē masakare masīmakū yāa, ārīdi āārīmi.*

⁶ Gajirogue Īgūya werenīrī gojadea pūgue Īgū magūrē āsū ārīdi āārīmi:

Melquisedec paí āārīderosūta mu āārīnikōāgukoa, ārīdi āārīmi.*

⁷ Cristo i āmague āārīgū, būro oreri gaguinīrī merā Marīpure Īgū turari merā Īgū boaburire taumasīgūrē sērēdi āārīmi. Īgū, Marīpu gāāmerī ditare iriduumakū Īāgū, Īgū sērērīrē pé, Īgūrē gūñaturamakū iridi āārīmi. ⁸ Cristo, Marīpu magū āārīkeregū, būro ñerō taridi āārīmi. Ñerō tarikeregū, Marīpu dorerire tarinugārō marīrō Īgūrē ōārō yujuri merā irire iritariweredi āārīmi. ⁹ Īgū curusague boagu, āārīpereri Marīpu Īgūrē iridoredeare iripeodi āārīmi. Irasirigu āārīpererā marīrē Īgūrē yujurārē taudi āārīmi, Īgū puro perebiri okarī opaburo, ārīgū. ¹⁰ Irasirigu Marīpu Īgūrē: “Melquisedec paí āārīderosūta mu āārīnikōāgukoa”, āri pīdi āārīmi, marīya āārīburire sērēbosabure.

Jesucristore būremurīrē piriri, ārīrā, Īgūrē gūñaturanīkōārō gāāmea, āri gojadea

¹¹ Cristo paía opu nemorō āārīrīrē wārī werenemoduāāa. Musā pēmasīturabirimakū, irire weremasībirikoa. ¹² Musā yoaripoē Cristore būremubu. Irasirirā dapagoraguere gajirārē Marīpuyare buerimasā āārībukoa. Musā irasū āārībonerā, dapagoraguedere neō buerporirā irirosūta āārīkōāa. Ōpīkū mirīrā, baari baagamasīmerā, majīrāgā irirosūta āārīkōāa. Irasirirā gajirā buerimasā musārē buerporideare dupaturī buero gāāmea. ¹³ Ōpīkū mirīrā majīrāgā irirosū āārīrāno, “I ñerī, i gapu ōārī āārā”, āri beyemasībema. ¹⁴ Baari būriri gapu murā baari āārā. Murā āārīrāno, ōārō buenerā, ōārīrē, ñerīrē beyemasīrāgū āārīma.

6

¹ Irasirirā murā pēmasīrā irirosū Cristoyamarē ōārō pēmasīrā dujarā, irire buenemorō gāāmea. Neōgorague Īgūyare buerporirā, marī ñerō irideare bujawere, gūñarī gorawayurire buebu, Marīpu marīrē perebiri peamegue béori, ārīrā. Marī ñerō iririkudeare piri, Marīpure ōārō būremurīdere buebu. ² Gajidere, deko merā, Ōāgū deyomarīgū merā wāiyerire buebu. Marī oparā Īgūsāya moġōrī merā marīrē: “Marīpu murē iritamuburo”, āri ñapeoridere buebu. Boanerā masāburire, Marīpu Cristore būremumerārē perebiri peamegue wajamoāburidere buebu. ³ Irasirirā marī Cristore būremurī Īgūyare buenemowāgānikōārākoa, Marīpu gāāmamakū Īgū iritamurī merā masīnemorā.

* 5:5 Sal 2.7 * 5:6 Sal 110.4

⁴ Āsū āārā. Masaka Jesucristoya kerere pēmasikererā, Marīpu Īgūyarārē ōārī sīburi masikererā, Ōāgū deyomarīgūrē opakkererā, ⁵ Marīpu ōārī werenūrērē pēkererā, i ūmu peredere pūrū Īgū turari merā iriburire masikererā, ⁶ iri gapure gāāmemerā, neō dupaturi Īgūsā űērō irideare bujawereri merā pirimasībirikuma. Neō dupaturi Īgūsā gūñārērē ōārī gapū gorawayumasībirikuma. Irasirirā Marīpuayare gāāmebiri waja, Marīpu magū Cristore būremumerā, Īgūrē dupaturi curusage pābiatū wējērā irirosū āārīrākuma. Gajirārē Īgūrē masaka Īūrōgue būridamakū irirākuma. ⁷ Āsū āārā. Marī, su poema nikū irirosū āārā. Ōārī nikūrē ūmurikū deko merēmakū, sibi ñājānako. Irasiriro iri poee opu otedea ōārō puri dukakukoa. Irasirigu iri poee opu dukare opakumi Īgū baaburire. Gajirā iri yebare ōārī dukakumakū Īārā: “Marīpu ōārō dukakumakū irikumī”, ārikuma. Irasūta yāmi Marīpu Īgūyare pērārē. Gajirā Īgūsā Īgūyare ōārō irimakū Īārā: “Marīpu Īgūsārē ōārō iritamumi, irasirirā ōārō yāma”, ārīrākuma. ⁸ Iri poeere pora, űērī tā dita puri dukakumakū, bēokōārō gāāmea. Irasūta yāmi Marīpu Īgūyare pēkererā irimerārē. Perebiri peamegue bēogukumi Īgūsārē wajamoāgū.

Jesucristore būremurērē piriro marīō marī ūmugasigwe waaburire yūro gāāmea, ārī gojadea

⁹ Yu, Marīpu Īgūsārē bēoburire weregu, musārē yu maīrārē: “Īgū bēosūmurā āārā”, ārīgū meta yā. Marīpu musārē Cristo merā taudi āārīmī, Īgūyarā āārīburo, ārīgū. Irasirirā musā ōārī yebague otedea ōārō dukakurosūta ōārērē yā. Irire yu masā. ¹⁰ Marīpu diayema irigu āārīmī. Irasirigu Īgūyare musā ōārō iririre kātibirikumi. Musā Īgūrē maīsīā, gajirā Īgūyarārē iritamuridere kātibirikumi. ¹¹ Yu, musā okaropa usuyari merā gajirārē iritamunimākū gāāmea. Irasirirā Marīpu Īgūyarārē: “Ōārērē sīgura”, ārīdeare musā yūrre, purugue diayeta oparāko. ¹² Irasirigu musā Marīpuayare tēri merā iritayamakū gāāmebea. Gajirā Marīpu Jesucristo merā tauri kerere būremurā űērō tarikererā, Marīpūre: “Diayeta yure iritamugakumi”, ārī būremunikōāma. Īgūsā irasirimākū Īāgū, Marīpu Īgūyarārē: “Ōārērē sīgura”, ārīdeare Īgūsārē sīgukumi. Irasirirā musāde Īgūsārē Īākūī, Īgūsā irirosūta irinikōāka!

¹³⁻¹⁴ Iripoegwe Marīpu Abrahārē āsū ārī pīdi āārīmī: “Diayeta murē ōārērē irigara yu ārīderosūta. Mu parāmerā āārīturiarārē wārā āārīmakū irigura”, ārī pīdi āārīmī. Irasū ārī pīgu, Īgū wāi merā wāipeodi āārīmī. Gajigu Īgū nemorō āārīgū neō marīmakū, Īgū wāi merā wāipeodi āārīmī. ¹⁵ Abraham, Marīpu Īgūrē ārī pīdeare ōārō būremurī merā yūdi āārīmī. Irasirigu Marīpu Īgū ārīderosūta Īgūrē ōārō iridi āārīmī. ¹⁶ Sugu masaku gajirā péuro: “Diayeta ārīgū yā”, ārīgū, Īgū nemorō āārīgūyā wāi merā wāipeokumi. Īgū irasū ārī wāipeomākū pērā: “Diayeta werekumi”, ārī, Īgū merā neō guaseomasībirikuma. ¹⁷ Irasirigu Marīpu Abrahārē: “Diayeta murē ōārērē irigara”, ārī pīgu, Īgū wāi merā wāipeodi āārīmī. Marī Īgū irasū wāipeo weredere pērā: “Īgū ārīderosūta diayeta irigakumi”, ārī masā. “Īgū ārīdeare neō gorawayubirikumi”, ārī masā. Irasirigu irire marīrē ōārō masīburo, ārīgū, Abrahārē ārī pīdeare weregu, Īgū wāi merā wāipeodi āārīmī. ¹⁸ Marīpu neō ārīkatobi āārīmī. Irasirigu Īgū ārī pīde merā, Īgū wāipeodea merā, Īgū ārīdea neō gorawayubiriburire marīrē masīmakū iridi āārīmī. Marī irasirigure masīrā, marī űērō irideare pīri, Īgū marīrē tauburire gūñaturari merā yūa. “Irasūta irigakumi”, ārī masā. ¹⁹ Irasirigu Marīpu marīrē Īgū ōārō iriburire yūrārē ūmugasigwe Īgū merā āārīmakū irigakumi. Īgū turatarigu āārīsīā, irire diayeta irigakumi. Irire ōārō masā marī.

Āsū āārā. Sugu paia opu Marīpu āārīrī taribu poekague ñājāgū, iri taribu makāpuro kāmūtari gasiro tariñājāmi. Irasū ñājāgū, masakaya āārīburi sērēbosami Marīpūre. ²⁰ Marīpu āārīrī taribugoragwe ñājārōsū Jesús ūmugasigwe Marīpu āārīrōgue ñājādi āārīmī. Marī irogue ñājāburi dupiyuro ñājāsīadi āārīmī, paia opu nemorō Marīpūre marīya āārīburi sērēbosankōābu. Melquisedec paī āārīderosūta āārīnkōāgukumi.

7

Melquisedec paī āārīderosūta Jesús āārīmī, ārī gojadea

¹ Iripoegwe Melquisedec wāikugu Salem* wāikuri makā marā opu āārīdi āārīmī. Īgū paī āārīgū, masakaya āārīburi Marīpūre āārīpererārē doregure sērēbosagu āārīdi āārīmī. Abraham gajirā oparārē wējē tarinugāgū ejadi goedujaamakū, Melquisedec Īgūrē bokatīgū waadi āārīmī. Īgūrē bokatīgū, Marīpūre: “Guapu, Īrē ōārō irikal!” ārī sērēbosadi āārīmī. ² Abraham gajirā oparārē wējē tarinugāsīā, Īgūsāya āārīdeare āiadi āārīmī. Irasirigu Īgū āideare pe mojōma buri dukawa pā, subu sīdi āārīmī Melquisedere. “Melquisedec”, ārīrō: “Opu diayeta irigu”, ārīduaro yā. Īgū Salem marārē doregu āārīdi āārīmī. Īgūyarārē ōārō siñājārī merā āārīmakū iridi āārīmī. Irasiriro: “Salem”, ārīrō: “Siñājārī”, ārīduaro

* 7:1 Salem wāikuri makā, Jerusal’eta āārīyuro.

yáa. ³ Melquisedec pagusamarārē, Īgū ñekūsamarārē Īgūsā were gojatúdea neō máa. Īgū deyoadeare, Īgū boadeare, Īgūrē gorawayubure were gojatúdea neō máa. Irasirigū Īgū, Marīpu magū Jesucristo pai āārīnkōāgū irirosū āārīdi āārīmī.

⁴ Irasirirā Melquisedere gūñaka! Ubu āārīgū meta āārīdi āārīmī. Marī ñekū Abraham mariya bumū āārīpurorīdi āārīkeremakū, Melquisedec, Abraham nemorō āārīdi āārīmī. Irasirigū Abraham Melquisedere, gajirā oparārē wējē tarinugāsīā, Īgūsāyā āārīdea āīadeare pe mojōma buri dukawa pí, subu sīdi āārīmī. ⁵ Āsū āārā. Moisés dorederosūta āārīpererā gajirā Israel bumarā Īgūsāyare, Levī parāmerā āārīturiarārē paía āārīrārē keoro sīma. Abraham Levīya bumarā ñekū āārīdi āārīmī. Īgū āārīpererā gajirā Israel bumarā ñekū āārīdi āārīmī. Īgū, Īgūsā ñekū āārīdi āārīkeremakū, Īgūsā gapū Moisés dorederosūta irirā, Levī parāmerā āārīturiarā ditare sīma. ⁶ Melquisedec gapū Levī parāmi āārīturiagu āārībīridi āārīmī. Abraham gapū Marīpu: “Ōārō irigura”, āri pīsūdi āārīkeregu, Melquisedere sīdi āārīmī. Irasirigū Melquisedec Abrahārē: “Marīpu murē ōārō iriburō”, ārīdi āārīmī. ⁷ Irasirirā marī ire masīa. Melquisedec Abrahārē: “Marīpu murē ōārō iriburō”, ārīgū, Abraham nemorō āārīdi āārīmī. ⁸ Gajire masīa. Paía, marī watope āārīrā, marī irirosūta masaka āārīma. Irasirirā boamūrāta āārīma. Moisés dorederosūta irirāno, Īgūsāyare pe mojōma buri oparire subu sīma paíare. Abraham Melquisedere sīgū, āārīnīgū irirosū āārīgūrē sīdi āārīmī. Marīpuya werenīrī gojādea pūgue Melquisedere: “Boakōādi āārīmī”, āri gojādea neō máa. ⁹⁻¹⁰ Masaka Moisés dorederosūta irirā, Īgūsāyare pe mojōma buri oparire subu sīma, Levī parāmerā āārīturiarārē paíare. Iripoegue Levī deyoaburi dupiyuro Melquisedec Abrahārē bokatīrīgū waadi āārīmī. Īgū bokatīrīmakū, Abraham Īgū āīdeare pe mojōma buri dukawa pí, subu sīdi āārīmī Melquisedere. Levī, Abraham parāmi āārīdi āārīmī. Īgū parāmerā āārīturiarāde Abraham parāmerāta āārīnerā āārīmā. Irasirirā, Abraham Melquisedere sīdea merā Īgūsāde Īgūrē sīnerā irirosū āārīnerā āārīmā. Irasirigū Melquisedec Īgūsā nemorō āārīdi āārīmī.

¹¹ Marīpu Israel bumarārē Īgū dorerire pígu, Aarón parāmerā āārīturiarā Levīya bumarārē: “Paía āārīma”, āri pīdi āārīmī. Irasirirā Īgū dorederosūta paía waimūrārē wējē soeope, Marīpure masakaya āārībūrire sērēbosanerā āārīmā. Īgūsā irasirīdea gapū masakare Marīpu ĩūrō ōārā waamakū irimasībea. Irasirigū Marīpu Īgūsārē gorawayubure Cristore iriudi āārīmī, paí āārībure, marīrē ōārā āārīmakū iribure. Cristo gapū Levīya bumū, Aarón parāmi āārīturiagu āārībemi. Melquisedec āārīderosūta paí āārīmī. ¹² Irasirigū Marīpu Cristore paíare gorawayubure iriugu, Īgū iripoegue doredeadeare gorawayudi āārīmī. ¹³⁻¹⁴ Marīpu Īgū iripoegue dorederosūta Levīya bumarā ditare paía sōounadi āārīmī. Marī Opū Jesucristo gapū Israel bumū āārīkeregu, Levīya bumū meta āārīmī. Judāya bumū āārīmī. Marīpu Moisére Īgū dorerire pígu, neō Judāya bumarārē: “Paía āārīrākuma”, ārībīridi āārīmī. Irire masīa marī.

¹⁵ Irire masīrā, idere ōārō pémāsīa. Cristo, Marīpu paí sōodi, gajirā paíare gorawayugu, Melquisedec irirosū āārīgū āārīmī. ¹⁶ Marīpu iripoegue dorederosūta Levīya bumarā dita paía ñajāunanerā āārīmā. Jesucristo gapū Marīpu pīdi gajirā paía irirosū paí ñajābīridi āārīmī. Marīpu turari merā āārīnīgū āārīsīā, paí ñajādi āārīmī. ¹⁷ Marīpu Īgū werenīrī gojādea pūgue Īgū magūrē irire āsū ārīdi āārīmī:

Melquisedec paí āārīderosūta mu āārīnkōāgukoa, ārīdi āārīmī.*

¹⁸ Marīpu Moisére dorerī pīpurorīdea marīrē Marīpu merā ōārō āārīmakū irimasībea. Irasirigū Marīpu iri dorerire bojepīkōādi āārīmī. ¹⁹ Marīpu Moisére dorerī pīdea merā marī Īgū ĩūrō ōārā neō āārīmasībea. Irasirigū Marīpu Jesucristo merā marīrē ōārā āārīmakū irībūrire pīdi āārīmī. Irasirirā marī Cristore buremurā, Marīpu pūrogu ñajārā irirosū Īgūrē diayeta sērēmasīa.

²⁰ Marīpu Cristore paí sōogu: “Yu wāi merā murē wāiṗeo pía”, ārīdi āārīmī. ²¹ Gajirā paía gapūre Īgū wāi merā wāiṗeo pībīridi āārīmī. Cristo gapūre wāiṗeo, paí pīdi āārīmī. Āsū āri weredi āārīmī Marīpu Cristore:

Yu, mu Opū āārā. Irasirigū yu wāi merā murē wāiṗeogu, diayeta werēgura.

Irasirigū neō gorawayuro marīrō murē āsū āri werea: “Melquisedec paí āārīderosūta mu āārīnkōāgukoa”, ārīdi āārīmī Marīpu Īgū magūrē.*

²² Marīpu irasū āri weregu, Īgū Jesucristo merā marīrē ōārā āārīmakū irībūrire pīdi āārīmī. Iri Īgū Moisére dorerī pīpurorīdea nemorō, marī ōārō āārībūrire pīdea āārā. ²³ Āārīpurorīnerā paía boamakū, gajirā gorawayu ñajānerā āārīmā doja. Irasirirā wārā paía ñajānanerā āārīmā. ²⁴ Jesús gapū irasū āārīnkōāmi. Irasirirā Īgūrē gorawayurā paía neō máma. ²⁵ Irasirigū Marīpure mariya āārībūrire sērēbosanīkōāmi. Marīpure masīrāno, Jesúre buremurā āārīma.

Irasirigu āārīpererā marīrē Īgūrē buremurārē taumasīmi, Marīpu merā ōārō āārīnikōāburo, ārīgū.

²⁶ Irasirigu Jesús paia opu nemorō, āārīpereri marīya āārīburire keoro iritamugū āārīmi. Īgūrēta marī buro gāāmea. Īgū ōātarigu, neō űerīrē iribi, űerī opabi āārīmi. Irasirigu Marīpu Īgūrē űerā watope āārīdire āi, āmugasigie āārīpererā gajirā nemorō Opu pīdi āārīmi. ²⁷ Gajirā paia oparā irirosū āārībemi. Īgūsā gapu āmuriku waimurārē wējē soepeo sērēbosama, Marīpure masaka űerī iridea waja Īgūsārē wajamoābirikōāburo, ārīrā. Paia Īgūsā űerī iridea waja Marīpu Īūrō Īgūsā basi waimurārē wējē soepeopurorima. Puru gajirā űerī Īgūsā iridea waja waimurārē wējē soepeobosama. űmuriku irasirinama. Jesús gapu paia opu nemorō āārīgū, marī űerī iridea waja waimurārē wējē soepeobiridi āārīmi. Suñarōta marī āārīpererārē boabosadi āārīmi, marī űerī iridea wajare taugu. ²⁸ Marīpu Moisére doreri pīdea merā paia oparā sōosūma. Īgūsā irasū sōosūkererā, ōārī ditare irimerā āārīma. Iri dorerire pīdero puru, Marīpu Īgū magū gapure Īgū wāi merā wāiűe, paia opu nemorō sōodi āārīmi. Irasirigu Īgūrē sōogu, Īgū gāāmerōsūta ōārī iripeogu āārīnimakū iridi āārīmi.

8

Jesús marīya āārīburire Marīpure sērēbosagu āārīmi, ārī gojadea

¹ Āārīpereri yu musārē wererire pērā, ire ōārō pēmasīka! Jesucristo paia opu nemorō āārīgū āmugasigie Marīpu turatarigu diaye gapu doami Īgūrē marīya āārīburire sērēbosabu. ² űmugasigie marī Opu iridea wii Īgūya wiigora āārā. Iri wii, masaka iridea wii meta āārā. Irasirigu Jesucristo iroge marīya āārīburire Marīpure sērēbosagu, iri wiigeta sērēbosami. ³ Marīpu i nikū marā paia oparārē sōogu, Īgū Īūrō waimurārē wējē soepeomurārē, gajino Īgūrē űimurārē sōomi. Irasirigu Jesucristode Īgūsā Marīpure gajino sīrā irirosū irigu, Īgū basi marīrē boabosadi āārīmi. ⁴ Jesucristo i nikūgie āārīgū, paī āārībiribukumi. Gajirā paia Moisé dorederosūta Marīpu Īūrō Īgūrē gajinorē sīrā āārīsīama. ⁵ I nikū marā paia Marīpuya wiigie Īgū Īūrō moāma. Iri wii i nikūma wii āārā. Marīpuya wiigora āmugasigie āārā. Irasiriro Marīpuya wii i nikūma wii, āmugasima wii keori āārā. Moisés i nikūma wiire iriburo dupiyuro Marīpu āsū ārīdi āārīmi Īgūrē: “Yu murē ātāūgie Īmuderosūta yaa wiire irigukoa. Yu dorederosūta yaa wiire keoro irika!” ārīdi āārīmi. ⁶ Jesús gapure: “Paia opu nemorō āārā mu”, ārī pīdi āārīmi. Irasiriro Jesús āmugasigie paī moārī, i nikū marā paia moārī nemorō ōārī āārā. Iripeogie Marīpu masakare: “Moisére yu doreri pīdeare iripeorārē ōārō irigura”, ārī werepīdi āārīmi. Puru Jesucristore iriugu: “Īgūrē buremurārē yu merā ōārā āārīmakū irigura”, ārī werepīdi āārīmi. Irasiriro Īgū iripeogie werepīdea nemorō ōārī āārā. Irasirigu Jesucristo Marīpu merā marī ōārō āārīburire āmubosagu āārīsīā, paia opu nemorō āārīmi.

⁷ Moisére Marīpu doreri pīdea, marīrē Marīpu merā ōārō āārīmakū iribiridero āārībā. Iri doreri marīrē ōārō irimakū tamerārē Marīpu dupaturi gajī werepībiribodi āārīmi. ⁸ Īgūyarā, Israel bumarā Īgū doredeare iribiri waja Īgūsārē āsū ārīdi āārīmi Īgūya werenīrī gojadea pūgie:

Yu musā Opu, āsū ārā: “Ōārō pēka! Musā Israel bumarārē, Judāya bumarādere purugere gajī maama werepīgukoa.

⁹ Iri, yu musā űekūsāmarārē iripeogie werepīdea irirosū neō āārībirikoa. Yu basi Īgūsārē Egipto nikūgie āārīrārē ōārō koreri merā wiubu. Wiu: “Yu dorerire irimakū, musārē ōārō irigura”, ārī werepībi. Yu irasū ārīdeare Īgūsā gapu tarinugāma. Īgūsā tarinugārī waja Īgūsārē béobu, Īgūsā gāāmerō iriburo, ārīgū.

¹⁰ Irasirigu purugere Israel bumarārē āsū ārī weregura: Yu dorerire Īgūsārē gūña pēmasīmakū irigukoa. Yu dorerire Īgūsārē iriduamakū irigukoa. Irasirigu yu, Īgūsā Opu āārīgukoa. Īgūsā, yaarā yu ditare buremurā āārīrākuma.

¹¹ Neō sugu Īgūyarārē Īgū merāmarārē, Īgū pagupūrārē: “Marī Opure masīka musā!” ārī buebirikuma. Āārīpererā yure masīrākuma. Majīrā, irasū āārīmakū murā yure masīrā dita āārīrākuma.

¹² Irasirigu Īgūsā űerī irideare kātigukoa. Īgūsā űerī irideare neō gūñanemobirikoa. Īgūsārē wajamoābirikoa”, ārīdi āārīmi Marīpu Israel bumarārē.*

¹³ Irasū ārī weregu, maama werepīri merā iripeogie Īgū masakare werepīpurorideare pere-makū iridi āārīmi. Gajino bugure béo gorawayurosū, maama merā Īgū werepīpurorideare gorawayudi āārīmi.

* 8:12 Jer 31.31-34

9

Marĩpũre bũremurĩ wiimarẽ gojadea

¹ Iripoegue Marĩpũ Moisére ĩgũ dorerire pĩpurorigũ, masaka ĩgũrẽ bũremuburidere pĩdi ããrĩmĩ. Irasirigũ ĩgũsãrẽ ĩgũrẽ bũremuburi wii i nikũma wiire iridoredi ããrĩmĩ. ² Iri wii waimurã gasiri merã ĩgũsã iridea wii, pe taribu opari wii ããridero ããrĩbũ. Nãjãũgãpũroriri taribu Marĩpũya taribu wãikũdero ããrĩbũ. Iri taribure sãĩgõri yuku peodi, irasũ ããrĩmakũ baari peyaro ããridero ããrĩbũ. Iri peyaro weka Marĩpũ ĩũrõ pã duparu peyadero ããrĩbũ. ³ Iri taribu korema taribu surĩro gasiro merã kãmutadea taribu ããridero ããrĩbũ. Iri taribu Marĩpũ ããrĩrĩ taribugora wãikũdero ããrĩbũ. ⁴ Iri taribugue ããrĩrõ pũro sãrõrĩ soemurõ oro merã iridero ããridero ããrĩbũ. Iri taribu poekague oro merã õmabiadea kũma, Marĩpũ ĩgũ doreri gojadea ãtã majĩrĩ opari kũma ããridero ããrĩbũ. Gaji soro oro merã iridea soro Marĩpũ masakare ejodea manã wãikũri poga oparisoro, irasũ ããrĩmakũ Aarõyagũ tuadi ñasãtuadi iri kũmage ããridero ããrĩbũ. ⁵ Marĩpũ iri kũma bũũari majĩ weka pẽrã ĩgũrẽ wereboerã kẽduparĩkũrã keori weadea merã ĩgũ iri taribugue ããrĩrĩrẽ ĩmudi ããrĩmĩ. ĩgũsãya kẽduparĩ merã iri kũma bũũari majĩrẽ sẽẽ kãmutadero ããrĩbũ. Iri bũũari majĩ, Marĩpũ masakare: “ĩgũsã ñerõ iridea waja wajamoãbirikoa”, ãrĩdeare keori ããridero ããrĩbũ. Dapagorare ããrĩpereri iri wiimarẽ werenemomasĩbirikoa.

⁶ Iri wiimarẽ ãmu ododero pũũ, ãmũrikũ paĩa ããrĩpũroriri taribure ñajãũnanerã ããrĩmã Marĩpũ ĩũrõ ĩgũsã moãrĩrẽ irirã. ⁷ Paĩa opũ dĩa gaji taribugue ñajãũnadi ããrĩmĩ. Bojorikũ iri taribugue suñarõta waimurã dĩa ãi ñajãũnadi ããrĩmĩ. Dĩ marĩrõ neõ ñajãbiridi ããrĩmĩ. ĩgũ basi ñerĩ iridea waja, irasũ ããrĩmakũ masaka ĩgũsã masĩna marĩrõ ñerõ iridea waja iri dĩa ãi ñajãdi ããrĩmĩ, Marĩpũre: “Wajamoãbirikõõka guare! Gũa ñerõ irideare kãtika!” ãrĩ sãrẽgũ. ⁸ I ããrĩpereri merã Oãgũ deyomarĩgũ marĩrẽ ire pẽmasĩmakũ yãmi. Iri wii ããrĩdeapoe masaka Marĩpũre bũremurã, ĩgũ ããrĩrĩ taribugue ñajãbirinerã ããrĩmã. ⁹ I ããrĩpereri Marĩpũ ĩgũrẽ bũremurĩ wiimarẽ pĩdeare marĩ buesiã: “Dapagoragure marĩ ĩgũrẽ bũremurĩ ãsũ ãrĩduaro yã”, ãrĩ pẽmasĩa. Iro dupiyuro paĩa gajino Marĩpũre sirĩ, waimurãrẽ wẽjẽ soepeeri, masakare: “Marĩpũ ĩũrõ waja opamerã ããrã gũa”, neõ ãrĩ masĩmakũ iribiridero ããrĩbũ. ¹⁰ ãsũ ããrã. Marĩpũ Moisére doreri pĩdea ĩgũ masakare baadoreri, iiridoreri, ĩgũ ĩũrõ koedoreri dĩa ããrã. ĩgũsãya yũjũpũrãrĩma ããrĩbea. Irasiriro iri doreri marĩrẽ õãrã waamakũ iribea. Marĩpũ iri dorerire masaka ĩgũsã iriburire pĩdi ããrĩmĩ. Irire Jesucristo merã gorawayuburo dupiyuro pĩdi ããrĩmĩ.

¹¹ Cristo gapũ paĩa opũ nemorõ ããrĩgũ arisiadi ããrĩmĩ. Irasirigũ ĩgũ boadea merã marĩrẽ õãrõ iridi ããrĩmĩ. Marĩpũ ĩũrõ marĩ ñerĩ iridea wajare peredoregũ, Marĩpũ ããrĩrõgũ ãmũgasima wiigũ ñajãdi ããrĩmĩ. I nikũma wiire ñajãbiridi ããrĩmĩ. ãmũgasima wii, i nikũma wii nemorõ õãtariri wii, masaka iridea wii meta ããrã. ¹² Irasirigũ Cristo, Marĩpũ ããrĩrõgũ ãmũgasima wiigũ suñarõta ñajãdi ããrĩmĩ. Irogue ñajãgũ, paĩa oparã i nikũma wiigũ Marĩpũ ããrĩrĩ taribugue cabraya dĩa, wekũa majĩrãya dĩa ãi ñajãderosũ ãi ñajãbiridi ããrĩmĩ. ĩgũ basi marĩ ñerĩ iridea waja boagũ, ĩgũya dĩa merã Marĩpũ ããrĩrõgũ ñajãdi ããrĩmĩ, marĩrẽ Marĩpũ merã õãrõ ããrĩnikõãburo, ãrĩgũ. ¹³ Paĩa oparã cabraya, wekũaya dĩa merã, wekũgo majĩgõrẽ ĩgũsã soedea nitĩ merã masakare ĩgũsã ñerĩ iridea waja Marĩpũya wiigũ ñajãmasĩmerãrẽ wẽãsiripeoma. ĩgũsãrẽ wẽãsiripeomakũ, Marĩpũ ĩũrõ ñerĩrẽ opamerã duja, Marĩpũya wiigũ dupaturĩ ñajãmasĩma doja. ¹⁴ Paĩa oparã wekũaya dĩa merã, cabraya dĩa merã masakare iritamuma. Cristo gapũ ĩgũsã nemorõ ĩgũya dĩa merã marĩrẽ õãrõ iritamutarĩgũ yãmi. ĩgũ ñerĩ marĩgũ, Oãgũ deyomarĩgũ ããrĩnĩgũ iritamurĩ merã ĩgũ basi Marĩpũre wiadi ããrĩmĩ curusague boabu. Paĩa waimurã Marĩpũre wia, ĩgũ ĩũrõrẽ soepeerõsũ ĩgũ basi irasũ wiadi ããrĩmĩ. Irasirigũ marĩrẽ Marĩpũ merã neõ õãrõ ããrĩbonerãrẽ taudi ããrĩmĩ, Marĩpũ okanĩgũ dorerire õãrõ irimasĩburo, ãrĩgũ. Irasirigũ marĩ gũñarĩgũ: “Marĩpũ guare wajamoãgũkumi gũa ñerõ iridea waja”, ãrĩ gũñarĩkũnemobirimakũ iridi ããrĩmĩ.

¹⁵ Irasirigũ Jesucristo, Marĩpũ ĩgũ beyenerãrẽ maama werepĩderõsũta iridi ããrĩmĩ marĩrẽ taubu. Marĩrẽ taugũ, Marĩpũyarã ĩgũ merã õãrõ ããrĩnĩmakũ iridi ããrĩmĩ. Irasirirã Marĩpũ ĩgũyarãrẽ sĩburire oparãkoa. Moisés doreri dĩa ããrĩmakũ, marĩ ñerĩ iridea waja, waja oparã dĩa ããrĩbukoa dapa. Cristo marĩrẽ curusague boabosadi ããrĩmĩ, marĩ ñerĩ iridea waja, waja opabonerãrẽ taubu. ¹⁶⁻¹⁷ ãsũ ããrã. Sũgũ masakũ ĩgũ boaburo dupiyuro ĩgũyarãrẽ: “Yũ opari musãrẽ dujarokoa”, ãrĩkumi. Irasirigũ ĩgũ boaburo dupiyuro sĩbirikumi dapa. ĩgũ boadero pũũ, ĩgũyarãrẽ: “Musãrẽ dujarokoa”, ãrĩderõsũta ĩgũ opadeare ãikuma.

¹⁸ Irasiriro Marĩpũ masakare: “ãsũ irigura”, ãrĩ werepĩpuroridea, waimurãrẽ wẽjẽ, ĩgũsãya dĩa ðero marĩrõ wajamarĩdero ããrĩbũ. Waimurãrẽ wẽjẽ, ĩgũsãya dĩa ðoero pũũ, Marĩpũ dorerire diayeta irinerã ããrĩmã. ¹⁹ Irasirigũ Moisés, Marĩpũ ĩgũ doreri pĩdeare masakare werepĩdi ããrĩmĩ. Pũũ cabraya dĩa, wekũa majĩrãya dĩa deko merã morẽdi

äärími. Morë odo, hisopo wáikudi dupu merä oveja poarire diiri merä ñimudea merä türädi äärími. Iri dupu merä díre yosa, Marípu dorerire ígü gojadea pü weka, äärípererä masaka wekadere wëásiripeodi äärími. ²⁰ Puru ígüsärë äsü ärídi äärími: “Marípu maríre ígü doreri pídea, i di merä diaye äärímakü masía. I díre iärä, diayeta ígü äríderosüta ígü maríre iriburire masía. Irasirigu Marípu: ‘Yu dorerire öärö irika!’ ärími”, ärídi äärími Moisés. ²¹ Puru masakare ígü iríderosüta Marípure buremurí wii wiamurá gasiri merä ígüsä irídea wiire, äärípereri iri wiigüe äärírdere wëásiripeodi äärími. ²² Äsü äärä. Ígü dorederosüta Marípure buremurí wiimarë dí merä wëásirimakü, Marípu irire: “Yu iürö öärí äärä”, ärí iädi äärími. Irasü wëásiribirimakü: “Öärí äärä”, ärí iäbiribodi äärími. Irasirigu dí béoro maríró, marí ñeri irídea wajare maríre kätimasíbirikumi.

Jesucristo, ígü boari merä marí ñerö irídea wajare taudi äärími, ärí gojadea

²³ Irasirirä í niküma wiire, iri wiigüe äärírdere paía: “Marípu iürö öärí äärä”, ärírá, waimurä dí merä wëásiripeonerä äärími. I niküma wii, umugasima wii keori dita äärídero ääríbú. Irasiriro umugasima wiire, iri wiigüe äärírdere: “Marípu iürö öärí dita äärä”, ärí, waimurä dí nemorö Cristoya dí merä wëásiripeoro gäämea. ²⁴ Irasirigu Cristo maríya ääríburire Marípure sërëbosagu, Marípure buremurí wii masaka irídea wiire ñajábirídi äärími. Iri wii, umugasima wii keori äärídero ääríbú. Marípuya wiigora umugasigüe äärä. Irasirigu Cristo umugasima wiigüe ñajádi äärími, Marípu iürö maríya ääríburire sërëbosabu.

²⁵ Bojoríku sugu paía opu í niküma wiigüe, Marípu ääríri taríbugue waimurä dí merä ñajánadi äärími. Cristo gapu maríre boabosagu, suñaröta umugasima wiigüe, Marípu äärírógüe ígüya dí merä ñajádi äärími. ²⁶ Paía opu dí merä ñajánaderosü irígu, í umu ääríñugädeapoequeta boa, masádi tamerä irasüta boa, masáníkööbodi äärími. Suñaröta í umu pererínu ejaburi dupiyuro í niküguere deyoadi äärími, ígü suñaröta boari merä marí äärípererä ñeri irídea wajare béobu. ²⁷ Äärípererä maríde suñaröta boaräkoa. Marí boadero puru, Marípu ígü iüröwë maríre nídoregukumi ígüre buremurärë öärö iri, ígüre buremubirinerärë wajamoäbu. ²⁸ Marí suñaröta boarosü, Cristode suñaröta boadi äärími. Irasirigu ígü boari merä wárä masaka ñerö irídea wajare béobosadi äärími. Irasiri odo, umugasigüe marí, puru í niküguere dupaturi aarígu kumi doja. Irasü aarígü, masaka ñerö irídea wajare béogu aarígü meta irígu kumi. Ígüre usuyari merä yúrärë taugu aarígu kumi, umugasigüe ígü merä ääríburo, ärígu.

10

¹ Marípu Moisére ígü doreri pídea, purugüe ígü Cristo merä masakare öärö iríburi keori dita äärídero ääríbú. Cristo masaka ñeri irídea wajare béodi äärími. Marípu Moisére doreri pídea gapu ígüsä ñeri irídea wajare béomakü irimasíbirídero ääríbú. Irasiriro iri dorederosüta paía bojoríku Marípu iürö waimurärë wëjé soepeerire irínakeremakü, masaka ñeri irídea wajare béomakü irimasíbirídero ääríbú. Ígüsärë Marípu iürö öärä äärímakü irimasíbirídero ääríbú. ² Iri doreri masakare öärä äärímakü irimasímakü, suñaröta waimurä wëjé soepeeri meräta ígüsä ñeri irídea wajare béosübonerä äärími. “Waja opamerä äärä”, ärí güñabonerä äärími. Irasirirä, Marípu iürö ígüsä waimurä wëjé soepeerire piríkööbonerä äärími. ³ Äsü gapu äärídero ääríbú. Marípu, bojoríku ígüsä waimurärë wëjé soepeeride merä ígüsä ñerö irídeare güñamakü irídi äärími. ⁴ Irasirirä wekuaya dí, cabraya dí merä marí ñeri irídea wajare neö béomasíbea.

⁵ Irasirigu Cristo í niküguere aaríburo dupiyuro ígü Pagure äsü ärídi äärími:

Mu iürö ígüsä waimurärë wëjé soepeerire, gajino ígüsä murë sírdere gäämebea. Irasirigu yure dupukugu deyoamakü irígu koa, ígüsä ñerö irídea waja ígüsärë boabosadoregu.

⁶ Masaka ígüsä ñerö irídeare kätíderedarä, mu iürö ígüsä waimurärë wëjé soepeerire, gajino ígüsä murë sírdere usuyari merä íäbea.

⁷ Irasirigu yu äsü äríbu: “Mu, yu Opu äärä. Irasirigu muya wereníri gojadea pügu gojaderosüta mu gäämeríre irígu waagura”, ärídi äärími Cristo ígü Pagure.*

⁸ Irire ärígu, ire ärípurorídi äärími Marípure: “Mu iürö ígüsä waimurärë wëjé soepeerire, gajino ígüsä murë sírdere gäämebea. Ígüsä irasü iririre usuyari merä íäbea”, ärídi äärími Marípu dorederosü ígüsä iríkeremakü. ⁹ Puru äsü ärínemodi äärími: “Mu, yu Opu äärä. Irasirigu mu gäämeríre irígu waagura”, ärídi äärími. Irasirigu Marípu ígü masakare waimurärë wëjé soepeerideare béodi äärími. Irire béogu: “Cristo boari merä gapu masakare ígüsä ñeri irídea wajare taugura”, ärí werepídi äärími. ¹⁰ Jesucristo, Marípu gäämederosüta ígü basita Marípure wiadi äärími, marí äärípererärë suñaröta boabosagu. Irasirigu ígü boari merä Marípu maríre ígüyarä öärä, waja opamerä äärímakü irídi äärími.

* 10:7 Sal 40.6-8

¹¹ Āārīpererinūrī Marīpu iūrō judío masaka paía waimurārē wējē soepeonikōāma. Irasirik-eremakū, marī ñerī iridea wajare neō béomakū irimasībea. ¹² Jesucristo gapu suñarōta marīrē boabosadi āārīmī, marī ñerī iridea wajare béobu. Irire irasiri odo, ūmugasigwe Marīpu diaye gapu doadi āārīmī marī Opu āārīgū. ¹³ Iroguere doagu, ĩgūrē iaturirārē Marīpu tarinugābosaburire yūgu yāmi. ¹⁴ ĩgūta suñarōta boari merā ĩgūyarārē ōārā, waja opamerā āārīnimakū iridi āārīmī. ¹⁵ Jesucristo irasū irideare Ōāgū deyomarīgū marīrē: “Irasūta āārā”, āri masīmakū yāmi. Āsū āri weredi āārīmī:

¹⁶ Musā Opu āsū ārīmī: “Purugere yaarārē āsū āri weregura: ‘Yū dorerire ĩgūsārē iriduamakū irigukoa. Yū dorerire gūña pémasīmakū irigukoa’ ”.*

¹⁷ Idere ārinemomi: “ĩgūsā ñerō irideare dupaturi neō gūñanemobirikoa”, ārīmī, āri weredi āārīmī Ōāgū deyomarīgū.*

¹⁸ Irasirirā marī ñerī irideare Marīpu kātisūnerā āārā. Dupaturi marī ñerī iridea wajare waimurā wējē soepeerire gāāmenemobea.

Marīpu āārīrōgwe ñajārā irirosū marīya āārīburire ĩgūrē sērērō gāāmea, āri gojadea

¹⁹ Irasirirā dapagorare marī ūmugasigwe Marīpuya wiigwe ĩgū āārīrī taribugoragwe ñajārā irirosū gūiro marīrō ĩgūrē diaye sērēmasīa. Jesucristo marīrē boabosagu dī béodea merā irasirimasiā. ²⁰ Jesucristo boaburi dupiyuro Marīpu āārīrī taribugoragwe paía opu dita iri taribu makāpuro kāmūtari gasirore tariñajādi āārīmī, masakaya āārīburire Marīpure sērēbosabu. Jesucristo gapu ĩgū boadea merā Marīpu merā marī ōārō āārīrīrē kāmūtadeare béodi āārīmī. Irasirirā dapagorare marī Jesucristo marīrē boabosadea merā Marīpu āārīrōguere ñajārā irirosū marīya āārīburire Marīpure diaye sērēmasīa. ²¹ Jesucristo paía opu nemorō paí āārīgū Marīpu āārīrōgwe marīya āārīburire sērēbosagu āārīmī. Iroguere ĩgū marīrē Marīpuyarārē ōārō doregu āārīmī. ²² Irasirirā diaye gūñarī merā, buremurirē neō piriro marīrō merā Marīpu āārīrōgwe ñajārā irirosū marī ĩgūrē diaye sērērō gāāmea. Cristo ĩgū boadea merā marīrē waja opamerā āārīmakū iridi āārīmī: “Ñerī iridea waja, waja oparā āārā gwa”, āri neō gūñarikunemobirikōāburo, ārīgū. Irasirirā gurari marīrī deko merā marīya dupure túkoenerā irirosū Marīpu iūrō ōārā āārā. ²³ Marīpu marīrē: “Taugura”, ārīderosūta irigukumi. Irasirirā marīrē ĩgū ārīdeare buremupuroriderosūta piriro marīrō ōārō usuyari merā buremuwāgānikōārā! ²⁴ Gajirā Jesūre buremurādere gūñarā! Irasirirā gāme iritamurā! Gāme maīrī merā ōārō irirā! ²⁵ Piriro marīrō merā Marīpuyarē neō buerā! Surāyeri marī merā nerē buemerā irirosū iribirikōārā! Marī Opu i nikūguere dupaturi aariburo mērō dūyāa. Irasirirā irire masīrā, gāme iritamurō gāāmea ĩgūrē buremunemomurā.

²⁶ Marīpu marīrē Jesūya kerere: “Diayeta āārā”, āri masīmakū iridero puru, marī ñerī iriduarire piriro marīrō iriwāgānikōārā, marī ñerō iridea waja Jesucristo ĩgū boadea merā marīrē taudeare béobukoa. Irire béomakū, dupaturi ĩgū marīrē boabosari neō máa. ²⁷ Marī ĩgū taudeare béomakū ĩāgū, Marīpu āārīpererā ĩgūrē iaturirārē burō wajamoāgū, marīdere ĩgūsā merā perebiri peamegwe béogukumi. Irasirirā marīrē gajirā ĩgūyare béonerā merā ĩgū wajamoāburire burō gūiri merā āārībukoa. ²⁸ Iripoegwe marā Moisés dorerire tarinugāgūrē wajamoānerā āārīmā. ĩgū ñerō irideare pērā, o urerā ĩā, ĩgūrē weresādero puru, Marīpu dorederosūta neō bopoñarī merā ĩārō marīrō ĩgūrē wējēnerā āārīmā. ²⁹ ¿Naásū gūñarī musā? ĩgūrē wajamoādero nemorō Marīpu magūrē iaturigunorē burō wajamoāgukumi. ĩgū magūya dī béodea merā Marīpu marīrē: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, āri ĩādi āārīmī. Iripoegwe irire werepīdi āārīmī. Irasirigū Jesucristoya dī béodeare: “Wajamāa”, ārīrārē, Ōāgū deyomarīgūrē Marīpu marīrē maīrīrē masīmakū irigure ñerō werenirārē burō wajamoāgukumi. ³⁰ Marī Opu ārīdeare masīa marī. Āsū ārīdi āārīmī: “Yū āārā, waja oparārē wajamoābu. ĩgūsā ñerī iridea waja ĩgūsārē wajamoāgura”, ārīdi āārīmī. Āsū ārinemodi āārīmī doja: “Yaarā iririre ĩāgū, ĩgūsārē diayemarē irigura”, ārīdi āārīmī. ³¹ Marīpu okanīgū masakare wajamoāri burō goeri āārā.

³² Musā iripoegwe āārīdeare gūñaka! Marīpu musārē Jesucristoya kerere masīnugāmakū iridero puru, gajirā musārē ñerō tarimakū irinerā āārīmā. Irasirikeremakū, musā gapu ĩgūrē buremurirē neō piribirinerā āārībū. ³³ Masaka iūrō gajirā surāyeri musārē ñerō werenī, ñerō iribiranerā āārīmā. Gajipoe musā merāmarārē gajirā ñerō iribiramakū ĩārā, ĩgūsārē béobiri, musāde ĩgūsā merā ñerō iribirasūnerā āārībū. ³⁴ Surāyeri musā merāmarā peresugwe āārīmakū ĩārā, bopoñarī merā ĩā, ĩgūsārē iritamunerā āārībū. Gajirā musāyare ēmakeremakū, usuyari merā: “Ōārokoka”, ārīnerā āārībū. I nikūma nemorō ōārī perebiriburire ūmugasiguerē musā opaburire masīnerā āārībū. Irasirirā musā oparire ĩgūsā ēmakakū, bujawerebirinerā āārībū. ³⁵ Irasirirā Jesucristore gūñaturanikōāka! ĩgūrē buremurirē neō piribirikōāka! ĩgūrē buremurā, wāri ōārīrē wajatarākoa. ³⁶ Musārē ōārō gūñaturari merā Marīpu gāāmerirē

* 10:16 Jer 31.33 * 10:17 Jer 31.34

irinikōārō gāamea. Irasirirā, Īgū: “Ōārīrē sīgura”, ārīdeare oparākoa. ³⁷ Marīpu āsū ārīdi āārīmī ĭgūya werenīrī gojadea pūgue:

Mérō duyāa yu iriudi i ūmugere dupaturi aariburo. Yooboro marīrō ejaḡukumi.

³⁸ Īḡurē buremurārē: “Ōārō irirā, yaarā āārīma”, ārī iāa. Yu merā āārīnikōārākuma. Īḡurē buremurirē pirirā ḡapure suyubirikoa, ārīdi āārīmī Marīpu.³⁹

³⁹ Marī ḡapu ĭḡurē buremurirē pirirā irirosū āārībea. Irasirirā perebiri peamegue waamurā āārībea. Marī Jesucristore buremua. Irasirirā ĭḡū taunerā, ĭḡū puro waamurā āārā.

11

Marīpure buremurīmarē gojadea

¹ Marīpure buremurā: “Īḡū marīrē: ‘Ōārīrē sīgura’, ārīdeare diayeta sīgukumi”, ārī buremua. Irire iābirikererā, iārā irirosū: “Diayeta āārā, ĭḡū ārīdeare oparākoa”, ārī buremua.

² Iripoeguere marī ñekūsāmarā ĭḡurē buremumakū, ĭḡūsārē: “Ōārā āārīma”, ārī iādi āārīmī.

³ Marīpure buremurī merā: “Īḡū werenīrī merā i ūmuma āārīpereri āārīmakū iridi āārīmī. Irasirīḡu iro dupiyuro neō marīdeare i ūmumarē āārīpereri marī dapagora iārīrē iridi āārīmī”, ārī masīa.

⁴ Iripoeguemu Abel Marīpure buremusiā, ĭḡū iūrō oveja majīḡurē wējē soepeogu, ĭḡū tīḡū Cain sīdea nemorō sīdi āārīmī. Marīpu, Abel ĭḡurē buremurirē iāḡū, ĭḡū sīdeare: “Ōāḡorāa”, ārīdi āārīmī. Irasirīḡu ĭḡurē: “Ōāḡū āārīmī”, ārī iādi āārīmī. Abel iripoegue boadi āārīkeremakū, ĭḡū Marīpure buremurī merā irideare marīde ḡūñāa. Irasirirā ĭḡū buremuderōsūta marīdere Marīpure buremurō gāamea.

⁵ Enoc Marīpure buremusiā, boabiridi āārīmī. ĭḡū boabirikeremakū, Marīpu ĭḡurē āimurīākōādi āārīmī. Masaka ĭḡurē āmakereā, neō bokabirinerā āārīmā. Marīpuya werenīrī gojadea pūgue āsū ārī ḡojasūdero āārībū: “Marīpu Enorē āimurītaburi dupiyuro usuyari merā iādi āārīmī”. ⁶ Marīpure marī buremumerā ĭḡurē usuyamakū irimasībea. ĭḡurē sērēḡūno: “Diayeta ĭḡū Marīpugora āārīmī”, ārī ḡūñarō gāamea. “Marī ĭḡurē buremurī merā sērērīrē ōārō pémi”, ārī ḡūñarō gāamea. Marī irire ḡūñamerā ĭḡurē sērēmasībea.

⁷ Noé Marīpure buremusiā, Marīpu ĭḡurē: “Mu neō iābiridea merā i nikū marārē ĭḡūsā yure buremubiri waja buro wajamoāḡura”, ārīdeare buremudi āārīmī. Irasirīḡu, Marīpu dorederosūta wādiru doōdiru iridi āārīmī, ĭḡūyarā merā dia mirīburire taribu. Marīpure buremusiā, i nikū marārē ĭḡūsā ĭḡurē buremubirire masīmakū iridi āārīmī. Marīpu, ĭḡurē buremumakū: “Ōāḡū āārīmī”, ārī iādi āārīmī.

⁸ Abraham Marīpure buremusiā: “ḡaji nikū yu murē sīburi nikūḡue waaka!” āārīmakū péḡu, ĭḡurē yujudi āārīmī. “Iroḡue waagū irikoa”, āārīmasībirikerēḡu, ĭḡūya nikūrē wiriwāḡādi āārīmī. ⁹ Marīpu ĭḡurē: “Iri nikūrē sīgura”, ārīdeare buremugū, iri nikūḡue eja, āārīmejājadi āārīmī. Iro āārīmejājakerēḡu, ḡaji nikūmu irirosū surī ḡasiri merā irideā wiiri merā naaunadi āārīmī murārō āārībirisīā. Marīpu ĭḡū magū Isaare, ĭḡū parāmi Jacore: “Iri nikūrē sīgura dusādere”, āārīmakū, ĭḡūsāde Abraham irirosūta iri nikūḡue naaunanerā āārīmā. ¹⁰ Abraham iri nikūrē naagū, makārī iribiridi āārīmī. ḡaji makāḡue Marīpu āārīrī makāḡue ūmugasigue ĭḡū waaburire yūḡu iridi āārīmī. Iri makā Marīpu irideā makā neō perebiri makā āārā.

¹¹ Abraham marāpo Sara pūrā marīdeo Marīpure buremusiā, bároḡora āārīkerēḡo: “Marīpu ārīderosūta yure irīḡukumi”, ārī buremurī merā pūrākude āārīmō. ¹² Irasirīḡu Abraham buḡuroḡora āārīkerēḡu, Sara merā majīḡurē pūrākūdi āārīmī. ĭḡū parāmerā āārīturiarā wārā āārīnerā āārīmā. Neñukārē, ĭmipa yerire keo bokatīūña marīrō irirosū ĭḡūsārē keo bokatīūmasīña maa.

¹³ Āārīpererā, Marīpu ĭḡūsārē: “Sīgura”, ārīdeare neō opamerāḡue boanerā āārīmā. Irire opabirikererā, ḡūñaturari merā: “Marīpu ĭḡū ārīderosūta parāḡue sīgukumi ḡuare”, ārī, ĭḡurē buremunikōānerā āārīmā. Irasirirā ḡajirārē: “ḡaji nikū marā irirosū i nikūḡue naarā dita āārā”, ārī werenerā āārīmā. ¹⁴ ĭḡūsā irirosūta irire ārīrāno, ḡaji nikū, ĭḡūsāya nikū āārīburire āmarā yāma. Irire ōārō masīa marī. ¹⁵ Marī ñekūsāmarā: “ḡaji nikū marā āārā”, ārīrā, ĭḡūsā béowāḡādeā nikūrē ḡūñabirinerā āārīmā. Irasū ārī ḡūñarā, ḡoedujāakōābonerā āārīmā. ¹⁶ I nikū nemorō ūmugasigue ōārī nikū ḡapure: “Buro waaduakoa”, ārī ḡūñanerā āārīmā. Irasirīḡu Marīpu ĭḡūsā ĭḡurē: “ḡua Opū āārīmī”, āārīmakū péḡu, ḡuyasīrīrī marīrō: “ĭḡūsā Opū āārā”, ārīdi āārīmī. ĭḡū puro ĭḡūsāya makā āārīburore āmbosasiadi āārīmī.

¹⁷ Marīpu Abrahamē: “¿Diayeta yure buremugū yāri?” ārī ḡūñagū, ĭḡurē: “Yu iūrō mu magū Isaare wējē soepeokal!” ārīdi āārīmī. Abraham ḡapu Marīpure buremusiā: “Neō yu magū sugu āārīḡurē wējē soepeobirikoa”, āārībiridi āārīmī. ¹⁸ Iro dupiyuroḡue Marīpu ĭḡurē: “Mu magū Isaac merā mu parāmerā āārīturiarārē opagukoa”, āārīsūdi āārīkerēḡu, Abraham

✧ 10:38 Hab 2.3-4

Marĩpure: “Yu magũrẽ neõ wẽjẽ soepeobirikoa”, 19 Ɔrĩbiridi ƆƆrĩmĩ. 19 Abraham: “Marĩpu Ɔgũ turari merã boanerãrẽ masũmasĩsĩ, yu magũrẽ wẽjẽkeremakũ, masũgukumi”, Ɔrĩ gũĩnadi ƆƆrĩmĩ. Irasirigu, Marĩpu Abrahamãrẽ kãmutagu: “Mu magũrẽ wẽjẽbirikõõaka!” Ɔrĩdi ƆƆrĩmĩ. Irasirirã ire masĩa. Abraham Ɔgũ magũrẽ boadigue masãdi irirosũ dupaturi opadi ƆƆrĩmĩ.

20 Isaac Marĩpure buremusiã, Ɔgũ pũrã Jacore, Esaũre: “Purũgue Marĩpu musãrẽ õãrõ irigukumi”, Ɔrĩdi ƆƆrĩmĩ.

21 Jacob Marĩpure buremusiã, Ɔgũ boaburo dupiyurogã Ɔgũ tuadi merã tuawãgãnuũgãja, Marĩpure sãrẽ buremudi ƆƆrĩmĩ. Irasirigu Ɔgũ magũ Josẽ pũrãrẽ: “Marĩpu musãrẽ õãrõ iritamuburo”, Ɔrĩdi ƆƆrĩmĩ.

22 Josẽ Marĩpure buremusiã, Ɔgũ boaburo dupiyurogã Ɔgũ pũrãrẽ Ɔsũ Ɔrĩ weredi ƆƆrĩmĩ: “Marĩ parãmerã ƆƆrĩturirãrã Egipoguge ƆƆrĩrã purũ wirirãkuma”, Ɔrĩdi ƆƆrĩmĩ. “Irore wirirã, yaa gõãrĩrẽ Ɔĩaburo, Ɔgũsã ejari nikũguge yãamurã”, Ɔrĩdi ƆƆrĩmĩ.

23 Moisẽs pagusãmarã Marĩpure buremusiã, Moisẽs deyoadero purũ, Ɔgũ õãgũ ƆƆrĩmakũ Ɔãrã, Ɔrerã abegora Ɔgũrẽ duripĩnerã ƆƆrĩmã. Egipto marã opu: “Israel bumarã majĩrã Ɔmarẽ wẽjẽburo”, Ɔrĩ doregu ƆƆrĩdi ƆƆrĩmĩ. Moisẽs pagusãmarã gapu: “Marĩpu marĩrẽ iritamugukumi”, Ɔrĩ gũĩnarã, iri dorerire gũiri marĩrõ tarinũgãnerã ƆƆrĩmã. 24 Purũ Moisẽs Egipto marã opu magõ masũdi ƆƆrĩkeregu, Marĩpure buremusiã: “Igo magũ ƆƆrĩmĩ”, Ɔgũsã Ɔrĩmakũ pẽduabiridi ƆƆrĩmĩ. 25 Ɔsũ gapu iriduadi ƆƆrĩmĩ. Marĩpuyarã Israel bumarã merã ñerõ tariduadi ƆƆrĩmĩ. Egipto marã merã wãri opakeregu, Ɔgũsã merã ƆƆrĩduabiridi ƆƆrĩmĩ. Ɔgũsã ñerĩ iriri gapu iriduabiridi ƆƆrĩmĩ. 26 Irasirigu ñerõ tarikeregu, Egipto marã opari nemorõ Cristo Marĩpu iriubuyarã merã ñerõ tariburire suyudi ƆƆrĩmĩ. Purũgue Marĩpu Ɔgũrẽ õãrĩrẽ sĩburire masĩgũ, Ɔgũsã merã ñerõ tariduadi ƆƆrĩmĩ. 27 Moisẽs Marĩpure buremusiã, Egipto marã opu Ɔgũ merã guamakũ Ɔãgũ: “Marĩpu yure iritamugukumi”, Ɔrĩ, irore ƆƆrĩdi gũiri marĩrõ wiridi ƆƆrĩmĩ. Irasirigu Marĩpu deyomarĩgũrẽ Ɔãgũ irirosũ Ɔgũ: “Marĩpu iritamurĩ merã Ɔsũ irigura”, Ɔrĩrĩrẽ neõ gorawayuro marĩrõ iridi ƆƆrĩmĩ.

28 Moisẽs Marĩpure buremusiã, Israel bumarãrẽ Egipoguge ƆƆrĩrãrẽ Ɔĩwiuburi dupiyuro pascua wãikuri bosenu iripuroridi ƆƆrĩmĩ. Irasirigu Marĩpu doredoresũta Moisẽs Israel bumarãrẽ oveja majĩrãrẽ wẽjẽdore, Ɔgũsãya di merã makãpurorire wãkõdoredi ƆƆrĩmĩ. Irire Ɔãgũ, Marĩpure wereboegu Egipto marã masã tĩrã Ɔmarẽ wẽjẽgũ, Israel bumarã masã tĩrã gapure wẽjẽbiridi ƆƆrĩmĩ. 29 Israel bumarã Marĩpure buremusiã, dia wãdiya deko diadiya deko dukawanũgãdea maa bojoĩnjãri maarẽ taribujanerã ƆƆrĩmã. Ɔgũsã irasũ taribujamakũ Ɔãrã, Egipto marã gapu Ɔgũsãrẽ tuya taribujanerã, mirĩ boakõãnerã ƆƆrĩmã.

30 Israel bumarã Marĩpure buremusiã, Jericõ tũroma sãrĩrõrẽ Ɔtã majĩrĩ merã iridea sãrĩrõrẽ su moĩoma pere gaji moĩõ peru pẽrẽbejarinurĩ iri makãrẽ Ɔgũsã gãmegoroderõ purũ, iri sãrĩrõ meẽmeĩãderõ ƆƆrĩbã. 31 Iro dupiyuro iri makãmo Ɔma merã ñerõ irideo, Rahab wãikũgo Marĩpure buremusiã, Israel bumarã iri makãrẽ Ɔãdurirã ejarãrẽ iritamudeo ƆƆrĩmõ. Irasirigo iri makã marã Marĩpu dorerire tarinũgãrã merã boabirideo ƆƆrĩmõ.

32 ƆÑeonorẽ werenemogukuri yu? Gajirã Marĩpure buremurã: Gedeõn, Barac, Sansõn, Jeffẽ, David, Samuel irideare, irasũ ƆƆrĩmakũ Marĩpuya kerere weredupiyunerã irideare weregu, werepeobiribukoa. 33 Ɔgũsã Marĩpure buremusiã, gaji nikũguge ƆƆrĩrĩ makãrĩ marãrẽ gãmewẽjẽ, tarinũgãnerã ƆƆrĩmã. Ɔgũsãyarã masakare diaye dorenerã ƆƆrĩmã. Marĩpu: “Musãrẽ õãrõ iritamugura”, Ɔrĩderõsũta Ɔgũsãrẽ õãrõ iritamudi ƆƆrĩmĩ. Ɔõkayea Ɔgũsãrẽ baabonerãrẽ disirire biamakũ irinerã ƆƆrĩmã. 34 Surãyeri peame burõ asirogue beõsũkererã, Ɔjũbirinerã ƆƆrĩmã. Gajirã, sareri majĩrĩ merã sare wẽjẽduamakũ, tarinerã ƆƆrĩmã. Turamerã ƆƆrĩkererã, Marĩpure buremusiã, turarã waanerã ƆƆrĩmã. Irasirirã gaji nikũ marã Ɔgũsãrẽ Ɔãturirãrẽ gãmewẽjẽ tarinũgãnerã ƆƆrĩmã. 35 Surãyeri nome Ɔgũsãyarã boanerãguge dupaturi okamakũ Ɔãnerã ƆƆrĩmã.

Gajirã Marĩpure Ɔgũsã buremurĩrẽ piriduabiri waja peresugue burõ ñerõ iribirari merã boanerã ƆƆrĩmã. Ɔgũsã purũgue masã, Marĩpu merã Ɔmũgasiguge õãrõ ƆƆrĩburire gããmesĩã, Ɔgũrẽ buremurĩrẽ piriduabirinerã ƆƆrĩmã. 36 Gajirã Marĩpure buremurã, buridari merã burõ tarãsũnerã ƆƆrĩmã. Gajirã Ɔgũsãya guburi, moĩõrĩrẽ kõme dari merã sua, peresugue biadobosũnerã ƆƆrĩmã. 37 Gajirã Ɔtãyeri merã dea wẽjẽsũnerã ƆƆrĩmã. Gajirã Ɔgũsãya dupure wiĩro merã wiritã wẽjẽsũnerã ƆƆrĩmã. Gajirã sareri majĩrĩ merã wẽjẽsũnerã ƆƆrĩmã. Gajirã surĩ marĩrã, oveja gasiri, cabra gasiri merã surĩkurã waagorenanerã ƆƆrĩmã. Burõ boporo tarinerã ƆƆrĩmã. 38 I nikũguge ƆƆrĩkererã, i nikũ marã ñerã irirosũ neõ ƆƆrĩbirinerã ƆƆrĩmã. Ɔãrã ƆƆrĩnerã ƆƆrĩmã. Surãyeri wiiri marĩrã, masaka marĩrõguge, Ɔtãyũkuguge waagorenanerã ƆƆrĩmã. Ɔtãyũkuguge ƆƆrĩrĩrĩ goberiguge, yebague ƆƆrĩrĩrĩ goberiguedere kãrĩgorenanerã ƆƆrĩmã. 39 Marĩpu Ɔgũrẽ buremurãrẽ ƆƆrĩpererãrẽ: “Õãrõ yãma”, Ɔrĩ Ɔãdi ƆƆrĩmĩ. Ɔgũrẽ õãrõ buremukererã, Ɔgũ ƆƆrĩpereri Ɔgũsãrẽ: “Ɔsũ irigura”, Ɔrĩdeare Ɔgũsã boaburi dupiyuro bokabirinerã ƆƆrĩmã dapa. 40 Marĩpu Ɔsũ Ɔrĩ gũĩnasiadi ƆƆrĩmĩ: “Ɔgũsãrẽ, purũgue marã

yure bñremurãdere suro merã yu merã õãrõ ããrĩmakũ irigura", ãrĩdi ããrĩmĩ. Īgũ ãrĩderosũta irigũkumi. Irasiriro Īgũ iro dupiyuro iridero nemorõ, Īgũ Jesucristo merã iridea Īgũsarẽ, marĩdere õãtariro ããrĩrokõa.

12

Jesũre ĩãkũĩ gũñãndorerimarẽ gojadea

¹ Iripoegue marã wãrã yu werenerã Īgũsã iridea merã Īgũsã Marĩpũre bñremurĩrẽ ĩmunerã ããrĩmã. Irasirirã marĩ, Īgũsã ĩãñĩgãmegorosũrã irirosũ sugũ ũma birarimasũ õãrõ ũmaduagu ããrĩpereri nukũrĩrẽ pirirosũ, õãrõ iriduarã ããrĩpereri ñerõ iririre piriro gããmea. Irire pirirã, Marĩpũ gããmederosũta õãrĩ gapũre gũñaturari merã iriwãgãnkõãrõ gããmea. ² Irasirirã Jesũre ĩãkũĩ gũñãnkõãrã! Īgũta marĩrẽ Marĩpũre bñremunugãmakũ iridi, marĩrẽ piriro marĩrõ Īgũrẽ bñremuwãgãnkõãmakũ irigu ããrĩmĩ. Bũro poyari merã ñegũ irirosũ curusague boagu, guyasĩrĩbodi ããrĩkeregu, Īgũ purũgue usuyaburire masĩsã, guyasĩrĩbiridi ããrĩmĩ. Masã murĩadero purũ, dorebu Marĩpũ diaye gapũ doadi ããrĩmĩ.

³ Irasirirã Jesũs waadeare gũñaka! Ñerã Īgũrẽ bũro ñerõ tarimakũ irinerã ããrĩmã. Irasirirã musãde ñerõ tarirã, õãrõ yujũpurãkũ, piriro marĩrõ Īgũrẽ gũñaturankõãka! ⁴ Ñerã ñerĩrẽ iridorerire musã tarinũgãduamakũ ĩãrã, musãrẽ wẽjẽñabema dapa. ⁵ Marĩpũ musãrẽ Īgũ purãrẽ weredeare kãtiakõãrĩ? Īgũya werenĩrĩ gojadea pũgue ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ:

Yu magũ, yu mu Opũ, murẽ õãrõ iriburo, ãrĩgũ, wajamoãrĩrẽ pẽmasĩka! Murẽ: "Ñerĩrẽ iropata irika!" ãrĩmakũ pẽgu, bujaweweribĩkõãka!

⁶ ãsũ ããrã. Yu maĩrãrẽ: "Ñerĩrẽ irimerãta!" ãrĩ, purĩrõ páro irirosũ werea. Yu purã ããrĩpererãrẽ wajamoãa õãrõ iridoregu, ãrĩdi ããrĩmĩ.*

⁷ Marĩpũ musãrẽ wajamoãmakũ ĩãrã, Īgũrẽ õãrõ yujũka! Sugũ pagũ Īgũ magũ ñerõ irimakũ ĩãgũ, Īgũrẽ wajamoãkumi. Irasũta Marĩpũ, marĩ ñerõ irimakũ ĩãgũ, marĩrẽ Īgũ purãrẽ purĩrõ páro irirosũ weregukumi õãrõ iriburo, ãrĩgũ. ⁸ Marĩpũ ããrĩpererã Īgũ purãrẽ Īgũsã ñerõ iridea waja purĩrõ páro irirosũ weremi. Īgũ werebirimakũ, musã Īgũ purã ããrĩbiribukõa. Pagũ marĩrã, ñerõ irisĩã bokasũnerã irirosũ ããrĩbukõa. ⁹ Marĩ majirã ããrĩmakũ, marĩ pagusãmarã marĩ ñerõ iriri waja purĩrõ páro irirosũ weremakũ, Īgũsarẽ bñremubũ. Irasirirã marĩ pagusãmarãrẽ bñremurĩ merã yujuro nemorõ, Marĩpũ ũmũgasigue ããrĩgũrẽ bñremurĩ merã õãrõ yujuro gããmea. Īgũrẽ bñremurã, Īgũ merã õãrõ ããrĩrãkõa. ¹⁰ Marĩ ñerõ irimakũ, marĩ pagusãmarã Īgũsã gããmerõsũ yoabiripoe wajamoãma. Marĩpũ gapũ diayema merã wajamoãmi, marĩrẽ Īgũ irirosũ õãrã ããrĩmakũ irigu. ¹¹ Diayeta ããrã. Marĩpũ marĩrẽ wajamoãmakũ, usuyabea. Marĩ bujawewekererã, Īgũ marĩrẽ wajamoãdero purũ, marĩ Īgũrẽ õãrõ yujurã, diayema iririre iri, Īgũ merã siñãjãrĩ oparãkõa.

Marĩpũ werenĩrĩrẽ pẽduabirimakũ gogorãa marĩrẽ, ãrĩ gojadea

¹² Irasirirã musã Marĩpũre bñremuturamerã ããrĩbirikõãka! Īgũrẽ õãrõ gũñaturanemõka! Īgũyare piriro marĩrõ õãrõ iritũyaka! ¹³ Óãrõ diayema irika! Gajirã Marĩpũre gũñaturamerã, musã irasirimakũ ĩãkũĩrã, gũñaturari merã Īgũyare iritũyarãkuma.

¹⁴ ããrĩpererã masaka merã gãmekẽãrõ marĩrõ õãrõ ããrĩrukõa! Ñerõ iriro marĩrõ ããrĩka! Ñerĩ marĩrã dita marĩ Opũ Jesucristo ĩãrãkuma. ¹⁵ Óãrõ pẽmasĩka! Marĩpũ musãrẽ iritamurĩrẽ: "Gããmeweribukõa", ãrĩbirikõãka! Ñerĩ tá puri masã, õãrĩ oteri gapũre poyanorẽrokõa. Musãde ñerĩrẽ irirã, gajirãrẽ poyanorẽrãkõa. Irasirirã ñerĩrẽ iribirikõãka! ¹⁶ Sugũ Īgũ marãpo ããrĩbeo merã, neõ sugo igo marãpũ ããrĩbi merã ñerõ iribirikõãbũro. Marĩpuyadere gããmemerã irirosũ neõ ããrĩbirikõãka! Iripoeguemu Esãu Marĩpũyare gããmeweribidi ããrĩmĩ. Īgũ masã tĩgũ ããrĩsã, Īgũ pagũyare Īgũ boadero purũ opabu ããrĩkeregu, sunũ bũro uabõa, baari merã Īgũ pagũmurẽ Īgũ opabodeare gorawayudi ããrĩmĩ. ¹⁷ Īgũ irasiridero purũ waadeare masã musã. Esãu, Īgũ pagũ Īgũrẽ: "Yu sĩburi merã õãrõ ããrĩgũkõa", ãrĩburire pẽduakeremakũ, Īgũ pagũ gapũ Īgũrẽ: "Mu pagũmurẽ sĩsiabu irire", ãrĩdi ããrĩmĩ. Īgũ irasũ ãrĩmakũ pẽgu, Esãu bũro oreri merã Īgũ pagũre: "Sĩka yure!" ãrĩ sẽrẽkeregu, Īgũ pagũ Īgũrẽ sĩmakũ neõ irimasĩbiridi ããrĩmĩ.

¹⁸ Marĩpũ Īgũ dorerire Moĩsere pĩmakũguere marĩ ñekũsãmarã Israel bumarã Marĩpũ ããrĩrõgue ejanũgãmakũ gogoraderõ ããrĩbũ. Dapagõrãre musã gapũre irasũ ããrĩbea. Marĩpũ Īgũ dorerire Moĩsere pĩgu, Sinaĩ wãĩkudi ũtãũgue ããrĩdi ããrĩmĩ. Irasiriro irogue Īgũsã ejanũgãburipõe iri ũtãũguere peame bũro ãjãrõ, naĩtĩãrõ, ĩmĩkãyebõri, mirũ bũro wẽjãpuro ããrĩderõ ããrĩbũ. ¹⁹⁻²⁰ Irogue puridiru bũro busũmakũ pẽnereã ããrĩmã. Purũ Marĩpũ Īgũsarẽ werenĩmakũ pẽnereã ããrĩmã. Marĩpũ goero merã ãsũ ãrĩdi ããrĩmĩ Īgũsarẽ: "Iri ũtãũrẽ ñapeorãnorẽ ũtãyeri merã dea wẽjeka, o sãreri majĩ merã sare wẽjeka!" ãrĩdi ããrĩmĩ. "Waimurãdere irasũta irika!" ãrĩdi ããrĩmĩ. Īgũ irasũ ãrĩ werenĩmakũ pẽrã, gũiri merã Moĩsere:

* 12:6 Job 5.17; Pr 3.11-12

"Iropata guare wereburo", āri, buro sērēnerā āārimā. ²¹ Moisés āārīpererire ūtāūguere goero āārīrīrē iāgū: "Buro gūiri merā naradagu yāa", āridi āārimī.

²² Musā gapu iripoegue marā Sinai wāikudi ūtāūgue ejanūgānerā irirosū āārībea. Ūmugasigūe Marīpu āārīrōgue Sión wāikudi ūtāūgue marījarosū diaye iāgū merā werenīmasīa. Irogue Marīpu okanīgūya makā, Jerusalén wāikuri makā āārā. Irogue Marīpūre wereboerā wārāgōa āārīma. ²³ Iāgūsā usuyari merā nerērā, Marīpūre: "Ōātaria mu", āri būremuma. Irogue Marīpu pūrāde ūmugasīma gojādea pūgueta iāgūsā wāirē gojatūsūnerā nerēma. Marīpu āārīpererā iririre: "I gapu ōāa, i gapu ōābea", āri weregu āārīmi. Marīde iāgū merā ōārō āārā. Irasirirā irogue marā merā nerērāsūta āārā. Marīpu iāgūsārēta űeri opamerā āārīmakū irisiadi āārīmi. ²⁴ Marī Jesūre būremurā āārā. Iripoegue Marīpu marīrē: "Ōārō irīgura", āri werepidi āārīmi. Iāgū irasū āri werepiderosūta Jesūs iridi āārīmi. Iāgūya dīre bēo boadea merā marīrē taudi āārīmi. Iripoeguemu Abel iāgūya dī bēodeare iāgū, Marīpu iāgūrē wējēdire wajamoādi āārīmi. Jesucristo ya dī bēodea gapūre iāgū, marīrē waja opamerā āārīmakū iridi āārīmi. Irasiro Cristo dī bēodea, Abel dī bēodea nemorō wajakuā.

²⁵ Irasirirā ōārō pēmasīka! Marīpūyare weregure pēduamerā irirosū āārībirikōāka! Iripoegue i nikūmu Moisés Marīpūyare weremakū pērā, wārā irire pēduabirinerā āārīmā. Iāgūsā irire pēduabirīdea waja Marīpu iāgūsārē wajamoādi āārīmi. Iāgūsā nemorō Cristore pēduamerā gapūre buro wajamoāgukumi. Cristo ūmugasīguemu Marīpūyare weregu āārīmi. ²⁶ Iripoegue Marīpu iāgū dorerire Moisére pīgu, iāgū werenīrī merā nikū űomemakū iridi āārīmi. Dapagorare āsū ārīmi: "Sunu i nikū űomemakū irigu, suűarōta gajino irinemoḡura. I nikū dita űomemakū iribi meta āārīgukoa. Ūmugasīguedere űomemakū irīgura", ārīmi. ²⁷ "Sunu i nikū űomemakū irigu, suűarōta gajino irinemoḡura", ārīgū: "Āārīpereri yu irideare bēogukoā", ārīgū yāmi. Iāgūyarārē doregu āārīrī gapūre bēobirikumi. Irasiro iāgū irideare bēomakū, iāgūyarārē doregu āārīrī dita dujarokoa. ²⁸ Marīpu iāgūyarārē dorerogue marīrē iāgū merā āārīmakū irigukumi. Irasirirā iāgūyarārē doregu āārīrīrē bēosūbirimā iārā, Marīpūre: "Mu merā usuyāa", ārīrō gāāmea. Irasirirā būremurī, gopeyaro merā iāgūyare irituyaro gāāmea. Irasū irirā, marī iāgūrē usuyamakū irirākoā. ²⁹ Peame ūjārō goerosū Marīpu goero wajamoāgū āārīmi. Irasirirā iāgūrē gopeyaro merā būremurā!

13

Marīpu suyuri ditare iriro gāāmea, āri gojādea

¹ Marī Jesucristore būremurā sugū pūrā irirosū āārā. Irasirirā gāme maīrīrē neō piribirikōāka! ² Musā puro ejarārē ōārō merā musāya wiirigūe űajārīdoreka! Irire kātibirikōāka Iripoegue gajirā irasirirā, Marīpūre wereboerārē iāgūsāya wiigūe űajādorenerā āārīmā. "Marīpūre wereboerā āārīma", ārīmasībirinerā āārīmā.

³ Peresugue āārīrārē bopoűarī merā gūűaka! Iāgūsā merā peresugue āārīrā irirosū pēűaka! Gajirā űerō tarīrādere bopoűarī merā gūűaka! Iāgūsā merā musāde űerō tarīrā irirosū pēűaka! Iritamuka iāgūsārē!

⁴ Āārīpererā marāpokurā, marāpokurā gāme gopeyari merā iāburo. Ūma iāgūsā marāposā nome merā ōārō āārīrikuburo. Nomedē iāgūsā marāpusāmarā merā ōārō āārīrikuburo. Marāpu marīrā, marāpokurāde gajirā ūma merā űerō irimā iāgū, marāpo marīrā, marāpokurāde gajirā nome merā űerō irimā iāgū, Marīpu iāgūsārē wajamoāgukumi.

⁵ Niyerure maībirikōāka! Musā opari merā usuyaka! Marīpu āsū āridi āārīmi: "Musārē neō bēobirikoa. Musā merā āārīnīgukoa musārē iritamubu", āridi āārīmi. ⁶ Irasirirā gūűaturari merā āsū āri masīa:

Marī Opū yare iritamugū āārīmi. Neō sugū masaku yare űerō iriduarire gūibeā, āri masīa.*

⁷ Musārē ōārō siu, Marīpūya kerere werenerārē gūűaka! Iāgūsā okaro bokatīūrō ōārō āārīrikūdeare gūűaka! Irasū gūűarā, Jesucristore iāgūsā būremuderōsūta musāde būremuka!

⁸ Jesucristo marīrē iritamugū, neō gorawayubirikumi. Iripoegue, dapagoradere, puruguedere iāgū āārīderosūta āārīnīkōāgukumi. ⁹ Gajirā gajirosū buerire pēnemobirikōāka, Marīpūya diayema buerire bēori, ārīrā! Iāgūsā marīrē: "Ire baaka! I gapūre baabirikōāka!" āri buemoāmakōāma. Iri buerire tūyamakū marīrē iritamubea. Marīpūyare marīrē gūűaturamakū iribeā. Marīpu dita iāgū marīrē maīrī merā marīrē gūűaturamakū yāmi.

¹⁰ Iripoegue Marīpūya wiigūe paīa waimurārē wējē soepeonerā āārīmā. Irasirikererā, iri merā masakare iāgūsā űerō iridea wajare neō taumasībirinerā āārīmā. Jesucristo gapū iāgū boari merā marī űerō iridea wajare taudi āārīmi. ¹¹ Paīa opu waimurā wējē, Marīpu āārīrī tarībugoragūe iāgūsāya dīre āi űajādi āārīmi. Irogue Marīpūre masaka iāgūsā űerō iridea wajare: "Bēoka!" āri sērēbosadi āārīmi. Iāgū wējēnerā waimurāya dūpuri gapūre makā turogue soebēokōādi āārīmi. ¹² Irise iriderosūta Jesūdere makā turogue wējēbēonerā āārīmā.

* 13:6 Sal 56:3-4, 9-11; 118:6

Irasirikeremakū, Īgūya dí béori merā marīrē waja opamerā āārīmakū iridi āārīmí. ¹³ Jesús makā turogue curusague boari: “Guyasiūgoráa”, ārisūdero āārībú. Īgū boamakū, masaka Īgūrē turi, būridanerā āārīmá. Īgūrē irasiriderosūta masaka marīdere turi, būridakeremakū, piri-ro marīrō Īgūrē tūyaro gāāmea. ¹⁴ I nikūgue marī āārīburi makā máa. Gaji makā, marī purūgue āārīburi makārē ūmugasima makārē yūrā yáa. ¹⁵ Irasirirā Jesucristo iritamurī merā Marīpure būremurā, iro dupiyuro Īgūrē gajino sūnaderosū, dapagorague Īgūrē usuyari sīnikōārā! Īgūrē: “Гуару, ōatarigu āārā”, ārī būremurā! ¹⁶ Gajirārē ōārō irika! Musā oparire opamerārē guereka! Irire kātibirikōāka! Musā irasirirā, Marīpure sirā irirosū irirākoa. Īgūrē usuyamakū irirākoa.

¹⁷ Musā oparārē ōārō péka! Īgūsā dorerire būremurī merā iritūyaka! Marīpu pídi āārīmí, Īgūsārē musārē ōārō koredoregu. Irasirirā musārē Īgūyare ōārō buenikōāma, Īgūrē būremurīrē piribirikōāburo, āārīrā. Purūgue Marīpu Īgūsārē: “Wereka yure! ¿Naásū bueri?” ārī sērēñamakū, Īgūrē yujurākuma. Irire masīsā, ōārō buedūama. Irasirirā Īgūsā buerire musā ōārō pémakū, usuyari merā moārākuma. Musā pébirimakū gapu bujawererākuma. Musā Īgūsārē tarinūgārā, ōārō āārīrikubiriko.

¹⁸ Musā Marīpure sērērā, guaya āārīburi sērēbosanīka! Gua ōārī ditare iridūaa. Marīpu ĩūrō: “Ōārīrē irirā, waja opamerā āārā”, ārī péñáa. ¹⁹ Yure Marīpure sērēbosarā, āsū ārī sērēka: “Mérōgā purūta Īgū gua purūgue dupaturi aariburire āmuka!” ārī sērēka!

Ōādoretūnudea

²⁰ Marīpu marīrē Īgū merā ōārō siñajārī sīgū marī Opū Jesucristo boadiguere masūdi āārīmí. Jesucristo ovejare korerimasā irirosū marīrē ōārō koregu āārīmí. Iripoegue Marīpu marīrē: “Ōārō irigūra”, ārī werepídi āārīmí. Īgū werepídeare Jesús boagu Īgūya dí béodea merā marīrē iriyuwarikūdi āārīmí. Irire neō béobirikumi. ²¹ Irasirigu Marīpu musārē iritamunikōāburo. Iri iritamunírī merā āārīpereri ōārīrē, Īgū gāāmerī ditare irimakū iriburo. Īgū gāāmerōsūta Jesucristo merā marī āārīpererārē irasiriburo. Irasirirā Cristore: “Ōātaria mu”, ārī būremunikōārā! Irasūta irirā!

²² Yaarā, i pūgue yu musārē: “Āsū irika!” ārī gojarire ōārō merā péka! Yu musārē wárigora gojabodi āārīkeregu, mérīgā were gojabu. Irasirirā irire ōārō bueka! ²³ Idere musārē weregura. Marīyagu Timoteore peresugue āārādire wiuañurā. Dapagorare Īgū aarimakū, yu Īgū merā musārē Īgū waagura.

²⁴ Musā oparārē, gajirā Jesucristore būremurārē āārīpererā iro āārīrārē ōādorea gua. Gua merāmarā Italia marā musārē ōādorema.

²⁵ Marīpu musā āārīpererārē ōārō iritamuburo. Irasūta iriburo.

Iropata āārā.

SANTIAGO

Santiago Marĩpu yarã ããrĩpererogue waasirinerãrẽ gojadea

¹ Yu Santiago i pũ merã musãrẽ ðãdorea. Yu Marĩpure, irasũ ããrĩmakũ marĩ Opũ Jesucristo moãboegu ããrã. Musãrẽ Israel bumarãrẽ pe mojõma pere su gubu peru pẽrẽbejari buri marãrẽ ããrĩpererogue waasirinerãrẽ gojáa.

Marĩpu masĩrĩ sĩrĩmarẽ gojadea

² Yaarã, musãrẽ wãri gajirosũperi ñerĩ waamakũ, gajipoe gũñaña marĩõ ñerõ tarirã, ðãrõ usuyari merã ããrĩnikõãka! ³ Musã ire masĩa. Ñerõ tarirã: “Marĩpu yure iritamugukumi”, ãrĩ buremurĩrẽ pirimerã, gũñaturari merã ìgũrẽ buremunemorãkoa. ⁴ Musãrẽ Marĩpure buremurĩrẽ neõ piriro marĩõ gũñaturanikõãrõ gããmea. Gũñaturanirã, ðãrõ pẽmasirã, Marĩpu ìgũ masĩrĩ sĩrĩrẽ oparã ããrĩrãkoa.

⁵ Musã masĩrĩrẽ opamerã, Marĩpure sërẽka! Musã sërẽmakũ pẽgu, musãrẽ sīgukumi. Neõ turiro marĩõ merã ããrĩpererã ìgũrẽ sërẽrãrẽ wãri masĩrĩ sīgukumi. ⁶ Irasirirã irire sërẽrã: “¿Yure sīgukuri?” ãrĩ gũñamerãta buremurĩ merã sërẽka! Sugu: “¿Yure sīgukuri, o sĩbirikuri?” ãrĩ gũñarikũgu, dia wãdiyama makũrĩ gorawayuro irirosũ ìgũ gũñarĩrẽ gorawayunakumi. ⁷ Irasirigu: “¿Yure sīgukuri, o sĩbirikuri?” ãrĩ gũñagũ: “Marĩ Opure sërẽrĩrẽ opagukoa”, neõ ãrĩ gũñabirikõãburo. ⁸ Sunarẽ gajirosũ, gajinurẽ gajirosũ gũñami. Irasirigu: “Asũ irigũra”, ãrĩ gũñabirisã, keoro neõ irimasĩbemi.

⁹ Sugu ubu ããrĩgũ ããrĩkeregu, Jesũre buremusiã, Marĩpu iũrõrẽ ubu ããrĩgũ meta ããrĩmi. Ìgũyagu ããrĩmi. Irasirigu usuyaburo. ¹⁰ Gajigu wãri doebiri opagu, ìgũya doebiri peremakũ ìãkeregu, Jesũre buremusiã, usuyaburo. Marĩpu iũrõrẽ ìgũya doebiri ubu ããrĩrĩ ããrã. Tá goori irirosũ pererokoa. ¹¹ Abe murĩja, buro asimakũ, tá ñaia, iri gooride ñãdijakoa. Iri goori ðãrĩ ããrĩkerero, pereakõãkoa. Æsũta waakoa doebiri opagure. Ìgũ moãrĩ merãta boakumi.

Ñerõ taririre, irasũ ããrĩmakũ ñerõ iriduarire gojadea

¹² Jesũre buremugũ ñerõ tarikeregu: “Marĩpu yure iritamugukumi”, ãrĩ buremurĩrẽ piribi, usuyami. Ìgũ gũñaturari merã tariwederero purũ, Marĩpu ìgũrẽ: “Õãrõ irimi”, ãrĩgukumi. Irasirigu ìgũrẽ ãmugasigue perebiri okari sīgukumi*. Æãrĩpererã ìgũrẽ maĩrãrẽ: “Iri okarire sigura”, ãrĩdi ããrĩmi. ¹³ Sugu ñerĩrẽ iriduagu: “Marĩpu yure ñerõ iriduamakũ yãmi”, ãrĩ gũñabirikõãburo. Marĩpu neõ ñerĩrẽ iriduabemi. Irasũ ããrĩmakũ, neõ marĩrẽ ñerõ iriduamakũ iribemi. ¹⁴ Æsũ garũ ããrã. Masaka ìgũsã ñerĩ ñaribejari gũñarĩrẽ piribirimakũ, iri gũñarĩ ìgũsãrẽ ñerõ iriduamakũ yãa. ¹⁵ Irasirirã ìgũsã ñerĩ ñaribejari gũñarĩrẽ pirimerã, purũ iri ñerĩ ñaribejarire irirãkoma. Iri ñerĩ iririre pirimerã, purũ perebiri peamegue waarãkoma. ¹⁶ Yaarã yu maĩrã, diayeta gũñaka! “Marĩpu yure ñerõ iriduamakũ yãmi”, neõ ãrĩ gũñabirikõãka! ¹⁷ Marĩpu ãmugasigue ããrĩgũ marĩrẽ ðãrĩ, diayema ditare sĩmi. Ìgũ abe ãmũmurẽ, ñamĩmurẽ, neũnkãdere iridi ããrĩmi. Neõ gorawayubemi. Irasirigu ìgũ ããrĩderosũta ããrĩnikõãgukumi. ¹⁸ Ìgũ gããmederosũta ìgũya kere diayema ããrĩrĩ merã marĩrẽ ìgũyarã ããrĩmakũ iridi ããrĩmi, ìgũ purã ããrĩpuroriburo, ãrĩgũ.

Marĩpuya kerere pẽrã, ìgũ dorerosũta irika! ãrĩ gojadea

¹⁹ Yaarã yu maĩrã, ire masika! Musã ããrĩpererãrẽ Marĩpuya kerere ðãrõ pẽro gããmea. Gajirã musãrẽ weremakũ pẽrã, ðãrõ gũña odorãgue ìgũsãrẽ wereka! Mata guabirikõãka! ²⁰ Sugu noõ gããmerõ guagu, Marĩpu gããmerĩrẽ iribemi. ²¹ Irasirirã ããrĩpereri musã ñerõ gũñarĩrẽ, ñerĩ iririre pirikõãka! Marĩpuya kerere musã pẽdeare buremurĩ merã ðãrõ irika! Ìgũya kerere pẽmakũ, ìgũ turari merã musãrẽ peamegue waabonerãrẽ taugukumi.

²² Ìgũya kere pẽdeare ðãrõ irika! Iri kerere pẽkererã, irire irimerã, musã basi ãrĩkatori merã: “Õãrõ yãa”, ãrĩ gũñarãkoa. ²³ Musã Marĩpuya kerere pẽkererã, irire irimerã, sugu masakũ ìgũya diapure diuru merã ãrĩnagũ irirosũ ããrã. ²⁴ Ìgũya diapure ãrĩnãdero purũ, gajirogue waa, ìgũ deyorire mata kãtiakõãkumi. Irasirirã, ìgũ kãtiderosũta Marĩpuya kerere pẽadero purũ, mata kãtikõãa. ²⁵ Gajigu garũ Marĩpuya kere pẽdeare gũñanigũ, kãtibirikumi. Irasirirã, ìgũ irirosũ irirã, marĩ pẽdeare kãtibirikoa. Marĩpu dorerire irinirãkoa. Irasirigu Marĩpu marĩrẽ marĩ iriri merã usuyamakũ irigukumi. Ìgũ doreri keoro ããrã. Irire marĩrẽ pidi ããrĩmi, iri merã ìgũ gããmerĩrẽ irimasĩburo, ãrĩgũ.

* **1:12** Sugu ãma birarimasũ gajirã nemorõ ðãrõ ãmãgũ, olivo wãnkũdima pũrĩ merã iridea berore wajatakumi. Masaka iri berore ìgũya dipurugue peokuma, gajirãrẽ ìgũ wãjatadeare ìmurã. I irirosũ, sugu Jesũre buremugũ ñerõ tarikeregu: “Marĩpu yure iritamugukumi”, ãrĩ buremurĩrẽ piribi, ãmugasigue perebiri okari wajatakumi. Iri ãmugasigue perebiri okari wajatari, i berore wajatari irirosũ ããrã.

²⁶ Sugu: “Marĩpure buremua”, āri gũñakeregu, gajirārē werewuarire, ĩgũsārē ñerō werenĩrē piribirimakū, ĩgũ: “Marĩpure buremua”, āriĩ wajamāa. ĩgũ basita ārikatogu yāmi. ²⁷ Marĩ diayeta Marĩpu āarĩngũrē buremurā, āsũ iriro gāamea. Pagusāmarā marĩrārē, wapiweyarādere ĩgũsā ñerō tarimakū ĩārā, ĩgũsārē iritamurō gāamea. I ũmu marā ñerĩ irirā irirosũ iribirikōārō gāamea.

2

Masakare surosũ ĩaka! āri gojadea

¹ Yaarā, musārē Jesucristo marĩ Opũ ōatarĩgure buremurā masakare surosũ ĩārō gāamea. Surāyeri masakare ōārō irirā, gajirādere ōārō irika! ²⁻³ Musārē i keori merā weregura. Wāri doebiri opagu oro merā iridea mojōsũrĩ tūsārĩ berorĩre opagu ōārĩ surĩ sãñagũ, musā Jesure buremurā nerērōgue aarimakũ ĩārā, ĩgũrē ōārō merā: “Ōō, i ōārĩ doaripērōgue doaka!” āribukoa. Gajĩgu bopogu boaro daro surĩro sãñagũ aarimakũ ĩārā, ĩgũ gapure ōārō bokatĩrĩñēbiribukoa. Gajĩpoe irirā ĩgũrē: “Irota dujaka!” o “Ōō yebague doaka!” āribukoa. ⁴ Musā ĩgũsārē surosũ ĩāmerā, ñerō gũñarĩ merā: “Wāri doebiri opagu, bopogu nemorō āārĩmi”, āriřā yāa.

⁵ Yaarā yu maĩrā, yure pēka! Marĩpu i ũmũgue: “Boporā āārĩma”, masaka āriřārē beyedi āārĩmi, ĩgũrē wāro buremurĩ opamurārē. ĩgũrē maĩrārē: “Sĩgura”, āriđeare ĩgũyarārē dorerogue opaburo, āriĩgũ, ĩgũsārē beyedi āārĩmi. ⁶ Marĩpu boporārē beyekeremakū, musā gapu ĩgũsārē buremubea. Doebiri oparā gapu musārē burō poyari merā moādorenama. ĩgũsāta musārē weresārĩrē beyerimasā purogue weresāmurā āiwāgēnama. ⁷ Musā: “Jesũs ōāgũyarā āārĩma”, āriřũrā āārā. Doebiri oparā gapu ĩgũyamārē ñerō werenĩrā āārĩma.

⁸ Marĩpu marĩrē doregu ĩgũ dorerire gojadea pũgue āsũ āriđi āārĩmi: “Mu basi maĩrōsũta mu purō āārĩrādere maĩka!” Musā i dorerire irirā, ōārĩrē irirā yāa. ⁹ Musā gajirārē surosũ ĩāmerā ñerō irirā yāa. Marĩpu doreri gojadea pũgue irasirirārē āsũ āri gojasũdero āārĩbũ: “Marĩpu dorerire tarinugārā āārĩma”. ¹⁰ Sugu āārĩpereri Marĩpu dorerire irikeregu, su wāirē tarinugāgũ, ñerō iridea wajare opami. Irasirigu āārĩpereri Marĩpu dorerire tarinugāgũ irirosũ āārĩmi. ¹¹ Marĩpu āsũ āriđi āārĩmi: “Gajĩgu marāpo merā ñerō iribirikōāka!” Gajĩdere āriđi āārĩmi: “Masakare wējēbirikōāka!” Irasirigu sugu, gajĩgu marāpo merā ñerō iribirikeregu, masakare wējēgũ, Marĩpu dorerire tarinugāgũ āārĩmi. Ñerō iridea waja, waja opami. ¹² Marĩpu ĩgũ dorerire marĩrē pĩđi āārĩmi, iri merā ĩgũ gāamerĩrē irimasĩburo, āriĩgũ. ĩgũ masakare ĩgũsā ñerō iridea waja, wajamoāgũ āārĩmi. ĩgũ dorerire marĩ irideare: “Ōāgorabu”, marĩ iribirideare: “Ñegorabu”, āri beyegukumi. Irasirirā ĩgũ dorerire irika! ĩgũ gāāmerōsũta werenĩka! ¹³ Marĩpu ĩgũ āārĩpererā ñerārē peamegue wajamoārĩnu ejamakū, masakare bopoñarĩ merā ĩāmerũrē bopoñarĩ merā ĩābirikumi. Gajirārē bopoñarĩ merā ĩārā gapure bopoñarĩ merā ĩāgukumi. ĩgũsārē wajamoābirikumi.

Jesũre buremurĩrē, irasũ āārĩmakũ ōārĩ iririre gojadea

¹⁴ Yaarā, ire pēka! Sugu ōārĩrē iribi: “Jesũre buremua”, āriĩ wajamāa. Irire āriĩrĩ merā dita tausũbirikumi. Peamegue waagakumi. ¹⁵ Jesũre buremugũ, o Jesũre buremugō, surĩ gorawayumerā, baari mērōgā opamakũ ĩārā, ĩnasirirākuri musā? ¹⁶ ĩgũsārē: “Ōārō waaburo musārē. Ōārĩ surĩ bokarā, baayapirā waaka!” āriřā, ĩgũsā gāamerĩ gapure sĩbirimakū, musā āriĩrĩ neō wajamāa. ¹⁷ I irirosũ āārā. Sugu: “Jesũre buremua”, āriĩgũ, ōārĩ gapure iribirimakū, ĩgũ: “Jesũre buremua”, āriĩrĩ neō wajamāa.

¹⁸ Gajĩpoe irigu yu wererire pēdaabi gapu yure āsũ āribukumi: “Sugu Jesũre buremurĩ opami. Gajĩgu gapu Jesũre buremubirikeregu, ōārĩrē yāmi”, āribukumi. ĩgũ irasũ ārĩmakũ pēgu, yu ĩgũrē āsũ āribukoa: “Masaka sugu ōārĩ iririre neō ĩābirikererā, ĩgũrē: ‘Jesũre buremugũ āārĩmi’, ārimasĩbirikuma. Gajĩgu gapu ĩgũ ōārĩ iriri merā gajirārē ĩgũ Jesũre buremugũ āārĩrĩrē masĩmakũ yāmi”, āribukoa. ¹⁹ Musā: “Marĩpu suguta āārĩmi”, āri buremua. Musā irasũ āri buremumakũ ōāgorāa. Wātēa ōārĩrē neō irimerāde irire buremuma. ĩgũsā Marĩpu āārĩrikurire masĩma. Irasirirā ĩgũrē gũirā, naradama. ²⁰ Musā pēmasĩmerā āārā. Irasirigu ire musārē werenemogura, pēmasĩdoregu. Sugu: “Jesũre buremua”, āriĩgũ ōārĩ gapure iribirimakū, ĩgũ: “Jesũre buremua”, āriĩrĩ neō wajamāa. Jesũre buremugũ meta āārĩmi.

²¹ Iripoeguemu marĩ ñekũ Abraham irideare gũñaka! “ĩDiayeta ĩgũ yure buremurĩ?” āriĩgũ, Marĩpu ĩgũ magũ Isaare ũtayeri merā iridea soepegogue wējē soepegoređi āārĩmi. Irasirigu Abraham Marĩpu dorederosũta ĩgũ magũrē āi wējēbu iridi āārāđimi. Marĩpu ĩgũ dorerire Abraham tarinugābirimakũ ĩāgũ, ĩgũrē: “Mu magũrē wējēbirikōāka!” āriđi āārĩmi. Irasirigu ĩgũrē: “Diayeta yure buremumi, ōāgũ āārĩmi”, āri ĩāđi āārĩmi. ²² Irasirirā musā ire masĩa. Abraham Marĩpure buremusĩā, ĩgũ doređeare iridi āārĩmi. Irasũ āārĩmakũ

Īgū doredeare irisīā, Marīpure bʻremurī opatarigu dujadi āārīmī. ²³ Irasiriro Marīpuya werenīri gojadea pūge Abraham irideare gojaderosūta waadero āārībū. Āsū āri gojasūdero āārībū: “Abraham Marīpure bʻremudi āārīmī. Īgū bʻremumakū Īgū: Marīpu Īgūrē: ‘Ōāgū āārīmī’, āri Īādi āārīmī”, āri gojasūdero āārībū. Irasū āārīmakū, Marīpu Īgūrē: “Abraham, yu merāmu āārīmī”, āri di āārīmī.

²⁴ Irasirirā Abrahāyamarē gūñarā, musā ire masīa. Sugu: “Marīpure bʻremua”, āri gū, ōārī gapure iribirimakū Īgū, Marīpu Īgūrē: “Ōāgū āārīmī”, āri Īābemi. Gajigu gapu diayeta Marīpure bʻremugū ōārīrē yāmi. Irasirimakū Īgū, Marīpu Īgūrē: “Ōāgū āārīmī”, āri Īāmi. ²⁵ Gaji iripoeuguemo ūma merā ñerō irideo Rahab wāikugo irideare gūñaka! Josuē iriunerā Īgoya makāgue Īadurirā ejamakū, Īgūsārē iritamudeo āārīmō. Īgoya makā makā Īgūsārē boka wējērī, āri gō, Īgoya wiigūe Īgūsārē duūdeo āārīmō. Puru Īgūsā duri dujariri maarē Īmudeo āārīmō. Īgo Marīpuyarārē iritamurī merā Marīpure Īgo bʻremurirē Īmudeo āārīmō. Irasirimakū Īgū, Marīpu Īgūrē: “Ōāgō āārīmō”, āri Īādi āārīmī. ²⁶ Āsū āārā. Masaku yujupūrā marīmakū, Īgūya dupu okabirikoa. Sugu: “Marīpure bʻremua”, āri gū, ōārī gapure iribi, diayeta Marīpure bʻremubemi. Irasiriro Īgū: “Marīpure bʻremua”, āri Īā neō wajamāa. Yujupūrā marīrī dupu, boari dupu irirosū āārā.

3

Marīya disi wiririre gojadea

¹ Yaarā, ire musā masīa. Marīpu gua Īgūyare bʻuerimasā bʻuerire, gajirā moārīmasā iriri nemorō Īā beyegukumi. Īgūyare keoro bʻuebirimakū Īgū, gajirā nemorō guare wajamoogukumi. Irasirirā musā watopegue āārīrā mērāgā dita gajirārē bʻuerimasā āārīburo. ² Marī āārīpererā wāri ōārō iribirire yāa. Sugu ñerī neō werenībī: ōāgū Marīpu gāāmerī ditare irigu āārīmī. Gaji ñerō iriridere neō iribemi. Īgū ñerī werenīri Īgūya disi wiririre kāmutamasi gū, āārīpereri Īgūya dupugue āārīrī merā gaji ñerō iriridere kāmutamasi.

³ Marī werenīrīmarē keori merā weremakū i irirosū āārā. Marī kōme berore caballuya disire tūsākoa. Irasirirā i berogā merā, Īgū wāgu waibū āārīkeremakū, tūāgāmenū, marī waadaro waamakū irikoa. ⁴ Doódirude irasūta āārā. Iriru wādiru āārīkeremakū, mirū burō wējāpukeremakū, wejatugu mērī majīgā merā dita iriru waarōre wejatukumi. ⁵ Marī werenīrī irasūta āārā. Marīya nediru mēdirugā āārīkeremakū, marīya disi wāri: “Masīaria”, āri werenīrī wiria. Āsū āārā. Peame marī mērīmegā diiukeremakū, wāri makānūrē ūjamakū irikoa. ⁶ Irasiriro marīya disi nediru merā ñerī werenīrī, i peame irirosū āārā. Marīya dupugue, marīya nediru su wāigā āārīkeremakū, marī ñerī werenīrī marīrē āārīpereri gajirosūperi ñerīrē irimakū irikoa. Irasiriro peame gajinorē ūjwāgā, poyanorērō irirosū, marī ñerī werenīrī, marī i ūmugue okarinūrīrē ōārō āārīrīrē poyanorēmakū yāa. Marī ñerī werenīrī, wātī ñerī iridorerire irirā yāa. ⁷ Masaka Īgūsāyarā ejorārē kāmutarosū āārīpererā makānūu marā waimārārē, wūrārē, pīrūtārē, dia marārē kāmutamasi. Neōgoraguedere Īgūsānorē kāmutamasiānerā āārīmā. ⁸ Īgūsārē kāmutamasi keregu, neō sugu masaku Īgū basi Īgū werenīrīrē kāmutamasi bemi. Irasirirā marī ñerīrē werenīduabirikererā, ñerī werenīa. Āña kūrīmakū Īgūya nima merā masakare wējērō irirosū, marī ñerī werenīrī merā gajirārē ñetariro yāa.

⁹ Marī werenīrī merā Marīpu marī Opure: “Ōātaria”, āri, usuyari sīa. Marī werenīrī merāta masakare: “Ñerō waaburo Īgūsārē”, āri werenīa. Marīpu marī masaka āārīpererārē Īgū irirosū āārīmakū irikeremakū, marī gāme ñerō werenīa. ¹⁰ Su disita ōārī werenīrī, irasū āārīmakū ñerī werenīrī wiria. Yaarā, irasiribirikōārō gāāmea. ¹¹ Deko wiriri gobere ōārī wiriro, ñerī wiribirikoa. ¹² Yaarā, musā ire masīa. Higueragu, Īgui dukakabirikoa. Īguigu, higuera dukakabirikoa. Misōrī deko wiriri gobere moākuri dekode wiribirikoa. Marīrē i irirosū ōārī ditare werenīrō gāāmea.

Diayema masīrī āsū āārā, āri gojadea

¹³ Musā watopegue sugu ōārō masīgū āārīgūno, ōārīrē irinikōāburo. “Gajirā nemorō masīarinugāa”, āri bī, Īgū masīrī merā ōārīrē iriburo. Irasirimakū Īārā, gajirā Īgūrē: “Ōārō masīmī”, āri rākuma. ¹⁴ Musā gajinorē oparārē burō ubu Īaturirā, Īgūsā nemorō āārīduarā, musāya āārīburi ditare iriduarā: “Masīarinugāa”, āri gūñabirikōāka! Musā irasū āri gūñarā, āri katorikarā, diayema āārīrīrē keoro werenīrā meta yāa. ¹⁵ Musā: “Masīarinugāa”, āri gūñarī, Marīpu gūñarī sīrī āārībea. I ūmu marā gūñarī, wātīya āārā. ¹⁶ Masaka gajirārē ubu Īaturi, Īgūsāya āārīburi ditare iriduarā, gāme guaseonīrā āārīma. Āārīpereri gajirosūperi ñerīrē yāma. ¹⁷ Marīpu masīrī sīrī oparā gapu ōārā āārīma. Gāme guaseodūamerā, gajirārē iritamurā, gajirā wererire bʻremurī merā pērā, bopoñarī merā Īārā, ōārīrē irirā, masakare

surosū iārā, irikatoro marīrō irinirā āārīma. ¹⁸ Gajirā merā ōārō āārīduarā, gāmekēārō marīrō ōārō siñajārī merā āārīmakū iriduwarā, diayema iririre irinirā āārīma.

4

I ūmumarē gāāmerā, Marīpure gāāmebema, āri gojadea

¹ Ūnasirirā gāme guaseo, gāmekēārī musā? Āsū āārā. Musā gūñarīgue musā ñerirē iriduari, ōārīrē iriduari merā gāmekēārī irirosū āārā. ² Gajinorē musā gāāmea. Irasirirā irire opabirisīā, masakare wējēa, ĩgūsāyare ēmaduarā. Gajīgu gajinorē opamakū iārā, ĩgārē ubu iāturia. Irasirirā ĩgūyare opabirisīā, gāme guaseo, gāmekēāa. Musā Marīpure sērēbirisīā, musā gāāmerirē opabea. ³ Gajīpoere gajinorē sērēkererā, ñerō gūñarī merā sērēa. Musā basi musā ñerī waribejari ditare iriduwarā sērēa. Irasirīgu Marīpu musā sērērīrē sībemi. ⁴ Musā sugo nomeō marāpukugo āārīkerego gajīgure gāāmegō irirosū āārā. ŪMusā ire masīberi? Sugu i ūmu marā ñerīrē irirā irirosū iriduagu, Marīpure gāāmebemi. I ūmu marā ñerīrē irimakū iāgu: “Īgūsā irirosū irīgura”, āri gūñagū, Marīpure iāturigū dujami.

⁵ Marīpuya werenirī gojadea pūgue irire āsū āri gojasūdero āārībū: “Marīpu Ōāgū deyomarīgūrē marīrē pidi āārīmī marī merā āārībure. Ōāgū deyomarīgū marīrē maīgū, marī ñerīrē iriduamakū gāāmebemi”, āri gojasūdero āārībū. Iri gojadea ubu āārīrī meta āārā. Āārīrōma āārā. ⁶ Irasirīgu Marīpu marī ñerīrē irinemobirikōāburo, ārīgū, marīrē bopoñarī merā iā, ōārō iritamumi. Irasirirō ĩgūya werenirī gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībū: “Gajirā nemorō āārā, āri gūñagūrē Marīpu iritamubemi. ‘Ū ubu āārīgū āārā, yure iritamuka!’ ārīgū gapure ōārō iritamumi”, āri gojasūdero āārībū. ⁷ Irasirirā Marīpu dorerire buremuri merā irika! Wātī dorerire iribirikōāka! Musā ĩgārē pēbirimakū iāgu, musārē piri, durīwāgākōāgukumi. ⁸ Marīpu purogue ĩgārē: “Ū merā āārīka!” āri ejanugārā irirosū irika, ĩgārē masīnemoduarā! Irasirimakū iāgu, musā purogue ejanugāgū irirosū irīgukumi musārē iritamunemobu. Musā ñerō irirā āārā. Irasirirā ñerō iririre pirika! Musā Marīpuyare irirā, o i ūmu marā irirosū irirā: “Ōāgorāa”, āri gūñadāa. Ire irasū āri gūñabirikōāka! I ūmu marā irirosūta ñerīrē irimakū, ñegorāa. Marīpuya ditare irimakū, ōāa. ⁹ Musā ñerō iririre gūñarā, usuyari merā burirono irirā, bujawereri merā oreka! Musā ñerō iririre guyasirirī merā, bujawereka! ¹⁰ Marī Opure: “Mu ĩūrōrē yu ñegū, ubu āārīgū āārā, irasirīgu yure iritamuka!” āri sērēka! Musā irasū āri sērēmakū: “Mūrē iritamugura, yaagu, ōāgū āārā”, āri iāgukumi.

Musā Jesūre buremurā musā basi gāme werewuabirikōāka āri gojadea

¹¹ Yaarā, musā Jesūre buremurā musā basi gāme werewuabirikōāka! Gajirārē ñerī werenirā, o ĩgūsārē werewuarā, Marīpu marīrē gāme maīdoredeare tarinugārā yāa. Irire tarinugārā: “Iri doreri ōābea”, ārīrā irirosū yāa. Irasirirā Marīpu dorerire: “Ōābea”, āri werewuarā: “Ū Marīpu nemorō doremasīa”, ārīrā irirosū yāa. ¹² Marīpu suguta masakare ĩgū dorerire pidi āārīmī. Īgū suguta ĩgūsā iririre iā beyemasīmi. Masakare taumasīmi, o peamegue bēomasīmi. Irasirirā musā gapu: “Gajirā masakare werewuamasīa”, āri gūñabirikōāka!

Ūnamīgāgue marī iriburire masībīrīmarē gojadea

¹³ Dapagorare gajire weremakū, ōārō péka! Musā surāyeri: “Dapagā, o ñamīgā gajī makāgue su bojori moā, wāro niyeru wajatarākoa”, āri werenīa. Irasū āri werenirārē āsū āri weregura. ¹⁴ Musārē ñamīgāgue waaburire neō masībea. Marī i ūmugue okarī, ĩmikā boyoripoe duji, mērōgā puru perero irirosū āārā. Marī i ūmugue āārī, mērōgā puru boakōārākoa. ¹⁵ Irasirirā musārē āsū āri werenirō gāāmea: “Marīpu gāāmemakū, okarākoa ire, o gajire irimurā”. ¹⁶ Musā gapu: “Marī masīa, irasirirā marī gāāmerō āsū irirākoa”, āri werenīa. Iri āārīpereri musā irasū āri werenirī, ñegorāa. ¹⁷ Irasirirā: “Marī āsū irirā, ōārīrē irirākoa”, āri masīkererā, irire irimerā, ñerīrē irirā yāa.

5

Wāri doebiri oparārē waaburire gojadea

¹ Musā wāri doebiri oparā yure péka! Musā ñerō tarirākoa. Irasirirā ire gūña, buro bujawereri merā gaguinī oreka! ² Musāya doebiri boakōārōkoa. Musāya surire buru baarākuma. ³ Musā niyeru koeri, oro, plata merā iridea koeri musā duripīdea gurawijīakōārōkoa. Irasū waamakū, musā niyerure masīā, duripīdeare masīsūrokoa. I niyeru musā maīrī, peame gajinorē soebēorosū musārē poyanorēmākū irirōkoa. Dapagorare musā, i ūmu pererīnu ejaburo dupiyuro, wāro niyerure duripirā yāa. Irire duripirī waja buro wajamoāsūrākoa. ⁴ Musāya pooerire moānerārē wajaribeā. Irasirirā musārē: “Guare musā ārāderosūta wajarika!” āri gaguinīma. Īgūsā irasū āri gaguinirīrē marī Opū ĩgūrē wereboerārē doregu pémi. ⁵ Musā i ūmugue okarā, wāri doebiri opāa. Musā opari

merā musā gāāmerī ditare yāa. Musā irasiriri waja wajamoāsrūrkōa. Wekare ĩgūsā wējēburi dupiyuro oārō baa, diikugu irirosū āārā. ⁶ Musā ñerō irimerārē: “Ñerō yāma”, āri, peresugue āiwāgā: “Wējēka!” ārā, musā ĩgūsārē iririre kāmutamasiña marīrō.

Jesucristo i amugue dupaturi aariburire marirē oārō yuro gāāmea, āri gojadea

⁷ Irasirirā yaarā, marī Opū Jesucristo i amugue dupaturi aariburire gūñaturari merā oārō yūka! Pooe opū ĩgū otedea dukakaburire oārō yūkumi. ĩgūya pooere otedero puru, deko merēburire, irasū āārīmakū ĩgū otedea puri, masāburire oārō yūkumi. ⁸ Musāde ĩgū irirosūta oārō yūka! Marī Opū dupaturi aariburo mērō dūyāa. Irasirirā gūñaturari merā ĩgūrē bñremurirē neō piriro marīrō merā ĩgū aariburire oārō yūnikōāka!

⁹ Yaarā, Marīpu musārē wajamoārī, ārīrā, gāme turibirikōāka! ĩgū āārīpererā ñerārē wajamoāgū aariburo mērō dūyāa. ¹⁰ Yaarā, iripoegue marārē marī Opūya kerere weredupiyunerārē gūñaka! Marī Opūyare werede waja gajirā ĩgūsārē ñerō irinerā āārīmā. ĩgūya kerere weredupiyunerā gapu ñerō tarikererā, ĩgūyare wereduūbirinerā āārīmā. ĩgūsārē ñerō irirārē ñerō iribirinerā āārīmā. Irasirirā musāde ĩgūsā iriderosūta irika! ¹¹ Ñerō tarikererā marī Opūre bñremurirē neō piribirinerārē gūñarā: “Marī Opū oārō iritamunerā, usuyari bokanerā āārīma”, āri gūñāa. Iripoeguemu Job wāikugu ñerō taride kerere musā pébu. ĩgū buro ñerō tarikeregu, marī Opūre bñremurirē piribiridi āārīmā. Irasirigu ĩgū ñerō taridero puru, marī Opū ĩgūrē maigū ĩgūrē bopoñari merā iāsīā, wāri oārīrē iridi āārīmī. Irasirirā, ĩgū marīdere marīrē, ĩgū marīdere bopoñari merā iārīrē musā masīa.

¹² Yaarā, gajī yu wererire gopeyari merā oārō péka! Musā gajirārē wererā, āsū āri werēbirikōāka: “Amugasima merā āsū irigura”, o “I nikūma merā āsū irigura”, āribirikōāka! Musā gajirārē wererā, ārikatori marīrō su diayeta werēka! Gajinorē irianerā: “Iriabu”, ārika! “Āsū irirāra”, ārīrā, irika! “Āsū iribirikōa”, ārīrā, iribirikōāka! Marīpu wajamoābirikōāburo, ārīrā, irasirika!

¹³ Musā ñerō tarirā, Marīpure: “Iritamuka yure!” āri sērēka! Usuyari merā āārīrā, bayapeori merā ĩgūrē: “Oātaria mu”, āri, usuyari sīka! ¹⁴ Sugu pūrīrikugu, Jesure bñremurā oparārē siiuburo. ĩgūsā ĩgūrē uye merā piupeo, marī Opūre: “Jesús, iñ marē bñremugārē tauka!” āri sērēbosarākuma. ¹⁵ ĩgūsā marī Opūre bñremurī merā sērēmakū, marī Opū ĩgūrē taugukumi. Irasirigu ĩgūrē pūrīrī marīgū dujamakū irigukumi. Pūrīrikuađi ñerō iridi āārīmakū, Marīpu ĩgū ñerō irideare kātigukumi. ¹⁶ Irasirirā musā ñerō irideare gāme weretarika! Irasū āārīmakū, Marīpure musāya āārīburire gāme sērēbosaka! Irasirika, Marīpu musārē pūrīrī marīrā āārīburo, ārīrā! Oārīrē iririkugu buro bñremurī merā gajirāya āārīburire Marīpure sērēbosamakū, Marīpu ĩgū sērērōsūta irigukumi. ¹⁷ Iripoeguemu Marīpuya kerere weredupiyudi Elías wāikugu marīsūta masakū āārīdi āārīmī. ĩgū āārīdeapogue marā ñerō irimakū iāgū, Marīpure: “Deko merēbirimakū irika!” āri, buro bñremurī merā sērēdi āārīmī. Marīpu ĩgū sērērīrē pé, ure bojori gajī bojori dekogora, ĩgūsāya nikūrē deko merēbirimakū iridi āārīmī. ¹⁸ Puru Marīpure: “Deko merēmakū irika doja!” āri sērēdi āārīmī. ĩgū sērēmakū, deko merēdero āārībú. Irasū waamakū, ĩgūsāya nikūrē dupaturi oterī puri dukakadero āārībú.

¹⁹ Yaarā, sugu musā merāmu diayema āārīrīrē irinemobirimakū iārā, dupaturi Marīpuyare irimakū irirā, ĩgūrē oārō irirā irikōa. ²⁰ Ire masīka! Musā sugu ñerō irigure ĩgū ñerō iririre pirimakū irirā, ĩgūrē oārō irirā irikōa. Marīpu ĩgūrē peamegue waabodire taugukumi. ĩgū wāri ñerī irideare kātigukumi.

1 SAN PEDRO

Pedro Jesúre buremurā waasirinerārē gojadea

¹ Yu Pedro musārē oādorea. Jesucristo yare Igūyare buedoregu beyemi. Irasirigu musārē, musāya nikūrē wiri, gajirogue Ponto, Galacia, Capadocia, Asia, Bitinia wāikuri nikūgue waasirinerārē i pūrē gojāa. ² Marīpu āārīnīgā dupiyurogue musārē: “Yaarā āārīma”, ārīderosūta beyedi āārīmī. Ōāgū deyomarīgū merā musārē Igūyarā āārīmakū iridi āārīmī, Jesucristo gāamerārē iriburo, ārīgū. Jesucristo dí béori merā űerīrē koesūnerā āārīburo, ārīgū, irasiridi āārīmī. Musārē oārō iritamū, siñajārī merā āārīdero nemorō āārīrikūmakū iriburo.

Jesúre buremurā Marīpu merā oārō āārīnīburi gojadea

³ Marīpure, marī Opu Jesucristo Pagure: “Ōātaria mu”, ārī, usuyari sīrā! Igū marīrē buro bopoñasīā, Jesucristore boadiguere masūrī merā marīrē dupaturi deyoarā irirosū Igū pūrā űajāmakū iridi āārīmī. Irasirigu Igū merā marī oārō āārīnīkōāburire masīmakū yāmi. ⁴ Irasirirā, Igūyarārē: “Ōārīrē sīgura”, ārīdeare marī opaburire usuyari merā yūrā yāa. Igū marīrē sīburi: Igū űmugasigūe oārī oparī, neō pereburi, boaburi meta āārā. ⁵ Marīpu marīrē Igūrē buremurārē Igū turari merā koremi. Irasirigu, i űmu peremakū, Igū marīrē peamegue waabonerārē: “Taugura, yu merā āārīnīkōārākuma”, ārīdeare iriyuwarīkūre masīmakū irīgukumi.

⁶ Marī mērōgā i űmugue āārīrōpa wāri gajirosūperi űerō tarikererā, űmugasigūe Marīpu marīrē sīburi gūñarā, buro usuyari merā āārā. ⁷ űerō tarikererā, marī diayeta Marīpure oārō buremunirī, oro nemorō wajakua. Oro wajakukerero, pereburi āārā. Masaka irire peamegue soekuma oārī oro dita dujaburo, ārīrā. Irasūta marī űerō tariri merā diayeta Marīpure oārō buremunirā dujarākoa. Irasirigu, Jesucristo dupaturi aarimakū, Marīpu marīrē: “Ōārō iribu, irasirirā yu puro yu merā āārīnīkōārākua”, ārīgukumi.

⁸⁻⁹ Musā Jesucristore Igū i űmugue āārīmakū īābirinerā āārīkererā, Igūrē maīa. Dapagoradere Igūrē īābirikererā, gūñatari merā Igūrē buremua. Musā Igūrē irasū buremunīmakū, Marīpu musārē peamegue waabonerārē tarimakū irīgukumi. Irasirirā musā Marīpu purogue waaburire gūñarā, irogue eja, usuyarosū buro usuyāa. I usuyari oparire werenirī merā weremasīña maa.

¹⁰ Iripoegue Marīpuya kerere weredupiyunerā Igū musārē oārō iritamugū tauburire werenerā āārīmā. Irire werekererā, pēmasībīrinerā āārīmā. Irasirirā irire masīduarā, bue, gūñamanerā āārīmā. ¹¹ Ōāgū deyomarīgū Cristo Igūsārē iriudi iritamurī merā Cristo űerō tari, boadigue masā, űmugasigūe marīa, puru āārīpererā Opu āārīburi weredupiyunerā āārīmā. Irasirirā: “¿Noā irasū waagukuri, űaāsū āārīmakū irasū waarokuri?” ārī masīduarā, irire bue, gūñamanerā āārīmā. ¹² Marīpu Igūsā masīmakū gāamegū, Igūsārē āsū ārīdi āārīmī: “Musā āārīrīpoe i irasū waabirīkoā dapa. Puru marā gapu irire īārākuma”, ārīdi āārīmī. Dapagorare Marīpu marīrē tauri kerere wererā Igūsā iripoegue weredeareta musārē werema. Ōāgū deyomarīgū Marīpu űmugasigūe merā iriudi iritamurī merā musārē irire werema. Marīpu Jesucristo iridea merā marīrē taurire Marīpure wereboerāde buro masīduama.

Marīpu marīrē űerī marīrā āārīderemi, ārī gojadea

¹³ Irasirirā musā iriburire oārō pēmasīrī merā gūñaka! Jesucristo i űmugue dupaturi aarimakū, Marīpu musārē oārō iritamugū musā peamegue waabonerārē tauburire gūñanīkōāka! Irire gūñarā, buro usuyari merā yūka! ¹⁴ Iripoegue musā Marīpure masīburi dupiyuro űerō űaribejarire iriunaderosūta dapagorare neō irinemobirikōāka! Majīrā Igūsā pagūsamarā dorerire tarinūgāmerā irirosū Marīpu dorerire tarinūgābirīkōāka! ¹⁵ Marīpu musārē Igūyarā āārīdoregu sīiudi, űerī marīgū āārīmī. Irasirirā, Igū irirosū musāde űerī marīrāta oārī ditare irika! ¹⁶ Marīpuya werenirī gojadea pūgue irasūta ārī gojasūdero āārībū. Āsū ārīdi āārīmī: “Yu oāgū, űerī marīgū āārā. Irasirirā musāde űerī marīrā āārīka!” ārīdi āārīmī.

¹⁷ Marīpu āārīpererārē surosū īāgū, Igūsā irideare: “Iri oābu, iri oābiribu”, ārī weregu āārīmī. Irasirirā Igūrē: “Guapu”, ārīrā, i űmugue musā āārīrōpa gopeyari merā Igūyare irika! ¹⁸ Musā űekūsamarā Marīpuyare irībīrinerā āārīmā. Musā Igūsā iriderosū iriri wajamāa. Irasirigu Marīpu musārē Igūsā iriderosū iriunanerārē taudi āārīmī Igūyare iriburo, ārīgū. Musā ire masīa. Marīpu marīrē taugu, marī űerō iridea wajare wajaribosadi āārīmī. Irasū wajaribosagu, niyeru, oro merā wajaribosabiridi āārīmī. Niyeru, oro pereburi āārā. ¹⁹ Irasirigu iri wajakuro nemorō marī űerī iridea wajare wajaribosadi āārīmī. Igū magū Cristo boagu dí béodea merā gapu marī űerī iridea wajare wajaribosadi āārīmī. Oveja majīgū masaka Marīpure buremurā wējē soepebu oāgū āārīderosūta Cristo

ōāgū ñerī marīgū āārīmi. ²⁰ Marīpu i āmūrē ĩgū iriburo dupiyurogueta Cristo ĩgū boagu dí béoburire masīsiadi āārīmi. Ipapoere i āmu pereburi dupiyuro Cristore i ūmugue iriudi āārīmi, ĩgūya dí béori merā musārē iritamuburo, āārīgū. ²¹ Irasirirā Cristo iritamurī merā Marīpure bñremua. Marīpu Cristore boadiguere masū, ūmugasigue āimurīa, āārīpererā Opu sóodi āārīmi. Irasirirā Marīpure: “Guare ōārō irigu āārīmi”, ārī bñremu, ĩgū merā ōārō āārīniburire ōārō masīa.

²² Cristoya diayema kerere pé bñremusīa, musā ñerī iririkurire pirinerā āārībú. Dapagorare diayeta musāyarārē maīmasīa. Irasirirā musāya yajupūrārī, āārīpereri musā turari merā gāme maīka! ²³ Musā Marīpuya werenīrīrē bñremurā, dupaturi deyoarā irirosū waabu. Irasirirā ĩgū pūrā waabu. Marī pagusāmarā merā deyoa, puru boakōārākoa. Iri irirosū āārībea Marīpu pūrā waamakū. ĩgūya werenīrī, perebiri werenīrī āārā. Irasirirā iri werenīrī merā ĩgū puro ĩgū merā āārīnikōārākoa. ²⁴ ĩgūya werenīrī gojadea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībú:

Āārīpererā masaka tā irirosū āārīma. ĩgūsā ōārī oparide tá goori irirosū āārā. Tá masā, boakōāa. Gooride boakōāa. Iri irirosūta marī masakade boarākoa.

²⁵ Marī Opu werenīrī gapu neō perebirikoa. ĩgū ārīderosūta waarokoa. Āārīpereri ĩgū: “Āsū irigura”, ārīdeare iriyuwarikugakumi, ārī gojasūdero āārībú.*
Iri ōārī bueri, musārē ĩgūsā weredea, Jesucristo marīrē tauri kerere bueri āārā.

2

¹ Irasirirā āārīpereri gajirosūperi ñerī iririre: ārīkatorire, irikatorire, gajirā gajino opamakū iāturirire, gajirārē ñerō ārī werewuarire pirika! ²⁻³ Musā, marī Opu musārē ōārō iririre sīrū masīsiāa. Irasirirā neō deyoarāgā ōpīkūrē gāāmerōsū masāde marī Opuware diayemarē buro gāāmeke! Irire gāāmerā, ĩgūrē bñremunemorākoa. Musā irasirimakū, musārē taugakumi.

Cristo masakare okari sīgū ūtāye irirosū āārīmi, ārī gojadea

⁴ Cristo marīrē okari sīgū suye ūtāye masaka ĩgūsā béoadeaye irirosū āārīgū āārīmi. ĩgūsā ĩgūrē gāāmebirikeremakū, Marīpu ĩgū Pagu gapu ĩgūrē: “Ōātarigu, āārīpererā Opu āārīmi”, ārī beyedi āārīmi. Irasirirā ĩgūrē: “Ōāgū āārīmi”, ārī bñremua. ⁵ Marīde Cristo merā okari oparā ūtāyeri irirosū āārā. Marīpu, sugū ūtāyeri merā wii irigu irirosū marī merā irigu yāmi. Irasirigu marīrē ĩgūyarārē ĩgūya wiima irirosū āārīmakū yāmi. ĩgūyarā paia ĩgūrē bñremurā, ĩgū dorederosūta gajino sīma. Marīrē ĩgūsā irirosū āārīmakū yāmi, Jesucristo iritamurī merā ĩgūrē usuyari sīburo, āārīgū. Irasirirā ĩgūyare irirā, ĩgūrē usuyamakū irirākoa. ⁶ Marīpu ĩgūya werenīrī gojadea pūgue āsū ārīdi āārīmi:

Yu beyedire yaa wiima weanūpuroridea ūtāye irirosū āārīgūrē Jerusalēgue pīgura. ĩgū, yu beyedi ōātarigu, āārīpererā Opu āārīmi. ĩgūrē bñremurāno, buro usuyarākuma. “Ubugorata ĩgūrē bñremukubu”, ārī gūñabirikuma, ārīdi āārīmi.*

⁷ Musāde ĩgūrē bñremurā: “Ōātarigu āārīmi”, ārī iāa. ĩgūrē bñremurē gapure Marīpuya werenīrī gojadea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībú:

Marīpu beyedi suye ūtāye wii iririmasā béoadeaye irirosū āārīkeremakū, Marīpu gapu ĩgūrē iri wiima weanūpuroridea ūtāye irirosū āārīmakū iridi āārīmi. Irasirigu ĩgūrē āārīpererā Opu pidi āārīmi, ārī gojasūdero āārībú.*

⁸ Gaji Marīpuya werenīrī gojadea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībú:

Marīpu beyedire bñremurā, iri ūtāyegue gubutuameémejānerā irirosū āārīma. Irasirirā Marīpu purogue neō waabirikuma, ārī gojasūdero āārībú.*

ĩgūya kerere bñremubiri waja ūtāyegue gubutuameémejānerā irirosū āārīma. Marīpu purogue ejabirikuma. ĩgūsārē irasū waaburire Marīpu iripoegueta: “Irasū waarokoa”, ārīsiadi āārīmi.

Marīpuyarā āsū āārīma, ārī gojadea

⁹ Musā gapu Marīpu pūrā ĩgū beyenerā āārā. Marī Opuyarā paia irirosū ĩgūyare moārā, Marīpuya bumarā ĩgū ĩrō ñerī marīrā ĩgūyarā āārā. Musārē naītīārō āārīrā irirosū ĩgūyare neō masībirinerārē masīdoregu sīiudi āārīmi. Irasirigu musārē boyorogue āārīrā irirosū irire ōārō masīrā āārīmakū iridi āārīmi. Musārē ĩgū ōārō irideare gajirārē weredoregu, irasiridi āārīmi. ¹⁰ Musā iro dupiyurogue Marīpu pūrā āārībiribu. Dapagorare Marīpu pūrā āārā pama. Musā iro dupiyurogue bopoñarī merā iāsūña marību. Dapagorare musārē Marīpu bopoñarī merā iāmi.

Marīpuyare irirā āārīka! ārī gojadea

¹¹ Yaarā yu maĩrā, musā i ūmurē naagorenarĩmasā musāya makāgue āārĩmerā irirosū, Marĩpu puro waamurāta āārā. Irasirĩgu musārē ire turaro werea. Musā ñerĩ uaribejarire iribirikōāka! Musārē ñerō irimakū iriduarā irirosū musā ñerĩ uaribejarĩ musārē ñerō irimakū iriduarō yāa. ¹² Marĩpure masĩmerā watopegue āārĩrā ōārō irirā āārĩka, musārē werewuārĩ, ārĩrā! Musā irasirimakū musārē werewuaduakererā, Marĩpu ĩgūsārē ĩgūyare masĩmakū irirĩpoe musā ōārō iririre ĩānerā āārĩsĩā, ĩgūrē: “Ōāgū, turagu āārĩmĩ”, ārĩ buremurākuma.

¹³ Marĩ Opure buremusĩā, āārĩpererā i nikū marā oparārē ōārō merā yujuka! I nikū marā oparā opu āārĩgādere yujuka! ¹⁴ ĩgū dokamarā oparādere yujuka! ĩgūsārē ĩgū doreri tarĩnugārārē wajamoāmurārē pĩdĩ āārĩmĩ. ĩgū dorerire irirārē: “Ōārō iriabũ gāmā”, ārĩdoregu pĩdĩ āārĩmĩ. Irasirirā ĩgūsārē yujuka! ¹⁵ Marĩpu, musā ōārō irimakū gāamemi. Musā irasirimakū ĩārā, pēmasĩmerā musārē werewuaduakererā, werewuamasĩbema.

¹⁶ Musā, Marĩpu tausũnerā āārĩsĩā, gajĩrārē moāboerĩmasāgora āārĩbea. Marĩpu tausũnerā āārĩkererā, “Guare doreri māa. Irasirirā gua gāamerō ñerĩrē irirākōa”, ārĩ gũñabirikōāka! Āsū gapu irika! “Marĩpure moāboerā āārā gua”, ārĩ gũñaka! Irasū ārĩ gũñārē, ĩgū dorerire irika! ¹⁷ Āārĩpererā masakare buremurĩ merā ĩāka! Marĩyarārē Jesure buremurārē maĩka! Marĩpure gopepyari merā buremuka! I nikū marā opudere buremurĩ merā ĩāka!

Cristo ñerō tarĩgu ĩgū bokatũderosū musāde bokatũka! ārĩ gojadea

¹⁸ Moāboerĩmasā, ōārō buremurĩ merā musā oparārē yujuka! Musārē ōārō irirā ditare yujubirikōāka! Musārē turaro merā dorerādere yujuka! ¹⁹ Musā ñerō iribirikeremakū, musā oparā musārē wajamoābukuma. Musā, Marĩpu ĩūrō diayemarē iriduamakū, ĩgūsā wajamoārĩrē bokatũmakū, Marĩpu musārē: “Ōārō yāma”, ārĩ ĩāgukumi. ²⁰ Musā ñerō iriri waja gapu ĩgūsā musārē wajamoāmakū, irire musā bokatũkeremakū, Marĩpu musārē: “Ōārō yāma”, ārĩ ĩābirikumi. Musā ōārō irikeremakū ĩgūsā musārē wajamoāmakū, musā ōārō merā guaro marĩrō bokatũmakū, Marĩpu musārē: “Ōārō yāma”, ārĩ ĩāgukumi. ²¹ Irasirĩburo, ārĩgū, Marĩpu musārē ĩgūyarā āārĩdoregu siudi āārĩmĩ. Cristode musāya āārĩburire ñerō tarimi, musāde ĩgū iriderosū irituyaburo, ārĩgū. ²² ĩgū neō suñarō ñerō iribirimi. Gajĩrārē ārĩkatori merā neō werenĩbirimi. ²³ Masaka ĩgūrē turimakū, ĩgūsārē neō turi gāmbirimi. ĩgūrē ĩgūsā ñerō irikeremakū: “Musārē ñerō irigura”, neō ārĩbirimi. ĩgū Pagu gapure: “Yupu diayemarē irĩgu, yure ñerō irirārē diayeta wajamoāgukumi. ĩgūgue āmugukumi”, ārĩ gũñadi āārĩmĩ. Irasirirā marĩdere ĩgū ārĩderosū ārĩrō gāamea. ²⁴ Cristo, marĩ irirosū dupukagu ĩgū basi marĩ ñerĩ iridea wajare wajaribosagu curusague boami. Marĩ okaropa ñerĩ iririre piri, Marĩpuya diayema gapure iriburo, ārĩgū, boami. ĩgū marĩrē peamegue waabonerārē taugu, buro kāmiku, buro ñerō tarimi. ²⁵ Oveja dederĩnerā irirosū musāde peamegue dederibonerā āārĩbũ. Dapagorare Cristore buremusĩā, ĩgūyarā āārā. Irasirĩgu ovejare koregu irirosū Cristo musārē koremi. Musā ōārō āārĩrikuburo, ārĩgū, musārē ōārō koremi.

3

Mojōsuanerā āsū irika! ārĩ gojadea

¹⁻² Moāboerĩmasārē yu werederosũta musā marāposā nomerē weregura. Musā marāpusāmarārē ōārō merā yujuka! ĩgūsā dorerosū irika! Surāyeri musā marāpusāmarā Marĩpuya kerere burenumerā āārĩma. Irasirirā ĩgūyare musā ĩgūsārē weribirikererā, ĩgūyare ōārō iririkũka! Ōārĩ ditare irika! Musā marāpusāmarā musārē dorerire buremurĩ merā yujuka! Musā irasirimakū ĩārā, ĩgūsāde Marĩpuya kerere buremubukuma. ³ Musāya dupure wārĩ mamarĩkubirikōāka! Musāya dupure gajĩrārē ĩasuyamakū iribirikōāka! Musārē: “Ōārō deyoma”, ārĩ ĩāmakū iribirikōāka! Irasirirā musāya poañapure wuapuwea mamuanerā nome, oro merā iridea dari buyanerā nome, wajapari surĩ sãñanerā nome āārĩduari ditare gũñarikubirikōāka! ⁴ Āsū gapu āārĩka, ōārā, ōārō deyorā nome āārĩduarā! Ōārĩ gũñarĩ oparā nome, gajĩrārē turiro marĩrō gopepyaro merā weretamurā nome, siñajārĩ merā āārĩrikurā nome āārĩka! Ōārō āārĩrikuri, dupure mamarĩ ōārō deyorĩ pereburosū neō perebirikōa. Musā ōārō āārĩrikuri, Marĩpu ĩūrōrē ōatariri āārā. ⁵ Iripoeguere Marĩpuyarā nome āsũta āārĩuanerā āārĩmā. ĩgūsā nome: “Marĩpu ārĩderosũta yure ōārō irĩgukumi”, ārĩ buremurā, ĩgūsā marāpusāmarā dorerire ōārō yujunerā āārĩmā. ⁶ Āsũta Sara ĩgo marāpure Abrahārē ōārō merā yujudeo āārĩmō. Irasirĩgo ĩgūrē: “Yu opu”, ārĩunadeo āārĩmō. Irasirirā musā ōārō irirā, gũiro marĩrō āārĩrikurā, Sara āārĩderosū āārĩrākōa.

⁷ Āsũta musā marāpokurāde musā marāposā nomerē pēmasĩrĩ merā ōārō irika! Nome, marĩ ūma irirosū turarā āārĩbema. Irasirirā ĩgūsārē buremurĩ merā iritamuka! Marĩpu musārē bopoña, ĩgū puro perebirĩ okarĩ sĩburosũta nomedere bopoña, perebirĩ okarĩ sĩgukumi.

Irasirirā musā marāposā nomerē òārō koreka! Marīpu musā sērērīrē yujuburosūta Igūsā nomerē òārō irika!

Òārō Igūsā irikeremakū, gajirā Igūsārē ñerō iririre weredea

⁸ I merā musā āārīpererāre weretūnugara. Suro merā òārō āārīrikuka! Musā merāmarārē bopoñarī merā iāka! Sugu pūrā irirosū gāme maīrikuka! Òārō merā gāme iritamuka! “Gua, gajirā nemorō āārībea”, āri gūñaka! ⁹ Gajirā musārē ñerō irimakū, Igūsārē gāmibirikōāka! Musārē Igūsā ñerō āri werenimākū, Igūsārē ñerō āri gāmibirikōāka! Āsū gapu irika! Igūsāya āārīburire Marīpure sērēbosaka! Marīpu musārē òārō iribu, irire irimurārē pidi āārīmi. ¹⁰ Marīpuya werenīri gojadesa pūguere āsūta āri gojasūdero āārībū: Musā okaropa òārō usuyari merā āārīduarā, neō ñerō werenibirikōāka! Neō ārīkatobirikōāka! ¹¹ Āārīpereri ñerī iririre pirikōāka! Òārī gapure irika! Gāme iāturiro marīrō siñajārī merā āārīrikuka! Irire buro gāameka!

¹² Diayemarē irirārē marī Opu irisu korenikōāmi. Igūsā Igūrē sērērīrē irasū pénikōāmi. Ñerō irirā gapure gāamebemi, āri gojasūdero āārībū.⁴

¹³ Òārī ditare iriduamakū, ¿noā musārē poyanorēbukuri? ¹⁴ Diayemarē musā irikeremakū, gajirā musārē ñerō irimakū, Marīpu gapu musārē òārō yāmi. Irasirirā usuyāa. Musārē ñerō iriduwarārē gūibirikōāka! Igūsā musārē iriburire gūñarikubirikōāka! ¹⁵ Āsū gapu irika! Cristore: “Gua Opu āārīmi”, āri buremuka! Musārē: “¿Nasirirā Cristore buremurī?” āri sērēñarānorē pēmasirī merā òārō yujuka! Igūsā musārē sērēñaburo dupiyuro Igūsārē yujuburire òārō gūñayuka! Irasirirā Igūsārē Cristo musārē tauburire òārō yujurākoa. ¹⁶ Turiro marīrō òārō buremurī merā Igūsārē yujuka! Òārō irika! Irasirirā: “Marīpu iūrō waja opabea”, āri gūñarākoa. Cristore musā buremurā Igūyare òārō irirā āārīmakū gajirā musārē: “Ñerō yāma”, āri werewuanerā Igūsā musārē werewuadea diaye āārībirimakū iārā, gūyasirīrākuma. ¹⁷ Marī ñerō iriri waja gajirā marīrē ñerō tarimakū iribukuma. Marīpu gāāmemakū, marī òārō iriri waja gajirā marīrē ñerō tarimakū iriri gapu òāgorāa.

¹⁸ Irasūta Cristo òāgū āārīkeregu, ñerō tarimi. Suñarōta āārīpererā ñerī iridee wajare boa, wajaribosadi āārīmi. Marī ñerā āārīmakū, marīya āārīburire ñerō tarimi, Marīpuyarā waamakū iribu. Igū, marī irirosū dupukugu āārīsīā, Igūya dupugora tamerā boakōāmi. Igū boakeremakū, Igūya yujupūrā merā okakōādi āārīmi. ¹⁹ Irasirigu Igūya yujupūrā merā boanerā Igūsā peresu irisunerā āārīrōgue waa, Igūsāya yujupūrārīrē Marīpuyare weredi āārīmi. ²⁰ Igūsā iripoegure Marīpu dorerire tarinugāunanerā āārīmā. Noē āārīdeapoeuguere Igū wādiru doōdirure dooripoe Marīpu Igūrē buremumakū gāāmedi āārādīmi. Irasirigu: “Gajipoe irirā yare buremubukuma”, āri, Igūsārē yoaripoe yūdi āārādīmi. Igūsā gapu neō buremubiriunanerā āārīmā. Irasirigu Marīpu Igūsārē wajamoādi āārīmi. Noē Igūya wii marā merā dita: su mojomā pere gaji mojó ureru pērēbejarā dia mirīrīrē tariweredi āārīmi. ²¹ Marīpu i nikūrē miūgū Igūsārē taudea, marīrē deko merā wāiyeri irirosū āārā. Irasiriro marī peamegue waabonerāre tauburire imua. Deko merā marīrē wāiyemakū, marīya dupure gurarire koerosū āārībea. Marī wāiyesūrā, Marīpure: “Guare mu iūrō ñerī marīrā āārīmakū irika!” āri sērēa. Irasirirā, Jesucristo masādea merā marī peamegue waabonerā tarimurā āārā. ²² Jesucristo masādero puru, umugasigūe murīadi āārīmi. Irasirigu Marīpu diaye gapu doami Igū merā dorebu. Igū Marīpure wereboerā nemorō, umarō marā oparā nemorō, āārīpererā dorerā nemorō doregu āārīmi.

4

Marīpu iritamurī merā Igūyare irimasirākoa, āri weredea

¹ Jesucristo, marī irirosū dupukugu ñerō tarimi. Irasirirā: “Igū ñerō tarikeregu Marīpu gāāmerīrē iriderosū marīde ñerō tarikereā Marīpu gāāmerīrē irirākoa”, āri gūñarō gāāmea. Marīde, Igū ñerō tariderosū ñerō tarirā, ñerō iririre pirikōāa. ² Irasū pirirā, i umu marī āārīrōpa dupaturi ñerī uaribejarire iribirikoa. Marīpu gāāmerīrē irinirākoa. ³ Iripoegue, Marīpure masīmerā ñerīrē iriduware iriderosūta musāde ñerīrē iriunanerā āārībū. Irasirirā gūyasirīrō marīrō ñerīrē irirīkurā, ñerī uaribejarire irirīkurā, mejārikurā, bosenuīrī irirā mejā, gaguinīrikurā āārīnerā āārībū. Marīpu dorerire tarinugārā keorī weadeare buremunerā āārībū. Irasirirā iropata iri ñerīrē irika! ⁴ Dapagorare irire murārōta irirā gapu musā iri ñerīrē Igūsā merā iribirimakū iārā, iāgukakōāmea. Irasirirā musārē iāturi, ñerō werenīma. ⁵ Marīpu Igūsārē: “Musā irasū ñerī irideare werepeka!” āri gūkumi. Igūta okarārē, boanerādere: “Ire irimakū òāgorabu, iri gapure irimakū òābiribū”, āri beyebu āārīmi. ⁶ I umurē āārīpererā masaka boamurā dita āārīkeremakū, Marīpu Igūya kerere

wererārē Īgūsārē irire weredoredi āārīmī, boadero paru Īgū irirosū Īgū puro okanikōāburo, ārīgū.

⁷ Āārīpereri i ūmuma pereburo mérō duyanugāwāgārisiāa. Irasirirā ōārō pēmasīrī merā diayemarē irinikōāka! Irasirirā Marīpure buremurī merā sērērākoa. ⁸ Āārīpereri gajino iriri nemorō diayeta gāme maika! Neō gāme maīduūbirikōāka! Marī gajirārē maīrā, marīrē Īgūsā űērō irikeremakū, mata Īgūsā űērō iriadeare kātiakōākoa. ⁹ Musā merāmarā musāya wiirigue ejamakū, ōārō usuyari merā Īgūsārē bokatīrīneāka! ¹⁰ Marīpu Īgūyarākure Īgūyare irimasīburire pīdi āārīmī. Irasirirā iri merā ōārō gāme iritamuka! Marīpu musākure musā Īgūyare irimasīburire pīdea merā Īgū gāāmerōsū gāme iritamurā, ōārō gāme iritamurā yāa. ¹¹ Irasirirā Marīpure wererā, Īgū weredorederosūta wereka! Gajirārē iritamurāde Īgū turari sīrō bokatīrō iritamuka! Āārīpereri musā iririre Marīpure masaka usuyari sīburosū irika! Jesucristo iritamurī merā irasirika! Marīpure āārīpererinurī buremuka! Marī āārīpererā Īgūrē: “Ōatarigu, turatarigu āārā”, ārī, usuyari sīrā! Irasūta irirā!

Jesúre buremurī waja űērō taririre gojadea

¹² Yaarā yu maīrā, musā Jesúre buremurī waja űetariro tarirā, diayeta Īgūrē buremurīrē masīsūa. Irasirirā: “¿Nasiriro yure irasū waari? Gajirosū waakoa”, ārī gukabirikōāka! ¹³ Āsū gapu irika! űērō tarirā: “Cristo űērō tariderosū guade űērō taria”, ārī usuyaka! Irasirirā Cristo dupaturi i ūmugue Īgū gosesiriri merā, Īgū turari merā aarimakū Īārā, buro usuyarākoa. ¹⁴ Cristoyarā musā āārīrī waja gajirā musārē űērō ārī buridamakū, musārē űērō werenīmakūdere ire masika! Marīpureyagu Ōāgū deyomarīgū musā merā āārīmī. Īgū turatarigu musārē iritamumi. Irasirirā usuyāa. ¹⁵ Masakare wejēbēorimasā, yajarimasā, noō waarō űērō iririmasā, gajirārē Īgūsāyamarē sērēñarikurā űērō tarirākuma. Īgūsā irirosū iribirikōāka! Ōārī iridea waja merā gapu űērō tarimakū ōāgorāa. ¹⁶ Cristoyarā musā āārīrī waja gajirā musārē űērō tarimakū irirā yāma. Īgūsā irasirimakū, guyasīrībirikōāka! Ubu gapu Marīpure: “Mu guare Jesucristoyarā āārīmakū iridi āārā, irasirirā murē usuyari sīa”, ārika!

¹⁷ Marīpu marīrē Īgūyarārē marī irideare: “I gapure irimakū ōāgorabu, i gapure irimakū ōābiribu”, ārī beyeripoe ejasiāa. Āārīpererārē marīrē Īgūyarārē marī irideare irasū ārī beyepurorigukumi. Īgūyarārē irasū beyepurorigu, ¿nasirigukuri Īgūyarā āārīmerā gapure? Īgūya kerere gāāmebiri waja Īgūsārē buro wajamoāgukumi. ¹⁸ Marīpureya werenīrī gojadea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībū: “Ōārā Marīpureyārā buro űērō taridero paru, Marīpu Īgūsārē tau, Īgū puro ātagukumi. űērā Īgūrē gāāmemerā gapu űetariro tarirākuma. Peamegue waadederirākuma”, ārī gojasūdero āārībū. ¹⁹ Irasirirā Marīpu gāāmerōsū marī űērō tarirā, ōārī iririre irinikōārō gāāmea. Marīya āārīburire Marīpure marīrē iridire wiaro gāāmea. Āārīpereri Īgū: “Musārē ōārō irigura”, ārīdeare diayeta irigukumi. Irasirirā Īgūrē: “Mu gāāmerō yure irika!” ārīrō gāāmea.

5

Pedro, Jesúre buremurī iriburire gojadea

¹ Dapagorare musārē Jesúre buremurā oparā murārē weregura. Yude Jesúre buremurārē doregu āārā. Cristo űērō tarimakū Īābu. Īgū gosesiri merā, Īgū turari merā dupaturi i ūmugue aarimakū, yude āārīpererā Īgūrē buremurā merā Īāgukoa. ² Marīpureyārā oveja irirosū āārīma. Musā Īgūyarārē dorerā ovejare korerā irirosū āārā. Irasirirā Marīpu musārē Īgū pīnerārē Īgūyarārē ōārō koreka! Marīpu gāāmerōsū ōārō yujupūrākuri merā Īgūsārē koreka! Īgūsārē korerā: “Niyerure wajatarākoa”, ārī gūñabirikōāka! ³ Īgūsārē korerā, pūrīrō merā dorebirikōāka! Ōārō iririkuka! Irasirirā musā iririkurire Īākūrā, Īgūsāde ōārō iririkurākuma. ⁴ Musā irasū ōārō iririkurā, Cristo marīrē āārīpererā korerā Opu dupaturi i ūmugue aarīgū, musārē: “Ōārō iribu”, ārīgukumi. Irasirirā, Īgū puro gosesirirogue Īgū ōatariri sīburi^{*} wajatarākoa. Iri neō perebirikoa.

⁵ Yu musā oparārē wererosū musā maamarādere weregura. “Murārē buremurī merā yujuka!” ārī werea. Irasirirā musā Jesúre buremurā āārīpererā: “Gajirā nemorō āārā”, ārī gūñarō marīrō gāme iritamuka! Marīpureya werenīrī gojadea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībū: “Gajirā nemorō āārā”, ārī gūñagūrē Marīpu iritamubemi. “Yu ubu āārīgū āārā, yure iritamuka!” ārīgū gapure ōārō iritamumi, ārī gojasūdero āārībū.*

* 5:4 Sugu ūma biririmasā gajirā nemorō ōārō ūmagū, olivo wāikadima pūrī merā iridea berore wajatakumi. Masaka iri berore Īgūya dipurugue peokuma, gajirārē Īgū wajatadeare Īmurā. I irirosū, sugu Jesúre buremugū űērō tarikeregu: “Marīpu yure iritamugukumi”, ārī buremurīrē pīribi, ūmagasigue perebiri okari wajatagukumi. Iri ūmagasigue perebiri okari wajatari, i berore wajatari irirosū āārā. ✪ 5:5 Pr 3:34

⁶ Irasirirā: “Gajirā nemorō āārā”, āri gūñabirikōāka! Marīpu turagu musārē doremakū, yujuka! Musā irasirimakū, Marīpu ĩgū: “Āsū irigurā”, ārīrīnu ejamakū, masaka ĩrō musārē: “Yu maīrā, yu iritamurā āārīma”, āri ĩmugukumi. ⁷ Marīpu buro maīri merā musārē koremi. Irasirirā āārīpereri musā gūñarikurire ĩgūrē wereka! ĩgū musārē iritamugukumi.

⁸ Ōārō pémasīri merā diaye gūñaka! Wātī musārē ĩaturigu musārē ñerī irimakū iriduagu ēōkaye guagu waibure baaduagu āmagorenagū irirosū musārē poyanorēduagu āmagorenami. ⁹ Ire masīa. Musā ñerō tarirosūta āārīpererogue gajirā Jesúre buremurā ñerō tarirā yāma. Irasirirā ñerō tarikererā, wātīrē neō yujubirikōāka! Jesús gapare gūñaturanikōāka! ĩgūrē buremurīrē neō piribirikōāka! ¹⁰ Musā i ũmugue āārīrōpa dita ñerō tarirākoa. Pupu Marīpu musārē gūñaturarā, ōārā, turarā āārīmakū irigukumi. Marīputa neō piriō marīrō marīrē iritamunīgū Jesucristore buremunugādogegu siiudi āārīmī, marīrē ĩgū merā ĩgū gosesirirogue āārīnikōāburo, ārigū. ¹¹ Irasirirā ĩgūrē: “Mu turatarigu, āārīpererā Ōpu āārā”, āri, usuyari sīnīrā! Irasūta irirā!

Pedro ōādoretūnudea

¹² Silvano iritamurī merā i pūguere yu musārē mērigā gojāa. ĩgū, yu ĩāmakū, Jesúre buremugū marīyagu diayemarē irigu āārīmi. Irasirigu ĩgū iritamurī merā musārē gūñatura, usuyamakū irigu, Marīpu marīrē diayeta maīgū āārīmi, ārigū, i pūrē musārē gojāa. Marīpu marīrē maīrē masīrā ĩgūrē irasū buremunikōāka!

¹³ Babilonia marā Jesúre buremurā musārē ōādorema. ĩgūsāde, musā irirosūta Marīpu beyenerā āārīma. Marcos yu magū irirosū āārīgūde musārē ōādoremi. ¹⁴ Musā merāmarārē bokatīrā, maīri merā, ōārō usuyari merā mojó ñeāka!

Marīpu āārīpererā musārē Jesucristoyarārē ōārō sīñajārī merā āārīrikumakū iriburo. Irasūta iriburo.

Iropata āārā.

Pedro

2 SAN PEDRO

Pedro Jesúre bɔremurãrê gojadea

¹ Yu Simón Pedro, Jesucristore moãboegu, ìgũ buedoregu pídi, musãrê i pũrê gojáa. Marí Opu Jesucristo marirê taugu diayemare ìrigu ããrĩmi. Irasirigu Marípu Jesucristo merã guare iriderosũta musãdere ìgũrê bɔremumakũ iridi ããrĩmi. Marí Jesucristore bɔremurĩ opamakũ ôataria. ² Musã Marípure, irasũ ããrĩmakũ marí Opu Jesúre masĩa. Irasirigu Marípu ìgũ musãrê ôãrõ iritamurĩrê, ìgũ musãrê siñajãrĩ sirĩrê masĩnemomakũ iriburo.

Jesucristoyarã ãsũ ããrĩma, ãrĩ gojadea

³ Marípu marirê ìgũrê masĩmakũ iridi ããrĩmi. Irasirigu ìgũ turari merã marirê ããrĩpereri ôãrĩrê sídi ããrĩmi ìgũ merã ôãrõ ããrĩ, ìgũ gããmerĩrê iriburo, ãrĩgũ. ìgũ ôatarigu, ããrĩpereri ôãrõ ìrigu marirê siudi ããrĩmi, ìgũyarã ããrĩdoregu. ⁴ ìgũ ôãgũ, ôãrõ ìrigu ããrĩsĩa, marirê: “Yu turari merã musãrê wãri ôataririre irigura”, ãrĩdi ããrĩmi. Irasirigu ìgũ ãrĩderosũta marirê yãmi, ìgũ irirosũ ôãrĩrê iriburo, ãrĩgũ. Marirê i ãmuma ñerĩrê ãaribejarire piriburo, ãrĩgũ, irasirimi. ⁵ ìgũ marirê irasirimakũ ããrĩ, musã Jesúre bɔremurã ããrĩpereri musã turari merã ire irinemoka! Ôãrĩ irika! Ôãrĩ irirã, ôãrõ pemasĩrĩ merã irika! ⁶ Pemasĩrĩ merã irirã, musã ñerõ iriduare iribirikõaka! Ñerõ iriduare irimerã ñerõ tarikererã, Marípure gũñaturanikõaka! Irasũ gũñaturanĩrã, Marípure bɔremurĩ merã ìgũ gããmerĩrê iririkaka! ⁷ ìgũ gããmerĩrê iririkarã, sugu pũrã irirosũ musã basi gãme iritamuka! Gãme iritamurã ããrĩpererã gajirãdere mãi bɔremuka!

⁸ Musã irasiriwãgãrã, ôãrõ irirãkoa. Irasirirã marí Opu Jesucristore masĩrã, ìgũ gããmerĩrê ôãrõ irinĩrãkoa. Ubu ããrĩrĩrê iribirikõaka! ⁹ Sugu ôãrõ iriwãgãbi gapu koye ãabi, o koye ôãrõ ããrĩrã ìgũ waaburire masĩbi irirosũ ããrĩmi. Marípure masĩbi: “Ìgũyare iriro gããmea”, ãrĩ gũñabemi. ìgũ ñerõ iridea wajare Marípu koebédeare gũñabemi. ¹⁰ Yaarã, ire péka! Marípu musãrê siui, beyedi ããrĩmi, ìgũyarã ããrĩburo, ãrĩgũ. Irasirirã ìgũyarã ããrĩsĩa, ìgũ gããmerĩrê neõ piriro marirõ merã iriduãrã ããrĩka! Irasiriduãrã, ìgũyarã ããrĩmerã ñerĩrê iririkurã irirosũ neõ ããrĩbirikõaka. ¹¹ Marípu ìgũ gããmerĩrê marĩ irimakũ ããgũ, marí Opu marirê taugu Jesucristo ìgũyarãrê perebiri dorerogue marirê ôãrõ bokatĩrĩñã: “Ôõ, yu merã ôãrõ ããrĩnikõaka!” ãrĩ ñãjãdoregukumi.

¹² Musã yu wererire masĩsiãa. Irasũ ããrĩmakũ, diayema ããrĩrĩrê musã pédeare piriro marirõ ôãrõ yãa. Musã irire masĩkeremakũ, yu wererire kãtiri, ãrĩgũ, gũñanĩmakũ irigura. ¹³⁻¹⁴ Marí Opu Jesucristo yure: “Mérõgã duyãa mu boaburo”, ãrĩ weresiami. Irasirigu yu okaro ejatuario musãrê: “Ãsũ irika!” ãrĩ weredeare musãrê gũñamakũ irigura. “Irasiriõ gããmeã yure”, ãrĩ gũñãa. ¹⁵ Irasirigu yu boadero purũ, yu weredeare neõ kãtibirikõãburo, ãrĩgũ, ããrĩpereri yu iriduãropa merã musãrê irire gojapĩgura.

Gua Jesucristo ìgũ turagu ããrĩrĩrê ããbu, ãrĩ gojadea

¹⁶ Gua marí Opu Jesucristo turarire, irasũ ããrĩmakũ ìgũ dupaturi i ãmũgue aariburire musãrê weresiabu. Irire wererã, sugu masaku ìgũ gããmerõ gũñaboka weredeare wererã meta iribu. Gua basi ìgũ turagu ããrĩrĩrê ããbu. Irasirirã ire musãrê werebu. ¹⁷ Marípu ããrĩnĩgũ Jesucristo turatarigu, gosesirigu ããrĩrĩrê guare ãmumakũ ããbu. Irire ãmũgũ, ãmũgasigũ merã ãsũ ãrĩ werenĩmi: “Ï yu magũ, yu maĩgũ ããrĩmi. ìgũ merã bũro usuyãa”, ãrĩmi. ¹⁸ ãmũgasigũ merã irasũ ãrĩ werenĩrĩrê perã, ãtãũ wekague marí Opu Jesús merã ããrĩbũ. Irigugue ããrĩgũta ãmũgasigũma gosesiriri merã ìgũ deyomakũ ããbu.

¹⁹ Gua irire ããnerã ããrĩsĩa: “Marípure kerere weredupiyunerã gojadea diayeta ããrã”, ãrĩ masĩa. Irasirirã musã ìgũsã gojadeare ôãrõ péka! ìgũsã gojadea musãrê siãgodiru irirosũ ããrã. Naĩtĩãrõgue siãgodiru merã marí waarõre siãgõwãgãrã irirosũ ìgũsã gojadea merã Marípure masĩa. Irasirirã Jesucristo dupaturi aarimãkũgedere irire buenĩkõãka! ìgũ neñukãmu boyoduru ôãrõ boyoro irirosũ ããrĩgũ, marirê maama ãmurê píbu ããrĩmi. Irasirigu aarigũ, marirê Marípure masĩbirideare ôãrõ masĩmakũ irigukumi. ²⁰ I gapure masĩpurorika! Marípure kerere weredupiyunerã ìgũyã werenĩrĩ gojadea pũgue ìgũyãre gojarã, ìgũsã masĩrĩ merã ìgũsã basi gũñarĩ merã gojarã meta irinerã ããrĩmã. ²¹ ìgũsã Marípure kerere weredupiyudea, ìgũsã gããmerõ ìgũsã gũñarĩ merã weredeã meta ããrã. I ìgũsã weredupiyudea, Marípu ìgũsãrê weredoredeã ããrã. Irasirirã ìgũsã Marípure, Ôãgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merã Marípure were, irire gojanerã ããrĩmã.

2

*Ārīkatori merā buerimasāyamarē gojadea
(Jud 4-13)*

¹ Iripoegue Israel bumarā surāyeri: “Marīpuya kerere weredupiyurimasā āārā”, ārīkatonerā āārīmā. Īgūsā iriderosūta dapagoradere ārīkatori merā buerimasā musā pūro aarirākuma. Musārē masīña marīrō diayema āārībire buerākuma. Marī Opu Jesucristore Īgūsā ñerō iridea waja Īgū boari merā wajaribosadire: “Gua Opu āārībemi”, ārīrākuma. Īgūsā irasiriri waja gūñaña marīrō Marīpu Īgūsārē peamegue béogukumi. ² Īgūsā ārīkatori merā buerire pérā, Īgūsā ñerī űaribejari iririre iārā, wārā musā watopegue āārīrā Īgūsārē iākūrākuma. Īgūsārē iākūimākū iārā, gajirā musā Jesúre bñremurā watopegue āārīmerā Jesúyamarē ñerō ārī werenīrākuma. ³ Ārīkatori merā buerimasā niyerure bñro gāāmesīā, musārē ārīkatori bueri merā musā Īgūsārē niyeru sīmakū irirākuma. Iripoegue Marīpu gapu: “Īgūsā irasiriri waja Īgūsārē wajamoāgura”, ārīsiadi āārīmī. Irasirigu Īgū ārīderosūta Īgūsārē peamegue béogukumi.

⁴ Irasirigu yñ musā masīdeare dupaturi gūñamakū iriduāa. Iripoegue Marīpu Īgūrē wereboerā āārādinērā Īgūsā ñerō irimakū peamegue peresu iribéodi āārīmī. Nañtārōgue kōmedari merā siadobobéodi āārīmī. Āārīpererā ñerārē wajamoārīnu ejamakū, Īgūsā ñerō iridea waja Īgūsārē wajamoāgoragukumi. ⁵ Noé āārīdeapoegue marārē Īgūsā ñerō iridea waja Īgūsārē wajamoādi āārīmī. Irasirigu i nīkū āārīperero miūgū, Īgūsārē mirīboaperemākū iridi āārīmī. Noé ditare, marāpo, Īgū pūrā űma űrerā, Īgūsā marāposā nomerē taudi āārīmī. Noé masakare: “Diayemarē irikal!” ārī weregu āārīdi āārīmī.

⁶ Marīpu Sodoma, Gomorra wāikuri makārī marādere wajamoādi āārīmī. Īgūsā ñetariro iriri waja Īgūsāya makārīrē peame merā soebéogu, nīñ poga dita dujamakū iridi āārīmī. Pūrugue gajirā ñerārē wajamoāburire masīburo, ārīgū irasiridi āārīmī. ⁷ Iri makārī marārē wajamoāgū, Lot diayema irigu ditare taudi āārīmī. Lot Sodomama, gajirā Īgūya makā marā Marīpu dorerire irimerā ñerī iririkamakū iāgū, bñro gariboredi āārīmī. ⁸ Īgū űāgū, Īgūsā watope āārīgū, űmariku Īgūsā ñerō iririre iāgū, Īgūsā ñerō werenīrē pégu, Īgūya yñpūrāgue bñro bñjawereri merā poyadi āārīmī. ⁹ Irasirirā, iripoegue marā waadere marī masīsīā, idere masīa. Marī Opu Īgūrē gāāmerārē ñerō tarimakū taumasīmi. Ñerā gapu: “Wajamoāgura”, ārīdeare pidi āārīmī. Irasirigu āārīpererā ñerārē wajamoārīnu ejamakū, Īgūsārē wajamoāgukumi.

¹⁰ Gajirā ñerā nemorō ñerī űaribejari iririkarārē, Īgū Opu āārīrīrē gāāmemerārē wajamoāgukumi. Īgūsā musārē ārīkatori merā buerā noó gāāmerō yāma. “Gajirā nemorō űārō masīa”, ārī gūñama. Gūiri marīrō turari oparārē ñerō ārī buridama. ¹¹ Marīpure wereboerā gapu ārīkatori merā buerimasā nemorō turarā āārīkererā, Marīpu iūrō neó ñerō ārī buridari merā turari oparārē: “Ñerā āārīma”, ārī weresābema.

¹² Ārīkatori merā buerimasā gapu waimurā pémasīmerā iririkurosū noó gāāmerō iriduari ditare yāma. Īgūsā pémasībirideare ñerō werenīma. Masaka waimurārē ñeā, wējekuma. Ārīkatori merā buerimasā, waimurā irirosū boamurā dita āārīma. Boadero pūru peamegue béosūrākuma. ¹³ Irasirirā gajirārē ñerō tarimakū iriri waja, ñerō tarirākuma. űmarī, masaka iūrōgue noó gāāmerō Īgūsā ñerī űaribejarire iri, usuyama. Musā merā bosebaarā, ñerō guyasīūrī iririkurā āārīma.

¹⁴ Nomerē iārā, Īgūsā merā ñerō iriduama. Īgūsā merā ñerō iririre neó piribema. Marīpuyare gūñaturamerārē Īgūsā irirosū ñerō iriduamakū yāma. Īgūsā bñro opaduarire: “Āsū irirāra opamurā”, ārī gūñarā āārīma. Irasirirā Marīpu wajamoāsūmurā āārīma. ¹⁵ Diayemarē piri, iripoeguema Balaam iriderosū ñerō yāma. Balaam, Beor wāikugu magū āārīdi āārīmī. Īgū ñerī iriri merā niyerure wajataduagu āārīdi āārīmī. ¹⁶ Īgū irasiribu maague waamakū, Īgūyago burra Īgūrē turideo āārīmō. Marīpu igore masako irirosū werenīmakū iridi āārīmī. Igo werenīmakū pégu, Balaam Īgū pémasībi irirosū iriboaidere pirikōādi āārīmī.

¹⁷ Masaka deko āārīrī gobegue deko bokarākoa, ārī gūñama. Ārīkatori merā buerimasā gapu deko āārīrī gobegue deko marīrō irirosū āārīma. Īmīkāyebori mirū wējāpuri merā eja, otederogue deko merērō marīrō tariaro irirosū neó masakare iritamubema. Irasirigu Marīpu: “Īgūsārē āsū wajamoāgura”, ārīderosūta gajiro nemorō nañtārōgue āārīnīmakū irigukumi. ¹⁸ Ārīkatori merā buerimasā werenīrī, Īgūsā: “Masītarinugāa”, ārīrī neó wajamāa. Jesúre bñremunugārārē ñerō iririkurā iririre piriwāgārārē: “Marī noó gāāmerō irimakū űāgorāa”, ārī buema. Iririre irasū ārī buerā, Jesúre bñremunugārārē ñerō űaribejarire dupaturi iriduamakū yāma. ¹⁹ Īgūsārē: “Marī noó gāāmerō irimasīā”, ārī buema. Irasū

äärikeremakū, Īgūsā ñerō uaribejari, Īgūsārē ñerō irimakū yáa. Ñerō iririre neō pirimasībema. Irasirirā ñerō iridoregure moãboerā, Īgū doreri ditare irirā irirosū āārīma. ²⁰ Marī Opū Jesucristore marīrē taugure masīnūgārā i ūmuma ñerīrē pirikōāma. Iri ñerīrē piridero puru, dupaturi piriro marīrō irinemomakū, ñegorakoa. Īgūsā Jesucristore masīburo dupiyuro Īgūsā āārīpuroridero nemorō ñerō dujama. ²¹ Ñerīrē irasiririkurārē diayeta Jesucristoyare diayema iririre masībirimakū oãbukuyo. Marīpu doreri Īgūsārē Īgū pídeare masīdero puru irire gāāmemerā, ñetario dujama. ²² Irasirirā dupaturi ñerīrē piriro marīrō irinemorā, masaka āārīnarōsū irirā yáma. Āsū ārīnama: “Diayé doka, puru Īgū dokadeareta baakumi doja. Irasū āārīmakū yesede guua, puru ñerī sóoberogue oyakumi doja”, ārīma.

3

Marī Opū Jesucristo dupaturi i ūmugue aariburire gojadea

¹ Yaarā yu maīrā, musārē su pū gojasiabu. Yu iri dupiyurogue gojadea pū, irasū āārīmakū i pū merā musārē: “Āsū irika!” ārīrīrē oārō gūñamakū iriduagu yáa. ² Iripoegue marā oārā Marīpuya kerere weredupiyunerā gojadeare, irasū āārīmakū marī Opū marīrē taugu dorerire gūñaka! Iri dorerire gua Īgū buedoregu pīnerā musārē buebu.

³ Ire gūñapurorika! I ūmu pereburi dupiyuro masaka Marīpuyare buridarākuma. Ñerō uaribejarire iririkurākuma. ⁴ Buridari merā: “Cristo: ‘Dupaturi aarigura’, Īgū ārīdea, ¿naásū waari? Marī ñekūsāmarā boanerā āārīmá. Neōgorague i ūmu āārīnūgādero puru, āārīpereri murārōta āārīnikōāa. Irasirigu Cristo neō aaribirikumī”, ārīrākuma. ⁵ I gapure neō gūñaduabema. Iripoegure Marīpu i nikū, ūmugasire āārīmakū iridi āārīmī. Īgū werenírī merā dorederosūta deko āārīrōgue nikū deyoamakū iridi āārīmī. Irasū āārīmakū deko merā i nikū āārīmakū iridi āārīmī. ⁶ Puru deko merāta i nikūrē miūdi āārīmī. Irire miūgū, i nikūma āārīdeare peremakū iridi āārīmī. ⁷ Dapagorare Īgū werenírī merā dorederosūta ūmugasī, i nikū āārīnimakū yámi. Puruugure āārīpererā ñerārē wajamoārīnu ejamakū, i āārīpererire peame merā peremakū irigukumi. Irīnu āārīmakū, ñerārē peamegue béogukumi Īgūsārē wajamoāgū.

⁸ Yaarā yu maīrā, i gapure gūñaka! Marī: “Mīl bojori tariri yoataria”, ārī gūñáa. Marī Opū gapu gūñamakū, mīl bojori tariri, sunu tariro irirosū āārā. Sunu tariride mīl bojori tariri irirosū āārā Īgūrē. ⁹ Surāyeri masaka marī Opū Īgū: “Dupaturi aarigukoa”, ārīdeare gūñarā: “Yoobotarimi, aaribiribukumi”, ārī gūñama. Īgūsā irasū gūñarī diaye āārībea. Masakare bopoñarī merā ĩāsīā, mata aaribirikumī. Neō sugu masakare peamegue waamakū gāāmebemi. Āārīpererā Īgūsā ñerō iririre bujawere, gūñarīrē gorawayumakū gāāmemi. Irasirigu aaribemi dapa.

¹⁰ Marī Opū dupaturi i ūmugue aarirīnu āārīmakū, yajarimasū gūñaña marīrō yajagu aarigū irirosū gūñaña marīrō aarigukumi. Īgū aarimakū, buro busuro merā ūmugasī pereakōārokoa. I ūmuma ūjūpereakōārokoa. Nikū, irasū āārīmakū āārīpereri i nikūgue āārīrī ūjūpereakōārokoa.

¹¹ Marīpu i āārīpereri peremakū iriburire pérā, marī ñerō iririre piri, Marīpu gāāmerī gapure iriro gāāmea marīrē. ¹² Marī Opū dupaturi i ūmugue aarirīnurē yúrāta Marīpu gāāmerīrē iriri merā Īgū aarimakū iriyuwarikupurumurā! Irīnurē ūmugasima ūjūpereakōārokoa. I ūmugue āārīrī ūjū sebebepereakōārokoa. ¹³ Marī gapu Marīpu Īgū: “Maama ūmugasī, maama nikūrē irigura”, ārīderosūta Īgū iriburire yáa. Īgū maama dita iriadero puruugure oārā diayema irirā dita āārīrākuma.

¹⁴ Irasirirā musā yu maīrā, marī Opū aariburire yúrāta, buro iriduari merā oārī ditare irika! Irasirimakū, Īgū aarigū, musārē Īgū merā oārō siñajārī oparā, Marīpu ĩūrō ñerī marīrā, waja opamerārē bokajagukumi. ¹⁵ Musā ire masīka! Marī Opū masakare bopoñarī merā ĩāgū, Īgūsā peamegue waabirimakū gāāmegū, mata aaribirikumī. Īgūsā ñerō iririre bujawereri merā gūña, ĩgūrē buremunūgāmakū yámi. Marīyagu Pablo marī maīgū, Marīpu masīrī sīrī merā āsūta musārē gojadi āārīmī. ¹⁶ Āārīpereri Īgū gojadea pūgue marī Opū dupaturi aariburimarē gojadi āārīmī. Irire marī pémasīduamakū diasagorāa marīrē. Marīpuyare masīmerā, irasū āārīmakū ĩgūyare gūñaturamerā: “Pablo gojadea āsū ārīduaro yáa”, ārī buerā, keoro buebema. Ārīkatori merā buema. Gaji Marīpuya werenírī gojadea pūgue gojadeare buerāde irasūta yáma. Irasiriri waja peamegue béosūrākuma.

¹⁷ Yaarā yu maīrā, yu musārē ārīkatori merā buerimasā iririre weresiabu. Irasirirā ñerā musārē ārīkatori merā buerire pémasīka! Īgūsā Marīpu dorerire irimerā irirosū āārībirikōāka! Irasū āārīmakū, musā ĩgūyare gūñaturari merā buremurīrē neō piribirikōāka! ¹⁸ Marī Opū Jesucristo marīrē taugu gapure, irasū āārīmakū Īgū marīrē maīrī gapure masīnemoka!

Dapagorare, paruguedere neõ piriõ marĩõ marĩ ĩgũrẽ bæremunĩkõãrã! "Õãtaria ma", ãĩrã
ĩgũrẽ! Irasũta ãĩrã!
Iropata ããrã.
Pedro

1 SAN JUAN

Juan Jesucristoyamarē gojadea

¹ Gua musārē Jesucristoyamarē gojāa. Neōgoragueta i ūmu āārīburi dupiyuro āārīsiadi āārīmi. I ūmugue deyoadero puru, ĩgūrē guaya koye merā ĩā, ĩgū werenīrīrē pēbu. ĩgū āārīrīrē ĩāmasī, guaya mojōrī merā ĩgūrē moāñabu. ĩgū marīrē Marīpu merā āārīnīmakū irigu Marīpuya werenīrīrē weregu āārīmi. ² ĩgū, Marīpu merā āārīnīgū, i ūmugue deyoadi āārīmi, marīrē Marīpu merā āārīnīmakū iribu. ĩgū deyoadero puru, guare ĩgū Pagu merā perebiri okarire sīgū āārīrīrē masīmakū irimi. Gua ĩgūrē ĩāsīā, gua ĩādeare musārē werea. ³ Gua Marīpu merā, irasū āārīmakū ĩgū magū Jesucristo merā ōārō āārā. Irasirirā gua ĩā, pēdeare musārē werea, musāde gua irirosūta Marīpu merā, Jesucristo merā ōārō āārī, gua merādere ōārō āārīburo, āārā. ⁴ Irirreta gua musārē gojāa, buro usuyari opaburo, āārīrā.

Marīpu āārīrī, boyorigora āārā, ārī gojadea

⁵ Jesucristo guare ĩgūya kere buedeare musārē werea. Āsū āārīmi: “Marīpu āārīrī, boyorigora āārā. ĩgūguere naītīārī neō māa. Irasirigu ōārī ditare opagu, ñerīrē neō opabi āārīmi”. ⁶ ñerīrē irirā naītīārōgue āārīrā irirosū āārīma. Marī, ĩgūsā irirosū ñerīrē iririkukererā, “Marīpu merā ōārō āārī, ōārō yāa”, āārīrā, āārīkatorā yāa. Diayemarē iribeaa. ⁷ Marīpu ōārī ditare irigu irirosū marī ōārīrē iririkurā, boyorogue āārīrā irirosū āārā. Irasirirā, Marīpu merā ōārō āārīrā, marī baside ōārō āārīrā yāa. Jesucristo, Marīpu magū curusague boagu ĩgūya dí bēodea merā ñerī oparī āārīpererire koenīkōāmi.

⁸ Marī ñerīrē irirā: “Ñerīrē irirā meta āārā”, āārīrā, marī basita āārīkatorā yāa. Diayema āārīrīrē masībea. ⁹ Marī ñerō irideare Marīpure weretaripeomakū, ĩgū āārīderosūta diayemarē irigu āārīsīā, marī ñerō irideare kātipeokōāgukumi. Āārīpereri marī ñerī oparire koepeokōāgukumi. ¹⁰ Marīpu: “Āārīpererā masaka ñerīrē irirā āārīma”, āārīdi āārīmi. Irasirirā marī: “Neō ñerīrē iribeaa”, āārīrā: “Marīpu āārīkatogu āārīmi”, āārīrā irirosū āārā. ĩgū werenīrīrē gāamemerā irirosū āārā.

2

Juan: “Cristo ĩgū Pagure marīya āārīburire sērēbosami”, ārī gojadea

¹ Yaarā, musā yu pūrā irirosū āārā. Yu musārē ire gojāa, ñerīrē iribirikōāburo, āārīgū. Marī ñerō irimakū, Jesucristo diayemarē irigu ĩgū Pagure marīya āārīburire āsū ārī sērēbosami: “ĩgūsā ñerō irideare kātika, ĩgūsārē wajamoābirikōāka!” āārīmi. ² Jesucristo ĩgū boari merā marī ñerō iridea wajare marīrē wajaribosadi āārīmi. Marī ñerō iridea waja ditare wajaribosabiridi āārīmi. Āārīpererā i ūmu marārē ĩgūsā ñerō iridea wajare wajaribosadi āārīmi.

³ Marīpu dorerire marī irirā: “Marīpure diayeta masīa”, ārī masīa. ⁴ Sugu Marīpu dorerire iribi: “Yūde Marīpure masīa”, āārīgū, āārīkatogu yāmi. Diayema āārīrīrē masībemi. ⁵ Marīpu dorerire irigu gapu Marīpure buro māimi. Irasirigu: “Yu Marīpu merā ōārō āārā”, ārī masīmi. ⁶ Irasirirā marī: “Marīpu merā ōārō āārā”, āārīrā. Jesucristo ĩgū iririkuderōsūta iriro gāāmea.

Juan, Marīpu dorerimarē gojadea

⁷ Yaarā, yu musārē dapagora gojari, maama doreri meta āārā. I doreri, musā Jesūya kerere buremunugādeapoeuge pēdeata āārā. Irasirirā musā iri dorerire pēsīabu. ⁸ Iri doreri: “Gāme maīka!” āārā. Irasiriro iri doreri, iripoeguema doreri āārīkerero, maama doreri irirosū āārā. Iri dorerire irimerā naītīārōgue āārīrā irirosū āārīma. Iro dupiyuro musā iri dorerire iribirinerā āārībū. Dapagorare Cristo irirosū musāde irire irirā yāa. Irasirirā naītīārōgue āārīrā irirosū āārībea. Boyorogue āārīnugārā irirosū irirā yāa.

⁹ Sugu gajigu ĩgūyagure ĩāturi dookeregu: “Marīpu dorerire irigu āārā”, āārīgū, naītīārōgue āārīgū irirosū āārīmi dapa. ¹⁰ Gajirārē ĩgūyarārē maīgū gapu boyorogue āārīgū irirosū āārīmi. ĩgūguere neō ñerī oparī ĩgūrē ñerō irimakū iriri māa. ¹¹ Gajirārē ĩgūyarārē ĩāturi doorikugu gapu naītīārōgue waagorenagū irirosū ñerīrē iririkugu āārīmi. ĩgū ñerīrē iririkuri waja, koye ĩābi ĩgū waaburore masībi irirosū Marīpu dorerire neō masībi āārīmi.

¹² Yu musārē yu pūrā irirosū āārīrārē gojāa. Marīpu, Jesucristo ĩgū boari merā musā ñerō iridea wajare wajaribosari merā musā ñerī irideare kātidi āārīmi. Irasirigu musārē gojāa. ¹³ Musā pagusāmarā, musā Cristore neōgoragueta āārīdire masīa. Irasirigu musādere gojāa. Musā maamarā, wātīrē tarinugānerā āārā. Irasirigu musārē gojāa.

¹⁴ Musā Marīpure masīa. Irasirigu musārē yu pūrā irirosū āārīrārē gojāa. Musā pagusāmarā, musā Cristore neōgoragueta āārīdire masīa. Irasirigu musārē gojāa. Musā

maamarā, Marīpure gūñaturarā Īgū werenīrīrē gāāmerā, wātīrē tarinūgānerā āārā. Irasirigu musārē gojāa.

¹⁵ I ūmūrē, i ūmuma ñerīrē maībirikōāka! Sugu i ūmumarē maīgūno, Marīpure maībemi. ¹⁶ I ūmuma āsū āārā. Masaka noō gāāmerō ñerī uaribejari, gajinorē ĩā buro gāāmerī, gajirā nemorō opari merā usuyari āārā. Iri Marīpuyama āārībea. I āārīpereri i ūmuma dita āārā. ¹⁷ I ūmū pereburo yāa. Āārīpereri masaka Īgūsā i ūmuma ñerī uaribejaride pereakōārokoa. Marīpūya gapu neō perebirikoa. Irasirigū, Marīpu gāāmerīrē irirā Īgū merā āārīnkōārākuma.

Juan: “Diayema āārīrī, diayema āārībiri āārā”, ārī gojadea

¹⁸ Musā yu pūrā irirosū āārīrā, i ūmū pereburo mērō dūyāa. I ūmū pereburo dupiyuro Cristore ĩaturigu aarigukumi. Musā irire pésiabu. Dapagoradere gajirā Cristore ĩaturirā wārā āārīsiama. Irasirirā marī i ūmū pereburo mērō dūyarire masīa. ¹⁹ Īgūsā Cristore ĩaturirā marī merā āārīnerā āārīkererā, marīyarā diaye āārībema. Irasirirā āārīpererā marīrē bēo wiriama. Īgūsā irasirimakū ĩārā, masīa. Īgūsā marīyarā āārīnerā, marī merā dujabonerā āārīma.

²⁰ Cristo musārē Ōāgū deyomarīgūrē sīsiadi āārīmī masīrī opadoregu. Irasirirā musā āārīpererā Ōāgū deyomarīgū merā Jesucristoya kere diayema āārīrīrē masīa. ²¹ Irasirigu yu musārē gojagu: “Diayema āārīrīrē masībea musā”, ārī gojagu meta yāa. Musā diayema āārīrīrē masīsiā: “Jesucristoya kere, diayema āārīrī, neō ārīkatori kere meta āārā”, ārī masīa. Irasirigu musārē gojāa.

²² Ārīkatorikurā gapu āsū ārīma: “Jesús, Marīpu iriudi Cristo āārībemi”, ārīma. Irire irasū ārīrā Cristore ĩaturirā āārīma. Īgūrē Marīpu magū āārīrīrē buremubirisīā, Īgū Pagudere buremubema. ²³ Noō: “Jesús, Marīpu magū āārībemi”, ārīrāno Īgū Pagu merādere oārō āārībema. “Jesús, Marīpu magū Īgū iriudi Cristo āārīmi”, ārīrā gapu Īgū Pagu merādere oārō āārīma.

²⁴ Irasirirā, Jesucristoya kerere musā buremunūgādeapoegue pédeare oārō gūñaduripīka! Irire gūñaduripīrā, Jesucristo merā, Īgū Pagu merādere neō piriro marīrō oārō āārīnkōārākoo.

²⁵ Jesucristo marīrē āsū ārī weresiami: “Yūpu merā perebiri okari sīgukoa musārē”, ārīmi.

²⁶ Gajirā musārē ārīkatori merā buedūama. Irasirigu musārē irire gojāa, Īgūsā ārīkatorire pēri, ārīgū. ²⁷ Īgūsā musārē irasū ārīkatokeremakū, Jesucristo gapu musārē Ōāgū deyomarīgūrē sīsiadi āārīmī masīrī opadoregu. Irasirigu Ōāgū deyomarīgū musā merā āārīnisīā, neō ārīkatori marīrō āārīpereri diayema āārīrīrē musārē masīmakū yāmi. Irasirimakū ĩārā: “Gajirā guare diayema āārīrīrē buemakū gāāmea”, ārībirikōādoea. Irasirirā, Ōāgū deyomarīgū musārē buerosūta Cristo merā oārō āārīnkōāka!

²⁸ Irasirigu yu musārē yu pūrā irirosū āārīrārē: “Cristo merā oārō āārīnkōāka!” ārī werea. Marī irasirirā, Cristo i ūmūge dupaturi arimakū, neō gūiri marīrō Īgū ĩūrōrē gūyasīrīrī marīrō gūñaturari merā Īgūrē oārō bokaturīñeārākoo. ²⁹ Jesucristo Marīpu magū diayemarē irigu āārīrīrē musā masīa. Irasirirā, āārīpererā diayemarē irirāno Marīpu pūrā āārīma. Idere musā masīa.

3

Musā Marīpu pūrā āārā, ārī gojadea

¹ Marīpu marīrē maītarimi. Irasirigu marīrē: “Yu pūrā āārīma”, ārīmi. Irasirirā Īgū pūrā āārā marī. I ūmū marā ñerā Marīpure masībema. Irasirirā marīdere Īgū pūrādere masībema. ² Yaarā yu maīrā, yu musārē werea. Marīpu pūrā āārā marī. Purūge marī āārīburire marī oārō masībea dapa. Cristo dupaturi arimakūge diayeta irire masīrākoo. Īgū arimakū ĩārā: “Āsūta āārīmi”, ārī masīrākoo. Irasirirā, Cristo arimakūge, marī Īgū irirosū āārīrākoo. ³ Īgū irirosū āārīburire gūñarāno: “Īgū irirosūta oārīrē iriro gāāmea marīrē”, ārīrā, ñerī iririre piri, oārī gapure irirā yāma.

⁴ Āārīpererā ñerīrē irirā, Marīpu dorere tarinūgārā āārīma. Ñerō iriri, Marīpu dorere tarinūgārī āārā. ⁵ Jesucristo marī ñerō iridea wajare peremakū iribu i ūmūge aaridi āārīmī. Īgūrē ñerī opari neō máa. Musā irire masīa. ⁶ Irasirirā āārīpererā Īgū merā oārō āārīnīrā, ñerīrē irinīrā meta āārīma. Ñerīrē irinīrā gapu Īgūrē neō masībiri, Īgū āārīrikuridere masībema. ⁷ Yaarā, yu pūrā irirosū āārīrā, oārō pémasīka! Gajirā musārē ārīkatomakū, Īgūsārē pēbirikōāka! Sugu diayemarē iriguno, Jesucristo irirosū oāgū āārīmi. ⁸ Ñerīrē irinīgū wātīyagu āārīmi. Wātī neōgoragueta ñerīrē irinūgādi āārīmī. Irasirigu Marīpu magū Jesucristo wātī ñerī iririre bēogu i ūmūge aaridi āārīmī.

⁹ Marīpu Īgū pūrārē Īgū irirosū āārīrikumakū iridi āārīmī. Irasirirā ñerīrē irinībema. Marīpu pūrā āārīsiā, ñerī ditare irinimasībema. ¹⁰ Marīpu pūrārē, wātī pūrādere āsū ĩamasīa. Wātī pūrā, Marīpu pūrā irirosū āārībema. Diayemarē irinīmerā, gajirā Īgūsāyarārē maīmerā, Marīpu pūrā āārībema.

Gāme maĩdoredea

¹¹ “Marĩrē gāme maĩrō gāamea”, āri bueri, musā Jesúya kerere buremunugādeapoegue pédeata āārā. ¹² Irasirirā marĩ Cain iripoeguemu iriderosū iribirikōārā! Cain wātĩyagu āārĩsā, ĩgū pagumurē wējēbéokōādi āārĩmĩ. ¿Nasirigu ĩgūrē wējēyuri? ĩgū ñerĩrē irinĩdi āārĩmĩ. ĩgū pagumu gapu diayemārē irinĩdi āārĩmĩ. ĩgū irasū iriri waja, Cain ĩgārē ĩaturi doo, wējēbéokōādi āārĩmĩ.

¹³ Yaarā, i ũmu marā ñerō iririkurā marĩ ōārĩrē iriri waja marĩrē ĩaturi doomakū ĩārā: “¿Nasiriro irasū waāari yure?” āri gūñabirikōāka! ¹⁴ Iripoeguere marĩ peamegue waamurā dita āārĩnerā āārādibu. Dapagora gapure marĩyarārē maĩsā: “Marĩpu marĩrē ĩgū āārĩrōgue waamurā āārĩmakū iridi āārĩmĩ”, āri masĩa. Sugu gajigu ĩgūyagure maĩbino, peamegue waabu āārĩmi dapa. ¹⁵ ĩgūsāyarārē ĩaturi doorāno Marĩpu ĩūrōrē masakare wējēbéorā irirosū āārĩma. Masakare wējēbéorā Marĩpu merā perebiri okari opamerā āārĩma. Irire musā masĩa. ¹⁶ Jesucristo marĩya āārĩburire marĩrē boabosadeare gūñarā, ĩgū marĩrē buro maĩrĩrē masĩa. Irasirirā marĩde marĩyarārē maĩrā, ĩgūsāya āārĩburire boamurā āārĩkererā, ĩgūsārē iritamurō gāamea. ¹⁷ Sugu wāri ĩgū āārĩburire opagu gapu ĩgūyagure bopogure ĩākeregu, ĩgūrē bopoña sibi, Marĩpu maĩrōsū maĩbemi. ¹⁸ Yaarā yu maĩrā: “Marĩ gajirārē maĩa”, āri werenirā, ĩgūsārē iritamurō gāamea. ĩgūsārē iritamurā, marĩ ĩgūsārē diaye maĩrĩrē masĩmakū yāa.

Marĩpu ĩūrō gũiro marĩrō āārĩrĩrē gojadea

¹⁹ Gajirārē maĩrā: “Marĩ diayeta Marĩpu pūrā āārā”, āri masĩa. Irasirirā, ĩgū ĩūrō gũiro marĩrō āārĩmasĩa. ²⁰ Marĩ basi: “Ñerō iriakubu, irasirigu waja opakoa”, āri gūñarikukeremakū, Marĩpu āārĩpererire masĩgū, marĩ nemorō marĩ āārĩrikurire masĩmi. Irasirigu marĩrē ōārō āārĩrikumakū irimasĩmi. ²¹ Yaarā yu maĩrā: “Marĩpu ĩūrō marĩ ñerĩ iridea wajare opabea”, āri gūñarā, ĩgū ĩūrō gũiro marĩrō gūñaturari merā āārĩmasĩa. ²² Irasū āārĩmakū ĩgū dorerire ĩgū gāamerĩrē marĩ irimakū ĩāgū, ĩgūrē marĩ sērērĩrē sigukumi. ²³ ĩgū marĩrē doregu, āsū ārĩmi: “Yu magū Jesucristore buremuka! Irasū āārĩmakū, ĩgū musārē dorederosūta gāme maĩka!” ārĩmi. ²⁴ Marĩ ĩgū dorerire irirā, ĩgū merā ōārō āārĩnikōāa. ĩgūde marĩguere āārĩnikōāmi. ĩgū marĩrē Ōāgū deyomarĩgūrē sĩsiami. Irasirigu ĩgū marĩguere āārĩnĩrĩrē Ōāgū deyomarĩgū merā marĩrē masĩmakū yāmi.

4*“Marĩpu weredorederosūta wererā āārā”, ārĩrĩyamarē masĩdoreea, ārĩ gojadea*

¹ Yaarā yu maĩrā, musārē werea. Dapagorare i ũmurē wārā: “Marĩpu weredorederosūta wererā āārā”, ārĩkererā, ārĩkatorā āārĩma. Irasirirā, āārĩpererā musā masĩmerā musā purogue buerā ejamakū, mata ĩgūsā buerire buremubirikōāka! ĩgūsā buerire pérā: “¿Diayeta Marĩpu buedoreri āārĩrĩ? ¿Ōāgū deyomarĩgūrē oparā āārĩrĩ irasū āri wererā?” āri gūñaka! ² Ōāgū deyomarĩgūrē oparāno, āsū ārĩmi: “Jesucristo marĩ irirosū dupukugu i ũmugure aaridi āārĩmĩ”. Musā, ĩgūsā irire irasū ārĩmakū pérā: “Ōāgū deyomarĩgūrē oparā, Marĩpu dorederosūta werema”, āri masĩrākoa. ³ “Jesús marĩ irirosū dupukugu i ũmugure aaridi āārĩmĩ”, ārĩrĩrē buremumerā gapu Ōāgū deyomarĩgūrē opabema. Cristore ĩaturigure doreguta ĩgūsādere doremi. Musā, Cristore ĩaturigu aariburire pésiabu. Dapagoradere ĩgūrē doreguta i ũmugure āārĩsiami.

⁴ Musā yu pūrā irirosū āārĩrā, Marĩpuyarā āārā. Ōāgū deyomarĩgū musāguere āārĩmi. Wātĩ ĩgūyarārē i ũmugue āārĩrārē doregu āārĩmi. Ōāgū deyomarĩgū gapu, wātĩ nemorō turagu āārĩmi. Irasirirā, ārĩkatori merā wererā wererire buremubiri, ĩgūsārē tarinugāsĩabu. ⁵ Ārĩkatori merā wererā i ũmu marā āārĩma. I ũmuma ditare werema. Gajirā i ũmu marā ĩgūsā irirosū āārĩrāta ĩgūsā wererire péma. ⁶ Marĩ gapu Marĩpuyarā āārā. Marĩpure masĩrāno, marĩ wererire péma. Gajirā ĩgūyarā āārĩmerā gapu, marĩ wererire péma. Irasirirā marĩ āsū āri masĩa: “Marĩpuyarā āārĩrāno, Ōāgū deyomarĩgū dorederosūta diayema āārĩrĩrē wererārē péma. Marĩpuyarā āārĩmerā gapu, wātĩ dorederosūta ārĩkatori merā wererārē péma”, āri masĩa.

Marĩpu diayeta āārĩpererārē maĩgū āārĩmi, ārĩ gojadea

⁷ Yaarā yu maĩrā, musārē werea. Marĩ gāme maĩmakū, Marĩputa irasirimakū yāmi. Irasirirā marĩ gāme maĩrā! Gajirārē maĩrāno, Marĩpu pūrā, ĩgūrē masĩrā āārĩma. ⁸ Marĩpu diayeta āārĩpererārē maĩgū āārĩmi. Irasirirā gajirārē maĩmerāno ĩgūrē masĩbema. ⁹ Marĩpu ĩgū magū sugu āārĩgūrē i ũmugue iriudi āārĩmĩ, marĩrē ĩgū merā perebiri okarire opaburo, ārĩgū. ĩgūrē iriugu, ĩgū marĩrē maĩrĩrē masĩmakū iridi āārĩmĩ. ¹⁰ ĩgū marĩrē maĩrĩ, marĩ ĩgūrē maĩrĩ irirosū meta āārā. ĩgū gapu marĩrē diayeta maĩsā, ĩgū magūrē iriudi āārĩmĩ, ĩgū boari merā marĩ ñerō iridea wajare wajarĩbosadoregu. Irasirigu iri merā marĩ ñerō irideare kātĩmi.

¹¹ Yaara yu maĩrã, masãrê weera. Marĩpu marĩrê maĩmakũ ãarã, marĩde gãme maĩrõ gããmea. ¹² Neõ sugũ masaku Marĩpure ãadi mámi. Ìgũrê ãabirikeremakũ, marĩ gãme maĩmakũ, marĩ merã ãarĩnikõãmi. Irasirĩgu, Ìgũ maĩrõsũta marĩrê gajirãrê õãrõ maĩmakũ yãmi. ¹³ Marĩpu Õãgũ deyomarĩgũrê marĩrê sidi ããrĩmi. Irasirirã, Õãgũ deyomarĩgũ merã Marĩpu marĩ merã ããrĩnĩrê, marĩde Ìgũ merã ããrĩnĩrê masĩa. ¹⁴ Gũa, Marĩpu magũrê ããnerã ããrĩsĩã, gajirãrê: “Marĩpu Ìgũ magũrê iriudi ããrĩmi, i ãmu marãrê Ìgũsã ñerõ iridea wajare taudoregu”, ãrĩ weera. ¹⁵ “Jesús, Marĩpu magũ ããrĩmi”, ãrĩrãno, Marĩpu merã ããrĩnĩma. Ìgũde Ìgũsã merã ããrĩnikõãmi.

¹⁶ Irasirirã: “Marĩpu marĩrê maĩmi”, ãrĩ masĩa. “Ìgũta marĩrê maĩmi”, ãrĩ buremua. Ìgũ diayeta ããrĩpererãrê maĩgũ ããrĩmi. Sugũ gajirãrê maĩgũno, Marĩpu merã ããrĩnĩmi. Marĩpude Ìgũ merã ããrĩnikõãmi. ¹⁷ Irasirĩgu Ìgũ marĩ merã ããrĩnĩsĩã, Ìgũ maĩrõsũta marĩrê gajirãrê õãrõ maĩmakũ yãmi. Ìgũ ããrĩpererã ñerãrê peamegue wajamoãrĩnu ejamakũ, marĩrê gũiri marĩrõ ããrĩburo, ãrĩgũ, irasũ yãmi. Marĩ gũiri marĩrõ ããrĩrã, Jesucristo i ãmũgue ããrĩgũ Marĩpu merã õãrõ ããrĩderõsũta marĩde Ìgũ merã õãrõ ããrã. ¹⁸ Marĩpure maĩrã, Ìgũ marĩrê maĩrê masĩrã, gũiri marĩrõ ããrã. Irita marĩrê neõ gũibirimakũ yãa. Sugũ: “Marĩpu yure wajamoãgũkumi”, ãrĩ gũñagũno, gũimi. Ìgũrê õãrõ maĩbi, Ìgũ Ìgũrê burõ maĩrê masĩbi ããrĩmi.

¹⁹ Marĩpu, marĩ Ìgũrê maĩburi dupiyuro marĩrê maĩpuroridi ããrĩmi. Irasirirã marĩde Ìgũrê maĩa. ²⁰ Sugũ masaku gajigure Ìgũyagure ããturi doogu: “Yũde Marĩpure maĩa”, ãrĩgũ, ãrĩkatogu ããrĩmi. Gajigure Ìgũ ããgũrê maĩbi, Marĩpure Ìgũ ããbire maĩmasĩbemi. ²¹ Jesucristo i doreri marĩrê pĩmi: “Marĩpure maĩrã, gajirãdere maĩrõ gããmea”, ãrĩmi.

5

Marĩpu pũrã ããrĩrã ñerĩ iririre piri, õãrĩ gapure yãma, ãrĩ gojadea

¹ “Jesús, Marĩpu magũ Ìgũ iriudi Cristo ããrĩmi”, ãrĩ buremurãno, Marĩpu pũrã ããrĩma. Marĩpure maĩrãno, Ìgũ pũrãdere maĩma. ² Marĩ, Marĩpure maĩrã, Ìgũ dorerire irirã, Ìgũ pũrãdere maĩa. Irire marĩ masĩa. ³ Marĩpure maĩrã, Ìgũ dorerire irirã yãa. Ìgũ dorerire irimãkũ diasãbea. Nukãrĩrê ãũmarõ irirosũ ããrĩbea. ⁴ Irasirirã ããrĩpererã Marĩpu pũrã i ãmũma ñerĩ iririre piri, irire irinĩbema. Marĩ Jesucristore buremurĩ merã i ãmũma ñerĩ iririre piri, õãrĩ gapure irimasĩa. ⁵ “Jesús, Marĩpu magũ ããrĩmi”, ãrĩ buremurã dita i ãmũma ñerĩ iririre piri, õãrĩ gapure irimasĩa.

Marĩpu magũyamarê gojadea

⁶ Jesucristo i ãmũgue ããrĩgũ, deko merã wãiyesũmi. Pũru boagu, Ìgũya dí béomi. Irasirirã marĩ, Ìgũ deko merã wãiyesũdeare, Ìgũya dí béodeadere masĩrã: “Jesús, Marĩpu magũ ããrĩmi”, ãrĩ masĩa. Ìgũ deko merã wãiyesũdea ditare masĩrĩ merã irire masĩbea. Õãgũ deyomarĩgũ marĩrê i Jesucristoyamarê masĩmakũ yãmi. Ìgũta marĩrê diayema ããrĩrĩrê masĩmakũ irigu ããrĩmi. ⁷ ãmũgasiguedere: “Jesús, Marĩpu magũ ããrĩmi”, ãrĩ wererã, urerã ããrĩma. Marĩpu, Ìgũ magũ, Õãgũ deyomarĩgũ ããrĩma. Ìgũsã urerã ããrĩkererã, suguta ããrĩmi. ⁸ I nikũguedere Õãgũ deyomarĩgũ marĩrê Jesús, Marĩpu magũ ããrĩrĩrê masĩmakũ yãmi. Irasũ ããrĩmakũ, marĩ Jesús deko merã wãiyesũdeare, Ìgũya dí béodeadere masĩrĩ merã: “Jesús, Marĩpu magũ ããrĩmi”, ãrĩ masĩa. Iri merã marĩ õãrõ masĩa. ⁹ Masaka marĩrê Ìgũsã ããdeare weremakũ pérã, Ìgũsã wererire buremua. Marĩpu marĩrê wereri gapure, masaka wereri nemorõ buremurõ gããmea. Irasirirã, Ìgũ magũyamarê wererire buremurõ gããmea. ¹⁰ Marĩpu magũrê buremurãno, Ìgũyamarê wererire: “Diayeta ããrã”, ãrĩ gũñama. Ìgũ magũyamarê wererire: “Diaye ããrĩbea”, ãrĩ gũñarã gapu: “Marĩpu ãrĩkatogu ããrĩmi”, ãrĩrã irirosũ ããrĩma. ¹¹ Marĩpu Ìgũ magũyamarê ãsũ ãrĩ weredi ããrĩmi: “Yu magũrê buremurãrê yu pũro perebiri okarire opamurã ããrĩmakũ iribu”, ãrĩdi ããrĩmi. ¹² Ìgũ magũrê buremurĩ oparãno, Ìgũ pũro i perebiri okarire oparãkuma. Ìgũrê buremurĩ opamerã gapu iri okarire opabirikuma.

Juan gojatũnudea

¹³ Yu musãrê Marĩpu magũrê buremurãrê irire gojãa, Marĩpu pũro perebiri okari opaburire masĩburo, ãrĩgũ.

¹⁴ Marĩpure Ìgũ gããmerõsũta marĩ sêrêmakũ, Ìgũ marĩrê pémi. Irasirirã irire masĩrã, gũiro marĩrõ gũñaturari merã Ìgũrê sêrêmasĩa. ¹⁵ Irasũ sêrêrã, Ìgũ marĩrê pérĩre, marĩ sêrêrõsũta Ìgũ siburidere masĩa.

¹⁶ Musã, sugũ musãyagure ñerĩ irimãkũ ããrã, Ìgũya ããrĩburire Marĩpure sêrêbosaka! “Ìgũ ñerõ iridea, Ìgũrê peamegue béomakũ iriri ããrĩbea”, ãrĩ masĩrã, Ìgũya ããrĩburire sêrêbosaka! Irasirĩgu Marĩpu Ìgũrê Ìgũ pũro perebiri okari opabu ããrĩmakũ irigakumi. Gaji ñerõ iriri gapu, masakare peamegue béomakũ iriri ããrã. Sugũ masaku irireta irimãkũ ããrã: “Ìgũya ããrĩburire Marĩpure sêrêbosaro gããmea”, ãrĩbea yu musãrê. ¹⁷ ããrĩpereri ñerõ iriri, Marĩpu

dorerire tarinugārī āārā. Irasū āārīkerero, āārīpereri űerī iriri, masakare peamegue béomakū iribeā. Marīpu āārīpereri űerī iririire: “Neō kātibirikoa”, ārībemi.

¹⁸ Ire marī masīā. Marīpu magū marīrē ĩgū Pagu pūrā āārīrārē ōārō koreri merā iritamumi. Irasirirā marī űerīrē irinībeā. Wātī marīrē űerō iriduakeregu, marīrē poy-anorēmasībemi.

¹⁹ Marī, Marīpu pūrā āārā. Wātī āārīpererā i űmu marā űerārē doregu āārīmi. Irire masīā marī.

²⁰ Gajidere masīā. Marīpu magū marīrē pēmasīrī sīgū, i űmugue aaridi āārīmi: “Marīpu diayeta āārīnīgū āārīmi”, ārī masīburo, ārīgū. Jesucristo merā ōārō āārīnīsīā, ĩgū Pagu merādere ōārō āārīnīkōārā yāa. Jesucristo diayeta Marīpu āārīmi. ĩgūta marīrē ĩgū puro perebiri okari sīgū āārīmi.

²¹ Irasirigu musārē yu pūrā irirosū āārīrārē werea. Gajirā masaka būremurā keori weadeare būremubirikōāka! Marīpu ditare būremuka! Irasūta iriro gāāmea.

Iropata āārā.

Juan

2 SAN JUAN

Juan gāme maĩrĩmarẽ gojadea

¹ Yu buɣuro, murẽ Marĩpu beyedeore mu pũrãdere i pũrẽ gojáa. Yu musãrẽ diayeta maĩa. Yu dita musãrẽ maĩbea. Aãrĩpererã musã puro aãrĩrã Jesúya diayema aãrĩrĩrẽ masĩrã musãrẽ maĩma. ² Marĩ ĩgũya diayema aãrĩrĩrẽ marĩya yajupũrãrĩgue masĩa. ĩgũ neõ piriro marĩrõ marĩ merã aãrĩnĩsã, marĩrẽ irire masĩmakũ yãmi. Irasirirã ɣua musãrẽ maĩa. ³ Marĩpu aãrĩnĩgũ, ĩgũ magũ Jesucristo marĩ Opũ merã musãrẽ õãrõ iritamu, bopoñarĩ merã ĩã, siñajãrĩ merã aãrĩrikũmakũ iriburo. Irire irĩgu, diayema aãrĩrĩ, maĩrĩ merã irasiriburo.

⁴ Surãyeri mu pũrã Marĩpu marĩrẽ dorederosũta Jesúyare irirã aãrĩma, ãrĩrĩ kerere pẽgu, buro usuyabu. ⁵ Dapagora murẽ ire gojagura. Marĩ gāme maĩrõ gāamea. I yu gojari, maama doreri aãrĩbea. I doreri, marĩ Jesúre buremunugãdeapoegue masĩdeata aãrã. ⁶ Marĩ gāme maĩrã, Marĩpu dorederosũta yãa. I doreri, musã Jesúre buremunugãdeapoegue pẽdeata aãrã. Aũ ãrã. Gajirãrẽ maĩnĩkõãka!

Wárã ãrĩkatorikurã aãrĩma, ãrĩ gojadea

⁷ I ãmũguere wárã ãrĩkatorikurã waagorenama. “ Jesucristo marĩ irirosũ dũpũkũgu i ãmũguere aaridi aãrĩmĩ, ãrĩrĩ, diaye aãrĩbea”, ãrĩma. ĩgũsãta ãrĩkatorikurã, Cristore ĩaturirã aãrĩma. ⁸ Irasirirã õãrõ pẽmasĩka musã! ĩgũsã ãrĩkatorire buremubirikõãka! ĩgũsã ãrĩkatorire buremurã, musã Marĩpuhare iridea waja ĩgũ musãrẽ wajariburire dedebukoa. ĩgũsã ãrĩkatorire buremubirĩmakũ, musã ĩgũyare iridea waja musãrẽ wajariburire sĩpeogukumi.

⁹ Sugu Cristo buedeare bẽo, ĩgũ gāamerõ gajire buegũno, Marĩpu merã õãrõ aãrĩbemi. Cristo buedeare buremugũ ĩgũyare irituyagu gapu Marĩpu merã õãrõ aãrĩmi. Irasũ aãrĩmakũ, ĩgũ magũ Cristo merã õãrõ aãrĩmi. ¹⁰ Irasirirã, sugu Cristo buedeare buebi, gaji buerire buegũno musã puro ejamakũ, ĩgũrẽ bokatĩrĩsẽrẽ, musãya wiigue ñajãdorebirikõãka! ¹¹ Musã ĩgũrẽ bokatĩrĩñeãrã, ĩgũrẽ iritamubukoa. Irasirirã ĩgũrẽ iritamurã ĩgũ irirosũ ñerõ irirã aãrĩbukoa.

Juan gojatũnudea

¹² Yu gaji wãri musãrẽ wereduakeregu, i pũguere gojabirikoa. Yu basita musã purogue musã merã werenĩgũ waagukoa. Marĩ basi weretamurã, õãrõ usuyari merã aãrĩrãkoa.

¹³ Mu pagũmo pũrã murẽ õãdorema. Igode Marĩpu beyedeota aãrĩmo.

Iropata aãrã.

Juan

3 SAN JUAN

Juan, Gayo wāikuguyamarē gojadea

¹ Yū buḡuro, murē Gayore diayeta yū maigūrē i pūrē gojāa.
² Ire gojāa murē yū maigūrē. Yū mūya āārīburire Marīpure sērēbosāa. Mū Marīpu merā ōārō āārīrōsūta āārīpereri mūyare ōārō waaburire, pūrīri marīrō merā mū āārīburire sērēbosāa. ³ Gajirā Jesūre bremurā yū puro ejarā, mū āārīrikurire yure werema. “Jesūyare irinīgū, i diayema āārīrīrē iriwāgāgū yāmi”, āri werema. Īgūsā irire weremakū pégu, buro usuyāa. ⁴ Jesūre bremurā yū buerā Īgūya diayema āārīrīrē irinirā yāma, ārīri kerere pégu, usuyataria. Yū i kerere péri, āārīpereri gaji nemorō yure usuyamakū yāa.
⁵ Mū Jesūre bremurārē ōārō iritamunīgū iriayuro. Gajiro marā mū ĩamasīmerā āārīkeremakū, Īgūsārē ōārō iritamugū iriayuro. ⁶ Īgūsā guare, Jesūre bremurā nerēnarōgue gajirārē mū mairirē werema. Irasirīgū, Īgūsā mū purogue ejarārē Īgūsā gajirogue ōārō waaburire iritamuka! Mū Īgūsārē iritamugū, ōārō irigukoa. Marīpu marīrē irasirimakūta gāāmemi. ⁷ Īgūsā Jesucristoya kerere werewāgārā, Jesūre bremumerārē: “Guare iritamuka!” neō āri sērēbema. ⁸ Irasirirā marī Jesūre bremurā Īgūsārē iritamurō gāāmea. Īgūsārē iritamurā, marī Īgūsā merā moārā yāa, gajirā Jesūya diayema āārīrīrē péburo, ārīrā.

Diótrufes ñerō irideare gojadea

⁹ Yū musārē Jesūre bremurā irogue āārīrārē su pū gojabu. Diótrufes gapu musārē doreduagu āārīsiā, gua musārē: “Āsū irika!” āri weredeare péduabirayupu. ¹⁰ Yū musā purogue waagū, Īgūrē musā péurogue Īgū irideare: Īgū guare ñerō kere ārideare, Īgū ārikatodeare weregara. Īgū i ditare iribirayupu. Jesūya kerere wererā waagorenarārē bokatīrīñeābirayupu. Gajirā musā merāmarā Īgūsārē bokatīrīñeāduamakū ĩāgū: “Bokatīrīñeābirikōāka!” āriayupu. Īgūsārē bokatīrīñeārārē Jesūre bremurā nerēnarōgue ñajādorebirayupu.

¹¹ Mū, yū maigū, ñerō irirārē ĩākūībirikōāka! Ōārō irirā gapure ĩākūīka! Ōārīrē irirā Marīpuyarā āārīma. Ñērīrē irirā gapu Marīpure masībema.

Demetrio ōārō irideare gojadea

¹² Āārīpererā: “Demetrio ōāgū āārīmi”, ārīma. Irasirirā masaka Īgū iririre ĩārā: “Marīpu dorederosūta Jesūyare yāmi”, ārīma. Guade: “Īgū ōārō irigū āārīmi”, ārā. Musā masīa. Gua diayeta werea.

Juan Gayore gojatūnudea

¹³ Yū gaji wāri murē wereduakeregu, i pūguere gojabiriko. ¹⁴ Mērōgā puru murē ĩāgū waaduakoa. Irasirīgū mū purogue waagū, mū merā werenīgukoa.

¹⁵ Ōārō siñajārī opaka! Ōō marā marī merāmarā Jesūre bremurā murē ōādorema. Āārīpererā irogue āārīrā marī merāmarā ōāburo.

Iropata āārā.

Juan

SAN JUDAS

Judas Jesúre buremurãre gojadea

¹ Yu Judas*, Santiago pagamu Jesucristore moãboegu musãre i pũre gojáa. Marĩpu musãre maĩgu beyedi aãrĩmĩ, ĩguyarã aãrĩburo, ãrĩgũ. Jesucristo musãre koremi, ĩgũre buremurĩre pĩribĩrikõãburo, ãrĩgũ. ² Marĩpu musãre bũro bopoña, maĩrĩ merã ĩãburo. Musãre siñajãrĩ siburo.

Ãrĩkatori merã buerimasãyamarẽ gojadea (2 Pe 2.1-17)

³ Marĩpu marĩre peamegue waabonerãre taurire musãre, yu maĩrãre bũro gojaduadĩbu. Irire gojaduakeregu, dapagorare gaji gapure gojaro gããmea, ãrĩ gũñãa. Marĩpu aãrĩpererã ĩguyarãre Jesucristoya kerere: “Ãsũ aãrã, irire neõ gorawayubĩrikõãka!” ãrĩ pĩdi aãrĩmĩ. Marĩ ĩguyarã iri kerere buremuu. Gajĩrã ãrĩkatori merã buerimasã gapu iri kerere gorawayuduama. Irasĩrigu yu musãre: “Īgũsã ãrĩkatori merã buerire pẽbĩrikõãka!” ãrĩ gojáa. Īgũsãre: “Marĩpu guare pĩdea diayeta aãrã, musã bueri gapu ãrĩkatori merã bueri aãrã”, ãrĩka! ⁴ Īgũsã ñerã, masĩña marĩrõ musã puro ejanerã musã merã aãrĩma. Īgũsã ãrĩkatori merã: “Marĩpu marĩ ñerõ irideare kãtimi, irasĩrĩrã noõ gããmerõ irimasã”, ãrĩ buema musã, ĩgũsã ñerĩ irĩrikurire: “Õãa”, ãrĩ gũñaburo, ãrĩrã. “Jesucristo marĩre doregu, marĩ Opu sugũ aãrĩgũ aãrĩbemi”, ãrĩ buema. Iripoegue Marĩpu ĩgũya werenĩrĩ gojadea pũgue ĩgũsã irirosũ ãrĩkatori merã buerãre: “Wajamoãgura”, ãrĩdi aãrĩmĩ.

⁵ Irasĩrigu yu musã masĩdeare dupaturi gũñamakũ irĩduãa. Iripoegue Marĩpu gua ñekũsãmarã Israel bumarãre Egiptogue aãrĩrãre wiudi aãrĩmĩ. Īgũsãre wiukeregu, ĩgũre buremumerã gapure wẽjedi aãrĩmĩ. ⁶ Marĩpure wereboerã aãrãdĩnerãdere gũñaka! Īgũsã Marĩpu doreri pĩdeare tarĩnugãnerã aãrĩmã. Īgũsãre ĩgũ aãrĩdorederore aãrĩduabĩrĩnerã aãrĩmã. Irasĩrigu Marĩpu ĩgũsãre kõmedari merã naĩfãrõgue suapĩkõãdi aãrĩmĩ. ĩgũ aãrĩpererã ñerãre wajamoãrĩnu ejamakũ, ĩgũsãre bũro wajamoãgukumi. ⁷ Iripoegue Sodoma, Gomorra wãĩkuri makãrĩ marã, irasũ aãrĩmakũ iri makãrĩ puro aãrĩrĩ makãrĩ marãde, Marĩpure wereboerã aãrãdĩnerã irirosũ ñerõ irĩnerã aãrĩmã. Őma, nome merã ñerõ irĩnerã aãrĩmã. Irasũ aãrĩmakũ ãma seyaro ñerõ irĩnerã aãrĩmã. Nomedere irasũta irĩnerã aãrĩmã. Irasĩrigu, ĩgũsã ñerõ iridea waja Marĩpu ĩgũsãre soebõedi aãrĩmĩ. Aãrĩpererã ĩgũsã iriderosũ ĩgũ dorerire tarĩnugãrã perebiri peamegue wajamoãburire masĩburo, ãrĩgũ, irasĩridi aãrĩmĩ.

⁸ Īgũsã Marĩpu dorerire tarĩnugãderosũ, ãrĩkatori merã buerimasã musã watope aãrĩrã ñerõ yãma. Īgũsã kẽrõgue ĩãrĩ merã ĩgũsã ñerõ irĩduarire: “Õãa”, ãrĩ gũñama. Irasĩrĩrã ĩgũsã ñerõ irĩri merã ĩgũsãya dupure poyanorema. Marĩ Opu dorerire tarĩnugãma. Turari oparãre ñerõ werenĩma. ⁹ Marĩpure wereboerã opu Miguel wãĩkugu iriderosũ irĩbema. Miguel Moĩsẽya dupu darore ãĩaduagu, wãtĩ merã gãme guaseodi aãrĩmĩ. Irasĩrĩkeremakũ, Miguel gapu neõ suñarõ ñerõ werenĩrĩ merã wãtĩre: “Iropata irĩka! Peamegue waaka!” ãrĩ turĩbirĩdi aãrĩmĩ. Ãsũ gapu ãrĩdi aãrĩmĩ: “Yu Opu murẽ: ‘Iropata irĩka!’ ãrĩburo”, ãrĩdi aãrĩmĩ. ¹⁰ Ãrĩkatori merã buerimasã musã watope aãrĩrã gapu ĩgũsã masĩbĩrĩdeare ñerõ werenĩrĩ merã werema. Waimurã pẽmasĩmerã irĩrikurosũ ĩgũsã noõ gããmerõ irĩduari ditare yãma. Irasĩrĩrã peamegue bẽosũrãkuma.

¹¹ Īgũsãta neõ usuyari bokabĩrikuma. Caĩn wãĩkugu Marĩpuyare buremubi, ĩgũ pagumurẽ ĩãturi, wẽjẽderosũ ñerõ yãma. Balaam wãĩkugu ĩgũ niyeru wajataburire, Marĩpuyarãya aãrĩburi nemorõ gũñasã, ĩgũsãre ãrĩkatori merã buederosũ ñerõ yãma. Gajĩgu Corẽ wãĩkugu ĩgũya bumarã oparã Marĩpu pĩnerãre tarĩnugãdi aãrĩmĩ. ĩgũ tarĩnugãrĩ waja Marĩpu ĩgũre wajamoãgã, boamakũ irĩdi aãrĩmĩ. Ãrĩkatori merã buerimasã, Corẽ iriderosũ ñerõ yãma. Irasĩrĩgu Marĩpu ĩgũre wajamoãderosũ ĩgũsãdere wajamoãgukumi. ¹² Musãre ãrĩkatori merã buerimasã, musã Jesũre buremurã nerẽ, bosebaarĩpoe buremurĩ marĩrõ noõ gããmerõ yãma. Musã merã baa, iĩrĩrã, ĩgũsãyama ditare gũñama. Ñerã oveja korerimasã ovejare baari ejomerã irirosũ yãma. Īmĩkãyebori mirũ wẽjãpuri merã otederogue deko merẽrõ marĩrõ tariaro irirosũ neõ musãre irĩtamubema. Yuku dukakãrĩpoe bugu yuku dukamarĩ yuku irirosũ yãma. Masaka irĩgure nugũĩgue merãta duadero purũ ñãĩpereakõãkoa. Irĩgu irirosũ aãrĩma. Őãrõ irĩrĩre neõ irimasĩbema. ¹³ Īgũsã ñerõ geoyasũrĩ irĩrikuri, sũmu gũrãrĩkũrĩre makũrĩ pãmũjũpĩdea irirosũ aãrã. Neñukã ĩgũsã keuro waanarõgue merã yurĩdĩjanerã

* 1:1 Mt 13:55; Mr 6:3: I pũ gojadi Judas Iscariote meta aãrĩyupu. ĩgũ tĩgũ Santiago wãĩkuyupu. Peamasãya merã gajĩrã Santiagore “Jacobo” wãiyenerã aãrĩmã.

irirosū āārīrā, gajirārē diaye buerire t̄yamakū neō iribema. Irasirigū Marīpu: “Īgūsārē āsū wajamoāgura”, ārīderosūta gajiro nemorō naītīārōgue āārīnīmakū irigukumi.

¹⁴ Iripoeguemu Enoc wāikugu Adán parāmerā āārīturiagu āārīdi āārīmī. Adán merā marī keop̄rori, Enoguere keotūnumakū, āārīpererā Adán parāmerā āārīturiarā su mojōma pere gajī mojō peru pērēbejari burigora masāporewāgānerā āārīmā. Marīpu ārīkatori merā buerimasārē Īgū wajamoāburire Enorē weredoredi āārīmī. Irasirigū Enoc āsū ārī weredupiyudi āārīmī: “Pēka yure! Marī Opū wārā Īguyārā merā aarigukumi.” ¹⁵ Āārīpererā masaka Īgūsā irideare ĩā beyegu aarigukumi. Āārīpererā ñerārē āārīpereri Īgūsā ñerī irideade waja, irasū āārīmakū āārīpereri Īgūrē ñerō werenīdea waja Īgūsārē wajamoāgū aarigukumi”, ārīdi āārīmī Enoc iripoeguere. ¹⁶ Irasirirā ārīkatori merā buerimasā wajamoāsurākuma. Āārīpererārē werewuarikurā, gajirā iririre: “Ōābea”, ārī gūñarā āārīma. Īgūsā ñerī uaribejari ditare yāma. “Masītarinugāa”, ārī weregorenama. Īgūsāya ditare gāāmesārā, gajirārē ōārō werenikatoma.

Judas Jesúre buremurārē gojanemodea

¹⁷ Musā yu maīrā, marī Opū Jesucristo buedoregu pīnerā musārē buedeare gūñaka! ¹⁸ Īgūsā musārē āsū ārīnerā āārīmā: “Ī ūmu pereburi dupiyuro masaka noō gāāmerō Marīpuare burīdarākuma. Marīpuare gāāmemerā, ñerī uaribejarire irirākuma”. ¹⁹ Irire irasirirā Jesúre buremurārē gāme dukawarimakū yāma. Īgūsā iriduarire irirā Ōāgū deyomarīgūrē neō opabema.

²⁰ Musā yu maīrā gapu, ōārī Jesúyare buremurārē neō pīribirikōāka! Gūñaturanīkōāka! Ōāgū deyomarīgū iritamurī merā Marīpuare sērēka! ²¹ Marīpu musārē maīgūrē pīribirikōāka! Marī Opū Jesucristo marīrē bopoñarī merā ĩāgū ūmugasigū perebiri okari sīgukumi. Irasirirā Īgū sīburire: “Oparākoa”, ārī gūñaturari merā yūka!

²² Gajirā Jesúyare: “¿Diyeta āārīrī?” ārī buremuturamerārē bopoñarī merā ĩāka! Īgūsārē Jesúyare: “Diyeta āārā”, ārī wereka! ²³ Wīi ūjārī wīi poekague āārīrārē taurā irirosū Īgūsārē iritamuka, peamegue waabonerārē waabirikōāburo, ārīrā! Gajirārē ñerō irimakū, bopoñarī merā ĩāka! Īgūsā ñerī iriri gapure dooka, Īgūsārē ĩākūrī, ārīrā! Surīro gurarikurore gāāmerā irirosū Īgūsā ñerī iririre gāāmebirikōāka, irire pērērī, ārīrā!

Judas Marīpuare buremurārē gojadea

²⁴⁻²⁵ Marīpu sugū āārīgū, marī Opū Jesucristo merā marī peamegue waabonerārē taugu āārīmī. Īgū turari merā marīrē koremasīmi, ñerīrē irībirikōāburo, ārīgū. Irasū āārīmakū Īgū puoguerē marī ñerī opamerā ōārō usuyari merā āārīmakū irimasīmi. Irasirirā āārīpererā Īgūrē: “Mu ōatarigu, turatarigu, āārīpererārē doregu, gua Opū āārā”, ārīburo. “Neōgoragueta āārīnīkōādi āārīmī. Dapagoradere āārīnīkōāmi. Puṛugedere irasūta āārīnīkōāgukumi”, ārīburo. Marīde irasūta ārīrā!

Iropata āārā.

Judas

EL APOCALIPSIS

Jesucristo Juārē i ūmu waaburire werede

¹ I papera pū Marīpu Īgū mērōgē pūru iriburire Jesucristore wereri pū āārā. Jesucristo-yarārē irire masīdoregū Īgūrē weredī āārīmī. Jesucristo sugū Marīpūre wereboegure iriudi āārīmī yure irire weredoregu. Yu Juan, Jesucristore moāboegu āārā. ² Irasirigu i pūguere āārīpereri yu ĩādeare, yu pédeare, Marīpūya kerere, Jesucristo yure weredeade gojāa.

³ I pūgue gojaderosū waaburo, mērō dūyāa. I pūrē gajirārē buerāno usuyari bokarākuma. Marīpūya kerere i pūgue gojadeare buemakū pēduriprānode usuyari bokarākuma.

Juan su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari makārī marārē Jesucristore būremurārē gojāea

⁴ Yu, musā Asiague āārīrārē su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari makārī marārē Jesucristore būremurārē gojāa. Marīpu musārē ōārō iritamuburo. Musārē Īgū siñajārī sīrīrē opaka! Marīpu neōgoragueta āārīsiadi āārīmī. Dapagoradere āārīnīkōāmi. Pūruguedere irasūta āārīnīkōāgukumi. Opū doarogue doami. Īgū diaye, Ōāgū deymarīgū su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari turari* opagu āārīmī. Īgūde musārē ōārō iritamuburo.

⁵ Jesucristode musārē ōārō iritamuburo. Īgū Marīpūya kerere diayeta weregū āārīmī. Īgū āārīpererā boanerā masāburi dupiyuro boadigū masāpūrōridi, neō dupaturi boabi āārīmī. Irasirigu, i ūmugue āārīrā āārīpererā masaka oparārē doregū āārīmī. Marīrē maīgū Īgūya dī beōri merā marī űērī iridea wajare taudi āārīmī. ⁶ Irasirigu marīrē oparā āārīmakū iridi āārīmī. Irasū āārīmakū marīrē paia masakaya āārīburire Marīpūre sērēbosarā āārīmakū iridi āārīmī, Īgū Pagūyare iriburo, ārīgū. Irasirirā Īgūrē: “Ōātarigu, āārīpererā nemorō turagu āārā mu”, ārī būremurā! Irasūta āārīburo.

⁷ Musā ōārō pēmasika! Jesucristo ūmīkāyeborigue dijariḡukumi. Īgū dijariḡukū, āārīpererā ĩārākuma. Īgūrē curusague pābiatū wējēnerāde ĩārākuma. I ūmu marā āārīpereri buri marā, Īgū arimākū ĩārā, Īgū Īgūsārē wajamoāburire ḡūnarā, orerākuma. Irasūta waarokoa.

⁸ Marīpu marī Opū āārīpererā nemorō turagu āsū ārīmi: “Yu neōgoragueta āārīpereri i ūmumarē iridi, pūruguedere i āārīpererire peremakū iribu āārā”, ārīmi. “I ūmu āārīburo dupiyuro āārīsiabu. Dapagoradere irasūta āārīnīkōā. Pūruguedere irasūta āārīnīkōāgukoa”, ārīmi.

Juan kērō irirosū Jesucristore ĩādea

⁹ Yu Juan, musāyagu Jesucristore būremugū āārīsīā, musā irirosūta yude űērō taria. Marīpu, marī Opū āārīmī. Marī űērō tarimākū, Jesucristo marīrē ḡūñaturamakū yāmi. Yu Patmos wāikuri nūḡūrōgue peresu āārībū. Marīpūya kerere Jesucristo weredeare gajirārē yu buedeaja waja iroguē āārībū. ¹⁰ Irinū siñajārīnū āārīmakū, Ōāgū deymarīgū Īgū turaro merā kērō irirosū yure ĩmumi. Irasū waaripōe yu pūrupū ḡapū turaro werenīrī, suru puridiru turaro busuro irirosū busumākū pébu. ¹¹ Turaro werenīḡū yure āsū ārīmi:

—Yu neōgoragueta āārīpereri i ūmumarē āārīmakū iridi āārā. Yuta pūruguedere i āārīpererire peremakū iribu āārā. Dapagora āārīpereri mu ĩārīrē, papera pūgue gojatúka! Pūru iri pūrē Asiague āārīrārē yure būremurārē iriuka! Īḡūsā su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari makārī marā āārīma. Efeso marā, Esmirna marā, Pērgamo marā, Tiatīra marā, Sardis marā, Filadelfia marā, Laodicea marā āārīma, ārīmi.

¹² Īḡū werenīrī busumākū pégu, ḡāmenūḡābu Īgūrē ĩābu. Irasū ḡāmenūḡā ĩāḡū, su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari sīāgori yukure oro merā iridea yukure ĩābu. ¹³ Iri yuku watopegue sugū masakare ĩābu. Īḡū yoaro surīro Īḡūya guburigu āārīdijimejārīñērē sāñami. Īḡūya koretibire oro merā iridea yujuwēñarīdare suatūadi āārīmī. ¹⁴ Īḡūya poari ōārō boreri āārībū. Īḡūya koye peame ūjārī pūrā irirosū gosesirību. ¹⁵ Īḡūya guburi bronze wāikuri kōme űimudea irirosū gosesirību. Īḡū werenīrī wāri ātādūpabu irirosū busabu. ¹⁶ Īḡūya mojō diayema mojō ḡapū su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarāgora neñukā opami. Īḡūya disire sareri majī pe ḡapū ōārō usiri majī wirību. Īḡūya diapu abe ūmūmu kūmijūrōsū gosesirību.

¹⁷ Irasirigu yu Īḡūrē ĩāḡuka, kōmogū irirosū Īḡūya guburi pūro meēmejābu. Yu meēmejāmakū ĩāḡū, Īḡūya mojō diayema mojō merā yure űapeo, āsū ārīmi:

* 1:4 “ōāḡū deymarīgū su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari turari opagu āārīmī”, ārīro: “ōāḡū deymarīgū āārīpereri turari opagu āārīmī”, ārīduaro yāa. Iri pūgue “su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari”, ārīro: “āārīpereri”, ārīduaro yāa.

—Güibirikōāka! Yu neōgoragueta āārīpereri i ūmumarē āārīmakū iridi, puruguedere i āārīpererire peremakū iribu āārā. ¹⁸ Okanīgū āārā. Iripoegue boabu. Dapagorare okanikōāa. Masakare boadoregū, ĩgūsārē boanerā āārīrōgue waadoregū āārā. ¹⁹ Dapagora āārīrī, purūgue waaburidere mu ĩārīrē gojatúka! ²⁰ Yu masakare neō dupiyuro werebirideare, mu ĩārīrē weregura. ĩgūsā su mojóma pere gajī mojó peru pērebejarā neñukā, yaa mojó diayema mojó gapu yu oparā, yure būremurārē yaare wererā keori irirosū āārā. Iri su mojóma pere gajī mojó peru pērebejari siāgori yuku oro merā iridea yuku, yure būremurī buri marā keori irirosū āārā, ārīmi yure.

2

Jesucristo Juārē Efeso marārē gojadoredea

¹ Jesucristo irire ārī odo, āsū ārīnemomi:

—Efeso marā yure būremurārē, ĩgūsārē yaare weregudere āsū ārī gojaka!

Yu, yaa mojó diayema mojó gapu su mojóma pere gajī mojó peru pērebejarā neñukārē opagu, su mojóma pere gajī mojó peru pērebejari siāgori yuku watope waagorenagū āārā.

² Yu, āārīpereri musā iririre masīpeokōāa. Musā būro moārīrē, ñerō tarikererā musā yure gūñaturarire, ñerārē musā ĩāduabirire masīa. Gajirā ĩgūsā basi: “Jesús buedoregū beyenerā āārā”, ārīkererā, keoro buebema. Musā ĩgūsā iririre ĩārā: “Ārīkatori merā buema”, ārī masīa. ³ Yaare musā moārī waja ñerō tarikererā, yure neō piribeaa. Irire gariborero marīrō yāa.

⁴ Musā oārō irikeremakū, gajire musārē āsū ārī weregura. Musā yure neōgorague mañugāderosū iribeaa. ⁵ Irasirirā dapagorare musā ñerō waadeare gūñaka! Musā ñerī iririre bujawereka! Musā gūñārīrē gorawayuka! Oārī gapure irika doja, musā iripuroriderosūta! Musā ñerī iririre piribirimakū ĩāgū, musāyagu siāgodire āikōāgura.

⁶ Musā yure neōgorague mañugāderosū iribirikererā, i oārī gapure iribu. Nicolaita wāikuri bumarā ñerō iririre musā neō gāāmebeaa. Yude irire neō gāāmebeaa.

⁷ Musā gāmpūrī oparā, Oāgū deyomarīgū yure būremurī buri marārē wererire oārō péka! Āsū ārīmi Oāgū deyomarīgū yure būremurārē: “Āārīpererā Jesure būremurīrē pirimerārē ūmugasigū paraíso wāikurogue Marīpuya poeemu dukare baadoregura”, ārīmi. Irigu perebiri okari sīdi* āārā. I āārīpererire gojaka, yaarā Efesogue āārīrārē! ārīmi yure Jesucristo.

Juan Esmirna marārē gojadea

⁸ Jesucristo irire ārī odo, āsū ārīnemomi:

—Esmirna marā yure būremurārē, ĩgūsārē yaare weregudere āsū ārī gojaka!

Yu neōgorague āārīpereri i ūmumarē āārīmakū iridi, purugue i āārīpererire peremakū iribu āārā. Yu boa, dupaturi masāgū āārā. ⁹ Yu, āārīpereri musā ñerō taririre, boporā āārīrīrē masīpeokōāa. Irasū boporā āārīkererā, Marīpuyare masīsīā, wāri ūmugasima oārīrē opāa. Gajire yu masīa. Gajirā musārē ĩaturirā musārē ñerī kere ārīma. ĩgūsā:

“Gua judío masaka āārīsīā, Marīpuyarā āārā”, ārīma. Irasū ārīkererā, ĩgūyarā āārībema. Wātēa opu Satanārē būremurī bumarā āārīma. ¹⁰ Musā ñerō tariburire güibirikōāka! Wātī musārē yure būremurīrē pirimakū iriduagu surāyeri musārē peresugue biadobomakū irigukumi. Pe mojóma nurīta ñerō tarirākoa. ĩgūrē būremurā musārē wējēkeremakū, yure būremurīrē neō piribirikōāka! Puru yu purogue musārē yu merā perebiri okarire sīgukoa.

¹¹ Musā gāmpūrī oparā, Oāgū deyomarīgū yure būremurī buri marārē wererire oārō péka! Āsū ārīmi Oāgū deyomarīgū yure būremurārē: “Āārīpererā yure būremurīrē pirimerā, perebiri peamegue neō waabirikuma”, ārīmi. Irasirigu iri āārīpererire gojaka, yaarā Esmirnague āārīrārē! ārīmi yure.

Juan Pérgamo marārē gojadea

¹² Jesucristo irire ārī odo, āsū ārīnemomi doja:

—Pérgamo marā yure būremurārē, ĩgūsārē yaare weregudere āsū ārī gojaka!

Yu sareri majī, pe gapu usiri majīrē opagu āārā. ¹³ Musā āārīrōrē masīpeokōāa. Satanás musāya makā marā opu āārīmi. ĩgūsā Satanārē būremukeremakū, musā gapu yure būremua. ĩgūsā musā merāmu Antipare Marīpuya kerere oārō weredire wējēma. ĩgūrē wējēmakū ĩākererā, musā yure būremurīrē neō piribeaa.

* **2:7** Sugū ūma birarimasū gajirā nemorō ūmagū, olivo wāikudima pūrī merā iridea berore wajatakumi. Masaka iri berore ĩgūya dipurugue peokuma, gajirārē ĩgū wajatadeare ĩmumurā. I irirosū, sugū Jesure būremugū masaka ĩgūrē wējēkeremakū, Jesure būremurīrē neō piribi, ūmugasigū perebiri okari wajatakumi. Iri ūmugasigū perebiri okari wajatari, i berore wajatari irirosū āārā.

¹⁴ Musā yure b̄uremurir̄e piribirikeremakū, gajino musārē āsū āri weregura. Surāyeri musā merāmarā Balaāya buedeare iritayama. Iripoegue Balaam āsū āri āārīmi, Israel bumarārē iāturirā opure Balac wāikugure: “Israel bumarārē tarinūgāduagu, ĩgūsārē musā merā gāmesurimākū irika, musā irinarir̄e iritayaburo, ārigū!” āri āārīmi. Irasirirā Israel bumarā ĩgūsā merā gāmesurirā, keori weadea puro baari p̄ideare baanerā āārīmā. N̄erō gāmebiranerā āārīmā. ¹⁵ ĩgūsā irirosūta gajirā musā merāmarā Nicolaita wāikuri bumarā buerire iritayama. Iri buerire neō piriduabema. Yu gapu irire neō gāāmebea. ¹⁶ Irasirirā musā n̄erī iririre bujawereka! Musā gūñarir̄e gorawayuka! Musā gorawayubirimakū ĩgū, gūñāña marirō musā purogue waa, yaa disigue sareri majī opari majī merā musārē wajamoōgura.

¹⁷ Musā gāmpir̄i oparā, Ōāgū deyomarigū yure b̄uremurī buri marārē wererire ōārō pēka! Āsū ārīmi Ōāgū deyomarigū yure b̄uremurārē: “N̄erō iridorerānorē tarinūgāgūrē manā wāikuri ūmugasima baarire sīgura. Ūtāye boreriyedere sīgura ĩgūrē. I ūtāye maama wāirē yu gojatūdeaye āārīrokoa. Gajirā iri wāirē neō masībirikuma. Iri ūtāyere āigū dita masīgukumi”, ārīmi. Irasirigū iri āārīpererire gojaka, yaarā Pērgamogue āārīrārē! ārīmi yure.

Juan Tiatira marārē gojadea

¹⁸ Jesucristo irire āri ōdo, āsū ārīnemomi doja:

—Tiatira marā yure b̄uremurārē, ĩgūsārē yaare weregudere āsū āri gojaka!

Yu, Marīpu magū āārā. Yaa koye peame ūjūri pūrā irirosū gosea. Yaa guburi bronce wāikuri kōme ūmudea irirosū gosea. ¹⁹ Yu āārīpereri musā iririre masīpeokōāa. Musā yure māiri, yure b̄uremurī, gajirārē iritamurī, n̄erō tarikererā musā yure gūñaturirire masīa. Neōgoraguere musā ōārō iridero nemorō dapagorare ōārō irirā yāa.

²⁰ Musā ōārō irikeremakū, gajino musārē āsū āri weregura. Jezabel wāikugo: “Marīpu yare weregō āārā”, ārīkatogo musā watopegue āārīmo. Musārē igo n̄erō buemakū pēkererā, igore: “Gua merā āārībirikōāka!” neō āribea. Igo ārīkatori merā buego, yure moāboerārē n̄erō gāmebiramakū yāmo. Keori weadea puro baari p̄ideare ĩgūsārē baamakū yāmo. ²¹ Irinūgue igore, igo n̄erō iririre bujawere, gorawayudoreadibū. Igo gapu neō gorawayuduabemo. Igo n̄erō gāmebiririre neō piriduabemo. ²² Irasirigū igore, igo merā n̄erō irinerādere pūrīrikumakū irigura. Igo merā n̄erō irideare ĩgūsā bujawere, piribirimakū, ĩgūsārē buro n̄erō tarimakū irigukoa. ²³ Igo pūrādere wējēgura. Yu irasū irimakū ĩārā, āārīpererā yure b̄uremurā: “ĩgū marī gūñarir̄e, marī ūaribejaridere masīpeokōāmi”, ārīrākuma. “Āārīpereri marī irirīkarire ĩā, keoro irigukumi. N̄erō irirārē wajamoōgukumi. Ōārō irirā gapure ōārō irigukumi”, āri masīrākuma. ²⁴ Surāyeri musā Tiatira marā igoya buerire, wātēa opu Satanāyama yayeridere gāāmebea. Irasirigū yu musārē gajino dorenemobirīkoa. ²⁵ I ditare dorea musārē. Yu buerire musā masīdeare neō mērogā piribirikōāka! Yu musā puro aarimakūgedere ōārō irinikōāka!

²⁶ Yu musā purogue aarigū, ōārīrē irirārē, yu dorerire irinirārē i ūmu marārē dorerā āārīmakū irigura. ²⁷ Yu yure, opu sóoderosūta, yude musārē, oparā sóogura. Irasirirā kōmegū merā, sorori diiri merā weadea sororire pāmūtūrōsū i ūmu marārē turaro merā dorerākoa. Irasirirā musā dorerire neō tarinūgābirikuma. ²⁸ Yu gajidere āsū irigura. Neñukāmu boyodiru ōārō boyoro irirosū āārīgū, musārē maama perebiri ūmu pīgukoa. ²⁹ Musā gāmpir̄i oparā, Ōāgū deyomarigū yure b̄uremurī buri marārē wererire ōārō pēka! āri gojaka, yaarā Tiatirague āārīrārē! ārīmi yure.

3

Juan Sardis marārē gojadea

¹ Jesucristo irire āri ōdo, āsū ārīnemomi doja:

—Sardis marā yure b̄uremurārē, ĩgūsārē yaare weregudere āsū āri gojaka!

Yu, Ōāgū deyomarigū su mojōma pere gajī mojō peru p̄erēbejari turari* opāa. Irasū āārīmakū, su mojōma pere gajī mojō peru p̄erēbejarā neñukādere opāa. Āārīpereri musā iririre masīpeokōāa. Musā: “Marīpu yare ōārō yāma”, ārisūrā āārā. Irasū āārīkererā, boanerā irirosū, ĩgūyare neō koero iribeā. ² Irasirirā ōārō pēmasīka! Musā ōārī iriri d̄uyarīgārē p̄iuro marirō ōārō irika! Irire iribirimakū, musā ōārī iriri pereakōārokoa. Yu, musā iririre ĩāa. Yu yu ūrōguere ōārō iripeobeā. ³ Yu yure gajirā musārē buedeare

* 3:1 “ōāgū deyomarigū su mojōma pere gajī mojō peru p̄erēbejari turari opagu āārīmi”, ārīrō: “ōāgū deyomarigū āārīpereri turari opagu āārīmi”, ārīduaro yāa. Iri p̄uge “su mojōma pere gajī mojō peru p̄erēbejari”, ārīrō: “āārīpereri”, ārīduaro yāa.

gũñaaka! Irireta dupaturi irituyaka doja! Musã ñerĩ iririre pirika! Irasũ iribirimakũ, gũñaña marĩro yajarimasũ aarĩrosũ, gũñaña marĩro musãrẽ wajamoãgũ aarigukoa.

⁴ Irasũ ããrĩkeremakũ, surãyeri musã watopere ñerõ irirãrẽ ããkũibema. Marĩpuyare irituyarã ããrĩsã, ãgũsãya surĩ guararitũmerã irirosũ ããrĩma. Irasirirã ñerõ iridea wajare opamerã, boreri surĩ sãñarã yu merã waagorenarãkuma. ⁵ ããrĩpererã piriro marĩro Marĩpuyare irirã irasũta surĩ õãro boreri sãñarã yu puro ããrĩrãkuma. Yu merã perebiri okari opamurã wãirẽ gojatũri pãgue ãgũsã wãirẽ gojatũdeare neõ koebirikoã. Koeronorẽ irigu, Yũpu, ãgũrẽ wereboerã ããrĩroguere: “Yaarã ããrĩma”, ãrĩgukoa. ⁶ Musã gãmpĩrĩ oparã, Õãgũ deyomarĩgũ yure bũremurĩ buri marãrẽ wererire õãro pẽka! ãrĩ gojaka, yaarã Sardigũ ããrĩrãrẽ! ãrĩmi yure.

Juan Filadelfia marãrẽ gojadea

⁷ Jesucristo irire ãrĩ odo, ãsũ ãrĩnemomi doja:

–Filadelfia marã yure bũremurãrẽ, ãgũsãrẽ yaare weregũdere ãsũ ãrĩ gojaka!

Yu ñerĩ opabi, diayeta weregu ããrã. Yu, iripoequemũ opũ David dorederosũ turari merã doregukoa. Iri turaro marĩro doreri, sawire opari irirosũ ããrã. Irasirigu, yu tũpãmakũ neõ gajigu biamasĩberosũ, yu iridoremakũ kãmutamasĩbemi. Yu biamakũdere neõ gajigu tũpãmasĩberosũ, yu iridorebirimakũ irimasĩbemi. ⁸ Yu ããrĩpereri musã iririre masĩpeokõã. Musã mërõgã turari opakereã, yaa buerire õãro irituyãã. Gajirã, musã yaarã ããrĩrĩ waja musãrẽ ñerõ iridũakeremakũ: “Jesũre masĩbea”, neõ ãrĩbea. Irasirigu yu musãrẽ su makãpuro tũpãnũmakũ, neõ sugu biamasĩberosũ, yu musãrẽ yaamarẽ iridoremakũ, musãrẽ kãmutamasĩbemi. ⁹ Gajirã musã puro ããrĩrã: “Gũã judio masaka ããrĩsã, Marĩpuyarã ããrã”, ãrĩkererã, ãgũyarã ããrĩbema. ãrĩkatorimasã, wãtẽa opũ Satanãrẽ bũremurĩ bumarã ããrĩma. Irasirigu ãgũsãrẽ musãya guburi puro bũremurĩ merã ejamejãjamakũ irigura. Yu irasirimakũ ããrã, yu musãrẽ maĩrĩrẽ ããmasĩrãkuma. ¹⁰ Yu musãrẽ: “Neõ piriro marĩro yaare irika!” ãrĩdeare õãro irirã yãã. Irasirigu, ããrĩpererã i ãmũgue ããrĩrã iririkũrĩre ããbũ, ãgũsãrẽ ñerõ tarimakũ irigu, musãrẽ õãro koregura.

¹¹ Mërõ duyãã, yu i ãmũgue dupaturi aarĩburo. Irasirirã yaare musã masĩdeare neõ kãtibirikõãka! Piriro marĩro irire irinikõãka, musã wajataburire emari, ãrĩrã! ¹² Õãro yaare iritariwere, irire pirimerãnorẽ Yũpu pũrogue ããrĩmakũ irigura. ãgũsã ãgũya wiima borari ããrĩrosũ ãgũ puro ããrĩnkõãrãkuma. Yũpu wãirẽ ãgũsãguere gojagukoa, ãgũyarã ããrĩrĩrẽ ãmũbũ. ãgũya makã wãidere gojagukoa. ãgũya makã, maama makã Jerusalen wãikua. Iri makã ãmũgasigũ merã dijariri makã ããrĩroka. Yude ãgũsãrẽ yu wãĩ, maama wãirẽ gojagukoa. ¹³ Musã gãmpĩrĩ oparã, Õãgũ deyomarĩgũ yure bũremurĩ buri marãrẽ wererire õãro pẽka! ãrĩ gojaka, yaarã Filadelfiague ããrĩrãrẽ! ãrĩmi yure.

Juan Laodicea marãrẽ gojadea

¹⁴ Jesucristo irire ãrĩ odo, ãsũ ãrĩnemomi doja:

–Laodicea marãrẽ yure bũremurãrẽ, ãgũsãrẽ yaare weregũdere ãsũ ãrĩ gojaka!

Yu ããrĩrosũta irigu ããrã. Irasirigu diayeta weregu, Yũpũya kerere keoro weregu ããrã. Yũpu, yu merã ããrĩpereri i ãmũmarẽ iridi ããrĩmĩ. ¹⁵ Yu ããrĩpereri musã iririre masĩpeokõã. Musã yure bũremumerã, õãro bũremurã ããrĩbea. Mërõgã yure bũremurĩ opãã. Irasirigu yu musãrẽ irasũ ããrĩnemobirimakũ gããmea. ¹⁶ Yu, musã mërõgã bũremurĩ oparire doogorãã. Irasirigu gajino ñerĩrẽ dokabẽoduagu irirosũ musãrẽ bẽoduagu ããrã. ¹⁷ Yu musãrẽ irasũ iridũakeremakũ, musã gapũ ãsũ ãrĩ werenĩã: “Wãri opãã”, ãrã. “ããrĩpereri õãro waãã, ããrĩpereri gũã gããmerĩrẽ opakõãã”, ãrã. Irasũ ãrĩkererã, yu ããrĩro neõ gajino opamerã, boporã, surĩ marĩrã, koye ããmerã irirosũ ããrã. Musã bũremurĩ opamerã ããrĩrẽ masĩbea. ¹⁸ Irasirigu musãrẽ: “Wãri oparã ããrã”, ãrĩ peñarãrẽ ãsũ ãrĩ weregura. Oro peamegue soe ãmũadea yu oparire wãjarika, wãri opamurã! Iri õãrĩ oro oparã irirosũ ããrĩrã, yure õãro bũremurĩ oparãkoã. Surĩ boreri yu oparidere wãjarika, surĩ marĩro ããrĩbukoa, ãrĩrã! Musã irire sãñarã irirosũ ããrĩrã, musã ñerĩ irideare pirirã, gũyasĩrĩro marĩro ããrĩrãkoã. Irasũ ããrĩmakũ, koye piuri kũdere wãjarika, õãro ããmurã. Musã irire piuanerã irirosũ ããrĩrã, Marĩpuyare õãro ããmasĩrãkoã.

¹⁹ Musãrẽ ããrĩpererã yu maĩrãrẽ ñerĩrẽ irinemobirikõãburo, ãrĩgũ, pũrĩro páro irirosũ werea. Irasirirã yaare bũro gããmekã! Musã ñerĩ irideare bujawere, irire pirika! ²⁰ Õãro pẽka! Yu musã merã ããrĩduagu, sugu makãpuro ejanũgũ oenĩgũ irirosũ ããrã. Sugu yure pẽgũ, õãro merã makãpuro tũpãsoõgu irirosũ ããrĩmi. Irasirigu yu ãgũ merã õãro usũyanĩkõãgukoa. ãgũde yu merã usũyanĩgukumi. ²¹ Õãrĩrẽ iritariwererãnorẽ yu doaro tũrogue doamakũ irigura, yu merã doreburo, ãrĩgũ. Yu õãrĩrẽ iritariwere, Yũpu merã Opũ doarogue doarosũ, yude õãrĩrẽ irirãrẽ irogue doamakũ irigura. ²² Musã gãmpĩrĩ

oparā, Ōāgū deyomarīgū yure buremurī buri marārē wererire ðārō péka! ārī gojaka, yaarā Laodiceague āārīrārē! ārīmi Jesucristo yure.

4

Juan amugasigue Marīpure buremurārē iādea

¹ Puru amugasigue iāmu, tūpādea makāpurore iābu. Puriduru turaro busuro irirosū werenīpuroridi dupaturi turaro werenīri busurore pébu. Āsū yure ārīmi:

—Ōōgue marīrika! Pūgugue yu waamakā iriburire marē Imugara. Yu ārīderosūta waarokoa, ārīmi.

² Īgū irasū ārī wereadero puru, mata Ōāgū deyomarīgū Īgū turari merā yure amugasigue āimurīiāmi. Irogue marījagu, sugū Opū doarogue doagure iābu. ³ Īgū, jaspe, cornalina wāikuri yeri ūtayeri goserosū ðārō gosesirigū āārīmi. Ōārō gosesiriri bero, esmeralda wāikuriye irirosū gosesiri bero dekgugue doami. ⁴ Īgū doaro turore su bero veinticuatro oparā doari āārīri berore iābu. Iri doariguere veinticuatro gora oparā murā doama. Boreri suri sānāma. Īgūsā peyari beroride oro berorī āārībū. ⁵ Opū doarogue merā bupu miā, buro pāmi. Iro doaro diaye su mojóma pere gaji mojó peru pērēbejari sīāgori yuku āārībū. Iri yukukata, Ōāgū deyomarīgū turari keori āārībū. ⁶ Gaji iro doaro diaye dia wādiya diumajī gosesirirosū āārībū. Ōārō deko suridiya irirosū āārībū.

Iro doaro puro gajirā wapikurā okarā āārīmā. Īgūsāya diapure, Īgūsāya purapure wāri koye opama. ⁷ Yu iāpuroridi, ēōkaye irirosū deyogu āārīmi. Īgū purumu, weku irirosū deyogu āārīmi. Īgū purumu, masakū irirosū diapukugu āārīmi. Īgūsā uregā purumu, gapāu Īgū kēdupari sēēgū irirosū deyomi. ⁸ Īgūsā wapikurāgueta su mojóma pere gaji mojó suru pērēbejari kēdupari oparā āārīmā. Īgūsāya kēdupari pe gapugeta wāri koye opabu. Ūmuriku, űnamiriku bayama. Āsū ārī bayama:

“Ōāgū, ðāgū, ðāgū Marīpu āārīpererā nemorō turagu, marī Opū āārīmi.*

Īgū neōgoragueta āārīsiadi āārīmi.

Dapagoradere irasūta āārīnikōāmi.

Puruguedere irasūta āārīnikōāgukumi”, ārī bayanama.

⁹ Purū bayarā, Marīpu turarire bayarā irima. Īgārē āārīpererinurī āārīnīgūrē: “Buro usuyāa mu merā”, ārī buremurā irima. ¹⁰ Īgūsā irasū baya buremumakū iārā, veinticuatro oparā murā, Īgū doarogue doagu diaye űadukupuri merā ejamejā, Īgārē buremuma. Īgū āārīpererinurī āārīnīgū āārīmi. Irasū buremurā, Īgūsā peyari berorire Īgū diaye meēpeo, āsū ārīma:

¹¹ “Mu, gua Opū turatarigu, ōatarigu āārā. Gua buremugū āārīkōāgūta yāa. Murē irasūta buremunīkōārō gāamea. Āārīpererire iridi āārā. Mu gāāmerōsūta i āārīpererire iribu”, ārīma Marīpure.

5

Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū su papera tūrūrē kuraburi

¹ Marīpure Opū doarogue doagure Īgūya diayema mojó gapu papera tūrūrē opagure iābu. Iri tūrū, pe gapu gojadea tūrū, su mojóma pere gaji mojó peru pērēbejarigora ðārō wītābiadea tūrū āārībū. ² Marīpure wereboegu turagudere iābu. Īgū buro busuro merā āsū ārī sērēñāmi:

—ĶNoā āārīri, gajirā nemorō ðāgū i papera tūrū wītābiadeare kurabu? ārīmi.

³ Ūmugasigue, i nikūgue, i nikū poeka boanerā āārīrōguedere neō sugū iri tūrūrē kura, iri tūrūma gojadeare Īāgū māmi. ⁴ Irasirigu iri tūrūrē kurabure Īgūsā bokabirimakū Īāgū, yu buro orebu. ⁵ Yu irasū oremakū Īāgū, sugū, oparā murā watopemu āsū ārīmi yure:

—Iropata oreka! Iripoeguemu opu David parāmi āārīturiagu iri tūrūrē su mojóma pere gaji mojó peru pērēbejarigora wītābiadeare kuramasīmi. Īgū Judāya buma, ēōkaye irirosū turatarigu āārīmi. Īgārē iāturirārē tarinugādi āārīmi, ārī weremi yure.

⁶ Īgū irasū ārīmakū pégu, Opū doarogue doagu diaye Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū nīmakū iābu. Īgū wapikurā okarā, oparā murā watopegue nīmi. Oveja majīgū wējēsūdi dupaturi okagu irirosū deyogu āārīmi. Su mojóma pere gaji mojó peru pērēbejari kūsari, irikūta koyedere opami. Iri kūsari, koye: Ōāgū deyomarīgū turari, Īgū masīpeori keori āārā. Marīpu, Ōāgū deyomarīgūrē āārīperero i nikūguere iriudi āārīmi. ⁷ Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū, Opū doaro purogue ejagu, iro doagure Īgūya diayema mojó gapu opadea tūrūrē āimi. ⁸ Īgū irire āimākū iārā, wapikurā okarā, veinticuatro oparā murāde Īgū oveja

* 4:8 Is 6.2-3

majīgū irirosū āārīgú diaye ĩgúsāya ñadukapuri merā ejamejā, ĩgūrē bñremuma. ĩgúsāku arpa wāikuri bñaputērērē, oro merā iridea paridere opama. Iri pari sūrōrī utariripari dita āārībú. Iri sūrōrī Marīpuyarā ĩgūrē sērēdea āārībú. ⁹ Irasū ĩgūrē bñremurā, maama bayarire āsū ārī bayapeoma:

Mñ wējēsūdi āārā. Boagu, mñya dí bñori merā masaka ñerī iridea wajare wajaribosabu, ĩgūsā Marīpuyarā āārīburo, ārīgú. Āārīpereri buri marārē, ĩgūsā ya werenírārē, āārīpererogue āārīpereri nikú marārē ĩgūsā ñerō iridea wajare wajaribosabu. Irasirīgu iri tūrūrē āi, wītābiadeare kuramasā.

¹⁰ Marīpuyarārē: oparā, paia masakaya āārīburi ĩgūrē sērēbosarā āārīmākū iribu, ĩgū dorerire iriburo, ārīgú. Irasirirā i ũmu āārīpererogue āārírārē dorerākuma, ārīma.*

¹¹ Pñru ũmugasigue iāmu, Marīpñre wereboerā wārā werenimākū pébu. Opñ doaro, irasū āārīmākū wapikurā okarā, veinticuatro oparā murā turo nígoroama. ĩgūsārē keo bokatūñña marībú. ¹² Turaro merā āsū ārī bayapeoma:

Oveja majīgú, ĩgūsā wējēdi, dupaturi okagu, oātariгу āārīmi. Irasirirā ĩgūrē: “Āārīpererārē doregu, āārīpererire opagu, masīpeogu, turatarigu, marī goepeyari merā bñremugú, gosesiriri merā deyogu, oātariгу āārīmi”, ārī, usuyari sīburo, ārīma.*

¹³ Pñru gajirā bayapeomākū pébu. ĩgūsā āārīpererā Marīpñ irinerā āārīmā: ũmugasigue āārírā, i nikúgue āārírā, i nikú poeka boanerā āārírōgue āārírā, dia wādiyague āārírā āārīmā. Āārīperero i ũmuguere āārírā āārīmā. Āsū ārī bayapeoma:

Opñ doarogue doagure: “Oātariгу, marī goepeyari merā bñremugú, gosesiriri merā deyogu, turatarigu āārīmi”, ārī bñremuburo.

Irasū āārīmākū, oveja majīgú irirosū āārīgúdere irasūta piriro marīrō āārīpererirñrī bñremuburo, ārīma.

¹⁴ ĩgūsā irasū ārīmākū pérā, wapikurā okarā: “Irasūta ārīburo”, ārīma. Irasirirā veinticuatro oparā murā ñadukapuri merā ejamejā, ĩgūrē āārīnīgūrē āārīpererirñrī usuyari sīma.

6

Jesucristo oveja majīgú irirosū āārīgú papera tūrū wītābiadeare kurawāgādea

¹ Pñru Jesucristo oveja majīgú irirosū āārīgú papera tūrū ĩgū āidea tūrū wītābiapñroriderore kuramakū iābu. ĩgū kuradero pñru, sugñ, wapikurā okarā watopemu yure: “Īgū aarika!” ārīmākū pébu. Irasū ārīgú, bupu buro busurosū wereními.

² ĩgū irasū ārādero pñru, caballu boregure iābu. ĩgū weka peyagu sñrīturore opami. Marīpñ ĩgūrē opñ peyari berore sīmi. Irasirīgu ĩgūrē iāturiārē gāmekēā tarinugāgū āārīsā, dupaturi gāmekēā tarinugāgū waami doja.

³ Pñru Jesucristo oveja majīgú irirosū āārīgú gajiro wītābiaderore kurami doja. ĩgū kuradero pñru, gajigu wapikurā okarā watopemu yure: “Īgū aarika!” ārīmākū pébu. ⁴ ĩgū irasū ārādero pñru, gajigu caballu diiagu wirimi. Marīpñ ĩgū weka peyagure turarire sīmi. Iri turari merā i ũmugue āārírārē ĩgūsā basi siñajārī opanemobirimakū irimi. Wārī majī sareri majīrē ĩgūrē sīmi. Irasirīgu ĩgūsārē gāmewējēmākū irimi.

⁵ Pñru Jesucristo oveja majīgú irirosū āārīgú gajiro wītābiaderore kurami doja. ĩgū kuradero pñru, gajigu wapikurā okarā watopemu yure: “Īgū aarika!” ārīmākū pébu doja. ĩgū irasū ārādero pñru, gajigu caballu ñīgūrē iābu. ĩgū weka peyagu nukārī keorore opami. ⁶ Pñru wapikurā okarā watopegue sugñ āsū ārī werenimākū pébu:

—Baari pereakōāroka. Irasirirā masaka trigo yerire su kilota, sunñ moārī waja merā wajarirākuma. Sunñ moārī waja merā cebada yeridere ure kilota wajarirākuma. ũye, igui deko* gapure peremākū iribirikōāburo, ārīmi.

⁷ Pñru Jesucristo oveja majīgú irirosū āārīgú gajiro wītābiaderore kurami. ĩgū kuradero pñru, gajigu wapikurā okarā watopemu yure: “Īgū aarika!” ārīmākū pébu. ⁸ ĩgū irasū ārīmākū pégu, diiaweya borewijigu caballure iābu. ĩgū weka peyagu masakare boamakū irigu āārīsā: “Boari” wāikumi. ĩgū pñru gajigu “Boanerā āārírō” wāikugu aarimí. Jesucristo oveja majīgú irirosū āārīgú ĩgūsā pērārē āārīperero i nikúguere surāyeri masakare wējēdoremi. Gāmewējērī merā, waboari merā, pñrīrikuri merā, waimurā makāñññ marā guarā merā, surāyeri masakare wējēburire pími. Āārīpererā masaka wapikuri buri dukawa, keomākū, su bumarā keoropa āārírārē wējēdoremi.

* **5:10** Ex 19.6; Ap 1.6; 2.06 * **5:12** Jn 1.29; 1 Co 5.7

* **6:6** Masaka olivo wāikudima dukka aceitunas wāikuri dukare bipirā, ũye opakuma ĩgūsā baaburire. Iguida dukare kurabipirā, igui deko opakuma ĩgūsā iiriburire. Irasirīgu sugñ wapikurā okarā watopeguemu: “ũye, igui deko gapure peremākū iribirikōāburo”, ārīgú: “Olivo wāikuri yuku, iguidarire poyanorēbirikōāburo”, ārī wereními.

⁹ Puru Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū gajiro wītābiaderore kurami doja. Īgū kuradero puru, Marīpure sīdea soepeoro doka, Jesucristore buremurā wējēsūnerāya yujūpūrārīrē īābu. Īgūsā Īgūya kerere weredeade waja, irasū āārīmakū Īgūyare piribirideade waja wējēsūnerā āārīmā. ¹⁰ Īgūsā turaro merā Marīpure āsū ārīma:

—Gua Opu, mu ōātarigu, ñerī marīgū āārā. Mu: “Āsū irigura”, ārīdeare diayeta irigu āārā. ¿Naāsū āārīmakū i ūmu marārē wajamoāgukuri, Īgūsā guare wējēdeade waja? ārīma.

¹¹ Puru Īgūsārē boreri surī, yoirere sīmi. Āsū ārīmi:

—Siñajāka dapa! Gajirā musāyarā Jesucristore buremurā Īgūya kere wereri waja musā irirosū wējēsūrākuma. Īgūsārē wējēpeoburo mērō dayāa, ārīmi.

¹² Puru Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū gajiro wītābiaderore kuramakū īābu doja. Irore kuramakū, nikū burō ñomebu. Abe ūmumu goero ñīgū waami. Kō suriro ñūrō sānarō irirosū deyogu waami. Abe ñamimu goero diiagu, dī irirosū deyogu waami. ¹³ Neñukāde ūmugasigie āārānerā, nikūgie yuridijakōāma. Yukūbu dukare mirū burō wējāpu bura dijurosū yuridijama. ¹⁴ Irasiriro papera pūrē tūrābēo dedeurosū, ūmugasī dederiakōābu. Āārīpereri ūtāyuku, nūgūrīde gajirogue waabu. ¹⁵ Irasū waamakū īārā, i ūmu marā oparā ūtāyukuma goberigie, ūtāyeri watopegue durirā waama. Gajirā: surara oparā, wārī doebiri oparā, turari merā dorerā, āārīpererā moārīmasā, moārīmasā āārīmerāde irogueta duriadima. ¹⁶ Irasū durirā, ūtāyukure, ūtāyeridere āsū ārādima:

—Gua weka yuridijarikōāka! Kāmutaka, Opu doarogue doagu guare bokabirikōāburo. Kāmutaka, oveja majīgū irirosū āārīgū guare burō wajamoābirikōāburo. ¹⁷ Īgū guare wajamoārīnu ejasiāa. ¿Noā bokatūbukuri ire? ārī gaguinīma.

7

Israel bumarāya diapuserorire Marīpu wāi tuusūnerāyare weredeade

¹ Puru wapikurā Marīpure wereboerārē īābu. Sugu norte gapu, gajigu sur gapu, gajigu abe marīro gapu, gajigu abe ñājārō gapu nīma, mirū wējāpubirimakū irimurā. Irasiriro i nikūgie, dia wādiyaguedere neō mirū wējāpubiribu. Neō sugu yukure mirū wējāpubiribu. ² Īgūsā i nikūrē, dia wādiyadere poyanorēdoresūnerā āārīmā. Puru gajigu Marīpure wereboegure īābu doja. Īgū abe marīro gapu aarimī. Marīpu okanīgūya wāi tuuyarīnerē opami. Gajirā Marīpure wereboerā wapikurārē turaro merā āsū ārī werenimā:

³ —I nikū, dia wādiya, yukure poyanorēbirikōāka dapa! Marī Opure moāboerārē Īgūsāya diapuserorire Īgū wāi tuadero puru, irire poyanorēka! ārīmi.

⁴ Puru Īgū werenimakū pébu. Āsū ārīmi: “Ciento cuarenta y cuatro mil masaka Israel parāmerā āārīturari buri marā Īgūsāya diapuserorire Marīpu wāi tuusūnerā āārīmā”, ārīmi.

⁵ Īgūsā āārīnerā āārīmā:

Judāya bumarā doce mil, Rubēya bumarā doce mil,
Gadya bumarā doce mil, ⁶ Aserya bumarā doce mil,
Neftaliya bumarā doce mil, Manasēya bumarā doce mil,
⁷ Simeōya bumarā doce mil, Leviya bumarā doce mil,
Isacarya bumarā doce mil, ⁸ Zabulōya bumarā doce mil,
Josēya bumarā doce mil, Benjamīya bumarā doce mil
āārīnerā āārīmā.

Wārā surī boreri sānarāyare weredeade

⁹ Puru wārā masakare īābu. Surāyeri āārīpereri buri marā, Īgūsā ya werenirā, āārīpererogue āārīpereri nikū marā āārīmā. Īgūsā, Marīpu, Opu doarogue doagu diaye, Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū diaye nīma. Īgūsārē keo bokatūña marību. Surī borerire sāñama. Muji pūrīrē opama. ¹⁰ Īgūsā āārīpererā turaro merā āsū ārī gaguinīma:

Marīpu marīrē taugu āārīmi. Īgū, Opu doarogue doagu āārīmi. Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgūde marīrē taugu āārīmi, ārīma.

¹¹ Āārīpererā Marīpure wereboerā Opu doaro taro, irasū āārīmakū oparā murā, wapikurā okarā taro ñigoroama. Marīpure irogu doagure buremurā, Īgū diaye ñadukupuri merā ejamejā, Īgūsāya diapurire yebague moomejāma. ¹² Āsū ārīma:

Marī Opure: “Ōātarigu, gosesiriri merā deyogu, masīpeogu āārā, gua mu merā usuyāa”, ārī, usuyari sīrā!

“Mu, gua goepeyari merā buremugū, turatarigu, āārīpererārē doregu āārā”, ārīrā Īgūrē!

Āārīpererinarī irasū ārīnirā! Irasirirā: “Irasūta ārīburo”, ārī buremuma Īgūrē.

¹³ Puru sugu, oparā murā watopemu yare sérēñami:

—¿Ñeēmarāno āārīrī Īsā surī boreri sānarā? ¿Noōgue aarayuri? ārīmi.

¹⁴ Īgū irasū ārimakū pēgu, yu gapu Īgūrē yujabu:
 –Yu opu, mu masikoa, āribu.
 Yu irasū ārimakū pēgu, āsū ārimi:

–I ūmu marā buro ñerō tariripoere Īgūsāde ñerō tarima. Īgūsā Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgūya dí béori merā Īgūsāya surire koe, boreri suri waamakū irinerā irirosū āārīma. Irasū āārīrā, Jesucristore Īgūsārē boabosa, Īgūya dí béodire buremusiā, Marīpu ūūrōrē ñerīrē opamerā āārīma. ¹⁵ Irasirirā, Marīpu, Opu doarogue doagu diaye nīma, Īgū gāāmerōsū irimurā. Ūmarīku, ñamiriku Īgūya wii ūmugasima wiigue Īgūrē buremuma. Īgū, Īgūsā merā irasū āārīnikōāmi Īgūsārē koregu. ¹⁶ Irasirirā neō dupaturi ūaboanemobirikuma. Neō ñemesibusūnemobirikuma. Neō abe ūmumu Īgūsārē buro asinemobirikumi. Gaji asiri Īgūsārē neō ñerō tarimakū irinemobirikoa. ¹⁷ Oveja majīgū irirosū āārīgū, Īgū doarogue doagu diaye nīgū, ovejare korerimasū irirosū Īgūsārē koregukumi. Perebiri okari sīrī deko* wiriri bogegue āiagukumi. Irasirirā ūsuyari merā āārīnikōārākuma. Marīpu āārīpereri Īgūsā kódeko wiririre niūgukumi. Irasirirā neō dupaturi bujawereri merā āārībirikuma.

8

Papera tūrūrē wītābiatūnudea, sārōrī soemudiru oro merā irideare weredea

¹ Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū, su mojōma pere gaji mojō suru pērēbejari papera tūrūrē wītābiadeare kura odoadero paru, iri tūrūrē wītābiatūnuderore kurami. Irore kuramakū, āārīperero ūmugasigue gajino neō busubiriakōābu. Su hora deko irasū waabu. ² Paru su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarā Marīpure wereboerāre Īgū paru nīmakū iābu. Īgūsākure puririduparure sīmi. ³ Paru gajigu Marīpure wereboegu sārōrī soemudiru oro merā iridire opagu, Marīpure sīdea soepeoro parogue waa ejanugājami. Īgū iroque nīmakū, wāro sārōrīrē sīma. Iri sārōrī, āārīpererā Marīpuyarā Īgūrē sērēdea merā morē soemuburi āārībū. Irasirigu, Marīpu, Opu doarogue doagu diaye, oro merā iridea soepeorogue irire soemumi. ⁴ Iri sārōrī, soepeoro weka poosiri peo soemumakū, Marīpu parogue ūimikā, Īgūyarā Īgūrē sērēdea merā marīākōābu. ⁵ Paru Marīpure wereboegu i soepeoroma peamerē Īgū soemudirugue āi poosā odo, i nikūgue poomeédijukōāmi. Īgū irasū poomeédijumakūta, bupu miā, buro pámi. Irasū āārīmakū, nikūde ñomebu.

Marīpure wereboerā puririduparure puridea

⁶ Paru su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarā Marīpure wereboerā Īgūsāya puririduparure āmurā irima.

⁷ Āārīpurorigu Marīpure wereboegu Īgūyarure purimi. Īgū puriadero paru, deko yeri yusari yeri peame merā, dí merā morēri yeri nikūgue yuribu. Iri yeri yurimakāta, i nikū ūjūākōābu. I nikū deko ejaburogora ūjūtūnubū. Yukude, tá yasaride iropata ūjābu.

⁸ Paru gajigu Marīpure wereboegu Īgūyarure purimi doja. Īgū purimakū, wādi ūtāū irirosū deyodi, peame merā ūjūnīdi, dia wādiyague mirūa dijābu. Irasiriro i nikū ūjāderopata wādiyama deko, dí poyakōābu. ⁹ Irasirirā āārīpererā wādiya marā ūre bu dukawamakū, su bumarā boakōāma. Doōriduparu wādiyague āārīrīde, iropata ūjābu.

¹⁰ Pērā Marīpure wereboerā Īgūsāya puririduparu puriadero paru, gajigu Marīpure wereboegu Īgūyarure purimi doja. Īgū purimakū, wāgu neñukāmū sīāgori turu ūjārī irirosū deyogu ūjū, mutādi nikūguere dijijami. Īgū diariguere, deko wiriri goberiguere deko ejaburogora meemejāmi. ¹¹ Īgū: “Sāīgū” wāikumi. Deko Īgū meemejādero ejatuaro sūirī deko waabu. Irasū waadero paru, iri dekore iirirā, wārā masaka boama.

¹² Ūrerā Marīpure wereboerā Īgūsāya puririduparu puriadero paru, gajigu Marīpure wereboegu Īgūyarure purimi doja. Īgū purimakū, abe ūmumu, ñamimude deko ejaburogora poyanorēma. Neñukāde iropata poyanorēma. Irasirigu abe, ūmurē wapikuri horagora neō boyobirimi. Ñamidade wapikuri horagora abe ñamimu, neñukā neō boyobirima.

¹³ Paru ūmarōgue iāmagū, gapāu wúwāgāgūrē iābu. Īgū turaro merā āsū āri werenimakū pébu:

–Ayó! Ayó! Ayó! Gajirā ūrerā Marīpure wereboerā Īgūsāya puririduparure puribema dapa. Īgūsā irire puriadero paru, ñetariro waarokoa i nikūgue āārīrārē, ārimi.

* **7:17** San Juan 11.25: Jesús ārimi: –Yu boanerārē masāmakū irigu, Īgūsārē okari sīgū āārā. Yure buremugū boadigūe āārīkeregū, okagukumi, ārimi. San Juan 14.6: Jesús ārimi doja: –Yu dita Yupu parogue waari maa irirosū āārā. Yu diayema āārīrīrē masakare masāmakū irigu, Īgūsārē okamakū irigu āārā. Yu merāta Yupu parogue waarākuma, ārimi. Irasirigu Jesús deko wiriri gobema perebiri okarire sīrī deko irirosū āārīmi. Īgū merā Īgūrē buremurā Īgū Pagu puro i perebiri okarire opamurā āārīma.

9

¹ Pɔɔ wɔpikurɔ Marĩpɔre wereboerɔ ĩgɔsɔya puririduparu puriadero pɔɔ, gajigu Marĩpɔre wereboegu ĩgɔyarure purimi doja. ĩgɔ purimakɔ, neŋkukamu irirosu deyogu umugasigue aaradi i nikugue yuriadire iabu. Buro ukuarĩ gobema sawire ĩgure sima. ² ĩgɔ iri gobere tɔpamakɔ, wari peamema ĩmikɔ wiribu. Iri ĩmikɔ abe umamaru tɔubiatobu. Irasiriro amarogwe naĩfaro waabu. ³ Poreroa, ĩmikɔ watopegue aaranerɔ, i nikugue wadjarima. Korebaba irirosu toarɔ aarima. ⁴ Marĩpɔ ĩgɔsarɔ tare, yukure, gaji otedeare poyanorɔdorebirimi. "ĩgɔsɔya diapuserorire ya wai tuuŋa marĩrɔno ditare ŋerɔ tarimakɔ irirakoa", arimi. ⁵ ĩgɔsarɔ toawɛjɔdorebirimi. Su mojomarɔ abegora ĩgɔsarɔ buru purimakɔ iridoremi. Irasirirɔ korebaba toari purirɔsu ĩgɔsarɔ purimakɔ irima.

⁶ ĩgɔsarɔ puriripoere masaka buru boaduadima. ĩgɔsarɔ boadukeremakɔ, boamasina maribu.

⁷ Poreroa, caballua gamekɛaburi dupiyuro amu odoanerɔ irirosu deyoma. ĩgɔsɔya dipure oparɔ peyari berori, oro merɔ iridea berori irirosu deyorire peyama. ĩgɔsɔya diapuri masakaya diapu irirosu deyobu. ⁸ ĩgɔsɔya poari, nomeya poanapu irirosu aaribu. ĩgɔsɔya guika, eokaya guika irirosu aaribu. ⁹ ĩgɔsɔya koretibirire kome merɔ iridea kamutari suriro sananerɔ irirosu aarima. ĩgɔsarɔ wumakɔ, ĩgɔsɔya kedupuri buru busubu. Warɔ caballua turiduparure ĩgɔsarɔ gamewɛjɔrogue mumuro merɔ taawagara irirosu busubu. ¹⁰ Korebaba irirosu ĩgɔsɔya pore merɔ toarɔ, masakare su mojomarɔ abegora purimakɔ irima. ¹¹ Poreroa opɔ, buru ukuarĩ gobe opɔ aarimi. ĩgɔ Marĩpɔre wereboegu aaridi aaridimi. Hebreo ya merɔ "Abadon" wai kumi. Griego ya merɔ "Apolion" wai kumi. "Apolion", ariro: "Nerɔ poyanorɔrimasu", ariduro ya.

¹² Poreroa masakare ŋerɔ purimakɔ iriadero pɔɔ, ŋerɔ tariparoridea pereakobu. Iri pɔɔ, pero ŋerɔ tariri duyaa dapa.

¹³ Pɔɔ su mojomarɔ Marĩpɔre wereboerɔ ĩgɔsɔya puririduparu puriadero pɔɔ, gajigu Marĩpɔre wereboegu ĩgɔyarure purimi doja. ĩgɔ purimakɔ, sugu werenimakɔ pebu. Marĩpɔ ŋuro ĩgɔsarɔ ĩgure sida sopeoro, oro merɔ iridea sopeorogue ĩgɔ wereniri busubu. ¹⁴ Irasɔ werenigu, puriduru puriadire asu arimi:

—Wapikurɔ Marĩpɔre wereboerɔ aaradinerare wiuka! ĩgɔsarɔ dia wadiya Eufates wai kudiyague suadobosunerɔ aarima, arimi.

¹⁵ Irasɔ arimakɔ pegu, Marĩpɔre wereboegu ĩgɔsarɔ wapikurare wiumi, warɔ masakare wɛjemurare. Irasirigu Marĩpɔ ĩgɔsarɔ: "I hora, inu, ni abe, i bojori aarimakɔ, wiusurakuma", ariderosuta keoro waabu. Irasirirɔ aaripererɔ i nikugue masakare ure bu dukawamakɔ, su bumarare wɛjera waama. ¹⁶ ĩgɔsarɔ merɔ warɔ surara caballua weka peyarɔ aarima. "ĩgɔsarɔ aaripererɔ doscientos millones surara aarima", aririre pebu.

¹⁷ Yu kerostugue caballua, ĩgɔsarɔ weka peyaradere iabu. Asu deyoma: ĩgɔsɔya koretibirire kome merɔ iridea kamutari suriro sananerɔ aarima. Iri kamutari suri, diari, yasari, boreri suri deyobu. Irasiriro peame ujari, utaye jacinto wai kuriye, azufre wai kuri poga irirosu deyori aaribu. Caballua dipu eokaya dipu irirosu deyobu. ĩgɔsɔya disirigue peame, ĩmikɔ, azufre wai kuri poga ujari ĩmikade wiribu. ¹⁸ Irasirirɔ caballua ĩgɔsɔya disi wiriri: peame, ĩmikɔ, azufre ujari merɔ aaripererɔ masakare ure bu dukawamakɔ su bumarare wɛjema. ¹⁹ ĩgɔsɔya disi wiriri merɔ, ĩgɔsɔya pore merɔ wɛjema. ĩgɔsɔya pore yuwari, ana dipu irirosu deyobu. Iri merɔ masakare kamituma.

²⁰ Gajirɔ masaka peame, ĩmikɔ, azufre ujari merɔ boamerɔ gapu irire waamakɔ iakererɔ, ĩgɔsarɔ ŋerɔ iririre neɔ piribirima. Watere buremurire neɔ piribirima. ĩgɔsarɔ buremurɔ keori weadea: oro, plata, bronce, utayeri, yuku merɔ irideare buremurire neɔ piribirima. Iri keori weadea neɔ iabiri, neɔ pebiri, neɔ naabiri aarikeremakɔ, ĩgɔsarɔ irire soebuima. ²¹ Irasɔ aarimakɔ, ĩgɔsarɔ masakare wɛjedeare, ĩgɔsarɔ yea aarirɔ irideare, ĩgɔsarɔ kobirideare, ĩgɔsarɔ yajadeadere neɔ bujawerebirima. Iri aaripererire neɔ piribirima.

10

Marĩpɔre wereboegu papera turugare opadea

¹ Pɔɔ gajigu turagu Marĩpɔre wereboegu umugasigue merɔ ĩmikayebo dekgue dijari-makɔ iabu. ĩgɔya dipuru wekare buida aaribu. ĩgɔya diapu abe umamu irirosu gosesiribu. ĩgɔya ŋigarĩ peame irirosu gosebu. ² ĩgɔya mojogue papera pu kuradea turugare opami. ĩgɔya diayema gubu merɔ dia wadiyague tapimi, kugapuma gubu merɔ nikugue tapimi. ³ Irogue nigu, turaro eokaye gaguinirɔsu gaguinimi. ĩgɔ irasɔ gaguinimakɔ, su mojoma pere

gaji mojó peru pērēbejarā bupua wereníma. ⁴ Ígūsā wereniadero p̄ru, Ígūsā wereniadeare gojanugābu. Yu gojanugāmakū, sugu ūmugasigue āārīgú yure āsū ārī weremi:

–Bupua wereniadeare gajirārē werebirikōāka! Irire gojabirikōāka! ārīmi.

⁵ P̄ru yu wádiyague, níkūgue nímakū íādi, Ígūya diayema mojóre ūmugasigue soemumi. ⁶ Irasū soemugū, Marīpu okanīgū, ūmugasī, i níkū, dia wádiya āārīpererā irogue āārīrārē iridi wāi merā wāipeo, āsū ārīmi:

–I ūmu p̄reakōāa. Iropata āārā. ⁷ Su mojóma pere gaji mojó suru pērēbejarā Marīpure wereboerā Ígūsāya puririduparure purisíama. Gajigu Ígūyarure purimakū, Marīpu Ígū: “Āsū irigura”, ārīdeare, iripoegue marā masībirideare iriyuwarikugukumi. Irasiriro iri, Ígūrē moāboerārē, Ígūya kerere weredupiyunerārē Ígū: “Āsū irigura”, ārīdea keoro waarokoa, ārīmi.

⁸ Ígū irasū ārīadero p̄ru, ūmugasigue āārīgú yure werenídi, dupaturi āsū ārī wereními:

–Sīi Marīpure wereboegu, wádiyague, níkūgue nígū p̄rogue waaka! Ígūya mojógue papera pū kuradea tūrīgārē opami. Iri pūgārē āika! ārīmi. ⁹ Ígū irasū ārīmakū p̄gu, Ígū p̄rogue waabu. Ígūrē yu papera pūgārē sērēmakū p̄gu, āsū ārī yujumi yure:

–Āi, baaka! Mu baamakū, mume irirosū ōārō misōrokoa. M̄ya paru gapu, p̄ru buro sūirokoa, ārīmi.

¹⁰ Ígū irasū ārīmakū p̄gu, iri pūgārē Ígūrē āi, baabu. Yu baamakū, mume irirosū misōbu. Baa odoadero p̄ru, yaa paruguere sūrō p̄ñabu. ¹¹ P̄ru āsū ārīmi yure:

–Dupaturi wári buri marārē, wári níkū marārē, Ígūsā ya werenīrārē, Ígūsā oparādere Marīpu Ígūsārē: “Āsū irigura”, ārīdeare weregu waaka! ārīmi.

11

Pērā Marīpuare wererimasā weredea

¹ P̄ru Marīpu yure keodi, tuadi irirosū deyodire sīmi. Sī odo, yure āsū ārīmi:

–Ígu merā yaa wiire keogu waaka! Iri wiimarē yu iūrō Ígūsā yure sídea soepeerodere keoka! Iri wiiguere masakare yure buremurādere: “¿Níisāku āārīrī?” ārī keoka! ² Iri wii t̄roma gapure keobirikōāka! Iri gajiro marā masakare wiadea níkū āārā. Ígūsā cuarenta y dos abegora yaa makārē* poyanorēgorenarākuma. ³ Irasirigu yaare weremurārē pērā iriugara. Yoaripoe mil doscientos sesenta narīgora yaare wererākuma. Ígūsā bujavereri imurā, kó suri sāñanera āārīrākuma, ārīmi.

⁴ Ígūsā pērā Marīpuare weremurā, p̄gu olivo wāikuri yuku, irasū āārīmakū p̄gu sīāgori yuku irirosū āārīma. Marīpu i níkū Op̄u iūrō nīma. ⁵ Ígūsārē iāturirā Ígūsārē ñerō iriduamakū, Ígūsāya disigue peame ujārī pūrā wiriri merā Ígūsārē soe wējēpeokōārākuma. Irasirirā āārīpererā Ígūsārē ñerō iriduārārē iri merā boamakū irirākuma. ⁶ Ígūsā Marīpuare wererīnūrē deko merēdorebirimakū merēbirikoa. Irasū āārīmakū dekore dí poyadoremakū dí poyarokoa. I níkū āārīpererogue āārīrārē āārīpereri gajirosūperi ñerō taridorerākuma. Ígūsā iriduaroa ñerō tarimakū irirākuma.

⁷ Marīpuare were odomakū, buro ūkūārī gobegue āārīgú, ñegū gajirosū deyogu wirigukumi, Ígūsā pērā merā gāmekēābu. Ígūsārē gāmekēā, Ígūsārē tarinugā, wējēkōāgukumi. ⁸ Ígūsārē wējēadero p̄ru, Ígūsāya dupuri dari wári makāma maague oyarokoa. Iri makā, marī Op̄re Jesucristore Ígūsā curusague p̄biatú wējēdea makā āārā. Iri makā marā ñerā āārīrā, Sodoma marā, Egipto marā ñerā āārīnerā irirosū āārīma. ⁹ Ūrenu gajinu dekogora Ígūsāya dupuri dari iri maarē oyarokoa. Āārīpereri níkū marā, āārīpereri buri marā, Ígūsā ya werenīrā Ígūsāya dupuri darire iārākuma. Gajirārē iri dupuri darire yāadorebirikuma. ¹⁰ Ígūsā pērā okarā, i ūmu marā masakare buro ñerō tarimakū irinerā āārīma. Ígūsā boamakū iārā, usyarākuma. Bosenu iri, gajinorē gāme sīrākuma.

¹¹ Ígūsā boadero p̄ru, ūrenu gajinu deko p̄ru, Marīpu Ígūsārē masū, dupaturi okamakū irimi doja. Ígūsā wāganugāmakū iārā, āārīpererā buro gūima. ¹² P̄ru sugu ūmugasigue āārīgú Ígūsā pērārē turaro merā āsū ārī werenímakū p̄ma:

–Ōōgue murīrika musā! ārīmi.

Ígū irasū ārīmakū p̄rā, iimikāyebo merā murīkōāma. Ígūsā murīmakū, Ígūsārē iāturirā iāma. ¹³ Ígūsā murīaripoe níkū buro ñomebu. Iri makāma wiiri wári mirūadjabu. Wárā siete mil masaka boama. Gajirā d̄yarā gapu buro gūima. “Marīpu ūmugasigue āārīgú turatarigu āārīmi”, ārīma.

¹⁴ I āārīpereri irasū waadero p̄ru, pero ñerō tariri waasiabu. Irasū waakeremakū, m̄rógā p̄ru masaka dupaturi ñerō tarirākuma doja.

* 11:2 Marīpuya makā, Jerusalēta āārā.

Marĩpure wereboegu puridiru puritũnudea

¹⁵ Pũru su mojóma pere gaji mojó suru pẽrebejarã Marĩpure wereboerã Igũsãya puriridu-
parure puriadero pũru, gajigu Igũrẽ wereboegu Igũyarure purimi. Igũ purimakũ,
ũmugasigũe aãrĩrã turaro merã asũ ãri werenĩma:

Dapagorare Marĩpu, Igũ iriudi Cristo merã aãrĩpererã i ãmu marãrẽ doregu ñajãmi. Igũ doreri
neõ perebirikoa, ãrĩma.*

¹⁶ Irasũ ãrĩmakũ pẽrã, Marĩpu diaye oparã doarigũe doarã veinticuatro oparã murã Marĩpu
ĩũrõ ñadukũpuri merã ejamejãja, Igũsãya diapure yebague moomejã, Igũrẽ buremu, ¹⁷ asũ
ãrĩma:

Gua Opu, aãrĩpererã nemorõ turagu aãrã. Mu merã usuyãa. I ãmurẽ iriburo dupiyuro
aãrĩsiabu. Dapagoradere aãrĩnkõãa. Pũruguedere irasũta aãrĩnkõãgũkoa. Mu turari
merã masakare dorengãa. Irasirirã murẽ usuyari sĩa.

¹⁸ I ãmu marã murẽ gããmemerã, mu merã guatarĩma. Mu Igũsãrẽ wajamoãrĩnu, irasũ
aãrĩmakũ boanerãdere mu wajamoãripoe ejasiãa. Aãrĩpererã mũyarã gapure õãrĩrẽ
sĩgũkoa.*

Mũya kerere weredupiyurimasãrẽ, murẽ õãrõ gopeyari merã buremurãrẽ, oparãrẽ, ubu
aãrĩrãdere õãrĩrẽ sũgũkoa. I ãmu marãrẽ poyanorẽrã gapure bẽoripoe ejasiãa, ãrĩma.*

¹⁹ Igũsã irasũ ãrãdero pũru, Marĩpũya wii ãmugasigũe aãrĩrĩ wii makãpũro tũpãsũbu. Iri wii
poekague su kũmarẽ iãbu. Iri kũma, Marĩpu masakare werepiri gojadea opari kũma aãrĩbũ.
Iri kũmarẽ iãmakũta, bupu miã, bũro pãmi. Irasũ aãrĩmakũ, i nikũ ñomebu. Wãri deko yeri
yusari yeri nikũgue yurĩbu.

12*Nomeõya, irasũ aãrĩmakũ pĩrũ irirosũ deyogũya kerere weredea*

¹ Pũru ãmugasigũe gajirosũperi bũro goeri deyoamakũ iãbu. Irasũ waaripoe sũgo
nomeõrẽ iãbu. Igoya surĩro abe ãmũmu irirosũ gosesirĩbu. Abe ñamĩmu weka nĩmo. Opu
peyari berore, pe mojóma pere su gubu peru pẽrebejarã neñukã opari berore peyamo. ² Igo
pũrãkũburo mẽrõgã duyabu. Irasirigo igo nijĩwãgũgõ pũrĩrõ merã gaguĩnĩmo. ³ Pũru gaji
ãmugasigũe deyoamakũ iãbu. Wãgu pĩrũ diagũ diakẽã irirosũ deyogũre iãbu. Igũ su mojóma
pere gaji mojó peru pẽrebejari dipu opagu aãrĩmĩ. Dipukũ, oparã peyari berorĩre peyami.
Pe mojóma kũsari opagu aãrĩmĩ. ⁴ ãmugasigũe aãrĩrã neñukãrẽ ure bu dukawamakũ, su
bumarãrẽ Igũya pore merã wẽjãsiri meẽdijumi. Igũ, nomeõ pũrãkũbo pũro nĩmi, majĩgũ
deyoamakũ baabu. ⁵ Mẽrõgã pũru, majĩgũrẽ pũrãkũmo. Ñi majĩgũta aãrĩpereri nikũ marã
Opu aãrĩbu aãrĩmĩ. Wãri turari merã, opu kõme merã iridea yukũ opagu masakare dorebu
aãrĩmĩ. Pũru Marĩpu Igũ doaro pũrogue Igũrẽ ãĩmurĩãmi. ⁶ Nomeõ masaka marĩrõ Marĩpu
ãmuyuderogue duriwãgãkõãmo. Irogue igore mil doscientos sesenta nurĩgora baari sĩmi.

⁷ Pũru ãmugasigũe gãmewẽjẽrĩ waabu. Marĩpure wereboerã opu Miguel wãĩkũgu, Igũyarã
Marĩpure wereboerã, pĩrũ merã gãmekẽãma. Pĩrũ, Igũyarã merã Miguessã merã gãmekẽãmi.
⁸ Miguessã pĩrũrẽ tarinũgãma. Irasirigu pĩrũ, Igũyarã merã ãmugasigũere Igũsã aãrĩrõ neõ
bokanemobirimi. ⁹ Irasirigu Marĩpu pĩrũrẽ bẽokõãmi. Igũ wãgu pĩrũ, neõgoraguere deyoadi,
Satanás wãĩkũgu, wãtĩ aãrĩmĩ. Igũ aãrĩpererã i ãmu marã masakare ãrĩkatorikũgu aãrĩmĩ.
Marĩpu Igũrẽ, Igũyarã merã i nikũgue bẽodijumi.

¹⁰ Pũru sũgu ãmugasigũe aãrĩgũ turaro merã asũ ãri werenĩmakũ pẽbu:

—Marĩpu marĩrẽ tauri, Igũ turari merã marĩ Opu aãrĩrĩ, Igũ iriudi Cristo marĩrẽ doreri
ejasiãa. Irasirigu Marĩpu wãtĩrẽ ãmugasigũe aãrĩdire i nikũgue bẽodijumi. ãmurĩku, ñamirĩku
wãtĩ Marĩpure, marĩyarã Jesũre buremurãrẽ: “Ñerõ irirã aãrĩma”, ãri weresãgũ iriadimi.

¹¹ Marĩyarã wãtĩrẽ tarinũgãma. Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ aãrĩgũrẽ, Igũ dí bẽori
merã Igũsãrẽ taurire buremusiã, irasirima. Jesũya kerere weredea waja gajirã Igũsãrẽ
wẽjẽduakeremakũ, Igũsã okarire maĩbirima. Neõ pĩriro marĩrõ Igũya kerere weresiã,
wãtĩrẽ tarinũgãma. ¹² Irasirirã musã ãmugasigũe aãrĩrã aãrĩpererã usuyaka! Wãtĩ nikũgue
bẽodijusũadi aãrĩmĩ. Musã i nikũ aãrĩrãrẽ, dia wãdiyague aãrĩrãrẽ wãtĩ dijajamakũ, musãrẽ
ñetariro waanũgãbu. Igũrẽ wajamoãburo mẽrõ duyãa. Irire masĩmi. Irasirigu guatarikõãmi,
ãrĩ weremi.

¹³ Irasirigu pĩrũ, nikũgue bẽodijumakũ iãgũ, majĩgũ pagore nurãtũyawãgãmi. ¹⁴ Marĩpu
gapũ igore gapãu kẽduparĩre sĩmi. Iri merã igo, pĩrũrẽ masaka marĩrõgue wã duriwãgãmo.
Irogue ñre bojori gaji bojori dekogora Marĩpu igore baari sĩmi. ¹⁵ Igo irogue aãrĩmakũ
iãgũ, pĩrũ igore miũduagu, wãro dekore dokabẽomi. ¹⁶ Irasirikeremakũ, i nikũ gapũ igore
iritamubu. Pĩrũya disĩ wiriri dekore yeteoma, uju ãĩpeokõãbu. ¹⁷ Irasũ waamakũ iãgũ, pĩrũ

* 11:15 Ex 15.18; Dn 2.44; 7.14, 27

* 11:18 Sal 2.5; 110.5

* 11:18 Sal 115.13

igo merā guatarimi. Irasirigu igo parāmerā āārīturiarā merā gāmewējēgū waami. Īgūsā, Marīpu dorerire irirā, Jesucristoya diayema buerire neō pirimerā āārīma. ¹⁸ Pīrū dia wādiya turo eja, iroque yūmi.

13

Pērā gajirosū deyorāyare gojadea

¹ Puru gajirosū deyogu dia wādiyague āārādi wāgāpamakū iābu. Īgū su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari dipu, pe mojōma kūsari opagu āārīmi. Īgūya kūsarigue oparā peyari berorire peyami. Īgūya dipure Marīpūre ñerō doori wāi gojatūdea āārībū. ² Īgū, yé dorogu guagu irirosū deyomi. Buguya guburi irirosū opagu āārīmi. Ēōkaye irirosū disikuğu āārīmi. Pīrū Īgū turarire sīmi Īgūrē. Irasū sīgū, Īgūrē opu doarogue dobomi, Īgū irirosūta masaka wārārē doreburo, ārīgū. ³ Gajirosū deyogu dipuru su dipuru kāmīrōkari dipurusū deyobu. Iri kāmīrō Īgūrē wējēboyadea kāmīrō, yarideya kāmīrōgue āārībū. Irire iārā, i ūmu marā āārīpererā iāgukakōāma. Irasirirā Īgūrē: “Turagu āārīmi”, āri, Īgūyare irituyama. ⁴ Pīrū Īgū turarire gajirosū deyogure sīmakū iārā, masaka pīrūrē: “Ōātarigu āārīmi”, āri buremuma. Gajirosū deyogudere āsū āri buremuma:

—Neō gajigu mu irirosū turagu māmi. Gajigu murē neō tarinugāmasībemi, ārīma.

⁵ Pīrū dorederosūta gajirosū deyogu: “Yu, gajirā nemorō āārītarinugāgū āārā”, āri weregorenami. Marīpūre ñerō āri doogorenami. Masakare cuarenta y dos abegora doremi. Marīpu Īgūrē: “Iropata irika!” ārīmakāgue duūmi. ⁶ Irasirigu masakare doregu, āsū irimi. Marīpūre, Īgū wāirē, Īgū āārīrōrē, āārīpererā Īgū purō āārīrādere ñerō āri doomi. ⁷ Marīpuyarā merā gāmewējē, Īgūsārē tarinugāmi. Āārīpererogue āārīpereri buri marārē, Īgūsā ya werenirārē, āārīpereri nikū marārē doremi. Marīpu Īgūrē: “Iropata irika!” ārībiri dapa. Irasirigu ñerirē irimi. ⁸ Āārīpererā i nikū marā Marīpuyarā āārīmerā gajirosū deyogure buremuma. Marīpu Īgū i ūmurē iriburo dupiyuro Īguyarā āārīmurā Īgū merā pēbiri okari opamurā wāirē su papa pūgue gojatūsiadi āārīmi. Iri pū Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū wējēsūdiya pū āārā.

⁹ Gāmpūrī oparā, ire pēka! ¹⁰ Peresugue waarō gāāmea, ārīsūnerā iroque waarākuma. Sareri majī merā gajirārē wējērē, sareri majī merā wējēsūrākuma. Iri irasū waaripoe Marīpuyarā āārīrā gūñaturari merā Īgūrē buremurirē neō piribirikōārō gāāmea.

¹¹ Puru gajigu gajirosū deyogure iābu doja. Nikū poekague āārādi wiri murīrīmi. Īgū oveja majīgū irirosū pe kusa opagu āārīmi. Irasū āārīkeregu, pīrū irirosū werenīmi. ¹² Gajirosū deyogu āārīpuroriadiya turarire opami. Iri turari merā āārīpererā i nikū marārē gajirosū deyogu āārīpuroriadiire wējēsūboyadi kāmīrō yarisūadire buremumakū irimi. ¹³ Wāri deyorumurirē iri ūmumi. Masaka iūrō peame ūmugasigue āārādeare nikūgue dijarimakū irimi. ¹⁴ Īgū, gajirosū deyogu āārīpuroriadiya turari Īgūrē sīrī merā wāri deyorumurirē iri ūmumi. Iri merā masakare ārīkatomi: “Īi musā buremugū āārīmi”, ārīgū. Irasirigu Īgūsārē gajirosū deyogu āārīpuroriadi keorire weadoremi. Gajirosū deyogu āārīpuroriadi sareri majī merā saresūadi āārīkeregu okami. ¹⁵ Gajirosū deyogu puru aaradi, gajirosū deyogu āārīpuroriadiya turari merā Īgū keori weadeare okamakū irimi. Irasirigu iri keori weadeare masakū irirosū werenīmakū, āārīpererā irire buremumērārē wējēmakū irimi. ¹⁶ Āārīpererārē Īgūsāya diayema mojō gapure, o Īgūsāya diapuserorire gajino gojatūdoremi. Ubu āārīrārē, oparāyē, wāri doebī oparārē, boporārē, moāboerimasārē, moāboerimasā āārīmerārē, āārīpererārē irasū gojatūdoremi. ¹⁷ Gojatūstūna marirā neō wajarimasībiri, neō duamasībiri. Iri gojatūdea, gajirosū deyogu āārīpuroriadi wāi, o Īgū wāi keori āārā.

¹⁸ Irire oārō pēmasirō gāāmea. Pēmasirā, gajirosū deyogu wāi keorire masīburo. Īgū wāi keori, masakū wāi keori, seiscientos sesenta y seis āārā.

14

Marīpu taunerā ciento cuarenta y cuatro mil masaka Īgūrē bayadea

¹ Puru Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgūrē ūtāu Sión* wāikudigue nīgūrē iābu. Īgū merā ciento cuarenta y cuatro mil masaka āārīmā. Īgūsā, Īgū wāirē, Īgū Pagu wāidere Īgūsāya diapuserorire gojatūsūnerā āārīmā. ² Puru ūmugasigue merā buro busudjaririre pēbu. Wādibu ūtāmu irirosū, buro bupu páro irirosū busubu. Wārā arpa wāikuri buapatērō irirosū busubu. ³ Īgūsā ciento cuarenta y cuatro mil masaka, Marīpu, Opu doarogue doagu diaye, irasū āārīmakū wapikurā okarā, oparā murā iūrō bayama. Maama bayarire bayama. Īgūsā dita iri bayarire masīma. Īgūsā i nikū marā watopegue āārīrā, Marīpu

* 14:1 Jerusalén, Sión wāikudigue āārīyuro.

tausünerä äärímá. ⁴ Neõ ìgüsá suñarõ nome merã ñerõ iribirinerã, neõ sugo nomeõrẽ marãpokubirinerã äärímá. Jesucristo oveja majìgũ irirosũ äärìgúyare irituyama. I nikũ marã masaka watopeguere Marìpũ tausünerã äärímá. Ìgüsã Marìpũyarã, irasũ äärímakũ Jesucristo oveja majìgũ irirosũ äärìgúyarã äärìpũrorirã äärìnerã äärímá. ⁵ Ìgüsã watopere neõ sugu ãrikatogu mámi. Marìpũ iürõrẽ ñerìrẽ opamerã äärìma.

Etrerã Marìpũre wereboerã weredea

⁶ Pũru gajìgu Marìpũre wereboegu ùmarõgue wúgure iãbu. Ìgũ äärìpererã i nikũgue äärìrãrẽ Marìpũ masakare tauri kerere wererimasũ äärímí. Äärìpererogue äärìpereri nikũ marãrẽ, äärìpereri buri marãrẽ, Ìgüsã ya werenìrãrẽ iri kerere weregu äärímí. Iri kere, neõ gorawayubiri, perebiri kere äärã. ⁷ Turaro merã ãrìmi:

—Marìpũre goepeyari merã ãsũ ãrì bũremuka: “Turatarìgu, õatarìgu äärìmi”, ãrìka! Ìgũ äärìpererã ñerãrẽ peamegue beõripoe ejasiãa. Ìgũ ùmugasire, i nikũrẽ, dia wádiyare, äärìpereri deko wiriri goberidere iridi äärímí. Irasirirã Ìgũrẽ bũremuka! ãrìmi.

⁸ Ìgũ pũrumũ, gajìgu Marìpũre wereboegu ãsũ ãrìmi doja:

—Wãri makã Babilonia wãikuri makã pereakõãbu. Iri makã marã äärìnerã äärìpereri nikũ marãrẽ ñerõ irimakũ irima. Masaka ìgüsãrẽ iãkũrã, mejãrikũrã igui deko pãmudeare turaro ùaribejarosũta ìgüsã ñerì iriridere turaro ùaribejama, ãrìmi.

⁹⁻¹⁰ Pẽrã Marìpũre wereboerã irasũ ãrãdero pũru, gajìgu Marìpũre wereboegu turaro merã ãsũ ãrìnemomi doja:

—Äärìpererã gajìrosũ deyogure, Ìgũ keori weadeare ejamejã bũremurãrẽ ìgüsãya diapuserorire, o ìgüsãya mojórìrẽ Ìgũ wãì gojatúsünerãrẽ Marìpũ bũro wajamoãgukumi. Ìgüsã merã bũro guagu, turaro wajamoãnìgukumi. Azufre wãikuri poga bũro asiri ùjũrì, peame merã ñerõ tarimakũ irigukumi. Ìgũrẽ wereboerã, Jesucristo oveja majìgũ irirosũ äärìgũ iürõ, ìgüsãrẽ wajamoãgukumi. ¹¹ Iri peame irasũ ñimikakunikõãrokoa. Neõ yaribirikoa. Ìgüsãrẽ irasũ pũrìnimakũ irirokoa. Äärìpererã gajìrosũ deyogure, Ìgũ keori weadeare ejamejã bũremurãrẽ, Ìgũ wãì gojatúsünerãrẽ irasũ pũrìnikõãrokoa. Ùmarì, ñamirì pũrìnikõãrokoa, ãrìmi.

¹² Irasirirã musã Marìpũyarã, Ìgũ dorerire irirã, Jesũre bũremurìrẽ neõ pirimerã äärìrã, gũñaturaka!

¹³ Pũru sugu ùmugasigüe äärìgũ werenìmakũ pẽbu doja. Yure ãsũ ãrìmi:

—Ire gojaka: “Marì Opũre bũremurã boadero pũrugedere usũyari bokarãkuma”, ãrìmi. Õãgũ deyomarìgũde: “Irasũta äärã”, ãrìmi. “Ìgüsã turaro moãrìrẽ pirikõã, siñãjarãkuma. Ùmugasigüe ìgüsã waamakũ, Marìpũ ìgüsã õãrõ irideare gũñagukumi. Irasirìgu ìgüsãrẽ õãrõ irigukumi”, ãrìmi Õãgũ deyomarìgũ.

I nikũma otedea dukakũrìmarẽ weredea

¹⁴ Pũru ñimikãyebo boreri yebore iãbu. Iri yebo weka sugu masakũ doami. Ìgãya dipurugue oro merã iridea berore peyami. Duka diti ãrì usiri berore opami. ¹⁵ Pũru gajìgu Marìpũre wereboegu Marìpũya wiigüe äärãdi wirìjami. ñimikãyebo weka doagure turaro merã ãsũ ãrì gaguinìmi:

—Mũya usiri bero merã i nikũma otedea dukare diti ãikõãka! Irìre diti ãrìpoe ejasiãa. Duka boresiabu, ãrìmi.

¹⁶ Irasũ ãrìmakũ pẽgu, ñimikãyebo weka doadi ìgũya usiri bero merã i nikũma otedea dukare wãjì ãrìmi.

¹⁷ Pũru gajìgu Marìpũre wereboegu ùmugasigüe äärìrì wii Marìpũya wiigüe äärãdi wirìjami. Ìgũde duka diti ãrì usiri berore opami. ¹⁸ Pũru gajìgu Marìpũre wereboegu Marìpũre sídea soepeoro pũrogo äärãdi wirìjami. Ìgũ peame opu äärímí. Irasũ wirìjagu, duka diti ãrì usiri bero opagure turaro merã ãsũ ãrìmi:

—Mũya usiri bero merã i nikũma igui tõrìrẽ diti ãika! Iri igui ñisiabu, ãrìmi.

¹⁹ Ìgũ irasũ ãrìmakũ pẽgu, Ìgũya usiri bero merã i nikũma igui tõrìrẽ wiiritã ãrìmi. Irìre ãrì, igui karabipiri gobe miẽgue sãmi. Iri gobegue karabipiri, Marìpũ Ìgũrẽ gããmemerãrẽ bũro wajamoãrõ irirosũ äärã. ²⁰ Makã tũrogo iri igui karabipisũbu. Igui karabipisãripoere iri gobegure wãro dí wirìbu. Iri dí merã wádiya, caballuya disire túsãrì berogüe mirìtuúnjãbu. Trescientos kilõmetros yoadiya waabu.

¹ Puru umugasigwe gajirosūperi buro goeri deyoamakū iābu doja. Su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarā Marīpure wereboerārē iābu. Marīpu ĩgūsārē masakare wajamoātūnudoregakumi. Irasirirā, ĩgū wajamoādoREGU pīnerā āārīmā. Iri wajamoārī merā Marīpu i umu marā merā guari pererokoa.

² Puru dia wādiyare ōārō deko suridiya peame merā morēadiya irirosū āārīdiyare iābu. Iriya turo nīrārē, gajirosū deyogu dorerire iribiri, ĩgū keori weadeare buremubirinerārē iābu. ĩgūsā gajirosū deyoguya wāirē gojatūdorebirinerā āārīmā. Iroguē nīrā, arpa wāikuri buapatērīrē opama. Iri buapatērī Marīpu sīdea āārībū. ³ ĩgūsā Marīpure moāboegu Moiséya bayarire, Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgūya bayaridere bayapeoma. Āsū ārī bayama: **Гва Ору**, mu āārīpererā nemorō turagu āārā. Āārīpereri mu iridea ōātaria. Irire iārā, iāgakakōāa. Mu āārīpererā i nikū marā **Ору** āārā. Ārikatori marīrō, diayemarē ōārō yāa.

⁴ Āārīpererā murē guirākuma. Āārīpererā murē: “Turatarigu āārīmi”, ārīrākuma. Mu dita űērī marīgū āārā.

Āārīpereri nikū marā mu purogue eja, mu iūrō űadukupuri merā ejamejā, murē buremurākuma. Mu diayema irideare iānerā āārīsīā, irire irasū irirākuma, ārī bayama.

⁵ Puru Marīpuya wii, umugasigwe āārīrī wii tūpāmakū iābu. Iri wii poekague Marīpu āārīrī taribu ĩgū doreri gojadesa majīrī űtā majīrī āārībū. ⁶ Iri wii poekague āārānerā, su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarā Marīpure wereboerā wirijama. ĩgūsā Marīpu wajamoādoREGU pīnerā āārīmā. ĩgūsāku masakare űerō tarimakū iriburire opama. ĩgūsā boreri, gurari marīrī surī, buro gosesiriri surī sānarā āārīmā. ĩgūsāya koretibirire oro merā iridea yujuwēñarīdarire suātūanerā āārīmā. ⁷ ĩgūsā wirijamakū, wapikurā okarā merāmu ĩgūsāku Marīpure wereboerārē oro merā irideaparire sīmi. Irīpari Marīpu āārīnīgū buro wajamoāburi ōārō űturibu. ⁸ ĩgū irīparire ĩgūsārē sīmakū, Marīpuya wii poekague ĩgū gosesiriri merā, ĩgū turari merā iimikākuseyakōābu. Irasū iimikākuseyamakū, iri wiire neō suguno űajāmasībirimi. Marīpure wereboerā ĩgū wajamoādoREGU pīderosūta ĩgūsā masakare wajamoātūnuadero purugue dupaturi iri wiire űajāmasīrākuma doja. ĩgū wajamoāburo dupiyuro űajāmasīñā māa dapa.

16

Juan Marīpu masakare wajamoāburire gojadesa

¹ Puru Marīpuya wii umugasigwe āārīrī wiigwe āārīgū turaro merā werenīmakū pébu. Su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarā Marīpure wereboerārē āsū ārīmi:

—Marīpu wajamoādoREdeare irirā waaka! Irasirirā musāya parimarē nikūgue pīsīridijurā waaka! ārīmi.

² Irasū ārīmakū pégu, āārīpurorigu Marīpure wereboegu ĩgū oparipamarē nikūgue pīsīridijumi. ĩgū irasīrimakū, gajirosū deyogu wāi gojatūsūnerā, ĩgū keori weadeare buremurā űerō kāmiku, buro pūrisūma.

³ ĩgū irasū pīsīridijuadero puru, gajigu Marīpure wereboegu ĩgū oparipamarē dia wādiyague pīsīridijumi. ĩgū irasīrimakū, deko, dī poyabu. Boadiya dī irirosū āārībū. Irasū waamakū, wādiyague āārīrā boaperekōāma.

⁴ Pērā pīsīridijuadero puru, gajigu Marīpure wereboegu ĩgū oparipamarē diarigwe, deko wiriri goberigwe pīsīridijumi. ĩgū irasīrimakū, diari, wiriri goberima deko, dī poyabu. ⁵ Puru gajigu Marīpure wereboegu āārīpererogwe dekore doregu āsū ārīmakū pébu:

—Gua **Ору**, mu űērī marīgū āārā. Dapagoadere irasūta āārīnikōāa. Irīpoguedere irasūta āārīnikōābu. Irasirigu wajamoāgū, diayeta irigu yāa. ⁶ Gajirosū deyoguyarā, mūyarārē, mūya kerere weredupiyunerārē wējērā dī béomakū irima. ĩgūsā dī béomakū iridea waja, deko dī poyamakū iribu ĩgūsārē iirīdoregu, ārīmi.

⁷ ĩgū irasū ārādero puru, Marīpure sīdea soepeoro purogue sugu werenīmakū pébu doja:

—Irasūta āārā. **Гва Ору**, mu āārīpererā nemorō turagu āārā. ĩgūsārē keoro wajamoādoREGU, diayeta irigu yāa, ārīmi.

⁸ űrerā Marīpure wereboerā ĩgūsā oparipamarē pīsīridijuadero puru, gajigu Marīpure wereboegu ĩgū oparipamarē pīsīridijumi doja. Abe umumu weka pīsīridijumi. ĩgū irasīrimakū, abe buro asimi. ĩgū asiri merā masakare soemi. ⁹ ĩgūsā buro űjūrī merā wajamoāsūkererā, ĩgūsā űerō iririre bujawerebirima. ĩgūsā gūñarīrē neō gorawayubirima. Irasirirā, Marīpure ĩgūsārē wajamoāgūrē űerō doo werenīma. “Ōāgū āārīmi”, neō ārī buremubirima.

¹⁰ Wapikurā Marīpure wereboerā ĩgūsā opariparimarē pīsiridijuadero puru, gajigu Marīpure wereboegu ĩgū oparipamarē pīsiridijumi doja. Gajirosū deyogu, opu doarogue pīsiridijumi. ĩgū irasiriadero puru, gajirosū deyoguyarā āārīrōgue naītiārō waabu. Irasirirā ĩguyarā masaka ñerō pūrīmakū, ĩgūsāya nedearē buro sīrītu kūrīdiuma. ¹¹ ĩgūsārē ñerō pūrīkeremakū, ñerō kāmīkukererā, Marīpure ūmugasigūe āārīgūrē ñerō doo werenīma. ĩgūsā ñerō iriri gapure bujawerebirima. Irasirirā ñerīrē neō piribirima.

¹² Su mojōmarā Marīpure wereboerā ĩgūsā opariparimarē pīsiridijuadero puru, gajigu Marīpure wereboegu ĩgū oparipamarē Eufrates wāikudiya wādiyague pīsiridijumi. ĩgū irasirīmakū, iriya bojomejākōābu. Abe murīro marā oparā ĩgūsāyarā surara gāmewējērā waarā taribujaburore irasū irimi.

¹³ Puru urerā wātēārē tārū irirosū deyorārē iābu. Sugu tārū, pīrūya disigūe wirimi. Gajigu, gajirosū deyoguya disigūe wirimi. Gajigu: “Ūmugasigūe marā Opuyare weregu āārā”, āārīkatoguya disigūe wirimi. ¹⁴ ĩgūsā urerā wātēā, tārū irirosū deyorā deyorumūrīrē iri ĩmuma. Irasirirā āārīperero marā oparārē neeōma, Marīpu merā gāmewējēdorērā. ĩgūsā gāmewējērīnu, Marīpu āārīpererā nemorō turaguyanu* āārīrokoa.

¹⁵⁻¹⁶ Ūrerā wātēā āārīperero marā oparārē hebreo ya merā Armagedón wāikurogue siiu neeōma. Iro dupiyuro Jesús āsū ārīdi āārīmi: “Ire ōārō pémasīka masā! Yajarimasū gūñaña marīrō aarirōsū yude gūñaña marīrō aarīgukoa. Sugu yu aariburore ōārō yūguno, yaare irituyagu, Marīpu iūrō waja opabi usuyagakumi. Ōārō yobeguno surīro sāñadi irirosū āārīgukumi. Masaka iūrō surīro marīgū guyasīrīgū irirosū āārībīrikumi”, ārīdi āārīmi.

¹⁷ Su mojōma pere gajī mojō suru pērēbejarā Marīpure wereboerā ĩgūsā opariparimarē pīsiridijuadero puru, gajigu Marīpure wereboegu ĩgū oparipamarē ĩmīkāyebori wekague pīsiridijumi doja. ĩgū irasiriadero puru, Marīpuya wii ūmugasigūe āārīrī wii poekague ĩgū Opu doarogue doagu turaro merā āsū ārī werenīmi:

—Iropata āārā. Āārīpereri iri odosiabu, ārīmi.

¹⁸ ĩgū irasū ārīmakū, bupu miā, buro busuro, páro, goero nikū ñomebu. I nikūgue masaka ĩgūsā āārīnugādero puru, i nikū iropa neō ñomebiribu. ¹⁹ Irasū ñomemakū, wāri makā Babilonia wāikuri makārē ūrema yeteomakōābu. Paga makārī i nikū āārīrī makārī dijākōābu. Marīpu Babilonia wāikuri makā marārē gūñami ĩgūsārē wajamoābu. ĩgūsā ñerīrē iriri waja ĩgūsā merā buro guami. Irasirigu ĩgūsārē buro wajamoāmi. ²⁰ Āārīpereri nugūrī, ūtāyukude dederidijākōābu. ²¹ Irasū āārīmakū, masaka weka deko yusari yeripa dijaribu. Surāyeri deko yeri cuarenta kilo nukūrī yeri āārībū. ĩgūsā weka irasū dujirimakū, Marīpu ĩgūsārē buro wajamoāmakū iārā, ĩgūrē ñerō doo werenīma masaka.

17

Ūma merā kōābirarimasōrē wajamoādea

¹ Puru su mojōma pere gajī mojō peru pērēbejari parire oparā Marīpure wereboerā merāmu yu purogue eja, āsū ārīmi:

—Īgū aarika! Paga diari weka doagore ūma merā kōābirarikugore Marīpu wajamoāburire murē ĩmugukoa. ² I ūmu marā oparā igo merā ñerō gāmebirarikuma. Irasū āārīmakū, i nikū marā, mejārikurā igui deko pāmudeare buro ūaribejarosūta ĩgūsā igo merā ñerō gāmebirarire buro ūaribejama, ārīmi.

³ ĩgū irasū ārādero puru, Ōāgū deyomarīgū yure kērōgue irirosū gajinorē iāmakū irimi. Irasirigu Marīpure wereboegu masaka marīrōgue yure āāmi. Iroque igo nomeōrē iābu. Igo gajirosū deyogu diiagu weka peyamo. ĩgūya dūpūgue wāri wāi gojatūsūdero āārībū. Iri wāi, Marīpure doo werenīrī āārībū. Su mojōma pere gajī mojō peru pērēbejari dipukugu, pe mojōmagora kūsarikugu āārīmi. ⁴ Nomeō diiāñiweyari surīrore sāñamo. Igoya surīro oro, wāro wajapari ūtāyeri, perla wāikuri yeri merā mamudeañe āārībū. Igoya mojōgue ĩirīripara oro merā irideapare opamo. Iripara igo ñetariro irideā ūtarīripara, igo ūma merā ñerō kōābirari oparipa āārībū. ⁵ Igoya diapuserore igo wāi gojatūsūbu. Marī iri wāirē ōārō pémasībea. Āsū ārī gojatūsūbu: “Wāri makā Babiloniamō, āārīpererā ūma merā kōābirarikurā, irasū āārīmakū āārīpereri ñetariro irīrikurā pago āārīmo”, ārī gojatūsūbu. ⁶ Puru igo mejāmakū iābu. Wārā Marīpuyarā Jesūya kerere wererā wējēsūnerāya dí merā irasū waamo. Mejārā usuyarosū igo ĩsā wējēsūnerārē iāgō, usuyamo. Yu igore iāgū, iāgukakōābu. ⁷ Irasirigu Marīpure wereboegu yure ārīmi:

—¿Nasirigu iāgukari? Mu masībirideare murē masīmakū irigura. Igo nomeōrē, igo peyagudere werigura. Igo peyagu, gajirosū deyogu āārīmi. Su mojō pere gajī mojō

* **16:14** “ĩgūsā gāmewējērīnu, Marīpuyanu”, ārīro: “Marīpu ĩgūsārē tarinugārīnu, āārīpererā ñerārē wajamoārīnu āārīrokoa”, ārīduaro yāa.

peru pērēbejari dipukugu, pe mojóma kúsarikugu āārīmi. ⁸ Īgū gajirosū deyogu mu iādi, dupiyurogue āārīdi āārīmi. Dapagorare mámi. Puru buro ūkūārī gobegue āārīdi wiri, dupaturi deyoagukumi doja. Īgū wiriadero puru, peamegue béosūgukumi. I ūmu marā Īgū deyoamakā iāgukakōā, Īgūrē buremurākuma. I ūmu āārīburo dupiyuro Marīpu su papera pūgue Īgū merā perebiri okari opamurā wāirē gojatūdi āārīmi. Īgū gojatūbirinerā gajirosū deyogare buremurā āārīma. Gajirosū deyogu dupiyurogue āārīdi, dapagorare mámi. Puru dupaturi deyoagukumi doja. Irasirirā masaka Īgū deyoamakū iārā, iāgukakōārākuma.

⁹ Dapagorare yu wererire ōārō masīduarā, ōārō pémāsīrī merā gūñarō gāāmea. Gajirosū deyoguya dipu, su mojóma pere gaji mojó peru pērēbejari dipu, ūtāyuku irirosū āārā. Iri ūtāyuku weka peyamo, ūma merā kōābirarikugo. ¹⁰ Iri diputa, oparā irirosū āārā. Su mojómarā oparā béosūsīama. Gajigu Īgūsā puru āārīgū opu āārīmi dapagorare. Īgū puru gajigu gapu opu űajāgukumi. Īgū yoaweyariपोeta opu āārīgukumi. ¹¹ Irasirigū gajirosū deyogu dupiyuro āārīdi, dapagorare marīgū, Īgūsā su mojóma pere gaji mojó peru pērēbejarā oparā puru opu āārīgukumi. Īgūsā oparā merāmu āārīmi. Puru peamegue béosūgukumi.

¹² Gajirosū deyoguya kūsari, mu iādea, pe mojómarā oparā irirosū āārā. Īgūsā oparā űajābema dapa. Puru oparā űajārā, yoaweyariपोe oparā āārīrākuma. Irasirirā gajirosū deyogu merā dorerākuma. ¹³ Īgūsā pe mojómarā oparā surosū gūñarā āārīrākuma. Irasirirā gajirosū deyogure: “Guare doregu āārīka!” ārī, Īgūsā opu pīrākuma. ¹⁴ Irasirirā Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū merā gāmewējērā waarākuma. Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū gapu Īgūsārē tarinugāgukumi. Īgū āārīpererā oparā nemorō Opu, āārīpererā dorerā nemorō Doregu āārīmi. Īgūrē neō béobirinerā Marīpu siuu, beyenerā Īgū merā āārīrākuma, ārīmi Marīpure wereboegu yure.

¹⁵ Puru Marīpure wereboegu ire yure werenemomi doja:

—Igo kōābirarikugo paga diari weka doamo. Iri diari mu iādea: wāri makārī marā, wāri buri marā, Īgūsā ya werenīrā, wāri nikū marā irirosū āārā. Igo, Īgūsā wekamo, Īgūsārē dorego āārīmo. ¹⁶ Gajirosū deyogu, irasū āārīmakū pe mojómarā oparā, ūma merā kōābirarikugore doo, igoyare ēmapeo, surī marīgō béorākuma. Irasirirā, igoya díre baa, puru dūyarire soebéokōārākuma. ¹⁷ Puru Īgūsā pe mojómarā oparā surosū gūñarā, gajirosū deyogure Īgūsā opu pīrākuma. Marīpu Īgū gāāmerōsūta Īgūsārē irasirimakū irīgukumi. Irasirigū gajirosū deyogu Īgūsā opu āārīgukumi. Marīpu āārīpereri Īgū iripoegue ārīderosūta iriyuwarikadero puru, gajirosū deyogure béogukumi. ¹⁸ Igo, mu iādeo, wāri makā Babilonia wāikurī makā irirosū āārīmō. Iri makāta āārīpererā i ūmu marā oparārē doreri makā āārā, ārīmi Marīpure wereboegu yure.

18

Babilonia marārē wajamoādea

¹ Puru gajigu Marīpure wereboegure ūmagasigue merā dijarimakū iābu. Wāri turari opami. Īgū gosesiriri āārīperero i nikūguere ōārō boyoro waabu. ² Turaro merā āsū ārī gaguinīmi:

—Babilonia wāri makā preakōāa. Dapagorare wātēa iri makā darore āārīma. Gajirā űērā deyomerāde, irasū āārīmakū āārīpererā mirā masaka doo, baaya marārā iri makā darore biadobostūanerā āārīma. ³ Iri makā pereburi dupiyuro āārīpereri nikū marā, mejārīkurā igui deko pāmudeare buro űaribejarosū i makā marā merā űērō gāmebirarire buro űaribejanerā āārīmā. I ūmu marā oparā, i makā marā merā űērō gāmebirarikunerā āārīmā. I makā marā wāri gajinorē wajapari wajarinerā āārīmā. Irasirirā i ūmu marā duarimasā Īgūsārē dua, wāri wajatanerā āārīmā, ārīmi.

⁴ Puru gajigu ūmagasigue āārīgū āsū ārī werenīmakū pēbu:

—Yaarā, iri makā marā merā āārībirikōāka! Īgūsā űērō iririre iākūbirikōāka! Musā, Īgūsā merā gāmesurirā, musāde Īgūsā merā wajamoāsūrākoa. ⁵ Īgūsā wāri űērō yāma. Marīpu ūmagasigue āārīgū, Īgūsā wāri űērī iririre masīmi. ⁶ Gajirārē Īgūsā űērō iridero nemorō Īgūsārē űērō iriburo. Gajirārē Īgūsā űērō tarimakū iridero nemorō Īgūsārē űērō tarimakū iriburo. ⁷ Īgūsā gajino wajaparire gāāmerā, wajarima. “Gajirā nemorō āārā”, ārī gūñadima. Īgūsā irasiriropā Īgūsārē wāri űērō tari, buro űērō waamakū iriburo. Īgūsā basi: “Gua i ūmu marā oparā āārā. Boporā āārībea. Irasirirā neō űērō taribirikoa”, ārī gūñadima. ⁸ Irasiriropā sunu Īgūsārē gūñāna marīrō wajamoāburinu āārīrokoa. Boari, pūrīrikurī, kó oreri, űaboari āārīrokoa. Iri makā soebéosūrokoa. Marīpu āārīpererā Opu iri makā marārē wajamoāgū turatarigū āārīmi.

⁹ Iri makā ūjū ūmikakumakū ĩārā, i ūmū marā oparā buro bujawereri merā orerākuma. Īgūsā iri makā marā wajaparire opari merā usuya, Īgūsā merā űerō gāmebirā āārinerā āārĭmā. ¹⁰ Iri makā ūjumakū ĩārā, buro gūiri merā yoarogue ū nĭrā, āsū ārĭrākuma:

—Ayó, bopori makā āārā Babilonia. Wári makā, turari makā āārādabu. Gūñaña marĭrō merā iro marā wajamoāsūma, ārĭrākuma.

¹¹ I ūmū marā doebiri duarimasā iri makā ūjumakū ĩārā, buro bujawereri merā orerākuma. Iri makā peremakū ĩārā, Īgūsāya doebirire wajarĭrā marĭmakū ĩārā, dujaritua orerākuma. ¹² Īgūsā āiwāgā duaduare: orore, platare, wajapari ūtāyerire, perla wāikuri yeridere wajarĭrā marĭrākuma. Gaji Īgūsā āiwāgā duaduare: wáro wajapari surĭre, oparā sāñarĭ diiañiweyari surĭre, seda wāikuri dari merā suadea surĭre, diari surĭdere wajarĭrā marĭrākuma. Gaji Īgūsā āiwāgā duaduare: yuku sārōrĭ yukure, marfil wāikuri merā irideare, wajapari yuku merā irideare, bronce merā irideare, hierro merā irideare, mármol merā irideare wajarĭrā marĭrākuma. ¹³ Gaji Īgūsā āiwāgā duaduare: canela wāikurire, gaji baari usurĭmakū iririre, incienso, mirra wāikuri sārōrĭrē, gaji sārōrĭdere wajarĭrā marĭrākuma. Gaji: igui deko pāmudeare, ūyere, trigo pogare, trigo yerire, wekware, ovejare, caballuare, Īgūsā tūārĭduparure, moāboerimasā opamurārē wajarĭrā marĭrākuma. Irasirĭrā doebiri duarimasā buro bujawerērākuma. ¹⁴ Irasirĭrā, iri makā ūjūadero paru, āsū ārĭrākuma:

—Ēetariro waabu Īgūsārē. Āārĭpereri Īgūsā maĭdea, Īgūsā ōārĭ wajapari opadea pereakōābu. I āārĭpereri dupaturi neō marĭrokoa, ārĭrākuma.

¹⁵ Īgūsā iri makā marārē doebiri duarimasā wáro wajataunanerā āārĭmā. Irasirĭrā, iri makā marā wajamoāsūmakū ĩārā, buro gūiri merā yoarogue ū nĭrākuma. Dujaritua ore, ¹⁶ āsū ārĭrākuma:

—Ayó, űetariro waabu i makā wári makā. Iri makā marā ōārĭrē opaunadima. Nomeō ōārĭ surĭro, wajapari diiañiweyariñerē sāñadeo irirosū āārādima. Oro, wajapari ūtāyeri, perla wāikuri yeri mamudea surĭrore sāñadeo irirosū āārādima. ¹⁷ Gūñaña marĭrō wári doebirikuri opadea makā pereakōābu, ārĭrākuma.

Āārĭpererā doōriduparu merā naarā, iri duparu oparā, Īgūsāyarā ūma, gajirā dia wādiyague moā wajatarāde iri makārē yoarogue ū nĭrākuma. ¹⁸ Iri makā ūjū ūmikakumakū ĩārā, āsū ārĭ gaguinĭrākuma:

—I makā irirosū āārĭrĭ makā, neō gaji makā máa, ārĭrākuma. ¹⁹ Irasū bujawererā, Īgūsāya dipu weka nikūwera mápeorākuma. Dujaritua ore, āsū ārĭrākuma:

—Ayó, űetariro waabu i makā daro. Ōārĭ makā āārādibu. Āārĭpererā marĭ doōriduparu oparā dia wādiyague naarā iri makāma doebiri merā ōārō wajatadibu. Gūñaña marĭrō iri makā pereakōābu, ārĭrākuma.

²⁰ Musā ūmugasigue āārĭrĭ gapu, iri makā béosūmakū ĩārā, usuyaka! Musā Marĭpuyarā, Jesús buedoregu beyenerā, Īgūyare weredupiyunerā āārĭpererā usuyaka! Iri makā marā musārē űerō tarĭmakū irima. Īgūsā irasirĭdea waja, Marĭpu Īgūsārē wajamoāmi.

²¹ Paru turagu Marĭpure wereboegu wáriye trigo yeri Īgūsā oeri ūtāyere āiwāgū, dia wādiyague meéyo, āsū ārĭmi:

—I ye ūtāye meēbiaderosūta wári makā Babilonia wāikuri makā béodijusūrokoa. Musā iri makārē neō dupaturi ĩābirĭkoa. ²² Iri makā béodijusūdero paru, neō bayarire péña marĭrokoa. Arpa wāikuri buapatĕrĭrē, tĕrē duparure, puririduparudere neō dupaturi péña marĭrokoa. Irore moānerā dupaturi neō moānemobirikuma. Trigo yeri ūtāyeri merā Īgūsā oedeade neō péña marĭrokoa. ²³ Iri makārē neō suru sĭāgodiru boyobirikoa. Mojōsuarā bosenu irĭrā usuyari merā Īgūsā werenĭrĭrē neō dupaturi péña marĭrokoa. Iri makā marā doebiri duarimasā, gajirā i ūmū marā nemorō oparā āārĭmā. Iri makā marā yéa iriri merā āārĭperero marārē Īgūsā ārĭkatorire buremumakū irima.

²⁴ Marĭpuya kerere weredupiyunerārē, gajirā Īgūyarādere, irasū āārĭmakū i ūmugasue āārĭpererā masaka wĕjĕsunerārē i makā marā wĕjĕnerā āārĭmā, ārĭmi yare turagu Marĭpure wereboegu.

19

¹ Babilonia béodijusūdero paru, ūmugasigue wārā turaro merā āsū ārĭ werenĭmakū pébu: Aleluya, Marĭpure usuyari sĭrā! Īgū marĭrē taugu āārĭmi. Īgūrē buremurā! Turatarigu āārĭmi.

² Masakare keoro wajamoāgū, diayeta irigu āārĭmi. Iri makā Babilonia, nomeō ūma merā kōābirarĭkugo irirosū āārĭbú. Iri makā marārē ĩākūrā, i ūmū marā űerō irima.

Irasirigu Marĭpu, Īgūrē moāboerārē Īgūsā wĕjĕdea waja iri makā marārē wajamoāmi, ārĭma.*
³ Dupaturi āsū ārĭma doja:

* 19:2 Dt 32.43; 2 R 9.7

Aleluya, Marĩpure usuyari sirã! Iri makã neõ piriro marĩrõ ujũ ñimikãkunĩkõãrokoa, ãrĩma.*

⁴ Veinticuatro oparã marã, wapikurã okarã merã ejamejãja, ñgũsãya diapuserorire yebague moomejã, Marĩpure Opũ doarogue doagure ãsũ ãrĩ buremuma:

–Irasũta ãarã. Aleluya, Marĩpure usuyari sirã! ãrĩma.

⁵ Purũ Opũ doarõ purõ ããrĩgũ ãsũ ãrĩmi:

Marĩ Opure usuyari sika! ããrĩpererã ñgũrẽ moãboerã gopepyari merã ñgũrẽ buremurã: oparã, ubu ããrĩrã irasũ irika! ãrĩmi.*

Jesucristore buremurã mojõsuari bosenuřẽ usuyarãkuma, ãrĩ weredea

⁶ Purũ yũ wãrã masaka werenĩmakũ pẽbu. ñgũsã wãdibu ãtãmu irirosũ, burõ bupu páro irirosũ busuma. ãsũ ãrĩma:

Aleluya, Marĩpure usuyari sirã! ñgũ marĩ Opũ, turatarĩgu, dapagorare ããrĩpererãrẽ doregu ñajãsiami.*

⁷ Usuyarã! Yujupũrãrĩgue wãri usuyari merã ããrĩrã! Marĩpure: “Õãtaria mu”, ãrĩ, usuyari sirã! Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũ ñgũrẽ buremurã merã ããrĩnugãrĩnu, ñgũ mojõsuari bosenu ejasiãa. ñgũrẽ buremurã, ñgũ merã mojõsuabo, iri bosenuřẽ õãrõ ãmuyudeo irirosũ ããrĩma.*

⁸ ñgũsã õãrĩ surĩ, gurari marĩrĩ, burõ gosesiriri surĩ Marĩpu ñgũsãrẽ sĩdea sãñarã ããrĩma. Iri surĩ, Marĩpuyarã õãrĩrẽ iridea irirosũ ããrã, ãrĩma.*

⁹ Purũ Marĩpure wereboegu yure ãrĩmi:

–Ire gojaka: “Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũ mojõsuari bosenuřẽ ñgũ siiunerã usuyarã ããrĩma”, ãrĩ gojaka! ãrĩmi.

Yure ãrĩnemomi doja:

–Diayeta ããrã yũ wereri. I Marĩpuya werenĩrĩ ããrã, ãrĩmi.

¹⁰ Irasũ ãrĩmakũ pẽgu, ñadukupuri merã ejamejã, ñgũrẽ buremubu iriadibu. Yũ ejamejãmakũ ñãgũ, ãsũ ãrĩmi:

–Irire irasiribirikõãka! Mu, muyarã Jesure buremurã ñgũ diaye weredeare irituyarã irirosũta yude Marĩpure moãboegu ããrã. Irasirĩgu Marĩpu gapure ejamejã, buremuka!

Jesús diaye weredeare wereturiarã Õãgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merã wererosũta, Marĩpu weredoredeare wereturiarã werema.

Juan, caballu boregu weka peyagũyare weredea

¹¹ Purũ ãmugasĩ tũpãmakũ ñãbu. Iro caballu boregu ããrĩmĩ. ñgũ weka peyagu* ãsũ wãikumi: “ñgũ ããrĩrõsũta keoro irigu, diaye irigu ããrĩmĩ”. ñgũ masakare ñgũsã ñerõ iriri waja wajamoãgũ, ñgũrẽ ñãturirã merã gãmewẽjẽgũ, diayeta yãmi. ¹² ñgũya koye peame ujãrĩ purã irirosũ gosebũ. ñgũya dipurure wãri oparã peyari berorĩ peyami. ñgũ wãrẽ ñgũrẽ gojatũsũdero ããrĩbũ. Iri wãrẽ ñgũ dita masĩmi. ¹³ ñgũ sãñarĩñe yoariñe dĩ merã dibuadeañe ããrĩbũ. ñgũ ãsũ wãikumi. “Marĩpuya werenĩrĩrẽ weregu” wãikumi. ¹⁴ ñgũyarã surara ãmugasigue marã ñgũrẽ tũyama. Caballu borerã weka peyama. Õãrĩ surĩ borerĩ, gurari marĩrĩ surĩre sãñarã ããrĩmã. ¹⁵ ñgũya disigue sareri majĩ usiri majĩ wiribu. Iri majĩ merã i nikũ marãrẽ tarinugãgukumi. ñgũ turari merã, kõme merã iridea yukũ merã ñgũsãrẽ doremakũ, neõ sugũ ñgũrẽ tarinugãgũno bokatũbirikumi. Marĩpu ããrĩpererã nemorõ turagu i ãmũ marã ñerã merã guatarimi. Irasirigu caballu boregu weka peyagu, sugũ ñgũ turari merã igui kurabipisãrõsũ ñgũsãrẽ ñgũ turari merã wajamoãgukumi. ¹⁶ ñgũya surĩro, ñgũya ñugãdere i wãrẽ gojatũsũdero ããrĩbũ: “ñgũ ããrĩpererã oparã nemorõ Opũ, ããrĩpererã dorerã nemorõ Doregu ããrĩmĩ”, ãrĩ gojatũsũdero ããrĩbũ.

¹⁷ Purũ Marĩpure wereboegu abe ãmumugue ñĩgũrẽ ñãbu. ããrĩpererã mimua ãmarõgue wãrãrẽ turaro merã ãsũ ãrĩmi:

–Nerẽrã aarika! Marĩpu baari ãmurĩrẽ baarã aarika! ¹⁸ Wãri nikũ marã oparãya diire baarãkoa. Surara oparã, surara turarã, caballu, ñgũsã weka peyarãya diire baarãkoa. ããrĩpererãya diire: moãboerã, moãboerã ããrĩmerã, oparã, ubu ããrĩrãya diire baarã aarika! ãrĩmi.

¹⁹ Purũ gajirosũ deyogure, i ãmũ marã oparã ñgũsãyarã surara merã nerẽnerãrẽ ñãbu. ñgũsã nerẽnerã ããrĩmã, caballu boregu weka peyagu merã, ñgũyarã surara merã gãmewẽjẽmurã. ²⁰ Caballu boregu weka peyagu gapũ gajirosũ deyogure peresu irimi. Gajigu: “Õmugasigue marã Opuyare weregu ããrã”, ãrĩ ãrĩkatodidere peresu irimi. ñgũ ãrĩkatodi gapũ gajirosũ deyogu ñũrõ deyoromurĩrẽ iridi ããrĩmĩ. ñgũ deyoromurĩrẽ iridea merã gajirosũ deyogu

* 19:3 Is 34.10 * 19:5 Sal 115.13 * 19:6 Sal 93.1; 97.1; 99.1 * 19:7 Ef 5.23-32 * 19:8 Ap 7.14 * 19:11 Caballu boregu weka peyagu, Jesucristota ããrĩmi.

wāi gojatúsūnerārē, ĩgū keori weadeare b̄uremurārē ĩgū ārikatorire p̄emakū iridi āārĩmĩ. “Yū wereri ũmugasigie marā Op̄uya āārā”, āri ārikatodi āārĩmĩ. Caballu boregū weka peyagu ĩgūsā p̄ērārē peresu iriadero puru, ĩgūsārē okarārēta peamegue b̄eomi. Iri peame dia wādiya irirosū wāri peame azufre wāikuri poga merā ũjārĩme āārĩbú. ²¹ Puru ĩgūsāyarā surara d̄uyarārē sareri majĩ ĩgāya disigue wiriri majĩ merā wējēmi. Irasū ĩgū wējēadero puru, mimua ĩgūsāya d̄purĩma diire baayapitariakōāma.

20

Mil bojorigora Cristo ĩgūyarā merā masakare doregukumi, āri gojadea

¹ Puru gajigu Marĩp̄ure wereboegu ũmugasigie merā dijarimakū ĩābu. Buro ũkūārĩ gobema sawire, wārida kōmedadere opami. ² Irasū dijarigu, p̄ĩrūrē ñeāmi. ĩgū p̄ĩrū neōgoraguere deyoadi, Satanás wāikugu, wātĩ āārĩmi. ĩgūrē ñeā, kōmeda merā suami, mil bojorigora peresu iribu. ³ Sua odo, buru ũkūārĩ gobegue b̄eodijumi, i ũmu marārē mil bojorigora ārikatobirikōāburo, āriġū. Irasū b̄eodiju odo, iri gobema makāpur̄ore sawi merā bia, wītābiatokōāmi. Irasirigu mil bojori tariadero puru, dupaturi ĩgūrē m̄erĩnũriġāta wiugukumi dapa.

⁴ Puru oparā doarigie doarārē ĩābu. Marĩp̄u ĩgūsārē masaka irideare: “I gapu ōābu, i gapu ōābiribu”, āri weremurārē p̄idi āārĩmĩ. Gajirādere ĩābu. ĩgūsā Jesúya kerere, Marĩp̄uyare werede waja ĩgūsāya dipure diti b̄eosūnerā āārĩmā. Gajirosū deygogure, ĩgū keori weadeadere neō b̄uremubirinerā āārĩmā. ĩgūsāya diapuserorire, o mojōrĩrē ĩgū wārē gojatūdorebirinerā āārĩmā. Irasirirā gajirā ĩgūsārē wējēnerā āārĩmā. ĩgūsārē wējēadero puru masā, dupaturi okarā āārĩnerā āārĩmā. Mil bojorigora Cristo merā dorenerā āārĩmā. ⁵⁻⁶ Iri masārĩ, āārĩpur̄oriri masārĩ āārē. Āārĩpererā masāpur̄orirā, Marĩp̄uyarā buru usuyarā āārĩrākuma. Neō dupaturi boabiri, perebiri peamegue waabirikuma. Marĩp̄u, irasū āārĩmakū Cristo ĩūrō paia āārĩrākuma. Mil bojorigora Cristo merā masakare dorerā āārĩrākuma. Iri mil bojori tariadero puru, gajirā boanerā masārākuma.

Wātēa opu b̄eosūgukumi, āri gojadea

⁷ Iri mil bojori tariadero puru, wātēa opu peresugue āārĩġū wiუსūgukumi. ⁸ ĩgū wiriadero puru, āārĩperero i ũmu marārē ārikatogu waagukumi. “Nāka, gāmewējērā”, āriġū, Gog wāikuro marārē, Magog wāikuro marādere ārikatogu waagukumi. Irasirirā, ĩgū ārikatorire p̄erā, ĩgūsāyarā surarare siu neeōrākuma gāmewējēmurā. Dia wādiyama ĩmipa yerire keo bokatĩũña marĩrō irirosū, ĩgūsāyarā surarare keo bokatĩũña marĩrokoa. Wārāgora āārĩrākuma.

⁹ Irasirirā i nikū āārĩpereroguerē āārĩseyanugā, Marĩp̄uyarā āārĩrĩ makā ĩgū maĩrĩ makārē kām̄utabianugājarākuma. ĩgūsā irasū kām̄utabianugājadero puru, Marĩp̄u ĩgūsārē ũmugasima peame merā soepeogukumi. ¹⁰ Irasū waadero puru, wātĩrē ĩgūsārē ārikatodire perebiri peamegue b̄eogukumi. Iri peame, dia wādiya irirosū āārĩrĩ peame azufre merā ũjārĩme āārē. Irogue gajirosū deygogure, gajigu: “Ūmugasigie marā Op̄uyare weregu āārā”, ārikatodire b̄eosiāmi. Irogue āārĩrā, ũmurĩ, ñamirĩ neō perero marĩrō buru p̄ĩrĩrikurākuma.

Masakare wajamoātĩnurĩmarē gojadea

¹¹ Puru wāro Op̄u doaro borerore ĩābu. Iro doarogue doagudere ĩābu. ĩgū ĩūrōrē i nikū, ũmugaside dederipereakōābu. Neō deyoibiribu. ¹² Puru boanerā iro doarogue doagu ĩūrō nĩmakū ĩābu. Ubu āārĩrā, oparāde āārĩmā. Irogue ĩgūsā nĩripoeta Marĩp̄u ĩgū gojadea p̄ĩrĩrē t̄upāmi. Iri p̄ĩrĩgie masaka irideare gojatūdea āārĩbú. Gaji p̄u ĩgū merā perebiri okari opamurā wārē gojatūdea p̄u āārĩbú. Irasirigu iri p̄ĩrĩgie gojatūdeare ĩā odo, boanerārē ĩgūsā irideare keoro wajarimi. ¹³ Dia wādiyague mirĩnerā, boanerā āārĩrōgue āārĩkatodire ĩgū ĩūrō āārĩmā. Irasirigu Marĩp̄u, Op̄u doarogue doagu āārĩpererārē ĩgūsā irideare keoro wajarimi. ¹⁴ Puru boarire, boanerā āārĩrōdere perebiri peamegue b̄eokōāmi. Iri peame, wādiya irirosū āārĩrĩ peame āārĩbú. Irasirirā irogue b̄eosūrāno dupaturi boarĩ irirosū dujama. Marĩp̄u merā neō āārĩbirikuma. ¹⁵ Irasirirā āārĩpererā Marĩp̄u merā perebiri okari opamurā wārē gojatūdea p̄ũgue gojatūsũña marĩnerā perebiri peamegue b̄eosũma.

21

Ūmugasĩ, i nikūde maama dita gorawayurimarē gojadea

¹ Puru yu Juan, ũmugasĩ, i nikūde maama āārĩrĩrē ĩābu. Āārĩpur̄orideā dari ũmugasĩ, i nikū dederidijapereakōābu. Dia wādiya marĩbu pama. ² Neō ñerĩ marĩrĩ makā, ũmugasĩ Marĩp̄u pur̄ogue āārĩrĩ makā dijarimakū ĩābu. Iri makā, maama makā, Jerusalēn wāikuri makā āārĩbú. Ōārō deyorĩ makā, mojōs̄nabo igo marāp̄u suyuburo, āriġō, surĩro ōārō s̄añadeo irirosū āārĩbú. Marĩp̄u āsũta i makārē āmuyudi āārĩmĩ. ³ Puru Op̄u doaro pur̄o āārĩġū, turaro merā āsũ āri werenĩmakū p̄ebu:

—Ōārō péka! Dapagora Marīpu masaka watope āārīmi. Īgūsā merā āārīgukumi. Īgūsā Īgūyarā āārīrākuma. Īgūta Īgūsā merā āārī, Īgūsā Opū āārīgukumi. ⁴ Āārīpereri Īgūsāya kódeko wiririrare niīgukumi. Boari, bujawereri, kó oreri, pūrīrikuride neō marīrokoa. I ūmama āārādea āārīpereri pereakōābu, ārīmi.

⁵ Pūru Marīpu, Opū doarogue doagu āsū ārīmi:

—Āārīpererire maama dita gorawayumakū yāa, ārīmi.

Pūru āsū ārīmi doja:

—Yū ārīrīrē gojaka! Yū ārīrīrē diayeta āārā. Irasiriro yū ārīrōsūta waarokoa, ārīmi.

⁶ Pūru yure āsū ārīmi doja:

—Iropata āārā. Yū neōgoraguere āārīpereri i ūmamarē āārīmakū iridi, i āārīpererire pere-makū iribu āārā. Yure gāāmerā, űnemesiburā burō iriduarā irirosū āārīma. Irasirigu Īgūsārē perebiri okari sīrī deko*, ūmawiuroma deko tīāgukoa. Wajamarīrō iri deko irirīrākuma. ⁷ Āārīpererā űnerō tarikera yure buremuduūmerā āārīpereri yu: “Sīgura”, ārīdeare sīgukoa. Īgūsā Opū āārīgukoa. Īgūsā, yū pūrā āārīrākuma. ⁸ Gajirā gapū masakare gūisā, yaare pirirā, yure burenumerā, űnetariro irirā, wējērīmasā, ūma, nome merā, nome ūma merā űnerō kōābirarikurā, yēa āārīrīrē iririkurā, keori weadeare buremurā, āārīpererā ārīkatorikurā peamegwe waarākuma. Iro dia wādiya irirosū āārīrīrē peame azufre merā ūjārīme āārā. Iroguwe waarā, yū merā neō āārībirikuma. Irasirirā dupaturi boarā irirosū dujarākuma, ārīmi.

Maama makā Jerusalēmarē weredea

⁹ Pūru sugū Marīpūre wereboegu yū pūroge ejami. Īgū su mojóma pere gaji mojó peru pērebejari pari opanerā merāmu, Marīpu masakare wajamoādolegu pīnerā merāmu āārīmi. Āsū ārīmi yure:

—Īgū aarika! Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū mojósuabore† Īmugukoa murē, ārīmi.

¹⁰ Irasirigu Ōāgū deymorīgū, kērō irirosūge yure Marīpūya makārē Īāmakū irimi. Ūmadi ūtā űwekage yure āimurā, iroge Marīpūya makārē Jerusalērē neō űnerī marīrī makārē, Marīpu pūroge ūmugasigwe merā dijariri makārē Īmumi. ¹¹ Marīpu gosesiriri merā, jaspe wāikuriye, wajapariye, ōārō deko suririye irirosū deyorīye gosesirirosū gosesiribu. ¹² Iri makā turo wāri sārīrō ūmarī sārīrō āārībū. Iri sārīrōrē pe mojóma pere su gubu peru pērebejarigora makāpūrori āārībū. Iri makāpūroriku sugū Marīpūre wereboegu koremi. Iri makā makāpūroriguere Israel bumarā pe mojóma pere su gubu peru pērebejari buri marā wāirē gojatūsūbu. ¹³ Iri sārīrōrē abe marīrīro gapū űre makāpūro āārībū. Sur gapū űre makāpūro, norte gapū űre makāpūro, abe űajārō gapū űre makāpūro āārībū. ¹⁴ Iri sārīrōrē pe mojóma pere su gubu peru pērebejari paga ūtā majīrīrē weka peyabu. Iri ūtā majīrīku Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū buedoregu beyenerā wāirē gojatūsūbu.

¹⁵ Marīpūre wereboegu yure werēgu keodi oro merā iridire opami. Iri makārē, iri makāma makāpūroridere, iri sārīrōdere keobu irimi. ¹⁶ Īgū keodi merā iri makārē keo odomakū, dos mil doscientos kilómetros yoari makā, iropata eyari makā, iropata ūmarōde āārībū. ¹⁷ Pūru iri makāma sārīrōrē keomi. “Sesenta y cinco metros āārā”, ārīmi. Marī masaka keorosūta keomi.

¹⁸ Iri sārīrō jaspe wāikuri ūtāye merā iridea sārīrō āārībū. Iri makā oro merā iridea makā āārībū. Iri oro gajino morēña marīrī, ōārō deko suriri irirosū deyobu. ¹⁹ Iri sārīrō doka āārīrī ūtā majīrīrē āārīpereri wajapariyeri merā mamudea āārībū. Āārīpūroriri majī jaspe wāikuriye āārībū. Iriye pūruma majī zafiro wāikuriye āārībū. Peye pūruma majī āgata wāikuriye, űreye pūruma majī esmeralda wāikuriye āārībū. ²⁰ Wapikuriyeri pūruma majī ónice wāikuriye āārībū. Su mojóma pūruma majī cornalina wāikuriye, su mojóma pere gaji mojó suru pērebejari pūruma majī crisólito wāikuriye āārībū. Su mojóma pere gaji mojó peru pērebejari pūruma majī berilo wāikuriye āārībū. Su mojóma pere gaji mojó űreru pērebejari pūruma majī topacio wāikuriye āārībū. Su mojóma pere gaji mojó wapikūdiru pērebejari pūruma majī crisoprasa wāikuriye āārībū. Pe mojóma pūruma majī acinto wāikuriye āārībū. Pe mojóma pere su gubu suru pērebejari pūruma majī amatista wāikuriye āārībū. ²¹ Iri sārīrōrē pe mojóma pere su gubu peru pērebejari makāpūrori, perla merā iridea seri āārībū. Iri seriku suye perlaye merā iridea dita āārībū. Iri makā deko waari maa, oro gajino morēña marīrī merā iridea maa, ōārō deko suriri irirosū deyori maa āārībū.

* **21:6** San Juan 11.25: Jesús ārīmi: —Yū boanerārē masāmakū irigu, Īgūsārē okari sīgū āārā. Yure buremugū boadigwe āārīkeregū, okagukumi, ārīmi. San Juan 14.6: Jesús ārīmi doja: —Yū dita Yūpu pūroge waari maa irirosū āārā. Yū diayema āārīrīrē masakare masāmakū irigu, Īgūsārē okamakū irigu āārā. Yū merāta Yūpu pūroge waarākuma, ārīmi. Irasirigu Jesús perebiri okarire sīrī deko irirosū āārīmi. Īgūrē buremurā Īgū Paga puro i perebiri okarire opamurā āārīma. † **21:9** Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū űrē buremurā maama makā Jerusalén marā āārīmurā Īgū mojósuabo irirosū āārīma.

²² Iri makārē Marīpuya wiire īābiribu. Iri makā āārīpererogue Marīpu turatarigu, irasū āārīmakū Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgūde āārīrō āārībū. Irasiriro iri makā āārīperero Marīpuya wii irirosū āārībū. ²³ Iri makā abe ūmumu, ūnamūde boyoro gāāmebea. Marīpu gosesiriri merā ōārō boyoa. Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgūde iri makārē siāgodiru irirosū boyomi. ²⁴ Irasirirā i ūmu marā Marīpu taunerā iri makāma boyori merā āārīrākuma. I ūmu marā oparā iri makāgue īgūsā ōārī oparire sirā āījarosū Marīpure: “Ōātaria mu”, ārī, usuyari sirākuma. ²⁵ Ūmurē iri makāma makāpurori tūpādea āārīrokoa. Iroguere neō ūmi marīrokoa. ²⁶ Wāri nikū marā īgūsā ōārī oparire iri makāgue sirā āījarosū Marīpure buremurā ejarākuma. ²⁷ Ūnerī āārīrī gapure iri makāguere neō āīñājābirikuma. Ūnerō iririkurā, ārīkatorikurāde neō iri makāguere ūñājābirikuma. Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū merā perebiri okari opamurā īgya gojadea pūgue īgūsā wāi gojatūsūnerā āārīma. īgūsā dita iri makāguere ūñājārākuma.

22

¹ Puru Marīpure wereboegu diare yure īmumi. Iriyama deko perebiri okari sirī deko* āārībū. Ōārō deko suridiya, diumajī irirosū āārībū. Marīpu, Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgūya doaro doka wiribu. ² Iri makā dekoma maa, wāri maague ūmayoba. Iriya pe gapu turorire perebiri okari sirī yuku nību. Iri yuku aberiku dukakaa. Su bojorire, pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarigora dukakaa. Iriguma pūrī i ūmu marā masaka pūrīrikurire tauri pūrī āārā. ³ Irasiriro neō pūrīrī marīrokoa. Iri makāgue Marīpu, Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgūya doaro āārīrokoa. īgyarā īgūrē buremurākuma. ⁴ īgya diapure īārākuma. īgūsāya diapuserorire īgū wārē tuuyasūrā āārīrākuma. ⁵ Iroguere ūmi neō marīrokoa. Irasirirā iro āārīrā siāgoriduparure, abe boyoridere gāāmebirikuma. Marīpu boyori merā āārīrākuma. īgū merā neō piriro marīrō dorenīrākuma.

Jesucristo i ūmūgue dupaturi aariburo mērō dūyāa, ārī gojadea

⁶ Puru Marīpure wereboegu yure ārīmi:

—Yu wereri diaye ārīrā āārā. Irasiriro yu ārīrōsūta waarokoa. Marīpu īgya kerere weredupiyurāre īgyare masīmakū irigu āārīmi. īgūrē wereboegure iriumi īgūrē moāboerārē mērōgā puru waaburire masīdoregu, ārīmi.

⁷ Irasirigu Jesūs āsū ārīmi:

—Mērōgā puru aarigukoa. Irasirirā, Yurpuya kere i papera pūgue gojadeare irituyarā usuyarākuma, ārīmi.

⁸ Yu Juan, i āārīpererire pé, īābu. Irasirigu irire pé, īādero puru, yure īmuadi Marīpure wereboeguya guburi puro ūdukupuri merā ejamejājabu īgūrē buremubu. ⁹ Yure īgū gapu ārīmi:

—Irire irasiribirikōāka! Mu, mūyarā Marīpuya kerere weredupiyurā, āārīpererā i papera pūma dorerire irirā irirosūta yude Marīpure moāboegu āārā. Irasirigu Marīpu gapure ūdukupuri merā ejamejā, buremuka! ārīmi.

¹⁰ Puru yure ārīnemomi:

—I pūgue: “Āsū waarokoa”, ārī gojadea keoro waaburo, mērō dūyāa. Irasirigu, Marīpuya kere i pūgue gojadeare duūrogue opabirikōāka! Yayeri āārībea. ¹¹ Irasirirā ūnerā i kerere péduamerā murārōta īgūsā gāāmerō irinikōāburo. Ūnerīrē iririkurāde murārōta ūnerīrē irinikōāburo. Ōārō irirā gapu murārōta ōārō irinikōāburo. Marīpu gāāmerīrē iririkurāde murārōta irire irinikōāburo, ārīmi.

¹² Puru Jesūs āsū ārīmi:

—Āsūta āārā. Gūñāña marīrō aarigura. Masakakure yu sīburire opāa. īgūsā iriderosūta īgūsārē keoro sigura. ¹³ Yu neōgoraguere āārīpereri i ūmumarē āārīmakū iridi, i āārīpererire peremakū iribu āārā. Yu i ūmurē iriburo dupiyuro āārīsiabu. Iri pereadero puru, āārīnikōāgukoa, ārīmi.

¹⁴ Āārīpererā īgūsā ūnerī irideare pirirā usuyarākuma. Surī koe odo, gurari marīrī sāflanerā irirosū āārīma. Irasirirā iri makāma makāpurorire tariñājārākuma. Iri makāma yuku perebiri okari sirī yuku dukare baarākuma. ¹⁵ Gajirā ūnerō iririmasā gapu iri makāgue ūñājābirikuma. īgūsā yēa āārīrā iririkurā, ūma, nome merā, nome ūma merā ūnerō kōābirarikurā, wējērīmasā, keori weadeare buremurā, ārīkatorikurā āārīma.

* **22:1** San Juan 11.25: Jesūs ārīmi: —Yu boanerārē masāmakū irigu, īgūsārē okari sigū āārā. Yure buremugū boadigue āārīkeregu, okagukumi, ārīmi. San Juan 14.6: Jesūs ārīmi doja: —Yu dita Yuru purogue waarī maa irirosū āārā. Yu diayemarē masakare masīmakū irigu, īgūsārē okamakū irigu āārā. Yu merāta Yuru purogue waarākuma, ārīmi. Irasirigu Jesūs perebiri okarire sirī deko, perebiri okarire sirī yuku irirosū āārīmi. īgū merā īgūrē buremurā īgū Pagu puro i perebiri okarire opamurā āārīma.

¹⁶ Yũ Jesús, yũre wereboegũre iriubũ, musã yũre bũremurãrẽ i papera pũmarẽ werebure. Opũ David parãmi ããrĩturiagu ããrã. Neñukãmu boyodiru òãrò boyoro irirosũ ããrĩgũ, maama perebiri ãmũrẽ pígu ããrã, ãrĩmi.

¹⁷ Òãgũ deyomarĩgũ, irasũ ããrĩmakũ Jesucristo oveja majĩgũ irirosũ ããrĩgũyarãde ĩgũ mojõsuabo irirosũ ããrĩrã ĩgũrẽ ãsũ ãrĩma: “Aarika!” ãrĩma. ããrĩpererã irire ãrĩmakũ pérãde: “Aarika!” ãrĩburo. Nemesiburã ĩĩrĩduarã, perebiri okari sĩrĩ dekore ĩĩrĩrã aariburo. Wajamarĩrò iri dekore ĩĩrĩrãkuma.

¹⁸ Yũ Juan, ããrĩpererã Marĩpũya kere i pũgue gojadeare pérãrẽ gopeyari merã ãsũ ãrĩ weregũra: “I pũgue gojadeare gaji bueri merã morẽsõo werenemorãrẽ Marĩpũ wajamoãgũkumi. I pũgue wajamoãburire gojaderosũta ĩgũsãrẽ wajamoãgũkumi. ¹⁹ Gajirã Marĩpũya kere i pũgue gojadeare gorawayurãrẽ ãsũ irigũkumi. ĩgũsãrẽ perebiri okari sĩrĩ yukũ dukare sĩboadeare sĩbirikumi. Irasirĩrã Marĩpũ merã neõ ñerĩ marĩrĩ makãgue ããrĩnĩkõãbirikuma. Irire i pũgue gojasũa”, ãrĩmi.

²⁰ Jesús irire weregũ, ãsũ ãrĩmi:

—Irasũta ããrã. Mẽrõ duyãa yũ aariburo, ãrĩmi.

Irasũta waaburo. Gua Opũ Jesús aarika!

²¹ Marĩ Opũ Jesús musã ããrĩpererãrẽ òãrò iritamuburo. Irasũta ããrĩburo.